

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

MAGYAR-ZSIDÓ
OKLEVÉLTÁR

X. KÖTET

1150—1766

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA
SCHEIBER SÁNDOR

BUDAPEST

1967

MAGYAR-ZSIDÓ
OKLEVÉLTÁR
X. KÖTET

MONUMENTA
HUNGARIAE JUDAICA

TOMUS X.
1150—1766

ADIUVANTIBUS
J. HÁZI, J. PATAKI, J. ZSOLDOS

REDECIT ET EDIDIT
ALEXANDER SCHEIBER

BUDAPESTINI
1967

MAGYAR-ZSIDÓ OKLEVÉLTÁR

X. KÖTET

1150—1766

HÁZI JENŐ, PATAKI JÁNOS, ZSOLDOS JENŐ

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTETTE ÉS KIADTA

SCHEIBER SÁNDOR

BUDAPEST

1967

**A MAGYAR IZRAELITÁK ORSZÁGOS
KÉPVISELETÉNEK KIADÁSA**

Az Országos Rabbiképző Intézet megnyitásának 90. évfordulójára
(1877. X. 4.)
ajánlva

BÜCHLER SÁNDOR TÖRTÉNETÍRÓI
MUNKÁSSÁGAHOZ

A magyar-zsidó történeti bibliográfia előkészítésénél szükségessé vált áttekintenünk a magyar zsidóság történetíróinak munkásságát.

Így került sor Büchler Sándoréra (1870—1944) is. Az övét azért vesszük előre, mert Oklevéltárunknak legszigorúbb kritikusa volt (MZSSZ. XXI. 1904. 127—142, 293—295.). Hagyatékából hozzánk került az Oklevéltár I. kötete, amelynek margója tele van kiigazításokkal, kiegészítésekkel.

A móri rabbi fiaként már otthon megéri a zsidó történelem legvégője, amikor megismerkedik a Rosenthal-család irományaival. Az Országos Rabbiképző Intézetben Kaufmann Dávid hatása alá kerül, s tőle sajátítja el a forráskutatás és forráskritika módszereit.

1897-ben elfoglalja a keszthelyi rabbiszéket. Ez a hely — könyvtár és kéziratár hiányában — nem kedvez a tudományos kutatásnak. Ám 1914 után, amikor a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán „A magyar zsidóság története” c. tárgykör magántanára lesz, rendszeres kapcsolatot tarthat a fővárossal.

A nagy lendülettel indult irodalmi munkásság és a viszonylag korai budapesti monográfia (A zsidóság története Budapesten. Bp., 1901.) hamar megtorpan és hovatovább megszakad. Kohn Sámuel 1526-tal zárt nagy történeti művét — többszöri bejelentés ellenére — sem folytatta. Amint a Blauhoz 1924. IV. 1-én írt és alább közlendő leveléből kiderül, még 54 éves korában is megpróbált Budapestre kerülni, hogy „befejezze, amit ifjúsága óta megkezdett”. Hogy ez a próbálkozása is meddő maradt, végleg elveszítette kedvét. Mégis dolgozott, bizonyítja utolsó, nagyfontosságú, tudományos publikációja, amelyben kimutatja Szerencsés Imre spanyol származását (Mahler-Emlékkönyv. Bp., 1937. 406—414.).

Utolsó éveiben többször találkoztam vele. Azt tervezte, hogy egy esztendőre odahagyja hitközségét, felköltözik a fővárosba, hogy tanítson Intézetünkben. Ez a terve — mint sok más — nem valósult meg. Oda kellett hagynia hitközségét, de azért, hogy a hontalanságba és a halálba menjen. Úgy hallottam Keszthelyen, hogy elindulása előtt zsinagógájában megrendítő beszédben búcsúzott — hívei előtt és nevében — hazájától.

Idézzé ez az előszó emlékét. Adjuk benne írásainak bibliográfiáját volt tanítványunk, *Dán Róbert* összeállításában. Majd közöljük leveleit

egykori tanáraihoz, Bacher Vilmoshoz és Blau Lajoshoz (mindkét köteg az Orsz. Rabbiképző Intézet kézirtatárában található). Belőlük életére és terveire sok adat tudható meg. Sajnos, Goldziher Ignáchoz írt levelei közül csak egy található a M. Tud. Akadémia Keleti Könyvtárában, holott felesége révén rokonság fűzte hozzá s így nyilván sűrű levelezés volt közöttük. Bizonyosra vehető, hogy a többit Goldziher Károly — családi vonatkozásai miatt — rendezés közben megsemmisítette.

I. BÜCHLER SÁNDOR IRODALMI MUNKÁSSÁGA

1890

1. Adalékok a hazai zsidó községek történetéhez. 1830—1848. — MZSSZ. VII. 1890. 468—478, 533—543, 589—595.
2. Zsidó hitközségi katona 1831-ben. — Uo. 507.
3. Die Wahl Rapoport's in Prag und Salomon Rosenthal. — Das Centennarium S. J. L. Rapoport's. Festgabe der Österreichischen Wochenschrift. Wien, 1890. 403—411.

1891

4. A pesti zsidó hitközség múltjából. — MZSSZ. VIII. 1891. 109—118.
5. A pesti Chevra Kadisa jelentése. — Uo. 626—628.

1892

6. A pesti izr. hitközség előjáróságának jelentése az 1891-iki közigazgatási évről. — MZSSZ. IX. 1892. 281—284.
7. Mendelssohn Mózesnek egy ifjúkori magyar barátja. — Uo. 308—313.
8. A pozsonyi zsidó hitközség ünnepségei I. Ferencz koronáztatásakor. — Egyenlőség. XI. 1892. 52. szám.

1893

9. Zsidó letelepedések Európában a XVI—XVII. században, főtekintettel Magyarországra. Tört. tanulmány. Bp., 1893. 38 l.
10. Wahrmann Mór életrajza. — MZSSZ. X. 1893. 7—15.
11. Zsidó letelepedések Magyarországon a mohácsi vész után. — Uo. 315—329, 370—387.
12. Brill S. L. ifjúságáról. — Uo. 477—478.
13. Apróbb adatok a magyarországi rabbik történetéhez. — Uo. 496—498.
14. Adalékok a magyar zsidók történetéhez. — Egyenlőség. XII. 1893. 48. szám.

15. Kurucz idők. — MZSSZ, XI. 1894. 87—102.
16. Századunk első feléből. — Uo. 112.
17. Eszterházi Pál nádor levele egy zsidó érdekében. — Uo. 195—196.
18. A pesti hitközség első rabbija. Boskowitz Farkas. — Uo. 270—274.
19. A magyarországi zsidó iskolák múltjából. — Uo. 435—452.
20. Okmányok és levéltári jegyzetek. — Uo. 500—508, 656—667.
21. Fejérvármegye zsidó népessége a múlt században. — Uo. 532—534.
22. Házasságkötés a zsinagógában. — Uo. 619—622.
23. Egy régi zsidó gyászdal. — Uo. 694—695.
24. A magyarországi zsidó iskolák múltjából. — Izr. Tan. Ért. XIX. 1894. 229—232, 254—256.
25. A galántai rabbiügy. — Egyenlőség. XIII. 1894. 7. szám.
26. Menase ben Izrael. — Uo. 8. szám.
27. Úti jegyzetek. — Uo. 20. szám.
28. Egy új hittani könyv. — Uo. 36. szám.

1895

29. Sáj Lámoré. Bp., [1895], 56 l.¹
30. Egy magyar zsidó költő. — IMIT Évkönyve. 1895. 387—403.
31. A bonyhádi hitközség múltjából. — MZSSZ. XII. 1895. 414—418.
32. *Zsidó emlékek a régi Budáról.* Kaufmann, D.: *Die Erstürmung Ofens. Trier, 1895.* — Egyenlőség, XIV. 1895. 12. szám.

1896

33. Az országos főrabbi hivatal Magyarországon a XVII. és XVIII. században — IMIT Évkönyve. 1896. 271—286.
34. József császárnak a zsidókra vonatkozó rendszabálya. — MZSSZ. XIII. 1896. 323—324, 367—374.
35. *Vajda Béla: Az abonyi zsidó község története.* Bp., 1896. — Uo. 335—337.
36. A zsidó egyházi kiállítás. — Egyenlőség. XV. 1896. 22. szám.
37. A magyar zsidó hadkötelezettsége. — Uo. 26—27. szám.
38. A pesti hitközség múltjából. — Uo. 36—37. szám.
39. Az alapítandó zsidó múzeum dolgában. — Uo. 40. szám.
40. A magyar zsidók múltjából. — Uo. 50. szám.

1897

41. Zsidók a magyar egyetemen. — IMIT Évkönyve. 1897. 168—172.
42. A régi magyar rabbik jövedelme. — Egyenlőség. XVI. 1897. 4. szám.
43. Bazin és Nagyszombat zsidó privilégiumai. — Uo. 6. szám.

¹ Ismertetések: MZSSZ. XII. 1895. 229; Egyenlőség. XIV. 1895. 12. sz.

44. Egy magyar messiás. — Uo. 10. szám.
45. Schwab Lów pesti rabbi. — Uo. 18. szám.
46. A ghetto tisztelig. — Uo. 23. szám.
47. Pestmegye hitközségeinek múltjából. — Uo. 28. szám.
48. Lów Lipót életéből. — Uo. 35. szám.
49. A pesti rabbik. — Uo. 52. szám.
50. A zsidó türelmi adó Magyarországon. — A Jövő. I. 1897. 4. szám.
51. Márczius 15. — Uo. 10. szám.
52. Mária Terézia. — Uo. 18. szám.
53. II. József és a héber nyelv. — Uo. 22. szám.

1898

54. A magyar zsidók viseletéről. — IMIT Évkönyve. 1898. 117—124.
55. A levelesládából. I. A lajtaújfalusi zsinagóga. II. A nógrádmegyei zsidók történetéből. — MZSSZ. XV. 1898. 134—139.
56. Bettelheim rabbi. — A Jövő. II. 1898. 3. szám.
57. A Bak-család. Zsidóélet Magyarországon a múlt században. — Uo. 5. szám.
58. A pesti rabbik. — Egyenlőség. XVII. 1898. 1—2, 5—7, 9. szám.

1899

59. *Bernstein Béla: Zsidók a magyar szabadságharcban. Bp., 1898.* — MZSSZ. XVI. 1899. 180—185.
60. Jegyzetek az IMIT 1899. Évkönyvéhez. — Uo. 185—186.
61. Zsidó polgárok II. József korában. — Uo. 349.
62. Alsóausztriából 1670. száműzött zsidók Magyarországon. — Uo. 350—352.
63. A tanítványok nevében Kaufmann Dávid temetésén mondott beszéd. — Egyenlőség. XVIII. 1899. 31. szám.

1900

64. Die Grabschrift des Mardochai Mochiach. — Gedenkbuch zur Erinnerung an David Kaufmann. Breslau, 1900. 451—456.
65. De Judaeis. — IMIT Évkönyve. 1900. 277—304.
66. A zsidó reform úttörői Magyarországon. — MZSSZ. XVII. 1900. 107—119.

1901

67. A zsidók története Budapesten a legrégebb időktől 1867-ig. Bp., 1901. [4], 523, [4] l.²

² Ismertetések: *H. Bródy*, ZfHB, V. 1901. 110—111; *Vajda Béla*, MZSSZ. XVIII. 1901. 166—172.

68. Reuchlin bosnyák származású védője. — MZSSZ. XVIII. 1901. 141—144.
 69. Budai zsidók Mátyás idejében. — Egyenlőség. XX. 1901. 5. szám.
 70. Szerencsés Imre és a budai zsidók. — Uo. 7. szám.
 71. A budai zsidók közvetlen a mohácsi vész után. — Uo. 10—11. szám.
 71a. Zsidó huszár. — Magyar Nyelvőr. XXX. 1901. 582.

1902

72. Buda. Budapest. — Jewish Encyclopedia. III. London—New York, 1902. 416—420.
 73. Középkori zsidó művekből. — Almanach. Izraelita Családi Naptár. 5663. Bp. 1902. 116—117.
 74. A régi jó időkben. — Egyenlőség. XXI. 1902. 4—5, 10. szám.

1903

75. Eisenstadt. — Jewish Encyclopedia. V. London—New York, 1903. 82.
 76. Fiume. — Uo. 404.

1904

77. Hungary. — Uo. VI. 1904. 494—503.
 78. Löwensohn Solomon. — Jewish Encyclopedia. VIII. London—New York, 1904. 197.
 79. Kunitzer Moses. — Uo. 583.
 80. *A Magyar Zsidó Oklevéltár.* — MZSSZ. XXI. 1904. 127—142.
 81. Válasz. (Magyar Zsidó Oklevéltár.) — Uo. 293—295.
 82. Az óbudai zsidók összeírása 1727 augusztusában. — Uo. 413—415.

1905

83. Pösing or Bösing, Bazin. — Jewish Encyclopedia. X. London—New York, 1905. 144—145.
 84. Rosenthal Solomon. — Uo. 481.
 85. Schulhof Isaac ben Zalman ben Moses. — Uo. XI. 113—114.
 86. Sheba' Kehillot. — Uo. 236.
 87. Simha (Fredemann Ephraim ben Gershom ha-Kohen.) — Uo. 363.
 88. A szentszék és a magyar zsidók a XVI. században. — Bloch Mózes-Emlékkönyv. Bp., 1905. 175—184.
 89. A magyar nyelv terjesztése a zsidók között. — IMIT Évkönyve. 1905. 259—264.
 90. Jegyzetek. — MZSSZ. XXII. 1905. 151—154.

91. Helyreigazítás. — Uo. 157.
 92. *Magyar rabbik. Szerk. és kiad. Stein Mayer Miksa.* — Uo. 262—263.

1906

93. Theben Koppel. — *Jewish Encyclopedia*. XII. London—New York, 1906. 122.
 94. Tyrnau. — Uo. 336.
 95. Weiss Markus. — Uo. 497.
 96. Wiener-Neustadt. — Uo. 516—517.

1907

97. Elmúlt századokból. — *MZSSZ.* XXIV. 1907. 103—109, 286—311.
 98. Egy sabateus vándorrabbi kitérése Magyarországon. — Uo. 127—140.
 99. Száz év előtt. — Uo. 141—146.
 99a. *Az ó-budai hitközség történetéből.* — Uo. 176—177.

1908

100. A zsidók története. 2. A Talmud korától napjainkig. A közép-, polg. és felsőbb leányisk. IV. o. számára. Bp., 1908. [4] 172 l. (A pesti izr. hitközség kiadványai.)
 101. *A negyedik kötet. (A magyar Graetz.)* — *Egyenlőség* XXVII. 1908. 8. szám.
 102. A kremenac-cernicii hős. — *Egyenlőség.* XXVII. 1908. 41—43. szám.
 103. Készülő beszédéből. — Uo. 48. szám.
 104. Rabbik üdülő telepe. — *Magyar Izrael.* I. 1908. 89—91.

1909

105. A magyar zsidók országos értekezletének jegyzőkönyve 1848-ban. — *MZSSZ.* XXVI. 1909. 182—189, 280—286.
 106. A szombatosok imakönyvéből. — *Magyar Izrael.* II. 1909. 178—180.
 107. Üdvözlés. — *Emlékkönyv... Bernstein Béla... beiktatási ünnepélyéről.* Bp., 1909. 57.

1910

108. Keleti tudósítások a kazárokról. — *Keleti tanulmányok Goldziher Ignác születésének hatvanadik évfordulóján.* Bp., 1910. 105—132.
 109. Goldberg Rafael: *A zsidók története és irodalma a tiz törzs szám-*

- kivetésétől a mai napig. Iskolai használatra írta — —. Átdolgozta Bűchler Sándor. 7. átdolg. kiadás. Bp., 1910. 134 l.
110. A Bacharach család Magyarországon. — MZSSZ. XXVII. 1910. 82—102.
111. Rabbiképzés. — Magyar Izrael. III. 1910. 76—79.

1911

112. Az iskolaalap. — Egyenlőség. XXX. 1911. 23. szám.³
113. Tanító testvéreim. — Izr. Tan. Ért. XXXVI. 1911. 277—279.

1912

114. Goldmark Károly atyja. — Múlt és Jövő. II. 1912. 323—324.
115. Kiss Arnoldról. — Egyenlőség. XXXI. 1912. 43. szám.

1913

116. Eötvös József báró és a magyar zsidóság. — Izr. Tan. Ért. XXXVIII. 1913. 302—310.⁴
117. Nyelvtörténeti adatok. I. — Magyar Nyelvőr. XLII. 1913. 122—123.

1915

118. Goldberg Rafael: A zsidók története és irodalma a tíz törzs számkivetésétől a mai napig. Iskolai használatra írta — —. Átdolgozta Bűchler Sándor. 8. átdolgozott kiadás. Bp., 1915. 111 l.
119. Jelentés a Kunewalder-pályadíjról. — IMIT Évkönyve. 1915. 382—385.
120. A háború után. — Egyenlőség. XXXIV. 1915. 13—14. szám.
- 120a. Peszách előtt. — Zsidó Szemle. IX. 1915. 4. szám (—r —r jelzéssel).

1916

121. Az igazi zsidó nő. — Egyenlőség. XXXV. 1916. 31. szám.
122. A monarchia zsidói hadkötelezettségének kezdetéről. — Uo. 39—40. szám.
123. A koronázás napján. — Uo. 52. szám.
- 123a. *A gólusz egy fejezete (Die Juden im Zartum, Polen... Bonn, 1916...)*. — Zsidó Szemle. XI. 1916. 15. szám (—r —r jelzéssel).

³ Bűchler Sándor fényképével.

⁴ Ismertetés: Múlt és Jövő. IV. 1914. 57.

1917

124. Egy szabadkőműves emlékezete. — Az Egyenlőség emlékfüzete a magyar zsidóság egyenjogúsításának 50. évfordulójára. (1867—1917). Bp., 1917. 31—34.
125. A zsidóság és a reformáció. Tanulmány a reformáció négyszázéves ünnepére. Graetz, Ziegler, Büchler stb. munkái alapján. — Egyenlőség. XXXVI. 1917. 42—43., 48. szám.
126. A reformáció és a magyar zsidóság. (A szombatosok eredete.) — Uo. 44. szám.
127. A zsidók története Magyarországon. A mohácsi véstől a szabadságharcig. — Uo. 50—51. szám.
128. Hős fiúk. — Remény. III. 1917. 20. szám.

1918

129. Die Emanzipation der Juden in Ungarn. — Ost und West. XVIII. 1918. 22—36.
130. A zsidó parlament. — Múlt és Jövő. VIII. 1918. 217—219.
131. A zsidók emancipációjának története Magyarországon. — Izr. Tan. Ért. XLIII. 1918. 1—8.
132. A zsidók története Magyarországon. A mohácsi véstől a szabadságharcig. — Egyenlőség. XXXVII. 1918. 1—4., 6., 9—10., 12—13., 15., 18., 21., 25., 28., 31—34. szám.
- 132a. A pozsonyi zsidóság a Chászám Szóférek korában. — Egyenlőség. XXXVII. 1918. 19—20. szám.

1919

133. A zsidók története Magyarországon. A mohácsi véstől a szabadságharcig. Egyenlőség. XXXVIII. 1919. 12—13. szám.

1920

134. Az első pesti rabbi. — Egyenlőség. XXXIX. 1920. 5—6., 31. szám.

1921

135. Beszéde Goldziher temetésén. — Egyenlőség. XL. 1921. 46. szám.
136. Szellemidézés Chanuka éjszakáján. Beszéd a keszthelyi zsidó hősi halottak emlékűnnepélyén. — Egyenlőség. XL. 1921. 52. szám.

1922

137. Columbus Kristóf. — Egyenlőség. XLI. 1922. 15—16. szám.

1923

138. A magyar zsidók múltjából. — MZSSZ. XXXIX. 1923. 22—38.
 139. Eszterházi Pál herceg Magyarország nádora 1694. okt. 31.-én egy köpcsényi zsidót ajánl Pozsony város tanácsának, hogy a szabad királyi város területén lakhassék és ott foglalkozást űzhessen. — Uo. 154.
 140. Eszterházi Pál herceg Magyarország nádora 1695. szept. 25.-én figyelmezteti Pozsony város tanácsát, hogy retorziót fog alkalmazni, ha az a jövőben megtiltja a köpcsényi zsidóknak a sz. kir. város területén való letelepedést és hogy ott kereskedhessenek. — Uo. 156.
 141. Előadása 1923. ápr. 25.-én a Csáki utcai templomban: A zsidóságnak (!) a XIX. században. — Egyenlőség. XLII. 1923. 18. szám.
 142. Goldziher álma. — Uo. 41. szám.

1925

143. A gettóból a szabadságig. — Egyenlőség. XLIV. 1925. 49. szám.
 144. Levele Szabolcsi Lajoshoz a recepció ünnepén. 1925. szept. 25. — Uo. 49. szám.
 145. A keszthelyi zsidó kántor fia. — Uo. 50. szám.

1926

146. A félelmes napok 1526-ban. — Egyenlőség. XLV. 1926. 36—37. szám.

1927

147. A magyar rabbi hivatása. Ünnepi beszéd az Orsz. Rabbiképző Int. 1927. febr. 23-iki rabbiavató ünnepélyén. — Egyenlőség. XLVI. 1927. 10. szám.
 148. Levele. „Egy nagy magyar történetíró érdekes levele a Pesti Izr. Hitk. Elnökéhez”. Keszthely, 1927. okt. — Uo. 46. szám.
 149. A magyar zsidók első kongresszusa. — Uo. 52. szám.
 150. Előadása az OMIKE-ben. Werbőczy István a budai zsidó temetőben nyugszik. — Országos Egyetértés. II. 1927. 5. szám.

1928

151. A keszthelyi izraelita hitközség istentiszteleti időrendje az 5689-iki szökőévben. 1928. szept. 15—1929. okt. 4. Keszthely, [1928]. 8 l.
 152. Méizvon hecháchám J. J. Goldziher z. l. — Hazofeh. XII. 1928. 55—56.

153. A kuruc időkben. — MZSSZ. XLV. 1928. 157—159.
 154. A kongresszus hatvanadik évfordulója alkalmából. — Múlt és Jövő. XVIII. 1928. 331—335.
 155. A magyar zsidók első kongresszusa. — Egyenlőség. XLVIII. 1928. 1. szám.
 156. Londoni élményei. — Uo. 16. szám.
 157. Szimche Ruben fia. — Uo. 29. szám.
 158. Ákeda. — Uo. 51. szám.

1929

159. Archiven und Archivwesen. VII. In Ungarn. — Enc. Jud. III. Berlin, 1929. 270—271.
 160. Ötszázéves véres emlék. — Zsidó Évkönyv. III. Bp., 1929. 203—205.
 161. Elnököt avatunk. Egyenlőség. XLIX. 1929. 44. szám.
 162. Elsüllyedt hajó. — Javneh. II. 1929. 63—68.

1930

163. Spanyol földön. — IMIT Évkönyve. 1930. 159—175.
 164. Korszak és nem epizód. — Egyenlőség jubileumi száma. 1930. 148.

1931

165. Adatok Binet Mordechajról. — MZSSZ. XLVI. 1931. 42—43.
 166. A magyar zsidók folyamodványa V. Ferdinándhoz, hogy a türelmi adót engedje el. — Uo. 92—99.
 167. Columbus. — Egyenlőség. LI. 1931. 24—25. szám.
 168. Levele dr. Weisz Miksáról. Keszthely 1931, július 14. — Országos Egyetértés. VII. 1931. 28—29. szám.

1932

169. Száz év előtti képek a régi magyar zsidók történetéből. — Uo. 18. szám.
 170. Szerencsés Imre. — Uo. 25. szám.
 171. Nem régi zsidó templom, hanem börtön az, amit Budán felfedeztek. — Egyenlőség. LII. 1932. 33. szám.

1933

172. „A zsidók emancipációjának általános története” pályamunka bírálatá. — IMIT Évkönyve. 1933. 265—267.

1934

173. Goldmark Károly atyja. — Egyenlőség, LIV. 1934. 17. szám.

1935

174. Magyarországi zsidó régiségek. — Múlt és Jövő, XXV. 1935. 248—249.
 175. A szigorú óbudai rabbi uralkodása. Ismeretlen képek a régi bp.-i zsidóságról. — Egyenlőség, LV. 1935. 38. szám.
 176. Levelesládából. I. Fleischer Ábrahám az első zsidó jogász. II. Báró Eötvös József bizalmas levele fiához. III. Micvetánc. — Uo. 45. szám.
 177. Apró képek a régi zsidó életből. I. Különös állapotok Bonyhádon. II. A Márton ludak. III. A békéscsabai rabbi esete. — Uo. 48. szám.
 178. Bethlen Gábor és a zsidók. — Uo. 50—51. szám.

1936

179. Zum Pressburger Stammbaume Heinrich Heines. — Judaica. III. 1936. 19—20.
 180. Krausz Sámuel. — MZSSZ. LIII. 1936. 12—15.
 181. Boskowitz Farkas az első rabbi Pesten. — Egyenlőség, LVI. 1936. 5. szám.
 182. Krausz Sámuel 70 éves. — Uo. 8. szám.
 183. Súlyos viszályok a Chorschule miatt a pesti zsidóságban. — Uo. 12. szám.
 184. Száz év előtt indult meg a nagy küzdelem a magyar zsidók felszabadításáért. — Uo. 26. szám.
 185. A budai zsidók tragédiája 250 év előtt. — Uo. 38. szám.
 186. Török zsidók Budán. — Remény. XII. 1936. 8. szám.

1937

187. Szerencsés Imre származása. — Mahler-Emlékkönyv. Bp., 1937. 406—414.
 188. Szerencsés Imre származása. — MZSSZ. LIV. 1937. 246—254.
 189. A Goldziherék családfájáról. — Múlt és Jövő, XXVII. 1937. 336—339.
 190. Ferenc József zsidó katonái. — Egyenlőség, LVII. 1937. 2. szám.
 191. Szerencsés Imre regénye. — Uo. 4. szám.

1938

192. A Goldziherék családfájáról. Múlt és Jövő, XXVIII. 1938. 18—20, 51—52, 82—83, 113—114, 152—153. 184—185.

193. A magyar zsidók első kongresszusa. — Egyenlőség, LVIII. 1938. 49—50. szám.
194. A rabbi. — Magyar Izrael, XIV. 1938. 11.

1939

195. Goldmark Károlyról és atyjáról. — MZSSZ, LVI. 1939. 33—36.
195a. Dr. B. S. egyetemi m. tanár adatai. — Hajdu Miklós: Szenicei Savuót. Bp., 1939. 95.

1940

196. Új esztendő. — Izrael eszmevilága. Bp., 1940. 77—79.
197. Engesztelés napja. — Uo. 98—101.

1941

- 197a. Das Judenprivilegium Béla's IV. vom Jahre 1251. — Jubilee Vol. in Honour of Prof. Bernhard Heller. Bp., 1941. 139—146.
198. Levelek. (Kohn Sámuelről) — MZSSZ, LVIII. 1941. XXVII—XXXIV.
199. Herzog Manó. 1862—1941. — Magyar Izrael, XVII. 1941. 2—3.
200. A Muntjuich temetője. Spanyol útiemlék. — Zsidó Évkönyv 5702. Bp., 1941. 30—31.

1942

201. Zsidó orvosok. — Libanon, VII. 1942. 50—51.
202. Egy középkori héber könyvillusztráció. — Uo. 65.

1947

203. A körmendi középkori héber kódextöredék. — Semitic Studies in Memory of Immanuel Löw. Bp., 1947. 311.

É. n.

204. Goldberg Rafael: A zsidók története és irodalma a tíz törzs számkivetésétől a mai napig. Iskolai használatra írta — —. Átdolgozta Büchler Sándor. 5. átdolgozott kiadás. Bp., [é. n.] 131 l.
205. Ua. 6. átdolgozott kiadás. Bp., [é. n.] 134 l.

A. Levelek Bacher Vilmoshoz

1.

Tekintetes tanár úr!

A legmélyebb tisztelettel bátorkodom tek. tanár urat f. hó 31.-én Keszthelyen történő installációra meghívni.

Adja Isten, hogy eredményes rabbiműködéssel becsülést szerezhessenek ama intézetnek, melynek tanítványa voltam és ily módon röhassam le részben hálámat tek. tanár úr iránt fáradozásáért és folytonos jóindulatáért, melybe továbbra is ajánlja magát

tek. tanár úr hálás tanítványa
és nagyrabecsülő híve
Dr. Büchler Sándor

Moór, 1897. aug. 27.

2.

Tekintetes tanár úr!

Múltkori Pesten tartózkodásom alatt ígértem az Évkönyv számára valamit, amelyet ide mellékelve van szerencsém elküldeni.⁵ Tanár úr úgy mondta, hogy ráérek, ha nov. közepén küldöm el, ennél fogva valószínűleg még nem késtem el vele. Örvidenek, ha decz. 2., amikor Pesten leszek felolvasást tartani,⁶ korrektúrát kaphatnék belőle.

Tek. tanár úrnak és Ő nagyságának
rokonszenvébe ajánlja magát
tek. tanár úr hálás tanítványa
Büchler Sándor

Keszthely [1897] nov. 12.

3.

Igen tisztelt tanár úr!

Becses soraira van szerencsém válaszolni, hogy a kérdezett Bonyhád Salamonról csak igen keveset tudok, nem többet, mint amennyit itt közlök; tehát nem tudnék róla cikket írni.

A Chátám Szófér mint köpcsényi rabbitanácsost említi. Izrael Dávid Cházon Lámóéd (Pozsony 1843) munkájából kitűnik, hogy a negyvenes években Pozsonyban tartózkodott, itt is rabbitanácsos lett. Tőle

⁵ Bibliográfia: 54. sz.

⁶ IMIT Évkönyve. 1898. 333.

származik a Minchá Tehóra munka, melyet nem olvastam. Sirfeliratát nem találtam az Ávné Bét Hájjócér-ban, mely a régi pozsonyi temető sírköveiről szól.

Mellesleg megjegyzem, hogy létezett egy Bonyhád Dávid Juda ben Aron Leipnik nevű magyar-zsidó író is. Ennek családi neve Silberstein volt, Jeruzsálembé költözött, ahol kiadta Sevilé Dávid munkáját (Jeruzsálem 1863), mely magyarázat a pentateuchhoz. Ezt a könyvet bírom; egyes fejezeteinek felirata: Kól kóré neged ruách házómán.

Amerikába magyar zsidó dolgokról már két vaskos paksamétát küldtem G. Deutsch tanár czímére.⁷ Eddig még egy fabatkát se küldtek fáradságomért.

Feleségem üdvözetét tolmácsolva vagyok őszintén nagyrabecsülő híve és hálás tanítványa:

Dr. Büchler Sándor

NB. Tanár úr évekkal ezelőtt a „Jövő”-ben egy talmudi concordantiát ismertetett.⁸ Erről a kéziratós könyvről érdekes jegyzetet találtam már az Allgemeine Zeitung der Judenthums V. évfolyamában (1841), 103 szám, 673. ol. Szíves figyelmébe bátorkodom ajánlani. Keszthely 1902. június 10.

4.

Igen tisztelt tanár úr! Köszönet megtisztelő bizalmaért. Én csak egy Gávriél Kóhén Rechnitz-ről tudok, aki az Éné Jiszráél-t írta, ennek első kötete Méir Énájim cím alatt Bécsben 1822-ben jelent meg, a II. köt. ugyanott Böné Mósé cím alatt 1824-ben. A szerző teljes neve: Gávriél ben Reuvén Jiszráél Katz Is Maleáchi, vagyis Engelsmann. Vágújhelyről származott és Rohonczon volt rabbi. Miután alapos életrajzát akarom tanár úrnak elküldeni, ezért a szerző fiához, a jelenlegi zalaegerszegi rabbihoz fordultam adatokért, aki ma érkezett kártyáján arról értesít, hogy pontosan megírja az életrajzot és pár nap múlva megküldi nekem. Kérem tehát addig szíves türelmét. Azt hiszem, hogy legkésőbb szerdán Pesten lesz a kívánt valami. Az S. G. Stern által Prága 1833-ban kiadott Abraham ibn Ezra Jeszod Mórá-jához Engelsmann Gabriel egy rövid ajánlólevelet írt. Eng. G. anyai ágon és felesége révén a vágújhelyi Boschan családdal állott rokonságban. Zipser a Ben Chananja ama évfolyamában, melyben Rohonc történetét megírta, valószínűleg közli Engelsmann halálozási évét. Szívélyes üdvözettel és kiváló tisztelettel

hálás tanítványa
Büchler Sándor

Keszthely, 1904. január 29.

⁷ A Jewish Encyclopediáról van szó.

⁸ A Jövő. I. 1897. 6—8.

Keszthely, 1904. febr. 3.

Igen tisztelt tanár úr!

Ma kaptam meg a zalaegerszegi rabbi úrtól az ígért levelet, melyben közli velem, hogy atyja halálozási ideje és helye: Rohonc 5611, Tévét 24, ami 1850 december 29.-nek felel meg. Körülbelül 85—86 esztendő volt, mikor meghalt. Született Vágújhelyen. Kereskedő volt, utóbb vágújhelyi rós bét-din lett, 1822 óta pedig rohonczi rabbi. Tanítványa volt: Platsek Ábrahám boskovitzai és morva tartományi főrabbi. A múltkor általam megemlített 2 könyvén kívül írt még novellákat a talmudhoz és responzumokat, de nem jegyezte meg a zalaegerszegi rabbi úr, hogy ezek megjelentek-e nyomtatásban?

Szolgálatára mindig kész, hálás és őszintén nagyrabecsülő tanítványa

Büchler Sándor

A bécsi Büchler⁹ és a pesti rabbiszemináriumtól kértem: Scherer, Die Rechtsverhältnisse der Juden in den deutsch-österreichischen Ländern munkáját, I.—II. kötet, de nem kaptam meg, talán tanár úr szíves protekciója révén szerencsésebb leszek.

6.

Igen tisztelt tanár úr!

Ma kaptam meg a Frisch válaszának kefelelyomatát és sietve küldöm feleletemet.¹⁰

Miután polemiáról van szó, tehát meg vagyok győződve, hogy a Szemle, megtartván semlegességét, változatlanul veszi fel válaszomat, melyben, mint tanár úr is láthatja, nem személyeskedem, mint Frisch, hanem szigorúan Frisch állításaihoz tartom magam, azon szöveghez, melyet kefelelyomatul kaptam és amely természetesen későbbi hozzátoldás nélkül jelenik meg. A Szemle semlegességéről nem is képzelhető más eljárás.

Nagyon kérem, szíveskedjék kefelelyomatot küldeni, javítása után azonnal visszaküldöm. A múltkor is hibákat hagyott cikkemben a nyomdász.

Nagyrabecsüléssel
Dr. Büchler

Keszthely, 1904. június 16.

⁹ Büchler Adolf (1867—1939), a bécsi Rabbiképző tanára, majd a londoni igazgatója.

¹⁰ Bibliográfia: 81. sz.

Igen tisztelt tanár úr!

A Midrás Rábbá-ban a Nászó szakasznak a rendestől eltérő terjedelmét annak tulajdonítom, hogy Sávuoat éjjel, mikor fent virrasztva vallásos dolgokkal foglalkoztak, hajdanta ezt magyarázták és tárgyalták, ezzel töltötték ki az éjjelt. Helyes-e ezen állításom, van-e némi reális alapja? Ha igen, akkor a Midrás Kohelet feltűnő nagyságát szintén azzal lehetne megokolni, hogy Kohelethet Hósáná Rábbá éjjel tárgyalták.

Van ezenkívül egy conjecturám. Midrás Rábbá Bámidbár IV. feje: Vekáreu ló kilónó ló ulóvánáv vólivné vánáv. A második ló szaporítás, hacsak nem csatoljuk a kilónó szóhoz és ekkor kilonoló lesz belőle = colonellus, kapitány, magas rangú tiszt, ami teljesen megfelel a szöveg értelmének. Ezzel aztán önként elesik a Mátnát Kehunná erőszakolt magyarázata.

Becsés felvilágosítását örömmel várja őszintén nagyrabecsülő és hálás tanítványa

Büchler Sándor

Keszthely, 1905. június 18.

Igen tisztelt igazgató úr!

Nem ismervén a címét annak a szanatóriumnak, hol operálták, ennél fogva Dr. Krausz szemináriumi tanárt¹¹ kértem meg, hogy fejezze ki örömemet szerencsés felgyógyulása fölött. Krausz tegnap Keszthelyre érkezvén, arról értesített, hogy kívánságomat nem teljesítette; ennél kellemesebb volt azonban az a tudósítása, hogy igazgató úr már jó egészségben hagyta el Bécset. Engedje a Mindenható, hogy ezentúl semmiféle fájdalom ne érje, hanem testi épségben fejthesse ki közhasznú tevékenységét.

Operálatásomnak nyomai még nem tűntek el, a nyakamon és fejemben a vitézkötés most is rajta van. De remélem, hogy nem sokára lekerül rólam.

Szívélyes üdvözlettel őszintén nagyrabecsülő, hálás tanítványa

Büchler Sándor

Ő nagyságának kezét csókolom.

Keszthely, 1908. július 21.

¹¹ Krausz Sámuel (1866—1948), a bécsi Rabbiképző tanára, majd igazgatója.

Nagyságos igazgató úr!

Dr. Fuchs Sámuel, a luxemburgi nagyhercegség főrabbija, levél kíséretében 24 koronát küldött az általam javasolt^{11a} Rabbik üdülő telepe céljára, kikötvén, hogy az esetben, ha a terv nem valósul meg, az összeg az Országos rabbiképző intézet könyvtáralapja részére fordítottassék.

Midőn ezt közlöm, egyben van szerencsém tudatni, hogy a fent írt összeget a mai napon a keszthelyi takarékpénztár részvénytársulatnál „Rabbik üdülőtelepe” című takarékkönyvben helyeztem el gyümölcsözőleg és ha egy év leforgása alatt nem fog tervem a megvalósulás felé közeledni, úgy az összeget kamataival együtt, vagy, ha tetszik, magát a könyvet, a Rabbiképző rendelkezésére fogom bocsájtani.

Ez alkalommal igazgató úrnak és ő nagyságának ketivá váchátimá továt kíván

nagyrabecsülő tanítványa
Dr. Büchler Sándor
rabbi

Keszthely, 1908. szeptember 22.

10.

Igen tisztelt igazgató úr!

A mellékelt irat öröömre arról tanúskodik, hogy a rabbiképző növendékeinek támogatása érdekében tett lépésem nem volt eredménytelen. Ha közbe nem jött volna Mariska leányom igen súlyos betegsége, — hála a jó Istennek már meggyógyult — mely megakadályozta, hogy én és hitközségi elnökünk a községkerületi ülésen részt vegyünk, úgy személyes interventiómmal talán többet tudtam volna elérni.

Miután úgy látszik, hogy az üdülőtelep eszméje vízbe esett, ennél fogva a Dr. Fuchs tartományi főrabbi felajánlott összegét, mely a helybeli takarékpénztárban fekszik, kívánatra bármikor elküldöm a rabbiképzőnek.

Őszinte nagyrabecsüléssel
Dr. Büchler Sándor
rabbi

Keszthely, 1909. január 3.

11.

Nagyságos asszonyom!

Az nap délután, midőn férjét tanítványai ünnepelni fogják, esketést kell végezni Szöllös-Györkön, Boglár mellett. Ha tudnám, hogy nem érkezem post festum a bankett befejezéséhez, ha Boglárról 4 óra felé

^{11a} Bibliográfia: 104. sz.

elutazva háromnegyed tíz felé jönnék a társaságba, úgy megtenném, hogy a lakadalom után vonattal felsietve, a jubileumnak legalább utolsó aktusán vegyek részt, nemcsak elnök úr és ő nagysága iránt való tiszteletemnél fogva, hanem önzésből is, hogy néhány órán át jó kedvű ismerősök közt sok mindent elfeledjek.

Mínt hogy azonban azt hiszem, hogy miattam, egy szürke ember kedvéért a közönség a bankett idejét nem fogja valamivel későbbre tenni, vagy kihúzni, ezért lelkem őszinte vágyát követem, hogy, miután személyesen nem tehetem, legalább ez úton fejezzem ki legjobb kívánásaimat. Ezeknek summája pedig az, hogy a Mindenható tartsa meg ő nagyságát férje oldalán abban a testi, érzelmi és szellemi statusban, melyben most van. Tudva, hogy mit köszön dr. Bacher nejének és irigységgel ismerve azt a megható, bámulatós ragaszkodást és gondoskodást, mellyel Nagyságos asszonyom férje iránt viseltetik és tudományos működését előmozdítja és amelyben Nagyságod ritka jó lényének összes erényei kidomborodnak: úgy gondolom, hogy ennél jobbat nem kívánhatok volt tanáromnak, kihez a hála és a nagyrabecsülés szálai fűznek engem.

Elnök urat üdvözli és Nagyságos asszonynak kezét csókolja, mély tisztelettel

Büchler Sándor

Keszthely, 1910. január 21.

Kérem tiszteletemet kedves anyja előtt tolmácsolni.

12.

Igen tisztelt Igazgató Úr! Jegyzetemből látom, hogy évekkal ezelőtt a XIX. század negyvenes éveiből származó héber köriratokat adtam kölcsön Igazgató úrnak, melyek a rabbiszeminárium alakítása ellen foglalnak állást. Abban az esetben, ha Igazgató úrnak már nincs rájuk szüksége, igen kérném, ha azokat visszaküldeni kegyeskednék. Ha más kéziratot kívánna gyűjteményemből, úgy szívesen bocsájtom rendelkezésére.

Őszinte nagyrabecsüléssel és hűséggel
Dr. Büchler Sándor

Keszthely, 1912. decz. 20.

B. Levelek Blau Lajoshoz

1.

Tekintetes tanár úr!

A Bloch rabbi úr¹² ünnepélyes jubileuma céljából kibocsájtott körlevelet ma kézhez kaptam és természetes, hogy ahhoz csekély tehetségemhez képest hozzájárulok, a 4-ik pontot kivéve. Mert a mint tanár

¹² Bloch Mózes (1815—1909), a budapesti Országos Rabbiképző Intézet első elnöke.

úrnak legutóbbi pesti tartózkodásom alkalmával említettem, hogy Bloch rabbi úr jubileuma tiszteletére egy héber nyelven írott munkát szándékozom kiadni, ezt a tervet részemről már megvalósítottam. Ugyanis Sáj Lámóre cím alatt egy héber munkát küldtem már a budapesti Trebits Bernát (Orczy ház) nyomdájába.¹³ Ez Bloch rabbi úrnak van ajánlva, a bevezetésben közlöm életrajzát, melyhez az adatokat dr. Bloch Henrik tanár úr volt szíves megküldeni, a mű tartalma történeti, irodalmi, kulturhistoriai és biographiai adatokat tartalmazó levelek Rapoport, Mord. Bnet, Szófér Mózes stb. rabbiktól s tudósoktól. Erre nézve a következő projectumot bátorkodom tanár úr elé terjeszteni.

Ha a jubileumi bizottság fölöslegesnek tartja e munkát és egyöntetűség miatt inkább azt kívánja, hogy a bizottság által tervezett irodalmi mű jelenjék meg,¹⁴ úgy én szívesen meghajlom a bizottság akarata előtt s nem adom ki e munkát, ezt annál is inkább tehetném, mivel a nyomdász, daczára, hogy már 2 hét előtt elküldtem neki a scriptumot, még nem adta tudomásomra, hogy nyomtatja-e már és hogy mi lesz a nyomdai költség.

Ellenben, ha a tisztelt bizottság nem ellenzi e munka létrejöttét, úgy arra kérném azt, hogy kegyeskednék valaki által az említett kóser nyomdászt megkérdeztetni, hogy sajtó alatt van-e már a munka, hogy mi lesz az ára? Természetes, hogy a nyomdai költségeket én magam fedezem. Az illető munkát a jubileum napjára szeretném elkészíttetni és ha csak egy keveset is sietne a nyomdász, úgy akkorára kész lehetne. Egyszersmind arra kérném a t. bizottságot vagy a rabbik. tek. tanári karát, ha e munkának legvégső correctúráját magára vállalni kegyeskednék.

Abban a reményben, hogy tek. tanár úr soraimat figyelemben fogja részesíteni, maradtam

a legmélyebb tisztelettel
hálás tanítványa s alázatos szolgálója
Büchler Sándor

Moór. 1894. decz. 21.

Mikor lesz a rabbivizsga?

2.

Igen tisztelt tanár úr!

Köszönet szíves ajánlataért, melyet már elküldtem sógoromnak,¹⁵ ki nagyon megörül majd neki. Hálára kötelezne engem családommal együtt, ha Dr. Schwarcz Gábornak¹⁶ is írni tetszene dr. Frank érdekében. Kohn¹⁷

¹³ Bibliográfia; 29. sz.

¹⁴ Ekkor nem jelent meg Emlékkönyv, csak az ünnepség leírását tartalmazó füzet: Die achtzigjährige Geburtstagsfeier des Professors an der Landes-Rabbinerschule, Rabb. Moses Bloch. Bp., 1895.

¹⁵ Frank József (1867—194?), muraszombati, majd fiumei rabbi. Nem kapta meg a károlyvárosi rabbiszéket.

¹⁶ Schwarcz Gábor (1872—194?), károlyvárosi, majd zágrábi rabbi.

¹⁷ Kohn Sámuel (1841—1920), pesti főrabbi, magyar-zsidó történész.

és Goldziher¹⁸ megígérték, hogy ők is szót emelnek Károlyvároson, hogy sógorom célját elérhesse.

Hétfőn este érkeztem meg és másnap már Bogláron avattam fel az új templomot. Ritka dolgokat tapasztaltam ez alkalommal. A felavatásnál a templomban igen sok gentry és keresztény hivatalnok, paraszt etc. volt, kiknek különösen hazafias puffogatásom és görögtüzem tetszett. A banketten ez urak szintén részt vettek, felköszöntőket tartottak a zsidóságra, snöderoztak zsidó célokra, egy pedig közülük belépett a Chevra-Kadisa tagjai közé. Hálakép miseberachokat kaptak, érdekes volt nézni, hogy ezek a tősgyökeres birtokos nemesek mily áhítattal hallgatták, mikor a miseberächban magyar nevük a Nagyságos titulussal megütötte fülüket. Ebéd, vacsora, táncz reggelig tartott. Ilyen csak Magyarországon fordulhat elő, sehol másutt a világon. Nálunk minden czionistát fel kellene nyársalni. Minek megbontani összetartó békességünket a keresztényekkel?^{18a}

Tek. tanár urat és kedves családját tisztelettel üdvözli

nagyrabecsülő híve
Büchler Sándor

Keszthely, [1901.] febr. 27.

3.

Igen tisztelt tanár úr! Február elejéig *biztosan* megcsinálok 1—2 cikket a Szemle részére, vagy ha sürgősen kell valami, úgy beküldöm azonnal munkámnak 1—2 ívét. A munka már teljesen kész. 523 oldalra terjed.¹⁹ Nekem is volt tudomásom arról, hogy mintegy harmincz rabbi Budára tart nemes, halálra kész^{19a}, de nem volt kedvem és — hála Istennek — nincs ok, hogy sorukba álljak megostromolni Ős-Budavárát.²⁰ A múltkor csupán egy ugrásra voltam Pesten, emiatt nem tehettem tiszteletemet. Mi hála Istennek jól vagyunk, szombat este bálba megyünk, amely alkalommal Pillicz²¹ tart majd valami humoros felolvasást.

Kitünő tisztelettel minden jót kíván őszintén nagyrabecsülő híve

Büchler Sándor

Feleségem üdvözlését küldi kedves családjának.

A Balatont hatalmas jég födi, gyönyörű látványt nyújt, mióta Keszthelyen vagyok, még nem volt ily erős telünk, mint az idén.

Keszthely, 1901. január 9.

¹⁸ Goldziher Ignác (1850—1921), a pesti egyetemen a sémi filológia professzora.

^{18a} 1901. február 26-án avatták fel a boglári zsinagógát (Egyenlőség. XX. 1901. 9. szám). A hirdásban — feltűnő — nincs említve Büchler Sándor neve. A 2—3. levél sorrendje megcserélendő, de — minthogy a 2-nek dátumát csak a korrektúrában tudtuk megállapítani — a sorrenden már nem változtattunk.

¹⁹ Bibliográfia: 67. sz.

^{19a} Garay János Kont c. balladájából idéz szabadon („Harmincz nemes Budára tart, / Szabad halálra kész”).

²⁰ A budai rabbiállásról van szó, amelyet Kiss Arnold (1869—1940) foglalt el.

²¹ Pillitz Benő (1825—1910), orvos és zsidó tudós.

Igen tisztelt tanár úr!

A kívánt levelet itt küldöm, szó sincs benne, hogy Brill pénzt kapott volna kölcsön Dr. Schönbergtől. Mivel sejtem, hogy a boldogult Brill életrajzával foglalkozik, elküldtem Rosenthal ajánló levelének fogalmazványát is.²² Január elején Pestre jövök felolvasást tartani, ekkor magam akarom átvenni e két levelet.

Jelenleg a Szemle részére cikket készítek: A zsidók a magyar népdalokban s közmondásokban. Nem hiszem, hogy február előtt elkészüljön, mivel most A zsidók története Magyarországon II. kötetén kell dolgoznom szorgalommal Dr. Kohnnal együtt.

Hála Istennek igen jól megy a dolgunk. A fő, hogy sok időm van a munkálkodásra, melyet bőven kihasználok. Az amerikai Eyclopedia részére épp a napokban küldtem el több, mint 200 nagy oldalra terjedő különféle magyar cikkeket.

Tetszett olvasni az újságokban, hogy az öreg, dúsgazdag Weltner Jakabunk tegnap egy hete öngyilkos lett, kiugrott az ablakból. Úgy hírlik, hogy vagyona meghaladja a hatszázezer forintot.

Tanár urat, önagyságát és kedves családját szívélyesen üdvözli

őszintén nagyrabecsülő híve
Büchler Sándor

Feleségem tiszteletét küldi
Keszthely, 1901. decz.

Igen tisztelt Tanár úr!

Három hét előtt megérkezett becses soraira csak ma küldhetek feleletet, mivel folyton vártam az IMIT kiadványait, melyeket mindeddig nem kaptam meg. Mai válaszom célja tehát szíves tudomására hozni, hogy bírálatot eddig nem írhattam, mivel a könyveknek színét se láttam eddig. Nem tudom felfogni, hogy mi okozhatja, hogy az Évkönyv és Venetianer munkája²³ oly későn jut el hozzánk.

Tanár úr haragját igazán nem érdemeltem meg, bár jogos lenne, ha hosszabb ideig tartózkodtam volna Pesten. Január elején pár napig időztem a fővárosban, de ekkor családi dolgok kötötték le időmet, amidőn pedig másod ízben rándultam fel, mind össze huszonnégy óráig voltam Pesten. Hitközségi dolgok kívánták gyors visszautazásomat. Lehetséges, hogy purim után ismét Pestre megyek és ekkor látogatásommal expiálni fogom tanár urat.

Hála Istennek nagyon jól vagyunk. Kitűnő tisztelettel őszintén nagyrabecsülő híve

Feleségem önagyságának üdvözlését küldi.

Dr. Büchler

Keszthely, 1902. február 12.

²² Blau Lajos: Brill Sámuel Löw. Bp., 1902. 7.

²³ Venetianer Lajos: A zsidóság szervezete az európai államokban. Bp., 1901.

Igen tisztelt tanár úr! Említenem se kell, úgy is tudja, hogy bár-mikor szívesen írok a Szemle részére, de a kívánt ismertetést nem ír-hatom meg. Szombaton délután kaptam meg az IMIT kiadványait, első sorban Venetianer munkáját olvastam át futólagosan, de már ekkor arra a meggyőződésre jutottam, hogy igen sok a gyöngéje s hibája. Bernstein könyvének bírálatánál²⁴ kellemetlenségeket kellett zsebre raknom, ilyes-minek ez alkalommal nem akarom magam kitenni. Január hóban Moórott lévén, atyám egy igen érdekes s tanulságos értekezés vázlatát mutatta meg nekem, mely a predikációkról szól. Tanár úr felszólítására, bizto-san hiszem, elkészíti és beküldi azt március közepéig.²⁵

Öszinte nagyrabecsüléssel
Dr. Büchler Sándor
rabbi

Keszthely, 1902. febr. 17.

Igen tisztelt tanár úr!

Kérésének szívesen tettem eleget, azonnal szoltam Braun czipész-nek, aki több lakást jelölt ki, ezek közül tegnap személyesen csak egyet néztem meg, de azt az egyet teljesen megfelelőnek tartom és mint ilyent ajánlom.

A Kerítés utczában, pár lépésnyire a főerdész házától, kinél Dr. Bacher tanár úr nővére lakott néhány éven át, van Czeglédy nyugalma-zott keresztény tanító háza. Ez utóbbi az, melyet megtekintettem. Három szoba, konyha, éléskamra, kis virágos kert lugassal, nagyobb veteményes kert, pincze, mosásra alkalmas hely, padlás és mellékhelyiség 170 frt-ért két hónapon át adandó ott bérbé. De, ha nem ad tanár úr többet 160 frt-nál, úgy ennyiért is megkaphatja. A lakás igen tiszta, közelebb fek-szik a Balatonhoz, mint a Pooschék háza. Az utca igen csendes, mert félreeső. Azt hiszem, hogy tanár úr körülbelül tudja, hogy merre fek-szik. Czeglédyék 3 felnőtt, 3 gyermek és 2 cselédnek való ágyat s ágy-neműt fognak adni, de áthuzat nélkül. Megjegyzem, hogy az egész házat a két hónapon egészen egyedül lagná tanár úr családja, ami szintén előny.

Nem lenne jó, ha tanár úr, vagy ő nagysága személyesen megnézné az ajánlott lakást?

Feleségem azt mondja, hogy fölösleges két cselédet hozni, már úti-költség megtakarításból is. Elég egy szakácsnét hozni, gyerekleányt itt is kapnak.

Ha esetleg csak levélileg tetszik a lakásügyet elintézni, úgy kérem a levelet oly tenorban írni, hogy 160 frtnál többet nem szándékozik adni

²⁴ Bibliográfia: 59. sz.

²⁵ Büchler P., MZSSZ. XIX. 1902. 121—127.

Mint említettem, ennyiért is biztosan megkapja tanár úr és ebben az esetben a Pooschéknak fizetett árhoz képest az idei lakásuk bére igen jutányos lenne.

A magam és feleségem üdvözetét kifejezve maradtam szolgálatra

kész híve
Büchler

Keszthely, 1902. május 9.

8.

Igen tisztelt tanár úr!

A lakást ma kívánságához képest 250 frtért felvettem, előleget 15 frtot adtam. Lesz 6 ágy áthúzáttal, a cselédeknek a konyhában kihúzó ágy. A kert és udvarhasználat beleértetik. A lakás nekem nagyon tetszett, főleg a kert.

Kitűnő tisztelettel üdvözli, a viszontlátásra,

szolgálatra kész híve
Dr. Büchler

Keszthely, [1902.] május 21.

9.

Igen tisztelt tanár úr!

Vettem szíves sorait és ha késétt válaszom, az Oklevéltárnak tulajdonítsa ezt. Oly *megdöbbenően rossz*, hogy máig se voltam képes az összes hibákon átgázolni. El se tudom képzelni, hogyan vállalhatott el Dr. Frisch olyas valamit, mihez, amint most kiderül, semmit se ért. Aztán, hol maradt Dr. Gárdonyi²⁶ revíziója? Az a körülmény, hogy tömeges és *botrányos* hibák éktelenítik el ezt a költséges kiadványt, az ő tudományára se vet jó világot.

Hogy üresen ne jelenjek meg tanár úr előtt, ez okból apróságokat szedegettem össze és valamit a kútfők rovata számára nyújtok.

Ha az Oklevéltári bizottság legközelebb ülést tart, úgy valószínűleg felutazom Pestre, hogy felszólalva megóvjam az Imitet attól, hogy a II. kötetet is oly könnyelmű módon készítsék el, mint a most megjelentet. Ez alkalommal teszem tiszteletemet tanár úrnál és egy theára már most meginvitáltatom magam.

Hála Istennek jól vagyunk.

Szívélyes üdvözlettel
Büchler Sándor

Kérek egész bizonnal correcturát.

Keszthely, [1903.] decz. 22.

²⁶ Gárdonyi Albert, a M. Zs. Oklevéltár I. kötetének revizora.

Igen tisztelt tanár úr!

Vettem mai becses sorait, itt küldöm a correcturát. Én január elején „Jegyzetek” című cikket küldtem a Szemle részére, de erről nem tett említést tenni, hogy megjelenik-e vagy se.²⁷ Azt tudom, mert tanár úr annak idején értesített, hogy kezéhez jutott.

Hitközségünk nevében küldtem a Szemle félévi előfizetési díját, hitközségi jegyzőnket bíztam meg a postára való tevással, meg tetszett kapni? Körülbelül 10 napja van már, hogy átadtam neki.

Ha a kért prédikációk nincsenek meg, úgy kérek más prédikáció gyűjteményeket, régieket, újakat. Szükségem van rájuk. Meg vagyok győződve, hogy tanár úr teljesíti kérésemet.

Az idei nyarat lehet — de még nem bizonyos — a Svájcban fogom tölteni, vagy Interlakenban vagy Genfben.

Friss válaszának örülni fogok, legalább viszontválaszomban²⁸ elmondhatok egy-mást, amit múltkori ismertetésemben nem akartam megemlíteni. Az ellen csak nem védekezhetik, amit különben minden szakember elismer, hogy lelkiismeretlen munkát végzett, olyat, melyet az Imit-nek kár volt kinyomatni.

Újság nincs. Hála Istennek mindnyájan jól vagyunk.

Goldziher cambridgei doktorrá avatásáról talán a Szemle is megemlékezhetnék; amint írta nekem, igen szép volt az ünnepély és nagy ovatiókban részesítették.

Szívélyes üdvözzettel
Büchler Sándor

Keszthely, 1904. június 10.

A Jewish Eyclopediában megjelent hosszú cikkemet, mely a magyar zsidók történetét tárgyalja,²⁹ valószínűleg lefordítom magyarra a Szemle számára.

[1904. jún. 17.]

Igen tisztelt tanár úr!

Kérem tegnap beküldött válaszomba a pontosság miatt a következő szavakat okvetlenül benyomatni; ha a correctura megjön — amit biztosan elvárok — úgy magam fogom e szavakat odairni: Dienstag szó után tessék oda iktatni zárójelben a következőt: (IV. köt, 998. ol. 2. hasáb és V. köt. 975. ol. 2. hasáb, utóbbi helyen ez van: Ertag (Erchttag), soviel wie Dienstag).

²⁷ Bibliográfia: 90. sz.

²⁸ Bibliográfia: 81. sz.

²⁹ Bibliográfia: 77. sz.

Az 1-el jelölt jegyzetet válaszüzenetben következőleg kérem a pontosság kedvéért átalakítani: Érdekes például, hogy Knauz Kortanának 274. oldalán a Sunbent szót se magyarázza pontosan, mert ez sokszor egyszerűen sunobent = Sonnabend, szombat is (Oklevéltár 233. ol., 187. sz.: sunobent negst noch Jacobi).³⁰

Szívélyes üdvözlettel várja a correcturát
Büchler

12.

Igen tisztelt tanár úr!

Mellékelten küldöm a correcturát.

Egyben szíveskedést akarok kérni Dr. Frank József muraszombati sógorom érdekében, aki Fiuméba pályázott és ahol próbaszónoklatával — amint másoktól értesültem — nagy sikert aratott.³¹ Ellenjelöltje Dr. Roth djakovári rabbi, akit Strossmájer protegál erősen. Rothnak suba alatt szerzett rabbi- és doktori diplomája van, de hát ez, sajnos, manapság nem hátrány, hanem sokszor előny. Miután Strossmayer ajánlja, Rothért a fiumei hitközséghez tartozó susáki horvát hitközség tagjai nagyon lelkesülnek.

Én Dr. Balog tanárt³² körülbelül két hete felkértem, beszéljen Kornfeld Zsigmonddal, hogy ez ajánlja őt a fiumei Hitelbank igazgatójának, akinek nagy befolyása van a hitközségnél. Nem tudom, hogy Dr. Balog úr teljesítette-e kérésemet?

Igen kérem tanár urat is, kegyeskedjék azon lenni, hogy akár a rabbiszeminárium, akár befolyásos férfiak, támogassák sógoromat. A rabbiszemináriumnak, amint hitem, az az elve, hogy csak felszólításra ajánl: ez esetben azonban két okból eltérhetne elvétől, 1. mert a fiumei hitközség, úgy gondolom, nem fog hozzá fordulni ajánlatért, 2. pedig a Szeminárium érdeke követeli, hogy ne berni doktorok és rabbik hódítsanak Horvátországban, szintúgy mint Fiumében, hanem a budapesti rabbiszemináriumban végzett növendék.

A választás még e hónapban megtörténik.

Szíves jóindulatával, meg vagyok győződve, sokat lendíthetne sógorom ügyén.

Mi, hála Istennek, mindnyájan jól vagyunk. Viszontszolgálatra szívélyes üdvözlettel őszintén nagyrabecsülő híve

Dr. Büchler Sándor

Keszthely, 1905. márczius 3.

³⁰ MZSSZ. XXI. 1904. 293—295.

³¹ Megkapta az állást.

³² Balogh Ármin, az Orsz. Rabbiképző Intézet gimnáziumának volt tanára, Kornfeldék házitánítója.

NE. Dr. Mezey Ferencz³³ úr azt írta tegnap, hogy legközelebb Fiumében lesz és nincs kizárva, hogy ez alkalommal személyesen jár el sógorom érdekében. Nem tudom, Dr. Mezey úr elutazott-e már, én minden esetre ma válaszoltam neki. Ha elutazott, lekötelezne tanár úr, ha sorai-val felkeresnéd, én ugyanis fiumei címét nem ismerem. Kérdéses tehát, hogy az én ma útnak indított soraim Pesten találják-e még őt?

13.

Igen tisztelt tanár úr!

Fogadja őszinte szívből jövő hálámat azért a jóindulatú fáradozásáért, melyet sógorom érdekében kifejtett. Adja a jó Isten, hogy sikere legyen. Mondanom se kell, hogy mindenkor örömet fog nekem okozni, ha bármivel viszontszolgálatot tehetek.

Itt küldök 3 zsidó dalt, melyet Somogy megyében lakadalmakkor hallottam. Úgy küldöm, ahogy kaptam. Ha esetleg megjelenik*), kérnék correcturát, mert a leíró nem értett a grammatikához és ortográfiához. A „Purim dallam” nem más, mint magyar változata a mellékelt heszpéd-nek. E hónap végén megint somogyi lakadalomra megyek és remélem, hogy megint gyűjthetek valamit.

Ha hely van még a Szemlében, úgy cikkem végén szeretnék Poláknak a Bloch-émlékkönyvében megjelent cikkére vonatkozó tévedéseket közölni.

Szívélyes üdvözlettel őszintén nagyrabecsülő híve

Dr. Büchler Sándor

Keszthely, 1905. márczius 7.

*) Czime lehetne: Lakadalmi dalok Somogy vármegyéből. Nevemet ne tessék „kiszörköszteni”.

14.

Igen tisztelt tanár úr!

Czikket, miután jelenleg nagyon el vagyok foglalva, sajnálom, nem bocsájthatok a Szemle rendelkezésére januárig. De régi kútfőket szívesen küldök; csak tessék megírni, hogy hány nyomtatott oldalnyt kíván, annyit küldök azonnal.³⁴ Esetleg januárig ismertetést közölnék Gottlieb Bondy Zur Geschichte der Juden in Böhmen két kötetes, érdekes munkájáról, melyet megvásároltam.

Az országos levéltár a helybeli gymnasiumba általam kért fasciculusokat küld részemre, ezeket kötött időben kell áttanulmányoznom, hogy

³³ Mezey Ferenc (1860—1927), akkor az Országos Iroda titkára.

³⁴ Bibliográfia; 97. sz.

ismét újakat kapjak; emiatt egész szabad időmet erre a dologra kell koncentrálnom, hogy minél többet végezhessenek.

Az esetleg küldendő kútfők a budai zsidók történetére vonatkoznak, melyeket már évekkkel ezelőtt másoltam az Országos Levéltárban.

Szívélyes üdvözlettel
Büchler Sándor

Keszthely, 1906. november 13.

15.

Igen tisztelt tanár úr!

Itt küldöm az ígért kútfőket és a mellékelt régen heverő cikket, melyhez tegnap este függesztettem néhány jegyzetet. Utóbbi cikkből egy részt, sajnos, a Munkácsi Bernáttól szerkesztett (kezd divatba jönni a történetyszerkesztés) és most megjelent Zsidók története tankönyvben közöltem. Ha nem tetszik felhasználni, kérem visszaküldését.

Correcturát kérek.

Szívélyesen üdvözli nagyrabecsülője

Büchler Sándor

Keszthely, 1906. november 16.

Miután fölösleges, ennél fogva Bondyról nem adok ismertetést.

16.

Igen tisztelt tanár úr!

Két rendbeli levelezőlapjára csak ma válaszolhatok, mivel 12 napon át Bécsben voltam és az archivumokat bújtam, hála Istennek, igen nagy eredménnyel, Bécsből pedig tegnap este érkeztem vissza.

A megírandó cikk nagyságát nem határozhatom meg előre, de ha esetleg terjedelmes lesz, úgy folytatásban lehet majd adni.

23.-ról kelt kártyájának végét a meghívásokról nem értem. Lehet, hogy célzás valamire, minek nyitját nem ismerem. Korszerű dolgokban ugyanis jelenleg tájékozatlan vagyok, mivel már jó ideje nem olvasok heti rituális lapokat.

Szívélyes üdvözlettel őszinte nagyrabecsülője
Büchler Sándor

Keszthely, 1907. január 4.

17.

Igen tisztelt tanár úr!

A kért könyv csak szerdán érkezett, a cikk küldése tehát emiatt és az okból is, hogy Marczali tanár úrnak kellett magyar zsidó történeti felvilágosítást adnom, ami pár napot vett igénybe, késést szenved. A hét végén azonban egész bizonyos tanár úr kezében lesz.

Három cikket írok a most megjelenő Szemlében, tehát kérem, hogy a múltkori Kútfők folytatása a júniusi számig maradjon el. Mert négy szám egy embertől sok lenne egy számban.

Lehet, hogy a jövő hét valamelyik napján Pesten leszek, de még nem bizonyos. Lakásom a Hungáriában lesz, szeretnék tanár úrral találkozni; úgyis már régen beszéltünk egymással.

Szívélyes üdvözlettel
Büchler Sándor

Keszthely, 1907. márczius 4.

18.

Kedves tanár Úr!

Csak ma jutottam hozzá, hogy az Egyenlőség polémiája kapcsán figyelemmel átolvassam a M. Zs. Szemle januári füzetében írt cikkét.³⁵ Ha közelemben lenne, melegen megszorítanám kezét. Önérzetes felszólalásáért köszönettel tartozik önnek minden kulturzsidó és ilyen igen sok van Magyarországon nemcsak neológok, hanem orthodoxok közt is. Legfőbb ideje volt nyilvános hangú kifejezést adni annak, hogy mi nem hódolunk be a kulturátlanságnak és senki kedvéért se vagyunk hajlandók modern jó zsidó, jó magyar gondolkodásunkat, valamint művelődési hajlamunkat, mely még az antiszemitákat is respektussal tölti el, holmi kaftánért cserébe adni. Csodálom, hogy Szabolcsi úr, aki okos ember, magára vonatkoztatta az ön cikkét és hogy félreértette ezt a világos kijelentést: „a S. A. tehát pusztá jelszó, melynek semmi hatása sincs.” Hisz ez a sor nem abrogálja a S. A. tekintélyét és nem vonatkozik a neológokra, hanem az a jelentése, hogy az orthodoxok a náluk tapasztalható egyes hatástalanságokból és tényekből következtetve, csupán jelszónak használják a S. A.-t. Az ön cikkéből értesültem először, hogy valaki máságiáchnak akarta alkalmazni a vallásügyi minisztert Goldziher Mythosa fölött. Igazán nemcsak jellemző, hanem humoros ötlet is.

Szívélyesen és nagyrabecsüléssel köszönti tanár urat
Büchler Sándor

Keszthely, 1913. január 20.

19.

Igen tisztelt Igazgató Úr!

Mialatt Mórrott voltam drága jó atyám z. c. l. sírkövének leleplezésénél, érkezett az ön sürgönye, melyben Friedmann Hillél rabbi urat³⁶ ajánlotta a hitközségnek. A fiatal ember a múlt esztendőben meglátoga-

³⁵ Blau Lajos, MZSSZ. XXX. 1913. 1—4.

³⁶ Friedmann Hillél (1892—1944), nem lett móri rabbi. 1921-ben Szarvason választották meg rabbinak.

tott engem és így külsejére vonatkozólag tájékoztatni tudtam az elnök urat, aki melleleg megjegyezve exceptionális elnök, amennyiben finom úri érzés s gondolkodás, jóindulat jellemzi, az az igyekezete, hogy a hitközség javát szolgálja, nem pedig, hogy tönkre tegye. Szóval rós hákkáhál és nem r'sá hákkáhál. Tanácsomat kikérve a következőkben állapodtam meg vele: Ros Hásónó első és második napján egy-egy beszédet és ugyancsak Kol nidrékor egy beszédet fog magyarul tartani, az új évi második predikáció egész rövid legyen, ezért a három beszédért 2500 koronával honorálják, útiköltségül 500 koronát kap. Jövetelének napja az új év előtt való péntek délutánja, mert vasárnap Fehérvártól Morig nincs vasúti összeköttetés. Új év után való nap visszautazik Pestre és Jom hákipurim előtt való hétfő délután tér vissza Móra. Lakást úri családnál kap, ugyancsak kosztot jó módú, vallásos konyhájú zsidó családnál, mert dehonesztáló szerintem, ha kántor-sakterhoz kvártélyozzák be és annál kosztolna.

Testvéreimmel arra törekszem, hogy édes atyám rabbiszéke, melynek annyi becsületet szerzett, mielőbb betöltessék. Szeretném, ha Friedmann úr megnyerné a móriak bizalmát és ő, vagy esetleg más megfelelő ember, lehetne gyorsan atyám utóda. Mivel a község kicsiny, járása is arasznyi, ezért azt tanácsoltuk az elnök úrnak, hogy Kisbérrel és Csákvárral, melyek különálló hitközségek, lépjenek personal-unióba; a rabbiszékhely Mór maradna, ahonnan a rabbi évente néhányszor predikálásra utazna a nevezett hitközségekbe és Mórról igazgatná azok vallási ügyeit. Ha így lesz, akkor a választandó rabbi meg tud élni, annál is inkább, mert egy körülbelül $\frac{3}{4}$ hold nagyságú alapítványi szőlő-javadalmazást élvez, mint ahogy édes atyám. Ha csak 10 hektót hoz egy évben a szőlő, a mai árak mellett 3000 koronájával kél a móri bor, akkor is, a munkáltatást leszámítva, 25 000 koronája marad tisztán. Ez a törzsfizetéssel és az igen kicsiny mellékjövedelemmel együtt oly összeget tesz ki, melyből szerényen megélhet. Lakást a hitközség ad, ugyancsak az adót a hitközség fizeti; a Szentegylet két és a hitközség egy öl fát szolgáltat neki évente.

A fiatal ember predikációja ne amolyan felhőkarcoló legyen, hanem hallgatói értelmi színvonalához alkalmazkodjék, akik egyszerű, becsületes, szorgalmas, békés kereskedők, akik zsidók akarnak lenni és maradni. A móri rabbinak dolga igen kevés akad, a reggeli és alkonyati istentiszteleten való részvétel, a polgári és elemi iskolai nagyon kevés zsidó gyermek hitoktatása, ebből áll az egész munkája. Édes atyám az elemi iskolában nem tanított és mégis egész nap el volt foglalva, ugyanis folyton tanult és írt.

Az ős közepén Mariskám hosszabb időre Pestre megy szórakozni, én fogom őt felkísérni, ez alkalommal keresni fogom az alkalmat, hogy igazgató úrral beszéljek.

Szívélyesen üdvözli mindnyájukat
Büchler Sándor

Keszthely, 1920. szept. 1.

Igen tisztelt Igazgató Úr!

Szívesen teljesítem óhaját, hogy cikket küldjek; tessék velem bármikor rendelkezni. Ha legközelebb Pestre jövök, keresni fogom az alkalmat, hogy találkozhatunk. A cikk címe: „Egy helytartósági rendelet története”;³⁷ egyszersmind a Kútfő részére is küldök anyagot.³⁸ Még ebben a hónapban postára teszem mindakettőt, esetleg alkalommal küldöm, mert költséges passio most postán érintkezni.

A Goldziher kör tagjai részére mint fentartási segélyt tegnap Siófokon 2790 koronát gyűjtöttem, melyet ma a kör címére elküldtem. A levélportó drágasága miatt az ifjúság ne írjon nekem köszönőlevelet, de azért se, mert ezen jobb sorsra érdemes fiatal emberek támogatása kötelesség, melyért skajach nem jár. Azt azonban tegyék meg, hogy levelezőlapon *Freud Jenőné úrnő ő nagyságát Siófokon értesítik, hogy a Teichner Oszkár és Klein Rózsa lakadalmán részükre általam gyűjtött fenti összeget kézhez kapták.* Ha pár héttel ezelőtt írt volna a fiatalság, úgy a főiskolai hallgatók részére a nagyünnepek alatt snóderozott 50 000 koronából egy jelentékeny summát kihásítottam volna a szeminaristák részére. Közben azonban hitközségem az összeget rendeltetési helyére juttatta. Esetleg rám való hivatkozással nem lehetne ebből az 50 000 koronából valamit szeminaristáink részére elkérni? Lehávdil a katolikusoknál milyen kedvezők a viszonyok szeminaristák és plébánosoknál. A fiatal klerikusok kitűnő ellátást, ruhát és zsebpénzt kapnak, a legutolsó falusi plébános pedig párbéreként 1 1/2—2 vagon gabonát. A mi új apátunk Keszthelyen csak 3 hold erdő kitermeléséből annyit szerez, amennyit Dr. Hevesi³⁹ két év alatt nem kap együvé fixumából és az ú. n. „Nebenemolumente”-ből,⁴⁰ nem is szólva majorságának jövedelméről, mert 40 tehene és 70 fajdisznaja van. Már a legfőbb ideje lenne nyilvánosságra hozni, hogy a mi szeretve tisztelt közsegeink mily gyalázatosan fizetik rabbijaikat és mennyire elhanyagolják a rabbiképzőt. Az elnökök, kiket én r'sá hákkáhál, falu rosszának nevezek, ébredő célokra inkább adnak, mint zsidó tudományra, vagy papi célokra. Szegény jó Venetianer utolsó találkozásunkkor húsvét előtt botránkozott meg ezen és ebből kifolyólag mondta, hogy a magyar zsidóságon már látszanak a hullafoltok.

A Goldziher-kör tagjai részére e hó 17-én előadást rendezek hitközségünk tanácstermében, melynek eredményét — örülnék, ha jelentékeny lenne — rögtön elküldöm nekik.

Régi tisztelettel
Büchler Sándor

Keszthely, 1922. december 7.

Kérem, szíveskedjék a mellékeltet egy szeminaristával az egyetem dékáni hivatalához eljuttatni.

³⁷ Bibliográfia: 138. sz.

³⁸ Bibliográfia: 139—140. sz.

³⁹ Hevesi Simon (1868—1943), pesti vezető főrabbi.

⁴⁰ Mellékjövedelem.

Igen tisztelt Igazgató Úr!

Goldzihernétől értesültem arról a jóindulatú, engem lekötelező fáradozásáról, hogy Újpestre eljussak. Fogadja meleg köszönetemet az útegyengetésért és adja Isten, hogy a célt el is érjem. Annyit hivatkozás nélkül elmondhatok: Venetianer nálam méltóbb utódot nem kaphat hivatalában; aztán dolgoztam már annyit tudományos téren, hogy ennek honoráriuma zsidó testvéreink részéről az legyen, hogy felkerülhessek a fővárosba, hova az enyéménél már sokkal kisebb értékek érkeztek be anélkül, hogy meg lett volna határozott céljuk, mint ahogy nekem van, félig készen levő munkákat befejezni. Itt dolgozni többé nem lehet, mert könyvtár, levéltár nem áll rendelkezésemre, e végett pedig útiköltségekkel elbírhatalatlan anyagi teher. Sejttem, hogy Újpest felé longus post me ordo idem petentium,⁴¹ de hát a zöldek, az egész fiatalok várjanak még, én azonban már nem várhatok; nekem most kell az időt s alkalmat megragadnom, hogy új környezetben kapjak helyet, ahol érvényesüljek és befejezzem, amit ifjúságom óta megkezdtem. Igazgató úr érvelései közé bizonyára felvette érdekemben azt is, hogy milyen ostoba a magyar zsidók észjárása, hogy punkt negyvenen túl húzódnak rabbit alkalmazni. Úgy látom, hogy Pesten, Ó-Budán^{41a} s másutt beteljesedett Ezsajas 40₃₀, fiatalok dőltek ki; én pedig, hála Istennek, még erőm teljében állok és úgy érzem, hogy még egy jó csomó esztendő áll előttem, hacsak a gondviselés másképp nem rendelkezik. Az öreg Bloch — ha nem csalódom — 1877-ben hatvan esztendővel⁴² a vállán állott az új rabbiszeminárium élére, pápa, püspök, kanonok és praelatus szintén ily korban foglal el dús javadalmazású stallumot, egy kile kóvedjával némileg felérő közjogi méltóságot; én, aki jóval fiatalabb vagyok, bátran számíthatok tehát arra, hogy egy kis zsidó eklézsiának, az újpestinek vezetését rám bízzák. Nagyon hálás leszek, ha Igazgató úr személyes befolyását és összeköttetéseit latba veti érdekemben és személyemről a figyelmet elvonni nem engedi senki és semmi kedvéért. Meggyökeredeztem ugyan itt, meg is becsülnek, aminek tanúsága, hogy éppen most vasárnap a IX. izraelita községkerület alelnökének választott engem; de mindezt feláldozom, valamint egyebeket is, hogy a főváros közelében telepedhessek meg, nem kicsi, hanem rám nézve és talán mások számára is magasabb szempontok miatt. Szavaim summája: eszközölje ki, hogy mielőbb bemutatkozhasssam, legyen manuductorom, hogy Újpest rabbiszékébe beleülhessek.

Érdekelni fogja, hogy az Egyenlőség tőzsdéjén jegyzett jesivát, melyben jelenleg erős hausse van, kontreminálta a IX. községkerület vasárnapi ülése, amennyiben kimondta, hogy csakis az országos rabbi-

⁴¹ Jelentése: Utánam hosszú sora az ugyanazt kívánóknak.

^{41a} Célzás arra, hogy Venetianer Lajos újpesti főrabbi 1922. novemberében 55 éves korában, Schreiber Ignác óbudai főrabbi 1922. decemberében 28 éves korában, Adler Illés pesti főrabbi 1924. februárjában 56 éves korában halt meg.

⁴² Pontosabban: 62 éves volt.

képzőből kikerült papokat ismeri el és kívánja elismertetni rabbiknak; más fórumtól nyert rabbioklevelet érvénytelenít. Néhány fontos indítvány is volt, például a rabbik létminimumára vonatkozólag: kezdő törzsfizetés havi 200 aranykorona, ötödéves 50 aranykorona pótlék + természetbeni szolgáltatás + mellékjövedelem. Ha a minisztérium helybenhagyja, illetőleg keresztülviteléről gondoskodik, akkor vonzóbb lesz a rabbipálya, mint most, mikor kollégáink többnyire éhbért kapnak + rásekől + cedókógábe és más egyéb mellékélvezet, mint pl. diszhely a temetőben.

Ő nagyságát és a gyermekeket, valamint vejét, az én távoli rokonomat anyai részről, szívélyesen üdvözli

Igazgató úr nagyrabecsülője és mindig szolgálatára kész lekötelezettje

Keszthely, 1924. április 1.

Büchler Sándor

22.

A Hácófe részére küldöm:

1—2. Hirsch Broda köpcsényi rabbi végrendelete,

3. Goldziher Adolf végrendelete,

4. Brill pesti rabbi ajánló levele Goldziher Ignác részére.⁴³

Valamennyi a Goldziher Ignác hagyatékában talált családi iratokból.

Keszthely, 1928. február 9.

Dr. Büchler Sándor

23.

Kedves Igazgató Úr!

Olvasom, hogy hetven éves lett, de mivel küszöbön a szombat, ennek közelsége miatt gratulációmát mához húsz évre halasztom, amikor otthonában személyesen kívánok majd elműzolni Igazgató Úrral legújabbban megjelenő és akkor is még folytatásokat váró tudományos munkáiról, amely alkalommal derült hangulatban bókoljunk egymásnak, hogy milyen bámulatos friss egészségben vagyunk, Ön is, én is, régi őszinte nagyrabecsülője

Keszthely, 1931. május 1.

Büchler Sándor

C. Levél Goldziher Ignáchoz

Kedves bácsi!

A kérdezett helyekre vonatkozólag a következőket találtam:

.....

⁴³ A 3—4. irat közölve: Bibliográfia: 152. sz.

Köszönöm, hogy átolvasták Eötvös-beszédemet.⁴⁴ Mariskának Weimarba küldtem, Ballaginak⁴⁵ Pestre. A bort csak a napokban indíthatjuk útnak.

Hála Istennek mindnyájan igen jól vagyunk. Múlt héten a nyugati határmegyékben történeti kutatásokat végeztem, ez alkalommal kifinomodott balkezem hüvelyk ujja. Kezüket csókolja szeretettel

Sándor

[1913.] Szombat este.

*

Az Oklevéltár jelen X. kötete törzsrészában feltárja és kibányássza a Szombathelyi Állami Levéltárból Kőszeg zsidó okleveleit. Ezt a munkát *Házi Jenő* ny. főlevéltáros végezte el a helyszínen. *Herepei János* ny. múzeumigazgató XVII. századi erdélyi okleveleket engedett át közlésre, amelyeket 1925/26-ban gyűjtött. *Kubinyi András* történész a Veszprémi Káptalan levéltárában őrzött budai szőlőtized-jegyzékben héber bejegyzésre hívta fel figyelmünket. *Mollay Károly* egyetemi tanár figyelmeztetett a bécsújhelyi Alexius Funck-cég magyarországi zsidókkal való üzleti kapcsolataira a XVI. század első felében (*O. Pyckl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs*. Graz, 1966.). *Zsoldos Jenő* ny. igazgató kiadásra került oklevéltárak és útleírások zsidó vonatkozású darabjait kutatta fel. A többi *Pataki János* tanár és a jelen sorok írójának gyűjtése.

Dr. A. Eisenberg bécsi főrabbinak tartozunk hálával az 1. számú oklevél fotójának megszerzéséért a bécsi Österr. Nationalbibliothekből.

Hálás köszönetünket fejezzük ki a *Memorial Foundation for Jewish Culture*-nak, amely a kötet kiadásának költségeit fedezte.

Budapest, 1967. VII. 4.

SCHIEBER SÁNDOR

⁴⁴ Bibliográfia: 116. sz.

⁴⁵ Ballagi Aladár (1853—1928), történész.

OKLEVÉLTÁR

X. KÖTET

1150—1766

1.

1150 körül. A Gutkeled-nemzetségbeli Márton ispán végrendeletében az általa alapított csatári (Zala m.) monostorra hagy szabadosokat, akiket mint rabszolgákat ő vásárolt részben zsidóktól: Mózes-, Illés-, Eliás- és Labert fia Machabeust-tól, akik miatt a vételről írást (cartula sigillata) kellett készíteni. Ha a szolgákat eladók nem lettek volna zsidók, nem kellett volna Kálmán király II. törvénye 4. §-a értelmében a vételről írást készíteni.

Libertos vero, quos emit Martinus comes ab Budruguiensibus, qui vocantur Grab et Odmát, V domos ad idem officium, quo prius utebantur, in hebdomada tribus diebus renum falcant, tempore messis III diebus mettunt, equum tenent, abbati in via serviunt, currum ducunt, equos custodiunt, erbas afferunt, ligna incidunt, ignem faciunt. Coram quibus empti sunt, nomina hec sunt: Johannes prepositus, Sydemer, Mosy, Ilis, Elias, Machabeus filius Laberti, Bas filius Endre, Opus iudex Czalaensis, Gregorius filius Gabrielis, Apa filius Sydemer, Ipolť filius Gaua, Bolozlou filius Chema, Weteħ serviens Ipolťi, Wapussa, Wasardus presbiter hec scripserat. Hoc dedit Martinus monasterio.

Az admonti Gutkeled-Bibliába egykorú kézzel bemásolva. Onnan közölte Fejérfataky László: A Gutkeled-Biblia. Magyar Könyvszemle. Új folyam. I. 1892/93. 15—16.

2.

1374. május 12. Néhai Jakab pozsonyi városbíró fia Miklós elismeri, hogy Pozsonyban Ulrik szücs és Ulrik kardcsiszár házai között fekvő Judenhof — mely egykor a pilisi apáté volt — után járó évi 11 font dénár örök haszonbért 110 font dénárért eladta Poll János pozsonyi polgárnak a szavatosság vállalása mellett, ki 100 forintot kifizetett Märichlein zsidónak és 100 forintot leírtunk abból az adósságból, amivel neki tartoztunk. Ezt az örök haszonbért Pozsony város szokása szerint 3 részletben, úgymint Szent György, Szent Mihály és Karácsony napján kell fizetni, minden alkalommal 3 font 5 solidus 10 dénárt.

Ich Nykusch, weylent hern Jacobs dez richter sun ze Prespurch dem got genad, ze der zeit junger man, mitpurger ze Prespurch, vnd

alle mein erben vergich vnd tun chunt offenleichen mit dem brief allen lewten gegenwürtigen vnd chünfftigen, daz ich mit meiner nesten vrent vnd erben guetem willen vnd gunst mit wolbedachtem muet zu der zeit, do ich iz mit recht wol getün mocht vnd auch mit meinez veteren rat der Jansen pey dem tor, dem ich alle mein sache enpholhen hab, als er der stat brief darüber hat, recht vnd redleichen verchauft hab ayndlef phunt phenning, die gibich vnd gebich ze Prespurch sint, gelcz ewiges purchrechcz, die do ligent auf dem Judenhof, der do leit in der stat ze Prespurch zenest Vleichts dez chürsner haws vnd anderthalben zenest Vleichts dez swertfürben haws, da. do weylent vnd ee gewesen ist dez abtz vom Pleys, dem erbern manne Jansen dem Pollen purger ze Prespurch vnd allen seinen erben vmb hundert phunt vnd vmb czeihen phunt phenning der egenanten münzze, der si hundert guldein für mich vnd für den egenanten meinen vater Jacoben den richter gericht vnd geben habent Maerichlein dem juden ze Prespurch vnd hundert guldein hab wir in abgezogen an dem gelt, daz ich vnd der egenant mein vater Jacob der richter in schuldig sein beliben. Man sol auch fürbaz dem egenanten Jansen dem Pollen vnd seinen erben die vrogenanten ayndlef phunt phenning geltcz ewiges purchrechtz alle iar dienen ze drin taegen im jar, als der stat recht vnd gewonhait ist ze Prespurch auf Sand Michels tag, auf die Weinachten vnd auf Sand Jörigen tag vnd auf einen igleichen diensttag drew phunt phenning vnd czeihen vnd fünif schilling phenning vnd welhen dienst man in verczug vnd in den nicht dient noch raicht ze rechten diensttegen, als vorgeschriben stet, so süllen si fürbaz haben vollen gewalt ze rüegen vnd cze rechten vmb irn verzezen dienst vnd purchrecht, als der stat recht ist ze Prespurch. Wir sein auch egenanter Nykusch vnd mein erben vnuerschaidenleichen der egenanten ayndlef phunt phenning geltcs ewiges purchrechtes auf dem vrogenanten Judenhof dem egenanten Jansen dem Pollen vnd seinen erben recht gewern vnd scherm für alle ansprache, als der stat recht ist ze Prespruch. Daz gelüben wir in allez, daz vorgeschriben stet ze laisten vnd gantz vnd stet ze halten mit vnsern trewn an aydes stat vnd an allez geuer. Vnd daz die sache fürbaz also stet vnd ewichleichen vnczerbrochen beleib, darüber so geben wir in den brief zu einem offen vrchünde vnd warn geczewgen der sache versigelten mit der stat insigel ze Prespurch, daz man durch vnser pet willen an den brief gehalten hat der stat an schaden. Der brief ist geben nach Christes gepürde drewczehnhundert jar, darnach in dem viervndsybenczigistem jar dez nesten vreytags nach vnsern herren Auffart tag.

Pozsonyi városi levéltár, 323. sorszám.

Hártya, melyről hártymasalagon Pozsony város kerek címerpecsétje függ le, hátlapján e XV. század első feléből származó feljegyzéssel: *dinst wber den Judenhoff XI lb.*

1381. szeptember 21. Buda. Erzsébet királyné megparancsolja Szentgyörgyi Tamás kir. tárnokmesternek és testvérének, Péternek, hogy mivel Hofer János budai polgárnak a törvény Hebel bécsi zsidó ellenében 232 arany forintot megítélt, gondoskodjanak arról, hogy ez a tartozás kiegyenlítést nyerjen, ha másként nem, a zsidónak azokból az áruiból, amelyek néhány pozsonyi polgárnál vannak őrizetben.

Elizabeth dei gracia regina Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. fidelibus suis comiti Temolino magistro tauarnicorum regalium, item magistro Petro fratri ac vicesgerenti eiusdem salutem et graciam. Conqueritur nobis Johannes Hoffer civis noster Budensis, quomodo ipse super quem iudeum de Wyenna, Hebel nomine, pridem ducentos triginta et duos florenos auri iudice optinisset, cuius res in bona quantitate se extendentes in civitate nostra Posoniensi erga manus quorundam hospitem reposita haberentur, de quibus sibi nulla satisfaccio impensa adhuc extitisset. Super quo vestre fidelitati firmiter edicimus, quatenus dictum Habel iudeum ad vestri presenciam evocari facientes ex parte eiusdem memorati Johanni Hoffar super premissis debitis satisfacionem inpendatis. Qui si venerit, bene quidem, alioquin presentibus vobis committimus, ut rationem premissorum illustri principi domino Alberto duci Austrie, fratri nostro honorando scribendo ipsam satisfacionem per dictum dominum ducem eidem Johanni Hoffar civi nostro exhiberi facere procuretis. Aliud igitur pro nostra gracia non facturi. Datum Bude, in festo beati Mathei apostoli, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXX^{mo} primo. Insuper volumus, ut in casu, quo dictus dominus dux in premissis predicto Johanni Hoffar satis non fecerit, tunc vos de dictis rebus et bonis in Posonio habitis eidem Johanni Hoffar satisfaciatis. Datum, ut supra.

Pozsonyi városi levéltár, 441. sorszám.

Átírva a pozsonyi káptalan 1382. márc. 18-án kelt oklevelében.

1381. Hebel lembachi zsidó Szentgyörgyi Péter grófhoz írt levelében tagadja, mintha ő tartozna Hofernek. Szívesen ment volna hozzá személyesen, de csaknem meggyilkolták ügyében testvérének, Tamás grófnak menlevele ellenére. Az osztrák herceg egyik tanácsosát küldte a királyhoz ebben az ügyben, kinek levele e pillanatban még felbontatlanul hever Tamás grófnál, ki nemrégiben írt neki és türelemre intette, kinek tanácsát megfogadja.

Dem edlen, frümen herren herrn graf Peter dacz Sand Jörigen embeut ich Haebel der jud von Lempach vleizzig meinen dinst zü allen zeiten. Ich lazz ewch wizzen, das ich dem Hofer pey meinen tagen nie nichez schuldig pin worden vnd maint, er hab mir an behabt, da ich nie czü pin chömen, nach do ich nicht vmb waiz. Vnd daz schol ge-

schehen sein zü Prespürch vnd ich siz in Österreich. Vnd darinne verstet ewr weyshait wol, waz recht ist. Wanne ich in Vngeren nichcz han, daz er mir genomen müg, schüllen mir die pürger gelten, den brief han ich hie im land vnd wer sein trew wil behalten, der muez sein brief von mir lösen saemleich brief, alz ir mir gesant habt, den ist vil her chömen dem herczogen, dem marschalich, dem pürgermaister von chünigs wegen, von dez grozzen grafen wegen, von der pürger wegen von Prespürch, die sind alle in der mazze verantwort. Ez ist auch daz erste nicht, daz er mich angemuetwilt hat. Dennoch wer ich geren zu ewch chömen, nü ist mir ee vnguetleich geschehen in ewrs prüder graf Thomans gelait, do man mich im pett ermort wolt haben vnd ein chnecht verdarib. Wie layd ez ewern prüder wer gewesen, hiet mir Got nicht geholfen, dennoch wer ez geschehen. Vnd wizzt auch, daz mein herr der herczog seinen rat gesant hat zü meinen hern dem chünig vmb die sach. Der hat dez chünigs brief pracht an ewerm prüder, heren graf Thoman vnd der ist noch hewt verslozzen vnd dez wart ich, wann mir ewr prüder newleich an Sand Matheus tag seinen brief gesant hat, ich schüll auf im warten, er well mir aller sach entgeben. Daz wil ich tün, wanne ich mich auf sew nicht gelazzen mag. Ich sey im denne an der seyt, wanne ez ist im alles chunt vnd er mich auch ie wil haben, daz ich pey im sey.

Vnd den versigelten den rechten brief hat der Hofer.

Kivül: Dem edlen herren hern graf Petrein dacz Sand Jörigen.

Pozsonyi városi levéltár, 210. sorszám.

Egykorú másolat papíroson, melynek vízjegye: ökörfej, szarvai között vonalal, fent András-kereszttel.

Ezt az oklevelet *Mályusz*: Zsigmondkori Oklevéltár II. 789. sorszám alatt XV. század eleji, míg a szlovák nyelvű *Inventár*¹ 1363—1369. évek között keltezettnek véli. Mindkét felfogás téves, Erzsébet királynénak 1381-ben kelt és e kötet 3. sorszáma alatt közölt oklevelének bizonyossága szerint.

5.

1382. október 29. *A pozsonyi káptalan előtt Monostori Berzethe Miklós felesége Anna nevében bevállja, hogy néhány Jakab városbíró, azután fia, Miklós és Kapumenty János után fennmaradt sok zsidó és keresztény adósságot magára vállalja és rokonait, Jung János fia Péter, Pál fia Lőrinc és Nagyszombati János pozsonyi polgárokat a rájuk szállt pozsonyi, héti, schellendorfi, plumaui és vödrici birtokrészekben nem háborgatja, kik a maguk részéről ugyanezt ígérnek, egyben beleegyezésüket adják e birtokrészek elzálogosításába vagy eladásába.*

Nos capitulum ecclesie Posoniensis memorie commendamus, quibus expedit, universis, quod magister Nicolaus dictus Berzethe de Monostor pro domina Anna vocata, filia condam Jakus judicis civitatis Posoniensis consorte sua cum procuratoriis litteris honorabilis capituli

¹ Archiv mesta Bratislavy: Inventár stredovekych listin, listov a inych pribuznych pisomnosti 210. sorszám.

ecclesie Boznensis ab una, parte vero ex altera Petrus filius Johannis Jung dicti, Laurencius filius Pauli et Johannes de Tirnavia cives civitatis Psoniensis antedictæ coram nobis personaliter comparentes per eosdem Petrum, Laurencium et Johannem fassum extitit in hunc modum, quod quia bona, res et possessiones hominis sine herede decedentis iuxta regni consuetudinem in filios patruales condescendi et devolvi debeant pleno jure et cum ipsi filii patruales sint predicti Jakus judicis Nikus filii eiusdem Jakus ac Johannis circa portam, ob hoc universe possessiones ipsorum Jakus, Nikus et Johannis tam in civitate Psoniensi, quam extra civitatem in eos devolute extitissent et quia prenominati Jakus judex, Nikus filius suus ac Johannes circa portam tam judeis quam christianis intra et extra regnum debitores in multis fuissent et illa debita prescriptorum Jakus judicis, Nikus filii sui ac Johannis circa portam prenotatus magister Nicolaus Berzethe in persona eiusdem domine Anna vocatæ consortis sue persolvere assumpsisset, ob hoc universas porciones ipsorum possessionarias in possessionibus Heeth, Selendorff et Plumaw vocatis per mortem prenominatorum Jakus, Nikus et Johannis in ipsos devolutas cum Wedricia eidem domine Anna et suis heredibus, sorori ipsorum, pure et simpliciter dedissent, donassent, econverso vero sepedictus magister Nicolaus Berzethe fatebatur eo modo, quod ipse auctoritate procuratoria premissa in porcionibus possessionariis tam hereditariis quam empticiis et in pignoratitiis in civitate Psoniensi et extra eandem habitis, videlicet in Heeth, Selendorff et Plumau ac Wedricia nuncupatis a patribus eorum ipsis derelictis ipsos pacificos relinqueret et quietos hoc adiecto, quod prefati Petrus, Laurencius et Johannes dictas porciones eedem domine Anna vocatæ liberam vendendi, in pignorandi haberet facultatem. In cuius rei memoriam presentes litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum feria quarta proxima ante festum Omnium sanctorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXX^{mo} secundo.

Pozsonyi városi levéltár, 648. sorszám.

Átirva a pozsonyi káptalan 1400. dec. 10-én kelt oklevelében.

6.

1385. december 18. Buda. Mária királynő meghagyja Asszonyfalvi Ostfi Jánosnak és Kéméndi Kokas Lászlónak, hogy mivel a vitás Zsidófölde birtokát Vasvárhoz kívánja csatolni, ezért a vasvári káptalannak kárpótlásul és cserébe Sárvár tartozékaiból megfelelő nagyságú és értékű területet jelöljenek ki és minderről tegyenek neki jelentést.

Maria dei gracia regina Vngarie, Dalmacie, Croacie etc. fidelibus suis magistris Johanni filio [Hosl] de Asonfolua et Ladislao dicti Kokas de Kemend salutem et gratiam. Noveritis, quod licet nos pridem per alias litteras nostras vigorosas quandam particulam possessionariam sive terram Sydoufelde vocatam in fine civitatis nostre Castriferrei adiacen-

tem, inter capitulum ecclesie Castriferrei et cives nostros de eadem Castroferreo litigiosam eidem capitulo sentenciaverimus sew commisi-
 mus eidem statuendum (*sic!*). Tamen quia ipsa civitas nostra de Castro-
 ferreo usu dicte particule possessionis sive terre carere non potest,
 prout fuerimus informate in hac parte, ideo nolentes eciam eidem
 capitulo in suo jure deesse, decrevimus pro eadem particula possessio-
 naria sive terra, quas ipsi civitati nostre vellemus annectere, similem
 terram sive possessionem eidem equiparentem assignare per formam
 concambialis permutacionis. Ea propter fidelitati vestre firmiter preci-
 piendo mandamus, quatenus visis presentibus octavo die festi Epipha-
 niarum domini nunc affuturo pariter in tenutis castri nostri Saruar
 vocatis procedatis et ibi predicte particule possessionis sive terre Sydou-
 felde vocate similem terram equiparem et equivalentem in utilitatibus
 et proventibus, qualitate et quantitate inveniatis et revideatis et men-
 suretis et eis habitis ac peractis nobis tocius facti seriem fideliter
 rescribatis, ut habitis exinde informacionem valeamus dicere et dispo-
 nere, prout in hac parte fuerit oportunum et aliud non facturi. Datum
 Bude, feria secunda proxima ante festum beati Thome apostoli anno
 domini M^{mo} CCC^{mo} LXXXV^{to}

Átirva Asszonyfalvi Ostfi János és Kéméndi Kokas László Vasvárott, 1386.
 jan. 15-én kelt oklevelében.

Közölve Hazai Okmánytár IV. 222—3.

7.

1386. január 15. Vasvár. Asszonyfalvi Ostfi János és Kéméndi Kokas
 László Mária királynőnek jelentik, hogy parancsa szerint a vasvári
 káptalan részére Zsidófalda helyébe, ahol 58 telken 27 család él, Sárvár
 uradalmából Szécsény és Csaszt falvakat jelölték ki 48 telekkel és 9
 családdal. Van itt még 2 malom is, azonban ezek nem tartoznak Sárvár-
 hoz. Az érdekelt feleket egyébként megidézték királynői színe elé.

Serenissime principi domine Marie dei gracia inclite regine Vngarie,
 Dalmacie etc., domine ipsorum metuende magistri Johannes filius Hosl
 de Asonfolua et Ladislaus filius Ladislai dicti Kokas de Kemend obse-
 quium cum perpetua fidelitate. Literis vestre serenitatis sumpma cum
 honore noveritis nos recepisse in hec verba: (*l. MZSO. X. kötet 6. sorszámot!*).
 Nos enim vestre serenitatis preceptis in omnibus fideliter obedire
 cupientes, ut tenemur, in dicto octavo die festi Epiphannie memorati
 primo convocatis preposito et capitulo ecclesie memorate ac civibus
 vestre serenitatis in dicta civitate vestra habitantibus et ipsis presen-
 tibus ad faciem premissae terre sive possessionis Sidoyfelde vocate ac-
 cedendo, in eademque in ordine sessionum quinquaginta octo portas
 lehinorum, XX septem mansiones integras in se continentes cum suis
 terris usualibus, pratis, silvis, ceteris utilitatibus, signanter molendinis,
 aquis, piscaturis reperimus. Hiis sic habitis in tenutis dicti castri vestri
 Saruar accedendo quasdam duas parvas villas Seechen et Chazth voca-

tas quadraginta octo portas lehinorum, novem mansiones integras in se continentes cum terris arabilibus, pratis, nemoribus, ceterisque ad easdem pertinentibus adinvenimus, quas predictae ecclesie in valore utilitate et fructuositate signanter molendinis juxta serenitatis vestre mandatum pro facto (*sic!*) predictae terre Sydoufelde deputavimus assignandas, ubi et in quarum facie duas domos molendinorum reperimus apud manus alienas empcionis titulo et non erga manus vestras regias existere cognovimus, que utilitates et supplementum ipsarum possessionum complerent, committentes, ut partes predictae octavo die dictarum octavarum proximo venturo coram vestra maiestate comparere teneantur seriem et discussionem in premissis recepturi. Datum in Castroferreo predictae (*sic!*), tercio die octavarum predictarum anno domini M^{mo} CCC^o octuagesimo sexto.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 16.
Közölve: Hazai Okmánytár IV. 223—4.

8.

1386. február 10. Buda. Mária királynő megparancsolja Zsidófelde lakó-
sáinak, hogy törvényes földesuruk, a vasvári káptalan iránt engedelmességgel viseltessenek és a szokásos kötelezettségeiknek eleget tegyenek.

Maria dei gracia regina Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. fidelibus suis villico, juratis et universis populis in facie terre Sydofeulde vocate commorantibus salutem et gratiam. Quia ex certa relatione nonnullorum fidedignorum nobis facta didicimus fidelem nostrum capellanum, honorabilem virum dominum Michaellem prepositum ecclesie Castriferrei et capitulum loci eiusdem evidens et efficax jus habere ad terram predictam Sydofeulde nuncupatam, ideo volumus et fidelitati vestre damus firmis regiis sub edictis, quatenus visis presentibus omni cessante occasione eisdem dicto preposito et capitulo et nemini alteri obedire et obtemperare debeatis respondentes eisdem de veris et justis ac consuetis censibus, collectis et daciis vestris universis locis et temporibus opportunis. Et aliud facere non ausuri. Datum Bude, in festo beate Scolastice virginis et martiris, anno domini M^o CCC^o LXXX° sexto. Presentes autem reddi volumus presentanti post lecturam. Datum, ut supra.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 17.

Vízjegynélküli papiro, előlapon a szöveg alá vörös viaszba nyomott királynői titkos pecsét töredékével, mely alatt e kancelláriai feljegyzés van: *relacio Nicolai de Zeech palatini*, míg az oklevél hátlapjának felső szélén ez ugyancsak kancelláriai megjegyzés található: *preceptoría populis Sydoufelde*.

9.

1387. december 6. Buda. Zsigmond király megparancsolja Zambó Miklós kir. tárnokmesternek és János fia Miklós vasi és soproni főispánnak, hogy Vasvár területét határolják el Zsidófelde területétől.

Sigismundus dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc., marchioque Brandenburgensis etc. fidelibus suis magistris Nicolao filio

Johannis comiti Castriferrei et Soproniensi et Nicolao Zambo magistro tavarnicorum nostrorum salutem et gratiam. Cum nos reambulacionem, separacionem, sequestracionem et ereccionem metarum inter possessionem honorabilium virorum dominorum prepositi et capituli ecclesie Castriferrei Sydowfeulde vocatam et terras civium civitatis nostre Castriferrei fieri debendam vestre commisimus fidelitati, ideo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus ad facies dictarum possessionis et terrarum dictorum dominorum prepositi et capituli ac civium civitatis predictae vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo per vestros cursus metales earundem reambulare et ab invicem separare et sequestrare debeatis novus cursus metales secus veteres erigendo. Et post hec omnium premissorum seriem, ut fuerit expediens, nobis fideliter rescribatis. Datum Bude, in festo beati Nicolai confessoris, anno domini millesimo CCC^{mo} LXXX^{mo} septimo.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 18.

Papiros vízjegy nélkül, hátlapjára nyomott királyi nagy pecsét helyével és itt e kancelláriai feljegyzéssel: *relacio magistri Nicolai Zambo*, az oklevél jobb szélén pedig ugyancsak a hátlapon e szintén kancelláriai megjegyzés található: *commissio super sequestracione metarum*.

Regesztában közölve; Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 332. sorszám alatt.

10.

1388. április 28. Brünn. Jost morva örgróf meghagyja Pozsony városának, hogy Merchel zsidó házát adják át Tamás gyógyszerésznek.

Wir Jost von Gots gnaden marggraff vnd herre zu Merhern embieten euch erbern dem richter vnd ganczem rate czu Prespurg, vnsern liben getrewen, vnsern grues vnd alles guet. Lieben, getrewen! Als wir vormals Thoman apotheker, vnserm liben getrewen, das haws etzwenn Merchels des juden czu Prespurg, mit vnserm rechten, das er doran erfolget vnd behalden hat, gegeben haben, des er auch dorüber hat ander vnser brieffe, die euch kunt seyn, also gebieten wir euch, als vnsern liben getrewen, ernstlich vnd wollen, das ir dem engenanten Thoman, vnserm getrewen, dasselbe haws czu hant noch angesicht dicz brieffs furbas gebietet czu rewmen vnd czu ledigen an alle widerrede vnd ym dasselbe haws dornach ynantwortet vnd yn doreyn weyset, als gewonheit ist, an hindernusse vnd gerne samtlich, als seyn eygen dyng czubesitzen, als der egenant Thomas emals auch hat, vnsern rechten krefftiger vnser brieffe. Mit vrkund ditz brieffs vorsigelt mit vnserm angedruckten ingesigel, der geben ist czu Brünn, des nechsten dinstags noch Sant Jeorgen tag anno domini etc. LXXXVIII°.

per dominum marchionem Spilner.

Pozsonyi városi levéltár, 509. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, hátlapjára vörös viaszba nyomott kerek pecsét töredékével.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori Oklevéltár I. 520. sorszám alatt.

1390. május 24. Ikervár. Kanizsai Miklós kir. tárnokmester Mihály vasvári prépost panaszára, hogy zsidóföldi jobbágyai megtagadták a neki járó adófizetést, utasítja Doncs fia Miklós sárvári várnagyát, hogy a jobbágyokat szorítsa engedelmességre.

Nicolaus filius Johannis de Kanisa magister tavarnicorum regalium etc. dilecto nobis magistro Nicolao filio Donch castellano nostro de Sarwar dileccionem omnimodam. Dicit nobis honorabilis vir dominus Mychael prepositus ecclesie Castriferrei sua ac tocius capituli de eadem in personis, quomodo populi seu jobagiones ipsorum in possessione Sydofelde vocata commorantes collectam per ipsos impositam extradare non curassent et non curarent de presenti contumaciter et ausu tenerrario conservando. Super quo mandamus vobis firmiter per presentes, quatenus prefatos prepositum et totum capitulum ad exactionem predictae collectae per ipsos impositae iuvare, ut melius poteritis, debeatis, prenominateos populos ad solutionem collectae antedictae compellatis, aliud non facturi. Datum in Ykeruar, feria tertia proxima post festum Penthecostes, anno domini M^{mo} CCC^{mo} nonagesimo.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 20.

Regesztáját közli Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 1513. sorszám alatt.

1390. december 1. Budán Mária és Mária Magdolna plébániái közt per folyik. A perbeszédekben szó esik a budai zsidó utcáról is.

„... per partes infrascriptas, videlicet honorabiles viros dominos Gregorium Beatae Mariae Magdalenae actorem ex parte una, et dominum Nicolaum Beatae Mariae Virginis reum ex altera plebanos Budenses jurisdictionis Strigonensis” per támadván, a sz. Mária Magdolnai plébános, mint felperes előadja: „Quod licet ecclesia B. Mariae Magdalenae parochialis existat, metas certas habens tam intra castrum Budanse, quam extra; quae metae videlicet intra castrum Budense taliter distinguuntur: a porta claustrum fratrum praedicatorum vsque ad murum castrum Budensis predicti: deinde de dicta porta protrahitur veniendo ad domum condam Konth palatini ad vicum, qui est penes domum Krazer, deinde transeundo plateam Wolmugi et veniendo ad vicum, qui mediatur per domum Francisci Bernhardi et Johannis Leonhardi, ita quod recta linea protrahitur usque ad muros castrum praedicti et sic versus Sanctam Mariam Magdalenam de parochia ipsius Sanctae Mariae Magdalenae; et quod villa Logoth et Tothfalu, item platea Judaeorum et a Sancto Johanne usque ad curiam regis fuit similiter de dicta parochia Sanctae Mariae Magdalenae” mégis a Máriai plébános ezen határokat meg nem tartja „ministrando et ministrari faciendo parochianis meis ecclesiastica sacramenta et quae juris mei existunt tollendo indebite”; — miért kéri az alperest oda utasítani, hogy ezt ne tegye...

Fejér, Cod. Dipl. X. 1. r. 622; Wenczel Gusztáv: Budai regesták. Magyar Történelmi Tár. IV. 1862. 159—160.

1393. május 9. Vasvár. Kanizsai Miklós kir. tárnokmester jelenti Zsigmond királynak, hogy parancsa értelmében megjelent Vasvárott és megbizonyosodott affelől, hogy Zsidófölde területe a vasvári káptalan tulajdona, azonban becslés szerint háromésfél ekényi földrészt a vasvári polgárok magukénak mondanak, azután vita tárgyát képezi az egykori várkastély helye 8 hold belsőséggel és a zsidók temetője is. Mivel a felek határjáró oklevelekkel nem rendelkeznek, ezért köztük igazságot tenni nem tudott, hanem királyi széke elé idézte őket.

Serenissime princeps, domine mi graciouse! Vestre excellencie significo in hiis scriptis, quod ego recepto vestro mandato litteratorio unacum magistro Johanne filio Osl de Azzonfalua in die Apparicionis beati Mychaelis archangeli (máj. 8.) in Castrumferreum accessi, litterasque prepositi et capituli ecclesie Castriferrei ab una, parte vero ex altera litteralia¹ munimenta civium vestrorum de dicto Castroferreo in facto possessionis seu terre S[ydo]feulde nominate confectas et emanata, in cuius facie viginti septem mansiones integre existunt jobagionales, unacum predicto magistro Johanne et aliis probis et nobilibus viris revidi et examinavi, dictamque possessionem Sydofeulde appellatam per vos ac serenissimam principem dominam Mariam reginam, consortem vestre celsitudinis, prelatosque et barones vestros vigore efficacissimarum litterarum vestrarum et dicte domine mee Marie regine ac iudicum vestrorum ipsis domino preposito et capitulo cum suis utilitatibus adiudicatam et statutam fuisse agnoscentes eisdem omni jure pertinere circa manus eorundem reperi et inveni. Cumque juxta vestre serenitatis edictum eandem possessionem Sydofeulde a prefata civitate vestra Castriferrei metaliter separare et distinguere voluissem, tunc predicti cives vestri inibi adherentes quendam locum castelli, necnon terram ad octo jugera terre usualis se extendentem ac quendam locum sepulture judeorum ad dictam possessionem Sydofeulde vocatam pertinere debere asserentes demonstrassent dominis preposito et capitulo contrarium referentibus. Et quia nulla ipsarum parcium in facto predictorum jurium ipsorum² metalia instrumenta demonstrare potuerunt, ideo terram inter partes in lite remanentem reambulari, eandemque simulcum silva, feneto, rubeto, nemore, molendinis, piscinis et aliis utilitatibus ad tria et medium aratra visu considerando estimans discussionem premissorum deliberacioni vestre excellencie prorogavi, partibus autem festum beati Mychaelis archangeli proxime affuturum coram vestra maiestate, ubi tunc vestram conservabit maiestatem deitatis altitudo, pro termino comparendi assignando. Datum in Castroferreo, secundo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} nonagesimo tercio.

Atírva Zsigmond király 1393 szept. 30-án kelt oklevelében.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 2923. sorszám alatt.

¹ Utána: *instrumenta* áthúzva.

² Utána: *nulla* áthúzva.

1393. szeptember 30. Buda. Zsigmond király a vasvári káptalan és a vasvári polgárok között Zsidófölde birtoka miatt folyó pert a legközelebbi Szent György nap nyolcadára halasztja el.

Sigismundus dei gracia rex Hu[ngarie, Dalma]cie, Croacie etc. ac marchio Brandenburgensis etc. fidelibus suis c[onventui] ecclesie sancti Martini de sacro monte Pannonie salutem et gratiam. Noveritis, [quod cum nos in festo] beati Michaelis archageli de novo preterito unacum prelati et baron[ibus, re]gnique nostri proceribus Bude in sede iudiciaria pro tribunali sedentibus et causarum quarumlibet coram nostra speciali maiestate causidicorum dijudicantibus J[ohannes] iudex civitatis nostre Castriferrei et Stephanus juratus civis eiusdem civitatis pro se personaliter et pro tota communitate civium et hospitem nostrorum de eadem cum procuratoriis litteris capituli Castriferrei ad nostre maiestatis venientes conspectum litteras viri magnifici domini Nicolai de Kanisa magistri tavarnicorum nostrorum nostre maiestati rescriptas presentibus dominis Paulo et Luca cantore canonicis ecclesie Castriferrei predictae pro se personaliter et pro domino preposito ac toto capitulo consociis ipsorum cum procuratoriis litteris eorundem astantibus nobis presentaverunt hunc tenorem continentes (*l. a MZSO. X. 13. sorszá-mot.*). Quarum litterarum exhibicionibus factis partibusque predictis in premissis iudicium et iusticiam sibi dari postulantibus licet predictae partes metalia eorum litteralia instrumenta, ut premittitur, per omnia antedicto magistro tavarnicorum nostrorum se habere abnegaverunt, tamen quia prefati iudex et Stephanus civis iamdicte civitatis Castriferrei se et alios concives et quohospites (*sic!*) ipsos ad metales litteras commetaneorum nobilium dicte civitatis, videlicet magistri Nicolai filii Michaelis de Ozkow, Michaelis, Laurencii, Johannis et Thome ac Stephani filiorum suorum, item Bartholomei et Jacobi filiorum Nicolai de Vjlak ac Petri filii Blasii, necnon Petri filii Nicolai de eadem submittebant et eosdem regni nostri consuetudine requirente ad premissarum litterarum metalium eorundem exhibicionem legitime evocari facere postulabant. Et quia nos¹ absque revisione earundem litterarum metalium inter partes in premissis finem² facere non³ poteramus, ideo discussionem premissorum inter cives nostros predictos ab una et dominos⁴ predictos, prepositum scilicet et capitulum Castriferrei parte ab altera ad octavas festi beati Georgii martiris nunc venturas, ad quas videlicet prenotatos nobiles commetaneos dicte civitatis nostre cum eorundem metalibus litteris inter eos et civitatem nostram predictam apud ipsos habitis contra prenominateos cives nostros in specialem nostre maiestatis presenciam ad curiam nostram, ubi cause nobilium terminari consueverunt, aliis litteris nostris mediantibus commisimus facere evocari, duximus prorogandam. Datum Bude, secundo die festi beati Mychaelis archangeli prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} nonagesimo tercio.

¹ Alatta: *nosque*, alatta: *bono nostro*, ² utána: *post*, ³ utána: *predic*, ⁴ törölve.

Kivül: Pro honorabilibus viris dominis Georgio preposito et capitulo Castriferrei contra judicem et juratos cives nostros de Castroferreo ad octaves festi beati Georgii martiris in specialem nostre maiestatis presenciam prorogatoria.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 21.

Felső szélén rongált papiros, mely miatt a vízjegye sem vehető ki tisztán, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét töredékével, mely alatt e kancelláriai feljegyzés van: *ad iudicium baronum*, ezenkívül még két helyen is látható kancelláriai feljegyzés, azonban részint a rongáltság, részint a kopottság miatt megfejtésük nem sikerült.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 3114. sorszám alatt.

15.

1394. május 17. Buda. Zsigmond király megparancsolja Pozsony városának, hogy azt a vámost, akit a nagyszombati zsidók kérésére bebörtönöztek, óvadék ellenében engedjék szabadon, egyben a feleket idézzék meg e levele kézbesítésétől számított 15. napra királyi színe elé.

Sigismundus dei gracia rex Hungariae, Dalmacie, Croacie etc. ac marchio Brandenburgensis etc. fidelibus suis iudici et juratis civibus de Posenio salutem et gratiam. Percepto, quod vos quendam tributarium ad instanciam judeorum de Tirnavia detinuissetis et in vestris vinculis captum detineretis, fidelitati vestre committimus et mandamus, quatenus recepta ab eodem ydonea et sufficienti fideiussoria cautione ipsum de vestra captivitate liberum relaxetis committendo eidem et parti adverse, ut post exhibitionem presencium quintodecimo die coram nostra maiestate compareant iudicium et justiciam super causa inter eos vertenti recepturi. Datum Bude, in dominica Cantate, anno domini M^{mo} CCC^{mo} nonagesimo quarto.

Pozsonyi városi levéltár, 578. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt fődött királyi gyűrűspecst halvány körvonalával.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori Oklevéltár I. 3432. sorszám alatt.

16.

1397. augusztus 16. Fehéregyház. Zsigmond király tanácsosai jelenlétében Holics várában Wolfurtti Ulrik és Nagyszombat város között régtől fennálló viszályban ítéletet mond. Így többek között Wolfurtti Ulriknek a jövőben meg kell engedni, hogy földesúri területén akár keresztények, akár zsidók bort és más egyebet vásárolhassanak.

.....

Item clagten sy, das er gewert hat in seim gepit cristen vnd juden wein czuchauffen vnd ander ding etc., doruber das sol er furbas nicht mer tun.

.....

Közölve: Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 4934. sorszám alatt.

1399. január 29. Buda. Zsigmond király megparancsolja Kusali György királyi tárnokmesterének, hogy a vasvári káptalant a zalai konvent bizonyosága mellett a vasvári polgárok ellenében iktassák vissza Zsidófelde birtokába, mivel meggyőződött arról, hogy a vasvári polgárok hamis ürüggyel kerültek e birtok tulajdonába.

Sigismundus dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc., marchioque Brandenburgensis etc. fideli suo magnifico viro Georgio filio Jakch de Kusal magistro tavarnicorum nostrorum salutem et gratiam. Dicunt nobis honorabiles viri domini Paulus decanus, Michael et Ladislaus canonici ecclesie Castriferrei eorum ac prepositi et aliorum canonicorum ipsorum in personis, quomodo ipsi dudum cum iudice et juratis ac ceteris civibus nostris de civitate ipsius Castriferrei primo coram condam Chyko magistro tavarnicorum et tandem Jacobo de Sepes iudice curie et universarum civitatum regalium, demum vero serenissima principe domina Maria pie memorie regina regnorum predictorum, conthorali nostra et postremo nostra maiestate in facti cuiusdam particule terre seu possessionis Sydofelde vocati viginti septem sessiones integras in se continentis, ipsi civitati nostre contigue in lite procedendo eandem ab ipsis iudice et civibus optinentes ipsos legitime statui fecissent, in quo facto iidem iudex et cives contra dictos dominos primo mediantibus litteris sentencialibus iamdictorum comitis Jacobi de Sepes et tandem ipsius domine Marie regine pro indebita acquisitione dicte particule terre seu possessionis in facto calumpnie et tandem nostris pro potenciaria conservacione eiusdem in facto potencie convicti extitissent, denique idem iudex et cives excogitata nequicia quodammodo in facto dicte particule terre seu possessionis ipsos dominos in specialem nostram presenciam in causam attraxissent et nuper idem iudex cum quibusdam civibus dicte civitatis nostre ipsa lite facto in eodem modo premissis pendente partes inter easdem nostre maiestatis conspectum adiens eidem nostre maiestati suggestive in eo conquestus extitisset, ut dicti domini prepositus et canonici ecclesie Castriferrei prefatam particulam terre seu possessionem ab ipsis potencialiter occupassent, pro quo nos per alias litteras nostras vobis mandassemus, ut vos scita premissorum mera veritate prefatos iudicem et cives ad dictam particulam terre seu possessionem restatui facere deberetis. Vosque habitis ipsis aliis litteris nostris magistros Johannem de Gezth prothonotarium vestrum et Petrum de Bozyas vices vestras gerentem ad premissa peragenda transmisissetis, qui non exquisita premissorum mera veritate dictam particulam terre seu possessionem annotatis iudici et civibus nostris dictis dominis preposito et canonicis de dominio eiusdem exclusis statuissent in preiudicium ipsorum valde magnum. Et quia nos per prefatos dominum prepositum et canonicos seu capitulum Castriferrei predicti prefatam particulam terre seu possessionem a dictis iudice et civibus nostris iudice optentam et eisdem statutam, ipsosque iudicem et cives contra dictos dominos prepositum et capi-

tulum pro indebita acquisitione et conservacione dicte particule terre seu possessionis in factis calumpnie et potencie convictos fore ex serie predictarum litterarum dictorum comitis Jacobi de Sepes ac domine Marie regine et nostrarum adjudicatoriarum pariter et sentenciarum per ipsos dominos Paulum decanum, Michaellem et Ladislaum nobis in specie exhibitarum comperimus seriose, igitur volumus et fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus mox visis presentibus omni occasione et dissimulacione cessantibus in hac parte prefatam particulam terre seu possessionem coram testimonio conventus ecclesie Zaladiensis, quod per eundem conventum ad id serie presenciarum transmitti mandamus, annotatis dominis preposito et capitulo restatui faciatis et ipsos in dominio eiusdem usque decisionem dicte litis sinatis et permittatis permanere, seriem siquidem premissorum in litteris dicti conventus, ut fuerit expediens, nostre rescribi volumus maiestati. Et aliud non facturum. Datum Bude, quinto die festi Conversionis beati Pauli apostoli, anno domini millesimo CCC^{mo} nonagesimo nono.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 3. nr. 25.

Szakadozott papiros, melynek vízjegye: harang, előlapon a szöveg alatt nyolcszögletű fődött királyi gyűrűspeccsével és ez egykorú feljegyzésekkel: 1. *solvit duos florenos*, 2. *homo Michael de Sennye, Thomas de eadem, Clemens filius Maius de eadem, Blasius de Balashaza*.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár I. 5689, sorszám alatt.

18.

1402. augusztus 11. A pozsonyi káptalan előtt Adám fia Vencel pozsonyi polgár bizonyítja, hogy 6 év előtt Seldendorf falu elzálogosításával kapcsolatban Monostori Berzethe Miklós és neje, Anna nevében 40 arany forintot ő fizetett meg Wolf hainburgi zsidónak.

Nos capitulum ecclesie Posoniensis memorie commendamus, quod Wenchezlaus filius Adam civis Posoniensis ad nostram personaliter veniens presenciam confessus extitit isto modo, quod magister Nicolaus dictus Berzethe de Monostor et domina Anna consors sua in anno, cuius iam sexta instaret revolutio, circa festum beate Marie Magdalene occasione in pignorationis possessionis Seldendorff judeo Bolff dicto de Hainburga quadraginta florenos auri iusti et boni ponderis in sui presenciam plenarie persolvissent, ymmo antedictus Wenchezlaus dictos quadraginta florenos auri per prefatos magistrum Nicolaum et dominam Annam consortem suam ipsi judeo Bolff persolvisse retulit coram nobis testimonio presenciarum mediante. Datum feria sexta proxima post festum beati Laurentii martiris anno domini M^{mo} quadringentesimo secundo.

Pozsonyi városi levéltár, 700. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, hátlapjára sűrke viaszba nyomott káptalani pecsét töredékével.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori Oklevéltár II. 1829. sorszám alatt.

1406. május 27. Buda. Zsigmond király megparancsolja a vasvári káptalannak, hogy ámbár Garai Miklós nádorispán ítélete alapján Zsidóföldre birtokába visszakerültek, mégis ez évben a vasvári polgárok gabona és szőlőtermésének betakarítását ne akadályozzák meg.

Nos Sigismundus dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc., marchioque Brandenburgensis ac sacri Romani imperii vicarius generalis et regni Bohemie gubernator memorie commendamus per presentes, quod licet honorabilis vir dominus Egidius prepositus et capitulum ecclesie Castriferrei possessionem Sydofelde vocatam a civibus civitatis nostre Castriferrei juxta judiciariam commissionem viri magnifici Nicolai de Gara regni Hungariae palatini, ut dicitur, reoptinuerunt et sibi statui fecerunt, tamen quia cives, hospites et populi ipsius civitatis nostre in facie ipsius possessionis Sydofelde fruges sew blada diversarum specierum anni presentis iam semintas ac vineas, prout hoc ex querelis populorum summe nostre maiestati porrectis audivimus sufficienter . . . idcirco nos prefatos cives et hospites ac populos predictae civitatis nostre prefatis frugibus et bladis dumtaxat presentis anni . . . ac fructibus vinearum ipsorum in ipsis vineis procreandis et kerminandis destitui et spoliari nolentes, sed easdem fruges sew blada presentis anni, necnon vineas eorum,¹ eisdem preposito et capitulo prescripte ecclesie Castriferrei firmissime precipiendo mandamus, quatenus universas fruges sew blada dictorum civium, hospitem et populorum dicte civitatis nostre Castriferrei in facie dicte possessionis Sydofeld(e) semintas anni dumtaxat presentis, necnon vineas eorum, vinearumque fructus quoslibet in ipsis vineis procreandis, exceptis pratis et aliis utilitatibus pacifice et sine ulla molestia remittere et restituere ac resignare debeatis, aliud non facturi. Presentes vero post (earum lecturam) reddi jubemus presentanti. Datum Bude, feria quinta proxima ante festum Penthecosten domini, anno domini M^{mo} CCCC^{mo} sexto.

Atirva: Szécsi Miklós királynéi főajtónállómester, Sopron és Vas vármegyék főispánjának 1406. júl. 8-án Ikervárott kelt oklevelében, melynek jelzése: Vasvár-Szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 4. nr. 7.

Regesztában közölve Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár II. 4755. sorszám alatt

20.

1409. március 22. Vasvár közelében. Garai Miklós nádor Vas vármegyében Zsigmond király felhatalmazása alapján közgyűlést tart a tolvajok, rablók és gonosztevők kiirtása végett. A proscibáltak névjegyzékébe többek között felveszi Hidvégi Dénes zsidóföldi lakost is, mint tolvajt.

Dyonisium dictum de Hyduegh iobagionem capituli Castriferrei in Sydofelde residentem hospitem furem.

Közölve: Mályusz: Zsigmondkori oklevéltár II. 6672. sorszám alatt 221—2. oldalak között.

¹ az állitmány hiányzik!

1413. július 2. A győri káptalan jelenti Zsigmond királynak, hogy parancsa szerint vizsgálatot tartott Biri György királyi emberrel azokban a különféle hatalmaskodásokban, amelyeket a vasvári polgárok követtek el a vasvári káptalannal szemben. E vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a felsorolt vasvári polgárok embert öltek, több zsidóföldi jobbágyot véresre vertek, a termést erőszakosan lekaszálták, két kanonokot halálal és házaikat felgyújtással fenyegetik és mindezt Mihály városbíró és a tanács felbujtására cselekedték.

Serenissimo principi domino Sigismundo dei gracia Romanorum regi, semper Augusto ac Hungarie etc. inclito regi, domino ipsorum metuendo capitulum ecclesie Jauriensis oraciones in filio virginis gloriose. Vestra noverit sublimitas, quod cum nos litteris vestris annualibus honorabili viro domino Egidio preposito et capitulo ecclesie Castriferrei ad citaciones, inquisitiones, prohibiciones et ad omnia alia, que iuxta regni vestri consuetudinem talibus in processibus fieri consueverunt facienda, per vestram maiestatem ad anni circulum graciose datis et concessis juxta earundem continenciam unacum Georgio filio Ladislai de Byr homine vestro litteris in eisdem inter alios conscripto nostrum hominem, magistrum Blasium de Wagh, socium et concanonicum nostrum ad infrascriptam inquisitionem faciendam nostro pro testimonio transmississemus fidedignum, qui tandem ad nos reversi nobis uniformiter retulerunt, quod ipsi feria tertia proxima post festum sacratissimi Corporis Christi proxime preteritum (*jun. 27.*) in comitatu Castriferrei simul procedendo ab omnibus cuiusvis status et condicionis eiusdem comitatus hominibus, signanter a vicinis et commetaneis possessionis Sydofelde annotatorum dominorum prepositi et capituli, a quibus decens et opportunum fuisset, diligenti et conscienciosa inquisitione palam et occulte facta scire potuissent, sic scivissent, quod cum prefatus dominus prepositus et capitulum in dicto festo Corporis Christi proxime preterito magistros Johannem et Marcum socios et concanicos ipsorum pro quibusdam arduis causis dicte ecclesie eorum in villam Pispuky vocatam transmississent, tunc Mychael dictus Zeker, Ladislaus Gerencher, Valentinus carnifex, Blasius molendinator, Georgius Feyer Andreas Pyrchtolth, Georgius Toth, Jacobus Fatha, Johannes Fekech, Petrus Vok dictus, Sebastianus, Valentinus Zenthes, alter Valentinus de Gerse, Clemens Syketh, Paulus Zyta, Johannes Herle, Gregorius Zeuleus, Jacobus et Bartholomeus carnifices, Gregorius Seres, Mychael sartor, Barrabas Rauaz, Georgius similiter Rauaz dicti, Gallus similiter Rauaz dictus, Dominicus filius Mychaelis, Johannes Arrus, Johannes Chykus, Franciscus Herle, Thomas Sclauus cum filio suo, Nicolaus Sipus, Valentinus Fiw, alter Valentinus Rauaz, Laurencius dictus Pap, Johannes sartor, Johannes Molnar, Georgius dictus Ferdeus, Emericus filius sutoris, Jacobus Kachou, Bartholomeus Papy, Stephanus Pataký, Johannes Angial dicti, Benedictus filius Emerici Petheu, Andreas filius Luce Zyta, Clemens Vok dictus, Egidius et Stephanus filii Dominici de

Kysmakwa, Briccius dictus Ewr, Andreas filius Mathye dicti Chiz, Symon dictus Vereus, Dominicus sponsus Pauli Toth et Johannes dictus Ceh cives civitatis Castriferrei regalis unacum aliis concivibus ipsorum ex commissione, voluntate et suasionem Mychaelis iudicis et duodecim juratorum dicte civitatis in pratis eorundem dominorum prepositi et capituli inter metas possessionis ipsorum Sydofelde vocate existentibus... magistrum Marcum et Johannem in libera via procedentes reperiendo diversisque sagittarum emissionibus... ipsius magistri Johannis tunc sub ipso habitum per emissiones sagittarum interemisissent. Insuper... prepositi et capituli ac jobagionum eorundem in eodem festo Corporis Christi, tam etiam aliis... falcari faciendo asportari fecissent. Hiis non contenti eodem die ad domum et curiam Georgii Fabri jobagionis eorundem dominorum potencialiter irruentes Petrum filium Pauli dicti Bene interficere voluissent, nisi evadere valuisset. Insuper modo simili eodem die Thomam filium Briccii, jobagionem eorundem filiorum in dicta Sydofelde commorantem dire verberando de omnibus bonis suis de illinc affugassent. Item iidem cives secundo die festi Corporis Christi Colomannum dictum Rauaz, modo simili jobagionem eorundem dominorum de suo proprio prato ad domum suam gramina deferentem in libera via reperiendo enormiter verberari fecissent, equum eiusdem emissionem unius sagitte letaliter vulnerando, currum suum cum eodem equo, necnon unam vaccam eiusdem abstulissent. Eodem etiam die duos equos Blasii filii Demetrii cum curru eiusdem modo simili ab eodem auferri fecissent. Insuper eodem die duos familiares Stephani Fabri enormiter verberassent. Preterea alia prata et fruges dictorum dominorum et jobagionum eorundem de die in diem incessanter falcari non cessarent, duosque canonicos dicte ecclesie Castriferrei die noctuque interficere machinarentur, domosque eorundem ignis incendio concremari facere acclamarent potencia eorum mediante in prejudicium dictorum dominorum valde magnum. Datum sexto die diei inquisitionis prenotate, anno domini millesimo quadringentesimo tredecimo.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 4. nr. 16/a.

Szakadozott, megviselt papiros, melynek vízjegye: korona, hátlapjára nyomott kerek káptalani pecsét helyével. A pontozások egy-két szó hiányát jelzik.

22.

1413. december 5. Lodi Vecchio. Zsigmond király IIsung János soproni polgárnak a városi tanács nevében előadott kérelmére megengedi, hogy Harkai Péter magszakadása folytán a koronára szállott, de jelenleg a soproni zsidóknál 500 Ft-ban elzálogosított birtokait ugyanezen összegért magához válthassa.

relacio Petri Gebser aule regie militis.

Sigismundus dei gracia Romanorum rex, semper augustus ac Hungarie etc. rex fidelibus nostris iudici et juratis civibus nostre civitatis Soproniensis totique communitati civitatis eiusdem salutem et

graciam. Ex relatione culmini nostre maiestatis facta per fidelem nostrum Johannem dictum Ilsung vestrum convicem et nuncium specialem intelleximus attente, quomodo bona universa condam Petri dicti de Harky propter seminis defectum et alias de iure ad nostram maiestatem fuissent et essent devoluta, que bona, cum per Petrum dum adhuc ageret in humanis inter Judeos Sopronienses pro quingentis florenis denariorum nostrorum novorum obligata et impignorata fuissent, ne ad manus contingeret devenire alienas in favorem nostre regie maiestatis de manibus iudeorum prefectorum redimere voluissetis et in vestra potestate gubernando conservare usque ad nostrum adventum felicem aut quousque a nobis aliud haberetis in mandato. Super quo pro parte vestri per predictum Johannem Ilsung vestrum nuncium literatoria supplicatio humiliter nobis extitit porrecta. Nos igitur supplicationi vestre, tamquam iuste et iuris consone merito et racionabiliter inclinati, ut premissa facere possitis vobis ex benignitate nostra regia consensum prebere duximus pariter et assensum. Fidelitati igitur vestre firmissimo regio committimus sub edicto mandantes, quatenus receptis presentibus nullo alio nostro super hoc expectato mandato, vos universa bona prefati Petri de Harky sive in possessionibus sive in porcionibus possessionariis aut aliis rebus quibuscunque existant, que ut prefertur per seminis defectum et alias de jure ad nostram maiestatem devoluta dinoscuntur, licite et secure de manibus Judeorum Soproniensium predictorum pro pretactis quingentis florenis redimere et de ipsorum bonorum possessionibus vos secure intromittere poteritis et debeatis, ipsaque bona tenere et gubernare auctoritate nostra regia, quam vobis plenius attribuimus in hac parte, tam diu quosque aliud a nobis habueritis et receperitis in mandato secus nequaquam facturi presentes eciam pro firmitate premissorum aput (igy) vos volumus remanere. Datum Laude, in profesto beati Nicolai confessoris, anno domini M^o CCCC^{mo} tredecimo, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. vigesimo septimo, Romanorum vero quarto.

Hazai Okmánytár II. 198.

Javítva Hâzi Jenő: Sopron szabad királyi város története I/2. 75. szerint.

23.

1414. június 15. A győri káptalan jelenti Zsigmond királynak, hogy parancsa szerint felszólították a vasvári polgárokat, hogy a vasvári káptalan elleni perükben igazukat bizonyító okleveleiket Zsidóföldre birtokkal kapcsolatban mutassák be Budán a főpapoknak és a báróknak, azonban Bodoló György városbíró és a tanács ezt tenni nyíltan megtagadták.

Serenissimo principi [domino] Sigismundo dei gracia Romanorum et Hungarie [re]gi etc., domino ipsorum naturali capitulum ecclesie Jauriensis oracionum suffragia devotarum. Vestra noverit serenitas, quod cum nos receptis vestre serenitatis litteris preceptorii pariter et

exhibitoriis pro parte honorabilium virorum prepositi et capituli ecclesie Castriferrei emanatis ad exhibendas alias litteras vestras preceptorias super [po]tenciaria ablacione feni, frugum, ceterarumque utilitatum possessionis eiusdem capituli Castriferrei Sydofelde appellate ac exhibicione seu produccione litterarium munimentorum iudicis, juratorum, ceterorumque civium civitatis vestre Castriferrei¹ de et super libertate eorum confectorum ipsis iudici, juratis ac ceteris civibus directas, sed post earum lecturam restituendas ad relacionem reverendissimi in Christo patris domini Johannis archiepiscopi Strigoniensis emanatas juxta earundem continenciam discretum virum Johannem chori ecclesie nostre clericum nostro pro testimonio duxissemus² ad eosdem iudicem, juratos ac ceteros cives civitatis vestre Castriferrei destinandum. Idem tandem exinde ad nos reversus nobis retulit suo modo, quod cum ipse feria secunda proxima post festum sacratissimi Corporis Christi proxime preteritum (*jún. 11.*) premissas alias litteras vestre serenitatis preceptorias pro parte dictorum prepositi et capituli Castriferrei sub maiori sigillo vestro emanatas memoratis iudici, juratis, ceterisque civibus super eo preceptorie directas, ut iidem iudex, jurati ac ceteri cives prescripta litteralia eorum munimenta super libertate ipsorum, ut premittitur, confecta per iudicem et duos juratos vel concives ipsorum die dominica proxima post octavas dicti festi Corporis proxime ventura (*jún. 17.*) coram prelatis et baronibus regni vestre sublimitatis Bude pro examinatione eorundem adversus prefatos dominos Egidium prepositum et capitulum in causa seu lite inter eosdem iudicem, juratos et ceteros cives ab una, parte siquidem ab alia memoratos prepositum et capitulum coram magistro tavarnicorum vestrorum vertente exhibere deberent prelatis, iudici, juratis ac aliis civibus exhibens eosdem ad contenta earundem responderi petivisset. Mox Georgius Bodolo iudex ac jurati cives se et alios cives tercio die sequenti ad contenta earundem responsuros allegantes, ipso tercio die tandem occurrente pretitulati Georgius Bodolo iudex ac jurati, ceterique cives fastu superbie tinuentes (!) prescriptas alias litteras vestre serenitatis preceptorias in contemptum et vilipendium vestre regie dignitatis potencialiter erga se retinentes taliter respondissent, quod ipsi prescripta litteralia eorum munimenta minime in presenciam prelatorum et baronum regni vestri accedendo exhiberent allegantes, ut si quipiam quitquam accionis vel questionis adversus prefatos iudicem, juratos, ceterosque cives simul vel divisim haberent, id coram iudice ipsorum aut magistro tavarnicorum vestrorum in dicta civitate vestra Castriferrei in medio eorum iudicando exequerentur iudicium et justiciam accepturi. Datum feria sexta, secundo utputa die octavarum festi Corporis Christi, anno domini millesimo quadringentesimo quarto decimo.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 4. nr. 19/a.

Rongált papiros vízjegy nélkül, hátlapjára nyomott kerek káptalani pecsét nyomával.

1., utána: *sup.*, 2., utána: *destinandum* áthúzva

1416. augusztus 12. Vasvár. Pelsőci Bubek János kir. tárnokmester és gömöri főispán annak az áldatlan és immár 1373. óta húzódó pernek, amely a vasvári káptalan és Vasvár kir. város polgársága között mindkét fél számára sok kellemetlenséget okozva folyt és amelynek folyamán Vasvár polgársága csupán a vasvári káptalan javára már összesen 62 marka bírság alá esett, békés egyezséggel véget vet és a viszály okául szolgáló zsidó földi vitás határrészt egymástól elhatárolja olyan formán, hogy Feketeér nevű tó és Páltava nevű halastó északi része Vasvár polgárainak birtokában marad, míg ettől délre eső rész a vasvári káptalané.

(N)os Johannes Bewbek de Pelsewch tavarnicorum regalium magister et comes comitatus Gymuriensis memorie commendamus significantes tenore presencium, quibus expedit, universis, quod nobis feria tertia proxima ante festum Assumptionis beate Marie virginis (aug. 11.) tam ex regio mandato nobis in hac parte iniuncto regia in hac parte auctoritate suffulti, quam eciam nostri judicatus exigente officio pro inpendenda unicuique querulanti iusticia pro faciendo iudicio moderativo hic in civitate Castriferrei regali in sede nostra judiciaria sedentibus honorabilis vir dominus Egidius prepositus ecclesie Castriferrei sua et tocius capituli de eadem in personis nostrum judicarium adiens conspectum quasdam litteras serenissimi principis domini Sigismundi dei gracia Romanorum regis, semper Augusti ac Hungarie etc. regis, domini nostri naturalis, sentencionales in descensu suo campestri prope Zakan in anno domini M^{mo} CCC^{mo} octuagesimo septimo ac alias litteras condam Jacobi de Szepes iudicis curie condam domini Lodovici regis Hungarie felicis reminiscencie in Wissegrad anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo tercio confectas et emanatas, necnon quamplures litteras birsagiales nostras scilicet et aliorum iudicum ac inquisitorias diversorum capitulorum et conventuum ac comitum et iudicum nobilium in diversis annis et terminis emanatas contra Blasium dictum Chepa modernum iudicem ac alios iudices, necnon duodecim¹ juratos ac universos cives dicte civitatis Castriferrei regalis nostrum produxit ad examen, per quasquidem litteras primo scilicet per litteras prefati comitis Jacobi de Szepes iudicem, juratos et universos cives ipsius civitatis Castriferrei regalis racione indebite requisicionis possessionis dictorum prepositi et capituli ecclesie Castriferrei Sydofelde vocate in facto calumpnie et demum secundo similiter iudicem, juratos et universos cives eiusdem civitatis per litteras prefati domini Sigismundi regis sentencionales racione potenciarie occupacionis antefate possessionis Sydofelde in facto potencie et in amissione universorum bonorum ac rerum, preterea inter alia quamplurima birsagia coram diversis iudicibus super eosdem iudicem, juratos et universos cives aggregata coram nobis per litteras nostras birsagiales in sexaginta duabus marcis denariorum quoad portionem dictorum prepositi et capituli dumtaxat cedentibus eosdem

¹ utána: *juid* kipontozva.

judicem et juratos ac universos cives convictos et aggravatos fore declarando, ex parte quorum tam de premissis calumpniis ac facti potencialis, quam eciam judiciorum honeribus iuxta regni consuetudinem satisfaccionem condignam habere vellent. Quibus auditis cumque nos ex parte eorundem judicis et juratorum ac universorum civium satisfaccionem condignam impendere voluissemus, mox prefati dominus Egidius prepositus, Stephanus custos, Michael junior, Petrus archidiaconus Luczmanensis, Nicolaus de Tylay, Marcus, Johannes Kardus, Nicolaus de Hollos, Thomas de Nema, Benedictus de Dench, Johannes de Papuch et alter Johannes de Kisozko canonici personaliter adherentes, item prefatus Blasius Chepa judex, Stephanus, Nicolaus, Georgius et Valentinus Bodolo dicti ac duodecim jurati, ymmo tota communitas civium et hospitem in nostram pariter exurgentes presenciam nos pari voto, unanimique consensu et voluntate, nemine discrepante, sed omnibus consentientibus et acclamantibus in judicem eorum ordinarium eligentes et nostre disposicioni, reformacioni et ordinacioni sponte et benivole se consencientes et in nos compromittentes hoc, ut quidquid nos inter partes faceremus, disponeremus, ordinaremus et concluderemus, eorum juramentis corporalibus in maiori ara in claustro Sancte Crucis in dicta civitate Castriferrei fundato existenti coram nobis et ad manus nostras singulariter et singillatim super sancta cruce et diversis reliquiis sanctorum manifeste multis nobilibus et probis viris cernentibus et intuentibus prestitis et depositis prius et ante omnia firmaverunt et roboraverunt. Premissis itaque juramentis, ut premissum est, singillatim tam per ipsos prepositum et canonicos, quam eciam judicem, juratos ac universos cives prestitis et depositis tandem nos egregii et nobilis viri Johannis filii Pethew de Gerse comitis Zaladiensis comitatus, nonnullorumque aliorum nobilium et proborum ac discretorum virorum saniori inducti consilio cupientes et volentes inter partes huiusmodi diverse ac antique et inveterate discensionis exortas materias ac illatas iniurias firma et perpetua pace roborare et stabilire, ut eedem partes sese mutuo pacis gratitudine complexantes ampliori dileccione gratulentur attendentes illud ewangelium: beati pacifici, quoniam filii dei vocabuntur et ut eciam virorum ecclesiasticorum status et quies ab omni sit perturbatione segura, universas et singulas causas, controversias, dissensiones, disseptaciones et litium inter easdem partes actenus qualitercunque et super quibuscunque factis racione cuiusdam terre litigiose exortas utrisque partibus volentibus et consencientibus sopiri et condescendi, antefatosque judicem et juratos ac universos cives civitatis Castriferrei regalis super prescriptis honeribus calumpnie, facti potencialis, birsagiorum seu gravaminum judicialium, in quibus convicti habebantur, e converso vero prefatos Egidium prepositum et capitulum, ymmo generaliter omnes personas singulares canonicas scilicet de et super universis aquisicionibus litigiis et¹ patvariis qualicunque modo vel quocunque tempore per eosdem prepositum et capitulum et singulares personas ipsis civibus vel alterum eorum singulariter forsitan usque huc illatis

¹ utána: *pater* kipontozva,

et irrogatis expeditos reddentes, litterasque causales, sentencionales, judiciales, potenciales ac alias quaslibet sub quacunq̄ue forma verborum confectas et emanatas vanas, cassas, frivolas, viribusque carituras ac exhibitori nocituras committendo, hiis sic habitis nos propter melius bonum pacis et iusticie maiorem inter partes exhibicionem ad faciem cuiusdam terre litigiose accedendo eandem terram nullis metis evidentibus distinctam et separatam hoc modo signis metalibus consignantes: primo videlicet incipientes in lacu² Feketheer vocato, ubi sub quadam arbore ilicis est meta terrea penes quandam viam ab occidente, inde eandem viam ad orientem saliendo penes eandem viam ab oriente unam arborem ilicis cruce signatam pro meta consignando, abhinc ad eandem plagam penes eundem lacum Feketheer ab oriente eundo in loco vimonoso metam terream consignando, deinde iuxta eundem lacum Feketheer ad aquilonem declinando ad unum angulum pervenientes, ubi sub una arbore wenz dicta cruce signata metam terream consignantes. Dehinc ad occidentem parvum declinando penes eundem lacum pervenientes ad quoddam pratum et iuxta eundem lacum Feketheer ab oriente metam terream consignando, deinde iterum ad eandem plagam orientalem ad unius ictus sagitte penes eundem lacum eundo pervenientes ad angulum, ubi sub quadam arbore zylfa dicta cruce signata metam terream assignantes, exinde paululum ad aquilonem transeundo iuxta ipsum lacum pervenientes ad caput lacus Feketheer, ubi sub quadam arbore ilicis cruce signata penes viam erbosam ab oriente metam terream assignando. Abhinc ad plagam aquilonarem modicum declinando inter vepres et nemora eundo pervenientes ad fossatum Sezthenarka dictum, ubi penes ipsum fossatum ab oriente sub piro silvestri a meridie similiter metam terream consignando dehinc in terris arabilibus ad plagam orientalem transeundo in diverticulis dictarum terrarum arabilium ab oriente quandam arborem similiter wenz dictam cruce signatam pro meta consignantes, exinde inter nemus ad predictam plagam orientalem eundo pervenientes ad pratum Gregorii filii Pauli, penes ipsum pratum a parte aquilonari sub dumo salicis metam terream designando, abhinc ad eandem plagam ad duas iacturas lapidis eundo arborem piri silvestris cruce signatam pro meta designantes, deinde declinando ad partem aquilonarem penes pratum Petri dicti Lagzayw a parte aquilonis eundo pervenientes ad quoddam pratum Sebastiani filii Andree Fabri, penes quod ab occidente transeundo pervenientes ad piscinam Paltaua vocatam, penes quam in angulo ipsius prati a parte meridiei dimum salicis pro meta consignantes, deinde penes ipsam piscinam et in fine prati dicti Sebastiani filii Andree Fabri ad orientem transeundo iuxta ipsam piscinam sub arbore salicis metam terream signantes et penes eandem piscinam transeundo pervenientes ad locum lutosum, ubi a parte aquilonis penes ipsum locum lutosum sub arbore salicis metam terream consignando ad caput dicte piscine Paltaua vocate pervenientes et inde egrediendo ad iactum unius lapidis in quodam prato metam terream consignantes. Abhinc ad eandem plagam eundo pervenientes ad quandam viam, que transit ad vadum Pispikyrew vocatum, penes quam

² hibásan: loco írva.

ab oriente in prato prefati Nicolai dicti Bodolo metam terream assignando, inde ad eandem plagam orientalem in eodem prato eundo pervenientes ad pratum Anthonii dicti Bene, ubi inter duas rubus viminum metam terream consignantes, abinde similiter in eodem prato paululum ad meridiem declinando et eundo pervenientes ad dumum salicis, penes quem metam terream consignantes, dehinc ad plagam orientalem eundo pervenientes ad quandam arborem ilicis cruce signatam pro meta terrea consignando, inde ad eandem plagam pergendo pervenientes ad quandam arborem piri silvestris, quam pro meta consignantes exinde ad eandem plagam eundo pervenientes ad quandam viam erbosam penes quoddam nemus existentem et in eadem via modicum transeundo penes eandem a parte aquilonari iuxta ipsum nemus et in diverticulis terrarum arabilium Michaelis filii Johannis ab aquilone metam terream consignantes, abinde in dicta via ad plagam orientalem transeundo pervenientes ad aliam viam, inter quas metam terream consignantes et dehinc ad orientem transeundo cadit ad piscinam Benetaua vocatam ibique terminantes. Prescriptum vero lacum Feketheer et piscinam Paltaua vocatam simulcum tota terra a parte aquilonari eorundem usque fluvium Rabe adiacentem iamdicte civitati regali committendo eo modo, ut annotati prepositus et capitulum, eorundemque jobagiones, familiares et ad se pertinentes¹ de cetero se ad premissam terram ultra ipsum lacum Feketheer et piscinam Paltaua ad aquilonem adiacentem usque dictum fluvium Rabe intromittere ac uti et possidere non possint, e converso autem memorati iudex et jurati, ceterique cives et hospites regales terram a parte meridiei ipsius lacus Feketheer et piscine Paltaua existentem modo simili se intromittere ac uti et possidere non valeant tali obligamine mediante, quod si qua parcium prescriptarum in processu temporis premissam dispositionem et ordinationem nostram modo prehabito per partes prenotatas ad nostras manus in presencia egregii viri magistri Johannis filii Pethew de Gerse comitis comitatus Zaladiensis et aliorum quamplurimorum proborum et nobilium virorum ad premissa convocatorum et congregatorum datam et assignatam acceptare nolle, refutando videlicet eandem in presencia domini nostri regis vel regine, pariter prelatorum et baronum aut quorumcunque iudicum et justiciariorum huius regni tam ecclesiasticorum, quam secularium suscitare vel movere niteretur, extunc talis pars contra partem alteram ipsam dispositionem et ordinationem non acceptantem in violacione ac fideifractione convinceretur et convinci deberet eo facto, nichilominus partibus eisdem in premissis perpetuum silentium inponentes. Ad que omnia premissa et premissorum singula dicte partes se coram nobis ac memorato egregio viro Johanne filio Pethew de Gerse comite predicti comitatus et nobilibus prenotatis sponte obligarunt. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras privilegiales pendenti sigillo nostro maiori consignatas eisdem partibus duximus concedendas. Datum in Castroferreo, secundo die termini prenotati, anno domini M^{mo} quadringentesimo sedecimo.

¹ utána: *dece kipontozva.*

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. I. fasc. 4. nr. 22/a.

Hártya, melyről piros- és füzöldszínű nyers selyemfonálról lefüggő pecsét szürke viaszból való kerete van meg, míg a zöld viaszba nyomott címerpecsétnek már csak kis töredéke látható. A hártya hátlapján e XV. századi feljegyzés található: *Zydofeld.*

25.

1434. február 3. Pozsony bírója és tanácsa elhatározta, hogy zsidónak asszonytól zálogot elfogadnia nem szabad.

chain Jud nichts mer chainer frawn auff phant leichen schol an yrs man wissen, und ob der Jud daruber leicht, so schol er dy phant umbsonst wider geben.

Pozsony városi levéltára. Lad. 60. Nom. 72.

Közli Hajnik közleménye alapján Kohn Sámuel: A zsidók története Magyarországon 186.

26.

1443 április 11. Bécsújhely. Frangepán Bertalan gróf azt kéri a pozsonyi tanácstól, hogy Höschel zsidó ügyében várják meg a legközelebbi jöveletét, amikor majd élőszóval intézhetik el ezt a kérdést.

E[rs]amen, wolweisen, vnser sunderlieben frewnnt vnd güte gwñner vnsern frewnntleichen grus, sunder gunst vnd frewnntschaft! Als dann ewer frewnntschaft vns czuegeschriben hat von des Höschel juden wegen, das haben wyr aygentleichen wol vernomen. Darwber so pitten wyr ewer frewnntschaft in sunderm vleys, als vnser lieben frewnd vnd güñner, das ir dye sachen also anwellet lassen steen vncz auff vnser czukwnfft, wann wyr abgotwil gar in ainer kwrcz donyden seyn werden, so wellen wir müntlichen mit ewch aus den sachen reden. Geben in der Newstat, am pfincztag nechst noch Ambrosy anno etc. XL^{mo} tercio.

Barthelme von Frangepan czu Veglen,
czu Modrusch vnd czu Czeng etc. graff.

Kivül: Den ersamen, wolweisen r[ich]ter vnd ratt der stat czu Prespurg, vnsern sunderlieben freunden vndt gutten güñnern.

Pozsonyi városi levéltár, 1874. sorszám.

Szakadozott papiros, melynek vízjegye: körben hármás halom, zárlatán vörös viaszba nyomott címerpecsét helyével.

27.

1443 augusztus 1. Buda. I. Ulászló király megparancsolja Vas megye hatóságának, hogy mivel Alsóindvai Bánfi Pál csapatai a vasvári káptalannak Szentmihályfalva, Zsidófölde és Olaszka nevű birtokain 400 aranyforint kárt okoztak, egyik jobbágyukat pedig még most is a szent-

*gyiróti vár börtönében bilincsben tartják, a kapornaki konvent bizony-
sága mellett e károk megtérítésére szólítsák fel Bánfi Pált, ki ha nem
engedelmeskednék, úgy az országgyűlés végzése értelmében e kár két-
szeresét vegyék meg a birtokain.*

Wladislaus dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. rex,
Lythvanieque princeps supremus et heres Russie fidelibus nostris co-
miti vel vicecomiti et iudicibus nobilium comitatus Castroferrei salutem
et graciam. Nostre maiestatis, prelatorumque et baronum nostrorum
venientes in presenciam fideles nostri honorabilis dominus Thomas can-
tor et magister Elias canonici ecclesie Castriferrei et eorum ac tocius
capituli eiusdem ecclesie personis nobis et eisdem prelati ac baronibus
nostris exposuerunt gravi cum querela, quomodo magnificus Paulus
filius Bani de Alsolyndua feria quarta proxima ante festum beate Mar-
garethe virginis et martiris proxime preteritum (júl. 10.) magnam
copiam et quantitatem suarum gencium armatarum ad possessiones
ipsius capituli Zenthmyhalfalwa, Sydofeld et Olozka vocatas, sequen-
terque ad proprias domos eorundem dominorum in ipsa Zentmyhalfalwa
habitas destinando ducentos pecudes et pecora jobagionum eorundem
possessionibus in predictis commorancium depelli et abduci, preterea
universas res et bona tam ipsorum dominorum proprias, quam etiam
jobagionum eorum in ipsorum exponencium ac jobagionum domibus
reperatas et inventa ad valorem quadringentorum florenorum auri se
extendencium asportari, certas etiam domos ipsorum dominorum in-
cendi, unumque jobagionem, videlicet Valentinum in dicta Zenthmyhal-
falwa residentem captivari et captum deduci fecisset, quem et nunc in
castro Zenthgerolth conservaret vinculatum potencia mediante in ip-
sorum exponencium preiudicium et dampnum multum grande. Suppli-
catum itaque extitit nostre maiestati, ut eisdem exponentibus super
premissis de remedio providere dignaremur opportuno. Et quia nos,
qui ipsos exponentes, sicut et aliarum universarum ecclesiarum regni
nostri personas, in divinis officiis, quibus dediti sunt, ab omnibus
impedimentis pacificos et quietos reddere precipue peroptamus, nolu-
mus eosdem per quempiam opprimi, impediri et indebite dampnificari,
cum itaque in congregacione generali prelatorum, baronum et regni
nostri procerum in quadragesima proxime preterita promulgata per
nostram maiestatem ac eosdem prelatos et barones, regnique nostri pro-
ceres unanimi deliberacione id conclusum sit et statutum, ut quicumque
fidelium nostrorum indebite et illicite quempiam similiter fidelium
nostrorum a tunc in posterum dampnificaret et talis indebite dampnifi-
cans ad mandata nostra regalia super huiusmodi dampnis satisfacere re-
cusaret, extunc possessiones eiusdem dampnificantis ad valorem huius-
modi dampnorum se extendentem occupari et de eisdem lesis seu
dampnificatis condigne satisfaccionis duplum impendi deberet, cum
una pars in sortem dampnorum, alia vero pars cederet pro iniuriis irro-
gatis. Volentes igitur ipsis exponentibus juxta vim et rigorem dicti
nostri decreti justicie debitum et satisfaccionis complementum exhiberi,
fidelitati vestre firmiter precipientes mandamus, quatenus statim visis

presentibus unus ex vobis, puta iudex nobilium erga prefatum Paulum filium Bani accedens eundem presente testimonio conventus de Capornok, quod per eundem conventum ad id serie presencium transmitti jubemus, . . . admoneat, dicatque eidem et committat, ut ipse super pretactis dampnis . . . annotatis exponentibus illatis debitam et indilatam impendat satisfaccionem, qui si [fecerit,] bene quidem, alioquin experta prius super quantitate dampnorum per ipsum . . . exponentibus illatorum certitudinis veritate de possessionibus dicti Pauli filii Bani coram dicto testimonio conventus de Kapornok ipsis exponentibus juxta continenciam pretacti nostri decreti et statuti condigne satisfaccionis complementum exhibere et impendere debeat sine omni auctoritate nostra vobis in hac parte presentibus attributa et justicia mediante, secus non facturi. Et quidquid in premissis feceritis per vos et ipsum conventum, nostre fideliter rescribi volumus et mandamus maiestati. Presentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum Bude, in festo Ad vincula beati Petri, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. II. fasc. 6. nr. 3.

Szakadozott papíros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt fődött királyi titkos pecséttel.

28.

1446. június 16. Pozsony. A pozsonyi városi tanács figyelmezteti követeket, Raneis Istvánt és Gmaitl Istvánt, hogy legyenek elővigyázatosak visszatérésük alkalmával, mert Szentgyörgyi György grófban nem lehet megbízni. Közlök, hogy az úrnapi körmenet alatt a zsinagógát és a zsidó házakat kifosztották. A fürdőslegények voltak a főcinkosok és a városba munkára bejövő népség csatlakozott hozzájuk. Többeket közülük fogásgra vetettek. Remélik, hogy e kellemetlen eset hátterét ki tudják majd nyomozni.

Ersamen, weisen, lieben herren vnd prüder! Als wir vormals aus ettlichen eurem schreiben vernomen haben, wye ir ettwas ein fürsarg hiet an ewrem haimczug von graff Jorgens wegen etc., auff das haben wir demselben graff Jörgen gar pettlich zugeschriben, das er vns ein verschriben gelait gebe auff euch vnd alle, dey pey ew sein vnd vns zugehören, auff leib vnd auch güt etc. Darauff er vns ein verschriben antwurt hat getann, als wir euch denselben seinen brieff hie inne beslossen zuschicken. Daran wir nicht woll versteen können, das ir gänzlich versichert vor im seyt. Darumb pitten wir ew mit fleys, ir wellet ew gar aigentlich bedencken vnd fürsehen, es sey mit der herren gelayt des erzbischoffs ader des Seezy Thomasch ader der von Raab ader welich ander euch darzu gefallen, das ir vnd wir mitsambt euch icht in schaden vnd spot komen. Darnach mögt ir euch gerichtten, wellet ir aber, das wir ichczit fürbaser vns müenn sollen an den graff Jörgen

von eurs gelaits wegen, das lat vns wissen anuerziehen etc. Item wir hörten geren von ew vill güter newer hoffmār, sy komen vns aber seldten, was aber das irret, wissen wir nicht. Auch wisset, das an hewtigem tag datum des brieffs, geleich vnder der process, ein sackman vber dy juden ist gangen hye, den hat man iere schul vnd hewser aufgeprochen mit gewalt vnd sew beraubt. Das haben getan padknecht vnd auch das gemain volk, das her in dy arbeit ist komen, der wir ettlich in vnser fencknüss haben, darunder auch ettlich graff Jörgens holden sind vnd ist ein pöse sach gar genüg, doch hoffen, wir werden komen auff denn rechten grund derselben sachen. Lieben herren vnd prüder, secht euch selbs dartnyden vnd an dem haimczug woll vnd eben für, dasgleichen wir hie mit allem fleiss fürsickhtikleich tün wellen. Damit seydt Got empfolhen. Datum ze Prespurg, an Gotesleichnams tag, anno domini etc. XLVI^{to}.

Puergermaister vnd rate der stat Prespurg.

Kivül: Denn ersamen, weisen dem Steffan Raneiss statrichter vnd Steffan Gmaitlen geswaren purger der stat Prespurg, vnseren lieben herren vnd prüderen.

Pozsonyi városi levéltár, 2116. sorszám.

Papiros, melynek vízjegye: háromlevelű levél; zárlatán zöld viaszba nyomott kerek pecsét helyével.

29.

1450. március 9. *Stupfenreich. Rindschaid János azt kéri a pozsonyi városbírótól, hogy Lesier zsidónak kölcsönzött 14 solidusát végre megkaphassa és hogy emiatt további fáradsága és költsége ne legyen.*

Mein willig dinst alzeit weuor liebenn herrnn! Als ich euch emallen chlagt hab vber den Lasier judenn vnd mir geschribenn habt, ich scholt darvmb chntschafft habenn, dew ewr weishayt wol siechtt gegenburtig. Darvmb pit ich euch vleizzichleich, ir welt mir ain genuegen tuen von dem juden, wan ich im XIII schilling gelichen hab ze zerung vnd ich nun des schaden genomen hab vnd noch nym mit potenlan vnd auch ander schaden wegen des armst, der lawtten vnd des gelcz. Das wil ich alzeit gernn vmb ewr weishait verdienn. Geben zu Stupphenreich, am mantag vor Gregory, anno domini in dem fvnfkksiten iar.

Kivül: Denn erbern vnd weisem herren richtter vnd purigern ze Prespurch.

Pozsonyi városi levéltár, 2523. sorszám.

Papiros, melynek vízjegye: kétkarú mérleg, zárlatán zöld viaszba nyomott kerek gyűrűpecsét helyével.

Ez az oklevél szoros kapcsolatban van a MZSO. VIII. 47. sorszám alatt közöltel, amennyiben egyik a másikat kiegészíti.

1453. február 18. Pozsony város követei értesítik a pozsonyi tanácsot, hogy jártak az udvarban, ahol tárgyaltak Eckartsau Györggyel a király ígéretéről a zsidókra vonatkozó oklevél tárgyában. A harmincadot illető oklevelekért a püspök 300 forintot érő árut és pénzt kíván, amit megajánlottak neki. A kormányzó a császárnál nem ért el semmit sem. Badenből az urak még nem tértek vissza. Holnap ismét írnak.

Ersame, weise hern vnsere dinst czuvor. Wir lassen euch wissen, das wir hewt sein gewesen czu hoff vnd haben geret mit hern Jorgen von Eckertsaw von wegen des versprechen vnsers heren des kunigs vnd besunder von der juden prieff. Darauff antwort er, es wer guet an den von Czily czu Paden prengen. Darauff sagt wir, das wir mer hetten anzuprengen etc. Darnach sey wir gewesen pei dem Barius pharer czu Ofen vnd sagt im von vnsern prieffen, der hat vns wol getröst. Darnoch kam Steffan Gmaitel vnd sagt vns, wie alle prieff weren geschriben auff alle dreisigst, als ir vor ain czedel habt, awsgenomen das pey der Mår vnd er wil haben der pischolff allerlay von wegen des dreisigst vmb gwant, kurssen, gelt etc., als auff IIIe florin. Darnoch hab wir ym geschriben, er welle die prieff vns geben, wir wellen vns hie alhie mit im richten. Also fuer der Gmaitel wieder hinaws vnd kurzlich cham er wieder vnd sagt, der gubernator, auch die andern hern chemen vngericht mit dem kaiser. Also sey wir czu dem Phaben alle vnd haben etliche knecht mer mit vns von Kerlburg vnd wellen verrer versuchen von wegen der dreisigst. Was wir ans ersten mügen awsrichten, darnoch die andern ewern sachen vnd auch vnsere noch allen vnserem vermügen. Wir halten den wagen vnczt morgen. Datum dominica Invocavit, anno etc. LIII.

Darnoch sagt man vns, die hern würden hewt nicht von Paden chomen. Was daraws wirt, wellen wir morgen aber schreiben.

L(udwig) K(unigsfelder)
N(iclas) F(lins)
A(lbrecht) G(ailsam)

Kivül: Denn ersamen, weisen richter vnd rate der stat Prespurk, vnsern lieben hern.

Pozsonyi városi levéltár, 2826. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, zárlatán kettő db. szürke viaszba nyomott gyűrűs-pecsét helyével.

1453. április 10. Bécs. Pozsony város követei jelentik a pozsonyi tanácsnak, hogy ismét megfordultak az udvarban, ahol ígérték, hogy Hanuskó részéről fenyegető veszélyt elintézik. Stark Jakabnak a zsidó fizesse meg a 60 forint tartozását. Pártfogóik segítségével sikerült elérni azt

is, hogy a zsidóknak járó adósságok után nem kell kamatot fizetni és Szent Márton napjáig kell a tőkét megadni. Más ügyekben is igyekeztek a legjobb eredményt elérni.

Ersam, weys, lyebe herren! Wir lasen ewr weyshayt wissen, das wir hewt aber sein czu hoff gewesen vnd die herren mit fleyss gepeten, damit vnd wir gefertigt wurden vnd haben auch dapey in pracht, wie ewr weyshayt warnung sey kömen, das vns ettlich schaden wolten des Hannuschko wegen. Dorauff ist vns czugesagt, das man morgen ffrüe wirt dem Giskra besenten vnd auch Hannuschko, so sol wir auch da sey vnd ewr weyshayt vor in entschuldigen. Item von des Starch wegen ist vnsers herren künigs maynung vnd auch die stet welen auch desgeleichen, das ewr weyshait den juden sol czu handen nemen vnd in darczu halten, damit die LX gulden bezalt werden. Darvmb werd wir vnsers herren künig mandat haben. Item von des gesuech wegen gegen den juden vnd auch das hawbtgüt bezalen auff Martini ist vns czügesagt. Darvmb werd wir auch bryeff haben, aynen ewr weyshayt vnd den anderen den juden. Darin hat herr Vlrich Eyczinger hoch gedeynt vnd herr Niclas druckses vnd auch der herr von Passaw. So ist auch der Keppler gross ffuedrer gewesen in vnsern sachen. Der Heslerin hab wir auch auspracht an graff Görgen ein bryeff von vnserm herren künig. Item der Eylausinrock hat den Gyskra angeret von seiner schuld wegen vnd im ist auch ein bryeff geschafft aus vnsern herren künig canzeley vmb IIIIe florin. Von Wolffen wegen hab wir nichcz verstanden, wir welen vnseren fleys haben vnd auch ffuederen das pest vnd wir mügen. Datum czu Wyenn, des eritag nach Quasi modo geniti 1453.

Stephan Renes.
Hanns Kochaym.

Kívül: Den ersamen, weysen herren richter vnd rat der stat czu Prespurg, vnsern herren.

Pozsonyi városi levéltár, 2846. sorszám.
Papiros vízjegy nélkül, zárlatán pecsételés nyomával.

32.

1453. április 14. Bécs. V. László király megparancsolja a pozsonyi tanácsnak, hogy Stark Jakab bécsi polgárnak Muschel pozsonyi zsidó a bíróság megítélt 60 forintot minden további késedelem nélkül fizesse meg.

commissio domini regis.

Ladislaus dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, Austrieque et Stirie dux, necnon marchio Moravie etc. fidelibus nostris circumspectis et prudentibus iudici et juratis civibus civitatis nostre Poseniensis salutem et graciam. Adiens nostre serenitatis in conspectum fidelis noster circumspectus vir Jacobus Starch civis huius civitatis nostre Wyennensis nobis exposuit gravi sub querela, quod licet ipse

pridem in quadam causa per quendam judeum Mwschel dictum in dicta nostra civitate Poseniensi residentem adversus ipsum Jacobum calumpniöse coram vobis suscitata seu mota ac per vos jam sentencialiter adiudicata sexaginta florenos auri juridice obtinuerit, vos quoque previa ratione antefatum judeum in persona detinueritis, tamen ex post lapsis aliquot diebus nulla memorato exponenti ex parte prefacti judei super prescriptis sexaginta florenis auri satisfactionem impensa propria auctoritate vestra vel aliter ipsum judeum de talismodi vestra captivitate emisissetis in prejudicium juris dicti exponentis et dampnum manifestum. Et cum parum esset sententias ferri, nisi eedem executioni debite demandarentur, ideo fidelitati vestre firmiter precipientes mandamus, quatenus premissis sic stantibus, dum commoditas se ad id obtulerit, memoratum judeum Mwschel sine lesione tamen et offensa corporali in persona detinere et captivare ac ex parte eiusdem prelibato Jacobo Starch super premissis sexaginta florenis auri juxta premissam vestram adiudicationem plenariam et indilatam impendere debeatis satisfactionem auctoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa et justicia mediante. Secus in premissis non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum Wyenne predicta, in festo beatorum Tiburcii et Valeriani martirum, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio, regni autem nostri anno tredecimo.

commissio domini regis.

Pozsonyi városi levéltár, 2848. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt fődött királyi titkos pecséttel.

33.

1462. június 24. Buda. Rozgonyi János kir. tárnokmester figyelmezteti a pozsonyi tanácsot, hogy a király parancsa értelmében Bernát pozsonyi lakos özvegye fizesse meg Jakab pozsonyi és Missel fia Józsa budai zsidóknak tartozását a kamatokkal együtt, mert ennek az ügynek ellenőrzése nem Gutí Ország Mihály nádorispán, hanem az ő hatáskörébe tartozik.

Johannes de Rozgon thavernicorum regalium magister prudentibus et circumspectis viris judici, juratis, ceterisque civibus civitatis Poseniensis, amicis nobis dilectis salutem cum dilectione. Intelleximus maiestatem regiam suis litteris mediantibus vobis superinde mandasse, quomodo vos judeis Jacob nunc in civitate Poseniensi et Jose filio condam Missel in civitate Budensi commorantibus de omnibus debitis atque usura, quibus ipsis domina relicta condam Berhardini similiter inhabitator predictae civitatis Poseniensis debitor obligatur, plenam et omnimodam impenderetis satisfactionem, ne de cetero prefatos judeos huius rei causa necessarium sit sue maiestati querulari tali siquidem mediante compulsione, ut dum et quando vos id facere aliquo modo nolletis aut non curaretis, extunc magnificus dominus Michael Orzag de Gwt regni Hungarie palatinus aut eius vicegerens vos ad premissa facienda cum

omnibus viis et gravaminibus striccius compellant et astringant. Et quia in derogamen honoris officii nostri id succederet, si huic rei magnifici domini Michaelis palatini vel eius vicegerentis manus ingererentur, cum non ipsius domini palatini, sed nostrum concernat officium, ideo amicitias vestras rogamus, nichilominus auctoritate officii nostri ammenomus, quatenus receptis presentibus prefatis Jacob et Jose judeis de et super omnibus debitis atque usuris, quibus prefata domina relicta condam Berhardini [ipsis] obligatur, plenam et omnimodam satisfaccionem impendatis, adeoquo eosdem ex parte [pref]ate domine relicte contentos reddatis, ne amplius per ipsos maiest[at]i regie . . .] fore contingat. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in festo Nativitatis beati Johannis Bapptiste, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.

Pozsonyi városi levéltár, 3424. sorszám.

Kissé rongált papiros vizjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt zöld viaszba nyomott címerpecsét töredékével.

34.

1469. november 28. Pozsony. Aserl pozsonyi zsidó elismeri, hogy Amser János pozsonyi polgár nemcsak azt a 14 forint adósságát fizette meg, amelynek ellenében egy fekete kabát és egy nyestprémnel bélelt barna süveg volt zálogban, hanem rendezte Flins Miklós és ennek felesége különféle tartozását is.

Ich Azlerl jud zu Prespurck wannend bechen mit dem offen brieff, das mir der ersam man Hanns Amser wurger czu Prespurck entricht vnd zalt hat vierczehen gulden, darumben ich im dan hynausgeben hab ein schwartzen rochk vnd ein praune schauben mit madrein vnter czogen. Auch so hat mir derselb Amser czallt fieren Niclas Flinsen czway mark silber für zweliff gulden an der schuld, so mir derselbing Flins schuldig waren ist in seiner krankaitt vnd mir an derselbing schuld noch ausstend dreisig gulden miner ein halben gulden rechts erken an allen gesuech. Auch so hatt mir des pedachten Flinsen hausfraw gesezt in seiner krankaitt trew par ermel von tamaschko vnd ein grunes samadains drey frawen gurttel, ein prawen gulden partten, als vmb achzehen gulden, welich achzehen gulden mir Hans Amser auch entricht hatt vnd peczalt. Mer so hatt mir dieselbig fraw Flinsin gesezt in seiner k(r)ankaitt fier recht zwen mantl, ein fraw kürssen vnd ein seideins gultter, alles zu ieren leib. Das ist mir gestanden funfczehen gulden. Das alles hab ich dem pedachten Amser hinausgeben, wen er sich vmb so vill gelt gegen mir in das judenpuech verschriben hett, belichen schuld ich auch enttricht vnd peczalt pin. Des zu verkund gib ich obgenanter Aserel jud Hanns Amser diese kundschafft pebart vnter der ersamen, weissen herren Thomon Pehem, die zeitt judenrichter vnd Niclas Sternen, einer des racz fuergetrukten pettschafften, dy ich obgenantter Aserel jud mit fleis darumb gepetten hab yn vnd ieren erben

an schaden. Geben zu Prespurck, am erichtag nach Sannd Katrein tag in dem neunvndsechczigisten jar.

Pozsonyi városi levéltár, 3591. sorszám.

Papiros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt két db gyűrűspecséttel. Az egyiknek csak a helye látszik, míg a másik még megvan és fődött, hátlapon e XV. századi feljegyzéssel: *quittung 1469.*

35.

1498. augusztus 20. Vasvár. Petróczi Henczely István és Szarvaskendi Sibrik László Vas megyei alispánok bizonyítják, hogy több vasvári polgár cselédje lovaikat éjnek idején a vasvári káptalan rétyjén tilosban legeltették és amikor e lovakat Molnár István zsidóföldi bíró behajtotta, azokat erőnek erejével kiszabadították.

Nos Stephanus Henczely de Petrocz et Ladislaus Sybrith de Zarvaskend vicecomites et iudices nobilium comitatus Castriferrei memorie commendamus, quod cum nos ad instanciam et legitimam petitionem honorabilis capituli ecclesie Castriferrei Ladislaum de Boczor, unum ex nobis videlicet iudicem nobilium ad infrascriptam inquisitionem faciendam nostro pro testimonio duxissemus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversus nobis retulit isto modo, quomodo ipse feria secunda proxima post festum beate Marie de nive proxime preteritum (*aug. 6.*) in isto comitatu procedendo ab omnibus, quibus decens et opportunum fuisset, diligenti inquisitione palam et occulte facta talem scivisset, de infrascriptis certitudinis veritatem, quod in festo sacratissimi Corporis Christi proxime preteriti (*jún. 14.*) quidam Petrus, Georgius et alter Petrus mercenarii circumspectorum Bertok dicti Bartholomei carnificis et Blasii Demeter civium oppidi Castriferrei de commissione eorundem prefatorum civium ad pratum prefatorum exponencium in territorio possessionis oppidi Sydofewlde existentis habitum equos suos noctis in silencio ad pascendum dirigissent, circumspectus Stephanus Molnar dictus, iudex dicti oppidi Sydofewlde, ad domum et curiam suam in eadem oppido Sydofewlde habitam de dicto prato impellisset, prefatique viri Petrus, Georgius et alter Petrus dicti, mercenarii prefatorum Bertok Bartholomei carnificis et Demetri Balas de domo et curia prefati Stephani Molnar excepissent et deduxissent minus iuste et indebite potencia mediante in preiudicium et dampnum prefatorum exponencium valde magnum. Datum in oppido Castriferrei, feria secunda proxima ante festum beati Bartholomei apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. II. fasc. 8. nr. 16.

Vízfoltos, kopott papiros, melynek vízjegye: kettős körben kétkarú mérleg homorú csészékkal, felette madárral, mely csőrében ágat tart, hátlapjára nyomott 3 db gyűrűspecset helyével.

1502. december 11. Buda. Pierre Choqe, Bretagne első heroldja, hivatalos jelentésében leírja, hogyan vonultak fel II. Ulászló és francia felesége, de Foix (candalei) Anna esküvőjére Székesfehérvárott 1502. szeptember 27.-én. Többek között megemlíti: „És ott volt a zsidók fejedelme is, nagyon díszes zsidók kíséretében.”

Et ci trouva le prince des juifz bien acompaigné des juifz bien ornés.

Marczali Henrik: Közlemények a párisi Nemzeti Könyvtárból. Magyar Történelmi Tár. XXIII. 1877. 103; Dobosy Tibor: Pierre Choqe, Anna magyar királyné francia kísérője. Bp., 1940. 34. Utóbbi szerző az „ornés”-t érthetetlenül „harcias”-nak fordítja.

1510. Veszprém. A veszprémi egyházmegye számára a budai szőlőhegyek után járó tizedek felsorolása. A lajstrom szőlőhegyek szerint csoportosítva adja meg a bortermelők nevét, termésük mennyiségét és a kifizetett dézsmát. A füzet végén a tizedek elszámolása található. Ennek az elszámolási résznek egyik üres lapján az alábbi héber szöveg olvasható. A tizedlajstrom keltezetlen, azonban a benne szereplő személyek neve alapján minden valószínűség szerint 1510-re keltezhető.

A héber szöveg így hangzik:

אני אהרן ב"ר געדל מודה שלקחת' ג' הבית יין על אחי פסח על השבונן.
אם לא פרע אחי להם אני חיי' לפרוע. על זה נתתי כתובת ידי.

Fordítása ez: „Én, Áron b. Gedl, tanúsítom, hogy vettetek három hordó bort testvérem, Peszách, számlájára. Ha testvérem nem fizetne, én vagyok köteles fizetni. Erre adtam aláírástomat.”

A Veszprémi Káptalan gazdasági levéltára. Budai bortizedlajstrom. 45. l.

1515. február 15. Kapornok. Pölöskei Ördög István és Hosszúthóti György Zala megyei alispánok bizonyítják, hogy Egervári Böröck tinnini püspök, noha Lőrincze István nagyfalui jobbágyának engedélyt adott az elköltözködésre, különféle törvénytelen ürüggyekkel még most is visszatartja és így az a vasvári káptalan Zsidóföldre nevű városába nem hurcolkodhatott át, mely miatt a megyei törvényszék elé megidéztek.

Nos Stephanus Ewrdeg de Peleske et Georgius de Hozzywtoth vicecomites et iudices nobilium comitatus Zaladiensis memorie commen-

damus, quod cum nos ad instantem et legitimam petitionem honorabilis capituli ecclesie Castriferrei Mathiam Gombos de Zagorhyda unum ex nobis iudicem nobilium ad infrascriptas inquisitionem et citationem faciendas nostro pro testimonio transmisimus fidedignum, qui tandem exinde ad nos reversus retulit nobis isto modo, quod ipse in festo Conversionis beati Pauli apostoli proxime preterito (*jan. 25.*) in isto comitatu Zaladiensi procedendo ab omnibus eiusdem comitatus hominibus, nobilibus scilicet et ignobilibus palam et publice, a quibus scilicet decens et opportunum fuisset, diligenter inquirendo talem de infrascriptis scivisset certitudinis veritatem, quomodo a Carnisprivio proxime preterito (*1514. febr. 28.*) post legitimam ac juridicam licenciam receptam providi Stephani Lewryncze jobagionis eiusdem exponentis, qui juxta contenta generalis decreti regni habita licencia, justo terragio deposito et debitis suis plenarie persolutis de porcione possessionaria reverendi domini Briccii de Egerwar episcopi ecclesie Thininiensis in possessione Naghffalw vocata in isto comitatu existenti habita ad oppidum eiusdem exponentis Sydowfeld vocatum in comitatu Castriferrei habitum recepisset se moraturum et quem idem dominus Briccius episcopus incepto illo hactenus potencialiter retinisset, super eundem Stephanum Lewrynche omnes census sew taxas tam ordinarias, quam etiam extraordinarias extorsisset et eundem idem dominus episcopus circa festum beati Martini episcopi et confessoris proxime preteritum (*1514. nov. 11.*) ad congregationem generalem Bude celebratam simulcum equis et curru suis Budam victualia transferre choegisset, ex gravi quidem mole ponderum unus equus ipsius Stephani Lewrynche in via mortuus fuisset quatuor florenos auri valens. Expost etiam unum vas vini ad educillandum super eundem Stephanum imposuisset, in cuius educillatione dampnum non parvum perpressus est, inter ceteros eundem idem dominus episcopus magis opprimens potencia mediante in preiudicium et dampnum prefati exponentis valde magnum. Habitaque huiusmodi inquisitione idem iudex nobilium feria secunda proxima post festum Purificationis beate Marie virginis proxime preteritum (*febr. 5.*) memoratum dominum Briccium episcopum de possessione sua Fanchyka vocata contra annotatum capitulum Castriferrei exponens ad feriam quintam proximam post festum beati Valentini martiris proxime preteritum (*febr. 15.*) in nostram citasset presenciam rationem de premissis redditurum efficacem litis pendencia, si qua foret inter ipsos, non obstante. Datum in oppido Kapornok, feria quinta jamdicta, anno domini millesimo quingentesimo quinto decimo.

Kivül: Pro honorabili capitulo ecclesie Castriferrei contra reverendum dominum Briccium de Egerwar episcopum ecclesie Thininiensis ad feriam quintam proximam post festum beati Valentini martiris inquisitoria, citatoria.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. II. fasc. 9. nr. 24.

Papiros, vízjegye: körben horgony, zárlatán 3 db gyűrűspecstét töredékével, illetve nyomával és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *lecta per magistrum Paulum Ormandy notarium.*

1517. A bécsújhelyi Alexius Funck-cég magyarországi zsidó üzletfelei között néhányan tartoznak: Berman Kobersdorfból, Yackyll Vischyl Mattersdorfból, valamint Gydyll ugyanonnan. Az összeg, amellyel tartoznak, szintén fel van tüntetve.

Berman Yud zu Kobyllstorff	204
Yackyll Vischyll, Yud zu Martterstorff	183
.....	
Gydyll Yud zü Martterstorff	103
.....	

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538) und verwandtes Material zur Geschichte des steirischen Handels im 15/16. Jahrhundert. (Forschungen zur geschichtlichen Landeskunde der Steiermark. XXIII.). Graz, 1966. 351, 354.

40.

1517—1528. Haschtzil Dániel kőszegi zsidó üzletei a bécsújhelyi Alexius Funck-céggel.

885/S. 274

Item Haschyll Yüd zü Gynß.

Tut mier 100 lb d umb tüch, nam er selbs an der Grosse Kierchweichn hie 1517, darumb sein handgschrift, zalln yn der Vastn 1518.

Dedit mier 22 lb d, er selbs hie am erichtag post Lucie 1517, zalln ym Vaschungg.

Tut mier 126 lb [2 ß d] umb tüch, nam er selbs in eodem die 1517, darumb sein handgschrift.

[Tut mier 2 spülln gold per 20 ß d, pracht ym der Martte Scherer an santt Paulßtag (15)18.]

Dedit mier 59 lb d, er selbs an santt Floryanstag 1518.

Restiert noch 67 lb d.

Dedit mier 67 lb d dem Hanssyll am sünntag post Gotzleichnamßtag und ist zallt 1518.

Tut aüff an newß 171 lb 4 ß umb tüch, nam er selbs santt Floryanstag 1518, zalln Parttlamey 1518, darumb sein handgschrift.

Hatt mich zallt püß auff 130 lb d. Actum hie an santt Parttlameßabntt 1518, zalln aüff santt Michelßtag 1518.

Restiert mier 217 lb d umb tüch altz und zusammen kraitt am myttich post Michelßtag 1518, darumb sein handgschrift.

Tut mier 4 stück prawn Yggler per 30 h d, schickt ich ym pey dem Hanssyll aüff Urssula 1518.

Dedit mier 20 lb d dem Hanssyll zü Günß an santt Urssulatag 1518.

Dedit mier 117 lb d, er selbs dem Schilcher zü Gynß auff Allerman
Waschünggtag (15)19.

Restiert noch 10 lb d, zalln Palmtag 1519. Darumb ain qwittügg.

Item Haschtz Yüd zu Gynß.

Tut mier 176 lb d umb tüch, schickt ich ym pey dem Emrich, deß
Walaschn schwagger und diener von Schappringg am samstag post
Lettare 1519, darumb hab ich kain qwittügg von ym.

Dedit mier 110 lb d pey dem Emrichen, des Walaschn schwagger von
Schappringg, am myttich post dem Schwartzn sünntag und war die
alt schuld bezaltt.

Die qwittügg hab noch umb die altt schuld, die behaltt ich auff die
new schuld, alß ich ymß dan gschribn hab.

Tut mier 4 stück Auggspurgger parchentt per 8 lb d, schickt ich ym pey
dem Vältte Yüdatt, ain Ungger, am Palmtag 1519.

Tut mier 2 stück wallisch mitt dem adler per 4 lb 2 ß d, schickt ich
ym pey dem Ungger am samstag post Pangraty 1519.

Dedit 30 lb d dem Hanssyll zü Gynß post Sonewende 1519.

Restiert noch 158 h 2 ß d. affran 319 (= S. 648)

885/S. 648.

Item Haschtzyll Yüd zu Gynß.

Tut mier 13 stück Urseller 1 stück per 6 lb 6 ß d, 3 stück rott Kürtz
Niernpergger 1 stück per 7 lb 4 ß d, 1 stück Futtertüch per 4 h d,
schickt ich ym auff Iackobe 1519 pey dem Schilcher. Facit 114 h
2 ß d.

Dedit mier 70 lb d pey dem Schilcher an santt Iackobstag 1519.

Dedit mier 50 lb d dem Hanssyll zü Gynß am samstag post Michelßtag
1519.

Restiert noch 152 h 4 ß d.

Tut mier 2 spülln venedisch gold per 3 h d, pracht ym der Hanssyll am
myttich vor Urssula 1519.

Dedit 100 lb d dem Schilcher auff Urssula zü Gynß 1519.

Restiert noch 55 h 4 ß d.

Dedit mier 40 lb d dem Wölffyll zü Gynß auff Allerman Vaschünggtag
(15)20.

Restiert noch 15 h 4 ß d.

Dedit mier 12 h d, daß ander nachglassn und hatt zaltt am erichtag vor
dem Auffertag 1520 und hatt zaltt 1520.

886/S. 106

Item Häschtzyll Yud zu Gynß.

Tut mier 192 lb d umb tüch und andreß, nam er selbs hie am erichtag
vor dem Auffertag 1520. Darumb sein handgschrifft, zalln maist
Yackobe.

Dedit mier 75 lb d an geltt und wax dem Hanssyll auff Iackobe 1520.

Restiert noch 117 h.

Dedit mier 25 lb d, er selbs am monttag post der Grosse Kierchweichn
hie 1520.

Restiert noch 92 h d.

Tut mier 95 lb d umb tüch und anderß, nam er selbs in eodem die 1520.

Also restiert er mier aller raittung 187 lb d, verraitt in eodem die 1520,
darumb sein handgschrifft, zalln halb Urssula.

Tut mier 1 stück güttn Galler zwilch per 5 lb d. 4 püch gütz papier per
18 kr, schickt ich ym pey dem Paüll Kramer am myttich nach Unser
Frawntag Gepürtt 1520.

Dedit mier 78 lb, dem Wolffyll zü Gynss auff Urssula 1520.

Restiert noch 114 h 2 ß 12 d.

Dedit mier 100 h d, er selbs am samstag post santt Nicklaßtag 1520.

Tut mier 279 h 1 ß d umb tüch, nam er selbs eodem die 1520.

Also hab ich mitt ym selbs abgeraitt und restiert mir aller raittung 293
h d, verraitt mitt ym selbs am samstag post samßtag (!) post santt
Nicklaßtag 1520, darumb sein handgschrifft.

Tut mier 40 d, hab ich ym darglichen umb 40 föchwamen, schickt ich
ym pey dem Wägga Iergg am erichttag post Lucie 1520.

Dedit mier 63 lb d dem Hanssyll auüff Allerman Vaschünggtag 1521.

Tut mier 1 spülln gold per 80 kr, schickt ich ym pey deß Paüll Kramer
vetter Steffyll am erichtag post Remyssere 1521.

Restiert noch 231 h 4 ß d.

Tut mier 2 stück rott Kurtz Niernpergger 1 stück per $7\frac{1}{2}$ lb d, 2 stück
grien, 1 stück rott Urssuler 1 stück per $6\frac{1}{2}$ lb d, 1 stück rott Wör-
der per $6\frac{1}{2}$ lb d, 1 stück weyß füttertüch per 4 lb 60 d, facit 45 lb
60 d, schickt ich ym pey dem Wagga Jergg am pfinstag vor dem
Palntag 1521.

Tut mier 20 pümeranschn per 20 kr, 6 d umb ain kandlier darzu, schickt
ich ym pey dem Klementtn am Palntag 1521.

Tut mier geben von dem güldn ringg zü machen 6 ß d, schickt ich ym
pey dem Wagga Iergg am freitag post Ostern 1521.

Restiert alleß noch 277 h 6 ß 26 d.

Tut mier 2 elln minus 1 fierftall weyß Fridtpergger 1 elln per 3 ß d,
1 elln weyß füttertüch per 40 d, 3 kr umb weysse sidn, facit 7 ß d,
nam er selbs am pfinstag vor Sonewendy 1521, facit alß 278 h
5 ß 26 d.

886/S. 107

Item Haschtzyl Yüd zü Gynß.

Dedit 100 lb d, gab erß dem Pettern zü Gynß auüff Urssula 1521.

Restiert noch 178 lb 5 ß 26 d.

Dedit mier 100 lb d, gab erß dem Schilcher zü Gynß am sünntag an santt
Wastyansabntt 1522.

Dedit mier 78 lb 5 ß 26 d und hatt gar zaltt dem Hanssl zü Gynß am
sünntag Ynvocavitt 1522.

Tut mier auff an newß 7 lb 4 ß d [tüch] umb tüch und haraß, nam er
selbs am myttich post Pangratzy 1522.

Tut mier 4 ß d umb flodtseidn, nam er selbs am Aufferabntt 1522.

Tut mier 4 ß d bar glichn, nam der Ganssyll Yüd am monttag vor Gotz-
leichnamßtag 1522.

Dedit mier 8 lb 4 ß d, hatt zaltt.

Tut mier auff an newß 5 elln leberfärb Purpuranysch 1 elln per 11 ß d,
facit 6 lb 7 ß d, er selbs am myttich post Margretty 1522.

- Tut mier 1 fierttall grien zendyll per 10 d.
- Tut mier 4 lott landtsaffran 1 lott per 14 kr, 1 spülln untzgold per 12 ß d, facit 20 ß minus 4 kr, nam er selbs am freittag vor Madalene 1522.
- Tut mier 1 stück wallisch per 18 ß d, 1 spülln untzgold per 12 ß d, 6 lott saffran 1 lott per 12 kr, 2 h piper per 2 h d, $\frac{1}{2}$ h ymber per 75 d, 5 lott langg zenzero per 5 ß d, 4 lott naggäl per 4 ß d, vir 60 d flodtseidn, facit 8 lb [3 ß] 5 ß 3 d, nam er selbs am pfinstag post Iackobe 1522.
- Item mier 153 lb d umb tuch, schickt ich ym pey seinem fürman, haisst der groß Hans Vischer am samstagg vor Kollmane nach laütt seines schreibn, zalln Weichenachtn.
- Dedit mier 50 lb d pey dem pottn in eodem die 1522.
- Tut mier von den diechern zü maütt geben
- Tut mier 3 lb 7 ß 16 d umb allerlay gwirtz, schickt ich ym pey seinem pottn am pfinstag post Urssula 1522, darumb sein schreibn.
- Restiert mier noch 124 h 7 ß 25 d.
- Tut mier 1 stück grien Urssuer per 7 lb d, 1 stück schwartz, 1 stück gschwertz Auggspürgger parchantt per 4 lb d, 1 stück kindyll zwilch per 1 lb d, 1 püch reggall papier per 12 kr, 12 lott zückergandyll per 12 kr, 5 quinttel ain 16 daill schwartz sprenggseidn per 60 d, facit 12 lb 5 ß 6 d, nam er selbs am myttich vor Lucie 1522.
- Dedit mier 100 lb d, gab erß dem Schilcher am monttag vor santt Mathiaßtag (15)23.
- Restiert mier 37 lb 5 ß 1 d.
- Dedit mier 37 lb d, gab erß dem Hanß Schweicker zü Gynß auff Mytttnvasstn 1523, daß ander nachglassn und hatt zaltt.
- 886/S. 107'
- Item Haschyll Yüd zü Gynß.
- Tut mier 5 lb d verraitz geltt umb wallisch, pumeranschn und anderß, verraitt am freittag post Ana 1523.
- Tut mier nach der raittung $6\frac{1}{2}$ elln Langgmynchner 1 elln per 4 ß d, facit 3 lb 2 ß d, nam er selbs in eodem die 1523.
- Tut mier 133 lb 4 ß d umb tuch und anderß, nam er selbs am monttag post der Grosse Kierchweichn hie 1523, facit alleß 141 lb 6 ß d.
- Dedit mier 41 lb 6 ß d, er selbs eodem die. Restiert mir noch 100 lb d, darumb sein handgeschrifft.
- Tut mier 5 elln schwartz Yggler per 10 ß d, schlügg ich deß Ramßtaschyll 2 stück rott Loffrer darein, schickt ich ym pey dem Plattner am santt Parttlameßtag 1523.
- Tut mier $\frac{1}{2}$ h zywem per 6 kr, nam er selbs am myttich vor santt Matheußtag 1523.
- Tut mier 41 lb 5 ß 4 d umb tuch und vasstnspeyß, schickt ich ym pey dem Ungger Waland nach laütt seinem schreibn am samstag vor dem vor dem (!) Vaschunggtag 1524.
- Dedit mier 32 lb d, gab erß dem Pöttern zü Gynß am Allerman Vaschunggtag 1524.
- Restiert noch 111 lb minus 2 d.

Dedit mir 68 lb d, gab erß dem Pöttern zu Gynß am erichtag vor Pffingstn 1524.

Restiert mir noch 43 lb d.

Tut mir 1 lb d bar glichn, ym selbs hie am erichtag vor Gotzleichnamstag 1524.

Dedit mir 40 lb d, gab erß dem Pöttern zu Gynß am santt Pötter und Paulabntt 1524. Restiert noch 3 lb d.

Tut mir 1 stück schwartz, 1 stück kuttmertt Auggspurgger parchantt, 1 stück per 17 ß d, 1 stück kindyll zwilch per 9 ß d, facit 5 h 5 ß d, schickt ich ym pey dem Waland am pffinstag an santt Kollmanßtag 1524.

Dedit mir 9 lb d new ungrisch gëltt vir die schuld dem Pettern zu Gynß aüff Urssula 1524 und hatt zaltt.

884/S. 241

Item Danyöll Haschtzyll, Yud zü Gynß.

Tut mir 150 lb d tuch, nam er selbs am myttich vor Urssula 1525, zalln ym Vaschungg, darumb sein handgschriftt.

Bis zur 1. Fastenwoche 1526 bezahlt Haschtzyll 96 lb. d und bezieht bis zur Großen Kirchweih 1526 Waren im Wert von 87 lb. 2 ß 2 d (davon zum letztgenannten Datum Tuche im Wert von 68 lb. d); danach weitere Käufe im Wert von 60 lb. d. Alle diese Schulden begleicht er bis zum Palmabend 1527.

Tut mir gebn von seinem roß zu pslachn gebn 8 kr und 12 kr umb ain zam 2 metzn habern per 20 kr und 8 (kr) nachtsallmiett. Actum vor Gotz leichnamßtag 1528. Restiert 17 ß 12 d.

Hatt zaltt.

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538) und verwandtes Material zur Geschichte des steirischen Handels im 15/16. Jahrhundert. Graz, 1966. 201—205.

41.

1517—1520. *Haschtzil Dániel kőszegi zsidó a bécsűjhelyi Alexius Funck-cég adósaí között szerepel.*

Haschtzil, Jude zu Güns 192 lb.

.....

Haschtzyll yüd zü Gynss 100 lb.

.....

Haschtzyll Yud zu Gynss 123.

.....

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538)... Graz, 1966. 336, 343, 352.

1517—1529. *A bécsújhelyi Alexius Funck-cég üzletfelei között magyarországi zsidók szerepelnek: Hierschyll Kobersdorfból, Rottwolff ugyanonnan (később Zillingdorfban telepedett meg), Mansch Sopronból és Manusch Mattersdorfból.*

884/S. 397

Item Rottwolff, Yud zu [Marterstorff] Kobyllstorff.

Tut mier 10 lb 4 ß d an tuch wallisch und anderß, nam er selbs am myttich vor Thoma 1527. Zalln yn 14 taggn.

.....

Tut mier der Rottwolff 13 lb d umb tuch wallisch und anderß, nam er selbs in eodem die (erichtagg post Remyssere). Zalln auf Ostern.

Dedit mier 10 lb 4 ß d, er selbs am pfinstag post santt Floryanstagg 1528.

Tut mier 18 lb 18 d umb tuch und anderß, nam er selbs yn peywessn deß Hierschyll yudn in eodem die 1528.

Restiert noch alleß 20 lb 4 ß 18 d.

Er bezieht zu zwei Terminen weitere Waren im Wert von 12 lb. 7 ß 18 d und zahlt einen Teil seiner Schulden.

884/S. 399

Item Rottwolff, Yud von Kobyllstorff.

Restiert mier aller raittung 23 lb d, verraitt mitt ym selbs seiner hawßfraw am myttich yn Pffingstveirtaggn 1529.

Bleibt offen.

884/S. 397

Item Hierschyll, Yud zu Kobyllstorff.

Tut mier 1 stück sattplaw Schleschisch tuch per 5 lb d, 1 stück prawn Tryber ym langgen schlagg per 5 lb 2 ß d, 1 stück wallisch 2 lb d, mer 3 dach messer per 3 ß d, facit 12 lb 5 ß d, nam er selbs yn peywessn des Rottwolffn yudn am pfinstag post santt Floryanstagg 1528. Mer $\frac{1}{2}$ lott saffran per 1 ß d.

Bezieht bis Pffingsten 1529 zu drei Terminen Waren im Wert von 29 lb. 5 d.

885/S. 274

Item Mansch Yüd zü Ednpurgg.

Tut mier 7 lb 4 ß d umb tuch, nam er selbs an der Grossn Kierchweichn 1517; darumb sein handgschriftt, zalln Elßpetty yn peywessn deß Gyllig Zechettner hie.

Dedit mier 7 lb 2 ß d pey dem Hanssyll in der erstn Wastwuchen 1518.

884/S. 362

Yöckhyll Vischyll und Manuß Yüd zu Martterstorff *kaufen vor dem St. Michelstag 1527 Stoffe im Wert von 11 lb. d „zalln Marthine“.*

884/S. 402

Item Manusch Yud zu Martterstorff.

Tut mier 14 lb d an tuch und wallisch, nam er selbs am pfinstag vor Liechtmyß 1528.

Dedit 14 lb d, hatt zaltt.

Tut mier 1 stück gmain wallisch Kemptter per 2 lb d, nam er selbs am Aschnmyttich 1528.

Tut mier 2 lb d an 1 stück adler in wallisch, nam er selbs an der Zemen-dorffer Kierchweichn 1528.

Dedit 4 lb d und hatt zaltt.

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538) ... Graz, 1966. 205—206.

43.

1524. július 18. Vasvár. Vági Vathay Ferenc Vas megyei alispán a vasvári káptalan feljelentésére vizsgálatot tartatott Gyulakeszii Gyulaffy Istvánnak Mészáros Kristóf nevű jobbágya ellen, aki a káptalan Németh András nevű zsidóföldi jobbágyát megölte volna, ha jó emberek ebben meg nem akadályozzák. E tettéért a megyei törvényszék előtt kell felelnie.

Nos Franciscus Wathay de Wag vicecomes et iudices nobilium comitatus Castriferrei damus pro memoria, quod cum nos ad instantem et legitimam petitionem honorabilis capituli ecclesie Castriferrei Mathiam de Pogh unum ex nobis videlicet iudicem nobilium ad infrascript[am in]quisitionem perficiendam nostro pro testimonio duxissemus destinandum, qui tandem exinde ad nos [rever]sus nobis retulit isto modo, quod ipse feria tertia proxima post festum Visitationis beate Mar[ie] virginis proxime preteritum (júl. 5.) in isto comitatu Castriferrei procedendo ab omnibus, a quibus scilicet decen[s] et opportunum fuisset, diligenti inquisitione prehabita talem de infrascriptis scivisset certitudinis veritatem, quomodo feria secunda proxima post dictum festum Visitationis beate Marie virginis proxime preteritum (júl. 4.) providus Cristoforus Macellarius jobagio egregii Stephani Gywlaffy de Kezy in porcione eiusdem possessionaria in oppido Waswar vocato in comitatu Castriferrei existenti habita commorans manibus armatis et potenciariis in providum Andream Nemeth jobagionem prefati capituli exponentis in possessione ipsorum Sydowfeld vocata in eodem comitatu Castriferrei existenti commorantem pariter et apud domum providi Nicolai Konya in dicto oppido Waswar habitam constitutum irruiisset, ibique dictum Andream Nemeth jobagionem prefati exponentis nullis culpis et demeritis eiusdem existentibus dirissimis verberibus et vulneribus affecisset et nisi eundem certi probi homines defendere valuis-sent, ibidem nece miserabili interimere voluisset potencia sua mediante in preiudicium et dampnum prefati exponentis valde magnum. Habita-que huiusmodi inquisitione die in eodem idem iudex nobilium memora-tum Stephanum Gywlaffy de porcione sua possessionaria predicta contra annotatum capitulum exponens ad feriam secundam proximam post festum Divisionis apostolorum proxime preteritum (júl. 18.) in nostram citasset presenciam prefatum Cristoforum Mezaros jobagionem suum eidem statuere commisisset. Datum in oppido Castriferrei, feria secunda jamdicta, anno domini millesimo vigesimo quarto.

Kívül: Pro honorabili sapitulo ecclesie Castriferrei contra egregium Stephanum Gywlauffy de Gywlakezy ad feriam secundam proximam post festum Divisionis apostolorum inquisitoria et citatoria.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár, Lad. II. fasc. 9. nr. 32.

Egy helyen kissé rongált papiros, melynek vízjegye: körben kétkarú mérleg homorú csészékkal, zárlatán 4 db szürke viaszba nyomott gyűrűspecset töredékével.

44.

1524. *Maull zsidó Eisenstadtból a bécsújhelyi Alexius Funck-cég üzletfelei közé tartozik.*

Item Niggyll Scherer hie pey Unggrer thor.

.....

Tut mier 10 lb d bar glichen, nam er selbs am freittagg post Krucyss am Herpst 1524, dass er den Maull yudn abzallett zu der Eyssnestatt; umb alles soll er mier ain satz thun auff sein hauss.

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538) ... Graz, 1966. 145.

45.

1526. *A zsidók beadványukban arra hivatkoznak, hogy a sírfeliratok tanúsága szerint már 600 év óta élnek Sopronban.*

... nos et maiores nostri ad annos forte sexcentos hic fuimus et quiete sine molestatione viximus ... privilegia nostra, quibus a quingentis annis ... maiores nostri vsi sunt ... Cimeterium nostrorum maiorum, quod ante Sexingentos fuisse annos ex Epitaphiis nostris constat.

Idézte: *Pollák Miksa: A zsidók története Sopronban. Budapest, 1896. 11.*

46.

1528. *április 28. A zsidók panaszos beadványa, amiért a soproni tanács az ellenük elkövetett igazságtalanságokat még támogatta.*

Vnsrer klag ist gestellt wider die won Ödenpurg als wider Bürgermeister vnnd Rate die zugesehen, verholffen habendt und vnsere schlüssedl ze vnsere Heusser genommen und gegen vns sollich gevaltiglich Handlung verpochen.

Idézte: *Pollák Miksa: A zsidók története Sopronban. Budapest, 1896. 117.*

1529. május 15. Buda. Ferdinánd figyelmezteti a nagyszombatiakat, hogy az ottani zsidók ügyében a budai várnagy illetékes, s a város nem járhat el ellenük.

[Si Judei] puniendi viderentur, nullomodo manum illis admovere, aut eosdem qualitercumque impedire vel dampnificare audeatis; Sed de omnibus illis patientiam habere, et causam eam, in qua accusabantur, simul cum nomine eorundem fidelibus nostris Castellanis Castri nostri Budensis, sub quorum jurisdictione post nos omnes Judei iuxta antiquam praerogativam ipsorum et diu usitatam consuetudinem sunt, fideliter rescribere debeatis.

A nagyszombati levéltárból közli *Hajnik Imre*: A zsidók Magyarországon a vegyesházakbóli királyok alatt. Pest, 1866. 20. 1. 78. jegyzet.

1531. *Michell* zsidó *Mattersdorf*ból a *bécsűjhelyi Alexius Funck*-cég üzletfelei közé tartozik.

Item Nyschyll Yud hie

.....

Tut mier sein aidn zu der Eyssnestatt 1 stück Kemppter wallisch per 2 lb d, nam erss dem Michell Yudn von Marttterstorff am freittag post Gally 1531. Zalln yn 14 taggn. Dedit 2 lb d und hatt zaltt.

Othmar Pickl: Das älteste Geschäftsbuch Österreichs. Die Gewölberegister der Wiener Neustädter Firma Alexius Funck (1516— ca. 1538)... Graz, 1966. 290.

1533. augusztus 18. *Rumi Péter Vas megyei alispán Kámi Káldy Miklóst* a megye törvényszéke elé idézi, mivel a lefolytatott vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a *vasvári káptalan Beke Mihály* nevű zsidóföldi jobbágjának egyszobás épületét erőszakkal kámi birtokára vitette.

Nos Petrus Rwmy vicecomes et iudices nobilium comitatus Castriferrei damus pro memoria, quod cum nos ad instantem et legitimam petitionem honorabilis capituli ecclesie Castriferrei nobilem Laurencium Weres de Wadasywlesse unum ex nobis iudicem nobilium ad infrascriptas inquisitionem et citationem faciendas nostro pro testimonio duxissemus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversus nobis retulit eo modo, quomodo ipse feria secunda proxima ante festum beate Marie Magdalene proxime preteritum (*jul. 21.*) in isto comitatu Casrtiferrei procedendo ab omnibus, a quibus scilicet decens et opportunum fuisset,

diligenti inquisitione prehabita talem de infrascriptis scivisset certitudinis veritatem, quomodo nobilis Nicolaus Kaldy circa festum beate Elizabeth vidue proxime preteritum (1532. nov. 19.) unum edificium stube ex roboribus factum circumspecti Michaelis Beke de platea Sydoffewld vocata in comitatu Castriferrei existenti habita, jobagionis ipsius capituli exponentis ad possessionem Kaan, consequenterque ad porcionem suam possessionariam in eadem possessione Kaan in dicto comitatu Castriferrei existenti habitam abduci et asportari fecisset potencia mediante in preiudicium et dampnum prefati exponentis manifestum, quod idem exponens salvo actu potenciario pro decem florenis pati noluisset. Unde facta huiusmodi inquisitione idem iudex nobilium feria tertia¹ proxima post festum beati Michaelis archangeli² proxime preteritum (szept. 30.) dictum Nicolaum Kaldy de Kaan de porcione sua possessionaria in possessione Kald³ in comitatu Castriferrei existenti habita contra prefatum exponentem ad nostram sedem in nostram citasset presenciam rationem de premissis redditurum efficacem litis pendencia, si qua foret inter ipsos, non obstante. Datum feria secunda proxima post festum Assumpcionis beatissime Marie virginis, anno domini millesimo quingentesimo tricesimo tercio.

Kivül: Pro honorabili capitulo ecclesie Castriferrei contra nobilem Nicolaum Kaldy de Kaan ad terminum intrascriptum inquisitoria et citatoria.

Vasvár-szombathelyi káptalani levéltár. Lad. II. fasc. 9. nr. 37.

Kissé rongált papiros, melynek vízjegye: hatágú csillag alatt körben horgony, zárlatán pecsételés nyomával.

50.

1545. december 3. Bécs. Zay Ferenc a kismartoni zsidóktól zálogra vesz fel pénzt.

Een Zay Ferencz wallom ez lewel általa. Hogy Een wettem az Kys Martony Sydokthwl Zalogra. három arany gywremre. kybe mynd haromba wagon Tyzen harmadfeel arany forynth. Az Egykbe wagon az nagyobykba egy karniol, a' massykba wagon egy gemako, mynd ketew pethetes, a harmadikba nynthen semy kew, mert ky wettem belewle, annak felette attam nekyek a melletth hath Bokor Ezewsty kaphoth Terek myweth aranyasth. kybe wagon tyzen nyolcz loth ezüsth, kyre attak nekem hwzon negy renes forynthoth, e zerzes alath, hogy mynden renes forynthra egy hethen wswrath tartozzam adny egy egy magyar fyllyerth kyknek Byzonyssaga ees latassa woth az een gazdam Chrysthoff herchygh hamor. kynek Byzonyssagara attam ez een petchemeth ees kezen Irassath, napya a walchagnak semmy nynchen. Irtham Beesben cheterteken Zenth Borbara nap Eleth walon 1545. Eztendeben.

Eredetije a gróf Zay-levéltárban.

Régi Magyar Nyelvelmékek II. Szerkesztette Döbrentei Gábor, Buda, 1840. Vegyes iratok 57.

1., tertia, 2., Michaelis archangeli, 3., Kald szavakat később írták be.

1551. május 9. Fogaras. Majláth Istvánné Nádasdy Anna értesíti testvérbátyját, Nádasdy Tamás nádort férje haláláról. A holttest kiadatása ügyében írt levél visszatartásában szerepe van Ábrahám zsidónak is.

Írtam vala Rusztán basának is az én szerelmes megholt uram hideg teteme felől, hogy, ha éltében az ő kme szabadulása nem lehetne, immár adnájak csak az hideg tetemet meg, mely levelet Ferencz pap és az zsidó Ábrahám be nem hagyott az basának adni. Ez okát mondják, hogy ha az basátul kéri . . .

Nádasdy Tamás nádor családi levelezése. Szerkesztették: Károlyi Árpád és Szalay József. Budapest, 1882. 152.

1551. Sebastian Münster „*Rudimenta mathematica*” (Basel, 1551.) című műve Hans Dernschwamnak ajánlott bevezetéséből megtudjuk, hogy az utóbbinak birtokába került Mátyás királynak 1541-ben széthordott könyvtárából — többek között — Onkelos (helyesen: Jónatán b. Uzziél) Targuma a Prófétákhoz.

Sed redeo munc ad te, humanissime Dernschwame, ne putes me tui in huius praefationis progressu oblitum, cuius tamen tu exordii causa fuisti. Feci quidem hactenus verba ad mathematicae disciplinae studiosos, quibus iste labor magis quam tibi desudavit, quippe qui ab ineunte aetate usque ad hanc (quam mediocrem habes) senectutem, etiam inter summas occupationes, literarum studium non dereliquisti, sed nullum non movisti lapidem, quo tibi splendidissimam optimorum autorum comparares bibliothecam, conciliaresque electos quoque viros amicos, id quod non vulgaribus argumentis hic Basileae existens, erga me et alios multos bonos viros declarasti. Et ut de me loquar, tu maiorem de me concepisti opinionem, quam mea unquam commeruit mediocritas. Quam mihi tua placuerit familiaritas, conversatio et de seriis rebus confabulatio, non est quod hic scribam. Hoc unum mihi ad huc dolet, quod in dissipatione nobilissimae Budensis bibliothecae, quam Mathias Corvinus, magnificentissimus ille Vngariae rex, undiquaque optimis collectis libris instauravit, tibi non plura contigerint exemplaria, in usum studiosorum exponenda. Certe non mediocri gaudio me affecisti, referens quomodo ex spoliis illis tibi contigerit (licet non sine pecunia) ingens illud volumen Onkeli Chald. interpretis, cuius Thargum seu versionem huc usque in Pentatheucum duntaxat, non autem in prophetas vidimus. Scis, quam sancte te adiurarim, ne librum illum penes te perpetuo servares, sed mitteres cum aliis, quae mittere promisisti de Zepusio, de montibus Carpathiis et eorum metallicis fissionibus, quibus nostram alteram, quam meditamur, adminiculaque quaedam ex diversis locis missa iam accepimus, ornemus Cosmographiam. Bene vale, Basileae, sexta Martii 1551.

Hans Dernschwam's Tagebuch einer Reise nach Konstantinopel und Kleinasien (1553/55). Nach der Urschrift im Fugger-Archiv herausgegeben und erläutert von *Franz Babinger*. München—Leipzig, 1923. XXVIII.

53.

1553. *Ghislain Busbecq* holland államférfit I. Ferdinánd követként küldi Konstantinápolyba. Útjában Budára érkezik. Szemébe tűnnek a janicsárok, akiknek rendeltetési körébe tartozik a zsidók védelme is.

Budae primum mihi visi sunt Gianzari. Sic Turcae praetorianum peditem vocant. Eorum, cum plenissimus est numerus, **Rex** Turcarum habet XII. millia. Per omnes fere ejus imperii fines, vel praesidio munitionibus adversus hostem, vel tutelae Christianis Judaeisque adversus injurias multitudinis futuri, sparguntur. Neque ullus est paulo frequentior pagus, muncipium, oppidumve, in quo non sint aliquot Gianizari, qui Christianos & Judaeos reliquosque opis indigos ab improborum petulantia defendant. Budae in arce perpetuum Gianizarorum praesidium est . . .

Augerii Gislentii Busbequii Omnis quae extant. Pest, 1758. 8—9.

54.

1553—1554. *Werböczi Istvánt* a budai zsidó temetőben hantolták el.

Die Werweczey hot zw Ofen ein Kady, das ist ein richter, vber die cristen sein müssen, daruon enthrynen wollen, aber zw Ofen gestorben, auff dem judn freithoff begraben worden.

Franz Babinger: Hans Dernschwam's Tagebuch einer Reise nach Konstantinopel und Kleinasien (1553—55). München und Leipzig, 1923. 82.

55.

1553—1554. *A Buda elfoglalása után Konstantinápolyba hurcolt magyarországi zsidók helyzetete: nem adták el őket, szabadon kereskedhettek, a maguk módján öltözködhettek.*

So spotten auch die juden vnser, das sy die turkhen nicht durffen fahen, stelen, zw raben machen vnd verkauffen. Auch hatten sy das fwr gros wunder, als der turkhe die juden von Ofen herein gefurt, nicht verkauffen hab lassen, sunder sy alle frey gelassen vnd allein zinsbar gemacht.

.....

Item, die juden vnd frembden kauffleute aus Poln, Rewsen, Walachaj, Vngern wisen noch irem geprauch aus vnd ain zuraisen. Seind

vberall mit irer war frey, wan sy nur dem kayser seine mauth zallen. Zihen hie in ein karwasarey ein, wo sy wollen, gehen in irer tracht hin vnd wider, vnd mancher hot khaum fur 20 ader 50 fl. war, als vngerische messer, hwthe, preusich roth leder, geprantten wein aus bier, leinwat etv.

.....

Die judischen weiber tragen sich ser praechtig... Vnd darnach jede ainer sprache ist, also auff die selbige manir geth sy klaidt, auff krichisch, welsch, portugalesisch, spanisch, deutzsch, vngrisch, behnisch, polnisch, turkisch. Redt inen niemantz nichts ein, wan sy nur dem khaiser sein zins geben.

Franz Babinger: Hans Dernschwam's Tagebuch... 110, 68, 114.

56.

1565. március 2. Bécs. Miksa német császár az Alsó-Ausztriában élő zsidókat kitiltja e tartomány területéről kivéve azokat, akik tőle eredő oltalomlevél birtokában vannak. E rendelet értelmében annak kihirdetésétől számított negyedéven belül minden zsidónak távozni kellett, akik azonban közülök keresztény hitre térnek, azok maradhatnak.

Wir Maximilian der ander von Gottes genaden erwelter Römischer khaiser, zu allen zeiten merer des reichs, in Germanien, zu Hungern vnd Behaim etc. khünig, ertzhertzog zu Osterreich, hertzog zu Burgundi, Steyr, Khärndten, Crain vnd Wiertemberg, in Ober vnd Nider Schlesien, marggraue zu Märhern, in Ober vnd Nider Laussnitz, graue zu Tyroll etc. empieten N. allen vnd jeden prelaten, grauen, freyherrn, rittern, knechten, landtmarschalchen, landtsshaubtleütten, hauptleütten, vitzdomben, pflegern, verwesern, ambleütten, burgermaistern, richtern, rätthen, burgern, gemainen vnd sunst allen andern vnsern vnderthonen vnd getrewen geistlichen vnd weltlichen, was wierden, standts oder wesens die allenthalben in vnsern Niderösterreichischen landen gesessen, fürnemblichen aber denen, vnder welcher jurisdiction, obrigkait vnd gebiet juden wonhafft sein, denen diser vnser brief fürkumbt, verkhündt oder zu wissen gethon wirdt, vnser gnad vnd alles guets. Wiewol weilendt khaiser Ferdinand, vnser geliebster herr vnd vatter hochlöblichster gedächtnuss auss sonderm gnaden etlichen juden gnädiglich bewilligt vnd sy dahin befreyt, das sy an etlichen sundern vnd benentlichen orthen obuermelter vnserer Niderösterreichischen lande auf wolgefallen ir wonung haben vnd zu irer aufenthalt ir gewerb vnd handtierung zimlicher vnd vnbeschwärlicher weiss treiben möchten, so befinden doch auss täglicher erfarenhait, das sich vil andere juden vngeacht irer kayserlichen mayestet hernach im vierundfünfftzigisten jar beschehnen aussschaffung, auch ir der juden darüber im sechssundfünfftzigisten jar auf ain jar lang erworbnе erströckung, darinnen inen gleichssfals nach verscheinung sollicher

jarsfrist die landt zu raumen auferlegt worden, seydeher ye lenger ye mer vndergeschlaipft, deren beywohung dann vns, vnsern landen vnd christlichen vnderthonen nicht allain beschwärllich, sunder auch hochschädlich, nachtailig vnd ir vilen gantz verderblich ist also, das vns als christlichem khaiser vnd jetzt regierendem herrn vnd landtssfürsten in crafft vnser obligenden khaiserlichen vnd landtssfürstlichen ampts wolzusteem vnd gebüren will hierinnen ernstlichs vnd gebürlichs einsehen zu thuen vnd solliche nachtailige beschwerung zu wenden vnd abzustellen. Vnd wöllen demnach mit wolbedachtem mueth, guettem zeitigem rath vnd rechter wissen hiemit in crafft ditz briefs allen denjenigen juden, so von vns nit freybrief haben, an was ortten vnd enden dieselben is obberüerten vnsern Niderösterreichischen landen gesessen sein, hiemit ernstlich aufgelegt, gepotten vnnd eingepunden haben, das sy sich dahin vnd darnach richten, damit sy zwischen dato oder publicierung dits vnser generalbriefs vnd verscheinung ainer quottember mit iren weib, khindern, gesyndt, haab vnd güettern one menigklichs irrung vnd beschwerung, doch gegen entrichtung vnd bezallung der gewöndlichen meüt, zoll vnd auffschleg auss offtermelten vnsern Niderösterreichischen landen ires yeden gelegenhait nach anderer ortten ziehen, dieselbigen vnser landt nochmallen gwisslich raumen vnd vber angeregten termin in denselbigen sich nit finden noch betretten lassen alles bey vermeidung vnser schwären vngnad vnd straff, auch verliering aller irer haab vnd güetter, derwegen wir dann auch alle vnd jede priuilegia, freyhaitten, bewilligung, desgleichen auch schutz vnd schiermbrief, so vnser vorfarn löblicher gedächtnuss den juden sament oder sunderlich in vnsern Niderösterreichischen landen gegeben haben möchten, hiemit gantzlichen vnd würllichen aufgehebt, cassiert vnd abgethan vnd widerruefft haben wöllen also, das sy sich nach verscheinung obangeregten termins derselbigen verner an kainem orth angeregter Niderösterreichischen lande nicht freyen, geniessen noch geprauchten, sunder die gantzlichen todt, aufgehebt vnd absein sollen, doch wo ainer oder mer vnder den juden, so also in vnsern landen gesessen sein, w[elch] der von seinem jüdischen irthumb absteen vnd sich zu dem christenthumb begeben vnd zu dem rechten waren allgemeinen christlichen glauben bekehern vnd darbey verharrn wolte, dem so[ll von]vns alle gnad vnd von vnsern christlichen vnderthonen alle gepürliche christliche lieb vnd guetwilligkait beweisen vnd erzaigt werden. Vnd gebietten demnach euch allen vnd eur jedem, [b]sonder furnemblichen aber denen, so vnder irer jurisdiction, obrigkait vnd gebiet juden haben, ernstlich vnd vestigklich mit diesem brief vnd mainen vnd wöllen, das ir dise vnser verordnung vnd aussschaffung der juden, so vnder euch gesessen, sich darnach zu schickhen vnd zu halten wissen zeitlich verkündet, sy auch darauf mit allem ernst aussschaffet vnd vber den obbestimbtten termin der quottember inen verner kain wonung, wandel noch vnderschlaiff weder haimlich noch offentlich vnder euch gestattet in kain weiss, sunder disem vnserm general gantzlichen vnd vestigklich gelebet vnd dem volziehung thuet alles bey vermeidung vnser schwären vngnad vnd straff. Des wöllen wir vns gantzlich ver-

sehen vnd es beschiecht auch daran vnser entlicher, auch ernstlicher will vnd mainung. Geben in vnser statt Wienn, den andern tag Martii anno etc. im fünffundsechtzigisten, vnserer reiche des Römischen im dritten, des Hungerischen im andern vnd des Behaimischen im sibentzehenden.

Commissio domini electi imperatoris
in consilio.

Jahim M. von Schanlhiesl statthalter manu propria.

Joseph Zoppl von Haus doctor canzler subscripsit manu propria.

Cristoff von Althan manu propria.
Georg von Ödendorffer.

Szombathely áll. Itárban Kőszeg város Itára. Miscellanea 1565 márc. 2.

Nyomatvány vízjegynélküli papiroson, előlapon a szöveg alatt vörös viaszban nyomott fődött királyi titkos pecséttel, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *judenn betreffend.*

Mivel Sopron megyéből Kismarton, Szarvkő és Fraknó várak, Vas megyéből pedig Kőszeg, Léka és Borostyánkő várak abban az időben el voltak zálogosítva a Habsburg-háznak és közigazgatásilag Alsó-Ausztriához tartoztak, ennél fogva ez a rendelet vonatkozott e várak területén élő zsidókra is, nevezetesen úgy a kismartoni, nagymartoni, mint a kőszegi zsidókra.

Kétségtelenül bizonyosnak tartjuk, hogy Miksa császárnak e rendelete, mely a zsidókat Alsó-Ausztria területéről kitiltotta, bírta arra Mischel Herschel nagymartoni zsidót, hogy Kőszeg városától erkölcsi bizonyítványt kérjen viselkedéséről az 1532. évi török ostrom idején, amikor családjával Kőszegen lakott, hogy ennek birtokában oltalomlevelet kapjon a császártól és így mentesüljön a kitiltás alól. Az idevonatkozó okmányokat már közölte a MZsO. V/2. 6—10. l.-ain.

57.

1567. július 31. Cegléd. Nyiti Benedek és Bán Máté ceglédi bírák meg az egész város kéri Nagyszombat bíráit és esküdt polgárait, kötelezzék Isaszegi Mátét, hogy adósságát fizesse ki a zsidóknak, aki török segítséggel Sződön (Vác mellett) adósa, Isaszegi Máté helyett Galambóczi Mihály ceglédi polgárt fogatta el. Ne tartassék ártatlanul fogságban Galambóczi.

Iriunk ti k. mynt Uraynknak es Baratinknak, mynden Szolgálatonkat es tyszteessiges baratságonkat. Továbba ezt akarok ti k. tuttura annonk, Hogy az Irsaszegy Mathe adossagairt, kivel az ados az Sydonak, es kit ertettunk Hogy k. Attyaffia es k. Varasabeli Polgar, mynden bwntelen, mert sem kezes erette nem wolt, sem tarsa az Irsassegy Mate-nak nem wolt, Ha nem thak azirt, Hogy az Sydo megh erti Hogy Szew-dewen vagion, es oda megyen az Tewrwkewkkel, hogy megh fogassa az Irsasbegy Matet. Ew penigh ezybe wette wolt es tutta az ew dolgat, el zalad, mert el wezi magat, miwel hogy thak egy Zallason wolt ew wele az Galambotzy Mihál ew Erette az Sydo ezt ez mi Attyánkfiát tartattya erette fogságban, mind addig migh az ew adossagat le tennye. Azért k. kerynk mynt Uraynkat es Baratainkat, Hogy k. az Irsaszegy Matet Intse

es Erywltesse rea, Hogy vagy Jeyyewn ala, es legyen zembe az Sydoval, wagy az mywel ados a Sydonak, kwlgye ala. Hogy ew erette, es miatta walamely Büntelen Jamborok, kewzeweł megh ne nyomorittassek. Se az mi attyankfia ott fogsagba ne tartassik. Mert azt bezonnyol megh hygyie k. hogy immar az passa az leweletis ki atta az Galambotzy Attyafiainak, Hogy valahol Szombati Embert kaphatnak, vagy Marhayat, myndent ott tartathassak, es neki be wigyk. Kit mi akarank hirre adni k. Hogy k. keart ew miatta ne vallana ez k. ez lewellre valaszt tegyen neke ez ew Attyafia ez Ember altal. Isten tartsa megh k. Czegloden kwłt Juliusnak utolso Napjan 1567.

Nytj benedek es Baan Mathe
Czehledi Birak es az Egyz Varos

[Címzés kívül:] Prestantissimis ac Clarissimis dnis Judicibus ac Jwratissimis Civibus qui sunt Tyrnavie dnis et amicis mihi honoran.

Nagyszombat Levéltára.

Régi Magyar Nyelvmélekek III. Szerkesztette *Döbrentei Gábor*. Buda, 1842. Vegyes iratok 66—67.

58.

1571. július 30. Sopronszentmárton. Lang Tamás lánzséri udvarbíró testvérénél, Lang Lénárd kőszegi városbírónál egyik alattvaló zsidója érdekében közbenjár, aki Kőszegen Ember András lova miatt börtönben ül.

Mein guetwillig dienst zuuor edler vnd vesster her statrichter! Es sein zu mier khumen meiner gnedigen frauen juden mich gebetten, an euer vest vnd herligkheit ein furschrifft, des ich in nicht hab khunen abschlagen, nachdem ein judt bey euch gefangen ist, den der Andre Ember hat rossen gefanngen legen vnnd nach ierem anzaigen die schult nicht alle sein ist vnnd ein anderer judt den halben tail schuldig ist. So ist mein pit an euer vest, wällen auch den armen juden rossen beuolhen sein, damit er der schweren gefenngniss entledigt wierdt, des seyn mier sambt meiner gnedigen frauen in sonderhait vmb euch zuuerdienen. Jez nicht mer, dan der genad Gottes sey mit euer vest vnd vnss allen. Datum Sant Merten, die 30. July anno 1571-ten.

Thoman Lang hoffrichter
der herschafft Landsehe.

Kivül: Dem edlen vnnd vessten herrn Lienhart Lanng statrichter zu Günss, meinen gönnstigen hern vnd brueder zu handen. Gunss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscelienea 1571. júl. 30. A levél címzése alatt ez egykorú feljegyzés olvasható: *gefangnes judens wegen*.

1571. szeptember 9. Sopronszentmárton. Lang Tamás lánzsári udvarbíró megismétli kérelmét testvérénél, Lang Lénárd kőszegi városbírónál egyik alattvaló zsidójának szabadonbocsátása érdekében, aki Kőszegen be van börtönözve.

Mein willige diennst zuuor edl vnnd vesster herr statrichter! Es ist zu mier khumen meiner gnedigen frauen vnderthanin des armen gefonngenen juden, der bey euch gefangen ligt, mich petten an euer west vmb ein furschrifft ieres manss halbenn. Nachdem ich selbst geredt hab mit dem statschreiber vnd des Ellmer prueder, ist derowegen mein pit an euer west, wället auch mit dem Ebmer drauss reden, das er doch ein barmhertzighkait thue von wegen der armen khinder, den si derselbigen viere hat vnnd khain pissen brot im hauss, was wil er doch mit im machen? Er wierdt mitler zeit schonn bezalt werden, den si auch selbst haimb wierdt. Khan ich dem hern dienen, sol mich der her auch willig finden. Datum Sant Merkten, den 9. September anno 1571-sten.

Euer vest williger Thoman Lang hofrichter der herschafft Lanndsehe.

Kivül: Dem edlen vnnd vesten Lienhart Lanng statrichter zu Ginnss, meinen lieben herrn vnnd brueder zu handen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1571. szept. 9.

1573. március 17. Buda. Musztafa pasa, budai főhelytartó, felkéri Nagyszombat bíráit, kötelezzék Fekete Dénest, fizesse meg adósságát Fekete Mózes és Ábrahám budai zsidóknak. Ha tartozásainak fele-fele részét törleszti, a fennmaradt összegre egyévi halasztást kap.

My muztaffa Passa az Hatalmas török Cyazarnak feő hel tartoia Budan es gond vyseleöye magyar Orzagnak.

Tyztörendő Baratim, közönetönk es baratsagonk Aianlasanak utanna, ezt Akarok kegyelmetöknek hyrre adny, hogy mivel oth közöttök való fekete Dienös, tartozik ket sidonak fekete moisesnek 1500 tallirral, Abrahamnak 860 tallirral, minthogi nagí karban akarya eöket eyteny kezöritetunk kegelmetöknek Irny felele, es ugian Igönis kernenk mint baratinkat, hogy valami Hazug nem Jamborent; valamý Jambor kereskedő Röndön valok meg ne Haboritassanak, kezöritse rea kegelmetök Hogi eleghitse meg ez meg nevezöt szömeleöket, Ha mostan mindönöstul meg nem adhattia is feleth felet aggia meg, az maradekiara eztendeig még továb is el vartattiuk, Azért erre ugi vyselliön gondot ktök Hogy Byzoniara ha meg nem lezen, vagi vagon valakinel uty leve-lönk vagi nintzen de embört tartatunk érte, mert mi senki karat nem kivanniuk Isten Ktökel. Datum budae 17 die Marty 1573.

[Címzés, kívül:] Nagy Szombati Vyraknak nekönk Tyztölendő Baratinknak Adassek ez level.

Nagyszombat Levéltára.

Régi Magyar Nyelvmélekek III. Szerkesztette Döbrentei Gábor. Buda, 1842. Vegyes iratok 96—97.

61.

1573. június 19. Stephan Gerlach német követ Konstantinápolyba menet átutazik Magyarországon: Buda a török uralom alatt pusztul, pedig virágzó város lehetett; erre mutat a zsidók nagy száma is.

Von Pest sind wir wieder herüber gegangen in die Stadt Ofen . . . Sonsten ist nach den Kirchen nichts sonderlichs in der Stadt zu sehen und hoch zu beklagen, dass die schöne Stadt also zu einem Säu und Hundstall worden ist . . . Und muss es eine treffliche schöne Stadt gewesen sein indem es jetzunder unzehlich viel Juden und Türken aber wenig guter Christen hat . . .

Stephan Gerlach: Tage-Buch. Majna-Frankfurt, 1674. 11.

62.

1576. augusztus 20. Pozsony. Ecker Péter pozsonyi helyettes városbíró közli Kolonits György Siegfried kismartoni kapitánnyal, hogy ő Márkus zsidóval kapcsolatban az igazságnak megfelelően járt el és így nem forog fenn semmi ok sem arra nézve, hogy a zsidó kárpótlást nyerjen a pozsonyi polgárok vagyónából.

An Jorg Seufriedt von Kholonitz.

Edler, gestrenger ritter, gnediger herr, euer gestreng sein mein gantz willige dinst beuohr. Es hatt mir ein ehrsamer ratt alhie zu Presburg ein schreiben von euer gestreng in der Eisenstadt den 16. Augusti datirt an heut zugestellet, darin dieselber auff Markuss juden bericht sich wieder mich beschwert, als ich ime die pilligkheit in meinem angesetzten richteramtb nicht eruolgen haben soll lassen. Hierauff bericht euer gestrengen, das bemelter judt dieselben mit gantzen vngrundt bericht. Er hatt fur mir ein natterin eruordern lassen wegen eins leilach, darin ich nach clag vnd antwort erkhendt, er jud sollt ir die arbeit bezahlen vnd sie ine das leilach zustellen. Nachmaln auch maister Hansen Schnabel, ain schmid fur mich gewendt, von dem 12 sol. begert, die er nicht bestanden vnd jud wieder mit schriftlich vrkhunden noch zeugen darthuen vnd beweisen können, derwegen ich von recht nichts aufferlegen können, dan actore non probante suam intentionem reus absolvendus venit.

Das ferner euer gestreng in irem schreiben auch vermeldt, ich hett

ime nicht allein nicht aussrichtung gethan, sondern vber das auch inen im verboten on ainiche clag auffzuhalten, heltt sich die sach also: es hatt weilandt herrn Christoffen Fleischacker gewesten burger vnd handlsman alhie gewelbdiener von ime juden begeret 6 oder 7 florin thaler, die er jud bestanden vnd weil er inen mit bezahlung nicht zufriednen stellen wollen, alhie hatt er auff sein wahr verbotht gethan, welches verpott ich angenommen vnd dem wirtdt beuohlen er solle ime sein wahr bis er inen zufriednen gestellt, nicht hinausgeben vnd ist verner nimandt nicht zu mir khumen. Also haben euer gestreng der ganzen sachen warhafften bericht vnd verhoffe dieselben werden daraus nicht können verursacht werden von vnsern mitburger gutter, die sie vnder euer gestrengen haubtmanschaafft ererbt, den juden zalhafft zu machen. Thue hiemit euer gestrengen beuehlend. Datum Presburg, den 20. August 1576.

Euer gestrengen dinstwilliger:

Peter Ecker des ratts vnd dieser zeit an-gesetzter stadrichter daselbs.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 3. — 426/7.

63.

1576. augusztus 28. Kados János kőszegi polgár nejének, néhai Molnár Mihály kőszegi polgár lányának, Margitnak végrendelete, amelyben Badstuber dülöben fekvő $\frac{1}{4}$ szőlőjét örökjogon férjének hagyományozza, „souill vnser hawss vndt hoffmarch alhie in der statt in der Judengassen gelegen” illeti, amelynek fele atyja után örökség címén szállt reá, a másik felét pedig legközelebbi rokonaitól 40 tallérért vette meg és amelybe több mint 32 tallért beépítettek, ennek a háznak haszonélvezete élete végéig a férjét illesse, ki ha majd meghal és tölem gyermeke nem lenne, az örökösök 40 tallér lefizetése után vehetik e házat birtokba, mely 40 tallér felett a férjem intézkedhet.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1576. aug. 28.

64.

1576. november 14. Komárom. Hiersch Pál bécsi posztókereskedő a kőszegi városi tanács közbenjárására Tanay Sebestyén 70 tallár adósságából 12 tallért elenged, egyben közli, hogy a legelső budai kereskedőt tartóztatja mindaddig, amíg a budai basa Ábrahám zsidót hozzá nem küldi, akitől azután ő is, de Unger János is minden követelésüket behajtják.

Edl, eernuesst, ersamb, weiss, günstig lieb herrn! Den herrn sein mein guetwillig diennst zuuor. Der herrn schreiben hat mier Hannss

Hunger, der herrn mitburger geantwordt vnnnd mich darneben zum höchsten gebetten, ime von wegen der schuldt, so mier sein schwager, Sebastian Tannay, zu thun, darunben er auss cristlicher lieb pürg worden, wass nachczulassen. Wiewoll ich nun nit vrsach hett ichtes nachczusehen, dann er Sebastian mier vber alle dise schuldt, wie ich ims Hunger dann specificce erczelt, vber ain hundert taler zu schaden ist, so hab ich doch angesehen die frümbkhait vnnnd haltung des termins auf Martini, zw dem ettlich annder vrsachen mer, derer wegen ich ettwas erbarmbnüss über ine gehabt vnnnd ime die schuldt der sibenczig taler auff achtundfunffczig gelassen, also das er mier die funffczig taler pargelt auf Sanndt Anndree negstkhnufftig gewisslich in mein behausung zw Wienn, desstwegen ich ime dann schreiben zuegestelt, anntwortten vnnnd auszallen soll, die vbrigen acht aber sambt noch zwayen talern, so ich ime auf zerung hinauf gelihen, soll er mier auf khunfftige Liechtmessen auch deselbs enntrichten, doch darneben ausgenumen vnnndt vermelt, das der nachlass der zwelff taler allein ime beschehen vnnnd der principall, der Sebastian noch bey leben, wie mein khundschaftt lautt, so wöll ich solcher nachlass bey ime einbringen vnnnd ersuechen.

Ich kann aber eurn herrschafften nit pergen, dass ich gemelttem Sebastian nach emphahung der ersten eur herrschafften schreiben, damit er seinem fürgeben nach desst füeglicher zw einbringung seiner schulden gehen ofen khumen möcht in pranntwein vnnnd anndern, so auch der kayserlichen mayestet etc. zuegehörig, merers vertraut vnnnd gepörgt, er sey nun todt oder nit, so will ich soliche schuld nit verloren haben, sundern den nechsten Ofner handdssman alhie so langg aufhalten, biss mier der bascha den juden Abraham genannt, bey dem er verloren worden sein, herauf schickht. Von demselben will ich mein schuldt woll einbringen. Alssdann, wenn ich ine juden hab, soliches eur herrschafften one verczug zu wissen machen, so mag der arm mann, Hannss Hunger, sein schuldt vnnnd schaden auch einbringen vnd so baldt ich meines schaden einkhumen, so will ich offtbemelten juden ine Hunger zuestellen, er sied oder pradt ine, das hab ich den herren zw freuntlicher anntwordt nit verhalten wöllen vnnnd thue inen jeder zeyt, was inen lieb vnnnd dienstlich ist. Gottes gnadt mit vnns allen. Datum Comorn, den vierzehenden tag Nouembriss anno etc. im 76-ten.

Der herrschafften dienstwilliger:

Paul Hiersch per manum propriam.

Kivül: Den edlen, eeressten, ersamen, weisen herrn N. richter vnnnd rath der stat Günss, meinen lieben herren.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1576. nov. 14.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: P. betű, felette címerpajzzsal, zárlatán ovális alakú fődött gyűrűspecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *Hannsen Vnnger vnnnd Sebastian Thunay betreffend.*

1577. I. 24. Bécs. Ernő főherceg a Pozsonyi Kincstárhoz. Nyomozzák ki, hogy az 1572—73. esztendőben Parth Vid által zsidóknak eladott hód-börök, amelyeket a morva őrgróf vámján elkoboztak, hová lettek, miért kobozták el őket s mennyi volt, mert e kérdés tisztázása nélkül nem lehet Parth számadásait jóváhagyni.

Ernestus etc. Reverende ac Egregii sincere nobis dilecti. Edocemur pelles quasdam fiberinas annis adhuc septuagesimo secundo ac tertio per Vitum Parth Judeis quibusdam esse venditas, posteaque eis ab Handgravio Moravico contrabandi nomine ademptas. Cum autem diu in rationibus Parthianis iam haereamus, eaeque ante huius articuli liquidationem concludi non possint, mandamus vobis benigne, ut in rationibus praefatorum duorum annorum per tunc temporis Handsgravium Camerae isti exhibitis, quotnam pelles, cur confiscatae et quoque conversae fuerint, inquiri curetis, nosque quamprimum superinde quo rationibus istis tandem finis imponi possit, reddatis certiores.

Datae in civitate Vienna vigesimo quarto die January, anno millesimo quingentesimo septuagesimo septimo.

Ernestus m. p.

Ad mandatum serenissimi domini archiducis proprium:

Hilfrichth m. p.

Joa. a Zynzenorff m. p.

Hueber m. p.

OL. KAM. Ben. Res. rsz. 589. (10/a).

1577. II. 23. Bécs. Ernő főherceg a Pozsonyi Kincstár véleményezését kéri, hogy megadható-e jutalomnak az a 33 frt. az új harmincadosnak, akinek elődje elkobozta múlt hónapban a nikolsburgi zsidó mészáros csempészárúját.

... Supplicat nobis adiecto scripto suo Elias Schmoll, ut triginta tress florenos, qua Perceptor quondam Moravicus Melchior Prunnerus superiori mense Januario a Judeo quondam Lanio Nicolspurgense contrabandi nomine intercepti, sibi in rationem expectativae suae gratiae conferre dignemur. Mandamus vobis clementer, ut supplicatione hac in consultationem vocata, vestram nobis superinde rescribatis informationem atque sententiam. Satisfiet in hoc benignae nostrae voluntati.

Datae in civitate Vienna, vigesimo tertio die February, anno etc. septuagesimo septimo.

Ernestus m. p.

Ad mandatum serenissimi domini
archiducis proprium:
Hilfrich m. p.
Joannes a Synczendorff m. p.
Hueber m. p.

OL. E—249. rsz. 2953.

67.

*1578. január 21. Kismarton. Kollonits György Siegfrid a községi város-
bíró jóindulatát kéri Aron nevű kismartoni zsidó alattvalója számára,
hogy az Kőszegen szabadon kereskedhessék.*

Edler, vöster, insonder lieber herr stattrichter, euch sein mein
grues zuoor! Zaiger dicz priefs, Aran judt, meiner habtmanschafft
vnnderthan, ist zu mier khumen vnnd pade mich inne ain firschrift an
euch mitzuthailen, welliches ich im von obrigkhaidt oder der pillig-
khaidt nach nit hab umbschlagen sollen. Demnach an euch mein freundt-
lich anlangen, ier wollet obgedachten juden alle billiche hilff vnd pefier-
derungen, auf das er mit seiner handtierung vnnaufgehalten möge pas-
sierdt werden, mitthailen vnnd erzaigen. Solliches beschuldtt ich alstan
in dergleichen vnnd mehrern wider. Gottes bewharung beuolchen.
Dattum Eissenstadt, den 21. tag January anno etc. im 1578-isten jars.

Jerg Seyfridt von Kolonits manu propria.

Kivül: Den edlenn vnnd vösten N. vnnd N. stattrichter zue Ginss,
meinem lieben vnd guetten freundt zue hannden Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1578.
jan. 21.

Papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, zárlatán vörös viaszba nyomott fődött
ovális alakú gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *furschrift
ein juden zubefördern.*

68.

*1578. május 19. Villám csapott a budai királyi vár löportornyába. A nyo-
mában támadt tűz és a vihar Budán és Pesten számos lakóst, köztük
zsidókat is elpusztított.*

Als man zehlte nach Christ Geburt 1578. den 19. Maii (hat der
Straal geschlagen in diss Königliche Schloss) den Pulverthurn ange-
zünde (darinn etlich tausende Centner Pulvers gelegen) davon die
Pasteyen vnnd das ander Gebew zersprengt (da seyn die grossen stück
alle in die Tonaw versinckt worden) viel gefangne Christen seyn darinn
von dem Feuer verdorben (viel Innwohner von dem fewr dessgleichen
verbrennt und beschädigt worden. Summa aller zumal so in diesem
Wetter zu Ova und Pest vmbkommen beydes Christen, Türcken vnd

Juden 2000, darunter 500 Christen) von Kindern vnd übrigen Gesind sein blieben bey 3000 von Gebewn vnd Häusern in beyden Städten 800.

.....

Beschreibung der Stadt Ova... Es wohnen auch sehr viel Juden darinnan (die treiben Kauffmannschaft) Wucher vnd Verzähtereÿ.

Ein neue Reisbeschreibung aus Deutschland nach Constantinopel und Jerusalem durch *Salomon Schweigger*. Nürnberg, 1619. 23.

69.

1578. *A budai basa próbát tesz, melyik az igaz vallás: Nagy volt a szárazság. Imádkozni kellett, hogy legyen eső és termékeny esztendő. A török iskolás gyerekek könyörgésének nem volt visszhangja. Hiábavalónak bizonyult a zsidók imája is. A keresztények meghallgatásra találtak: megeredt az eső.*

Ich kan nicht vnterlassen hiebey anzuzeigen ein gewisse Histori von Prob der Religion zwischen den Christen, Juden vnnnd Türcken, welche vnter diesen den rechten Glauben haben oder nicht so sich vor wenig Jahren zu Ova begeben hat.

.....

Ebermassen beschaht auch von den armen blinden Juden aber auch vergeblich.

Ein neue Reisbeschreibung aus Deutschland nach Constantinopel und Jerusalem durch *Salomon Schweigger*. Nürnberg, 1619. 25.

70.

1582. december 3. *Pozsony. A pozsonyi városi birói szék tanúk vallomása alapján hivatalosan bizonyítja, hogy kb. két év előtt Liebhardt Kristóf pozsonyi polgár és aranyműves egy ezüst övet adott el 70 rajnai forintért Mair Márkus kismartoni zsidónak, aki a vételárból 26 forintot megfizetett, ellenben 44 forinttal még most is tartozik.*

Khundtschafft Christoffen Liebhardt wegen dem Marcus Maihr juden damaln in der Eisenstadt verkhauffte silbergurthl.

Wier N. richter, burgermaister vnnnd rhat der khüniglichen freystadt Prespurgh in Hungern vrkhunden hiemit allermeniglich, das heut dato vor vnser in versahmleten rhat erschienen der erbare Christoff Liebhardt mitburger vnnnd goldschmid alhie mit gepürlicher ancaizge, wie ihme zeugnus vnnnd khundtschafft von nöten wehre von wegen ainer silbernen gürthl, so er noch vor zwaien jharen ainem juden damaln in der Eisenstadt wohnhafft vnnnd Marcus Maihr genandt vmb ain zimblische summa geldt, benendtlich sybenczigh gulden Rheinisch

erbar vnd tugentlich verkhaufft, aber daran nit mehr dann sechs vnd zwainczig gulden Rheinisch empfangen vnnnd ihme noch viervvndvierczig gulden Rheinisch austendig pliben. Stellte derowegen für vns die erbaren vnd beschaidnen manner vnnnd zeugen vndenbenandt gehorsams vleiss bittunt, dieselbe wie recht, zuuerhören vnd ihrer aussag glaubwürdigen schein ihme günstiglich mitzuthaillen. Wellich sein emsig gebeth wir nit vnczimlich ermessen vnnnd alssbaldt hernachbeschribne zeugen hierüber vnnserem löblichen stadtbrauch nach verhorcht.

Vnnnd erstlich Lorencz Gengethe des aids erinnerrt bekhent, wie ihme guet vnd wahres wissen sey, das ohngeuerlich vor zwaijen jharen gedachter Marcus Maihr jud in des protucenten Christoffen Liebhardt laden oder werckhstadt gewesen vnnnd ain silberne güthl erkhaufft, auch alssbaldt sechs vnnnd zwainczig gulden Rheinisch dem verkhauffer Christoff Liebhardt obbenandt daran bezahlt vnd in seines zeugen gegenwerdt versprochen die ybrigen viervvndvierczig gulden Rheinisch auch mit ehistem zuendtrichten vnnnd zuebezahlen. Nachmaln aber Andre Carner auch der aids erinnert bekhent, wassmassan eben vmb obbeschribne zeit der vorgemelte jud Marcus Maihr alberaidt in der pletten beim vrfer gewesen vnnnd gleich von dannen wöllen fahren zue dem Christoff Liebhardt wehre khommen vnnnd ihne ainer verschreibung halber vmb den austandt der güthelwerdt angewendt, damit er seiner schulden wegen versichert sein möchte, aber der jud alssbaldt darauf inn beysein der zeugen vnnnd weilandt Bernhardt Altenkhofers gewesten pruckhmaisters alhie offentlich bekhandt, das er ihme Liebhardten noch lautter viervvndvierczig gulden Rheinisch schuldig sey vnd dieselbe aufs baldest bezahlen wolle. Endlich fraw Agatha, des ersamen Hannsen Schnabels seeligen hinderlassne vnnnd anieco des erbaren Symon Rotheiser auch mitburger vnd hufschmids alhie ehewirtin, gleicherweiss des aids erinnert bekhent, das sie die güthel, so Christoff Liebhardt dem ernnten juden verkhaufft, widerumb abkhaufft habe. So dann sachen also, wie obsteht, beschaffen, alss gelangt an iede vnd alle, was ehren vnd standt die sein, vnnser freundtvleissig bith, die geruhen obbeschribnem allen von vnnser also verlossen vngezweifelten glauben seczen. Dessen zue vrkhundt wir vnnser vnd gemainer stadt Prespurg clainer insighl wissentlich fürgestellt vnd beglaubigt haben. Geschehen vnnnd geben Prespurg, den dritten tag Decembris im funffzehenhundert zwai vnd achtzigsten jhare.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 5. — 224/5.

Ennek az oklevélnek latin fordítása megtalálható uo. 232/3. oldalakon, ahol az első tanú neve: *Laurentius Schumody alias Gomgethe*, azaz Gombkötő formában fordul elő.

71.

1583. március 12. Pozsony. A pozsonyi városbíró Borsita Bohuszláv austerlitz-i tiszttartó értésére adja, hogy a zsidóknak Pozsonyban csak az országos vásárok idején szabad a város területére lépni, ezért Zaka-

riás zsidó áruit jogosan kobozták el, azonban rá való tekintettel ez alkalommal azokat visszaadják. Ami Márkus zsidó esetét illeti, akinek követelése van a Stampf vagyomból, türelemmel várjon, miként a többi hitelező, míg a házat sikerül eladni. Reméli, hogy megtorló intézkedéseket kölcsönösen elkerülik.

Dem wolgebornen herrn herrn Bohusslaw Borsita von Butsche auff Girsikhowicz verwalththern der herrschafften Austerlicz vnnnd Zdanicz, vnnsern günstigen herrn.

Vnnsern freundtlichen gruess in behaglichem willen beuohr. Wolgeborne, insonders günstiger lieber herr! Wier haben euer gnaden beede an vnns überschickhte missifen, eine wegen Zachariass, die ander aber wegen Markhuss juden empfangen vnnnd berichten hinwider dieselbe so weit, das vnns selbs nit lieb, damit euer gnaden vnnnd wier selbst wegen der juden vnd ihrer wahren vnd schulden halber behelligt sein soll, dann einmall bekhandtlich ist, das demnach die juden, so vormals alhie gewont, die ganze burgerschafft in armuet gebracht haben, daher wier mit threuen vnd vnngespartem vleiss vnns beworben, solche von diser stadt abczuthreiben. Weillen nun diss aus sonderlicher schickhung Gottes vnd ihr khayserlichen mayestet etc. gnedigen beuelch vnnnd wolmainung also beschehen, diese burgerschafft widerumb ein aufnehmen gewohnnen. Anietzo aber sich etliche juden vnnnd sonderlich die obbenndten frauentlicher weiss vnsern priuilegien vnnnd freyhaiten zuwider anmassen nicht allein in den jharmergkhten vnnnd freyungen offentlich, sonder auch in verpotnen zeiten allerlay waarn haimblich vnnnd verporgen zue merckhlichen abbruch vnserer handdelsleuth, cramer, dann gantzer burgerschafft anhero zuebringen vnnnd durch alle rencgkh vnd hindergänge verthreiben vnnnd niderlegen, aber wann sie darüber be-thretten werden, erdichte vrsachen vnd ausflucht suechen, wie auch diser Zachariass gethan hat, dann offentlich am tag ist, das er die waahrn nicht geen Pösing füren wöllen, dahin im auch vermüg vnserer freyhaiten nit gebüert zue raisen, sonder alhie verborglich ohn werden vnnnd verthreiben wöllen, darumben wier mit guetem fueg vnd rechten ihme solch guet abnemen mögen vnd behalten, damit er vnd andere sich hinfüran dergleichen aberhandlungen eusserten, dann eben dadurch beschiecht, das sie vnnsere burger ihnen zue schuldtnr machen vnd vndern schein derselben einfoderung allmallen vnd gemeinlich auch waaren einschlaichen. So aber euer gnaden seinethalben bitten tuet, wöllen wier derselben zue gefallen ihme dissmall seine güeter widerumb gepassiert haben, doch beyneben nit verhalten, da khunfftiger zeit dergleichen sich begeben wuerdte, wier solches zue handthabung vnser freyhait ferner nit gestatten oder nachsehen khünden.

Belangendt aber den Markhuss hat es dise mainung mit der Stampflichen schuld, das alle glaubiger, weillen sunsten nichts verhanden, auf das hauss verpott gethan vnd gestanden sein, aber das hauss bisshero noch nit versilbert hat khünden werden, daher die glaubiger alle mit der bezcallung biss daher vnnnd biss zue versilberung des hauss wartten müessen. Weillen aber dieselbige auch erbare christliche vnd ehrliche

leuth, sowoll frembde alls anhaimische, disem lanndt vnnnd stadtbrauch nach mit gedult die zeit erwartten, soll auch diser jud, alls euer gnaden verstandtlich erachten, mit gleicher gedult billich anss dem weeg halten. So ist es auch bey vnns nit yeblich noch rätlich, das wier in dergleichen fallen vnns mit abrichtung vnd aufnehmung solcher schulden einlassen solten, sintemall wier vill hochwichtigere anligen haben. Wierdt derhalben euer gnaden ermelten juden die ordenliche zeit, wie andere glaubiger erwartten lassen, dess wier vnns versehen biss das haus zue geldt gemacht wirdt. Inn andern sachen aber, da er jud zue gepürlicher zeit seine schuldnr beclagen wirdt, ihme sowol, alls anderen behelgliche aussrichtung vermüg vnnserer stadtrechten vnd gewohnhaitten beschehen soll, dafür vns euer gnaden etc. erkennen woll vnnnd verhoffen dieselbe sich khainer aufhaltung widerwinden werde, sonsten wir auch, wie vngeren wir es thäten vnd lieber euer gnaden etc. in freundtlichkhait erhielten, zue solher äferung vnnnd widergeltung getriben wurden. Jedoch solcher beederseits zuermeiden wir euer gnaden etc. in allen müglichen fallen freundtlichkhait vnd liebs zuerweisen berait sein. Damit Gottes genad beuolhen. Geben Prespurg, den 12. Marty anno 1583.

Euer gnaden willige:

N. richter.

Pozsonyi városi levéltár. Liber conceptuum nr. 5. — 271/2.

72.

1583 és 1599 között február 3. Buda. Budai bírák: Szöcs Mihály főbíró és Gáspár Deák értesítik a Nagyszombatban lakó Eötvös Imrét, hogy három budai zsidó eskü alatt vallja: Huszár János nagyszombati polgár az adóslevélben fennálló követelésekre még nem fizetett semmit.

Keöszönetwnket és mindön tisztössegeös jo dolgokban szolgalatunkat aianliuk kogldnek, mint nekwnk Ismeretlen Urunknak barátunknak, ez uy esztendőben nagj boldogul: Touabba tisztoteleös Bóchwletös urunk barátunk; megh ertettwk az kegld bóchwleteös levelebol, mólleet az Sidok hoztanak vala mielönkben, az megh holt huszar Janos adossaga felöl, mit kevanna kogld az Sidoktol, az kiknek Budan Huszar Janos ados: hogj az Sidok mi előttwnk megh eskwdnenek igazan az eó hitök szórint: Azert mi az Kogld kevensaga szórint mönnel iobban tudtuk, ugj chelekódtwnk velök: mert az adossagh kereső Sidokat: az eó Sinadgjokban hidtuk: es az papiaik kózzwlis három fo papot: es azok az mi szomwnk lattara ugj eskwttóttek megh, hogj az eskwuöknek kezóket megh mosattak, az egj hazokban, es az moises kóniuet ki nitottak az papok, ez az kezóket az tiz Paranczolatra tetedtek velök és ugj eskwttenek, hogy valamint az Huszar Janos ados levele tartja, aual mind eppen ados Huszar Janos: es ebben egj penzt is nem adot megh: sem usorat nem adot sem penigh Zalogot, — azért tisztólendő io akaro Urunk barátunk, mink ebben híwel el Jartwnk: es ennek Bizonsagara adtuk

varosunk pöczetivel erősítetót levelwnket: Isten aldasa legión köglón ez uj eztendőben. Kolt Budan: feb: 3: napia: ó szorint. Mi Budaj Birak Szócz mihalj mastanj fő Byro es Gaspar Deak az tob eskwettekkel egieteomben.

harom Sidó három ados leuelre eskewt megh: mól tesző f. 673 dj. es Ismet 6 vegh baller postora, az mint az eo ados levelok meg mutattia.

[Címzés kívül:] Az mi tisztöletes, Böchwletos urunknak Baratunknak: Nagj Szombatban lakozó eötvos Imrenek adassek ez level kezeben (PH.).

Eredetiye Nagyszombat Levéltárában.

Régi Magyar Nyelvmélekek II. Szerkesztette Döbrentei Gábor, Buda, 1840. Vegyes iratok 334—335.

73.

1584. július 4. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Liebhardt Kristóf pozsonyi aranyműves érdekében, akinek Mair Márkus kismartoni zsidó az adósa, Kolonits György Siegfrid kismartoni kapitány segítségét kéri, hogy polgártársuk végre hozzájuthasson a jogos követeléséhez.

Wolgeberner gnediger herr, euer gnaden vnd gnaden (sic!) sein abermal vnser gehorsam nachbarlich vnnnd willige dienst in aller gepür beuohr. Vnns rühmet nit wenig Christoff Liebhardt vnser mitburger vnd goldschmied euer gnaden vnd gnaden sonder genaigtwilligkhait vnnnd gunst, so ihme durch dieselbe auf sein anbringen vnnnd vnser fürschriff wegen seiner schuld vnnnd anforderung wider . . .¹ juden günstiglich erwisen worden, dessen wir vns nit allein hochlich erfreuen, sonder auch beineben vleissigen danckh veriehen. Weiln er aber derzeit widerumb zu euer gnaden etc. fürhabens zuerraissen vnnnd den bestimbtan tagsaczung nachkommen will, bat er vnns nochmaln in gehorsam ihme gleicherweiss, wie vorher, mit intercession-schreiben an euer gnaden etc. zuebegegnen, derffen wir vns khaines wegs verwideren noch eusseren sollen, insonderhait aber in bedenckhung diser vrsach, das gedachter Liebhardt vmb sollicher schulden willen alberaidt wass ansehlichs aufgewendet vnnnd in grossen vncosten eingeführet worden, auch beineben vihl versaimbt hat. Derohalben an wolernente euer gnaden etc. vnser nochmaln freundtvleissig bit belangt, die wöllen erstandeut erhebliche bedennckhen vnnnd des armen mannes vnfeug günstiglich beherczigen vnnnd ihme, zue dem er befuegt, bey ernentem schulden verhelffen, auf das er ohne lengeren verschub des seinigen habhafft werde vnd diser vnser fürschriff wirckhlich genossen habe sich erfreuen möge. Das wöllen wir vmb euer gnaden etc. hinwider in gleichen vnnnd anderem neben ihme erwideren. Damit Gottes genad beuolhen. Geben Prespurg, den 4. July anno 1584.

¹, A név helye üresen hagyva.

Nincs feltüntetve, hogy e levél kinek szól, de az nem lehet más, mint Kolonits György Siegfried, aki akkor zálogbirtokosa volt Kismarton várának.

74.

1585. november 8. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Dietrichstein Adámhoz, mint Nikolsburg urához fordul Zillinger Márton pozsonyi polgár érdekében, akitől éjnek idején két gonosztevő, akik közül az egyiket azóta Dévényben felakasztottak, 7 ökrét ellopták és 70 forintért Gerstl nevű nikolsburgi zsidónak adták el, hogy ettől a zsidótól Zillinger vagy az ökröket vagy azoknak értékét megkaphassa.

Dem wolgeborner gnediger herr, herrn Adamo von Dietrichstein, freyherrn zue Hollenburg, Finckenstein vnd Thalberg, herrn auf Nichlaspurgh, erbschenkhen in Carndten, Römisch kayserlichen mayestet gehaymen rath vnd obristen hofrichter, vnserem gnedigen herrn!

Wolgeborner, gnediger herr, euer gnaden sein vnser guetherzig willige diennst neben wunschung aller wolfarth vnd langen leben ihn gepür beuohr. Wir werden van vnserem mitburger Marthin Zillinger berichtlich erinnert, wie das ihme vor diser zeit siben ochsen von zweyten personen, mit namen Jacob Pongratzen vnd Michael Schrammichten syben ochsen (*sic!*) ob hiegem stadtgrundt bey nachtlicher weil dieblichen entfrembt vnd dann solliche ainem juden von Niclauspurgh mit nahmen Gersthl jud vmb sybenzig gulden verkauff(t) sollen haben. Nun aber der eine auss ihnen, alss Jacob Pangratz vor wenig tagen zue Teben in verhaftung einkommen vnd sowohl dieser, alss anderer entfrembung halber mit dem strang, reuerendter zue schreiben, hingericht worden sey, dessen er Zillinger erinnert sich vmb die vrgicht bey denen von Teben beworben, vns aber gehorsamlich angelangt, weiln er willens solliche syben ochsen zu befreyen, das wier ihme mit gebürlicher fürschriff an euer gnaden etc. vnwaigerlich erscheinen wolten. Wellich sein embsig begehren wir nit vnzimlich ermessen vnd gefangt hierauf an euer gnaden vnser freuntwillig gehorsam begehren, die geruehen hiebey uerwartter artickhel auss vorangedeuten Jacob Pangratzen aussag gnediglich erwegen vnd gnedige anordnung thuen, damit bey angeregtem juden der entwenten ochsen halben behegliche vmbfrag angekhert vnd wo sachen allso beschaffen, dieselbe oder dero werth ihme Zillinger widerumb behendigt werden, welliches ahn ihme selbst billich vnd wier es in gleichen vnd anderem zuewideren gantz beflissen sein. Damit vns euer gnaden vnd dieselbe dem lieben Gott beuelhenndte. Geben Prespurgh, den vierten tag monats Nouembris, anno funffvndachzigsten.

Vnd dienstwilliger:

N. richter, burgermeister vnd rath daselbst.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 5. — nincs oldalszámozva.

1585. november 27. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Kameniecz Miklós austerlitzti tiszttartó levelére válaszolva közli, hogy Zakariás zsidó ügyében az igazságnak megfelelő ítéletet fognak hozni, azonban előbb meg kell várniok az auspitzai városi tanács jelentését. A fenyegetésére csak azt válaszolják, hogy a pozsonyi polgárok érdekeit ők is megvédik.

Denn edlen vnd fürnehmen herrn Niclassn Kameniecz von Kamenz pflögern der herschafft Austerlicz, vnserm lieben herrn vnd freundt! Vnsere genaigtwillige dienst in aller begehlichkheit beuohr. Edler, fürnehmer, insonders lieber freundt! Wir haben eur den 24. tag Nouembris an vns wegen Zacharias juden gethon schreiben gueter meihnung empfangen zusambt desselben beguerwerthen einschlus vnd des juden selbst aigen mündtlich fürbringen, dann der gegenparthey einwendung vnd obwol disen loblichen stadtbrauch nach ehgedachter jud mit schrifftten verfahren sollen, weiln dise sach an ihr selbst ganz strittig vnd des juden halben gross verdecktig, iedoch euer furschrifft halber solliche zue mündtlicher verhör gedeyen lassen, darinnen dann fürnehmlich von nötten sein sich befunden, das wir ainem ersamen rhat von Auspicz vmb einziehung ainer vnd anderer zeugnus zuegeschriben werdet, demnach bey angezeigten juden darob sein, damit wir von wolgemeltem ersamen rhat ain widerantwort erlangen, alssdann von vns, was disen landtsrechten vnd stadtbrauch nach recht vnd billich, eruolgen soll. Hetten gleichwoll euer beyangefüegten betroung vns kheines weegs versehen vnd vns khaines weegs in verdenckhen nehmen solt, alss das wir ainem ieden die billichkhait nit administrieren wolten. Da aber was vnfüeglichs von euch angekheren wurde, wir ainmahlen nit dergleichen vnd mehrer begehlichen mittel solliches zu äferen bedacht sein müessen, dann vns die vnserigen in ihren billischen sachen zuebeschützen gepüren will. Dieses wir auf eur schreiben zue widerantwort freundlicher maihnung nit pergen sollen. Damit Gottes genad beuolhen. Geben Prespurg, den 27. tag monats Nouembris anno 1585.

N. richter, burgermaister vnd rhat daselbst.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 5. — nincs lodalszámozva.

1587. február 21. A budai zsidók tetszetős utcában laknak; Pest előkelőbb kereskedői szép házakban élnek, köztük zsidók is vannak.

Die Stadt Oven ist eine sehr alte Stadt . . . Die Stadt ist langk und schmal, also das es nur zwei oder drei vornehmer Gassen in die Lange hatt. In der einen wohnen lautter Juden, in den andern Christen und ghar wenigk Turcken; den sie mehrentheils ihre Wonungen unden am Wasser haben, welche fast groser ist als oben die rechte Stadt; den

auch der Bassa mitt allen grosen Herren haben ihre Höfe und palatia an der Thona in der untern Stadt.

.....

Die Stadt Pest leidt auf einer Eben... Es hatt auch besser und schöner Heuser drein, den in Oven, dan die meisten und vornembsten Kaufleutt alda wohnen, und alles, was man begehret, darein zu bekommen, sonderlich von Tuch, guldenen Stucken und Seidenwahren; wohnen Juden, Christen und Turcken drein.

W. Salm: Beschreibung der Reisen des Reinhold Lubenau. Königsberg, 1912. 82—83.

77.

1588. július 15. Pozsony. Liechtenberger Gáspár Pozsony város nevében Dietlsteiner Márton nikolsburgi kapitány tudomására hozza, hogy mivel Izrael Löbl zsidó által letiltott pénzre Simandl marcheggi zsidó is bejelentette igényét, ezért július 29-ét tűzték ki tárgyalási napul, amelyen a megjelenő fél részére ítéletet fognak hozni.

Dem edlen, vesten vnd fürnehmen herrn Marthin Dettlstainer von Ebersperg hauptman der herschafft Niclspurg, meinem lieben hern vnd freundt.

Mein freundtwillige dienst vnd grues in aller beheglichkhait beuohr.

Edler, vester vnd fürnemer, insonders lieber her vnd freundt! Obwol ohn langest verwiehnen tagen vnser her stadtrichter dess herren missif wider beandtwort wegen des arrestierten gelts, damit der Lewel Israel jud nit weder selbst persohnlich oder sein gwaltrager mit ehistem erscheine, so hat doch anheute in abwesen gedachtes hern stadtrichters der hauptman zue Marhekh anstadt Simandl judens durch ain sentschreiben das verbotene gelt abgefordert, deme von meinen hern zue beschaid eruolgt, das ohneracht vorigen termin den beeden juden der 29. tag gegenwertigen monats alhie zu erscheinen vnd ihre spruch zu erleuttern bennent werde. Wellichen tag vnd termin ich auch dem herren hiemit ankhündige mit dem versehen, der herr sollichen tag seinem juden zuwissen machen vnd ermahnen werde, auf das er selbst oder sein vollmechtiger anhero zue frue tagzeit erscheine vnd sein verpoth erleuttere, vergwisendt ihne beineben, er erscheine oder nit, das ain weyl als den anderen auf des anderen anhalten eruolgen soll, was recht vnd billich sein wirt. Dieses ich dem herrn auf meiner herrn wolmachtung freuntlichen zue schreiben sollen, deme ich lieb vnd freundschaft zu erweisen genaigt bin. Gottes genad beuolhen. Geben Prespurg, den 15. July anno 1588.

Dem herrn dienstwilliger:

Caspar Liechtenberger.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 6. — 299/a., b.

1589. június 30. A pozsonyi városi tanács Ferhát budai basa ápr. 2-án kelt és Hagym budai zsidó érdekében írt levelét hibáján kívül megkésve tudja megválaszolni, mert Horváth János, aki adósa a zsidónak, nem pozsonyi polgár és mint ilyen csak most tűnt fel ismét Pozsonyban, kinek feleletét mellékelik. Ebben hajlandóságát jelenti ki a zsidóval való elszámolásra és ha ő lenne adós, úgy kész fizetni is, azonban mindez magyar területen történjen, mert Budára vagy török földre nem kíván menni.

Spectabili et magnifico domino Ferhat, serenissimi imperatoris Turcarum bassae et locumtenenti Budensi, domino et vicino nobis colendo.

Spectabilis et magnifice domine nobis colendissime salutem et nostri commendationem. Redditae nobis tempestive quidem sunt spectabilis magnificentiae vestrae literae pro parte Hagym judaei Budensis contra Joannem Horwath 2-da die mensis Aprilis ad nos ratione cuiusdam debiti exaratae, sed nos iis preter omnem expectationem tardius respondemus, hactenus enim praelibatus Joannes Horwath veluti peregrinus et qui in numero civium nostrorum non habetur, ab urbe absens non nisi paucos ante dies huc rediit, ad cuius adventum pretactas spectabilis magnificentiae vestrae literas et mentem sibi exposuimus monentes eundem, quantum nostra in eum veluti extraneum auctoritas admisit et aut ad spectabilis magnificentiae vestrae nutum se converteret vel vero recusationis suae rationes nobis exhiberet cum spectabili magnificentia vestra communicandas. Quid igitur ille idem hodie responderit, spectabilis magnificentia vestra ex incluso ipsius scripto uberius cognoscere noverit manui potius, quam illius exemplar eidem spectabili magnificentiae vestrae transmittendum duximus. Non enim aliud sibi hoc ioci et temporis imponendum fuit et nec licuit nobis, cum is noster civis non sit nec jurisdictioni nostrae subiaceat, imo nihil bonorum apud nos possideat aut potiatur, sed potius magistratui et capitaneo Comaromiensi obediat et ad eius se in suo scripto referre videatur. Quam ob rem spectabilis magnificentia vestra prefatum judaeum Hagym pro sua auctoritate eo adducet, quo rationes cum eodem vel Comaromii vel in hisce partibus ponat vel vero ibidem eundem accuset et convincat, nam se hoc tempore multis rationibus Budam conferre renuit, atqui tamen pollicetur, quod si in rationibus vel actione succubuerit, libenter id, quod compertum fuerit, judaeo persoluturus sit. Confidimus igitur spectabilem magnificentiam vestram illius excusationi et premissis omnibus his benevole locum daturam et non commissuram et ad nudam judaei Hagym instantiam aliquis harum partium arestaretur, sed prius debito et competenti in loco sepefatus Horwath conveniatur vel rationes ponantur. Id sane aequitati consentaneum auctoritati spectabilis magnificentiae vestrae congruum et in similibus referendum venit. Bene feliciterque valeat! Datae Posenii, trigesima die Junii anno MDLXXXIX.

N. iudex, magister civium ac jurati liberae civitatis Poseniensis.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 6. — 425/6.

1589. június 30. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Ernő főherceghez írt levelében mentegeti magát a késedelmes válaszáért, mivel Horváth János, aki Hagym budai zsidónak lenne az adósa és akinek érdekében Ferhát budai basa közbenjárt, távol volt a várostól és csak most foglalta írásba feleletét, amelyet mellékelten megküldenek továbbítás céljából.

Ad principem Ernestum.

Serenissime illustrissimeque princeps ac domine domine nobis clementissime salutem et servitiorum ac humilitatis subiectionisque obedientissimae addictam commendationem debita cum reverentia et honore. Tardius, quam volebamus, clementi serenitatis vestrae mandato bassae et Hagym judaei Budensis nomine contra quendam Joannem Horwath mense superiori ad nos pro satisfactione dicto judaeo impendenda benigne emanato humillime respondemus, hactenus enim etquidem ab eo, quo idem Ferhat bassa literas ad nos dederat, tempore prefati Joannis Horwath copiam habere nequivimus, quippe qui semel tantum interea temporis nobiscum fuit et intellectis serenitatis vestrae mandato ac istius bassae literis iterum statim recedens nonnisi ante biduum huc reversus est ad nos nescientes, ubi locorum tantisper latitaret et quid commercii habeat, nam is nec civis et nec membrum huius civitatis est, sed peregrinus et pro extraneo habetur et nihil jurisdictionis in eum statuere liceat et et tamen sit (!), nihilominus ad tardiores ipsius reditum primum duximus eundem compellendum et serenitatis vestrae mandato et bassae Budensis postulationi se accommodaret. Ad quod veriis se excusare rationibus nixus, tandem exceptionum suarum scriptum hodie nobis exhibuit, in quo se et judaem mutuas rationes habere, easque cum illo Comaronii vel alibi harum partium coram suo competentis iudice procedurum affirmat et offert, sed Budam aut ad illa loca Turcis exposita descendere omnino recusat. Visa autem et perspectum hac ipsius exceptione et oblatione non immerito eidem subscribere, eamque in adiunctas literas ad bassam directas coniicere nos decuit cum judaeo communicandum. Rogamus itaque serenitatem vestram quam humillime, eadem pro sua clementia et bonitate nos excusatos clementer habere et moram hanc diutinae Joannis Horwath absentiae benigne adscribere ac inclusas literas, cuius paria adiungimus, ad bassam Budensem, si modo serenitati vestrae integrum aut visum fuerit, benigne dirigere dignetur. Nolumus enim quidquam admittere, quod serenitatis vestrae augustissimae auctoritati derogare, istius Horwath iuribus praeiudicare et nobis nostratibusque dispendium aut suspicionem aliquam parere posset. His nos nostraque omnia serenitati vestrae quam humillime commendamus eandem feliciter valentem florentemque unice exoptantes. Datae Posenii, ultima die Junii anno domini 1589.

Eiusdem serenitatis vestrae humillimi:

N. iudex, magister civium ac jurati liberae civitatis
Posoniensis.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 6. — 426/7.

1589. december 14. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Fraunburgi Bergh György nikolsburgi kapitánynak Pischker Leó és a többi zsidó érdekében írt levelét megválaszolva értésére adja, hogy annak idején királyi engedély alapján üzték ki a zsidókat városukból, kiknek az országos vásárok idején kívül Pozsony területére lépni nem szabad és ehhez az állásponthoz kénytelenek most is szigorúan ragaszkodni, azonban jogos követeléseik behajtásában a jövőben is a legmesszebbmenően segítségükre fognak állni.

Dem edlen vnd vesten herrn Georg Bergkh von Fraunburg, haupman auf Nielspurgh, vnserem lieben herrn vnd freund vnser ferundtwillige dienst vnd grues zusambt winschung aller wohlfart beuohr. Edler, vester vnd fürnehmer, insonders lieber herr vnd freundt! Eures an vns geschen schreiben Leonem Pischkher, eures gnedigen herrschaft vnderthonen, sowol auch all andere juden zue Nielspurgh vnd ihre clag betreffendt, das dieselbe durch vns alhie zu handeln abgewisen vnd in die stat nit eingelassen werden, neben eurem begehren sie vorthin mit ihrem gewerb passieren zu lassen oder aber euch vnser endtschuldigung vnd verweigerung vrsach zuezuschreiben, haben wihr empfangen vnd vernohmen. Beuor aber yber des Marthin Dietelstainers missif vnd eures gnedigen herrschaffts patent vnd deroselben beschaffenheit beede vnser stadtrichter vnd burgermaister gehört vnd glaubwirdig befunden, das ihr von den eurigen juden vnd boten dissfals vngleich bericht werden, dann sie mehrere beschaidenhait anzukheren vnd ihrem beruf gemess zuehalten wissen, inmassen dann ainer vnd der ander nit allain den eurigen, sonderen auch anderen juden, wieuihl möglich, schleiniger aussrichtung gethon vnd nach gelegenheit auch yber ihren beuelch zugelassen, dann wir euch vertrauter maihnung nit berger sollen. Das inhalt vnd vermügh vnserer vnd diser stadt freyhaiten khainem juden alhie zue handtieren vnd die stat zue besuchen ausser den jharmarkhten gestattet soll werden vnd solliches auss hocherhablichen vrsachen, dann als vor etlich jharen die juden vmb dise stadt sich aufgehalten vnd herzugewohnet, die burgerschafft alhie in merkhlichen vndergang durch sie gedihen ist, welliches vnser vorfahren billich zuebeherzigen gehabt vnd wider die inhaber dises khüniglichen schlos Prespurgh zue abtreibung derselben mit recht vnd in ander wegh sich was grosses khosten lassen. Darauf sie auch abziehen müessen vnd der stadt vihl lange jhar dise gemeidet, auch die jharmarkht zum thail nit besucht, welliches diser stadt vnd burgerschafft ain aufnehmen gebracht. Nun aber vnd von wenig jharen hero sich vnderwinden widerumb einzuschleichen vnd ausser den markhtzeiten nit ohne sonderen vnserer burger, beuohr aber der hueter alhie nachthail vnd schaden anhero sich begeben gemainiglich vnder dem schein ihre schulden einzumahnem vnd nichts destoweniger haimlicher weiss handtieren vnd vnsern burgersleuth vilfeltig verkürzen vnd dadurch dem gericht zu schaffen machen, endlich auch vnseren vnd anderer freystadt

privilegien vnd freyhaiten praeiudicieren. Dahero wihr nuhmer verursacht vnd getrungen werden ob vnseren vnd diser stadt freyhaiten zu halten vnd ihnen juden nit gestadten khinden verrer ausser den jhar-markhten alhie zu hantieren oder die stadt zue besuchen, es wehre den sach, das sie schulden halben das gericht anzuerueffen hetten, denen almahlen in richtigen dingen schleinige aussrichtung beschehen vnd hinfüro an eruolgen soll. Andere vrsachen meht zuerzehlen, zumahl von ihr der juden erlangten khayerserlichen freyhait, so khünigreichs vnd derselben freystädt privilegien vnd rechten khaines wegs abthuen mogen, wihr vnuonnöthen erachten, das freundtlichen versehens ihr, alss ain verstendiger an dissen ainigen bedenken, so allen rechten gemess vnd durch die lobliche khünig in Hungeren approbiert worden, ain gnüegen haben, die juden von weitte vor ansuchung abhalten vnd bey euern gnaden herrn vns endtschuldigen wöllen. Dieses wir vmb euch in allen möglichen fallen zuerwideren, auch liebs vnd guets zuerweisen vrbietig seind. Gottes allmacht beuelhen. Geben Prespurg, den 14. Decembris anno 1589.

N. richter, burgermaister vnnd rhat doselbst.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 6. — 473/4.

81.

1591. *Báró Wratiszlav Vencel mint Kregwitz Frigyesnek, II. Rudolf császár rendkívüli követének útítarsa jár Magyarországra. Útinaplójában írja:*

Ebéd után búcsút vettünk kíséretüinktől és török oltalom alá jutotunk. Hajóinkat az övéikhez kötötték és Esztergomba vontatták. Itt Mohamed szandzsák . . . három janicsárt adott mellénk örségül.

Az egész török birodalom tele van janicsárokkal . . . az egész birodalomban szét vannak osztva és mindenkor a keresztények és zsidók esküdt ellenségeinek tartatnak, azonban az állam a csöcselék lázadásai, zendülései és rakoncátlankodása ellen is sikerrel használja, mivel nem ritkán a keresztényeket és zsidókat is megvédi a török köznép kegyetlen üldözései és támadásai ellen.

Szamota István: Régi utazások Magyarországon és a Balkánfélszigeten. Budapest, 1891. 185—6.

82.

1598. május 1. *Pozsony. A pozsonyi városi tanács báró Landau Zsigmond udvari kamarai tanácsost felvilágosítja, hogy a zsidója, akinek érdekében közbenjárt, helytelenül tájékoztatta a pozsonyi vásárbíró viselkedéséről, mert inkább a zsidóra lehetne panaszkodni. A helyzet az, hogy az országos vásárok idején kívül a zsidókat nem engedik be a városba, hacsak előzetesen a városbírótól vagy a polgármestertől erre engedélyt nem kérnek és kapnak.*

Dem wolgebornen herrn herrn Sigmundten von Landaw freyherrn, Römisch kayserlichen mayestet hoffcammer-rath etc., vnserm genedigen herrn vnd nachbarn.

Wolgeborner, genediger herr, euer gnaden seind vnser freuntwillige nachbarliche dienst berait zuorahn. Euer gnaden schreiben ist vns anbehendigt worden, darauf dan wier alsobaldt vnsern marckhtrichter vor vnser erfordert vnd euer gnaden beschwerung des juden halber ihme vorgehalten, welcher aber vns grundtlichen vorgebracht, das ehrmelter judt euer gnaden allzu mildt berichtet, wein sich diser judt die gantze zeit über in allem gar widerspennig erzaigt, gemainer statt marckhtgebier nicht allein nicht geraicht, sondern auch sich ihnen ohne vrsach gantz widersetzig gemacht, sich whan ehr wharen hieher gebracht, im losament verspert, auch andere mher vngebieterlichkhaiten vorgenhomen, welches alles vns dann zum beschwerlichisten vorfallen thuet. Dessen wier vns bey euer gnaden, do wier dero nicht vil lieber verschonen wöllen, zue beschweren füeglichere vrsachen, als der judt, gehabt hetten. Das nun euer gnaden beghern bemelten juden in die statt zu uerichtung seiner sachen yeder zeit frey herein zu passieren erinnern wier euer gnaden, das wier ihme, sowhol als auch andern juden, vnserm stattbrauch nach zue yedem kierchtag drey tag zuuor vnd drey tag hernach herein in die statt ihren sachen nachkhommen frey passieren, darmit sie sich whol vergniegen khönnen, wein es mit ihnen seidt kayser Maximiliani hochlöblichister gedechtnus zeitten ahn, do man sie mit grosser mieh von der statt gantzlichen weckhgebracht, also gehalten worden, das man aber den verschinen lanttag disen juden herein passiert, ist solches zu sonderm euer gnaden gefallen allein domahln beschehen, khan also solches von dem juden in khaine gerechtighait gezogen werden. So ermelter judt ausser der gewönlichen jarmärckht etwa alhie so nöttig seinem vorgeben nach zu schafen oder wharen hieher bringen wurde, mag ahr sich bey herrn stattrichter oder herrn burgermaister anmelden lassen, soll disfals nach gelegenhait ihme vergönstiget werden. Dieses wier euer gnaden mehrers berichts wegen freuntlicher mainung nicht bergen wöllen. Gottes seggen mit vns allen. Datum Prespurg, den 1. tag May anno 1598.

Euer gnaden willige:

N. richter, burgermaister vnd rhat daselbst.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 9. — 2/3.

83.

1599. III. 2. Bécs. Mátyás főherceg ráparancsol a Pozsonyi Kincstárra, hogy Áron Jakab nevű zsidónak adassa vissza a morva harmincados által jogtalanul elkobzott áruit: ezüst edényeket (amelyek után nem kell vámot fizetni), 131 nyest-, hód-, rókaprémet, amely után a harmincadot lefizette Óvárott, különben is a 92 hódbőrt Nagymartonban vásárolta egy kőszegi kereskedőtől, tehát harmincadfizetés alól mentestől vásárolta.

Matthias, Dei gratia Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Comes Tyrolis! Reverende ac Egregii syncere nobis dilecti. Conqueritur Ja-

cobus Aron Judaeus, per Perceptorem S(uae) M(aiestatis) Moravicum vasa quaedam argentea, cum quibus nullam ipse Tricesimam attigerit, una cum centrum triginta una pellibus mardurinis, castoreis ac vulpinis in Austria per ipsum coemptis, de quibus etiam debita tricesima soluta, sine iusta causa sibi per vim adempta detineri, non curato, quod et schedam tricesimalem et supremi quoque tricesimatoris Owariensis, documentum exhibuerit, eoque etiam nomine apud vos pro mercibus illis ex arresto relaxandis institerit, quod tamen impetrare a vobis haud poterit, eo quod documenti prolata minime sufficientia, sed magis authentica producenda esse iudica eritis, ad quod supplendum, idem Judaeus alia eaque adiecta tum tricesimatoris ac contrascribae tricesimae Sancti Martini, tum dicti supremi tricesimatoris Owariensis testimonia hic produxit, eademque vobis etiam transmitti petiit, iuxta instando, ut cum supradictas pelles, pro more indicaverit, tricesimam de iis solverit, ac super nonaginta duabus pellibus castoreis, a negotiatore quodam Hungaro Kewseghiensi emptis, signum quoddam acceperit. Cum vasis item argenteis, uti intellectum, ad nullam tricesimam appulerit, eaque ratione nullam fraudem vel contrabandum committere poterit, praelibato Perceptoris iniungere dignemur, quo merces illas arrestatas ipsi restituat, aut siquidem ultra id difficultatis adhuc aliquid, ex defectu plenioris informationis obstet, easdem interim ac usque ad ulteriorem nostram resolutionem causaque decisionem sartas, tectas conservet.

Cum itaque documenta illa per dictum Judaeum iam prolata satis liquida, nec quicquam causae subesse videatur, cur merces illae tamquam contrabanditae detineantur, attento quod illas more solito iudicaverit, tricesimam de iis solverit, ac nonaginta duas istas pelles castoreas in Martersdoff territorio nempe Austriaco a quodam negotiatore Kewszegkiensi (qui alias a solvenda tricesima immunes sunt) coemerit. Quapropter non videmus, quid obstet, quo minus ipsi merces illae relaxandae ac restituendae sint, prout etiam relaxationi ac restitutioni eorundem clementer hisce annuimus, benigne vobis mandantes, ut eam memorato Perceptoris statim iniungatis. Sin autem adhuc difficultas forte aliqua subesset, de ea nos edoceatis, atque interim de mercibus istis nihil prorsus alienari faciatis. Satisfiet in eo nostrae benignae voluntati.

Datum Vienna, secundo die Marty, anno nonagesimo primo.

Matthias m. p.

Ad mandatum Serenissimi Domini Archiducis
proprium:

Wolff Schvanharzing m. p.

B. Hanrade m. p.

Horsius m. p.

Papírfelzetes zárópecsétjével.

OL. E—252. rsz. 3194.

1599. IV. 3. *Löcsén. Izsák krakkói zsidó könyörgő levele a Szepesi Kincstárhoz, felsorolt elkobzott áruí visszaadásáért.*

S(pectabiles) ac M(agnifici) D(omini), partroni et fautores observandissimi. Post servitiorum meorum humillimam commendationem. Inops et aegenus ego Isaac Judaeus Cracoviensis iterum ad M. D. V.-arum tribunal ac consensum supples accedo, quam quidem meam impudentiam summum omnium rerum mearum dispendiunt mihi afflictissimo extorsit. Humillime ac qua possum submissione orans, ne placabiles animi M. D. V. hac mea importunate offendantur, quin potius placidas aures misero mihi pro D. V. summa humanitate ac mansuetudine praebeatis. Quapropter Sp. ac. M. D., submisso opem atque auxilium M. D. V. imploro, ac propter immensam Dei misericordiam supples oro, ne desertissimum me hominem in hac mea causa et hoc infortunio, quod quidem praeter omnem meam voluntatem, per vim mihi allatum est, a perditis hominibus auribus meis, deseratis, sed potius domino tricesimatori Francisco Jessensio mandetis, ut mihi, jam omnibus meis facultatibus, praeter durissimam, quam pertuli captivitatem, prorsus exhausto, merces meae restituantur. Siquidem nulla fraude mea in hanc calamitatem inciderim, promptusque sim et paratus exolvere, quicquid de jure pro vectigalium exactione a me requiretur, sicuti et ante has semper a me factum est. Moveant, quaeso, M. D. V. gemitus ac lacrimae decepti iam senis, moveat canities mea, moveat Christiana vestra pietas, ac ipsa praesertim moveat Dei omnipotentis misericordia, nec me afflictissimum ac mortalium omnium miserrimum deseratis. Et profecto Deus Optimus Maximus largissimus futurus est in ius Christiani operis remunerator, id, quod et ego miserrimus a divina benignitate assiduus meis precibus sedulo sum deprecaturus. Valeant Sp. M. D. V. quam felicissimae.

Leutschoviae, 3. die Aprilis, anno etc. nonagesimo nono.

Sp. M. D. V. subiectissimus cliens:

Isaac Judaeus Cracoviensis

Merces inductae: 28 ulnae veluti vilioris,

in valore	fl. 42.
7 particulae veluti antiqui continentis 3 ulnarum.	
2 ulnae Damasceni.	
3 pelles lutrinae denigratae,	
in valore	fl. 6.
ruduli antiqui et serici,	
in valore	fl. 3.
partae albae, in valore	fl. 2.

OL. E—252. rsz. 3193.

1599. V. 11. Bécs. *Az Udvari Kincstár, vámügyi szakértők meghallgatása után felmenti Aron Jakab kismartoní zsidót a csempészés vádjáról, s a morva vámost a tőle lefoglalt áruk teljes kiadására utasítja, s erről hivatalból értesíti a Pozsonyi Kincstárt.*

Reverendissime, Generosi et Egregii Domini, amici honorandi salutem, officiorumque nostrorum oblationem. Quae D(ominationes) V(estrae) R(everendissima) et G(enerosae) de rebus illis argenteis ac diversi generis pellibus Jacobi Aaron Judaei ex Kysmarton, per perceptorem Moravicum detentis decima Marty nuper elapsi perscripserunt, quibusque de causis, illud verum ac liquidum contrabandum, Fiscoque mancipandum esse censuerint, intellecta quidem, et pro indaganda certius eius rei veritate, statuendoque eo, quod hac in parte iustum et aequum Camerae suae Maistatis Austriacae, ac per hanc porro supremo tricesimatori Ovariensis, aliisque officialibus hic existentibus, necnon Fisci Austriaci advocato communicata sunt: Qui singuli, quod superinde informaverint, quibusque modo dictus Fisci advocatus adductis, et iuxta refutatis, quae in contrarium allegata fuere, argumentis ac rationibus, Hebraeum illum a commissa fraude vel contrabando purget et absolvat, ex adiectis scriptis A.), B.), C.), D.) et E.) abunde videre est.

Quae omnia cum Suae Serenitati Archiduci Matthiae domino nostro benignissimo, ante ipsius discessum, prolixè per nos relata et perlecta fuerint, ipsaque tum memorati advocati Fisci, tum Camerae Austriacae, ac nostrae quoque sententia clementer accedens, postquam nullum hoc loci contrabandum ex parte Judaei commissum comperiat, eundem ab impetitione ista liberum et absolutum reddiderit, resque illas arrestatas, ipsi quamprimum integre restitui iusserit.

Idem ex praelibatae Suae Serenitatis mente ac mandato R-ae G-sis V. D.-nibus hisce intimare voluimus.

Quae illud ita quamprimum, uti intellectum, effectum dabunt, executurae in eo saepefactea S-ae S-tis benignam voluntatem.

Datum Viennae, undecimo die May, anno nonagesimo nono.

V. S. C. R. M.-tis Camerae Aulicae Consiliary.

Két papírfelzetes cimergyűrűs zárópecséttel.

(A szövegben említett mellékletek nincsenek meg.)

OL. E—21. rsz. 777.

1599. július 1. Légrád. *Légrádi Mihály deák Fekete János soproni polgárral közli, hogy Orbán által 130 darab hód- és vidrabőrt küldött neki. Igyekezzék jó áron eladni a zsidóknak.*

.....

Im az orbantull kultem fel zaz harmynchj hod bwrt vidra bwrt, hanem azon kereom kegyelm(e)dett Mintt tjteolendeo vramatt hogj

kegjelmed hogj az s[j]dokban az kikett kegjelmed gondolt hogj kez pinzell fizett hjuassa be kegjelmed aggja Nekjk kegjel(me)d az Mintt legj Jobban atthattja kegjelmed.

Házi Jenő: A XVI. századi magyar nyelvű levelek Sopron m. kir. város levéltárából. Sopron. 1928. 246.

87.

XVI. század vége. Egy középnyemes által írt, házi orvosló, kéziratós könyv egy helyen zsidó orvosra hivatkozik:

„... Ezt a zsidó gyógyétótul tanútam ...”

Kéziratós orvosi könyv *Bencze József* orvoskandidátus tulajdonában Szombathelyen.

88.

1601. március 2. Nováki Szabó János kőszegi polgár nejével, Katalinnal együtt többek között Kőszegen egy házat vett meg a Zsidó utcában.

1601. jar dem 2. Marczy.

Vermerkht, was der Nouakhy Sabo Janos myt vnser abgestorbnen maymen, Cattaryna selligen, sie payde in ieren steenden ee erobert vnnd khaufft haben. Ist vnser anfforderung, wie volgt:

Erstlichen das hauss in der Judengasen.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1601. márc. 2.

89.

1612. február 8. Pozsony. A pozsonyi városbíró Landau Györgynek Haberl Ábrahám zsidó érdekében írt levelére válaszolva közli, hogy a zsidók csak az országos vásárok idején léphetnek a város területére, máskor nem, de Dévényen keresztül Pozsony iparos és kereskedő polgáiraival bármikor kapcsolatba kerülhetnek és ha peres ügyeik vannak, a városi bíróság mindig rendelkezésükre áll. Kivételt Haberl Ábrahám zsidóval sem tehetnek.

An herrn von Landaw.

Wolgeborner, gnadiger herr, euer gnaden seind mein iederzeit beflissen vnnd willige dienst zuuor. Deroselben schreiben auf begern dess Abraham Haberls juden an mich gethon habe ich empfangen vnnd vernommen. Berichte hierauf euer gnaden, dass es ye vnnd allewege bey dieser statt mit den juden also gehalten, dass sie ausser der offent-

lichen jahrmarckht alher nicht frey haben gehabt zue khommen oder einige handlung mit kauff vnnd verkauff furzunehmen, vnndzwar auch zue jarmarckhtzeiten lenger nicht mit ihren wahren sich aufhalten dörfen, alss drey tag beuor vnnd drey tag hernach vnnd solches auch mit anmeldung bey dem stattgericht. Wan aber sie ausser der zeit etwas zue verhandlen gehabt, haben sie sich auf den hoff gegen Deben vber verfüegt vnnd denen burgerstleuthen, so von ihnen etwass kauffen wollen, solchen khunen gethan vnnd alda ihres gefallens miteinander contrahirt. Von solcher vhralten gerechtigkeit vnnd freyheit, daruon ihnen den juden wol bewust, khönnen wir auch ieziger zeit nicht weichen, vielweniger gestatten, dass sie ihnen gewelber aufdingen ohne vorwissen der obrigkheit vnd ihre wahren wolten alhie einlegen. Damit nun auch dieser jued ins khunfftig nicht in schaden komme, ist ihme solches erstlich eingebildet worden vnnd verwisen, dass er dergleichen die zeit her haimblich ohne vnser vorwissen gethan. Sonsten wass billich vnnd recht ist, ist ihnen bissher bey vnss niemahl abgeschlagen worden, sonderlich wann sie rechtshandlung gehabt. Solches hab ich euer gnaden in nahmen eines ehrsamen raths andeuten vnnd mich in dem vbrigen zue allen müglichen diensten deroselben commendirn wollen vnnd thuen. Actum Pressburg, den 8. Februarii anno 1612.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 9. — nincs oldalszámozva.

Ennek a fogalmazványnak szözszerinti tisztázata megtalálható uo. Liber conceptuum nr. 10. — 301/2. oldalakon.

90.

1613. október 31. Pozsony. A pozsonyi városi tanács felszólítja Gatel gross-schweinburgi zsidóbíró, hogy mivel Kramer Bálint pozsonyi Arany Bárány vendéglős meghalt, aki nála kölcsön ellenében sok ezüstneműt zálogosított el, ezért jöjjön Pozsonyba, hogy a kölcsönadott pénzéhez juthasson a zálogtárgyak visszaadásával.

An den Gattell judenrichter zu Grossen Schweinburg etc.

Erbarer, besonders lieber Gattell judt! Wir fugenn euch hiermit zu wissenn, das vnlongist verwichenn vnnsrer mitburger vnnd gewester gastgeb zum Gulden Lampell alhier, Valtten Khramer mit todt abgangen. Weillen er dann zu seinen notturfften auf wochentliche verzinnsung ain summa gelts vonn euch entlehnet vnnd dargegen etliche khleinotter, guldenn vnnd silbernes geschmeide vonn guerttel, ringen vnnd schawpfennig zum vnterpfandt aingeseczt alles nach lautt ainer ordentlichen vnnd in beysein des Moyses judenn gemachten verzeichnus, also wollet euch mit solchen pfandern ehist hieher verfuegenn vnnd denen, so sie von rechts wegen geburen, wiederumb zustellenn, dargegen euch ewr dargelichens geldt vnnd was man euch schuldig sein wirdt, auch entrichtet werden solle, wie ihr denen vonn zaigern diess, Hansen Khramer alles, des verstorbenen Valttin leiblichen bruedern, mit mehrern vernehmen wirdt. Im fall solches nit beschach, wurden wir verur-

sacht an euer obrigkhait, herrn vonn Schönkhirchenn zu schreiben, seindt aber der meinung, ihrs dahin nicht werdet khommen lassenn, sondern euch alsbaldt neben zeigern diess alhier einstellenn. Darnach ihr euch zu richtenn. Im vbrigenn vnss gottlicher gnaden empfelendt. Datum Pressburg, den lezten tag Octobris anno 1613.

N. richter, burgermaister vnd rhatt der khuniglichen freystatt Presburg.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 11. — 95.

91—92.

1614. május 4. Kőszeg. *A kőszegi kereskedők panaszkodnak a stájerekre, kik, mint a zsidók, olaszok és mások, kárt okoznak nekik. Azt kéri a városi tanácstól, hogy tiltsa meg a kereskedésüket. A városi tanács a szerdai és szombati hetipiacok alkalmával ezt nem teheti meg, azonban a házalásukat már nem engedi meg.*

Die alhieige handelsleuth beschweren sich vber die Steuer.

Eodem die (den 4. May anno 1614.) khomen die kauff- vnd handelsleüth alhie suplicanto für einen ehnsamen rath vnd beschweren sich vber die Steuerer, als juden vnd wellischen vnnd anderen chrämern, das ein ehnsamer rath ein einsehen thüen vnd solliches abstellen wölle.

Decretum.

Dass man inen auf den wochenmarckhten, als mitwoch vnd sambstage das vailhaben nicht khönne verbietten, aber das haussieren solle allerdings eingestellet vnd aufgehbt sein. Daneben sollen sie auch nicht lenger, als über nacht alhie geduldet, wie solliches soll publiciert werden, doch das die handelss- vnd khauffleütte mit ihren wahren die burgerschafft nicht beschweren, sondern vmb ainen billichen denaren dieselben geben, damit khein gravamina für gemainheit khomme etc. Actum Günss, die, ut supra.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1612—1615. évi tanácsjegyzőkönyv 164—5.

93.

1614. szeptember 18. Pozsony. *A pozsonyi városi tanács ismételten felszólítja Gatel gross-schweinburgi zsidóbíró, hogy néhai Kramer Bálint pozsonyi vendéglős által nála elzalogosított ezüstneműt kölcsöne visszafizetése ellenében adja át Kramer Jánosnak, az elhunyt testvérének.*

An den Gatel judenrichtter zu Grossen Schweinburg vnnd seinen mittgenossen Moses juden.

Erbare besonders! Ihr werdet euch ohne zweifel zuerinnen haben, welcher gestalt wir euch Gatel juden noch obuerwichen jhars den letzten Octobris zugeschrieben, das ihr die diejhenigen klainotter, gulden vnd silbern geschmeide, rienge vnnnd schawpfennig, so von weilandt vnsern mittburger Valten Kramer auff aine gewisse summa gelotts gegen wochentlicher verzinsung verpfendet vnd versezet, gegen enttrichtung dessen, so man euch schuldig, zuruckgeben sollett. Dieweillen ihr aber damal seinen brudern den Hansen Cramer, zeigern diss, khainen andern beschaidt geben, dan das er doselbst bey euch die richttigmachung laisten solle vnd ihr die versezte pfander hieher zu liefern nit schuldig wehrt, also haben wir euch hiemitt nochmal vermahren wollen, demnach der verstorbne Kramer soviel schulden verlassen; das seine creditoren aus sein guett nichtt konen bezahlett werden, ihr wollett disen seinen brudern gegen enttrichtung, was er euch schuldig, ohne allen fernern auffzug, schaden vnd vncoosten diejhenigen zu ewren handen lautt des Mose juden aigner verzaihnus gegebne pfandt gewisslich vnd vnwägerlich zustellen. Wo solchs nichtt beschichtt, werdet ihr vnns verursachen bey ewer vorgeseztn obrighkhait vmb ernstliche aussrichtung anzuhaltnen vnd andere mittel, die vns nit mangeln, mitt euch furzunehmen. Darnach ihr euch zu richtten. Pressburg, den 13. Septembris anno 1614.

N. richtter etc.

Pozsonyi városi levéltár. Liber conceptuum nr. 9. — nincs oldalszámozva.

Ennek a fogalmazványnak tisztázata megtalálható uo. Liber conceptuum nr. 11. — 204. l-on.

94.

1615. *Gregorovics Péter egyszemű gonosztevő kínzó vallatása során Kőszegen beismeri, hogy egy év előtt Récényben részt vett két ökör ellopásában, melyeket egy zsidónak adtak el, ki azonban még nem fizetett nekik.*

Examinatus Monoculus per torturam.

1., Wie vorm jahr die 2 oxsen zue Ritzing gestollen, sey er darbei gewesen.

2., der Nicola Sudanitz, so alhie gerichtet, sey auch da gewesen.

3., die oxsen haben sie dem juden hie verkaufft.

4., aber der jude habe sie nicht gezahlet, darüber seyn sie eingekhomen.

5., wie heisse der jude.

6., ob er etwaz wisse von andern? Negat.

7., Wass sie alle zeit miteinander zue Sankt Marton beim seebellmacher gemacht? Er wisse nichtss, er sei nicht da gewesen.

8., Er wisse nichtss.

9., Wass man ihme gegeben, das er vndt der Matll nicht konnen oder wöllen bekhennen? Responsum: nichts haben sie eingenomen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea, 1615. évi iratok között.

Szalay Matl nevű gonosztevő vallomási iratai között. Peter Gregorowitz einaugiger-nek feltett kérdések a fentiek.

95.

1616. június 23. Bécs. Az alsó-ausztriai kamara megparancsolja a kőszegi városi tanácsnak, hogy mivel Márk vagy Mayer zsidó és fia Léb hír szerint sok posztót, vásznat, fátyolt, gyapjút és egyebet csempészték Morvaországból és ebből a kőszegi polgároknak is adtak volna el, ennek nyomozzanak utána és az eredményről tegyenek jelentést.

Ersamb, weiss! Wir werden glaugwiertig bericht, dass Marx oder Mayr jud neben seinem sohn Leb juden jārlichen auss Mährrern vil vnnderschiedtliche tüecher, leinbat, schlayr, huetterwoll vnd anndere gattungen bringen, dieselben hin vnd wider verbottner weiss verkhauffen, auch den Günsern daselbst auf borg verkhommern sollen.

Darauf ist in der Römisch khayserlichen mayestet, vnnsers allernedigisten herrn namben vnnsrer beuelch, das ir nach gehalttner vleissiger erkundigung vnss fuerderlichen berichtet, welchem Günsrer er jud etwann des verschinen sechshundert fünffczehenden jarss ichtes von dergleichen wahrn zu khauffen geben, so nicht durch ine selbst an den gebierenden orthen eingefiert vnd gebracht vnd er den dreissigist dauon bezaldt habe vnd solchen werth oder das schuldige khaufgeldt dafür, welches noch verhannden vnd von dem besagten juden nicht aufgehebt oder eingebracht sein möchte, biss auf verrern beschaidt in sequestro bey denselben behaltten wöllet, alss ir rechts zu thuen vnnd vnss die aigentliche beschaffenhait fuerderlichist zukommen zu lassen wardet wissen. Es beschiecht auch an dem allen irer khayserlichen mayestet genedigister willen vnnd mainung. Datum Wienn, den dreyvnndzwainczigisten Juny anno sechzehenhundert sechzehenden.

Römisch khayserlichen mayestet verordnete Nider-Össterreichische camer praesident vnnd rāth etc.

Kivül: Den ersamben vnd weisen N. richter vnd rath der statt Güssn.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1615. jún. 23.

Ivrétű papiros, vízjegye: címerpaizs, zárlatán két db ovális alakú földött címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *presentiert den 5. July 1616. die juden auss Mährrern betreffend.*

1616. július 5. után. A kőszegi városi tanács jelenti az alsó-ausztriai kamarának, hogy Márk vagy Mayer zsidóval és fiával Lébbel kapcsolatban, akik Morvaországból sok posztót, vásznat, fátyolt, gyapjút és más egyébét csempészték volna be és ezekből a kőszegi polgároknak is adtak volna el, gondos nyomozás után sem jöttek rá semmire sem kivéve, hogy másfél év előtt 5 mázsa gyapjút szállítottak Kőszegre, mit akkor lefoglaltak és ez a gyapjú egy süveggyártónál most is őrizetben van.

Hochlöbliche Nieder-Österreichische Camer etc.

Wolgeborne, edl, gestreng, genedig vnnnd gebiettunde herrn! Eur gnaden vnnnd herrlichkeit hiemit auf das an vnns in namen der Römisch khayserlichen mayestet etc., vnnsers allergenedigisten herrn wegen Marx oder Mayr vnnnd seines sohns Leeb beeder juden abgangnes den 23. Juny datiertes mandat vnnnd beuelch, so vnns den 5. July jungst verflössnes monnats praesentiert vnnnd anghendigt worden, das wier daraus gehorsambist vernomen, wassmassen eur gnaden vnnnd herrlichkeit berichtet worden, wie bemelte beede juden jährlichen auss Mährern vill vnnndterschiedliche tüecher, leinbat, schlayr, huetter-wollen sambt andern gettungen heraus brechten, dieselb hin vnnnd wider verbottner weiss verkhauffen, benebens vnnsern etlichen Günsserischen burgern auf porg verkomern solten. Hierauf berichten eur gnaden vnnnd herrlichkeiten, wier nach gehaltner fleissiger nachforschung gründtlich, das wier in dergleichen sachen biss dato noch khainen erfahn haben khönnen, die da der hochlöblichen camer geföll was entzochen. Vngefehr vor anderthalb jahren haben besagte juden 5 centen woll zu vnns anbracht, welche eingezogen vnnnd in berbott biss dato in sequestro ligen bey ainem huetter alhier, dergleichen wahrn aber, wie obuermelt, haben sie nicht weiters bekhendt noch bestanden. In fahl vnns aber ainer oder andere weiters mechte benambhafft vnnnd khundt gethan werden, sollen alssbalden die wahrn, was nahmens die auch sein mechten, nidergelegt vnnnd eingezogen werden, damit ier khayserlichen mayestet etc., vnnsern allergenedigisten herrn auf dero beuelch, will vnnnd mainung ain sattes benüegen von vnns vndterthenigist vnnnd gehorsambist gelaist werde. Diss haben wier der aigentlichen beschaffenheit nach eur gnaden vnnnd herrlichkeiten alss gehorsambe vnnnd vnnndterthenige zu berichten nicht vmbgehen sollen noch wollen. Vnnnd thuen eur gnaden vnnnd herrlichkeit vnns hiemit gehorsamblich beuelhen.

Eur gnaden vnnnd herrlichkeit vnnndterthenig vnnnd gehorsambe:

N. richter vnnnd rath der statt Günss etc.

Kivül: An der Römisch khayserlichen mayestet etc. verordnete Nieder-Österreichische camer herrn praesident vnd herrn rätthe etc. R. richter vnnnd rath der statt Günss abgeforderter gehorsamber bericht.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1612. szept. 10.¹

¹ Ez a keltezés mindenesetre téves, az általam megadott a helyes.

1616. szeptember 16. Bécs. Az alsó-ausztriai kamara megkapván a községi városi tanácsnak Márk vagy Mayer és fia Léb zsidókra vonatkozó jelentését, elrendeli, hogy a lefoglalt 5 mázsa gyapjút adják át Baumgartner Mátyás harmincad-ellenőrnek, ki azt értékesítse és a befolyt pénzt a magyaróvári főharmincad-hivatalnak fizesse be.

Ersamb, weiss! Wass vnns ir wegen Marx oder Mayrs vnnd seines sohns Leeb beeder juden fürkhomener verbottner weiss auss Mähren einfuehr vnnd verkhauffung etlicher sachen vnnd sonnderlich betretten fünff cennten woll zu abgefordertem bericht dise tagen gehorsamblich angedeüttet vnd euch denebens erbotten, solches haben wir mit mehrern angehört vnnd vernomen.

Wann dann erstberürte fünff cennten woll bey so geschaffenen sachen ain lautters irer khayserlichen mayestet verfallenes contrabant, sy die juden sich auch in demeselbsten schuldig geben, weiln dieselt sich darumben inner annderhalb jarn weiter nit mehr angemeldet haben.

Hierumben so ist in höchstgedachter seiner khayserlichen mayestet namen vnnsrer beuelch, das ir nit allain solche woll dem dreyszigist vberreüttter alda, Matthesen Paumgartner, fuerderlich zustellen lasst, welcher alberaith im beuelch hatt solche zuuersilbern vnd den weerth dafür in irer mayestet oberdreyszigistambt Hungarisch Altenburg zu erlegen, sondern auch obuermelten euerm erbietten nach hinfüro auf dergleichen vngebierliche vnd straffmässige einfuehr vnnd verkhauffung vleissige achtung gebet vnnd fürsehung thuett, wie in zu thuen wisst. Daran handndlet ir mehrhöchst besagter seiner khayserlichen mayestet genedigisten willen vnd mainung. Datum Wienn, den sechzehenden September anno sechzehenhundert sechzehenden.

Römisch khayserlichen mayestet verordnete Nider-Össterreichische camer rath etc.

Kivül: Den ersamben vnd weisen N. richter vnnd rath der statt Güsss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1616. szept. 16.

Ívrétű papiros, vízjegye: címerpaizs, zárlatán két db ovális alakú fődött címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *gepraesentirt vndt vor einem ehnsamen rath verlesen den 30. Octobris anno 1616.*

1617. március 3. Bécs. Az alsó-ausztriai kamara a községi városi tanács tudomására hozza, hogy mivel Mayer Márk és fia, Léb zsidók azt állítják, hogy ők Sopronszentmártonban az 5 mázsa gyapjú után a harmincadot megfizették, ezért, ha Baumgartner Mátyás harmincad-ellenőr a gyapjút még nem adta volna el, a zsidóknak azt adják át.

Fürsichtig, ersamb, weiss! Wass vnns ihr wegen Marxen oder Mayrs vnnd seines sohns Leeb beeder juden auf vorgehendt vnnsrer an euch

abgangene verordnung wegen fürkhombner verbottner weiss auss Märhern durch sy weggefürth vnnd verkhauffte etliche wahren vnnd sonnderlich der betretten fünff centen huetter-wohl berichtet vnnd wier euch vnndernn dato sechzehenden Septembris dess verschinen sechzehenhundert sechzehenten jahrs vnnderm andern darüber weiter anbevolchen, das ir nit allain solche jezt besagte fünff centen wohl dem dreisigist vberreütter alda, Matthesen Paumbgartner fürderlich auf sein anmelden zustellen lasset, sondern auch hinfüro auf dergleichen einfuehr vnnd verkhauffung vleissiger obacht nembet vnnd verhüettet, das alles werdet ir euch noch vngezweifelt wol zuberichten haben.

Wann dann vber die desswegen einkhomne mehrer bericht sich bisshero nit befunden, das durch besagte juden die gebüer von socher wohl entzogen oder durchschwerzt, sondern vilmehr ordentlich, welches sy mit dem dreissiger zu Sankt Merthen selbst zu bezeugen vhrbiettig, entricht worden sein solle, als hat die khayserliche anwesent der hinderlassnen hofcamer inhalt schreiben auss Prag, vom aindlifften lezt verfllossen monnats February auss alda angedeütten vrsachen, sonnderlich weil es ain geringes antrifft, zu beschaidt geben, sy habe wider die geratne relaxierung auch ainiches bedenckhen nit, derohalben sy dieselb auch darüber ersuecht, das sy vnbeschwert bey euch die weitere verordnung thuen wölle, damit obgedachte juden für dissmal mehrberüerte fünff centen wohl des arrest relaxiert vnnd frey gelassen werde, welche wolbesagte hinderlassne hofcamer vom sibennundzwainzigisten obberüerten monnats zu weiterer verordnung bey euch zuuerfuegen daherr auf vnns remittiert haben.

Darauf so ist in der Römisch khayserlichen mayestet, vnnsers allernedigisten herrn namben vnnsere beuelch, zum fall ihr berüerte fünff centen wohl noch bey hannden vnnd obbemelten dreissigist vberreütter alda denn Paumbgartner solche noch zur zeit der beschehnen auflag nach nicht hettet eruolgen lassen, das ihr dieselben anfangs ermelten Marxen Mayr oder seinen sohn Leeben juden widerumben ohne ainiche verhindernuss relaxiern vnnd eruolgen, auch alssbalden zustellen wollet, alss ihr zu thuen wisst. Es eruolgt auch hieran seiner khayserlichen mayestet gnediger willen vnnd mainung, Datum Wienn, denn dritten Marty anno sechzehenhundert sibenzehenden.

Römisch khayserlichen mayestet verordnete Nider-Österreichesche camer räth etc.

Kivül: Denn fursichtigen, ersamben vnd weisen N. burgermaister, richter vnd rath der statt Günsns.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1617. márc. 3.

Ivrétü papiros, vízjegye: kétfejű sas, zárlatán két db ovális alakú födött címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *den 7. Marcy angehendtig worden vnndt im versambletten rath verlesen.*

1617. szeptember 20. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Reichert Farkas marcheggi tisztartóhoz fordul Walter György pozsonyi kalapos neje érdekében, akit a kroisenbrunni zsidó vámos legénye és darabontja a vám miatt nemcsak becsületsértő szavakkal bántott meg, hanem kocsiját a rajta levő $\frac{1}{4}$ mázsa gyapjúval és a lovakkal együtt lefoglalta. Kéri a lovak és a kocsi szabadon engedését és intézkedést, hogy jövőben ilyesmi ne forduljon elő.

An herren Wolff Reichartten pfleger der herrschafft Marchegg.

Edler, vesster, insonders gonstiger lieber herr pfleger, demselben seindt vnser freundtliche gruess vnd willige dienst bereit zuoor.

Es ist fur vnser erschienen tugentsame fraw Christina, des ersamen Geörg Wölttels, vnser mittburgers vnd huettmachers alhier eheliche hawswirttin vnnd vns clagende furbracht, das alls sie negstuerschienen sambstag, 16. ditz, ainen viertel centner woll von Wien alhero nach Pressburg furen wollen, sie zu Croissenbrun des mauttners vnd juden doselbst dienstbuben die mauttgeburnus aines kreitzer ordentlich entrichtten hette, nachdem solches bescheh, hab der aufschawer oder trabant doselbst bey der mautt aber diess von den rossen vnd wagen auch 2 groschen gefordertt, sie aber sich beschärtt, es vorhin nichtt der brauch gewesen von dem wagen zu zahlen vnd ihme 4 kreitzer durch den rossknecht gebenn wollen, die er trabant aber nit angenommen, sondern mitt bemelkten des mauttners buben abseitts gangen. Vnd alls sie klagerin ain khlainen weg hernach farett, sey er trabantt ausser auf sie zugeplatzt, den sabel vber sie gezucktt, sie auch mitt ehrenrurigen wortten geschendett vnd geschmehett, ross vnd wagen auf Marchegg treiben lassen, do sie auch noch biss dato im arrest gehalten werden.

Wan der ihenige ärme fhierman, so des kuniglichen schlosses alhier vnderthan ist, mitt dieser vnbefugten auffhaltung zu grossen schaden vnd versaumnus seiner armen nahrung komett, auch hieran kheine schult hatt, nebens deme, das verbrech der clagerin, welche die bittliche geburnus von den rossen entrichtten wöllen, nit so erheblich, also ersuchen wir den herrn hiemitt nachtbarlichen, er bemelte ross vnd wagen des arrests gonstig erlassen, auch dem trabanten oder auffseher mitt ernst aufferlegen wolle, darmitt er vnser ab- vnd zureisende burgerleutt, dessenwegen allerley klagen vns furkeren, vber die gebur also vnbefugt nit molestire. Welches zu den es an ihme selbst der billigkheitt gemäss wollen wirs vmb den herrn mitt nachbarlichen diensten zuerwidern geflissen sein. Im vbrigen vns allerseitts gottlichen gnaden trewlich empfolen. Datum Pressburg, den 20. Septembris anno 1617.

1618. október 7. Ebenfurt. Simandl Jónás ebenfurti zsidóbíró Horváth Mihály és Pintér János kőszegi polgároktól ökröket vett meg gyapjú ellenében, mely üzletből kifolyólag a kőszegiek 6 tallérral még mindig tartoznak. Ennek az adósságnak behajtását kéri a zsidó Pamer Benedek kőszegi városbírótól.

Edle, vesste, insonnders gunstige, fürsichtige, liebe herrn euch seindt meine willige diennst. Es khumbt fuer mich Horbat Michal vnd zaigt mier an, dass Hannss Pinter mit einen Jonnass Simanl judenrichter alda zue Ebenfuert h vor vier jahren mit wohl auf oxen gehandelt vnd Horbat mit dem Pinter vber solche handndung ist Pinter mier, alss judenrichter schuldig verblieben dreyvnddreysig taller. So hat Pinter mier zuegesagt innerhalb 8 tag solche 33 taller zu schickhen oder selbst zu bringen, welches nit bescheehen. Hat der Pinter die wohln bey dem wiert zue Ebenfurth vber vier wochen lassen ligen. Alsdann erst ain wagen nach der wohl geschiekht vnd die 33 taller nicht, hab ich ain stimpfl wohl zum vnderpfandt behalten vnd ime die andere wohl alle geschiekht. So ist dasselbig stimpfl wohl bey dem wirt vbers halb jahr ligen verblieben, im weter verfault vnd verdorben. Lat mich der wiert angeredt, soll die wohl nemben oder will die auf gassen werffen. Hab ich solches stimpfl wohl weegen lassen vnd gewogner wider angenumben vnd gewessen 149 lb. vnd wohln den centen per 18 taller verkhaufft vnd bracht 27 taller weniger ain lb. Vber dise wohln bleibt er mier noch schuldig 6 taller vnd 1 lb. wohln. Anjezo hat Hannss Pinter nach laut seiner fuergebrachten antwort vnd schreiben nit von mier Jonnass Simandl alss judenrichter, mit welchen er den hanndl gehabt vnd noch hat, bracht, sondern von judnen, so alhie fleisch haekhen, welchen der hanndl nichts angangen ist, schreiben gebracht. Wann die herrn mit solcher schreiben khain genüegen haben wolten oder glauben sezen noch ferer von meiner hoeher obrigkhet, alss meinen geneidgen herrn, welcher aber auch nit anderst berichten werden haben, wolten schreiben. Aber die herrn werden auf solch meinen warhaftigen bricht gegen denn Hannss Pinter vnd Horwaten zue thuen wissen vnd dann mich, wass er mier noch schuldig, richtig mache vnd bezahle. Solches hab ich den herrn zu berichten nebenss vnss alle götlicher bewahrung beuolchen. Datum Ebenfuert, den 7. tag Octobris anno 1618-isten.

Euer vessten vnd hochgeehrten diennstwilliger:

Jonnass Simandl judenrichter.

אני יונה בר שמעון ז"ל

Kivül: Dennen edlen vnnd vessten herrn Benedicten Paumer statrichtern zue Günns, meynen gnedigen vnnd grossgünstigen lieben herrn zue hanndten.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1618. okt. 7.

Ivrétü papiros, melynek vízjegye: kétfejű sas, zárlatán papírba nyomott, homályos körvonalú nyolcszögletű gyűrűspeccsével és hátlaon ez egykorú feljegyzéssel: *Jonas Simandl judenrichter zue Ebenfurth Horwat Mihaln contra Hanss Pinder betreffend. Producirt 17. Octobris 1618.*

101.

1619. január 18. Bécs. Mátyás német császár Hoffmann Lénárd bécsi kereskedő panaszára, kinek Scheuch Salamon zsidó 300 forinttal tartozik, pátensében meghagyja, hogy a zsidót, ahol találják, ott törvény elé állítsák.

Wir Mathias von Gottes gnaden erwölter Römischer kayser, zu allen zeiten mehrer des reichs, in Germanien, zu Hungern vnd Böhaimb khönig, ertzherczog zu Österreich, hertzog zu Burgund, Steyr, Kharnten, Crain vnd Würtenberg, in Ober vnd Nider Schlesien, marggraff zu Mähren, in Ober vnd Nider Lausnitz, graff zu Tyrol etc. embietten N. allen vnd jeden vnsern nachgesetzten obrigkheiten geist- vnd weltlichen, so in vnsern erzherzogthumb Österreich vnter vnd ob der Ennss gesessen sein, vnser gnad vnd alles guettes. Vnd füegen euch gnediglich zuuernemen, dass vnserer Nider Österreichischen regierung Leonhardt Hoffman mit hoher clag angebracht, alss sey ime Salomon Scheuch judt dreyhundert gulden nach beschehener vnd geschlossener abhandlung zubezahlen restierendt verblieben. Wiewol er nun ime juden vmb bezahlung angeregtes rests offtmals angesprochen, so hette er doch die contentierung niemaln empfangen, sondern wuerde, weil bemelter jud anyezo nirgentes zubetretten, derentwegen gezwungen auf sein Scheuch juden perschon zugreifen vnd vnss zu dem ende vmb ertailung aines patentes gehorsamblich anzulangen vnd bitten, so dan wir durch gedachte vnser regierung solch sein Hoffmanss bitten in gnaden angesehen. Demnach so ist hierauff an euch alle vnd ewer yeden in sonderhait vnser gnedigisten beuelch vnd willen, dass ihr, wann ihr durch ime Hoffman oder seinen gwaltrager mit diesem vnsern brieff ersuecht werdet, gedachten Scheuch jued hierumben zu recht haltet. An dem erstattet ir vnsern gnedigisten willen vnd mainung. Geben in vnser statt Wien, den achtzehenden January im sechzehenhundert vnd neüntzehenden, vnserer reich dess Römischen im sibenden, dess Hungerischen im ailfften vnd des Böhaimischen im achten jahr.

commissio domini electi imperatoris in consilio.

Paulus Sixt Trauthson grat und freyherr, statthalter.

Jacob Scholtz doctor cantzlerambts verwalter manu propria.

Maximilian Berchtoldt manu propria.

Paul de Ello manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. jan. 18.

Egykorú egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: sisakdíszes címerpaizs.

1619, február 28. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő az alsó-ausztriai kormányhoz benyújtott folyamodványában azt kéri, hogy Scheuch Salamon zsidónak Kőszegen elraktározott gyapjújából követelése megtéríttessék. Ez irányban a kőszegi városi tanácshoz megfelelő parancs intéztessék.

Hochlöbliche Nider-Österreichische Regierung!

Gnädig vnd hochgebiettunde herrn! Auf mein gehorsames anzaigen A. vnnd die darin inserirte schuldt-abhandlung B. 300 florin liquidirtes debitum contra Salomon Scheuchen juden betreffendt haben eur gnaden mir aus denen fürgebrachten motiven ein patent zum rechten C. mit gnaden verwilligt, dessen ich mich dann gancz vntherhänig bedanckhe. Alss ich nun erfahren, das er judt, als vagabundus, zu Günss etlich woll ligendt vnd sonst solche anderwerts zu verpartiren willens, bin ich selbst hinunter auf Güns vnd alda mich bey herrn stattrichter mit fürweisung bemeltes patents angemeldet, ihme auch, damit er der sachen mehrern bericht vnd ihme juden nicht laviren noch an meiner praetension dubitirn möge, hab ich ihme noch darzue sein judens aignes einbringen D., so er alhie bey eur gnaden gethon vnd mein darauf beschehene gründliche ablainung E. crafft ratschlags es eur gnaden allerdings bey dem ausgefertigten patent verbleiben lassen, fürgewiesen, aber gleichwol dissmahlen vnuerrichter sachen weckhraisn müessen. erthailten patents würkhlich geniessen vnd solches von ihme stattrichter zu Güns in billiche gehorsambe obach gezogen werde, als gelanget an eur gnaden mein gehorsambes bitten, die wollen bey solcher beschaffenheit dem stattgericht alda gemessen anbefehlen, das es mir auf mein verrers anmelden auf das ausgefertigte patent vnd beschehene ablainung alle billiche aussrichtung thue vnd mir, souil mein anforderung betrifft, von des judens guett vnd nidergelegten woll erfolgen lasse. Solches will ich in schuldigem gehorsamb verdienen mich befehlend.

Eur gnaden gehorsamber:

Leonhardt Hoffman manu propria.

Kivül: Regierung. Gehorsambes anzaigen vnnd billiches bitten Leonhardten Hoffmans handlsmans alhie contra Salomon Scheuch juden inuermelte gnedigen verwilligung vnd verordnung betreffendt.

28. Februarii 1619.

Denen von Güns die gebür vnd billigkeit.

2. Marty anno 1619.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619 febr. 28.

Eredeti kérvény ívrétű papíron, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas.

1619. március 4. Bécs. Mátyás német császár megparancsolja a községi városi tanácsnak, hogy Hoffman Lénárd bécsi kereskedőnek Scheuch Salamon zsidóval szemben fennálló követelése a zsidónak Kőszegen lerakott gyapjújából egyenlítették ki.

Matthias von Gottes gnaden erwölter Römischer khayser, auch zu Hungern vnd Böhaimb khönig, erczherczog zu Österreich.

Getreüe, liebe! Auss dem einschluss hiebei habt ir mit mehrerem zuuernemben, welcher gestalt wir von Leonharten Hofman eüch anzubeuelhen, das ir ime von dess durch den Salomon Scheüch juden bey eüch niderglegten guett vnd woll, souil sein anforderung sich erstreckt, eruolgen lassen sollet, gehorsamblich gebeten worden. Beuelhen eüch darauf gnedigist vnd wöllen, das ihr hierin die gebür vnd billichkhait handlet. An dem erstattet ir vnsern gnedigen willen vnd mainung. Geben in vnserer statt Wien, den vierten Marty im sechzehenhundert vnd neünzehenden, vnserer reich dess Römischen in sibenden, dess Hungrischen im ailfften vnd dess Böhaimbischen im achten jahr.

commissio domini electi imperatoris
in consilio.

Paulus Sixt Traauthson graf vnd freyherr, stathalter.

Christoff Schäffler doctor, canczlerambt verwalter manu propria.

Bernhardt Veltzer manu propria.

Paul de Ello manu propria.

Kívül: Vnser getreüen, lieben N. richter vnd rath vnserer statt Ginnss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. márc. 4.

Ivrétü papiros, melynek vizjegye: koronás kétfejü sas, zárlatán fődött császári titkos pecséttel, hátlapján ez egykorü feljegyzésekkel: 1. praesentiert 4. Marty 1619. 2. Inuermelter Scheuch jußt ist auf den 5. Aprilis 1619. für rath erfordert worden. Dasselbsten wird man dem befelch gemess die gebühr vnd billichkeit verhandeln.

1619. március 12. Scheuch Salamon kismartoni zsidó az alsó-ausztriai kormányhoz benyújtott kérvényében kijelenti, hogy Kőszegen elraktározott 18 mázsa gyapjú Pirkheim János Gáspár tulajdona, ki azt egy varasdi kereskedőnek akarta eladni, miért Hoffman Lénárd bécsi kereskedő letiltása törvénytelen. Kéri a letiltás feloldását és biztosok kiküldését, hogy a közte és Hoffman között fennforgó nézeteltérés rendeztessék.

Hochlöblich Nider-Österreichische Regierung!

Gnädig vndt hochgebietende herrn! Eur gnaden in vnderthenigkhait

hiemit zuberichten kan ich nicht vmbgehen, wie dass irer Römisch kaysrerliche mayestet rath vnd regent der nider-österreichischen landen herr Hanss Caspar von Pirkhaimb etc., mein gnädiger herr, einem handels verleger von Masrasin¹ auf dessen anhalten von seiner eigenthumblichen schafflerey bey 18 centen wollen kauflichen mit dieser condition volgen zu lassen sich bewilligt, das besagte woll mir biss auf Günss richtig geliuert werde. So dann auf wolbesagtes meines gnädigen herrn beuelch, welcher mich mit dieser woll dem geschlossnen contract gness auf Günss geschickht, auch beschehen.

Alss nun daselbs ohne zweifel anderer seiner obligenden geschafft halb besagter kaufman sich nicht befunden, hab bey dem verordneten stattrichter zu Günss biss auf sein ankunfft ich solche wollen verwahrlich eingesezt vnd meinen weg zuruckh wider genomen, vnder welcher zeit sich einer, so alhie wohnhafft, namens Leonhardt Hofman daselbs mit diessen vnstatthabenden praetext, alss ob ich mir etliche ausstandt zu entrichten schuldig, dessen ich nicht gestendig, befunden vndt vnder den nahmen dieses ausstandts ein arrest auf vielbesagte woll erlangt.

Wann ich dann, wie besagt, mir ainigen heller schuldig zu sein nicht weiss oder verhoff, da auch gleich solches were, mein gnädiger herr dessen nicht zuentgelten noch ime das seinig in arrest nemen lassen kan, also dieser Hofman wolbesagtem meinem gnädigen herrn, welches ir gnaden wol ohne mein massgeben zu andten wissen werden, ein hohen strafmässigen gwaltt erweisen.

Demnach gelangt im ersten an euer gnaden mein ganz vnderthenig gehorsams bitten, die geruhen bey solcher beschaffenhait durch gnessnen beuelch herrn stattrichter zu Günss alles ernsts aufzulegen, das er vnuerhindert dieses vnstatthabenden verbotts auf vorweisung besagtes beuelchs die woll alsaldt eruolgen lass vnd ex officio den arrest relaxier, im andern aber zwischen mir vnd dem Hofman commissarios gnädig zuerordnen, welche mit vnsern notturfften vnns erst vernommen, da sich dan verhoffentlich befinden wirt, ich ime den geringsten heller nicht schuldig sey, da sich aber wider verhoffen etwas befinden würde, bin ich erbietig von hinnen vnd auss der statt nicht zueruckhen, biss er dess seinigen bey heller vndt pfennig contentiert vnd befridigt sey. Wie nun solch mein erbietlich bitten in ainem vnd denn andern verhoffentlich ganz billich, alss beschuldthichs gehorsamb vnd tue mich zu gnädiger willfahung in vnderthenighait beuelhen.

Eur gnaden gehorsamber:

Salomon Scheich judt von der Eisenstatt.
doctor Lückh etc.

Kivül: Regierung. Gehorsamb vnderthenig anlangen vndt bitten Salomon Scheich von der Eyssenstatt juden contra Leonhardt Hoffman inuermelte gnedigen erwilligung in ain vnd andern, wie gebetten.

12. Marty 1619.

Dem richter von Günss, wie auch inuermelten Hofman vmb fürderlichen bericht. 12. Marty 1619.

¹ helyesen: *Warasin* lesz.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. márc. 12.

Eredeti folyamodvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas.

105.

1619. március 13. Bécs. Mátyás német császár Scheuch Salamon kismartoni zsidó panaszára, hogy Kőszegen lerakott gyapjú nem az övé és az mégis le van tiltva, a kőszegi városbíró ezt ügyben jelentéstételre utasítja.

Matthias von Gottes gnaden erwölter Römischer khaiser, auch zu Hungern vnd Böhaimb khönig, erczherczog zu Österreich.

Getreuer, lieber! Mit mehrerm hast du auss dem einschlus hiebey zu sehen, welchermassen Salomon Scheich judt sich wider Leonharden Hoffman wegen eines auf inuermelte vnd in dem verwahrung eingesezte woll angethonen arrests sich höchlichen beschweren vnd die wein er der angebenen schuldt nicht gestendig, gedachte wohl auch ime juden nicht zuegehörig, derentwegen vnss gehorsamblich bitten thuet, dir alles ernsts durch gemessen beuelch aufzulegen, das du vnuerhindert dises vnstathabenden verbots gegen fuerweissung dises vnssers befelchs bemelte wohl alsbaldt eruolgen lassest vnd denn arrest ex officio relaxirest. Beuelchen dier hierauff gnediglich vnndt wöllen, das du vnss zu handen vnsserer nider-österreichischen regierung deinen fuerderlichen bericht einraichest. Daran erstattetst du vnssern gnedigisten willen vnd mainung. Geben in vnsserer statt Wienn, denn dreyzehenten tag Marty sechzechenhundertneüntzehenten, vnsserer reiche des Römischen im sübenden, des Hungerisch im aindlifften vnd dess Bohaimbischen im achten jahr.

commissio domini electi imperatoris
in consilio.

Paulus Sixt Trauthson graf vnd freyherr, stathalter.

Christoff Schäffler doctor, canczlerambt verwalter manu propria.

Maximilian Berchtoldt manu propria.

Paul de Ello manu propria.

Kívül: Vnsserm getreuen lieben N. richter der statt Güss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. márc. 13.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött császári titkos pecséttel, hátlapján az egykorú feljegyzésekkel: 1. *Praesentiert den 20. Marty 1619.*, 2. *Scheich juden betreffendt*, 3. *mandatum Matthiae regis de anno 1619.*

1619. március 15. *Az alsó-ausztriai kormány utasítja a kőszegi városi tanácsot, hogy Hoffman Lénárd bécsi kereskedőnek 342 forint 9 krajcár követelése Scheuch Salamon zsidóval szemben rendeztessék.*

Leonhardt Hoffman contra Scheuch juden.

Freytag den 15. Marty 1619. ist ein befehl von der hochlöblichen nieder-österreichischen regierung Leonhart Hoffmann contra Salomon Scheuch juden 342 florin 9 kreitzer schuldt-anforderung betreffend, darinnen gemeiner statt die gebühr vnd billichkeit zu handeln anbeuohlen, ist der beschaidt, inuermelter Scheuch judt soll auf den 5. nechstkommenden monats Aprilis für rath erscheinen, allsdann soll die sachen abgehandelt werden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 225.

1619. március 18. *Bécs. Pirkheim János Gáspár a kőszegi városbíróhoz írt levelében neheztelését fejezi ki amiatt, hogy a tulajdonát képező gyapjút Hoffman Lénárd kérésére lefoglalták. Ennek a zárlatnak a feloldását kívánja, hogy Scheuch Salamon zsidó azt megbizásából eladhassa.*

Ehruenster, insonders lieber herr stattrichter, euch sein meine guetwillige dienst beuor. Ich bin durch Salomon Scheuch juden auss der Eisenstatt bericht worden, wie das ain alhieiger handelsman, mit namen Leonhart Hoffman auf die wohlen, welche ich im hinab zu führen vnd zu uersilbern verthraut, ain verpoth gethonn haben solle, welches mich nit wenig wunder nimbt, das ir solchs verpoth, weillen auch der judt aussthrickhlich vermelt, das die wohlen nit im, sondern mier gehörig, angenomben habt. Gesezt, da die wohlen gar den Scheuch juden zuegehörete, da doch nit ain pfundt an diser wohlen sein ist, wer demnach nit gebreüchig von stundtan aussser anhörung des gegenthails ain verpoth anzunemben, weillen auch er Leonhart Hofman nuer ain patent zum rechten vnd gar nit, das er macht hat auf seine güetter, vilweniger auf sein des Scheuchen persohn zu greiffen. Hab ich euch derentwegen hiemit freindlich ersuechen vnd bitten wollen, weilen euch von der hochlöblichen nider-österreichischen regierung ain beuelch zuekhumben, das ir in diser sachen euren füerderlichen bericht vbergeben sollet, ir wollet solchen euren bericht mit eheisten vbergeben lassen, damit ich mit meiner wohlen nit verhündert, sondern wan er Scheuch aufs eheist hinab khumben wiert, das er mier solche vnuerhindert jedermenigckhlich versilbern khan, solchs wie es an im selbst billich. Also beschult ichs vmb euch in andern fuerfallenden occassionen nit mehr. Den Gottes segen mit vnss allen. Wien, den 18. Marty 1619.

Eur dienstwilliger:

Hanns Caspar von Pirkham zu Leopestorff
manu propria.

Kivül: Dem ehruesten vnd füernemben herrn N. Pämber stattrichter zu Gïnss, meinen insonders lieben freündt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. márc. 18.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött homályos gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: 20. Marty 1619. empfangen.

108.

1619. március 19. A kőszegi városi tanács Scheuch Salamon zsidó tudomására hozza, hogy gyapjútát Kőszegen Hoffman Lénárd bécsi kereskedő kérésére lefoglalták, miért is ápr. 5-én jelenjen meg a tanács színe előtt, hogy ez a kérdés rendeztessék.

Vnssern gruss zu(u)or.

Lieber Scheuch jud. Du hast von vnsserm herrn stattrichter nit allein, sondern auch von denen vbrigen vnsseren von gemeiner statt Gunss nach Wien deputirten abgesandten gnugssam verstanden, dass Leonhart Hoffmann handelsmann in der niderlag zu Wien den 7. Februarii diss jahrs dein alhie ligende woll ein gerichtliches verbott gethan, dasselbig gemeinem statt vnd landts gebrauch nach geburrlich iustificirt vnd zue vollziehung solches verbotts, auch einantwortung der gerichtlich verbottenen woll den 5. diss monats von der hochloblichen nider-österreichischen regierung ein befelch vns in versamleten rath exequirn lassen. Vnd wir wol befugt wären gemeltem befelch allsbalden ein genügen zu laisten, jedoch damit du dich keiner übereilung zu beklagen habest, alss heischen, citirn vnd beruffen wir dich hiemit peremptorie, dass du nemlich selbstentweder in aigner person oder aber durch einen vollmechtigen auf den 5. nechst eingehenden monats Aprilis alhie auf dem rathauss erscheinst gewisslichen, gedachten Hoffmans seiner anforderung halben contentirest vnd also das verbott relaxirest oder aber in verbleibung dessen wird auf ferners anhalten mehrgedachten Hoffmanns geschehen, was die gerechtigkeit erfordert vnd mit sich bringen wird, welches wir dir zu deiner nachrichtung hiemit andeuten wollen. Datum Gunss, den 19. Marty 1619.

Kivül: Herr Leonhard Hoffmann handelsmann in der niderlag zu Wien contra Colman Scheuch jüden zue Eissenstatt 342 florin 9 kreitzer geltschuld betreffendt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. márc. 19.

Eredeti fogalmazvány több javítással a szövegben. Papiros, melynek vízjegye: kígyó.

1619. március 22. *Az alsó-ausztriai kormány jelentést kér a kőszegi városi tanácstól, hogy Hoffman Lénárd bécsi kereskedő és Scheuch zsidó közti perben a letiltott gypjúval mi történt?*

Hoffmann contra Schew juden, den 22. Marty 1619.

Inn sachen Leonhart Hoffmanns zu Wien contra Schew juden ist ein befelch von der nieder-österreichischen regierung verlessen worden, darinnen vom stattgericht, wie es mit der verbottenen woll beschaffen, bericht abgefordert etc. Ist hierauf der beschaidt, es soll die hochlöbliche nieder-österreichische regierung aussführlich berichtet werden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 231.

1619. március 25. *Bécs. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő Braun János György kőszegi városi jegyzőhöz írt levelében lebecsülően nyilatkozik Scheuch Salamon zsidóról és kérkedve hangoztatja, hogy az alsó-ausztriai kormányhoz rövidesen benyújtott jelentésében ezt a zsidót el fogja intézni.*

Edler, vester, sonnders gnediger lieber herr stattschreiber deme sein mein willige dienst jederzeit beuor. Dess herrn geliebtes schreiben von 22. dits sambt den 3 einschliesen habe ich zue recht empfanngen, darauss mit verwunderung vernemmen muessen, wass Scheuch judt erpracticirt, noch verwunderlichen aber khombt mier für, dass reuerendo der ehrlosse schelbm in seinem einbringen an die nider-österreichische regierung der schulden gahr nicht gestendig, da er doch zuuor in seinem ersten anrueffen, welches auch mier vmb meinen bericht berathschlagt worden, der schulden gestendigt vnndt allein begerth mich auf seine instancz, alss herrn rendtmaister in der Eysenstatt, da were er mit ruckhen gesessen, zu weissen. Anieczo bringt er ein, der herr von Burckhaimb sey sein herr, also dass man sicht, wassfuer ein vertrechter schelm dass ist. Ist es im nun in ainem, alss dass er mier anieczo die schulden gancz zu laugnen begerth, nicht zuuil, so ist es im auch im andern nicht zuuil, dass er vnder einem falschen schein mier die woll auss dem henden zuepracticiren vermaint, welches im aber ob Gott will nicht gelingen soll, dann ich dem von Purckhaimb in meinen bericht ein solches guets in die hautt werffen will, dass er sich vmb den juden nicht viel mehr in diesem sachen annemen soll.

Weillen es dan auf dem bericht, dass herr stattrichter zu Günss, wie auch ich bericht thuen sollen, will ich es an meinem bericht nicht erwinden lassen, allein mein bitt, der herr wolle herrn stattrichters bericht also verfassen, wie er ohne massgeben zu thuen weiss, damit ich dem schelmen recht vnder die arm greiffen möge, dann mier noch in frischer gedechtnus, dass herr stattrichter mier vermelt, wie Scheuch die woll hinundter gebracht, dass er sie zu Gunss den huettern zuuer-

khauften begehrt, auch nicht anderst vermelt, dann sie sey sein vndt in seinem einbringen melt er, dass sie alhie einem waresinner hanndtisman alberaith verkhaufft worden, welches gahr vbel mitainander überein stimpt, derowegen wie gebetten, der herr den bericht wirdt zuerfassen wissen vnnndt demselben mit ehester glegenheit herauf sennden. Soll vnderdessen mein bericht alhie auch verfertiget, damit sie sobaldt die regierung widerumb siczt, miteinander khönnen vbergeben werden. Herrn Tapper schreibe ich, dass er einem aygenen potten auf mein vncossten nach Sankt Mertten in dass dreysigistampt schickhe vndt alda sich erkundige, ob die woll auf Scheuchs judten oder andern nammen sey verdreysigst vndt abgemauth. Ist sie nun auf sein dess juden nammen geführt worden, khöndte nicht schaden in dem bericht etwass daruon vermelt wuerde. Dass er aber die schult anieczo laugnet habe ich bey einem ersamen rath zu Günst genuegsambe documenta fürgewissen, dass es eine richtige vndt liquitirte schuldt seye. Auch dass gethanne verpott dem stattbrauch nach justificirt vndt zum drittenmall renouirt, also dass man mir mit recht dieses nicht wierdt absprechen khönnen. Dass habe ich dem herrn also in khuercz zuer freundlichen antwort andeuten wollen vnnndt thue in zuesampt herrn stattrichtern neben freundlicher salutation göttlicher bewahrung beuelhen. Dattum Wien, den 25. Märty anno 1619.

Dem herrn dienstwilliger:

Leonhardt Hoffman manu propria.

Kivül: Dem edlen vnnnd vesten herrn Johann Geörg Praun stattschreiber zue Günst, meinem gern vielgeliebten herrn zue hanndtenn Günst.

Szombathelyi áll. Itárban Kőszeg város Itára. Miscellanea 1619. márc. 25.

Ivrétü papiros, melynek vízjegye: mesterjegy, zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletü gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: 27. Marty 1619. empfangen. Leonhardt Hoffman contra Scheuch juden.

111.

1619. április 5. Pamer Benedek kőszegi városbíró az alsó-ausztriai kormánynak jelenti, hogy utasításukra Hoffman Lénárd bécsi kereskedő részére Scheuch Salamon zsidónak Kőszegen levő gyapjút lefoglalta. A zsidó arról sohasem tett említést, hogy a gyapjú nem az övé, sőt intézkedett, hogy annak árából 50 forint az egyik kőszegi mézárósnak fizetessék ki adóssága fejében. A zsidó az idézésre sem jelent meg. Parancsot vár, hogy a gyajával mi történjék.

Hochlobliche Nider-Österreichische Regierung!

Gnedig, hochgepietunde herrn! Euer gnaden befelch in sachen Leonhardt Hoffman handelsmans in der befreyten niderlag zu Wien contra Colman¹ Scheuch juden von der Eissenstatt ein bey dem stattgericht

¹ helyesen: Salamon.

alhie verbottene woll betreffendt, darinnen von mir bericht abgefördert wirdt, hab ich mit gebührender vndertheniger reuerenz empfangen. Zu vollziehung nun disses gnedigen befelchs berichte euer gnaden ich in gehorsamb souil, dass noch vmb verschiebene Weihenachten gemelter jud mit etlich centner wollen alhero auf Günss gelangt, dauon allsbaldten den huttern eines theils verkaufft, die übrige, welches noch bey 15 centner ist, weiln ers nit verkauffen können, alhie ligen lassen darneben souil beuolhen, wann die hutter diesselb in seinem abwesen auch kauffen, dass mans ihnen geben vnd erfolgen lassen solte in dem werth, als ers ihnen zuor in der person verkaufft hatt. So hatt er auch zugleich einen fleischhacker alhie, deme er 50 Reinisch fl. schuldig ist, auf gemelte woll gewiessen, niemals aber anderst gesagt, dann die woll sey sein. Alss nun gedachter Hoffmann dessen erindert, ist er mit einem offnen patent auf den Scheuch juden vnd seine gütter leutendt, so von euer gnaden ihme genedigst ertheilt worden, zu mir kommen vnd wegen einer schuldt, die ihme bey bedachtem juden ausstendig sey, auf obengemelte woll nit allein das verbott gethon, sondern auch wie gebrechlich, dasselbig tertia vice renouirt vnd justificirt, dessen dann der judt auch gnugssam erindert worden, aber bisshero nichts zu der sachen gethan, auch auf eines ehrssamen rathes alhie beschehene citation nit erschienen, vielweniger das verbott relaxirt. Werden demnach euer gnaden in disser sachen ohne mein gehorssames massgeben die partey zu entscheiden wissen vnd erwarte ich einer gnedigen resolution, wessen ich mich in disser sachen ferner zuuerhalten haben werde. Euer gnaden zue beharrlichen gnaden mich in gehorssamb beuehendt.

Euer gnaden gehorsammer:

Benedict Pamer stattrichter zue Günss.

Kivül: Hochlöbliche Nider-Österreichische Regierung gehorssamer abgeförderter bericht Benedict Pamer stattrichters zu Günss ein bey dem stattgericht zu Günss im verbott ligende woll betreffendt. 9. Aprilis 1619. gemacht.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. ápr. 9.

Eredeti fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas. A szövegben több javítás és betoldás van.

112.

1619. április 16. A kőszegi városi tanács Scheuch Kálmán kismartoni zsidót kiengedi a börtönből, ki 50 dukát biztosíték ellenében ígéri, hogy Scholz Gáspár bécsi polgár örökösével szemben fennálló perében Pünkösdkor a kőszegi bírói szék előtt meg fog jelenni.

Eodem die 16. Aprilis 1619.

In aedibus domini iudicis Benedicti Pameri, Herbst, Tschöki, Tauchner, Bornemissza Peter, Grünwaldt clagt ich in nahmen der Caspar

Scholzen erben zu Wien contra Colman Scheuch juden zur Eissenstatt vnd erlegt auf sein person das verbott wegen einer schuldt-anforderung. Darauf beclagter jud gebetten ihne dess arrests zu entlassen. Hatt sich verobligirt vnd darüber vergriffen bey 50 ducaten, die er der statt verfallen sein will, dofern er sich nit in nechst herzunahenden Pfindgen disser sachen halber stellen wirdt. Actum, ut supra.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 236.

113.

1619. április 20. Bécs. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő megköszöni Braun János György kőszegi városi jegyzőnek, hogy a városbírónak Scheuch zsidó ügyében az alsó-ausztriai kormányhoz írt jelentését megküldötte. Igaz-e, hogy Scheuch zsidó Kőszegen járt és ott gyapjút adott volna el? A maga részéről a sopronszentmártoni harmincadhivatalnál fog érdeklődni. Az osztrák rendek a királynak még nem tették le a hűség esküt, sőt Felső-Ausztria szövetkezett Csehországgal. Adja Isten, hogy béke legyen.

Edler, vesster, sonnders genediger herr stattschreiber deme sein mein willige dienst jederczeit beuor. Sein schreiben sampt herrn stattrichters bericht ist mir durch herrn postmaister zu recht vberliffert worden, welher neben meinem bericht, so baldt die regierung widerumb siczt, solle vbergeben werden meinen gewalttrager. Sicht für guet an, der herr den befelch in original mit eingeschlossen hette, welches da in der herr herauf schickte, noch beschehen khöndte. Zaiger dits Hannss Pinder vermelt mir, dass Scheuch judt vnden zu Günss gewesen vnd woll verkhaufft habe, ob deme also oder wass sonsten sein fürbringen gewesen, bitt ich freuntlich mich mit weinigen zuerstendtigen. Herr Tapper wolle er vnbeschwert noch einmall erindtern, dass er mir gebettener massen im dreisigstampt zu Sankt Mertten nachforsche. Dass die regierung bisshero nicht gesessen ist die vrsach, die stend dem könig noch nicht geschuldtigt, so haben sich die Oberenserischen stenndt mit den Behaimben allerdings verainigt. Gott werde alle ding zum bessten, damit baldt fridt vnd der arme man nicht mehrers betrangt werde. In dessen schucz vnd schirmb vnss alle befehlendt. Wien, den 20. Aprill 1619.

Dienstwilliger:

Leonhardt Hoffmann manu propria.

Kivül: Dem edlen vnd vesten herren Johann Geörg Praun stattschreiber zue Günss, meinem sonnders genedigen, vielgeliebten herrn zue hanndenn Günss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. apr. 20.

Papiros, vízjegye: mesterjegy, zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: 23. *Aprilis 1619. empfangen.*

1619. április 24. Loipersdorf. Pirkheim János Gáspár rossz néven veszi a köszegi városbírótól, hogy a múltkori levelére nem válaszolt. Megismétli, hogy Köszegen lerakott gyapjú az övé és Scheuch zsidó csupán annak eladásával van megbízva. Úgy járjon el, hogy ne kelljen ellene lépéseket tenni.

Ehrnuester, insonders freundlicher, lieber herr stattrichter euch sein meine guetwillige dienst beuor. Ir werdet euch guetter massen zuentsinnen haben, das ich euch vnlengst zuegeschriben vnd erindert, das die wohlen, welche der Scheuch judt vor disen hinab gebracht, ain verpot ainer vermainten schult halber, so er Scheuch schuldig sein soll, darauf beschehen, nit des juden, sondern mier zuegehörig ist. So ist mier doch wider mein verhoffen auf mein gethones schreiben ainige antwortt von euch nit zuekhumben, welches mich sehr befrembet, das ir mich nit allain auf mein schreiben nit beantwortt, sondern mier mein wohlen oder das gelt, so man dafier zubezahlen vrbiettig, aufhalten wollet. Will euch hiemit nochmallen zum überfluss freindtlich ersuechen, ir wollet mier solche vngelegenhait nit mass, sondern auf begehren des Scheuchen, welchen ich mein wohlen zuerkhauffen vertraut, nit allain die wohlen, sondern das darumb ingenumbene gelt vnauhaltig eruolges lassen, damit andere firmembende mitl, welche ich aller billichkhait fiernemben mecht, verhüttet bleiben mügen. Gottes segen vnss beuelchent. Leoperstorff, den 24. April anno 1619.

Euer williger:

Johann Caspar von Pirkham zu Leoperstoff
manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Köszeg város levéltára, Miscellanea 1619. apr. 24.

Ivrétü papiro, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött és homályos körvonalú nyolcszögletű gyűrűspeccsével és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: praesentiert 30. Aprilis 1619. Schew juden betreffend.

E levélen címzést nem találunk.

1619. május 23. Kismarton. Scheuch Salamon kismartoni zsidó a köszegi városbíróhoz írt levelében kimentti magát, hogy betegsége miatt nem tudott Pünkösdkor Köszegre utazni. Ami Scholz irányában fennforgó adósságát illeti, ennek megadására nézve többféle lehetőséget sorol fel annak bizonyítására, hogy kötelezettségének meg akar felelni.

Edler, vester, sonders vilgeliebter herr stattrichter, dem herrn sein mein in gebüer guetwillige dienst vnnd grues beuor. Ewr vest vnd herrlichkeit wissen sich zuerindern, das ich mich gegen ein löblichen stattradt zue Günss anerbotten hab bey hocher straff auf die Pfingstfewartagen hinab zuestellen des herrn Schulzen selligen halben. Weiln ich

aber auss leibs schwacheit, welches mein obrigkheit, herr rändtmeiss-ter, guet wissentlich ist, nun weil es mier nit müglich ist gewessen auf die fewertagen hinunder zuekhemen, ihr gestreng herr rändtmeisster mier anbeuolchen, das ich den andern fewertag einen potten zue ewr vesst schicken soll vnd er selbsten ewr vest destwegen schreiben wil. Weil aber diser pott nit dahaym ist gewessen, sonder allein zue Rab vnd nechstens spat haym khumen vnd Gott waiss ieczige zeit auser dises pottenn kheinen müglich hinunder rayssen vnd sich wagen wil, da hab ich dem potten alsbalt ewer vesst mit disem schreiben gegen ewr vest zue entschuldigen vnd darneben ist mein grosses gebet an ewer vest vnd herrlichkeit, wollen mich gegen ewern herrlichkeit entschuldigen.

Darneben erindere ich ewr vest, welches auch herr rändtmeisster gar entpfintlich ist vnnd der herr stattrichter, als ein verstántiger herr abnemen khan, wie gar vnbillig ich draectiert werde vnd ewer vest, so wol andre herrn mollestiert werden. Derweil des herrn Schulzen diener, mit namen Augustin, den ersten pfingstfewrtag alhie bey dem alhieigen judt schuldt halber der Schulczischen angemelt vnd begert zuebezallen, da het ihme wol gebüert. Dieweil ich bey hauss bin, das er sich aufs wenigist bey dem herrn rändtmeisster, als mein obrigkheit, meinet halben solle angemelt haben der Schuldtesischer (*sic!*) schult halber, vermein das recht, das meine herrn zue Günss haben. Het ihr gestreng herr rändtmeisster, als mein obrigkheit, ime auch die billichkheit geton, weil er meniglichen, es sei judt oder christen, der billigkheit vnd ausrichtung gethon hat, welchen noch kheiner beschwárt ist worden, sondern bey ime rechte justiy zu empfinden sein werde vnd wen sich herr Schulzen diener daryber zuebeschwären het gehabt wider die ausrichtung, das ime vom herrn rändtmeisster nit beschechen were, so hete er mer vrsach gehabt sich bey dem herrn stattrichter zue Günss zuebeschwären. Nun aber khan der herr, als ein verstendiger abnemen vnd spieren, ob der herr stattschreiber vrsach hat gehabt in namen der Scholczischen mich also zue draectiern vnd die herrn von Günss zue mollestiern. Da ist allein mein vndertheniges gebet an ewer vest vnd herrlichkeit, auch so wol an andere herrn, die herrn werden mier dise gnadt erzeigen, das des herrn Scholzen diener meine jungste abraittung, wass ich ime in allen schuldig verbliben bin, von mier vnd meinen weib vnderschriben ist worden bey ainhundert achtundtczwainczig oder dreyssig gulden, denselbigen den herrn oder bey einen andern den gwalt lassen sol, wen ich mit dem ehesten hinab khome, denselbigen alten rest halber vrbittig bin erbar mit ime zueuer gleichen vnd nach vnd nach zuebegeben doch mit diser beschaffenheit, auss dise vierczig gulden, die ich ime alberait schon erlegt vnd zuebeweyssen hat. Wan aber damit Augustin, herrn Scholzen diener, nit zuefriden sein wil, so wil ich seiner alhie gewürdig sein, weil ich icziger zeit nit von hauss rayssen khan vnd beger mich mit ihme erbar zueuer gleichen vnd den maysten tayl zuebezallen, es sey mit gelt oder gelts wert.

Wan ihme aber solches noch nit geföllig ist, dan wil ich einen

hueter zue Günss zwischen hin vnd Michaeli souil wollen geben, als halbe schult, den andern halben tayl zuer somer schyer vnd vmb solcher schult sich ein hueter anstatt meiner verschreiben werdt, damit die herrn sehen vnd spiern, das ich armer judt beger zuebeczallen vnd wolte Gott, das ich nit vmb das menig khumen wert vnd ich verhoff, meine geistige herrn werden mich entschuldiget haben der straff halber, weil ich von einen ross gefallen bin. Thue mich ewr vest vnderthanig beuelchen. Actum Eysenstatt, pfinstag vor Vrban in 1619. jahr.

Ewr vest gehorsambste:

Sallaman Scheuch judt.

Kivül: Dem edlen vnnd vessten herrn N. vnnd N. stattrichter der khayserlichen statt Ginss in Hungern, meinen sonders vilgeliebten herrn, Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. Ivrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán szürke viaszba nyomott ovális alakú homályos gyűrűpecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *praesentiert im rath den 15. Juny 1619.*

116.

1619. május 28. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő az alsó-ausztriai kormányhoz adott jelentésében a községi városbíró ezirányú felterjesztésére hivatkozva okmányokkal bizonyítja, hogy Scheuch Salamon zsidó neki 300 forinttal adósa és mert sohasem tett arról említést, hogy Kőszegen levő gyapjú Pirkheim János Gáspáré lenne, ennélfogva jogos a letiltás és annak érvényben maradását és követelésének kiegyenlítését kéri a zsidó hazudozásaival szemben.

Hochlöbliche Nider Österreichische regirung!

Gnädig vnd gebietunde herrn! Es ist mein schuldtner, Salamon Scheuch, ein judt, bey eur gnaden mit A. einkommen vnd vermaint beschwärt zu sein in deme, das ich ihne wegen der mir noch ausständigen 300 fl. haubtgueth etlich schaffwoll, so er zu Günss nidergelegt, aber nach Warasin ainem handelsman, der sie von herrn Hansen Caspar von Pürckhaimb erkaufft, lifern solle, alda bey dem stattrichter ins verbott nehmen lassen, da er mir doch ainigen haller nicht schuldig seye. Begehre demnach dem stattrichter zu Günss die relaxirung des verbotts aufzulegen vnd da er mir auch icht was schuldig, begehre er commissarios zuuerordnen, welche vns baider seits vernehmen solten, alssdann er mich bey haller vnd pfennig befridigen vnd ehe nicht aus der statt veruckhen wolle, welches sein anbringen eur gnaden mit überschriebenen beschaidt: dem stattrichter von Günss, wie auch in vermeldtem Hoffman vmb fürderlichen bericht erledigt.

Hierauf nun hat gedachter richter zu Günss sub B. seinen bericht eur gnaden übergeben, so denen interessirten auf anlangen fürzuhaltten

beratschlagt, welchen ich gegen der tax von der canczley herausgenommen. Vnd weilen auch mir neben dem richter meinen bericht zu thuen gnädig anbefohlen worden, alss will ich solchen eur ganden gründtlich vnd warhafftig hiemit in gehorsamb einraichen.

Vnnd erindere eur gnaden, das judt in seinem einbringen lautter vermelt, die woll, so er nach Günss geführt vnd alda niedergelegt vnd ich darauf ein verbott gethonn, gehöre auf Warasin ainem handlsman, so sie von wolgedachtem herrn von Pürckhaimb erkaufft vnd müesse aldorthin geliefert werden, mit welchem fürgeben er judt eur gnaden mit eitel vngrundt fürkombt vnd ein grosses falsum begangen. Dann wann eur gnaden des stattrichters zu Günss gethonen bericht ablesen, befindet sich lautter, hell vnd clar mit nachfolgendem formalibus, das er judt etliche centner woll auf Günss geführt, dauon er alssbaldt den huettern alda ainen thail verkaufft, die übrige aber, weilen ers damahlen, notetur, nicht versilbrn können, aldorten zu Günss ligen lassen, darneben souiel befohlen, wann die huetter dieselbe in seinem abwesen, iterum notandum, auch kauffen wolten, das mans ihnen geben, widerfolgen lassen solle vnd eben in den werth vnd precio, als ers ihnen zuor persönlich verkaufft habe. Item so habe er auch dazumahl zugleich einem fleischhackher zu Günss, deme er 50 taller schuldig gewesen, auf ermelte woll angewiesen. Niemalss auch anders fürgeben, dann die woll seye sein. Das seindt nur die formalia sein des stattrichters bericht. Daraus eur gnaden ein handtgreiffliche contrarietet, vn- gleichheit vnd vngrundt zu spüeren, dessen Scheuch judt billich abscheuch tragen hette sollen eur gnaden, alss dem höchsten landtsfürstlichen tribunali mit dergleichen fablen fürzukommen. Aber eur gnaden wissen selbst hochvernünftig, das es dergleichen leuth gebraucht, sitt vnd gewonheit, ja judens art ist, destwegen dan eur gnaden ganz löbl seinen wortten ainigen glauben nicht gesezt, sondern beede thail hierüber vernehmen wollen.

Ob aber judt mir nicht schuldig, wie er fürgibt, lass ich beiligende vidimirte abhandlung vnd termins vergleich C., dessen original ich bey handen, reden, inhalt welches er judt mir 300 fl. habtgueth zu thuen schuldig. Dann als ich dieselbe vor diesem bey eur gnaden gehorsamblichen sub D. eingelegt vnd das er judt nindert angesessen, sondern hincinde vagibundus, hab ich ein patent auf sein persohn vnnd güetter begehrt, welches mir auch eur gnaden vermüg rathschlags verwilligt vnd hiebey in originali E. ausfertigen lassen. Wie nun solches der judt, das ich das patent in handen, erfahren, ist er mit F. einkommen vnd so keckh vnd leichtferttig gewesen, das er die schuldt abermahlen in ein dubium vnd zweifl ziehen dörffen. So eur gnaden mir vmb bericht decretirt, welchen ich auch sub G. mit beständigem grundt der warheit gehorsamblichen also gethon, das auch hierauf eur gnaden mir überschriebenen bschaidt gnädig erthailt vnd es allerdings bey dem ausfertigten patent E. verbleiben lassen.

Wie ich nun in erfahrung kommen, das judt etlich woll nach Günss geführt vnd alda solche zuverkauffen willens, bin ich bey eur gnaden sub H. gehorsamblichen einkommen vnd vmb ein auflag an die von

Günss neben deme in handen habenden patent angehalten, das sie mir, souiel mein anforderung mit sich bringe, von der woll erfolgen lassen wolten, zumassen solches das patent vnd der befelch I. mit mehrerm ausweiset, mit deme ich dann selbst nach Günss verraist vnnnd das verbott auf besagte des judens woll gethonn, auch ordentlichen zum drittenmahl iustificirt. Vnnnd obwolen judt dieses verbotts genuesamb erindert, auch durch einen ersamen rath zu Günss, wie solches des stattrichters alda übergebener bericht oben B. mit mehrerm ausweiset, citirt worden, so hat er doch zur sachen nichts gethonn, sondern also ersiczen lassen.

Dieweilen mir aber mit seinen nulliteten vnd vn begründten einbringen, so von eur gnaden nie acceptirt worden, nicht gedient, weniger zu dem meinigen kommen möchte, eur gnaden auch benebens aus des stattrichters gethonnem bericht vernommen, das er judt mit eitlen faulen fischen, wie man sagt, vmbgehet vnd eur gnaden zu überführen kein abscheuch tregt, alss betrag ich mich meines schuldtbrieffs vnd des darauf von eur gnaden erlangten patents vnd darüber ausgewürkhten vnd verwilligten verbotts gancz billich, bin auch der vnterthenigen hoffnung, eur gnaden werden mich dabey mit gnaden allerdings schutzen vnnnd handthaben.

Diesem nun nach gelanget an eur gnaden mein gehorsambes gancz billiches bitten, die geruehen herrn stattrichter zu Günss vngehendert des juden laugnen vnd nichtigen lähren wortten gemessen anzubefehlen, das er auf mein verrers anmelden mir besagte vnd von mir in das verbott rechtmässig genommene vnd nunmehr mir zuegehörige woll in abschlag meiner anforderung erfolgen vnd anhändigen lasse, wie nun solches in dieser lauttern sach gancz billich beschicht vnnnd ich ainssmalss von diesem vn billichen vnd vngewissen zahler komme. Also will ich solche justitiam vnd gnadt zu aller occasion schuldiger vnterthenigkeit nach zuuerdienen eusserist geulessen sein, mich hierüber zu gewerlichem bschaidt befehlet.

Eur gnaden gehorsamb vntertheniger:

[Leonhardt] Hoffman manu propria.

Kivül: Regierung. 28. May 1619. Abgeforderter, warhaffter vnd gegründter bericht vnd verrer gehorsambes billiches bitten Leonhardten Hoffmans handelsmans alhier contra Salamon Scheuch juden inuermelte auflag an den stattrichter zu Günss 300 fl. liquidirte schuldt, destwegen ein in das verbott alda genommene woll betreffend.

Denen von Günss voranbeuohlener massen die gebür vnd billichait. 31. May 1619.

Szombathelyi áll. levéltárban Köszeg város levéltára, Miscellanea 1619. máj. 28.

Eredeti beadvány vizjegynélküli ívrétű papíroson, mely felső és alsó szélein egérrágott.

1619. július 12. Bécs. II. Ferdinánd király megparancsolja a kőszegi városi tanácsnak, hogy Hoffman Lénárd és Scheuch Salamon zsidó közti vitás ügyben a jog és igazság szerint járjanak el.

Ferdinand der ander von Gottes genaden zu Hungern vnd Behaimb könig, erczherczog zue Österreich etc.

Getreue, liebe! Auss dem einschluss hiebey habt ihr deutlicher zu sehen, wassfür strittigkeit sich zwischen Leonharden Hoffman vnd Salamon Scheuch juden erhalten vnd was sein Hoffmans suppliciern vermag. Ist hierauf vnser, alss dess durchleuchtigen, hochgebornen Albrechten erczherczogen zue Österreich, vnser freuntlichen, geliebten herrn vettern vnd bruedern in disen landen geuolmechtigter, genedigister beuelch vnd wöllen, dass ihr vor anbeuolchnermassen dem supplicanten der gebür vnd bilichkhait verhelffet. Dass ist vnser genedigister will vnd mainung. Geben in Wienn, den zwelfften tag monats July im sechzehnhundert vnd neünczehenden, vnserer reiche dess Hungerischen im ersten vnd dess Behaimbischen im andern jahr.

commissio domini regis in consilio.

Paulus Sixt Trauthson graf vnd freyherr, stathalter,

Jacob Scholtz doctor vicecantzler manu propria.

A többi aláírás kitörve.

Kivül: Vnsern getreuen, lieben N. richter vnd rath der statt Günss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. júl. 12.

Egerrágott ívrétű papiros, melynek vizjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött királyi titkos pecséttel. Hátlapjára irt feljegyzések kitörve.

1619. július 25. Az alsóausztriai kormány rendeletére a kőszegi városi tanács Hoffman Lénárd bécsi kereskedőnek Scheuch Kálmán kismartoni zsidó irányában fennálló 300 rajnai forint követelése ügyében a feleket szeptember 9-re törvényszékük elé megidézi.

Hoffman contra Schew juden.

Am tag Jacobi 25. July 1619. ist ein befelch von der nieder-österreichischen regierung verlesen worden betreffend Leónhard Hoffmann handelsmann in der niderlag zu Wien contra Colman Schew juden zur Eissenstatt 300 florin Reinisch schulden betreffend, darinnen einem ehersamen rath auferlegt wirdt, dass ein ehersamer rath vor anbeuohlener massen die gebühr vnd billigkeit in der sachen handeln solle. Ist der bschaidt, dass beede partey von dato über 6 wochen vnd 3 tag, dass ist den 9. Septembris diss jahrs alhero citirt, verhört, alssdann die gebühr vnd billigkeit anbeuohlener massen gehandelt werden solle.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 273.

1619. augusztus 7. Nikolsburg. Scheuch Salamon zsidó a községi városbíróval közli, hogy mivel ura, Pirkheim János Gáspár megbízásából Nikolsburgba kellett utaznia, ahonnét a mostani zavaros viszonyok miatt nem távozhat, ennél fogva Hoffman Lénárd miatt kitűzött tárgyalási napra Kőszegen megjelenni nem tud.

Edler, vesster, vertrauetter herr stattrichter, dem herrn sein mein vnderthänige willige dienst gehorsamblich alle czeit willige. Den herrn stattrichter, alss einen ersamen, wolweyssen stattrath zueberichten, ich armer judt nit vnderlassen die herren zuebehölligen, demnach die ernuesten herrn mier zuewissen das Hoffman anbelangen, das ich mi hinab auf Ginss begeben sol vnnd mier über acht tag nit frist lassen thuet, da sol zwischen mier vnd Lienhardt Hoffman die gebüer vnd billigkheit gehandelt werden. Da bericht ich meine vilgeliebte herrn, derweil ich jecziger zeit nit bey hauss bin, sonder ich durch meinen genedigen herrn, herrn von Bierckham in Mährn geschickht worden bin, wie ich den zue Nicolspuerg über sechs tag ligen thue vnd nit rayssen khan, das man jecziger zeit vnser halben nit haym khumen khan, da bit ich ganz vnderthänig, die herrn werden bedenckhen dise zeit, das mier nit müglich ist von Nicolspuerg weck zu rayssen, geschweigen haymzuefahren. Woldt Gott ernuesten herrn, solten wissen, wie ieczige zeit in Mayreen zue rayssen sey. Derenthalben procedier ich sollenniter, wert meinen herren, herren von Pierckham von seiner vertratten wollen durch den herren verhindert worden vnd solche zeit die herrn sich werden gedulden, sonstn mein gnediger herr, herr von Pierckham die wollen oder das gelt ahn hernen ersuechen werde. Solches due ich ewre vestt vnd meinen vilgeliebten herren gehorsamblich erindern von mier Sallomon Sch(e)uch judt. Actum Nicolauspurg, den 7. Augusti 1619. jahr.

Des herrn dinstwilliger:

Sallaman Scheuch judt.

Kivül: Dem edlen vnd vessten herrn N. N. stattrichter der khayserlichen statt Ginss in Hungern, meinen sonders vilgeliebten hern vnd freündt zuegestöllen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. aug. 7.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán papírba nyomt nyolcszögletű és homályos gyűrűspeccsével és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel; praesentiert 11. Augusti 1619. Schew juden betreffend.

1619. augusztus 30. Scheuch Salamon zsidó az alsóausztriai kormányhoz fordul kérelmével, hogy mivel ő Pirkheim János Gáspár földesúri joghatósága alá tartozik, ennél fogva Hoffman Lénárd bécsi kereskedő követelese miatt ne Kőszegen perelje őt, hanem Loipersdorfban.

Hochlöbliche Nider Österreichische regierung!

Gnedig vnnd hochgebiettunde herrn! Mier ist vor etlich tagen von

richter vnd rath der statt Günss neben gelegte citation A. zuekhummen, darauss ich befinde, wass gestalt Leonhardt Hoffman, welcher seinen bedunckhen nach vermainte forderung zu mier zu haben vermaint, mich vor ihnen beclagt, wie sy dann inhalt solcher citation den 9. Septembris vnns sollicher strittigkeit halber zuergleichen benent. Hierauf berichte euer gnaden ich in gehorsamb so will, das ich denen von Günss mit ainicher jurisdiction nit, sondern herrn Hanss Casparn von Puerckhaim zu Loepperstorff, der zue Hungern vnnnd Behaimb khüniglichen mayestet regiments rath der Nider Österreichischen landen vnterworffen. Da nun ermelter Leonhardt Hofman rechtmessige praetensiones gegen meiner persohn zu haben vermaint, muess er mich bey herrn von Puerckhaimb, allss meiner ersten instanz vnnnd nit vor denen von Günss vorelagen. Langt derentwegen an euer gnaden mein vnderthenig gehorsambs bitten, sy wellen denen von Günss auferlegen, das sy offternenten Hoffman auf verrers anrueffen genczlich ab vnd auf mein erste instanz weissen, inmittels aber mit aller handlung gegen mier stillzustehen, das, wie es billich, will vmb euer gnaden ichs gehorsamblich verdiennen mich beuelhent.

Euer gnaden vnderthanig vnd gehorsamen:

Salomon Schew judt.

Steffan Stetter manu propria

Kivül: Regierung. 30. Augusti 1619.

Gehorsams anzaigen, auch billichs bitten vnd begern Saloman Schew judten zu Leopperstorff contra N. richter vnd rath der statt Günss inbegriffene gnedigen auflag an die von Günss betreffendt.

Denen von Günss mit zuestellung furzuhalten. 30. Augusti 1619.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. aug. 30.

Eredeti beadvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas.

121.

1619. augusztus 31. Bécs. II. Ferdinánd király megparancsolja a kőszegi városi tanácsnak, hogy mivel Scheuch Salamon zsidó Pirkheim János Gáspár alattvalója, ezért Hoffman Lénárd bécsi kereskedő követelésével a zsidó földesurához forduljon.

Ferdinand der ander von Gottes genaden zue Hungern vnd Behaimb könig, erczherczog zue Österreich etc.

Getreüe, liebe! Auss der beylag habt ihr mit mehrerm zuuernemen, wassmassen wider euch sich Salomon Scheich judt, vmb dass ihr auf anhalten Hannsen Hofmans wegen ainer anforderung ihne für euch, da er doch nicht euch, sondern vnnsERM getreüen, lieben Hannss Casparn von Pirckhaimb Nider Össterreichischen regiments rath mit der jurisdiction vnterworffen, erfordert haben sollet, beschweren vnd vnns euch aufczulegen den Hofman auf verrers anhalten für sein erste instanz zu weisen gehorsamblich bitten thuet. Wann wir euch dann solch sein anbringen mit zuestellung fürczuhalten beratschlagen lassen,

hierumben haben wir euch, alss dess durchleüchtigen hochgeborenen Alberti erczherczogens zu Össterreich etc., vnnsers freundlichen geliebten herrn vötter vnnd brueders in disen lanndten geulmechtigter zuefertigen lassen wöllen vnnd beschiecht auch hieran vnser genedigster willen vnnd mainung. Geben inn der statt Wienn, den leczten Augusti im sechzehenhundert neünzehenden, vnnserer reiche dess Hungarischen im andern vnd dess Beheimbischen im dritten jahr.

commissio¹ domini regis in consilio.

Paulus Sixt Trauthson graf vnd freyherr stathalter.

Jacob Scholtz doctor vicecantzler manu propria.

Jeronimus Westernoehher.

Paul de Ello manu propria.

Kivül: Vnnsern getreüen, lieben N. richter vnd rath der statt Güss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. aug. 31.

Ívrétű papiros, melynek vizjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött királyi titkos pecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *Schew jud contra Hoffmann. 1619. den 6. Septembris angehängigt vnd den 7. eiusdem vor rath verlesen worden.*

122.

1619. augusztus 31. Bécs. II. Ferdinánd király Pirkheim János Gáspár panaszára meghagyja a kőszegi városi tanácsnak, hogy mivel Hoffman Lénárd bécsi kereskedő kérésére Kőszegen lefoglalt gyapjú Pirkheimé, ezért azt a zárlat alól oldják fel.

Ferdinand der ander von Gottes genaden zue Hungern vnd Behaimb könig, erczherczog zue Österreich etc.

Getreue, liebe! Ihr habt auss dem einschluss hiebey mit mehrerm zuersehen, wassmassen sich vnser getreuer, lieber Hanss Caspar von Pierckhaimb zue Leoperstorff, Nider Österreichischer regiments rath wider Hannsen Hoffman, vmb dass derselbe auf sein bey euch ligende wohlen ain verpott gethon haben solle, höchlichen beschwären vnd vnss solch verpott zu relaxirn gehorsamblich bitten thuet. Beuelchen euch darauf, alss dess durchleüchtigen hochgeborenen Alberty erzherzogen zue Österreich, unnsers freundlichen, geliebten herrn vetter vnd brueders in disen landen geulmechtigter genediglich vnd wöllen, dass ihr den supplicanten die obbenente wohlen vnuerhindert dess Hofmans verpott vnaufgehaltner eruolgen lasset. An dem beschiecht vnser genedigster willen vnd mainung. Geben in der statt Wien, den ainundtdreyssigisten tag monats Augusty im sechzehenhundert vnd neünzehenden, vnnserer reiche dess Hungerischen im andern vnd dess Behaimbischen im dritten jahr.

commissio domini regis in consilio.

¹ eredetiben tévesen: *consilio* van.

Paulus Sixt Trauthson graf vnd freyherr etc. stathalter.
Christof Schäffler doctor manu propria.

Jeronimus Westernacher manu propria.
Paul de Ello manu propria.

Kivül: Vnsern getreuen, lieben N. richter vnd rath der statt
Günss etc.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619.
aug. 31.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán fődött királyi
titkos pecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *herr von Pürckheim contra
Leonhardt Hoffmann. Den 6. Septembris angehandigt vnd den 7. eiusdem vor rath
verlesen worden.*

123.

*1619. szeptember 6. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő azt kéri az alsó-
ausztriai kormánytól, hogy mivel f. év jan. 12. óta szorgalmazza már,
hogy Scheuch Salamon zsidó az adósságát neki megfizesse és ebben az
ügyben több intézkedés is történt, de eredmény még nincs, végül olyan
határozat hozassék, hogy végre pénzéhez juthasson.*

Hochlöbliche Nider Österreichische regirung!

Gnädig vnd hochgebiettundt herrn! Eur gnaden habe ich noch den
12. January dieses instehenden jahrs hiebey mit. A. gehorsamblich
berichtet, wassmassen mir Salamon Scheuch judt inhalt fürgebrachten
scheins vnd abhandlung B. 300 fl schuldig, destwegen ich dann, weilen
er nirgenst angesessen, vmb erthailung aines patents zum rechten an-
gehalten, so mir auch von eur gnaden verwilligt vnd mit C. bey der
canczley ausgeferrtigt worden. Vnd nachdeme ich hernachmals erfahren,
das er zu Günss etliche centner schaffwoll nidergelegt, habe ich bey
dem stattgericht alda auf solche ein verbott gethon vnd bey eur gnaden
mit D. vmb auflag an bemeltes stattgericht, das mir nemblichen von
solcher woll souil mein anforderung betrifft, erfolgt werden solle, ange-
halten.

Darüber auch eur gnaden ihnen denen von Günss die gebühr vnd
billigkeit anbefohlen vnd als hierüber der judt mit E. einkommen vnd
solches dem herrn stadtrichter von Günss, wie auch mir vmb meinem
bericht beratschlagt, welchen seinen bericht er herr stattrichter mit
F. sowolen auch ich hierüber sub G. übergeben haben eur gnaden
ihnen denen von Günss hierauf abermahlen voran befohlener massen
die gebühr vnd billigkeit auferlegt.

Nun haben hierauf besagte herrn von Günss zu abhandlung solcher
sachen zwischen mir vnd bemeltem juden den 9. dieses instehenden
monaths Septembris angestellt, inmassen er judt sub H. hierzu citirt
vnd ihme mit I. der ordnung nach insinuirt worden, auf welche tag-
saczung ich meines thails geliebts Gott zu erscheinen gesunen.

Dieweilen ich aber alberait zum zwaytenmahl auf die sub D. vnd G. ergangene verordnung dieser sachen halber selbstn nach Günss vergeblich geraiset vnd wegen sein judens gebrauschten nichtigen ausflüchten nichts gerichtet, dahero mich besorge, er möchte mir solches dissmahlen ebenfalss beschehen vnd er etwan wol seines thails gar nicht erscheinen vnd mich also abermals vergeblich vmb die weeg sprengen.

Damit aber ich sowolen ainsmals zu dem meinigen kommen, als auch eur gnaden im widrigem fall verrere molestationen hierdurch geübrigt sein vnd bleiben mögen.

So gelanget diesem nach an eur gnaden mein gehorsambes bitten, die geruehen zu solchem ende mehrbesagten denen von Günss nochmahlen über obige zum zwaytenmahl anbefohlene gebühr vnd billigkeit geniessen anzubefehlen, das sie mir es erscheine auch er judt auf bemelten tag oder nicht, solche ausrichtung thuen, das ich dis ortts mit meiner billichen praetension verrer nicht aufgehaltten, sondern derselben bey besagter woll, welche sonsten auf verrern verzug alda nur verderben vnd keinem thail künfftig zu guettem kommen wurde, habhafft werde.

Das will vmb eur gnaden neben deme es billich, ich in vnterthenigem gehorsamb verdienen mich befehndt.

Eur gnaden vntertheniger:

Leonhardt Hoffman manu propria.

Kivül. Regierung. 6. Septembris 1619.

Hochnottwendiges erindern vnd vntertheniges bitten Leonhardten Hoffmans handlsmans alhie in Wienn contra Salamon Scheuch juden inuermelte geniessene auflag an die von Günss betreffendt.

Denen von Günss zubeuelhen dem supplicanten auf vorige an sy abgangene verordnung dermassen der schleinigen würcklichen gebür vnd billichait zuuerhelffen, damit er sich füeglich darwider zubeschwären nit vrsach habe. 6. Septembris 1619.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. szep. 6.

Eredeti beadvány ívrétü papiroson, melynek vizjegye: ovális körben koronás kétfejű sas.

124.

1619. szeptember 6. Bécs. II. Ferdinánd király megparancsolja a kőszegi városi tanácsnak, hogy Hoffman Lénárd bécsi kereskedő és Scheuch Salamon zsidó között fennforgó adósság-kérdésben úgy intézkedjenek, hogy Hoffmannak ne legyen oka többé panaszkodni.

Ferdinand der ander von Gottes gnaden zu Hungern vnd Böhaimb khönig, erczherczog zu Österreich.

Getreüe, liebe! Auss dem einschluss hiebei habt ir mit mehrerem zuuernemben, welcher gestalt wir von vnserm getreüen Leonhardten

Hofman eüch aufczulagen, das ihr auf die zwischen ime vnd Salomon Scheüch juden gegebne tagsaczung, es erscheine der judt oder nit, über hieuoñ destwegen an eüch abgangne beuelch solche ausrichtung thuen sollet, damit er dits orts seiner billichen praetension verrer nicht aufgehallen, sondern derselben bey inbegriffener woll habhafft werden müge, gehorsamblich gebeten werden. Beuelhen euch darauf, alsß dess durchleüchtigen hochgebornen Alberti erczherczogens zu Österreich, vñsers freündtlichen geliebten herrn vötter vnd brueders in disen landen geuolmüchtiger gnedigist vnd wöllen, das ir dem supplicanten auf vorige an eüch abgangne verordnung dermassen derschleinigen würklichen gebür vnd billichkait verheiffet, damit er sich füeglich darwider zubesch(w)ären nit vrsach habe, an dem erstattet ihr vñsern gnedigen willen und mainung. Geben in der statt Wien, den sechsten September im sechzehenhundert vnd neüenzehenden, vñserer reich dess Hunge- rischen im andern vnd dess Böhaimbischen in dritten.

commissio domini regis in consilio.

Mertt herr von Starhemberg statthallter vnd verwalter.

Jacob Scholtz doctor vicecantzler manu propria.

Jeronimus Westernacher manu propria.

Paul de Ello manu propria.

Kivül: Vñsern betreüen, lieben N. richter vnd rath der statt Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. szept. 30 (téves!).

Ívrétü papiros, melynek vizjegye: koronás kétfejü sas két oldalán H és S betükkal, zárlatán földött királyi titkos pecséttel és hátlapján ez egykorü feljegyzéssel: *praesentiert 11. Septembris anno 1619. Hoffman contra Schew juden.*

125.

1619. szeptember 11. A kőszegi birói szék, mivel Scheuch kismartoni zsidó a kitüzött tárgyaláson nem jelent meg, Hoffman Lénárd bécsi kereskedöt a letiltott gyapjú árából kifizeti, ki viszont szavatosságot vállal azért, hogy Kőszeg városának ebböl az intézkedéséböl kára nem származhat.

Eodem die erscheint Leönhard Hoffmann von Wien vnd klagt contra Schew juden, nemlich es were vorgestern den 9. diss zwischen ihnen ein rechtstag angesetzt gewesen, an welchem er erschienen, der jud aber nit vnd habe ihme der jud den heutigen tag selbst erwöhlt, sey auch nit erschienen, begerte demnach würckliche aussrichtung auf der verbottenen woll vnd hatt darneben ein befelch von der hochlöblichen nieder-österreichischen regierung furgelegt dess inhalts, dass man dem Hoffmann dermassen die gebühr vnd billigkeit verheiffen solle, damit er sich füeglich darwider zubeschweren nit vrsach habe.

Demnach nun ein ehrsamer rath den befelch, woln auch alle bisshero einkommene schrifften vnd documenta, ablesen vnd vernemen lassen, auch daraus sich souil befunden, dass zwey oder dreyerley

contraria darinnen sich befunden, welche den herrn von Pirckheim von disser verpottenen woll treiben, der judt auch auf kein einige citation nie nicht erschienen, vnangesehen er zu zuerscheinen dem herrn statt-richter mit mund vnd handt angelobt vnd dem klagenden Hoffmann die vncosten, das er disse 2 tag, nemlich vom 9. bis 11. diss, alss heuti-gen tag erwarten solle, so auch nit beschehen, alss hatt ein ehrsamer rath zum abschid gegeben, do nemlich er Hoffmann sich mit alhieigen angesessenen burgerstleuth verpürgen wirdt, dass nemlich diesselbigen gemeine statt in allem diss handels halber schadlos halten wollen vnd solbaldt ein klag kombt, in parem gelt alssbalden ohn einige gerichtliche erkandtnus erlegen sollen vnd wollen, so solle er Hoffmann seiner praetension halber von dem gericht ligenden gelt, so auss der verpottenen woll erlöst worden, gegen quittung bezalt werden. Actum et decretum in senatu 11. Septembris anno 1619.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanács-jegyzőkönyv 283—5.

126.

1619. szeptember 12. A kőszegi városi tanács Hoffman Lénárd bécsi kereskedőt Scheuch zsidóval szemben fennálló 349 forint 57 krajcár követelésével az illetékes kismartoni földesúri úriszékhez utasítja, de ki-mondja, hogy a zsidó gyapjújának eladásából befolyt pénz addig zárlat alatt marad és Scheuch zsidó köteles a felperes 3 napos kőszegi tartózkodásának költségét viselni.

Donnerstag den 12. eiusdem (12. Septembris 1619.)

Judex, Herbst, Freisingh, Pamer, Tauchner, Erdös, Grünwaldt.

In fernerer handlung, alss Schew jud vor einem ehrsamen rath erschienen, hat Leonhard Hoffmann sein klag wider denselben furge-bracht vnd vermög einer specification 349 florin 57 kreitzer an ihne juden begert, daran aber der jud mehrers nicht dann 190 florin 15 kreitzer bestendig gewessen. Demnach aber noch im rendtambt Christoph Viechters disse sach ordenlich zwar abgehandelt, aber wegen dess juden nit halten, vor dem iczigen rentmeister-ambt noch nie beklagt worden, alss gibt ein ehrsamer rath zum beschaidt, Hoffmann soll den juden bey seiner instanz verklagen, interim bis zue ausstrag der sachen bleibt das verbottene gelt in gerichts handen.

Die regierung soll in disser sachen vmbstendig berichtet werden. Disse 3 tag ist der judt dem Hoffmann die vncosten zuerstatten schuldig, weiln er sich zumaln selbst anerbotten.

Hoffmann beschwärt sich über den beschaidt, der jud aber hatt sich bedanckht.

NB. disses beschaidts abschrift, wie sie beeden party auss der canczley ertheilt worden, vide fol. 76.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanács-jegyzőkönyv 285—6.

1619. szeptember 12. Scholcz Jakab néhai bécsi kereskedő örököse, Reuchel István Scheuch zsidótól 530 forint tartozás megfizetését kéri. A kőszegi városi tanács a felperest az illetékes kismartoni földesúri úriszékhez utasítja.

Scholtz contra Schew juden.

Eodem die 12. Septembris 1619. klagt ebenmessig Stephan Reuchel, als successor Jacob Scholcz seligen contra Schew juden per 530 florin hauptgutt, bittet neben fürweissung dess kayserlichen patents auf sein person zum rechten, erlegt die gerechtigkeit auf dess juden person.

Jud praetendirt, er sey zur Eissenstatt angesessen, bittet ihne bey seiner instanz zu schuczen vnd zuelassen.

Ist der beschaidt, man könne in diss begern nicht willigen, das man den juden im arrest behielte, dann er vor seiner instanz niemals verklagt worden. Actum, ut supra.

Scholczen gwallttrager begert vmb canczleytax ein abschrift, so ihme bewilligt worden.

NB. wie disser extract hienausgegeben worden, vide fol. 77 b.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 286.

1619. szeptember 12. A kőszegi városi tanács Hoffman Lénárd bécsi kereskedőt panaszával, hogy Scheuch Kálmán kismartoni zsidó neki 349 forint 57 krajcárral adósa, mely összeget még 1615-ben kellett volna megfizetni, mi nem történt meg és ezért az elmúlt évben a zsidónak 15 mázsa kalapkészítésre való gyapjút lefoglalta, a jelenlevő zsidó védekezésére, ki csupán 190 forint 15 krajcár tartozást ismer el, az illetékes kismartoni földesúri úriszékhez utasítja.

Beschaidt inn sachen Leonhard Hoffmans von Wien contra Colman Schew juden von der Eissenstadt.

Donnerstag den 12. Septembris anno etc. 1619. erscheint abermalss vor einem ehrsamem rath Leonhardt Hoffmann handelsmann in der kayserlichen niderlag zue Wien vnnnd klagt wider Colman Schew juden von der Eissenstatt, legt auch für ein specificirten ausszug vnnnd vidimirten contract, crafft dessen Schew jud ihme in hauptsumma vnd interesse lauter schuldig sey 349 florin 57 kreitzer, welche er noch anno etc. 1615. bezahlen sollen. Diweil er Hoffmann aber gemeltes gelt vber vielfeltiges ansuchen von ihme juden nit habhafft werden mögen vnd er in erfahrung gebracht, dass beklagter jud etlich centner woll alhero zuverkauffen gebracht, sey er verursacht worden ein kayserlichen patent zum rechten auf sein juden person vnd gütter ausszubringen, mit welchem er noch anno 1618. im Decembri auf 15 centner

hutter-woll nit allein dass verbott gethan, sondern auch wie sich zu recht gebührt, ordenlich justificirt. Zu erlätterung nun disser strittigen schuldsachen weren von einem ehrsamem rath beden parteyen drey vnderschiedliche rechttag bestimpt worden, darzu er klager zwar alle zeit in der person, der beclagte aber niemals erschienen, bate demnach ein ehrsamem rath wolte ihme clägern bey so beschaffenen sachen auf dess beclagten albereit auss der verbottenen woll gelösten vnd deponirten gelt würckliche ausrichtung thun, damit er sich crafft vberreichten königlichen befelchs darwider füglich zu beschweren nit vrsach habe.

Beclagter jud inferiert entgegen, er were an obgemelter summa der 349 florin 57 kreitzer mehrers nicht schuldig noch gestendig dan 190 florin 15 kreitzer vnd zaigt ferner an, es were vor allen dingen von nöthen, dass ein iedwederer vor dem iudice vel foro competente beclagt würde, welches aber von ihme clegern niemals beschehen, derowegen sey er der hoffnung, ein ersamer rath werde sein judens priuilegirten instanz nichts zuwider handeln, vielweniger in dess clagers begern verwilligen, sintemahl er vrprietig ihme clegern vnd einem jedwedern vor seiner ordenlichen instanz red vnd antwort zu geben.

Alls nun beede theil nach gnüge gegen einander vernommen worden vnd cläger nicht erweisen können, dass er den juden vor seiner ordenlichen instanz, wie sich gebührt, wegen obangeregter schulden beclagt hette, als hatt ein ehrsamer rath zum beschaidt ertheilt, der cläger solle den beclagten vor seiner ordenlichen instanz beclagen vnd dessen ein glaubwürdigen schein bringen soll, allsdan ferner beschaidt erfolgen, interim aber vnd bis zu ausstrag der sachen bleibt dass auss der woll erlöste gelt in gerichtshanden vnd soll die hochlöbliche regierung diser strittigen sachen halben vmbstendig berichtet werden.

Decretum in senatu Günsiensi die et anno, ut supra.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 296—8.

129.

1619. szeptember 12. A kőszegi városi tanács néhai Scholcz Jakab bécsi kereskedő örökösének meghatalmazottját, Agostont panaszával, hogy Scheuch Kálmán kismartoni zsidó 530 magyar forinttal adósa, az illetékes kismartoni földesúri úriszékhez utasítja.

Donnerstag den 12. Septembris 1619. erscheint Augustin, weiland herrn Jacob Scholczen gewesten handelsmans in der niderlag zu Wien seligen nachgelassener erben gwaltrager, vor ainem ehrsamem rath vnd bringt klagendt für, dass Colman Schew jud vor der Eissenstadt seinem herrn vermög 5 vnderschiedlicher schuldschein in hauptsumma schuldig worden 530 vngrisch florin, welche er bisshero von ihme juden nit habhafft werden mögen, derowegen sey er Augustin verursacht worden in nahmen seiner herrn bey der hochlöblichen nieder-österreichischen regierung ein patent auf sein dess juden person ausszupringen, welches

er in originali fürgelegt, darneben gebetten gegen erlegter gerechtigkeit dess juden person so lang in arrest zu behalten, biss er diser 530 vngrisch florin hauptsumma sampt interesse, vncosten vnd schäden volliglich contentirt vnd befridigt worden sey.

Schew jud, als beclagter thail, sagt, er were zur Eissenstatt mit hauss angesessen, daher man billich sey seiner instanz, do man etwass an ihme zu suchen hette, klagen sollen. Bittet derowegen, man wolle ihne bey seiner ordenlichen instanz lassen, dasselbst wolle er meniglich, der etwass an ihme fordern thete, wie sich zu recht gebürt, red vnd antwort gnug geben.

Beschaidt: auss vrsachen nun klager nit erweisen können, dass er den beclagten vor seiner instanz, wie landtsbreüchig, ersucht vnd beclagt habe, als hatt ein ehrsamer rath dissmals in sein klägers begern nicht willigen können. Actum in senatu, ut supra.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 298—9.

130.

1619. szeptember 13. Hoffman Lénárd bécsi kereskedő a kőszegi városi tanácsnak Scheuch Kálmán zsidó ügyében hozott tegnapi határozata ellen tiltakozik, azonban hiába, mert a tanács kitart a döntése mellett.

Hoffmann contra Schew juden.

Eodem die (freytag den 13. Septembris 1619.) protestirt Hoffmann contra Schew juden schriftlich über den gestrigen abschied, aber es hatt ein ehrsamer rath es bey gestrigen ergangenen abschidt verbleiben lassen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanácsjegyzőkönyv 287.

131.

1619. szeptember 17. Kőszeg. Braun János György kőszegi városi jegyző a kőszegi városi tanácsnak Scholcz János bécsi kereskedő örökösei és Scheuch Kálmán zsidó ügyében hozott határozatát pecsétje alatt másolatban kiadja.

A kőszegi városi tanácsnak 1619 szept. 12-én meghozott határozata közölve e kötet 129. sorszám alatt.

Also stehets in der statt Günss rathsprotocoll von wort zu wort eingeschrieben, dass bezeuge ich endsbenanter mit disser meiner handschrift vnd fürgetruckter petschafft. Actum Günss, den 17. Septembris anno 1619.

Johann Georg Braun stattschreiber dasselbst manu propria.

Kivül: Beschaidt inn sachen Jacob Scholczen seligen nachgelassener erben zu Wien contra Colman Schew juden von der Eissenstatt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1619. szept. 12.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: P betű felette kígyóval, a szöveg alatt fődött nyolcszögletű gyűrűs címerpecséttel.

132.

1619. szeptember 26. A kőszegi városi tanács jegyzőkönyvébe másoltatja be azt a megállapodást, amely Scheuch Salamon kismartoni zsidó és Hoffman Lénárd bécsi kereskedő között Bécsben f. év szept. 24-én jött létre. Eszerint a zsidó 234 rajnai forinttal tartozik, amely adósság törlesztést nyer a Kőszegen lefoglalt és eladott gyapjú árából.

Judex, Freisingh, Herbst, Pamer, Erdős.

Donnerstag den 26. Septembris 1619. haben sich beede partey, alss Schew jud vnd Leonhard Hoffmann gütlich miteinander verglichen vnd gebetten ein solches zu protocollirn, so dann beschehen vnd folgt ordenlich hernach das documentum, so zu Wien aufgerichted worden:

Ich Salomon Schew jud wohnhafft zur Eissenstatt bekenne hiemit vnd in crafft disses scheins für mich vnd meine erben, das ich an heut zu end benantem dato mit herrn Leonhard Hoffmann handelsmann in Wien in beysein herrn Hanssen Wolfarten etc. ordenlich zuessen geraitt vnd ich ihme in liquido schuldig verbleibe 234 florin Reinisch hauptgutt, welche summa gelts ich ihme von deme bey der statt Günss ligenden auss meiner alda verkaufften woll gelösten gelt alssbalden ohne allen fernern aufzug zuerlegen vnd zubezahlen mich hiemit crefftiglich verobligire vnd verspriche treulich ohne arge list vnd geuehrde. Zu wahrem vrkundt hab ich ihme herrn Hoffmann dissen schein mit meiner aigenen handtschriftt auf hebraisch vnderscriben vnd zu mehrer gezeugnuss mit sonderm fleiss hierzu erbetten obbenenten herrn Hanssen Wohlfarth etc., das er neben mir dissen schein auch mit seiner handtschriftt vnd petschaftt, doch ihme, seinen erben vnd fertigung ohne nachte(i)l vnd schaden, bechrefftigt. Actum Wien, 24. Septembris

L. S.

Hanss Wolfarth.
Schew judt.

Schew judt erpiet sich bey dem Hutter 15 taller zu vbergegeben, da solche richtig, wils herr Hoffmann annemmen vnd vmb das vberig ausser der richtigen 200 florin sich mit ihme vergleichen.

Disses scheins original ist bey den actis in gemeimer statt canczley zu finden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1618—1626. évi tanács-jegyzőkönyv 304—5.

1623. július 2. Kolozsvár. Egy meg nem nevezett zsidó doktor a fejedelem szekerezése terhére elszámolandó fuvarral Kolozsváron keresztül a Szamosújváron tartózkodó Bethlen Gáborhoz megyen. (Ez az esemény hihetőleg összefüggésbe hozható Bethlennek a zsidók részére ugyan-
ebben az évben kiadott kiváltságlevelével.)

Az Sido Doctor Vrunck után akaruan menj Vyuarra vitte el Török Gaspar Negy Loual Vyvarigh.

Eredetileg Kolozsvár város ölevéltárában, ma azonban a kolozsvári állami levéltárban.

A Kolozsvár városi sáfárpolgár számadáskönyve: 1623, 131.

1627. november 16. Ebenfurt. Schipl Márk ebenfurti tisztartó Hosszthóty János kőszegi városbíró arra kéri, hogy a kőszegi polgárok, akik adósai Márk Izrael ebenfurti zsidónak, 14 napon belül rendezzék az adósságukat, hogy ne legyen kényszerítve más behajtási eszközhöz nyúlni, azok a kőszegi polgárok pedig, akiknek panasza van az ebenfurti erszénygyártó ellen, keressék rajta az igazukat és ő segítségükre lesz.

Edler vnd vösster, insonders gliebter herr stattrichter, demselben sein meine willige dienst beuohr!

Den herrn abermallen mit disem schreiben zu ersuechen beschicht nachvolgender vrsachen. Demnach mier von denn herrn auf mein noch im verwichenen Augusty an denselben gethones schreiben wägen Issrael Marx juden zu Ebenfurth angezaigter etlicher burger zu Ginss, so ime Issrael zu thuen schuldig, widerumben zur schriftlichen gegenantwort, desen datum stehet den 29. Augusty dits jahrs, eruolget, nemblichen wie dasselbige burger nit von dem Isserl, sondern von dem peitler begerte schulden posten solten empfangen haben, dahero sy dem Isserl nicht zu bezallen vermainen. Wan dan damalss, alss sy mit dem peitler mehten gehandelt haben, die spessie (!) auf die handlung nit auss des peitlerss seckhl, sondern von des Isserl dem seinigen khomen, aniezo die schulden von dem peitler an den Isserl gewaxen. Ier baider handlung sich von einander zerdrent, dahero er Isserl gar billich die schulden von inen zu fordern hat vnd sein der burger entschuldigung nichts wöder vnnottwendige aufzig.

Andern so vermelt auch der herr, wie das offtbenente burger noch in abraitung mit dem peitler stehen, auch das er etliche vnredliche stuckh in anhendigung der hueter-wohl solte gieibt haben. Khinen aber selbiger dem Isserl an der bezallung nichts verhinderlich. Verhof derowegen, der herr werde dem Isserl zu den seinigen verhilfflich sein, den gedachten burgern von ambts weegen mit allem ernst auferlegen, darmit selbige offtbemelten Isserl juden iner 14 tagen seiner rechtmessigen schulden völigh condentiern vnd bezallen.

Da vnd zum fahl solliches aber wider verhoffen nit mehte beschehen, wuert ich verursacht auf verrers des juden anhalten andere mitl, deren ich lieber vmbgehen wolt, fier die handt zu nemben vnd mir zu der bezallung verhilfflich zu sein.

Entgegen aber haben offtgedachte burger wider den peitler rechtmessige sprich vnd anforderungen, stehet inen bey desen instancz vnd obrigkhaidt ier recht zu prosequirn beuohr, solt inen die gebihr vnd billickhhait in gleichen gehandelt werden, wölliches ich dem herrn hiemit nachbarlichen anfüegen wollen neben freundlichen saludation baiderseits Gott beuelchen. Schloss Ebenfurth, den 16. Novembris anno 1627.

Dess herrn dienstwilliger:

Marx Schipl pflöger alda manu propria.

Kivül: Dem edlen vnd vessten herrn Johanes Hioztoty, der königlich khayserlichen maiesteth stattrichter zu Günss, meinen sonders giebten heren.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1627. nov. 16.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: kétfejű sas, zárlatán fődött, nyolcszögletű gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *praesentiert 21. Novembris anno 1627. Trifft ettliche burger an, so auf Ebenfurt dem juden schuldig sein soll.*

135.

1630. január 18. Kolozsvár. Rebir (Riberius) Dávid doktor Nagyváradtól jöve, ahol ifj. Bethlen Istvánt gyógyította, a fejedelem „Vrunk diversai” terhére Kolozsvár városától két napra való ellátást vesz igénybe, minthogy a következő nap szombat lévén, akkor semmit sem cselekszik.

Erkezik Dávid Rebir az Sido Doctor hatod magaual Varadrol, az Groffott eo Nagisagat Giogytotta, B. V. H. Gazdalkottam nekik Vachorara, es mas napra is ki veottek minth hogy zombaton nem chelekezik semmitt, azert Veotte ki Penteken.¹

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfárpolgár számadáskönyve: 1630, 71

136.

1631. január 21. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Kovács Miklós stomfai jószágigazgató elé terjeszti Pacher nevű polgáruk sérelmét, akitől a stomfai zsidó vámos nemcsak jogtalanul vámot szedett, hanem ezenfelül még 60 font vaját is lefoglalta. Bízna abban, hogy igazságot fog szolgáltatni.

Nobili et egregio domino Kowachy praefecto bonorum arcis Stomphensis, domino et vicino honorando.

¹ A szövegbeli rövidítés feloldása: B. V. H. = Bíró Vram meg-Hagvásából.

Nobilis et egregie domine vicine et amice observandissime salutem. Expositum est nobis in persona providi . . .¹ Pacher concivis liberae ac regiae civitatis istius Poseniensis, qualiter praeteritis diebus, cum is cum rebus suis isthic per telonium Stomphense transivisset, teloniator judaeus inibi constitutus non solum teloneum ab eodem contra libertates et privilegia civitatis istius non curatis literis passus liberi exegisset, verum etiam 60 libras butyri, quas pro necessitate sua domestica comparaverat, ibidem sine ulla justa causa aretasset in grave praejudicium libertatum civitatis istius, damnumque ipsius exponentis manifestum. Quocirca dominationem vestram hisce requirendo duximus, ut dicto teloniatori committere dignetur, ne in nostros concives contra antiquas libertates civitatis istius talia attentare praesumat, verum eundem exponentem restitutus rebus ablatis indemnem conservet, ne in casu diverso suam spectabilem ac magnificum dominum requirendo jusque et jura nostra tuendi occasio nobis dari possit. Id quod dominationi vestrae egregiae per praesentes significandum duximus, in reliquo eandem feliciter valere desiderantes. Datum Posonii, 20. Januarii anno 1631.

Nobilis ac egregiae dominationis vestrae amici et vicini ad officia parati:

N. judex, magister civium, caeterique jurati liberae ac regiae civitatis Poseniensis.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 17. — 8/a., b.

137.

1631. június 20. Kőszeg. A kőszegi városi tanács 11 pontba foglalja össze panaszát Unverzagt Farkas Kristóf báró és annak ebenfurti zsidó vámosa ellen, aki a szokásos vámnál jóval magasabbat erőszakol ki a kőszegi polgároktól áruik után.

Beschwärts puncten N. richter vnd rath der stadt Günss für sich selbst en vnd anstadt ihrer handelsleüten contra herrn Wolff Christoffn Vnuerzagt freyherrn vnd seinen juden mauttner.

1., Erstlich beschwären wier vnss N. richter vnd rath wider herrn Wolff Christoffn Vnuerzagt freyherrn, das ir gnaden herr vatter seeliger vnser burger wider vnser renouirte kheyserlichen freyheiten nit mautfrey passieren lassen, sondern die beschwärt vnd vmb die maut mit gewalt gedrungen, das sie dieselbe reichen vnd geben müessen vngeacht man herrn Vnuerzagt destwegen etliche kheyserliche befehl von der hochloblichen Nider Osterreichische regierung auss zuegeschickht, ir gnaden aber solche recusiert vnd für nictig gehalten. Dessgleichen noch biss dato wolgemelter herr Wolff Christoff Vnuerzagt freyherr auch thuet vnd wider die gegebne freyhaitten vnser burger

¹ a keresztnév helye üresen hagyva.

darwider treibet, wie mit. A hiebei zu sehen. Dannenhero eur gnaden vnd gnaden (!) disen beschwärdn gnedig werden abzuhelffen vnd ohne vnser gehorsambe massgebung den veriebten zustraffen wissen.

2., Zum andern beschwären sich vnser vechthandler; Todt Janos, Geörg Grueber, Lengel Istuän, das der mautner zu Ebenfurt von einem oxen ein kreuczer maut abfordert, zu markhzeiten zween kreuczer, da es zuuor nicht mehr gewesen, als zween pfenning.

3., Drittens beschwärt sich auch Hieronymus Lauss, das besagter juden mautner daselbst zu Ebenfurt nicht von dem wagen die maut haben will, wie vorhin, sondern allein in specie, wie auff dem waaghaus zu Wien, da mans ihme aber nicht also geben will, nimbt er von einem gebundenen wagen zehen, zwelff schilling, zween vnd drey, ja gar fünffthalben gulden, so verwichener 13. Juny per pausch gegeben werden müessen.

4., Viertens Tompa Andrasch sagt auss, das er ihme juden mautner erst dises jahr oft zehen vnd zwelff schilling, nechst vergangnen 13. Juny aber 4 florin 30 kreuczer von einem wagen bezallen müessen, mit welchen er doch gleichwoll nit allerdings zufriden sein, sondern auch noch vber dass nicht gern passieren lassen wöllen.

5., Zu fünfften beschwärt sich Ambrosy Balinth, das er, wan er hönig nacher Wien gefüert, bemelten juden mautner alle zeit von yeder thonen 6 kreuczer, zu freyungszeiten 12 kreuczer vnd da er wahren zuruckgefüert, von wagen ain reichstaller, auch woll 2 florin von ieden ross, zur prückhenmauth 1 kreuczer, zur freyungszeit aber auch toppelt bezallen müessen.

6., Fürs sechste beschwärt sich vnd sagt auss Michäel Mayr, das er ihm nicht alter gewohnheit nach der wagenschwär passieren lassen, sondern in specie alle crammerswahren, welches doch nicht gebreüchig, angezeigt vnd vermautteter haben wölle, wie er dann für einen wagen gleichfals zwelff schilling oder zween gulden geben müessen vnd ingleichen noch täglich staigert.

7., Zum sibenden Hanss Feyrabent, weillen er ein junger vnd neuer handelsman vnd so aigentlich nicht gewust, was die ordentliche maut seys, hat er bereth, die maut hette ein solche beschaffenheit, er führe will oder wenig, solle er einen reichstaller geben, so er ihme auch, habe er anderst fortpassieren wöllen, bezallen müessen.

8., Fürs achte Andrasch Mikholitsch vermelt, das er vergangner pfingstenmarkt, alss den 13. Juny daselbst durchgefahren von 20 drittlt stückhen leinwath mit grosser bit 18 kreuczer, so er doch auff der kheyserischen mauth zu Wien mehr nicht, alss 12 kreuczer geben müessen.

9., Neündten Paul Schmuckher, Gregoritsch huetter, Stephan Raab, Peter Melzer vnd die andern huetter beschwären sich, das er, juden mautner von einer centner wollen 6 kreuczer vnd zu markt freyungszeiten 12 kreuczer, welche markhtfreyung durch das gancze jahr acht wochen wehret, zur maut begehret.

10., Zehenden Balogh Marton beschwärt sich, das er alda iedes-
mals 10 sol., habe anderst fortpassieren wöllen, geben müessen, da doch
wissent, das man vor disem von der wagenschwär mehrers nit, alss 18
kreuczer schuldig gewesen vnd geben habe.

11., Vnd das noch mehrers ist, begehrt vnd nimbt mehrbesagter ju-
den mautner alda zu Ebenfurt von einem vngrischen schleyer zur maut
zween pfenning, da man auff dem dreissigistambt nicht mehr, als von
2 schleyrn nur 3 pfenning nimbt, wie dan, was die rechte alte mauth
erfordert, in beyligunden einschluss zusehen ist.

Dise obspecificierte aussagen vnd beschwernussen haben wier N.
richter vnd rath in berüertem Günss von vnsern burgern abgehört vnd
der warheit zu steur auff's papier verfassen lassen, die auch, wan es
die notturfft erfordert, glaubwürdig fürgewisen werden mögen. Actum
Günss, den 20. Juny anno 1631.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631.
jún. 20.

Eredeti feljegyzés ivrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpaizs, hátlapján
e feljegyzéssel: *beschwerdt der stadt Günss wider die mautt zu Ebenfurt etc.*
In die Vnuerzagtische maut action gehörig.

138.

1631. június 24. Szombathely. Jancziok János szombathelyi bíró az
ebenfurti vámra nézve 6 tanút hallgat ki, akik egyöntetűen úgy valla-
nak, hogy az ebenfurti zsidó vámos a szokásosnál jóval magasabb vámot
követel tőlük.

Nos Joannes Jancziok iudex ac senatores oppidi Sabariensis me-
moriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit
universis, quod cum nos die datarum praesentium certis rationabilibus-
que de causis, bonisque et communi aequitati consonis ex respectibus,
intellectis nimirum variis iniuriis, quibus tam istius oppidi Sabariensis,
quam vero vicinarum civitatum, oppidorumque et villarum incolae,
oeconomias seu mercaturas Viennae et passim exercentes ob non me-
diocriter, praeter jus nempe et aequum, per quendam judaeum telonia-
torem civitatis Ebenfurt vocatae in eadem civitate auctam telonii pen-
sionem divexantur non sine praeiudicio moris et consuetudinis vetusti,
rerumque et facultatum suarum dispendio, sed et damno sacratissimae
caesariae regiaeque maiestatis evidenti, infranotatos testes nostri citas-
semus in presentiam ac eosdem de et super praetacto negotio diligenter
et accurate examinasset, quiquidem testes omnes sub strictis ipsorum
juramentis ab ipsis seorsim exactis fassi et attestati fuerunt coram nobis
modo et ordine subsequenti.

Prima testis honesta mulier Ursula relicta vidua circumspecti quon-
dam Georgii Zalay, aliter Kalmar vocati, jurata examinata, annum 60
agens, fassa est, qualiter ipsa ab annis 35 per dictum telonium memo-
ratae civitatis Ebenfurt curru cum suis rebus venalibus procedere solita
fuisset ac in ingressu ipso civitatis, hoc est in porta duos tantum obulos

seu Vienenses, quorum scilicet singuli quatuor unum cruciferum constituerent, pro telonio solvisse, ad arcem porro a curru onusto aut cuiusvis generis rebus moercimonialibus oppleto denarios Hungaricales 24 deponere legis et consuetudinis fuisse.

Secundus testis prudens et circumspectus Michael Posgai juratus civis noster annorum 56 juratus examinatus idem fatetur.

Tertius testis prudens et circumspectus Lucas Rusich, aliter Szabo annorum 60 similiter juratus civis noster, juratus examinatus idem fassus est, quod praecedentes addendo hoc, quod cum ob eiusmodi insuetam et nimirum onerosam datii seu telonii praetacti extorsionem rarius multo, quam antea hince ad partes illas echonomi et mercatores proficiscantur, suae maiestati etiam exinde damnum non leve emergere.

Quartus testis prudens et circumspectus Joannes Holossi alias Zabo concivis noster, annorum 70 juratus examinatus idem fatetur per omnia, ut prima et secundus in ordine testes.

Quintus testis prudens et circumspectus Stephanus Kados concivis noster annorum 50, iuratus examinatus idem fatetur.

Sextus testis prudens et circumspectus Andreas Vasuari civis noster annorum 54 juratus examinatus fassus est, se adhuc ante factionem Bochkainam cum suis et aliorum rebus moercimonialibus saepe saepius per memoratum telonium praenarratae civitatis Ebenfurtt processisse ac non aliter, quam modo praespecificato datum in antefato telonio praestitisse.

Unde nos praesentes literas nostras super praemissis praenotatorum adiuratorum testium fassionibus sub sigillo istius oppidi authentico extradandas duximus et concedendas communi suadente justicia. Datum in praefato oppido Sabariensi, in festo Beati Joannis Baptistae anno domini millesimo sexcentesimo trigesimo primo.

Emericus Balogh juratus notarius oppidi
Sabariensis manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631. jún. 24.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye nem vehető ki világosan, a szöveg alatt Szombathely város földött címerpecsétjével és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *Beschwerd derer zum Stainamanger.*

139.

1631. június 30. Kőszeg városa az alsó-ausztriai kormányhoz benyújtott folyamodványában nagy sajnálattal állapítja meg, hogy *Unverzagt Farkas Kristóf báró nem jelent meg a kitűzött tárgyalási napon, hogy ebenfurti zsidó vámosa által jogtalanul felemelt vámokról számot adjon, miért azt kérik, hogy 50 dukát büntetés terhe mellett újabb tárgyalási idő tűzessék ki azzal a kijelentéssel, hogy azon ítélet hozatik akár megjelenik a báró, akár nem.*

Hochlobliche Nider Osterreichische Regierung!

Gnedig vndt hochgebietundte herrn! Ob wier woll der gantzen getrosten hoffnung gestanden, es wurde auf beiligungden beuelch A.,

so ordenlich durh Michael Pamer exequiert wordten, herren Wolff Cristoff Vnuerzagt freyherr anbeuolhnermasen neben seinen hochst-schedlich auff der mautt zue Ebenfurth gestelten juedten mauttner vndt vectigall erschynen sein, so müessen wier doch mit schmerzen vndt versaumbnus des vnsern erfahren, das nochmallen auch auff dise gegebne tagsaczung nit erscheine. Wann vnss vndt allen cristen aber vnmöglich bei sollicher vnerhortter staigerung der mautt weitter vnserer handlung zue fhueren, sintemallen solliche juedten mautt die khayserische bei weitten vbertriff vndt wo vor disen vndt vor alters von einen bunten wagen, wie auss der verczachnuss B. zue sehen 18 kreuczer bezalt wordten, er ahnjecz 2, 3, 4, ja vor in die 5 florin, darzu in jarmarkhten alles dopelt nimbt, also das nit zu sagen, wie wier arme cristen ob der mautt zuewidter den emanirten generalien von den judten mauttner thrübillirten vndt ausgesogen werdent. Also da nit gnedigst einsehen beschicht vndt solche vngepier vndt vngehorsamb widter die generallia vndt insinuirte beuelch andtern zum exempell bestrafft wierdt, besagtermasen vnss verrer zu handlen vnmüeglich, wie wier dan auch mit ime herren Vnuerzagten freyhern langwierig recht ausszufuehren nit vermogen.

Demnach ist an eur gnaden vnser gehorsambst bitten erst andtern vndt peremtory tagsaczung zu benehnen vndt ime herrn Vnuerzagt freyhern, wie auch seinen mauttner, damit die vnbillikheit abn tag khome, die gewisse erscheinung pro straff 50 ducaten mit diser anneuion (!) aufzulegen, es erscheint herr Vnuerzagt oder nit, das gleichwoll wier vndt vnser beschwerde mitburger C. mit vnsern notturfftin gehort vndt darauff was recht ist, erkhent werdent soll. Vnss in gehorsamb zubeharlihen gnaden befelhent.

Eur gnaden gehorsambe:

N. richter vndt gmain der statt Günss etc.
Doctor Linkh.

Kivül: Regierung. 30. Juny 1631.

Nochmall nottrungen gehorsambt anlangen vndt bitten N. richter vndt ratths, auch ganzer gmain der statt Günss contra herren Wolff Christoffen Vnuerzagten vndt seinen zue Ebenfurth auffgestellten juedten mautner pro gnedig peremtory tagsaczung cum annexa paternali comminatione. Doctor Linkh.

Regierung. Erstreckhen inuermelte erforderung auf den neünten eingehenten monats Jully. Am selben solle die supplicanten hieuer ahnbefolhnermassen, wie auch der herr Vnuerzagt freyherr sambt den judten fuer regierung erscheinen, wie dann ihnen baidten hiemit alles ernsts ahnbefohlen ist, dass sie nit allein auff bestimbten tag kheines weegs aussenbleiben, sondtern auch alle habente mautt-freyhaiten vndt vectigallia mit sich bringen, in widerigen zue andtern ernstlichen einsehen nit vrsach geben. 30. Juny 1631.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631. jún. 30.

Eredeti beadvány ívrétü papiroson, melynek vizjegye: kétfejű sas.

1631. július 3. Bécs. II. Ferdinánd király Unverzagt Farkas Kristóf bárót és annak ebenfurti zsidó vámosát Kőszeg város panaszára júl. 9-re megidézi az alsó-ausztriai kormány színe elé.

Ferdinandt etc.

Hiebey inwohnten hast du mit mehreren auss führbitt vnnd erleüterung zuuernemen, wass abermallen bey vnnsrer Nider Osterreichischen regierung N. richter vnndt rath, auch ganze gemain der statt Günz wider dich vnnd deinen zu Ebemfuertth aussgestellten juden mautner für beschwerden anbringen thuen. Beuelhen dir hierauf alles ernsts vnd wöllen, dass du mit vnnd neben deinen juden mautner auf den 9. eingehenden monatstag July frue vmb 7. vhr mit allein gewiss vnnd vnaussbleiblichen für gedachte vnnsrer Nider Österreichische regierung erscheinst, sondern auch alle habende mauth-freyheiten vnd vectigalia mit dir bringest, in widrigen zu anndern ernstlich einsehen nit vrsach gebest. Hieran volziehest du vnnssem endlichen, auch gefelligen willen vnnd mainung. Geben Wien, den 3. July anno 1631. jahr. (sic!)

An Wolff Christoffen Vnuerzagten etc.

Kivül: Martin Hoffer gen Ebenfurth den 5. July herrn Vnuerzagten selbstén zu Ebenfurth vberantwortt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631. júl. 3.

Egykorú másolat vízjegynélküli papíron.

1631. július 16. Kőszeg városa újabb beadványában azt kéri az alsó-ausztriai kormánytól, hogy mivel báró Unverzagt Farkas Kristóf és annak ebenfurti zsidó vámosa júl. 9-re kitűzött tárgyalási napon sem jelentek meg, ennél fogva mindenekelőtt hajtassék be rajta az az 1000 dukát büntetés, ami azért esedékes, mert a tilalom ellenére is zsidó vámost fogadott fel, azután vagy engedtesék meg nekik Ebenfurt kikerülésével Eggendorfon és Zillingdorfon át a közlekedés Bécsbe vagy pedig rendeltessék el Ebenfurton a per befejezéséig a régi vámdíjak fizetése.

Hochlöbliche Nider Österreichische Regierung!

Gnedig vnd hochgebietunde herren etc. Obwoln, wie eur gnaden gnädig nit vnwissent, herr Wolff Christoff Vnuerzagt freyherr etc. zu vil vnderschiedlichmalen sambt seinem zu Ebenfurth auffgestellten juden-mauttner vnnd habenden vectigal vor eur gnaden auff vnseré über-

gebne beschwerdts-puncten neben vnns zu erscheinen auffgelegt vnnd er vermüg tagsatzung hiebey A. sowol, alss wir auch auff heuten citirt worden, darauff wir auch gehorssamblich erschinnen, so ist doch wohlbesagter herr Vnuerzagt noch sein jud niemals zur stell gewesen vnnd also alle aufflagen, vngeacht ihme noch vor ainem jar bey peen 1000 ducaten kainen juden zue mauth zugebrauchen vnns bey vnssern habenden priuilegien B. vnPERTURBIRTER zu lassen vnnd alle staigerung der mauth einzustöllen per mandatum anbeuohlen worden, temere in wind geschlagen, dannenhero vnd weilen vnns armen leuthen ob so schwehrer zehrung disser höchstbeschwärten sachen halber alhie lenger zu ligen vnmöglich, da auch kein remedirung disses vnertreglichen jochs vnnd mauthstaigerung, die sich alberait weit über die khayserische mauth erstreckt, geschehen solte, wie alle handlungen vnnd trauiga einstellen vnd verbleiben lassen, auch mit weib vnd kinnd an den bettstab gedeyen müessen, welches eur gnaden aber, alss patres patriae vnnd acquissimi iudices keines wegs verstatten werden, im andern auch ganz billich, das weil bey vnsserm obeingelegten general vnnd freyhait wir von den kaysserischen mauttnern aller ort rhuewig gelassen werden, auch gegen ihme herrn Vnuerzagten freyherren dabey durch eur gnaden gnedige assistenz geschucz vnd der alberait verwirckhte peenfall der 1000 ducaten andern zum exempel vnnd erhaltung gerichtlicher autoritet eingefordert werde.

Demnach ist an eur gnaden vnns nochmal gehorssamb bitten, ex officio gnedige remedirung hierinen auff beiligende vnssere beschwerden zu thuen vnnd disse vnertregliche mauth-staigerung abzstöllen oder vnns die strass auff Zillen- vnnd Eggendorff frey czu passieren ex officio gnedig erlauben vnnd darüber freybrieff gnedig aussfertigen zu lassen, ihme herren Vnuerzagten auch sambt seinem juden mauttnern vnd vectigal, weil dises ihr mayestet vnnd dero camer-güeter concernirt, peremptori, mit alhero bringung aller vermainten notturfft bey doppeltem peenfall zu citiren, wie auch den alberait verwirckhten peenfall vnuerzogen einfordern zu lassen vnd sie dem befund der sachen nach wegen ihres vnfeugs, ohne gehorsams massgeben, andern zum exempel zu bestraffen, im andern aber, weil vnnsere general vnnd freyheiten lautter vnd wir vasst von niemand andern, alss ihme vnd seinem mauttnern darim turbirt vnnd dawider betrangt werden, welches dann wider die khayserliche autoritet vnnd priuilegia, demnach billich absonderlich zubestraffen, ihme bey ihrer mayestet höchsten vngnad vnnd straff, wie auch absonderlicher straff 1000 ducaten ernstlich anzubeuehlen, das er bey verlusst seiner mauth gerechtigkeit vnns bey solchem privilegio allerdings ruhewig vnd vnPERTURBIRTER verbleiben lasse vnnd darwider keines wegs betrengen oder neue exactiones wider die emanirte generalia aufftringe.

Wie nun solches in ainem vnd andern an ihme selbs ganz recht vnnd billich, auch zu erhaltung der löblichen gericht, zuvorderisst aber ihrer khayserlichen mayestet etc. autoritet vortrüglich, alss beschulden wirs gehorssamb vnnd thuen vns zu beharrlichen gnaden, schucz vnnd willfahung in vnderthenigkeit beuehlen.

Eurer gnaden gehorssamber:

N. richter, rath vnd gancze burgerschafft
der statt GÜnnss.
doctor Linkh etc.

Kivül: Regierung. 16. July 1631.

Abermahlen eusserst getrungen vnumbgänglich gehorssamb anlangen vndt bitten N. richter, rath vnd ganczer burgerschafft der statt GÜnnss contra herren Wolff Christoff Vnuerzagten freyherren vnd seines zu Ebenfurth auffgestellten juden mauttners vnerträgliche vnd wider alle billichkeit aufftringene exactiones pro in ain vnd anderm gnedige bewilligung, wie gebeten. Linkh.

Regierung erstreckhen inuermelte tagsaczung auf den 26. dits monats July, an welchem tag beedte thail gewisslichen erscheinen sollen, 16. July 1631.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631 júl. 16.

Eredeti beadvány ívrétű papiroson, melynek vizjegye: koronás kétfejű sas

142.

1631. augusztus 26. Kőszeg városa keservesen elpanaszolja az alsó ausztriai kormánynak, hogy bár Unverzagt Farkas Kristóf báró a legutóbbi tárgyaláson megjelent, de azonnal el is távozott azzal az ürüggyel, hogy el kell utaznia öfelségével, ezért az ebenfurti zsidó vámos ügyében nem történt ismét semmi sem. Az a kérésük, hogy vagy engedtesék meg az eggendorfi és a zillingdorfi út használata vagy a per befejezéséig az ebenfurti zsidó vámos ne követelhesen több vámot, mint amennyit fizetni kell a bécsi Rotenthurmnál.

Hochlöbliche Nider Osterreichische Regierung!

Gnädig vnd hochgepietende herrn! Obwol wir arme vilfaltig mit schwehrem vncosten vmbgesprengte leit der gantz getrosten hoffnung gestanden, es wurde herr Wolff Christoph Vnuerzagt freyherr etc., nachdem ime so vnderschiedlich vilfaltige tagsatzungen zukomen, dermalen auss vnd auf die beiligende A., weil solhe zue recht exequiret worden B., C. erschinen sein, so müessen wir doch mit schmerzen vernummen, dass zwahr ire durchlauchtigkeit sich angemelt, damit aber, dass er nit warten könne, entschuldigt, weil er mit iere mayestet zu verraisen habe, also auch dise tagsatzung vnuerrechter sahen dahin gangen vnd wir abermaal durch ine vergebenss mit schwehrem vncosten gesprengt worden.

Wann aber wolbesagter herr Vnuerzagt freyherr etc., wie es sich ansehen lässt, die sachen nur mutwillig auf die lange bankh spielen thuet, benebenss die arme leit ain, allss den andern weg durch seinen wueherlichen juden mautner, dem er allen schutz vnd schirmb hielt, dermassen mit gantz vnchristlichen exactionibus vnd vnerhörten auf-

lagen beschwehrt, dass vnmüglich, da eur durchlauchtigkeit nit einsehn thuen, solches langer zue erschwingen, sunder es müessten alle commercia feiren vnd darnider ligen, wie aber vnnsere wahren leichtlich durch ein ander maut, allss Eggendorff vnd Zillingdorff, da wir nun gar ein wenig herrn Vnuerzagten grund vnd boden lesterlich dörrfen, durchziehen können vnd gleichwol irer mayestet der maut halb nichts entzogen wirt.

Alss ist an eur durchlauchtigkeit vnnsrer gehorsambss bitten, die geruhen biss zu ausstrag diser sachen vnns offen patent zuetheilen, dass wir frey vnd vnuerhindert männiglichs vnns aintweder diser strass vnd weeg auf Eggendorff vnd Zillingdorff betragen vnd dieselbe fahren mögen oder herren Vnuerzagten bey peen 1000 ducaten in gold auferlegen, wiewol wir vermög vnnsrer habenden privilegien so vil zu geben nit schuldig weren, solches aber ad interim besstens frids, weillen vnd biss die sach vollig erörtert wird, vnns zu thun erbieten, dass er die maut höher nit, allss wir sie alhie vnder dem Rottenthurm genomen werde, vnns auftrag vnd von vnns nemme, damit wir arme leit bey vnnsrer hanthier vnd handlung verbleiben mögen vnd die commercia in ierm vigor ad conservationem societatis humanae verbleiben, wie nun solches in ain vnd anderem gantz recht vnd billich. Allss getrösten wir vnns gnadiger willfahung vnd thuen vnns zu beharrlichen gnaden beuelch.

Eürer gnaden gehorsambe:

N. richter, rath vnd gantze burgerschafft der
stadt Güntz vnd zugehörigen.

Kivül: 26. Augusti 1631. Regierung.

Abermaal gehorsambs anlangen vnd bitten etc. N. richter, rhat vnd gantze burgerschafft der stadt Güntz contra herrn Wolff Christoph Vnverzagtn vnd sein jüdn mauttner pro aintweder bewilligung gebetnen patents oder auflagen herrn Vnuerzagt, wie gebeten.

Regierung, erstreckhen inuermelte erforderung auff den 3. eingehenden monaths Septembris anselben, sollen beede thail frue vmb 7 vhr mit iren notturfften gefaster gewiss vnd vnaussbleiblichen erscheinen. 26. Augusti 1631.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631. aug. 26.

Eredeti kérvény ívrétű papiroson, melynek vízjegye: címerpaizs.

143.

1631. augusztus 29. Trumbler Péter bizonyítja, hogy Unverzag Farkas Kristófot a zsidó vámosa miatt Kőszeg város ellenében a most következő szept. 3-ra megidézte az alsó-ausztriai kormány színe elé.

Den 29. Augusti 1631. hab ich Christoph Thrumbler herrn N. richter, rath vnnd ganczer burgerschafft der statt Güncz bitten contra herrn

Wolff Christoff Vnuerzagten vnnndt seine juden mauttner pro aintweder bewilligung gebetnen patents oder auflag an herrn Vnuerzagt, wie gebetten.

Regierung, erstreckhen inuermelte erforderung auf den 3. eingehenten monats Septembris, anselben sollen beede thail frue vmb 7. vhr mit ihren notturfftten gefaster gewiss vnnnd vnaussbleiblichen erscheinen, herr Khierchmayr in abschrifften gegen dem original durch seinen sollicitator praestiern. Actum, ut supra.

Christoph Thrumbler manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1631. aug. 29.

Eredeti feljegyzés papiroson, melynek vízjegye: címerpaizs.

144.

1632. január 2. és 3. Kolozsvár. Reiber (Reibert) Dávid doktor Ungvári István nevű patikáriussal Zólyomi Anna gyógykezeléséről Nagyváradról jöve, a fejedelem terhére elszámolandó ellátásra nyolczad maguk kísérettel Kolozsvárt maradnak péntek és szombat napokra.

Erkeszek Daudid Reiber az Sido Doctor Pattikariussal Vngvari Istvannal mellettek leueő gonduseleőuel voltak njolczad magokkal Varadrol Szolyomi Annat Kuraltak B. V. H. Gazdalkottam

Car. lb 8 P. den. 1 1/2	— — — — —	fl. — den. 12
Egy Tyukott P. den. 10	— — — — —	fl. — den. 10
Czipott Nro 8 P. den. 2	— — — — —	fl. — den. 16
Bortt Kupp. Nro 5 den. 8	— — — — —	fl. — den. 40

Eodem die Biro Vram Parantholattjabol gaszdalkottam Dauid Rejbettnek, Pattikariusnak Vnguari Istuannak njolczad magokkal Vaczorara

Car. lb 8 P. d. 1 1/2	— — — — —	fl. — den. 12
Egy Tiukott P. d. 10.	— — — — —	fl. — den. 10
Egy Rettkett lb 3 P. d. 4	— — — — —	fl. — den. 12
Czipott Nro 8 P. d. 2.	— — — — —	fl. — den. 16
Gyrttjat Nro 2 P. 1 d.	— — — — —	fl. — den. 2
Peterselymet, retkett	— — — — —	fl. — den. 1
Abrakott mett. 2. P. d. 23	— — — — —	fl. — den. 46

Die 3 Janns Az Sido Doctornak Dawid Rejbettnek Vnguari Istuannak negied magokkal, miuel hogi itt marattak az szombatnak megh Illesert B. V. H. Gaszdalkottam

Car. lb 4. P. d. 1 1/2	— — — — —	fl. — den. 6.
Egi Tyúkott P. d. 10	— — — — —	fl. — den. 10
Czipott Nro 6. P. d. 2	— — — — —	fl. — den. 12
Bortt Kupa. Nr 4 d. 8	— — — — —	fl. — den. 32

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfár számadáskönyve: 1632, 10.

A szövegbeli rövidítések feloldása:

Car: lb = Carnem librarum; P. = per; Kupp. = kupperum;
mett. = mettretarum; B. V. H. = Bíró Uram meghagyásából.

145.

1632. július 20—22. Kolozsvár. Reiber (Reibert) doktort hívatta a város elöljárósága Radecius Bálint unitárius püspök és plebános gyógykezelésére. Az ellátás a város diversáinak terhére történt.

Erkeszek az Sido Doctor Daudid Rejber hatod magauul Fejeruarrol az Varosra jeott Biro Vram es Kyralj Biro Hagjassokbol mivel hogj Plebanos Vrammal van betegsegeben gaszdalkottam ebédre es vacsorara: (húst, csirkét, mézet, tyúkot, csirkét, mézet, cipót, bort).

Die 21 julii Daudid Rejbertnek . . . miuel hogj Plebanus Vramat kuralta . . . (22-én is kiszolgáltatta az ebédre és a vacsorárávalót).

A kolozsvári állami levéltárban.

A város sáfárának számadáskönyve. 1632 : 13—14.

146.

1632. szeptember 29. Kolozsvár. I. Rákóczi György fejedelem leveleit hozzák, amelyek a praefectusnak és Reiber Dávidnak Gyulafehérvárra voltak továbbküldendők.

Erkezek Vrunk[na]k leuelej melljet kellet Feieruarra kwldeni az Praefectusnak es Daudid Reibernek.

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfárpolgár számadáskönyve. 1632 : 327.

147.

1632. október 17. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Kovács Miklós stomfai jószágigazgatónál panaszt emel a stomfai zsidó vámos ellen, mint aki Mayrhofer György és Turner János pozsonyi mészárosoktól, akik ökröket hajtottak Bécsbe eladni, vámot követelt és mivel ezek polgárlevelük birtokában ezt megtagadták, az ökröket behajtotta. E jogtalanság megorvoslását kéri.

Ad generosum dominum Nicolaum Kovacz praefectum bonorum arcis Stompha.

Generose domine amice et vicine observandissime salutem servitiorumque nostrorum paratissiman commendationem.

Praesentium exhibitores circumspecti Georgius Mayrhofer et Joannes Turner cives ac Ianiones civitatis istius querulose admodum nobis exposuerunt, quod cum hesternam die armenta quaedam Viennam versus pellendo Stompham devenissent, judaeum telonium ibi percipientem ab ipsis quoque illud strictissime exegisse, eumque sese, veluti cives Posonienses exhibito superinde civitatis testimonio eo non obligari asseruissent, ideoque solutionem recusassent, armenta illius arestasse, quae etiam ad praesens violenter detineret, quod judaei facinus nullo subnixum jure cum non solum dictis civibus nostris admodum damnosum sit, verum etiam libertatibus nostris manifestis nimis praejudicet, eaque propter media non deessent injuriae istius prosequendae. Tamen primo dominationem vestram generosam hisce benevole requirendam duximus, officioseque rogamus, velit ex autoritate sibi incumbenti memorato judaeo serio imponere, ut praelibata armenta illico hisce concivibus nostris restituat, ipsisque liberum passum sine aliqua exactione, cum ad eam non teneantur, permittat ac in posterum eiusmodi violentiis supersedeat, quam bonae vicinitatis promptitudinem grata mente accepturi sumus. In reliquo dominationem vestram generosam feliciter valere exoptamus. Datum Posonii, die 27. Octobris 1632.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 17. — 140/a.

148.

1633. április 15. Pamer Benedek községi városbíró a tanácsnak azt javasolja, hogy Scheuch zsidó által a lánzséri vámnál elkövetett erőszak miatt egy küldöttség menjen a nádorhoz.

Freitag den 15. Aprilis 1633.

Dominus iudex, herr: Benedec Pamer, Marton Ferencz, Balas Mihaln, Veit Pamer, Wáz, Farkas Mihal, Siber, Lada Peter, Lada Gergel, Kulges Balint, vnd Marton Istuan.

Herr stadtrichter proponiert ainem ersamen rath wegen des Scheuß juden veriebten gewalt per Lansse zuegefügt, per maut, item per abordnung destwegen an herren palatinum.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 77.

149.

1633. április 15. A községi városi tanács Scheuch zsidó vámtülkapása ügyében Simon Szabó Györgyöt és Marton Istvánt küldi a nádorhoz.

Freitag den 15. Aprilis 1633. herr Marton István vnd Simon Szabo Geörg werden zu ir gnaden, herrn palatino geschickht.

Zu abordnung an herrn palatinum wegen staigerung der mauth contra juden Scheu seint erkhusst Simon Szabo Geörg vnd herrn Marton István neben anhendigen eines credenz-schreiben.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 78.

1633. július 11. Ambrus Bálint kőszegi polgárnak posztót szállító szeke-
rét Márcfalván a nagymartoni zsidó vámos feltartóztatta és azzal fenye-
getőzött, hogy áruját elkobozza. A kőszegi városi tanács ebben a kérdés-
ben úgy határozott, hogy Marton Istvánt és Hossztóthi Jakabot a nádor-
hoz követségbe küldi.

Den 11. July 1633.

Juden-maut vnd arrestierung des Ambros Balentn güetter etc.
betreffend.

Dominus judex, herr Benedic Pamer, Balas Mihal, Veit Pamer,
Lorenz Wáz, Hedlinger, Lada Peter, Marton Istuan.

Herr stadtrichter bringt an ersannen rath wegen des Ambros Balint
verarrestierten güetter zu Martz auffhaltung von vnd zeigt beinebens die
vrsachen an, worumben man den wagen mit den tiehern auffgehalten.
Hat desswegen ein sendtschreiben von richtern zu Marz an den
stadtrichtern lauttent in rath ablesen lassen, darinen der Lauz vnd
Feyrabent vmb willen, als solten sie ihre wahren vnd güetter mit gewalt
durch Marz contrabantiert vnd durchgefürt haben vnd begehreten in
namen des palatini die stellung sambt den abgefüerten wahren hinauff,
im widrigen wöllten sie des Balint güeter als ein contrabant preiss geben.
Werden hierüber alle 3, als Feyrabent, Lauss vnd Balint fürgefördert
vnd verhört, Sträch huetter wiert auch gehört.

Abordnung zu herrn palatino per mauth vide infra den 19. July.

Beschlossen herr Marton Istuan vnd Hostoti Jacob sollen mit einen
credenz-schreiben vnd dem Ambross Balent, Hieronymi Laussen vnd
Hanss Feyrabent neben der priuilegierten mautfreyheiten zu ir
fürstlichen gnaden vmb relaxierung des bemelten arrests verreisen vnd
die gravamina vnd beschwörung oder veriebten gwalthättigkeit des
judens zu Marterstorff mit der discretion vnd bescheidenheit anbringen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanács-
jegyzőkönyv 125.

1633. július 19. Marton István a kőszegi városi tanácsnak beszámol a
nádorhoz történt kiküldetéséről. Mivel a nádornak sürgősen Bécsbe
kellott utazni a királyhoz, ezért fogadni nem tudta, hanem jószágigaz-
gatójának, Bélavárynak mondta el Kőszeg város panaszát, ki a jelenlevő
nagymartoni zsidó vámost hazugságon érte és pártatlan bíróság össze-
hívását helyezte kilátásba, azonban hangsúlyozta, hogy Pecsényéden és
Nagymartonban királyi kiváltság alapján vámot kell fizetni.

Dienstag den 19. July 1633.

Relatio Marton Istuans wegen des judens zu Marterstorff per maut.
Vide supra 11. July.

Eodem thuet herr Marton Istuan sein bey ir gnaden herrn palatino

verrichtung wegen des juden veriebten gewalts der auffhaltung des Ambros Balent tuehs etc. relation vnd referiert, wie das ir gnaden dise antwort durch den praefectum Bellavary geben lassen, herr palatinus hette derzeit khein gelegenheit selbst die abgesandten zubescheiden, mueste eilents nach Wien zu ir mayestät. Als man nun die beschwörung vnd den gwalt den juden in praesentia des praefecti fürgehalten, hat er alles gelaugnet, sondern vermelt, die Günsers führen immerzue durch, meldeten sich niemals an vnd gäben khein maut. Man hette schon in die 20.000 florin wehrts wahren vnd wohln durchgefert etc. Entlich hat sich contra jud auff den Marcum referiert, er hette es in befelh gehabt von den Günsern die maut zu nehmen, weiln aber die interessierten, als Lauss vnd Feyrabent den iuden widersprochen vnd der jud auff lügen erfunden worden, hat der mehrgedachte Bellavary in namen herrn palatini disen bescheidt gegeben, wan ir gnaden mit ehisten von Wien nach Eisenstat vnd Forhtenstein verreisen oder ankomen, so dan wölle er ir gnaden darauff mahnen vnd in den vrbario nachsehen vnd den herrn ein gewissen tag darzue terminieren vnd ein vnpartheysch geding holten, darzue die herrn citiern, sollen durch etliche abgesandte mit geniegsamber instruction erscheinen, interim aber 2 stukh tueh zum fürpfant bey dem juden lassen, da der judt stroffmässig wiert erfunden werden, solle er die gebüehrlichen abtrag schuldig sein. Eimall begehren ir gnaden herr palatinus die gebiehrliche maut zu Petsching vnd Marterstorff von den Günsern, es sey wenig oder vill, 1 denar oder mehr, solche freyheiten wären ihme von kheyserlichen mayestät perpetuo gegeben worden. Zu erscheinung zur tagsazung seint darzue deputiert worden herr Marton Ferenz, Marton Istuan vnd Hostoti Jacob.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 128—9.

152.

1633. július 31. *A kőszegi városbíró a tanács véleményét kívánja tudni, hogy Kulges Bálinttal szemben egy kaboldi zsidó miatt elkövetett erőszak ügyében írjanak-e a nádor teljhatalmú jószágigazgatójának, Béla-várynak avagy követséget menesszenek hozzá?*

Sontag den 31. July 1633.

Herr stadtrichter hat neben des Marton Istuans beim palatino verrichten relation, sowoll auch des dem Kulges Balenten veriebten gwalt zu Marterstorff ein ehrsamen rath fürgebracht vnd wie sich bemelter Kulges Balent beim Bellavary beschwärt vnd befragt worden, auss was vrsach sein wagen auffgehalten vnd hernach gar auff Zigklin oder Petsching zum schaffer verreisen müessen etc. Lezlich die vrsach gewesen, das man ein juden zu Khoblstorf verarrestiert hat. Ob man nun zu solchen sachen solte stillschweigen oder nit oder den Bellavary, als welher den vollmachtigen gewalt von herrn palatino hat, desswegen zu schreiben vnd ersuehen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 131.

1633. augusztus 6. Kismarton. *Bélaváry Dávid, gróf Eszterházy Miklós kismartoni tiszttartója, értesíti a kőszegi városi tanácsot, hogy ura Bécsből visszatérve most Savanyúkúton időzik, de rövidesen Lakompakon lesz, ahol felkeresi és közölni fogja velük, hogy a zsidó vámos ügyében mely napon lesz a tárgyalás, amelyre követeket küldjenek.*

Edle, wohlweisze, insonderss freündtliche, geliebte herrn deren seindt hinwiederumb mein gruess vndt willige dienst anuor. Auss deren herrn an mich abgangeren schreiben hab ich vernomben, dass sie wegen dess nechstmahlen gethonen anbringens den judischen mauthner betreffendt einer von mir beschehenten intimation bisshero erwarthet. Ob nun inen ich solches gern gethon, ist aber die vrsach solches vnterlassung diese, dass ihr fürstliche gnaden alsspaldt von der Wienerischen reiss zue dem Sauerprunen gefahren vndt noch dato nit wiederumb zuruckh khomben seindt. Weilln aber dieselbe iezt nechstuolgende wochen gewisslich nach Laggenbach erwarthet werdten, dahero ich alsspaldt nach vernembung dero ankhunfft auch hinein zu raissen gesunen. Alss will ich denen herrn damahln durch schrifftn ain bestimbt tag ihre abgeordnete dahin zu schickhen sagen, damit sie ihre notturfft in gegenwarth bemelten judischen mauthners handeln mögen. Anbelangendt die lezte auffhaltung, so auch an ainem deren herrn mitburgern solte vorüber gangen sein, ist er jud khaines wegs gestendig, da aber deme also solten es zuegleich dem vorigen zue ainem würcklichen vergleich gebracht werdten vndt haben also die herrn von mir vnbeschwerth verrer antwortt zuegewarthen. Göttlicher obacht emphehlent. Schloss Eissenstatt, den 6. Augusty anno 1633.

Den herrn williger:

Dauidt Belawary manu propria.

Kivül: Denen edlen, wohlweissen herrn N. richter vndt rath der kayserlichen statt Günss etc., meinem freündtlichen geliebten herrn Günss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1633. aug. 6.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: koronás címerpaizs, zárlatán fődött nyolcszögletű gyűrűs címerpecséttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *praesentata den 8. Augusti anno 1633. Von herrn Dauidt Bellaváry pro judischen mautner tagsazung.*

154.

1633. augusztus 8. *A kőszegi városbíró a tanácsban felolvassa Bélaváry nádori jószágigazgatónak a nagymartoni zsidó vámosra vonatkozó levelét.*

Montag den 8. Augusty anno 1633.

Item ist herrn praefecti Bellavari gethane antwort wegen des

mautners oder juden zu Marterstorff von dem herrn stadtrichter produciert vnd abgelesen worden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 132.

155.

1633. augusztus 19. Nagymarton. Scheuch Kálmán nagymartoni zsidó vámos azzal a panasszal fordul Hosszthóti János kőszegi városbíróhoz, hogy több kőszegi polgár megtagadja a vámfizetést, mely irányban megfelelő intézkedést kér a jó viszony érdekében.

Edel, ehrnuesster vnd wolweisser etc. insonders gunsstiger geliebter herr stattrichter, deme meine beflissne dienst anuor etc.

Vnnd kan zwar dem herrn nit bergen, wass massen sich seiner ampts angehörigiter vnd zustendiger jurisdiction burger vnd inwohner zu Günss wider gebür vnd rechtmessigen schuldigen mauth meines gnedigen fürsten vnd herrn herrn palatini in Hungern zu Märtterstarff sehr vnd beschwerter befünden erscheinen lassen vnd sich mit aller handt vngelegenheit vnd druczen gebrauchen thuen. Wann mir dan der herr ein gereimbe zeit gancz wol bekhandt vnd hofentlich durch mich oder den meinigen jemalss wider gebür beschwert noch solches keines wegs verstatt werden solle, also ersuehe euer vest hiemit freundlich solche frefliche vnd strafmessige personen, alss Andre Jöschdyaet (?), Gruber, Feyerabent, Böllönz et consorten, zur ihner vermainten clag vnd beschwer neben meiner person zur antworth gegen ihr fürstlichen gnaden stellen vnd nach befindung aller sachen dess bschaidts erwarten vnd zu andern handthebigen miteln, in widerigen fall nit vrsach geben, sondern vilmehr ihr schuldige mauth vermög meiner von ihr fürstlichen gnaden habenden instruction vnd vermittelung aller vngelegenheit vnd vnlautern bericht verhieten vnd guetwillig ihr mauth abstaten vnd entrichten etc. Versiche ich mich gegen euer vest alle schleinige vnd billiche volziehung vnd soll auch diss ihr hohfürstlichen gnaden hierüber dero aussrichtung relationirt werden etc. Solches hab dem herrn zu schreiben ich keines weegs bergen sollen. Der gnad Gottes vnss entzwischen beuelhendt. Datum Märtterstorff, den 19. Augusty anno 1633.

Euer vest etc. dienstwilliger:

Callman Scheuh judt vnd mauthner daselbst
manu propria.

Kivül Dem edlen, ehrnuessten vnd hochweissen herrn Joanni Gustody (*sic!*) der Römisch kayserlichen mayestet wolbestelten stattrichter zu Günss etc., meinem gunstigen herrn Günss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1633. aug. 19.

Ívrétű papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, felette B. betűvel, zárlatán homályos körvonalú fődött kerek gyűrűspeccéttel és hátlapon e feljegyzéssel: praesentiert 20. Augusty 1633.

1633. október 7. *Kőszeg város tanácsa háromtagú küldöttséget meneszt a nádorhoz, hogy azok panaszkodjanak a nagymartoni zsidó vámosra.*

Freitag den 7. Octobris 1633.

Erstlich proponiert herr stadtrichter wegen übermassiger beschwörung der Marterstorfferischen juden-maut vnd weillen man sich desswegen vorhero zum öfftern bey herrn paltino beschwört vnd bisshero differiert worden die tagsazung, wan aber herr palatinus wider ankomen, als ermahne er die herrn, ab sie solhes wollen also berichten oder weitertreiben, den es tröffe gemeiner stadt freiheiten an.

Abordnung an herrn palatinum.

Wegen der abordnung an herrn palatinum solle dieselb ehist fürgenommen werden, sein desswegen darzu deputiert herr Farkas Mihal, herr Marton Istuan vnd herr Jacab Hostoti.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 145—6.

1633. november 1. *Marton István küldetésének eredményéről jelentést tesz a kőszegi városi tanácsnak. Annyit sikerült elérnie, hogy a nádor a nagymartoni és a pecsenyédi vámon megelégszik egy szekér után 2 garassal, azonban a zsidó vámos egy mázsa kalapkészítésre alkalmas gyapjú után még mindig egy garas vámot akar.*

Dienstag den ersten Nouembris 1633.

Relation herrn Marton Istuan per Marterstorff maut.

Herr Marton Istuan thuet neben herrn Kulgos Balint seine bey herrn palatino verrichte commission per maut zu Martterstorff vnd Peczing relation. Haben also souil aussgericht, das sich Bellavary anstatt ir fürstlichen gnaden so weit erklärt, das man von ein wagen 2 groschen solte geben, aber der huetter-wohl halber will sich der mautner dem vectigall noch halten, als von ein centen woll ain groschen. Drüber sich die bemelten abgesandten bedacht vnd solhes einen ersamen rath zu referiern gebeten.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1632—1634. évi tanácsjegyzőkönyv 149.

1634. *Nagykörös adózási jegyzékében:*

Ugyanakkor ajándékba való csizmákat vásárlott Királyi János Jakab zsidótól 2 csizmát 5 ft. Két papucsot kapzástul 3 ft. 20 d.

Regestrum renovatum. Nagykörös levéltárából.

Szilády Áron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori emlékek. I. 34.

1634. március 20. Kolozsvár. Eliás zsidó a fejedelem viaszát megvásárolva, lemérette és a fejedelem szekerezése terhére Marosvásárhely irányában elszállította.

Az Sydo Elyasnak miuel urunk uiassat megh ueötte felys merette, Salus Con. Va. (Adtunk 4 lovat, szekeret Vásárhelyig.)¹

A kolozsvári állami levéltárban,
A városi sáfár számadáskönyve. 1634 : 205.

160.

1634. december 11. Kolozsvár. A városon átutazó Riberius uramnak Rákóczi György parancsára és terhére ebédre- és vacsoráralóval gazdálkodott a városi sáfár.

Riberius Vr[am] Erkezuen Feyeraurrol, Vru[n]k parancziolattiabol B, V. H. Gazdalkotta[m] (ebédre étellel és itallal).

Riberius Doctor Vr[amna]k... Vaczorara (étellel és itallal gazdálkodtam).²

A kolozsvári állami levéltárban,
A városi sáfárpolgár számadáskönyve. 1634 : 749—750.

161.

1635. május 6. A kőszegi városi tanács 50 rajnai forint évi haszonbér ellenében a két Scheuch zsidó testvérnek megengedi Kőszegen a kereskedést olyan feltétellel, hogy ezüstneműt és lopott holmit nem vehetnek.

Sunday den 6. May 1635.

Scheu juden herein erlaubt zu handeln.

Eodem ist den beeden Scheu juden gebrüedern von einem ersamen rath erlaubt worden herein zu handeln vermüg auffgerichten bestanth per 50 florin Reinisch halb vor vnd halben zu eingang des andern halben jahrs, doch conditionierlich, wie zu sehen, khein silbergeschmeidt oder entfrembte sachen ohne vorwissen herrn stadtrichters einzukaufen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1635—1639. évi tanácsjegyzőkönyv 11.

¹ A szövegbeli rövidítés feloldása: Salus Con. Va. = Salus Conductusa Van.

² A szövegbeli rövidítés feloldása: B. V. H. = Biró Uram meghagyásából.

1635. augusztus 2. Gyulafehérvár. Valerius Dávid könyvet vásárol.
(A könyvbe sajátkezűleg jegyezte be az alábbi feljegyzést.)

Albae Juliae Die 2 Augusti anno salutis 1635 Emi librum hunc
pro florino vngaricali & numis quinquaginta, fl. 1 : 50 David Vale-
rius P. M.¹

A kolozsvári ref. kollégium nagykönyvtárában E. 96. sz. egykori könyvtári
jelzéssel. (Ma a Román Akadémia kolozsvári könyvtár részlegében.)

Közölve: *Herepei János*: Adattár XVII. szdi szellemi mozgalmaink történeté-
hez. Bp.—Szeged, 1965. 499—501.

1636. Nagykörös adózási jegyzékében:

Budáruul, a sidótul hoztunk 2 tehely² kést 2 ft 10 d.

Registrum renovatum, Nagykörös levéltárából.

Szilády Áron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyar-
országon. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 46.

1636. január 3. Kolozsvár. A nándorfehérvári zsidókat a fejedelmi
postálkodás terhére szekeren szállítják Nagyenyedig, mint a Gyula-
fehérvárra vezető út utolsó előtti postaállomásáig.

(Az 1927. évi kutatás alkalmával csak a fenti szövegkivonat jegyez-
tett fel.)

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfárpolgár számadáskönyve. 1636. 449

1636. január 11. A községi városi tanács előtt Inzigl zsidó 14 rajnai
tallért követel Dauchner Márton özvegyétől. A városbíró végül is a felek
között 7 talléros egyezséget hoz létre.

Freitag den 11. January 1636.

Inzigl schuldt per 14 Reinisch tahler.

Dito ist Inzigl jud contra die Mert Dauchnerischen wittib vnd

¹ A szövegbeli rövidítés valószínűleges feloldása: P. M. = Professor Medi-
cinae.

² téhely = hüvely, tok.

erben wegen restierenden 14 Reinisch tahler schulden clagweiss fürkhomen. Ist hernach bey herrn stadtrichter auff 7 Reinisch tahler verglichen worden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1635—1639. évi tanácsjegyzőkönyv 101.

166.

1636. március 25. Kolozsvár. *Eliás zsidó Gyulafehérvárról érkezik a fejedelem viaszáért, amelyet Erdélyből és a kapcsolt részekből mind ide gyűjtöttek.*

Erkezek Fejeruarrol Elias Sido az Urunk viassaert, melliet az orszagbol mind ide giwyttötenek volt.

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfár számadáskönyve. 1636. 353.

167.

1636. augusztus 15—16. Kolozsvár. *A zsidóból lett sárospataki ref. kolégiumi professzor, Valerius Dávid, feleségével és három gyermekével, valamint szolgaszemélyzetével Sárospatakra költözködik. A szállítást és a két napi itteni tartózkodás ideje alatti ellátást I. Rákóczi György terhére számolja el a városi sáfár. A fejedelem megbecsülése jeléül katonai kíséretet ad melléjük.*

Erkezek az Sydobul leött Professor, Felesegiuel, három giermekiuuel, szolgáló es szolgáliaul, kesire penigh patakik, Hatua[n] gialok kezul Haton . . .

Die 16. Augusty: Az Sydobul leött Professor (6 lovon-szekeren megy Várad felé).

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfár számadáskönyve: 1636, 162. és 206.

(Közölve: *Herepei János*: Adattár XVII. szdi szellemi mozgalmaink történetéhez. Bp—Szeged, 1965. 499—501.)

168.

1637. május 9. Kőszeg. *A kőszegi városi tanács Scheich Salamon és József zsidók közbenjárására Izsák zsidónak és vejének megengedi a házalást Kőszeg városában.*

Anno domini 1637. die sabbathi 9. May Günss.

Propositio iudicis.

Supplication sive intercession Salamon vnd Joseph Schaien der juden.

Intercession-schreiben Salomon Scheich judens vnd Joseph Scheich judenss wegen Isaakh judenss vnd seines aydems, das auch denen, alls iren befreundten die hausierung mächte gestattet werden.

Bschaidt. Bscheidten, weiln die Scheuh juden selbsten für den Isackh juden vnd seinen ayden wegen zuelassung der hausierung intercediern, alls hat ein ersamer magistrat in das begern gwilligt. Actum etc.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1635—1639. évi tanácsjegyzőkönyv 304. és 314.

169.

1640. február 25. Kőszeg. A kőszegi városi tanács Scheuch Salamon és József zsidó testvérek kereskedési engedélyét évi 40 forint lefizetése ellenében ismét megújítja.

Anno domini 1640. die sabbathi 25. Februarii. Günss.

Salomon vnd Joseph die Scheien juden gebrüeder auf 1639. den bstandt, alls 40 florin erlegt.

Propositio judicis.

Sein Salomon vnd Joseph die Scheien gebrüeder juden vor rath bey herrn stattrichter erschienen, so vermeldt, ob man sie noch weiter herein handln lassen etc. durch andere juden nit eintrag thuen lassen. Haben auch iren ausstandt, alls 40 florin herrn stattrichter gemacht vnd ist inen beeden auff anhalten der bstant verrer im vorigen auff wolgfällen gelassen vnd der bstandt-brieff renovirt, auch weilen sie die mauth zue Martterstarff nit man im im bstandt, der punct in der nottl aussgelassen worden. Actum bey herrn stattrichtern den 25. Feber anno 1640.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1639—1640. évi tanácsjegyzőkönyv 89.

E kismartoni Scheuch zsidó család tagjaival kötött hasonló megállapodást 1649. évből már közölt a MZSO. VIII. 335/a. sorszám alatt.

170.

1640. március 20. Pamer Vid kőszegi városbíró elismeri, hogy Scheuch Salamon és József testvérek, zsidók a velük kötött szerződés értelmében az évi 40 magyar tallér hasznóbért megfizették.

Ich Veit Pamer derzeit stattrichter der kyayserlichen freystatt Günss in Vngern bekhenne hiemit mit disem offenem quittschein, dass beede juden, Salomon vnd Joseph die Scheüchen gebrüeder in nahmen vnd anstatt gemainer statt den Ostern auff dass aintausendt sechshündert neunvnddreyszigist gefallen geschlossenen bstandt, alls vierzig Vngerische thaler mir ordenlich richtig gemacht haben, vmb welcher willen ich die dan in nahmen mehrgedachter herrn von Günss hiemit

quit, ledig vnd loss gesprochen vnd solchen quitschein mit meiner gewöhnlichen ferttigung vnd aigener handt vnderzeichnet entgegen zuegestelt hab. Gschehen vnd geben den zwainzigsten Märty anno aintausent sechshundert vnd vierzigistem jars.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1646. márc. 20 (téves!).

Fogalmazvány papiroson, melynek vízjegye: korona, hátlapján e feljegyzéssel: *quittung per 40 fl. Testimoniales civitatis concionatorum et notariorum per civitatem dimissorum.*

171.

1640. november 21. Pozsony. Trückl Kristóf pozsonyi kereskedőt a vödrici malom melletti elhagyott templomnál kirabolták. E rablott holmiból a marcheggi zsidók 10 forintért egyet-mást megvettek. A pozsonyi városi tanács gróf Pálffy Pálhoz fordult, mint Marchegg földesurához, hogy polgártársuk az elrablott ingóságát visszakapja.

An herrn grafen Paul Palffy etc.

Hoch-vnd wolgeborner graff, gnädiger herr, herr! Eür gnaden seindt vnssere gehorsam willige dienst neben wünschung aller glücklichen wolfarth anuor. Vndt können eür gnaden gehorsamst nit verhalten, dass vor etlich abgewichener zeit vberreicher dieses Christoph Trückl mitburger vnd handelsmann allhier, alls er mit wahren von Wienn nach hauss gewollt, bey der öden kirchen ausserhalb der mühlen an der Weydritz durch etliche rauber angefallen vnd ihme seine wahren weggenommen worden. Wann dann seithero einer von denselben raubern auff eür gnaden herrschafft einkommen vnd iustificirt worden, welleher, laut herrn Lucae Vattay, eür gnaden hoffrichters der graffschafft Plassenstain etc. ertheilter schrifflichen attestation, güet vnd peinlich bekennt, dass eines raubers weib von diesen geraubten wahren etliche saachen zusammen gewickelter einem juden, namens Hirschl, nach Marchegg per 10 reichsthaler verkaufft vnd sollten dieselben wahren noch daselbst verhanden sein. Derowegen ermellter Trückl vnss gehorsamst angelangt, an eür gnaden ihme ein intercession zuertheilen, damit ihme solliche bey dem juden sich befindende wahren widerumb restituirt werden möchten, welches wir in ansehung der billichkeit nicht verwägern können. Ist derohalben an eür gnaden vnsser gehorsamst bitten, die geruhen ohne gehorsamst maasgeben die gnedige verordnung zu thun, damit ermellter jud solliche erkauffte wahren vnsserm mitburger, sinntemal er hiedurch in grosse armuth gesetzt worden, hinwiderumb anhängende vnd eruolgen lasse. Solliches wollen vmb eür gnaden wir nach möglichkeit gehorsamst beschulden. Hiemit eür gnaden vnd vnss allerseits göttlicher obacht empfehend. Pressburg, den 21. Nouembris anno 1640.

Eür gnaden gehorsamst willige:

Dem hochwolgebornen grafen vnd herrn, herrn grafen Paul Palffy von Erdeöd, grafen von vnd zu Plassenstain, herrn auff Biberspurg,

Pailnstain, Marcheck vnd Newen Lembach, der Römisch kayserlichen mayestät rhat, dero Hungerischen cammer praesidenten vnd obristen etc., vnnserm gnedigen herrn.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 22. — 201/2. Ez a fogalmazvány megtalálható még uo. nr. 24. — 38. oldalon.

172.

1641. március 16. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Reinprecht Pál polgártársuk érdekében, akitől két zsidó 950 tallér értékű ékszeret kicsalt és ez ékszerek most lefoglalva Tacz Mátyás Gáspár grafeneggi számtartó őrizetében vannak, azt kéri a számtartótól, hogy mivel Reinprecht betegsége miatt nem mehet az ékszerekért, ezért azokat meghatalmazottjának, Khöry Istvánnak adja át.

Intercessionales an herrn Matthiasen Caspar Täzen von Permunth, ränntmaistern der herrschafft Grafeneck für Paul Reinprechten.

Edler, gestrenger, besonders günstiger liebr herr deme seindt negst wünschung aller wolfarth vnnserer willige dienst vnd gruss beuor.

Vnd demnach der edle Paul Reinprecht mitburger vnd handeldsmann allhier vnnss gebührend zuuernemen geben, wie er diejenigen 2 juden, welche allhier den 5-ten diss monaths Marty bei ihme vmb ein perlene ketten, einen goldenen rosenring mit 9 diamanten vnd eine mäschen von rubin carmasirt einen kauff per 950 reichsthaler geschlossen, darauff 4 ducaten vnd 2 reichsthaler gegeben vnd den vberrest folgenden sontag Laetare, allss 10. huius, weiln sie auf diesen sonntag allhier gefallenen jahrmarckt souiel zu lösen verhoffeten, mit ducaten, silbercronen vnd groschen paar zu zahlen versprochen, aber selbigen tag mittagszeit von hier obeshalb des gewöhnlichen vrfars sich vnder die Thonaw führen lassen, die mit obbesagten clenodien gefüllte schachtl mit einer sollich gleichförmigen, darinnen was wenig geldt vnd werck gewesen, wie er solche bei dem herrn hinterlassen, ausgetauscht vnd entführt, vndter dess herrn anuertrawten herrschafft jurisdiction zu Grafenwerth (!) angetroffen vnd in gefengliche verhaftung nemmen lassen, bey denen dann sich solche clenodien aber in einem andern schmalen langelichten federschächtel befunden, so er Reinpracht verpedtschierter laut zuruckgegebener recognition allda bei dem herrn depositiert habe. Vnd weiln er wegen obliegenden leibs indispotion anizo persönlich zu raisen nicht vermag, hat er vberreichen diss seinen diener Stephanum Khöry dahin abgeförttigt vnd vnnss dienstleich angelangt, damit er ernennter sein diener desto schleüniger befördert vnd ihme Reinprechten durch ihne seine durch die juden entwendte vnd nunmehr in dess herrn verwahrung hinterlassene clenodien eruolgt möchten werden, an den herrn ein intercessionsschreiben zu ertheilen. Ob vnnss nun zwar an obrigkeitlicher aussrichtung im wenigsten nicht zweifelt vnd alhier stattkundig ist, dass er Reinprecht, welcher sonnst ein wolbekannter ehrlicher mann vnd mit vornemen fürstlichen vnd ander herrn standts persohnen inn vnd ausser lanndts mit dergleichen vnd anndern wichtigen wahren

handelt vnd sehr angenehm ist, dieses betrugs wegen denen juden mit grosser vngelegenheit nachzuraisen getrungen worden, auch leicht der juden vnrecht zu schliessen, indem sie vorgeben, sie hetten mit 300 ducaten vnd 150 reichsthaler diese clenodien gezahlt, da sie doch 950 reichsthaler geschlossen vnd also aussen der dran gegebenen 10 reichsthaler, wann es schon wäre, noch 200 reichsthalern restireten. Langet derowegen an den herrn vnser freundtlichen bitt, ernenneten vnnsers mitburgers Paul Reinprehtes abgeordneten diener, Stephano Khöry seine alldort verpedtschiert hinterlassene clenodien eruolgen vnd ihne dieser intercession würcklich geniessen zu lassen, welches wir auf begebenheit in dergleichen in anndern billichen fällen hinwiderumb zu beschulden vrbietig seindt. Vnns damit allerseits göttlicher obacht empfehlend. Pressburg, den 16. Marty anno 1641.

Dess herrn dienstbeflissene:

Dem edlen vnd gestrengen herrn Matthiae Caspar Täzen von Permunth, wolbeordneten rännthmeistern der graff Werdenbergischen herrschafft Grafeneck etc., vnnsern besonders günstigen lieben herrn.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 25. — 33/a, b.

173.

1642. július 24. Kolozsvár. A hazájába térő Leo orvost Gerendről kíséri ki Kemény János szolgája; a Szilágyság felé távozik.¹

Erkezek Gerendreől Kemény Janos Ur[am] Szolgaja Szabadkaj kis Janos 3 magauul Cymer az Nyakaban Leo Oruost keseruen kifele hazaiaban B. U. P. gazdalkottam neki (étellel és itallal).²

(A fejedelem szekerezése rovatban ugyanezt leirja a sáfár, csakhogy e szerint Szilágý felé távozik.)

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfár számadáskönyve: 1646, 122. és 345.

174.

1643. március 2. Kőszeg. Rinder Benedek kőszegi polgár és kalapos nejével, Borbálával egyetemben elismerik, hogy Scheuch Salamon és József testvéreknek, kismartoni zsidóknak 120 birodalmi tallérral adósaik, melyet 2 éven belül ígérnek megfizetni. Ezenfelül tartoznak még a zsidóknak egy mázsa gyapjúval, mely összeget egy éven belül törlesztenek le. Ez adósságaik fedezetére lekötik a kőszegi féléházukat.

Laus Deo semper, anno 1643 die 2. Marty.

Ich Wenedig Rinder bürger vnnd hueter alhie in khöniglich frey-

1. *Magyary-Kossa Gyula* (Magyar orvosi emlékek. II. 29. lap és IV. 1293. sz.) azt a Doctor Leot, akivel Haller Gábor 1637. aug. 22—27-én Fehérvárt gyógyíttatta magát (Erdélyi Történelmi Adatok. IV, 41.), azonosnak mondja a tudós Sias Leon (Arje Jehuda Sia) törökországi, majd I. Rákóczi György állítólag kikeresztelkedett orvosával, ebben az esetben a fentebb közölt adat orvosát, akinek otthona bárha éppen nem délfelé, hanem a Szilágyságon keresztülutazva, északi irányban lehetett, vele mégis csak egy és ugyanazonos személynek kell tartanunk.

2. A szövegben előforduló rövidítés feloldása: B. U. P. = Bíró Uram Parancsára.

statt Ginss bekene mich vnnndt meine hausswirthin Warbara, das wir schuldig verbliben denn Joseff Schäch juden vnnt seinen bruder Salomo Schäch juden, alle beide von Eysenstat wonhafft, ein suma gelt benentlich 120 reichstaller, welche suma gelt itzige zeit nicht können zu bezallen, sondern durch ehlich leit vermitl ist worden bey we(i)ssen Michael Grunwalt eysen rath vnnndt bremaister vnnndt Görg Deiffel burger vnnndt hudmacher allhie, das dieselbigen suma gelt in zwey jaren zubezallen in gelt oder in huden. Mehr verbleibt ich Benedick Rinder driber vber die obemelter suma gelt 1 centen woll per 22 reichstaller auff ein jahr zu bezallen. Ich Benedick Rinder gib im ein schul(d)briff zu meren versicherumb, verschreib ich ihne mein halbe hauss, welcher hauss ligen zwissen Lasslo Görg vnnndt Mauri statgassen(?). Wan ich oder hausswirdin mit schickhun(g) Gottes durch zeitliche tot abging(en), so sollt auff vnsser eygenthum halb hauss zu suchen vnnndt bezalt-hafttig machen. Noch triber im zwey jaren nit können, das wir nicht können bezallen, wie oben vermelt ist worden in zwey jaren, solt vnsser halb hauss ihm auss zu bezallen. Drauf gib ich zu versicherung(g) mein gewentliche petschafft. Weil ich kain petschafft nicht können haben, gebeten hab meinen wercknossen, nemlich Paul Schomody burger vnnndt huter alhier, das er mit seiner petschafft ververtiget mir vnnndt meine ohne schaten bey dissen schuldbrieff, mitgewessen Michael Grunwalt eysenn rath vnnndt Görg Deiffel burger vnnndt huder allhier. Actum Ginss, 2. die Marci anno 1643. jahr.

Benedick Rinder.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1643. márc. 2.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: mesterjegy, előlapon a szöveg alatt vörös viaszba nyomott homályos gyűrűspeccéttel, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *Benedig Rinder schuldbrieff anno 1643.*

כתב על רינדר . . .

175.

1643. december 24. Kőszeg. Pamer János kőszegi városbíró felszólítja Scheuch Salamon zsidót, hogy mivel néhai Gregorits Tamás kőszegi polgár és kalapos még 19 év előtt 100 db. női és fiú kalapot szállított ie neki azzal a megállapodással, hogy ennek fejében 8 1/2 mázsa gyapjút fog tőle kapni és mert ez mind máig nem történt meg, ezért ezt az adósságát Gregorits Tamás fiával, Jánossal szemben végre rendezze.

Lieber Scheuch!

Fürweiser dits Hannss Gregoritsch, vnser mitburger, bringt beschwärweiss für, das sein vatter, Thoman Gregoritsch seelig noch vor vngefähr 19 jaren euch hundert stukh otten- vnd pübenhuet solcher gestalt angehändigd vnd zuegestelt, das ihr ihm dafür vnd eurn accordo nach 8 1/2 centen huetter wöllen hettet geben vnd schikken sollen. Vnd obzwar Thoman Strauss nunmehr auch seelig den otten- vnd püben

hüet halber damalen für euch bürg worden, hat er sich doch auss bürgschafft balt wider exempt vnd frey gemacht, derentwegen dan ihr hernach benötigt worden seit derweil selbst im uersaz herein zu geben, welchen uersaz aber er Thoman Gregoritsch seelig anderer gestalt nit annehmen wöllen, er seye den uon euch verpetschiert besorgent, es möchte uon euch etwo ein unpassierlichen uortheil gebraucht worden, wie dan auch beschehen, indeme ihr anstatt 100 guetten gerechten reichstaler 100 zwanzig schilling(er) verpetschiertes herein gegeben haben sollet, wie den solches noch vilen lebendigen zeügen bewust ist. Wan aber er Thoman Gregoritsch seelig weder damals noch anyeczto sein sohn, Hannss Gregoritsch, mit gemelten pfandt nicht vergnüegt, ihr auch über uilfeltiges anmahnen vnd zuenbieten weder wollen noch gelt biss dato nicht geschikht oder gebracht habt, unser arme mitburger dass seinige, dessen er doch biss anher mit grossen schaden entrathen, auch nicht lenger entberen kan, alss ist an euch hiemit mein freundtlichen vnd billiches ermahnen, ihr wöllet unsern burgersman obgemelten 100 stukh otten- vnd pubenhuet halber mit den uersprochenen 8 $\frac{1}{2}$ centen huetter-wollen oder den werth dafür zufinden stellen vnd contentiern vnd nicht vrsach geben, das wir wass wider euch vnd eur uorthe(i)lhafftes handeln bey eur fürgesetzten obrigkheit beschwären müessen. Gott mit vns. Günss, den 24. Decembris 1643. jares.

Hannss Pamer stattrichter etc.

Kivül: Missiu an Saloman Scheuchen juden wegen Hannsen Gregoritschen vnd seiner schuldt.

Gregorics Janos és Salamon si[do] közot valo dolog bizonyos [a]dossag viget sub dato 24. Decembris 1643.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára. Miscellanea 1643. dec. 24.

Fogalmazvány pápiroson, melynek vízjegye nem vehető ki, a szövegben több törléssel és betoldással.

176.

1643. december 30. Kismarton. Scheuch Salamon kismartoni zsidó Pamer János kőszegi városbíróhoz írt levelében egy kis türelmet kér Gregorits Tamás kalapost érintő ügyben, mert el kell utaznia, de mihelyt visszatér, a tényállást részletesen ismertetni fogja.

Edl, vester, hochgeehrter herr stattrichter, demselben seint meine beflussene dienst anuor!

Des herrn schreiben von einen ersamben rath hab ich empfangen vnd den inhalt vernomben. Weillen ich aber nüt zeit hab auf dissmall zuerantworden vnd ich in sachen halber zuerichten verreissen mues, alss ist an euer vest mein hochdienstliches bitten, euer vest wolle mich soweit bey einem ersamen, wolweissen stattrath entschuldigen, wils Gott in einer kurczen zeit, wan ich widerumb zu hauss haimb gelang, will ich den vmbstandt in ainen vnd andern wegen des hueder einen

ersamen, wollweissen stattrath die gründliche worheit mit mehren berichten. Solches thue ich euer vest zue nachrichtung vnd mich gegen euer vest gehorsamblich beuehendt. Actum Eissenstatt, den 30. Decem-ber anno 1643.

Euer vest gehorsambster:

Salloman Scheych judt manu propria.

Kivül: Dem edlen vndt vesten herrn Johann Pömer stattrichter in der kayserlichen statt Günss etc., meinem hohgeehrten herrn, Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1643. dec. 30.

Papiros, melynek vízjegye: hármás halom, zárlatán homályos körvonalú fődött gyűrűspecséttel, hátlapján e feljegyzéssel: *presentiert den 2. January 1644.*

177.

1644. január 6. Kismarton. Scheuch Kálmán kismartoni zsidó Pamer János kőszegi városbíró értésére adja, hogy mivel Gregorits Tamás kőszegi kalapos fia János az apjának egy zacskóba lepecsételten zálogba adott 350 db húszas schilling helyett csak 100 db húszas schillinget adott vissza posztóba kötve, ezért ő sem köteles a kialkudott 8½ mázsa gyapjút neki leszállítani.

Edl, wesster herr stattrichter mit wintschung eins glückseeligen freudenreichen neuen jahrs berichte euer vesst hiemit, dass ich mich in beysein zwayer herrn alda von Ginss khurz verschinner tagen anerbotten dem herrn widerumben zu andtwordten. Alss thue ich ihr vesst zu wissen, dass ich in beysein dess Thoma Straussen, da er sich der pürgschafft exempt gemacht, dass gelt gezelt vndt in ein sackh gethon, dasselbig verpetschirt, darin zwayhundert dinne stuckh vndt anderhalb hundert dickhe stuckh zwainzig schillinger gewesen vndt dem Thoma Gregeritsch zum versacz eingehendigt. Nach disem ist Thoma Gregoritsch zu mir khomen in der Eysenstatt vndt die versprochne woll begehrt. Hab ich ihm zur antwordt geben, wan er mir dass verseczte gelt im verpetschirten säckhell bringt, wie ich ihms eingehendigt vndt verseczt hab, wil ich meinem versprechen sequiern vndt nachkhomen, wie ich auch bey erlichen leyttten zum öfftermallen seinem sohn khundt gethon: wan er mir meine sachen, wie ich ihms verseczt, bringt, will ich ihm die versprochne woll prestiern vndt geben, dan damals der zentn woll nit anderst gewesen, alss vmb 18 taller. Wan der zwainzig schillinger nit mehr wärn gewesen, alss hundert stuckh, wie sein sohn fürgibt, er wurdtt solches nit für 8½ centen woll in versacz genomen haben. Alssso khönen ihr vesst, alss ain verstendiger herr, gedenckhen vndt erachten, weillen sy mir dass gelt in ainem öffenen thuech vndt nit in ainem verpetschirten sackh, wie ich ihms eingeantwortt, gebracht, den sackh ruinirt vndt aufgebrochen, alss bin ich ihnen khain antwordt weiter schultig zu geben, weil sy sich selber gepfendt haben. Hetten

sy mir meine verseczten sachen mit fridt gelassen vndt mir widerumb verpetschirten, nit in ainem offnen thuech gebracht, hett ihnen die versprochne woll jederzeit gern vndt guetswillig eingehentigt. Also khönen ihr vesst solches andeuten, ess ist nit guett ain verpetschirte sachen aufzumachen. Actum Eysnstatt, den 6. January anno 1644.

Colman Scheu jud.

Kivül: Dem edlen, vessten, fornemben herrn Hanssen Pämer herrn stattrichter der khayserlichen statt Ginnss, meinem hochgeehrten herrn anzuwendigen Ginnss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1644. jan. 6.

Ivrétü papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, zárlatán homályos körvonalú fődött és nyolcszögletű gyűrűspeccséttel, míg hátlapon e feljegyzés olvasható: *presentiert den 12. Jener 1644.*

178.

1644. január 15. Kőszeg. A kőszegi városi tanács Scheuch Kálmán kismartoni zsidó levelére válaszolva igen erélyesen sikra száll Gregorits Tamás fia János követelése érdekében azt bizonyítván, hogy nincs igaza, amikor azzal az ürüggyel, hogy a lepecsételt zálogot feltörve és más-képpen csomagolva kapta vissza, a 8¹/₄ mázsa gyapjú leszállításáról hal-lani sem akar, egyben fenyegető hangon értésére adják, hogy polgártár-suk megkárosítását nem fogják tűrni.

Lieber Scheuch!

Eur briefl von 6. dits haben wir empfangen vnd nicht vnbillich mit verwunderung vernommen vnd hette, wie es auff eur nechst vnd erstes vnter dato den 30. December allernechst abgeloffenen jars an vnsern herrn stattrichter sowoll schriftliches, als auch bey vnsern bey den burgersleüthen dem Gregoritsch vnd herrn Wakhy mündtlichen zuembieten, auff der welt nichts weniger versehen, als dises eurn vortheilischen griffleins, dessen ihr euch in jezigen eurn schreiben gebraucht, welches doch mit ietzt angezogenen eurn ersten briefl vnd mündtlichen zuembieten, dardurch ihr euch ein mehrers zu thuen erkhleret, als wir etwo von euch hoffen vnd vermeinen möchten, ganz nit übereinstimmet, dan das ihr erstlichen schreibt, wie ihr vor jaren dem Thomae Gregoritsch in gegenwarth Thoman Straussen nicht 100. sondern 350 durcheinander dükhe vnd dünne stukh wzainzig schillinger verpetschierter in einen sakh zuegestellt, so wist ihr, das euch euer aigen gewissen überzeugt, das der 20 schillinger nit mehr gewesen, als 100 stukh, die den solches auch auss folgenden klar erscheinen wirt vnd die habt ihr damals nit für 20 schillinger, sondern für reichstaler angesagt.

Fürs ander, das ihr meldt, wan die 20 schillinger nit mehr gewesen wern, als 100 stukh, so würde der Gregoritsch, die sich eur bürg, der Thoman Strauss, der bürgschafft ledig gemacht, dass wenige gelt

für die versprochene 8 $\frac{1}{2}$ centen woll nit angenommen haben, so wist ihr abermal selbst, das der Strauss woll gewust, das ihr das gelt falsch nit für 350 stukh 20 schillinger, sondern für 100 stukh reichstaler, massen den solchs auch noch mit andern leiten zu erweisen werden, angesagt vnd eben darumb vnd weilen er gesehen, das das gelt für die 8 $\frac{1}{2}$ centen woll nicht erkhekht vnd sich dahero besorgte, er wurde heut oder morgen den überrest darauff für euch bezahlen müessen, so hatt er sich der bürgschafft desto ehe wider loss vnd exempt gemacht.

Drittens meldt ihr auch, weilen euch der jezige Gregoritsch den sakh solher gestalten verpetschierter, wie ihn sein vatter empfangen, nicht zuestellen kan oder will, so seit ihr ihme weiter kein guett wort mehr schuldig, were woll ein feine sach, wan ihr eure creditores auff solche weiss bezahlen könntet, aber hierauff ist diss die wahre vnd gründliche andtwort, das der alte Gregoritsch den sakh nit muetwilliger, falscher oder, wie ihrs in eurn schreiben verstanden haben wollet, diebischer weiss auffgebrochen, sondern er hatt denselben in den Belehemischen rebellion, damit er nit drumb khäm, in die erden vergraben vnd so lang darinnen gelassen, biss die rebellen wider auss dem landt kommen vnd da er ihn wider heraus nemmen wollen, ist den sakh verfault vnd allen zerfallen vnd diess ist die wahre ursach, warumb er euch den sakh solcher gestalt, die ihrs begert, nit wider zuestellen kan.

Es hatt es aber fürst vierte gemelter Gregoritsch auch auff seinen todtbett vor den damaligen stattrichter, herrn Balint Mihaln vnd andern mehr bekhent, das es ihme mit dem sakh also gangen vnd in demselben mehr nit dan 100 stukh 20 schillinger, die ihr doch damalen in überantworten für 100 stukh reichstaler angesagt, gewesen sein, die wirt man nach seinen ableiben in einen lidern beütl verwarthner fünden. Als man in nach sein todt all sein sachen inventirt vnd beschriben, hett man das gelt in gemelten beütl gefunden, wie es der sterbende Gregoritsch aussgesagt vnd bekhent hatt vnd ist auch einen solchen christenmenschen, welcher sein gewissen vnd seeligkeit bessten in acht nimbt, mehr zu glauben, als etwo einem juden.

Vnd wan sich gleich die sachen nit also, wie gemelt, verhielten, sondern es wäre, wie ihr ohne grundt fürgibt, so schlecht ihr euch doch selbst mit eur aignen raitung, dan wens schon 350 stukh 20 schillinger gewest wern, so machen doch dieselben ain per 20 kreitzer, wie sie gangen, gerait mehrers nit, als 116 fl. 40 kreitzer, hergegen bringt die woll den centen per 18 reichstaler nach eurn aignen anschlag 229 fl. 30 kreitzer. Wan man nun das pretium der woll gegen eurn gelt halten thuet, so greifft ihrs ja mit henden, wofern ihrs mit augen nit sehen wollet, das ihr vnsern burger gleichwoll noch heraus schuldig verbleibt 112 fl. 50 kreitzer. Dieweiln es aber nit 350, sondern nur 100 stukh 20 schillinger gewest, wie oben gemelt, so seit ihr auch dem Gregoritsch nit nur 112 fl. 50 kreitzer, sondern woll ein mehrers schuldig.

Nichts destoweniger vnd über alles diss dorfft ihr gleichwoll so khüen vnd vnuerschmelter weiss schreiben, das ihr vnsern burger kein guett wort mehr schuldig sey.

Vnd dieweiln wir den sehen, das mit briefl bey euch wenig zu erhalten, also müessen wir auff müttl bedacht sein, wie vnsern burger zu den seinen khönne geholffen werden. Souil zue andtwordt. Günss, den 15. tag January anno 1644.

N. richter vnd rath der statt Günss.

Kivül: Collman Scheuchen juden zu selbst aigen handen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1644. jan. 15.

Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vizjegye: cimerpaizs. A szövegben sok a törlés és betoldás.

179.

1644. január 21. Kismarton. Scheuch Kálmán kismartoni zsidó a községi városi tanács sértő levelét a távollevő kismartoni tisztartóval kívánja először érdemben megtárgyalni, mely után személyesen igyekszik majd az ügyet elintézni, ha ez lehetséges lesz.

Edle, veste, ehrueste, wohlweise, gunstfreundliche, liebe herrn!

Dero an mich abganges vnd den 15. January datirtes schreiben habe ich zue recht empfangen, darauss nach lengst ablesen hörent ihre grosse wegen Hannsen Gregoritschen, alss dero vndergebenen burger, an mich habente praetension nit vnbillig mit zimblichen disgustu vernommen, auch vermaint punctatim auf dasselbige aussführlich zu antwortten. Weillen ich mich aber aller billigkheit zuwider höchst darinnen laedirt befinde vnd wegen abwesenheit herrn verwalters, den ich diser sachen halber, alss mein vorgesetzte obrigkheit, nit praeterirn khan, sonders mehrers raths erholen, muess auf dissmahl nit auff alle vnd iede mir vnrecht zugemessene vorthaylligkheitten antwortten khan. Alls langt an dieselbe mein gancz freundliche bitten sich biss zue herrn verwalters echister vnd täglich erwarttenter ankhunfft zudedulden, deme ich dan warhafften, gründlichen bericht zuuor meinem jüdischen eydt, so es von nöthen sein wurd, erzehlen vnd alssdan auff sein vorschlagentes guetachten selbstn persönlich hinunder khommen will, mich auf alle geschriebe puncten mündlichen zuuerantwortten vnd dass, so sye mir vortelhaftig zuemessen, klar vnd aussführlich mit grundt der warheit zu probiren. Mich hierüber interim denen herrn vnss aber sammentlich göttlicher protection empfehlent. Datum Eisenstatt, den 21. January anno 1644.

Eur herrschafften geflissener:

Cobman Scheuch.

Kivül: Denen edlen, vesten, ehruesten, fürsichtigen vnd wohlweisen herrn N. richter vnndt rath der statt Günss etc., meinen hochgeehrten freundlich geliebten herrn Günss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1644. jan. 21.

Ivrtű papiros, melynek vízjegye: félkörívű mesterjegy felett B. betű, zárlatán vörös viaszba nyomott fődött, nyolcszögletű homályos gyűrűspeccsével és hátlaapon e feljegyzéssel: *praesentata 23. January 1644.*

180.

1644. január 24. Kismarton. Walther Márk kismartoni tiszttartó röviden közli Pamer János kőszegi városbíróval, hogy Scheuch Kálmán zsidó és Gregorits János között fennforgó vitás kérdés eldöntése kizárólag az ő hatáskörébe tartozik és amennyiben ezt akármelyik fél kérni fogja, az igazságnak megfelelően fog ítéletet hozni.

Edl, vester, besonders geehrter herr stattrichter! Ich habe gesehen vndt vernomben, was der herr den 24. des verschinen jahrs vndt monats am Colmann Scheichen juden hatt abgehen lassen in sachen einer schuldt vndt geldtpfand, so zwischen Hansen Gregorizen vndt ihme juden vor einer gerhaumben zeitt vorgeloffen ist. Was nun die sachen anbelangt, daran thuett der herr gantz pillich vndt recht, das er ihme betrohett mit der anklag bei seiner obrikhait vndt soll denen interessierten auff anhalten solhes erfolgett werden, das auch geschehen, was die einzige gerechtikheitt vndt pillikheitt erforderdt. Weiln es aber wunderlich fallen will, das der judt vorgibt, er habe 350 stukh 20 schillinger, deren 200 sollen der rinnern vndt 150 dikhen gewesen sein, des khlagenden seinen wattern Thoma Gregoritschen eingesetzt. Nun aber nach albereitt einer so langwierigen verstreichung der jahren besagter judt niemaln sei beklagt oder ersuecht worden vndt was ihme beschwerlich ist, das mann anietzo aus den pfandt, so verpetschierter gewesen ist, ietzt nach 19 jahren nur 100 stukh 20 schillinger erzwingen wil. Derowegen weiln er Colmann Scheuch einfelleliche entschuldigung vermeindt zu haben, habe ich den herrn solhes andeuten vndt da wer zu khlagen haben wierdt, ihme bei seiner instantz zu suehen auisieren wöllen. Vbriges wuntsch ich den herrn alles liebes. Schloss Eisenstatt, den 24. Jener 1644.

Des herrn dienstwilliger:

Marx Walther manu propria.

Kivül: Den edlen vndt vesten herrn Hansen Pamer stattrichtern zu Guns etc., meinen guetten herrn freundt zuezustellen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1644. jan. 24.

Ivrtű papiros, melynek vízjegye: cimerpaizs, zárlatán nyolcszögletű fődött gyűrűspeccsével, hátlaapon e feljegyzéssel: *praesentiert den 26. Jenner 1644.*

1644. április 5. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Kürtösy György nagymartoni nádori udvarbírónál közbenjár Pinkitzer Mátyás pozsonyi berkocsis érdekében, akinek kocsijából a bécsi úton lovaskatonák 3 lovát kifogták, melyeket azután a nagymartoni zsidóknak eladtak. Pinkitzer kapja vissza a lovait.

Herrn Georgio Gorstossy, herrn palatini etc. hoffrichtern zu Märtterstorff.

Edler vnd vester, günstig geliebter herr hoffrichter, demselben seindt vnssere willige dienst vnd gruss beuor. Vnss hat vberreicher dieses Matthes Pinckitzer mitburger vndt landtgutschi allhier clagend berichtet, dass vor 12 tagen ihme auff der Wienerstrass zwischen Wölflsmaur vnd Reglsbrunn 3 ross durch etliche reütter aussgespannt vndt hernach alldort zu Märtterstoff vnnter die juden verkaufft worden, destwegen er dann mit denjenigen, so solche pferd auch kennen, hinüber zu raisen vorhabens vndt vnss an den herrn vmb intercessionales gehorsamst gebetten, welche wir ihme nicht abschlagen wollen. Ist derohalben an den herrn vnsser freuntlich gesinnen ermelltem vnsserm mitburger, allss welcher hierdurch in die eüseriste armuth gesetzt wurde, zuuerhelffen, dass er seine pferd widerumb vberkommen möge, wie wir den herrn ohne das zu aller billichkeit geneigt wissen vndt solliches annderwerts zubeschulden vrbietig seindt. Göttlichem schutz vnss allerseits empfehend. Pressburg, den 5. April anno 1644.

Dess herrn dienstbeflissene:

Dem edlen vnd vessten herrn Geörgio Gorstossy, ihr fürsstlichen gnaden herrn palatini etc. wolbestölten hoffrichtern zu Märtterstorff etc., vnsserm günstigen lieben herrn.

Pozsonyi városi levéltár. Liber conceptuum nr. 27—36/a.
Ez a fogalmazvány megtalálható még uo. nr. 28—12/b. lapon.

1645. július 23. A közzei városi tanács a csepregi zsidó vámos túlkapásai miatt küldöttséget meneszt gróf Nádasdy Ferenchez. A küldöttség tagjai: Hosszthóti István, Svetics András és Szűcs Tamás.

Sontags den 23. July 1645.

Dominus iudex, inner vnd ausser rath.

Proponirt herr statrichter, das der judt oder mauttner zu Tschabring gewalthetiger weiss zuwider vnssern freyheten die mauth steigern vnd zuwider vnssern habenden freyheiten seines gefallens von vnssern

burgersleithen abfodern vnd denselben allerley gewalt zu erweisen unterstehen thuett.

.....
Geschlossen: auff das erste soll man herrn grafen Nadasty ersuehen, das er solches abstellen vnd den juden inhibirn wölle, wo nicht, soll man darwider die gebreihige protestation fürkhern. Dazue sein deputiert herr Hostoti Istuan, Suetitsch Andreass vnd Sücz Thomass.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1645—1646. évi tanácsjegyzőkönyv 31—2.

183.

1645. július 29. Kőszeg. Salamon Jakab kőszegi polgár és kalaposmester végrendeletében többek között elismeri, hogy Scheuch Salamon zsidónak adós maradt, melyet felesége fizessen meg.

.....
Zum 15. bin ich hiergegen dem juden Scheichen schuldig 10 reichstaler, mehr 40 pfunt wohl.

Zum 16. bin ich schuldig denn Sallaman Scheihen juden 5 reichstaler, dargegen ist die ausschus wohl auff den poden.

.....
Dise obenent schulden, die ich schuldig bin, soll mein weib Soffia schuldig sein zubezallen.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1645. júl. 29.

184.

1646. július 13-án. Kolozsvár. Leo doktor Fehérvárról érkezvén, fejedelmi postával megyen ifj. Rákóczi György választott fejedelem, váradi várkapitányhoz Nagyváradra.

Doctor Leo Erkezek Fejervarrol Iffiu Urunkhoz postan megien Varadra.

A kolozsvári állami levéltárban.

A városi sáfár számadáskönyve. 1646, 116.

185.

1648. április 2. Pozsony. A pozsonyi városbíró gróf Eszterházy László tudomására hozza, hogy Scheuch Salamon kismartoni zsidó a pozsonyi mészárosokkal fennforgó vitás ügyét még mindig nem rendezte, miért is korábbi ígéretéhez képest vele szemben hathatós intézkedést kér.

Ad dominum Ladislaum Eszterhazy.

Illustrissime domine comes, domine patrone nobis observandissime salute, servitiorumque nostrorum paratissimorum commendatione

praemissa. Illustrissimam dominationem vestram recenti tenere memoria non diffidimus, qualiter eadem non ita diu praeteritis temporibus hic Posenii existens medio certorum collegarum nostrorum ad instantiam praesentium exhibitorum alias lanionum et concivium istius liberae regiaeque civitatis Poseniensis ratione satisfactionis administrandae ex parte judaei cujusdam Salomonis Schei dicti ac in bonis et sub jurisdictione illustrissimae dominationis vestrae existentis et constituti requisita superinde prompte et benigne sese resolverit. Cum itaque iidem laniones velut contentationem et satisfactionem debitam ex parte praenominati judaei nondum consecuti, ejusdem obtinendae gratia ad illustrissimam dominationem vestram iterato recurrere necesse habeant, eodemque in negotio nostram sibi recommendationem et intercessionem aliquid per futuram existimantes pro eadem decenter institerint, idcirco illustrissimam dominationem vestram ea, qua par est, observantia rogatam habemus, quatenus intercessioni huic nostrae pondus, quod praetacti concives nostri habituram fore sibi persuaserint, benigne addere et in quantum jus et aequum pro ejusdem stare visum fuerit, condignam satisfactionem sine longiori mora administrari facere velit. Id quod nos vicissim data occasione servitiis nostris erga illustrissimam dominationem vestram demereri adnitemur. Eandem in reliquo diu feliciter valere desiderantes. Datum Posenii, die 2. Aprilis anno 1648.

Illustrissimae dominationis vestrae servitores paratissimi;

N. judex.

Illustrissimo comiti ac domino, domino Ladislao Eszterhazi de Galantha, perpetuo de Frakno, comitatusque Soproniensis comiti supremo etc., domino et fautori nobis observandissimo.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 27. — 328/9.

186.

1648. május 27. Pozsony. A pozsonyi városbíró báró Liszthy Lászlóhoz a pozsonyi tímárok érdekében azzal a kéréssel fordul, hogy tiltsa meg a köpcsenyi zsidóknak a tímár-ipar üzését.

Spectabilis ac magnifice domine, fautor nobis observandissime salute, servitiorumque nostrorum paratissimorum commendatione praemissa!

Posteaquam magistri artis sive cehae coriariorum alias concives liberae regiaeque huius civitatis Poseniensis, qualiter spectabilis ac magnifica dominatio vestra in bonis suis Kőpcziniensis certos quosdam judaeos artem praetactam coriariorum exercentes interteneret, quodque id ipsum in grave praeiudicium damnumque eorundem magistrorum manifestum redundaret, querulose declarantes, quatenus hac in parte via et per modum intercessionis apud spectabilem ac magnificam dominationem vestram indemnitati eorundem consulere niteremur, nos debita cum instantia requisitos habuerunt. Idcirco eidem decenti et

necessariae eorundem magistrorum requisitioni annuentes ex eo praesertim, quod gens juriumque regni incapax esset et alioquin et artes mechanicae extra loca collegiorum sive czecharum bene ordinarum suisque privilegiis munitarum exerceri non soleant, spectabilem et magnificam dominationem vestram officiose rogatam habemus, quatenus antelatis judaeis artis jamdictae coriariorum exercitio, tanquam incapax interdiceret vellet. Id quod fieri per se justum et aequum esse, spectabilis ac magnifica dominatio vestra recognituram facturamque confidimus, ita etiam erga eandem servitiis nostris quavis data occasione demereri studebimus. In reliquo spectabilem ac magnificam dominationem vestram diu feliciter valere desiderantes. Datum Posonii, die 27. May 1648.

Spectabilis ac magnificae dominationis vestrae servitores paratissimi:

N. judex.

Spectabili ac magnifico domino Ladislao Liszthius libero baroni in Köpczin, Prellenkirchen et Kabold etc., domino fautori nobis observandissimo.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 27. — 339/a, b.

187.

1648. október 16. Pozsony. A pozsonyi városi tanács, mivel báró Liszthy Lászlónál az a kérésük, hogy a köpcsényi zsidóknak tiltsa meg a tímár-
ipar üzését, meghallgatásra nem talált, ebben a kérdésben most gróf
Pálffy Pál országbíró támogatását kéri.

An herrn graffen Paul Palffy wegen der allhiesigen lederer.

Hoch- vnd wohlgebohrner graff, gnädiger herr herr! Ewer gräflichen excellenz wünschen wür von dem getrewen Gott alle selbst verlangende glükliche prosperitet neben gehorsamer vnser williger dienst entbiettung anuor.

Vndt demnach vnss die allhiesigen burgerlichen lederer klagendt berichtet, welcher massen herr Ladislaus Liszthius freyherr zu Kóttsee etlichen juden vaterschlaiff verstatte, welche leder aussarbeiten vndt zurichten vndt also ihnen in ihrem gewerb nicht allein grossen eintrag thun, sondern auch allerhandt vngelegenheit in ihrer handtwerkhs gewohnheit vndt artikulsbrieff verursachen vndt obwohln ernenter herr Liszthius gebührendt ersucht worden solche newrung beuorab ihnen juden, welche der freyheit dieses königreichs Hungarn nicht fähig, ab- vndt einzustellen, were doch solches biss dato nit geschehen, sondern sye juden trieben ermeldte lederarbeit einen weg, alss den andern vngescheußt fort, dass sye alls hoch nothtringentlich ewer gräflichen excellenz neben andern benachbahrten ihres lederer handtwerkhs vmb schuz vndt remedirung gehorsamblich anlangen vndt bitten müssen, daneben vns gebührenden fleisses ersuchende bey ewer gräflichen excellenz in diesem puncto zu intercedirn, damit sye neben andern

abverstandenen benachbahrten ihres handtwerkhs mit verwandten wider anfangs gemeldte juden geschützt vndt herrn Liszthio die abschaffung derselben möchte anbefohlen vndt auferlegt werden. Ob nun zwar ewer graflichen excellenz ohne weitleüffig zu gemüth führung ange-rägte beschwär auch ohne die vnserere gehorsahme intercession dieser sachen gnädig abzuhelffen wissen, haben wúr doch ihnen vnsern mit-burgern hierinnen willfahren vndt ewer graflichen excellenz gehorsamb bitten wollen ihro dieselben gnedigst recommendirt sein zu lassen vndt im vbrigem vnser gnädiger patron zuuerbleiben, welche wúr sambt vns allerseits gottlicher obbacht empfehlen. Prespurq, den 16-ten Octobris anno 1648.

Ewer graflichen excellenz gehorsamb willige:

N. richter etc.

Dem hochwohlgebohrnen grafen vndt herrn grafen Paul Palffy von Erdeöd, grafen von vndt zu Plassenstein, freyherrn auf Biberspurq, Stampfen vndt Peilstain, herrn zu Marhekh, Neüen Lang-bach, Dymokhur vndt Woynicz, rittern, dess königreichs Hungarn landt-marschalln, der Römisch kayserlichen vndt königlichen mayestät gehaimben rath cammerern vndt obristen etc., vnsern gnädigen herrn.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 27. — 356/7.

188.

1649. április 6. Kismarton. Schönauer Farkas kismartoni számtartó arra kéri a köszegi városbíró, hogy Fanger János köszegi süveggyártónál gyapjú ára fejében fennálló 48 forint tartozást ne Scheuch Farkas zsidó kapja meg, hanem a rabbi ítélete szerint Jakab Mózes és Mátyás Ábrahám zsidók, akik társak voltak a gyapjú eladásában.

Edler, vester, insonders grossgünstig vnd geehrter herr stattrichter, deme seindt meine willige dienst beur an. Meinem herrn hiemit zube-helligen beschicht darumben, demnach meines gnedigen grafen vnd herrn angehörige zwen judische vnderthanen alhie, namens Moyses Jacob vnd Abraham Mathias in hieiges rändtambt erschienen vnd zu vernehmen geben, wie sie beede mit Wolfen Scheuchen auch juden alhie vnd also alle 3 miteinander gespan weiss gehandelt vnd in ihrer gesambten handtschafft herrn N. Fanger huetern zue Ginss woll ver-khaufft, daran ihnen gedachter herr Fanger noch 48 florin schuldig ver-bleibt. Wan dan sie anfangs beede juden Moyses Jacob vnd Abraham Mathias von gedachten Wolf Scheuchen abgesondert, alss ist derselbe nach des juden rabin erkhantnus noch von denen 48 florin ganz abge-wisen, hergegen ihnen beeden juden solche allein einzufordern zuer-khent worden. Nichts destoweniger aber, ob er Scheuch von disen 48 florin allerdings weggesprochen, vnderfangt er sich gleichwoll diesel-ben einzufordern vnd ist von hinen alsobalden nacher Ginss in mainung dieselben 48 florin zu erheben. Derwegen meinen geehrten herrn ich

hiemit dienstlich ersuechen vnd bitten wollen, gedachten herrn Fanger zu verbieten, das er solche 48 florin nicht dem Wolf Scheüchen, sondern dahin zu vermahren, dieselben ihnen obangeregten beeden juden, weillen der termin die zu bezallen schon lengist verflossen, alsobalden zu bezallen, damit sie nicht öffter hin vnd wider gesprengt vnd mehrers vncosten aufwenden miessten, sondern zu dem ierigen gelangen vnd zu ihrer nahrung ihren nuzen damit schaffen mögen, wie dises nun billich vnd gegen meinen herrn von hier auss hinwider dienstlich verschuldet würdt. Hiervber meinen herrn mich, sambent aber vnss alle der gnaden Gottes empfelchent. Schloss Eysenstadt, den 6. Aprill 1649.

Meines herrn dienstgeflissner:

Wolff Schonauer manu propria, rändtschreiber.

Kivül: Dem edlen vnd vesten herrn N. N. wolbestelten stattrichter der königlichen freystadt Ginss etc., meinem hochgeehrten herrn Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1649. ápr. 6.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: *L I* betűk, közöttük hármaz szirmű virággal. Ezenkívül még egy másik vízjegy is látható, amely hármaz halom. Zárlatán vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét helyével.

189.

1649. április 7. Hosszthóti István községi városbíró Schönauer Farkas kismartoni számtartó levelére válaszolva értésére adja, hogy mivel Fanger János süveggyártónál levő 48 forint adósságra Scheuch Farkas zsidó is igényt tart, ezért az érdekelt felek részére tárgyalási napot tűzött ki, ahol az igazság szerint fog ítékezni.

Edler, vester, sondern freundlich lieber herr rändtschreiber, demselben sein hinwider mein willige dienst zuuor!

Habe des herrn briefl empfangen, benebens auss demselben auch verstanden, das dem Wollffen Scheuch juden die 48 florin, so der Hannss Fanger alhie den Moyses Jacoben vnd Abraham Matthiasen juden schuldig sein soll, gancz ab vnd disen beyden juden zuerkhent sein sollen. Vnd ob er nun zwar bemeltes gelt nichts destoweniger alhie einzufordern vermeint, auch vermeldt, es were der herr von seinen gegentheilen, den andern beiden juden nicht recht informirt vnd wölle ebn sowoll schreiben von dem herrn hiher bringen, als die andern, so ist ihme doch biss dato nichts erfolget worden, sondern es ist ein theil bey mir als gerichtshanden, theils als 10 florin seint andern vrsachen vnd schulden halber alhier verboten, theils aber ist noch beim Fanger, so er aber willig ine zu geben. Damit aber doch einen jeden das seine, was ihnen von rechts wegen gebüert, werden möge, so habe ich dennen juden vnd hierin interessirten vmb besseren entschaidung vnd richtigkheit willen auff den dits monats Aprilis einen tag bestimmet, an welchen sie alhero khomen vnd einem jeden, das so ihnen gebüeren

wirt, zuegestellet werden solle. Damit nach freundlichen gruess Gott vns alle ergeben. Günss, den 7. April 1649.

Dienstwilliger:

Hostoti Istuan stattrichter daselbst.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1649. ápr. 7.

Fogalmazvány, ívrétű papíron, melynek vízjegye: kettős körben koronás kétfejű sas, a korona felett C N H betűk, míg hátlapon e feljegyzés olvasható: *etliche missiue an herrn N. richter vnd rath vnd dero darauff erfolgte beantwortung.*

190.

1649. április 26. A kőszegi városi tanács Kürtössy György lakompaki és fraknoi tiszttartó kérésére a kismartoni zsidóknak Fanger süveggyártónál levő 48 forintját felszabadítja.

Anno eodem (1649.) 26. Aprilis.

3. Kürteossy Georgy lakompaki es fraknoi tiszttartó irásara nézue felszabadította az nemes tanach az kysmartony sidok penzit itt lako Fanger süveggyartonal, melli téssen florenos 48, melli sidoknak kezekhez adatot jó pénz.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1649—1650. évi tanácsjegyzőkönyv 2.

191.

1650. március 18. Pozsony. A pozsonyi városbíró Lackner Bálint wolfs-thali tiszttartónál Gorotonicz György pozsonyi lakatos érdekében közbenjár, akinek boltjából több dolgot elloptak és ezeket állítólag a wolfs-thali zsidóknak adták el.

Intercession an herrn Valentin Lackner pflgern der herrschafft Wolffsthal.

Edler vnnnd vesster, besonders günstiger geliebter herr pflger demselben seindt vnnsere willige dienst vnd gruss beuor.

Es hat überreicher dieses Gorotonicz Geörg mitburger vnd schlosser allhie vnns gehorsamst angebracht, wellchermassen ihme kurz verwichener zeit vnterschiedliche sachen auss seinem laaden alhie entwenndet worden, welche sich droben zu Wolffsthal vnter den juden befinden sollen. Weiln er schlosser dann solches beraiths bey dem herrn clagweis angebracht, auch darauff eine tagsaczung erlanget vnd gemellte juden vnter dess herrn verwallthungs jurisdiction gehörig, alls ist an den herrn vnnsere freundlich nachbarlich gesinnen, er wolle hierinnen auss tragenden ampt die ohnmassgebige aussrichtung verfügen, dass ermellter vnnsere mitburger hinwiderumb zu dem seinen gelangen vnd dieser intercession fruchtbarlich geniessen möge, wellches wir in dergleichen vnd andern billichen fällen hinwider zubeschulden

vrbietig. Göttlichen schuz vnss allerseits empfehend. Pressburg, den 18. Marty anno 1650.

Dem herrn dienstgeflissene:

N. richter.

Dem edlen vnd vesten herrn Valentin Lackhner wolverordneten pfleger der herrschafft Wolffsthal, vnnserm besonders günstigen geliebten herrn.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 29. — 5/b.

192.

1650. április 8. *Kőszeg. Bruckner Vid kőszegi süveggyártó neje, Gróf Zsófia végrendeletében elismeri, hogy Scheuch zsidónak több tallérral adósa férjével együtt.*

.....

Vagyunk adosok 2. Say sidonak 12 avagy 16 tallyrral, mely meegh szamvetetlen.

.....

7. Vettünk ketten az Say sidotol gyapjut masfel masat, mellynek tartozunk az arraba meegh negyedfel tallyrral, a többit meghfizettük, de az gyapju megh vagon.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1650. ápr. 8.

193.

1650. május 6. *Trautner Kristóf kőszegi kőművesmester hagyatéki leltárában zsidó abroszról történik említés.*

.....

Fejér ruhazat szama.
Egy sido abros.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1650. máj. 6.
Ez a leltár német nyelvre lefordítva is megvan uo. a következőképpen: *Lein-gewandt. Ain jüdisches tischtuech.*

1651. január 25. Pozsony. A pozsonyi városi bírói szék Assman Sámuel számára meghatalmazást ad, hogy édesanyjának, Assman Mihály pozsonyi kereskedő özvegyének, Zsuzsannának 194 forint, hasonlóképpen Pauschner Sámuel pozsonyi posztókereskedő özvegyének, Margitnak járó 228 forint követelését Márkus volt köpcsényi zsidó tímáron, aki most Morvaországban lakik, behajtsa.

Gewalt für Samuel Assmann.

Wir N. richter, burgermaister etc. thuen khundt hiemit, dass die tugentsame Susanna waylandt Michael Assmanns gewesten burgers vnd handelsmans hinterlassene wittib, so dann Margaretha waylandt Samuel Pauschners auch gewesten burgers vnd tüchlers allhier hinterlassene wittibe, beede zugleich vor vnd bey einem hiessigen löblichen stattgericht vollkommenen gewalt bester formb rechtens gegeben vnd aufgetragen vorweissern dieses Samueln Assmann noch lediges standts vnd obgedachter der Susanna Assmannin eheleblichem sohn zwo summa geldts zu sollicitirn vnd einzufordern, welche ein jude, nahmens Marcus lederer, so vorhero zu Kätsee wohnhafft war, aniezo aber in Mähren sich aufhalten solle, ihnen beeden, doch jedweder absonderlich, alls der Susanna 194 fl. vnd der Margaretha 228 fl. zu thuen vnd zu bezahlen schuldig seye, anstatt ihrer zu sollicitirn vnd zu empfachen, darumben zue quittirn, auch da es von nöthen, gerichtlich mit ihme juden destwegen zu procedirn, auch alles dasjenige zue thuen vnd vorzuekehrn, was zu erlangung solcher schulden von nöthen sein würdt vnd sye in persohn thuen vnd verrichten köndten vnd möchten, wie solches alles vor besagtem einem löblichen hiesigen stattgericht beschehen, vnns vor darauss der ordnung nach vnnd wür hierüber von obbenandten beeden gewaltgeberin demüetig ersuecht sein worden sollichen gewalt mit vnnsrer vnd gemainer statt insigl zu authentisirn vnd mit beygefügten intercessionalibus ihrem obgedachten gewaltrager gnedigst erfolgen zu lassen, welches wir es an sich selbst billich zue thuen verwilliget vndt alle vnd jede, so hiemit requirirt werden möchten, noch jedes standt, amt vnd condition, respective gebüer vndt anlangen thuen, gegenwärtigen gewalt nicht allein völigen glauben beyzustellen, sondern ihme gewaltragern, worüber er gevölmächtigt, mit obrigkeitlicher hülf beyzuspringen, dass wollen wir in dergleichen vnd andern billichen fällen widerumb beschulden. Zu wahrem vrkundt haben wir vnnsrer vnd gemainer statt kleiner insigl, doch vnns vnd denselben anderwärts vnpraeiudicirlich, hierunter aufgetrukt. Actum Presburg, den 25. Januarii anno 1651.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 30. — 41/a., b. Letisztázva ez a fogalmazvány megtalálható uo. nr. 31. — 59/b—60/b. oldalakon is.

1651. december 28. Aldorf. Sebastian Bilgram Zweyer ezredes jelenti III. Ferdinándnak, hogy Johan Weihardt von Wresowicz követként Erdélyből Franciaországba küldetett. Mint kereskedő indult el két zsidó kíséretében.

... Er hette sein weeg vnder dem Titul eines Kaufmanns mit zuegebung zweyer Juden durch die Türkey genommen vnd were a forza geld-mittlen vnbekandt vnd wohl zu Ragusa in Dalmatia angelangt, sein weg auf Venedig genommen, daselbst auch sein notturfft abgelegt; vnd wehre Venedig nit weniger andern allijrten Fürsten, die gar zu enge vnd gefehrliche alianz zwischen Spania vnd Engellandt vnd oberzehlt procedere nit wenig verdecktig. Item so were man vorderist im Werckh, dass Vncaesten in Franckreich zu accomodiren, wo nit dem König zu assistiren.

Monumenta Hungariæ Historica. Dipl. IV. 296.

1652. augusztus 6. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Szunyogh Gáspár jóindulatát kéri Fridrich Márton pozsonyi polgár érdekében, akinek két földesúri joghatósága alatt élő zsidó tartozik.

Ad dominum Casparum Szunyogh.

Spectabilis ac magnifice domine, domine patrone observandissime premissa salute et servitiorum nostrorum paratissimorum commendatione. Ex paribus certarum literarum obligatarum per binos judaeos concivi nostro Martino Friderich datarum praesentibus inclusis spectabilis ac magnifica dominatio vestra ad instantiam mododicti concivi nostri informari dignabitur, quam praetensionem idem erga binos in literis obligatoriis denominatos judaeos habeat. Pro qua praetensione et debito suo acquirendo quia spectabilem ac magnificam dominationem vestram humiliter requisiturus et nosque pro literis recommendatiis pro negotii et causae promotione elargiendis decenter requisitos habuit. Quocirca justae ejusdem requisitioni locum dantes spectabilem ac magnificam dominationem vestram specialiter rogatam habemus, velit intuitu tam communis justitiae, quam vero etiam praehendae recommendationis nostrae saepefatum civem nostrum non tantum promovere et debitores judaeos compellere et adigere, quatenus eidem juxta contenta obligationis iidem judaei plenariam satisfactionem praestare et exhibere debeant, quam benevolentiam in similibus et aliis occurrentibus negotiis pari vicinitatis studio demereri studebimus. De reliquo spectabilem ac magnificam dominationem vestram ex voto quam felicissime valere desiderantes. Datum Posonii, die 6. Augusti anno 1652.

Spectabilis ac magnificae dominationis vestrae servitores et vicini paratissimi:

N. iudex etc.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 31—219/b—220/a.

Ez az irat első fogalmazásban megtalálható még uo. nr. 32—25/b—26/a. oldalakon.

197.

1653. január 4. A kőszegi városi tanács ügyészének, Tholnay Jánosnak utasításba adja, hogy gróf Nádasdy Ferencnél Marton András kőszegi polgárnak szerezzen elégtételt, akitől a karácsonyi csepregi vásáron a zsidó vámos vám fejében 8 forintot érő dolmányát erőszakkal elragadta. Ugyancsak járjon el Kéry Jánosnál is, hogy a veperdi zsidó vámos ne zaklassa a kőszegi polgárokat vámköveteléseiével.

Memoriale pro generoso domino Joanne Tholnay.

1., Nadasdy uram eö naghságának kelletik ezen dologh felül emlékezny, hogy az mostany czepreghi karaczony előtt elmúlt vaszarkor itten lakos hitős polgartarsunkon, ugymint Marton Andrason esuen ilyen casus, hogy mikoron Czepregghben az vaszaron arrolta volna bizonios keveses arrumarhaiat, ugymint dolmányait es nadragit az eö mes-terseghe szerint, menven hozzáia az czepreghi sido vamos es violenter akaruan rajta az vamat extorquealny praetendaluan, hogy negy penzt adgyon vamért neky, mellyet azon itlakos emberünk midőn latot volna, hogy külömben az sido vamostol megh nem menekedhetnék, keveses marhaia leven adot neky két penzt, mellyet az sido ellveven töle es az földre levetet s ragadta ell előle egy nadragát, mellyet is vizsha vettuen emberünknek, hanem elragadtatta át vele leueö hayduvál egy nyolc forintos dalmannyat es elvitette hatalmasul, annak utanna mind magha s mind penigh massak által kerette az dalmant, az vamat is, mellyet hatalmasul praetendalt raita, ugymint negy pénzt, aztot is meghakaruan neky adni, seőt megh is atta, de aztot is ellhaytotta, hanem azon dalmant ugyan meghtartotta es mostan is maghanál hatalmasul tartya s megh sem akaria adny praetendaluan aztot, hogy az haydutt meghveretettete volna, melly meghveretedés az haydun nem külömbben esét, hanem mikoron előle emberünknek ellragadta az dalmánt, az rudnak szegheben szertette megh kezet, mellyet sok emberek lattanak, az kik jelen voltanak, hogy ezen emberünk semmit nem czelekedet sem az haydunak, sem penigh az sidonak. Azert eö naghsaga adassa vizsha emberunknek az dalmant es az sidot illyeten törüentelen czelekedetiért fenyece megh, hogy embereinkét ennek utanna vamvetellel ne haborgassa etc.

3., Veperdy Kery uram eö naghsaga sido vamosa annak előtte embereinken az vamat megh nem vette, hanem mostan kezdette meghvenny, arrol eö naghsagat kelletik informalny, hogy eö naghsaga azon

sido vamousának meghparanczoluan, hogy vamvetellel embereinket ne impediallya, hogy az szomszedsagban igassagunk mellét ne kellenek eö nagsagauál porben böczattkoznunk etc.

Oldaljegyzet az 1. ponthoz: Meghmondottam.

Pudunt (!) haec puncta in compositione finali quantocyus matu-randa.

A 3. ponthoz: Posonyban ez jelenvalo 1653. esztendőben elmült büytön ö maghsaganak meghemletuén resoluulta . . . [jo]akarattal, hogy sem híre, sem tanácsza s meg is paranczollya vamousának, hogy . . . az nemes varasnak a jo szomszedsagban eö . . .

Kivül: Memoriale pro generoso domino Joanne Tholnay, ut illustrissimo comiti Francisco de Nadasd injurias a teloniatoribus ejusdem illatas intimet et supersedeatur a violentiis 1653.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1653.

Eredeti feljegyzés vízjegynélküli papiroson, mely alul a pontozásoknál ki-szakadt.

Ennek az emlékiratnak egy szószerinti példánya még megtalálható uo. Miscellanea 1613. jan. 4. jelzés alatt is. Erre a téves beosztásra ez a hibás feljegyzés adott okot: *Anno domini 1613 (sic!) die 4. mensis Januarii pro generoso domino Joanne Tholnay instructionales per inclytum senatum datae ratione introscripto-rum negotiorum.*

198.

1653. április 12. Pozsony. A pozsonyi városi tanács arra kéri Kaunicz grófot, hogy mivel Mózes Ábrahám és Felix Márk magyarbródi zsidók Fridrich Márton pozsonyi polgárnak még 171 forinttal tartoznak, legyen segitségére e tartozásuk megfizetésében.

An herrn graff von Kaunicz.

Hoch- vndt wohlgebohrner herr graff! Gnädiger herr, eüer gräff-lich gnaden seindt negst wünschung glüklicher Ossterfeyrtagen vndt was sie selbst verlangen mögen, vnser gehorsamst willige dienst beuor.

Vndt hat vnss vnsser burger Martin Fridrich gebührendt zuuernehmen geben, wie dass ihme Abraham Moyses vndt Marx Felix beyde juden von Vngerisch Brodt in anno 1650. den 20. Novembris 216 fl. 33 kreitzer schuldig verbliben vndt daran biss auf 171 fl. bezahlt, auch vmb solchen rest den 18. May anno 1651. ihme eine obligation gegeben vndt versprochen haben, disse restirende summa Weynachten dess gedachten 1651. jahrss ohne alle mühe, schaden vndt vncosten zubezahlen. Vndt dafern er destwegen vnkosten anwenden solte, dieselbige widerumb zuerstattten, deme sie aber nicht nachkommen, derentwegen er verursacht worden vnterschiedliche raysen vorzunehmen vndt diese seine debitores bey (tit.) herrn Caspar Szunnyogh freyherrn etc. zuuerklagen, welcher sie auf sein schloss Beczko in arrest nemben lassen, auss welchem arrest sie sich bey dem hoffrichter vnter dem vorwandt, dass sie sich mit ihme vergleichen wollten, wider lossgemacht. Vndt weillen dann mehrgedachte juden ihne allso lang herumb getriben vndt

mit der versprochenen bezahlung noch nit zugehalten, er aber vernohmen, dass sie von Vngrischen Neustädtl weggehoffen vnnd nacher Vngerisch Brodt, alwo sie noch haussässig seindt, kommen vnnd daselbsten in arrest vnter eüer gräfflich gnaden jurisdiction ligen thuen, alls bäte er vnns alles fleisses bey eüer gräfflich gnaden neben erzehlung der sachen beschaffenheit zu intercediern, damit vielbesagte juden zue der bezahlung vnndt satisfaction alles ernsts angehalten möchten werden, zu dem ende er ainen aignen gewalttrager Lucas Nassig selbst hinschicken vnndt abordnen thäte, welch zimliches begehren wúr angesehen vnd langt hierauff an ewer gräfflich gnaden vnnsser gehorsamst bitten bey oberzehnten bewandtnuss der sachen die gnedige verordnung zu thun, damit vnns burger zu den seinigen gelangen vnd der bezahlung durch seinen gewalttrager habhafft werden möge, allermassen an eüer gräfflich gnaden gnedigen beförderung vnns nit zweifelt vndt wúr es nach möglikheit ander weeg beschulden vnndt dankbahrlich erkennen wollen. Damit eüer gräfflichen gnaden vnns vndt aller sein göttlicher obacht befohlen. Geben Prespurg, den 12. Aprill anno 1653.

Eüer gräfflichen gnaden gehorsamb willige:

N. richter etc.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 31—262/b—263/b.

Első fogalmazásban ez az irat megtalálható uo. nr. 32—81/a—82/a oldalakon is.

199.

1653. május 24. Nagykörös a Mózes zsidótól felvett összeget kifizeti.

Mózes zsidótul kaimekám számára 50 szekér fal behordattatásáról való czédula beváltására felkért pénzt fizettem 7 t. 17 den.

Regestrum renovatum, Nagykörös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 179.

200.

1654. február 12. Kőszeg. A kőszegi városi tanács levélben arra kéri Kéry Jánost, hogy zsidó vámosainak miként eddig, úgy ezután sem engedje meg, hogy a kőszegi polgároktól kiváltságaik ellenére vámot szedjen.

Spectabilis ac magnifice domine, domine nobis gratiosissime salute et servitiorum nostrorum paratissima commendatione!

Sok jokkal s jo egesseggel aldgya Isten nagysagadot. It lako varosi kereskedő polgartarsaink panaszolkodással jelentek, hogy az nagysagod veperdi sido vamosa s mastant is az vamvetellel haborgatta őket es tovabba is haborgatni akarja, noha az mint annakelőtte nagysagodat

mind követ atyankfiai által s mind Tolnai Janos uram által meghatal-
tok vala declaralvan Nagysagod előtt, hogy valamint az töb szabad
kiraly varosok, mind reghi szabadsagunkra nézve s mind pedigh az
nemes orszagh articulusi szerent seminemü vamnak meghadasaval
kereskedő polgartarsaink nem tartoznanak, azt mint nagysagod ezerant
valo törvényes requisitionkat meghértvén minden jo akarattal ajanlotta
magat, nem is haborgattatta kereskedő embereinket az maga vamjain,
assecuralvan Tolnai uram által felöle s nem is nezte nagysagod azt az
törventelenséget, mellyel nemely szomszed urak mind szabadsagunk s
mind az orszagh törvénye ellen haborgattyak kereskedő embereinket,
az kik közül nemelleyekett az törvény mar convincalt is, hanem minden-
koron szomszedsagos jo akarattyat mutatta hozzank. Kerjük most is
nagysagodat, mint jo akaro szomszed urunkat, előbbeni jo akarattyat
most is mutassa hozzánk es meltoztassek sido vamosit meghiltani
kereskedő embereinknek haborgatasatol, szolgálhassunk mi is nagysa-
godnak szomszedsagos jo akarattyaert vékony tehetségünk szerint.
Azon is leszünk, hogy inkab szolgallyunk nagysagodnak, mintsem alkalmat-
lankodásra adnank okot. El is hittük, hogy nagysagod előbbeni hoz-
zank valo jo akarattyaban megh nem fogyatkozunk, hanem inkab sza-
badsagunknak az nemes orszagh törvénye szerint valo oltalmat varjuk.
Isten eltesse nagysagodat kedves egessegeben, varvan minden jo valaszt
nagysagodtól. Datum in libera et regia civitate Keoszogh, die 12. Feb-
rarii anno 1653.

Spectabilis magnificae dominationis vestrae vicini et servitores
paratissimi:

Kívül: Missiles litterae ad spectabilem ac magnificum dominum
Joannem Kery ratione non exactionis telonii per teloniatoreis judaeos
in bonis et juribus possessionariis eiusdem domini intra limites Hungariae
existentes.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1653.
febr. 12.

Fogalmazvány papiroson, melynek vízjegye: kürt. A szövegben néhány helyen
törléssel és javítással.

201.

*1654. június 26. Kőszeg város tanácsülésében Pamer János városbíró
javaslatára követeket küldenek a pozsonyi magyar kamarához, akik ott
panaszt emeljenek a sopronszentmártoni zsidó vámos ellen, mert az a
kőszegi kereskedőktől áruik után vámot követelt, miként azt Baumgart-
ner István sopronszentmártoni harmincados írásával bizonyította.*

Anno domini 1654. die 26. mensis Junii in curia senatoria praesen-
tibus utriusque ordinis dominis senatoribus.

Nemelly itten varasunkon lako kereskedeő emberek panasza az
Szent Martony sido vamos ellen.

Pamer Janos varasy biro uram proponallia, hogy edgynehán itt lakos kereskedeő emberink talaluan megh eő kegyelmét panaszkodtanak azon, hogy az Szent Martony vamous szabadsagunk ellen az ellmult napokban Beczbul alá iöveletekben kereskedeő partekaiokkáll edgyütt vámvetelre adigaluan eőket, hogy minden masa marhatul két-két garast adgyanak avagy hogy minden szekertül egy-egy aranyat, mellyet az emberink megh nem attának, hanem zalaghkeppén negy forintot keletét ottan 15 napigh hadni es ha addigh ky nem valtyak, annak utanna oda-vesz, melly illyeten emberink vamvetellel valo haborgatasrul az sido vamous altál azon Szent Martony harminczados is ielen levén Paumgartner Istuan testimonialist aduan kezeirasual es peöczetiuél meghereösittuen es hogy á negy forintot nem az vamert, hanem csak zalaghban hattanak ottan á sido vamous kezenél. Azon testimonialisban specificalt kereskedeő emberink ezen hatalmasul vamvetellel valo emberink haborgatasaért es az imponalt taxa vegett is bizonyos emberink á Posony kamarara cum instructione ablegaltattnák, ugymint Gombossy Mattyás es Somogy A(ndrás) uramek.

Oldaljegyzet: Az Posony nemes kamarához valo ablegatio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 147.

202.

1655. január 16. Kőszeg város tanácsa Vas vármegye közgyűlésére küldött követeinek utasításba adja, hogy a zsidó vámosok elmozdítása érdekében szót emeljenek.

Anno domini 1655. die 16. mensis Januarii in aedibus domini iudicis praesentibus dominis interioris ordinis senatoribus.

.....
Was varmegyere valo ablegatio.

Was varmegye gyülesere Szombathelre ad diem 18. nunc praeterlabentis mensis Januarii Gombossy Mattyás, Pamer Mihály es Somogy Andras uraimek ablegaltattának.

.....
3. Az sido vamousok felül kéll szollany, hogy az nemés orszagh constitutioi szerint Magyarorszagbul á vamokrul amovealtassanak.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 190.

1655. január 22. Somogy András a kőszegi városi tanács előtt panaszt emel Frank Márton lajtaújfalui zsidó vámos hatalmaskodása miatt, aki erőszakkal nemcsak 34 tallért érő árut a szekeréről leszedetett, hanem még az egyik lovát is kifogta és csak fél tallérért adta vissza.

Anno domini 1655. die 22. mensis Januarii in curia senatoria praesentibus Jacobo Danar camerario et Michaele Grebolt.

Somogy Andras szolgálai Nadasdy uyfalui vamian meghhaborgattanak. Az vamos neue Martin Frank aliter Neyborff.

Somogy Andras ielenti, hogy die 19. nunc currentis mensis Januarii et anni szolgálai Beczbul iöüén es az Layta mellet Nadasdy Uyfaluiban sidobul let vamosa akaruan meghvamoltattni szolgait az szekeren leueö partekaért, szolgálai megh nem attak, azaz hatalmasul szekererül kett tungh heringgyér 34 taller érott levonyatott es azonkiül egyik louat is az hambul violenter kifogadta, mellyett nem külömbben, hanem fel tallerért adott szolgainak viszha.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 198.

1655. április 11. Gróf Eszterházy Pál praefektusának, Kürtösy Györgynek levelére a kőszegi városi tanács megengedi a kismartoni zsidók kereskedését Kőszegen, azonban az eddiginél magasabb díjat kell fizetniök.

Anno domini 1655. die 11. mensis Aprilis in aedibus domini iudicis praesentibus dominis Michaele Grobolt, Ambrosio Mikos, Georgio Tulmon, Michaele Pamer, Georgio Hera, Michaele Hoszthoti, Stephano Kamondy interioris ordinis senatoribus, Michaele Imresicz fisco et Georgio Kosa notario civitatis.

Kürtheösy uram az kismartony sidok felul iruan az varasnak.

Kurteösy Gyeorgy, Eszterhazy Pal uram eö naghsaga praefectusa, az ur neueuel irt az varosnak az kismartony sidok kereskedesék felül, hogy az idevalo kereskedesék nekik, mint eddigh, engedtessek. Az nemes tanach committalta biro uramnak, hogy groff uram tekintetiért bizonyos eleiekben adatando rend szerint miuel kereskedgyenek ide, meghengedi, de ákiben eddigh á summa penzben ide kereskedtenek, czak szinten abban megh nem engedtetik, hanem teöbbét kell az varasnak adny.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 215.

1655. szeptember 4. Sandor Csizmazia András kőszegi polgárnak első feleségétől, Csapó Orsolyától született három gyermekre szállott ingóságok leltárában egy zsidó abrosz is említve.

.....
Ruházat és agyöltözött.

... egy sido abrosz ...
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1655. szept. 4.

1656. február 4. Konstantinápoly. Harsányi Jakab, II. Rákóczi György fejedelem török deákja a portán írja jelentésének utóiratában:

Az ide szolgáló gombkötő s övcsináló zsidónak ha nagyságod küldene egynehány tallért, megérdemelné, talán jobb szívvel s igazabban szolgálna.

Monumenta Hungariae Historica. Dipl. XXIII. 312.

1656. május 3. Nagykőrös zsidóktól vásárol és vesz fel pénzt kölcsön.

Ugyanezen száz szekér fát hordattam be Notha és Jakab budai zsidók adta pénzzel 91 1/2 t. 50 d.

.....
Nak Miklós széna bírónak Jakab zsidó adott költségre maga pénzét 8 1/2 t.
.....

Kis zsidótúl hozattam 10 tehely köz kést Varga Mihály által 5 t.
.....

Jakab zsidótól vettem magyar urak számára rizskását 1 t. Pesti Kis Jakab zsidótúl vásárlottam biró uram Fülekké való félhivatásakor, bérlett három bokor karmazsin csizmákat 6 t. . . . Második Fülekkben menettelünkör urak számára vásárlottam Mosa zsidótúl egy persiai szőnyeget 14 t.

Regestrum. Nagykőrös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Magyar—török-kori történelmi emlékek. I. 219—223.

1656. augusztus 4. Kőszeg város tanácsa Kienast János panaszára, akit a weperdi zsidó vámos megvámolt, egyik tanácsosát küldi Kéry Jánoshoz a sopronmegyei szolgabíróval együtt, akit felszólít a vámmentességük tiszteletben tartására, mert ellenkező esetben perre viszik a dolgot.

Anno domini 1656. die 9. mensis Augusti in curia senatoria praesentibus utriusque ordinis dominis senatoribus.

.....

Khenaszt Janos jelentuen, hogy Kery Janos Weperden á vamat raita meghvetety.

Khenast Janos panaszkeppen ielentette, hogy weperdy sido vamos Kery Janos joszagiban á vamon molestalni kezdette es két maszaiat el is vette, mellik mastan is ott vannak. Determinaltatott: Kery Janos uram eö naghsagához kuldessek va(la)melly tanaczbeli személy Soprony varmegye szolghabiroual együtt es admoneallya á varas neuuevél eö naghsagát, hogy embereinket vamian joszagaban szabadsagunk ellen ne haborgassa. Ha touabb is haborgattattya, kenytelek vagiunk emberink mellett eö naghsaga ellen teörvenyessen procedalnunk es ha á teaörvenny eö naghsagát meghsuliosettya, my okay ne legiunk.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 283.

1656. augusztus 10. Fongor János kőszegi polgár és süveggyártó hagyatékí leltárában feljegyezve, hogy a zsidónak még 109 forint 50 dénárt kell fizetni.

Az adossagh, mellyel Fongor tartozot, mindenestül teszen fl. 491 den. 43 $\frac{1}{2}$, melly adosságbul eset á relictara fl. 245 den. 72, az Fongor menyere, Margitra is anny iutott.

.....

Az Margit fizet ezeknek, ámint keovetkezik:

.....

Az sidonak fl. 109 den. 50.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1656. aug. 10.

1656. október 18. *Grasser Mátvás kőszegi polgár néhai özvegye, Krisztina többek között két zsidónak is tartozott.*

.....

Volgen der wiettieb irre schulden, so sy in irren löbzeitden auff vndtersietlich ort ist schultig gewössen:

.....

Den Sollaman Schey juden fl. 78.

Idem einen andern juden fl. 9.

Absonderlich ist im 10 gemeine hiedel vndt ein kern judt schultig verblieben, hergögen ist der obbenende jud ein lallach her schultig zu göben etc.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1656. okt. 18.

1657. február 23. *Kőszeg. Novák János kőszegi városbíró a sopronnyéki zsidó vámos ellen Rauch Dániel jóindulatát kéri, hogy a kőszegi polgárok vámmmentességi joga az ország törvényei értelmében biztosítassék.*

Kegyelmednek, mint ennekem ioakaro bizodalmas szomszed uramnak ayanlom köteles szolgálatomat. Effelül kelletek kegyelmedet ez keves irasommal meghatalnom, hogy groff Eszterhas Pal uram eö naghsaga jöszagaban itt varasunkkon lakos nemelly emberink ellen Nyeken leueö sido vamosnak fenyekedeset es panaszatt értettem, hogy embereinken violenter privilegiumunk es a nemes orszagh constitutioi ellen a vamat megh akarja venny, amely a varas szabadsaganak megserteödese nélkül nem lehet. Ha illyeten ügyekezeti effectuallya, ketelen leszen a varas maga igassagaban oltalmát keresny. Hogy penigh á mastany proxime ellmult soprony vasarrul haza ieöüetelekben valam praetensioiát embereink ellen indította a sido es mod nélkül hurczollni akarja, ákit megh nem szenvedhetünk, im feölküldöttem azon embereinkben velek edgyütt mas emberseges embert is a kulseö thanachbul, akinek felesége is ottan volt es referaltatta elötte a vamon, hogy mondták, hogy kőszegiek legyenek, telonialisok vagyon es semmi vammal nem tartoznak, ákik nem varasi polgarok es telonialisok ninczen á varasul, azokhoz semmi kozi á varasnak ninczen, de aky a varasi polgarsaghoz tartozik, azok mellett a varas foghni (!). Kerem azert kegyelmedet, mint szomszed uramat, embereinkhez, ákik feölmentenek, ellenek valo meltatlan panaszoknak az sido elött elligazitasat, ha im volna olyan, mutassa igassagokban hozzaik minden io akarattyát, mellyet mind a

varas, mind pedig en azon emberekkel igyekzem kegyelmednek (megh)szolgálni. Tarcza Isten kegyelmedet sok esztendeigh kedues io egesseghben. Datum in civitate Koszegh, die 23. Februarii anno 1657.

Kegyelmednek szeretettel szolgáló szomszédgya:

Nouak Janos koszeghi varas biraya manu propria.

Kívül: Paria missilium litterarum Danieli Rauk sonatarum etc. die 23. Februarii 1657.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea (tévesen) 1657. szept. 23.

Fogalmazvány papíroson, melynek vízjegyéből címerpaizsban levő kétfejű sas kivehető. A szövegben igen sok a törlés, betoldás és fölébe írás.

212.

1657. április 24. *Kőszeg város közgyűlése megtiltja Kőszeg városában a zsidók kereskedését.*

1657. április 24-én Kőszeg városában megtartott tisztújító közgyűlés határozataiból:

Sidok kereskedese tiltatot.

Az 25-ik articulusban á kereskedes dolgaban meghtiltatott az kősegh által, hogy á sidoknak á varasra ne legyen szabad kereskednyek.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 315.

213.

1657. szeptember 26. *Sopron. Luckhner János Richárd városi jegyző másolatban kiadja a soproni kereskedők társulatának 1650. jan. 17-én kelt kiváltságlevelét, melynek 8. pontja szól a zsidók kereskedése ellen.*

.....

Zum achten, nachdem die brueder diesser zech nunmehr vor geramer zeit über die tändtler, haussierer vnd juden bey einem ehnsamen rath sich beklaget, wassmassen dieselbe zuwider althergebrachter freyheiten diesser statt, absonnderlich aber der hiesig in hanndlung begrieffener burgerschafft zu nicht geringen schaden vnd nahrungs schmöllering in vnterschiedlichen hausern ihre winckhel-niederlag anzuruhten vnd zuhalten sich vnderstehen, ein ehnsamer rath aber lauth ertheilten abschiedt von 10. Octobris dess sechzehenhundert vnd vierzehenden, wie auch specialdict von 5. Decembris dess sechze-

henhundert vnd vierzigisten jahrs sich hierüber grossgnedigts resolvirt, also bleibt es billich bey ergangener resolution, dass nemblichen weder inn-, noch vor der statt, wie auch in dennen zue dieser jurisdiction gehörigen dörfften, ausser offenen marckt vñnd freyhungs-zeiten, keinen juden zu haussieren oder etwass feyl zu haben erlaubet sey. Da aber die juden hieher kämmen, soll keiner derselben anderwärts, als in dennen offentlichen gasthöffen oder anderen von einem ehrsamben rath hierzu verordneten häussern lossieren vnd einkehren, destwegen auch ein löbliches stattmagistrat dergleichen burger oder auf den dorffschafften die vnterthannen, mit straff fürzunemmen hat. Wann aber ein judt wider solch verbott vnd ordnung etwass thätlichs fürnemmen vñnd hierüber betretten wurde, solte sodann der zechmaister sambt seinen beyständten oder in mangl derselben ein ieglicher brueder macht haben die fail getragene wahren wegzunemmen vnd zu herrn stattrichtern oder zu dem zechmaister zu tragen, welcher es dem stattrichter alssbaldt anzuzaiigen verpflichtet vñnd sollen die abgenommene wahren nach abzug dess herrn stattrichters gerechtigkeit halb zu allhiesigen burgerspittal, der ander halbe thail aber zech verfallen seinn. Andere tändler vñnd haussierer belangent, so ausser der juden ie zuweillen anhero kommen, sollen inngleichen, wie obsteht, bey verlust der wahren für sich selbst vñnd auss aigenen wollgefallen zu haussieren vñnd etwas fail zu tragen keines weges sich vnderfangen, sondern vorhero bey dem herrn stattrichter vmb lizenz vnd erlaubnus gebührent anhalten, welcher nach eingenommenen sowohl die verkauffer, als wahren betreffendten vmbständten hierinnen der billigkeit gemäss zu disponiern wissen wirt vnd dafern auss gewissen erheblichen vrsachen irgend einen auf eine bestimbte zeit zu haussieren vergünstiget wuerde, soll derselbe, wann er zu verkauffung seiner wahren einer ellen benöttiget, solche von niemandt anderst, als von herrn stattrichter vmb die gebühr zu nemmen vñnd nach verflussung der verwilligten zeit widerumb alda einzuliefere verbunden sein.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1657. szept. 26.

214.

1657—58. Nagykörös. Zsidóktól vett kölcsönök és portékák jegyzéke.

Budai vezér urunk száz szekér fáját hordattam be Urházi Péter és Kiss Tamás által, Kis Jakab zsidó adta kölcsön 55 t. 50 d. (25 jun.) . . . Varga Mihály szénabíró nezur bék urunk szénája beadásakor maga szükséges táplálására Jakab Zsidótól vett fel 2 t. Haszán agának egy szekér szénáért Jakab zsidó adta pénzből 1½ tallért.

Kis Jakab zsidótól hozattam 20 pár gyöngyházás késeket itt való Szörös András által 20 ft.

.....

Izsák zsidó deáktul egy persia szőnyeget Kátay uram számára való vettem 12 t. és egy pár karmazsin csizmát 1½ t. és egy egy bokor papucsot kapczástul 1 t.

Jegyzőkönyv. Nagykőrös levéltárából.

Szilády Áron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. — Magyar—török-kori történelmi emlékek. I. 228—231.

215.

1658. február 26. Kőszeg. Bruckner Vid kőszegi polgár végrendeletében elismeri, hogy többek között a zsidónak 56 forinttal tartozik.

.....

Vnssere schulten ... den juden sechsvndtfunffzig (gulten) ...

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1658. febr. 26.

216.

1658. április 25. Kőszeg város közgyűlése megismétli tilalmát a zsidók kereskedésével kapcsolatban.

1658 április 25-én Kőszeg városában megtartott tisztújító közgyűlés határozataiból:

Az sidok itt városunkkon való kereskedéseket az kösség h tilalmazza, hogy ide ne kereskedgyenek, mert nemelly mesterembereknek my karára vagyon az eö ide kereskedések.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 396.

217.

1658. augusztus 14. Kőszeg város tanácsa Scheuch zsidót felszólítja, hogy Spallernéval az adósságát rendezze, a követeléseit hajtsa be, egyéb-
iránt továbbra is megengedik neki a kereskedést.

Anno domini 1658. die 14. mensis Augusti in curia senatoria praesentibus dominis tam interioris quam exterioris ordinis.

.....

Az Szaia sidonak imponaltattott, hogy Spallernenak migh megh nem fizet, addigh innend az varasrul ell ne mennyen, seöt az is meghhagyatott nekik, hogy ha mi adosságok ittén vagyon, vegyek be es touáb az ide válo kereskedések meghengedtetik.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 420.

218.

1658. augusztus 16. Kőszeg város tanácsa a kérvényező zsidóknak megengedi, hogy a szerződés értelmében Szent György napig gyapjúval kereskedhetnek, de kiköti, hogy hitelbe nem szabad a süveggyártóknak gyapjút adni, hanem csak készpénzért.

Anno domini 1658. die 16. mensis Augusti in curia senatoria praesentibus utriusque ordinis dominis senatoribus.

.....

Az sidok supplicatioiara válo valassa az nemes thanachnak: az belül meghirt sido supplicansoknak az a felelét, hogy az contractus szerint Szent Gyeorgy napiglan az varasra gyaphiut behoszhattnak, de úgy, hogy hitelben a süveghiatóknak ne adgyanak, hanem penzért, annak utanna az ide varasra valo kereskedések megh nem engedtetik, hanem a my adosságok vagyon, Szent Gyeörgy napigh vegyek be, azonban penigh ugy viséllyek magokat, hogy panasz ne mennyen ellenek.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 421.

219.

1658. szeptember 1. Kőszeg város tanácsa levélben kéri gróf Nádasdy Ferenc országbíró, hogy a sárvári zsidó vámosa által a polgáraiktól elvett 7 vég szűrt adassa vissza, mert passzust adott a vámmentességükről.

Anno domini 1658. die 1. Septembris in curia senatoria praesentibus tam interioris quam exterioris ordinis dominis senatoribus.

.....

Judex curiae uram eö naghsaganak kell irnya, hogy az minemü 7 vegh sürt az sido vamous éllvett Sárvarat, adassa megh, miuel eö naghsaga tudgya, hogy immár mindenüt joszagaban szabadon minden vam vetel nélkül válo passust engedét Zweticz uram által.

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1652—1658. évi tanácsjegyzőkönyv 422.

1658—59. *Nagykörös kölcsönt vesz fel Budai Fekete Jakab zsidótól.*

Vezér urunk számára való szent György napi 78 szekér fáját hor-dattam meg itt való Herczeg János és Viski Boldizsár által budai Fekete Jakab sidó adott kölcsön pénzen 65 t. . . Ugyanezen fa meghordatásáért ismét hazul való adott költség föl nem érvén kértek Jakab zsidótól költ-sön való pénzt 21 ft.

Jegyzőkönyv. Nagykörös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyar-országban. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 239.

221.

1659. január 10. *Gróf Eszterházy Pál a kismartoni zsidóinak a községi polgároknál levő követeléseit pénzben kéri kifizetni és nem ingatlanok-ban.*

Item (eodem die, id est anno 1659. die 10. mensis Januarii) praesen-tatott gróf Eszterházy Pál uram leuele az kysmartony sidok felel, kiknek az itt valo süvegiártoc adossak felessel, hogy kész pénzül conteltáltassanak és ne házzal, szőlővell. Váloszt kell írnya az urnak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanács-jegyzőkönyv 4.

222.

1659. január 15. *Nemeskér. Bezerédy György sopronmegyei alispán előtt Gorup János gróf Eszterházy Pál sopronmegyei főispán és pápai főkapitány nevében tiltakozik amiatt, hogy Pamer Mihály kőzségi városbíró és a városi tanács Sopron megyében lakó zsidó alattvalóinak nem engedi meg Kőszegen a kereskedést.*

Protestatio illustrissimi domini comitis Pauli Eszterházi etc. contra liberam regiamque civitatem Kuszogiensem.

Hogy ez elmúlt napokban az vr jozaghában lako zo sidokat eltiltotta az oda valo iarastul es kereskedessetul, hollot ha az orzagh eeket admitalja, az ellen menth lehet inhibitio túlok es ha mi haborgatassok leszen per quoscunque, protestal etaget sibi incumbentia. Facta praesens protestatio per nobilem Joannem Gorup manu propria.

1659. feria quarta posta dominicam primam Epiphaniarum domini in Nemesker peracta coram sede judiciaria cum nostris. Petit literas protestatorias. Dantur. Notarius sedis manu propria. Expeditae.

Sopron vármegyei levéltár, Acta juridica fasc. 34. nr. 1585. Lit. C.

Ez eredeti, kis cédulára írt bejegyzés alapján az alábbi oklevelet állította ki Sopron vármegye:

Nos Georgius Bezere dy vicecomes, iudices nobilium et jurati assessores comitatus Soproniensis sedis iudiciariae possessionis Nemesker, quo nimirum ex oppido Szentmiklos, loco alias usitato ob certas rationes

sedes iudiciaria est translata, damus pro memoria, quod nobis feria quarta proxima post dominicam primam Epiphaniarum domini noviter evolutam in hac possessione Nemesker, die nimirum et loco celebrationis sedis iudiciariae nostrae alias quoque consueto pro faciendo moderativo iudicio causantibus, in antelata sede nostra iudiciaria pro tribunali sedentibus et constitutis egregius Joannes Gorup nostrum de medio aliorum causantium personaliter iudicarium exurgens in conspectum nomine et in persona illustrissimi domini comitis domini Pauli Eszterhasy de Galantha, perpetui a Frakno, comitatus Soproniensis supremi comitis ac sacrae caesareae et regiae maiestatis consiliarii, necnon praesidii Papensis supremi capitanei, per modum solennis protestationis et gravis querelae coram nobis proposuit et detexit in hunc modum, quomodo his recens praeterlapsis temporibus, prout idem dominus comes protestans percepisset et revera intellexisset, prudentes et circumspecti Michäel Pamer iudex et jurati, adeoque tota communitas liberae regiaeque civitatis Kőszögh nescitur quibus respectibus, uti nullis occurrentibus rationabilibus, necessariisque causis universos et quoslibet judaeos in bonis dicti domini comitis protestantis ubilibet intra ambitum istius comitatus Soproniensis adiacentis existentes quaestus et publicorum commerciorum exercendi gratia eo proficisci solitos ab ulteriori inposterum illuc fienda transmigracione, negotioacionisque ipsorum a modo successivis semper temporibus quovis modo subsequenentibus continuatione inhibere et interdicere veriti non fuissent in praeiudicium dicti domini comitis protestantis valde grave et manifestum. Unde facta hujusmodi propositione et gravis querelae detectione praememoratus dominus comes protestans iuribus suis mature prospectum esse cupiens super eo, si antelati iudex et jurati, necnon tota communitas praescriptae civitatis Kőszögh contra libertatis eiusdem praerogativam dictos judaeos suos quovis modo tam in personis, quam rebus eorundem molestare, turbare et impedire praesumerent et attentarent, solenniter protestatus extitisset, eatenusque facultatem suis viis et modis contra eosdem procedendi reservasset et nihilominus literas nostras superinde testimoniales seu protestatorias sibi dari et concedi postulasset. Cuius nos petitione tanquam iusta et juri consona exaudita et admissa praesentes literas nostras in praemissorum emanatas ac perpetuum documentum antelato domino comiti protestanti juri eiusdem futuro uberioemque ad cautelam necessariam sub sigillo huius comitatus nostri authentico dandas duximus et concedendas communi suadente justitia. Datum . . .¹

Kivül: Protestatoriae pro illustrissimo domino comite domino Paulo Eszterhasy de Galantha, perpetui a Frakno, comitatus Soproniensis supremo comite, sacrae caesariae et regiae maiestatis consiliario, cubiculario etc. contra liberam ac regiam civitatem Kőszögh.

Ennek az alispáni oklevél fogalmazványnak letisztázott példánya megtalálható a Szombathelyi áll. levéltárban őrzött Kőszeg város levéltárában Miscellanea 1659. jelzés alatt. Innét tudjuk az oklevél keltezését: *Datum Nemeskér, feria quarta proxima post dominicam Judica 1659.*, azaz 1659. ápr. 2.

¹ nincs folytatása.

1659. március 6. A kőszegi városbíró a tanácsnak jelenti a sopronnyéki zsidó vámos hatalmaskodását, aki két kőszegi polgártól vámot követelt és Rosta András is kénytelen volt 5 forintot hagyni a sopronnyéki bírónál Schreinernek egy vég posztója fejében. A tanács úgy határoz, hogy levél írassék gróf Eszterházy Pálnak és ha az nem használ, úgy pert kell indítani.

Anno, ut supra (1659.), die 6. mensis Martii in curia senatoria praesentibus domino iudice, Andrea Zwetics, Michaele Grebolt etc., absente Joanne Pamer, Joanne Novaky etc. ac praesentibus exterioris quoque ordinis assessoribus, absentibus quibusdam, haec, quae sequuntur, sunt acta et conclusa:

Elsőben bíró uram referállya, hogy az mostani soprony vásárról visszajötekben itt lakozott Könczöll Istvánon és Prathoffer Györgyön az néki sido vámos hatalmásul az vámot megvette és fl. 5 hadgyot Rosta András azon néky bironál, hogy Sráynertül egy vég posztot akartac ellvenny, ez pedig mivel az város szabadsággha ellen vagyon, azért mit köllessék ezaránt cselekedny, lássák közenséghessen.

Ezen dologban az eő kegyelmek teczése az, hogy missilisen talállyák meg gróf Eszterházy Pál uramat és váloszt solicitallyanak eő naghságatul. Ha privilegiomonk szerint nem resolvállya maghát, meghértvén váloszát, tovább köll procedálny azon dologban.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 18.

1659. március 24. A kőszegi városi tanács gróf Eszterházy Pál sopronnyéki és sopronszentmártoni zsidó vámosainak túlkapásai miatt elhatározza, hogy nemcsak ír a grófnak, hanem pártfogók után is néz, így Wittnyédy Istvánt is igyekszik ügyüknek megnyerni, azután kikéri a város ügyészeinek a véleményét és végül követeket küld Sopron vármegye közgyűlésére.

Anno, ut supra (1659.), die 24. mensis Martii in curia senatoria praesente domino iudice et Andrea Zwetics, Ambrosio Mikos, Georgio Hera, Michaele Hosztoty, Jacobo Daunar etc. fiscali et aliis nonnullis exterioris ordinis hominibus, haec, ut sequuntur, proposita fuere et conclusa:

Elsoben proponallya bíró uram, mivel ultima currentis etc. Aprilis ac sequentibus Soprony vármegyének gyűlése és szék lészen, köllessék-e azért azon gyűlésben követeket küldeney ez okbul, mivel Ezterházy Paáll uram eő naghsága szentmárthony és néky sido vámosy untalan háborgattyák az itt valo kereskedőket az vám miát, noha az városnak már az nemes Vas vármegyén adiudicátája is vagyon cum reali executione,

azért tenne á város egy instantiát, hogy penes eadem adjudicatorias írna Ezterhás uramnak á város mellet, hadná meg vámosinak contra privilegia civitatis et iura regni ne háborgatnák az vám megvitelében etc.

Az mely propositiott közenséghessen úgy tezet eö kegyelmeknek, hogy méltó lészen oda az gyűlésre küldený és instantiát tenny azon formán, de elsöben Rabby István mester uramat, Horvált Ferencz uramat ad partem házoknál meg köl találny és informálni eö kegyelmeket, az kikhez Zwetics András ablegátatik, Withnyédy uramnak is írnya köllene, Lyndamáry és Retkes procurator uraimnak írnya kölletik, hogy az jöü szombathra jönének bé, comunicálnánk eö vélok is azon dolgott, béjövén eö kegyelmek mellé fog akkor rendelni követeket á nemes vármegyére cum plenaria instructione.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 41.

225.

1659. május 27. *Scheich Salamon kismartoni zsidó a kőszegi városi tanácshoz írt folyamodványában arra való tekintettel, hogy az adósai csak ez év végére tudják tartozásaikat megfizetni, azt kéri, hogy neki is ez év végéig engedjék meg Kőszegen a kereskedést.*

Edle, veste, ehrveste, ehrsame, fürsichtige, grosnedige vnd gebiente herrnn etc. Hochlöbliche stadtmagistrat etc.

Für herrligkeiten hiemit demütig vmb verzeihung bittente etc. Vor etlich verwichnen monathen wurde mir von einen hochlöblichen magistrat alhier erlaubt vnd zugelassen meine vorhero gepflogene handlung zu gemeiner stadt Günss biss auf jüngst verwichnen tag Georgi zu continuirn, meine alhiesige schulden interim von meinen restanten einzubringen vnd auf deroselben abzahlung alssdan die stadt zu quittirn vnd meine handlung anderwerts hinzuverlegen anbefohlen etc.

Auf diessen ergangen beschait nun habe ich mich diese bestimpte zeit hero auf dass ausserste bemühet meine ausstehente alhiesige schulden von meinen debitorn einzubringen vnd alssdan eür herrligkeiten befehl nach die stadt meiner handlung halber zu quittirn vnd zu verlassen. Sie haben aber auf mein vielfeltiges anmahnen stetigss bey mir vmb gedult vndt verzug der bezahlung angehalten vnd gebeten. Damit aber ich gegen einem hochlöblichen magistrat vnd dero beschait nicht widersetzlich erkennt wurdte, zudeme auch meine schulden, so ich meiner hochgräfflichen gnedigen obrigkeit ihren officir vnd beampten zu erlegen schuldig, abrichten mögte, habe dahero nohtgetrunger massen meine debitorn jüngst verwichner tag vor dem herrn stattrichter erfornen lassen müssen in hoffnung durch die gerichtlichten mitl meiner ausstehenten schulden völlig haabhafft zu werden. Sie haben sich aber hingegen auf dass ausserste vnd kläglichste excusirt vnd entschuldiget, dass ihnen vnmöglich bey so schwärer zeit eine solche summa geldts auf einmal zu erlegen, sich aber darbei erkläret die

helffte ihrer schulden auf jüngst künftigen tag Johanni, die ander helfft aber zu ente dess jahrs völlig zu erlegen vnd zu bezahlen, auf welches sie angelobt vnd ich hierzwischen ihre noht angesehen habe, interim diessen accordt von ihnen angenommen vnd mit condition so dem herrn stadtrichter wolbewust notirn vnd aufzeigen lassen etc.

Wan dan ich hingegen durch diessen schluss meinen debitorn gütiglichen ihrer bezahlung halber nachsehen vnd meine creditores, so guet ich mag, zur gedult vnd nachwartung ihrer praetension erbiethen vnd vertrösten muss, darneben aber vnd inwehrenten sollicitirn meiner hiesichen schulden durch vielmal läres hin- vnd wieder räissen in vnbillichen vnd vnleidentlichen schaden, verlust vnd kosten gerathen wurden, alss gelanget dahero an eür herrligkeiten mein demütig respective ansuchen vnd bitten, die wollen vmb solcher erheblichen vrsachen wegen die bisshero gepflogene handlung zue gemäiner stadt noch ferner zu treiben grosnedigst erlauben vnd zulassen, damit ich hierzwischen meine schulden alhier völlig einbringen vnd hingegen meine creditores desto richtiger contentirn möge, auf dass die im vngehofften wiederigen fall entstehente vngelegenheit vnd beträngniss beiter seits abgestellt vnd verhindert werde. Vnd wie ich mich vorhero in meiner handlung erwiessen, also erbiethete ich mich auch hinfuro zu erzai- gen eür herrligkeiten die billiche gebür, so sie von mir erfortern werden, vnfälbarlich zu raichen vnd zu liefern vnd mich gegen menniglich also zu verhalten, dass hoffentlich einige klage gegen vnd über mich nicht eingebracht werde. Vnd weil mein bitten an ihme nicht vnfüglich, alss thue ich mich hierüber zu eür herrligkeiten grosnedigst gewöhnlichen beschäit demüthig befehlen vnd verbleibent eür edl, vest vnd herrligkeiten gehorsambster:

Salamon Schey jued wonent zur Eüssenstadt manu propria.

Kivül: Ann die edlen, vesten, ehrnvesten vnd fürsichtigen herrnn N. richter vnd löblichen magistrat der königlichen freystadt Günss etc. demütig suplication.

Wegen gewissen conditionen ist diser beschaidt hinausszugeben verschoben wordten dissmals etc. Actum Günss in rath, den 27. May 1659.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1659. máj. 27.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: kúrt, alatta A P M betűkkel.

226.

1659. június 4. Kőszeg város tanácsában felolvassák gróf Eszterházy Pál tiltakozó levelét, mivel Pamer Mihály városbíró megtiltotta a gróf zsidóinak kereskedését a városban. A tanács ebben a kérdésben intézkedni fog.

Anno domini 1659. die 4. mensis Junii.

Ezterhas Pal uram protestatoria levelenek elovastatasa az ő nagh-saga sidoi felől.

Item groff Ezterhas Pál uram ő naghsága Nemeskeren Sopron varmegyeben feria quarta proxima posta dominicam Judica in praesenti anno 1659. kólt protestatoria levelenek paria elolvastatot, melly azt contineallya, hogy Pamer Mihály uram, ugyminth varas biraya eskütt thanachival egiüt az ő naghsága joszagaban lakozo sidokat ennekuttanna ide az varasban kereskedesnek okaert szabadon valo jövedeleket inhibealta volna ő nagysaghanak nem kichin praeiudiciumara, kirül az nemes thanach ugy vegezet, hogy jövendőben foghya meghlattni azon sidok allapatyat es azt bizonyos punctumokban vezetven akkor intezest teszen felölő.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 78.

227.

1659. június 20. Kőszeg város tanácsa évi 25 forint fizetése ellenében Scheich Salamon kismartoni zsidónak megengedi, hogy süvegkészítésre alkalmas gyapjúval kereskedjék Kőszeg városában, egyúttal 7 pontba foglalja feltételeit, melyek betartására a zsidót kötelezi.

Anno domini 1659. die 20. mensis Junii.

Kismartony sido Saych Salamon valasza es instructioja.

Item groff Ezterhas Pal uram ő naghsága sidoyavali kereskedese veget igy concludaltatot, az minth következők:

1., hogy chak süvegnek valo gyapyuval kereskedhessek es nem más marhával es posztonak valo gyapyuval is.

2., Olly gyapyut hozzon be mindenestül, aki iofele legyen es ne ollyatintet, az mint ennekelőttő, hogy az sak elein es vegeen volt chak jofele gyapiu és az közepin más rossz gyapyut attak el kőztő es nem süvegnek valo(t), az melly miat az süveggyártok es ő közöttő sok veszedes volt, mellyben ha többbe meghtapasztaltatik, az gyapyu árra confiscaltatik.

3., Az gyapyut olly süveggyártoknak adgia, az kik az arrat meghfizethetik es tudva ollyannak, az kinek semmie ninchen, ki ne adgia, mert maga vallya kárát, ha kihannya marhayát.

4., Egy mása gyapyunal többet hitelben ki ne adgion es miglen annak az arrát megh nem fizetik, többet ne adgion, egiebaránt maga vallya karát.

5., Az süvegjartokat es másatt lakosokat is kereskedeseben megh ne challyon, mellyben ha meghtapasztaltatik, marhayat veszti el.

6., Fizetes az varasnak illyeten engedelmeyert forint 25 egy esztendőre, de más sidot maga melle ne vegyen.

7., Arany, ezüst mivet es oneszkőzt itt á varason biro uram hire nélkül el ne mereszellyen venni.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 95—6.

1660. január 2. Kőszeg város tanácsa tőzséreinek panaszára, hogy a sopronszentmártoni zsidó vámos az árujukat megvámolja, követeket küld Kismartonba gróf Eszterházy Pálhoz e visszaélés megszüntetésére.

Anno domini 1660. die 2. mensis Januarii.

Groff Eszterhas Pal uramhoz valo követsegh.

In qua biro uram proponalta, hogy az itt valo varasy tőserék panaszkeppen jelentven, hogy groff Eszterhas Pál uram ő naghsaga szentmartony vamyán az sido marhayokat meghvamollya az varas szabadságha praeiudiciumyára, azert szükséges volna ő naghsagat követekek által meghtalalni felőlő, hogy hadna az nemes várast szabadságában, mivel nagjobb reszint á vamok immunitásából áll privilegiumunk. Erre nezet választattanak Mikos Ambrus es Simony Janos uraim, hogy mennyenek Kismartonban, mivel mast ott vagion az ur es adatik ő kegyelmeknek credentialis es instructio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 146—7.

1660. január 2. Kőszeg. A községi városi tanács gróf Eszterházy Pálhoz Kismartonba küldött követeinek többek között utasításba adja, hogy a sopronszentmártoni zsidó vámos hatalmaskodásait felpanaszolják és annak megszüntetését kérik, hogy ne kellessék igazukat per útján érvényesíteni.

Anno domini 1660. die 2. mensis Januarii in aedibus domini iudicis regiae ac liberae civitatis Küszögh praesentibus nonnullis dominis senatoribus prudentes et circumspecti domini Ambrosius Mikos ac Johannes Simony ex deputatione antelati domini iudicis et senatorum ablegati sunt ad illustrissimum dominum comitem Paulum Ezterhasy ratione infrascripti negotii:

1., Követ uraimék Kismartonban menven az urhoz ő naghsagához ott biro uram s az nemes thanach nevével ighen szepen köszöntsek ő naghsagát exhibealvan az credentialis levelet. Annakutanna jelentsek megh ő naghsaganak á nemes varas nevével, hogy az minth má ennek-előtő is á varas bizonyos követhi által meghtalalta ő naghsagát az szentmartony vam veget, így mast is kereti, hogy az ottualo sido vamonának paranchollya megh ő naghsaga, ne haborgasa varasy kereskedőinket, marhayokat megharestalvan, az minthogy chak mastanában is Tullmon Mihaly ittualo varasy emberünk kezeségére eresztette el kereskedő emberünknek marháyát es antecedenter is sok hatalmasagokat tett varasy embereinken. Ez okaert ő naghsaganal installni kölletik, hogy szabadsagunkban es privilegiumunkban inkább legyen oltalmazonk es ne engedje varasy embereinket á vamokon haborgattatni.

4., Mégis az urnak ő naghsaganak insinualni kölletik, de ugy, ha valamire nem akarna menny kivánsagunkban, hogy á varas keketelenül

(!) kenszerettetik mashova confugiallni es az maga privilegiumit megtartani s az maga jussat suis viis prosequallni. In reliquo az ő naghsga válaszara jol rea fűgyelmezven követ uraimek. Isten kegyelmesegebűl meghjőven relatiot tegyenek. Azonban az uttban ha my olly interveniens dologh occurral, aki követ uraimat illetve, az is ő kegyelmek dexteritasara bizatik. Actum die et loco supranotatis.

Extradata per me Georgium Fenth praescriptae regiae ac liberae civitatis Kűszőgh juratum notarium manu propria.

Kivűl: Instructio pro dominis ablegatis in Kismarton euntibus.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1660. jan. 2. Ivrétű papiros, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas.

230.

1660. január 3. Kismarton. Gróf Eszterházy Pál Kőszeg városához írt levelében nem tud a sopronszentmártoni zsidó vámos túlkapásairól. Ennek utána fog nézni és igéri az orvoslást.

Prudentes ac circumspecti domini amici et vicini nobis observandissimi!

Salutem ac officiosam servitii nostri commendationem. Az kegyelmedtek leuelét elvettük s amellet beőczeőlettes keőueti által teőtt izenetet is meghértettük panaszokoduan kegyelmedtek eő kegyelmedtek által mi eleőttünk, hogy az mi szentmartoni vámassunk valami uyittást tett volna, ákiben mi semmit sem tudunk. Így léuén azért az dologh végére megyünk ezen dologhnak és ha oly dolgot committált, ákinek ezeleőtt ususában nem volt, remedialtattiük, akaruan kegyelmedteknek más dologhban is kedueskednűk. In reliquo Isten tarcha megh kegyelmedeket jo egésségben. Datum in arce Kysmartony, die 3. Januarri 1660.

Earundem dominationum vestrarum servitor amicus et vicinus paratissimus:

Comes Paulus Esterhazy manu propria.

Kivűl: Prudentibus ac circumspectis dominis N. N. judici, coeterisque juratis civibus et senatoribus liberae regiaeque civitatis Keőszeőghensis etc., dominis amicis et vicinis nobis observandissimis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1660. jan. 3. Ivrétű papiros, melynek vízjegye: cimeraipaizs, zárlatán fődött, ovális alakú cimerepcsettél, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: *exhibitae die 4. Januarii 1660. Exhibitae senatui die 6. Januarii in aedibus domini judicis anno 1660.*

231.

1660. február 13. Stramer Kristóf a kőszegi városi tanácsnak panaszosan jelenti, hogy a sopronszentmártoni zsidó vámos azzal fenyegetőzött, hogy évre visszamenően vámot követel tőle. A tanács csak abban az esetben lehet segítségére, ha ezt a jogtalanságot tényleg elkövetik vele szemben.

Anno domini 1660. die 13. mensis Februarii.

Stramer Kristoph panasza az szentmartony sido vamos ellen.

Item Stramer Kristoph az nemes tanach eleiben hivatvan panaszképpen jelentette, hogy csak nem regen midön Szentmartonra uttya lett volna, Ezterhas Pál uram ő nagsaga sido vamosa meghszolletvan mondotta neki, hogy az urtul megh volna hagyva neki, hogy az küszöghieken meghvegye á vamat es hogy esztendötül foghva valo vamat mind meghveszen raita. Ez okaert instalt az nemes tanachnál, hogy ezirant mihez alkalmaztasa magat, ha ugyan megh akarna venny á vamat raita.

Valaszadás: kihez ez adatot valaszul, mivel még semmit nem vet raita az sido vamos, az urhoz az nemes tanachnak requisitioya nem lehet, hanem ha á sido jövendőben hatalmasul á vamat meghveszi, ugy lehet oka az nemes tanachnak az requisitiora, mindazáltal senki á varasy emberek közzül jo akaratyabul á vamat megh ne adgia.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 188.

232.

1660. május 2. A kőszegi városbíró javaslatára a tanács hozzájárul ahhoz, hogy Scheich Salamon kismartoni zsidóval a gyapjúkereskedés engedélye további egy évre meghosszabbítassék.

Anno domini 1660. die 2. mensis Maii.

Biro uram propositioja az kismartony sido felől es determinatio.

In qua minekelőttő az kösegh admittaltatot volna, proponaltatot biro uram által, hogy az kismartony Salamon Scheüch sidonak kitelik már esztendeye, azert instalt ő kegyelmével, hogy az nemes tanach még erre az esztendőre is engedne megh, hogy kereskedhetnek ide á várasra. Kirül determinaltatot, hogy meghengettetik az transactioban meghirt conditiok szerenth, ugy hogy az elmúlt esztendőre valo restantiat mingyart letegye, akivel tartozik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 286.

233.

1660. május 14. A kőszegi városbíró jelenti a tanácsnak, hogy a sopron-szentmártoni zsidó vámos nem szűnik meg a kőszegi kereskedőket háborgatni a vám követelésével. Ebben a kérdésben a tanács úgy határozott, hogy ez alkalommal még követeket küldenek gróf Eszterházy Pálhoz és ha ennek nem lenne eredménye, akkor a királyhoz fordulnak igazságért.

Anno domini 1660. die 14. mensis Maii.

Biro uram propositioja az szentmartony sido vamos ellen.

Tovab is proponalvan biro uram, hogy groff Ezterhas Pál uram ő

naghsaga szentmartony sido vamosa megh nem szünik az ittualo varasy kereskedőkön á vám meghveteletül, azert azt abban nem kölletik hadni, hanem valamik premedalni.

Determinatio. Kirül determinaltatot, hogy még egyszer ex superabundati groff uramhoz követeket köll bochátani es ha lehet, judex curiae uramhoz is, hogy ayanlása szerent irgyon á groffnak, ne vetese megh á vamat az ittualo varasi embereken es ha valami chelekszik joval, jo, holot nem, ő fölseghet kölletik meghatalni felőlő, hogy adgion parancholatot rea es privilegiumink szerent varasy embereinken megh ne vetese ő naghsaga á vamat es ha osztan az sem használna, querelaval keresketny az hatalomra.

Somogy András es Simony Janos uraim groff Ezterhas Pál uramhoz követseghre valasztattak.

Követeknek pedigh rendeltettek Ezterhas Pál uramhoz Somogy Andras es Simony Janos uraim.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 304.

234.

1660. május 18. Nagykőrös a töröknek fejadóban teljesítendő fizetésekre Jakab zsidótól is vásárol.

Jakab zsidótul vásárlás 8 tehel köz kés, hat pár gyöngyházás kés az árak teszen in summa 7 t.

Regestrum. Nagykőrös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 261.

235.

1660. július 1. Nagykőrös hitelben vásárol Jakab zsidótól.

Kakucsi puszta földbérre vettünk Gutai Istvánnak két selyem övet 131 t. Jakab zsidótul hitelben.

Regestrum. Nagykőrös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 266.

236.

1660. szeptember 17. Tuczentaller Mátyás pozsonyi polgármester a nikolsburgi városbíróval közli, hogy mivel tudomása szerint a nikolsburgi zsidók körében járványos betegség dühöng, ezért a most következő Szent Mihály-napi pozsonyi országos vásárra közülök senki se jelenjen meg, mert nem engedik be őket a városba.

An richter zu Nicolspurg.

Edler, ehrnuesster, sonders geliebter herr stattrichter demselben meine willige dienst negst freundlichen gruess beuor. Vnnd beschiehet

dieses, nachdem ich in erfahrung kommen, wie dass vnter der judenschafft zue Nicolsburg vnd anderer ortten die laidige infection eingreifen thue vnd mier von ampts wegen obliget guete aufsicht zue haben sonderlich wegen beuorstehendem Michaelis markt. Alls würdt der herr dienstfreundlich ersucht vnd gebetten dem judenrichter vnd judenschafft daselbst zu erinnern auf besagten markt oder sonsten nicht hieher nacher Pressburg zu komen, dann sie keines weges passiert noch zugelassen werden, welches dess herrn hierin erweisende willfährigkeit hinwider beschuldet werden solle. Damit allerseits göttlicher obacht befohlen. Geben Pressburg, den 17. monatsstag Septembris anno 1660.

Des herrn dienstwilliger:

Matthias Tuczentaller burgermaister.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 38—145/a., b. Első fogalmazásban ez a levél megtalálható uo, nr. 40—94/b. oldalon és 96/a. oldalon is.

237.

1660. szeptember 20. Somogy András és Fenth György követek jelentése Kőszeg város tanácsának követségük eredményéről. Elmondják, hogy először Szentmargitbányán Vásárhely Gergelynek adták elő útjuk célját a sopronnyéki és a sopronszentmártoni zsidó vámosok miatt, majd innét Fraknó várába mentek, ahol gróf Eszterházy Pállal személyesen tárgyaltak, ki hangsúlyozta, hogy a külföldre szállított áru vámjáról nem mondhat le, mely ügyben az országgyűlés előtt is protestált, egyébként megfelelő utasítást adott írásban a lánzséri tisztartónak, melynek mását átadta nekik is.

Anno domini 1660. die 20. mensis Septembris.

Somogy András uram es Fenth Györgi leven követek a posony kamarára es groff Ezterhás Pál uramhoz teszen relatiot Fenth György Somogy uram jelen nem letheben.

Posonbul eljötenek es jütőkben találának Ezterhás uram embe-
reire Széleskuton, akiktől ertven, hogy az ur Győr fele indulvan az utt-
ban meghtert es Fraknoban volna, melynek nagyob exploratiojaert azon
emberek ighazetották követ uraimat Margaletara Vásárhely uramhoz,
mivel ő kegyelme eppen Györöt volt es ő kegyelme tudhatya bizonyo-
sabban, hol legyen az ur. Ehez képest mentenek Vasárhely uramhoz,
köszöntven ő kegyelmet is á varas nevel, tudakoztak, az urat hol
talanak föl es ő kegyelme is Fraknoban ighazetotta uraimat, annak-
utanna declaráltak ő kegyelmek á vam dolgát, á varas azirant minemu
injuriata legyen groff uram sido vamosa miat, kerven ő kegyelmet, hogy
az ur elöt promovealna á varas dolgat, kire ő kegyelme ayanlvan magát
hozakodot á querelak felöl elő, kiket á varas mind az ur ellen s mind az
tisztartoya ellen küldöt, hogy az urat eléb megh köllöt volna talalni
felöl s ő naghsaga ha semit nem chelekedet volna, ugy lehetet volna az
quaerela erigalas az ur ellen, de igy á varas irritalta az urat, hogy nem

praemittalvan á requisitiót, csak rea külte az urra á querelát. Kire követ uraim meghefelven, hogy kerestek az urat ket izben is, de nem találtak egyszer is joszagiban s úgy az idő es az alkalmazóság hozvan magával el nem halladhatot az querelak erectioja. Azonkivül declaralvan ex fundamento groff uram loky karos jobbagya es az ittualo meszaros allapattyát ő kegyelmek ugy mentenek Frakno fele es masnap koran szemben lettenek az urral, az holot elsőben praesentalvan ő naghsaganak á varas credentialis levelet annakutanna judex curiae uram recommendatoria levelet is, melyeket elolvasvan ő naghsaga detegaltak ő kegyelmek, hogy már szamosan kölletet ő naghsagat á varasnak busetanni, hogy az ő naghsaga vamyain s kiválkeppen á Nyekin es Szentmartyonin szüntelenül á sido varasy embereinken hol arestálásal, hol mas hatalmaskodasokkal á vamat meghveszi a varas privilegiumanak es szabadsaganak nem kichin praeiudiciumyara. Annak okaert tekintven ő naghsaga enny instantiankat s judex curiae uram interpositiojat is, mivel maradhatatlan á nemes tanach á sok panaszkodasok miat, paranchollya megh azon hatalmaskodo sido vamosának, hogy varosy embereinken valo hatalmaskodastul szünnyék megh, mert á varas kíván inkább kedveskedni es szolgálni ő naghsaganak, hogynem valami törvényes processusban egyelegyni.

Az ur valasza es követ uraim mentsegek.

Mellyekre az ur valasza e volt, hogy azelőt is meghhatta már á vamosnak, mihez tartcha magát, de hogy á varasi kereskedők vám nélkül az ő naghsaga joszágan elmennyenek s kivalkeppen ki az orszagbul, az praeiudical ő naghsaganak es hogy az országh előtt is judex curiae uramal az ellen protestalt es contradicalt s semikeppen abban nem consentialt, azert az maga praeiudiciumyara megh sem tartya, mivel judex curiae uram is megvenne az ittualo varasi embereken. Kire attak valaszt követh uraim, hogy csak á közösitül veteti megh ő naghsaga, de akinel á varas szabad levele, azon nem. Utollyan resolvalta ő naghsaga magát, hogy fogh irattni á lansery tisztartoyanak felőlő, hogy hagyja megh á vamos sidonak, mihez tarcha magát, melyet meghiratvan ő naghsaga es egyszersmind á varasnak is kezekhez is követ uraimnak assignaltatta . . .

Oldaljegyzetek: Vasarhely urammal valo conferentiajok követ uraimnak Margaletan.

Groff urammal valo conferentiajok követ uraimnak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 427—8.

238.

1660—1664. *Evlia Cselebi török utazó Krassó-Szörény megyében Zsidóvár várához ér, amelynek a romjai máig megvannak.*

Innen elindulván négy óra alatt Zsidóvár várához mentünk. Ezt is Köprüli foglalta el.

Evlia Cselebi török világotazó magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 64.

1660—1664. *Evlia Cselbi török utazó Pécssett zsidókra talál.*

A városban magyar, bolgár, szerb, görög, örmény és frenk nincs, de zsidó van.

Evlia Cselebi török világotutazó magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 196.

1660—1664. *Evlia Cselebi úgy értesült, hogy Szulimán szultán Budáról a zsidókat Törökországba viszi és ott letelepíti, másokkal egyetemben.*

A keresztények, zsidók, tudós emberek és rájuk közül háromezerig menő embert Isztambulba küldött s Galatában, Jedikuleben és Khász-köjben lakást adtak nekik és letelepítették őket.

Evlia Cselebi török világotutazó magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 219.

1660—1664. *Evlia Cselebi leírja a zsidók viszonyát a törökökhöz és helyzetüket Budán. Beszámol a Bécsi-kapun belüli utcájukról.*

A harmadik ostromnál, mikor az ellenség e kapun berohant s a várat elfoglalandó volt, a zsidók egy-egy darab patkánymérget vettek a kezükbe és zsidó nyelven azt mondogatták egymásnak: „Ha az ellenség bejön a várba, a mérget megnyaljuk; meghaljunk vagy megmenekülünk.” A budai zsidók között manap is közmondás ez: „Nyaljunk-e?” A Bécsi-kapun belül még az ellenséges időkből egy ágyu van, melybe egy ember befér; amikor az ellenség itt egyenesen befelé rohant, egy zsidó ezt az ágyut hirtelen elsütötte s az úgy találta e kapuk között sűrűn levő és kívül álló hitetleneket, hogy maguknak a keresztényeknek elbeszélése szerint néhány ezer válogatott katonájukat a halál porába terítette. Ez okból a budai zsidók most minden kormányzósági adó alól föl vannak mentve. A Bécsi-kapun belül több köépületben lagnak, de ha magyarok, németek és cseheknek kezébe kerül erről a tájékról egy zsidó, azt felnyársalva megsütik. Mostanában ez ágyu mellett négy báljelmez ágyu van, melyek mindegyike egy várat ér.

Evlia Cselebi török világotutazó magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 237.

1660—1664. *Evlia Cselebi török utazó Budán leírja a templomokat, közöttük a várban a két zsidó városrészt említi és benne két zsinagógát.*

Templomai. Kívül a váron három oláh templom van; ezek az oláhok azok a keresztények, akik ezeren Buda kijavítására vannak kiren-

delve s minden terhelő adózás alól fel vannak mentve. A várban két zsidó városrész (Mahalle) és két zsinagóga van.

Evlia Cselebi török világotutató magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 250.

243.

1660—1664. *Evlia Cselebi török utazó Budán a zsidó asszonyok szövő munkájáról ír.*

Az itteni zsidóasszonyok *seják* nevű posztót szőnek, mely más országban nincs.

Evlia Cselebi török világotutató magyarországi utazásai. Fordította: Karácson Imre. Bp., 1904. 251.

244.

1661. március 3. *Kabold. Kéry Ferenc Kaboldi Jakab zsidója érdekében figyelmezteti Szvetics András kőszegi városbíró, hogy a tőle elkobzott csipkét adassa vissza, ha azt nem akarja, hogy ő is hasonló módon járjon el a kőszegi polgárokkal szemben.*

Zolgalok kegyelmednek, mint joakaro uramnak, Isten sok jokkal algia megh kegyelmedet.

Jöüö elémben panaszal Kaboldy Jakab neuö sidom, miuelhogy az kegyelmetek uarasabely kereskedő egi aros ember, aky ennekelőttö is uet ugian ezen sidomtul ualami fekete spiczlit, melliet ugian maga ezen sido czinal s miuelhogy pedigh azon aros ember kente rea, hogy czinallion többet is es ü meghueszy, mellihez kepest ment be á sido, hogy azon embernek ismet imigen kerese szerent afele czipkeket s az otualo kegyelmetek drabonty elüeuen azon partekaiat kegyelmed kezehez üttek. Kerem azért kegyelmedet, adassa megh sidomnak azon eluet partekajat. En azt iteltem uolna, hogy kegyelmed inkab oltalmazna massakutal is sido jobbagiomat s az keresztient is, nem hogy injuriara lenne, de az mint latom, keues tekenety uagion kegyelmednek ream, noha semmy üetket nem mondhatny sidonak, hanem hogy kegyelmednek tuttara köllöt uolna adny. Maga edes biro uram kegyelmetek süueghjartoy es posztoczinaloy handlilnak ezen sidoimmal s ez előtt is sokszor uittek giapiut sidoim Kűszegre es nem uolt semmi bantasok. Ha uram megh nem adattia kegyelmed sido partekaiat, kegyelmed elöt protesta lok. En mihelt odaualo embert talalok, megtartoztatom, el sem boczat tom, migh sidomnak contentatioia nem leszen. Ezeknek utanna tarcza megh Isten kegyelmedet io egésegben. Datum Kabold, 3. Marty 1661.

Kegyelmednek szolgal:

Franciscus Kery manu propria.

Kivül: Az nemzetes es vitezleö Szveticz Andras uramnak, Kűszegy waras feöbiraianak, joakaro uramnak adassek.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1661. márc. 24. (sic!)

Ívrétű papiros, melynek vizjegye: mesterjegy, zárlatán fekete viaszba nyomott fődött nyolcszögletű gyűrűspeccséttel és hátlapon e feljegyzéssel: *Anno 1661. die 24. Marty exhibitae. Kéry Ferencz levele á sido felol.*

E levél belső oldalán olvashatjuk a kőszegi városbíró feleletét fogalmazványban:

Mit irjon nagyságod Kaboldy Jakab névő sidoja felol, megértettem. Úgy látom, magha mentségére szollott nagyságod elöt. Nagyságod nilván ludgya, minden helnek vagyon maghán való szabadsága avagy rendi, melyel az ot lakosok élnek, nem az kinvalok. Szokszor voltak ugyan azon az sidok, hogy lehetet volna nékik is itt szabadon valo kereskedések. Akármikor is, de az ittvalok kenyerét el nem vehették, hanem az országvásárikor vagyon szabadsága kinek kinek áruját árulni és eladni, azonkívül más köznapokon tilalmas, mivel így, mint az eő feőlsége harminczadgya megkissebbtésével, mint pedig az város keveses proventusának nagy káraual lenne, mert azon árrut az ittvalo kalamárok extra regnum szoktak venni és béhozni cum censu ordinario deponendo. Ha pedig az sidok, tanquam jurium regni incapaces, mindeneket béhozna és ország vásáran kívül is nem nizvén semmi rendes állapotot, akárhol is szabadon árulnak, nem tudom, mire valo á keresztének szabadsága, kik ezt nem cselekezik. Az nagyságod sidóját kicsoda kérte azon csipke kötésére, azt nem tudom, mivel botonként és házanként hordozta. Elöttem sem mentette azzal maghát, hogy az darabontok reá találván cont-rabont gyanánt elvették tüle áruját. Nagyságod itéleti rajta, ha annak, aki hir nélkül elkerüli á rendes állapotot, lehet-e büntetése, á keresztént megbüntetik. Én nagyságod réghy szolgája vagyok. Injuriálni nagyságodat sem nem akartam, sem nem akarom. Elhittem, nagyságod is az sidonak több szabadságot nem tulajdonít, mint á kereszténnek. Maradván nagyságod szolgája Isten éltesse nagyságodat sokáig jo eghésségben. Keoszeg, die 24. Marty 1661.

245.

1661. május 17. Kőszeg város tanácsa a városbíró javaslatára szerződését Scheich Salamon kismartoni zsidóval a gyapjúkereskedésre nézve egy évre meghosszabítja.

Anno domini 1661. die 17. mensis Maii.

Biro uram relatioja az sido contractusa felől.

Item biro uram jelentven, hogy Salamon Sew nevü sido, mely ide kereskedik á várasra, találta megh ő kegyelmet instálvan azon, mivel á varasal valo contractusának esztendeye eltölt volna, engetetnék megh neki azon fizetésért az ide valo kereskedés, noha kevés haszna volna ugyan benne, kire resolvalta ő kegyelme magát, hogy az nemes thanách nem fogh ellent tenni benne es ha kivantatik, arrul testimonialis is fogh adattni neki. Mely ő kegyelme resolutioja az nemes thanach által helbe-hagytot.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 655.

1661. június 10. Nagykőrös városa adótörlesztés céljaira holmikat vásárol budai Jakab zsidótól.

Jakab zsidótul hitelben hozattunk akkor öt tétel közkést . . .

Jakab zsidótul hozattunk akkor hitelben egy vég fejtőt az tehenes vidéki ember számára az tehene árában 2 t. 40 d.

.....

Az árenda mellett egy szép persiai szőnyeget [küldtem], két pár karmazsin csizmát, költségekre 1 t. Sed haec vide in pensu turcico sub mercibus a judeo creditis.

Regestrum renovatum, Nagykőrös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történelmi emlékek. I. 282. Vö. MZSO, VIII. 352. sz.

1661. november 27. Eliezer Keresztély, egy poseni zsidó rabbi fia, Sopronban áttér az evangélikus hitre. A keresztszülei tisztet a város legelőkelőbb főurai és polgárai, valamint nejeik vállalják el.

Unter die getaufften sein auch mitzurechnen zwey juden, welche den ersten Advents- sonntag, welcher war der 27. Nouembris (1661.) vermittelst der heiligen tauffe der christlich evangelischen kirche bey unss allhier sein einuerleibet worden, als erstlich Christianus Eliezer, eins jüdischen rabbin sohn, erzeugt und gebohren zu Posen in Gross-Polen. Geuatter: der hoch- und wolgebohrene herr, herr Sigmund herr von Weltz, freyherr zu Eberstein etc. mit ihr gnaden der hoch- und wolgebohren frauen, frauen Margareta, dess in Gott ruhenden herrn Geörg Rämshüssels verwittibte frau gemahlin, einer gebohrnen herren von Buchhäinb, ihr herrligkeit herr Petrus Melchioris de Zoanna pro tunc consul und seine hausehre Apollonia, item ihr herrligkeit herr Geörg Gradt nebenst seiner hausfrau Maria, reverendus dominus Matthias Langius mit seiner hausfrau Rosina, herr Lorentz Paur statt-hauptmann allhier sambt seiner hausfrau Catharina, herr Johannes Endres, an dessen stat erschienen herr Märt Poohr.

Soproni ev. hitközség keresztelték anyakönyve II, kötet 1661. évi 240. szám.

1661. november 27. János András, egy krakói zsidó fia, Sopronban áttér az evangélikus hitre. A keresztszülei tisztet a város legelőkelőbb főurai és polgárai, valamint nejeik vállalják el.

Eodem (27. Novembris 1661.) Johannes Andreas eines jüdischen mans sohn aus Crackau gebürtig. Geuetter: ihr gnaden der hoch- und

wolgebohrne herr, herr Frantz Leonhard von Ernaw etc. mit seiner gemahlin frauen Eva, einer gebohrnen herrin von Kronegg etc., pl. reverendus dominus Johannes Schubertus senior mit frauen Rosina, weilant herrn Aegidi Ludwig Prisomanns des innern rahts allhier hinterlassene frau wittib, ihr herrligkeit herr Georgii Melchioris de Zoanna mit seiner hausfrau Judith, herr Georgius Poch mit seiner hausfrau Anna Maria, herr Abraham Sowitsch mit seiner hausfrau Sophia.

Soproni ev. hitközség kereszteltek anyakönyve II. kötet 1661. évi 241. sorszám.

249.

1662. február 2. *Eliazer Pál, egy poseni zsidó rabbi fia, akinek Löwl volt a zsidó neve, Sopronban áttér az evangélikus hitre. A keresztzülői tisztelet a város legelőkelőbb főurai és polgárai, valamint nejeik vállalják el.*

2. Febers 1662. Paulus Eliazers, eines jüdischen rabbi sohn, erzeugt und gebohren zu Posen in Gross-Pohlen, vor seiner bekherung und tauff Löwl genanndt. Geuatter: reverendus dominus Matthias Langius mit seiner hausfrau Rosina, herr Blasius Wagner dess innern rahts mit sehner hausfrau Margareta, herr Melchior Reisinger dess innern rahts mit seiner hausfrau Ursula, herr Leopoldus Nädtl dess innern rahts mit seiner hausfrau Christina, herr Zacharias Tröisl dess innern rahts und oberkirchvatter, herr Daniel Türckh mit seiner hausfrau Barbara, herr Johann Serpilius stattschreiber, an dessen stat erschienen herr Marcus Faut vicesattschreiber, ihr gnaden frau Anna Elisabeth frau von Bernhardin, gebohrne freyin von Ehrnau, an deren stat erschienen fräulein Rosina Elisabeth gebohrne von Lasberg, frau Barbara Mesköin wittib.

Soproni ev. hitközség kereszteltek anyakönyve II. kötet 1662. évi 18. sorszám.

Ennek a 3 ev. hitre tért zsidónak tiszteletére Sopron városa nagy lakomát adott, amelynek költsége 165 font 1 solidus 27 $\frac{1}{2}$ dénárba került (MZSO. VI. 90. sorszám alatt). Olyan nagy összeg ez abban az időben, hogy a legelőkelőbb és leggazdagabb soproni patricius családból származó legénynek vagy leánynak lakodalmi költsége sem lehetett több. Nagy kár, hogy a városi kamarásnak e kiadás-hoz csatolt „*particular-raitung*”-ja ma már nincs meg, amelyben a kiadások részletezve voltak, mert bizonyítanak, hogy e lakomán néhány akó bor mellett 1—2 borjú, számos font súlyú marha- és tehénhús, több bárány, azután halak, vadak és szárnyasok kerültek az asztalra és ezek elkészítéséhez szükséges liszt, zsír, tojás, tejfel, vaj, ecet, méz, citrom, só, fűszerfélék stb. Bizonyosak lehetünk abban is, hogy e lakomáról a városi toronyzenészek sem hiányoztak, akik gondoskodtak az amúgyis emelkedett hangulat még nagyobb fokú növeléséről.

250.

1662. február 7. *Nemeskér. Bezerédy György sopronmegyei alispán és a megyei törvényszék Beleznay Ferenc főszolgabíróinak Péterfán 1661. jún. 25-én meghozott ítéletét fellebbvitel folytán minden pontjában jóváhagyja és megerősíti. Ezt a pert Kőszeg városa indította meg gróf*

Kéry Ferenc ellen, mivel ennek veperdi községbírója, Drescher Mátyás és veperdi zsidó vámosa, Trieffel Mózes, amikor Tullman Mihály községi polgár 142 db disznót és 9 db ökröt hajtott Bécsbe eladásra, 22 db disznót erővel a bíró házába tereltek és csak kezesség mellett engedték szabadon, így kényszerítve Tullmant a vámfizetésre. A bírói szék az ország törvényei alapján e hatalmaskodás miatt úgy a községbíró, mint a zsidó vámost 40—40 magyar forint büntetésben marasztalja el, Tullmant pedig felmenti a kezesség terhe alól.

Nos Georgius Bezeredi vicecomes, iudices nobilium et jurati assessores comitatus Soproniensis sedis judiciariae possessionis Nemesker, quo nimirum ex oppido Szentmiklos, loco alias usitato ob certas rationes eadem sedes judiciaria est translata, damus pro memoria, quod nobis una cum nobilidus Francisco Beleznai iudice nobilium, Johanne Komaromi et Michaela Kürtösy juratis assessoribus nostris feria secunda proxima post dominicam Septuagesimae noviter evoluta in dicta possessione Nemeskér (1662. febr. 6.), die nimirum et loco celebrationis sedis nostrae judiciariae alias quoque consuetae pro faciendo moderativo iudicio causantibus in antelata sede nostra judiciaria pro tribunali sedentibus et constitutis iidem iudex nobilium et jurati assessores nostri nimirum de medio nostri personaliter iudicarium (!) exurgentes nobis sub iuramento ipsorum in generali regni decreto superinde conscripto contentis uniformiter retulerunt in hunc modum, quomodo ipsi ad instantiam et legitimam petitionem nobilium, prudentum ac circumspكتور dominorum Andreae Zvetics iudicis et senatorum, caeterorumque juratorum civium liberae regiaeque civitatis Keöszögh, ut actores et partium querulantes vigore articulorum publicarum regni constitutionum de et super violentiis, aliisque actibus potentiariis hactenus factis vel in posterum fiendis Posonii et passim novissime editorum die vigesima quinta mensis Junii in anno domini millesimo sexcentesimo sexagesimo primo proxime transacto praeterito (1661. jún. 25.) in et ad facies possessionis Petersdorff in hoc comitatu Soproniensi existentis habitae se contulissent, ibidemque adscitis et adjunctis penes se certis quibusdam nobilibus iuris peritis jus administrandum, differentiamque totam coram eisdem controvertendam cognoscendi et aequo iuris tramite ponderandi gratia pro tribunali consedissent et fuissent constituti. Nobilis Blasius Retkes legitimus dictorum actorum procurator nomine iamfatorum principalium suorum coram iisdem iudice nobilium et juratis assessoribus nostris cum procuratoriis literis eorundem iudicis nobilium et juratorum assessorum nostrorum rite comparens contra illustrissimum dominum comitem Franciscum Kery de Ipolyker etc. velut I. per antelatumque iudicem nobilium observata quindena juxta praescriptorum articulorum continentiam cum transmissione copiae ejusdem querelae superinde legitime certificatum, querelam ipsorum actorum in originalibus actionis seu acquisitionis eorundem comprehensam coram iisdem iudice nobilium et juratis assessoribus nostris ac aliis sibi adjunctis in discussione causae praesentis secum pro tribunali una existentibus exhibuisset et praesentasset tali sub forma verborum conscrip-

tum: Conqueritur mihi Francisco Beleznay judici nobilium comitatus Soproniensis nobiles, prudentes ac circumspecti Andreas Szvetics iudex et senatores, caeterique jurati cives regiae ac liberae civitatis Keöszögh, qualiter die octava mensis Februarii in praesenti anno domini millesimo sexcentesimo sexagesimo primo proxime praeterito (1661. febr. 8.) dum Michael Tullmon civis et inhabitator antelatae civitatis Keöszögh certa sua jumenta, videlicet porcos centum quadraginta duos, necnon boves novem Viennam versus venum gratia depelli curasset et jam per possessionem Veperd in isto comitatu Soproniensi existentem, ibidemque in publica via dicta jumenta ejusdem civis constituta fuissent, extunc providus Matthias Tresser iudex villanus, colonus et jobagio, Moyses Trieffel judaeus atque teloniator illustrissimi domini comitis Francisci Kery de Ipolyker etc. in jamfata possessione sua Veperd degentes nescitur unde moti aut qua temeritatis audacia ad id inducti animis ipsorum deliberatis et ex praeconcepta malitia ex praefatis porcis seu majalibus viginti duos ab antelato cive ademissent, ademptosque in domum praefati coloni in praerepetita possessione Veperd extractam impulissent, ibidemque detinuissent ac arestassent et nonnisi fidejussione mediante dimisissent, sicque ad persolutionem telonii eundem civem coegissent potentia mediante praejudicio praetactorum querulantium, damnoque sepefati civis eorundem valde gravi et manifesto. Vellent itaque iidem quaerulantes praetitulatum dominum comitem Franciscum Kery ratione praevia non longo litis processu, sed vigore dumtaxat articulorum publicarum regni constitutionum super hujusmodi violentiis, aliisque actibus potentiariis Posenii et passim novissime editorum coram me in causam convenire, praelibatum civem a praemissa fidejussione eliberari, praescriptosque colonum et judaeum seu teloniatorem suos juri statui ac insuper ex parte eorundem seorsim et singillatim sibi in praemissis a me iudicium et justitiam, debitumque juris complementum elargiri lege regni sic dictante. Qua coram iudice nobilium et juratis assessoribus nostris ac sibi assidentibus jurisperitis viris exhibita juxta continentiam iudicium et justitiam, debitumque juris complementum elargiri postulaverat. Quo audito nobilis Georgius Szemerei cum procuratoriis litteris praefati domini comitis I. in eosdem iudicis nobilium, juratorum assessorum, caeterorumque eo assidentium jurisperitorum iudicarium accedens in conspectum solenni protestatione praemissa, certificatione et exhibitione praesentis querelae referri ac post relationem ipsam perlegi postulasset, eademque perlecta ulterius memoratorum actorum contra et adversus I. ex eo, siquidem praenotatus Michael Tulmon, prouti et reliqui Johannes Nagy et Georgius Gruber consimiliter quaesturam exercentes consuetum censum telonialem semper tam in Szentmarton, quam dicta Veperd telonii exactoribus nemine cogente persolvissent, indebitam prosequi actionem replicasset, idque dato sibi superinde termino se comprobaturum obtulisset, quare ob non administrationem soliti census tempore praenotato fieri debentis praenotata animalia — iisdem non totius communitatis, verum praecise Michaelis Tulmon existentis — libere arestari potuisse subjunxisset. Quo percepto memoratorum dictorum actorum procurator de confessatis

procuratoris domini comitis I. solenniter protestatus extitisset, ubi factum in actione denotatum palam fateretur et licet eandem suam patratam violentiam fulcire et palliare niteretur, quod nimirum antea quoque quaestores praefatae civitatis Keőszőgh censum telonii nemine cogente praestitissent, quae allegatio licet non constaret dominis iudicibus, verum tamen et si constare quiret, ipsi domino I. nihil quicquam militare regessisset, nam prouti antea, ita etiam tempore in actione denotato censum telonii vi et potentia mediante ab iisdem quaestoribus extorquere solebant, iidem quoque quaestores, ut interim majora damna ne paterentur, non telonium de necesse solvere debens, verum solummodo certam pecuniarum solutionem exposuissent, imposterum autem de eiusmodi quoque violentiis contra eosdem quaestores illatis jus ipsorum prosequendi et judicialiter determinandi facultates suas retinuissent, prout hic et nunc hanc ultimariam illatam violentiam contra concivem eorundem patratam jure prosequi vellent, proinde nulla existente attacti procuratoris domini I. allata ratione, terminus quoque per eundem petitus eidem domini I. minime concedi debere replicasset, verum contra eundem dominum I. juxta articulos quinquagesimum tertium anni millesimi sexcentissimi trigesimi quinti et articulum trigesimum nonum anni millesimi sexcentissimi trigesimi noni, necnon articulum primum et centesimum vigesimum nonum anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi noni et conditionem nonam in primo articulo denotatam ac alios quoque articulos praesentibus articulis insertos contra introscriptum teloniatorem ac iudicem, tanquam manifestissimos violentos de simplici et plano finale iudicium collicitasset. Quo intellecto modofatus domini I. procurator solenniter protestatur super allegatione praerepetiti actorum procuratoris, ubi de privilegio ejusmodi privatarum personarum tanquam non communitatem concernentem faceret mentionem, quod dominis iudicibus minime constare subjunxisset, ex citatisque per sepe dictum actorum procuratorem articulis et conditionibus privilegium ejusdem Michaelis Tulmon minime elici posse regessisset, verum praetensum privilegium et a praedictis quaestoribus quandam praetensam telonii extortionem doceri cupivisset, alioquin ubi coram tribunali eosdem quaestores praedictis telonii exactoribus certam summam pecuniarum persolvisse assereret, super eo solenniter protestatus fuisset, per hocque etsi totam communitatem concerneret, praenens acquisitio tamen per hujusmodi persolutionem summae pecuniarum communitas praetenso suo privilegio abusa fuisset, quare suis legalibus rationibus et petito a se termino firmiter inhaerendo ac ut supra, iudicium fieri sollicitasset. Memoratus suprascriptorum actorum procurator super hac quoque ipsius domini I. procuratoris responsione solenniter protestatus extitisset, locisque ex decretalibus per eundem actorum procuratorem citatis sepe dictum Michaellem Tulmon eadem libertate et privilegio gaudere, prouti reliqui quoque concives ejusdem liberae regiaeque civitatis Keőszőgh, nec alia proba indigere subjunxisset. Quantum vero reliquorum quaestorum praedictae civitatis Keőszőgh mentionatae telonii extortionis edoctionem attineret, hic et nunc non esse necessarium dixisset, siquidem non de antea illatis violentiis, verum solummodo in actione deno-

tata violentia praesens causa controverteretur, allegatamque suam praemissam pro repetitis habentibus finale iudicium efflagitasset. Quo intellecto dictus memoratorum dominorum I. (!) procurator praemissas allegationes ac responsiones suas diversis quidem verbis in unum tamen et eundem sensum conicidentibus repetisset ac ut supra, iudicium exposulasset. Unde iidem iudex nobilium et jurati assessores nostri habita intra se diligenti consultatione, assumpto etiam maturo sibi adhaerentium consilio, ex quo sepe dictus praementionati domini I. procurator factum in actione per iudicem et teloniatorem suum patratum minime negaret, cautum autem esset legibus regni et signanter articulis trigesimo anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi noni, item trigesimo quinto articulo anni millesimi sexcentissimi trigesimali octavi et aliis passim, ne liberae civitates et civitatenses ad telonii solutionem cogantur, ob hoc praememoratos providos Mathiam Tresser et Moysen Trieffel colonum et teloniatorem, ut praemissum est, ipsius domini comitis I. pro praemisso actu ipsorum potentiario, potentialiter videlicet praenotatorum viginti duorum porcorum seu majalium ab antelato civi ademptione ac in domum praescripti coloni in annotata possessione Veperd extractam impulsione, ibidemque detentione ac arestatione et non nisi fidejussione mediante dimissione, sicque ad persolutionem telonii eundem civem coactione, modo scilicet et ordine in praeinserta dictorum actorum actione et acquisitione clarius et uberius denotatis per praenotatos iudicem et teloniatorem facta et patrata in facto minorum potentiae, ex eoque in singulis homagiis ipsorum seorsim quadraginta, in toto autem ex parte amborum octuaginta florenorum Hungaricalium faciendis, in duabus siquidem praelibato domino comiti I., tanquam domini terrestri, in tertia autem partibus eisdem actoribus cedendis, eisdem vero domini I. colono et teloniatore forte in paratis reddere et persolvere non valente de rebus primum et bonis mobilibus, si quae reperiri potuerint, illis vero non repertis aut forte minus sufficientibus tandem de haereditatibus etiam et iuribus ejusdem possessionariis ubicunque intra ambitum istius comitatus Soproniensis existentibus habitis, ipsos solum proprie et specificè concernentibus et refundentibus vigore praescriptorum articulorum publicarum regni constitutionum contradictione, inhibitione, repulsione, appellatione, novo iudicio revocatione, aliisque quibuslibet iuridicis remediis praefatorum domini comitis I. colono et teloniatore, aliorumque quorumlibet in praemissis obviarum nequeuntibus simpliciter convinci et aggravari, praememoratum civem a praenotata fidejussione eliberari debere judicialiter decrevissent et commisissent, partibusque pronunciassent. Ejusmodi tamen iudicio praenotatorum iudicis nobilium et juratorum assessorum nostrorum dictus iamfati domini comitis I. procurator minime contentus causam eandem de praesenti eorundem pro maturiori et exactiori sua revisione et discussione in hanc sedem iudicariam nostram, nostram scilicet in praesentiam appellasset et provocasset, per eosdem iudicem nobilium et juratos assessores nostros cum tota sua serie transmitti postulasset. Iidem etiam iudex nobilium et jurati assessores nostri ad postulationem ejusdem transmisissent exactius investigandam. Qua fideli prae-

memoratorum iudicis nobilium et juratorum assessorum nostrorum relatione coram nobis modo praevio peracta, antelatisque memoratarum ambarum partium procuratoribus, nominibusque et in personis praememoratorum principalium suorum utrinque ad procuratoriis literis antelatos iudicem nobilium et juratos assessores nostros nostro iudicio comparentibus in conspectu idem praememorati actoris procurator praemissam dictorum iudicis nobilium et juratorum assessorum nostrorum iudiciariam deliberationem in facie loci praemisso modo latam et pronunciatam per nos approbari et ratificari, praedictus autem antelati domini I. procurator emendari ac in praemissis omnibus saniolem deliberationem sibi impendi [postulassent.] Nos tandem universis et quibuslibet actis et processibus in praesenti causa qualitercunque subsecutis perlectis et revisis et accurate investigatis praescriptam iudicis nobilium et juratorum assessorum nostrorum iudiciariam deliberationem et sententiam praemisso modo latam et pronunciatam in omnibus suis punctis, clausulis et articulis ac in omni sua parte approbari et ratificari, inque suo pristino statu et vigore relinqui debere iudicialiter decrevimus et commisimus, decernimusque et committimus per praesentes auctoritate nostra iudiciaria, nobisque hac in parte attributa, jureque et justitia regni sic dictante. Datum in praeallegata possessione Nemesker, feria tertia proxima post dominicam Septuagesimae, die nimirum et loco celebrationis sedis iudiciariae nostrae, anno domini millesimo sexcentesimo sexagesimo secundo.

Lecta, correcta, publicata et extradata de sede iudiciaria comitatus Soproniensis per me magistrum Stephanum Rabbi notarium sedis manu propria.

Georgius Bezeredi vicecomes comitatus Soproniensis manu propria.

Franciscus Beleznay iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Georgius Nagy iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Johannes Ebergenyi iuratus sedis manu propria.

Michael Kürtösy iuratus sedis manu propria.

Stephanus Kandi iuratus sedis [manu propria.]

Franciscus Tötösy iuratus sedis [manu propria.]

Emericus Szabo iuratus sedis manu propria.

Kivül: Par adjudicatoriarum sententionalium pro nobilibus, prudentibus ac circumspectis Andrea Zvetics iudice et senatoribus, caeterisque iuratis civibus regiae ac liberae civitatis Keoszog, ut actoribus contra illustrissimum dominum comitem Franciscum Kery de Ipolyker et introscriptos iudicem et teloniatorem, velut I.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1662.

Egykorú egyszerű másolat vízjegynélküli papíron, mely néhány helyen szakadozott.

Ebben az ítéletlevélben foglaltak végrehajtását Kőszeg városa Lindamary Lénárd ügyésze által *feria tertia proxima post dominicam Exuadi 1665*-ben kérte Sopron vármegyéitől, mely a kérésnek eleget téve megfelelően intézkedett is. Uo. Miscellanea 1665.

1662. július 4. Simon János a kőszegi városi tanácsban kifogásolja, hogy Kőszegen számos zsidó kereskedik mindenféleivel. A tanács erre utasítja a szerződéses zsidóját, hogy ezt akadályozza meg, mert különben másképpen gondoskodik róla.

Anno 1662. die 4. mensis Julii.

Simon Janos uram propositioja nemely videki sidok ellen.

Simon Janos uram proponalvan, hogy feles sidok jarvan ide a varasra szabadon kereskednének mindenféle eszközökkel es üstmivel is, hogy chak egynek engettetet volna megh társával együt es ha minden sidonak meghengéttetik á kereskedes, sok lopás es chalardságh fogh esny. Melyrül leven discursus es találatot raita, hogy annak á sidonak, melynek megh vagyon engedve á kereskedés ide á varasra, megh kellett jelentenny, hogy tegyen panaszt á közönseghes sido biráyok előtt az olyatenok ellen es ha az rola nem teszen, más gondviselés léssen felölök.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 975.

1662. november 20. Kőszeg város tanácsa Scheich Salamon kismartoni zsidóval megújítja szerződését a gyapjúkereskedésre nézve, egyúttal intézkedik, hogy más zsidó titokban kárára a városban gyapjúval ne kereskedhessék.

Anno domini 1662. die 20. mensis Novembris.

Salamon Saich nevü sido supplicatiojara az determinatio, az contractusának meghuyétasáru es az idegen sidoknak á kereskedestül eltiltatasaru.

Item kysmartony Salamon Saich nevü sido beadattatot supplicatioja is elovastatván, ámelyben instált, hogy az töb idegen s alatomban kereskedő sidok, kik Kaboldbul s másunnen ide valo kereskedesekkel nekie kárt tésznek, az ide valo kereskedesektül eltiltatnánek.

Az nemes thanach determinált ezen supplicatiojára, hogy valamit azelöt ide szokot vala á contractus szerint fizetni, azt continuállya, holot az három esztendőre valo contractusának ideje elmulna, ismét notarius uram meghjőven meghujettatik, az töb idegen sidok pedigh ide valo titkos kereskedesektül megthiltatnak es seria animadversioja is léssen biro uramnak reájok.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 1014—5.

1663. január 5. Kőszeg város tanácsa gróf Eszterházy Pálnak és gróf Kéry Ferencnek az iránti kérelmét, hogy Kőszeg városában más zsidó alattvalójuk is kereskedhessék, nem teljesíti ez irányban fennálló szerződésükre hivatkozva.

Anno 1663. die 5. mensis Januarii.

Groff Ezterhás Pal es Kéry Ferenc urak levelei az sidok ide á várasra valo kereskedések véget.

In qua groff Ezterhás Pál uram es groff Kery Ferencz uram ő naghsagok levelei elolvastattanak sonálvan azok nemely ő naghsagok alatvalo sidoknak ide á várasra kereskedésekről, hogy azt az nemes tanách engedné megh az ő naghsagok tekintetiert nekik, ók is az váras igazságáhát meghadnák, valamint más sido.

Azokra á discursus es determinatio.

Mely levelek continentiájáruul lévén discursus determináltatot, hogy mindkettőre egyenlő választ kölletik adny, tudnya illik hogy más sidoknak megh nem engettethetik ide á kereskedes, mivel azonkivül is egy ide kereskedik, akivel az nemes tanáchnak bizonyos contractusa vagyon conditiok alat, az többi közöt, hogy más sidonak ne legyen szabad á kereskedés á várasra sokrendbely fraudulentiák es confusioknak elta-voztatásáért es más okokra nezve is. Scribendam scriptam.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 1059.

1663. január 5. Kőszeg város tanácsa az aggódó Scheich Salamon kismartoní zsidót megnyugtatja, hogy más zsidónak nem engedi meg a gyapjúkereskedést és a kőszegi süveggyártóknak is megtiltotta, hogy a városban más zsidótól merjenek gyapjút vásárolni, de ezzel szemben ő is tartsa be a szerződését.

Anno 1663. die 5. mensis Januarii.

Salamon Seych sido supplicatiojára szoval valo válasz.

Salamon Seich sidonak supplicatiojara más sidoknak nem admittálásáruul az kereskedésben ide á varasra, adatot szoval válasza, hogy megh nem engettetik más sidonak á kereskedes ide á várasra, kirül Ezterhás Pal urnak es Kery Ferencz uramnak is válasz fogh iratny. Amellet az ittualo süveghjártoknak is megh nem engettetik, hogy itt közel á váras szomszédságában más sidoktul vásárolyanak, különben valamellyik meghtapasztaltatván megh fogh büntettetny, hanem szabad nekik lakohelyekben mas sidoknak elmenny es ott vásárolny túlök. A főlyül emlétet sidonak is meghhagiatot, hogy az neki adatot contractushoz tarcha maghát, egyebiránt ő is büntetésbe esik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 1060.

1663. január 12. Gróf Eszterházy Pálnak egyik kismartoni zsidója a községi gyapjúkereskedés megengedéséért kétszer annyi bért ígér, mint amennyit Scheich Salamon zsidó fizet. A községi városi tanács ezt az ajánlatot elutasítja.

Anno domini 1663. die 12. mensis Januarii.

Groff Ezterhas Pál uram egyik sidoyának instantiajára az ide való kereskedésről valasza.

Groff Ezterhas Pál uram egyik kysmartony sido jobbágia compárealvan instált az ide való kereskedésnek enghedelmejert offeralvan ket anny fizetést, amennyt Salamon Seich nevü sido ad á várasnak, kinék válaszul adatot, hogy már groff uramnak level által értésére adatot, hogy bizonyos okokra nezve megh nem engettethetik, azért ához tarcha ő is maghát.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 1063.

1663. február 9. Vásárhely Gergely, mint gróf Eszterházy Pál egyik fő-tisztviselője, Scheich Salamon kismartoni zsidó községi gyapjúkereskedése érdekében Kőszeg városánál közbenjár és helyesli, hogy ebből a célból más zsidót nem engednek be a városba.

Anno domini 1663. die 9. mensis Februarii.

Vasarhely Gergely uram levele Salamon Seich nevü sido reszerül.

Vásárhely Gergely uram levele Zvethich András urnak es ő kegyelme által az nemes tanachnak is szollo de dato 3. praesentis Saich Salamon sido ide á várasra valo kereskedésének enghedelmerül elolvastatot, melyben más sido ide bévalo kereskedésének nem admittalását approballya, ámellet intercedál azon meghnevezet sido mellet, hogy az nemes tanách más sidot ne admittalyon, hanem ő neki engedgye megh á kereskedést.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1659—1663. évi tanácsjegyzőkönyv 1088.

1663. április 26. Kőszeg város tanácsa gróf Kéry Ferencnek zsidó alattvalói kereskedése érdekében írt fenyegetődző levelét megőrizni rendeli, hogy bizonyítékul szolgáljon arra az esetre, ha a gróf beváltaná fenyegetését.

Anno 1663. die 26. mensis Aprilis.

Groff Kéry Ferenc uram fenyegető levelere determinatio.

Utollyara biro uram által praesentáltatvan groff Kéry Ferenc

uram levele, chak ő kegyelmének szollo, de dato 22. Aprilis, melyben fenyegetődik ő naghsága, ha az ő naghsága alat valo sidokat ide be á várasra kereskedny nem enghedi á váras, ő naghsága is maga vamjan megthanetya az ittualo kereskedőket es süveghjártokat. Mely fenyegetődést értven az nemes tanách determinaltatot, hogy jövendőre observallny kölletik azon levelet pro documento ellenne ha mit tentálna az váras praeiudiciumjára.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 12.

258.

1663. június 28. *Kőszeg város tanácsa erre az évre is megújítja szerződését a városba való kereskedés engedélyezésére Scheich Salamon kismartoni zsidóval.*

Anno 1663. die 28. Junii.

Salamon Seich sidoval valo contractus erre az esztendőre meghuytattik.

Salamon Seüch kysmartony sido instantiajara á varasal valo contractusa vizsont uyobban erre az esztendőre, ugymint az elmúlt Szent György naptul foghva á masikigh meghuytattik, kirül á notarius expediahatya á contractualis leveleth.

Expediandae, expeditae.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 58.

259.

1664. március 24. *Schmidt Kristóf és Tyl János kőszegi süvegyártók a kőszegi városi tanács előtt panaszt emelnek a csepregi zsidó vámos ellen, aki tőlük vám fejében erőszakos módon egy-egy tallér értékű zálogot vett. A tanács úgy határoz, hogy elsöben levélben megkérdi a zsidó vámost eljárása felöl, mely után majd meglátják, hogy mit kell tenni.*

Anno domini 1664. die 24. mensis Martii.

Az süveghjártok panasza az chepreghi sido vámos ellen.

Christoff Smit es Tyl János süveghjártok panaszképpen jelentvén, hogy 3 szekerral 5-ten leven gazdák Chepreghben, az ottualo sido vamos erőhatalommal meghakarta raitok a vámot venny es hogy az szabad leveleket meghmutattak s az vámot megh nem akarták adny, tehát arestálta öket es különben el nem bocháta, hanem mindeniketül egy-egy tallér ára záloghot vett. Annak okaert instáltanak, hogy az nemes tanách ne hagyja károsa öket. Determináltatot, hogy azon sido vámosnak biro uram nevével irnya kölletik s meghérteny túlö, ki akaratyából

hatalmaskodik illetén modon, annak utánna meghlátya az nemes tanách, mit köllesék továb chelekedny s ha szinten az urat is megh köll felőlő talállny.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 224—5.

260.

1664. május 28. Pozsony. Segner András pozsonyi polgármester Zehenberger György wolfsthalí tiszttartótól azt kéri, hogy Zeitlhuberné pozsonyi polgárásszonynak Kirchenau düllöben fekvő kertjéből ellopott dolgokat, amelyeket a wolfsthalí zsidók vettek meg, a jó szomszédi viszonyra való tekintettel adassa vissza.

An pflieger zu Wolffsthal.

Edler, vester, sonders geliebter herr pflieger, dieses an demselben abgehen zu lassen beschihet, nachdeme etliche hiesige burger klagens vorgebracht, wie dass ihnen durch dero herrschafftts angehörigen in denen Krichenau-gärten merckhlicher schaden beschehen, zu dem ende dann herr Michael Schrembsler des innern rahts verwahnter vnd neben ihme gewisse burger morgen, als den 29. diss, dahin abgeschickht werden der sachen beschaffenheit zuuernemen. Anderten aber hat ein hiesige burgerin Zeitlhueberin zuuernemen geben, wasmassen ihr gewisse stuckh entfrembdt vndt dasselbe durch die zu Wolffstahl wohnende juden erkaufft worden vndt ob sie zwar bey den herren vmb zu den ihrigen verhefflung sich angemeldet, so hat sie doch dato zu demselben nit gelangen mögen. Nun ist kündig vndt üblich, dass wo einer sein abgenomenes antrifft, ihme solches vnaufgehaltener erfolg werden muss, daher nit hoffe, der herr einigen bösen dergleichen eingang zu machen erstatten wolle vndt wie man dieses orths alle gute nachbarschafft zu pflegen verlangt, also versichere ich mich auch hingegen nachbarlicher wilfärgigkeit. Damit allerseits göttlicher obacht befehlende. Pressburg, den 28. Maji anno 1664.

Des herrn dienstwilliger:

Andreas Segner burgermeister.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 44. — 185/6.

A wolfsthalí tiszttartó neve Zehenberger György volt, miként uo. a 127. l-on olvashatjuk.

Egyébként ez a levél első fogalmazásban megtalálható még uo. nr. 45. — 44/a., b. oldalakon is.

261.

1664. november 28. Scheich Salamon kismartoni zsidó kérésére a kőszegi városi tanács egy évre ismét megengedi neki Kőszeg városában a kereskedést.

Anno 1664. die 28. mensis Novembris.

Salamon Saia sido supplicatiojára válasz.

Item Salamon Saja kysmartony sido supplicatiojára válasz adat-

tatot, hogy az előbbi contractus szerint most is meghengedtetik neki az ittbén való kereskedés, de másnak senkinek sem, melyhöz ő is tartozik magát alkalmaztatny es más vas(ár)lokat magha melle nem venny.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 351.

262.

1664. december 18. A kőszegi városi tanács előtt Scheich Salamon kismartoni zsidó és veje, Lőszeres Lébel Adám zsidók civakodnak Kőszeg városában való kereskedés miatt. Ez ügyben a tanács úgy dönt, hogy Scheich zsidó Szent György napig kereskedhet a városban, de utána a város többé nem köt vele szerződést, melyet, mivel megszegett, ezért úgy az ő, mint veje követeléseit zárlat alá veszik.

Anno, quo supra (1664.), die 18. mensis Decembris in aedibus domini judicis haec fuere tractata et conclusa.

Salamon Sája és Lozeres Lébel Adám közöt való determinatio.

Kysmartony Lozeres Lébel Adám es Salamon Sája sidok praesentáltak Nagy Vasárhely Gergely levelét, mellyben ir melletek, hogy azon Lozeres most ide hozot gyapjút eladhassa es az adosagokat is meghvesék, mivel neki is felesel volnának adossak.

Az mely Salamon Sája sido panaszolkodot azon, hogy ezen Lozeres vey erővel akar ide kereskedny az nemes tanacstul neki adot contractus ellen.

Ellenben Lozeres Lebel Adám azt praetendállya, hogy már ket esztendőül foghva társa volt az ipának az ide valo kereskedéshez, az mint-hogy az ő rabbiok közötték az ittvalo süveghjártoknál lévő adosságit föl-osztotta közöttök, melyből megtecsenek társ volta, az mely adosághi meghvételére jöt most is alá es most is hozot ide egy szekér gyapjut.

Salamon Sája penigh tagadgya, hogy társa lett volna, hanem chak othon az kereskedésre adot pénzt nékie, az mely sommat az ittualo adoságyival akarta meghfizetny s úgy adta jegyzés szerint az rabby elöt neki.

Az mely praetensiojokra es veszekedésekre nézve determináltatot, minthogy ezen Salamon Sája sidonak bizonyos contractus mellet in anno 1659. die 27. Maii az nemes tanács meghengedte volt, hogy ide be kereskedhessék egy esztendeig chak es mindeddig esztendőnként continualtatot azon contractus ereje szerint es erre az esztendőre is azon formán engedtetet megh néki, azért most is Szent György napigh fön marad azon contractus szerint valo resolutioja az nemes tanácsnak. Minthogy penigh ezen Sája az contractust violálta mind abban, hogy indiscrete adot ki gyapjut az süveghjártoknak, nem egy masáként, hanem feleset, soknak ollyaknak, kiknek nincsen honnend meghfizetny, mind abban, hogy más társot is vett maga melle, az mint az véy Lozeres mondgya, azért azon contractus vinculumma szerint ittualo minden adosághi confiscaltatik. Elmulván penigh Szent György napja, se többé se ő neki, sem más sidonak megh nem engedtetik az ittualo kereskedés.

Az mi Lozeres Lébel Adám sido praetensioját illeti, minthogy maga vallya, hogy társa volt ipának az kereskedésben es mind az ketten az contractus ellen kereskettek, sótt most is csak magátul egy szekér gyapjut hozot ide, azért ő is hasomlo modon incurrálya á contractus vinculumat es confiscáltatnak adosághi visszavivén azon gyapjut.

Az mint mindezeket Vásárhely uramnak is megh köll irnya.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 372—3.

263.

1665. február 10. Vásárhelyi Nagy Gergely a kőszegi városi tanácsnál közbenjár Scheich Salamon kismartoni zsidó zár alá vett követeléseivel érdekeiben.

Anno 1665. die 10. mensis Februarii.

Vásárhely levele Sája sido mellet.

Item Vásárhely Nagy Gergel levelét praesentálta biro uram, az melyben ir az ide kereskedő Sája mellet, hogy az ittvalo confiscált adosághy fölszabadíttatnának, az mely levélre válosz adatik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 407.

264.

1665. március 26. Gróf Eszterházy Pál és Vásárhelyi Nagy Gergely közbenjárására a kőszegi városi tanács felszabadítja Scheich Salamon kismartoni zsidó zárolt követeléseit, de kimondja, hogy Szent György nap után a zsidóval többé a város nem szerződik.

Anno 1665. die 26. mensis Martii.

Salamon Sája sido fellől.

Item groff Eszterhazy Pál uram eö naghsaga és Vásárhely Nagy Gergel uram levelei ellolvastattak, mellyekben requirállyák az nemes tanácsot, hogy Salamon Sája kysmartony sidonak az ittvalo süvegjártoknál lévő adossághy az árestombul szabadíttatnának föll, egyet is mást is vitatván az contractus conditioni ellen. Mellyekre nézve détermináltatot, hogy mint az urnak, mint Vásárhelynek levél által légyen válaszok értékre adván, az eö naghsaga requisitiojára fölszabadéttatik ugyan azon árestom de úgy, hogy elltelvén azon sidonak ide bé valo kereskedésének esztendeje, úgymint ez jövő Szent György napia, annak utánna ide bé nem lészen szabad kereskedni az város szabadsága sérelmével, holott az harminczad proventusából nagyob haszna lenne az városnak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 442.

1665. március 27. Kőszeg város tanácsa a kőszegi süveggyártókat maga elé rendeli és megparancsolja nekik, hogy tartozásaikat az elkövetkező Szent György napig Scheich Salamon és Lőszeres Lébel Ádám kismartoni zsidóknak annál is inkább fizessék meg, mert a város többé nem szerződik e zsidókkal.

Anno 1665. die 27. mensis Martii.

Salamon Sája és Lozeres sidok adosságok megfizetése.

Item groff Eszterházy Páll uram levele alkalmatosságával az süvegjártok az tanácsházra parancsoltattak, kiknek eleykben adattatván mennyvel legyenek adossak Salamon Sája és Lozeres Ádám kysmartony sidoknak, meghparancsoltatott, hogy ez jövő Szent György napig azon sidoknak éppen megfizessenek, mivel tovább ide bé valo kereskedések meg nem engedtetik az sok alkalmatlanság ellátvoztatásáért, ha penig készpénzül meg nem fizetnének, tehát jországokbul is contentatiojok léssen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1663—1665. évi tanácsjegyzőkönyv 443.

1665. május 6. A kőszegi városi tanács Scheuch Salamon zsidónak tartozó kőszegi süveggyártók és egyéb polgárok ingó és ingatlan vagyona ellen végrehajtást (böcsüt) rendel el.

Láderg Lébell.

Tásler fl. 100 den. 50. Item fl. 10 den. 90. Tette le á böcsü pénzt.

Tamas Deák fl. 5.

Sivőghjárto Mártony fl. 21.

Máttyás Libb imperiales 163.

Máttyás Bájss imperiales 122.

Kovácz György imperiales 82.

Hofákine imperiales 43.

Nagy Mattyás imperiales 8.

Smitt Christoph imperiales $2\frac{1}{9}$.

Somody Jacob imperiales $3\frac{1}{3}$.

Vincovics Mihály imperiales 18.

Sivőghjárto Gáspár imperiales 30.

Ambrus Kim imperiales 27.

Jankovich György imperiales $4\frac{1}{4}$.

Strác Mihály imperiales 75.

Sóna György imperiales 119.

Greben Mattyás imperiales 20.

Tily János imperiales 29 et medium.

Gerhartt János imperiales 40.

Kívül: Anno 1665. die 6. May előttem lévén Salamon Sája sido és az süvegjártok is, minthogy azon süvegjártok az tanács deliberatioja ellen az sidoknak semmit sem fizetnek, ez okáért böcsüre kiküldek, hogy kinek kinek az menny kész süvege találtatik elsöben, annak utánna mesterségéhez valo szerszámot és utollyára szöleit és házait böcsülyék ell.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1665. máj. 6. Egykorú feljegyzés vízjegynélkü papiroson.

267.

1665. június 18. Scheuch Salamon zsidó folyamodványában azt kéri a kőszegi városbirótól, hogy Sona György és Strauss Mihály kőszegi süveggyártók szöleit adósságaik miatt becsültesse meg, míg a többi süveggyártóval tartozásaik miatt majd békésen megegyezik. Azonkívül engedje meg neki, hogy kereskedését Kőszegen tovább folytathassa, mert nem lesz hálátlan.

Alazathos szolgálathomat ayanlom kegyelmednek, mint joakaro biro uramnak. Istentől kivanok kegyelmednek minden kivanta mind az kegyelmed haza nipivel egiut.

Edes biro uram! Kegyelmedet, mint uramat kirem, meghbocsasson es ne nehesztellyen ream, hogy kegyelmedet köl megis busitanom ez kis levelem által. Tovabba kegyelmedet kirem megis mint uramat, legien melletem ezen nyavalias állapotomban. Ámiről annakelőttö is sokszor busítottam kegyelmedet, hogy az Sona süveghjartotul böcsültesse kegyelmed az szölóskertyt, amelyről levelem is vagion. Hasonlokipen az Strausznal is valamy olyat, ákit en is pénze tehessen, ámint az en uram is, Vasarhely, kirette enaltalam kegyelmedet, hogy fizetisem által minden jot cseleködgik velem es oe kegyelme tekintetiert czelekdkik valamit. Az mi penig á töb mesterek állapotyat illety, en is az kegyelmed tekintetiert ámi leghjob, azt cselekószóm. Egynihan nap allat édes biro uram minden állapotomat elvigezem velek, hogy kegyelmednek is többbe busodalma ne legien miattok. Az mint annak előte is busítottam kegyelmedet az en kereskődísem felöl, mast is kirem kegyelmedet, mint uramat, mast is legien kegyelmed minden segítsigel, hogy kereskődhessem es jarhassak, ámint annak előttö es az en igassagomat en is böczületesen meghfizetem es az kegyelmed faradságot is hejaban nem hagiom, hanem böczületes ajandokot adok kegyelmednek. Ezel Isten tarcza es éltesse kegyelmedet sok szamos esztendökigh.

Anno 1665. die 18. mensis Juny.

Sido Say kegyelmednek szeretettel szolgál manu propria.

Kívül: Az nemzetes biro uramhoz alazatos supplikatiom.

Ezenkívül az alábbi feljegyzéseket találjuk itt:

Anno 1665. die 18. Juny Somogy Jakap ados tallér 32¹/₂.

Sonna György ados 114 tallérral.

Strausz Mihály ados 75 tallérral.

Die 22. Juny Sáva sido számára valo böcsü:

Schona huetter haben weggeschatz den Gartna-weingart vmb fl. 142.

Mehr giebt er ihm den juden huett vmb 14 reigstaller.

Vnndt ein silber giertle hatt der judt weg ihm vmb fl. 10.

Den Mihaell Strauss hab er sein Raner weingartne geschatz vmb fl. 82.

Mehr schatz man den garten neben Danhalter vmb fl. 32.

Somogy Jakaptul 2 vasfazék pro fl. 25.

Egy dolmán fl. 6.

Süveg faforma eöreg 35, közep 40, kicsin 50 pro fl. 9.

Egy mente pro fl. 4.

Kétt láda pro fl. 3.

Réstál fl. 3 den. 75, mellyért süveget ád fl. 3 den. 75.

Erstlich von den Schomody huetter.

Erstlich schatz mehr zwen kessel wmb fl. 25.

Mehr die stekh fl. 9.

Auch ein rokh fl. 6.

Mehr ein mentte fl. 4.

Zwo druehen fl. 3.

Mehr huett geschatz fl. 3 den. 75.

Die stekh grosse sint 35, die mitter stekh sint 40, die klein sint 50.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1665. jún. 18.
Eredeti folyamodvány vízjegynélküli papiroson.

268.

1665. augusztus 7. Scheich Salamon kismartoni zsidó aziránt folyamodik Kőszeg város tanácsához, hogy a várossal való kereskedést engednék meg neki, azonban elutasító választ kap.

Anno 1665. die 7. Augusti.

Salamon Saia sido supplical az be kereskedes engedelmert, de nem engettetik.

Salamon Saya sido supplical, hogy ide be az varosra valo kereskedese engettetnek megh neki kötvén arra magat, hogy ennek utanna sub poena confiscationis bonorum suorum senkinek, mint eddigh olly alkalmatlanul hitelt nem akarna adny, de az nemes tanacz, az mint az urnak eö nagsaganak is meghirta s az sidoknak is valaszul atta, többbe ezutan ide az varosra valo kereskedeseket azon sidoknak semmi uttal soha többbe megh nem engedny.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1665—1669. évi tanácsjegyzőkönyv 61.

1665. október 16. Gróf Eszterházy Pál levélben kéri zsidói számára a kőszegi városi tanácstól a kereskedés megengedését, mire levélben kap választ.

Anno 1665. die 16. Octobris.

Eszterhas Pal uram levele és valasz réa.

Eszterhas Pal uram levele az sidoknak az varosban valo kereskedesek felöl, mellyre valasz is adatik eö naghsaganak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1665—1669. évi tanácsjegyzőkönyv 133.

1666. január 26. Fischer Mihály kőszegi polgár hagyatéki leltárából:

.....

Vagyon egy zido abros . . .

.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1666. jan. 26.

1666. február 29. A kőszegi városi tanács Lebel Lázár kismartoni zsidónak megengedi, hogy évi 50 forint bérfizetése ellenében a városban kereskedhet.

Anno domini 1666. die 29. mensis Februarii.

Lazar Lebel sido instantiájára lett determinatio.

Item Lazar nevű Lebel sido supplicalt, hogy az ipa Salamon Saja kereskedeset az varas neki meghengedne.

Determinatium est:

Az kereskedes neki meghengedtetik ugy, hogy adgyon az varosnak forintot 50 es az több eleiben szabott conditiokhoz is tartozzek magat alkalmaztatny aduan magarul ezen sido reversalist is.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1665—1669. évi tanácsjegyzőkönyv 205.

1666. június 24. Csepreg. Dániel csepregi zsidó vámos levélben kifogásolja Szvetics András kőszegi városbíró előtt, hogy Somogy András kőszegi posztómetsző a sajtoskáli vásárra menet és jövet magát bejelentette a csepregi vámon, de szekeresét már nem. Ezzel szabálytalanságot követett el, mit tegyen jóvá, ha a következményeket el akarja kerülni.

Zolgalatomat ajánlom kegyelmednek, mint joakaro uramnak kivan-saghy szerint valo szerencses sok jokkal es jo egesseggel aldgya megh Isten kegyelmedett.

Mint uramott költetek kegyelmedett ezen levelemmel requirálnom. Poszto(me)tő Somogy Andras uram tegnap előtt ezen által alamenvén kaldi vasarra, en magam ithon nem letemben arra valo bizot emberemnek meghjelentette ugyan magát, hogy vammal nem tartozik az kegyelmekek priulegiumi szerint es azzal elment eő kegyelme. Ma visszahjuvet Káldból hasonlakeppen beküldvén hozzam a fiát, meghjelentette magát, hogy semmiuel nem tartozik, de ingyen csak megh sem emlétet eő kegyelme mind alá s mind fölmenetelekor, hogy fogadott szekeresse lett legyen eő kegyelmenek. Jol lehet, az mint hiremé eset, hogy szekeres is köszögi ember lévén nem tartozot vammal, melly nem constal előttem es bator ugy volna is, az szekeres is tartozott volna szokás szerint meghjelentvén magát igásságát mutatni, de semmi sem. Nem akarvan mindazonaltal hertelenkednem, hogy minek előtte ezen dolgot kegyelmednek tuttára adnám, az en kegyelmes uramott requiraltam volna felőle. Kerem annak okaért kegyelmedett, mint uramott, Somogy Andras uramot intse megh, hogy praeventialion, minek előtte masképpen megh haboréttatik. Tudom, hogy Csepreget el nem kerüli eő kegyelme, az mit egy újával befetheti, nem szügsegh tenyerével födezni, hol penigh nem, az urat eő nagysághát certificalni fogom felőle. Választ várván eltesse Isten kegyelmedet jo egesseghben. Csepregh, die 24. Juny 1666.

Kegyelmednek mint uramnak szolgal:

csepreghi vamos, Sido Daniel.

Kívül: Nemzetes vitezleő Zwetics András uramnak, Köszögh szabad varossa birájának etc., mint uramnak eő kegyelmenek adassek.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1666. jún. 24. Papiros, kissé vízfoltos, vízjegye mintha M betű lenne, zárlatán egészen homályos fődött gyűrűspeccéttel, míg hátlapon ez egykorú feljegyzés olvasható: *csepreghy sido vámos levele Somogy felől.*

273.

1666. június 26. Néhai Paur Mária hagyatéki leltárából:

.....
Egy viselt sido abros.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1666. jún. 26.

274.

1666. november 10. Egy névleg nem említett és a kőszegi börtönben fogva tartott soproni asszony vallomásában többek között elmondja, hogy Lázár lakompaki zsidónak posztót hozott le Bécsből, melynek árából a zsidó még 4 forinttal adósa.

Anno domini 1666. die 10. mensis Novembris.

Jenseticz Janos es mellette valo soprony rab asszony foghva lévén az börtönhabban examináltattak modo introscripto.

Examen captivorum.

9. Midőn uraual meghdgyütt volt, lakompaki Sido Lazar sido jütt volt hozzaja azon azonhoz valami posztot hogy vette volna megh, eő penigh megh nem vette latvan, nem eő neki valo volna es az nem tetcz-vén kerte azon sido, venne neki Bechben posztot, mellyet meghhozvan neki az sidonak, abban a sido ados maratt fl. 4 az aszonnak es azon alkalmatossaggal jart Jensenichel, hogy valahol az sidott arestaltathatna lévén ados az azon ezen Jensenis Janosnak, ut supra, fl. 5.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1666. nov. 10.

275.

1666—1667. Nagykőrös üzleti kapcsolatai Jakab zsidóval.

Varga Mihály a vármüves szekérrel felmenvén, adtunk költséget neki 25 d. Jakab zsidótul kért akkor költsön 50 d.

vöttünk . . . Jakab zsidótul is három pár csizmát, karmazsint az árenda mellé kettőt jövendő időre.

Jegyzőkönyv: Nagykőrös levéltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori emlékek. I. 345—346.

276.

1667. július 5. Gróf Eszterházy Pál levélben azt kéri a kőszegi városi tanácstól, hogy zsidói számára engedjék meg városukban az arannyal és ezüsttel való kereskedést. A tanács értesíti a grófot, hogy kérését nem teljesítheti az ötvösök artikulusai miatt, egyébként egy zsidója engedélyt kapott a kereskedésre.

Anno domini 1667. die 5. mensis Julii.

Eszterhas Pal uram sidok veget ir es arra valo válasz.

Groff Eszterhás Páll uram az sidoknak az arany és ezüst kereskedest per literas kiuánnya az városson az nemes tanácstul, hogy ne tilcsa. Arra válasz ez: hogy miuel az itt valo eőttuősök articulussiban vagyon az, hogy masok arannyal és ezüsttellel ne kereskedgyenek, várossy polgárok leuen, cum praejudicio megh nem enghetthetik, azonkivül is azelőtt is nem engettettet meg az, az keresztenyseghek léuen csaloy, sött sok lopások is tapasztaltattanak, hanem ex indultu edgynek engettettet megh az eő nagnaga sidoy közüll.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1665—1669. évi tanácsjegyzőkönyv 476.

1668. január 20. Lakompak. Eringer Süssman lakompaki zsidó üzletársával, Lang Salamon zsidóval a kőszegi városbíróhoz fordul panaszával, hogy szerződése volt Langwieser István kőszegi mészárossal ökör- és tehénbőrök szállítására, ki 100 rajnai tallérral még adósa és se pénzt, se bőrt nem kaphat tőle. A városbíró tárgyalási napot tűz ki a két peres fél részére.

Edler, gestrennger, dem sonndterss grossginstiger, hochgeehrter herr stattrichter, dem herrn seindt meine diennst willig anuor etc.

Füege meinem hochgeehrten herrn clagweis zuuernemben, das mier sambt meinen gspann, Steffann Lanngwüsser fleischhacker alda, so ich ihme auf oxen vndt küeheit geben, hunddert reixtaller schuldig verbliben, nun aber alss ich jeczdt drunten gewest vndt dann ihm mein gelt oder anstat des gelt laut conndract die heut verlanngt, er aber die heut ohne meiner einen andern verkaufft, das ich also vmbsonnst habe müssen vncosten vndt wagnuss haben vndt ist auch vber diss alles aussganngen, das ich mich mit ihme nit verraiten können. Gelanngt daher ann euer gestrenng mein hochdemüetiges biten, mein herr wölle solchen Steffan Lanngwüsser fleischhaker auf disse meine vberschikte clag darczue verhalten, das er mier mein gelt in specie sambt des bisshero verloffener zinss, versaumbnus vndt vncosten bezzahle, damit ich nit verursacht werdt meinen genedtigen herrn graffen darumben zu behölligen. Da aber er nit gneugsamb were zu bezzallen, ist vor ihme Jacob Dauchner fleischhacker pürg vndt bezzaller. Wolle euer gestreng also solchen pürgen sambt dem schultner die bezzallung anvindtigen. Hiermit haben euer gestrenng die gebüerlichen clag zu empfanngen.

Verbleib sub dato schloss Lackenbach, den 20. Jenner 1668. euer gestrenng diennst ergebener:

Suessman Eringer sambt meinen gespönnen Saloman Lanngen judtenn manu propria.

Kivül: Dem edlen, gestrenngen herrn...¹ herrn stattrichter der königlichen freystadt Gíness, meinen grossginstigen, hochgeehrten herrn.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1668. jan. 20. Vízjegynélküli papiros, rongált állapotban, zárlatán fődött nyolcszögletű gyűrűspeccéttel és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *Expeditae die 15. Februarii. Sús levele Langevizzer ellen. Terminavi ad...*² *Laetare.*

1668. február 20. Sopronnyék. Mózes Ábrahám sopronnyéki zsidó vámos elismeri, hogy Dobisch Jakab kőszegi polgár azt a 7 forintot, amivel néhai Tullman kőszegi kereskedő vám fejében tartozott neki, mint gyermekeinek gyámja, megfizette.

Ich Abraham Moyses mautner zu Negkenmarkcht bekhenne hiemit, das mir der verstorbene herr Tullman handelsman in Gíness

1. és 2. olvashatatlanul kikopott.

noch vor 5 jahn über beschehene abraitung bey den Jacob Payrn zu Sankt Merthen wegen maüt restierent verbliben per siben gulden, welches geldt ich von herrn Jacob Dobisch von Günss, alss der Tullmanischen pupiln gesezten gerhaben zu handten empfangen habe. Diss bezüegt mein hierunter gestelte jüdische handschrift. Negkenmarkcht, den 20. Februarii anno 1668.

נאום אברהם בר מיטל

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1668. febr. 20.

Papiros, vízjegye: kétfejű sas, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *schein von judten von Sankt Merthen.*

279.

1668. május 30. *Simon János Kőszeg városától követségbe küldve gróf Eszterházy Pálhoz jelenti, hogy a zsidó vissza fogja adni Novákitól elvett pártákat, de a zsidó büntetését el kell engedniök. A feketevárosi vámosnak sem szabad a kőszegieket többé háborgatni.*

Anno domini 1668. die 30. Maii.

Eszterhas Pal uramtul relatio az sidok vegett.

Relatot tézsen Simon János uram Eszterház Pál uramtul, hogy az sido az Novakitul elvütt pártokat viszha köll adny, meghhatta az ur, de hogy az sidon vett büntetes azon sidonak restituáltassék es hogy az feketevarassy vamos ab impetitione az itt valók ellen supersedeállyon, meghhatta.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1665—1669. évi tanácsjegyzőkönyv 608.

280.

1671. március 6. *Pavosics Gergely arról értesíti a kőszegi városi tanácsot, hogy a zsidóknak Kismartonból távozniook kell, ezért ha valakinek van tőlük követelése, az e hó 9-én jelenjen meg Kismartonban. Kőszeg városa levélben kéri a zsidóktól azt a bért, amit a megengedett kereskedés fejében tartoznak fizetni.*

Anno domini 1671. die 6. mensis Martii.

Sidok felől Paviczicz Gergely irata.

Item Pauocsicz Gergely certificallya az ittvalókat biro uramnak irvan, hogy pro 9. Martii az sidoknak számvetéssek lévén es azután elküldetnek az orszagbul, azert kinek ha mivel adóssak az sidók, akkorra menyenek oda föl Kismartonba és complanállyak dolgokat. Determinatum est: hogy ir biro uram föl levelet, mivel azon sidók adósak az városnak is azért, hogy bé engette nekik az város az kereskedest.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1670—1674. évi tanácsjegyzőkönyv 86.

A zsidók ez évi kiutasítására vonatkozó adatot már közölt a MZSO. VIII. 357. sorszám alatt.

1672. január 3. A kőszegi városbíró a tanácsülésben kifogásolja a rohonci zsidók kereskedését. A tanács úgy határoz, hogy ebben a kérdésben megkeresi Batthyany generálist, hogy ezt ne engedje meg.

Anno domini 1672. die 3. mensis Januarii.

Sidok ellen valo propositio.

Item biro uram proponállya az rohonczy sidok ide szoktak igen és sok kárt tesznek jarvan generalis uram leuele mellett, azért mit köll vélek tenny? Determinatum est: hogy az urat, Bottyáni uramat köll meghatalány felőle elsőben és nem köll engedny, hogy ide járjának.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1670—1674. évi tanácsjegyzőkönyv 323.

1672. június 1. Nagykőrös. A város bizonyosságlevele Budai Márton zsidónak a tőle kölcsön vett pénzüsszegekről, és igazolások a törlesztésről.

Anno 1672 die 1. Junii.

Én Szabó Mihály, kőrösi főbíróságombeli mindenféle adósságimról számot vetvén Budai Márton zsidó deák urammal, Kőrös városa minden rendbeli lakosi fejekben, igaz számvetés szerént maradtam adósa városom képében derék pénzzül négyszáz tallérral; uzsora pénzzül maradtam adósa százöt tallérral, egy meddő tehénnel, melyet fogadok megfizetni, ha Isten erőt ad reá mennél hamarabb lehet. Ez számvetésben jelen voltak kőrösi bíró Szemere Pál, Erdős Mihály, Ságbi János, Kövér István, Vargha Mihály és Bicskei András előtt. Anno et die praenotatis. Interesre lészen a derékpénznek minden hónapra százának negyedfél tallér.

Én Kőrösön lakó Jó Máté főbíró lévén, ez felyül megirt adósságban fizettem meg százhet tallérokat szent András havának harmadik napján mellettem levő emberekkel együtt ugmint Sepsei Szabó János, N. Kövér István, Erdős Mihály, Varga Mihály Pesten lakó Memhet oda passa uram előtt.

Zsidóul: Emlékezni, hogy a birák nekem fizettek 105 tallért.

Anno 1672 die 1. Junii.

Én Szemere Pál kőrösi bíró vettem fel Budán derék summánkra egész városunk minden rendbeli lakosi fejekben ötszáz tallért, melynek interese százának minden hónapra három tallér leszen. Kit fogadok városunk fejében igazán megfizetni. Jelen voltanak a pénz felvételekor N. Erdős Mihály, Pap Balázs, (Ságbi János, Varga Mihály)* és Bicskei András. Ha pedig meg nem fizethetném, városunknak minden rendbeli lakosin szabadon megvehesse. Actum Budae die et anno praenotatis.

* E két név a lap oldalára van írva.

Ez felyül említett adósságot én Szemere Pál jámborul befizettem szent György havának die 12, mely befizetett pénznek az uzsorájával adósa maradtam Márton deáknak. Anno 1673, melynek az uzsorája le-szen másfélszáz tallér.

Zsidóul: Szemere Pál adós 150 tallér.

Ez ezer hatszáz hetvenkét esztendőbeli felvett derék pénz uzsorá-val együtt befizette Márton zsidónak akkori bíró Szemere Pál uram.

P. H. (Körös város pecsétje)

Kivülről: Ezen belől megirt adósságba fizettünk hushagyó kedden háromszáz tallérokat az derék pénzre.

Ismét az előbbeni interes pénzre százöt tallérokat, s az előbbeni százhet tallér kifogván két tallért. Így meg levén a derék pénz, az számvetés után való interessal adós maradtunk, melyet fogadunk ő kegyel-mének igaz számvetés szerént megfizetni.

Kivülről oldalvást zsidóul: Nagy-Körösön. Adósok nekem 17 és 45 tallérral hála Istennek, május havában. Havonként 16½ tallér május haván kezdve.

Még 10 forint András ur ő nagysága javára.

Emlékezetül, hogy kölcsönöztem János deáknak és Sági Jánosnak 5 tallért interesre.

Ugyan az. Február havában 398 tallért.

Emlékezetül, hogy kölcsönöztem Piriles (?) Andrásnak interesre 40 frtot.

Emlékezetre, hogy a birák a bennirtakat nekem kifizették.

Eredetije Nagykörös városa levéltárában.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez. Török—magyar-kori történelmi emlékek I. 416—417.

283.

1672, augusztus 14. után. A pozsonyi városi tanács a magyar királyi ka-marához fordul panaszával, mivel vámosuk, Fortun Jakab, egy morva-oroszági zsidótól 2 akó becsempészett pálinkát kobzott el, amit azután tőle az „accisa” behajtók azon a címen, hogy a zsidó nem fizetett a pálinka után forgalmi adót, elvettek. Mivel ez az eljárás jogtalan, ezért a 2 akó pálinkát visszakérik.

Memoriale ad cameram Hungaricam.

Illustrissime ac reverendissime, generosi item domini domini pat-rones et fautores colendissimi!

Teloniator noster, circumspectus Jacobus Fortun, querulose nobis exposuit, qualiter proxime praeteritis nundinarum loci hujus tempo-ribus certus quidam ex partibus Moraviae judaeus inter reliquas merces suas vini etiam adusti urnas duas secum habens neque ad seriam attacti teloniatoris sciscitationem manifestans defraudare telonium veritus non fuisset. Posteaquam vero idem teloniator in cognitionem hujusmodi

fraudis devenisset, dictum vinum adustum primum quidem in praefati judaei hospitio arestari ac demum cum praescitu domini magistri civium nostri ad solitum telonii locum abduci curavit et confiscari. Intellecta igitur ablatione ejusdem accisarum exactores illud ex praefato telonio sub praetextu non persolutarum accisarum ad rationem inclytae camerae confiscandum vi et potentia mediante auferre, taliterque domum telonialem violare in manifestum jurisdictionis nostrae et praerogativae telonii laesionem nihil pensi duxerunt. Cum tamen denegatio accisarum nonnisi post divenditionem ejusdem vini adusti praetendi, idque tanto magis, quod schedam, in qua idem continebatur, praecitatus judaeus domino Szilvay inspectori tradidisset, ex quo itidem denegationem praetensam subinferri aut praesumi nequire manifeste pateret. Prioritatem porro confiscationis et apprehensionis memoratus teloniator etiam cum hospite attackti judaei, cive utpote et pileatore civitatis istius edocere valeret. Et licet non tam de ablato, quam laesione libertatis et praerogativae telonialis, nostraeque consequenter jurisdictionis ageretur, ne nihilominus talis exactoribus accisarum licentia patere et per conniventiam moderni actus in exemplum trahi possit, eapropter praetitulatas dominationes vestras demisse rogandas esse censuimus, dignentur praecitatum vinum adustum per dictos accisarum exactores restituendum committere et ut in posterum a similibus violentiis omnimode abstinere, neque tam incaute et praecipitanter agere debeant, serio inhibere. Quam earundem dominationum vestrarum gratiam pro omni occasione humillime demereri non sumus intermissuri optatam praestolandam resolutionem.

Illustrissimae ac reverendissimae, generosarum item dominationum vestrarum humillimi et obsequiosissimi servitores:

N. substitutus judex etc.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 52.—78/a.—79/a.

284.

1673. szeptember 14. A kőszegi városi tanács előtt a kőszegi kereskedők panaszt emelnek a zsidók kereskedése miatt, mely nekik nagy kárt okoz.

A tanács követeket küld ebben az ügyben gróf Battyanyhoz.

Anno domini 1673. die 14. mensis Septembris.

A kereskedők instantiaja á sidok kereskedése miát.

Item a kereskedők instálnak, hogy mivel az sidok sok holmi portékát hordanak bé az városra a kereskedőknek nagy kárára és sok marhát s ezközöket is szednek föl a városnak nagy kárára, amint hogy sok panasz is vagyon reajok, azért amovealtassanak, amellyre nézve is groff Bottyani uramhoz eő nagsagához bizonyos követek válatznak, úgy mint Somodi András uram, Hericz Thamás és Erdős Janos uraimék.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1670—1674. évi tanácsjegyzőkönyv 586.

1673. szeptember 22. Gróf Battyany kérésére, hogy a zsidók Kőszeg városában arannyal, ezüstrrel, drágakövekkel és gyönggyel kereskedhessenek, a városi tanács érdemben nem tud válaszolni, mert több tanácstag nincs jelen.

Anno domini 1673. die 22. mensis Septembris.

Bottyáni urnak eö nagsaga követe á sidok kereskedise u(i)get.

Primo Bottyani ur eö nagsaga követe, ugmint Lubanovics ur behivattatván azt referalta eö nagsagatul, hogy mivel minden szabad városokban szabad volna az sidoknak bėjárny és kereskedny, miért it nem engednék megh s instal á egyszersmind, hogy semmi bántások ne lenne, assecuralván eö nagsaga á nemes várost, hogy olyan partékákkal nem fognának kereskednyi, minemüekkel az itvalo kalmárok, hanem csak ezüst s aranyivel, kövekkel, gyönggyel. Kire determinaltatot, hogy mivel kevesen volnának tanácsbéli urak in sede, azért más terminusra hagyattatik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1670—1674. évi tanácsjegyzőkönyv 586—7.

1674. január 26. A városi ügyész javaslatára a kőszegi városi tanács figyelmezteti a zsidókat, hogy a városban ne merészeljenek kereskedni, mert áruikat elkobozzák.

Anno 1674. die 26. mensis Januarii.

Sidok ellen valo protestatioja fiscus urnak.

Item azon is protestal fiscus ur, hogy az sidok minden nap bėjóvén városunkba mindenféle partékát béhozának, amellyrül sem vámot, sem másféle adot nem adnak, hanem avval csak az itvalo kereskedőket károsétyák, azért kívánnya is, hogyha ennekutánna valami partékájok á városban meghtapaztaltatnék, in instanti confiscaltassék.

Determinatum est: mindeneknek előttő admonealtatván á sidok ha annakutánna is holmi aprolékos partékáknak béhozásában meghtapaztaltatnak, azon partékák confiscaltassanak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1670—1674. évi tanácsjegyzőkönyv 638.

1674. június 7. Kőszeg város bírói széke egyfelől Somogyi András, másfelől Ábrahám és Mózes rohonci zsidók között folyó perben 15 napos határidőt engedélyez mindkét peres félnek meghagyván, hogy mit taroznak majd bizonyítani.

Anno domini 1674. die 7. mensis Junii.

Somogyi András ur dolga á sidokkal bizonyos adosságh uiget.

Ábrahám és Mojses rohonczi sidok Somodgyi András ur ellen valo

instantiájokra peremptorius terminus adattatik, ugyhogy intra quindenam mind az két fél tartozik infallibiliter comparealnyi és egyszersmind edoceálnyi. Elsőben Somodgyi András ur tartozik edoceálnyi azt, hogy ezen föllyül meghnevezet két sidora Jakab nevő kerezturi sido, mint édes attyok jovai ezen két sidora devolvaltattanak. Secundo azt is tartozik Somodgyi ur docealnyi, hogy ezen sidok adosságit ötvenöt forintigh valot, az mint ezen sidok praetendallyak, Lubanovics ur által méltóságos groff Battyani ur eő naghsaga magára vállalta volna, hogy eő naghsaga fogná contentálnyi á sidokat azon restans adosságbul, mellyel emlitet groff ur eő naghsaga tartoznék Somodgyi András urnak. Ellenben az föllyül meghnevezet két sido tartozik azt edoceálnyi in eodem peremptorio termino eligsigeskippen, hogy eő reájok, mint Jakab sido fiaira, semminemü jovai Jakab sido attyoknak nem szállottanak, az mint hogy holta után attyoknak semmi jovai nem találtattanak, az mellyekben részek lehetet volna, sőt azt is, hogy midőn Somodgyi urnak ados maradot az attyok, ezen két sido meghirt attyokkal sem egy kenyeren nem voltanak, sem együt nem kereskedhetnek, mellyet megcselekedvén mind az két fél in praerepetito termino finalis deliberatiojok lészen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 5—6.

288.

1674. június 27. A kőszegi városi bírói szék előtt Somogyi András perét Ábrahám rohonci zsidóval szemben elveszti és végrehajtás mellett tartozik 50 forint adosságát neki megfizetni. A zsidó pénzfizetést követel és nem fogad el bort vagy egyéb jószágot.

Anno 1674. die 27. mensis Junii.

Somodgyi András ur és Ábrahám nevő sido dolga.

Somodgyi András ur és Ábrahám nevő sido ad terminum peremptorium az föllyebb specificalt dologrul comparealtanak, az mint ide alább is kiteczik. Primo emlitet sido docealta elegendőkippen á nemes tanács deliberatioja szerint, hogy eő semminemü jovait nem percipiálta az édes attyának s egy kenyéren s egy kereseten sem volt véle ab eo tempore, hogy édes attya contrahalta Somodgyi urammal á debitumot, Somodgyi András ur penigh terminum tanquam peremptorium comparealván á deliberatio szerint in documento penitus et in toto succumbalt, kihez kipest á sidonak meghitiltetik praetensioja, ugymint forint 55. Quibus perfectis Somodgyi András ur cum protestatione mondgya, hogy nem volna többel ados 51 forintnál, azért számatvetvén emlitet sidoval, ámennyivel ados marad, contentatiot tészen. És ugyan in instantiis producalta Somodgyi ur maga laistromit és megbizonyétotta, hogy nem volna többel ados 51 forintnál, ámellytül bizonsága Somodgyi urnak az á sido is personaliter adstans, áki által kivette Ábrahám sido á maga adosságát. Melyhez kipest Somodgyi András ur solenniter pro-

testal, hogy ezen Ábrahám sido illetlen adosságot is praetendalna rajta reserválván suo loco et tempore suum jus et prosequendi facultatem és az executiot is inhibeallya.

Somodgyi András ur convincaltatik á sido adosságáért.
Deliberatum est.

Non obstante inhibitione domini Andreae Somodgyi az sidonak az ötven forintrul executioja lészen, Somodgyi András urnak is uttya nem pracludaltatik igasságát suis modis prosequanyi, ha miben rövidsigit erzi, az ötven fölöt valo ött forint praetensiojátul penigh á sidonak Somodgyi ur absolvaltatik.

Melly deliberatitot halván Ábrahám sido, annualt neki, de hogy borul vagy valami joszágbul légyen satisfactioja abban nem consensual, söt inkább akarya, hogy elveszen túló az adosságh, hogy semmint olformán lenne satisfactioja.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 8.

289.

1674. október 1. Nemeskér. Sopron vármegye közönsége előtt gróf Eszterházy Pál Sopron megyei főispán a zsidóknak megtiltja a kereskedést úgy a fraknói és a kismartoni uradalom, mint Cinfalva, Sopronkertes és Sopronnadasd falvak területén.

Méltóságos groff feőispán ur eő nagysaga tilalmaztattia solenniter az sidokat, hogy az sok alkalmatlansagokra nézve az fraknay s kysmarthony joszagiban, hasonloképpen Czindorff, Pangort es Rorbok faluiban, noha az lanséry urassághoz zalok ezek, ne kereskedgyenek sub poena confiscationis rerum apud ipsos repertarum, kyrül levelet is vészen eő nagysága. Actum Nemesker sub generali congregatione, die 1. Octobris anno 1674.

Franciscus Körtössy judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Kivül: Anno 1674. die prima Octobris sub generali comitatus congregatione peracta praesens prohibitio. Pro domino comite prohibenti Raxe petit literas. Dantur. Notarius sedis manu propria. Expeditae.

Sopron vármegyei levéltár. Acta iuridica fasc. 46. nr. 2115. Lit. N.

290.

1676. április 25. Kőszeg város tisztújító közgyűlésén többek között azt kívánja, hogy a zsidók kereskedése teljesen megtiltassék.

Anno domini 1676. die 25. mensis Aprilis.

Az keössigh kívánsága:

.....

5. Az sidoknak városunkon való kereskedések, mivel az városi kereskedőknek és az többi lakosoknak nagy alkalmatlanságára s kárára vagyon, tellyessiggel amovealtassanak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 189.

291.

1676. május 15. *A kőszegi városi tanács Simon Jánost küldi követségbe gróf Battyanyhoz azzal a céllal, hogy tájékoztassa a zsidók kereskedése felől.*

Anno domini 1676. die 15. mensis Maii.

Méltóságos groff Battyani uram eő naghsaga levele exhibealtatik, mellyben intercedal az sidokért, hogy kereskedésekben tovább is partialtatnának városunkon, mellyre nézve Simon János uram eő kegyelme ablegaltatik eő naghsahoz pro informatione.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 198.

292.

1676. július 14. *Kőszeg városába gróf Eszterházy Pál egyik zsidó jobbágya a tilalom ellenére bejött, mire a városi hajdu elvette a puskáját, mely miatt Draskovics tisztartója a kapust megfenyegette. A városi tanács a puskát a zsidónak visszaadta, Draskovics uraságot pedig a helyzetről adandó alkalommal tájékoztatja.*

Anno domini 1676. die 14. Julii.

Proponallya biro uram, hogy az nemes tanács determinatioja szerint az mint az nemes vármegyén is inhibealtatot, hogy az sidok az városra bé ne járjanak, az mint azultatul fogva nem is jartak, hanem az napokban egy sido az főlő kapun az haydu ellenére hatalmasul béjött az városba, mindazonáltal az haydu a puskajat elvette tülő, mivel fől is volt tekerve s csak az kapuban ereztette meg maga puskajat, kihez képest Draskovics uram eő naghsaga ferbalterja rea mondván az kapusra fenegette az kapust mondván, jüjön meg az uram eő naghsaga, megadod az árrát, az puskat soha vizsha nem kíványak, de meglássa mi lészen belőle. Determináltatot, hogy azon sido méltóságos groff Eszterhás Pál uram eő naghsaga jobbágja volna, azért az ur tekintetiért az puska vizshaadattassék néki, hogy penig az ferbalter reá ment az város kapussára, azerant data commoditate Draskovics urat eő naghsagat kolletik informalnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 239.

1677. augusztus 7. után. A pozsonyi városi tanács a magyar királyi guberniumnak is azt válaszolja a köpcsényi zsidók ügyében, amit gróf Eszterházy Pálnak, hogy azok az érvényben levő királyi kiváltság értelmében a városba és a város területére nem léphetnek.

Ad excelsum regium gubernium ratione judaeorum Kőpcheniensium.

Excelsum gubernium regium, domini domini gratiosissimi!

Ad officiosam excellentissimi domini comitis Pauli Eszterhazi de Galantha etc, excelso huic gubernio regio exhibitam, nobisque jam decretaliter transmissam instantiam hisce rursus in paribus readjectam debito venerationis cultu alitdictum excelsum hocce gubernium regium informare necessitatur, qualiter videlicet in anno proxime praeterito praementionatus excellentissimus dominus comes hacce eadem de materia mediantibus aliis literis suis ad nos datis pariformiter nos requisiverit, cui cum non modo gratioso ac ad praementionatorum benignorum privilegiorum nostrorum jam tum excelso huic gubernio regio repraesentationem nostram emanato mandato, sed et iisdem ipsis privilegiis ejusmodi judaeorum in hanc civitatem ac tenuta ejusdem admissionem vetantibus ac prohibentibus nos inhaerere nullatenusque judaeos admitti posse mediantibus literis nostris responsoriis huc copialiter adjectis resolvissimus. Non speramus excelsum quoque gubernium regium in derogamen tam praefatorum privilegiorum, quam et gratiosi sui mandati ac civium loci huius ex quaestura sese sustentantium palpabilem interitum talem praetitulati domini comitis instantiae admissurum. Ejusdem favori et gratiae nosmet humillime subjicientes.

Excelsi regii gubernii humillimi:

N. judex, magister civium.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 51.—21/a.

294.

1678. május 3. Elismervény arról, hogy Erdős János 15 garast megfizetett.

Levaltam Erdős Janos uramtul tizenöt garast, akivel compactorne volt ados. 1678 die 3. May.

אֵד זאלמן בקען דו אַך ערפנען האב דאז ערלד זאם מיט קומן און

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1678. máj. 3. Kicsi, négyszegletes papírcédulán.

295.

1678—1679. Nagykörös számadásában:

Márton zsidónak uzsorára 1 [t.]

.....

Márton zsidótul is erre [= árpavásárlásra] vettek fel váross fejében 210 öreg garast.

Jegyzőkönyv. Nagykőrös levéltárában.

Szilády Áron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez. Török—magyar-kori történelmi emlékek. II. 59.

296.

1679. január 2. Pozsony. A pozsonyi városi tanács Kolonits Lipót püspököt, a magyar királyi kamara elnökét arra kéri, hogy a dühöngő pestisre való tekintettel, amikor minden kereskedés és ipar-üzés szünetel, a pénzverdei zsidóknak is tiltsák meg, hogy a városban össze-vissza járogjanak az üzletük után.

vndt handtwerkhsleythen, sonderlich bey diesser mücheseligen zeit, da wegen der in umbligenden örthen grassierenden ledigen seuch alle jahrmarkht uerbothen vnd daheroy ihr hanthierung gancz darnider liget, nit allein merckhlichen eingrüff thuen, sondern auch selbe an ihrer handthierung in eissenristen umstürzen, sye müneczjuden hingegen weder der stadt, uon welchen wier zwar nichts uerlangen, sonder lieber vnsrerer vhralten priuilegie, krafft deren sye allhier kheines weegs zue passieren, vnss bedienen wolten noch uilleicht ihroy mayestät etwas geben oder nuzen schaffen, sonder allerdings frey leben vndt der burgerlichen gerechtigkeit besser, als die burger selbsten genüessen thuen, die arme burger aber, wie euer bischophlichen gnaden uorhin noch genüeg bekhant, sonderlich aber zue diesser zeit allzuuillen vndt vast unerträglichen beschwärligkeiten vnderworffen, darunter wie schmerczlich sye achzet vnd lechzet, ist Gott am besten bekhant. Diessemnach euer bischophlichen gnaden wier in gehorsamb gancz flehentlich ersuechen vndt bitten thuen, die geruehen, als ein vngezweifelter vndt uon vnss in der that selbsten oft erfahner gnediger herr vndt patron diesser armen stadt ein vndt andere beschwärdte vnsserer armen burger gnedig zue herzen zue fassen vndt ermelten müneczjuden sowohl ihren handel vndt wandel, als die einkher vndt vndterschlaipf frembder juden ernstlich einzuestöllen oder wo es möglich, damit auch vnssere vhralte kayserliche vnndt königliche priuilegia erst uor drey jahren uon einem königlichen gubernio etc. durch ein offentliches edict gnedigst confirmiert worden, in ihrem vigore uerblieben, sye doch ohne gehörigen massgeben uon dieser stadt vnndt grundt gänzlich abgewiessen vndt solcher gestalt vnssere burger des erbärmlichen lametiern vndt klagen wider die juden durch gnedige hülf vndt patrocirung euer bischophlichen gnaden dermahleins gänzlich befreuet werden mochten. Vnss im übrigen dero erhauchten gnaden vnd hulden gehorsambst befehlende. Pressburg, den 2-ten Januarii 1679.

Euer bischophlichen gnaden ect. gehorsambste:

N. richter, burgermaister vndt rhat etc.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 51. — nincs oldalszámozva.

Ennek az iratnak eleje, sajnos, hiányzik, de kétségtelen, hogy az Kolonits Lipót püspökhöz volt intézve, aki akkor egyúttal a magyar királyi kamara elnöke volt és mint ilyen, a pénzverdei zsidók felett intézkedési joggal bírt.

297.

1680. január 19. *A kőszegi városi tanács egyelül Kupel zsidónak engedi meg, hogy a városba bejöhessen.*

Anno 1680. die 19. mensis Januarii.

Item determinaltatot, hogy ennekutánna az várassi lakosok az Kupel névő sidon kívül más egy sidot se merészellyenek befogadny és szállást adny sub gravi animadversionis poena.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 762.

298.

1680. február 16. *Gróf Battyany Kristóf főgenerális Kupel zsidó szabad bejárása végett a kőszegi városi tanácsot megkeresi.*

Anno 1680. die 16. mensis Februarii.

Primum olvastatot méltosságghos groff Bottyány Christoph feőgenerális urunk eő naghsaga requisitoriaja az Kupel sido szabad bejárása végett.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1674—1681. évi tanácsjegyzőkönyv 765.

299.

1682. augusztus 5. *Nagykörös számadása a Márton zsidótól felvett pénzeokról.*

Fabiráink Varga István és Sykó Miklós a vezér sz. György napi száz szekér fáját meghordatván Márton zsidótul vettenek föl reá garast 530 in et pro 40 facit ft. 212. 1 tallért 13-ával 80 t.

.....

az árpa hordására Márton zsidótul kértek 24 garast.

.....

Pótharaszti és Besnyei puszták bérét jó pénzüil Márton zsidótul felvévén ezért garast adtunk 13-ával 50 t. Jó pénz fölire garast 13-ával 5 t.

Regestrum renovatum. Nagykörös leváltárából.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez. Török—magyar-kori történelmi emlékek. II. 95—98.

1683. január 10. Bécs. Lipót király megparancsolja Kőszeg város tanácsának, hogy Weiss Zsuzsannának szolgáltassanak igazságot, kinek édesanyja, Feirabent Erzsébet Mária még 1665-ben meghalt, amikor is a részálló örökséget ingóságban és ingatlanokban leltár mellett átadták édesatyjának, Weiss Tamásnak, ki azokat 1681-ben bekövetkezett haláláig magánál tartotta és időközben zsidóknak és másoknak elfecsérelte.

... Quiquidem genitor ejusdem, licet juxta titulum 112. partis primae praetactae ipsius querulantis materno avitica bona mobilia et immobilia non abalienandi, verum augendi habuisset facultatem, tantum tamen abest, ut eidem satisfacisset, quin immo immemor paterni amoris cum posteriori conjuge sua majori ex parte rerum mobilium in praespecificato inventario uberrime denotatarum partim ipsis judaeis clandestine divididisset et abalienasset, partim vero christianis pignori et nefas cum fassionum et contractum celebratione, literarumque obligatoriarum confectione locasset, per hocque ipsi querulanti plus minus duorum millium, salva rerum immobilium, fructuumque perceptione, florenorum causasset damnum et injuriam ac proinde supplex eadem querulans institit apud nos humillime, quatenus eidem in praemissis providere et vobis super remedio jus suum eatenus sublevandi mandare, committereque dignaremur ...

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1683. jan. 10. Egykorú egyszerű másolat papiroson. A kérelmező családi neve Weiss helyett helyesen Preiss, miként ez uo. 1683. jan. 26-i eredeti oklevélből kitűnik.

1683. Bethlen Miklós (1642—1716) erdélyi államférfi, aki a XVII. század nyolcvanas éveiben főstrázsamester, Kolozsvár főkapitánya, Maros megye főispánja, 1690-ben pedig Erdély kancellárja volt, nemcsak gazdálkodott birtokain, hanem kereskedelemmel is foglalkozott. Izsák gyulafejevári zsidóval gabona-ügyletet bonyolít le.

... Mikor a török Bécs alá járt, Erdélyben nagy bőség volt. Egy Izsák nevű fehérvári zsidóval én búza- s árpával indíték keresetet Lipára, ő harmados volt mindenben; circiter ötezer köből búzát és kétezer árpát küldtünk le a Maroson és szépen nyertünk rajta, mert igen olcsó volt a búza, nyolc s tíz poltrán vékája, az árpa négy poltrán. De a szegény zsidót a tolvajok megölték, éellenem meg ismét egy partialis gyűlésben Teleki társai, az én ismert barátim articulust akarának csinálni, hogy énnékem nevezetesen né légyen szabad búzát vennem ...

Bethlen Miklós önéletírása. Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket írta V. Windisch Éva. Magyar Századok. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1955. I. 326—327.

1684. január 23. Pozsony. A pozsonyi városi tanács gróf Eszterházy Pál nádor jószágigazgatójához fordulva a sérci zsidó vámos kioktatását kéri arra vonatkozólag, hogy a szabad királyi városok polgárai, mint akik a IV. rendet alkotják, a törvény értelmében vámmentesek, tehát nem szabad tőlük vámot követelni.

Ad celsissimi regni Hungariae palatini bonorum praefectum.

Generose domine nobis observandissime salutem et servitorum nostrorum commendationem. Quanto cum praedictio et derogamine tum publicarum regni constitutionum tum imprimis libertatum totius quarti status teloniorum in Gschies alias judaeus certos cives nostros insolita tributii exactione vexare intendat, ex incluso eorundem ad nos directo memoriali uberius constat. Quia vero idem judaeus generosae dominationis vestrae justum obvertit, eandem dominationem vestram condecenter requirendam duximus, quatenus sublatis ejusmodi praedictios novitatibus praelibatos cives nostros in justis suis juribus contra dictum teloniatorem manutenere velit, ne alioquin necessitate exposcente ad suam celsissimam palatinalem recurrendi habeamus causam. Confidimus autem generosam dominationem vestram pro suo laudabili justii amore in praemissis ultro facturam, quod rectum erit, quam de caetero diu felicissime vivere et valere cordicite precamur, manentes generosae dominationis vestrae ad serviendum paratissimi:

N. judex etc.

Posonii, die 23. Januarii anno 1684.

Pozsonyi városi levéltár, Liber conceptuum nr. 51. — nincs oldalszámozva.

303.

1686. június 10. Szörös András végrendeletében:

Én is vagyok adós Budán Márton zsidónak 4 toll. 9. g.

Eredetije a Szivós család birtokában.

Szilágyi Áron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történeti emlékek. II. 144.

304.

1686. június 21. Richards Jakab, a császári hadsereg angol mérnöke Buda ostromáról és bevételéről írt naplójában közli Buda várórségének számát: 7000 között 1000 zsidó.

That the Garrison is not halfe soe strong as when the Christians laid seige to it in the Year 1646 when it consisted of 15000 men, and now not above 7000, Vizt 3000 Janizaries 1000 Horse 1000 Jewes, and about 2000 inhabitants.

Monuments Hungariae Historica. Dipl. V. 223.

1686. augusztus 3. *Néhai Tabor Mihály községi polgár után felvett leltár szerint az elhunyt többek között egy zsidónak patyolat ára fejében 2 forint 50 dénárral maradt adósa.*

.....
 Edgy sidonak patyolat árrával fl. 2 den. 50.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1686. aug. 3.

1687. szeptember 1. *Komárom. Zámori György komáromi kapitány és viceispán adóslevelet állít ki Nagykőrös lakóinak budai Márton zsidóval szemben fennálló tartozásáról.*

Adom mindeneknek az kiknek illik tudokra, hogy az minemű 355 tallérral és féllal voltak adósok az Kőrös városi lakosok budai Márton zsidónak, azon adósságnak defalcációjában adtak meg mai napon én előttem azon Márton zsidónak hatvannégy aranyat és tizennyolcz egész tallért s ötven pénzt, mely az ő computusok szerént teszen százötvenhatodfél tallért. És így maradtak még adósa a kőrösiek kétszáz egész tallérral, melyet hat hétre tartoznak megfizetni ugyan itt én előttem. Melynek nagyobb bizonyására adtam ezen pecsétetes leveletem. Datum in arce Komaromiensi, die 1. septembris 1687.

P. H.

Zámory György komáromi
 kapitány és viceispán

Ezen adósságon kívül van az adós levélben 1 arany és Beretvás biróságára Budai Péternél hét oroszlanos és három öreg garas.

Nagykőrös város levéltára.

Szilády Aron—Szilágyi Sándor: Okmánytár a hódoltság történetéhez Magyarországon. Török—magyar-kori történelmi emlékek II. 158.

1690. május 26. *A községi városi tanács megállapítja, hogy a közelgő országos vásáron az iparosok áruikat milyen sorrendben rakják ki. Eszerint a zsidók a szűcsök és a kirchschlagi csapók között helyezkedhetnek el és a vásár napján reggel 6 órától kezdve árusíthatnak.*

Anno domini 1690. die 26. mensis Maii.

Biro uram proponálta, minthogy á vásár jelen vagyon, mi módon köllessik az áros embereknek dolgait rendelny, hogy két nap á vásár rendessen szolgáltatassék s azeránt az itt lakozó minden rendbéli mes-

teremberek cséhmesterit certificáltatta. Biro uram azeránt akarja eö kegyelmek elmiejeket venny, hogy melik mesterembereknek köllessik az első vásárnap előtt árulny.

Más felől ilyen módon igyekeztek eö kegyelmek meghegyezny és megh is egyeztek, hogy a vásárnap előtt való napon az alyáb meghirt mesteremberek rakodgyanak ki tiz orakor reggelly, ugymint csizmaziák, vásármives szabok, gombkötők, gerencserek, tiszlérek, kötellyjártók, bábsütők, csapok, péntérek, szitássok, sziaértok és sóveghjártok.

A többiek pedig másnap, ugymint á vásár napyán hat orakor regiel rakodgyanak ki tudnyailik szürszabok, vargák, szüchők, sidok, kerezlábi csapók.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 573—4.

308.

1690. május 26. Fekete István kőszegi polgártól ellopott ezüst kanalat egy gyermek állítása szerint egy garasért eladta volna Salamon rohonci zsidónak, mit azonban a zsidó tagad. A kőszegi városi tanács esküt ítél meg a zsidónak, kinek azt jún. 8-án kell letenni.

Anno domini 1690. die 26. mensis Maii.

Továb Fekete István uram elveszet ezüst kalona vigeth Salamon sidót és az gyermeket, aki allétotta, hogy eö atta volna az ellopot kalánt Salamon sidónak egy garasson, bíró uram élőhivatta és á sidónak eleiben adta, hogy á gyermek tovább is azt vallya, hogy eö neki atta á kalánt, a sidó penigh constanter tagatta. Minthogy azért tovább is affirmállya cselekedetit, á sidó pediglen tagadja, azt találta bíró uram és az egész nemes tanác, hogy á további impetitiojátul enodállya magát juramento mediante Salamon sidó, melly juramentum praestállására ugyan á sidó kész volt, de minthogy á formula juramentében kivánt instrumentumok prae manibus ejusdem judaei nincsenek, arra nizve bíró uram differálta ad diem octavam Junii anni, ut supra.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 574.

309.

1690. június 9. Salamon rohonci zsidó megjelenvén a kőszegi városi tanács előtt kész arra esküt tenni, hogy Fekete Istvántól ellopott ezüst kanalat ő nem vette meg. A városi tanács elengedi neki az esküt, mit a zsidó megköszön.

Anno 1690. die 8-va mensis Junii.

26. elapsi mensis Maii Fekete István uram elveszett kalánnya vigeth Rohonczon lakozo Salamon sidó juramentumat propria in persona of-

feralta. Azon juramentumnak praestálássára mai napra lévén terminussa praefigáltatva non comparealván ugyan excusálta magát, hogy pro nona, id est 9. értette volna. Mindazonáltal comparealván azon sidó és azon juramentumnak praestálássára hozzá kezdvén elsőben is a Tripartitumban lévő formula szerént csipelüjjét lehuzvan mezetláb álván sidó sőveghét fejére tévén Moyses őtt könyvét keziben tartotta és á verőfénynek napkelett fele álétatott, ákit is midőn látta volna biró uram és á nemes tanác, hogy kész volna, neki condonáltatott, kit is meghköszönt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 583.

310.

1690. június 9. A kőszegi városi tanács a szücsök kérésére megtiltja a kereskedőknek, hogy báránybélésekkel és egyéb, a szücs-céhhez tartozó eszközökkel kereskedjenek, mit a kereskedők tudomásul vesznek, de ők is védelmet kérnek a zsidók ellen. A városi tanács ezt megígéri.

Anno 1690. 9. mensis Junii.

A kőszegi városi tanács a szücs céh beadványára a kereskedőknek meghagyja, hogy se báránybélésekkel, se más egyéb szücs céhez tartozó eszközökkel ne kereskedjenek,

kit is meghértvén meghirt kalmár uraimék, hogy eők is instálnak alázatosan, méltoztatnék á nemes tanác, eöket is az eő kalmár kereskedésekben manuteneálny és ne engedgyen anny sok sidokat és más egyebeket ollyatén kalmár áruval kereskedőket admittálny, kire ajánlást tett biró uram, hogy adgyák seriesben mindazokat és meghhadgya, parancsollya nékik, hogy ellegyenek ollyatén kereskedésektül. A sidók felül már meghhagyatott publice, amidőn á statutumat elolvasták, hogy senki szállást ne adgyon nékik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 584.

311.

1690. szeptember 27. Rohonci Jakab zsidó esküt tévén a kőszegi tanácsház udvarán mentesül az alól a vád alól, hogy Sopronban egy szücs-asszonytól ellopott holmit vett volna meg Kőszegen.

Anno domini 1690. die 27. Septembris.

Rohonczy Jakab névő sidónak mai napra lévén terminussa pro juramentali depositione ratione et praetextu rerum Sopronii furtive ablatarum, per eundemque isthic non scienter emptarum, amely tripar-

titale juramentumot ottkin az tanácsház udvarán versus solem vertendo se judaeus jelenlétén az meghárosodot soprony szüchasszonyj és azéránt azon judaeus absolváltatott.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 613—4.

312.

1690. december 29. Bóna György kőszegi szücs a kőszegi tanács előtt bevádolja Ambrosi Sámuel, ki fél báránybélést adott át egy rohonci zsidó szücsnek. Ambrosi igazolni tudta, hogy a bélést nem vette, hanem kölcsön kérte Frank Andrástól és a zsidó szücsnek azért adta át, hogy felesége számára megrendelt mentét bélelje ki véle. A tanács ez alkalommal csupán figyelmeztetésben részesíti Ambrosit, az elkobzott fél bélést pedig visszaadja neki.

Anno 1690. die 29. mensis Decembris.

Böchületes Bona Geörgy, az ittvaló szücs chéh képében proponálta, hogy jollehet már az nemes tanác meghhadta az ittvaló kereskedőknek, hogy az béléssel való kereskedésnek béket haggyanak, mivel emlétet szüch chének réghtul való nemes tanác által kiadot — mellyeket is az mastany nemes tanác iterato confirmált, — tenore ellen vagyon, mindazonáltal ugyanabban tovább is eljárnak, az minthogy Rohoncyrul jöven ide bizonyos polgár Ambrossi Samueltül vütt el fél bélésst, melyet is megh is tapasztaltak és contrabondáltak, kívánván, hogy ezeránt Ambrossi Samüel az nemes tanác articulariter kiadot poenája szerint büntettség. Erre Ambrossi Samüel azt felelte, hogy eö pénzen el nem adta, hanem kölchön kérvén Frank Andrástul azért, hogy felesége számára ugyan Rohonczon lakozó sidó szüch bizonyos mentéket belelven és nem lévén az sidónak bélésse, azért kölletet az sido requisitiojára oda küldeny. Az nemes tanác értvén ugyan bizonyos hitelyes relatiokbul, hogy Ambrossi Samuel költczön kérte volna ugyan, mindazonáltal iterato admoneáltatott, hogy tellyessiggel békét hadgyon azon béléssel való kereskedésnek, akármi szin és praetextus alat — ugy mások is — másképpen érdemessen azon szüch chenek articulussa szerint megbüntettetik s tovább is az nemes tanác azon szüch chéhet articulussinak tenore szerint manuteneály. Admoneáltattak ezen alkalmatossággal azon egész szüchmesterek, hogy eok is mesterséghebéli árujokkal ne terhellyek az ittvalokat s idegenyeket, hanem Isten szerint és magok kára nélkül, az mennyre léhet, procedályanak az mesterségheb, melyre igenis mindnyájon reá álván és eloszlottak. Az contrabond fél béles penigh ratione praevia visszaadotot meghirt Ambrossi Samuelnek.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1681—1691. évi tanácsjegyzőkönyv 637—8.

1690. A karlóczaei patriarchális levéltárban Csernovics Arzénius patriarchától emlékirat található, amely 25 pontban tárgyalja a bevándorolt vendégnépek helyzetét.

Szerbek által lakott helységekben, kivéve az esztendő vásárokat, ne legyen szabad sem zsidónak, sem töröknek boltot nyitni és árucikkkel kereskedni.

Szentkláray Jenő: A karlóczaei patriarchális és a gruska-górai monostori szerb levéltárak. Századok, XVII. 1883. 371.

1692. február 7. Csáford. Felsőbüki Nagy István Sopron megyei alispán elnöklete alatt üléselő vármegyei törvényszék Mátyás kapuvári zsidó vámost, aki Csáfordi Péter két ökrét borszállítás címén követelt vám miatt behajtotta és csak 10 birodalmi tallér váltságdíj ellenében engedte szabadon, elmarasztalja és mert nem jelent meg a tárgyaláson, ezért még külön meg is bünteti.

Conqueritur mihi Stephano Nagy de Fölsöbük vicecomiti comitatus Soproniensis nobilis Petrus Csáfordi in possessione Csaford comitatu Soproniensi, districtuque fluvii adiacentis habita degens, qualiter circa festum Conversionis beati Pauli apostoli in anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo transacto praeterito (1688. jan. 25.) egregius Matthias judaeus de cognomine incognitus et telonialis officii Kapuvariensis administrator sive teloniator Kapuvariensis ignoratur unde motus aut quae temeritatis audacia ad id indutus, animo deliberato et ex praeconcepta malitia currum ejusdem querulantis certa vina vehentem et pro tunc in publica platea oppidi Kapuvár, consequenterque ante domum telonialem et solitum residentiae ipsius teloniatoris locum ibidem ac comitatu praefato Soproniensi districtaque fluvii Raba existentem sitam subsistentem et pacifice constitutum violenter adortus fuisset, ex eodemque curru ejusdem querulantis duos boves ipsius querulantis emittendo in dictam domum telonialem impulsisset ac in stabulum ibidem existens inclusisset, neque eosdem etiam ad iudiciariam medio egregii Joannis Vörös judicis nobilium attackti comitatus et districtus factam repetitionem secus, quam depositione et ad manus nobilis Martini Bakony jurati assessoris dicti comitatus Soproniensis pro pignore decem integrorum tallerorum imperialium assignatione mediante sequenti die remisisset ac restituisset, quosquidem decem talleros imperiales exposit idem teloniator ad se recepisset ac quo suae placuisset voluntati, convertisset, absoluta vi et potentia mediante praejudicio et damno ipsius querulantis gravi et manifesto. Vellet itaque idem querulans memoratum Matthiam, ut praemissum est, teloniatorem et officialem ratione praevia non longo litis processu, sed vigore dumtaxat articulorum publicarum regni constitutionum super hujusmodi violentiis et actibus potentiariis Posenii et passim novissime editorum coram me

in causam convenire, praescriptos decem talleros imperiales in specie modo praevio in pignus relutos et per ipsum teloniatorem ad se receptos readjudicari et refundi ac insuper ex parte ejusdem sibi praemissis a me iudicium et justitiam, debitumque juris complementum elargiri lege regni sic requirente.

Anno 1692. die 7. Februarii in possessione Csaforth comitatu Soproniensi, districtuque fluvii Raba existenti habita coram generoso domino Stephano Nagy vicecomite, egregiis item et nobilibus Joanne Vörös iudice nobilium, Joanne Nagy, Petro Toth juratis assessoribus aliisque jurisperitis viris pro tribunali sedentibus et constitutis levata praesens causa pro A. nobilis Martinus Piszarovics cum nostris et cum protestatione, reservandorumque reservatione exhibendo praesentem querelam juxta meritum ejusdem cupit iudicium praevia proclamatione partis I. Quo proclamato pro I. nemo. Pro A. protestatur super non comparitione I., qui licet per dominum iudicem nobilium processualem cum exhibitione parium praesentis querelae de praesenti termino legitime certificatus exstisset, nihilominus tamen in vilipendium legum patriarum, processuumque super simili justissima causa fundatorum contumacia ductus nec per se, nec per procuratorem suum legitimum compareret, contra contumaces autem et a facie juris sese absentatos omnia jura regni clamarent, ideo cuperet eundem in onere actionis et non comparitionis convinci et aggravari.

Deliberatum est: constare ex fidei relatione egregii Joannis Vörös iudicis nobilium praescriptum I. de praesenti termino cum exhibitione copiae praesentis querelae legitime fuisse certificatum, quia vero idem I. contumacia ductus nec per se, nec per procuratorem suum legitimum compareret, contra contumaces autem omnia regni jura clamarent, pro eo eundem I. in onere actionis et non comparitionis convinci. Pro A. cupit referri ad sedem judiciariam comitatus pro extradandis literis adjudicatoriis et exmissionalibus.

Deliberatum est: referetur et transmittetur.

Stephanus Nagy vicecomes comitatus Soproniensis manu propria.

Joannes Vörös iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Petrus Tot assessor comitatus Soproniensis manu propria.

Hátlapon még e feljegyzéssel: Original querelae pro introscripto Petro Csaforthy, ut A. contra intronotatum teloniatorem Kapuváriensem velut I.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 56. nr. 2467.

Ennek a pernek előzménye Csáfordy Péternek az a kérvénye, amely máig megjelent a MZSO. IX. 216. sorszáma alatt.

315.

1692. május 6. A községi városi tanács a zsidók panaszát a vámot illetőleg nem hallgatja meg, hanem úgy intézkedik, hogy minden maradjon a régiben.

Anno domini 1692. die 6. mensis Maii.

Determináltatott 2-do, az mi az sidoknak az vám iránt valo pana-

szokat illeti, maradgyon az az vectigál szerént, ugy az mint eddigh volt, az nem usus, hanem abusus lévén, minthogy ezelőtt az vámosok az nemes városnak censust praestáltak, azért ha űk mit engedtenek az sidoknak, azok magokért és nem az nemes városért engedtik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1691—1692. évi tanácsjegyzőkönyv 149.

316.

1692. május 16. *A rohonczi zsidók a kőszegi városi tanáccsal megegyeznek a kőszegi vámra nézve.*

Anno domini 1692. die 16. mensis Maii.

Geczl Lemmel és Lammel Lazarus sidok az rohonczi sido communitas ablegatussí az nemes tanács előtt compareálván és az ittvalo vám vigett az nemes tanáccsal eképpen vigeztenek, hogy ennek utánna az leközőött és akármí modon meghrakodott szekértüll tartozzának nevezet sidok az vámon egy féll tallért adny, az büroktül pedighlen az vectigál szerént párjátul kétt kraiczárt. Az idevalo kereskedő sidok pedighlen egy rancsnétul foghnak adny quot vicibus három pinszt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1691—1692. évi tanácsjegyzőkönyv 155.

317.

1694. február 13. *Haan Illés kőszegi szappanfőző elhunyt neje után maradt 6 gyermekével birtokosztályt téve többek között egy lakompaki zsidónak 14 forint 50 dénár követelése is említve.*

Anno 1694. den 13-ten February. Inventur vnd abthailung zwischen dem ehrngeachten maister Elias Haan burgeren vnd saiffensieder allhier, wie auch dessen sechs kinder wegen frau müterlichen erbportion.

.....
Ist in schulden verhandten:
.....

Item in Lackenbach ein jud fl. 14 den. 50.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1694. febr. 13.

318.

1694—1699. *Az udvari kamara szerződésileg Eszterházy Pál nádor kezébe adja az erdélyi sókereskedelem monopóliumát. A nádor az erdélyiekkel társul, majd a maga jogait átruházza Oppenheimer Sámuel zsidóra. A társaság ügyeit Erdély részéről Bethlen Miklós adminisztrálta.*

Minthogy mü Erdélyül már azelőtt egynéhány esztendőttől fogva per contractum celebratum compossessorok voltunk a Kamarával a só-

commerciumban, és mind jövedelmét, kárát, csinját, binját soknál jobban tudtam: vigyáztam, hogy in hoc etiam casu az én hazám kárt ne valljon, és én praemoneálám az említett magyar urakat is, hogy vigyázzanak; és minthogy azelőtt a palatinussal, zsidóval, kivel is compressorok voltunk, és én administrátorkodtam, úgy indult volna ez a dolog, de semmi sem telék benne, a háború is eljövén . . .

Bethlen Miklós önéletírása. Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket írta V. Windisch Éva. Magyar Századok. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1955. II. 97.

319.

1695. január 4. Kassa. *Febessy György és Eger város küldöttel egyezményt kötnek Eger jogviszonyairól: zsidók a városban nem lakhatnak.*

12. Haereticis et Judaeis habitatio in Civitate aut territorio non concedatur; reservamusque Nobis autoritate dominiis terrestribus et episcopali pariter dispositionem de stabili dote Ecclesiae parochialis et conventibus parochiae ac Scholae.

Történelmi Tár. Új folyam XII. Budapest, 1911. 119.

320.

1695. március 24. *Gróf Batthyány rohonci tisztartója egy zsidóval üzeni meg a községi városhírnöknek, hogy ezentúl a gróf birtokán a sóot maga fogja árulni és ezért senki sem merjen sóval kereskedni, mert azt elkobozzák.*

Anno 1695. die 24. Martii.

Proponálta ezt is bíró uram, hogy ugyan bán urunk eö naghsaga rohonczí tisztartója Hermán névű bizonyos zidó által megizente volna eö kegyelmének bocsánatott várván, hogy nem irhatott, hogy senki eö naghsaga jóságában sem magyar, sem németh sóot ne vigyen árulni sub paena contrabandae, mivel eö naghsaga maga akar az eö jóságában provideálni az illetin sokrul, módgya lévén eö naghságanak is az árul-tatás dolgában. Eziránt való tisztarto uram intimatioját adjungálta bíró uram, hogy az ittvaló concivilitásnak az fertálymesterek által intimál-tatni fogja, ne találtán valamellyik kárban eshetnék.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1695. évi tanácsjegyző-könyv 33.

321.

1695. június 20. *Nemeskér. Simaházi Ferenc herceg Eszterházy Pál nádor nevében Sopron vármegye közgyűlése előtt felszólítja Deszpot Imrét, hogy Mózes Salamon lakompaki zsidónál levő arany és ezüst zálogtárgyait váltsa ki, mert ellenkező esetben azok megbecsültetnek és eladatnak.*

Miltóságos palatinus urunk eö hercseghsighe neuével nemzetes Simaházi Ferenc ur, ugimint legitimus procurator cum ejusdem admonealtattya nemzetes Deszpot Imre urat, hogy eö kegyelme intra

quindenam Lakompakon lakozo Moyses Salamon sidonánal leuö ezüst, arány és egyéb zálogját kiváltcsa, mivel az kiváltásnak ideje rigen ellmult, egyéberánt solenniter protestál és evoluto praescriptae praefixae quindenae termino elladgya. Melly zalogh hogy ha az capitalis summát eddigh valo interessivel feöllüti joval (*sic!*), hanem reservállya magának quoad supernatantem superfluitatem emlitet Deszpot ur ellen facultását, amint hogy az specificalt zálognak aestimatiojára nemzetes Billa-kovics Georgy urt az nemes vármegyétül exmittaltatny kívánnya. In reliquo az nemes vármegyétül az testimonialist is kiveszi.

Stephanus Zeke iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

1695. feria 2. post dominicam 3. sacratissimae et individuae Trinitatis in Nemesker congregatione comitatus Soproniensis peracta. Deliberatum est dari testimoniales.

Notarius comitatus manu propria. Expeditae.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 58. nr. 2536.

322.

1695. *A hadsereg ellátásáról, a sókereskedelemről és a pénz értékéről tanácskozó erdélyi kancelláriai bizottsági ülésekben az élelmezési főbiztosok és kamarai tanácsosok között zsidók is részt vettek.*

Minden erdélyi conferentiákban jelen voltam, sőt egynéhányszor az én szállásomra jöttek commissióra efféle secretarius bellicus et anno-nae főcommissarius és camerae consiliariusok, Oppenheim, Wertheim zsidó urak, sőt maga Heiszler generális és David Palm; más nagy emberek is jöttek egynehány commissióba hozzám. A commissiók voltak: de intertentione militiae transylvanicae, de commercio salis, de ratione monetae, minthogy az latot ekkor bannizálák az ő felsége országaiban.

Bethlen Miklós önéletirása. Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket írta V. Windisch Éva. Magyar Századok. Szépirodalmi Könyvkiadó, II. 1955. 20.

323.

1696. április 31. *Schlesinger Izrael zsidó a kőszegi városi tanácstól egy évre kibérli a vámot és a sókamarát, melyek bérlete fejedében negyedévi részletekben 125 forintot, egy évre összesen 500 forintot fog fizetni, egyben kijelenti, hogy vas és faolaj kivételével megengedett kereskedése után a havidíjat megadja, bérletének zavartalan gyakorlása tekintetében teljes vagyónával felel és általában reverzálisában minden jót ígér.*

Anno 1696. die 31. mensis Aprilis.

Israel Schlesinger nevü sido compareálván kívánta, hogy az nemes magistratus tett ajánlása szerint az vámot és sookamarát nékie assignáltassa, mellyeket erga datas subsequentes reversales nékie holnap biro uram és az nemes tanach arra rendelt embere által assignáltatni fogja. Reversalium vero tenor iste est:

Ich Issrael Schlesinger, ein jud, bekhenne hiemit vor mich, meine erben vnd nachkhommen, wasmassen die wohledle, ehrenueste, füersichtige vnd wohlweise herr N. N. richter vnd rath hiesiger könniglichen freyen stadt Günss auff mein inständiges anlangen vnd bitten zwar vngern, doch auff mein genuegsame versicherung vnd vermeydung alles nachtheils vnd schaden, welcher hieraus gemainer stadt insgesamdt oder in sonderheit mechte denen hiesigen burgeren zu besorgen seyn, mir die allhiesige gemainer stadt mauth sampd der salz-cammer oder handl vergünstiget vnd übergeben, wie uolgt, als erstlichen solle ich gedachter könniglichen freyen stadt Günss mauth von vntergesetzten dato an über ein jahr, als von dem fest der heiligen apostel Philippy vnd Jacobi, so ist denn ersten tag des monaths May zu geniessen vnd einzunehmen haben.

Anderten solle ich auch die mauth nicht höher oder geringer nehmen, sondern lauth des mir von gemainer stadt gegebenen vectigal, auch ohne des wohledlen vnd vesten herrn stadtrichters wissen vnd willen niemandten die mauth schencken oder nachlassen, damit ins kunfftige dieselben, so die mauth schuldig zu geben sindt, nicht sagen können, es ist ihnen zu meiner zeit die mauth nachgelassen worden vnd hernach gemainer stadt in ein praejudicium oder schaden gelangen mechte.

Dritens wann einer oder der ander die mauth vorbeÿ gehet vnd solche nicht abrichtet, hernach da ich ein contrabant mache, solches alsobaldt dem herrn stadtrichter andeüten solle vnd da es erweislich ist, das dasselbe ein rechtmössiges contrabant ist, zway theil dem herrn stattrichter einzuhendigen schuldig bin, dem dritten theil aber vor mich behalten kan. Im fall aber ich einen sein sachen oder wahr vnbillich contrabantigen werde, damahls gemaine statt nicht einige intersenz darbey haben solle, sondern ich mich wegen dergleichen vnbilllichkeiten ledig zu machen wissen werde.

Viertens indeme mir die handlung allhier, ausser des eyssen vnd paumöll, erlaubet wordten, verspriche ich keines wegs mit diesem praetext, das ich allhier in Günss wohne, die kayserlichen dreysigst vnd mauthen zu entgehen, sondern aller orthen dem gebrauch nach solche zu richten, auch mit gemainer statt freyheiten, alten gebrauch vnd langwierigen guten gewonheiten nicht leben, villweniger in solchen gelegenheiten vnter einem schein mit anderen part halten oder sollen dienen, auch einem oder andern juden hiehero auff kein weiss noch weeg bringen oder pflanzen, keinem in meinem quatier auffenthaltung oder eine niderlag geben, damit ich wider dergleichen puncten handln mir einem schaden zufügen mechte.

Fünfftens wegen durch die wohledle vnd vesten herrn N. N. richter vnd rath mir vermög gedachter conditionen gegebener mauth verspriche ich gemainer stadt mit diesem verstandt fünffhundert gulden, sage 500 florin zu erlegen, nemblichen allezeit vor eine versicherung gemainer statt im anfang eines jeden quatembers oder viertl jahrs hundertfünffvndzwainzig gulden, id est 125 florin.

Sechstens dem salzhndl was anbelanget, verspreche ich solches allhier auff dem Plaz öffentlich in einem hützl, so mir eingehendiget

wirdt, mit einen rechtn pfundt vnd centen, wie es in ihro fürstlichen gnaden herrn, herrn palatini (tit.) Günsser vnd Lokenhauser herschafft ausgeweckt wierdt, auch also oder wie es mir durch einem wohlweisen mägiſtrat limitiert vnd gesezt werde ohne einiger bezahlung, doch gebreichiger fünff pfundt ein waag, auszuwegen, auch alles salz, souill allhier abgehēt oder ausgeweckt werden kan, wan es gemainer statt belieben wierdt, mit aigenem vncosten, bemichungen vnd ohne ainigen darauff von gemainer statt gebenden geldts, doch wie es von ihro fürstlichen gnaden erkaufft werden kan, hiehero lüffern vnd die statt versehen, welches salz hernach mir vorgewogener, so ich verkaufft habe, dem gewinn des salzes gemainer statt dem werth oder kauffschilling ihro fürstlichen gnaden zuerlegen schuldig bin, doch hate ihr gemaine statt vorbehalten, das wofehr anderwärts das salz wohlfeiller, als ihro fürstlichen gnaden salz, zu bekhumen wehr, damit es der burgerschafft auch wohlfeiller kente ausgewogen werden, solches nach belieben kauffen kan vnd mag, welches ich eben vorgesezter massen auszuwegen mich verobligiere.

Sübendten verspriche ich auch von meiner handlung allhier das monathgeldt zu geben.

Achtens vnd leztlichen verspriche ich auch, solang ich mit verwilligung eines wohledlen vnd vesten magisträts allhier wohnen werde, nicht einige vngelegenheit oder zankh mit der burgerschafft anzufangen, das dardurch der löbliche magiſtrat überlauffet oder geplaget werden möge, auch wegen obgemelten puncten gemainer statt keine vngelegenheiten, vncosten oder bemichungen auff kein weiss noch weeg verursachen, sondern zu mehrer versicherung alle puncten ich sampt denen meinigen in allen vnd jeden unuerbrechlich nachkommen solle vnd wolle. Wofern ich aber sampt denen meinigen wider solche puncten in geringsten handeln wurde, so hat im fall dessen gemaine stadt also baldt nicht nur gedachte mauth sampt dem salzhandl macht weckh-zunehmen, sondern auch meine allhier habende wahr vnd haab, was nahmen dieselben sein mögen, ohne einigen aufschub frey zu contrabantieren vnd da ich mich widersezn wolle, auch zu meiner persohn gewalt haben solle.

Vhrkundt dessen habe ich anfangs ermelter Issräel Schlesinger gegenwertigen revers ungezwungen noch vngetrungen, sondern wohlbedöchtig vnd freywillig, doch vnwiderruefflich mit meines namens handtschrifft vnd aigenen petschafft bekröfftigter von mir gegeben. So beschehen Günss, am tag des heiligen apostel Philippy vnd Jacoby, nemblich den ersten May des 1696. jahrs.

Issräel Schlesinger.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1696. évi tanácsjegyzőkönyv 13—17.

Ennek a szerződésnek eredeti példánya megtalálható uo. Miscellanea 1696. máj. 1. levéltári jelzés alatt Schlesinger Izrael zsidó aláírásával és vörös viaszba nyomott nyolcszögletű ép gyűrűspecséjével. Azonkívül ez a szerződés még megvan két db. egykorú egyszerű másolatban, végül magyarnyelvű egyszerű fordításban.

1696. június 23. Kőszeg. Jäklin János Boldizsár elismeri, hogy Schlesinger kőszegi zsidó vámostól só ára fejében még hátralevő 15 forint 51 krajcárt felvette.

Id est fünffzehen gulden aeinundtünffzig kreitzer, die ich endts vnterschribener von dem judt Schlösinger mauthner in Günss, alss mein anoch restirendes saltz richtig empfangen, bescheine hiemit. Actum Günss, den 23. Juny 1696.

Johan Baltasar Jäklin manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1696. jún. 23. Negyedívrétű papiros vízjegy nélkül, hátlapján e héber írással:

מן יאקלינה אנה מ' זהב נ"א הל'

1696. július 14. Kismarton. A kismartoni tisztartó figyelmezteti a kőszegi városbíró, hogy az öreg Scheich kismartoni zsidót segítse a kölcsönadott pénzéhez, mert máskülönben a megtorlás nem fog elmaradni.

Edler, ehrnuesster, innsonders lieber herr richter, euch sein mein freundlich grues zuuor.

Zaiger, der alt Scheich jud, meiner haubtmanschafft vnderworfen, hat ainen, so vnder des herrn stattgerichtlichen jurisdiction wohnent einen suma geldts laut aufgerichten schuldtbrief dargestreggt vnd vber gesagten termin ein guete zeit verlossen, aber sein offtes bey ime anhalten zu kheiner bezallung gelangen khan. Wen mir dan bewust, dass ainjedes gericht recht vnd gericht helt, so bit den herrn ich, der welle zaigern zu seinen gelt, so er fürgestreggt, gebüerlich verhelpen, damit er sich verrer nicht zu beschwärn hat, ausser dessen wiert ime die aufhaltung bewilligt. Hiemit vnss samentlich den allmechtigen Gott beuelhent. Datum Eisenstatt, den 14. July 1696.

Euer herrn williger:

olvashatatlan aláírás.

Kívül: Denn edlen vnnd vessten herrn N. vnnd N. stattrichter zw Günss etc., meinen gueten freund zu hannden.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1696. júl. 14. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: P betű, felette címerpaizzsal, zárlatán vörös viaszba nyomott gyűrűspestét helyével.

1696. december 20. A kőszegi városbíró közli a közgyűléssel, hogy a tūcsináló olyan árut hozott be Ausztriából a zsidó számára, amely nem volt neki megengedve. A közgyűlés egy cédulára írva közölte ez ügyben a véleményét a városi tanáccsal.

Anno 1696. die 20. Decembris.

5-to eset értésére bíró uramnak, hogy az ittvaló concivissek közül, nevezet szerint a tücsináló Austriabul bizonyos partikát hozott a zidó számarra, mellyre nézve mindezen tücsinálót, mint a kösséget serio ad-moneálta, hogy az illyetin partikáhozástul az idegenek számára ellegyenek, ha büntetésben esni nem akarnak. Az tücsináló a harminczadot és a vámot, ámint megvallotta, atta azon zidó partikája véget. Ezek után a kösség kiment a külső házban és ezeránt amit végeztek, in certa charta Bien Jakab által praesentáltatta a kösséghez.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1696. évi tanácsjegyző-könyv 124.

327.

1697. július 4. *Schlesinger Izrael rohonci zsidónak, ki Kőszegen vámos, Marczel Sámuel kőszegi polgár 100 forinttal tartozik. Ez az adósság rá volt táblázva a Hiercz-dülőben fekvő szőlőre. Mivel ezt a szőlőt Marczel eladta Meskó Ádámnak, azért ezt az adósságot most a kőszegi városi tanács ráírja a Sichengrab-dülőben lévő szőlőre. A zsidó a töke visszafizetésével elvár 3 évig, csak a kamatokat kéri, mit Marczel azonnal kifizet.*

Anno 1697. die 4. mensis Julii.

Ezen congregationak alkalmatosságával comparealvan Rohonczon lakozó vámos sido és alázatossan instalt azon, hogy bíró uram és az nemes tanács nékie vi obligatoriarum in specie productarum ex vinea domini Samuelis Marczel Hiercz vocata satisfactiot inpendálna, melly sido propositiojara Marczel Samuel uram jelenlitiben bíró uram és az nemes tanács azt adta válaszul a sidonak, hogy valo, eő néki inscribalva vagyon Marczel Samuel uram Hiercz nevű szőlője, de mivel azon szőlő máron ennek előtte Mesko Adam uramnak Marczel Samuel által eladatot, ki is már tovább esztendőnel birva, arra nizve azon szőlő maston nékie nem assignaltathatik, hanem migh előb Mesko Adam uramat kölletik judicialiter certificalni, melly terminusra eő nékie varokozni kölletik. Ezt Marczel Samuel uram látván, hogy az sido csak satisfactiot kívány maganak titetni, tehát mutatot illyen modalitast, hogy az sido transferalya Hiercz nevű szőlőben lévő jussat az Sichengrab nevű szőlejére, kisz maston in instanti emlitet sidonak azon szőlőbul anyit, ámenyire az eő adossága extendaltatik, assignalni, mellyet meghértvén azon sido, resolválta arra magat, hogy eő kisz a jussát transferalni azon Sichengrab nevű szőlőre és mast száz forint érőt acceptalni ezen conditio alat nempe, hogy ugyan száz forint erő nékie maston pro securitate majori assignaltatissik, mellyet eő ugyan maston nem kíván in instanti apprehendalni, hanem még h tovább is ugymint a dato praesenti három esztendeigh engedni nékie birnya. Eltelvin penigh három esztendő tehát in casu non depositionis centum florenorum et legalis interesse, annyi érőt sine omni juris strepitu apprehendalhasson, az minémő három esztendőre interesse pedigh nékie restálna, kíványa, hogy aztot emlitet Marczel uram maston le-

tegye, melly sido által föltet conditiokra meghnevezet Marczel uram reá lipvin az restalo interesnek letitelire még ma ajanlotta magat, annak az szőlőnek assignatioja pedigh halasztatot holnapra, az hova biro uram fogh deputatusokat küldeni. Ugy néhai Dunszt arva leannyara is fogh pro capitali summa et hactenus effluxo interesse Marczel uram pro majori securitate portiot assignalni.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 84—5.

328.

1697. július 4. *Geczal Lemmer rohonci zsidónak Deutsch Lőrinc községi polgár neje 50 forinttal adósa. A községi városi tanács előtt megegyeznek abban, hogy a mostani szüret idején a termés $\frac{2}{3}$ részét átadja a zsidónak és ha ez 50 forintot nem érne meg, a zsidó a fennmaradó összeggel egy évig még elvár, csak a kamatokat kéri. Az asszony viszont 20 font gyapjú minőségét kifogásolja, mire a zsidó kárpótlást ígér.*

Anno 1697. die 4. mensis Julii.

Item Rohonczon lakozo Geczal Lemmer névő sido comparealvan azon instalt alazatosson, hogy biro uram és az nemes tanács nekie előbb Biderna Andras, mást pedigh Daics Lőrinc házostársánál lévő adossága viget satisfactiot administralni méltoztatik, melly Daics Lőrincz, mint-hogy propter infirmitatem maga személye szerint nem comparealhatot, certificalva lévén az mai napra, tehát emlitet sido kimenvén hozzája és ugyan bójüvén az á sido Daics Lőrincz és Geinch tislér Jánossal referaltak, hogy azon adosagh vighet ugyanon illy forman uyonnon alkuttak megh, nempe migh egy esztendeigh el fogia várni azon adossagot az sido, hanem áminemő bora fogh teremni az idén emlitet Daicsnak, annak két részét á sidonak fogia adni. Mindazonáltal ha azon két rész bornak az ára többet tenne eötven forintnal, tehát az eötven forinton felöl valot az sido Daics Lőrincznek kisz pinzül le fogia tenni, hogy aval eő is valami hazi szüksigit vighben vihessen. Az eötven forinton feölül adosagot pedigh vagyis ha az két rész termő bornak eötven forintot feöl nem ütni, ugyancsak esztendeigh el fogia varni meghjárnán ara az legale interesse. Elemben penigh azon Daics Lőrincz felesige kipiben mondá, hogy az minemő jabyut adot vala, abban husz font ros lett volna, mellyre az sido offeralta magat, hogy ha megbizonyitya az asszony, mellyre az eő japjaja vala, visszaveszi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 85—6.

329.

1697. július 5. *A községi városi tanács előtt Dunszt árvájának Marczel Sámuelnél levő 100 forint követelését Pamer János ugyancsak biztosítja a rohonci vámos zsidónak betáblázott Sichengrab szőlőből.*

Anno 1697. die 5. mensis Julii.

Nemes Pamer János uram néhai Dunszt árva leannya, mint mas-

toni szolgáló kipiben jelenti és emlékezteti arra bíró úramat és az nemes tanácsot, hogy azon árvának száz forint capitalis summája volna Marczel Samuel úrammal, minthogy pedig értette, hogy az rohonczai sidonak fogh assignaltatni, kíványa azért, hogy azon árvának Marczel Sichengrab névű szőlőből annyi, ámenní az capitalis és eddigh való interes tenne, assignaltatassik vagyis azéránt assecuratioja adatassik, ámint is azon árvának in specie ennek utána, maga Marczel úram tegnapi tett assecuratioja és ajánlása szerint, azon szőlő, az mennyire az adossagh extendaltatik, leszen hypothecalva és assignalva. Hasonlokíppen instalt azon is említet árva Pámer János úram által, hogy mastoni fiscalis úram az többi adosagira is jó gondot viselyen, hogy valami kárt maholnap ne szenvedgen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 88.

330.

1697. augusztus 22. Dergants Márton kőszegi polgár elhunyt özvegye, Zsuzsanna után többek között egy 80 forintról szóló adóslevél is maradt Hecht Jakab és Lázár Sámuel rohonczai zsidóktól, mely követelés után még 7 forint 20 dénár kamat esedékes.

Anno 1697. dem 22. Augusti. Divisionales Terganischianae.

Néhai Zsuzsanna kőszegi özvegyasszony utáni osztály, kinek első férje Epich Ambrus, míg 2. férje Dergants Márton volt.

.....
Schulden in das gueth.
.....

Nr. 2. schuldschein des Jacob Hecht vnd Samuel Lazarus juden in Rechnitz datiert 1692. den. 21. October capital fl. 80.
Interes fl. 7 den. 20.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1697. aug. 22.

331.

1697. december 30. Herceg Eszterházy Pál kőszegi kertjében a zsidó sörfőző sört főz, melyhez szükséges vizet a kutakból és a Gyöngyös patakából hordatja. A kőszegi városi tanács megtiltja a kutakból a víz-hordást, jogainak biztosítására pedig a hercegi tisztartó előtt tiltakozik.

Anno 1697. die 30. mensis Decembris.

Primo bíró úram eő kegyelme proponalta, hogy méltóságos palatinus eő herczeghsige kertiben sört főznek, áhova az ittvaló kutok és

Gyöngyösből vizet hordanak, melly hogyha ma holnap ne praepudiallyon az nemes városnak, azért determinallyon. Ezt meghértvén az nemes tanács, azt találta, á my embereink hogy inhibealtatassanak, senki vizet bié ne vigyen, ámellet minthogy praefectus uram eő kegyelme megh ma ide gyün, eő kegyelmit kölletik meghatalni, hogy az illen nélkül á sido ellegyen, mert az illen dologh usust territorii sapiat és eő kegyelme elöt azért solenniter controdicalni és protestalni kölletik kiváltkippen az kutákbul ne mergyék ki és Gyöngyös is cum requisitione legyen meghakarván az jo szomszidságot megtartani.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 192—3.

332.

1697. december 30. A kőszegi városi tanács a sőt áruló zsidó bérlőnek meghagyja, hogy ezentúl a só fontját 7 dénár helyett hatért adja, hamis mértéket pedig ne használjon, mert a büntetés érte nem marad el.

Anno 1697. die 30. mensis Decembris.

Minthogy pedigh sok rendbéli panaszok estenek, hogy az sido hamis mértékkel mérne az sóót, ugy dragalya is az nemes kóssigh hét pénzen fontját, arra nizve az sido biéhivatatot és primo meghmondatot nékié, hogy az sóót ugy nem meretetheti az nemes tanács, hanem hat pénzen, melly pedigh hogy ugy mérethessen, tehát ajánlotta vala magát Jaklin uram eő kegyelme. Ezt meghértvén ittvalo sido vámos, azt monda, hogy eő most megyen Kismartonban, talan azt vigezheti az méltóságos herczigel, hogy leghalab, mint az czuevágh és egyéb fáratság nélkül az nemes városnak juthat minden másátul tizenkét garas, mert ha Jaklin uram is ide adgya, nem leszen egy forintja á nemes városnak minden másátul. Mi pedigh az hamis mértéket illeti, azerant nem tudgya magát vitkesnek lenni. Mintezekre erőssön meghhagyatatot nékié, hogy ennek utanna jo mértéket tarcson, hollot nem is raita tapasztaltatik, meghbüntetik, ugy az is mondatott, hogy az ittvalo concivisnek és kiváltkippen az sörfőzőnek kárt ne tegyen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 194.

333.

1698. március 18. Egy 9 éves zsidólányt a soproni városplébánián megkeresztelnek, de a nevét nem közlik. Keresztszülők: Modras György László és Reiter Mária Cordula.

Die 18. Marty (1698.) baptizata est quaedam puella annorum 9 ex perfidie (sic!) judaica levantibus patrinis domino Georgio Ladislao Modras et virgine Maria Cordula Reitterin.

A soproni Szent Mihályról c. városplébánia anyakönyvéből I. 749.

1698. június 20. A kőszegi zsidó vámost a városi tanács egy tallérra megbünteti, mert egy németet Müesser Kristófnál lebeszél a vételről. Az egy tallérért az ispítálybeli szegényeknek kell kenyéret venni.

Anno 1698. die 20. Junii.

Az ittvaló sido vámos, hogy az nimetett az vásárlasrul Muesser Christoph uramnál leszolotta, büntetik égy tallérban, ugyhogy azon az talléron az ispítályban lévő szeginyeknek vegyen kenyéret.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 382.

1698. június 24. Egy zsidó fiú a soproni Szent György templomban a keresztségben János Antal nevet nyeri. Keresztszülők: Greiner János Pál soproni postamester és Niessné Anna Mária asszony.

24. Juny (1698.) baptizatus est Joannes Antonius¹ ex judiaca perfidia in ecclesia Sancti Georgii patrum Societatis Jesu a reverendissimo domino Laurentio Pah (= Pock) abbate Sancti Jacobi de Silisio et plebano Soproniensi levantibus patrinis Joanne Paulo Greiner sacrae caesareae regiaeque maiestatis postae magistro Soproniensi et praenobili ac virtuosa domina Anna Maria Niesin.

A soproni Szent Mihályról c. városplébánia anyakönyvéből I. 753.

1699. január 12. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlése I. Lipót királynak azt a rendeletét, hogy a megye területén élő zsidók egy türelmi adó kivetése céljából foglalkozásuk és jövedelmük feltüntetésével összeírassanak, tudomásul veszi.

Anno tandem 1699. die vero 12-ma Januarii in liberam regiamque civitatem Posoniensem generalis indicitur comitatui congregatio.

.....

Perlegunter quoque benignae suae maiestatis missiles ratione institutae certae commissionis inclytaeque camerae aulicae consiliario Joanni Francisco ab Olbern et alterius camerae Hungaricae itidem consiliario Joanni Bornemisza et eiusdem camerae secretario Georgio Antonio Fersckner quoad investigandos quaestus et facultates judaeorum, exindeque iisdem imponenda certa in aerarium suae maiestatis praes-

¹ a családnév helye üresen hagyva.

tanda taxa annua clementer delegatae, quo in passu, ut iisdem dominis consilariis assistentia necessitate sic exigente eatenus intra comitatum hunc praebatur ac si quo casu ipsi judaei in comitatu hocce commorantes ac facultatibus suis semet subducere et alio migrare vellent, sub amissione facultatum suarum detineantur, demandantur et indigitatur.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1671—1699. pag. 707/8.

I. Lipót királynak ezt a rendeletét a MZSO. II. kötetének 298—300. oldalain már leköszölte.

337.

1699. február 4. Lakompak. Herceg Eszterházy Pál nádori méltóságánál fogva megparancsolja Kőszeg városának, hogy Lébl Sámuel lakompaki zsidónak, akinek több kőszegi polgár az adósa, ezek javaiból olyan ingó-ságot és ingatlant hajtsanak végre, amelyeket nehézség nélkül lehet pénzzé tenni.

Generosi, egregii, prudentes ac circumpecti etc. domini nobis observandissimi salutem et nostram benevolentiam. Lakompaki sidónk, Lébb Samuel mirül supplicált légyen előttünk, praesens includált memorialissából bővebben meghérta kegyelmetek. Jóllehet ugyan ennekelött is irtunk vala kegyelmeteknek mellette, áminthogy executio is tétet ugyan creditorinak jozzagibul, de mivel semmi hasznát nem veheti azon exequalt jozzaghnak, annak okaért akaránk kegyelmeteknek ex autoritate nostra palatinali parancsolnunk, mivel az liquidum olyan jozzagbul szokot exequáltatny, quae sunt facile in pecuniam convertibilia, azért ujjabb hasznos executiot és contentatiot emletet sidonknak tetetny, kinek azonnal hasznat vehesse, el ne mulassa kegyelmetek, hogy se my többször miatta ne busitassunk, se penigh kegyelmetek ujjabb parancsolatinkkat aziránt ne vehesse. In reliquo eadem dominationes vestras benne valere cupimus. Datum Lakompak, die 4. Februarii anno domini 1699.

Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus:

Paulus Esterhazy manu propria.

Kívül: Generosis, egregiis, prudentibus item ac circumspectis dominis N. N. judici primario, caeterisque liberae regiaeque civitatis Küze-giensis juratis civibus etc., nobis observandissimis Kűszögh.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levétára, Miscellanea 1699. febr. 4.

Ivrétű, papiros, melynek vizjegye: N. M. betűk, felette vadászskürttel, zárlatán fődött ovális alakú hercegi pecséttel, a belső oldalon alul a bal sarokban e kancelláriai feljegyzés olvasható: *Civitati Kűszögiensi* és hátlapon ez egykorú megjegyzés látható: *praesentata 5. Februarii 1699.*

A levélhez csatolva van az alábbi folyamodvány:

Méltóságos herczegh, nekem nagy kegyelmes vram!

Alázatosan kéntelené tetem herczeghségednek panaszképpen jelen-
tenem es detegalnom, hogy én szeghén sido jobbaga herczegseghednek
más emberektül kölcsön vett pénzen kereskedvén s kereskedéssel éle-
tem táplálván, sokaknak hitelben partekamot kiattam, de leghfőképen
nemes kiraly Kőszegh várossában sok adosim vannak, melyeknek való
adóságom feles summara exurgal, melyeknél lévő pénzemet akarván
rehabealnom, midőn emlétetett szabad nemes kiraly Kőszegh várossánál
ellenek panaszt tettem volna, jólehet post praefixum terminum némely
adósimtul tétetett ugyan satisfactiom, de mind olyan joszaghok az
adosimnak exequaltatott, kinek semmi haszonát nem vehetem s pinzé
sem fordétathatom, ugymint holl mi istalokat, kapukot és ehez hasonló
haszontalan joszaghokot, melyre nézve hacsak másképpen azon adósim
által nem contentaltatom, tellyességhel koldulásra köll jutnom, sőt én
is creditorimnak adós lévén azokat nem contentalhatván előttek megh
nem maradhatok.

Könyörghok azért herczeghségednél, méltoztassék igazsághomban
partomot foghni és nevezett nemes Kőszegh várossára egy parancsola-
tot adni, hogy az mely adósimnak illy haszontalan és pinzre fordéthatat-
lan joszaghok exequalva vagyon s engem ekkoráigh is nem conteltak,
azoknak más hasznos, három, négy annyi érő joszaghokot exequallyak,
hogy anall hamarébb keressenek modot engem contentalni avagy penigh
más moddall adigaltassanak az én contentatiomra, sőt más adosimrul
is hasonlóképpen plenaria satisfactiot nekem tetessen a nemes város.
Kegyelmes valaszát várván herczeghségednek alazatos jobbaga:

Lakompaki sido Lebl Samuel.

Kivül: Nagyméltósághu herczeghez, Magyarországh palatinussahoz
etc., nekem nagy kegyelmes vramhoz eő herczeghségéhez alazatos suppli-
catioja belől meghirtt lakompaki sidonak.

Egykorú egyszerű másolat vízjegynélküli papiroson.

338.

1699. június 12. A kőszegi városi tanács a vámot és a sókamarát Schle-
singer Izrael zsidónak további 3 évre bérbe adja.

Anno 1699. die 12. mensis Junii.

Ittvalo sido vámos Isráel Schlesinger instalván az nemes tanács előt
kivanta, hogy az nemes tanács az nemes városson valo subsistentiaja
viget tovább is gondolkodnik és eő is had tudna maga dolgait jobban
alkalmaztatni adna uyobban egy kis securitast és specificalna bizonyos
esztendőket, melly ebbéli instantiajat az nemes tanács ilendő considera-
tioban vévén kivaltikppen, hogy az eő quantumjat á conventioja iránt
eddig fideliter sine ullo defectu praestalta, azért engedet és adot néki

az nemes tanács uyobban ab anno futuro 1700. die videlicet 1. May computando három esztendő t úgy, hogy elapsis iis tartozik a nemes tanács uyobban magat insinualni és az tovább valo dispositionur praestolalni. Emellet admonealtatik ezen sido vámos, hogy addigh az még az sóó állopotya viget valami dispositiot nem tiszten a nemes tanács, observálya az igaz mértéket és az ittvalo incolakat hamis mértékel megh ne csallya és ha vagy Szambathelyrül vagy máshonnét az kiméretik, bizonyos szamu sookat béhozna, azokat tempestive kamarás uramnak insinualya és általa másáltassa.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 594.

Ennek a tanácsi határozatnak németre lefordított egyszerű másolata megtalálható uo. Miscellanea 1699. jún. 11. levéltári jelzés alatt.

339.

1699. június 23. Rohonc. Gróf Battyany Ferenc arra kéri a kőszegi városi tanácsot, hogy rá való tekintettel engednék meg Jakab nevű rohonci zsidóinak, hogy Kőszegen egy boltot nyithassanak, ahol portékájukat árúíthatnák.

Ajanlom mint joakaro szomszid vrainéknak böcsülettel szolgálato-mat kegyelmeteknek.

Isten áldgya minden szerencsés jokkal kegyelmeteket.

Ezen levelemet päsentalo rohonczi sidoim, Jakab nevők, comparealván előttöm jelentik, hogy kegyelmetek engedelmebul örömost egy kis bótót csinaltatnának magoknak kegyelmetek városában, aki nem is lenne a nemes városnak kárára, hanem inkább valami keués hasznára, az többi kereskedők és kalmár vrainéknak sem praejudicalna, mert eő általok eő kegyelmek kárt nem vallanak partikájok eladásában. Akarám azirt per praesentem kegyelmeteket szomszidságossan kèrnem méltóságos bán vr és az én tekintetemért engedgye megh kegyelmetek nyaválásoknak. Ebbéli kegyelmetek szomszidságos joakaratyat kívánván más alkalmatosaggal meghszolgálni. Ezel Isten tarcsa és éltessé kegyelmeteket szerencsésen. Datum Rohonc, die 23. Junii 1699.

Kegyelmetek joakaro szomszidgya:

Gróf Batthyany Ferencz manu propria.

Kivül: Generosis, circumspectis ac egregiis dominis N. N. judici et senatoribus liberae regiaeque civitatis Kűszegh etc., dominis et vicinis mihi observandissimis Kűszegh.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1699. jún. 23.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye nem vehető ki, zárlatán vörös viaszba nyomott gyűrűspecst töredékével és hátlapján ez egykorú feljegyzéssel: *exhibitae die 24. Junii anno domini 1699.*

1699. július 2. Kőszeg. A kőszegi városi tanács sajnálattal értesíti gróf Battyany Ferencet, hogy kérésének, hogy Jakab nevű rohonczi zsidói boltot nyithassanak Kőszegen, nem tehetnek eleget a kőszegi kereskedők és kalmárok tiltakozása miatt.

Illustrissime domine comes, domine nobis gratiosissime salutem et servitiorum nostrorum commendationem.

Az naghságod 23. proxime praeteriti labentis mensis Junii nekünk az Jakab nevű sidok irant írot méltóságos levelit illendő böcsülettel vévén continentiaja szerint örömet accommodaltok volna eöket, de mivel az ittvalo kereskedőink és kalmárink nagy alkalmatlansagoktul es jovendöbeli karvallásoktul, az mint előttünk declaraltak, tartannak, azert ezzel nagysagodnak pro hic et nunc nem kedveskedhetünk. Masban parancsolyon nagysagod, az miben tudunk naghsagodnak udvarolni, kötelesighünk szerint el nem mulattyuk. In reliquo illustrissimamque dominationem vestram ad vota foeliciter valere cupiens manemus ejusdem illustrissimae dominationis vestrae servi obligatissimi:

Keöszögh, die 2. Julii 1699.

N. judex et senatus liberae ac regiae civitatis
Keöszögh.

Kívül: Bottyany Ferencz ur eö naghsaganak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1699. júl. 2. Fogalmazvány igen sok javítással a szövegben, vízjegynélküli papiroson.

1699. július 10. Sopronnyék. Hirschl Laupschey Áron sopronnyéki zsidó vámos figyelmezteti Szvetics kőszegi városbírót, hogy Ecker János kőszegi nyerges saját neve alatt egy kottigzinki embernek már több mázsa zsirját átcsempészte a vámon. Ez többé ne forduljon elő, ha el akarják kerülni a következményeket.

Wohledler, gestrengh, insondterss hoch- vndt viel werthgehrter herr stadtrichter! Ewer gestrenng hiermit zu klagn kann ich nicht vnnterlassen, massen ess fanngt der aldaige satler, nomens Hanns Eckher eine hanndlschafft an mit einem gewüssen mann von Kottigzinkhen mit schmalcz vndt practiciert auf seinem nahmen schonn zum anderten mahl etliche cennten durch. Derjenige kottigzinkhers mann handlt lanng jah, hat sich kein burger diessen violenz nicht vnnderstandten einem frembden vndter seine burgerlichen freyheitten zu bedenken. Damit aber ich derowegen ihro hochfürstlichen durchlauchtigkeit nicht yberlauffen soll, wil ich vnthertheniglich bitten ewers gestrenng, wolle ohne massgebung obbmelte satler ermohnen lassen, damit er sich vor schadten in abacht nehmen, verbleibe er bey seinen

freyheiten vndt möngge er sich nit denen ausswendigen haindlsleithen nicht ein. Compatrie nicht ewer gestrenng diesse vngelegenheith. Empfehle mich zum vndterthenig vnd verbleibe ewer gestrenng gehorsambster diener:

Nekhenmarckt, 10. July 1699.

Aron Laupschey Herschl mauthner manu propria.

Kivül: Dem wohledlenn vndt gestrengen herren N. N. Schveditsch wohlmeritirten herrn stadtrichtern der königlichen freystadt Ginss, meinem insonderss hochgeehrten herrn Ginss.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1699. júl. 10.

Papíroslevél, vízjegye: koronás kétféjú sas, zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletű ép gyűrűspecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *anno 1699. die 17. July sunt exhibitae.*

342.

1700. február 26. *Frank Tamás kőszegi polgár azt kéri a városi tanácstól, hogy a süveggyártók szerződését a rohonci zsidókkal bontsa fel, mert ő hajlandó gypját szállítani nekik a zsidóknak fizetett áron és még a városnak is adna valamit. A tanács döntését elhalasztja.*

Anno 1700. die 26. mensis Februarii.

Az rohonci sidoknak lévén az ittvalo süveghjártokal az gyajuvásárlás eránt bizonyos contractussok, mellyre insalutato domino giudice léptek és az varosnak abban semmi haszna nincsen, azért Frank András ittvalo concivis meghjelentven magat biro urammal praevie é mai napon az nemes tanács előtt is comparealt kérvén azon, hogy az sidokkal valo kereskedestül arcealtatnák az süveghjártok, ellenben eő magára venni és elegendő gypjubéli provisioval lenni az süveghjártokhoz azon áron, mint az sidoktul vettek és insuper az nemes varoshaz fizetne bizonyos quantumot, melly dologh is hetfőre hallasztatot.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 743.

Ennek az ügynek folytatása a tanácsjegyzőkönyvben nem található.

343.

1700. szeptember 16. *Fertőszéplak. Gróf Széchényi György kölesönt akar felvenni a zsidóktól,*

Zsidókat is kértem reá, de lati (!) nélkül nem akarnak adni.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László, Budapest, 1929. 82.

1700. október 31. Modor. Andreansky Zsigmond elismeri, hogy ipa, Szegedy András temetésére Hirschl Jakab modori zsidótól 91 forint értékű árut vásárolt, amely összegnek mielőbbi megfizetését igéri.

Anno 1700. die 31. Octobris vasárlottam Hirschell Jakabtull, modri sidotull Istenben elnyugodott ipam, Szegedy András uram temetéshez való szűkesegek állapotokat és fekete materiákat, kikért egyben computálván mindeneket, tészén az arok in toto kilenczvenegy forintot, id est fl. 91, kiröüll tartozunk rovid nap eötett contentalni. Modrae, die et anno, ut supra.

Andreansky Sigmond manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1775. jelzésű iratcsomóban Balogh János pozsonymegyei szolgabíró 1726. jan. 28-án kelt perbeidézö leveléből.

1700. december 30. Sopron vármegye adóhátralékából herceg Eszterházy Pál nádor közbenjárására Wertheimer Simson bécsi zsidó 50 000 forintot kölcsönképpen lefizetett.

Extractus ex actis comitatus Soproniensis congregationis diei 30. Decembris 1700.

Cum autem comitatus hic plurimis involutus sit juxta computus eum camerali commissione Viennensi ab anno adhuc 1697. debitis, quorum exsolutio comitatu impossibilis evaderet, nisi celsissimus princeps palatinus et supremus comes aliique officiales comitatus de mediis exolutionis desudassent, inprimis itaque in defalcationem restantiarum anni praeteriti suppeditavit quaedam binas quietantionales officii caesereo-solutorii super fl. 50 000 certus judaeus Viennensis Simson Vertheimber.

Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratcsomóban.

1701. május 20. Palugyay Gábor kormánybiztos utasítására Kőszeg város tanácsa elhatározza a sómonopólium életbe léptetését. A zsidó vámossal még hozatnak sót Györből, de később már nem.

Anno 1701. die 20. Maii.

Proponalta elsőben biro uram á nemes tanacsnak, hogy jól emlékezhetik reá á nemes tanács, miképpen az elmúlt Szent György napi alkalmatossággal kegyelmes urunk eő fölséghe commissariususa, Palugyay Gabor uram itt livén á több punctumok közöt azt is in commissis hadta, hogy á nemes város á sóó kereskedést magának conservallya és senkinek véle az ittvalo concivisek közül kereskedni ne ligyen szabad, sem pedigh más idegen helyekbül valok is soot az országh vásárjára hozni ne legyen szabad, se font számra á szomszid helyekbül béhozni ne engedessék.

Ezen commissarius uram eő kegyelme dispositioját effectusban akarván venni á nemes tanács determinalta á szerint, hogy mégh az urnapi valo győri vásárra az ittvalo vámos sido által bizonyos számu mása sokat hozatanni fogh és ezen mostani vásár alkalmatosságával az hova szükséghes liszen, vitetni fogh, hogy á jövő vásárra semmi soót se hozzanak Győrrül.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 944.

347.

1702. március 9. A kőszegi városi tanács a vámot és a sóárultatást újabb 3 évre bérbe adja Schlesinger Izrael zsidónak és megengedi neki, hogy Cseke Ferencről, kivel nem fér össze, máshova költözzék.

Anno 1702. die 9. mensis Martii.

2-do proponalta azt is biro uram eő kegyelme, az idevalo vámos sido jövőn eő kegyelmihez, jelentette, hogy mivel á mostani gazdájával Cseke Ferenczel gyakarta vissza vannak, nem lathattya modgyát, hogyan lakhassék tovább Cseke Ferencz uram házánál, kihez képest el akarná onnend menny és más szállásrul akarna magának providealni, de mint-hogy esztendeje már elközelget, ahozképest nem tudgya, ha á nemes tanács meghtartyaé tovább vagy sem á mostani vámoságában és soo kiadatásban és így ha tudná, hogy tovább nem tartattnék, másként providealna maga dolgairul és mégh partikáját az más fogadando szállására hordatná, csak abban is alkalmas üdővel mulnék.

Determinatum est.

Biro uram eő kegyelme által referalt vámos sidonak instantiaját tekéntvén minthogy a nemes tanács által láttya azon vámos sidonak addigh is á városhoz valo szolgálattat és hogy mindenkor statis temporibus amivel á nemes városnak tartozott, hiven praestalta, egyébrant is maga pénzén vivén á soát méghis csak ugyan á nemes városnak nem contemnáló haszna vagyon á sobul, áhözképest tovább is á nemes várostul a dato repletionis moderni contractualis anni uyobban három esztendeigh meghtartatik azon contractussa szerint mind á vámoságban s mind pedigh á sóó-árultatásban, szabad livén, ha akarya, más szállást is néki adni.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1697—1702. évi tanácsjegyzőkönyv 1060—1.

348.

1702. szeptember 3. Madarász Imre sopronvármegyei főszámvevő Wertheimer zsidónak 50 000 forint kölcsönét visszafizeti.

Impositiones comitatus Soproniensis ad perceptionem spectabilis domini Emerici Madarász perceptoris.

Ex actis congregationis 7. Septembris 1702.

Demum in perceptorem comitatus electus est egregius Emericus Madarász, qui contributiones anni hujus noviter inchoati exiget et administrabit erga salarium praecedentis ejusdem perceptoris.

Impositio facta est sub ejusdem domini perceptoris electione.

.....
2-o judaeo Wertheimer fl. 50.000.

In tax 1 041 fl. 66 den.

In colonos 48 958 fl. 34 den.

50 000 fl. — den.

In singulam portionem comitatus facit fl. 23 den. 27.
.....

Sopron vármegyei 1730. évi közgyűlési iratsomóban. A Madarász örökösöknek e helyen külön iratkötegük van.

349.

1702. november 1. — 1703. május 7. Sopron vármegye házipénztárából Wertheimer zsidónak hét részletben összesen 38.600 forintot fizetnek vissza.

Verzeichnus, was von 1-ten November 1702. aus der Oedenburger gespanschafts cassa gegen quittungen ist ausgezahlt worden, wie innen zu sehen ist.

Monath December.

Den 3-ten Decembris vermög quittung dem juden Wertheimer fl. 2000.
.....

Den 22-ten December quittung von juden Wertheimer fl. 11 000.
.....

Den 30-ten December vermög quittung von herrn Hevenyessi, so er empfangen wegen dess juden Wertheimer fl. 3000.
.....

Den 25-ten Marty (1703.) quittung von juden Wertheimer per fl. 8600.

Den 30-ten Marty quittung von juden Wertheimer per fl. 3000.
.....

Den 11-ten April quittung von ihre hochfürstliche durchlauchtigkeit wegen empfangenen Wertheimischen geld per fl. 5000.
.....

Den 7-ten May quittung von ihre hochfürstliche durchlauchtigkeit wegen dess Wertheimerischen rest per fl. 6000.

Ez a kimutatás megtalálható a Sopron vármegyei 1733. évi közgyűlési iratcsomóban a december havi iratok között. Hasonlóképpen megvan még uo. az 1737. évi közgyűlési iratcsomóban.

350.

1702. december 30. Kismarton. Madarász Imre sopronvármegyei főszámvévő Wertheimer zsidó részére Kishevesi Hevenessy János kezéhez 3000 forintot fizet le.

Quietantia.

Quod generosus dominus Emericus Madarasz inelyti comitatus Soproniensis generalis perceptor manibus meis ter mille, id est 3000 florenos Rhenenses in defalcationem restantiarum haebrei Werthhamer numeraverit et ego infrascriptus ad manus meas defectu absque omni leverim, praesentium per vigorem testor. Datum Kismartonii, die 30. mensis Decembris 1702.

Joannes Hevenessy de Kisheves manu propria.

Ez a másolat megtalálható a Sopron vármegyei 1733. évi közgyűlési iratcsomóban a december havi iratok között.

351.

1703. március 29. Kisgeresd. Nagy Pál sopronvármegyei főszolgabíró 3 megyei esküdt jelenlétében 3 tanút hallgat ki, kik egyöntetűen úgy vallanak, hogy Mátyás csepregi zsidó Várkonyi Amadé Éva csáfordi jobbágyának, Szanati Gergelynek 3 ökör és egy tehén vételára fejében a 36 tallért nem fizette meg.

Anno 1703. die 29. Martii in possessione [Kis] Gerezd comitatu Soproniensi existenti habita praesentibus dominis Stephano [Sim]ahazy, Andrea Blitnar et Stephano Hegedüs juratis asesoribus peracta est praesens inquisitio ad instantiam Gregorii Szanatl jobagionis Evae Amade de Varkony etc.

De eo utrum?

Tudgya-e az tanu, hogy nemes Sopron vármegyében Répcze mellett lévő Csáfordon lakozó Szanatai Gergölytül vett meg három ökröt és egy tehenet harminchat talléron Csepregben lakozó sidó vámos Mattyas nevű, 1701. esztendőben husvét tájban és ha azon ökrök és tehén árrát, ugmint az harminczhat tallérokat megatta-e mindgárt az Mattyas neü sidó emlétett Csáfordon lakozó Szanatai Gergölynek vagy nem?

Primus fatens nobilis Stephanus Kis in possessione Kis Gerezd comitatu Soproniensi adjacente habita degens annorum circiter 32. juratus, examinatus fassus est: jelen levén az fatens az De eo utrumban

notificalt időben, midőn Csáfordon megirt varmegyében Szanaty Gergöly ugyan csafordy biro akkor Csepregben lakozó Mátyás nevü sido vámosnak bizonyos három ökröt és egy tehenet adott el s tudgya nyilván, hogy azon vásárlás alkalmatosságával megirt Mátyás nevü sido azon marháknak az árrát Szanati Gergölynek meg nem atta. Tudgya azt is, hogy az marhákat Szanati Gergöly harminczhat talléron atta el azon sidónak.

2-dus providus Georgius Tóth in possessione Csáford praescripto comitatu Soproniensi existente habita degens annorum circiter 25 juratus, examinatus fassus est: fassus est per omnia, sicut primus.

3-tius providus Emericus Balog colonus magnificae dominae Evae Amade in praedicta possessione Csáford degens annorum circiter 50 juratus, examinatus fassus est pariformiter, sicut praecedentes.

Paulus Nagy judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Stephanus Simaházi juratus comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 65. nr. 2742.

Hátlapon ez egykorú feljegyzés olvasható: *Janosfai Szanati Gergeöl inquisitiona.*

352.

1703. augusztus 27. Bécs. Wertheimer Simson bécsi zsidó nyugtája 25.000 forintról, amely összeget Madarász Imre sopronvármegyei főszámvevő 1702. dec. 22. és 1703. aug. 27. közti időben hét részletben fizetett le.

Quittung

per fünffundzwanzig tausend gulden Rheinisch, welche ich von dem wohledl, gestrengen herrn Emerico Madarász des löblichen Edenburgerischen comitats perceptorn etc. nachfolgender gestalten, als den 22-ten Decembris 1702. 11.000 fl., den 25-ten Marty 1703. 8600 fl., den 30-ten dito 3000 fl., den 31-ten May 1703. 1400 fl., den 3-ten July 1703. 700 fl., den 10-ten Augusti 1703. 200 fl. und den 27. dito 100 fl., zusammen obige fünffundzwanzig tausend gulden, undzwar zu completirung der unter 30. Novembris 1700. dem löblichen comitat paar anticipirten 30/m fl. annoch vermög der zwischen mir und dem löblichen comitats gewesenen perceptorn herrn Pogatsch untern 11-ten Novembris 1702. gepflogenen rechnung, allwo über den in solcher rechnung enthaltenen empfang erst gedachter Pogatsch eine quittung gegeben, an capital verblibenen 9736 fl. 36 xr und der davon bis den 22-ten darauf folgenden Decembris 1702. beloffenen interesse per 146 fl., dann 4200 fl. 24 xr. welche der löbliche comitat mir pro sublevamine derer jenen interesse, so ich zu 12 pro cento andern von disen 30/m fl. habe geben müssen, verwilliget und dann den überrest derer 10 917 fl. 13 xr a conto der

vorhero mir von dem löblichen comitat zubezahlen schuldig verblibenen summen empfangen habe. Wienn, den 27-ten Augusti 1703.

25/m fl.

Simson Wertheimber,
kayserlicher und königlicher oberfactor,

Ez a másolat megtalálható a Sopron vármegyei 1733. évi közgyűlési irat-csomóban, a december havi iratok között. Hasonlóképpen megvan kettő példányban is uo. az 1737. évi közgyűlési iratok között.

353.

1703. november 17. Bécs. Herceg Eszterházy Pál figyelmezteti a kőszegi városi tanácsot, hogy a zsidó vámosuk által elkobzott egy bála papirost a lékai papírmalmosnak adattassák vissza, nehogy más következménye legyen a dolognak.

Generosi, egregii, prudentes item ac circumspecti domini nobis observandissimi salutem et nostram benevolentiam.

Esett értésünkre, hogy az kegyelmetek sidó vámosa lékáay papiros czinálonkat meghhurczulván némelly rész papiróssunkat controbantalta is. Kihez képest akaránk kegyelmeteket praesentibus requirálnunk, hogy hadgya megh kegyelmetek azon sidó vámosának, ennekutánna áffélet ne követeljen, mert mys másképpen foghunk az dólóghoz lát-nunk, az contrabantált papirossunkat pedighlen azon értetlen sidó vá-mossal föllyül emlétett lékay papiros czinálonknak adattassa vissza ke-gyelmetek. In reliquo éltesse Isten kegyelmeteket. Datum Viennae, die 17. Novembris 1703.

Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus:

Paulus Esterházy manu propria.

Kívül: Generosis, egregiis, prudentibus item ac circumspectis domi-nis N. N. judici, caeterisque liberae regiaeque civitatis Gynziensis juratis senatoribus etc., civibus etc. nobis observandis Sopronio Gynzium.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1703. nov. 17.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon herceg Eszterházy címer, míg a másik oldalon: *H. A. D.* betűkkel. Előlapon a szöveg alatt az alsó bal szélen: *civitati Gynsiensi*, zárlatán fődött hercegi címerpecséttel, míg hátlapon e feljegy-zés olvasható: *Anno 1703. die 27. Novembris in curia senatoria sunt perlectae. Notarius civitatis manu propria.*

354.

1703—1709. Osman temesvári aga tárgyalásai Jákob Izrael belgrádi zsidóval.

Dort wurden in der Unterredung mit dem General die Sache mit den Bestätigungen und die übrigen Angelegenheiten besprochen, die

aus Wien eingelangten fünftausend Goldstücke mit einem Belgrader Juden namens Jakob Israel gezählt, zur Gänze nachgewogen, dreissig Beutel Silbergeld vom Dolmetscher Osman Aga mit seinem Petschaft versiegelt und wieder in der Truhe verwahrt, deren Schlüssel der Dolmetscher übernahm; über die restlichen vierzig Beutel Silbergeld erhielt der Jude vom General einen auf zwei Monate mit Zinsen lautenden Wechsel, gegen den der Jude also diese vierzig Beutel Silbergeld in Belgrad in voller Höhe zu entrichten sich verpflichtete. Diese Summe war nämlich auf Befehl der deutschen Minister erst von den Heiducken und einheimischen Untertanen in der Batschka und im Gebiet von Syrmien, Esseg und Brod einzuheben und sollte anschliessend dem Juden ausbezahlt werden.

R. F. Kreutel: Zwischen Paschas und Generälen. Graz—Wien—Köln, 1966. 121—122.

355.

1704. február 6. Kismarton. Ráttky György levele Károlyi Sándorhoz. *A kismartoni zsidók készségesek ugyan, de a beszolgáltatások ügyében alkudoznak.*

Én Csomai Máté kapitány urammal Kis-Martonban bezállottam, mind az Méltóságos Herczeg részéről, mind a városbéliektől szívesen acceptáltattunk, s a dolgokban eljártunk. A zsidók submittálják ugyan magokat, de az eránt instálnak: minthogy fraknói zsidók in genere alkudtanak és contribuáltak is, várják Nagyságod grátiáját, noha én meghadtam, alkudjanak...

Archivum Rákócianum. I. 101.

356.

1704. március 4. Kőszeg. *A kőszegi tanács panaszkodik Károlyi Sándor-nak a requirálások miatt. Egy rohonci zsidónak is elvitték két hordó borát.*

Nagyságodnak panaszképen jelentjük: valakik, valahol akarják, a fiscalis jószágokban involválván, nem gondolnak senkivel semmit; bort, gabonát, marhát, juhok és a mit kaphatnak, csak elhajtják, a mint Palásti Adám és Kisfaludy Czenkről, vagy a tájáról, három fót juhokat elhajtottak. Itt való commendans Szegedi Bálint rohonci zsidónak (melynek Nagyságodtól protectiója volt) két hordó borát behozatta. Ha Nagyságod ezeket meg nem orvosolja: a fiscalis jószágokból semmit be nem vehetünk, kiből pénzt teremthetnénk...

Archivum Rákócianum. I. 66—67.

1704. március 10. Kőszeg. Hevenesy János vicispán Károlyi Sándorhoz irt levelében közli, hogy egy zsidó lószerszámokat árul, melyeket állítólag II. Rákóczi Ferenc fejedelem zálogosított el Bécsben. Vállalkozik a szerszámok megszerzésére.

Joannis Hevenesy, binae, Ginsio, 10-ma Martij, ad Alexandrum Károlyi.

.....

A zsidóságot is ide citáltam, felkeresem mesterségét. Hanem Méltóságos Fejedelemlenek voltak Bécsben zálogban feles köves s fejedelmi nyergei s lóra való szerszámi, (ha a zsidó nem hazudott) 10 vagy 11 ezer forintban, — árulta is a zsidó mindenfelé, azt állítván, hogy Méltóságos Fejedelemé. Az, ha megvolna, irtam a zsidó társának, mivel az, a kinél volt, megholt, nekem jóakarom s confidensem; ha jónak itéli Nagyságod, levelemet küldje el, ha nem, maradjon abban, az árárúl végezek én a zsidóval; de nyughatatlan azon zsidó, megjelenti az udvarnak, azért Nagyságod előre praeconsiderálja: tanácsos-é neki megjelenteni? Én reám a zsidó kiadja, nagy reménysége vagyon bennem. Ha valami-ben tudok, utolsó csep véremig Nagyságodnak szolgálok, hittel kötelezem magamot: szívesen, igazán és híven szolgálok. Az békesség s követség, úgy a 10 vármegyit azért tettem levélben, hogy jobban moveálhassam, s hamarébb suppeditáljak az kívánt állapotot. A zsidókat 3 napig árestomban tartottam, de nem tölt semmi . . .

Archivum Rákoczianum. I. 113.

1704. március 17. Lánzsér. Antalovics Márton számtiszt értesíti Luka Benedeket: Eszterházy Antal vásárlás ügyében várja a zsidókat.

Generális Eszterházy Antal Kegyelmed levelét vette, s mivel orvossággal élvén, bágyadt állapottal vagyon, én általam választ teszen . . . A zsidókat, ha felköldi Kegyelmed a várban, levén valami vásárlása, kedvesen fogja venni.

Archivum Rákoczianum. I. 124.

1704. április 17. Bécs. Herceg Eszterházy Pál közbenjár a kőszegi városi tanácsnál, hogy Schlesinger Izrael nevű zsidója továbbra is vámos maradhasson Kőszegen.

Egregii, prudentes ac circumspecti domini nobis honorandi salutem ac nostram benevolentiam.

Mivel Israel Slézinger nevő sidonk, ki is kegyelmeteknél vámos lévén, panaszkodik azon, hogy ezen revolutio alkalmatosságával csaknem mindenétül meghfosztatott, reménkedett előttünk, hogy tovább is azon vamosságébéli functiojában meghmaradhasson, irnánk kegyelmeteknek fölöle. Kihez képest akaránk ezen levelünk által instantiaját kegyelmeteknek recommendálnunk, ne neheztelye előbbeny vámosságában meghtartany és abban uyonnan installallny. In reliquo Isten éltesse kegyelmeteket jo egészségben. Viennae, 17. Aprilis anno 1704.

Earundem dominationum vestrarum benevolus:

Paulus Esterházy manu propria.

Kívül: Egregiis, prudentibus ac circumspectis dominis N. N. judici, caeterisque liberae regiaeque civitatis Gynsiensis senatoribus et juratis civibus etc., nobis honorandis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1704. ápr. 17.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon a herceg Eszterházy címer és másik oldalon H. A. D. betűkkel, zárlatán fődött hercegi címerpecséttel és előlapon a szöveg alatt bal alsó sarokban e feljegyzéssel: *civitati Ginziensi*.

360.

1704. október 3. A kőszegi városi tanács a közgyűléssel közli, hogy a városnak nincs semmi jövedelme, mert a borpince üres, a kurucok minden bort megittak. A vámost és a sókamarát kellene bérbe adni, de a kereskedők ez irányban csak hitegetik a várost. A közgyűlés azon a véleményen van, hogy inkább keresztény legyen a bérlő, mint zsidó.

Anno 1704. die 3. Octobris.

Ezen determinatio után proponálta és jelentette azt is biro uram az nemes kössighnek, hogy á nemes város minemő nyomoruságban vayan, sohonnéd semmi proventusa nincsen, minden felől az interesek vigeth irnak, az vámrul és sookomorábul annak előtte szep proventusa vala á nemes városnak, most semmi sincsen. Kalmár uraimék admonitusok valának, hogy magokra válolván adgyák megh az 500 forintot, ha nem, más vámost keresnek, de az kolmárok csak prolongállák az üdöt, arra nizve determináltatott, hogy az kolmaroknak mégh az proxime előttünk lévő vasárnapigh adatik respirium, ha addigh magokat nem insinuállák, annak adgya á nemes tanács, áki az előbbeny summát praestálni fogja, az akár sido, akár keresztény légyen.

Ezen biro uram eő kegyelme propositiojára az jelenlévő kössigh kilipet, kevés idő mulva ennyihánnyon bejűttenek, hogy a nemes kössigh értette biro uram eő kegyelme propositioját és hogy semmi proventusa nincsen és á nemes város pinchiben hogy bor nincsen meghiván azt á kuruczok, mellyre eő kegyelmek az nemes tanácsnak azt replicálták, igen jól cselegszi á nemes tanács, hogy de proventu gondolkodik és ha ugyan valamely keresztény akarja fölfogadni, inkább annak adgya, hogy sem á sidonak . . .

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1702—1708. évi tanácsjegyzőkönyv 166/a.

1704. október 7. Kőszeg város közgyűlése beleegyezését adja ahhoz, hogy a vámot a városi tanács annak adja bérbe, legyen az akár keresztény, akár zsidó, aki a korábbi bérösszegeket hajlandó megfizetni.

Anno 1704. die 7. Octobris.

... Elmulván pedig az ittvaló kalmarok és más itt lakosoknak az vám árendálása vighet adott terminus, uyannan admoneálta biro uram az civiseket, hogy ákinek kedve vagyon, árendállya, ha nem, annak adgya, áki az előbbenny quantumot fogia praestálni, az akár körösztiny, akár sido légyen, mert ippen semmi jövedelme nincsen á nemes városnak, az expensák pedig mindennap crescálnak. Ezeket á nemes kössigh értvén annuált, hogy á nemes tanács annak adgya, az akár keresztény, akár sido legyen, áki az előbbenny quantumot fogják adni...

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1702—1708. évi tanácsjegyzőkönyv 167/b.—168/a.

1705 táján. Bosk Erzsébet kőszegi polgárasszony halála után többek között két zsidónak is tekintélyes összeggel maradt adósa.

Consignation der fraun Boskin seeligen hinterlassenen schulden, so vill zu erfahren gewest:

.....
Bey den Gozel juden fl. 308 per 10 jahr a 6 per (centum) interim fl. 184 den. 80.

Item gedenket er noch eines capitals mit fl. 75, von welchen das interesse universim fl. 75.

(summa) fl. 567 den. 80.

.....
Der Issrael jud durch die Sveticsischen erben mit einen capital von fl. 250.

Item eine scarteken fl. 9.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1705. körül.

1705. január 6. Németújvár. Hevenessy János közli Benök István kőszegi városbíróval, hogy a náluk elhelyezett kölcsönének visszafizetésére okvetlenül szüksége van, mert neki is 6000 forintot kell letennie Wertheimer zsidónak.

Per illustres, generosi, nobiles, egregii, prudentes item et circumpecti domini, domini mihi colendissimi!

Pinzem erant írot kegyelmetek levelit tartozó böcsülettel vettem. Tudgya az nemes varos, én mindenkor igaz szolgaja voltam kegyelme-
teknek. Tovabb is az akarok maradnom, élnem és halmom, de az pinzre
elmulhatatlan szükségem vagyon, mivel Verthamer zidonak mostan
hatezer forintokat kül letennem. Nekem nagy embersigemben jár az
dologh s ez pinzük letetele. Bizonyal írom, nem kedveskedhetem, hanem
ha említet Verthamer zido kegyelmeteknek elvarna s engem annyival
quietalna, contentahatnak vele. De reliquo praetitulatas dominationes
vestras ad vota feliciter vivere cupio.

Nemetujvar, 6. Januarii 1705.

Earundem dominationum vestrarum obligatissimus servus:

Johannes Hevenyesy manu propria.

Kivül: Perillustribus et generosis, nobiles, egregiis, prudentibus
et circumspectis dominis, dominis Stephano Benök supremo judici,
aliinque concivibus liberae et regiae civitatis Ginziensis, dominis
dominis et vicinis colendissimis Ginzii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1705. jan. 6.

Ívrétű papiros, melynek egyik oldalán a vízjegy: herceg Eszterházy címer,
míg másik oldalon H. A. D. betűk láthatók, zárlatán vörös viaszba nyomott gyűrűs-
pecsét töredékével és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *Anno 1705. die 9. mensis
Januarii in curia senatoria liberae ac regiae civitatis Keöszögiensis praesentes
exhibitae et perlectae sunt.*

364.

*1705. január 12. Németújvár. Hevenyessy János sajnálattal értesül Kőszeg
nehéz anyagi helyzetéről, azonban nem tud mást ajánlani, minthogy
egyezzenek meg Wertheimer bécsi zsidóval.*

Perillustres, generosi, nobiles, egregii, prudentes item et circum-
specti domini, domini colendissimi salutem et obligatissimorum servi-
tiorum meorum commendationem etc.

Masodik valoszt tövő kegyelmetek böcsületes leveleit böcsülettel
vettem. Lattja s tudgia Isten, szükségem azért volna rea, hogy beczi
zidot, Verthamert bizonyos egynihan ezer forintokbeli adossagarul con-
tentalhattam volna, kit hogy kegyelmetek nem secundalhat, bizon szi-
vessen banom. Ha talan kegyelmeteket elvarna azon zido, nekem
mindegy volna. Kivanom, Isten kegyelmeteket sok insigi, nyomorusagi
utan vigasztallya s könnyebbicze. Adgya az Vr Isten előbbi jó üdöket
ernunk s vigasztalodnunk minnyajunknak. In reliquo me benevolentiae,
favori et bonae vicinitati accomendo, qui dun me recommendo, maneo
eorundem prudentum, generosorum, nobilium, egregiorum, peril-
lustrium et circumsectorum dominorum, dominorum vestrarum servus
obligatissimus:

Nemetujvar, 12. Januarii 1705.

Johannes Hevenyesi de Kis-Heves manu propria.

Kivül: Perillustribus et generosis, nobilebus, egregiis item et circumspectis dominis, dominis Stephano Benök etc. primario judici, aliisque senatoribus et toti communitati liberae et regiae civitatis Kúszegh, dominis dominis et vicinis colendissimis Ginzii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kúszeg város levéltára, Miscellanea 1705. jan. 12.

Ivrtéu papiro, melynek egyik oldalán a vízjegy herceg Eszterházy címer egyszerű formában, míg másik oldalon *H. A. D.* betűk láthatók, zárlatán vörös viaszba nyomott fődött ovális alakú gyűrűspeccsével és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: 1705. 12. *Januarii exhibitae sunt praesentes circa horam 9. matutinam.*

365.

1705. április 24. Németújvár. Hevenessy János Kúszeg városához írt levelében azt kéri, hogy emberének nyugta ellenében fizessék meg a kölcsöne után $\frac{5}{4}$ évre járó 112 forint 50 dénár kamatot, ami pedig a kölcsön visszafizetését illeti, vagy egyezzenek meg Wertheimer zsidóval vagy tegyék le a pénzt július 1-re.

Perillustres, generosi et nobiles, prudentes item et circumspecti domini, mihi colendissimi, observandissimi salutem et obligatissimorum servitiorum meorum paratissiman commendationem.

Kegyelmelek nékem írott levelét nagy böcsülettel vettem. Az mi a pénzemnek tovább való várákozását illeti, kegyelmelekhez való kötelességemtől viseltetvén tiszta igaz szível meghcselekedném, de modgyát nem látom, ados livén Verthaimer zidonak. Hanem ha ugy teczik kegyelmeleknek, Mesko uram által véghhez viheti meghirt Verthaimer zidonál, hogy kegyelmeleket pro creditore assumálya s engemet exonerállyon vagy maga expressus emberét küldgyie kegyelmelek azon zidóhoz, hogy ezen dolgot véghbe vihesse. Reménlem, mivel az zidokat szenvedí kegyelmelek maga várossában, meghcselekszi s várákozással lészen. Holott pedigh casu, quo nem succedálna, melly iránt nem kételkedem, ennékem az pénzt ultima Junii vagyis prima Julii praetitulado zidonak le köll tennem. Mellyre nézve kegyelmeleket kérem, az meghirt terminusra penzemet, ha fönt írt conditiok nem secundáltatnanak, megszeresse, melly is, ha ellmulnék, énnékem káromra következnék. Emberemnek a summára iarando öt fertál esztendöbéli restans interest tegye le kegyelmelek. In reliquo cupio praetitulationes dominationes vestras diu bene vivere et valere et maneo praetitulationum dominationum vestrarum obligatissimus servus:

Németuyvár, die 24. mensis Aprilis anno 1705.

Johannes Hevenyesi manu propria.

Post scriptum. Az eöt fertál esztendöbéli interes téssen fl. 112 den. 50, melly eránt az quietantiát megküldöttem.

Kivül: Perillustribus, generosis et nobilebus, prudentibus item ac circumspectis dominis N. N. judici, caeterisque assessoribus, toti denique

communitati liberae regiaeque civitatis Kűszőghiensis, dominis mihi colendissimis, observandissimis Ginzii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1705. ápr. 24.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon herceg Eszterházy címer, míg másik oldalon H. A. D. betűk, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspeccéttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: Anno 1705. die 28. Aprilis in curia senatoria sunt perlectae. Notarius civitatis.

366.

1705. május 1. Németújvár. Hevenessy János szerencsét kíván Svetics Jánosnak abból az alkalomból, hogy kőszegi városbírónak választották meg. A kölcsönét július 1-re vagy fizessék vissza vagy olyan egyezséget kössenek Wertheimer zsidóval, hogy a zsidó ezt az összeget nevérol leírja, Kőszeg városát pedig megterhelje.

Perillustris ac generose domine mihi colendissime salutem, servitiorumque meorum paratissimam commendationem.

Szerencsés majusi napokat kívánván kegyelmednek eörvendem az kegyelmed nemes Keőszög kyralyi városának régen érdemlet bíroság-béli tisztiben való inauguratioiát, mellyről nagyob promotiokra is lip-hessen kegyelmed, kívánom. Minapiban Csernyánszky György juratusom által küldöttem volt az nemes városnak egy levelet, mellyre semmi válaszat mind ekkoráig nem vehettem. Kire nézve kegyelmedet praesentibus szeretettel kirem, az nemes városnak adgya értisire, az eő kegyelmeknél lévő pinzemet pro ultima affuturi mensis Junii letegyék vagy pedig Verthaimer névő sido nálom lévő adosságát erga solitas quietantias magokra vállalják és aszal az adoságtul engem eő kegyelmekek exonerallianak, mivel emberiségemre fogattam, hogy akkora az meghirt sidot fogom contentálny. Egyébiránt igen szigynleném, ha valami teörvényes processusra kölletnék érette fakadnyi. Azért elvárom az nemes városnak előbbenyi levelemre valo válaszat, ugyszintén az kegyelmed tudositását, minthogy másként is nem lévén modom az tovább valo várakozásra. In reliquo servet Deus praetitulatam dominationem vestram ad propria vota sua felicissime. Németuyvár, 1. Maii 1705.

Eiusdem perillustris ac generosae dominationis vestrae servus paratissimus:

Johannes Hevenyesi manu propria.

Kívül: Perillustri ac generoso domino Joanni Svetics liberae regiaeque civitatis Gynsiensis primario judici etc., domino mihi colendissimo Gynsy.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1705. máj. 1. Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon herceg Eszterházy család címere, míg másik oldalon: H. V. D. betűk, zárlatán fődött nyolcszögletű gyűrűs-pecséttel.

367.

1705. május 8. Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos arra kéri a városi tanácsot, hogy a háborús viszonyok miatt megfogyatkozott vámbevételre tekintettel adjanak neki engedményt az évi haszonbérből. A tanács belátván e kérés jogosságát, 70 forintot elenged, egyben elszámolván vele, megállapítja, hogy tartozása csupán 6 forint és az éve május 1-vel kezdődik.

Anno 1705. die 8. mensis Maii.

Item 2-do az ittvaló vámos sido is instált azon á nemes tanács előtt, mivel nyilván való dologh s az nemes tanács is igen jól tudgya, hogy ezen váltózó és veszedelmes üdőkben s inkább, mint az tavali és idei esztendőben is sem az héti, sem pedig az ország h vasarinak itten jó folyások nem volt, azért instálna, á nemes tanács meltoztassik valami engedelemmel lenny az vambeli censusbul.

Ezen dolgot á nemes tanács considerálván, minthogy láttya igaz instantiáját, ahozképest vambéli censusbul pro anno praeterito engetett néki el hét hétre járandó census, minden hétre esvén 10 forint és így az neki tett engedelem forint 70.

Es így ezen Isráel vámos sidoval és az tavali kamarással pro anno 1704. proxime praeterito elővitetvén az vám census eránt való sumptus ekképpen placidáltatott, hogy tudnyailik a nemes tanács parolájára adván az idevalo csapok bizonyos posztot per forint 136 den. 94, mely summa minthogy ezen sidonak azon csapok adossak voltak, defalcaltatott az sidotul járandó vambéli censusbul, item azon vámtul az előbbenyi ideigh való administratortul, Kommondi névétul á meghirt kamarás két hétre percipiált forint 22. Item azután is azon Kommonditul percipiált forint 7 den. 48. Item azon sido maga sojából is á nemes tanács parancsolattyal Olisser vramnak adott egy kü soot per forint 4 den. 20. Ez is subtraháltatott. Item az nemetek számára is maga sojából adott soot ad florenos 3 den. 64. Ez is detráháltatván azon censusbul. Azonkivul, ut supra, hét egisz hétre ob rationes praemissas elengedetettvén néki az vambéli census, ugymint forint 70, ezeket computálván az tavali esztendőre járandó vambéli census eránt azon vámos sido egiszlen contentálta á nemes várost, egyedul restál forint 6 és így uyobbán vambeli esztendeje juxta contractum kezdődöt el a 1-ma May mensis currentis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1702—1708. évi tanácsjegyzőkönyv 201/b.—202/a,

1705. augusztus 1. Bécs. Gróf Batthyany Ferenc megütközve értesült arról, hogy Jakab nevű rohonci zsidóját Kőszegen bilincsbe verve bebörtönözték. Azt kéri a jó szomszédságra való tekintettel Svetics János kőszegi városbírótól, hogy addig is, míg Kőszegre mehet, a zsidót engedjék szabadon.

Generose domine, amice mihi observandissime servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Inaudio, quod judaeus meus Rohonziensis Jacobus nomine Ginzii arestatus et vinculatus existat, siquidem autem antequam utraque pars non exaudiatur, tam severe cum eodem procedi non possit. Dominatorem vestram amice requiro, velit eundem meum judaeum usque ad adventum meum ex vinculis dimittere. Appromitto, quod quamprimum descendero, omnimodam satisfactionem impensurus sim, ut bona inter nos vicinitas tanto magis observari queat, quam in reliquo salvam et incolumem diu supervivere exopto. Datum Vyennae, die 1. Augusti anno 1705.

Generosae dominationis vestrae amicus servire paratissimus:

Comes Franciscus de Batthyán.

Kívül: Generoso domino Joanni Suetich liberae regiaeque civitatis Ginziensis iudici, domino amico mihi observandissimo Ginzium.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1705. aug. 1.

Levélpapír, melynek vízjegye: koronás kétfejű sas, zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűspecséttel és hátlapon ez egykorú feljegyzéssel: *exhibitae die 2. Augusti 1705.*

1705. augusztus 29. Pozsony. Dolianszky György Gottlieb különféle ruházati cikkekre ez évtől kezdődően Hirschl Spiro pozsonyváraljai zsidótól 182 forint értékben vásárol, amelyre időközben 30 forintot törleszt le és így az adóssága még 1718-ban is 152 forint. A zsidó 1720-ban per útján jut a pénzéhez.

Prespurg, den 29. Augusti 1705.

Wegen dero klaid vor den jungen herrn Borlamiha mit verwilligung der gestrengen frau Tulliazzaein ist aussgenohmen worden mit gemachten kauff, alls nemblich:

7 ellen tuch a 3 fl. 25 den. . . fl. 22 den. 75.

8 elen glantz leinwanth a 40 den. . . 3 fl. 20 den.

1 $\frac{1}{2}$ elen toppelten brochat per 1 fl. 35 den.

2 $\frac{1}{2}$ elen sigel leinwanth a 20 den. . . 50 den.

1 $\frac{1}{2}$ loth seiden a 40 den. . . 60 den.

2 elen weisse leinwanth a 25 den. . . 50 den.

2 elen weissen taffet a 2 fl. 50 den. . . . 5 fl.
 12 $\frac{3}{4}$ elen tuch a 5 fl. 75 den. . . . 70 fl. 90 den.
 1 elen glantz leinwath per 40 den.
 Item auf die jungerische kleider noch gemachten kauff 8 $\frac{1}{4}$ elen
 tuch a 2 fl. 75 den. tuth 22 fl. 68 $\frac{1}{2}$ den.
 4 elen hauss leinwanth a 20 den. . . . 80 den.
 4 elen quinett per 1 fl. 60 den.
 2 lath seiden a 40 den. . . . 80 den.
 1 elen engel soth per 56 den.
 22 elen cronrosch a 1 fl. 25 den. . . . 28 fl. 12 $\frac{1}{2}$ den.
 13 elen flohr a 1 fl. 10 den. . . . 14 fl. 10 den.
 $\frac{1}{2}$ elen glantz leinwanth 20 den.
 $\frac{1}{2}$ elen tafet per 75 den.
 1 $\frac{1}{2}$ elen glantz leinwanth a 40 den. . . . 60 den.
 per seiden 15 den.
 $\frac{1}{4}$ elen tafet 55 den.
 6 elen fenster bentlich a 7 den. . . . 42 den.
 $\frac{1}{2}$ elen bratt in flohr 37 $\frac{1}{2}$ den.
 9 elen flohr a 40 den. . . . 3 fl. 60 den.
 1 elen tafet per 1 fl. 56 den.
 summa 182 fl. 47 $\frac{1}{2}$ den.

Zu diessen monath (zahl) 30 fl.

Hierschel Spiro.

Geörg Gottlieb Dolianssky recognoscire vndt beedte trachten zu bezah-
 len disem rest per fl. 152 anno 1718. den. 17. Septembris.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 355. jelzésű iratcsomóban.

Mivel a visszafizetés nem történt meg, ezért Sigray Ferenc alispán 1718. aug. 12-én utasította Orbán Pál szolgabíró, hogy Dolianszky György Gottliebet idézze törvénybe gróf Pálffy Miklós ellen, mint akinek földesúri joghatósága alá Hirschel Spiro zsidó tartozott és szolgáltatasson igazságot.

1720. ápr. 26-án került sor e per tárgyalására, melynek folyamán az alperes nemcsak a tartozását volt köteles megfizetni, hanem 78 forint 35 krajcárt kitevő perköltséget is. L. uo.

370.

1705. október 4. Szászváros. Pápai János, II. Rákóczi Ferenc török-
 országi követe, aki a török vezértől Erdélybe küldött Ali bég nevű követ
 társágában a Portára indul, útközben felszabadítja egy zsidónak a
 harmincados által lefoglalt abaposztóját.

Négy órakor megindulván, Szászvárosra érkeztem egy órakor dél-
 után; aholott is a török lovait készítette s patkoltatta, s megtikkadván
 lovaim is, aznap nyugosztaltam.

Lévén valamely zsidónak ott a harmincadosnál letéve egynéhány vég
 abája, kit is hadak számára foglalt, de még meg nem adta az árát, reám

izent ezen török követ: szabaditsam fel, hadd vihesse el azon zsidó s adhassa el. Megesküdt, hogy valamig el nem bocsátom azon zsidót s fel nem szabaditom jószágát, addig meg nem indul. Megírván ezt a landorfejevári basának is, jobbnak itilvén felszabadítását azon portékáknak, felszabadítottam.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 44.

371.

1705. december 23. A kőszegi városi tanács arra való tekintettel, hogy a zsidó nem szedheti a vámot, elszámolás kötelezettsége mellett annak szedését Cseke Ferencre bizza.

Anno 1705. die 23. Decembris.

Mínthogy pedig á sido vamat nem szedheti, committáltatott usque ad ulteriorem dispositionem amplissimi senatus Cseke Ferencz hogy szedgye sub reddenda ratione.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1702—1708. évi tanácsjegyzőkönyv 249/b.

372.

1706. január 22. Isztambul. A portai német követnek egy zsidó hoz levelet Erdélyből.

A mai napon bizonyos zsidó hozván a német rezidensnek Erdélyből levelet, hallottam bizonyos emberemtül, hogy a magyar hadak Erdélyben vagynak, sok károkat tesznek a németben. A méltóságos fejedelem Nagybányán vagyon. Mely zsidó is azelőtt három héttel indult Erdélyből.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 75.

373.

1706. március 20. Isztambul. Pápai János II. Rákóczi Ferenc törökországi követe és Horváth Ferenc állandó portai megbízottja abból a tényből, hogy a török birodalom legfőbb bírása (= mufti) magához kérte a szultáni tanács (= diván) irodájának vezetőjét (= kancellárius), arra következtetnek, hogy valami történik a magyar ügyben. Sejtésüket egy zsidó bizalmas értesítései is erősítik.

Ma Horváth Ferenc uram a kancelláriushoz menvén, szintén akkor maga tihája által hivatta a mufti a kancelláriust, melyből concludáljuk: akarnak valamit végezni a mi dolgainkban együtt. Aminthogy egy értel-

mes zsidó lévén nálunk, referálta, hogy az elmúlt csütörtökön nagy titkos diván volt a császárnál, nagy dologrul lehetett, mivel azelőtt akármit végeztenek, mindjárt meg tudtuk, de most semmit nem tudhatni felőle, igen titokban vagyon de akarnak valamit, mivel igen zsbonganak.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok 1963. 106.

374.

1706. április 9. Isztambul. Joszef Mennesü törökországi zsidó kereskedő, aki Alboér Ábrahám belgrádi zsidó kereskedő levelezője, a fejedelem utasítására zászlóknak való anyagot készül vásárolni. A szükséges pénzt Ferriol d'Argental Charles isztambuli francia követnek (= orator) kel-lene rendelkezésére bocsátani.

Ma volt nálam egy Joszef Mennesü nevű zsidó, aki is a lándorfejérvári Ábrahám zsidónak correspondense, ki is jelentette: a méltóságos fejedelem zászlóknak való materiákat kíván. Most akar venni ezer singet s mivel hatezeret kívánnak, azt is megvészi, csak legyen pénz. Mivel Ábrahám zsidó írta néki, hogy a materiákat mutassa meg, hozzám hozta. Izentem az oratornak: ígért pénzt, tizezer tallért disponál Ábrahám keze alá, hogy vásároljon a méltóságos fejedelem számára.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 118.

375.

1706. április 20. Isztambul. Az isztambuli francia követ (= orator) tízezer tallért ad Alboér Ábrahám belgrádi zsidó kereskedőnek, hogy a fejedelem részére zászló-anyagot vásárolhasson.

Emlékeztünk előtte: A méltóságos fejedelem írja, hogy tizenkétezer forintrul jött ordere a királytul. Felelt: Énnékem egy pénzrül sem jött, hanem várok. Mindazonáltal én Al Boér nevű lándorfejérvári zsidónak tizerer tallért adtam, hogy ami kívántatik a méltóságos fejedelem számára, azon vásároljon...

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 124.

376.

1706. május 18. Isztambul. Az isztambuli francia követ közli, hogy Alboér Ábrahám belgrádi zsidó kereskedő négyszáz aranyról szóló pénzesutalványt juttat hozzá részben a fejedelem számára.

Mondá, hogy a méltóságos fejedelemnek adott circiter ötezer tallért erga diversas quietantias, de most is hoz assignatiot Alboér embere

négyszáz aranyrul. Annyit nem adhat, aminthogy a többit is order nélkül adta. Kért is, irjam meg a méltóságos fejedelemnek.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 136.

377.

1706. augusztus 15. *Isztambul*. Pápai János a II. Rákóczi Ferencnek szóló leveleket Joszef Mennessü zsidó közvetítésével továbbítja.

A leveleket Al Boér itt való correspondensének adtam pro transmissiōne, ki is ígérte, hogy holnap a czuhadarja vissza mégyen, a lándorfehérvári pasának az által elküldi.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 172.

378.

1706. augusztus 22. *Isztambul*. Alboér Ábrahám értesíti Pápai Jánost a magyarországi hadihelyzetről.

Általmentünk az oratorhoz. Mondotta, hogy a jaszakcsi, ki is Albert nevű grófot Lándorfejérvárig kíserte, megjött, de semmi hirt nem hozott, sem levelet Al Boér nékem szóló levelén kívül, melyben írta, hogy a németek aggrediáltak a földvári hidat, de a mieink ott mind levágták.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 175.

379.

1706. szeptember 10. *Isztambul*. Pápai János Alboér Ábrahámtól felfelvilágosítást kér a fejedelemnek szóló levelei sorsa felől.

Hasszán nevű mellettem lakó törököt expediáltam Lándorfejérvárra, instructiójában adván, tanulja ki Al Boértul: a méltóságos fejedelem panaszkodik leveleimnek eltévelyedése felül, holott kezéhez dirigáltam.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 182.

380.

1706. szeptember 20. *Isztambul*. Desalleurs altábornagy, XIV. Lajos megbízottja II. Rákóczi Ferencnél, utasítja az isztambuli francia követet, fizessen ki egy 13 000 tallérről szóló váltót Joszef Menessünek.

Mindketten mentünk az oratorhoz. Kedvetlen ábrázattal egyszer mondja: vettem Desator levelét, ki is egyebet nem ír, hanem hogy

tizenháromezer tallér vexelt exsolváljak Al Boér emberének. Csudálkozom rajta: a méltóságos fejedelem subscribálván maga azon vexelt, nem méltóztatik nekem levelet írni. Ily summát kelletik exsolválnom, nem érdelek önagyságátul egy levelet?

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 186.

381.

1706. október 10. *Isztambul*. *Jozsef Mennessü átadja Pápai Jánosnak a fejedelem leveleit.*

Estve későn hozta Al Boér embere a méltóságos fejedelem két leveleit.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 189.

382.

1706. október 25. *Isztambul*. *A fejedelemnek szóló levelek késnek, mivel a zsidók még nem vitték el.*

A zsidók mindeddig is a leveleket el nem vitték, aminthogy az orátor asztalán vagynak most is. Ez az oka, hogy a méltóságos fejedelem panaszkodik a leveleknek késő érkezések felül. Igérte az orator, hogy admoneálja mind Al Boér levele által, mind ezeket.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte *Benda Kálmán*. Magyar Századok. 1963. 192.

383.

1706. december 10. *Isztambul*. *A Porta kedvezőtlen véleményét a német rendkívüli követ diplomata-magatartásáról az a körülmény is befolyásolja, hogy olyan pénzigénnyel lép fel a Portával szemben, amelyet a zsidók már előzőleg kielégítettek.*

Amidőn [az internuncius] a vezérnél audientián volt is, semmit egyebet a vezér néki nem szólott, hanem egy levelet kezében adván, egy findzsányi kávét megivott, egy „hoz geldí száfká geldí”-vel¹ elbúcsúzott tőle, aminthogy itt senki is nem becsülte. Többet is értett a kalmársághoz, mint a politicumokhoz; Bécsbül singet, próbakövet, mértékeket hozott magával, úgyhogy azt mondják a zsidók felőle, hogy csupán jubilérvolt, mivel még a zsidót is megcsalta, holott az önálok természet szerint való mesterség.

¹ Török köszöntés: Isten veled!

Princeos Eugenius az elmúlt hadakozásban Horvátország széliben szoritotta meg valamely törökországi zsidókat, kikkel megalkuván tizennyolcezer aranyban, kinek akkor hatezeret meg adván, hatezeret elengedvén, míg a többit praetendálta általa.

Errül requirálván [az internuncius] a vezért, a vezér idehivatta azon zsidót, ki is a vezér eleibe kelvén, felelte: mi ezen dolgunkat eligazítottuk azzal, akire Eugenius bízta azon adósságnak megvételét Eszéken. Midőn a vezér ezt megértette, azt felelte [az internunciusnak]: elsőben jól kellett volna investigálni ezen dolgot, mivel ezek már azt complanálták, szégyen is ily dologban avatni magát.

Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 199—200.

384.

1707. január 1. Nándorfehérvár. Pápai Gáspár nándorfehérvári rezidens a Rákóczi Ferenc belgrádi háznak felügyeletével megbízott Barát György részére Alboér Ábrahámtól 15 tallért vett fel.

Az landor fejevári háznak gondviselőjéül rendeltetett Barát György nevű Nagyságod szolgálója, ki is az üdvezült fejedelem [Thököly Imre] idejében is bizonyos ideig ezen háznak gazdája volt. Kivántatik azért Nagyságod kegyelmes dispositiója, kívánván Nagyságodat conventio mellett szolgálni; feleséges ember lévén, kíván esztendőre 60 tallér fizetést, úgy, hogy azon fizetéből legyen maga intertentioja és ruházattya is. Most penig mezitelen lévén in rationem kértem fel számára Abraham Albohertül 15 tallérokat.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 68.

385.

1707. január 22. Rozsnyó. II. Rákóczi Ferenc értesíti Pápai Gáspár nándorfehérvári rezidenst, hogy költségeinek fedezésére Alboér Ábrahám nevére 300 tallért utalványozott.

Annakfelette értvén kegyelmednek is a' költség iránt való megh fogyatozását, assignáltunk Alboer sidóra három száz tallérokat, a' mellyből Szent András János hívünknek is adgyon a' mennyit gondol kegyelmed, és edgyersmind informállyon mennyi külcsegű conventióbéli fizetéssel érhetné meg esztendő alatt, a' mellyet inkább kívánúnk állandóképpen edgyser számára rendelni, 's-úgy azon summából a' nándorfejevári háznál lévő gazdát is exolvallya kegyelmed és a ház reparatiojára is azon kívül is telhetik.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 68.

1707. március 8. Isztambul. Pápai János portai követ Ráday Pálhoz írt levelében közli, hogy előzetes számadásába hiba csúszott, többek között azért, mert a zsidó Alboér is szerepelt a bevételi rovatban.

... Lelkem Komám Uram, minap a francia orator extractusának specificatiojának summáját kevesebre computáltuk, melly is a francia nyelvnek nem tudásából lett, és hogy Al Boér is percipiált azon summában, de a particularis perceptioban nincs semmi hiba, arrul assecuralom is eő Nagyságát...

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 87.

1707. április 12. Marosvásárhely. II. Rákóczi Ferenc úgy rendelkezik, hogy Pápai János portai követ és Horvát Ferenc állandó portai megbízott csak azoknak a kereskedőknek fizesse ki az abaposztó árát, akik az utalványozásról igazolást mutatnak föl. Az Alboér Ábrahámtól vásárolt 9690 vég abáért fennálló követelést is csak asszignáció ellenében egyenlítse ki.

E felett adgyuk tudtára kegyelmeteknek, hogy noha előbbeni leveleink által parancsoltuk vala, hogy ... tött volna bizonyos rendelést kegyelmetek az hadak számára való abának megh szerzése iránt; de mivel ... a jövő campaniára máris annyi abát vétettünk, a' melly elég-séges fog lenni, intimallyuk kegyelmeteknek, hogy azon negotiatiot hadgya abban kegyelmetek, és tovább parancsolatunkon kívül az abának meg szerzése felől senkivel se végezzen, hanem csak azokat exolvallya, a' kik assignatioinkat fogják producalni, a' minthogy már néllyek a' kereskedők közül le is érkeztek eddig azokkal kegyelmetekhez és Alboértül most is ujonnan 9690 véggel vétetvén, talán ennek árrát is oda fogjuk assignálni; mindazonáltal ámbár magát insunuallya is kegyelmetek előtt, de specialis assignationk nélkül semmit se fizessen nékie.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 152.

1707. július 6. Isztambul. II. Rákóczi Ferenc értesíti Pápai Jánost: nem hajlandó a Porta engedélyét kérni, hogy a kuruc sereg a végvárok ellen támadást indíthasson. E közlésére válaszolva Pápai említi, hogy a kérdésről Alboér Ábrahám már előzetesen tájékoztatta.

Felséged Somlyóruul 1^a Maji küldött méltóságos levelét alázatos engedelmességgel vettem, melyet minekelötte vettem volna is, Alboér ide-

érkezvén declarálta, melyhez képest ha valamint megindulnának a dolgok s kívánna velünk tractálni a Fényes Porta, erre lenne reflexiónk.

Pápai János levele Rákóczi Ferencnek. Orsz. Lt. Rákóczi Szabadságharc. lt. I. l. caps. D., fasc. 80. — Közölve: Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 375.

389.

1707. augusztus 15. Isztambul. Pápai János és Horvát Ferenc jelentik II. Rákóczi Ferencnek: a nagyvezér hozzájárult Pápai János hazatéréséhez:

A sátrat és a szőnyeget Alboérral elküldötték.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1961. 321.

390.

1708. március 16. Nándorfehérvár. Pápai Gáspár nándorfehérvári rezidens jelenti II. Rákóczi Ferencnek, hogy Alboér Ábrahám kész abaposztót szállítani.

Instál Felségednek alázatosan Alboher: 8000 fejer abája vagyon. Ha Felséged parancsolja, ki szállyittya . . . Azon áron adgya ő is, az mint másokktul veheti Felséged.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1961. 407.

391.

1708. április 12—13. Kassa. Rákóczi Ferenc utasítja Pápai Gáspár nándorfehérvári rezidentet, vegyen fel Alboér Ábrahámtól 100 000 forint kölcsönt, egy részét lisztben is adhatja. Egyben a szállítandó abaposztóért a thessalonikai kereskedőknek fizetett árat fogja kapni.

. . . szölylon kegyelmed Alboérral, hogy mivel Nándorfehérváron száz ezer forintokra volna szükségünk, kit mi minden bizonyal és fogyatkozás nélkül Constantinapolyban ki fizetettnék, nem lehetneé más társaival edgyütt arra mondgya, hogy azon summának szerit tevén, a' mire Nándorfehérvár közül forditanunk kellene, praestalthatná, és nevezetessen annak edgy részén, ha valahogy hadaink történetből a' török határok körül operalodván az élésből meg találánk szükülni, szerezhetneé vagy circa 20 ezer kila kenyérnek való listet; mindazonáltal intentumunkrul semmit se jelencsen kegyelmed nékie, hanem csak

generice szollyon, és adandó választát mentül hamaréb meg írja 's- maga is penig kegyelmed mennyen végére, hogy jár Tömösvár és Nándorfehérvár közül a buzának az ide való Kassai köbölhöz vagy posonyi kilához képest az ára is az iránt tudositson. E mellet az aba álapotytyában¹ megh mondhattya nekie kegyelmed, hogy ha mentül hamaréb maga kölcségén egész Egerig ki hozattya, acceptalni fogjuk azon az áron, ugy mint tiz[en]jöt poltura hiján három rhenes forintokon, a' mellyen a' thessalonicaei kereskedóktül a festet abát Karánsebesnél el szoktuk szedni . . .

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1961. 406—407.

392.

1708. június 19. Nándorfehérvár, Pápai Gáspár nándorfehérvári rezidens jelentést tesz II. Rákóczi Ferencnek tárgyalásairól, köztük Alboér Abrahammal folytatott megbeszéléseiről.

Az liszt meg szerzése: Itt meg lehet vehetni száz okát egy talléron. Itt mindent oka számra adnak. Lehet egy kilában tiz oka. Alboher igéri magát reá, hogy szerit teszi 20000 kilának. Száz ezer forintra magát nem ígérheti kész pénzre, hanem tiz ezerkint ottan ottan contentaltatván, kész ujjolag deponalni.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 408.

393.

1708. november 23. Schlesinger Izrael zsidó 4 év előtt 56 kardot adott el Kőszeg városának darabját 2 forintért, melynek kéri most az árát. A városi tanács utasítja, hogy az akkori városkamarástól, Steiner Lőrincztől szerezzen elismervényt a kardok számáról.

Anno 1708. die 23. Novembris.

Israél Schlezinger névő sidó compareálván alázatossan detegálta, hogy eő azelőtt négy esztendővel itt laktában a nemes város számára 56 kardot adott, melly kardoknak az árra mai napigh is nékie restál, instal azért annak meghfizetiseért adván egyet-egyet forint 2. Ezt ugyan á nemes tanács tudgya, hogy kardokat adott, de 56 lett-é vagy sem? az nem constal. Minthogy azért Steinner Lőrincz uram, mint akkorbéli kamarás kezihez vedte, föl is írta annak számát, azért keresse föl annak specificatioját.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1702—1708. évi tanácsjegyzőkönyv 512/b.

¹ L. Pápai Gáspárnak 1708. március 16-án kelt jelentését.

1708. II. Rákóczi Ferenc postáját főleg kereskedők közvetítették. Különösen Alboér Ábrahám belgrádi zsidó kereskedő emberei hoztak-vittek sok levelet. Pápaiék elszámolásában ilyen tételek szerepelnek:

Alboér amely két-rendbéli levélvívó postának fizetett, itt megadtam neki, ugymint 24 tallér.

Ugyan Alboérnak 3 rendbéli levelekért, kiket a fels. fejedelemhez küldött . . . 66 tallér.

Ráday Pál iratai. II. 1707—1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és Maksay Ferenc. Akadémia Kiadó. Budapest, 1961. 37.

1709. december 6. Kőszeg városa 8 évre bérbe adja a vámját Schlesinger Izrael zsidónak évi 450 forint haszonbérért, ki azért, hogy vas és faolaj kivételével ezenfelül még szabadon kereskedhet is, további évi 50 forintot fizet, tehát összesen évi 500 forintot. Ezt az összeget negyedévi részletekben előre köteles megadni. Sem Kőszeg városa más zsidónak nem engedi meg a kereskedést, sem Schlesinger más zsidóval nem társulhat. Kőszeg város egyben biztosítja Schlesinger zsidónak és házanépének a szabad vallásgyakorlatot.

Anno aintausendt sibenhundertundtneunten den sechsten Decembris ist zwischen einen wohledlen stadtmagistrat und sambentlichen burger-schafft diser königlichen freystadt Günss auff dem rathhauss in beywesen dess herrn stadtrichters Michäel Krugowitsch, wie auch anderer versambleten herrn dess innern vnnd eysern raths an einem vnndt dan den juden Isräel Schlösinger andern theilss nachvollgende contracts puncten auffgericht, gemacht vnnd beschlossen worden, als nehmlichen:

Erstlichen würdt ihme Isräel Schlösinger und nach seinem absterben seinen weib und kündern gemeiner stadt allhier gehörige mauth von ersten Januarii dess eintausendt sibenhundertvnndzehennten jahrs auff acht gantzer jah, doch wan er wegen einer contagion oder kriegsge-vöhrlichkeiten nicht vertriben werdte, darvon vnss Gott gnädiglich behüetten wölle, in bstandt gelassen, dieselbige zugenüessen, wie in vorherogehenden contract dess 1696-ten jahrs gegen bezahlung vierhundertfunfftzig gulden.

Anderten verspricht er Isräel Schlösinger gemeiner stadt wegen quartier, portionen vnnd anschlag geldtern, wie die immer nahmmen haben mögen und dass er, sein weib und kinder unter gemeiner stadt protection vnndt schutz wider jedermäniglich allhier imperturbirt leben vnnd seine handlung treiben möchte, zu handten dess herrn stadtcamerers á parte in paaren geldt jährlich zu bezahlen funfftzig gulden,

bringt also jährlich die summa sowohl von der mauth, als den schutz und portionen gelt fünffhundert gulden, von welchen 500 fl. er Isräel Schlösinger, sein weib oder kinder dem vierten theill alle viertljahrs termin voraus dem herrn stadtcamerer oder wem es ein ehrsamber rath anweisen wirdt, richtig zu erlegen vnnd zubezahlen schuldig ist.

Drittens verspricht er Isräel wehrenden disen acht jahren vor sich, sein weib und kinder keinen frembten oder ander juden ausser seine äigne leüth, in seiner geseelschafft zu nehmen, allhier nicht aufzuhalten, nicht hereinzign oder ihnen vnterschleiff oder auffendhaltung zu geben, herentgegen verspricht auch ein ehrsamber mägistrat vnnd gemeine burgerschafft keinem frembten juden neben ihme Isräel Schlösinger, sein weib und kinder dise acht jahr über, wehr der auch sein möchte, in dise stadt einzunehmen oder inwohnen zu erlauben vnndt kein gwölb auffzurichten nicht gestatten.

Dargegen zum vierten verspricht ein ehrsamber raht und gemeine burgerschafft ihme Isräel Schlösinger, sein weib und kinder dise wehrende acht jahr bey diser mauth und handtierung zu schutzen, zu protegiren und handtzuhaben wider jedermäniglichen.

Fünfftens solle ihme Isräel Schlösinger, sein weib vnnd kinder diser acht jahren erlaubet sein und frey stehen, wie vor disen, als er die mauth in bstandt gehabt, seine handlung zu treiben und kauffmans wahren herein in die stadt zu führen, ausser eisen und baumböll, damit zu handeln, wandeln vnd zu verkauffen nach ihren belieben.

Sechstens solle erstgemelter Isräel Schlösinger, seinen weib vnndt kindern dise acht jahr über dass steinerne gemainer stadt zuegehöriges hüttl neben dem tahr rechter handt, wo yezo der knöpffmacher ist, übergeben werden, ihre wahren allda offentlich feylzuhaben vnnd zuverkauffen ohne alle verhindernuss, keinen jährlichen zünss oder bestandt aber ist er Isräel oder die seinigen von besagten hüttl nicht zu geben schuldig, im fahl aber er Isräel oder die seinigen an besagten hüttl etwass nothwendiges oder zu seiner handlung teigliches repariren wolte, so solle solche reparirung mit vorwissen vnnd willen dess herrn stadtrichters oder eines ehrsamben raths geschehen vnnd dergleichen uncosten an dem jährlichen bestandt defalciret vnnd herrn stadtcamerer anstatt baaren gelt einzunehmen verbunden sein.

Sibenden wirdt von einen ehrsammen vnd löblichen stadtmagistrath dem walt — vnnd veldthüettern, wie auch denen trabanten ernstlich anbefohlen zu allen, absonderlich zu jahr- und wochenmärckt zeiten bey denn fährt und gassen, gleich wie vor disen wohlachtung zu geben, damit nichts durchpracticiret werdte. In fahl aber obbemelte stadt bediente hierinnen saumseelig sein solten, wirdt er Isräel solches dem herrn stadtrichter zeitlich anzudeuten haben, mit dem condrabant aber soll es die beschaffenheit haben, das wan ein oder der ander die mauth vorbey gehet und solche nicht abrichtet, hernach, da er Isräel Schlösinger solches wahrnehme, er solches alsobalt dem herrn stadtrichter anzudeuten schuldig ist und da es erwäsllich gemacht wird, dass dasselbe ein rechtmässiges contrabant ist, zwey theil gemeiner stadt einzuhändigen schuldig, dem dritten theill aber vor sich behalten kan.

In fahl aber er einem sein sachen oder wahren unbillich contrabandiren werdte, damahls gemeine stadt nicht einige interessenz darbey haben solle, sonder er Isräel Schlösinger wegen dergleichen unbillichkeiten sich ledig zu machen wissen werdte.

Achtens solle ihme Isräel Schlösinger, seinen weib und kündern, wie auch seinen haussgesundt ihre jüdische caeremonien allhier, doch in der still zu treiben, wie vorhero zuegelassen wordten.

Neundtens sollen über dise auffgerichte contracts puncten zwey gleichlautende exemplaria, eines unter gemeiner stadt insigl dem Isräel Schlösinger, seinen weib und kinder zur versicherung und dargegen das andere von ihme Isräel Schlösinger unter seiner handtschrifft und petschafft verfertiget und einem löblichen stadtmägistrat zuegestellet werdten, alles treylich und ohne gueöhrde. So beschehen in diser königlichen freystadt Güns anno et die, ut supra.

אשר אנשיל מרגליות

Kivül: Contract mit dem Issräel Schlesinger, als mauthner allhier.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1709. dec. 6. Ivrétü papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, a szöveg alatt Schlesinger Izrael (?) héber aláírásával és vörös viaszba nyomott ovális alakú ép gyűrűspecstjével, míg az irat hátlapján e feljegyzés olvasható: Anno 1727. die 26. Marty iterum ad 8 annos extensus, uti videre est in prothocollo.

Ennek a szerződésnek a fogalmazványa megtalálható uo.

396.

1709. december 6. A kőszegi városi tanács a vámot 8 évre bérbe adja Schlesinger Izrael zsidónak évi 450 forint haszonbérért, míg a kereskedése és boltja után évi 50 forintot fog fizetni.

Anno 1709. die 6. Decembris.

Issrael Schlösinger nevü sidonak, ki is azelőtt ittvalo vámos vala, az vám adatott 8 esztendeigh in et pro fl. 450, á parte az kereskedéstül fl. 50, melly 50 forintokban az bot is értetik, az mint az contractusbul kiteczik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1709—1713. évi tanácsjegyzőkönyv 132.

397.

1710. május 12. Häring György kőszegi magyar kalapos özvegye, Wisiak Szabina halála után többek között Schlesinger zsidónak 122 forinttal, míg Gäczl rohonci zsidónak 200 forinttal maradt adósa.

Anno 1710. den 12. Maii. Inventur vber wailandt Sabinae Wisiakin, des auch waillandt Geörg Häring gewesten ungärischen huetmachers seeligen allhier hinterlassenen wittibs verlassenschaft.

Schulden auss den gueth.

.....
Item den Schlesinger judn fl. 122.

.....
Item dem Gäczl judn zu Rechnicz fl. 200.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1710.
máj. 12.

398.

1710. június 4. Teufel Jakab kőszegi magyar kalapos özvegye, Jankovics Erzsébet utáni hagyatéki tárgyaláson megállapítást nyert, hogy többek között Schäpsl zsidónak 22 forint 32 dénár tartozás maradt fenn.

Anno 1710. den 4. Junii. Inventur und abtheilung weyland Elisabeth Jankovicsin des auch weyland Jacob Teüfels gewesten burgerlichen ungerischen huetmachers allhier nachgelassenen wittibs hierinnen ange-merckte 4 leiblichen kinder und erben betreffendt.

.....
Es sindt verhanden folgende passiv-schuldn.

.....
Dem Schäpssl juden fl. 22 den 32.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1710.
jún. 4.

399.

1710. július 10. Néhai Rodler Mihály kőszegi magyar kalapos többek között Schäpsl Sámuel szalonaki zsidónak 159 forint 67 dénárral tartozik.

Anno 1710. den 10. Julli. Inventur über weylandt Michäel Rodlers gewesten burgerlichen vngerischen huetmachers allhier weniger verlassenschaft.

.....
Schulden auss dem gueth.

Erstlichen den juden Samuel Schapssl von Schlaning restiert fl. 159 den. 67.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1710. júl. 10.

1710. augusztus 16. Isztambul. II. Rákóczi Ferenc utasítására Pápai János és Horváth Ferenc visszatérnek Magyarországra. Horváth Ferenc Alboér Ábrahámmal Belgrádnak veszi útját. Pápai erről értesíti a fejedelmet.

Kegyelmes Uram,

Felséged 21. s 30. Junii datált parancsolatit alázatosan vettem. Azonnan insinuáltam magamat a kancelláriusnál, Felséged parancsolatját előtte declaráltam, ki is szórul-szóra leírván, szokása szerint azzal nem mulata, hanem beadá a vezérnek. Tegnapelőtt hozzámenvén Csuzi*, azt felelte: az irások bennvagnak a vezérnél, jöjj holnapután, választ adok. Ahhozképest Horváth Ferenc uramat ma előre meg is indítottam, mivel Alboérral megyen szekerekkel; huszonnég nap alatt érkeznek Landorfejérvárra. Ugy megyek, hogy utban érjem.

Pápai János levele Rákóczi Ferencnek. Orsz. Lt. Rákóczi-szabadságharc It. I. 1. caps. H., fasc. 226. — Közölve: Pápai János Törökországi naplói. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán. Magyar Századok. 1963. 388—389.

1711. május 12. Kaimerné, szül. Salamon Éva kőszegi polgárasszonynek és fiának, Marhoffer Sámuelnek vagyonát többek között Schäpsl zsidónak járó 90 forint adósság terheli.

Anno 1711. die 12. mensis Maii. Inventur frauen Evam Kaimerin, eine gebohrne Salamannin und ihren sohn Samuel Marhoffer betreffend etc.

.....
Schulden aus den gueth.
.....

5. dem Schapssl juden fl. 90.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1711. máj. 12.

1711. június 26. Gyimótfalva. Gróf Batthyany Ferenc figyelmezteti Krukovits György kőszegi városbíró, hogy Schäpsl nevű és más zsidónak is adós kőszegi polgárokat szorítsa tartozásaik megfizetésére, hogy ne kényszerüljön a jó szomszédság rovására más megoldást alkalmazni.

Ajánlom szolgálatomat joakaro biro vram kegyelmednek!
Sápsli nevű sidom több társaival együtt tovább is instalnak nálom,

* Pápai János helyettese.

hogy némellyek ott a várossiak közzül adossok és semmi uttal nem akarják eöket meghelégéteny. Magok pedigh az creditoroktul, kiknek tartoznak, fölöttéb is impetaltatnak. Arra nézve akarám iterato és utolszor requiralnom kegyelmedet, az szép szomszidságunk tovább való meghmaradását tekintvén, amennyire némellyektöl kitelhetik, contentaltassa kegyelmed eöket bonis, másként más uttul kellettik contentatiojokat keresnem és a jo szomszidságh sirelmével is valami izetlenségre fakadnom, nem remélvén ugyan arra bocsássá kegyelmed. Ezzel Isten éltesse jo egisegben. Datum Jarmonstorff, 26. Junii 1711.

Kegyelmednek joakaroja szolgál:

Groff Batthyany Ferentz manu propria.

Post scriptum. Én többül kegyelmedet nem busitom. Eranta kéntelen leszek magamnak satisfacialny.

Kivül: Generoso domino Georgio Krukovits liberae regiaeque civitatis Gynziensis judici etc., domino vicino mihi observandissimo Ginzium.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1711. jún. 26.

Levélpapír, melynek vízjegye: címerpaizs, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú címerpecséttel.

403.

1711. július 10. Kőszeg. Feichtinger János kőszegi posztókészítő és neje, Éva elismerik, hogy Schäpssl Sámuel szalonaki zsidó kereskedőnek 53 forinttal tartoznak, amelyet kamattal együtt ígérnek a legközelebbi Szent Mihály napig megfizetni.

Ich Hannss Feichtinger und meine eheliche hausswürthin Eva, tuchmacher alhier, bekennen mit diesen offenen schuldbrieff, wo der zu lesten vorgebracht wird, dass wir redlich schuldig worden sind dem ehrengachten Samuel Schäpssl handelsjud in Schläning eine summa geldt, benanntlichen dreyundfunffczig gulden, id est 53 fl., ieder derselben zu 60 kreitzer oder 100 ungarischen gerechnet. Solche summa geldt versprechen wir von heut dato nach und nach zu bezahlen, aber die völlige bezahlung mus seyn bis Michaeli 1711-ten jahrs mitsambt dem gebührlichen interesse. Wann wir aber auf obbestimfte zeit nicht zahlen wolten noch könten, solle obbemelte darleyher macht haben sich zahlhafft zu machen an unsern haab und guth, seye ligends oder fahrends, nichts darvon ausgenohmen, vor allen unsern schuldnern, weilen wir noch solches vor der rebellionszeit schuldig worden sind. Auch auf alle unsere unkosten ohne einzige klag macht haben solle uns aufzuhalten, wo es auch immer seyn mag. Solches bezeugen wir, weilen wir keinen pötschafft versehen, mit unsern creucz-zug und nahmen. Stadt Ginzs, den 10-ten July 1711.

Maister Hannss Feichtinger tuchmacher und meine weib †.

Kívül: Schuldbrieff von maister Hannss Feichtinger und seiner ehelichen, hausswürthin Eva betreffend per 53 fl.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1711. júl. 10.

Papiros vízjegy nélkül, előlapon a szöveg alatt vörös viaszba nyomva Feichtinger János ovális alakú gyűrűspecsétével és hátlapon legalul e héber irással:

דענו פייבטיג

404.

1712. január 22. A kőszegi városi tanács Schapsl rohonci zsidó, valamint Leidenfrost Bálint és Marczel Sámuel között fennforgó viszályban igyekszik rendet teremteni.

Anno 1712. die 22. Januarii.

Leidenfrost Valentin, Marczel Sámuel uram, úgy Sapsl névő sido között az minémő kérdések tamodtanak, in originali producalt obligatoriak vighet, mellyeket adott vala napok nehay Bosky Mihállyné említett sidonak, azeránt á nemes tanács elégét faradozott.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1709—1713. évi tanácsjegyzőkönyv 397.

405.

1712. március 1. előtt. Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos folyamodványában azt kéri a kőszegi városi tanácstól, hogy kb. 8 év előtt Kőszeg városának eladott 56 db magyar kard árát fizessék meg. A városi tanács foglalkozván ez ügygel, a kardok ára fejében 112 forint megfizetéséről intézkedik.

Tekintetes nemes tanács!

Nem kétlem, mégh frís emlékezetben vagyon az nemes tanács ellött, midőn ezellött circa nyolcz esztendővel és ugyan nehay nemzetes vitélő Benök István vram birosághában bizonyos eötvenhat darabbul álló magyar kardokat maghammal el akarván vinyi, már az szekeremen is lévén, azon kardokat meghirt nehay biro vram Stajner Lőrincz akkorbéli kamarás vram által ugyanaz nemes tanács akaratyából az nemes város szüksighire tülem meghvetetvin itt fogta, alku szerint, amennyiben tudni illik magamnak is töltek, ugymint darabja 2 forint 25 dénárban. Tett volna azirt az ara 126 fl. 10 den., melly summa pinz, mivel mai napigh is inexasolute az nemes városnál volna, en pedigh lévén ellemben az nemes városnak contractusson szerint angariátim praestálendo arendával adosa, az okaért az nemes tanácsot bizodalmassan kérem, tekintvén sok izbéli kárvallássimat, főképen az arendát nem adaequáló csekily vámbéli proventusimra nízve is, azon meghnevezet summát in sortem debitae arendae imputálván acceptálnyi és engem desuper quietálnyi méltosztasson.

Melly abbéli az nemes tanács jó akaratját igyekezem minden tülem
meghlehethő dolgokban csekily tehetségem szerint kötelessen megh-
szolgálni, maradván azon nemes tanácsnak alazatos köteles szolgálja:
Shlezinger Izrael pro tunc vámos manu propria.

Kívül: Az tekintetes nemes szabad királyi Kőszögh városának érde-
mes tanácsához etc., bizodalmas nagy jó vrainhoz eő kegyelmekhez
alazatos nyujtando instantiája az belül meghirt supplicánsnak.

Szombathelyi áll. Itárban Kőszeg város Itára, Miscellanea 1712, márc. 1.

Papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel:
instantia Israelis Schlezinger és ugyanitt e tanácsi elintézésel:

Anno 1712. die 1-ma mensis Martii in senatu hujus liberae ac regiae
civitatis Kűszögh praesentibus perillustri domino iudice ordinario et
nonnullis utriusque ordinis senatoribus ezen instantia elovastatván és
reperialván, hogy anyi kardot adot legyén az instans, arra nizve com-
mittáltatik kamarai uramnak, hogy az instans által minden fertally
esztendőre tartozando és prestalando censusban azon kardoknak az
arrát defalcálja computálván egy kardot két forintra, tizen in toto
száztizenkét forintot, id est fl. 112, maga adando számadások alkalma-
tosághaval pedigh ezen indorsatiot, rea iratván az quietantiat, hogy
aziránt az instans contentaltatott, producálja. Actum Kűszögh, in senatu
die et anno, ut supra. Notarius civitatis.

406.

1712. március 1. A kőszegi városi tanács meghagyja a városi kamarás-
nak, hogy Schlesinger Izrael zsidó vámos bérletéből 56 kard ára fejé-
ben 112 forintot írjon javára.

Anno 1712. die 1-ma Marty.

Schlészinger Issrael névő sidonak az 56 kardnak az árra, computál-
ván edgyet per 2 florenos, kamarás uram bonificálja vagyis az tüle
praestalando censusbul defalcálja, senaturaliter concludáltatott.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1709—1713. évi tanács-
jegyzőkönyv 418—9.

407.

1712. április 7. Sopron. Gróf Széchenyi György menyének ruhakelmét
mutatnak be a zsidók.

A menyem miatt is bujdosásra köll adnom magamat; megigérvén
neki az gyermekágyból való fölkelésre az egy köntösre való tetszetes
materiát. Hoztanak az zsidók, de egyik sem tetszik neki.

Gróf Széchenyi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta
Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 283.

1713. január 5. Fertőszéplak. Gróf Széchényi György Austerlitz zsidó útján is próbál pénzhez jutni.

Én elbocsátám Szalay Ádám uramat Kismartonban, adván elég instructiót, írtam az mélt. hercegnek magának is, praefectus uramnak és Tarnóczi András perceptor uramnak, hogy ha lehet, üressen ne bocsássák, és cselekedjék annyi gratiát velem, hogy 5000 frtot adjanak . . . Azt is megparancsoltam, hogy Austerlicz sidónál is szóljon, ha ő is nem vitt-e valamit végben.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 329.

1713. január 19—20. Sopron. Gróf Széchényi György tartozásainak kiegyenlítésére kinnlevőségeit igyekeznek behajtani.

Gondoltam ugyan, hogy én ide magam zidó vámosom mintegy fél asecuratiójára valami 2—3000 frtnak fölvételében meg nem csalatkozom, de az hol legnagyobb reménség vala, ottan az pogán zidónak obsitot adtak, más helyekről biztató szóval táplálnak, de úgy látom, Sopronban nem köll keresni, másutt nincsen is, ha csak hadviselő embereknel föl nem találhatik.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 343.

1713. február 8. Kőszeg. Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos folyamodványában arra kéri a kőszegi városi tanácsot, hogy a marhavészre való tekintettel, mely miatt nemcsak a hetipiacok, hanem az országos vásárok is elmaradtak, azután az osztrák határokat is lezárták, végül a nemes emberek nem fizetnek vámot, az évi haszonbéréből engedményt kapjon.

Wohledler vndt hochweisser statt magistrad!

Hochgeehrteste, gebitundte herrn, dass ich euer herrlichkeiten mit diessen vntherthenigen behöllignunss zwingt mich die hochste noth darzu, indeme euer herrlichkeit selbst gantz wohl bekindt ist, wassmassen schon ein geraume zeit vndt fast von anderthalb jahren her die von einen hochweissen rath auffgenohmenen mauth mit meinen grossen schadten gantz schlecht ist bestellet gewessen undt noch ist, indeme

erstlich der grosse verfall sowohl hier, als auff dem landt wegen dess sit venia viech sich ereignet, das fast niemandt herein zu komen erlaubet wordten, dardurch nit allein die zufuhren an dem wochenmärckhen, sondern auch an dem jahrmarkhen gesperet und gantz keine wohenmarkh gehalten wordten, von welchen das meiste in der mauth einzunehmen gewessen were. Ingleichen seindt schon eine güette zeit hero die päss gesperet vndt aller handl vndt wandl in Öestereich verbotten wordten, dardurch ebenfahl die einkunfft in der mauth merckhlich zuruckh komen undt was noch zum meristen mir zur schadten gereichet, will von den edlleuthen, Gott weiss, ob alle edlleuth sein, wegen ihres handl vndt wandl, wie vor diessen geschehen, in geringsten in der mauth nichts bezahlet, sondern frey zu passiern verlanget werdt. Dieweillen dan auss obermelten und noch andern vrsachen mir der groste schadten in der mauth, welche ich umb ein grosse summa geltt arrendiret, vervrsachet wierdt undt ich sambt den meinigen in merckhlichen ruin gebracht werdt undt der gestalten vnmöglich dabey bestehen kan, als gelangt an ewer herrlichkeit, als meine gebietunde herrn mein gantz demitiges bitten, mir diese gnadt zuerweissen vndt an dem jährlichen grosse bestandt einen nachlass wegen meines in der mauth gelittenen grossen schadten zu bewilligen, weillen mir ohne den in meinen habenden contract solches versprochen wordten, wan diese undt andere obenbemelte impedimenta vndt verhindernussen an der mauth vorfahlen möchte, dan sonsten kundt ich unmöglich lenger in einen so grossen bestandt mich fehrner einlassen. Verhoffe also, euer herrlichkeit werdten ihren hohen vernunfft nach alles diesses gnedig considerieren vndt in gnaden befolgen sein lassen.

Euer herrlichkeit, meine gebiedunten herrn gehorsamer:

Ginss, den 8. Februarii 1713.

Israel Schlessinger mauthner alhier.

Kivül: An einen edl, wohlweissen statt magistrad der königlichen freyen stadt Ginss in Nider Vngarn betreffent dinstwilligstes gehorsames bitten per wie in gebetten.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1713. febr. 8. Ívrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon címer, míg a másik oldalon N. M. betűk, hátlapján e feljegyzéssel: *anno 1713. die 3. Marcy* és e tanácsi végzés:

Anno 1713. den 3. Marty ist dies supplication in offenen ratht verlesen worden undt wirt dem supplicanten zur andtwort hinauss gegeben, dass in erwögunng vorgewehnter wichtigen ursachen, welche ohne dem bewust sein, ihm von seynem heyer, lauth contract endtrichtenden quanto, semel pro semper 50 fl., id est funfzig gulden undt solliche werden von 4-ti quartal abgerechnet, das übrige aber wirt ehr supplicant herrn stadtcammerern ohne verzug zu abfuhren wüssen. Actum Kűszögh, ut supra.

Notarius civitatis manu propria.

1713. március 3. *Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos kérésére a városi tanács a marhavészre és pestisre való tekintettel ez évi hasznobéréből 50 forintot elenged.*

Anno 1713. die 3. mensis Marty.

Schlésinger sido vámos alázatos instantiaja in senatu elolvastatván, mellyet á nemes tanács méltó consideratióban vévén, mivel nyilván constál, hogy ezen jelen valo időkben mint az marhák közt grassalo nyavalák, mint pedigh az passusok praeclusioja miát sok károkat vallott az contractualis censusnak nagy hátramaradásával, azért consideratis considerandis á nemes tanács abéli rövidség hét ex aequo remedialni kívánván, hogy annyival inkább subsistálhasson, nunc pro semper 50 forint rélaxaltatott, az restáló 75 forintot pedigh sine mora hogy camarás uram kezéhez adgya, determináltatott senatualiter.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1709—1713. évi tanácsjegyzőkönyv 557.

1713. *Kimutatás arról, hogy 1696. évtől kezdődően Schlesinger Izrael zsidó a kőszegi vám hasznobérlete fejében mennyit fizetett a kőszegi városi kamarásnak.*

Az nemes város vámjának jövedelmirül de anno in annum partim ex arenda, partim ex collectis per civitatem proventibus az camorások számadásibul extrahalt specificatioja.

.....
Anno 1696/97. adatott az sido Izrael Slezingernek arendában az nemes város boltjával, aki az piarczon vagyon, in fl. 500.

Anno 1697/98. füzetett az sido fl. 500.

Anno 1698/99. ugyanazon sido füzetett arendát fl. 500.

Anno 1699/700. ugyan a sido füzetett fl. 500.

Anno 1700/01. füzetett az sido fl. 500.

Anno 1701/02. az sido füzetett fl. 500.

Anno 1702/03. az sido füzetett fl. 500.

Anno 1703/04. az kurucz háboru miatt az sido innénd elment, füzetett $\frac{3}{4}$ esztendőre 375 fl., azután szette bé Comondi és adot az városnak 48 fl. 78 den., in summa fl. 423 den. 78.

Anno 1704/05. usque ad 17. Februarii 1705. solvit Comondi 153 fl. 22 den., azután megint az sido jött bé és füzetett fél esztendőre, mivel az nemes tanács engedet nékie ezen $\frac{1}{2}$ esztendőre 90 fl., 160 fl., teszen mindenestül fl. 313 den. 22.

Anno 1705/06. füzetett az sido $\frac{1}{2}$ esztendőre 250 fl., megint innénd elmenvén az kuruczok miát, adatott az vámnak beszedesse Cseke Ferencznek, jött bé 33 fl. 98 den., mindenestül azért fl. 283 den. 98.

.....

Anno 1709/10. szettik bé holnapokkint usque ultimam Decembris 1709. 1-a Januarii béjőött meghint az sido és accordált az nemes várossal in florenis 500 és birta $\frac{3}{4}$ esztendeigh, azután meghint az pestis miatt meghint elment.

Anno 1710/11. meghint eljőött az sido és füzettett fl. 500.

Anno 1711/12. ugyanazon sido füzettett, mivel az nemes város nekie elengedett 50 fl., ezen esztendőben fl. 450.

Anno 1712/13. meghint füzettett fl. 500.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1713.

Feljegyzés egy ívrétű papiroson, melynek vízjegye: harapófogóhoz hasonló ábra.

413.

1714. január 23. A kőszegi városi tanács érett megfontolás után Schapsl rohonci zsidó és Kajmer Mátyás felesége között adósságból kifolyólag fennálló pereskedésben olyan ítéletet hoz, hogy az asszony a tartozás felét, tehát 77 forint $77\frac{1}{2}$ dénárt, azonkívül pedig további 37 forint 27 dénárt köteles a zsidónak megfizetni.

Anno 1714. die 23. mensis Januarii.

Az nemes tanács előtt Szomp András, Fűgh György és Miklosy Miklos urak exurgálván referálták, mikipen eő kegyelmek Rohonczy Sapsl névő sidonak instantiajara itt lakozo néhai Márhoffer szappanfűző successori és meghagyott özvegye és most Kajmer Mátyás felesighe ellen ex fundamento alicujus mutui debiti emergalt praetensiojának revisiojára és decisiojára is exmittáltatván ordinarius biro uram eő kegyelme commissiojából, az mely commissio szerinth az pro et contra emergált controversiat radicálvan, minthogy oly difficultas tam ex una, quam ex altera parte interveniált és ugyan elsőben is az meghirt asszony producalvan meghholt uranak bizonyos laistromát egy riszin sido irással connotáltatott, mint rész szerinth amiatt a sido urának adott, mint pedigh ura azon sidonak is megfizetett, de az más riszin fölltett németh jedzissekben is interveniáltak olyas állapotok, hogy az sidonak medio tempore vagy mit megfizetett vagy pedighlen a sido is néki adott, azon signaturákban nem conveniálnak, ahoz képest eő kegyelmeknek is olly difficultássa és nehezsighe interveniálván a nemes tanácsnak referálny kívánták, mint más egyéb documentumok pro et contra egyebek eő kegyelmek előtt nem producáltathattanak, ellemenben az sido maga könyvit is producálván abban nagyob summára volt fölltve praetensioja, hogy sem az adversa fél által producált laistroma tartotta. Azon sido könyvnek eő kegyelmek az törvény ellen elegendő hitelt nem adhatván és az meghholt köröszténynek is signaturáját interveniente ejusdem mortis casu nem rejicialhatván az hűtet is, kinek submittályák, kitelkedvin, hogy az nemes tanács decidálya, submittályák.

Deliberatum est.

Exmissus uraimék relatiojából értvin a meghirt alapottnak referált

difficultását, vigeztetet senaturaliter, hogy causa praesenti inter judaeum et Christianum demortuum existenti az juramentumot is pro plena fide et edoctione materiae hujus nimium involutae acceptálni nem lehetvén, minthogy az Tripartitumban fölltett sido hütt is csak in expurgatione contra judaeos a christianis observáltatik, máskint is vi articuli 91. 1647. á sidok minemő constientiával birjanak, vilagossan continealtatik, de egyebiránt is juxta articulos 2. decreti. 3. Colomanni regis 2-di semmi cautiot a sido is magának nem tett arra nizve, aminémő 155 forint és 45 dénár pinzben difficultas emergált, minthogy in rebus dubiis et obscuris judex favorabiliora et tutiora sequi tenetur és az ollyatin más dolgokban aequaliter dividit, arra nizve a meghirt 155 forint 45 dénár kétt részre osztattik, tartozvan a meghirt asszony á sidonak ezen dubietas allá involvált summábul adnyi forint 77—72¹/₂ dénárt. Item aminémő 37 forint és 27 dénár azonkivül ex pro et contra comportatis utriusque partis scriptis et signaturis, documentisque világossan kijött, azt is tartozik meghfizettny és így in summa a sidonak 114 forint és 99¹/₂ dénár praesentium per virtutem adjudicaltatik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1714—1717. évi tanácsjegyzőkönyv 15—16.

414.

1714. február 19. *Sválek István kőszegi csizmadia halála után többek között két zsidónak is adósa maradt.*

Anno 1714. die 19. Februarii. Néhay Sválek csismazia István után maradot kevis joknak inventatioja.

.....
Passiva adosságh.

.....
11. Egy lakenpaki sidonak 5 fl.

.....
Rohonczi Sápsl sidónak incerta quantitate, de azt is, amint referályák, elengedte volna.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1714. febr. 19.

415.

1714. március 27. *Gröber János kőszegi kalapos a hagyatéki leltár szerint úgy Schäppl Sámuel rohonci zsidónak, mint Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámosnak tekintélyes összeggel tartozott.*

Anno 1713. die 27. Marty. Néhai Gröber János kőszegi polgár és kalapos után felvett hagyatéki leltár.

Volgen die schulden:

Item 1710. den 1. Julii lauth schultprieff ist sie frau Gröberin den Samuel Schäpsl auf Rechniz schultig verbliben fl. 430.

Mehr auf einen andern schultbrief fl. 46.

Mehr den Issräel Schlösinger fl. 12.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1714. ápr. 5.

416.

1714. március 31. Fertőszéplak. Széchényi György vejéhez továbbítja Austerlitz kismartoni zsidó levelét.

Azonban valami levelet is hozának Kismartonból; úgy látom Austerlitz zsidó levele, im accludálom. Itt nekem is, kér azon, hogy választot sollicitáljak.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 495.

417.

1714. április 1. Fertőszéplak. Austerlitz kismartoni zsidó katonai mundérok szállítását akarja elnyerni.

Austerlitz sidónak kgd levelét ma korán elvitték Kismartonban, magam is jól odanyomtam a pennát, ha használhat. Megírtam, mint nyerheti el az factorságot az mundúrok készítésében. Reménlem, fog használni praescriptióm neki.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 496.

418.

1714. április 4. Fertőszéplak. Austerlitz kismartoni zsidó levélváltása a katonai mundérok ügyében.

En Austerlitz sidónak írtam volt az mundúr iránt, valamint kgd kívánta, mit adott legyen kgd levelére választul ime küldöm. Az husvéti ünnepeket ők is most tartván, úgy látom, nem szoktak az ő szokások szerént addig handlirozni, míg azok el nem múlnak. Reménlem azután fog kgd udvarlására sietni.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 497—498.

1714. június 25. Bécs. III. Károly király Henkel János Konrád tanácsosának panaszára szigorúan megparancsolja Kőszeg városának, hogy amikor reicheni savanyú vizet szállító szekerek haladnak át Kőszegen, a zsidó vámosuk ne merészeljen ezután vámot szedni a közegészségügy rovására, hanem elégedjék meg csupán a hídvámmal, az okozott kárt pedig térítse meg.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti! Graviter conquestus est maiestati nostrae fidelis noster egregius Joannes Conradus Henkel, consiliarius noster necnon hujus archiducalis civitatis nostrae Viennensis interioris ordinis senator et capitalis ad Rubram Portam telonii commissarius, quod dum idem anno praeterito virtute benigni caesareo-regii privilegii eidem quaerulanti super libera absque ullius tricesimae aut telonii solutione in archiducatum nostrum Austriae, aliaque haereditaria regna ac provincias nostras acidularum Reichensium inductione et venditione clementer elargiti ac per maiestatem quoque nostram benigne ratificari et confirmati ex praetacto loco unum alterumve curram acidulis oneratum per regnum nostrum Hungariae, istamque liberam regiamque civitatem nostram Kőszegiensem in Austriam et consequenter urbem nostram Viennensem invehí curasset, certus judaeus teloniator vester, nescitur unde motus, non considerato eo, quod ab ejusmodi acidulis juxta camerarum quoque nostrarum eatenus factam dispositionem idem supplicans nullam tricesimam solveret, curram ejusdem et homines detinere, cistas et flascones acidulis plenos perquirere, proque libitu suo tot, quot eidem placuit, flascones pro se auferre et retinere, taliterque ad exolutionem telonii eundem violenter cogere et adigere praesumpsisset, gravi ejusdem damno, benignique caesareo-regii privilegii vilipendio et praejudicio manifesto. Supplicando maiestati nostrae perquam demisse, quatenus eidem in praemissis clementer providere, vobisque superinde serio committere et mandare dignaremur.

Cujus justa, aequitatisque consona instantia et supplicatione clementer exaudita benigne et admissa, siquidem inductio seu invectio praetactarum acidularum in regna et provincias nostras sanitatis gratia, proque utilitate fidelium subditorum nostrorum eidem supplicanti absque tricesimae et telonii solutione admissa haberetur et alias etiam idem supplicans in praefatis acidulis nullam tricesimam solveret, neque ab eodem praetenderetur, hinc inconveniens foret, si ad solutionem teloniorum per quospiam adigeretur, per hocque benignis caesareo-regiis indultis contraveniretur, vobis harum serie firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus memoratum teloniatorem vestrum ab ejusmodi insolitis attentatis inhibere, simulque eidem injungere velitis ac debeatis, ut idem suprafatum supplicantem, hominesque ejusdem una cum currubus et acidulis libere et absque omni telonii exactione,

acidularumque ablatione sub incursu poenae violentiae supersedere et abstinere ac de hactenus causatis damnis satisfacere, solaque pontali solutione, ad cuius praestationem se ipsemet supplicans offerret, contentus reddere debeat et tenatur, secus nec vos, nec idem facturum, gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima quinta mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo decimo quarto.

Carolus manu propria.

Ladislaus Adamus comes Erdödy episcopus
Nitriensis manu propria.

Franciscus Somogy manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. iudici, magistro civium, caeterisque iuratis civibus et senatoribus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis nostrae Ginsiensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1714. jún. 25.

Ívrétű papiros, melynek vizjegye: címer, zárlatán fődött királyi titkos pecséttel és hátlapján e feljegyzéssel: *Anno 1714. die 17. Julii in curia senatoria est praesens benignum suae maiestatis sacratissimae mandatum exhibitum et publice perlectum.*

Notarius civitatis manu propria.

420.

1714. október 23. Néhai Gerhard Erzsébet kőszegi polgárasszony váltóra adósa volt egy zsidónak, amint az a hagyatéka feletti tárgyalásból kitűnik.

Anno 1714. die 23. Octobris.

Az nemes tanács considerálván ezen dolgott, minthogy constál vilá-gossan ex productis carthabiancis dominae quondam Elisabethae Ger-hard, hogy ezen azon liquido azon carthabiancokban föltett sidonak specificalt capitalis summával s interessivel is ados, ellemben az is constal, aminémő háza maradott néhai Gerhárd Eörsébeth asszonynak, azon ház, amely egyiberánt virtute cartharumbiancarum sub onere pa-riiter prescripti debiti passivi volt, medio tempore eladatván, annak árából ex fundamento legitimae successionis 450 forint felet borokat és egyéb mobiliakat attyok Marczel Samuel által leváltak . . . etc.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1714—1717. évi tanács-jegyzőkönyv 105.

421.

1714. december 29. Bécs. Strauss Mihály a kőszegi városi tanácshoz írt levelében elpanaszolja, hogy ámbár már két éve annak, hogy a száraz-vámi zsidó vámos által elkobzott áruit több kőszegi kereskedőnek meg-

*mentette, e fáradságáért még egy fillért sem kapott. Mivel kizárólag tollából él, azután Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen, gondoskod-
nak arról, hogy mindegyik kőszegi kereskedő egy-egy aranyat fizese-
sen neki vagy egy öltözetre való posztót adjanak át részére bármely
szabónak, hogy ne kényszerüljön a kőszegieket Bécsben feltartóztatni.*

Perillustres, generosi, prudentes, item ac circumspecti domini et fautores mihi colendissimi!

Salutem, obligatissimorumque servitiorum meorum paratissimam commendationem. Duo praeterlapsi jam sunt anni, quod praetitulatarum dominationum vestrarum concivibus, Ferdinando utpote Mussa, Bartholomeo Solderer, Petro Litich et aliis conquaestoribus et collegis suis serviverim, mercesque eorundem per judaeum Milidorffensem teloniatorem, utpote celsissimi condam principis palatini contrabandas et perditioni proximas vindicaverim et maxima in parte liberaverim, quemadmodum perillustri ac generoso domino Michaeli Krugovich existenti eotum judici perquam optime constaret, indubia spe fretus, quod tam juxta affidavitionem domini Pauli Dunst, Matthiae Kern, imo ipsorum quoque damnificatorum civium labori meo comparem gratificationem et recompensam obtenturus essem, tantum tamen abest, ut neque illo tempore, neque in praesentiarum ullum obellum obtinuerim. Cum autem haec eorundem praememoratorum, civium et quaestorum inurbanitas magnam post se ingratitudinem traheret et efficere posset, ut aliorum quoque honestorum virorum instantiae remoraientur et quaeatum finem haud quaquam sortiantur, hinc dominationes vestras praetitulatas hisce humanissime requisitas esse volebam, dignentur eaedem praeattactis dominis quaestoribus cordi ducere, quod nemo gratis serviat, adeoque mei reflexionem faciant, secus accidet, quod quemcunque dominorum quaestorum Ginziensium hic Viennae venero, eousque e civitate non dimittam, quoadusque plenariam satisfactionem obtinero. Nec Christi domini sepulchrum est custoditum gratis. Ego nullam oeconomiam aliam praeter calamum habeo, exinde victitare necessitor. Nemo me alicujus Phylarginae arguet, si id, quod juste promerui, expetam, sunt ipsorum quinque quid difficultabunt, si unus unum-unum aureum pro tot multifariis memorialibus et cursitationibus exmiserit aut omnes insimul pro uno vestitu pannum in officina quapiam assignaverunt. Quam dum primam instantiam meam praetitulatas dominationes vestras secundaturas iri perquam demisse confido, ita etiam precor, ut non tamen hunc veterem annum felicissime claudant, verum etiam subsequantium quam plurimorum novorum annorum cursus et recursus attingant et terminent felicissime. Sic voret et praecatur praetitulatarum dominationum vestrarum obligatissimus servus:

Viennae, 29. Decembris 1714.

Michäel Strauss manu propria.

A borítékon e címzés: Perillustribus, generosis, prudentibus, item ac circumspectis dominis, dominis N. N. judici, magistro civium, caeteris-

que juratis civibus et senatoribus liberae regiaeque civitatis Ginziensis etc., dominis et fautoribus mihi colendissimis Sopronio Ginzium.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1714. dec. 29.

Levélpapír, vízjegy nélkül, a borítékon vörös viaszba nyomott ovális alakú gyűrűspecséttel és e feljegyzéssel: *Anno 1715. die 3. Januarii sunt perlectae. Notarius civitatis manu propria.*

422.

1715. május 15. Kőszeg. Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos értesíti Putz Márton voraui vászonkereskedőt, hogy amennyiben Pünkösöd utáni héten Kőszegre jönne és magával hozná a kötelezvényét, ebben az esetben 250 forint követelését megkapja.

Mit wünschung eines guten tag insonderss hochgeehrter herr, herr! Hiemit ersuche ich den herrn und wolle berichten, wie das ich mit den herrn Zapfel kauffman allhier eine verständnuss hab wegen seyn hauss, welches ich ihm noch hierauss geben solle biss gegen fl. 250 und er meldet mir, das er den herrn so viel schuldig wäre zu zahlen. Also berichte, das ich ihm zuvor solche summa geld hate sollen diessen wahr erlegen, sondern aber, weil ich eine reiss vor meiner hab, dan ich muss nach Offen reissen, also wert der herr die erste wochen nach Pfingsten anhero komen und seyn obligation mit sich bringen, so konte der herr hier condentiert werden. Hiemit verbleibe dess herrn dienstwilliger:

Günss, den 15. May 1715.

Israel Slessinger mautner allda manu propria.

Kivül: Herrn, herrn Martin Puz leinwathandler in Steirmarck a Vorau.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1715. máj. 15.

Papiros, vízjegye: címer, zárlatán pecsételés nyomával.

423.

1715. június 12.—1719. március 12. Gróf Széchényi György vásárlásai Austerlitz Jakab kismartoni zsidónál.

Extractus ex libro mercantili hebraei Jacob Aussterlicz in Kismarton degentis.

Tit. graff Szecheny graff Geörg Szecheny 1715. selbsten genohmen, wie folgt:

Den 12. Juny 15 uncen golt, die uncz vor 2 fl. 45 kr., macht ainndtvürzig gulten vndt funffczehen creuczer.

16 lott 1 quintl guette spicz, iedes lott 2 fl. 15 kr., macht fl. 36 kr. 32.
10 loth $\frac{1}{2}$ quintl guldene tresten, das lott per 2 fl. 15 kr., macht
fl. 22 kr. 48.

33 elln damasc, die elln per 2 fl. 24 kr., macht fl. 79 kr. 12.

15 elln camoloth, iede elln per 1 fl., macht fl. 15.

10 benczion tuech, die elln per 5 fl. 30 kr., macht fl. 55.

1 $\frac{1}{2}$ elln liecht blaues tuech, die elln per 4 fl., macht fl. 6.

ain halbe kartten seyden fl. 11.

Die summ macht fl. 266 kr. 33.

Den 12. Marty 1719. mehr gschikt 12 elln taffet rotten, macht in
allen fl. 24.

14 elln praun damasc, die elln fl. 2 kr. 15, macht fl. 31 kr. 30.

Mehr geschickht ain schockh vndt ain halb leynwatt vor fl. 36.

Summa facit fl. 92 kr. 30.

Empfangen 250 mezen korn, erstlich 173 mezen, mehr 77 mezen,
summa 250 mezen.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

424.

1715. október 29. előtt. Putz Márton soproni polgár és vászonkereskedő
a pozsonyi m. kir. kamara támogatását kéri ahhoz, hogy Schlesinger
Izrael köszegi zsidó vámos neki járó 131 forint tartozását és ezzel kap-
csolatos utazási költségét megfizesse, mert a köszegi városbírótól segít-
séget nem remélhet.

Inclytum camerale consistorium!

Domini domini patroni gratiosissimi, colendissimi!

Inclyto camerali consistorio humillime repraesentare necessitor,
qualenam 250 fl. debitum apud quempiam Israel Schlinger (!) judaeum et
teloniatorem Ginziensem habuerim, quod debitum nuper, dum mihi sol-
vendum desiderassem, dictus judaeus scripsit mihi, ut Ginzium com-
paream, debitumque meum ab eodem levem. Ubi autem Ginzium ven-
nissem, firmiter sperabam me idem debitum incassaturum, ast dictus
judaeus etiam extunc me verbis allendo et vexando solvere recusabat,
ita quod integros 24 dies ibidem Ginzii exspectando cum neglectu
quaestus et oeconomiae insumere debuerim, ubi vero hancece iniuriam
meam coram domino iudice detexissem, dominus iudex me in diversor-
ium ire iussit et tamdiu ad expensas judaei ibi manere, quamdiu ab
eodem contentarem. Tandem cum magna difficultate in eodem judaeo
119 florenos desumere potui, ast expensas absolute solvere renuit, quem
judaeum cum dominus iudex Ginziensis ad easdem expensas mihi re-
fundendas serio compellere nolit.

Humillime proinde inclyto camerali consistorio supplico, quatenus
ad amplissimum magistratum Ginziensem gratiosum camerale decretum
expediri curare dignetur, quo idem magistratus Ginziensis eundem

judaeum non tantum ad universas extunc mihi causatas expensas, verum etiam ad residuitatem capitalis mei adhuc apud eundem judaeum haerentis compellere debeat, quam inlyti cameralis consistorii gratiam humillimis servitiis meis remereri adnitor.

Ejusdem inlyti cameralis consistorii humillimus servus:

Martinus Pucz quaestor telae et civis Soproniensis.

Kivül: Ad inlytum sacratissimae caesariae regiaeque maiestatis Hungarico-aulicum camerale consistorium, dominos dominos patronos gratiosissimos, colendissimos humillima instantia introscripti Martini Pucz quaestoris telae et civis Soproniensis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea ad 1715. okt. 29.

Egyszerű másolat papiroson, melynek vízjegye: koronás címer.

425.

1715. október 29. Pozsony. A pozsonyi m. kir. kamara megparancsolja Kőszeg városának, hogy Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámos fizesse meg Putz Márton soproni vászonkereskedőnek nemcsak a 131 forint tartozását, hanem ezzel kapcsolatban felmerült útiköltséget is és minderről a kamarának tegyenek jelentést.

Prudentes ac circumspecti domini, amici nobis honorandi salutem et officii nostri promptitudinem.

Providus Martinus Pucz quaestor telae ac civis Soproniensis occasione certi liquidi debiti sui apud quempiam Israel Schlinger (*sic!*) judaeum et teloniatorem liberae ac regiae civitatis istius Ginziensis in notabili parte inexolute haerentis, eatenusve sibi causatarum, expensarum refusionis pro assistentia et exolvendorum exolutione, refundendorumque refusione instituenda qualemnam querulosam nobis exhibuerit humillimam instantiam, eandem hisce una cum accessorio suo in genuinis paribus accludentes prudentibus ac circumspectis dominationibus vestris recommendatorie eo fine communicamus, quatenus intellecta eadem velut justa et de lege etiam admissibili petitione antefati supplicantis velint eadem dominationes vestrae memoratum judaeum Schlinger teloniatorem suum tam ad residuitatem capitalis in florenis adhuc 131 resultantem, quam propterea factas uberius specificandas expensas antelato Pucz effective persolvendas compellere, nosque de exitu rei ac complanandorum complanatione qualiter peracta genuine informare. In reliquo easdem dominationes vestras feliciter valere cupientes. Posonii, die 29. Octobris anno 1715.

N. N. sacratissimae caesariae regiaeque maiestatis camerae regiae Hungaricae praeses et consiliarii.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis dominis N. N. judici, magistro civium, senatoribus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis Ginziensis, amicis nobis honorandis Vienna, Sopronium Ginzii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1715. okt. 29.

Ivretű papiros, vízjegye: koronás címer, zárlatán 4 db papirba nyomott ovális alakú címerpecséttel és hátlapján e feljegyzéssel: *Anno 1716. (sic!) die 17. Novembris in curia senatoria est praesens gratiosum inclytae camerae aulicae Hungaricae decretum exhibitum et perlectum. Actum Kűszogh, ut supra. Notarius civitatis.*

Ez a leirat ugyanitt szószerint megismétlődik azzal a különbséggel, hogy a befejező mondata így hangzik: *In reliquo easdem prudentes et circumspectas dominationes vestras diu feliciter valere desideramus* és hátlapján e feljegyzés olvasható: *Anno 1716. die 3. Aprilis in curia senatoria praesentes exhibitae et perlectae sunt. N. notarius civitatis manu propria*, más szóval félévvel később ezt a leiratot Kőszeg városához újból leküldték anélkül, hogy a kelteztést megváltoztaták volna.

426.

1715 táján. Fux György németújvári varga gróf Batthyany Ferenc támogatását kéri ahhoz, hogy 5 év előtt egy kőszegi vargának kölcsönzött 15 forintját visszakaphassa. A varga és családja pestisben meghalt, házának árát egy zsidó kapta meg, azonban az ingóságai Kőszeg város őrizetében még most is megvannak.

Ihro hohgeagten, hoh vndt wohlgebohrrner graff etc.!

Gnedigster vndt hohgebiettenter herr, herr etc.!

Vor 5 jahren hab ich georbeittet zu Ginss bey einen schuechmacher, hab ich aber ein andern schuemacher geliehen in derselbigen zeith funffzehen gulden. Ich bin aber wöckh von Ginss, bin noh hauss in der pestzeith, ist er aber gestorben mitsambt seinen leitten. Ich hab nicht kennen nohkommen, dass ist verspoüth gewässen. Ist denselbigen schuemacher sein sachen alles der stadt zugefahlen. Wie der pass ist offen worden, pin ih hinaussgangen nach meiner schulden. Sagt mirh der stodtrichter, wen dass hauss verkaufft wirdt, sol ich mein gelt bekommen. Zum andern bin ich widerum hinauss, ist das hauss schon verkaufft gewöst. Sagt mirh der stadtrichter, ess hat ein juth sein gelt an den hauss gehobt. Hab auch die klag schon hinauss geschikht zu dem stadtrichter vndt bin auch selbstén seuth hero schon dort gewöst, hat mirh in geringsten kein aussrichtung gemacht vndt die sachen senth verhanden. Pitte ihro hohgeagten vnderthenig, ihro hohgeagten wohlén so gnedig sein, mirh in die hilf zu leisten vndt nemmen meinen schreiben, dass ich mein gelt möchte bekommen, sonst geben sie mirh nichts, wen mirh ihro hohgeagten nicht behilfflich werden sein. Pite ihro hohgeagten vm die gnad. Ehrwarthe von ihro hohgeagten ein gnedige andtworth vndt befelh.

Ihro hohgeagten armer vnwirdiger diener:

Georg Fux schuechmacher in Gissing.

Kívül: Ihre gnaden, hoh vndt wohlgebohrnnen graffen vndt herrn herrn Franczen graffen von Batthyan etc.

An ihre hohgeagten ist mein gnediges vndertheniges gebött durch diesses schreiben.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1715 körül.

427.

1716. január 22. Bécs. III. Károly király Schlesinger Farkas és Izrael zsidó testvéreket — mivel meggyőződött hadvezérek, más magas állású tiszték és katonai tisztviselők, azonkívül Kőszeg város által kiállított bizonyítványokból, hogy e két zsidó az elmúlt belháború folyamán életük kockáztatásával a császári sereg élelmezése tekintetében nagy érdemeket szereztek, mely miatt az ellenség vagyonukból kifosztotta őket és súlyos elnyomatást kellett elszenvedniök —, abban a kiváltságban részesíti, hogy a bányavárosok és azon városok kivételével, melyekben kiváltságaik alapján zsidók nem lakhatnak, bárhol az országban letelepedhetnek ez irányban az illetékes helyi hatósággal előzetesen megállapodva, ahol szabadon kereskedhetnek és vallásuk szerint élhetnek, más zsidók adóssága miatt nem zavarhatják őket, egyedül a m. kir. kamara, illetve a lakóhelyük szerinti városi tanács joghatósága alá tartoznak, több adót nem vethetnek ki rájuk, mint a keresztényekre, végül minden világi hatóság védelme alatt állnak úgy ök, mint törvényes utódaik.

Közölve MZSO. III. 68. sorszám alatt, de ezzel a záradékkal:

Praesentes benignae suae majestatis sacratissimae, domini domini nostri clementissimi literae protectionales ac privilegiales nobis exhibitae sunt ac per nos, in quantum nimirum juribus et constitutionibus regni, jurisdictioni quoque nostrae dominali non praejudicarent, humillime quoque acceptatae. Datum Posonii, die vigesima mensis Junii millesimo septingentesimo decimo septimo.

Comes Nicolaus Palffy.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1718. febr. 9.

Egyszerű, egykorú másolat papiroson.

428.

1716. április 5. Néhai Háring György kőszegi kalapos úgy Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámosnak, mint Schäpsl Sámuel rohonci zsidónak tekintélyes összeggel maradt adósa.

Anno 1716. den 5-ten April ist auff commission des wohledlen herrn stadtrichters durch vnss deputierte vollgendes examen geschehen in sachen des weyland Georg Häring vndzwar:

.....

4-to Issräel Schlesinger praetendiert auch vnd berueffet sich auff sein handtbuech fl. 122.

5-to nicht weniger Samuel Schepsel von Rechnicz lauth einer schuldthrieff, welcher nicht vor authentisch gehalten, de et super fl. 298.

Item 6-to wegen einer genommerer woll lauth zedl fl. 27 den 47.

7. Auch lauth einer specification fl. 52 den. 26.

zusammen über empfangen fl. 377 den. 73.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1716. ápr. 5.
Ívrétű papiros, melynek vízjegye: hímszarvas, kívül e feljegyzéssel: *Háring süveghjárto dolga.*

429.

1716. július 10. A kőszegi városi tanács, mivel a toronyzenész, aki egyúttal német iskolamester is, a kőszegi polgári zenészeket maga mellé befogadta, megtiltja a zsidó és egyéb idegen muzsikusoknak, hogy a vendégfogadóknak zenélni merészeljenek.

Anno 1716. die 10. July in curia senatoria hujus liberae regiaeque civitatis Keőszegh praesentibus perillustribus dominis iudice ordinario Joanne Pamer, Laurentio Stainer, Alberto Püringer, Nicolao Miklosy, Georgio Jwsich, Bartholomeo Solderer interioris ordinis senatoribus sequentia sunt acta proposita et conclusa:

.....
Mint hogy az ittvaló niméth iskolamester vagyis turnér az ittvaló concivis musicusokat magha meli és companiajában bifogadta, azért determinaltatott, hogy absolute az sidok és idegenyek az vendighfogadukbul simpliciter amandaltassanak és semmi utal többul musicalnyi ne meriszellyenek, ellenben az turner is hogy pro mercede excessive ne taxallya az lakosokat, conclusum est.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1714—1717. évi tanácsjegyzőkönyv 364—5.

430.

1716. szeptember 27. előtt. Schäpsl Sámuel rohonci zsidó özv. Bathyanyné, szül. Strattman Mária Eleonóra grófnő támogatását kéri, hogy Kőszegen több polgárnak kölcsönbe adott pénzét visszakaphassa, mivel a kőszegi városi tanács számára csak hátrányos intézkedéseket tesz vele szemben.

Ihro excellenz, hoch vnd wohlgebohrne reichsgräffin, gnädig hochgebittende frau, frau!

Euer hochgräffliche excellenz ruhen nicht in gnad auffzunehmen, dass mich ihnen hiemit zu incomodiren unterstehe. Ess bemüssiget mich, weillen ich zu Gins auff etlichen orthen alte rechtmässige schulden zu prädentiren habe und schon öfters bey aldasigen rath geklogt und eingekommen, sie aber mich mit solche vnbillihe aussrichtung adiustirn wollen, welche nicht enthalten könne. Euer excellenz zu hünterbrengeu erstlich, alwo ich bilchermassen, weille mein obligatione die älteste ist, vor allen und jeden beuor gehen solte, haben sie mir zugleich denen andern creditoren ein credo gemacht, wo aber andre obligatione älter sein, habn sie meine gar vor nicht befunden und mir nicht einmal die credo zukommen lassen. Zum andern haben sie mir schon lang ein hauss iner zahlung per 600 fl. eingeschätzt geben, anjezo aber, weille ein waisen schuld vorkommen ist, wollen sie mir das hauss widerum weknehmen mit vorwendung, obwoill mein obligation älter ist und mir die ainschätzung schon lang geschehen, gehet gleichwoill ein waisen schuld beuor. Dohero ich zu dem meinigen nicht kommen kan, auch mir keines weegs zu solche schuldn hälffen kon, wänn nicht Gott beuor durch euer hochgräffliche excellenz gnad und assistenz.

Langt mein allerunterthönigste gehorsambstes suppliz und bitten, selbe ruhen sich meiner allergnedigst anzunehmen und mir mit ein gnedigen intercessional-brieff an händen gehen an aldosen rath, das sie mir mit billiche und gebührliche aussrichtung an händen gehen sollen. Zu gnediger gewähr mich euer excellenz ganz vnterthonigst gehorsambst ergebe euer hochgräfflichen excellenz vnterthäniger gehorsambster diener:

Schäpsel Samuel judt in Rechniz.

Kivül: An ihro hochgräfflichen excellenz, dero hoch und wohlgebohrne reichsgräffin Mariam Eleonoram verwittibten gräffin von Batthyan, gebohrne gräffin von Strattmann, gnädig, hochgebittende frau, frau per ingemeltes gehorsambstes vnterthöniges suppliciren und bitten Schäpsel Samuel jud.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1716.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye: címer, hátlapján ez egykorú feljegyzéssel:
fiat.

431.

1716. szeptember 27. Rohonc. Özv. Batthyanyné szül. Strattman Eleonóra grófnő igen erélyes hangú levélben felszólítja a kőszegi városi tanácsot, hogy alattvalójának, Schäpsl Sámuel rohonci zsidónak a kőszegi polgároknál levő kölcsönpénzeit hajtsák be minél hamarosabban, hogy ne kényszerüljön más megoldáshoz nyúlni.

Generosi, prudentes, item ac circumspecti domini amici et vicini mihi observandissimi!

Subditus meus, judaeus Samuel Schäpszl qualem mihi porrexerit

querimoniam, qualiterve se gravatum exponat, e supplici ejusdem libello hic adjuncto uberius intelligent praefatae dominationes vestrae.

Siquidem autem rebus, ut exponit, stantibus omnino laesus et damnificatus esse videatur, ideo frequentibus etiam et jam diuturnis ejusdem precibus ac instantiis mota eundem subditum meum pro justitia et effectiva satisfactione obtinenda ac per antelatas dominationes vestras eidem ex aequo administranda eisdem praesentibus etiam recommendandum duxi, nec facile mihi persuadere patiar, quod aliquid aequitati et communi justitiae minus congruum, absque hoc prudens magistratus commissurus sit, si tamen praeter spem quidpiam in evidentem subditorum meorum laesionem fieri vel accidere contingeret aut contigisset et non rite corrigeretur, cogerer alia etiam via protectioni meae subjectis opem ferre, ad quod non puto, quod praefatae dominationes vestrae studio etiam bonae vicinitatis hactenus cultae ansam mihi praebere velint, cui et ego semper studens et potius grata quaevis officia exhibens porro quoque maneo generosarum et prudentum dominationum vestrarum vicina ad officia paratissima:

Rohontz, 27. Septembris 1716.

Eleonora vidua comitissa de Batthyán, nata
comitissa de Stratman manu propria.

Kivül: Generosis et prudentibus ac circumspectis dominis N. N. iudici primario, coeterisque senatoribus liberae regiaeque civitatis Ginzensis etc., dominis amicis et vicinis et vicinis observandissimis Günsii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1716. szept. 27.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címer, zárlatán fődött ovális alakú címerpecséttel és hátlapon e feljegyzéssel: 1717. die 20. May in curia senatoria liberae regiaeque civitatis Küssögh sunt exhibitae ac perlectae. Actum, ut supra. Notarius civitatis manu propria.

432.

1716. október 3. Bazin. Palugyay Antal Pozsony megyei alispán gróf Eszterházy József kérésére, mint akinek földesúri joghatósága alá Mózes zsidó, szeredi vámos tartozik, kinek még akkor, amikor 1698-ban Kiszbrestoványban lakott, a modorfalvi község sör ára fejében 63 forinttal maradt adósa, utasítja Orbán Pál szolgabíró, hogy Modorfalva előjáróságát idézze perbe és hozzon ítéletet.

Nemzetes vitézlő Orbán Pál uram, ezen nemes Poson vármegyének szolgabírája, maga mellé vevén kegyelmed egyiket eskütt uraimék közzül mennyen el kegyelmed valahová kívántatik ez nemes Poson vármegyében méltóságos galanthai gróf Eszterházi Josef uram (tit.) ő nagysága requisitiójára, signanter a moderdorffi ezen nemes Poson vármegyében lévő helység bírája, esküttyei és az egész kösség ellen illy dologban, hogy még in anno 1698. die 6-ta Januarii, mint a kegyelmed előtt producálandó originalis obligatoriából ki fog tétteni,

akkor Kis Bresztovánt lakó Moyses nevű említett gróf uram mostani szeredi várossától azon falu korchomájára sereket vévén s hordván a lakosok maradtak adossá a zsidónak Moysesnek hatvanhárom forintokkal és hét garassal, mellyeket requisitiókra nézve is mindeddig megfizetni nem akarnak és a méltóságos groff ur, mint maga embere igaz praetensióját megvenni törvényessen kényszerítették. Kegyelmed azért rendelvén azon moderdorffiaknak egy competens terminust servatis de jure servandis, compertaque rei veritate ad mentem articuli 17. Matthiae regis decr. 6. et 31. 1659. azon summa iránt, defalcatis defalcandis et imputatis, si quae essent imputandis, una cum interesse ob lucrum cessans et damnum emergens, necnon expensis et fatigiis a moderdorffi birák vagy communitas akármelly nével nevezendő javaikbul az requirens ur számára tégyen elégséges és adaequata satisfactiót subsequenda executione mediante és ha kivántatik, á nemes vármegyére is referállya külömbet sem tselekedvén. Datum Bazinii, die 3-a Octobris anno 1716.

Palugyay Antal nemes Posony vármegye substitutus viceispania manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 445. jelzésű iratesomóban.

433.

1716. október 19. Nagyszombat. Orbán Pál Pozsony megyei szolgabíró Székely Miklós esküdttel birói széket tartva Modorfalva község lakosságát Mózes zsidónak, szeredi vámosnak járó 63 forint tartozásuk megfizetésére ítéli, míg kamat fejében 69 forintot, perköltség címén pedig további 12 forintot kell fizetniök, egyben intézkedés történik a végrehajtás tekintetében is.

Anno 1716. die 19-a Octobris in libera regiaque civitate Tyrnaviensi comitatu hocce Posoniensi adjacenti habita penes gracious perillustris ac generosi domini Antonii Palugyai de Kisspalugya attacti comitatus Posoniensis ordinarii vicecomitis judicariam commissionem pro parte ac ad instantiam illustrissimi domini comitis domini Josephi Eszterházi de Galantha etc. (tit.) emanatam nos Paulus Orbán judex nobilium et Nicolaus Székely juratus assessor eiusdem comitatus in revisione praesentis causae processimus modo et ordine sequenti.

Levata causa illustrissimi domini comitis domini Josephi Eszterházi de Galantha (tit.), ut. A. contra et adversus providos judicem, juratos et totam communitatem possessionis Moderdorff velut in commissione uberius denotatos I. I.

Et pro eodem tit. domino comite A. egregius Stephanus Munkátsi legitimus eiusdem sufficienti cum juris requisito instructus procurator praemissis praemissi et reservatis quibusvis reservari solitis juris cautelis et facultatibus protestatoriis de non consentiendo in partibus adversae vel procuratoris ejusdem exceptiones dilatorias et alia subterfugia, verum inhaerendo patriae legibus, praxi et consuetudini municipali in

figura iudicii comparet ac iudiciariam perillustris et generosi domini Antonii Palugyai incltyti hujus Poseniensis vicecomitis commissionem littera A. notatam, necnon litteras praefatae communitatis obligatorias sub B. reproducit. Et quia in eisdem expressatum debitum adhuc restaret inexolutum, cum cautelis commissionalibus tum quoad capitalem summam, quam et interesse ac expensas cuperet sibi juris et iustitiae complementum administrari. Praehabita erga I. I. proclamatione in reliquo reservat universalem agendi procuratoriam facultatem.

Quibus proclamatis et non comparentibus pro domino comite A. protestatur super eo solenniter, quod quamvis iidem I. I. pro hodiernae diei termino legitime citati et certificati, tandem et proclamati extitisent, iidem tamen manifesta contumacia ducti neque per se, neque procuratorem suum coram facie juris comparuissent, verum a figura praesentis contra se erecti iudicii semet contumaciter cum vilipendio autoritatis iudiciariae absentassent, siquidem vero contra contumaces et a facie juris sese absentantes omnia iura clamarent, partisque A. actio et acquisitio universis cum accessoriis de plano et simplici admittenda et adjudicanda veniret, proinde cuperet eosdem I. I. Moderdorffienses, communitatem videlicet ejusdem loci in totali acquisitione liquida, capitali nimirum fl. Rhenensium sexaginta trium et denariorum triginta septem et interesse legali ab annis 18 obvenienti fl. scilicet Rhenensium 68 den. 49, necnon expensis fl. 15 judicialiter, convinci, convictamque et aggravatam pronunciari cum reservata facultate.

Deliberatum est.

Levatatenus denotatos contumaces et a facie praesentis iudicii semet sponte absentantes I. I. incolas Moderdorffienses pro hodierno termino rite certificados esse fidedignae duarum nobilium personarum testimonialia testarentur, qui usque ad serum expectati cum nec per se, nec per legitimum procuratorem in facie praesentis iudicii comparuissent, seque eatenus manifeste contumaces reddidissent, quod et id omnia iura damnarent, ideo eosdem I. I. incolas Moderdorffienses in totali praeposita actione ac acquisitione illustrissimi domini comitis A. capitali nimirum fl. Rhenenses obligatorialium fl. 63 den. 37 et ob lucrum cessans et damnum emergens medii temporis interesse fl. 68 den. 49, necnon expensis ad fl. 12 limitatis de plano et simplici convinci et aggravari, convictosque et agravatos pronunciari.

Procurator A. contentatur lata iudiciaria gratiosa deliberatione, pro qua etiam debitas reponit gratias, denominaretque in executionem fiendam eorundem incolarum Moderdorffiensium seu communitatis bona mobilia in pecuniam convertibilia, utpote boves, equos, vaccas, juvenecos et alia id genus pecora, necnon frumentum omnis generis. Et quia frustra fierent iudicia, iudiciariaeque deliberationes, nisi ea, que judicialiter decernuntur, etiam debita executioni manciparentur, ideo cupit praesenem dominum juratum assessorem ad peragendam executionem exmitti, praesentemque processum cum sua serie in forma testimonialium pro futura iurum domini comitis A. cautela suo modo extradari.

Deliberatum est.

Postulatum domini comitis A. admitti, praesentem item juratum assessorem pro peragenda executione exmitti, processum denique cum sua serie in forma testimonialium extradari.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 445. jelzésű iratesomóban.

434.

1717. január 20. Fertőszéplak. Austerlitz kismartoni zsidó bemutatja női ruhaanyagát gróf Csáky Györgynének.

Gróf Csáky Györgyné kedves leányomnak ajánlom ezer szolgálomat és adom értésére, hogy az kismartoni sidó Austerlitz holnap az kívánt materiákkal Sopronba be fog menni. Ha azért látni akarja, én is Angranóné asszonyomat holnap bebocsátom, ki is mind kgdnek s mind neki együtt Esztedlivel ajánlja alázatos szolgálatját. Minek előtte pedig bemenjen, ha értésemre adja szándékát, jó néven vészem, mert magam be nem mehetek, ide pediglen ebben a hideg üdőben ki nem jön, mert köszvényes az sidó, még Sopronban sem megy, találg csak emberére fogja biznya az materiákat, hogy az mellik tetszeni fog, azt válassza.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László. Budapest, 1929. 606.

435.

1717. március 2. Sopron. Austerlitz Salamon kismartoni zsidó elismeri, hogy gróf Széchényi György 1715. és 1716. évi adósságának törlesztésére 250 mérő rozstot és 4 mérő zabot adott át neki 253 forint értékben.

Quittung auf zweyhundert und funffczig mezen kohnr und vüer mezen haber, welche ich nach den fastenmarkht anno 1717. von ihro hochgräflichen gnaden seinen herrn Bussmeyster auf abrechnung an der schuld von 1715. und 1716. richtig empfangen. Oedenburg, den 2-ta März anno 1717.

Den mezen per 1 fl. — fl. 250.

Haber 4 mezen per 15 groschen, macht fl. 3.

Zsidó írás utáinzata.

Comportata cum originali in sede dominiali per me Emericum Korlatovics inclyti comitatus Soproniensis judicem nobilium manu propria.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

1717. május 15. Putz Márton soproni vászonkereskedő kimutatása költségeiről, amelyek Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámossal levő 250 forint követelésének behajtása kapcsán merültek fel. A kimutatás 174 forint 4 krajcárt mutat ki, amelyhez pótlólag még 6 forint járul.

Specificationn wegen der unkosten dess juden mautner von Güss vermöge seines zuschreibens in handen habenden brieff datird den 15. May dess lauffenden jahrs wirdt nach Güss in der wochen nach Pfingsten mein geldt zu erheben, die 250 fl. nichts überkommen.

Erstlich 6 tag gewardt im wüthtshauss mit einem wagen 2 pferdt und ein knecht, verzehrt in allem fl. 8.

Hin und her von Fara auf Güss und von Güss auf Farra 3 tag reiss verzehrt fl. 4. kr. 13.

Mehr versaumnis meiner wüthschafft 6 tag zu Güss, 3 tag auf dem weg, zusammen 9 tag, alle tag 1 fl., zusammen fl. 9.

Dazumahl in der wochen nach Pfingsten ist der judt mit mir zum herren stadtrichter gangen zu Güss und gebätten umb einen termin auf 14 tag und solle den schuldbrieff beym herren stadtrichter lassen, er wil dass benendte geldt 250 fl. dahin bringen, bey gericht erlegen, habe dem herren stadtrichter meinen schuldbrieff dargelassen und gebethten, er solle dasselbige erhöhen, welches aber nicht geschehen, dennoch über die vierzehn tage gewartet habe und den 25. Augusto nach Güss gereiset, dass geldt erheben wollen, die benenten 250 fl., aber keines bekommen. Dazumahl bey gericht 10 tag gewartet, nach laut dess auszügel verzöhrt bey Weissen Ressel wütht mit 2 pferdt und ein knecht fl. 26 kr. 25.

Mehr verzehrt bey dem wütht zu Güss, Matthias Ringbaur ich allein 3 tag, ist fl. 3 kr. 31.

Diesse 13 tag vor meine versaumnis handelschafft und wüthschafft und pferdt undt 3 tag hin und herreisen, zusammen 21 tag macht fl. 10 kr. 30.

Mehr wass ich die 3 tag hin undt herreisen verzöhrt mit pferdt und knecht fl. 3.

Dem solicitator mit nahmen Ferdinandt Purschen geben fl. 8.

Habe also nicht mehr von den 250 fl. mögen einbringen, alss fl. 119.

Mein langwieriges wartten hat mich die noth bezwungen, darzu hat der herr stadtrichter mir befohlen, ich solle auf dess judten unkosten wartten im wirthauss. Wie ich aber jüngsten auf Güss bin kommen den 27. Septembris, habe ich den juden angeredt, er solle mir die unkosten und versaumnis gutt machen, hat er mir kein gutt wort geben und gesprochen, ich solt ihm verklagen, als bin ich gezwungen worden naher Spresburg zu zureisen und mich bey ihro hochgräffliche excelentz herrn herrnn camerpresidenten demühtigs zubeklagen.

Mehr wie ich von Güss nacher Spresburg gereist mit 2 pferdt, ein knecht, verzöhrt mit versaumnis in 10 tagen 25 fl.

Alss ich zu Pressburg wegen dess juden von Günss gewartet 13 tag mit wagen, 2 pferdt, ein knecht, verzehrt 24 fl. 35 kr.

Zugleich versaumnus seiner wührtschafft dess tags 30 kr., machen 13 tag 6 fl. 30. kr.

Von wegen dess memorial 51 kr.

Mehr hab ich wegen dess juden und Zapffel nach Günss reisen müssen dreymahl, jeder zeit ein procurator bey mir gehabt, einmahl den herren Dorner,¹ zweymahl den herren Campel, jeder zeit drey tage vertragen, jeden tag bezahle müssen dem herren Dorner² 4 siebendzehner, macht in drey tagen 3 fl. 22 kr.

Verzehrt 3 fl. 45 kr.

Fuhrlohn 2 fl. 30 kr.

Versaumnus in der wührtschafft 1 fl. 30 kr.

Dem herren Campel jede reise 2 fl., macht 4 fl.

Fuhrlohn zweymahl zusammen 5 fl.

Vorzehrt mitsambt procurator und knecht 2 fl.

Versaumnus dess tages ein halben gulden 3 fl.

Mehr zweymahl mach Günss gereiset und abermahln den herren Dobner, als procurator bey mir gehabt, alles wegen dess juden und Zapffel, haben vertragen vier tage, dem procurator täglichen 4 siebenzehner geben, macht 4 fl. 32 kr.

Fuhrlohn 2 fl. 30 kr.

Zehrung vor herren procurator, vor mich und ein knecht 5 fl.

Versaumnus in allem 4 fl.

Summa der gantzen specification 174 fl. 4 kr.

Den 27. Abril vnnndt den 28. Abril vnnndt den 29. Abril bin ich wegen des juden mauthner zu Ginss pey den gnedigen herrn waltkumässäry gewesen fuhrlaun 3 fl. Zöring sambt den schreiberlaun, das ich ein sublizirn hab eingeben 3 fl.

Kivül: Specification von wegen dess juden mauttner von Günss herrn Martin Putzen burgerlichen leinwandthandler in Oedenburg betreffend.

Szombathelyi áll. Itárban Kőszeg város Itára, Miscellanea 1717. máj. 15.

Ivrétü papiros, melynek vízjegye: hímszarvas. hátlapján e feljegyzéssel: 1717. den 20. *May manu propria.*

437.

1717. június 5. Pozsony. Venier Bernát báró, mint a m. kir. kamara elnöke, felszólítja a községi városi tanácsot, hogy Putz Márton soproni vászonkereskedőnek Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámosossal szemben fennálló követelését költségeivel együtt rendezzék, hogy ne kelljen a legfelsőbb helyhez fordulni.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini mihi observandissimi salutem et servitorum meorum commendationem.

1., és 2. elírás: Dobner helyett!

Martini Pucz telae quaestoris Soproniensis demum humillimam instantiam percepi, mediante qua lamentabiliter repraesentat, qualiter nam modofatae dominationes vestrae causam certae praetensionis in judaeo teloniatore habitae in praefixo coram me pro 20. praeterlapsi mensis May termino fini non mancipaverint, verum ob quaesitis variis per judaeum subterfugiis et protellationibus iterato eidem novum terminum pro 17. nempe modo currentis mensis praefixerint, taliterque eidem dietim majores expensas, labores et fatigia accrescere faciant. Et siquidem memorati Pucz instantia clara justum peteret, justitiaque unicuique, quod suum est, tribui mandaret, ne igitur hoc in passu altioribus etiam in locis querulandi ansam habeat aut seviore etiam ad praestandam sibi satisfactionem in cessantibus suis instantiis media adinveniat, praesentibus requirendas, imo hortandas duxi generosas, prudentes et circumspectas dominationes vestras, quatenus praefato Martino Pucz tam in pupillari, quam et in judaeo habita praetensione juxta hic acclusam specificationem sine omni ulteriori protellatione per judaeum quaesitis subterfugiis aut adductis quibuspiam rationibus debitam et omnimodam causam ejusdem assummendo satisfactionem praestare noverint et neque intermittant suprafatae dominationes vestrae.

.....

In reliquo generosas, prudentes et circumspectas dominationes vestras diu felicissimas vivere et valere exopto. Sub dato Posonii, 5. Junii anno 1717.

Generosarum, prudentum et circumspectarum dominationum vestrarum ad serviendum paratus:

Bernardinus Venier liber baro de Lugos manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1717. jún. 5. Ivrétű papiros, melynek vizjegye: kettős körben mesterjegy. A boríték és így a címzés is hiányzik.

438.

1717, július 8. Pozsony. Venier Bernát báró m. kir. kamara elnöke súlyos szemrehányást tesz a kőszegi városi tanácsnak, hogy Putz Márton soproni vászonkereskedőt még mindig nem elégítették ki a kőszegi zsidó vámos részéről, aki még szemtelenkedni és fenyegetőzni is merészelt, azután Pamer György kőszegi városbíró sem fizette meg Piringer Adalbert belső tanácsosnak járó 70 forintját, végül még mindig nem terjesztették fel a városi számadásokat, ha tehát mindebből kellemetlenségük lesz, csak maguknak tulajdonítsák.

Generosi, prudentes et circumspecti domini mihi observandissimi! Salutem et servitorum meorum commendationem.

Quidnam in nupernis meis literis modotitulatis dominationibus vestris scripseram, eadem recenti tenore memoria et omnia bono

effectui mancipasse non dubito. Nihilominus lamentabiliter demum repraesentat et querulatur providus Martinus Pucz, quod justae praetensionis suae finem sortiri non possit, quin imo judaeus teloniar die 15. praeteriti mensis Junii petita sua justa praetensione praesumpsit eundem durioribus alloqui ac cum vinculis et carcere minari, die vero 16. ejusdem temerarie quoque effari, quod a civitate eundem verberabit, qui judaei temerarii ausus merito repraehendendi et per praetitulatas dominationes vestras reprobandi sunt, justitia namque de conscientia omnibus administranda venit. Meminerint quoque modofatae dominationes vestrae, qualiter prudentis et circumspecti domini Adalberti Püringer senatoris praetensio fl. 70 per modernum dominum judicem Georgium Pamer persolvenda, puncto etiam statutorio resoluta et conclusa fuerat, verum nec idem contentationem hucusque adipisci potuit, taliterque non tantum haec, verum et reliqua, quae de justitia cuique administrari deberent, in longius tempus protrahere idem amplissimus magistratus non veretur. Quo in passu ne iisdem et reliquis altioribus etiam in locis querulandi ansa praebetur, officiose hortandas duxi praetitulatas dominationes vestras, quatenus sedulo in eo incumbere et adlaborare velint, quo omnibus et singulis sua juste petentibus justitia administretur. Et siquidem ad multifarias requisitiones suas rationes praetitulatae dominationes vestrae hucusque praesentare intermisissent, seque remissos et renitentes in exhibitione similium demonstrant, ego vero requisitiones meas tantum in vanum ire videam, itaque ne relatio mea ulterius detineatur, eandem sine rationibus appositis autem rationibus regiae huic camerae Hungaricae ac per eandem regiae cancellariae Hungaricae aulicae praesentare necessitor, igitur si quid in futurum sibi minus gratum experiri cogentur, generosae, prudentes et circumspectae dominationes vestrae id sibimet ipsis adscribere et imputare noverint. In reliquo modofatas dominationes vestras diu felicissimas vivere cupio. Posonii, 8. Julii 1717.

Generosarum, prudentum et circumspectarum dominationum vestrarum servus paratissimus:

Bernardinus Venier liber baro de Lugos manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1717. júl. 8. Ivrétű papiros, melynek vízjegye nem vehető ki. Mivel a boríték hiányzik, a címzés is hiányzik.

439.

1717. október 14. előtt. Egyik császári élelmezési főtiszt, akinek Günsburger Salamon kőszegi zsidó szállítója volt, arra kéri a kőszegi városi tanácsot, hogy Lebl Jakab hűtlen zsidó alkalmazottat mindaddig ne engedjék ki a börtönből, amíg gazdájának pontosan el nem számol a rábízott hivatalos pénzről.

Wohledl, hochweisser stattrath, hochgeehrteste herren!
Überbringer disses mein prouianthbestelter zu Schimeg und Gross

Sziget, iedoch in der statt wonhaffter nahmens Salomon Günczburger, gibet mir zu vernehmen, wie dass sein bedienter Jacob Lebl, welchen er zu erkauffung der benöthigten fruchte und körner, womit seine des Günczburgers von mir übernommene kayserlichen prouianthierung ohnklagbahr bestritten werden möchte, in dienste angenommen. Es hat sich aber ereignet, das disser bediente sich nicht allein nach erforderung seiner schuldigkeit nicht recht aufgeföhret, noch vill weniger jene ihme anvertraute kayserlichen gelder, wie es gebräuchig, verrechnen könte noch wolte, wessentwegen ermelter mein bestelter Günczburger dahin gezwungen worden selben gerichtlich zur schuldigkeit zu ziehen und den beclagten in stadt-verhafft nehmen lassen.

Damit nun aber disser übertretter und halsstarige beclagte seinen herrn die billiche satisfaction ohne anstand geben möge, als gelanget an einen wohledl und weissen stadtrath mein, respective dientsliches ersuchen, dieselbe gelieben der justiz gemess widerholt beclagten grichtlich aufzulegen, damit selbiger ohne aufschub getreulich erweise, wie er die von seinen herrn empfangene kayserlichen gelder angewendet und was er daran zuruckzuzahlen haben, ohne entlassung des arrests also gleich erlegen und seinen herrn unverweilt zustellen möchte. Vor solch erweisende billichkeit bin ich zu jederzeitigen diensts-erweisung willig und bereith in allstetter verbleibung.

Eines wohledl und weissen stadtmagistrats schuldigste diener:
olvashatatlan aláírás.

Kivül: An einem wohledl, hochweissen stattmagistrat in der königlichen hauptstadt Güns, meinen hochgeehrtesten herrnen Güns.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1717. okt. 14. Ívrétű papiros, melynek vízjegye: koronás címerpaizs, zárlatán vörös viaszba nyomott gyűrűspecset nyomával és hátlapján e feljegyzéssel: 1717. den 14-ten Octobris exhibiert worden.

Az itt említett Günsburger Salamon zsidó veje volt Schlesinger Izrael kőszegi zsidónak (l. MZSO. III. 473—5.) és mint ilyen ebben az évben még ő is apósával együtt Kőszegen lakott.

440.

1717. október 30. Szempc. Pozsony vármegye közgyűlése úgy határoz, hogy Somorján fajtalanság miatt börtönben ülő zsidó ügyének bírói felülvizsgálatáig maradjon fogva.

Anno 1717. die 30. Octobris in oppido Szempcz celebratur generalis congregatio inlyti comitatus Psoniensis.

.....
Ad propositionem perillustris domini vicecomitis ratione negotii judaei Samariae ob certum stupri praetensi crimen in vinculis et carceribus detenti determinatum est, ut idem usque ad quantocius instituen-

dam revisionem judiciariam nullatenus extradaretur, sed in vinculis detineatur.

Pozsony vármegyei levéltár, 1716—1725. évi közgyűlési jegyzőkönyv 234.

441.

1718. január 31. Pozsony. A pozsonyi m. kir. kamara felszólítja Kőszeg városát, hogy azt a zsidót, aki Obbel Lőrinc János kőszegi aranyművesnek fél uncia körülmetszett, tehát megcsonkított aranypénzt kínált megvételre, mint pénzhamisítót vessék börtönbe, ha pedig nem laknék Kőszegen, tudják meg nevét és lakhelyét, hogy vele szemben eljárhasanak.

Prudentes ac circumspecti domini amici nobis honorandi salutem et officii nostri promptitudinem.

Relatum est camerae huicce regiae Hungaricae, quod quidam judaeus contra positivas patrias constitutiones, signanter vero articulos 18., 19. decreti 2-di Sigismundi regis monetas aureas circumscindere et alleviare, necnon vitare praesumens in libera et regia ista civitate Ginsiensi hisce recenter praeteritis diebus ex huiusmodi vitiata, circumcisa et adulterata moneta aurea mediam unciam ex diversis particulis constantem et prae manibus regiae huius camerae jam etiam existentem cuiuspiam aurifabro et praefatarum dominationum vestrarum concivi, utpote Laurentio Joanni Obbel venum exponere voluerit, ast dum rictus aurifaber cum nonnullis advertisset, huiusmodi mediam unciam auri ex variis aureis abscissam manifeste constare, statim idem aurum eidem judaeo interdixerit et in sequestrum sumpserit. Cum autem vigore praenotatarum regni legum talis monetarum circumscissio, vitiatio et adulteratio sub gravi legali poena vetita esset, huicque grandi propter maximum detrimentum publicum crimini salubribus et legalibus remediis in tempore obviari debeat.

Proinde praelibatas dominationes vestras requirimus, quatenus dictum et a mentionato aurifabro Obbel denominandum judaeum qua falsarium, si sub jurisdictione praefatarum dominationum vestrarum existeret, illico in arestum sumere ac eundem in tali usque ulteriorem subsecuturam rei investigationem ac intimationem nostram stricte conservare, neque dimittere, sin vero ad alienam jurisdictionem pertineret, ut debitos alios ordines instituere possimus, nos primitus desuper genuine certiorare velint praefatae dominationes vestrae, quas in reliquo feliciter valere cupientes. Posonii, die 31. Januarii anno 1718.

N. N. sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis camerae regiae Hungaricae praeses, vicepraeses et consilarii.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis dominis N. N. magistro civium, iudici, senatoribus, toti denique communitati liberae ac regiae civitatis Ginziensis, amicis nobis honorandis Vienna per Sopronium Ginzii.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1718. jan. 31. Ívrétű papiros, melynek vízjegye mindkét oldalon virágszerű ábra, zárlatán papírba nyomott 4 db. ovális alakú címerpecséttel és hátlapján e feljegyzéssel: *Anno 1718. die 8. Februarii in domo generosi domini judicis sunt praesentes excelsae camerae Hungaricae aulicae gratiosae literae perlectae. Notarius civitatis manu propria.*

442.

1718. február 9. Bécs. III. Károly király Schlesinger Farkas és Izrael zsidó testvérek kérésére átírja e két zsidónak szóló Bécsben 1716. jan. 22-én kelt kiváltságlevelét.

Közölve MZSO. III. 101. sorszám alatt.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1718. febr 9. Egyszerű, egykorú másolat papiroson.

443.

1718. április 7. Galánta. Tyukos János bizonyítja, hogy amikor Bokor Pál szolgabírónál az ügyének elintézése végett Balogh Gergely házában tartózkodott, ugyanekkor megjelent Ujvendégi János galántai plébános is és panaszt emelt Mózes Ábrahám és Marek Ábrahám zsidók ellen, hogy adósságukat nem fizetik meg, a jelenlevő szeredi zsidó vámos, mint zsidóbíró kézfogással fogadta, hogy ezt az ügyet elintézi.

Aláb meghirt recognoscáom per praesentes, hogy én nemes galánthai városban menvén nemzetes Balogh Gergely uram hazához, tekintetes, nemzetes és vitezleő Bokor Pál processualis szolgabíró uramhoz bizonyos dolgaimnak végbevételire, melly alkalmatossággal ugyanoda való plebanus Ujvendégi János uram is elérkezvén jelentet bíró uram előtt panaszt tet bizonyos sidó adóssa ellen, akkorban szinte ott levén szeredi hidas, az eő bírójok, assecurálta mindenképpen, etquidem manu stipulata főntnevezet plebanus uramat, hogy csak ne haborgassa valahol s kiváltképpen uttyában azon adós sidót, úgymint nevezet szerént Moyses Ábrahám és Marek Abrahamat, kikerestetí azon adósságot s plenarie et effective fogja contentaltatni. Mellynek nagyobb bizonyosságára és erőséttésére attam ezen testimonialis levelemet. Actum Galanthae, die 7-ma Aprilis anno 1718.

Tyúkos János manu propria.

Coram me Gregorio Balogh manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 874. jelzésű iratcsomóban.

444.

1718. április 29. A kőszegi városi tanács a vámot újabb 8 évre Schlesinger Izrael zsidónak évi 450 forint haszonbér ellenében bérbe adja

Anno 1718. die 29. Aprilis.

Az sidónak, Schlesinger Izraelnek contractussa ujonnan nyolcz esztendeigh confirmaltatot és approbaltatot ex ea etiam ratione, hogy eő

azon nigyszázeötven forintot mindenkoron pro rata temporis leteszi és as ittvalo kolmárok egészen csak háromszaz forintot az harminczad vigeth egy esztendeigh praestálnak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1718—1720. évi tanácsjegyzőkönyv 48.

445.

1718. május 27. előtt. Salamon rohonci zsidó muzsikus arra kéri a kőszegi városi tanácsot, hogy mivel a kőszegi toronyzenész legénye, Péter, hangszerét a Strucc vendéglőben minden ok nélkül összetörte és neki 15—16 forint kárt okozott, ez a kára megtérüljön és jövőben Péter részéről biztonságban élhessen.

Ehrnvester, wohlweiser stattrath, hochgeehrtiste herrn!

Es ist dem herrn stattrichter satsam bewust, was gestalt und manier der allhiesige thurnergesell Peter mein spiel vor ungefehr 14 tagen in den Strausen würtshaus gänzlich ruinieret, undzwar ohne eintzige uhrsach, denn ich dazumahl nicht gespielet, auch denn hern thurnern sonstn iemahln einige eintrag gemacht. Weilen ich nun, wie ein ehrsamer rath wohl weiss, biss 45 jahr die löbliche statt mit meiner music bedienet hab und von mier nichts übels gehöret worden, auch allzeith allhier in der nachtbaurschafft in ansehung meiner gnädigsten herschafft ruhig leben können, anietzo aber vorsetzlich durch gedachten thurnergesellen mier dieser schaden zugefüget worden, welchen an sich selbstn an den spiel mit andern versaümnüssen ich zum wenigsten auf die 15 oder 16 fl. mit guthen gewissen schätzen kan, als bitte einen ehrsamen rath, gerühe mier hierinnen an die handt zu gehen, damit ich durch dero gutigkeit eine billiche satisfaction möge erhalten können und nicht verursacht werde in wiederigen, welches ich nicht hofe, meine gnädige herrschafft unterthünigst anzufhlehnen. Ihme mithin auch durch seinen principaln zu untersagen lassen, dass er mier etwan aus passion nicht was übels hinfiero anfüge. Solche euhr gnade werde mit allen fleiss gegen einen ehrsamen rath zuverschulden gehorsambst trachten.

Euer ehrsamen wohlweisen stattrath unterthäniger knecht:

Salomon jud von Rechnitz.

Kivül: An einen ehrsamen und wohlweisen stattrath der küniglichen freystatt Gins mein unterthäniges anlangen, ut intus.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1718. máj. 27.

Vizjegynélküli papiros, hátlapján e feljegyzéssel: 1718. den 27. May.

1718. június 11—1721. március 2. Széchényi Pál kalocsai érsek zsidó vámosoknak adja árendába a szentgotthárdi vámot. Halála után (1710. május 22.) hagyatékában maradt egy 400 forintról szóló elismervény, amelyet néhai Sennyei Sándor gazdasági ügyintéző (dispensator) vett fel árenda fejében. De felmerül a gyanú, hogy az összeg nem az árendáért járó fizetség, hanem Sennyei Sándornak juttatott hála-pénz azért, hogy az árendáltatás ügyében érdekükben eljárta az érseknél. A kérdés tisztázását nehezíti az a körülmény, hogy a megállapodás nem tünteti fel összezszerűen az árenda összegét. Széchényi György, az elhunyt érsek testvéröccse mint örökös pert indít az árenda kifizetéséért.

... Én is azért irtam ö kgnék [= Nagy Mihály ügyvéd], ha immár ő kgnem ezen pozsonyi úttal ment leszen, tehát ő kgnem az proxime Locsmándra pro 20 praesentis terminált napra az szentgotthárdi vám árendája végett az sidó vámosoktól szegény érseknek néhai Sennyei Sándor által fölvetett, de taláng nem adminisztrált 400 frt praetensio iránt hogy compareáljon és azon causának defensiójára ha lehet elkészülünk költetvén, praevie hogy beszélgessünk, hozzám által jönni Széplakra ne terheltessék (1718. június 11. Sopron. Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. Budapest, 1929. 716. l.).

Azonban Láda uram a palatinus sidójának pro relaxatorio mandato obtinendo az föls. cancelláriára minemű memorialist adott, és pro replica danda méltóztatott az föls. cancelláriára aztat velem communicálni, minemű ratiókkal azon kegyesen instantiámra kiadott inhibitoriumnak manutentiójára az sidó argumentumi ellen in contrarium föltett, hogy hova hamarébb az föls. cancelláriának föl küldjék (1719. január 3. Fertőszéplak. — Uo. 772.).

... Én ugyan mélt, cancellárius uramnak, Sigray uramnak, akiknek exhibitíóját Vigh Péter urra biztam, irtam, alázatosan kérvén ő exejét, s az föls. cancelláriát, hogy itéletben ne vegyék eddig is nem válaszolásomat, mert ezen méreg üdőnek mint mostogasága miatt s mind az utaknak impracticabilitása miatt még eddig oda sem küldhettem, az hol ezen sidónak argumentumának gátlására való documentumim s világos bizonyságim vadnak, kérvén azon, hogy addig is, mig öszve szehetemvehetem azokat, patrocínáljanak is az adversa parsnak intentíóját az relaxatorium parancsolatnak kiadása végett tartóztatni méltóztatssanak...

Biró uram productumát az sidónak, az kire praetensióját fundálja, produkálja ő kgnem, comportálván az transmissumot abban: nincsen az arendatoriájában, hát szegény érsek adott nekik az szentgotthárdi vám végett, semmi föltéve, hogy mennyi summában árendálta, hanem reflectálja magát arra, valamint és valamennyiben békességes üdőben annak előtte volt árendában, annyiban adja, s nem recognoscálja, hogy valamit anticípáltak. Hihető, hogy Sennyei uram 400 frtről quietálja cum condi-

tioné, hogy abból az vámnak jüvedelméből magukat contentálhassék, azt taláng pro discretione adták neki az sidók, hogy az érsekkel nekik árendáltatta, ú. m. az sidóknak. Elválík ugyan, mint lehet kihatnunk (!) belőle még ezt. (1719. január 8. Fertőszéplak. — Uo. 777.).

Mig azért csak ezek elkészültek, addig az egész archivumát fölforgattam, s úgy megcsináltam magamat a miatt az veszedelmes sidó dolga miatt, hogy taláng oly hamar, ha csak az úr Isten nem fordítja, dolgomat, ágyban köll esnem miatta, búmban is, mert sehöl nem találok azt az átkozott declaratoriumi mandatumnak párját, az ki legjobban kívántatnék az paulinusok processusa iránt s ezen dologban is deservialhatna.

.....

... De mihaszna hosszú declaratiómnak, térek sidó uramra. Pásztor-
tary uram biroságában még nem producált egyebet sidó uram, hanem az
szentgotthardi vámnak reintegratiójárúl és az sidó vámosak introduc-
tiójárúl való levelet; de azon levél nem arendatoria levél, mert nincsen
bele téve, mennyiben árendálja nekik, hanem valamint az háború előtt
birták, azon formán ezután is birják. De hogy az 400 frtot az érseknek
kezéhez adták volna, azt soha meg nem bizonyítják mással, hanem
Sennyei quietantiájával, de azon quietantia nem az érsek quietantiája,
hanem taláng Sennyei Sándornak discretióban adott 400 frtnak accep-
tatiója, mivel Sennyei fölteszi az quietantiában azt is, hogy honnand
vegyék ki jüvendőben azon discretióban mint árendában anticipált 400
frtokat. Ebből is kitetszik, minthogy Sennyei egészben vette az szent-
gotthardi jüvedelmet, (kit az érsek taláng is neki cedált, kit könnyű
is bizonyítani) ezen vámnak az kiárendálását is biztában szabadon tehet-
te, s föl is vehette az discretiót.

Azon szin alatt én azt mondom nem illet volna az én bátyámnak
Sennyei és asszonyom kedvéért ezen sidóknak az introdictionalis és az
vámok reintegratiójára sonaló pecsétés levelet azon vámok jüvedelmé-
nek bevételeire Sennyei uramtúl és az asszonytúl választott sidóknak ki
nem adni s ha ki nem adta volna, lett volna zürzavar közöttük... (1719.
január 10. Fertőszéplak. — Uo. 778—780.).

... Nagy hálaadó szívvél vészem, ... hogy méltóztatott értésemre
adni az nyughatatlan sidónak szándékát, s ujjabb impetitiójának promo-
tióját ellenem miképen fundálja. Én ebben bíró uramnak is szép propen-
sióját s affectióját kedvesen vészem ...

.....

Azonban tovább is kérném bíró uramat, úgy disponálni méltóztas-
sék, hogy egyszer az én ártatlanságom és az én jó érsekemnek ... miatta
ne szenvedjek, úgy alkalmaztassa ezen terminust is, hogy oda, az hol
fundust találnak, relegáltassanak, t. i. az ki azon pénzt fölvette s az érsek
nevével sido uramnak quietálta. Annak maradéki, kinek használt, con-
testálják. (1719. augusztus 4. Fertőszéplak. — Uo. 841—842.).

Ha Sennyei fölvette a sidótúl, adja meg maradékja. Lehet, hogy az
arendatoriát maga neve alatt kiadta szegény érsek, de nem elég Sennyei
quietantiája, hogy az érsek nevével fölvette, hanem az sido hogy az

érsek kezéhez vette, ha olyan quietantiát mutathat, tehát én, relegálni fogom akkor is Sennyei maradékira, mivel ő szedte az szent-gotthardi jüvedelmet, s azt nem adta az érseknek, hanem magának reserválta, és mivel oly levél fog rövid nap találatni, az mely nem régen, sőt kis üdövel költ halála előtt az érseknek, kiben minden jüvedelmét caedálta Sennyei Sándornak, reménlem tehát a vámokat is, és ha ő fölvette az sidótul az pénzt magáé lévén immár az jüvedelem, méltán adhatta maga quietantiáját vagy recognitióját fortélyos praetextus alatt Sennyei. De mikor adta az sidónak? Ebben sok az kérdés, mert édes fiam uram azt mondják, hogy néha sokáig is meghiszi ember az embert, azonban későbbben is kiadják a recognitiókat. Hogy engem ezen sidó akkor, midőn az szegény érsek javait uymint küldött plenipotentiariusza az szegény atyafiaknak és legatariusinak sollicitáltam (az fiscus kezénél lévén) sidó uramnak mint creditornak nem voltam sollicitatorja, se más creditoroknak, egyedül az atyafiaknak ... (1719. augusztus 11. Fertőszéplak. — Uo. 844—845.).

Az mi az sidó dolgát illeti, stalni fog az terminus pro 4. Junii

az somogyi terminusokra is reá érkezhetek, s mind azokkal is, kik ezen sidónak az dolga miatt interresatusok, alkalmasabban végezhetek ... (1719. május 2. Sopron. — Uo. 864—865.).

Az sidó állapotjárul mit irt légyen kgd, azt is által értettem. Mintegy aprahendálja, úgy látom, kgd ... Van Sennyei Sándor és felesége fassiójában, mikor megesküdtem, olyan nyelvek vallása, hogy mikor szegény érsek immár Sopronban halva feküdt, akkor hoztak Szentgotthardról alkalmas készpénzbeli jüvedelmet, s ők azt is kezekhez vették immár holta után szegény úrnak. Azért reménlem, csak azon fassiójukra is oda deriválhatjuk sidó uram praetensióját, minthogy azon pénz szentgotthardi jüvedelem volt, az sidónak praetensiója is onnand Szentgotthardról érkezett ez vámok jüvedelme anticipatiójáért. (1720. augusztus 6. — U. o. 873—874.).

... Irja kgd, hogy Káldyné asszonyom kétszer is meglátogatván ezen szüret alkalmatosságával, az sidó dolgában beszélgetvén ő kgvel, láttatott kgd sentimentumának engedni mind üdvözült Sennyei Sándor mind az felesége megvallották azt itélőmester uram előtt, hogy jam post fata pie defuncti archiepiscopi Colocensis vették föl Petrák Mihál szentgotthardi tiszttartótul ugyan az szentgotthardi dominium proventusát, az kibül az sidó adósságának megfizetésének köllött volna lenni, mert az immár nem őket, hanem a fiscust illette, de azt az midőn az fiscus inquierált[a,] elfogadták. Hanem azután itélőmester uram midőn megesküdtette, vallották ki, és így nem vethetni e Sennyei maradékinak ezen sidónak praetensiója kifizetését. Hitemre, minden okos ember azt mondja, hogy ő tartozik complanálni ... (1720. október 29. Fertőszéplak. — Uo. 878—879.).

Másokat is megesküdtettek, elsőben tagadták, azután kivallották, hogy az szentgotthardi jüvedelmét holta után az érseknek hozták kezükhöz s fölveették. Valljon az sidónak nem azon jüvedelembül-e az hon-

nand származott az praetensio, kölletik meglenni contentiója, vagy onnand, az ki halál óráján vagy utánna tudta készpénznek letételét in promptu tenni, azt fölvette s kisolicitálta... (1720. szeptember 8. Sopron. Uo. 883.).

... pro 3. Decembris Sopronban praefigált terminus az sidó dolgában stálni fog, s mind bíró uram s mind Láda uram s Nagy Mihály uram fogadásuk szerént compareálni fognak s így stálni fog a terminus... (1720. november 26. Fertőszéplak. — Uo. 887.).

Sok rendbeli egymás után érkezett levelére, kik közül még tegnapi napon is jam in fine finali lévén dolgunk, az sidóval való concertatióban, egy leghasznosabb s javunkat kívánó tanácsos levele... érkezésével s annak continentíaja megértésével bátorítottunk, s Istennek legyen hála, valamint kgd bölcs tanácsa föltalált s nekem jüvendöbéli securitásomra igyekező szándéka s maga expectatoriója szerint ment is végben az dolog, s convincáltattunk s az sidó praetensiója költségével 600 frtban maradván azt mai napon az atyafiúság szemeláttára és consensusából bíró uram nálam levő üdvözült érsek argentariájából exequálta, s annyi érot is cum conventione minden lat ezüstöt 22 garasban átaljában számlálván és assignálta az sidónak. Azt tudtam, hogy semmi sem marad az ezüst mívben, de Istennek legyen hála, az sidó praetensiójának kitelése summája kívül... minden legatariusnak jutott egy hián 80 lat ezüst... (1720. december 4. Sopron — Uo. 888—889).

... Az sidóval való processusnak expeditiója holnap után cum mei et meorum intentione elkészülvén, valamit pro securitate mea et posterorum föltalálhatott bíró uram... kezemhez fog jutni cum absolutio-nis stylo. (1720. december 22. Fertőszéplak. — Uo. 893).

Most ezen alkalmatossággal ha bíró uram is házánál volna, az elmúlt napoki pozsonyi sidónak terminusa alkalmatosságával lett judicaria processusának in exoneratione negotiorum futurorum, propter executionem testamenti pie defuncti fratris mei archiepiscopi Colocensis lehetne fundamentaliter revidelni, és hogy valamiben jüvendöben is meg nem károsodnám, abban való finalis absolutiomat processualiter vehetném kezemhez, hogy azon expeditió pro voto meo et futurorum meorum elkészülhetne, kérem, abban is adlaboralni méltóztassék... (1720. március 2. — Fertőszéplak. — Uo. 920.).

Tegnapi napon mit méltóztatott nekem Vizkelety Pál dolgában írattni, ma veszem, együtt főbíró Pásztor Sigmondnak írott és kgd levelében includált lamentatióját is megolvassván. Hítemre nekem valóban nehezen esik hogy más pazarló legyen és tékozló, s úgy tartson engem mint adózó jobbágyát... Mindazon által oly conditíoval mégegyszer kisegítem, hogy számot vessünk, mit fizettem immár most is mennyiben végezhetek az sidóval, össze tévén lássuk meg, mennyire megyen az adósságoknak kifizetése, computálván az inscriptionális summát, abból defalcálván, mi fog maradni fönt abbul az 2030 frtbul...

Én Pásztor Sigmond uramnak imend fogok irnom, hogy mikor érkeznek ő kgme vagy az computus előtt vagy utánna praefigálna egy napot Sopronban, vagy ha idejühetne ki hozzám, jobban esnék és végeznénk valamit. Azonban az sidót is magamhoz hívom, úgy kívánok vele

végezni, hogy az summáját vegye föl az interesnek cedáljon, veszett fejszének forduljon nyele, szabaduljon föl impetiójátúl, az jószágot pedig mindjárt resignálja, és többül ahhoz semmi közit ne tartsa, ne legyen övé, s tudják meg mások is, hogy nem az övé, hanem enyim, és csak sellérül lakjék rajta, hogy több galiba be érje. (1723. március 12. *Fertőszéplak*. — *Uo.* 1097—1098.)

... Pásztor Sigmund uramnak előre még tegnap előtt irtam az sidó dolgában, kinek is választját vévén ő kgme értésére is adta szándékomat, s mennyire ereszkedhetem azon adósságnak kifizetésének magamra való vállalását és hogy holnapi napon ő is compareáljon az sidó... (1723. március 14. *Fertőszéplak*. — *Uo.* 1099.)

Tudom azonban, főbiró Pásztor Sigmund uram kgdnek relatiót tett, Vizkelety Pál dolga miven legyen az sidóval, és mit kellene még fizetnem, az kit nem fizettem ki... (1723. március 21. *Fertőszéplak*. — *Uo.* 1101.)

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta *Bártfai Szabó László*. Budapest, 1929. 716—1101.

Ezzel a kérdéssel áll kapcsolatban Mirey János pozsonyi gombkötőmester kihallgatása, amelyet már a MZSO. IX. 574. sorszám alatt közölt.

447.

1718. október 18. Bécs. Madarász Imre váltóra 170 rajnai forintot Pril Izrael kismartoni zsidótól kölcsön vesz.

Chartabianca super florenis Rhenensibus centum et septuaginta.
Datum Viennae, die 18. Octobris 1718.

Id est floreni 170 — den.

P. H. Emericus Madarász manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy, tomi 2-di nr. 47. jézésű iratsomóban.

448.

1718. december 6. Nagyszombat. Felsősurányi Sigray Ferenc pozsonymegyei alispán utasítja Bokros Pál szolgabíró, hogy Újvendégi János galántai plébános 40 forint követelése tárgyában Mózes szeredi zsidó vámos és zsidóbíró ellenében tegyen igazságot.

Nemzetes Bokros Pál vram, ezen nemes Posony vármegyének szolghabirája, edgyiket eskütt urék kezüll maga melli vévén mennyen el kegyelmed valahova és valakik ellen kívántatik ezen nemes Posony varmegyében, jelesüll pedigh tisztelendő Újvendighi Janos galanthai plebanus vram eö kegyelme instantiajára Szeredében s ezen nemes Posony varmegyében lakozó Mojzes névű s a tajkon lévő zidoságh biraja ellen a végre tudnyaiillik, hogy instans plebanus urnak ugyan Mojses

Abrahám és Marek Abrahám nevű más zidók ellen bizonyos negven forintig való igaz praetensioja lévén az olyatin nyilvánvaló, ubi e re fuerit, liquidando praetensiojának contentatióját fellyül irtt I. sidó magara valalván, instans uram eö kegyelmét super satisfactioe et contentatione praectacti debiti quam citissime effectuanda stipulatis manibus modisque et formis declarando kegyelmed, ugy más akoron jelenlévű nemes urék elütt magát kötüleszte és obligálta, aminthogy az in facie juris bőveben edoecatit, mëlhez kèppest kegyelmed meghjellentett I-nak pro loci et temporis commoditate egy bizonyos és competens terminust praefigállyon, servatisque de jure servandis ellene procedallyon, comperta demum in praemissis rei veritate, siquidem communis justitia unicuique, quod suum est, reddi cures... sed et de dictamine articuli 17. Mathiae regis decr. 6., prout si quis obligaret, ita judicium recipere teneretur, fellül specificalt instans vram praetensióját és adóságát akármi nével nevezendő meghirt Mojzes I. sidonak javaibüll ad mentem articuli 31. anni 1659. una cum expensis, lucro item cessante et damno emergente ad legale interesse restrictis, imputatis nihilominus imputandis et defalcatis defalcandis, in articulis 44. anni 1647. desumallya és instans vram eö kegyelme reszire adequata satisfactiót subsequenda eotum executione mediante tegyen és administrallyon ha szökséggh leszen a nemes varmegyén is referallya, procedálván mindekben tisztí és hivatallyal szerént s külemben is cselekedvén. Datum Tyrnaviae, die 6. Decembris 1718.

Felsősurány Sigray Ferencz nemes Posony vármegye viceispánya manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 674. jelzésű iratcsomóban.

449.

1718. december 10. Galánta. Botka György és Morvay Mihály bizonyítják, hogy Bokros Pál szolgabíró parancsára Mózes szeredi zsidó vámost perbe idézték Újvendégi János galántai plébános ellen.

My alab irtak recognoscaljük praesentibus, hogy tistelendő Uyvendégi Janos galantay plebanus uramnak requisitiojara exhibealtük nemzetes vitezleő Bokros Pál szolgabiro urunk certicatoriajat az szeredy Mójsés nevő vamos zidonak die 10. Decembris anno infrascripto, melyről is attük ezen attestationalis levelünket. Galanta, 10. Decembris anno 1718.

Botka György.
Morvay Mihály manu aliena.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 674. jelzésű iratcsomóban.

1718. december 20. Galánta. Bézür Márton galántai tiszttartó és Farkas György tanúsítják, hogy Balogh György galántai hadnagy házában Bokros Pál szolgabíró előtt Mózes szeredi zsidó vámos és zsidóbíró kézfogással ígérte, hogy Újvendégi János galántai plébánosnak Mózes Ábrahám és Márk zsidók a tartozásukat meg fogják adni.

En aláb meghirt recognoscáлом per praesentes, hogy midőn ezen nemes Posony vármegyének szolgabirája, Bokros Pál uram eő kegyelme nemes Galántha városának hadnagya, ugymint Balogh Gergely uram házánál lőtt volna, akkor nemes városunk plébánussa, Uyvendéghy János uram eő kegyelme is oda érkezvén panaszolkodot Moyses Abraham és Marck vér szerént való zidó attyafiak adósai ellen. Ugyanakkor Moyses nevő zidó szeredi hidas és á zidóságnak birája minyájunkal kezet fogván assecurálta plébánus uramot, hogy csak ne prosequállya, háborgassa felőlemlétet adósasait, tehat maga fogja eő kegyelmét contentálni vagy előálétván Abraham és Marck zidókat, contentáltatni. Melynek nagyobb bizonságára adtam ezen kezem subscriptiójával és pecsétemmel megerősítettet attestationalis leveletem. Galántae, die 20. Decembris 1718.

Bézür Marton manu propria.

Een alab megirt most is ugyanaztat vallom, akit tisztarto uram.

Farkas György manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 674. jelzésű iratcsomóban.

1719. január 2. Kossut. Bokros Pál pozsonymegyei szolgabíró és Ernyei Ferenc esküdt ítélőszéke Mózes zsidóbíró Újvendégi János galántai plébános panaszára 40 forint tartozás és 15 forint perköltség megfizetésében elmarasztalja, egyben intézkedik a végrehajtás foganatosításáról.

Anno 1719. die 2. mensis Januarii in possessione Kossuth comitatu hocce Posoniensi existenti habita penes gratiosam eamque judiciariam perillustris ac generosi domini Francisci Sigray de Felsősüраны in clyti hujus comitatus Posoniensis ordinarii vicecomitis commissionem pro parte ac ad instantiam admodum reverendi domini Joannis Újvendéghy plebani oppidi Galantha emanatam nos Paulus Bokros judex nobilium et Franciscus Ernyő juratus assessor ejusdem comitatus in negotio et revisione praesentis causae processimus modo et ordine sequentibus.

Levata causa admodum reverendi domini Joannis Újvendéghy plebani oppidi Galantha, ut A. contra et adversus in oppido Szered comitatu hocce Posoniensi existente degente, inibique incolentium judaeorum judicem Moysen sic dictum, velut I.

Et pro antelato domino A. egregius Josephus Denkovich cum nostris procuratoriis praemissis praemittendis et reservatis reservandis reproducit gratiosam perillustris domini Francisci Sigray de Felsősúrány ordinarii hujus comitatus Posoniensis vicecomitis commissionem sub A., cujus continentis et legibus jugiter insistendo praevia partis I. prae foribus judiciariis solita juris proclamatione cupit eidem gratiosae commissioni in omnibus satisfieri cum generali reservata.

Quo proclamato et non comparente pro A. super non comparitione, adeoque notoria contumacia ejusdem I. solenniter protestatur, qui quia pro termino diei praesentis suo modo citatus et certificatus extitisset, quo in passu produceret sub B., manifeste nihilominus contumacia ductus in vilipendium auctoritatis judiciariae legitime etiam proclamatus a facie juris nec per se, nec per procuratorem suum legitimum comparendo, semet absentasset, quia autem contra hujusmodi contumaces omnia jura et leges detonarent, adquisitioque partis actoreae de plano et simplici admitti deberet ac proinde etiam id partis A. procurator cupit repetitum I. primum quidem quoad capitalem summam, ex post vero ob lucrum capans, ut damnum emergens sensu actionalis articuli 144. quoad provenire debens interusurium ac denique expensas de facili ad fl. 20 se se extendentes, adeoque in totali acquisitione sensu articuli 36. Alberti regis, necnon Uladislai 2-di articuli 12. convinci et agravari, convictumque et agravatum pronunciari ac nihilominus ad evidenter consolidandam domini principalis sui acquisitionem producit sub C. et D. literis fidedignas egregiorum Joannis Tyukos, Gregorii Balogh, Martini Bezur et Georgii Farkas attestaciones, quos etiam suo modo authenticandos offert, quibus taliter a se praemissis praestolabitur iudicium cum ulteriori reservato.

Deliberatum est.

Partem I. hactenus pro praesenti termino suo modo, uti ex reproductis testimonialibus appareret, legitime certificatam quidem existentem, nihilominus tamen notoria contumacia ductam in vilipendium auctoritatis judiciariae legitime etiam proclamatum existente a facie juris semet absentante nec per se, sed nec per procuratorem suum legitimum comparendo eadem pars semet defendisset.

Quia vero contra ejusmodi contumaces, ut se se a facie juris absentantes universa jura et leges regni acclamarent, adquisitioque partis actoreae de plano et simplici admitti deberet, ideo eandem partem I. vi praecitarum commissionalium legum primum quidem quoad capitalem summam fl. 40, ex post vero refusionem expensarum hactenus in praesentem litem jam erogatarum, conscientiose tamen ad fl. 15 limitatarum, adeoque in toto in fl. 55 eandem partem I. convinci et agravari, convictamque et agravatam pronunciari.

Pro A. lata judiciaria deliberatione contentus redditus pro administratione justitiae condignas reponeret gratias et quia frustra fierent iudicia, judiciariaeque deliberationes, nisi ea, quae judicialiter decernuntur, debitae etiam executioni manciparentur, cuperet proinde pro executione exequendorum dominum juratum essorem suo modo

authorisandum exmitti, taliterque testimoniales super lato iudicio cum processus serie in forma solita sibi extradari et quia parte I. bona pro executione denominare recusante denominatio parti A. incumberet et de lege competeret, proinde in casum, cum ubi denominatio hujusmodi per partem I. non effectuaretur, denominaret ejusdem bona mobilia, uti essent merces, pecora et pecudes et id genus alia, quae jurisdictioni dominali nulla lege subessent, subesseque quirent. In reliquo reservaret im omnem casum et eventum iuribus domini principalis sui prospiciendi generalem procuratoriam suam facultatem.

Deliberatum est.

Praesentem dominum juratum assessorem pro executione praevio modo per partem A. denominatorum bonorum judicialiter exmitti, processumque praesentem cum tota sui serie eidem parti A. suo modo extrandandum decerni.

Kivül: Causa admodum reverendi domini Joannis Ujvendégli plebani Galanthensis contra judaeum Szerediensem Mojsem sic dictum judicialiter sopita 1719.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 674. jelzésű iratcsomóban.

452.

1719. február 28. Sopron. Gróf Széchenyi György széplaki kasznárától Austerlitz Salamon kismartoni zsidónak 40 köből rozstot utal ki 50 forint értékben.

Kismartony Aussterlicz Salamon zidonak agyon sziplaki kasznarom Smolcher Leopold negyven köből rosot ezen commissiomra, melys bevétetik a számadássában. Soprony, 28. Februarii anno 1719.

Köből per fl. 1 den. 25— fl. 50

Széchenyi György manu propria.

Cum originali comportata in sede dominali per me Emericum Korlatovics incltyi comitatus Soproniensis iudicem nobilium manu propria.

Kivül: Auszterlicz sidonak adatott commissio.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

453.

1719. december 11. Kőszeg városa meghagyja a toronyzenészének, hogy lépjen egyezsége a két polgári muzsikussal, ezzel szemben viszont a zsidóknak tilos a zenélés.

Anno 1719. die 11. Decembris in curia senatoria presentibus generosis dominis iudice ordinario Michäele Krugovics, Laurentio Stainer, Joanne Losy, Bernardo Glik, Joanne Szäiller et Francisco Olischer interioris, exterioris vero ordinis senatoribus Györkey, Schrainer ita et

pauca communitate habita congregatione sequentia sunt acta et conclusa:

3-tio ami az tornyos dolgát illeti, így declarállya magát á nemes kösség, hogy az ittvaló két musicással conceniállyon á tornyos és á sidok absolute ne adhibeáltassának.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1718—1720. évi tanácsjegyzőkönyv 229., 231.

454.

1720. IV. 25. *Nagykároly. Mózes zsidó kötelezvénye a Szerencsi Istvántól felvett 100 német ft. kölcsönről.*

Én alol megh jrt Mojzes Sido adom tuttara myndeneknek, a kiknek jllik, hogy én bizonyos szükségektől viseltetvén, kértem s vüttem fel kölcsön Károlyban lakó nemzetes vitézlő Szerencsi Imre uramtól száz német forintokat jnteresre az jövő aratásig, vagyis Karolyi Sarlo Boldog Asszony napj vásárigh, mely száz német forintokat szokott jnteressivel egygyütt, ha az megh jrt terminusra megh nem adnám, adhatnám, vagy megh adny nem akarniam eö kegyelmének, anny erő jngo bingo joszagomat, azon helységnek biraji, ahol akkor lakásom lészen, szabadon el foglalhassa eö kegyelme, mjnden pör és patvarkodás nélkül. Holot pedig ugyis jószagomtól magának contentumot nem tehetne s tetethetne, magham személyemhez is hozzá nyulhasson mindenüt, mjnd réven, vámon, uton, utfélen, falun, városon, szabad és királyi városokon, urak háta megett, egy szoval mjnden helyeken, és megh foghasson s fogathasson és raboskotathasson eö kegyelme mind addigh, migh az megh jrt száz német forintokat jnteressével együt egyszer s mynd jo folyo pénzül le nem tészem vagy tehetem eö kegyelmének, vagy ha holta találna történnj maghának, az eö kegyelme feleségének nemzetes Szócs Borbara asszonynek. Azt is bele kötvén, hogy ha könnyen megh nem vehetné eö kegyelme rajtam, vagy maradékomon, hanem faratsággal, költséggel jutna hozzá, tehát mjnden költségét és fáratságát is szabadon megh vehesse s vétethesse rajtam eö kegyelme és maradékomon, melynek nagyobb bizonyására és erősségére attam ezen tulajdon kezem írásával és pecsétémmel megh erősitet obligatiomat, ez aláb coramizáló böcsületes emberek előtt.

Datum Károly, die 25. Aprilis, anno 1720.

Coram me: Nicolao Vass m. p.

Coram me: Francisco Domokos m. p.

לזכרן אז איד בין חייב סערנשטי מייח (ז. א. מאה) זהב' ריינש צו בצאלן ...
מחיילע איד בין אים חייב אד ערליך צו צאן ל' ;
משה ב"ר יקותיאל ז"ל

OL. Károlyi-cs. It. Lad. 76. Szerencsi cs.

1721. május 22. Szered. Lethenyi István szeredi plébános elismeri, hogy Mózes zsidónak 38 forint 97 dénárral adása, mely összegből 4 forintot megadott. Később még 9 forint 35 dénár értékű gabonát stb. vásárolt hitelbe a zsidótól. Mivel nem fizetett, a megyei bíróság nemcsak az adósság megadására kötelezte, hanem perköltség címén még 16 forintot vetett ki rá.

Vettem számot Moyses sidóval mindenestül, amitt vettem tőlle, computatis computandis annak in toto az arra extendáltatik 38 fl. 97 den., mellyről léendő alkalmatossággal tartozom conteltálni emlitet zidot, mellynek nagyobb erejire attam neki ezen irásomat Szered mezővárossában die 22. May anno 1721.

Lethenyi István szeredi plébános.

Attam néki in defalcatione fl. 4, mellyeket hordokra vett vala.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 439. jelzésű iratsomóban.

Ezt követőleg a plébános még az alábbiakat vásárolta meg hitelbe az említett zsidótól:

Specificatio.

Item adós plebanus uram 2 métz tiszta buzáért fl. 1 den. 70.

4 métz rozs per den 50 . . . fl. 2.

10 akó hordó per den. 37 $\frac{1}{2}$ fl. 3 den. 75.

1 pár süket fajd fl. 1.

3 métz zab per den. 30 . . . den. 90.

summa facit fl. 9 den. 35.

Mivel Lethenyi István plébános sem az egyik, sem a másik adósságát nem fizette meg, ezért gróf Eszterházy József, ki földesura volt Löbl Mózes zsidónak, perbe fogta, Sigray Ferenc alispán pedig 1722. ápr. 24-én utasította Orbán Pál szolgabíró, hogy a plébánost idézze törvénybe, mi megtörtént az alábbi irat szerint:

Infrascriptus praesentibus fateor et recognosco me die datarum praesentium perillustris ac generosi domini Pauli Orban, incltyi comitatus Posoniensis iudicis nobilium, certas certificaras ad requisitionem excellentissimi ac illustrissimi domini comitis Josephi Eszterhazy de Galantha (titulus) etc., velut A. emanatas, mihique pro executione assignatas oppidi Szered plebano admodum reverendo domino Stephano Leteney domo ejusdem solitae residenti parochiali ibidem personaliter reperto in oppido Szered fideliter exhibuerim et praesentaverim.

Post qua modo praevio rite peracta literarum certificarium exhibitione praesentes meas recognitionales testimoniales duxi extradandas. Datum Szered, die 29. Aprilis 1722.

Anthonium Santha incltyi comitatus juratus
assesor manu propria.

1722. máj. 18-án volt a per tárgyalása Orbán Pál szolgabíró és Palugyay Lipót esküdt jelenlétében, kik az alperest nemcsak 44 ft 97 dénár tartozása megfizetésére ítélték el, hanem kötelezték a perköltség megfizetésére is, ami 16 ft-ot tett ki. Ez a perköltség részletezve így adódott:

Signatura expensarum:

Commissio den. 50.	Expensae aliae — — —
Alba certificatoria den. 50.	Processus redemptio fl. 2.
Exhibitio fl. 1.	Executio fl. 2.— —
Domino judici nobilium fl. 4.	Capitalis summa fl. 16.
Domino jurato assessorii fl. 2.	fl. 44 den. 32.
Procuratori fl. 4.	fl. 60 den. 32.

456.

1721. június 14. Királyfalva. Gróf Pálffy János és még két grófnő bizonyítják, hogy Simon Mihály pozsonyi zsidó neje, akít közönségesen a szép zsidónőnek hívnak, előttük vette át lepecsételt két dobozban sértetlen állapotban azokat az értéktárgyakat, amelyek 700 forintban el voltak zálogosítva Berno Kristóf udvarbírónál. Ezt a vallomásukat pár nappal később megisméttik Bokros Pál szolgabíró és Ernyei Ferenc esküdt előtt is.

Wir endes unterschriebene bekennen hiemit, dass die so genandte schöne jüdin, des juden Michael Simon in Pressburg eheweib, von unss freiwillig sich erkläret und gesaget, dass sie von meinen hofrichter, den Christoph Berno, ihre ihne versetzt und versigelt behädigte pfändter zu der zeit der ausslösung und eröfnung dererselben mit gantzen und unverletzten pittschafft empfangen solche selber geöffnet, bey eröfnung aber eine schachtel herauss genohmen und solche in den sack gesteckt habe, darinnen ihren damahligen sagen nach eine goldene ketten solle gewesen seyn. Worüber wir zur wahren beglaubung dessen gegenwertige testimoniales mit hand und pittschafft bekräftigter von unss geben. Königsäden, den 14. Junii 1721.

Johann grof Palfffy manu propria.

Theresia graffyn Palfffyn, gebohrne Czoberin manu propria.

Marie Anne gräfin Erzchorschofsky, geborne graffin Palfffy.

Anno 1721. die 22. mensis Junii in libera regiaeque civitate Posoniensis intronotata attestatio Germanico idiomate apposita coram nobis infrascriptis per excellentissimum dominum comitem Joannem Pálffy ab Erdüd etc. tit. sub juramento recognita et authenticata exstitit, hoc adhuc addito, id etiam judaeam intus specificatam dixisse et sponte confessam fuisse, quod omnia mobilia sive pignora, quae etiam pro septingentis florenis domino Berno danda fuissent, in duobus obsigillatis et integris sigillis per judaeam rehabitis saccis comprahensa fuerint.

Quibus demum per judaeam receptis, quod certam cistulam vulgo scatula(m) judaea eadem crumendae suae imposuerit. Datum anno, die, locove, quibus supra.

Paulus Bokros inclyti comitatus Psoniensis judex nobilium manu propria.

Franciscus Erney ejusdem inclyti comitatus juratus assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1784. jelzésű iratcsomóban.

457.

1721. július 7. Pozsony. Fekete József királyi ítélőtáblai írnok előtt Holstein János Kristóf pozsonyi aranyműves eskü alatt vallja, hogy jelen volt Berno Kristóf házában, amikor az ún. szép zsidónő az asztalon megtekintésre kitett különféle drágaságait éppen kezdte elrakosgatni.

Infrascriptus sacrae caesareae regiaeque maiestatis tabulae regiae judicariae juratus notarius et apud spectabilem ac generosum dominum magistrum Franciscum Sigray de Fölsösürány personalis praesentiae regiae in judiciis domini locumtenentis et consilarii prothonotarium scribam agens recognosco praesentium per vigorem, quod die et anno infrascriptis virtute generalis aequae judicariae praeattacti domini magistri prothonotarii exmissionis ad legitimam requisitionem generosi domini Christopheri Berno etc. (titulus) prudentem ac circumspexit Joannem Cristopherum Holstain civem et aurifabrum in libera regiaeque civitate Psoniensi degentem et commorantem in fata libera regiaeque civitate Psoniensi accedens sub strictissimo juramenti in generali regni decreto uberius habito juxta sequentia de eo utri puncta eum examinato, quorumquidem de eo utri punctorum series haec est: primo scitne testis, quod cum certa occasione apud dictum dominum Berno fuisset, eotum ibidem sic dictam pulchram judaeam et in mensa exposita certa mobilia offenderit?

2-do scitne testis, quod praeter alia duo pignora ibidem extiterit una argentea cistula et judaicus aureus annulus cum turri unacum catena aurea cum quinque lapidibus cum aliis mobilibus?

3-tio an sciat testis, quod judea in praesentia ipsius praeattacta mobilia sacco imponere caeperit?

Praefatus Joannes Cristopherus Holstain in dicta libera regiaeque civitate Psoniensi degens annorum circiter 33 juratus examinatus fassus est ad primum, secundum et tertium de eo utri puncta per omnia directe hoc se omnino in domo domini Berno Psoniensi praescriptam judaeam offensisse, eotumque praeter alia duo pignora et cistulam praescriptam cum denominatis et aliis mobilibus in mensa expositam fuisse, quae pignora et mobilia dum judaea dum judaea saccis vulgo Germanice küessziehl imponere caepisset, semet abscessisse.

Super qua modo praevio facta mentionati testis fassione praesentes meas manus propriae subscriptione, usualisque sigilli appensione robo-

ratas jurium praescripti instantis futura uberiorique pro cautela necessarias extradedi testimoniales. Datum Posonii, die 7-a Julii anno 1721.

Josephus Fekete manu propria.

Anno 1727. die 6-a Maii authenticatus coram jure fassionem suam praeappositam per omnia confirmat addito et declarato eo, se occasione aestimationis et oppignarationis praespecificatorum pignorum nullam aliam, quam argenteam scatulam vidisse.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1784. jelzésű iratcsomóban.

458.

1721. október 24. előtt. Feichtinger György községi posztókészítő tár-sulva Unger János posztókészítővel, gyapjúszükségletüket Lebel kaboldi zsidótól szereztek be. Amikor Unger meghalt, a zsidónak 65 forinttal maradt adósa. Mivel Ungernek utódai nem maradtak, a városra utána 180 forint készpénz maradt. Feichtinger most azt kéri a községi városi tanácstól, hogy ezt az adósságot fizesse meg a hagyatékából.

Wohledler, vorsichtiger, hochgeehrter und wohlweiser herr statt-richter und magistrath!

Meine unterhänige instancz mit weniger anzubringen erhölet auss diesen, wie dass nemlichen schon vor welchen jahren ich mit meinen dahmahligen mittmaystern, Hanss Ungern, auch gewesten tuchmachern alhier wegen järlicher lifferung der wohle mit dem juden Lebel von Koberstorff in einen contract eingelassen, volgender zeit aber ihme, wass mein contingent gewesen, biss auff noch wenig austehende gulden abgetragen, mein mitcompan aber noch, wie ich vernehme, noch in allen fl. 65 schuldig.

Wann dann nun practicabel, dass einer vor alle, alle hingegen wiederumb in dergleichen begebenheiten vor einen stehen und bezahler sein müssen, so derselbe nichts hätte oder nach seinen todte auch nichts verliesse, dass auff solche weise die übriger den creditorn contentieren müsten, so aber so vieles hinterlassen wer, mit der creditor kan befridiget werden, sind die übrigen nicht schuldig ausser ihren contingent etwass mehres zu zahlen. In diesen casu ist zu erweisen, dass nach oberwehntes Hanss Ungers todte die statt in baarn, indeme derselbe keine erben hinterlassen, hundertundachzig gulden succedieret, von welchen so diese praetendirte schuld des Lebels abgetragen wird, annoch der statt verbleibt hundertundfunffzehen gulden.

Alls ersuche so dann einen wohledlen magistrath ganz unterthänig, derselbe wolle von der vätterlicher gnade sein, solche billigkeit zu beherczigen, dass wer succedirt in etwa, auch die schuldn abführen muss und diesebürde mir nicht auflegen, dass ich vor einen ander zahlen solte. Vor welche vätterliche güte und gerechtigkeit Gott ein reicher belohner sein wird, ich aber mit denen meinigen lebenslang zu verschulden nicht ermangeln, hiervond gnädige determination er-

wartend verharre eines wohledlen, vorsichtigen, hochgelehrten und wohlweisen herrn stattrichters und magistrats unterthäniger diener und mitburger:

Görg Feychtinger burger vnd tuchmacher alhier.

Kívül: An einen wohledlen, vorsichtigen, hochgelehrten und wohlweisen herrn stattrichter und magistrath unterthäniges memorial des innerbenanten instantens.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1721. okt. 24. Ívrétű papiros, melynek vizjegye: cimerpaizs, hátlapján e feljegyzéssel: 1721. die 24. Octobris.

459.

1721. december 11. Löbl kaboldi zsidónak 60 forint követelése volt Unger János kőszegi csapótól. Mivel Unger és az egész családja a pestisben meghalt és vagyonát Kőszeg városa örökölte, ezért a kőszegi városi tanács most 40 forint megfizetésében kiegyezik a zsidóval.

Anno 1721. die 11. Decembris.

Kaboty Löbl sidonak bizonyos praetensioja lévén Unger János csapon videlicet in florenis 60, mindhogy pedigh Unger János egisz familiával pestisnek alkalmatosságával kihalván et sic per caducitatem az nemes város succedált, per consequens az nemes várost impetálván respectu suae contentationis, arra nizve biro uram senatualiter comitálván Miklosy Miklos et Sailler János uraiméknak, hogy tentályák az főnemlitet sidot, hogy azon debitummal valamennyire recedályon, ámint is tandem alkudván véle in florenis 40, melyet is comittáltatik kamorás uramnak, hogy ezen debitort mentül előb conteltállya és az nemes tanácsot többől eviget ne basicson.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1720—1728. évi tanácsjegyzőkönyv 102/a.

460.

1721. december 22. Solderer Bertalan kőszegi polgárnak és özvegyének Nadl Márk rohonci zsidó 300 forinttal, Sollan Fülöp és Sollan Fülöp, a bolond, körmendi zsidók pedig 56 forinttal maradtak adósai, míg több rohonci zsidó kisebb tartozása behajthatatlannak bizonyult.

Anno 1721. den 22. December. Inventur vndt in parte abmitlung nach ableyben weyland herrn Bartholomaei Solderers undt dessen hinterlassener witbe Susana Vösin, dan dero leyblichen sohn Johann Sebastian Solderer habenden habschafft.

.....

Jüdische richtige schulden.

Marx Nadl auss Rechniz fl. 300.

Philip Sollan undt Sollan Philip der Terische uon Körmend fl. 56.

Egy másik helyen: Activ schulden der juden.

A fentieken kívül:

Löb Weiller uon Rechniz 22 fl.

Adam Philip uon Rechniz 3 fl. 50 den.

Lebl Samuel undt Salomon Samuel, Marx Jakob 16 fl.¹

Szombáthelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1721.
dec, 22.

461.

1722. február 5. Bécs. *Keglovits grófnő, szül. Koháry Borbála elismeri, hogy gróf Pálffy Miklós nádor szavatossága mellett 6000 rajnai forintot Hirschl Lázár zsidó örökösétől kölcsön vett, melyet ígér 4 hónap múlva visszafizetni.*

Ich endts unterschribene urkunde undt bekenne hiemit, dass auf mein ansuchen herrn Lazary Hirschels erben hiemit zu endt gesetzten dato sechstausendt gulden Rheinisch, jeden gulden zu sechzig kreiczter gerechnet, bar vorgeliehen haben also undt dergestalten, dass ich ihnen herrn Hirschels erben oder getreüen inhabern dises solche summa per 6000 fl. a dato inner vier monats frist, alss nemblich primo Junii dises laufenden jahrs ohnfelbar undt ohne abgang wider abzuzallen hiermit gelobe und uerspreche undt dafern ich mit diser bezallung nicht beyhalten würde, so haben sich seine excellenz herr Nicolaus groff von Pálffy palatinus auf mein ansuchen uersprochen uor mich grafen von Keglowitsch solche obbenante sechs tausendt gulden denen herrn Hürschels erben in berürte zallungs frist zu zallen undt bürg zu sein. Zu mehrer bekräftigung ist dise obligation nicht allein eigenhendig uon seiner excellenz herrn palatino, alss auch mir grafen uon Keglowitsch mit renuntiation aller weiblichen beneficien, indulten undt exceptionen, wass darwüder macht undt kan eingewendet werden, unterschreiben, sondern auch mit unsern gräflichen insigiln corroborirt worden, so geschehn Wien, denn 5-ten Februarii dem 1722-ten jahrs.

Graff Niclas Pálffy manu propria.

Barbara grafen uon Keglowitsch, gebohrne Koharin wittib manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1639. jelzésű iratcsomóban a 3—4 oldalakon.

¹ e három sor áthúzva és melléjük írva: *sindt recht verlohren.*

1722. február 13. Sapsl rohonci zsidó 50 forint adósság megfizetését követeli Faichtinger János közszegi polgár özvegyétől, ki kijelenti, hogy őneki ehhez az adóssághoz semmi köze és a házára sem lett belőle egyetlen dénár sem fordítva. Az özvegy erre megesküszik, mire mentesül a zsidó követelésétől.

Anno 1722. die 13. Februarii.

Sápsl rohonczi sidonak aminemü 50 forintigh valo praetensioja volt néhay Faichtinger János özvegye, most pedig Torner Csapo János felesighe ellen, ex fundamento hoc, hogy azon sido mégh ellöbenyi felesighe ideiben azon Faichtinger Jánosnak az praespecificált summaígh gyapjat adot és hogy medio tempore már ezen most meghnevezet felesighe ideiben adóslevelet is adott állitván, hogy az 50 forintokat ezen nevezet felesighe házára ipitette ligen és onnid várhotná regressussát ellöb.

Ellenben azon Faichtinger György (sic!) es most Torner Janos hüt-vösse tagadja, hogy eö az o(b)ligatione levél subscriptiojára á magha részirül semmi uttal nem consentiált. Nem tugya s nem is vallotta soha magát adosnak lennyi, pro 2-do azt is vallya, hogy emlétet elöbennyi Faichtinger János nevö uranak egy pinze sem fordittatot azon ház ipületire.

Es mivel in contrárium ezen asszony ellen á sido praetensioját nem liquidálhogya, nem maradván Faichtinger Jánosnak apro gyermekein kívül semminémo substantiája, azért determináltatott: jurabit et nihil dabit, prout deposuit juramentum.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1720—1728. évi tanácsjegyzőkönyv 113/a., b.

1722. február 20. Bécs. Keglovits grófnő Hirschl Lázár zsidó örökösétől további 3000 rajnai forintot vesz fel kölcsön gróf Pálffy Miklós nádor kezességé mellett, melyet ígér június 1-re visszafizetni.

Ich endts unterschribene urkunde undt bekenne hiemit, dass auf mein ansuchen herren Lazary Hürschels erben heunt mermahllen zu endt gesezten dato treytausendt gulden Rheinisch, jeden gulden zu sechzig kreizer gerechnet, bar vorgestreket haben also undt dergestalten, dass ich ihnen Hirschels erben oder getreuen ihnhabern dises solche summa per 3000 fl. a dato ihner vier monath frist, alss nemblich primo Junii dises laufenden jahrs ohnfelbar bar undt ohne abgang wider abzuzallen hiemit gelobe undt verspreche. Undt dafern ich mit diser bezallung nicht beyhalten wurde, so haben sich seine excellenz herr Nicolaus graff uon Pálffy palatinus auf meinen ansuchen uersprochen uor grafín uon Keglowitz solche obbenante dreytausendt gulden denn hern Hürschels erben in berührte zallungs frist zu zallen undt bürg zu sein. Zu mehre bekräftigung ist dise obligation nicht allen

eigenhendig uon seiner excellenz herrn palatino, alss auch mir graffin uon Keglowitz mit renunciation aller weiblichen beneficien, indulten undt exceptionen, wass darwüder kan undt mag eingewendet werden, unterschrieben, sondern auch mit unsern gräfflichen insigln corroboriret worden, so geschehen Wien, den zwanzigsten Februarii anno eintausend-sibenhundert zwayundtzwanzigsten.

Graff Nicolaus Palffy manu propria.

Grafin von Keglowitz manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1639. jelzésű iratcsomóban a 4—5. oldalakon.

464.

1722. május 19. Fertőszéplak. Miskey János ügyvéd csónakja felborult a Dunán. Hasonló sorsra jutottak azok a pozsonyi zsidók is, akik rokoni látogatásra Németkeresztúrra igyekeztek.

Abban dicsekedhetik ő kgme, hogy nemcsak maga förödött meg, de hajúsa is; azonkívül ma szerencsétlen napot is mondott az kalendari-um, és ugyan mai napon a palatinus sidói által akarván egynehányan jönni Pozsonybúl az köröszttúri sidó atyafiak látogatására, azokat is fölborította az mai napon erősen fújó szél hajóstúl az Barátugrón, azok is ezen órában érkezvén lustossan ide, beszélík szerencsétlenségeket.

Gróf Széchényi György levelei báró Ebergényi Lászlóhoz. 1697—1724. Kiadta Bártfai Szabó László, Budapest, 1929. 1044.

465.

1722. június 1. Morvaszentjános. Özv. Keglovits grófnőnek 9000 rajnai forint adósságának visszafizetésére Hirschl Lázár zsidó örökösei még kéthavi határidőt engedélyeznek.

Nachdeme ich endts unterschribene undt gefärtigte denen herren Lazarus Hurschels erben dem ersten dises laufenden monath Junii vermög uon mir in ühren handen habenden zwey obligationes, eine per sechstausendt undt die andere per treytausendt, zusammen also neüntausendt gulden Reinisch aufrichtig zu bezallen schuldig verbleiben bin, weillen aber meine creditoren mit der mir schuldig gewesten bezallung auch nicht zugehalten, mithin auch ich herren Hürschels erben in rechter verfallzeit nicht contentiren können, alss haben sie erst-gesagte Hürschls erben mir auf mein inständiges ersuchen zu wüder bezallen solche neüntausendt gulden noch gantze zwey monathfrist gelassen, danenhero ich mich hiermit im beste form rechtens uor re-servire die mentionirten neüntausendt gulden nach verflossenen zwey monaths, dass ist den ersten nechstkünfftigen monaths Augusti an ihnen herrn Hürschls erben also gewiss zu bezallen undt bar abzuführen, ihnzwischen aber merbedeyte zwey obligation in ührer volkommenen kräften zur sicherheit in ihren handen verbleiben sollen. Geschehen zu

Sankt Johanni, dem ersten Juny eintausendtsubenhundert zweyundtzwanzigisten jahrs.

Grafin Keglowitz wittib manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1639. jelzésű iratcsomóban az 5—6. oldalakon.

466.

1723. március 21. Pozsony. Gróf Pálffy Miklós nádorispán megparancsolja a községi városi tanácsnak, hogy Kövér Pál ügyében Schlesinger Izrael községi zsidó vámos feleségét hallgassa ki és ha lehet, úgy ítélje el, hogy így Kövér Pál kára teljesen megtérüljön.

Generosi, egregii, prudentes ac circumspecti domini nobis observandissimi salutem et nostram benevolentiam.

Minemő kárvallása lett légen ezelőtt circiter két esztendővel Kövér Pál vramnak ő kegyelmének ugyan maga szolgája miát, ugyan tudgyuk, constál kegyelmeteknél, mely dologh iránt in parte nem kevés suspicioban vagon kegyelmetek várasaban lévő Isráel sidó vámasnak feleséghe. Minthogy pediglen ezen dologban emlétt Kövér Pál uram részére kiadott kegyelmetek testimonialisában bizonyos consideratiok találkoznak, akartuk azért kegyelmeteket praesentibus requirálnak, sőt palatinusi autoritasunkbul kegyelmeteknek committálnunk is, hogy emlétt sidó aszont maga eleiben citáltatván a szokott juramentumnak letételével föntirt Kövér Pál uram emberi által teendő kérdéseknek feletére compellalni, tandem pedig, ha convincaltathatik, emlétt instans urnak tellyes satisfactiot impendálni el ne mulassa kegyelmetek. Coeterum easdem dominationes vestras ad vota diu salvas et incolumes supervivere exoptamus. Datum Posonii, 21. Martii anno 1723.

Praetitulatum dominationum vestrarum benevolus servus paratissimus:

Comes Nicolaus Pálffy manu propria.

Kivül: Generosis, prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario et senatoribus regiae ac liberae civitatis Keöszöghiensis etc., amicis nobis honorandis Keöszögh.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1723. márc. 21.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: címerpaizs, zárlatán vörös viaszba nyomott ovális alakú címerpecséttel és hátlapon e feljegyzéssel: 1723 die 13. Aprilis in curia senatoria exhibitae.

467.

1723. május 6. Hegy. Bucsí Erzsébet vejét, Liphay Lászlót felhatalmazza, hogy terhére Hirschl modori zsidónál hitelbe vásároljon, ki élve e felhatalmazással 40 forint értékű portékát vett a zsidótól.

1.

Az minemő vassárlást fogh kivánni tenni Liphay László vöm feleségével, leánjával Modorban lakozó Hirsl zidó bizvást azon vassárlásso-

kat adgya fül kegyelmed hitelbe magamat kötelezem, hogy kegyelmednek szépen meghfűzetek, csak ezen levelem aláírván meghirt vöm az mit foghunk vásárlani. Datum Hegy, 6. May 1723.

Bucsi Eörszebeth manu propria.

Ezen 40 förinttokott é juvo niresre tartoszunk meghadni majusnak 11. napjan 1723.

Bucsi Eörszebeth.

2.

Aláb irt recognoscáлом praesentibus, hogy itt Modorban lakozó Hirsl névő zidótól vettem azon írásra, mellyet Bucsy Örsébeth napamaszony ö kegyelme küldöt általam meghirt zidónak, mely írást is ugyan kezénél hattam nevezet zidónak negyven forint ára partékát. Datum Modor, die 7. May 1723.

Lipttay László manu propria.

Gyapjut adván pedigh azon pinzért, az gyapjut tartozni fogok adni fölülirt zidónak funtját egy pinzzel ócsób, az mint akkor fogh járni az emberek között, midőn fogom adni azon gyapjut.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 653. jelzésű iratcsomóban.

Mivel Bucsi Erzsébet ígérete ellenére nem fizetett, ezért Saja Hirschl zsidó panaszára 1723 dec. 21-én Sigray Ferenc pozsonymegyei alispán utasította Bokros Pál szolgabíró, hogy idézze perbe Bucsi Erzsébetet és szolgáltasson igazságot a zsidónak.

Ez meg is történt.

A bírói tárgyalás 1724 febr. 9-én volt Galántán, melynek során Erney Ferenc esküdt jelenlétében olyan ítéletet hoztak, hogy az alperesnek nemcsak a 40 forint tartozását kellett megadni, hanem perköltség címén további 22 forintot.

468.

1723. július 2. Sopronnyék. De Grünne Antal grófné, szül. Madarász Terézia az adósságából 63 forintot lefizet Scheuch Izrael sopronnyéki zsidónak, egyben elismeri, hogy még 80 forinttal tartozik neki, melyet ígér alkalomadtán megadni.

Den nekhenmarkher juden Scheu mit nahmen bezahl ich per abschlag 63 fl., verbleibe nach schuldig 80 fl., achtzig gulten, welches mit nächster gelegenheit trachten werdt zu bezahlen.

Nekhenmarkh, den 2. July 1723.

Gräffin de Grünne,
geborne von Madarász manu propria.

Lecta et comportata per me Joannem Miskey judicem nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházi tomi 2-dí nr. 26. jelzésű iratcsomóban.

1723. augusztus 3. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlése megújítja az a szabályrendeletét, hogy zsidók elővételben bőröket a megye területén nem vásárolhatnak.

Anno 1723. die 3. Augusti Posonii celebratur generalis congregatio.

Renovatur etiam statutum illud, ne judaei in comparitione cutium seu pellium praeemptionem habeant.

Pozsony vármegyei levéltár, 1716—1725. évi közgyűlési jegyzőkönyv 569.

1723. szeptember 7. Schlesinger Izrael kőszegi zsidó vámost Bugmel hadnagy csúnyául megverte. A kőszegi városi tanács a zsidó érdekében levelet fog írni a bécsi haditanácsnak.

Anno 1723. die 7. Septembris.

Ezután a sido Izrael instantiája olvastatott el, melyben supplicály, hogy a nemes magistratus meltoztassék egy recommendatiot adnyi, mivel laidinant Bugmel oly kegyetlenül meghverte, hogy dolgát in sua competentia prosequálhossa. Látván azért a nemes magistratus helyes kivánsághát, fogh á bellicumra egy levelet iratnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1720—1728. évi tanács-jegyzőkönyv 237/a.

1723—1726. Salamon Sámuel sopronnyéki zsidó vámos jegyzéke Madarász Imrének hitelbe adott áruiról, egyben kimutatás ez áruk árának törlesztéséről. Eszerint a zsidó posztót, vásznat, gyolcsot, bélést, fátyolt, cérnát, gombokat stb. szállított, míg a törlesztés juhokkal, libákkal, rozssal, mézzel, almával, birka- és lóbőrrel stb. történt.

Abreitung mit den nekhenmarkhen mautner Sámuel Sallaman per den 1723. jahr wegen empfangemen wahrn:

Erstlichen gab ehr ein stuckh tuech fl. 26.

Item vor den palbierer 6 $\frac{1}{2}$ elln tuech, iede elln per 1 fl 80 den. ... fl. 11 den. 70.

Item 15 elln mässällän zur vnderfueter zu 18 den. fl. 2 den. 70.

Item 1 $\frac{1}{2}$ elln streif leinwath den. 37 $\frac{1}{2}$.

Item 2 $\frac{1}{2}$ laith seiden fl. 1 den. 25.

Item 6 tuczent knäpf fl. 2 den. 10.

Item $\frac{1}{4}$ elln raitess tuech zum aufschlög fl. 1.

Item zwiern den. 20.

- Item ein pahr stupfen zur haissen den. 20.
 Item 2 $\frac{1}{2}$ elln flohr vor dem palbierer den. 75.
 Item 2 elln gelbe leinwath zum zischman fuetern den. 50.
 Item 46 elln schnier vor den guitschy vndt forreither den. 76 $\frac{1}{2}$.
 Item seiden zwiern vndt hückhl den. 54.
 Item 7 elln weissen zwillich zur vnderfueter fl. 1 den. 40.
 Item 2 raithe fehl fl. 1 den. 40.
 Item auf 2 pälcz vndt 2 röckh knöpf vndt spreiczen fl. 1 den. 25.
 Item $\frac{1}{8}$ raitess tuech zum haint döczl den. 25.
 Item vor den Andany 3 elln zwillich vndt ein rathess fehl fl. 1 den. 30.
 Item 14 elln seidene schnier den. 70.
 Item seiden zwiern vndt häckhl den. 45.
 Item 2 elln leinwath zu hossen füetern den. 50.
 Item seidene knöpf fl. 1 den. 25.
 Item vor den Joseph 2 elln leinwath, häckhl vndt schnier den. 65.
 Item mehr vor ihne 15 elln leinwath zum hemeten vndt gaeite jede per 25 den. fl. 3 den. 75.
 Item der gnedigen frau 8 elln perchiant jede zu 50 den. fl. 4.
 Item mehr vor den Joseph vor hemeten vnd hossen 6 elln leinwath zu 25 den. fl. 1 den. 50.
 Item $\frac{1}{2}$ laith seiden den. 20.
 Item vor den Naig Geörg 2 elln plabess tuech fl. 3 den. 40.
 endten ist fl. 70 den. 8.
 Item empfängt der mair zum reif kauffen fl. 3.
 Item nemb der Joseph vor den mithere knecht ein hossentuech fl. 1 den. 60.
 Item 2 elln leinwath zu einen palbier tuech den. 75.
 Item vor den palbierer ein pahr strimpf fl. 1 den. 50.
 Item $\frac{1}{3}$ käpitschall zu dess gnedigen herrn rockh den. 35.
 Item ein elln gelbe leinwath zu zischman füetern den. 25.
 Item mehr käpitschall vnd seiden fl. 2 den. 20.
 Item zu dess Joseph rockh 1 laith seiden den. 40.
 Item 2 elln raithen quineth fl. 1.
 Item 2 elln leinwath zum hossen füetern den. 50.
 Item nemb die ämel zur der freyle röckhl leinwath vndt pünwohl den. 95.
 Item 2 elln raith lefet pündl den. 8.
 Item zur pütt lükhen seiden vndt zwiern den. 25.
 Item 7 elln leinwath zu 17 x-er fl. 1 den. 98.
 Item 2 $\frac{1}{4}$ elln leinwath zum hossen fuetern var den gnedigen herrn den. 75.
 Item seiden vndt zwiern den. 45.
 Item ein puch papier den. 15.
 Item vor den Andany 3 elln weissen zwillich den. 60.
 Item vor ihne 3 elln flohr den. 90.
 Item nemb die gnetige frau vor den palbier ein par strimpf fl. 1 den. 15.

Item nemb der Istuan vor den gnetigen herrn 3 elln gelbe leinwath den. 75.

Item namb der gnetige herr vor den schmit auf Mestery fl. 9.

Item wass der koch in vndterschitlichen wahrn genamben hat fl. 35 den. 78 $\frac{1}{2}$.

Item vermög van herrn Sity einen ausszigl in 1722. jahr fl. 11.

Item vermög einen ausszigl in vndterschitlichen wahrn genamben wordten fl. 11 den. 4.

Item namb die gnetige frau 2 $\frac{1}{2}$ elln tuch, iede zu 2 fl. — fl. 5.
fl. 161 den. 46 $\frac{1}{2}$.

Item auf befelch herrn graf Degerin ist gebm vndt genamben wordten erstlichen vor die verstorbene freille ein elln schleir den. 50.

Nagl zur pahr zu beschlagen den. 90.

Item 6 elln pandt den. 60.

Item 15 elln zwillich, iede zu 20 den., fl. 3.

Item 6 $\frac{1}{2}$ elln halb räsch fl. 3 den. 24.

Item 11 elln leinwath zu 40 den. die elln, fl. 4 den. 40.

Item 1 $\frac{1}{2}$ loth seiden den. 75.

Item zwiern, leinwath vndt knöpfl den. 55.

Item var den Päschy $\frac{1}{4}$ tuch vndt leinwath den. 60.

Item var ihme 2 $\frac{1}{2}$ elln tuch fl. 4 den. 24.

Item 6 elln weissen zwillich fl. 1 den. 20.

Item zwiern, leinwath vndt seiden den. 55.

Item zu einen mantl sakh tuech vndt zue geharigung fl. 7 den. 50.

Item 2 elln leinwath den. 40.

Item mehr ein ausszigl mit fl. 36 den. 76.

Item gibt der jud vor, das der gnedige herr noch einen ausszigl bey handten hat mit fl. 27 den. 39.

Item melt, das ehr dem gnedigen herrn ein ausszigl eingeben hat, wass der jäger genomben hat, mit fl. 9 den. 25.

neben fl. 101 den. 83.

endten fl. 161 den. 46 $\frac{1}{2}$.

fl. 70 den 8.

fl. 333 den. 37 $\frac{1}{2}$.

Endtpfangen hat der judt, wie

endten zu sehen ist: fl. 317 den. 75 $\frac{1}{2}$

fl. 15 den. 62.

Volgt, wass der judt Sämuel in ein vndt andtern empfangen hat, erstlichen endtpfangt ehr 78 stükh schaf, iedess zu 75 den., fl. 58 den. 50.

Item 16 stükh schaf-fehl zu 10 den. fl. 1 den. 60.

Item empfangt 31 möczen öpfel zu 50 den. fl. 15 den. 50.

Item 19 genss, iede per 17 $\frac{1}{2}$ den. fl. 3 den. 32 $\frac{1}{2}$.

Item ein kalbfehl den. 40.

Item 3 stükh lempferfehl den. 30.

Den 22. Jully in 1724. empfangt 222 schädter schafwohl fl. 16 den. 65.

Item 57 stukh schaf-fehl, iedess zu 10 den. fl. 5 den. 70.

Item 4 stukh putling zu 75 den. fl. 3.

Item endpfangt er in 1724. jahr 276 pfunt henig zu 5 $\frac{1}{2}$ den. fl. 15 den. 18.

Item endpfangt ehr mer kehrn 80 meczen zu 45 den. fl. 36.

Item endtpfangt ehr 20 schaf, iedess 35 den. fl. 7.

Item ein rosshaut fl. 1 den. 75.

fl. 164 den. 90 $\frac{1}{2}$.

Item endtpfangt ehr in 1725. jahr auf 2 mahl 72 stukh schafffehl gefähter, iedess zu 6 den. fl. 4 den. 32.

Item ein rosshaut den. 25.

Item ein fehllhaut den. 15.

Den 23. Augusti endpfangt ehr 11 stukh lemper fehl fl. 1 den 10.

Item 99 schädter schafwohl, das pahr zu 15 den. fl. 7 den 42 $\frac{1}{2}$.

Item endtpfangt ehr 13 cendten diher zwäspen, ieden cendten zu 2 fl., macht fl. 26.

fl. 204 den. 15 $\frac{1}{2}$.

Item endtpfangt ehr in 1725. jahr 90 schaf, das pahr per 68 den., macht fl. 51.

Item mehr endtpfangt ehr 100 stukh schaf, iedess zu 62 $\frac{1}{2}$ den., fl. 62 den. 50.

Endtpfangt der judt mautner fl. 317 den. 65.

Item empfangt der judt in 1726. jahr 199 pfunt hening sambt dem holcz zu 6 den. fl. 11 den. 94.

Item endtpfangt ehr judt in 1726. jahr. 14 meczen kehrn, ieden mäczen per 1 fl., macht fl. 14.

zusammen fl. 25 den. 94.

Vallya megh nyilván hütinek letétele után, ha ezen föllyebb tett jedzése az eő irási legyenek és ámint rend szerint föl vagyon téve Samuel Salamon névő neki sidóval, az szerint vette számot és mindazokat vetté á sidótul és eő mindazokat adta-e neki ab anno 1723. usque annum 1726. 14-tum Marty, mint akkor néhai Madarász Imre ur néki jószágának gondviselője és minekelőtte letegye hütit, biro ur előtt á sidóval confrontáltassanak.

Anno 1734. die 12. mensis May in possessione Nemeskér in figura juris per procuratorem partium I. I. statutus Joannes Drimel cum judaeo Samuele Salamon controntatus est, qui judaeus omnia, ut cuncta in hocce registro contenta propria oris fassione ratificavit et pro ita actis et factis, uti praeappositum haberetur, declaravit.

Sigismundus Bolla judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Bernardus Mesterházy comitatus ejusdem juratus assessor manu propria.

Kivül: Nekhenmarkher mautner Sámuel Sámuel (sic!) abreitung. Connotationes mediantibus quibus de praetensione judaeus Salamon teloniator Nekiensis contentatus est.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházi tomi 2-di nr. 26. jelzésű iratcsomóban.

1724. február 15. Kőszeg. Varró Kaszás György rohonci lakos Kőszegen tett vallomásában elmondja, hogy Schmule rohonci zsidó Steinernének bunda részére posztót adott el 3 uncia aranyért, ő pedig egy uncia aranyat 2 forint 30 krajcárért vett tőle.

Anno 1724. die 15. Februarii in praesentia domini Alberti Büringer, Georgii Jusitsch, Pauli Kröpffel ac Michaelis Pillach etc.

Geörgh Mader Stikher in Rechnitz saget auss, dass vor weniger zeidt, wuste sich zwar nicht eügentlich endtsinnen, ob ess vor oder nach der Weynacht feyrtegen in ein freytag komme der jud Schmule sambt sein weyb in willens umb ein vassl kascha-wein, den sye bey ims gemacht, den accord zu machen. Undter andern sprach der jud: her Stikher hatt die Steynerin kein gold bey der herrn gehabt? Auff das sprach er, nein. Der jud aber sagt, sye hatt schöne 3 oder 4 unzen.

Über das giengen sye fort. Den sontag aber drauff gieng eben des juden sein weyb sambt ihrer mutter Rickhels genand, mitt ihme Stikher undt seinem weyb ins gebührg in keller undt kösten der kascha-wein, aber die jüdinen alle beede unbefragter sagten, das ihr mahn, der benente Schmulle, heundt der Steynerin umb 3 untzen gold ein beltz-tuch habe gegeben, wie dan solliches noch beim schneider Bertl zu finden währe, fehner auff judisch unter einander gesprochen, die Steynerin wirdt einmahl verne reysen etc.

Auff das gieng er Sticker auch in montag zu ihr Steynerin, damahl aber sye nicht zu hauss angetroffen, sondern gleych in ertag widerumb dahin gegangen, weyl er eines golds betürfftig währe undt sye darvor angesprochen, sye Steinerin aber erstlich leugnette, das sye keines hätte undt wehr ihmes gesagt hätte? Er aber sprach, der jud Schmulle undt sein weyb, der ihr vor die 3 ein beltz-tuch hatte gegeben.

Auff das sagt die Steynerin, ich hab wohl ein untzen, welches mihr ein weyb von Gunss zu verkauffen gegeben. Wan mihrs der herr balt bezahle, will ich den herrn mehr silber undt gold verschaffen, aber der muss kein mentschen davon sagen, beforderungust der deutschen goldtschmittin, dan sye hatt ein loses mauhl. Sye macht mich undt oben aussrichten undt mitt diesen gab sye ihme ein untzen gold accordirter massen per 2 fl. 30 kr. undt solliches ist er alle zeidt sambt sein weyb mitt corpärlichen jurament zu bestättigen. Actum, ut supra. Ginzzi, in aedibus domini Alberti Biringer tanquam substituti iudicis.

Kívül: Rohoncz Varró Kaszás György fassioja.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1724. febr. 15.

Ivrétü papiros, melynek vizjegye: himszarvas.

1724. IX. 1. Nagykároly. Lázár zsidó kötelezvénye a Szerencsi Istvántól hitelbe vásárolt 40 m. frt. értékű mézről.

Én most Nagy Karoly városában lakó Lázár nevü Sido, adom tuttára mjndeneknek, az kiknek jlilik, hogy én Karolyban lako nemzetes Sze-

rencsy István uramtól és feleségétől, nemzetes Szöcs Barbara asszonytól bizonyos számu cseber mézet vétén, ugymjnt negyven vonás forint érőt, id est f. 40,80, mely summa pénzt tartozom eö kegyelmének a jövő szent Mjhály napján jo folyo ezüst vagy arany pénzü letennj. (A folytatást lásd az 1720. IV. 25-i kötelezvényen.)

Datum in oppido Nagy Karoly, die 1. Septembris, anno 1724.

Coram me Francisco Domokos m. p.

Coram me Nicolao Orosz m. p.

מו סרענטשה גנומין ה' משיבר דבש עד מיבלה (ז. א. יום .שנתמיהל).
דען משיבר בעד ה' הגרם זהב נא(ו)ם אליעזר אהרן בן הר"ר יוסף ז"ל.

OL. Károlyi-cs. It. Lad. 76. Szerencsi cs.

474.

1725. június 28. *Piringer Albert kőszegi polgárnak neje halála után Mayr Samson rohonci zsidó 275 forint, Sándor zsidó pedig 200 forint tőkével tartozik.*

Anno 1725. den 28. Junii. Inventur undt abmitlung nach ableyben Susannae Paarin, vorhin Geörgh Wagners bierbreuers, nun aber herrn Alberti Büringers eheconsortin, so zwischen herrn Alberto Büringer undt seyn stieffkindern gepflogen.

.....
Specification dern activ schulden:

.....
2., Samson Mayr jud in Rechnitz capital fl. 275.
.....

.....
15., Alexander jud de dato 8. Septembris 1713. fl. 200.
.....

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1725. jún. 28.

475.

1724. október 29. Bécs. *Zwermy János Tamás és Herger János bécsi zsidárusok bizonyítják, hogy Kollman Sámuel lakompaki zsidó és neje az elmúlt évben egy arannyal átszőtt vörös női bundát vettek meg Drogenius János bécsi zsidárustól 42 forintért, melyre selyem harisnyával és fekete bársonnyal 5 forintot fizettek le, míg a többi 37 forintot az elmúlt újévre ígérték megfizetni.*

Wür zu ende vnterschriben vnd geförttigte attestiren hiemit der warheit gemess, das jud Samuel Kollman von Läckhenbach mit seinen

weib verwichenes jahr in vnsern beysein von dem herrn Johann Drogenio burgerlichen tändlern in Wienn einen rothen mit golt gestrikhten frauen pölz vmb zweyvndvierzig gulden gehandletermassen aberkhaufft vnd hieran mehrers nicht, alss mit seidenen strimpf vnd etwas schwarzen sammet fünf gulden abgezallet, den überrest aber auf das bereits verstrichene neüe jahr gedachten herrn Drogenium mit 37 fl. völlig zubezallen versprochen hat. Solches bezeugen vnserere nammens vnterschriefften vnd förtigungen. Actum Wienn, den 29. Octobris 1724.

Johan Thamma Zwermy,
burgerlicher tändtler, als zeug.

Johannes Herger,
burgerlicher tandtler, als zeig.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratsomóban a november havi iratok között.

476.

1725. július 9. *A magyar királyi helytartótanács a külföldi zsidók be-
szivárgását megakadályozni kívánván Kőszeg városától részletes kimu-
tatást kér a városban lakó zsidókról és azok adózásáról.*

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1725. júl. 9.
A m. kir. helytartótanácsnak e tárgyban Sopron városához intézett leiratát
már közölte MZSO. VI. 453—4.

477.

1725. július 9.—1727. június 20. *A kőszegi városi kancellária feljegyzései
a m. kir. helytartótanácsnak Kőszeg városához intézett két zsidó vonat-
kozású rendeletével kapcsolatban.*

Ad intimata excelsi consilii transmissa quae a qualia sunt responsa.
.....

1725. 9. Julii. Eliminatio et judaeorum ad certum numerum reduc-
tio. Responsum.
.....

De die 20. Junii 1727. Praedo judaeus Jacobus Antserle profugus
ex Moravia incaptivandus praecipitur.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1724.

1725. július 21. Kőszeg városa a m. kir. helytartótanácsnak többek között azt is jelenti, hogy Kőszegen csupán egy zsidó lakik, Schlesinger Izrael nevű kiváltságolt zsidó, akinek háza, szőlleje és kereskedése van, melyek után rendszeren adózik és a vámot is ő haszonbérli. Több zsidót nem fogadnak be.

Excelsum etc.

Judaei vero praeter unicum, nomine Israelem Schlesinger privilegium haebreum caesareo-regium hic domum civilem ex privilegio caesareo-regio ementem et aliunde possessionatum, nempe vineas habentem, ab omnibus fundis suis et quaestu suo contribuentem, simulque a pluribus annis teloniatorem nulli sunt, neque usquam plures, velut alioquin miserae communitati ordinarie nocivos recipere intendemus.

Titulati excelsi consilii regii locumtenentialis humillimi servi:

N. N. iudex et senatus, adeoque tota communitas liberae regiaeque civitatis
Kőszegh.

Die 21. Julii 1725.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1725 júl. 21.

Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon himszarvas, a másik oldalon M. D. betűkkel.

1725. augusztus 13. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlése utasítja a járási szolgabírákat, hogy a magyar királyi helytartótanács rendelete értelmében a zsidókat járásonkint írják össze.

Anno 1725. die 13. mensis Augusti in libera regiaeque civitate Posoniensi ... publicatum pariter et excelsi consilii locumtenentialis regii decretum, ex quo multi haberentur oberrantes judaei ex aliis suae maiestatis sacratissimae provinciis et dicionibus relegati, ut omnium judaeorum conscriptio in toto comitatu peragatur, cum declaratione etiam quantum quivis eorunden in medium communitatis concurrat, quod ipsum domini processuales iudices nobilium singulus in suo processu in effectum deducet.

Pozsonyi vármegyei levéltár, 1725—1730. évi prothocollum determinatio-num 26.

1725. szeptember 7. *Schlesinger Wolf és Izrael zsidók királyi kiváltságlevél alapján mindenütt letelepedhetnek és kereskedhetnek. A kőszegi városi tanács ezt a kiváltságlevelet fenntartással tudomásul veszi.*

Anno 1725. die 7. Septembris.

Ezen alkalmatossággal Bécsben lakozo Wolffgangus, ugy itt lakozo Israel Schlesinger sidok kegyelmes urunk eö fölsige privilegialis protectionalissa, hogy mindenütt szabadon magokat collokalhassák és sidoi ceremoniáit cum quaestu exerceálhassák erga justam taxam, elolvasztatott és ámennyiben á nemes város szabadságának és törvényeinek nem praejudical, alazatossan acceptáltatott.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1720—1728. évi tanácsjegyzőkönyv 312 a.

1726. február 1. *Kőszeg. Feichtinger György kőszegi posztókészítő végrendeletében elismeri, hogy Schöppl rohonci zsidónak 25, a kaboldi zsidónak pedig 15 forinttal tartozik.*

Güns, 1. Feber 1726. Testament dess Görg Feichtinger burgern und duchmacher alhier.

Nun folgen die hernach specificirte schulden, alls:

Von dem juden Schöpssl in Rehnitz zu leichen genohmen fl. 25.
Item von dem juden zu Koberstorff fl. 15.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1726. febr. 1.

1726. *Scheuch Izrael sopronnyéki zsidónak De Grünne Ar.tal gróf és neje, Madarász Terézia 177 forint 33 dénárral adósa, melynek kiegyenlítése fejében egy szőlőt adnak át.*

Anno 1726. ervolgt worden erstlich 1 stuckh karaser per 25 fl.

Item 1 stuckh linsler leinwath 16 fl.

Item 122 lb. schmalcz per 23 fl. 18 den.

Item 963 lb. salz macht 48 fl. 15 den.

Item 7 elln schwarcz hollendisch tuch 35 fl.

Im pahrn geld 30 fl.

summa 177 fl 33 den.

Disse specificirte wahrn seind mit den weingarth bezahlt worden.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházi tomi 2-di nr. 26. jelzésű iratesomóban.

1726—1732. *Salamon Sámuel lakompaki zsidó 377 forint 75 dénár értékű árut szállított hitelbe Madarász Imrének és lányainak. Ez adósság megfizetése miatt herceg Eszterházy Pál Antal ügyésze pert indít ellenük.*

Tit. ihro gnatten herrn baron von Matras (= Madarász) plen. tit. belibe nachvolgente specificirte geliferte wohrn, wie volgeth:

1726. den 30. Jener verrechne mich mit den genetigen herrn Valstenteig undt ist mir über alle abrechnung richtig schuldig verbliben wardten per fl. 15.

Danen ist vor ihro gnadten herrn hauptman graffen Degronne in wohrn genomben wordten per fl. 80.

Mermaln var ihr gnadten herrn hauptman Degronne zu liberey var die betiente wahn, welche in allen ausstragen per fl. 56 den. 35.

Item var die genetige frau de Tomenne ein halben pfundt zwirn per fl. 1.

Item 2 $\frac{1}{2}$ elln carton per fl. 1 den. 62 $\frac{1}{2}$.

Item ein halbs pfundt pömol per den. 25.

Item spreizen undt knöpf zu den polzen per den. 35.

Item ein $\frac{1}{2}$ lath seitn per den. 20.

Item var den genetigen alten herrn, so genombn ist wardten ein stukh duch var die bediente per fl. 28.

Item 8 eln zwilly per fl. 1 den. 60.

Item 24 eln schnir per den. 40.

Item 2 rothe feel per fl. 1 den. 40.

Item 2 prieff-knöpf per den. 50.

Item spreizen undt schlingn per den. 50.

Item zu 2 pölz undterfueter undt zwirn per fl. 8 den. 20.

Item 7 eln zeig zu girten per fl. 2 den. 45.

Item var Päschi undt schreiber 44 eln seidtn schnir per fl. 2 den. 64.

Item spreizen undt schlingn per fl. 1 den. 20.

Item 7 eln zwily per fl. 1 den. 40.

Item seidtn und zwirn per den. 40.

Item 2 pölz undterfuedter per fl. 4.

fl. 213 den. 56 $\frac{1}{2}$.

Latus entn herüber gezogen mit fl. 213 den. 56 $\frac{1}{2}$.

Item so die genetige frau Tomianni auf die hochzeith hat empfangn 2 stikhel leinwath per fl. 32.

Item mer 2 stukh leinwath per fl. 24.

Item 6 täkhel zwirn per den. 70.

Item 1 $\frac{1}{3}$ eln cartun per den. 85.

Item 3 eln leinwath per den. 70.

Item päntl per den. 10.

Item mer 12 eln leinwath per fl. 7 den. 20.

Item 1 stukh duch per fl. 26.

Item schnir undt zwirn per den. 30.

Item knöpf undt spreizen per den. 40.

- Item var den pólz undt fuedter per fl. 4 den. 50.
 Item var den gátsche 4 eln zwilli per den. 80.
 Item 12 eln schnir per den. 20.
 Item knöpf per den. 25.
 Item ein rots feel per den. 70.
 Item zwirn per den. 10.
 Item 7 eln zeig zu girtl per fl. 2 den. 45.
 Item var den varreither 24 eln schnir per den. 40.
 Item 4 eln zwili per den. 80.
 Item ein rats feel per den. 70.
 Item 2 prieff-knöpf per den. 50.
 Item spreizen, höfftl undt zwirn per den. 30.
 Item var die pólz undterfuedter per fl. 4.
 Item var die gnetige frau ein eln cartun per den. 65.
 Item 6 eln dafet bant per den. 36.
 Item $\frac{1}{4}$ bämwol per den. 12.
 Item $\frac{1}{2}$ lath seidtn per den. 20.
 Item var die liberey gutschi, varreither undt Päschi per fl. 45.
 fl. 367 den. 84 $\frac{1}{2}$.
 Item var die genetige frau Madarászin 20 eln leinwath per fl. 5.
 Item knöpf per den. 10.
 Item 5 eln carton zu ein schlaffrok per fl. 3 den. 50.
 Item $\frac{3}{4}$ eln cartun per den. 52 $\frac{1}{2}$.
 Item 5 eln galanä per den. 20.
 Item 1 eln blaue leinwath per den. 20.
 Item $\frac{1}{4}$ lb. bamwol per den. 12.
 Item 2 eln seidtn schnir per den. 10.
 Item 4 eln galanä per den. 16.
 fl. 9 den. 90 $\frac{1}{2}$.
 fl. 367 den. 84 $\frac{1}{2}$.
 fl. 377 den. 75.

Sámuel Sallaman.

Kivül: Ausszigel wägen genamben wohn, so ausstragt per 377 fl. 75. den.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy tomi 2-di nr. 26. jelzésű iratsomóban.

484.

1726. április 26. *Modor. Hirschl Schey Jakab modori zsidó azt a rétet, amelyet neki Verbóy Ferenc szolgabíró 70 forint árában Fabiankovics György neje Kellio Erzsébet ellen megítélt, ezért az összegért eladja Kellio Miklós esztergomi kanonoknak a szavatosság vállalása mellett.*

Ich endtss vnterschribene sambt neinen weib undt kinder in krafft dissess brief bekenne, dass ich diejenige wissen, die mir durch dem herrn stulrichter Werbay in abschlag meiner schuld eingehändiget ist

in 70 fl., id est sübenzig gulden, welche mir die edlgebohrne frau Elisabetha Kellio, anjetzo dess herrn Georgiuss Fabjankovith seine frau schuldig ware, ihro hochwürden herrn Nicolao Kellio capitlssherrn uon Krann, alss seyne eigene erbschafft zu sich genommen undt mir die vorgemelte sübenzig gulden in silber geldt erleget habe. Weillen aber ich dess herrn stuhlrichter adjudicata uorgemelten herrn nicht resigniren kan, disser ursach halber, dass in jeniger auch andere schulden sich begreifen, darumben, wann hinfiro weegen vermelter summa jemand eine praetenssion formirte, mitt welcher vorgemelten herrn incommodirete, obligire ich mitt disser brief mich alzeith uor den recht zu erscheinen, meine gerechtigkeit vorzuweissen undt oft vorgemelten herrn in einer sicherheith conserviern. In dessen bekräfttigung ich disser brief mitt eigener hand vnterschriben undt meiner petschafft bekräfttigt habe in gegenwarth vnterschribener zeugen. Datum Modern, den 26-ten Aprill anno 1726.

Schey Jacob Hirschl.

Coram me Francisco Fekete civitatis Modrensis senatore et jurato notario manu propria.

Coram me Petro Ghillany liberae regiaeque civitatis Modrensis senatore manu propria.

Kivül: Schwarczy et Saya Hüerschl haebreus.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 317. jelzésű iratesomóban.

485.

1726. július 8. Galánta. Balogh János szolgabíró Andreánszky Ferenc Pozsony megyei esküdtet értesíti, hogy a modori zsidó elleni perében tárgyalási napul Galántán aug. 27. napját tűzte ki, melyen a megjelenő félnek ítéletet fog mondani.

Mint jóakaro uramnak, kegyelmednek ajánlom kész szolgálatomat. Jól emlékezheték kegyelmed reája, minémü kétt actiokat erigált kegyelmed ellen kiralyi Modor varosban lakozó sidó, melly actiok mellet jól lehet bizonyos terminust praefigaltam vólt kegyelmednek és első certicatoria leveleimben is annak pariat meghküldtettem kegyelmednek, de mindhogy azon terminusnak bizonyos elkerülhetetlen interveniált okokra nizve el kelet mulni, most ujonnan annak törvényes revisiojára terminaltam kegyelmednek ez jelenlévő esztendőbéli következendő Augustus havanak 27-dik napját és ahoz elegendő utánna való törvényes napokkal edgyüt ezen nemes Posony varmegyében nemes galanthai helységben, aholl alkalmatossabnak fogh tetzeni, considealni fogok. Arra való nézve kegyelmed die et loco praescriptis, aholl engemet melettem leendő eskütt urammal considealni érteni fogh vagy magha személye szerint vagy penig legitimus procreator által modo praevio compareallyon, bizonyos lévén benne vagy compareál kegyelmed vagy sem, én mindazonáltal ad partis comparentis instantiam, quod juris et jus-

titiae ordo dictaverit, atévö lesznek, kirül is idejin certificalom kegyelmedet. In reliquo éltesse kegyelmedet az Isten szerencsésen és maradok. Datum Galanthae, die 8. Julii 1726.

Kegyelmednek kész szolgaja:

Balogh János, nemes Posony vármegye szolgabirája
manu propria.

Kivül: Nemzetes és vitézlő Andreanszky Ferencz nemes Posony vármegye eskütt uram eö kegyelmének adassék.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1775. jelzésű iratesomóban.

486.

1726. szeptember 19. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlése kimondja, hogy a megye területén élő zsidók ezentül a megyének is fizessenek adót.

Anno 1726. die 19. mensis Septembris celebrata est generalis incltyi comitatus Posoniensis in libera regiaque ejusdem nominis civitate congregatio, occasione cujus . . . concluditur et id per incltyum comitatum, ut etiam judaei in comitatu hocce taxam solvere teneantur.

Pozsony vármegyei levéltár, 1725—1730. évi prothocollum determinatio-num 133.

487.

1727. január 29. Pozsony. Gróf Pálffy Miklós nádor bizonyítja, hogy amikor Keglovits grófnő, szül. Koháry Borbála még 1722-ben két részletben összesen 9000 forint kölcsönt felvett Hirschl Lázár zsidó örökösaitől, ezt a pénzt leánya kelengyéjére fordította.

Ich graf Nicolaus Palffy von Erdöd, ritter des guldenen fliesses, der Römischen keyserlichen mayestät wirklich geheimer rath, generalfeldmarschall, eines regemnts zu fuss obrister undt durch dass königreich Hungarn palatinus etc. bekene hiermit, dass die hoch- undt wohlgebohrne frau Barbara gräfin uon Keglowitz, gebohrne grafın Koharin, alss sie 1722. im monath Februarii die neüntausendt gulden, sage 9000 fl. in zway posten uon denen Hurschlichen erben zu leyhen empfangen, sie erwöhnte frau gräfin solches geld zu ührer damahls freüle tachter, anjetzo aber frauen grafın Styrumbin ausstaführung undt notwendigkeiten anwändt hatt. Urkundt desen habe dises der warheit zu steuer gefertigter extradiret. Prespurg, denn neünundtzwanzigsten January eintausendtsübenhundert sübenzwanzigsten jahrs.

Graf Nicolaus Palffy manu propria.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1639. jelzésű iratesomóban a 12—13. oldalakon.

1727. január 31. *Stomfa*. Pexa István Pozsony megyei szolgabíró bizonyítja, hogy gróf Pálffy Miklós nádor megbízásából gróf Keglovits özvegyét figyelmeztette, hogy Hirschl Lázár zsidó örökösaitől felvett kölcsön után járó kamatot is minél előbb rendezze.

Infrascriptus recognosco, quod ubi excellentissimus dominus comes palatinus et supremus inclyti comitatus hujus comes anno et aestate proxime praesenti abeunti mihi ad oppidum Sancti Joannis, ut illustrissimam dominam comitissam viduam Keglevicsianam conveniam, eandemque super Hirschlianorum haeredum restantis interesse a capitali eorum provenientis complanationem admoneam, gratiose commisisset, ego ad mentem gratiosae suae excellentiae palatinalis commissionis super antelati interesse iisdem haeredibus Hirschlianis praestandi et quantocius complanandi praetitulatam dominam comitissam adinveniendo, quod omnino quantocius et quam proxime interesse iisdem judeis complanare non sit intermissura, responsi et resolutionis loco accepi, quod etiam taliter praelibato domino comitensi comiti humillime retuli. Datum Stomphae, die 31. Januarii anno 1727. Stephanus Pexa inclyti comitatus Posoniensis judex nobilium manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1639. jelzésű iratcsomóban a 39—40. oldalakon.

1727. február 3. *Lós*. Polyák János elismeri, hogy Jakab sopronkeresztúri zsidónak 103 forint 40 dénárral adósa, melynek kamatára szüretkor 4 akó bort fog adni. Időközben 3 részletben 91 forintot az adósságából letörlesztett.

En alábis recognoscalom, hogy Köröszturi Jakab sidoval számban viven mindennemő adosságokat, maradtam ados neki százhárom forintokkal és negyven pinzekkel, id est ft 103 den. 40, melyeket tartozom megfizetny a jövendő szüretkor nygy ako borral az interesre. Holot pedig halalom törtinnik, tehat szőlőimbül vagyis mass javaimbul tartozzanak successorim megelegiteny. Ellenben zaloghkippen adtam kezeihez egy ezüst oramot, egy öltözesre valo aranyos ezüst gombjaimat és két apro gyémantos arany gyüröket, pallosomon livő kereszt ezüstött. Tartozik eő is, említett Jakab sido vagyis maradiki kezhez adny, ha a pinzt leteszem vagyis leteszik successorim. Melynek nagyob voltokra adtam ezen leveletem. Actum Loos, 3. February 1727.

Polyak János manu propria.

Hogy ezen adosságban füzettem boru urnas 22¹/₂, id est huszonkét forintigh es öttven pinzt, fl. 22 den. 50.

Item kisz pinzul füzettem huszonharom forintot, id est fl. 23.
Item füzettem negyvenött forintokat es öttven pinzt, (fl.) 45 (den.)

50.

Loos, 16. February 1730,

Polyák János manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 104. nr. 3693.

490.

1727. március 6. Pozsony, Pozsony vármegye közgyűlése Somorján fogva tartott zsidók kihallgatására és egymással való szembesítésére 6 tagból álló bizottságot küld ki.

Anno 1727. die 6. mensis Martii in libera regiaque civitate Posoniensi celebratur generalis inlyti comitatus Posoniensis congregatio, occasione cuius . . . pro examine et confrontatione captivorum judaeorum in oppido Sanctae Mariae existentium . . . deputantur dominus generalis praeceptor Michael Kerekes, dominus fiscalis Emericus Csiba, dominus Michael Naszvady, dominus Ladislaus Somody, dominus Andreas Stermenszky iudex nobilium, dominus Matthias Somogyi iudex nobilium.

Pozsony vármegyei levéltár, 1725—1730. évi prothocollum determinationum 267/8.

491.

1727. március 26. A községi városi tanács Schlesinger Izrael zsidónak a vámot ismét bérbe adja további 8 évre, mert a keresztények közül erre senki sem jelentkezett és mert 1709. óta, hogy zsidóé a vám, a haszonbért mindig pontosan megadta és kifogástalanul viselkedett.

Anno 1727. die 26. mensis Martii.

Izrael Schlesinger sido ittvalo vámos magát respectu ulterioris confirmationis contractus sui prioris in anno adhuc 1709. die 6. Decembris expediti ac in anno 1718. die 29. Aprilis confirmati tévén intántiát, hogy á nemes város tovább is itt tolerálnyi és azon contractussát több esztendeökre extendálnyi miltoztassa, kinek instántiája publicáltatván á nemes keössighnek, hogy ha valamely embersiges ember á concivisek keözül találkozik, aki anyit ád á vámért á nemes városnak és sufficien-ter cäreál á contractualis summa eránt, annak fogy adatnyi, de mivel senki sem insináta magát és egyébaránt is á meghmondott sido mégh ekkoráigh magát mindenekben panasz nélkül viselte és szokott contractualis arendáját in tempore fogyatkozás nélkül praestálta, azért tovább is azon contractusnak tenora szerint mindaddig, valameddigh kegyelmes urunk eö fölsige á sido vámosok eránt más dispositiot nem tizen és eö

magát accomodálni fogja, á nemes város fogja conserválni, áminthogy arra valo nizve azan contractusa confirmaltatik és modo praemisso iterum nyolcz esztendeőre extendáltatik.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1720—1728. évi tanácsjegyzőkönyv 357/b—358/a.

492.

1727. május 7. Galánta. Platty András pozsonymegyei szolgabíró és Fendray György esküdt bizonyítják, hogy Schlossbergh László alispán utasítására Királyfalván kihallgatott gróf Pálffy János horvát bán a korábbi német nyelvű vallomását néhai Berno Kristóf és a pozsonyvár-aljai ún. szép zsidónő között folyó perben mindenben megerősíti megtoldva azzal, hogy Berno Kristóf, ki hosszú ideig szolgálatában állott, a becsületesség mintaképe volt és mert egyszemű volt és rosszul látott, inkább őt lehetett becsapni, mint megfordítva.

Anno 1727. die 7-a mensis Maii penes exmissionem spectabilis ac generosi domini Ladislai a Schlosbergh, inclyti hujus comitatus Posoniensis ordinarii vicecomitis, qua in causa seu differentia praesenti per judaeam Posoniensem praeviis attestationibus uberius specificatam contra haeredes et successores Bernoianos mota et suscitata, in praesentiarumque in oppido Galantha praefato aequae comitatus adjacente, reassumpta et vigente actualiter praesidentis judicis, posteaquam in et ad possessionem Királyfalva nuncupatam comitatu praeapposito existenti et habito, in eodemque situatum castrum erga excellentissimum ac illustrissimum dominum comitem, dominum Joannem Pálffy ab Erdöd etc. superius quoque altetitulum nimirum regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banum, pariter et dominas supratitulatas comitissas attestantes in eodem castro repertum et constitutas personaliter accessissemus, tam idem altetitulus dominus comes banus reiterato etiam coram nobis corporali juramento, quam et praelibatae dominae comitissae suam praeappositam attestationem in negotio praespecificatae hebraeae Posoniensis germanico idiomate superius insertam et per suas dominationes altetitulas considerate et reflexe iterum in specie singillatim perlectam iterato, ultroneeque quoque recognoverunt, confirmarunt et factum de verbo ad verbum, prout in eadem attestazione haberetur, non aliter eandem judaeam iteratis quippe vicibus coram suis toties titulis dominationibus fessam fuisse et spontaneae, benevole, libereque retulisse authenticaverunt, imo ulterius quoque altefatus dominus comes banus confirmata et ratificata praescriptorum attunc judicis nobilium et jurati assessoris relatione idem recognovit, quod eadem judaea Posoniensis fassa fuerit coram sua excellentissima dominatione, quod quandam pixidem seu scatulam unius palmi circiter longitudinis apud quondam dominum Christophorum Berno inter caetera pignori locatam, in qua, prout illa eo tempore re-

tulit, aureus torques inclusus habebatur, in situm sinum seu saccum vesti scilicet seu togae assutum recipit, prouti et reliqua pignora sub eiusdem judaeae impignorantis sigillo pignori illocata, nec ullatenus laesis sigillis, quod in iisdem capsis seu saccis rite obsigillatis nulla penitus violatione sigillorum observata ad manus proprias levaverit et ad suam habitationem detulerit, sponte et benevole confessavit hoc addito, quod dominus quondam Berno complurimis annis in servitiis suae excellentiae banalis ad seros usque annos versatus talis perspectae fidelitatis vir et syncerae constientiae homo quotidiana experientia praeextiterit, quod in aliquo talismodi facinore, multo minus in dolo ne minima quidem suspicio praesumi quiret, quin aliunde tum prae senio visum saliginosum habendo, imo plane monocus propter albuginem vitiato uno oculo aliunde credulas bonae fidei et blandus homo existens facilius ab aliis decipi in similibus decipi potuerit.

Super cujusmodi reiterata fassione, primaevorumque praemis-sarum attestationum recapitulatione et juramentali quoque authenticatione coram nobis, uti praemissum esset, praeinstitutis praesentes ex officio nobis incumbentibus eidem inclyto iudicio fideliter attestantes praesentamus relatorias authenticatorias testimoniales. Actum anno, die, locisque in praecursis.

Andreas Plátty inclyti comitatus Posoniensis iudex nobilium manu propria.

Georgius Fendray praetitulati comitatus Posoniensis juratus assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1784. jelzésű iratcsomóban.

493.

1727. május 7. táján. Holstein János Kristóf pozsonyi aranyműves vallo-másában elmondja, hogy az ún. szép zsidónő által néhai Berno Kristófnak zálogul felkínált ékszereket és értéktárgyakat ő 1300 forintra becsülte. A becslést az tette szükségessé, mert a zsidónő újabb kölcsönt szeretett volna rá kapni.

De eo utrum.

1., Scitne et viditne testis pignora judeae Austerlicz apud domi-num olim Christophorum Berno existentia et qualia illa fuerint?

2., Quanti eadem pignora aestimaverit?

3., In quem finem dominus Berno pignora illa aestimari curaverit?

Testis prudens ac circumspectus Joannes Christophorus Holstein in libera ac regia civitate Posoniensi degens annorum circiter 41 jura-mento praevis deposito fatetur ad 1-um occasione aestimationis pig-norum, in quantum semet reflectere potest, vidit certum librum judai-cum in circumferentiis argento obductum, unum aureum poculum, quinque annulos partim diamantibus, partim vulgo rubint expositos,

certam argenteam scatulam, eidemque impositam auream catenam cum quinque lapidibus formam auri repraesentantem, et iam certum annulum judaicum cum turri, gemma etiam fuisse, eidem bene constat, sed quali qualitatis, quantitatis fore, hoc se reflectere non potest.

Ad 2-dum universa pignora tam per ipsum fatentem modo specificata, quam etiam eadem, ad quae se reflectere minus posset, scit semet aestimasse ad florenos 1300.

Ad 3-tium praeattacto domino olim Berno judaeae ad duplex pignus binis vicibus pecuniam dante, judaeaque ad tertii ordinis pignus certam summam pecuniariam de novo efflagitante, siquidem idem dominus Berno pignori summam judaeae mutuatam minus adaequare advertisset, eo extunc fine per fatentem aestimari curavit, quibus modalitate praevia aestimatis pretium eorumdem subintelligendo judaea subirsit, eundemque aestimationis talismodi arguit. Occasione cujus aestimationis factura praesens fuisse dominum condam Berno, conthoralem ejusdem, semet et judaeam. Aestimationem vero praetactorum pignorum clarificat fatens taliter, quod eadem non tali formalitate aestimaverit, quasi vero illa divendita fuissent, siquidem tali enim occasione ducentis aut trecentis florenis elucratius appreciari potuissent, verum modalitate dumtaxat, ubi res similes pignori locantur.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1784. jelzésű iratesomóban.

494.

1727. május 9. Galánta. Duchon András Pozsony megyei esküdt előtt Piros Pál özvegye, Hodolini Katalin majtényi lakos vallomásában elmondja, hogy jelen volt a boltban, amikor Andreanszky András a modori zsidótól ipának, Szegedy Andrásnak temetéséhez szükséges dolgokat megvásárolta.

De eo utrum

vallya megh a tanu hütü után, hogy azon partékát, mellynek mostanában az árát modri sido térvényessen keresi, Istenben nyugodot Andreanszky Sigmond uram nem maga, hanem üdvezélt Szegedy Andras uram ipájának tudnia illik szükségére temetésnek alkalmatosságával fordította.

Testis nobilis Catharina Hodolini, egregii condam Pauli Piros conthoralis in possessione Maithén residens annorum circiter 66 jurata, examinata fassa est: joll emlekezik e fatens, midön Istenben üdvezölt nemzetes és vitézleö Andreanszky Sigmond uram az egész attyafiaknak tellyes akarattyából és consensussából néhay nemzetes és vitezleö Szegedi Andras uram halalával temetésére és gyász ruhákra való partékaért és egyéb szükséges állapotokért ment modri sidóhoz, ugymint az kereső félnek attyához, kitöll is hozvan fekete atlaczot, tafotát, poját, posztot, szegeket és egyéb materiakat és szükséges állapotot denotált

Szegedy András uram temetésére és az atyafiak gyászszára, mellyből is hogy Mokripodaréné aszonyomnak gyászruhát csináltak, jól tudgya e fatens, mert mindenkor jelen volt es azon parteka nemcsak az atyafiak ruházatyára, hanem minden atyafinak cselédyére is fordéttattott, ugymint e fatensre s urára is.

Authentice corfirmat addito eo, hofi maga is jelen volt a botba, midön szegeny Andreanszky Sigmund uram vásárlotta azon pártékát.

Super qua praemissa inquisitione perillustri ac generoso domino Francisco Andreanszky praesentes literas testimoniales dedi. Datum Galanthae, die 9. Maii 1727.

Nicolaus Duchon incltyi comitatus Posoniensis juratus
assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1775. jelzésű iratcsomóban.

495.

1727. május 9. Galánta. Duchon András Pozsony megyei esküdt előtt Piros Pál özvegye, Hodolini Katalin majtényi lakos Szegedy Anna kérésére kihallgatva úgy vall, tudja, hogy kevéssel Szegedy András halála után az örökösök több szekér gabonát szállítottak Hirschl Ézsaiás Jakab zsidónak, de hogy mennyit és mi célra, azt megmondani nem tudja.

Anno 1727. die 9. mensis Maii in oppido Galantha ad instantiam generosae dominae Annae Szegedy infrascripti iudicii adjuratus testis ad subsequens deutri punctum De eo utrum:

Tudgya, hallotta-e és honnand vagy latta-e az bizonyosgh, hogy Istenben elnyugodot nehai Szegedi Andras uram halalo utan Eseiás Jakab Hirschl zsidonak az atyanak bizonyos gabonat circiter 4 vagy 5 szekerral Szegedi Andras successori attak és nemde nem azon adóságghnak defalciojara-e, aminemő költséget tettek föntnevezet nehai Szegedy Andras uram temetesere vett partekaért, hiti utan vallya megh.

Testis nobilis domina Catharina Podolini, egregii condam Pauli Piros conthoralis in possessione Maithen residens, annorum circiter 66 examinata fassa est, jól emlekezik e fatens, hogy néhay nemzetes és vitézleő Szegedy Andras uram halála után csakhamar az eő kegyelme successori deutrumban fölltett zsidónak köldesztek szekereken gabonat, de mennyire valót vagyis micsoda adóságghban, nem tudga, nem is hallotta, hogy emlétet Szegedy András uram halála előtt lett volna adós azon nevezett zsidónak eő kegyelme.

Super qua praevio modo peracta inquisitione praesentes literas testimoniales dedi. Datum die 9. Maii anno 1727.

Nicolaus Duchon incltyi comitatus Posoniensis juratus assessor
manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1775. jelzésű iratcsomóban.

1727. május 22. Pozsony. Fabiankovics György magyar királyi helytartó-tanácsi titkár és neje Kellio Erzsébet Hirschl Saja modori zsidó ellen új perfelvételt kértek, amiért is Pexa István Pozsony megyei szolgabíró a zsidót jun. 10-én Pozsonyban tartandó bírói tárgyalásra megidézi.

Ajánlom szolgálatomat kegyelmednek!

Menémő novi iudicii actiot és ki instantiájára én elottem kegyelmed ellen erigált legyen, annak valóságos massaibul, melyet praesentibus cum accessoriis suis kegyelmednek megküldettem, bővebben megértheti kegyelmed. Tartozván azért mind tisztem, bírói hivatalomnak megfelelően s mind az actorea fél kívánságának eleget tennem, mellyhez képest azon dolognak törvényessen valo revisiojára és executiojára nézve rendeltem kegyelmednek terminusul diem 10-mam cum subsequentibus et sufficientibus ad id aptis juridicis diebus affuturi mensis Junii anni modo labentis infrascripti nemes Posony vármegyében lévő Posony névő szabad királyi városában. Kegyelmed azért az megirt napon és helyre vagy maga személye szerint vagyis legitimus prokátora által én elottem compareallyon bizonyos levén benne, vagy compareall kegyelmed modo praevio vagy sem, én mindazonáltal partis actoreae ad instantiam eotum compariturae a tévő leszek a dologban, amit az orszagnak törvénye és az közönseges igassag fog hozni magával, kirúly per praesentes jo idem certificálom kegyelmedet. Maradok sub dicto Posonii, die 22. May anno 1727.

Kegyelmednek joakaroja:

Pexa Istvan nemes Poson vármegye szolghabiraya manu propria.

Alba pro certificatione pro die 10. Junii Posonii.

Kivül: Nemes szabad királyi Modor városában lakozo Sajam Hirschel névő sidonak ezen certificatoriám adassék.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 317. jelzésű iratcsomóban.
E levél belső oldalán az alábbi írást olvashatjuk:

Actio novi.

Spectabilis ac generosi domini Georgii Fabiánkovics excelsi consillii locumtenentialis regii secretarii, necnon generosae dominae Elisabethae Kellio, antea egregii condam Ignatii Kossovics, nunc autem praetitulati domini Georgii Fabiánkovics conthoralis vel ut A. A. contra et adversus hebraeum Sajam Hirschel vocatum liberae regiaeque civitatis Modrensis incolam vel ut I. erecta perillustrique ac generoso domino Stephano Pexa incltyi comitatus Poseniensis iudici nobilium, qua generosi domini Stephani Verbai in officio iudicatus sui successori, anno 1727. die 20. May praesentata sequenti tenore.

Qualiter iidem A. A. intuitu certi debiti exmutuatis mercibus contracti et contractualiter fl. 214. obligati die 8. Martii 1725. et subsequentibus juridicis diebus ad instantiam hebraei coram perillustri ac generoso

domino Stephano Verbai iudice nobilium ex ea ratione, quod in merito partes A. A. eotum I. se defendere intermiserint, nimis aggravatoriam ex capite intermissae defensionis obtinuerint sententiam. Quam licet quidem cassatorio mandato partes A. infregerint, nihilominus relaxatorio palatinali prior sententia per non defendita lata vigorem suum obtinendo causa executioni quoque mancipata exstitit damno et praeiudicio partium A. A. manifesto. Quia vero in causarum processibus, ubi defensionis causae omissa fuerit, eadem cum aliis erroribus nocivis et defectibus virtute tituli 77. Partis 2. et articuli 33. 1723. beneficio novi actione mediante semel in melius reformari possit et assoleret et alioquin causae per in officio praedecessores iudices motae coram ejusdem iudicatii officii successore per derivationem legalem promoveri et prosequi praxi et lege 33. 34. 1723. conveniret. Ob hoc partes novizantes per dominum iudicem nobilium, qua egregii Stephani Verbai in officio iudicis nobilium successorem causae praesentis prosecutionem et revisionem institui ac eum in finem praememoratum I. suo modo citari et certificari ac tandem eatenus omnimodam satisfactionem jurisque et iustitiae complementum finali et effectiva executione mediante cuperent cum reservata etc.

Lecta et correctata per eundem iudicem nobilium.

497.

1727. június 20. Pozsony. A magyar királyi helytartótanács az Altmautern-beli börtönéből megszökött Antscherle Jakab morva zsidót körözi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1727. jún. 20.

Közölve MZSO. III. 508—9.

498.

1727. október 2. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlése foglalkozván a magyar királyi helytartótanácsnak f. év júl. 19-én kelt és a megye területén élő zsidóknak összeírását sürgető rendeletével, utasítja az összeírással megbízottakat, hogy azt készítsék el és terjesszék a közgyűlés elé.

Anno 1727. die 2. mensis Octobris in libera regiaque civitate Posoniensi celebratur generalis inelyti comitatus Posoniensis congregatio, in qua . . . aliud demum decretum perlectum conscriptionem iudaeorum in comitatu hocce existentium adurgens in haec verba:

Illustrissimi, reverendissimi etc.

Esto quidem eisdem dominationibus vestris sub 9-a adhuc mensis Julii 1725. ac expost reiterato isthinc intimatum fuerit, ut cathalogum universorum in comitatu hocce de praesenti et stabiliter subsistentium

judaeorum cum specificata declaratione in quovis loco moretur? an et quid iidem in concursum publicorum onerum hactenus praestiterint et contribuerint, regio locumtenentia huic consilio cum genuina et circumstantiali informatione submittant, quia nihilominus eundem qua sua maiestas sacratissima sibi quantocius humillime reportandum clementer adurgeret, uti praemissum est, in hodiernum transmittere neglexerint. Idcirco praetitulatis dominationibus vestris harum serie ex superabundanti benevole intimamus, quatenus specificam non modo judaeorum hospitem sive patrum familias aut incolarum, verum et horum filiorum, propinquorum et consanguineorum, item et servitorum cum expressione nominum virilis sexus hominum quorumvis in comitatu isto reperibilium et mansiones suas figentium, quam et illius, qui, in quo loco degant, num et quales fundos teneant ac sive per se sive per alios excolant, quidve de his aut quaestu suo in medium publici aut domesticarum necessitatum vel ipsis etiam dominis terrestribus contribuant et quo titulo quid pendant, genuinam et circumstantialem conscriptionem et informationem regio locumtenentia huic consilio absque protellatione suppeditare noverint et nullatenus intermittant. Datum ex consilio regio locumtenentia Posonii, die 19. Julii 1727. celebrato.

Praetitulatarum dominationumstrarum ad officia paratissimi:
Comes Nicolaus Palfy manu propria.
Georgius Fabiankovics manu propria.

Ideo pro domestica conscriptione exmissi domini deputati desideratam conscriptionem judaeorum peragent, relationem desuper facturi.

Pozsony vármegyei levéltár, 1725—1730. évi prothocollum determinationum 388/9.

499.

1727. december 9. Pozsony. A m. kir. helytartótanács a janowitzi betörésben részes Baumgartner Jakab hóhérfiúnak és zsidó társainak személyleírását Kőszeg városának megküldi azzal a paranccsal, hogy akit a körözöttek közül elfoghatnak, azt vessék börtönbe és erről azonnal tegyenek jelentést.

Prudentes et circumspecti nobis honorandi!

Quoniam Viennensis carnificis filius Jacobus Baumgartner nuncupatus et de complicitate criminis robbariae accusatus Jaurini reperiri visus ibidem haud existere relatum sit, quia tamen ex isthac annexo et per suam majestatem sacratissimam regio locumtenentia huic consilio clementer communicato examine tam memorati carnificis filii, quam et aliorum quinque judaeorum de iisdem criminibus suspectorum genuinae descriptiones uberius paterent, facileque evenire posset, quod sive hactenus jam illorum aliqui, si non omnes ad regnum hoc se receperint vel vero deinceps sese recepturi essent.

Quam suspectarum earundem personarum descriptionem seu quoad staturas et vestes illarum genuine factam expressionem civitati huic eo fine communicandam esse duximus, quatenus eandem in gremio sui publicare, simulque si et in quantum ibidem reperirentur aut alibi latitare inaudirentur, circa comprehensionem et incaptivationem ipsorum serios ordines facere et consequenter istius modi huic consilio cum reciproca personarum et vestium descriptione indilate significare noverit et non intermittat eadem libera et regia civitas. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die nona Decembris anno domini millesimo septingentesimo vigesimo septimo celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Joannes Palffy.

Georgius Fabiankovich manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae et regiae civitatis Ginziensis nobis honorandis Vienna, Sopronio, Ginzium ex officio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1727. szept. 9.

Ivrétű papiros, melynek egyik oldalán koronás címerpaizs, a másik oldalán kacskaringós vonal a vízjegy, zárlatán fődött kir. titkos pecséttel és hátlapon e feljegyzésekkel: 1. *Ex consilio regio locumtenentiali Hungarico civitati Ginziensi*, 2. *1727. die 28. Decembris publicatae in senatu. Notarius civitatis manu propria*, 3. *In negotio Viennensis carnificis filii Baumbgartner dicti cum judaeis comprehendí.*

A leirathoz csatolva az alábbi személyleírások:

Beschreibung

dess Baumgartners, eines scharffrichters von Wienn leiblichen sohns, so sich auf jüdisch Antscherle nennet.

Ein zimblich hohe persohn, weiss kailichen gesichts, einen geschorenen kopf, tragt eine weisse baroguen mit einem zopf, ein weissliches kleyd mit dergleichen seidenen knöpfen, ein spadon und spantrohr mit silber beschlagen.

Beschreibung deren juden, so mit zu Janowitz gewesen, der eine ist ein grosser geschlankhe jud ohne barth, gantz abgeschoren, tunkhlbraunes langlichtes haar, ein braunes kleyd mit dergleichen camelhaarenen knöpfen.

Der ander ist ein alter dickher jud, hat einen grauen kopf, glatten geschornen barth, graues kleyd mit camelhaarenen knöpfen, reiset herum auszuspioniren, ist bald zu Brün, bald zu Bresslau, ist ein ertzrauber.

Der dritte ist ein untersezter jud, mitler persohn, schwartz von gesicht, unterloffenes schwartz braunes haar, in braun tuchenen camisohl, ist sonst ein fleischhakher mit gantz geschorenen barth.

Der viertte ein langer rothköpfiger jud, einen brauntuchenen rokh, mit dergleichen camelhaarenen knöpfen, gantz geschorenen barths.

Der fünffte und sechste seynd lange zwey juden mit schwartzen

bärthen, in zerrissenen braunen kleydern gewesen, welche alle nebst dem sibenden der Baumgartner oder aber der geweste haussknecht bey dem Weissen Lampel wohl kennen wird.

500.

1728. január 8. Sopron. Sussman Gerson zsidó váltója 7000 forint tartozásáról gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich részére, mely összeget kamataival egyetemben 6 éven belül igér visszafizetni.

Charta bianca über siebentausenth gulden kayserlich, sage fl. 7000, welche ich unterschribener richtig von (tit.) ihro gnaden herrn herrn graffen Christoph Ehrenreich von Windischgrätz empfangen. Verspreche solche de dato in 6 jahren sambt den interesse lauth contract wieder zu bezahlen. Verbinde mich hierczu auf alle beliebige conditiones. Oedenburg, den 8. Jenner 1728.

Gerson Sussman manu propria.

Cum suis originalibus, quae parti actorieae extradatae sunt in arce Keresztur die 13. Decembris 1731., collatae sunt haec paria per precedentem vicecomitem manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

501.

1728. január 8. Sopron. Szerződés egyfelől Sussman Gerson zsidó, másfelől gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich között a répcemicskei börtgyár haszonbérbe vétele tárgyában.

Zu vernehmen einen ordentlichen contract auf sechs jahr lang zwischen dem hoch vnd wohlgebohrnen herrn herrn Christoph Ehrenreich graff von Windischgratz an einen, dan dem herrn Gerson Sussman andern theils geschlossen und verabredet worden, als nemblich:

1-o verkauffen ihro gnaden dem Sussman alle effecten die in edl-hoff zu Ströberstorff aufgerichtet lederhauss lauth assignation über alle effecten auf dem Sallaman Moyses, dass er alles undt jedes zu des Susmans disposition halten solle, auf sein verlangen auch verabfolgen lassen solle.

2-do verlassen ihro gnaden dem Sussman das gancze lederhauss in dem edlhoff darinen nach belieben sechs jahr lang auf seinen nuzen undt bestes ochsen vndt kieheith arbeithen zu lassen, einkauffen undt zu verkauffen, alle freyheith darmit zu handlen undt wandlen, auch wass er sonsten von kalb, schaff undt ander fehl oder bockhheith einarbeithen lassen will, ihme freystehen solle, keller, gewelber, alle zimmer undt böden sambt werkhzeig, wass nur nahmen haben möge, nichts dauon ausgenohmen, auch das unterhauss nach belieben sich zu bedienen befugt sein solle.

3-io dahingegen verspricht der herr Sussman vor alle effecten ihro gnaden vermög den dato ausgeförtigte charta bianca uon dato nach verflussung sechs jahr siebentausent gulden capital, undtzwar jährlich für bestandt vnd interesse sechshundertundtzweinczig gulden zu bezahlen von halb zu halb jahr.

4-o versprech ihro gnaden das gebäcz zu verförtigen undt sicher zu machen, damit als verspärt werden kan, auch die böden mit ziegel zu pflastern.

5-o erlauben ihro gnaden auf dero edlhoff brandtwein zu brennen allerhandt mittel zu brauchen, stallung uor die pferdt undt anders viehe, alles nöthiges holcz umbsonst, jedoch gegen bezahlung des hackher undt fuhrlohn, das getraidt vor die knecht, auch die nöthige gersten zur lederarbeith auf die mühl franco frey mahlen zu lassen.

6-o erlauben ihro gnaden auch ein placz in garten undt ein ackher uor dem lederer umb greinwerkh undt krauth undt ruben anbauen zu können.

7-mo wollen ihro gnaden jährlich zwey fuhr hey undt vier fuhr stroh ohne bezahlung einführen lassen zu schenkhen vor die pferdt zu verstehen.

8-vo das lederhauss soll auf ihro gnadens nahmen ohne praepjudiz des Sussmans lauffen, auch in nöthigen fall alle schucz undt manutenez, wie nicht weniger bey denen ausborgende schulden zu richtige eintreibung alle herrschafftliche assistenz zu leisten versprechen, die contract uon dem ledermeister undt gesellen sollen auch ihro gnadens nahmen eingericht werden vndt wan der ledermeister ein schaden verursachte, zur gebührlichen satisfaction anzuhalten undt uor all wiedriges zu schiczen undt zu schirmen, damit man mit der arbeit nicht verhindert wirdt. Es möge nohmen haben, wie es immer wolle oder könne, an handen zu gehen undt nach verflussung deren sechs jahren, wan es dem Susman solte aufkündigt werden, so soll der übernehmer schuldig seyn uor die heüth undt materialien das pahre geld zu bezahlen, undzwahrn in gangbahren preyss, dan aber nach nach verflussung deren sechs jahre der Sussman die werkstatt undt handel nicht continuiren wolthe undt nötig hätte noch ein jahr zeith zum verschleiss oder consumirung deren in paratis liegenhabende effecten, so solle es ihme vor die sechshundert zwanzig gulden interesse undt bestandt geld vor allen anderen zugelassen werden, da in fall der Sussman das ledterhauss an einem ander, es seye christ oder jud, in diese 6 jahn überlassen wolthe, so solle es ihme ohnegehinderth frey stehen.

9-o versprechen ihro gnaden vür dem Sallamann Moyses geleiste caution auf florin . . .¹ bey den herrn lietenant des herrn Desboth in Oedenburg seyn tochter mann biss ausgang diesses contracts widerumb zu continuiren, auch die an den Sallamann Moyses zu fordern habende fünffhunderth gulden biss dahin gegen bezahlung deren interesse zu prolongiren.

10. Der 9-te punct ist nach überlössung des contract mit genehmhaltung annuirt worden.

¹ az összeg olvashatatlanul kitörölve.

11. Der Sussman verspricht sich mit denen brüdern Saloman undt Elias Moyses nach der billichkeith wegen des althen contractis zu verstehen undt ihro gnaden frey zu machen undt für alle praetensiones, wass der Salamon undt Elias an ihro gnaden haben möchte, zustehen. Zu urkundt dessen meine förttigung. Oedenburg, den 8. Jener 1728.

Gerson Sussman manu propria.

Collata cum sub originali per me Stephanum Zeke vicecomitem comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.
Ennek a szerződésnek másolata két példányban is megvan.

502.

1728. január 22. Pozsony. Pozsony vármegye közgyűlésében felolvassák a magyar királyi helytartótanácsnak 1727. nov. 14-én kelt és a megye területén élő zsidók összeírását ismét megsürgető rendeletét, ha el akarják kerülni a királyi neheztelését.

Anno 1728. die 22. mensis Januarii celebratur generalis in clyti comitatus Posoniensis in libera regiaque nominis eiusdem civitate congregatio, in qua . . . perlectum excelsi consilii locumtenentialis regii decretum conscriptionem judaeorum quo citius transmittendam adurgens tenoris sequentis:

Quidnam praetitulatis dominationibus vestris quod submittendam consilio huic regio specificam judaeorum in gremio sui nefors degentium conscriptionem, isthinc ex benigna suae maiestatis ordinatione commissum sit, ex tot reiteratis hactenus intimationibus, quibus consilium hoc regium transmissionem eius jamine a 9. Julii 1725. adursit, iisdem ex asse constare nemo dubitare potest, quam siquidem usque ad praesens comitatus hic nondum submiserit, sua maiestas vero sacratissima, uti tamen hac in materia comitatum morositatem non leviter reserret, ita etiam illam sibi absque omni ulteriori mora transmittendam denuo serio demandaret. Hinc ex benigno, eoque positivo suae maiestatis sacratissimae mandato hisce ex superabundanti adhuc et seria praetitulatis dominationibus vestris consilium hoc regium locumtenentiale ex officio iniungendum habuit, quatenus praedictam judaeorum, si qui in comitatu isto residerent, etquidem non modo patrum familias, verum omnium personarum etiam in individuo, totiusque ipsorum familiae et servitorum conscriptionem cum genuina, uti iisdem jam satis declaratum est, specificatione ac declaratione an? et quantum hactenus pro publicis oneribus contribuere consueverint? in quo loco quis illorum maneat? consilio huic regio locumtenentiale, nisi animadversionem incurrere velint, absque omni ulteriori mora transmittere noverint, nec intermittant. Datum ex consilio regio locumtenentiale Posonii, die 14. mensis Novembris anno domini 1727. celebrato.

Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:
Comes Joannes Palffy.

Joannes Georgius Paluska.

Pozsonyi vármegyei levéltár, 1725—1730. évi protocollum determinatio-
num 515/6.

503.

1728. március 12. *Nemeskér. Sopron vármegye közgyűlése előtt a soproni és a kőszegi tímárok tiltakoznak amiatt, hogy gróf Windischgrätz zsidók által dolgoztassa ki az állatbőröket.*

Ex quo in generali incltyi comitatus Soproniensis congregatione die 12. Martii 1728. in Nemeskér celebrata ad instantiam cerdonum Soproniensium et Ginziensium ita determinatum sit, ut illustrissimus dominus comes a Vindisgrätz (tit.) judicialiter admoneatur et inhibeat ab elaboratione omnis generis pellium per judaeos praticari solitarum, ideoque ex officio et commissione ejusdem incltyi comitatus admonetur sua illustrissima dominatio, ut eosdem judaeos amoveat et a simili elaboratione pellium inposterum resistat, super quibus petuntur solitae testimoniales.

Oldaljegyzet: 19. Martii Sopronii peracta ita haec admonitio.

Sopron vármegyei levéltár, Acta juridica fasc. 92. nr. 3454. Lit. G.

504.

1728. július 22. *Csepreg. Hettyei Dániel elismeri, hogy Siessel lakompaki zsidó mézárósnak marhabőrökért 45 forinttal maradt adósa, mely öszseget igéri Szent Mihály napjára megfizetni.*

En alábbis meghirt Hettyei Daniel recognoscalom praesentibus, hogy e mai alábbirt napon vettem számon Lakombachon lakozo sido mézáróssal Siessel bizonyos marhák bőreiért, mellyeket bizonyos arron vásároltam volt az elmult esztendőben az eddig tött meszaros és creditor költségevel együtt öszve számlálván maradtam ados negyvenöt foréntal. Mivel mast megh nem fizethettem, kérésemre, hogh még e ezen mostan folyo esztendőben esendő Szent Mihál napiaig várni, én is fogadtam azon napra, hogy minden törvényes utakat kirekesztvén valahol ami erő jországomat talállya, processualis szolgabiro uram által ezután teendő költségekkel együtt meghvehesse ipso facto. Ha már azalatt fizethetek és illendő árron bort, gabonát és ollyas jóságot, amit néki adhatnék, tartozzék elvenni a meghirt sido etc. Mellyrül adtam ezen obligatoria levelemet. Datum Csepreg, die 22. July anno 1728.

Hettyei Daniel manu propria.

Nota bene! Bizonyos bort adtam in defalcationem summae capitalis az elmult esztendőben, azon hét hordot a sido visszaadja, ha penig in specie a hordokat vissza nem adhatná, csak jo borhoz valo hordokat adjon. Coram me Ladislao Kéry iudice nobilium comitatus Soproniensis.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 95. nr. 3575.

505.

1729. március 12. Pozsony. A magyar királyi helytartótanács megküldvén a csehországi rablásban részes zsidók vallomását, meghagyja Sopron megyének a bűntársak felkutatását, elfogatását és erről szóló jelentés megtételét.

Illustrissimi!

Apprime recordabuntur praetitulatae dominationes vestrae, quidnam iisdem circa nonnullorum ex provinciis Bohemicis in Hungariam, uti existimaretur, profugorum de complicitate robariae gravatorum iudaeorum compraeensionem, submittendamque eatenus earundem informationem postremo de dato 10-a praeteriti mensis Januarii abhinc intimaverimus, in quo intimato quemadmodum significaveramus cancellariae regiae Bohemicae aulicae per suam maiestatem sacratissimam clementer demandatam fuisse transmissionem indiciorum contra ejusmodi complices habitorum ita etiam, quo in regno hocce nefors latitantes praeattacti complices tanto magis inquiri, inquisiti vero et comprehensi super his, quae illos gravarent, constitui valeant. Examina praesentibus annexa et nobis per suam maiestatem sacratissimam benigne communicata praetitulatis dominationibus vestris hisce transmittimus et una simul iisdem ulterius quoque intimamus, quatenus in praeattactos complices juxta descriptionem ipsorum jam nuper communicatam in medio sui sedulo inquirere et si quem illorum comprehenderit, eundem juxta praeannexum examen examinare et demum tam super uno, quam alio consilium hoc regium locumtenentiale genuine ac circumstantialiter quantocius informare velint et non intermittant eadem praetitulatae dominationes vestrae, Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii, die 12. mensis Martii anno 1729. celebrato. Praetitulatarum dominationum vestrarum ad officia paratissimi:

Comes Joannes Pálffy manu propria.
Joannes Adelffy manu propria.

Adamus baro de Mesko
manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 153—4. Ugyanitt 154—185. l-on az alábbi két melléklet szövege található:

I. In commissione curiae Neo-Urbensi die 19-na Novembris anno 1728. habita, ubi perillustris dominus Adalbertus Procopius de Höphlingen et Bergendorff cum clarissimo domino Knecht regiae appellationis consiliario commissarii fuere.

Vocatus fuit Moyses Wolff hebreus et interrogatus inter caetera ad specialia, etquidem ad articulum 28.

Interrogatus ad articulum 28. Es hat ingleichen der Joachim Kollmann ausgesagt, dass du zu Policzka¹ mit ihme gewesen, also sage auss, wer mehr darbey mitgewesen?

Responsum. Der Joachim fleischhacker, welcher hier sitzt, der Jäger, vorstorbene 2 juden von Rausnitz, einer ist balwierer, namens Gedalie, welcher verheuratet undt 30 jahr alt ist, mittlmässiger statur, nicht gar zu dickh, schwartz von angesicht, schwartzes haar, meines beduncken langlicht, traget einen schwartzen barth, hat ein bleyfarbes kleyd mit gelben messingenen knöpfen getragen.

Der andere jud hat allda sein haus an eck gegen der juden schull, weis aber nicht, wie er heisse, ich bin auch darbey gewesen, dann der Joachim Kollmann, der Schmule Reitz, der ein Nicolspurger ist, haltet nirgends beständig auf, ist annoch ein junger lediger undt unverheürather, von grosser statur, doch nicht gar starckh, tragt schwartze lange haar ohne barth, ist weiter nicht blattermassig. Traget ein weisslicht thuchenes kleid mit messingen kelbe knöpfe.

Der jud Antscherle, weis nicht von wanen er ist, ungefehr von 30 jahren. Ist gross von persohn, mittlmässiger stärcke. Hat damahls ein capucinerfarbe rockh getragen, hat ein schwärz, etwas aufgeloffen kurztes haar, ist geschorn, dass ist traget keine barth, hat ein bleiches angesicht.

Ferners waren auch etwelche frembte juden darbey, nemblich der zu Policzka insitzende Rothkopf, welcher sich aus Pohn gebürtig zu seyn vorgebet, dann ein anderer Rothbarth, ein herumblauffer, alt gegen 40 jahr, verheürath, untersetzer mitlmässiger statur, hat rothe haar, etwass aufgeloffen, weiss von angesicht, ohne blattermassen, hat eine gelbe campsol mit mässigen knopfen getragen.

Mein allhier insitzender bruder, Gabriell.

Zwey oder drey judn, welche ich nicht zu benennen weyss, seye auch darbey gewesen, von Christn warn keiner ausser der Jäger darbey.

Ad articulum 29. interrogatus ulterius.

Responsum: der jud, der zu Policzka sitzt, dann diser hat mich unterwegs, alss ich nacher Prag gehen wolle, vor Austerlitz eine meylwegs in einen dorff angetroffen, wo er mich angesprochen, mit ihme nacher Policzka auf eine diebstall zu gehen, auch anbey vermeldet, es würdn nach mehrere leüth nachkommen. Darauf bin ich mit ihme biss abends nahe Policzka in ein baurnhauss gegangen. Der Polackh hat den baurn untern weg angetroffen undt seynd wir mit ihme in sein häusel geganan, den andern tag hat mich der Polack biss hinter Policzka geführet, er hat mich bey einer taffel auf einer sauln stehen gelassen undt ist von mir weggegangen, indessen seydn die andere zu dreyen, vieren bald nachgekommen, der Jäger hat eine flinde gehabt, die andern habn steckn gehabt. Sie habn 2 laitern, welche zu 4 biss 5 kerln eine getragen gebracht. Der Antscherle hat die anstalt gehabt, damit

¹ ibi fuit robbaria enormis perpetrata.

man ein laiter ausswendig an die wandt anstelle, die andere laitter aber auf die andere seithe stüetze.

Der Antscherle ist der erste über die laitter gestigen, die thüere eröffnet undt widerumb herunter gekommen sagend, die thüren wärn schon offen, welche er mit dem messer eröffnet, sie solln gehn, der Rothbarth undt ein anderer frembte jud seynd bey der laiter auf die anstald des Antscherle gebliben undt achtung gebebn, damit keiner komme, die röckh seynd bey denen zwey wachtern ligen geblibn, alls schon der Antscherle im vorhauss des beckens wäre, hat er mich undt den Jäger zum hausthor zur wacht bestellet, die übrigen seyñ in dass zimmer gegangen, in einer halbe stund seind sie aus denen zimmern gekommen, in dem gebäu ware ein geschrey. Ich habe gesehen, dass der Rothkopf undt andere judn den bekn undt die menschen gebuntener in einen keller getragen, der Antscherle hat die keller-thür zugemacht undt die strick darumben bey sich gehabt, weiln ich gesehen, dass ihme selbste aus dem sackh gehalten, ingleichen hat der Antscherle einen feüerzeug gehabt undt darmit licht angeschlagen.

Die 2 frembte judn haben dass geld in einen ranzen getragen. Von Politzka seyñ wir nacher Brunn zugegangen, unweith von Politzka in einem wald ist die theillung geschehen. Der Antscherle hat mich vor dem wald, alls sye deilen wolten, auf die wacht bestellet, mit meinen antheill, nemblich 120 fl. Rheünisch an sibenzehner undt groschen heraus gebracht, dann seyñd wir zu dreyen, auch vieren weggegangen. Ich undt der hiesige fleischacker, Antscherle undt der Jäger seind nacher Brunn zugegangen, 3 oder 4 meylweegs von Politzka hat der Antscherle biss nacher Brunn eine fuhr gedünget, unterwegs aber ist der Jachim Kollmann zu ferd zu uns gekommen, wo er sich zu uns auf den wagen gesetzt undt mit uns biss auf Brunn, wo wier in die vorstath in ein wirthshauss gegangen undt weillen der lange tag einfallen, sein wir Antscherle, dass ist ich, mein bruder Gabriel undt der Antscherle zum judn Löbel, ein brantwein verkauffer gegangen et reliqua.

Ad articulum 31. interrogatorum. Wie ist dann der raub zu Butschowitz beym hofgartner geschehen?

Responsum: fundament kan ich nicht sagen, wer es angegeben hat, es war aber darbey der Antscherle, ein schaflers kunst, ein Christ in einen parouquen, der hat sich Jacob genennet undt sich für eine taschenspieler aussgegeben, ein christlicher förber, der sich von Nicolspurg her genennet, der hier sitzendte jüdische fleischacker, ich undt mein bruder Gabriel seyñd beym garthen, wohin uns der Antscherle bestellet hat, nachgekommen. Item ware darbey ein grosser jud, so auch bey dem Politzker diebstall, id est robbaria, gewesen. Der Antscherle hat die thür mit einen etwas über ein halbe ehln langen eysen eröffnet, der Antscherle undt der schafler ist daraussen gebliben, die andere aber seyñd in dass zimmer zum gartner undt etliche in dass zimmer, wo ein magd gelegen, gegangen, in dem ersten zimmer ist der gartner mit seinen weib im bett gelegen, ich, der junge Joachim undt der färber undt nachgehends auch der Jacob gekommen, seyñd in dem

andern zimmer bey der magd gewesen, wo ich ihnen geleichtet, welches licht mir der Antscherle gegeben. Es hat ein iedweder strickel gehabt, der junge Joachim und der Jacob taschenspiller haben der magd die füss undt hendte ruckwärts gebunden, der taschenspiller hat die magd mit dem stock geschlagen, weilen sie geschrien hat, die übrige seindt alle ins zimmer zum gartner gegangen undt freylich worden sie ihme gebunden haben undt haben ihme dass geld wollen wegnehmen, aber nichts bekommen ausser 2 silber messer undt ein nieder, indeme daraussen ein geschrey entstanden, der schaffler hat bey der thür auf uns geschrien, dass daraussen ein geschrey seye, mithin wir forthgegangen undt der Antscherle mit dem Joachim seynd zu uns etwann $\frac{1}{2}$ meyl weeg von Butschowitz in feld kommen, allwo der Antscherle alles zu sich genohmen undt unter uns getheillet undt mir, wie auch denen andern zu fünf groschen gegeben, die silberne messer hat er für sich behalten undt denen übrigen auch dass geld darführ gegeben. Der Antscherle hat auch gehabt einen teggen, welcher dem taschenspiller zugehöret, die leichter undt strick hat Antscherle mit sich gehabt undt dises ist kurtz vor dem Politzker diebstall geschehen, allwo ich kurtz darfür von meinem herrn aus dem arrest gegangen. Ich habe mich sonsten erlich ernähret, so dass mir dass blut auss denen henden gegangen, bin aber also verführet worden undt fahls ich von ihro mayestet gnad erlagen solte, wolte ich verschaffen, dass solches gesindt zu hundertweiss ausgerotten werden sollen.

Ad articulum 32. Weilen du wilst eins undt andere an die hand gewen, wie dergleich böse leüth ausgerottet werden könte, dahero sage aus dass mittl, wie soliches geschehen könne?

Responsum: ich bitte mir dises aus für jetztmahl, ich mus erstlichen mit einen herrn Pater reden undt habe schon öftters mit dem herrn P. Peleti zu reden verlangt, sonsten habe weiter nichts gethan, so wahr alls Gott lebt.

Kivül: Extract aus dess Moysess Wolff seiner gethaner geständnus, krafft welcher ein undt andere annoch auch flichtige graviert worden undt specialiter hic notandi:

Jüdischer balbierer nohmens Gedalia,

der Antscherle, der taschenspiller Jacob, dess Wienerischen scharffrichter sein sollender sohn.

II. In commissione curiae Neo-Urbensis die 18. Novembris anno 1728. habita, ubi perillustris dominus Adalbertus Procopius de Hophlingen et Pergendorff, clarissimus dominus Ignatius Knecht regiaeque appellationis consiliarii fuere.

Vocatus hebraeus Joachim Kollmann et inter caetera ad specialia ad articulum 6. erzehle alles umstandlich, wie dieser raub zu Politzka geschehen, wer solchen angegeben und wer alles dabey gewesen seye?

Responsum: es waren dabey bis 14, habe aber aus ihnen keinen andern, alls den hiesigen hingerichteten Jäger, den flüchtigen Antscherle und denn allhie inhafftirten fleischhacker gekennet. Der Joachim David allhie insitzende jüdische fleischhacker ist zu mir kommen mich

anfrischend, ich sollte mit — hic flevit amare — ihme stellen gehen, ich könnte mir dardurch helffen, hierauff ist der Antscherle allein zu mir kommen sagend, ich solle nacher Brünn kommen, allwohin er auch mit dem Jäger nachgefahren und alls sie mich auf den weeg angetroffen, haben sie mich auff ihren waagen mitgenommen und nacher Brünn geführt, alldorthen eine neüe gelegenheit vor Poschkowitsch gedungen und der Antscherle nebst dem Jäger auff einer caterwaagen bis etwan eine halbe meyl vor Poschkowitsch in ein nache am dorff stehendes wüirthshaus gefahren, ich aber binn mit denen andern unter weegs eine 1 $\frac{1}{2}$ meyl von Antscherle in ander wüirthshaus verblieben. Den andern tag bin ich mit diesen zweyen juden bis Politzka zu fuss gangen und gegen abend dahin kommen und bey dasigen stadlen vor der stadt gewarthe, so dann gegen Bystry zu dem creütz alle zusammen kommen, allwo der Antscherle gesagt, wür solten mitgehen, er selbter aber nebst noch einen juden meiner meinung nach in die stadt Politzka gegangen, ich aber mit denen andern bis $\frac{1}{4}$ meyl weegs in einen dorff 2 grosse lattern abgehohlet, welche auff denen bauren stadlen angelähnet gewesen, welche wür genommen und zu denen stadlen vor Politzka hingetragen. Der Antscherle ist so dann voraus gangen und hat uns mit denen lattern, daran eine 5 tragen müsst, nachzukommen geheysen und solche ihme zwischen die stadt-maüren nachgetragen, deren eine an die stadtmauer angestellet, über welche einige hinauf gekrochen und nachgeforschet, ob nicht wer da seye, so dann denen obenseyenden die andere lattere gereicht worden, welche sie oben geweste genommen und in die stadt des beraubten becken seinen garthen gestellet et reliqua. Und alls wür sammentlich ausser der unsere röck gehalten in den garthen eingestigen, so hat der Antscherle ausgetheilt und gesagt, den Jäger wolle er vor die hausthür gegen der gassen stellen, welcher auch eine flinten bey sich gehabt, er Antscherle aber wolte nebst noch dreyen — quos tres non novit, — selber über den becken und seinen sohn ins zimmer gehen, mich hat er anfangs mit einen barteten juden auff der lattere stehen lassen wollen, damit wen einer kommen möchte, wür hinein lauffen und solches ihnen sagen sollen, hernachmahls aber hat er gesagt, ich sollte mit ihme hinein gehen und hat einen ander auf der lattere, den ich eben nicht kenne, stehen lassen. Darauff bin ich nebst noch dreyen in das andere zimmer gegangen, allwo ich gewesen, zwey menscher gelegen, daran ich eine gehalten und die andere gehülffe solche begunden und alls ein altes mensch, die daselbst semeln verkauffen solle, dieses geschrey unten gehöret, hat sie die thür in der über das kleine stügel befindlichen cammer, in welcher sie geschlafen, auffgemacht und alls sie in der stuben das geschrey gehöret und so viell leüthe gesehen, hat sie sich widerumb darein versperren und aus den fenster springen wollen, welche aber der jüdische fleischhacker Joachim David gefangen, solche mit noch einen, welche die andere Schmule Reyts genennet, an händen und füssen gebunden, wie die andere aber mit den becken und seinen sohn sein verfahren, das ist mir nicht bewust, indeme ich in dieses zimmer nicht hinein kommen, sondern darauff hat mir ein ebenfals unbekanter

jud einem grossen, gegen zwey ellen langen und $\frac{1}{4}$ ellen breithen sack geldt gebracht, darauff haben wür sammentlich diese gebundene menscher genommen und in dortigen keller getragen, in welchen auch der beck nebst seinen sohn abenermassen ruckwerths gebunden sich schon befunden. Hierauff seind wür wider diesen weeg über die vorige gestelte lattern gestigen und insgesambt fortgegangen. Zwey meyl weegs von Politzka in einen waldel hat der Antscherle mit einen feüerzeig das liecht geschlagen, ein junger jüdischer kerl ein tuch aussgebreüth und das 5 oder 6 säcken mitgehabt gestollene geldt ausgeschüttet und weilen auch ein silberner becher von dem Antscherle mitgestollen worden, als hat er in selben der geldt geschütt und einen juden 2 volle becher geldt zum mittheil gegeben, wovon meine portion über 60 fl. ausgetragen, welche ich hinwiderumb den Antscherle zu Austerlitz auff der hochzeith bey damahliger meiner verarestirung zu verbergen gegeben, welcher aber sich dieses geldt eben behalten und mir nichts mehr davon gegeben.

Ad articulum 10. Responsum: die thaller aber und die ducaten hat der Antscherle behalten und mir versprochen, zu Politzka alss wür gesessen, das wann unser Gott wirdt helfen, mir davon etwas geben würde.

Ad articulum 11. Responsum: von denen ducaten hat keiner nichts gewust ausser der Antscherle, von thalern aber hat der Jäger, qui jam est hic executus, eine wissenschafft gehabt.

Ad articulum 14. Wo bist du sonsten allein, aber mit wem ander gewesen?

Responsum: zu Strzylka, allwo aber nichts gethan, bin auch mit andern gehülffen gewesen, dieser orth solle unweith Korizan und Raussnitz ligen, wohin mich der allhie inhafftirte Joachim Dawid geführet und ware mit ein getauffter jud aus Mähren von Dobiczau, dan 4 oder 5 mir unbeckandte schäffer und ein gewisser Mousche müllmacher, welcher sich in Hungarn bey Prespurg in der Schütt bey Samarey aufgehalten und von einen dasigen edellman eine chaluppen gedungener gehabt.

Ad articulum 15. Responsum: sie haben alldorten einen schuchmacher berauben wollen, haben aber wegen allda gewesenenen grossen hund nichts ausrichten können.

Ad articulum 16. Wo bist du weiter gewesen?

Responsum: in Schlessien auf der granitz, in gebürg bey Eilenberg ist der Joachim Dawid, nebst noch einen Christen kerl, der sich vor des Wiener hencker sohn ausgegeben, zu mir kommen und haben mich nebst noch ander 6 Christen, welche alle in degen gewesen und der Antscherle sich auch mit eingefunden, das ihn zu einen stadl geführet, allwo der Antscherle nebst noch einen teutschen Christen vor uns in den stadl in garthen zu einen verwalter gegangen, woselbst diese 2 biss 1 $\frac{1}{2}$ stund verbliben, hernach uns kommen, damit mit ihnen gehen sollen. Alss wür aber dahin kommen, haben wür die thür bey der wohnung nicht auffmachen können und da mir zum fenster hinein zu kommen getrachtet, haben die drinnige uns schreyen und klopfen ge-

höret und geschryen, wer da seye, mithin wür sammentlich forth und ich mit den Antscherle nacher haus gegangen.

17. Wie lang ist dieses zu Strzylka und bey Eilenberg vor den Politzker raub gewesen?

Responsum: beedes ist 5 wochen vor den Politzker raub geschehen und der Antscherle hat dieses alles geführt und die mitgewesene Christen schon vorhin gekennet, die zu Eylenberg waaren, seind wie Öesterreicher gewesen. Sie haben auch jüdisch geredt, aber die öesterreichischen sprach ist ihnen vorgangen und ich hab sie nicht gekennet, dann sie trauen ein jungen menschen, wie mir, nicht, deme sie glauben, wen so einer in arest kommen möchte, die andere verrathen thätte.

Ad articulum 24. Wer hat dann dorthin zu Politzka den becken, seinen sohn und die menscher geschlagen und gebrennet?

Responsum: wo der beck und sein sohn gelegen ist, da ware ich nicht, wo aber die menscher gelegen? die hat geschlagen, wer dazu kommen ist. Ich habe aber keine geschlagen, sondern nun bey ihnen gestanden und dieselbe bey händen gehalten.

25. Was hat ein jeder zu Politzka vur ein gewöhr mitgehabt?

Responsum: der Antscherle hat mitgehabt bey sich 2 geladene pistollen, die übrige haben, wie ich, haselstecken mitgehabt.

Ad articulum 30. Wer ware bey dem Butschowitzer fürstlichen hoff-gartner beschehenen diebstall, der kurtz vor den Politzker raub geschehen?

Responsum: ich bekenne, das ich bey dem Butschowitzer diebstall mit dem hier inhaftirten juden, Joachim David, Antscherle und mit den von Wienn, der sich vor des scharfrichters sohn ausgegeben gewesen, dabey waren auch 4 schäffler, die er Joachim Dawid mit sich gebracht. Es ware auch des zu Leüthsomüschel insitzender Isac Wolff, bruder Eberle Wolff, der Schmule Reyts hat sollen nachkommen, welcher aber wegen gewissen auff den weeg gehabten händlen nicht gekommen, Wolff Moyses und Gabriel Moyses, die hier insitzen, seind bey der nacht uns nochgekommen.

Ad articulum 31. Wer hat diesen diebstal angegeben?

Responsum: der Joachim Dawid und Antscherle seynd mitsamben in einen schanckhaus zu Alten Raussnitz gewesen, welche beede mich auff Austerlitz bestellet und gesagt, sie wolten mir geldt verschaffen. Bin mit den Antscherle von Austerlitz auff Butschowitsch, sonst Budowitsch genant, gegangen. Der Joachim Dawid ist aus zweyen entgegen gekommen, die übrigen seynd unter einen zaun beysammen gesessen. Hierauff ist der Antscherle mit dem Joachim Dawid unter das fenster des gartners umb zu erforschen, ob die leüthe schon schlaffen gegangen. Der Antscherle ist alldorthen geblieben, der Joachim aber zu uns zuruck gekommen, sagte er, wür solten alle mit ihme gehen. Darauf seynd wür alle mit ihme gegen das schloss zugegangen, alls wür hingekommen, ist der Antscherle daraussen bey Budeschitz gestanden, die schäffler und der Gabriel Wolff haben vermeldet, mann möchte auf den Schmule Reyts warthen, indessen fienge der Antscherle an,

wür wollen auf ihn nicht warthen, darauff sagte der Antscherle, er wolte mit einen schäffler daraussen die wacht halten. Der Antscherle hat von des Wienerischen henckers sohn den deggen genommen, der schäffler aber hat eine pistollen bey sich gehabt, ein jud, meines beduncken nach, der Gabriel hat eine ungefehr ellen lange eyssne brech- stange mitgehabt und von auswerths die hausthier, nachdeme wür vor- hero in den garthen gekommen, auffgesprenget, wo wür alle müssen des Antscherle und des schaffknechts, so auff der wacht gestanden, in das zimmer gegangen, wo der gartner mit seinen weib in beth gelegen, der auch geschriren, alss die thür in das zimmer eingebrochen wurde. Das weib ist aus den beth gesprungen, welche aber der schaffler gleich ergriffen, gebunden und in die cammer getragen, worzu mann meines bedungen den Eberle bestellet, so aber widerumben heraus in die stuben unter uns gekommen, ich bin in zimmer, wo der gartner in beth und ein klein mädlein auff der truhen gelegen gewesen, bey welcher sie mich stehen gelassen, damit sie nicht schreyen und fort- lauffen solle, den gartner hat der Joachim Dawid und so viell ich ver- meine, der Gabriel Wolff gebunden und in beth ligen gelassen, die andere, dass ist einer, der sich vor des Wiener henckers-sohn aus- gegeben, ein schaffler, der auff ein aug blind gewesen, seynd in das andere zimmer, wo ein mensch gelegen, gegangen, ob sie aber dieses mensch gebunden, kan ich nicht wissen. Das mensch hat daraussen geschriren, wo inzwischen, weilen der jud Eberle von der gartnerin aus der cammer wekgegangen, die gartnerin zum fenster hinaus gesprungen und geschrey gemacht, welches wür alle gehöret und der Ant- scherle zu den fenster zugetratten und hinein gehauet mit vermelden, ob wür dan das geschrey nicht höreten, darauf bin ich widerumben an jenen orth durch die garthenthier, der Antscherle aber durch ein gassel voran hinaus und die übrigen haben sich die thür vorne auffgemacht und über dem marck fortgeloffen und alss ich schon voran gewesen, hat der Antscherle auff mich gepfiffen und da ich stehen geblieben, ist er zu mir gekommen und gesagt, worumben ich allein wekgeloffen und nicht bey ander geblieben? Es hätte mich jetzt einer fangen können, so dan seynd wür mit den Antscherle bis unweith Austerlitz gangen, woselbst der Antscherle angefangen, wür solten auff die übrigen warthen. Wie uns die übrigen in einer $\frac{1}{4}$ stund nachgekommen und sich zusam- men in einen graben gesetzt, so haben diese gesagt, das die sachen wegen des geschrey stehen gelassen und ist davon auff einen 1 fl. oder 30 kreitzer gekommen und weilen der Joachim Dawid ein höltzernes schachtl mit halben kreytzern unter dem huth stolpen verberget und sothane ihme hernach ausgefallen, über dieses des Wienerischen hen- ckers sohn ihme Joachim David zu erschiessen betrohet, auch würck- lich den hahn von der pistollen gespannt, der Antscherle aber hat zu des Wienerischen henckers sohn ejus gladium adhuc apud se habens versetzt, was? wilst du nicht sitzen? ich will dich baldt lehrnen! Und alss er nach der theilung gewesen, habe ich zum Antscherle angefan- gen, es ist nuhr schad, das ihr einen verführet. Der Antscherle hat auch ein paar schnallen mit diamanter versetzter behalten, welche

ihme ein anderer hat zustecken müssen, weilen der Antscherle darausen verblieben und er es selber nicht nemmen hat können.

Ad articulum 32. Wer hat dann die truhen und kästen auffgeschlagen?

Responsum: meines bedunckens waren die diese offen und sie haben die ander sachen heraus geworffen.

Ad articulum 33. responsum: die strückel haben die anderen angegerichteter schon gehabt, alss ich zu ihnen kommen binn, die liechter haben sie auch gehabt, der Antscherle aber hat des feüer bey der garthenthier angeschlagen.

Ad articulum 35. Wo warest du nach mehr mit ihme Joachim David und andern gehilffen gewesen?

Responsum: mit Joachim David war ich niergends, sondern mit dem Antscherle zu Piskowitsch, wobey auch ein gewisser zimmerman von Auspitz, dan ein jud, nahmens Stylka von Raussnitz und ein jud Sissl, nicht der Schalcksnaar, welcher von Raussnitz wekgeschaffet und gemartert worden. Es waren zwar annoch zwey juden, einer der uns in schlitten hingeführet, dann ein fleischhacker von Neü Raussnitz, auch Herschl genant und verheürathet, die zwey aber haben nicht gewust, wo wür hinfahren und alss ich mit den Antscherle, Sissel, Herschl, wie auch mit den zimmermann, der vor Raussnitz auf uns gewarthe, unweith Piskowitsch gekommen, hat der Antscherle dem schlitten ausser weeg gestellt und diesen fleischhacker beym schlitten, damit solcher nicht fortfahren solle, warthen lassen, wür aber dreye seynd in das dorff Piskowitsch gegangen zu einen bauern wittib kommen, allwo der Antscherle eben mit einen grossen brecheysen die thür in dem hoff hinein auffgesprengt und zu ihr in die stuben der Antscherle, Sissel und zimmermann sich begeben, mich aber nebst den Herschl beym fenster stehen gelassen. Weilen der Herschl darinnen in zimmer starck schreyen gehöret, hat er mich ins zimmer gehen geheissen mit vermelden, ich were hier nichts nutz, ich solte lieber ins zimmer ihnen helffen gehen. Worauf ich dan ins zimmer gegangen und gesehen, das die tochter schon beym tisch mit ruckwerths gebundenen händen auf der erden gelegen, der zimmermann ist bey der beym offen auf der banck ligenden, dazumahl noch nicht gebundenen, hernachmalss von mir und den zimmermann gebundenen menschen mit ein brügel gestanden und zur selben der zimmermann gesagt, wan sie wurde schreyen, er sie mit dem mit sich gehabt grossen stöcken schlagen wolte und alss ich gesehen, das die bäuerin dem Antscherle mit händen das eysen und mit zähnen den auffschlag beym rock halte, habe ich mit den juden Sissel ihr die händ von eysen wekgethan, der Antscherle mit den Sissel hat sie gebunden und mich zu dem zimmermann zu gehen geheissen, auch er Antscherle die beyerin mit den eisen über die händen geschlagen. Alss nun alle gebunden waren, hat der Antscherle den Sissel bey ihnen in der stuben stehen gelassen, er aber mit den zimmermann hinauf in die cammer, so dann über die stiegen in die lomnitze gegangen, die truhen zerschlagen und weissgewandt, böther, etwas klein geldt gegen paar gulden genommen und alss die sachen beysammen gehabt hat, der Antscherle

uns zu dem schlitten gehen geheissen, er wolte uns nochkommen und die dorth gebundene verschlossen. Hierauf wür uns mit denen sachen auff den schlitten gesetzt und bis nacher Raussnitz gefahren und alls wür mit denen sachen, die ich, Sissel und der zimmermann getragen, zum schlitten gekommen, hat der bey dem schlitten wartende jud Herschl fleischhacker gesagt, was wür dann hier bringen thätten, welchem der Antscherle geantworthe, was ihme es angienge, er hatte die sachen gekaufft et reliqua und alls wür auf Raussnitz gekommen, haben wür uns bey dem Herschl Styka getheilet und hat der Antscherle von baaren geldt manchen $\frac{1}{2}$ fl., manchen $\frac{1}{2}$ reichthaller gegeben, die sachen aber, das er verkauffen wolle und davon geldt unter uns theilen zwar gesagt, aber ich hab darvon nichts mehr bekommen.

Dieses ist geschehen zur zeit nach jüdischen fasching dieses jahrs vor dem Politzker raub.

Ad articulum 36. responsum: die liechter und strükel hat der Herschl Strzilka vel Trzilka gehabt und das feyerzeug der Antscherle.

Ad articulum 37. Was für gewöhr habt ihr mitgehabt?

Responsum: der Antscherle hat gehabt 2 geladene pistollen und eine davon mit ins zimmer genommen, die andere dem Herschl Trzilka darausen gelassen. Der zimmermann mit dem Sissel haben sich darausen auf dem hoff stöcken ausgeglaubet und ich habe einen in zimmer gefunden.

Ad articulum 44. Nenne die übrigen juden, die bey den Politzka raub gewesen?

Responsum: der jud, der zu Politzka sitzt, nahmens Samuel Polack, des Herschl Trzilka von Raussnitz sein sohn, der verheürathete nahmens Jacob, so zu Eysenstatt in Hungarn, alls ein schneider wohnhaft, zwey frembde juden von Loschitz, einer nahmens Seelig und der andere Falck, ein jüdischer balbirer von Neü Raussnitz, nahmens Gedalie. Der Gabriel Wolff hier insitzende mit seinem bruder Moyses Wolff, des zu Leüthsomischl insitzenden juden bruder, nahmens Eberle. Item ein jud, Dawid aus Hungarn von Matteredstarff, dann der Schmule Reyts, ich, der hier insitzende Joachim David, der Antscherle und der allhier hingerischete Jäger.

Horum jam effiguratio personae quam locorum antecessit.

A helytartótanácsi leirat eredetije a két melléklettel együtt megtalálható uo. az 1729. évi közgyűlési iratcsomóban az április havi iratok között.

506.

1729. március 12. Kismarton. Schlesinger Márk lakompaki zsidó elismeri, hogy jivére, Leb zsidó még 1726-ban 850 forint kölcsönt adott neki, most pedig újból 400 forinttal segítette meg, amely két összeget az atyai örökségéből a kamatokkal együtt levonásba hozhatja.

Ich Marx Isräel Schlesinger hochfürstlich Eszterházyschen Lackenbacher schuzjud bekenne hiemit vor mich vnd meine erben crafft dessen, wie mir mein herr bruder, Löb Isräel Schlesinger abermahlen auf

meinen villvältigen bitten und besuchen über die unter 27. Augusti 1726. an mir baar anticipirte achthundert fünffzich gulden capital nebst lauffenden 6 pro cento interesse abermahlen virhundert gulden dero gestalt dargelichen, das ich an ihme cedire, wan Gott meine eltern in der ebige ruhe abfordern sollte, das sich mein bruder an mein erbtheill sowohl in geld, als waaren und haus vnd grundstücker zahlhafft machen soll und ich nichts praetendiren kan bis an ihme Löw nicht die zwelffhundert fünffzich gulden capital, als auch die interesse vollständig überkommen hat. Urkund dessen mein hand vnd bettschafft fertigung. Eysenstad, den 12. Martii 1729.

Marx Schlesinger.

Anno 1737. die 14-ta mensis Februarii in cancellaria liberae regiaeque civitatis Keószógh ist gegenwärtige schuldobligation behörigen massen intabulirt worden, ut supra, durch Georg Iwchich stadnotari alda.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1729. márc. 12.

Egyszerű egykorú másolat papiroson.

507.

1729. március 13. *Fleck Máttyás kőszegi posztókészítő hagyatékát többek között 3 zsidónak kisebb összegű adóssága is terheli.*

Anno 1729. die 13. mensis Martii. Fleckh Máttyás kőszegi polgár és posztókészítő halála utáni hagyatéki tárgyalásból:

Keine activschulden sein nicht vorhanden, auss den gueth aber seind folgende:

Mehr den Israel Schlesinger alhier 12 fl. 50 den.

Mehr den juden Schey nacher Lakenbach 5 fl. 80 den.

Nach Khoberstorff ein juden 8 fl.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1729. márc. 13.

508.

1729. április 1. *Modor, Hirschl Seye Jakab zsidó a csukárdi Fabiankovic-féle szöllejét 350 forintért eladja Weltischhofer Mária Erzsébet asszonynak.*

Dass ich endts unterschribener der wohledlen frauen Maria Elisabethae Veltishofferin und dero erben dem Fabiankovicischen freyen weingartten zu Csukard Rolam genant dem löblichen Prespurgerischen

comitat ligendt mit aller eviction und gerechtigkeiten, wie ich ihme be-
sessen, in abschlag meiner schuldt per 350 fl., sage dreyhundertfunffzig
gulden zu besitzen und zu geniessen cediret und übergeben habe. Zu
wahrer urkund dessen habe ich gegenwärtigen revers in gegenwarth
zweyer herrn deputirten von den allhiessigen löblichen stattmagistrat
mit handschrift und pöttschafft gefärtiget von mir gegeben. Actum
Modern, den 7-ten Aprill 1729.

Seye Jacob Hirschl manu propria.

Coram me Georgio Miklossek senatore manu propria.

Coram me Adamo Ghillany senatore manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 317. jelzésű iratesomóban.

509.

*1729. április 27. Modor. Hirschl Seye Jakob modori zsidó a modori vá-
rosi tanács előtt írásba foglaltatja Weltischhofer Ferencnek azt a tanúk
előtt tett kijelentését, hogy amennyiben a fizetési feltételeknek a meg-
egyezés szerint eleget tesz, ebben az esetben az utolsó részletből 50 rajnai
forint engedményt ad neki.*

Wir N. richter, burgermeister und rath der königlichen freystadt
Modern thun kund und geben hiemit zuvernehmen, dass der Scheye
Jacob Hirschl stadtjud allhier bey an heute öffentlicher raths-versam-
lung, als den anderten Aprill anno 1729. gepflogen, nachfolgende pro-
testation eingereicht habe, wie lautet: vor euer wohlweisen magistrat
dieser königlichen freyen stadt Modern erscheine ich Scheye Jacob
Hirschl gehorsamst und contradicire solennissime protestando an heute,
gleich wie gestern der im getroffenen accord mit tit. herrn Weltischhof-
fer inserirten eviction und schadlosshaltung wegen, solche über mich
keines weeges nehmend, sondern provocendo mich dissfalls auf die
unter gestriger dato von mir obgedachten herrn Weltischhoffer schrift-
lich ausgehändigten reversses und cession-brieffs gebe hirmit zu ver-
nehmen, dass offtgedachter herr Weltischhoffer sich gegen mir in ge-
genwarth (tit.) herrn Georg Miklussek, herrn Christian Graczers und
herrn Adam Ghyllany allerseits dess innern raths per expressum decla-
rirt habe, gleich wie auch aus nach den process adnectirten accord
und vergleich zu ersehen ist, dass soferne ich die zahlungs terminos
vergleichener massen halten würde, wolle er mir bey gelegenheit dess
letzten termins gulden funffzig, id est fl. 50 Rheinisch nachlassen und
schencken, wornach indeme mich gleichfalls halten wolle, bitte mir
hierüber testimoniales grossgünstiger zu ertheilen. Worüber zu dessen
ferneren behuff gegenwärtige testimoniales unter dieser stadt kleinen
insigl wissentlich ausschändigen. Gegeben Modern, den 27. April 1729.

Per Johannem Ferdinandum Huszty fatae civitatis
juratum notarium manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1283. jelzésű iratcsomóban.

1729. augusztus 29. Angrani Terézia elszámolván Mihály Lázár zsidóval kijelenti, hogy a pozsonyi Schlossbergen fekvő házában a zsidó a felsorolt helyiségeket 1733. év Szent Mihály napjáig bérmentesen lakhatja.

Ich endtes unterschribene bekhene hiermit undt bescheine zugleich, das ich mit dem Lasl Michel judten eine ordentliche abrechnung geflogen habe undt alle seine aussgaben, welche er sowohl auss befelch meines seeligen herrn herrn ihr gemahlen, als meine undt kindters anweysung hat er folgen lassen, bis an heuntigen tag eingerechnet habe, also das er bemelter judt kein erdenckliche unter wass der will, vor ein vorwandt es sein khundt oder mag, ins khinfftige ihme ahnzurechnen undt er es verlangen solle khenen, habe also mich vor den rest, welchen ich ihme lauth sein ausszigl undt abrechnung schuldig bin verbliben, verglichen, das er bemelter judt von jüngst zukhinfftigen Sankt Mihaeli tag vier gantzer jahr jene gelegenheit, nemlich in den eingang meines freyhauss auf dem koniglichen Schlosperg rechter handt des handtlungs gewelb, daran des grosse handtlungs gewelb, welches er jetzo vor ein zimer bra(u)chen tuht, zben auf der gassen die fenster, darneben die khuhel mit dem zischmamacher ins gemeine undt ober den hinteren kheller das gewelb sambt die verschlåg, welcher bis dato genossen hat, solle auch ferner bis zukinfftigen Sankt Michaeli dag 1733. jahrs besitzen undt ohne betzahlung geniessen solle khenen, auch nicht schuldig wirt sein von endt gesetzten dato ausser meine, wehle mit eygener handtschrift begrefftigt sein müssen, eynige ahnzunehmen undt das mindeste darauff zahlen. Zu mehrer grafft disser unser abrechnung undt kinfftigen accort habe mich mit eygener handt vnterschriben undt mit mein eygenen betschafft begrefftigt. Prespurg, den 29. August 1729.

Angrani Teresia.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2077. jelzésű iratcsomóban.

1730. április 17. Assur Mayer pozsonyi schlossbergi zsidó 5000 forint kölcsönt nyújtott Sussman Gerson bécsi zsidónak, aki biztosítéskul 18 db lottójegyet adott át. Mivel a lottójegyek időközben értéküket veszítették, Assur Mayer a bécsi császári udvari marschallnál kereste igazát, Sussman Gerson pedig a királytól moratóriumot kért, mit elnyert olyan feltétellel, hogy köteles adósságát megfizetni. Ennek fedezetére Nagymartonban bőröket, bort és egyéb ingóságokat jelölt ki, mikre viszont később gróf Windischgrätz is bejelentette igényét. Ebben az ügyben az úriszék fog dönteni.

Species facti.

Qualiter anno 1730. die 17. Aprilis judaeus Assur Mayer Posoniensis subarcensis aequae judaeo Gerson Susman Viennensi quinque millia

florenorum mutuo dederit, ineuntque partes ad invicem contractum, in quo Gerson Susmann loco ad interim aliqua ex parte securitatis schedas Lotheriae numero octodecim protunc florentis obtulit hac cum conditione, quod si eadem schedae expirarent, se universa bona eidem Assur Mayer obligare et ut instantaneam ex iisdem via facti exclusis omnibus iudicialibus remediis satisfactionem summere possit, obstringere. Dum vero paulo post eadem praespecificatae schedae ex integro valorem suum amisissent, erexit Assur Mayer quaerelam contra Gerson Susman coram aulae mareschallo atque partium pro tunc Viennae existentium competenti foro. Haec dum aguntur, instat Gerson Susman apud sacratissimam maiestatem pro benigna sibi extradenda moratorii resolutione, qua vero recursata his terminis majestas sacratissima decrevit: ut nimirum debitor competentibus terminis creditores apud aulae mareschallatum procedentes contentare debeat. Tantum vero abest, ut obtentam hanc benignam anno 1730. die 1. Septembris suae majestatis sacratissimae resolutionem in effectum deduxerit, ut potius eandem oppresserit, neque cum creditoribus suis de certis exolutionis termino convenerit.

Denominavit equidem debitor antelatus quaedam mobilia, coira videlicet et vina et alias res in Materstorf existentes contentatione Assur Mayer creditoris sui, prout ex missilibus ejusdem debitoris appareret, sed quia eadem ultra valorem suum per eundem debitorem taxata essent, quapropter celsissima principista acceptis compassionibus suprafati aulae mareschalli eadem bona mobilia, tanquam in sua jurisdictione existentia anno eodem die 26. Septembris sequestrari et 12. Octobris aestimari curavit, quibus ita peractis, frater ibidem habitans tanquam servus cum fratre suo Viennensi debitore colludens, tales res sequestratas ad se pertinere audacter pronunciabat, imo juramento confirmaturus, cum autem purum illorum ubique constaret figmentum, celsissima principista ad promovendam justiciam et proferendam veritatem commissionem denominavit, in qua tota judaeorum communitas Materstorfiensis sub juramento attestabantur res ab Assure Mayer sequestratas et aestimatas nulli, nisi Gerson Susman debitori, tanquam principali semel pro semper pertinere, adeoque cum frater antelati debitoris videret suas technas et machinationes irritas abire, aquamque sibi adhaerere, ille substitus servus nescio quo temerario ausu atque instinctu in haec erupit verba: nimirum se velle ad dominum comitem de Vindisgrätz ire, exindeque satis tricarum creditori, tanquam bona illa aestimavit et sequestranti facere ita, ut nec frustum corii nancisci deberet, prout et fecit, nam sequenti statim die venit juratus missus a comite Vindisgratz, qui eadem bona aequae sequestrare voluit, venerunt successive complures etiam judaei Viennenses et amici et propinqui, qui pariter sibi eadem appropriare omnimode intendebant, visis his et quod tutam in his bonis hypotecam habere nequiret, nisi intabulatio fieret, quare medio secundi jam ordinis compassionialium ad celsissimam principistam datarum semet in hisce bonis intabulari vel prout vulgo dicitur: vormerzen fecit, interea temporis vero supra recensitis peractis dominus comes de Windisgratz in praejudicium suprafati Assur Mayer sine

ullo praescitu celsissimae principistae intendebat querelam contra Gerson Susman apud comitatum praenobilem, Susman absque mora mandatarium suum comparere, eademque res ab Assure Mayer sequestratas, judicialiter aestimatas et intabulatas domino comiti praefato tacite adjudicare curavit, adjudicatas vero celsissima principista supradicto comiti exequi rotunde inhibuit, ad haec excellentissimus dominus comes Erdödy, tanquam tutor, denuo revisionis commissionem aut sedem dominalem decrevit, quae 16. Aprilis proximi habenda.

NB. Tit. 6. partis 2-ae Tripartiti.

Kivül: Species facti ex parte judaei Posoniensis Assur Mayer 14. Aprilis 1731.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

512.

1730. május 25. Csepreg. Kéry László Sopron vármegyei szolgabíró előtt Heteyei Dániel ígéri, hogy 45 forint adósságát Siessel lakompaki zsidónak Szent Iván napjára megfizeti, perköltség címén pedig további 14 forintot fog letenni.

Anno 1730. die 25. mensis Maii in oppido Csepregh comitatu hocce Soproniensi adjacenti situato praeside et coram perillustribus ac generosis dominis Ladislao Kery iudice nobilium, necnon Joanne Pallyi et Joanne Ebergenyi iuratis assessoribus praefati comitatus Soproniensis, aliisque juris peritis viris ibidem praesentibus levata causa judaei et lanionis Siessel vocati in oppido Lakompak residentis, veluti ex mox juri exhibenda obligatione legitimi A. contra et adversus egregium Danielem Heteyi, velut semet in eadem obligatione ad juri standum praescripto A. devincentem et obstrictum I.

Et pro eodem A. Emericus Nagy de Vásárhel legitimus procurator cum nostris comparando praevia juris protestatione reservandorumque generali pro decursu praesentis processus reservatione exhibet juri literas obligatorias ejusdem partis I. litera A. signatas, quarum tenori firmiter inhaerendo cupit tam respectu ibidem denotatae capitalis summae, quam vero a neglecto solutionis et contentationis tempore cessantis lucri et damni emergentis, expensarumque iudicium et siquidem tempus exolutioni praefixum praeteriisset, non juxta nutum et denominationem ejusdem partis I., verum juxta partis A. denominationem e rebus mobilibus aut immobilibus, facile tamen in pecuniam convertibilibus adaequatam satisfactionem executione etiam reali mediante, praevia tamen erga partem eandem I. juris proclamatione.

Qua peracta, parte quoque I. personaliter comparente tandem eadem ambae partes convenerunt, uti sequitur stipulatis manibus coram jure.

Hogy tudniillik az producalt obligatoriában denotált capitalis summát 45 forintot az mostani költséggel tizennégy forintal és 84 pénzelt együtt egyszersmind az proxime következő Szent Iván napjára kész

pénzül megh fogja és tartozik is megfizetni Hetyei Daniel ur a meghirt creditor sidonak vagy successorinak, egyéberánt ha akkor is elmulatna, non obstante juristitio vigore praesentis accordae azontul és mindenkor procedens szolgabiro ur vagy akarmellyik ezen nemes varmegye szolgabiroját kivéven teczise szerint valasztando javaibul Hetyei Daniel urnak tetethessen executive satisfactiot akkor teendő költségérül is a meghirt sido. Actum die et anno, ut supra.

Coram me Ladislao Kery iudice nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Coram me Joanne Ebergény jurato assessore inclyti comitatus Soproniensis manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 95. nr. 3575.

Ivrétü papiros, hátlapján ez egykorü feljegyzéssel: *Anno 1730. 25. Maii. Siessel sido causája Hettyei Daniel ur ellen, meghalkudtak.*

513.

1730. június 20. Laxenburg. III. Károly király megparancsolja Sopron vármegyének, hogy a prágai fellebbviteli ítélőszék újabb jelentésének szellemében Hirschl Jakab zsidót hallgassák ki, személyéről pontos leírást adjanak és időközben gondosan örködjenek felette.

Carolus VI.

Reverendi, honorabiles etc.

Demisse relata sunt nobis ea, quae in facto judaei Jacob Hirschl in arce Lakompach captivi inquisitionaliter posterius rescita vos cancellariae nostrae regiae Hungaricae aulicae de dato 6-a praesentis mensis May perscripsistis, in quibus licet allegarentur nonnulli testes, qui evincere conantur praefatum judaeum a quinquennio ex hoc comitatu vestro non abfuisse, siquidem tamen medio tempore praesentibus copialiter annexa demisse supervenisset relatio, ex qua, ejusdemque allegatis fusius pateret, qualia proximiora indicia a regio appellationum tribunali nostro Pragensi per ulteriorem inquisitionem post priora dicti judaei Hirsch edicta sub 22-a Decembris anno proxime praeterito communicata cum Praegae arestato ex capite robbariae antehac quidem judaeo Joachim Kollman, jam vero neophyto et Joannis nomen consecuto institutam evenerint et submissa fuerint, necessariumque praeterea sit, ut super his quoque edictis praefatus Hirschl districtim constituatur, ac tam desuper, quam et quoad alium Samuel Kullman dictum judaeum, prouti nimirum antelatum appellationum tribunal efflagitat, examinetur, imo et posterioris judaei accurata descriptio submittatur.

Hinc penes praeannexorum communicationum vobis hisce benigne committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus in conformitate petiti praedicti appellationum tribunalis nostri super articulis in praeannexa relatione contentis antelatos judaeos complices per competentem instantiam examinari et confrontari facere et super eorum edictis demissam et genuinam informationem, imo et praevio modo desideratam accuratam personae Samuel Kullman appellati judaei de-

scriptionem nobis incunctanter submittere, in reliquo autem utrumque eorundem sub bona custodia adhuc servari curare debeatis et teneamini. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in castro nostro Laxenburg, die vigesima mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo trigésimo.

Carolus manu propria.

Adamus Acsády episcopus
Veszprimiensis manu propria.
Petrus Végh manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 416—8. A két melléklet ui. 421—7. alatt található az alábbi szöveggel:

I. Extractus examinis dess neophyti Joannis Kollman, vorhin Joachim genant.

Ad articulum 54. interrogatus: Kennest du dess Strzilka in Hungarn verheürathen sohn Jacob Strzilka?

Responsum: ja, ich kenne ihn, er ist in meiner grösse, er wird bis 6 jahr verheürathet seyn, er wird auch gegen 7 jahr, was er von Neü Rausnitz hinweg in Hungarn gegangen und er ware auch mit zu Policzka bey dem becken. Wir waren stethy zusammen gutt und so viel mich noch zubesinnen vermag, ist er mit dem gottseeligen Polack oder mit dem Joachim fleischhacker dahin kommen und wie wir in Policzka in das zimmer dess becken menschen kommen, ist dieser Jekeff oder Jakob Strzilka noch mit einem auf der achsel habenden sackh geld zu uns auch kommen und hat mit dem sackh in zimmer herum getantzet und er ware mit dem gottseeligen getaüfften Joseph Wolff und Antscherle, jedoch weis ich nicht, ob er den becken gebunden hat, jedoch wann es diesesmahl nicht geschehen, so hat er wohl sonst anderwärts gebunden. Nacht der that hat eben einen theil und noch mehrers bekommen nach der theilung. Wie wir auseinander gekommen, hat dieser Jekeff Strzilcka, so nach dem vattern auch Jekeff Herschel genant wird, nebst seinem vattern, dann den hingerichten Rothkopf und den Gedalie, seinen befreundten den weeg über Bystry genohmen und der Jekeff Herschel in Hungarn nacher Eysenstatt, allwo er wohnhaftig gewesen, sich begeben.

55. Was ist dir sonst von diesem Jekeff Herschel sohn bewust?

Responsum: ich weiss zwar nichts mehres, dass er mit mir etwas gestiftet, jedoch habe ich von meinem geschwistert kind Hone gehöret, dass der Jekeff Herschel oder Strzilka, ehe er in Hungern gezogen, nebst ihme den bader zu Butschowitz mit seinem in kindtsnöthen gewesten weib und hebammen ausgeraubt hätten und ist nicht zu zweiffeln, dass er mehr solche sachen practiciret habe, indeme er nebst seinem vatter, der da ein vornehmer rauber ist, begangen haben möge, wie es mir der Jekeff Herschel selbst erzehlet, dass er auc bey Brünn in einem schloss, allwo der flüchtige Gabriel sich durch den rauchfang hinunter lassen müssen, miteinander einen haubtman ausrauben wollen, auch würcklich die thür stücker-weis ausgebrochen und wie er mir Jekeff Herschel auf meine seele selbsts erzehlet, so habe er den kopf durch die zerschlagene thür durchgesteckt und annoch vermeldet, er

hätte ein glück gehabt, indeme ihm leichtlich der kopf hätte weggehauet werden können.

56. Ist dir auch ein gewisser Samuel Kaltman bekant?

Responsum: unter diesen nahmen keiner, es kan wohl seyn, dass ihn kennete, sie geben sich aber falsche nahmen.

57. Dieser Kaltman solle eben dem juden David gleich sehen, möchtest du auch selbst, wann er dir vorgestellet wurde, erkennen?

Responsum: wann ich ihn sehets, möchte ich schon sagen, wer er ist und der jud David wird nicht weith seyn von dem Abrahamischen, so zu Lanscron insitzet.

58. Was ist dir dann von dem Abrahamischen bewust?

Responsum: zu Kottendorff, welches orth dem graff Strahle zugehörig, hat der Abrahamische gewohnt, welcher dem Schlome Buckel und dem hier insitzenden Herschel Strzilka gesagt, dass viel geld im schloss, mithin leicht zubekommen ware und hat mich der dahier inhaftirte Herschel Strzilka das erstemahl mitgenohmen, wie ich bereiths schon vorhin es vor denen magistratischen commissariis ausgesagt. Sie haben zwar die letzthin hingerichtete auf mich geflucht und gescholten, wo ich ihnen doch in nichts unrecht gethan, dann ich hab sowohl auf mich, als sie, als alle übrige, was wahr ist, ausgesagt.

II. Allerdürchleüchtigster etc.

Allernädigster herr, herr! Euer kayserliche und königliche mayestät haben krafft des de dato Wienn, den 13--ten und de recepto den 18--ten monatstag February innlebenden jahrs uns allergnädigst anzubefehlen geruchet, womit wir die von dero königlich Hungarischen an euer mayestät königlich Boheimblichen hof--canzley eingeschickte beschreibung gewisser auf denen fürst Esterhazischen gütern wegen des an dem Politschker rathmann Nespiessey begangenen raubs halber ex causa complicitatis verdächtig angehaltenen juden, nahmens Jacob Herschl und Samuel Kulbman mit denen diessfalls verhandelten inquisitionis-actis combiniren und allerunterthänigst gutachtlich an die hand geben und communiciren sollen, was ferner vorzukehren wäre. Zu dessen allergehorsambister folge dann wir nicht allein einen extractum deren bereits mit dem neophyto Joanne Kollmann vorgenommenen examinum, sondern auch eine authentische abschrift des corporis delicti über den zu Politschka begangenen raubs beyzuschliessen befunden, aus welchen jezt gedachten examinibus mehrgedachter Jacob Herschl des bereits eingebrachten und in die Neüstädter Prager frohnveste überlifernten Herschl Strzilka sohn seyn und wegen des Politschker raubs umständlich gravirt werde, über welches auch erwehnter Johann Kollmann bey überkommung eingangs erwehnten allergnädigsten rescripts widerholt befraget und beständig darauf verbliben, so der ebenfalls mitkommende extractus inquisitionis weiter befestigen thuet, hingegen keinen Samuel Kullmann kennen will, auch diessfalls weiter nicht fortzukommen ware, weillen die beschreibung dieses Kulbmans nicht mit eingeschicket worden, worüber der Johann Kollmann hätte genauer abgehöret werden können, anerwogen, wie er Kollmann bestättiget, dass derley übltätter nicht bey einen nahmen verharren, son-

dem sich mancherley spitznahmen beylegeten und nachdeme er Kulbmann den 8-o loco beschribenen juden David gleich sehen solle, so ist auch nicht zu zweiflen, dass er derjenige seyn möge, besonders da er in vergesellschaftt eben des zu Politschka gewesten raubers Jacob Herschl eingefangen worden.

Solchemnach thuen eüer kayserlichen und königlichen mayestät wir nicht allein das eruirte hiemit in allerunterthänigkeit überschicken, sondern stellen auch allergehorsambist anheimb, ob eüer mayestät bey der gehörde nicht allergnädigst anzubefehlen geruhen wolte, dass der Jacob Herschl wegen des Samuel Kulbmann sowohl, ob er nicht der beschriebene David seye, als der Kulbmann selber nachdrucksamb examiniret, ihre examina nebst der beschreibung dess vermaintlichen Kulbmans hieher ferner weitigen combinirung eingeschickt und beede biss zu endigung der mit dem Johann Kollmann verführten inquisition, welche, sobald die vnterm heünthigen dato aus dem marggrafthum Mähren abgeheischte corpora delicti einlauffen werden, das end nehmen wird, in sicherer verwahrung aufbehalten, wo wir so dan zur fortsetzung der inquisition in banco juris et loco supplicii vorzunehmen kommende aussagen nach der execution alsogleich abzuschicken nicht vnterlassen werden mit fernerer allerunterthänigsten bitte, dass in fahl von diessen beeden jüdischen inquisiten bey der angeträngten inquisition etwas zum vorschein komme, solches auch hiehero communiciret werden möchte. Zu allerhöchsten kayserlichen und königlichen gnaden etc. Geben ob dero königlichen Prager schloss, den 27-ten Martii 1730.

Eüer kayserlichen und königlichen mayestät allerunterthänigst treuehorsambste:

Wenzl graf von Kokorzowa.
Carl graf von Kollowrath.
Wenzl freiherr von Vernier.
Franz Carl graff Wratislaw.
Johann graf von Breda.
Wenzl Ernst graf Schaffgotsch etc.

Úgy az eredeti kir, leirat, mint a közölt két melléklet megtalálható uo. az 1730. évi közgyűlési iratsomóban a július havi iratok között.

514.

1730. július 13. Lakompak vára. Hirschl Jakab kismartoni zsidó, aki jelenleg Lakompakon börtönben ül, második kihallgatása során is kerekken tagadja, hogy részt vett volna a csehországi Policzka helységben végrehajtott rablásban, a többi elkövetett rablást is tagadja. Kollman Sámuel zsidó vallatása során hasonlóképpen ártatlannak mondja magát.

Das 2-te examen dess juden Jacob Hirschl, sonsten Styilka, welcher anieczó in dem schlos Läckhenbach verhafter siczet.

Ad articulum 54. interrogatus. Du solst bekennen, obss du nicht

gegen 7 jahr von Neu Rausnicz in Hungarn gegangen bist undt ob du nicht zu Polliczka mit dem seligen Polläckh oder mit dem Joachim fleischhacker aldorten bist gewesen vndt in dess aldortigen pöckhen zimer hast du nicht mit denen auf der achssl habenten sackgelt in zimer herumb getanczet und ob du nicht mit dem seligen gedauften Joseph Wolff vndt Ancherle dem pöckhen gebunden hast?

Du solst auch bestehen, nach verübten raub zu Polliczka ob du nicht ein mehren theill, alss andere, überkommen hast. Nach der thaillung, alss du mit deinen comorathen ausseinander bist gegangen undt ob du nicht mit deinen vattern und mit dem schon hingerichten Rothkopff undt mit dem Gedalie, alss deinen befreunden den weeg über Bystry genommen hast undt du in Hungarn nacher Eysenstatt gegangen bist?

Responsum: ist 7 jahr, dass ich in Mährn zu Niklspurg wegen 2 schneitergesölln gewesen undt eben in dissen 7. jahren hab ich mich zu Eisenstatt vereheligt, vorhero aber, alss in ledigen standt bin ich 1 jahr aldorten gewesen, zusammen aber gegen 8 jahr, das ich wohnhaftig zu Eisenstatt. Zu Polliczka bin ich niemals gewessen undt weiss auch das orth nicht, deren seligen Polläckh undt Joachim fleischhacker undt alle andere angezogene juden hab ich nicht gekennet, sage auff mein gewissen, dass ich von allen diessen gar nichts weiss, sonndern mich unschuldig fündte.

55. Ob du nicht ehender den pader zu Putschowicz, alss du in Hungarn gegangen, aussgeraubt hast undt ob du dergleichen nit mehrer practiciret, dieweillen dein vatter auch ein gar vornehmer rauber solte gewessen sein undt ob du nicht bey Brün in einen schlos, alwo der flüchtige Gabriel sich durch dem rauchfang hinunder lassen müessen, einen haubtman hast wollen aussrauben, alwo du durch eine thüer stuckweiss gehauet undt selbsten bekennet hast den Joachim Kollman, dass du dem kopff durch die zerschlagene thüer durchgestecket, alwo du glückh gehabt soltest haben, dan dir der kopf gar leicht weckgehauen können werden.

Responsum: ebenfahls auff disses kann ich absolute nichts bestehen, dieweillen mir die sach gar frembt vorkome undt dergleichen übelthaten niemals begangen, noch zu begehen vnderstundte. Von meinen vattern, welchen ich nicht kenne, bin ich beylauffig mit 5 jahren weckhgekommen zu einen jüdischen schulmeister, nachgehents aber zu meinen freunden nacher Perlin in Prandtenburg, aldorten haben mir meine freundt dass schneidter handtwerckh lehrnen lassen. Mein vatter ob er tod oder lebendig seye, ist mir vnbekandt.

56. articulus. Ist dir auch ein gewisser Samuell Kollman bekandt?

Ich kenne ihm nicht, habe auch niemall nichts von ihme gehöret.

57. Disser Kollman solte eben den juden Dawid gleich sehen, möchtest du auch selben, wann er dir vorgestöllet wurdte, bekennen?

Ist mir vorgestöllet worden, aber kenne ihm nicht.

58. articulus. Ob du nicht zu Kottendorff, welches dem graff Strahle gehörig, die Abraheimische gekennet und ob du nicht mit an-

dern, alss Schlame Puckhl undt Herschl Stryilka, dein vatdern, wie auch Joachim Kollman das schlos, alwo viell gelt darin gewesen ist, aussgeraubt hast?

Responsum: weiss auch von dissen allen nichts undt bin vnschuldig. Kenne auch die Abraheimische nicht.

Alle dise dir vorgestellte puncten hat der getauffte jud Johannes Kollmann, ehenter aber Joachim Kollmann genant, auff dich ausgesagt, dahero du auch solches nicht verschweigen sollest, sonsten würdt mann dir mit schörfften fragen beggenen.

Der Joächim, ieczts aber Hanss Kollmann, wann er über mich disses alles aussgesagt, so hat er mich nit gewissenhafft, sondern falisch angeklagt, welches er auch niemals wider mich behaubten werdte können, sondtern einmall vor allemallen mich in dissen vnschuldig wisse, auff welches ich leben undt sterben würdt.

Datum schlos Läckhenbach, die 13. Juli anno 1730.

Emericus Korlatovich inclyti comitatus Soproniensis vicejudex nobilium manu propria.

Franciscus Billakovich inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Adam Stipschicz verwalter alda manu propria.

Dass 2-te examen dess juden Samuell Kollmann, welcher anieczo in dem schlos Läckhenbach verhaftter sizet.

Ob du nicht anderst heissest, alss Samuel Kollmann undt ob du dich niemall Daid Kollmann genennet hast?

Ich heisse nicht anderss, als Samuell Kollmann vndt habe mich niemallen Daid Kollmann genennet.

Ob du den Daid Kollmann kennest oder niemall von ihme etwass gehöret hast?

Ich habe ihm niemallen gekennet, vüllweniger von ihm etwas gehöret.

Ist dir der raub, der zu Polliczka vorbey gegangen, nicht bekant undt ob du auch nichts gehört hast daruon?

Habe von disen raub dass mündeste nicht gehöret undt weiss auch nicht, wo solches orth ligt.

Ob du nicht einen bekennet, so Joachim Kollmann sich genennet?

Mit nichten hab ich solchen gekennet, auch nichts von ihme gehöret.

Den Jacob Hirschl Stryilko, so ieczts in verhaft, ob du ihme gekennet?

Habe auch von disen nichts gehöret, obwoll er mir solcher vorgestellt wordten, doch nicht erkennen kann.

Gestalts beschreibung des juden Samuell Kollmann.

Er ist mitterer statur, hat rothe haar, sein bart ebenfals also, doch schon graulich, braunleichtige graue aug, nicht gar grosse nassen, etwas

braites undt etwas hoehes gestüern, sein vesti, die er tragt, ist ein alter teutscher rockh mit gelbzinen knöpffel, seines alters beylauffig 53 jahr, beredsamb, höfftig undt gähe, gugugsprockhig in angesicht undt händten, agitabel in seinen körper undt in allen seinen gebändten, noch verheyrath vndt iecz alhier in Läckhenbach wohnhafftig.

Datum schlos Läckhenbach, den 13. July 1730.

Emericus Korlatovich inelyti comitatus Soproniensis vicejudex nobilium manu propria.

Franciscus Billakovich inelyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Adam Stipschicz verwalter alda manu propria.

E jegyzőkönyveknek másolata megtalálható Sopron vármegyei 1730. évi közgyűlési iratcsomóban a magyar királyi udvari kancellária 1730. dec. 4-iki leiratához mellékelve.

515.

1730. július 19. Bécs. Több bécsi polgár hitelesen bizonyítja, hogy Kollman Sámuel lakompaki zsidót személyesen ismerik és a legjobb tudomásuk szerint sohasem hívta magát Kollman Dávidnak.

Wür endes unterschriebene bekennen crafft gegenwärtiger attestation der lieben und unverfälschten warheit zu steuer an aydes statt, dass der Samuel Kalleman, ein zu Nicolspurg gebohrn und erzogener jud, auch alldorten in die 20 jahr beylauffig verheurathet gewessen seye und sich zum öffter und zu unterschiedlichmahlen dahier in Wienn aufgehalten, nach erfolgt seines weibs todtsfahl aber sich mit einer wittib zu Lackhenpach, allwo er noch dato wohnhafft, zum anderten mahl vereheliget und jederzeit einen aufrichtig und ehrlichen lebenswandl geführet, sich auch niemahls David, sondern Samuel Kalleman unserer wissens genennet habe. Dass all obangemerckhtes uns, als die gründliche warheit bekandt seye, seynd wir auf erforderenden fahl jederzeit jurato zu bestättigen erbiethig. Zu wahren urkundt dessen haben wir nebst beydruckhung unserer gewöhnlichen pettschafften sothane attestation mit unserer nahmens unterschrifft gefertiget, so beschehen Wienn, den 19-en July 1730.

Andreas Mäzinger burgerlicher handelsman. Schomola habe ich noch in meinen buech nottiert mit eim schuldresst.

Ich entss vnterschriebener bekenne vndt waiss, nit anterester, alls der jut, alls wie in atestestatom (sic!) steht, Samoel Kalman, welchen ich ihm selbstn bei der herschafft im Lagenbach mit diesen namen.

Johannes Drogemuss, burgerlicher tandler.

Johanness Herger, burgerlicher tantler adesdier mit der wahrheit, dass er so geheist hat Samuel Kalman.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratcsomóban a november havi iratok között.

1730. július 20. Nikolsburg. A nikolsburgi zsidó hitközség hivatalosan bizonyítja, hogy Kollman Sámuel zsidó, aki most Lakompakon ül börtönben, Nikolsburgban született, ott nevelkedett és 1719. évi tűzvészig ott tartózkodott, mely idő alatt mindig becsületesen viselkedett és sohasem hívták Kollman Dávidnak.

Demnach der in Hungeren zu Leitenbach inhafftirter jud, Samuel Kalloman vnss schrefftlích ersuchen lassen vnd wehmitigst vorgestellet, welcher gestallten er wegen einen anderen, nahmens Dauid Kalloman beschuldigt werden wär vnd dahero weillen vns samentliche judenschafft allhier gar wohl wisent, wie erdeiter Samuel Kallaman ein hiesig kind gebohren, erzogen, auch lange jahren bis zu der in anno 1719-ten jahrs allhier gewessene feyersbrunst wohnhafft gewesen vnd sich allezeit der gestallten woll, ehrlich vnd rödlich auffgefúhrth, das niemahlen wegen beschuldigung einer vneaufrichtigkeit sich auff ihme heruor getahen hat, dannenhero umb ertheilung ein dergestaltige attestatation gebetten. Wann nun dessen petita zu wilfahren verbilich befinden, alss tuhen wúr hiemit der warheith zu steyer für jedermöniglich, besonders wo ess die noth erforderth vorzuweisen, für mög vnseres eydsflicht attestirn, das besagter Samuel Kallomon ein allhiesigs kind von dessen vatter Kallom genanth allhier gebohren, auffgezogen vnd bis zur abgedachter feyersbrunst anno 1719-ten allhier wohnhafft gewesen vnd jederzeith ehrlich, auffrichtig verhalten vnd vnser wissen niemahlen wegen einer vngeburlicher tahth, wie ess imer nahmen haben mög, beschuldigt worden, auch zeith seines lebens diesen nahmen Samuel Kallomon vnd nicht David Kollomon, mit welchen er beschuldigt werden wär, geführt vnd genand worden. Vr-kund dessen vnsser gemein fertigung, so geschehen Nickolspurg, den 20-ten July 1730.

N. N. judenrichter, öltister und geschworne alda.

Dass diess alles, was gegenwärtiges attestatum enthaltet, in der wahrheith sich befinde und dass hierunten beygedruckte pettschafft der hiesigen jüdischen gemeinde insigl seye, wird hiemit beurkundet. Nickolspurg, die et anno, ut supra.

olvashatatlan aláírás, haubtmann manu propria.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratsomóban a november havi iratok között.

1730. augusztus 13. Pozsony vármegye közgyűlése Stomfa, Dévény és Detrekő várak területén élő zsidók évi adóját 50 forintra mérsékli.

Anno 1730. die 13. mensis Augusti.

Erga humillimam haebraeorum in dominiis Stompha, Dévény et Detrekő residentium ex eo fundamento et motivo, pro recenter ref-

roactis annis 1728. et 1729. ex centum florenis, qui antedaneis temporibus iisdem solvendi competivissent, fl. 50 relaxantur, cum iidem ad publicum portionale quantum notabiliter concurrerent et aliunde etiam ex investigatione per inelytum comitatum eatenus institui curata eveniret, eosdem ultra 50 fl. solvere in forma taxae haud posse.

Pozsonyi vármegyei levéltár. Protocollum determinationum 1730—1737. pag. 32.

518.

1730. augusztus 28. Prága vára. A cseh fellebbviteli törvényszék tagjai III. Károly királynak jelentik az okokat, melyek miatt a Magyarországon bebörtönzött Kollman Sámuel és Hirschl Jakab zsidók ellen elhangzott vádakat végleges formában nem fejthették ki, de remélik, hogy mindez hamarosan meg fog történni, de addig is kéri, hogy a két gyanúsított zsidót a börtönben jó őrizet alatt tartsák.

Allerdurchleüchtigster etc.

Allernädigster herr, herr!

Euer kayserliche und königliche catholische mayestät de dato Wienn, den 17-n und de recepto den 26. inlebenden monath und jahrs allergenedigst an uns erlassenes rescriptum haben wir in aller unterthänigsten respect erhalten und daraus mit mehrern allergehorsambst vernohmen, wassmassen euer kayserliche und königliche mayestät aus allerhöchsten zu befehlen geruhen, womit wir occasione des in denen Neüstädter frohnvesten ex capite des zu Politschka begangenen raubs verhaftten und vormahls in judenthumb benahmbsten Joachim, nun mehro aber Joannes Kollman die inquisition beschleinigten, dann im fall wider die in euer mayestät erb-königreich Hungarn auf denen graf Esterházischen gütern ex causa complicitatis insizenden zweyen juden Jacob Hirschl und Samuel Kolbmann annoch etwas verdächtiges hervorbrechen, dasjenige zu handen euer kayserlichen mayestät königlich Böheimblichen hoff-canzley einschicken, nicht minder ob jezt gedachte zwey angegebene jüdische complices länger in dem arrest aufzubehalten oder was in hac causa weithers zu thuen wäre gutachtlich allerunterthänigst an die hand geben sollen.

Nun thuen euer kayserlichen und königlichen catholischen mayestät wir allergehorsambst nicht bergen, wassmassen die inquisitions examina mit eingangs erwehnten Johann Kollman bereiths vollführt, mithin auch längstens das criminal vrtheil hätt wider ihme geschöpft werden können, nachdeme aber der inquisit eine andere raub und diebstall zugestanden, worüber aus euer mayestät erb-marggrafthumb Mähren vermittelst dem aldasigen königlich tribunali die corpora delicti abgeheischet werden müssen und solche kürzlich allererst eingeloffen, über dises auch vor einiger zeit des in Hungarn verstruckten Jacob Hirschl sein jüdischer vatter in die Neüstädter frohnveste überbracht,

hingegen solcher mit andern etlichen in hitziger febrilischen krankheit ligenden arrestanten verfallen, mithin mit selbten die inquisition nicht anfangen und mit dem Kollmann supersediret werden müssen, umb die personal confrontation ausgibiger vornehmen zu können, das diesemnach aus jezt allerunterthänigst angezeigten vrsachen zu keinen endvrtheil bis anhero hat geschritten werden mögen, nichts destoweniger werden wir vermög euer mayestät und ansonstigen öfftern allergnädigsten befelchen disen criminal processum auf das ehiste zu einen end zu bringen nicht unterlassen, soforth halten wir weither allergehorsambt, jedoch in allen ohnvorschreiblich dafür, das berührte zwey jüdische complices Jacob Herschl und Samuel Kulbmann dermahlen umbsoweniger des arrests zu entlassen waren, als euer mayestät aus denen von uns allerunterthänigsten bereiths abgeschickhten Kollmannischen examinibus allergnädigst abzunehmen beleibet, das beede inquisiti für mitgehilften des Pollitschker raubs angegeben worden, einfolglich es nur allein an deme beruhet, das diser verstrickhte Kollmann seine aussag in banco juris et loco supplicii bestättige, in welchen fall sothane beede obmentionirte complices semiplene convicti sein möchten und künfftighin durch die übrige annoch zwey inhaftirte socios criminis gantzlich überwisen werden dörfen, in welchen fall wir dan auch die in banco juris et loco supplicii vorzunehmen kommende constitutionem zum vorschub der fernere inquisition allergehorsambst einzusänden nicht vermeillen werden, die wir vns zu allerhöchsten kayserlichen und königlichen mayestät allerhöchsten gnaden und hulden allerunterthänigst empfehlen verharrende euer kayserlichen und königlichen catholischen mayestät allerunterthänigst treügehorsambste:

Wentzl graf von Kokorzowa.

Carl Joseph graf von Morzin.

Johann graf von Breda et reliqui.

Actum ob dero königlichen Prager schloss den 28-ten Augusti 1730.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 670—4.

Másolatban megtalálható még uo. az 1730. évi közgyűlési iratcsomóban a december havi iratok között III. Károly király 1730. dec. 22-én kelt leirata mellékleteként.

519.

1730. november 22. Sopron. Neubauer Kristóf soproni polgár elismeri, hogy Sussman Benedek nagymartoni zsidónak 90 forinttal, Werhofszyk János soproni polgár 44 forint 30 krajcárral, Gschrey Mátyás soproni polgár pedig ugyancsak 44 forint 30 krajcárral adósa.

Copia.

Das ich endes unterschriebener heunth zu endt gesezten dato an den juden Benädig Sussmann von Matterstorff neunzig gulden aufrichtig schuldig worden bin. Verspreche also von dato in ein jahr nach

und nach zu bezahlen. Uhrkhund dessen bescheine mein pettschafft förttigung und gemachte 3 creutz, weillen ich nicht schreiben kann. Actum Ödenburg, den 22-ten Novembris anno 1730.

Id est florin 90.

Christoph Neumbauer + + +

Dass ich endes vnterschriebener heunth zu endt gesezten dato an den juden Benädig Sussman von Matterstorff vierundvierzig gulden 30 kreitzer aufrichtig schuldig worden bin. Verspreche also von dato in ein jahr nach und nach zu bezahlen. Uhrkhundt desen bescheiniget meine eigene hanndt unterschrifft und pettschafft förttigung. Actum Ödenburg, den 22-ten Novembris 1730.

Id est florin 44, 30 kreitzer.

Johannes Werhowsky.

Dass ich endtes unterschriebener heunth zu endt gesezten dato an den juden Benädig Sussman von Matterstorff vierundvierzig gulden 30 kreitzer aufrichtig schuldig worden bin. Verspreche also von dato in ein jahr nach und nach zu bezahlen. Uhrkhundt desen bescheiniget mein pettschafft förttigung und 3 gemacht chreuz, weillen ich nicht schreiben kan. Ödenburg, den 22-ten Novembris anno 1730.

Id est florin 44, 30 kreitzer.

Matthias Gschray.

Praesentem copiam per me cum suo originali collatam eidem per omnia conformem esse testor. Modrae, die 19. Aprilis anno 1732.

Petrus Ghillany de Lázy inelyti comitatus Poseniensis judex nobilium manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

520.

1730. december 22. Bécs. III. Károly király megparancsolja Sopron megyének, hogy mivel Prágában fogságban tartott és időközben keresztény hitre tért Kollman János terheiő vallomást tett úgy Hirschl Jakab, mint Kollman Sámuel zsidókra, ezért őket, ha meg is szabadították a bilincseiktől, azért gondos őrizet alatt tartsák, hogy meg ne szökhessenek, a prágai fellebbviteli ítélőszéknek pedig meghagytuk, hogy Kollman János utolsó vallomását a kivégzése előtt minél előbb küldje meg.

Carolus VI.

Reverendi, honorabiles etc.

Posteaquam repetitis jam vicibus acceleratio inquisitionis cum Pragae incaptivato, antehac quidem judaeo, jam vero christiano Joanne Kollman vocato, qui nimirum edicitis suis judaeos Kismartonienses Jacob Hirschl et Samuel Kollman dictos gravavit, demandata fuisset, in copialiter vero acclusa relatione nobis postremo submissa uberius deduceretur, cur praedicta inquisitio hucusque terminari non potuerit, praefatosque Kismartonienses judaeos, licet commissum crimen hac-

tenus negent, nihilominus ejusdem complicitatis reos esse videri, hinc penes communicationem praeannexae relationis vobis hisce benigne committendum esse duximus, ut si etiam ad nuperum dictorum judaeorum memoriale ac penes idem sub 4-a currentis scriptas regiae cancellariae nostrae Hungarico aulicae literas compedes iisdem judaeis depositi hucusque fuissent vel ob allegatum pedum tumorem deinceps quoque deponi deberent, illi nihilominus ulterius sub bona et segura custodia, ne nimirum fuga se salvandi occasionem arripiant, in arce Lakenpach captivi detineantur. In reliquo novissime etiam regio nostro in Bohemia appellationum tribunali demandari curavimus accelerationem et terminationem praenotatae inquisitionis, necnon transmissionem ejus, quod ex ulteriori confrontatione ac in loco supplicii futuris dictis Joannis Kollman eveniet, ut his acceptis etiam cum antelatis Kismartoniensibus judaeis de facto in Lakenbach captivis ad ulteriora provadi queat. Caeterum gratia nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima secunda mensis Decembris anno domini millesimo septingentesimo trigésimo.

Carolus manu propria.

Adamus Assády episcopus
Veszprimiensis manu propria.
Elias Vanyeczky manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 669—70.

Ennek a királyi leiratnak eredeti je megtalálható uo. az 1730. évi közgyűlési iratcsomóban a december havi iratok között.

521.

1731. február 9. Bécs. A bécsi császári udvari marschall hivatalosan megkeresi herceg Eszterházy Pál Antalt, hogy Assur Mayer zsidó 7000 forint követelése Sussman Gerson zsidónak Nagymartonban lefoglalt 789 db fontbőrből, 59 db németbőrből, 100 akó magyar borból és egyéb értékek és ingóságokból kielégítessék.

Anno 1731. die 9. Februarii Assur Mayer judaeus pro tunc apud Marcum Hirschl aulicum privilegium judaeum cassae administrator suo modo impetravit a benignissime mihi commisso caesareo supremo aulae mareschallatus officio judicarium sequestrum contra judaeum Gerson Susman aequae cassae administratorem Wolff Verthenhaimberianum intuitu debiti summae 5000 florenorum capitalis, medio vero tempore una cum interesse et expensis ad 7000 florenos exurgentis, idemque sequestrum interposita facultate in specie super praevia jam medio 9-na Septembris anni modo praeterlapsi ad celsitudinem vestram datarum compassualium literarum inhibitis et judicialiter aestimatis, in celsitudinis vestrae dominio Matterstorff existentibus 789 cutibus, vulgo pfundtleder dictis, non absimiliter 59 itidem cutibus teutsche häute nuncupatis et super centum urnis vini Hungarici, item super ibidem existentibus memorati I. rebus argenteis, aliisque mobilibus et

effectibus, praecipue vero super fundo ipsius inculto Matterstorffensi, ibidemque in synagoga reperibilibus viri, mulierumque sessionibus peragi, superindeque literas compassuales celsitudini vestrae sonantes sibi extradari demisse postulavit. Quia vero talismodi supplicantis postulato de jure deferri potuit, hinc celsitudinem vestram ex obligamine officii mei debito cum honore requirendam duxi, non gravetur officialibus domini sui Matterstorff superinde committere, quatenus praevis jam ad instantiam suprafati supplicantis inhibitae cutes, vina item Hungarica et omnes reliqui partis I. effectus iterato et ex superabundanti sequestrentur, taliterque sequestro et inhibitione ibidem intabulata jamdictus A. plenariam intuita tam dictae capitalis summae, quam et ex eadem promanantis interesse et expensarum consequi valeat securitatem. Caeterum me favoribus commendans maneo celsitudinis vestrae ad obsequia paratus:

Viennae, die 9. Februarii 1731.

Sopron vármegyei levár, Iuridica acta fasc. 102. nr. 3653.

522.

1731. március 1. előtt. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich pert indit Sussman Gerson zsidó ellen, akinek még 1728-ban 7000 rajnai forintot kölcsön adott 6 évre, de bár ez az idő még nem múlt el, mivel a kamatokat nem fizette pontosan és mert állítólag Bécsben mindenét elvesztette és hitelezői is szorongatják, ezért biztosítani kívánja a pénzét.

Causa illustrissimi domini Christophori Honorii sacri Romani imperii comitis a Windisgrätz, velut A. contra et adversus Gersonem Susmon judaeum, alias ex oppido Materstorff oriundum, ast nunc in archiducali civitate Viennensi semet detinentem, ut I. spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario, qua incltyti comitatus Soproniensis vicecomiti proponitur sequentibus:

Qualiter praescriptus I. in anno 1728. die 8. Januarii illustrissimo domino comiti A. vigore literarum carthabiancarum eatenus sub dato praescripto de se datarum septem millibus florenis Rhenensibus, id est 7000 fl. R. liquido debitor manserit et licet debiti hujus liquidi persolutionem a dato praescripto in decursu sex annorum obligasset, quia tamen una etiam ad omnes domino A. placitas conditiones semet adstrinxisset et praeterea interesse omni quadrante anni rite exolvere debuisset, haec autem in specie placita domino A. conditio esset, ut quidquid in regno Hungariae rerum mobilium et immobiliarum quomodocunque haberet, id totum pro speciali hypotheca respectu praedecarati debiti deserviret et antelatus I. in foro etiam Hungarico juri stare teneret, praeterea si quod periculum de summa capitali et interessati amittenda immineret, non expectato etiam praescriptorum sex annorum effluxu dum et quando sibi satisfactionem placita modalitate procurare integrum sit, hinc siquidem et interesse solutionis terminum jam neg-

lexisset et quod plurimum est, ex quo, ut fama fert, omnia sua Viennae amittendo complures creditores illius effectus in hoc inclyto comitatu habitos apprehendere niterentur, huicve domino A. praesentissimum de amittendo suo activo debito immineret periculum.

Vellet itaque idem dominus comes A. antelatum I. coram titulado domino vicecomite ratione praevia in jus et causam convenire et quia idem vigore articuli 35. anni 1729. causa in isthac competens judex esset, per eandem antelatam partem I. ad unum certum et competentem terminum citari ac evocari facere ac tandem sibi praevia ejusdem I. tam in summa capitali, quam interesse et expensis convictione ex effectibus ejusdem seu rebus mobilibus aut immobilibus in hoc inclyto comitatu reperibilibus, in quantum sufficerent, reali et effectiva executione mediante congruam satisfactionem impendi, taliterque jus et justitiam, debitumque juris et justitiae complementum administrari desideraret, reservando generaliter reservanda.

Kívül: Libellus actionalis illustrissimi domini Christophori Honorii sacri Romani imperii comitis a Windisgrätz, ut A. contra et adversus Gersonem Szuszmon judaeum, ut I.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

523.

1731. március 1. előtt. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich intézkedése azzal kapcsolatban, hogy Sussman Gerson zsidó ellen pert indított.

1.

Dem richter wird hiermit auf das scherffeste anbefohlen nichts aus den edelhoff, wie es nahmen haben mög, passiren oder herausführen lassen biss auf meinen weitem befehl.

2.

Der Jacob soll widerum in edelhoff dise erlaubnuss haben einzuziehen vnd seine sachen gebrauchen können. Den richter wird auf leib vnd leben anbefohlen auf das leder achtung zu haben, damit ja kein leder heraussgeführt wird, es mag kommen, wer will, juden oder christen, es ist zur antwort zu geben, das es der herschafft uns ehe berichtet werden. Des Jacobs furman $\frac{1}{2}$ mezen habern.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

524.

1731. március 1—3. Sopron. Sopron vármegye törvényszéke gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich és Sussman Gerson zsidó között adósság miatt folyó perben mindenekelőtt megállapítja az illetékességet, majd 3 napos tárgyalás után a zsidót elmarasztalja az adóssága, annak kamatai

és a perköltség megfizetésében. Mivel a zsidó ügyvéde: Dobner Sebestyén Nándor az ítéletet elfogadta és az adósság megfizetésére a zsidónak Nagymartonban levő ingóságait ajánlotta fel, ez okból fellebbezésnek helye nincs, az törvényes erőre emelkedett, melynek végrehajtására a szükséges intézkedés is megtörtént.

Anno domini 1731. die 1. mensis Marty in libera regiaque civitate Soproniensi coram spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario, qua vicecomite, Joanne Miskey iudice nobilium, Lazaro Lukinics et Emerico Deszpot juratis assessoribus inclyti comitatus Soproniensis levata causa illustrissimi domini Christophori Honorii sacri Romani imperii comitis a Vindisgrác, velut A. contra et adversus Gersonem Szuszmon judaeum in libello actionali uberius declaratum I.

Et pro antelato domino comite A. egregius junior Stephanus Nagy cum literis procuratoriis venerabilis capituli ecclesiae Castriferrei praemissa generali protestatoria reservandorumque reservatoria cautela exhibet libellum actionalem sub litera A., literasque carthabiancales pro fundamento instituti praesentis substratas sub litera B., quorum contentiis, legibusque patriis et usui ac praxi processualibus firmiter insistendo petit primum et ante omnia summan capitalem cum interesse et expensis, imputatis nihilominus imputandis, defalcatisque defalcandis, adjudicari, unversosque effectus seu substantiam antelati I. in hoc comitatu Soproniensi habitam oneri hujusmodi adjudicandae summae subijci praevia erga partem I. solita proclamatione.

Pro praelibato I. Sebestianus Ferdinandus Dobner de Rantenhoff cum regalibus praemissis praemittendis, reservatisque reservandis comparet et nihilominus reservat in crastinum.

Deliberatum est.

Causae praesentis continuationem ob serotinitatem temporis in crastinum rejici.

Pro domino comite A. idem, qui heri et cum iisdem juris cautelis et facultatibus hodie quoque petit, ut heri et reservat.

Pro praetenso I. idem, qui heri et cum iisdem dicit principalem suum esse in Hungaria inpossessionatum, competentemque ipsius instantiam esse suam excellentiam, supremum sacrae caesareae regiaeque maiestatis aulae mareschallum, ad quam competentiam causam etiam praesentem relegari cuperet reservando reservanda.

Pro domino comite A. siquidem jurisdictio judiciaria ex fundo, qui executioni pro contentatione actoris substerni debet, metienda veniret, ideo ut procurator I. praemissae exceptioni suae finem consequi valeat, nullum fundum partem I. jurisdictioni procedentis domini vicecomitis subjectum habere docere debet sufficienter, jurisdictio enim non tantum ex persona, sed ex rebus deducitur, consequenter quia institutum praesens ad apprehensionem personae non tenderet, sine etiam foro mareschallatus Austriaci suum habere cursum deberet, quapropter rejecta exceptione, ut pars I. sibi incumbentia agat, necessum esse.

Pro I. ex concessis subsummeret principalem suum fundum nul-

lum in Hungaria possidere, ergo nihil dictum et sufficere, quod talis haebreus Viennensis etiam poenam formidare deberet, si exoticam jurisdictionem sponte agnosceret, jurisdictionem autem marescallatus allegata notoria esset, proba non opus haberet reservando reservanda.

Pro A. modo philosophico assumit procuratur I. distinctionem procuratoris A. et dicit, sed pars I. nullum fundum in Hungaria possidet, ergo nihil dictum, procurator autem A. dicit ultro hoc ipso parti I. probam incumbere, quia allegat et asserit se nullum fundum possidere, quod nisi probaverit, exceptio ipsius stare nequibit.

Pro I. reponit, negativam proba non egere, sed nisi affirmans probaverit, praesens forum non stabit.

Pro A. asseruit pars I. nullum fundum possidere, ergo debet probare.

Pro I. negans se possidere fundum, non affirmat, sed negat, ergo juxta part. 2. tit. 32. et 84. est absolvendus.

Pro A. excipientis est docere exceptionem, quia actorem se facit et ideo procurator I. titulum 84. partis 2. contra se citavit, titulus autem 32. non ad exceptionem, sed meritum rei pertinet. Denique admisit procurator I. non tantum ex subjectione seu residentia personae, verum ex situatione rei possessae jurisdictionem judiciariam permanere, verum asserit principalem suam rem nullam in regno Hungariae situatam possidere, consequenter hoc ipsi docendum ad solidandam exceptionem incumbere, secus enim eadem rueret, ideo ut supra.

Pro I. admittit regulam in affirmante, negat autem in simpliciter negante et actore existentiam fundi non probante.

Pro A. negans unum principium affirmat aliud, ergo etiam procurator I. negans fundum in Hungaria, affirmat tale non esse in Hungaria.

Pro I. dicit tamen aliud affirmare, aliud negare.

Deliberatum est.

Ex praemissis procuratoris I. allegatis advertitur, quod ad quaestionem fori et judicatis praesentis competentiam negative ipsius per procuratorem A. proba opponi desideraretur, quod postulatam eidem procuratori I. de omni lege probam actori incumbere dictante, ut congruum super praemissa exceptione I. respectu fori et judicatis ferri possit iudicium omnia admitti, adeoque partes ultro etiam agant sibi incumbentia.

A továbbiak során mellőzve a két ügyvéd szörszálhasogató pro és contra hadakozásait, a bíróság ebben a perben az alábbi határozatot hozta:

1., Appareret quidem procuratorem I. provocatione ad egregium Andream Goda praevio modo facta in aliquam probam semet immisisse, quia tamen adurgente ipso quoque procuratore A. idem procurator I. ultro etiam declararet se velle inherere negativae suae, probamque in actorem transferre, adeoque stante priore deliberatione procurator A. satisfaciat muneri suo.

2., Continuationem praesentis causae in crastinum prorogari.

3., Consideratis et ruminatis procuratorum amborum allegationibus, consequenter procuratoris A. pro stabilienda praesentis fori et judicatis

competentia, alias per procuratorem I. in quaestionem et disputationem juridicam sumpta, premissis suis indictatis rationibus, ita et productis sub B. quidem carthabiancalibus et sub C. contractualibus literis, iisdemque cum expositione actionetenus sub A. fusius deducta combinatis, siquidem idem procurator A. intuitu stabilimenti praeinsinuatī fori et iudicatus rationes et fundamentum ex ipsis literis carthabiancalibus assumeret, illae autem parti actoreae placitas condiciones formandas admitterent, consequenter hanc quoque conditionem, ut antelatus I. foro etiam Hungarico juri stare teneatur, cum aliunde ex ipso quoque contractu, in quo ad literas carthabiancales provocatio videretur, elici posset manifeste, quod materia eidem substrata in fundo Hungarico, etquidem hoc comitatu Soproniensi haberetur, omnino reciperent, adeoque stabilito foro et iudicatu praetensi partes agant ulterius.

4., In similibus liquidorum debitorum acquisitionibus et eatenus institutis processibus, qualis et hic esset, ad interpositae qualificatae responsionis edoctionem alter terminus nec de lege, nec de praxi parti qualificanti concedi soleret, adeoque postulato procuratoris I. super extensione termini facto, ex legalibus etiam procuratoris A. rationibus praedictatis deferri non posse, consequenter procuratori I. instante termino ~~non~~ incumbētia agere debere, interea autem siquidem et tempus hodiernum jam serotinum esset ac etiam sacra dominicae diei festivitatis crastina luce occurreret, continuationem hujusce processus in proximum juris prorogari.

5., Memorem esse debere procuratorem I. in allegationibus suis proxime latam deliberationem praecedentibus affirmative asseruisse certis literis carthabiancalibus dominum comitem, id est A. plenarie exolutum esse, ad ejusmodique responsionis suae edoctionem lata praevia deliberatione judiciaria instantanee fiendam monitum extitisse, digressum igitur alio jam facere eousque non valente procuratore I. eundem ad satisfaciendum latae deliberationi ultro admoneri.

6., Sat perspicue intellexisse procuratorem I. supponeretur praecedentis deliberationis contextum, unde videre esset ipsi passum ad alias divagantes, quales praemissae ejusdem essent allegationes praecclusum esse, consequenter praevis ipsius allegationibus, velut ad edoctionem qualificatae suae minus applicabilibus sepositis ultimario admoneri, ut ad exigentiam judiciariae praecedentis deliberationis muneri suo satisfaciat, alias finale recepturus iudicium.

7., Quandoquidem procuratorem I. ex praevis allegatis eliceretur in proba deliberatione-tenus ipsi incumbente succubuisse, adeoque in conformitate legum patriarum partem I. in onere actionis partis actoreae convictam et aggravatam pronunciari.

8., Quamprimum procurator I. audita deliberatione judiciaria fundum pro contentatione denominasset, eo facto eidem deliberationi consensum praebuisse, viamque sibi ad appellationem praecclusisse eveniret manifeste, propterea serotinae praevio modo interpositae suae appellationi locumdari non posse, petitam vero per procuratorem A. judiciariae deliberationis executionem decerni, ad eandemque suo legali

modo et ordine perendam officii vicecomitis vicesgerentem cum procedente iudice nobilem et eidem adjungendo jurato assessore exmitti.

9., Parti utrique petitas literas suo tempore extradandas decerni.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

525.

1731. március 1. után. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich költségei Sussman Gerson zsidó ellen folyó perében.

Specificatio expensarum illustrissimi domini comitis Christophori Honorii a Windischgratz in prosecutione praetensionis suae in capitali 7000 florenorum contra Gersonem Susman habitae factarum.

1-o inaudiens illustrissimus dominus comes antelatum Gersonem Susmon debitorem suum deficere, adeoque praetensionem suam periclitari pro facienda aliquali securitate misit juratum assessorem comitatus hujus egregium Emericum Deszpot ad perendam inhibitionem extraditionis rerum et effectum ejusdem debitoris in Materstorff habitorum, cujus itineratio ad Frakno, ad Nagymarton et Kismartonium constat fl. 12.

2-o ad forum comitatense confugiendo certificariorum domini vicecomitis exhibitio cum itineratione Viennensi agentis exmissionem cancellistae sollicitantis et cancellistae exhibentis fatigiorum remuneratione constat fl. 40.

3-o hincinde factae tabellariorum exmissiones, testium pro casu necessitatis advectio ad dominum vicecomitem, dominum inspectorem, factae itinerationes dominorum vicecomitis, iudicis nobilium et jurati assessoris occasiones currules, intertentio sub termino et hospitium constant fl. 300.

4-o obtingens domini vicecomitis, iudicis nobilium et jurati assessoris juxta limitationem fl. 33.

Pro scribis dominorum iudicum nobilium fl. 4.

5-o occasione iudiciariae executionis per dominos iudicem nobilium, officii vicecomitis vicisgerentem et juratum assessorem peractae occasiones eorum currules et intertentio ac fatigiorum recompensatio ascendit ad fl. 170.

6-o occasione ejusdem executionis commoditates currules domini comitis, ejusdemque hominum eo necessariorum, artificumque pro aestimatione rerum ac alias etiam secundum consuetudinem executionis eo convocatorum intertentio et fatigiorum compensatio facile ascendit ad fl. 65.

7-o procuratoris fatigiorum ab inchoatione hujus causae usque ad terminum iudicarium, item sub termino iudiciario, necnon tempore executionis, demum etiam occasione sedis dominalis in Keresztur praestitorum remuneratio honesta est fl. 400.

summa fl. 1024.

Kívül: Méltóságos gróf Windisgratz vr expensai a sidók ellen való causaban.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

526.

1731. április 6. Bécs. A bécsi császári udvari marschall herceg Eszterházy Antalt ismételten arra kéri, hogy Assur Mayer zsidó követelése Sussman Gerson zsidó vagyonából minden más hitelező előtt nyerjen kielégítést.

Responsoriis celsitudinis vestrae die 30-a praeteriti mensis Martii intuitu negotii judaei Assur Mayer contra aeque judaeum Gerson Susman ad me datis literis satisfaturus intermittere nolui, quin ex ratione caesarei supremi aulae mareschallatus officii dicto Assur Mayer in futuram sui cautelam continentias earundem decreto mediante significari fecissem. Quia idem ille interea temporis testantibus hicce acclusis instantiae ejusdem paribus ad me iterato recurrendo pro juris sui quaesiti contra alios nunc saltem se se insinuantes simplici solummodo scripto, nullaque hypotheca gaudentes Gerson Susmanianos creditores mantentione et ad juris sui falcimentum compassualium extradatione demississime institit, hinc eidem supplicantis petito eo magis deferri potuit, cum nullus dubitem celsitudinem vestram ex innato sibi justitiae amore in jure tutorio sibi commissio dominio Matterstorff in Hungaria praedicto judaeo contra debitorem suum, caeterosque chirographarios juris et justitiae complementum administrari facturam esse. Quare celsitudinem vestram aequitatis amore ductus hisce demisse requirendam duxi, non gravetur ex eodem etiam motivo officialibus suis pro administranda dicto supplicanti justitia committere, quatenus medio ipsorum respectu notae ejusdem praetensionis per immediate suppediandum eidem ordinarium juris remedium contra morosum suum debitorem prae caeteris chirographariis satisfiat, idemque plenariam suam contentationem consequi valeat. His ad condecencia celsitudinis vestrae officia obstrictus maneo:

Viennae, die 6. Aprilis anno 1731.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

527.

1731. április 6. Pozsony. Jeszenák Pál a nádor megbízásából Assur Mayer zsidó ügyét Petőházi Zeke István sopronvármegyei alispán jóindulatába ajánlja.

Spectabilis ac genereose domine mihi colendissime!

Gratioso mandato suae excellentiae palatinalis iussus sum spectabili ac generosae dominationi vestrae praesentium exhibitoris judaei

negotium pro justitia et acceleratione impensissime commendare. Enixe obtestans eandem, ut vicissim gratam sibi serviendi occasionem exhibere, simulque me constanti sua propensione complecti dignetur, qui omnibus occasionibus ita intendam, quo testari possim me constanter esse.

Spectabilis ac generosae dominationis vestrae obsequentissimus:
Posonii, die 6. Aprilis 1731.

Paulus Jeszenák manu propria.

A boríték címzése: Spectabili ac generoso domino, domino Stephano Zeke inlyti comitatus Soproniensis ordinario vicecomiti et sacrae caesareae regiaeque majestatis consiliario, domino mihi colendissimo, Peteház.

A boríték hátlapján ez olvasható: Jeszenák vr leuele. Assur sido etc.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iurídica fasc. 102. nr. 3653.

528.

1731. április 10. Kismarton. Rorer István hercegi jószágigazgató Miskey János sopronmegyei szolgabíró előtt tiltakozik gróf Windischgrätz Krisztof Ehrenreich érdekében Sussman Gerson zsidó ellen szándékolt végrehajtás ellen, mivel korábban már más hitelezők jelentkeztek és ebben az ügyben folyó hó 16-án lesz Sopronkeresztúron az úriszéki tárgyalás.

Kismarton, 10. Aprilis 1731.

Perillustris ac generose domine iudex, domine mihi colendissime!

Ex honorificis ad me hac hora datis intelligo eandem titulatam dominationem vestram in causa illustrissimi domini comitis Christophori Honorii a Windisgrätz, ut A. contra Viennensem judaeum Gersonem Susman, alias subditum celsissimi principatus Eszterhaziani coram spectabili domino vicecomite ordinario inlyti huius comitatus mota latae sententiae judiciariam ad executionem una cum domino vicesgerente in oppidum Nagymartan sub dominio antelati principatus Fraknensi existens proficisci intentionatam fore. Siquidem vero ejusdi effectus, qui in executionem sumi vellent, prius jam ad diversarum et plurium praetendentium partium legitimam instantiam concurrent, iudicialiter in sequestro sumpti haberentur, eo usque, donec in praefixo pro 16. huius et sequentibus in arce Keresztur celebrandae sedis dominalis termino singula earundem praetendentium partium jus suum tanquam idcirco certificatae existendo sufficienter remonstraverint et legitimaverint et abinde condignam juris et justitiae contentationem praestolantur, ideo et rebus ita positis cum pace ex parte annotati principatus ego attacktae praevio modo intentionatae executioni nec annuere, nec effectum admittere valeo, quin imo per praesentes meas contradicendo solenniter protestor et protestando contradico. Caeterum me favori praetitulatae dominationis vestrae constanter et demisse

recommendans maneo eiusdem perillustris ac generosae dominationis vestrae servus obligatissimus:

Stephanus Rhorer manu propria, inspector bonorum.

Címzés: Perillustri ac generoso domino Joanni Miskaey incltyi comitatus Soproniensis primario judici nobilium etc., domino mihi colendissimo Nagymarton.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iurídica, fasc. 97. nr. 3618.

529.

1731. április 10. Nagymarton. Miskey János sopronmegyei szolgabíró gróf Windischgütz Kristóf Ehrenreich javára meghozott alispáni ítéletet Sussman Gerson zsidó ellen végrehajtani nem tudja, mert Hirschl Göczl zsidó pincéjében elraktárolt bőrök már zárlat alatt állnak, éppenigy a kb. 40 akóra becsült 6 hordó bor is, melyekre Sussman Benedek zsidó az igényét szintén bejelentette.

Anno 1731. die 10. mensis Aprilis in oppido Nagymarton comitatus Soproniensis adjacenti virtute judiciariae deliberationis sententiae spectabilis ac generosi domini Stephani Zeke de Petőháza sacrae caesareae regiaeque majestatis consiliarii ac incltyi hujus comitatus Soproniensis ordinarii vicecomitis, eidemque adjunctorum iudicum nobilium et jurati assessoris in libera regiaeque civitate Soproniensi in causa praesenti in processu uberius denotata latae ex speciali ejusdem domini procedentis vicecomitis et causae praesidis mandato et commissione pro effectuatione et executioni debitae mancipatione exmissi talem, uti sequitur, fecimus et peregrimus executionem, etquidem:

Primo, ut effectus executioni mancipandi summae actionali, interesse item et census conductae cutium fabricae proportionarii queant ac expensarum in litem factarum reflexio habeatur, his in unam massam imputatis summa capitalis actione tenus declarata et in literis carthabiancalibus sub litera B. productis contenta facit florenos septem mille, id est 7000 fl.

Summa interessalis et census conductae cutium fabricae vi literarum contractualium sub litera C. juri exhibitarum, ad quas videlicet literae carthabiancales semet provocarent, annuatim in duobus terminis seu de medio anno in medium annum per sexcentos viginti florenos, id est 620 exolvenda ab 8-va Januarii anni 1728. usque ad decimam mensis Aprilis, id est per tres annos et tres menses facit bis mille quatuordecim florenos et nonaginta novem et medium denarios, id est 2014 fl. 99 $\frac{1}{2}$ den.

Kivül: Executionales processus Windisgracziani.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618. és uo. fasc. 96. nr. 3580.

Nyilvánvalóan ennek az iratnak folytatása ugyanebben az iratcsomóban az alábbi darab:

Quibus praemissis convocatis ac in praesentiam nostri accersitis providis Michaele Pinter iudice, Stephano Poos, Joanne Hoffmon juratis antelati oppidi Nagymarton, necnon Aarone Jacobo iudice, Jacobo, Elia juratis judaicae communitatis ac super eo, quidnam Gerson Susman rerum et facultatum in hoc oppido haberet, interrogatis retulerunt, quod certas cutes in cellario judaei Geczli Hersli et certa vina sex doliorum circiter quadraginta urnarum in cellario Moysis Lazari judaei reposita, quas et quae iudices christianus et judaicus ad mandatum domini in sequestrum sumpserunt ac sigillis suis muniverunt, cujusmodi cutes et vina in executionem sumere volentes iidem utriusque ordinis iudices et jurati per nos admoniti sunt judicialiter, quatenus annotatum cellarium, in quo cutes repositae haberentur, reserarent. Illis vero id denegantibus ad cellarium processimus, sed eidem cellario, veluti obserato ac obsigillato ob respectum celsissimae domus principalis ac domini inspectoris, intuitu etiam ejusdem protestationis et contradictionis mihi iudici nobilium literatorie interpositae vim eidem cellario inferre nolentes cutes easdem per fenestram demonstrando domino comiti A. et triumphanti personaliter praesenti judicialiter assignavimus jure sibi incumbenti possidendas relicta ad decimum quintum diem parti convictae reluendi facultate. Quia vero Lazarus Moyses cellarium sponte apperuisset, ideo vina praementionata in ipso cellario in executionem sumpta dominoque comiti similiter praesenti assignata extiterunt.

Et licet antelati iudices et jurati ad praemissam cutium et vinorum executionem dominoque comiti triumphanti factam judicariam assignationem per me executorem iudicem nobilium suo modo vocati, imo etiam admoniti fuissent, ad eandem tamen exire detraxerunt, eandem tamen modo praevio peractam reali assignatione mediante iisdem palam et publice declaratum est.

Pro horum omnium majori robore et firmitate nos quoque praefati officii vicecomitis vicesgerens et juratus assessor cum sigillo domini comitis et iudicis nobilium apponere intendissemus, Benedic Susman haebreus semet opponendo sigilla praescripta apponere non permisit.

530.

1731. április 12. Répce micske. A répce micskei börgyárban talált kész és nyers állatbőröket lemérve, megbecsülve és jegyzékbe foglalva gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich részére Sussman Gerson zsidó tartozása fejében bíróilag zár alá veszik.

Anno 1731. die 12. mensis Aprilis habita continuatione praescitae judicariae deliberationis in possessione Micske comitatu antelato Sop-

roniensi existente, ibidemque in domo curiali, ubi fabrica cutium erecta haberetur, reserato quodam cellario, ubi repositae essent per judicem loci, providum quippe Paulum Faifer cutes omnes tam elaboratae quam **crudae**, illustrissimo domino comiti a Windisgrácz per nos assignatae sunt modo sequenti:

Siquidem modo titulus dominus comes a Windisgrácz per modo fatum judicem loci Paulum Fajfer, Paulum Precz et Georgium Kámpicz adjuncto loci ludimagistro ponderari et numerari curasset, idcirco iisdem iudice et juratis in praesentiam nostri citatis et juramento mediante adstrictis utrum ponderatio cutium graviorum et numerus pellium sive cutium, uti in registro contineretur, sic se haberent, sedulo interrogatis unanimi consensu confirmarunt, sed nec hoc contenti proba nonnullarum cutium per nos instituta et taliter reinventa tandem ad summam reduximus ordine sequenti:

Cutes graviores, Germanico idiomate funtleder jam elaboratae centenarii 45 librae 65.

Item actu in opere existentes his similes centenarii 57 librae 56, in toto centenarii 103 librae 21.

Libra harum cutium a 18 den. aestimata facit 1857 fl. 78 den.

Cutes bovinæ crudae nr. 522, unamquamque per fl. duos den. 50 computando facit 1305 fl.

Cutes vitulinae albae nr. 300 á 7 kr. computando 41 fl. 30 den.

Item 18 cutes equinae elaboratae albae unam per den. 75 facit 13 fl. 50 den.

Item 7 cutes viles vaccinae unam á den. 75 facit 5 fl. 25 den.

Item 6 cutes bubalinae elaboratae unaquaeque per 35 libras computata, libra vero per den. 18 facit 37 fl. 80 den.

Item cutes vaccinae 498, his adjunctae a tergo januae haerentes nr. 39 melioris sortis vulgo halbfunt-leder dictae, quas cerdonibus ad manus habere nequeunt per duos ex oppido Locsmánd advocatos aestimarique per eosdem curantes, siquidem praemissarum vaccinarum cutium potior pars vilis, defectuosaque esset, sic triginta novem mediae classis cutes cum illis conferendo per praeinsinuos coturnarios Locsmándienses, utpote honestos Mathiam Szulics et Michaelem Farkas una per fl. 1 et den. 50 aestimata in toto cutes hae essent nr. 537, facerent in toto fl. 805 den. 50.

Item Sopronii apud nonnullos opificii sutorii magistros ex Micskeiensi cutium fabrica haerens praetium cutium exportans summam florenorum 231.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618. és uo. fasc. 96. nr. 3580.

Ugyanebben az iratcsomóban az alábbi két db. kimutatás kétségkívül ehhez az irathoz tartozik:

I., Pretium cutis elaboratae per infrascriptos opifices mutuatum adhucnum in restantiis habitum:

Lintner nihil tenetur.

Kollman	}	circiter	fl. 14 den. 50.
Kleinrath			
Eisner	fl. 18 den. 85.
Höckker	fl. 1 den. 15.
Tullmon János	fl. 11 den. —
Neipaur usque ad festum Sanctae			
		Elisabethae	fl. 97 den. 50.
Gsra	fl. 44 den. —
Barsiczky	fl. 44 den. —
			fl. 231 den. —

II., Specification des pfundtleder in ödlhoff zu Streberstorf den 9. März 1731. jahr.

Nr.	1.	..	19 lb.	Nr.	33.	..	22 lb.	Nr.	63.	..	24 lb.
..	2.	..	22	34.	..	20	64.	..	21 ..
..	3.	..	23	35.	..	24	65.	..	26 ..
..	4.	..	25	36.	..	22	66.	..	21 ..
..	5.	..	19	37.	..	24	67.	..	22 ..
..	6.	..	21	38.	..	26	68.	..	24 ..
..	7.	..	23	39.	..	22	69.	..	24 ..
..	8.	..	21	40.	..	23	70.	..	23 ..
..	9.	..	23	41.	..	22	71.	..	23 ..
..	10.	..	20	42.	..	27	72.	..	21 ..
..	11.	..	22	43.	..	26	73.	..	26 ..
..	12.	..	29	44.	..	22	74.	..	18 ..
..	13.	..	22	45.	..	22	75.	..	23 ..
..	14.	..	26	46.	..	18	76.	..	19 ..
..	15.	..	22	47.	..	27	77.	..	20 ..
..	16.	..	26	48.	..	26	78.	..	22 ..
..	17.	..	25	49.	..	22	79.	..	23 ..
..	18.	..	26	50.	..	22	80.	..	25 ..
..	19.	..	26	51.	..	20	81.	..	22 ..
..	20.	..	24	52.	..	25	82.	..	23 ..
..	21.	..	23	53.	..	23	83.	..	23 ..
..	22.	..	25	54.	..	25	84.	..	23 ..
..	23.	..	24	55.	..	27	85.	..	24 ..
..	24.	..	26	56.	..	18	86.	..	21 ..
..	25.	..	24	57.	..	25	87.	..	22 ..
..	26.	..	22	58.	..	24	88.	..	25 ..
..	27.	..	24	59.	..	25	89.	..	24 ..
..	28.	..	18	60.	..	22	90.	..	21 ..
..	29.	..	17	61.	..	23	91.	..	18 ..
..	30.	..	21	62.	..	25	92.	..	23 ..
..	31.	..	20 ..				699	93.	..	22 ..
..	32.	..	22	94.	..	21 ..
			730 ..								717 ..

Nr. 95.	..	20 lb.	Nr. 127.	..	18 lb.	Nr. 156.	..	21 lb.
.. 96.	..	17 "	.. 128.	..	21 "	.. 157.	..	23 "
.. 97.	..	21 "	.. 129.	..	21 "	.. 158.	..	22 "
.. 98.	..	22 "	.. 130.	..	18 "	.. 159.	..	23 "
.. 99.	..	22 "	.. 131.	..	20 "	.. 160.	..	21 "
.. 100.	..	20 "	.. 132.	..	20 "	.. 161.	..	22 "
.. 101.	..	27 "	.. 133.	..	26 "	.. 162.	..	19 "
.. 102.	..	22 "	.. 134.	..	25 "	.. 163.	..	22 "
.. 103.	..	23 "	.. 135.	..	23 "	.. 164.	..	22 "
.. 104.	..	22 "	.. 136.	..	22 "	.. 165.	..	27 "
.. 105.	..	24 "	.. 137.	..	26 "	.. 166.	..	25 "
.. 106.	..	24 "	.. 138.	..	22 "	.. 167.	..	23 "
.. 107.	..	28 "	.. 139.	..	27 "	.. 168.	..	21 "
.. 108.	..	24 "	.. 140.	..	19 "	.. 169.	..	22 "
.. 109.	..	24 "	.. 141.	..	21 "	.. 170.	..	23 "
.. 110.	..	24 "	.. 142.	..	21 "	.. 171.	..	24 "
.. 111.	..	21 "	.. 143.	..	22 "	.. 172.	..	26 "
.. 112.	..	25 "	.. 144.	..	23 "	.. 173.	..	21 "
.. 113.	..	25 "	.. 145.	..	21 "	.. 174.	..	24 "
.. 114.	..	22 "	.. 146.	..	20 "	.. 175.	..	22 "
.. 115.	..	25 "	.. 147.	..	21 "	.. 176.	..	24 "
.. 116.	..	25 "	.. 148.	..	22 "	.. 177.	..	29 "
.. 117.	..	24 "	.. 149.	..	24 "	.. 178.	..	22 "
.. 118.	..	25 "	.. 150.	..	21 "	.. 179.	..	19 "
.. 119.	..	23 "	.. 151.	..	24 "	.. 180.	..	22 "
.. 120.	..	24 "	.. 152.	..	19 "	.. 181.	..	20 "
.. 121.	..	27 "	.. 153.	..	19 "	.. 182.	..	26 "
.. 122.	..	26 "	.. 154.	..	20 "	.. 183.	..	24 "
.. 123.	..	20 "	.. 155.	..	23 "	.. 184.	..	26 "
.. 124.	..	19 "			629 "	.. 185.	..	22 "
.. 125.	..	20 "						687 "
.. 126.	..	16 "						
		731 "						

Nr. 186.	..	25 lb.	Nr. 192.	..	26 lb.	Nr. 197.	..	25 lb.
.. 187.	..	26 "	.. 193.	..	21 "	.. 198.	..	23 "
.. 188.	..	22 "	.. 194.	..	21 "	.. 199.	..	25 "
.. 189.	..	24 "	.. 195.	..	29 "	.. 200.	..	24 "
.. 190.	..	22 "	.. 196.	..	27 "	.. 201.	..	23 "
.. 191.	..	23 "						386 "

Befinden sich gearbeithe küehheit 498 stück.
Item kalbfel 354 stück.
Item rauche oxenheit 521.
Item rauche küehheit 7.

1731. április 17. Sopronkeresztúr. Miskey János Sopron megyei szolgabíró gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich nevében figyelmezteti a herceg Eszterházy uradalom jószágigazgatóját, hogy Susman Gerson zsidó ellen Nagymartonban foganatosított bírói végrehajtásnak ne szegüljön ellen, mert Assur Mayer zsidó érdekében a bécsi udvari marschall által tett intézkedések Magyarországon nem érvényesek.

A hercegi jószágigazgató megmaradván korábbi tiltakozása mellett, a szolgabíró írását felterjeszti a hercegi gyámhatóságnak, melynek választását közölni fogja.

Perillustris ac generose domine inspector! Illustrissimus dominus comes Christophorus Honorius a Windisch(g)ratz perillustri dominationi vestrae, qua celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterházy de Galanta etc. (titulus) primario bonorum inspectori medio mei judicialiter declarari facit, qualiter idem dominus comes intuitu certi sui activi debiti in capitali 7000 florenos constituentis coram specetabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza sacrae caesariae regiaeque maiestatis consiliario, qua inelyti comitatus hujus Soproniensis ordinario vicecomite judiciarium contra Gersonem Susman judaeum Viennensem debitorem instituendo processum sub termino diei primae mensis Martii anni currentis 1731. in liberam regiamque civitatem Soproniensem praefixo etiam convictivam contra eundem I. Gersonem Susman obtinuisset sententiam ac eodem I. exaudita convictiva contra ipsum sententia effectus suos in oppido Matterstorff depositos pro executione denominante ad ejusdem sententiae judiciariae executionem faciendamque domino triumphanti ejusmodi effectuum assignationem ego cum domino Josepho Szemerey officii vicecomitis vicesgerente et Lazaro Lukinics jurato assessore antelati comitatus judicialiter exmissi die 10. modo currentis mensis Aprilis et anni praescripti 1731. praemissa eatenus erga vestram dominationem perillustrem notificatione ad praescriptum oppidum Materstorff exiverimus, eosdemque effectus cutes nimirum in quodam cellario depositos et vina ejusdem convicti debitoris domino comiti triumphanti nemine, quamvis judici oppidano cum duobus juratis et substituto communitatis judicae judici eo convocatis negotium declarassemus, semet opponente judicialiter assignaverimus. His proinde consideratis sperat idem dominus comes ejusmodi effectuum sibi modo praevio judicialiter executione videlicet judiciaria mediante assignatorum avectionem ex parte celsissimi principatus nullatenus impediendam fore, cum aliunde licet quidem Assur Maier pariter judaeus Viennensis praetensus Gersonis Susman creditor apud excelsum aulae mareschallatus officium Viennae sequestum obtinuisset et hujusmodi sequestum fortasse ad requisitionem ejusdem excelsi officii celsissima principissa praescriptis effectibus imponi fecisset. Quia tamen iidem effectus per idem excelsum aulae mareschallatus officium praetendenti Assur Majer necdum adjudicati,

tanto minus realiter assignati, imo nec assignari commissi haberentur, neque aliud quidpiam operari valeret, quam praecise distractionis a debitorum formidatum metum praecaveret, legitimum vero coram foro Hungarico institutum processum, sententiarumque ibidem latorum debitam et judiciariam executionem in rebus Hungaricis peragendam impedire nulla ratione valeret, quoniam antelati excelsi officii iurisdictio super fora Hungarica extensa haudquaquam haberetur et alias creditores Hungarici in regno contentationem habere non possent, sed ad praescriptum excelsum officium extra regnum relegari deberent, quod contra iura regni et positivas patriae leges esse disputari nequiret, jure hujusmodi requisitoriae compassuales ex aliis provinciis extra viam correspondentiae dicasterialis cum excelsa cancellaria aulica Hungarica nec acceptari atque adeo nullum juris effectum producere possent. Hinc idem dominus comes praetitulatam dominationem vestram, qua in praescripto officio consideratam perhumaniter medio mei requirit et una etiam judicialiter admoneri facit, quatenus eadem dominatio vestra perillustris eos facere velit ordines apud iudicem repetiti oppidi Materstorff, ut quando avectionem praescriptam dominus comes instituet, nullum admittat impedimentum, secus enim dominus comes protestatur solenniter et inhaerendo art. 33. et 34. anni 1729. se ea, qua juris sunt, acturum declarat, omnemque facultatem reservat.

Anno 1731. die 17. mensis Aprilis in arce Keresztur sub continuatione inclytae sedis dominalis praesens admonitio judiciaria in facie sedis erga praetitulatum dominum inspectorem per me Joannem Miskey iudicem nobilium praemissa et peracta, ad quam responsi datum, ubi in paribus secum eadem admonitio communicata exstiterit, celsissimo tutoratui transmiserit, quid eodem dominatio sua perillustris acceperit, communicaturum se obtulit provocando semet ad protestationem et contradictionem suam occasione executionis in oppido Nagymarton per nos judicialiter peractae literatorie interpositam eidem nunc quoque inherendo.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 96. nr. 3580.

532.

1731. május 4. Prága-Újváros. A prága-újvárosi siralomházban ülő Kollman János megismétli vádjait a lakompaki börtönben fogva tartott Hirschl Jakab és Kollman Sámuel zsidók ellen.

Commissio habita in curia Neo-Urbensi die 4-a May 1731. praesentibus dominis commissariis ab inclyto regiarum appellationum collegio perillustri domino ab Höpfflingen et clarissimo domino doctore Knecht, ex gremio senatus domino Wirl et domino Passetzky.

Vocatus der ex capite robariae zu exequiren kommende Johann Kollmann et constitutus in banco juris vor der aussführung.

Ad articulum 1. Kanst du leben und sterben darauf, das die vor dir beschribene juden, benantlich Schmule Reitz, der Seeleich und Falck von Loschitz, der Neü-Raussnitzer barbierer Gedalie genant, des zu Leitomischl inngesessenen judens sein bruder Eberle benambset, der von Hohenmauth flüchtig wordene Antscherle, dan der aus denen allhiesigen Präger Neüstädter frohnvesten entweichene Gabriel Wolff und der dannoch hie innsizende vormahls Joachim David, nunmehr auch Johannes genandt, des Herschl Strzilka sein in Hungarn eingebrachte sohn Jakob Herschl und der jud David Bülhan, wessen beschreibung mit den in Hungarn gleichfals eingefangenen und sich Samuel Kolbmann nennender übereins kommen solle, bey dem Politschker raub mitgewessen?

Responsum: ja.

Ad articulum 2. Kanst du leben und sterben darauf, das bey disem Politschker raub der jud Jacob Antscherle zwey geladene pistohlen und die übrigen nur stecken mitgehabt, auch das der Antscherle die theile gemacht habe?

Responsum: flectendo caput ja.

Ad articulum 3. Kanst du leben und sterben darauf, das des Herschl Strzilka sein in Hungarn inhafftirte sohn Jacob Herschl Strzilka das bey dem Policzker raub entnommene geld zu denen gebundenen menschen ins zimmer gebracht, mit dem sackgeld herumb getanzet, auch mit denen brigen cameraden in des becken zimmer gewessen sey?

Responsum: iterum flectendo caput ja.

Articulus 4. Kanst du leben und sterben darauff, das des Herschl Strzilka sein in Hungarn inhafftirte sohn Jacob Herschl bey dem becken mit dem Antscherle in zimmer gewesen seye?

Responsum: ja.

Articulus 5. Kanst du leben und sterben darauf, das der jud Seelich und Eberle auch bey denen hernachmahls gebundenen menschen mit in zimmer gewessen?

Responsum: ja.

Articulus 6. Kanst du leben und sterben darauf, das alle dise obenandte juden sich in des beraubten beckens behausung begeben, ausser eines, so auf der wache stehen verblieben und nenne solchen?

Responsum: ja vnd der Falck ist auf der wache stehen verblieben.

Articulus 7. Kanst du leben und sterben darauf, das bey dem zu Tobitschau begangenen kirchen raub der jud Falck, der Herschl Strzilka, der Schlome Buckl, der Sissel, der David Bulhan, so der beschreibung nach der in Hungarn insizende und sich anjezo Joachim Kulbmann nennende sein solle, und der Seelich mitgewessen?

Responsum: ja.

Ad articulum 8. Kanst du leben und sterben darauf, das von disen kirchen raub der Salomon Jacob bestand jud von Drzewinowitz die wissenschaftt gehabt und der Herschl Strzilcka und Schmole Buckl dich und den Falck zu dem Salomon Jacob umb das zu disem kirchen diebstahl benöthigte brecheyssen geschicket haben?

Responsum: ja.

Ad articulum 9. Kanst du leben und sterben daruaf, das wie du zu ihme Salomon Jacob kommen, er zu dem juden Falck vermeldet habe, er Falck solle dich nur voraus schiken und er Salomon Lebl wurde nachkommen?

Responsum: ja.

Ad articulum 10. Kanst du leben und sterben darauff, das bey disem kirchen raub der Herschl Strzilcka mit dem juden Seelich bey der fordern thier und der David Bulhan, so mit der beschreibung des in Hungarn innsizenden und anjezo sich Joachim Kolbmann nennenden übereins kommet, bey der andern thier auf befelch des judens Schlome Buckl die wache gehalten und bey sich gewehr gehabt haben?

Responsum: ja.

Ad articulum 11. Kanst du leben und sterben darauff, das du von deinem freünd Chone vernohmen, das der in Hungarn innsitzende Jacob Herschl Strzilka den baader zu Bötschowitz, da sein weib just in kindesnöthen gewesen, ehe er in Hungarn gezogen, ausberaubet habe?

Responsum: ja.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratcsomóban a november havi iratok között.

533.

1731. május 4. Kollman János kikeresztelkedett zsidó a vesztőhelyen is fenntartja a siralomházban megtett vallomását.

Anno 1731. den 4-ten May ist der wegen raubereyen von einem hochlöblichen königlichen appellationum tribunali ad poenam robariae verurtheilte neophyt Johann Kollmann, in judenthumb so genante Joachim, peracta in loco supplicii sacramentali confessione vor seiner hienrichtung folgentlich befragt worden und darauf geandtowrthet hat.

Articulus 1-us. Johann Kollmann! anjezo hast die zeith und das orth, vor deiner, an welchen du von vnseren Heylandt deine erlöste seel ihme widerumben überandtowrthen wirst, damit also dise deine seel durch verschweigenheit einiger wahrheit an ihrer seeligkeit keinen anstoss leüde, dahero in der gottliebenden wahrheit anjezo antworte, nemblichen lebest? und sterbest hierauf? über was du an heunte vor einer hochlöblichen königlichen appellations commission ob dem königlichen Newstätter Präger rathhaus gerichtlich bist befraget worden und ausgesagt hast?

Responsum: levatis in coelum oculis ja! ich lebe und sterbe hierauf.

Actum in loco supplicii anno et die, ut supra.

Johann Adam Poker manu propria, stadtrichter
der königlichen Newenstadt Prag.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratcsomóban a november havi iratok között.

1731. május 26. Pozsony. Hegyi Antal és Uzovics Mózes bizonyítják, hogy Gillány Péter Pozsony megyei szolgabírónak jún. 18-ra kitűzött tárgyalási meghívóját Maholányi Tamás báró özvegyének, Orbán Erzsébetnek Izsák Dániel zsidó ellenében szolgájának, Chorn Vencelnek kézbesítették.

Infrascripti praesentibus recognoscimus, quod anno, die et loco datarum praesentium pro parte et ad requisitionem sub protectione suae excellentiae palatinalis sub arce Posoniensi degentis nomine Danielis Isáák nuncupati judaei certas literas certificatorias perillustris ac generosi domini Petri Gillany judicis nobilium terminumque diei 18-vae mensis Junii complectentes ac Elisabethae Orbán, illustrissimi domini condam Thomae Maholanyi relictae viduae sonantes servitori praedictae dominae baronissae Venceslao Chorn exhibuerimus et praesentaverimus in domo et solita residentia ejusdem dominae baronissae. Super qua taliter per nos facta assignatione et exhibitione jurium antelatae partis extradeditimus testimoniales futura ejusdem pro cautela. Posonii, die 26. Maii 1731.

Antonius Hegyi manu propria.

Moyses Uzovics manu propria.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1352. jelzésű iratesomóban.

1731. május 28. Mödling. A cseh királyi kancellária megküldi a magyar királyi kancelláriának Kollman Joachim zsidónak, keresztény hitre átérve Jánosnak a vesztőhelyen is megismételt terhelő vallomását a Lakkompakon bebörtönbözött Hirschl Jakab és Kollman Sámuel zsidók ellen, egyben kéri, hogy addig ne engedjék őket szabadon, amíg a rablásban való részességükre teljes világoosság nem derül.

Inclytæ cancellariæ regiae Hungarico aulicæ hisce peramice insinuandum, qualiter a regio appellationum tribunali nuperrime sub dato septima currentis mensis et anni huc relatum sit, quid in judaismo nuncupatus Joachimus, post susceptum sacramentum baptismi vero Joannis nomine insignitus neophytus Kollman adversus in regno Hungariae insidentes ex capite robarriæ gravatos complices, videlicet Jacobum Hirschel et Samuelem Kulbman vel Kollman tum in banco juris, tum ante executionem sententiæ in loco supplicii edixerit atque desuper secuta morte confirmaverit ac quod praedictum appellationum tribunal aliquot diebus ante ob perpetratum idem crimen executum judaeum Strzilka super iisdem passibus in banco juris et loco supplicii constituere ex eo reflexionem habuerit, cum suum itidem in Hungaria incaptivatum filium inter alios ratione robarriæ Policzensis interessatos complices indicare intermiserit et respectu ipsius se simpliciter praeci-

sive habuerit atque dum de Samuele Kollman vel Kulbman, qui in sub decima nona Februarii anni praesentis insinuatione facta descriptus David Bulkan esse dicitur, interrogaretur, ejus personam genuine describere renuerit, adeoque metuendum fuerit, ne amore suae fidei, in qua etiam mortuus est, si desuper constitueretur, alios partim semiplene, partim plene convictos et in fuga existentes a se antehac indicatos socios criminis vel plane innocentes assereret vel quomodocunque revelaret.

Quod dum inclytae cancellariae regiae Hungarico aulicae haec cancellaria regia Bohemico aulica accludendo simul dicta executi neophyti Kolman celandum non duxit, ita etiam eandem peramice requirere voluit, quatenus luberet debitis locis demandare, ne eousque, donec dictata certo ob commissum idem facinus arestato in judaismo dicto Joachimo, nunc autem Joanni David tortura peracta et examen illius huc transmissum fuerit, hac in parte nihil innovetur, tanto minus praedicti inibi in vinculis existentes judaei e carcere dimittantur, cum ominandum sit, quod per hoc ulterius cum praefato judaeo David celebrandum torturale examen suo tempore isti semiplenae plenaria de complicitate hujus criminis proba accedet. De reliquo eidem inclytae regiae cancellariae Hungarico aulicae haec itidem regia cancellaria Bohemico aulica ad quodvis officii genus prompta et parata permanet. Actum Mödlingae, die 28. Maii anno 1731.

Regia cancellaria Bohemico aulica:

Carolus Nicanor de Kundraticz manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 831—3. Ez az irat másolatban megtalálható még uo, az 1731. évi közgyűlési iratsomóban a november havi iratok között.

536.

1731. június 19. Bécs. Gróf Martiniz Antal császári udvari marschall újból arra kéri herceg Eszterházy Pál Antalt, hogy Assur Mayer zsidó követelése Sussman Gerson zsidónak Nagymartonban lefoglalt ingóságából elégítessék ki.

Compassualium in latinum versarum par.

Assur Mayer judaeus pro tempore apud aulicum privilegium judaeum Marcum Hirschl coram benignissime mihi commisso caesareo supremo aulae mareschallatus officio suo modo et ordine obtinuit super praevie jam contra Gerson Susman hebraeum, Wolff Werthaimberianum cassae administratorem intuitu quinque mille florenorum summae capitalis extra interesse et expensas exoperato, de ipsiusque I. in oppido Matterstorff reperibilibus effectibus ad exigentiam requisitoriarum die 9. Februarii anni currentis emanatarum sequestro, receptionis etiam et assignationis applacidationem. Quare celsitudinem vestram humillime requirendam duxi, non gravetur officialibus dominii Matterstorff pro

juris et justitiae supplemento committere, quatenus memorati debitoris praevie jam aestimati effectus dicto creditori in defalcationem praetensionis suae effectus illos multo superantis erga extradandas intuitu illorum quietationales tandem assignari valeant. Qui caeterum etc.

Wiennae, die 19. Junii 1731.

Antonius comes Martiniz.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

537.

1731. július 30. E napon a Sopron megyei alispán elnökölete alatt megtartott úriszék Assur Mayer zsidó javára meghozott ítéletet gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich kifogásai ellenére is fenntartja.

Sedes dominalis 30. Julii celebrata praeside eodem vicecomite, praesentibus aliis comitatus officialibus.

Manifesta turbatio ex eo, quod 1., res ubicunque depositae coram iudice comitatensi acquiri debent.

2., Jurisdictionem dominii ad villanos extendi.

3., Jurisdictio comitatus ad annum statuum bona extensa haberi.

4., Si etiam in diversis jurisdictionibus sint res, potioritas alibi (in Streberstorff) extitit.

5., Res fuerunt liberi quaestus.

6., Protectio libertatem personae non tollit.

7., Vi compassualium non nisi in sequestrum scriptae fuerant.

Sedes dominalis 30. Julii 1731. praeside eodem vicecomite praesentibusque aliis comitatus officialibus celebrata est.

Circa quas praefati comitis a Vindisgrätz quaestiones, si locus et tempus disceptandae jurisdictionis superfuisset, fors vel unica ratio, videlicet ab innumerabili observatus dominii in similibus usus et in res judaeorum in dominio existentes jurisdictionis ac in specie in quaestionatis rebus praevia jurisdictionis dominalis existentia sufficere potuisset, veluti nec dominii fiscalis junior Stephanus Nagy ibidem existens, prout nec ipse debitor et reliqui creditores eatenus quidpiam adducere videbatur, verum debitore et judaeis creditoribus circa meritum eorundem debitorum disputantibus visum est iisdem indicibus pro eodem Assur Mayer subnexam deliberationem in duos menses circumscriptive ad effectum consequendam extensivam cum subsequentibus deliberationibus ferre et pronuciare, ut sub nr. 11.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

1731. augusztus 3. Prága vára. A cseh jellebbviteli törvényszék III. Károly királynak jelenti, hogy a keresztény hitre áttért Dávid János ellenében a kinzó vallatásának mind a négy fokozatát alkalmazták, azonban újabb terhelő adatokat tőle a Lakompakon bebörtönzött Hirschel Jakab és Kollman Sámuel zsidók ellen kicsikarni nem lehetett.

Allerdurchleüchtigster etc.

Allernädigster herr, herr zu allerunterthänigsten folge des von eüer kayserlichen und königlichen catholischen mayestät de dato Laxenburg, den 28-ten May und de recepto den 2-ten Juny fortlauffenden jahres an vns allernädigst erlassenen rescripts, krafft welchen vns nicht allein die beschleinigung der criminalsach occasione des in denen Neüstädter frohnvesten in puncto diversarum robariarum verhaftten vormahls in judenthumb Joachim David, nun aber Johann David benahmbsten, sondern auch da es gestalten dingen nach ein tortural examen vorzunehmen kommete, solches gleichfahls beschleiniget und seine des Johann David erfolgende aussagen eüer mayestät allerunterthänigst eingesendet werden möchten, allernädigst anbefohlen worden, sollen eüer kayserlichen und königlichen mayestät wir allergehorsambst nicht verhalten, wasmassen eingangs gedachter Johann David tam racione Politschkianae, quam aliarum robariarum in caput proprium et complicum von uns durch 4 gradus zur peinlichen frag interlocutorie verurtheilet und auch an ihm den 30-ten elapsi vollgestreckt worden, welche der inquisit in standhafften und gleichsamb veraigenhafften jüdischen verneinen überstanden, wodurch dann alle hoffnung entgegen denen in eüer mayestät erb-königreich Hungarn ex causa complicitatis des Politschker raubs insitzenden Jacob Hirschel und sich nennenden Samuel Kulbman oder Kollman, dass sie dermahlen überwisen werden kunten, umb so mehr erloschen, alldieweillen keiner von denen und bey diesen raub mitgewesten raubs-cammeraden sich mehr verstrickter befinde und gleich wie nicht zu zweiflen ist, dass die obbesagte in Hungarn insitzende complices Jacob Hirschel und Samuel Kulbman, besonders aber der erstere von seiner gehörde, utpote durch die des allhier justificirten Johann Kollman in puncto juris et loco supplicii bevestigte aussagen semiplene convicti in ihren fernerweitigen verlaugnuns-fall zur peinlichen frag sententioniret werden dörfften. Also haben wir auch vor eine unumbgängliche nothdurfft unseres orths erachtet eüer kayserlichen und königlichen mayestät allerunterthänigst zu bitten, dass im fall ein oder der andere aus diesen öffters gedachten zweyen jüdischen complicibus zur tortur gezogen werden und etwas wider dem in denen Neüstätter frohnvesten vormahls Joachim, nun aber Johann David fleischhackern von Neürausnitz, was es immer seyn wolle, aussagen solte, alsdan diese bekantnus vns communiciret werden möchte, immassen wir zur einlangung deren weitem examinum des Jacob Hirschel und Samuel Kulbman mit des Johann David endurthl bis dahin supersediren werden, indeme sich aüssern dörffte,

dass er durch die aussagen deren berührten complicum von neuen graviret und also in eine neue inquisition verfallen möchte, welches euer kayserlichen und königlichen mayestät wir allerunterthänigst berichtende, anbey zu allerhöchsten kayserlichen und königlichen gnaden und hulden allergehorsambst empfehlen. Geben ob dero königlichen Prager schloss, den 3-ten Augusti 1731.

Euer kayserlichen und königlichen mayestät allerunterthänigste, treü gehorsambste:

Wenzl graf von Kokorzowa.

Franz Carl graf Wratislau.

Carl Joseph graf von Marzin.

Johan graf von Breda et reliqui.

Sopron vármegyei 1731. évi közgyűlési iratesomóiban a november havi iratok között.

539.

1731. szeptember 8. Pozsony. Angrani Terézia Mihály Lázár zsidótól készpénzben 350 forint kölcsönt kapván, áruban pedig tőle 175 forint értéket vásárolván ígéri ez összegeknek 2 éven belül a visszafizetését, mit ha nem tenne meg, zálogul leköti a pozsonyi Schlossbergen álló házat, egyben kijelenti, hogy a zsidó e házban eddig is lakott helyiségeket mindaddig bérmentesen bírhatja, míg adóssága kiegyenlítést nem nyer.

Ich endes unterschriebene bezeüge und urkhunde hiermit vor mich und meine erber oder erbnehmende, was nahmen dieselbe seyn mögen, das zwar noch in anno 1729. den 21-ten Octobris von Latzar Michael in meinen auf den Schlossgrundt habenden hauss wohnhafften juden gulden zweyhundert, sage fl. 200, wie auch in dem gleich darauf folgenden 1730-sten jahr den 5-ten July abermahlen 80 fl., doch seynd diese ohne seiner sonst an mein hauss annoch habende zweyjährige absitzung lauth meiner bey seinen händen habende contract-schrifft zu verstehen, richtig und par zu leihen genohmen, worüber ihme auch unter obgemeldten tägen und jahren zwey formirte obligationen ausgefertigt und solche annoch zwar nur zur bezeügung der zeit und vorzug der etwann andern hervor kommenden creditorn bey seinen händten lassen, an heüte gesezten dato von wegen mir von gemeldter zeit an wiederum creditierten geld und wahren mit ihme Latzar Michael juden eine zusammenrechnung gepflogen, worinnen sich befunden, dass in bahrem geld 70 fl., in wahren aber 175 fl. empfangen. Verobligire demnach so wohl in den vorhergehenden zweyen obligationen stehende summa 280, als auch die in bahren biss dato bekommene fl. 70, zusammen 350 fl. von heüte an mit legalen interesse nach verfliessung zweyer jahr, die 175 fl. aber, so aus wahren herrühren, innerhalb jahrsfrist doch ohne interesse, nachgehends aber, so es der jud länger anstehen lasset, gleichfahls mit legalen interesse zu verinteressiren und samt capital zusamb rechnend fl. 525 richtig, bahr und ohne einzigen abgang

zu bezahlen, widrigenfalls aber, da ich nicht sollte, wollte oder könnte dieser meiner obligation genug thuen, so verhypothecire nicht nur juden mein auf dem Schlossgrundt zwischen den sonst Omassmayerischen genannten einer und vulgariter blauen häüssel anderer seits liegendes Angeramisches freyhauss, sondern assignire und übergebe ihm realiter nunc pro tunc in optima forma juris bisshero possedirte und innhabende wohnung lauth erwehten meines contracts so und dergestaltten, das obgemelter jud und dessen erben legatarii und cessionarii alles und jenes ohne einiger hindernüss an und so lang, biss das capital zusamb den verfallenen und anwachsenden interesse völlig abzurechnen gegen ietzigen zins seyñ wirdt, frey besitzen und niemand zu weichen schuldig seyñ solle, nichts was recht es auch seyñ mag, als die ausslösung oder absatzung vorbehaltend, worwieder mich weder geistlich noch weltlich recht schützen solle, dass ist praescissis omnibus juridicis remediis, juristitorumque temporibus alles getreü und ohne gefärde. Zu mehrer versicherung dessen seyñ unterschriebene herrn zeügen, doch ohne ihren nachtheil darzu erwehlet worden. Actum Pressburg, den 8. Septembris 1731.

Angrani Teresia.

Coram me Carolo Friderico Csauner manu propria, per quem et praesens contractus mentionatae dominae perlectus et explicatus existit et consensum accessisse recognosco.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2077. jelzésű iratcsomóban.

540.

1731. szeptember 11. Bécs. A cseh királyi kancellária arról értesíti a magyar királyi kancelláriát, hogy Dávid Jánostól újabb részleteket Hirschl Jakab és Kollman Sámuel zsidók ellen megtudni nem sikerült, kiknek további sorsáról felvilágosítást kér.

Inclytæ cancellariæ regiae Hungarico aulicæ hisce peramice insinuandum adjacentem a regio appellationum tribunali sub 3-a Augusti anni currentis huc transmissam relationem exhibere fusius, qualiter cum in judaismo nuncupato Joachimo, in baptisinate autem Joannis nomine insignito neophyto Kollman in caput in regno Hungariæ insidentium de perpetrato crimine robariæ gravatorum complicum videlicet Jacobi Hirschl et Samuelis Kulbman vel Kolman torturale examen peractum fuerit et quod praedictus Joannes David Kolman licet per omnes quatuor gradus tortus fuerit, neutiquam tamen quidquam, quod ipsum aut jamdictos complices ratione praefati criminis gravaret, edixerit atque quid alte memoratum appellationum tribunal respectu horum duorum per in banco juris et loco supplicii a capite plexo Joanne Kollman confirmata dicta semiplene convictorum complicum in consequentiam priorum indiget.

Quod dum inclytæ cancellariæ regiae Hungarico aulicæ hisce

communicatur, insimul eadem peramice requiritur, quatenus luberet de eo, quod ratione istorum duorum judaeorum locis debitis ulterius ordinandum judicabit, huic cancellariae regiae aulico Bohemicae haud gravantem notitiam dare. De reliquo eidem inclytae regiae cancellariae Hungarico aulicae haec itidem regia cancellaria Bohemico aulica ad quodvis officii genus prompta et parata permanet. Actum Viennae, die 11-a Septembris anno 1731.

Regia cancellaria Bohemico aulica:

Carolus Nicanor de Kundraticz manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv VIII. 833—5.

Ez az irat másolatban megtalálható még uo. az 1731. évi közgyűlési iratcsornóban a november havi iratok között.

541.

1731. szeptember 20. Bécs. III. Károly király a cseh kancelláriának jelentését Sopron vármegyének megküldvén utasítja a megye hatóságát, hogy mivel Hirschl Jakab zsidó ellen Prágában még a vesztőhelyen is terhelő vallomás hangzott el, amennyiben ártatlanságát elhihető módon bebizonyítani nem tudná, vele szemben kínzó vallatást alkalmazzanak s ennek eredményét közöljék.

Carolus VI.

Reverendi, honorabiles etc.

Circa certos judaeos, quorum unus Jacob Hirschl et alter Samuel Kolbmann vocatur, in arce Lakembach captivos posteaquam hisce copialiter annexae binae insinuationes cum earundem acclusis a regia cancellaria nostra Bohemico aulica supervenissent, easdem vobis eo fine ac tali cum benigno mandato hisce communicandas esse duximus, ut habita jam taliter illorum, quae a iudicio appellationum in Bohemia existente eatenus submitti desiderabantur, notitia praefatos judaeos ejusmodi edicitis gravatos desuper constitui, cumque illis ad ulteriora eatenus procedi ac si et in quantum praefati judaei ejusmodi edicita contrariis probis, signanter inquisitione die decima quarta Aprilis anno 1730. Kismartonii peracta in via juris elidere nequirent, verum judiciaria sententia mediante, signanter Jacob Hirschl intuitu fassionis contra illum factae ac Pragae in loco supplicii morte authenticatae pro eruenda eatenus ulteriore rei veritate ad subeundam torturam condemnaretur, praecipue si in hac Pragae adhuc captivus detentus Joannes David ulterius gravaretur, tam desuper, quan et de tota rei gestae serie genuinam et fidelem relationem nobis incunctanter submitti faciatis. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima mensis Septembris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo primo.

Carolus manu propria.

Adamus Acsády episcopus
Veszprimiensis manu propria.
Elias Vanyeczy manu propria.

*1731. december 7. Pozsony, Gróf Pálffy János felszólítja Zeke István Sopron megyei alispánt, hogy Assur Mayer zsidót a császári udvari marschall és az illetékes úriszék megerősítő ítélete szerint megillető ki-
elégítéséhez a többi hitelezőt megelőzve hozzájuttassa.*

Perillustris ac generose domine, amice nobis observandissime!

Salutem et officiorum nostrorum commendationem. Querulose nobis judaeus noster Assur Mayer repraesentavit, qualiter nimirum idem contra debitorem suum alterum aequè judaeum Gerson Susman dictum judicariam excelsi aulae mareschallatus sententiam obtinendo, medio compassualium etiam literarum sibi ex bonis antelati debitoris omnimodam satisfactionem per realem certorum mobilium bonorum extradationem impendi institisset ac supplicasset. Et licet compassuales ejuscemodi literae per sedem quoque dominalem stabilitae, taliterque jus ad res seu bona mobilia iisdem compassualibus literis comprehensa consolidatum ac firmatum fuisset, tantum tamen abest, ut idem judaeus noster effectus seu bona eadem consequi valuisset, ut potius non sine nova expensarum profusione iterato ad sedem dominalem eatenus citatus et vocatus haberetur damno et praejudicio suo gravi et manifesto. Quia vero in concursu praetensorum Gerson Susmanianorum creditorum distinctio esset inter creditores simplices chyrographarios et hypothecarios, Assur vero Mayer judiciaria autoritate fundum prae caeteris creditoribus obtinendo distinctioris et eminentioris juris contra alios esse deberet, cum nonnisi paritas juris pares effectus reciperet, hic vero distincta juris ratio intercederet manifeste, adeoque distincto effectu considerari deberet, perindeque nullam superesse rationem, cur idem judaeus noster effectu sententiae suae privari ac destitui valeret, cum id, quod judiciaria autoritate adeoque legitime obtinuisset, ab antecedenti illud ex consequenti disquisitioni ulteriori submitti minus posset. Quare praetitulatam dominationem vestram hisce amice requirendam esse duximus, non gravetur in decursu ejusmodi negotii praemissa exacte expendere, praeditoque judaeo nostro rationibus, motivisque ac fundamentis ex praeallegatis omnimodam cum reali assignatione in conformitate sententiae et adjudicatoriarum suarum antelatorum nobilium satisfactionem impendere. In reliquo persevero. Datum Posenii, die septima mensis Decembris anno 1731.

Perillustris ac generosae dominationis vestrae servus ad officia paratissimus:

Comes Nicolaus Pálffy.

Kivül: Perillustri ac generoso domino Stephano Zeke, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario, necnon inclyti comitatus Soproniensis ordinario vicecomiti etc. nobis observandissimo.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

A levél első oldalán a bal sarokban e feljegyzés olvasható: *Domino Zeke vicecomiti.*

543.

1731. december 8. Sopron. Miskey János Sopron megyei szolgabíró bizonyítja, hogy Susman Gerson zsidónak a tőkéből, annak kamataiból, a hasznóbérből és perköltségekből összesen 9556 forint 99¹/₂ dénárt kitevő adósságából Répcemicskén 4293 forintot gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich részére behajtott, miért is még 5267 forint 99¹/₂ dénár adósság maradt fenn.

Infrascriptus inclyti comitatus Sopronensis iudex nobilium fateor et recognosco per praesentes, quod posteaquam ego pro executione sententiae convictivae in causa illustrissimi domini comitis Christophori Honorii a Windischgrätz, ut actoris contra et adversus Gersonem Susmann, ut I. coram spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza vicecomite, meque, qua eidem adjuncto iudice nobilium ac jurato assessore comitatus Soproniensis mota et suscitata, subque termino diei 1-ae Martii in liberam regiamque civitatem Soproniensem praefixo judicialiter terminata latae una cum officii vicecomitis vicesgerente et jurato assessore judiciaria deliberatione exmissus fuisset ad rationem summae convictionalis, quae in capitali florenos septem mille, id est 7000, in interesse praescriptae capitalis summae censuque fabricae cerdonariae ab 8. mensis Januarii anni 1728. usque 10. mensis Aprilis anni 1731. pro tribus annis et tribus mensibus annuatim per 620 florenos computando florenos bismille quatuordecim denarios nonaginta novem et mediam, id est 2014 den. 99¹/₂, in expensis vero judiciario calculo limitatis quingentos quadraginta novem florenos, id est fl. 549, insimul autem novem mille quingentos quinquaginta sex florenos nonaginta novem medium denarios, id est 9556 den. 99 1/2 constitueret, exclusis cutibus et vinis Materstorffensibus res Gerson Susmanianas, quae nimirum debitoris in comitatu extra jurisdictionem celsissimi principatus Eszterhaziani repertas ad rationem praescripti domini comitis triumphantis in et pro florenis quatuor mille ducentis nonaginta tribus, id est fl. 4293 executus fuerim, eidemque domino comiti triumphanti jure sibi incumbenti possidendas una cum praescriptis officii vicecomitis vicesgerente et jurato assessore comitatus judicialiter assignaverim, consequenter restant adhuc ex praescripta convictionali summa, pro quibus extra dominium celsissimae domus Eszterhazianae fundus repertus non esset, quinque mille ducenti sexaginta septem floreni nonaginta novem medius denarii, id est 5267 fl. 99¹/₂ den., super quibus praesentes meas manu propria subscriptas sigillique mei appensione roboratas extradedi testimoniales. Datum in libera regiaeque civitate Soproniensi die 8-va Decembris 1731.

Joannes Miskey judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Minuta literarum testimonialium super executione effectuum Strebtorffiensium ad rationem illustrissimi domini comitis Christophori Honori a Windischgráz peracta datarum de anno 1731 die 8. Decembris in libera regiaque civitate Soproniensi.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 96. nr. 3580.

544.

1732. január 26. Pozsony. A m. kir. helytartótanács Kőszeg városától jelentést kíván arra nézve, hogy milyen idegen pénz forog náluk és mennyi értékben és hogy a zsidók és a cigányok nincsenek-e érdekelve ebben a kérdésben, végül hány aranyműves dolgozik náluk és milyen az anyagi helyzetük?

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Ex quo sua sacratissima caesarea et regia maiestas scire cupiat in regno hocce Hungariae quae exera moneta, cujus sortis et speciei, qualemve de facto valorem et cursum habeat, prouti et nunc notabilis aliqua, quantitas de eiusmodi moneta et in quibus comitatibus existat? non secus siquidem circa aurifabros certa quaequam publico salutaris proficua norma statuenda superesset. Ad hujus autem elaborationem scire necesse foret, quot numero aurifabri, in qua civitate Hungariae de facto degant, an item et ubi eiusmodi opificium singulus ipsorum addiderit, qualis praeterea probae argentum et in qua quantitate ut plurimum laborare soleant et an suam ex talismodi opificio habere queant subsistentiam ac utrum non etiam judaei et zingari eatenus sese impendant?

Eapropter consilium hocce locumtenentiale regium ex benigno altefatae suae maiestatis sacratissimae mandato civitati huic praesentibus intimandum esse duxit, quatenus super praeexpositis specificis his punctis praevia indagandorum indagazione genuinam et circumstantialem consilio huic locumtentiali regio incunctanter civitas haecce submittere noverit informationem. Datum ex consilio regio locumtentiali Posonii, die vigesima sexta mensis Januarii anno domini millesimo septingentesimo trigesimo secundo celebrato.

Eorundem benevoli:

Comes Georgius Esterhazy manu propria.

Adamus baro de Mesko.

Emericus Gyurcsány manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis Ginsiensis nobis honorandis Vienna, Sopronio, Ginsium ex officio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1732. jan. 26.

Ivrétű papiros, vizsgálja: egyik oldalon koronás címerpaizs, míg másik oldalon meg nem állapítható kacskaringós betűk, zárlatán fődött kir. titkos pecséttel és hátlapján e feljegyzésekkel: 1. *Ex consilio regio locumtenentialis Hungarico civitatis Kőszeghiensi*, 2. *Anno 1732. die 19. Februarii in curia senatoria productae sunt. Notarius civitatis manu propria*, 3. *Cujus sortis externa moneta currat et in quo valore ac quot aurifabri et quarum qualitate et subsistentia, an non et judaei ac zingari eatenus se impendant?*

545.

1732. február 6. *Petőháza. Zeke István Sopron megyei alispán Miskey János szolgabírónak meghagyja, hogy Löbl Jakab sopronkeresztúri zsidó és Lóson lakó Polyák János között fennforgó követelésben tegyen igazságot.*

Minemü computusbul allo dolga s abbul eruálandó praetensioja vagon Kereszturi Jakab Lébl sidónak Loson, nemes Sopron vármegyében lévő mezeővárosban lakozó nemzetes vitézleő Polyák János uram ellen, arrul kegyelmed, tekintetes, nemzetes, vitézleő Miskey János főszolgabíró ur büvebben informáltotván vegye maga eleibe a dolgot és istenes igasságos computust a felekkel ineálván amennyiben meghirt Polyák vramat eő kegyelmét restantiariusnak experiallya lenni, anynyirul tegyen az instans félnek elégséges satisfactiot. Petőháza, 6. Februarii anno 1732.

Zeke István viceispán manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 104. nr. 3693.

546.

1732. március 28. *Hietrich András kőszegi polgár birtokosztályánál terhételként szerepel két zsidónak 21 forint 25 dénárnyi követelése.*

Anno 1732. die 28. mensis Martti. Divisio inter Andraeam Hietrich et duplicis generis proles peracta.

.....
Activa debita nulla, passiva sequuntur:
.....

Azz rohonczi sidónak fl. 4 den. 25.

Az Adám néveő sidónak fl. 17.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1732. márc. 28.

1732. április 7.—október 30. Özv. Sigray Ferencné szül. Angrani Terézia Mihály Lázár pozsonyváraljai zsidótól a jegyzék tanúsága szerint 31 forint 4 dénár értékű árut vásárolt hitelbe.

An empfang ihro gnaden Schigray verwittibte:

1732. den 7-ten April die genedigste frau gegen qwittung zwey gulden.

Den 14-ten April ohne qwittung 2 fl.

Den 21-ten dito geben ohne qwittung 3 fl.

Mehr an ihr anschaffung vor ihr bdinti 6 elln bloben kronrasch per 80 den., ... fl. 4 den. 80.

Mehr an ihr anschaffung 6 elln grin halb rasch per 35 den., fl. 2 den. 10.

1 $\frac{1}{4}$ elln zum blekh leinnwath den. 25.

6 elln glauni per 5 den., ... den. 30.

4 elln perleon per 34 kreitzer, ... fl. 2 den. 27.

Den 11. Septembris gegen kwitti(n)g 2 $\frac{3}{4}$ kwinth per 35 den., ... 77 $\frac{1}{2}$ den.

Mehr aüff kwitti(n)g 5 elln kamloth per 1 fl. 20 den., ... 6 fl.

30. Octobris gegen kwitting 3 satian heith per 60 den., ... fl. 1 den. 80.

Mehr in dess lessen geben 1732. 9 ellen leinwanth zu pressticher per 16 den. ... fl. 1 den. 44.

12 elln bandel 12 den.

Mehr geben an ihr anschaffung den presser 8 elln betzicher per 17 kreitzer fl. 2 den. 27.

Mehr an ihr anschaffung vor ihr bdinten 3 elln weissn leinwanth per 25 den., ... 75 den.

Auff kwitting fl. 1 den. 17.

31 fl. 04 den.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2077, jelzésű iratesomóban

1732. április 28. Sopronkeresztúr — 1734. május 24. Sopronnyék. Herceg Eszterházy Pál Antal ügyésze, Mátyus József néhai Madarász Imre két lányát Sopron megye bírósága előtt perbe fogja, mert elhalt atyjuk több haracsonyi és sopronnyéki iparosnak és kereskedőnek adósa maradt, köztük Salamon Sámuel lakompaki zsidónak 377 forinttal. A per elhúzódott 3 évig és legutoljára a zsidó követelése került sorra, kinek a bíróság esküt ítelt meg, ki azt Sopronnyéken letette, mire 377 forint követelését a megyei bíróság elismerte és megítélte. Ebből az adósságból 80 forint az egyik lányt, De Grünne gróf nejét, míg 56 forint magát De Grünne gróft illeti és így a két nővér közti szétosztásra 241 forint

kerül, melyből levonva a levonandókat 194 forint maradt és ehhez járul még az időközben 72 forintra felszaporodott perköltség. Az alperesek fellebbeztek.

Causa seu actio celsissimi sacri Romani imperii principis ac domini domini Pauli Antonii Esterházy de Galántha perpetui in Frakno etc., qua infrascriptorum colonorum et hominum suorum domini terrestris et haereditarii, ut A.

contra et adversus

illustrissimam dominam comitissam Theresiam Madarász, illustrissimi domini comitis Antonii Degreun Bavarici, necnon perillustrem ac generosam dominam Mariam Catharinam aequae Madarász, perillustris ac generosi domini Michaelis Dumányi Vertembergüi, inclytorum regiminum capitaneorum conthorales, filias vero et successores perillustris ac generosi olim domini Emerici Madarász ac item titulos quoque dominos capitaneos in tantum, in quantum videlicet etiam ipsos praesentis infrascripti negotii onus tangere videretur, velut I. I. mihi Joanni Miskey supremo iudici nobilium istius inclyti comitatus Soproniensis¹ veluti etiam generaliter per eundem comitatum exmisso et commissionato suo modo exponitur, qualiter superioribus annis et temporibus ex producendis in iure et penes literas meas certicatorias, dictis quoque dominabus et dominis I. I. in authenticis paribus communicandis extractibus seu ausszugalibus et respective etiam chartabiancalibus consignationibus praefatus dominus olim Emericus Madarász nonnullis titulati domini principis colonis et hominibus, signanter in possessione Haricsán Joanni Pantzer arculario in florenis 17 xr 42, in oppido vero Lachenpak judaeo Samueli Salamon florenis 377 den. 75, in oppido demum Nékiensi Nicolao Leopold doliatori florenis 74 den. 45, Francisco Pömb mercatori florenis 14 xr. 13, Martino Szolderer materialistae florenis 11 den. 55, Paulo Wölffel fabro florenis 43 den. 6, item florenis 70 den. 34, Thomae Perenhordt fabro florenis 20 den. 43, item florenis 16 den. 10, Paulo Volnhoffer pistori florenis 20 den. 55, Josepho Saboneth smigmatori florenis 6 den. 79, item florenis 40 et successoribus Georgii condam Lábos lanionis Nékiensis florenis 106 den. 91 et $\frac{1}{2}$ omnibus omnino in comitatu hocce Soproniensi degentibus restantiaris et debitor remanendo, cum adhuc in vivis et superstes fuisset, minus, quibus competebat, exolvisset, post mortem vero et decessum ejus praescriptae dominae filiae bona et jura possessionaria tam in isto comitatu Soproniensi ubique habita, quam et alibi res mobiles, bonaque mobilia apprehendentes, per hoc in onus quoque praescriptorum debitorum et restantiarum in justa proportione succerentes innodatae eadem solvere tenerentur. Sed et quae solutiones praefatos quoque dominos capitaneos juxta transmittendos extractus ausszugales et respective chartabiancales concernerent, ipsi eisdem satisfacere obligarentur. Justitia siquidem, legesque regni unicuique, quod suum est, reddi et restitui et in similibus

¹ A zsidó 377 ft-os számlája közölve e kötet 483. sorszáma alatt.

liquidorum debitorum, expensarum quoque et fatigiorum refusionem innuerent et alioquin etiam cessante lucro damni emergentis bonificatio jam de usu et praxi causantibus fieri deberet.

Vellet exinde titulatus dominus princeps exponens et A. praefatos dominas et dominos I. I. ratione expraevia non longo litis processu, sed vigore dumtaxat articuli 53. 1723. et aliorum de et super hujusmodi negotiis conditorum coram me praescripto iudice nobilium, ut praefertur, generaliter etiam exmisso, mihique adjungendo uno jurato assessore in jus et causam convenire et salva imputatione imputandorum et defalcatione defalcandorum dictis colonis et hominibus suis, cum etiam refusione expensarum et fatigiorum, item cessante lucro damni emergentis adjustmentem debitam et omnem satisfactionem impendi et administrari legibus regni ac etiam communi justitia sic exigentibus.

Sopron vármegye levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy tomi 2-di nr. 26. jelzésű iratsomóban.

Igy indult el ez a per 1732. ápr. 28-án Sopronkeresztúr várában Miskey János szolgabíró és Lukinics Lázár vármegyei esküdt előtt, amelyben a felperes herceget Mátyus József hercegi ügyész, míg az alpereseket Nimethi László ügyvéd képviselte.

Ebben a perben az alábbi bírói határozatokat hozták:

1., Et nihilominus ob serotinitatem temporis causae praesentis continuationem in crastinum juris rejici.

2., Praesenti processu jam in tertium juris diem cumque serotinum tempus deveniente, festivitatemque decretali sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum instante continuationem ejusdem, consequenterque ferendam super praemissis judicariam deliberationem in commodiorem terminum differri.

A pert 1732. jún. 19-én folytatták.

3., Causae praesentis continuationem ob serotinitatem temporis in crastinum prorogari.

Quo recurrente, utpote die 20. praescripti mensis Junii.

4., deliberatum est. Ad tollendas ultiores intuitu propriarum personarum in praesenti actione titularum dominorum capitaneorum per procuratorem partium I. I. adductas exceptiones, velut partium I. I. minus principalium iisdem locum dari et nihilominus ut respectu dominarum in eadem actione actorea denotatarum, veluti principaliorum I. I. procurator directe respondeat eundem admoneri.

5., Rationibus et argumentis procuratorum ambarum partium consideratis, confrontatis et pensatis siquidem eveniret ex iisdem praesenti in processu duplicis ordinis literas auszugales mercatorum videlicet opificum et artificum intervenire, respectu quarum articulo actionali 53. anni 1723. praecise de mercatoribus et negotiatoribus, inclusis etiam vilioribus sonante in considerationem sumpto secundum praescriptum ejusdem legis articularis petito partium I. I. procuratori satisfieri, quo vero ad alias secundi ordinis opificum literas auszugales sive extrac-

tuales prima juris die combinatas et confrontatas, perque procuratorem dominarum I. I. disputatas in nonnullis positionibus admissas partim exolutas, per hocque acceptatas, consequenter secundum allegata procuratoris A. argumenta et rationes fuse deductas easdem pro originalibus et sufficientibus praeter literas extractuales lanionis per pie defunctum dominum Emericum Madarasz occasione computus cum eodem initi subscriptas, donec eadem reproducantur, admitti.

6., Habita ad priorem immediate latam judicariam deliberationem reflexione super literis mercatorum, negotiatorum, opificum, item et artificum lata hic quoque repetita, quod primum Thomae Pernhart fabri ferrarii sub E. paria nomine alterius fabri ferrarii Pauli Wölffl nomine et cognomine subscripto transmissa concerneret, siquidem in confrontatione die prima juris habita substantia praetensionis conformia originali suo reperta fuissent et nonnisi scribentis errere loco Thomae Pernhart Paulus Wölffl fabri ferrarii aequae Nékiensis nomen, cognomenque appositum haberetur, qui scribentis error ad mentem articuli 24. 1566. et quaestionis 6-tae cap. 4. Kithonicsiani in figura iudicii corrigi valeret. Quoad secundum punctum ejusdem Thomae Pernhart super florenis viginti sonans concerneret, hoc quoque praemissam judicariam deliberationem ingrediente eatenus procuratorem partium I. I. excipiendi ansam non habere, rationeque incinerationis non obstante siquidem eatenus idem Thomas Pernhart jurisdictionatus, subque potestate celsissimae domus principalis degens jure conveniri posset, dominas I. I. ad ordinariam juris viam relegari.

Sub litera H. et L. materialistam quaestorem ambo in termino praesenti personaliter existentes secundum latam judicariam deliberationem obligationi suae satisfacere debere, sub litera I. respectu judaei, siquidem idem quoque hebraeus die hodierna, tertia videlicet juris praesentem se sistere, originaliaque documenta sua producere, confrontareque paratum offerret, quia vero stricta lege dies sabbati seu ipsorum schabes alias haebraica lege stricte observandum et colendum haberet, eadem originalia documenta cum elargiendo sibi termino producere debere. Sub litera L. lanionis literas originales pro praesenti termino haud producere valentes, prout in priori quoque lata judicaria deliberatione super eo praecautum haberetur, pro readinventione iisdem terminum elargiri. Expensas porro in praesentem litem factas parti praetendenti A. siquidem naturam liquidi debiti saperent, salva et licita superinde dominarum I. I. eatenus accorda permanente adjudicari.

7., In praemissis praetendentium omnium acquisitione et praetensione amicabiliter complanata et praeter lanionis, judaei et fabri ferrarii Thomae Pernhard sub litera F. contentas praetensiones accomodata existente judaeo ad producendam originalem suam terminum adurgeri, Thomae vero Pernhard fabri ferrarii sub E. ad processum exhibitum instrumentum, qua defectuosum, cum actione eundem respective fabrum attingeret, condescendere, sub vero litera F. contentae ejusdem Thomae Pernhard praetensionis continuationem in commodius tempus

rejici, expensarum vero petitarum ulteriorem, in quantum per procuratorem A. et I. quid noviter eatenus actum esset, definitionem ad eundem terminum futurum prorogari.

Joannes Miskey iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Lazarus Lukinics juratus assessor comitatus Soproniensis manu propria.

1732. dec. 17-én ez a per folytatódott Sopronkeresztúr várában a fenti bíróság előtt, a felperes és alperes ügyvédei ugyanazok. Ez alkalommal az alábbi bírói döntéseket hozták:

1., Pertransitis praesenti in causa auszugali iteratis iudiciorum terminis non sine contemnenda fatigiorum et expensarum profusione interventis esto quidem in conformitate articuli 53. 1723. per procuratorem dominarum I. I. citati formatum librum mercantilem judaeus praetendens secundum praescriptum legis non produceret, quod potius simplicitati ejusdem inscribendum veniret, idemque liber mercantilis die hodierna juris in aliquo positionis puncto cum transmissis paribus difformis compertus, in substantia nihilominus conveniens esset et alioquin domini capitanei plenipotentiarii aequae hodierna juris die coram jure semet declarassent se documenta, quietantiasque in versionem praetensionis judaei habere. Pro eo fine communis distributivae justitiae, sumptibusque et fatigiis ulterioribus parcendo si quid in contrarium haberent, producant, quo superato ad alia quoque praesentis processus membra habituri iudicium.

2., Ex actis et allegatis procuratoris dominarum I. I. apperere manifeste eundem temporis protelationi, terminique extractionis studere. Quandoquidem titulati domini capitanei hesternae die non modo extrahenter discursusque gratia in praesenti praetendentium subditorum causa se habere in contrarium documenta, quietantiasque, sed et lanionis Georgii Lábás quietantiales florenos 43 den. 44 in se complectentes ostendissent, adeoque immediate priori latae judicariae deliberationis inhaerendo procuratorem dominarum I. I. in puncto debiti judaei ad liquidationem liquidandorum ad evitandas posteriores expensas et fatigia ulterius quoque judicialiter admoneri.

3., Ulteriorem praesentis causae continuationem tum ob instans juristitium, tum vero prolixitatem allegatorum ad invicem combinandorum majus, notabiliusque tempus requirentium in commodiorem terminum rejici.

1734. máj. 10-én került sor e per tárgyalásának a felvételére Nemeskércen Bolla Zsigmond főszolgabíró és Mesterházy Bernát esküdt jelenlétében, akik ez alkalommal az alábbi bírói ítéleteket hozták:

1., Processu isto ad acquisitionem certorum debitorum celsissimi principatus subditorum penes literas ausszugales instituto ac intuitu nonnullarum positionum in praeviis terminis judiciariis accommodato existente quantum ea, quae hujus moderni iudicii decisioni respectu

videlicet trium praememoratorum praetendentium fabri ferrarii et lanionis Nyikiensis ac judaei submissa sunt, attineret, siquidem mododictus faber ferrarius Thomas Perenhort super realitate debiti et restantiae suae in figura judicii corporale juramentum ad exigentiam articuli 53. 1723. praestitisset, per hocque praetensionem suam comprobasset non obstantibus praevis in contrarium interventis allegationibus idem debitum judicialiter quaque stabilire, consequenter ad ejusdem exolutionem partes I. obligatas esse. Quoad praetensionem lanionis licet procurator partium I. certas pretensas sub litera Q. produxisset quietationales, cum tamen eadem ex rationibus processui insertis mancae et suspectae essent, reflexionem quampiam habere haud possent, hinc acceptatis aliis in producto sub V. contentis 43 florenis et 44 $\frac{1}{2}$ den. remanent adhuc eidem lanioni per I. I. bonificandi fl. 63 den. 47 $\frac{1}{2}$. Intuitu vero hebraei Samuelis Salamon praetensionis etquidem ex difformitate parium cum originalibus desumptae quaestionis cum jam in praevis judiciariis deliberationibus eatenus decisio haberetur, amplius reassummi nequire. Porro cum ipsemet procurator A. occasione prioris termini in serie allegationum suarum recognovisset eundem judacum certam vineam a genitore partium I. accepisse quidem, ast non in completionem modernae actionalis praetensionis, verum alterius et distincti crediti solutionem, in cuius rei majorem evidentiam et comprobationem ad provisorem Lakompakiensem semet provocasset, judaeique juramentum obtulisset, hinc quatenus eidem oblationi satisfiat ac etiam in conformitate articuli praecitati 53. anni 1723. penes suam specificationem ausszugalem corporale juramentum deponat, praefato judaeo injungi, quibus praestitis praeter positionem tertiam, respectu cujus videlicet forum et judicatus praesens condescendisset, ex florenis 56 den. 35 constantem, vigore hujus sententiae consequi debere eundem judacum, secus his intermissis praetium vineae eidem imputandum venire. Coeterum cum specificatio expensarum producta non habeatur, ab ejusdem exhibitione praestolari.

2., Producta specificatione expensarum easdem ad florenos 62 limitari, pro exaudiendo praeallegato juramento diem 24-am modo currentis mensis Maii ad possessionem Lacompok ordinari et appellatam peracta praevia executione admitti.

Elérkezvén az eskütevés ideje, május 24-e, annak helye megváltozott, amenynyiben Lakompak helyett Sopronnyéken történt, mikor is az alábbi bírói határozatokat hozták:

1., Questione ea, an pretium vineae per dominum consiliarium Emericum olim Madarász judaeo Samueli Salamon ad rationem certorum debitorum assignatae praetensionem in instrumento sub I. denotatam ingressum sit, nec ne? vel pro aliis distinctis in altero producto nr. 100. signato contentis creditis imputatum habeatur? vigente, resolutioneque ejusdem praefato judaeo deliberatione mediante juxta oblationem propriam imposita existente: siquidem ex rationibus per procuratorem A. allatis et hujus ultimariae sub nr. 100. contentae, non alia quam alterius

sub I. specificatae praetensionis esset consideratio, adeoque neque dissimilis probandi posset praetendi modalitas. Hinc, si intuitu hujus quoque ad exigentiam articuli 53. 1723. sua consueta modalitate idem judaeus corporale deposuerit juramentum, taliterque oblationi suae satisfecerit et hujus imputationem ac ex praetio vineae defalcationem admitti debere.

2., Restantia lanionis florenos 63 den. 57 constituenta ex illis obvenirent pro una parte fl. 31 den. 78 $\frac{1}{2}$, restantia vero Thomae Perenhort ad florenos 90 den. 77 ascendente ex hac summa pro una parte fl. 45 den. 38 et medius competerent, quamvis porro praetensiones judaei in specificatione sub litera I. contentae ex florenis 377 constarent, quia tamen ex hac summa secundae positionis fl. 80 solam dominam comitissam de Grune concernerent, quoad tertiam vero positionem fl. 56 den. 35 constituentem dominumque comitem de Grune respicientem judicatus condescendisset, taliterque pro communi onere 241 fl. 40 den. remanerent, vinea porro, ut ex libro fundorum judicio remonstrato appareret, in et pro 190 fl. judaeo data exstitisset, idem vero judaeus nonnisi fl. 177 den. 37 sub nr. 100. specificasset, adeoque ex pretio vineae 12 fl. 67 den. restare comperiretur, deinde in computu sub duplici A. A. per partes I. exhibito eveniret judaeum florenis 10 den. 31 plus, quam mercium per ipsum datarum pretium exportasset, percepisse ac demum in exolutione hujusmodi specificationum seu extractum ausszugalium de communiter observata consuetudine decimus florenus defalcari consuevisset, hujusmodi decimalitas a summa 241 florenorum 40 den. faceret florenos 24 den. 14, quibus triplicis ordinis positionibus ad florenos 47 den. 12 accrescentibus ex praedeclarata 241 florenorum 40 den. summa deductis remanent adhuc floreni centumnonaginta quatuor denarii viginti octo, ex quibus ad unam partem obvenirent floreni nonaginta septem denarii quatuordecim. Expensae denique in priori termino ad sexaginta duos florenos judicialiter limitatae accedentibus pro moderno termino factis ad florenos duodecim limitatis facerent, insimul florenos septuaginta quatuor, ex quibus pro una parte obtingerent floreni triginta septem. Quapropter ex praedeclaratis quadruplicis ordinis positionibus pro utraque florenis ducentis undecim denariis triginta et uno obvenientibus, hisque pro parte dominae comitissae de Grune florenis octuaginta juxta instrumentum sub nr. 1-o exhibitum ipsam solam concernentibus adnumeratis dominam quidem comitissam de Grune in florenorum ducentorum nonaginta unius denariorum triginta unius, dominam vero Dumanianam ducentorum undecim florenorum triginta denariorum summa salva portione judiciaria occasione executionis desummenda convinci et aggravari, convictasque et aggravatas pronunciari. Executionem denique per procuratorem A. petitam juxta exigentiam in priori termino latae eatenus deliberationis peragendam ulterius quoque decerni, consequenter appellata per procuratorem I. interposita suo modo admissa processum praesentem peracta executione in sua competentia referri.

1732. április 28. után. Scheuch Izrael sopronnyéki zsidó megesküszik arra, hogy a Sopron megyei bíróságnak benyújtott adósság-jegyzékét a Madarász örökösök még nem fizették meg.

Ich Israel Scheu jüde schwere bey dem lebendigen Gott, bey dem heiligen Gott, bey dem allmechtigen Gott, der himmel und erden, das meer und alles, was darinnen ist, gemacht hat, dass mir der selig herr Emericus Madarász alles dasjenige, welches ich in meinen dargegebenen ausszügl aussgenommen, welches die frau gräffin von Degrün lauth eigenes schein, wie nicht weniger ihr herr der herr graff Degrün vor sich selbst zu bezallen schuldig seind, das übrige auch nicht das geringste daran bezallet, alles mir richtig zu bezallen schuldig verbliben, der weingart auch mir nicht in abschlag derer in dem ausszügl begriffenen schulden, sondern zur abführung derjenigen schuld-posten, welche ich gestern einem löblichen gericht eingegeben, ist übergeben worden. Und wann das nicht dem also ist, so verschlingen mich die erde, welche Dathan und Abiron verschl[ingen] hat

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy tomí 2-di nr. 26. jelzésű iratcsomóban.

Ez az adósság-jegyzék, melyre itt ebben az esküben hivatkozás történik, a peres iratok között ma már nincs meg.

1732. május 20. Fertőszentmiklós. Sopron vármegye hatósága hivatalosan kijelenti, hogy mivel bebizonyosodott, hogy a Sopron városi iparosok a répcemcskei börtgyárból megvásárolt bőrök árával nem Sussman Gerson bécsi zsidónak, hanem Sussman Benedek pozsonyi zsidónak tartoznak, ennél fogva ezek az iparosok adósságukat nem gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreichnek, hanem a nevezett zsidónak tartoznak megfizetni.

Infrascripti recognoscimus per praesentes, quod cum nos in causa et processu illustrissimi domini comitis Christophori Honorii a Vindisgrätz, ut actoris, contra Gersonem Susman Viennensem haebreum coram spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petőháza, sacrae caesariae regiaeque maiestatis consiliario, qua incltyti hujus comitatus Soproniensis vicecomite ordinario mota ac suscitata, in eademque judiciaria subsecuta deliberatione et sententia mediante ad executionem, effectuatorumque effectuationem exmissi fuisset, praeter res, effectus, cutesque in fabrica Streberstarffensi comitatu hocce Soproniensi existenti constructa repertas, pretium quoque aliarum cutium in praefata fabrica elaboratarum ac per nonnullos liberae regiaeque civitatis Soproniensis opifices, sutores ad creditum acceptarum, ut tum dicebatur, Gerson Susmoniarum coram perillustri ac generoso domino Samuele Wolmut eotum antelatae civitatis judicem ad rationem praeti-

tulati domini comitis a Vindisgrác in executionem sumpsissemus, nunc alter judaeus Benedik Susmon Psoniensis in puncto pretii cutium apud dictos Sopronienses opifices, haerentique semet praemissa judiciaria executione gravatum querulans, facto eatenus pro remedio reexecutionis ad praetitulatum dominum vicecomitem recursus, siquidem modo dictus Benedik Susman judaeus originalibus literis obligatorialibus praefatorum opificum Soproniensium in praesentia ipsiusmet etiam domini comitis a Vindisgrác remonstrasset, easdem non de Gersono Susman, verum de Benedik Susman sonare, consequenterque dictos opifices Benedicto Susman pretio cutium illarum liquido teneri, hinc obsequiose recepta superinde saepetituli domini vicecomitis, veluti causa in eadem procedentis judicis commissione die 19-a mensis Maii anni labentis infrascripti coram perillustri ac generoso domino (Georgio) Waxmon moderno praefatae liberae regiaeque civitatis Soproniensis iudice primario idem pretium cutium apud mentionatos opifices haerens relaxata priori ad rationem illustrissimi domini comitis a Vindisgrác facta executione sepedicto Benedicto Susman haebreo ad mentem literarum obligatarum exolvendum reexecuti sumus, eidemque assignavimus. Super qua praemissa per nos peracta reexecutione praesentes literas nostras futura repetiti Benedicti Susman judaei pro cautela manus propriae et sigillorum nostrorum munimine roboratas dedimus testimoniales in oppido Szentmiklós, die 20. Maii anno 1732.

Kivül: Testimoniales Benedicti Susmann judaei super reexecutione cutium.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 102. nr. 3653.

551.

1732, május 20. után. Gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich tiltakozik Sopron vármegye alispánja előtt ama határozata miatt, hogy a Sopron városi iparosok részéről tartozás fejében fizetni köteles 240 forint nem Sussman Gerson zsidót, hanem Sussman Benedek zsidót illeti meg.

Illustrissimus dominus comes Christophorus Honorius a Windisgratz spectabili ac generoso domino Stephano Zeke de Petöháza sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario, inclytique comitatus Soproniensis vicecomiti in forma solennis protestationis, reclamationis, inhibitionis et oppositionis detegeret sibi innotuisse, quod praetitulatus dominus vicecomes executionem illam, quam vi sententiae judiciariae pro parte domini comitis protestantis, ut A. contra et adversus Gersonem Susman judaeum Viennensem, ut I. latae per dominos Joannem Miskei iudicem nobilium, Josephum Szemerei officii vicecomitis vicesgerentem et Lazarum Lukinics juratum assessorem praefati comitatus, tanquam per judiciariam deliberationem eatenus exmissos peractam ea in parte, qua 240 florenos praelibati Gersonis Susman I. apud certos magistros sutores cives liberae regiaeque civitatis Soproniensis in restantia haerentes

ac per dominum comitem protestantem pro executione denominatos in executionem sumpsissent, dominoque comiti triumphanti judicialiter assignassent, ad instantiam cujusdam judaei Benedicti Susman antelatum 240 florenorum debitum non Gersonis Susman I. et judicialiter convicti, verum suum tanquam in causa non agentis, adeoque nec citati, nec convicti esse praetendentis cassare et annullare seu reexecutionem eatenus facere intenderet damno et praejudicio ejusdem domini protestantis gravi et manifesto. Cum autem executio judiciaria legitimum jus et titulum ad possessionem, dominiumque rerum tribueret, qui autem legitimo jure et titulo dominium et possessionem rei cujuspiam adipisceretur, tali non citato, jurisque ordine non convicto ejusmodi dominium et possessio sensu articuli 5. anni 1723. extra processum judicarium adimi nequiret, quamvis autem talis, qui citatus non est, consequenter in causa non egit, executioni in bonis suis attentandae vi articuli 33. anni 1729. semet opponere posset, si tamen executio judiciaria semel sine contradictione peragatur, quemadmodum statutione pure peracta haeres nonnisi processu judiciario illa rehabere valeret, ita bona judicialiter executata pro illis, qui in causa non egerunt, art. 28. 1715. per expressum indigitante nonnisi per judicem suum ordinarium recuperari valerent et denique cum per judiciariam executionem, praetoriamque assignationem domino comiti protestanti jus legitimum quaesitum esset, quod eidem extra processum juris nulla ratione auferri valeret, necessario judaeus praetendens pretensum suum jus in processu judiciario contra dominum comitem protestatem legitime instituendo probare, eatenusque dominus comes protestans sufficienter audiri ac in eo, quod debitum praedeclaratum non Gersonis, sed Benedicti Susman jure privato esset, convinci deberet. Hinc hujusmodi executionis cassationi seu reexecutioni dominus comes solenniter protestando contradicit, contradicendoque semet eidem opponit et dominum vicecomitem ab eadem peragenda prohibet reservando suis juribus omni meliori modo prospiciendi facultatem, super hisque testimoniales efflagitaret.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 97. nr. 3618.

552.

1732. május 27. Fertőszentmiklós. Sopron vármegye törvényszéke előtt Löbl Ábrahám sopronkeresztúri zsidó 40 forint tartozás miatt perli Felsőházi, németül Oberhauser Tamás korábban ebergöci, most pedig lösi mészároost. A tárgyalást ebben az ügyben elhalasztják.

Anno 1732. die 27. mensis Maii in oppido Szentmiklos comitatu Soproniensi existentí habita coram infrascriptis iudice nobilium et jurato assessore levata causa haebrei Abrahami Lebl celsissimae domus principalis Eszterhazianae in oppido Nemetkeresztur aequae praecitato comitatu adjacenti commorantis, ut A. contra et adversus agilem Thomam

Fölsöházi sive Obereshausser, qua eotum possessionis Ebörgöcz, jam vero oppidi Loos suprafato comitatu existentium locorum Ianionem, ut I.

Etquidem dictus haebreus propria in persona comparendo exhibet juri commissionem gratiosam spectabilis ac generosi domini Stephani Zeke de Petöhaza sepe repetiti comitatus vicecomitis ordinarii ac pro basi et fundamento praetensionis suae producit et juri exhibet nonnullas literas contractuales obligationales, cupitque in conformitate exhibitae commissionis sibi satisfactionem impendi et reservat ulterius quoque negotium suum promovendi facultatem.

I. quoque personaliter comparendo solitasque protestatorii et reservatorii juris cautelas interponendo diceret, per hocce institutum praetensum debitum a se modo contractuali defectu absque omni persolutum ac levatatenus nominati pretendenti parentibus effectuatum esse, adeoque, quia praesens pretensus A. judeus in facto parentum suorum, adeoque alieno versaretur, concomitantque statum praetensionis hujus eidem constare, nec supponi rationabiliter posset, econtra vero directissime ageretur, de facto in causam adtractae partis, qua etiam ex ratione beneficium legis articuli quippe 27. 1729. praesinuatae parti I. competeret, unde siquidem toties repetita pars I. re et negotio in praetensi sibi met quam optime conscius esset, praemissamque responsionem suam in conscientia sua veram esse cognosceret, adeoque sciret, ex eo virtute et beneficio praecitatae legis proprium suum juramentum in solidamen praecitatae responsionis suae promptus offerret ac in conformitate repetiti articuli judicialiter acceptari cuperet, cum facultate reservat.

Praeattacto haebreo praemissorum in allegatorum serie Germanico idiomate explanata existente respondet ad primum in allegatorum membrum negando, florenos quadraginta praescriptos per I. cutibus exolutos fuisse, nam toties, quoties cutes aliquas pars A. ab I. abduxisset, eas semper parato ere se exolvere assereret. Ad secundum esto parentis esset contractus, virtute cujus praesens processus institutus esset, eidem tamen parti A. peroptime constaret factum negotiationis parentis, siquidem parente graviter in egritudine decumbente semper praesens A. a patre exmissus pretium cutium persolvisset, adeoque beneficium legis praecitatae nonminus parti A. favorabile esse, consequenterque juramentum parti I. sola sua in persona deponendum defferri non posse, verum quietantiis et computu inter partes praenotatas inire, eidem I. edocendum veniret.

Recurrente altera post levatam juris die pro praetacta parte I. egregius Paulus Nagy cum nostris adeoque sufficientibus juris beneficiis instructus legitimus procurator vi praemissarum partis I. reservatarum in conformitate praecitatae ejusdem responsionis adhuc ex superabundanti diceret praemissam partis I. responsionem qualificativam esse, ex consequentique quemadmodum qualificative respondens quodammodo actorem se efficeret, ita proba qualificativae responsionis eidem incumberet, jam autem parti I. modo praevio qualificanti modus probandi alius praeter juramentalem depositionem non adesset, factumque actionale eidem aprime constaret, igitur velut beneficium praerepetitae legis

eidem competeret, ita ab eadem subtrahi neutiquam valeret. Hinc praemissis suis universis inhaerendo offert et cupit, ut supra.

Deliberatum est: praesentis causae continuationem certis ex respectibus ad commodiorem terminum ex sedis judicariae gratia differri.

Kivül: Causa haebrei Abrahami Lebl celsissimae domus principalis Eszterhazianae in oppido Nimetkeresztur praecitato comitatu adjacenti commorantis, ut A. contra et adversus agilem Thomam Fölsöházi sive Obereshausser, qua eotum possessionis Ebörgöcz, jam vero oppidi Loos suprafato comitatu existentium docorum lanionem, ut. I.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 104. nr. 3693.

553.

1732. május 27. Fertőszentmiklós. Sopron vármegye törvényszéke előtt Löbl Jakab sopronkeresztúri zsidó Polyák Jánostól követelése megfizetését kéri. 1727-től kezdve összeszámolván a tőkét és a kamatokat, úgyszintén a részletfizetéseket, kiderült, hogy Polyák még 61 forint 79 dénárral tartozik, mely összegből a zálog 31 forint 27 dénár értéket képvisel. A zsidó e tartozás kiegyenlítésére 15 napi haladékot ad.

Anno 1732. die 27. mensis Maii in oppido Szentmiklós comitatu hocce Soproniensi existenti coram infrascriptis iudice nobilium et jurato assessore modofati comitatus levata causa providi Jacobi Lebl celsissimae domus principalis Eszterhazianae in oppido Keresztur aequae antelato comitatu adjacenti degentis coloni haebrei, veluti in literis obligatorialibus fundata promanans, ut A. contra et adversus perillustrem ac generosum dominum Joannem Polyák, velut I.

Etquidem praementionatus haebreus propria in persona comparens exhibuit gratiosam commissionem spectabilis ac generosi domini vicecomitis hujus inclyti comitatus Soproniensis ac pro basi et fundamento ejusdem literas obligatorias antelati domini Joannis Polyák ac in conformitate earundem petiit sibi iudicium et justiciam ac praetensi debiti sui contentationem elargiri.

Pars quoque I. similiter propria in persona comparendo praetensioni praeviae per accommodationem et satisfactionem modo et ordine sequenti cum parte A. computum ineundo semet obtulit.

Computus.

A 3. Februarii 1727. usque 3-am Februarii 1728. 103 fl. solutum interesse per 4 urnas vini.

A 3. Februarii 1728. usque 3-tiam Februarii 1729. (fl.) 103 interesse fl. 6 den. 18.

A 3. Februarii 1729. usque 3-tiam Februarii 1730. capitalisban füzett 22 ft 50 dénárt és így marad az capitalisbul 80 ft den. 50, ennek interesse ft 4 den. 83.

A 3-tia Februarii 1730. usque 3-tiam Februarii 1731. pro capitali 80 fl. den. 50 interesse marad ft 4 den. 83.

A 3. Februarii 1731. usque 3-tiam Februarii 1732. az capitalisban füzetett 23 ft., marad captalisban ft 57 den. 3, ennek interesse ft 3 den. 45.

A 3. Februarii 1732. usque 27. Maii 57 fl. 3 den., interesse pro quadrante anni 85 $\frac{1}{2}$ den.

Expensák ft 3 den. 19.

fl. 23 den. 33 $\frac{1}{2}$.

Mely praemittalt summát öszvöszámlálván az interessivel, expensákkal egyhütt marad eő kegyelme ados ft 30 den. 52.

Az zálogh aestimáltatott mégh Kecskés János főszolgabiró ur ideiben ad fl. 31 den. 27.

Ez öszvösséggel:

fl. 61 den. 79.

Minthogi az sido Jakab Leb arra ajánlotta magát, hogy emlétett Polyák uramat e mai naptul számlálván tizeneötöd napig ellvár s nem kívánnya exequáltatni, szabadságban áll Polyák uramnak akar kíváltsa az említett sidotul maga záloghját 61 forintot 52 denárt letévén nekie, akar az zálogh nálo maradván a 30 forint 52 denárt tégyen le eő kegyelme nekie. Ellmulvan a 15 nap a 30 forintig kimegyen exequalni eskütt ur.

Joannes Miskey judex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Lazarus Lukinics juratus assessor comitatus Soproniensis manu propria.

Kivül: Accommodatio praetensionis haebrei Jacobi Lebl celsissimae domus principalis Eszterhasianae intuitu certi debiti apud perillustrem dominum Joannem Polyak.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 104. nr. 3693.

Az elszámolásban költségek címén 3 ft 19 dénár van felszámítva. Ezek a költségek az iratok között őrzött cédulán így vannak részletezve:

Specificatio expensarum in causa debiti Jacobi Leb Keresturiensis haebrei contra perillustrem dominum Joannem Polyak diurnis dominorum judicum procedentium eidem condonatis et relaxatis.

Három rendbéli admonitioért akkorbéli feőszolgabiro Kecskés János urnak a fuórért Szentmiklósrul Loosra ft 1 den. 50.

Magánossan az három rendbéli admonitioért 24 pinzel számlálván den. 75.

Viceispán uram commissiojáért den. 28 $\frac{1}{2}$.

A certicatoria exhibitiojáért eskütt uramnak szekeresest fogadván den. 28 $\frac{1}{2}$.

Item Kereszturral a terminusra four den. 37 $\frac{1}{2}$.

fl. 3 den. 19 $\frac{1}{2}$.

1732. október 8. Sopron. Deutsch Koppel zsidó félévre 600 rajnai forintot kölcsön vesz Wragowitsch Éva Mária bárónőtől, mely után 6⁰/₀-os kamatot fizet. Ezt a kölcsönt félévre újból meghosszabbítják.

Hirmit und in crafft dieses verobligire ich mich endes unterschriberer für mich, meiner erben und erbsnemer, dass mir ihre gnaden die frau frau baronessin Eva Maria von Wragowitsch auf mein inständiges ersuchen und bitten zu meiner vorgefallenen notthurfft eine summa gelds, benantlichen sechshundert gulden Rheinisch, jeden denselben zu 60 kreitzer gerechnet, baar und aufrichtig dargelihen und vorgestrecktet haben. Dannenhero globe, zusage und verspreche für mich und mein erben die eingangs besagte sechshundert gulden capital mit lauffenden 6 pro cento interesse a dato binnen eine halben jahr, als auf den 8-n April anno 1733. an ihre gnaden die frau baronessin vonn Wragowitsch, dero erben oder dieses schuldbriefs getreuen innhaber hinwiderumben dafür in Ödenburg baar und richtig zubezahlen und abzuführen bey verpfändung mein haab und guth ligend und fahrends, gegenwärtig und zu künftiges vermögen nichts und nürgents etwas dauon ausgenommen getreulich ohne geföhrde. Urkund dessen meine hinunter gestelte unterschrift und pettschaftes fertigung. Actum Ödenburg, denn achten Octobris anno 1732.

Koppel Deitsch jud.

Heute zu endte gesezeten dattum ist das capital von deren 600 fl. den Koppell wider auff 6 monath, alss auff den 8-ten Octobris 1733 auff 6 per centum gelesen worten. Verfertigt in Ödenburg, den 8-ten April 1733, alss oben verstandten ist.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

1732. november 5. Modor. Bartók Jakab modori városi jegyző és Torkos Pál bizonyítják, hogy Hirschl Saya modori zsidónak Verbóy Ferenc szolgabírónak megidézését nov. 26-i tárgyalási napra Pozsonyba Fabiankovics György magyar királyi kamarai tanácsos ellen kikézbésítették.

Infrascripti recognoscimus tenore praesentium nos literas certicatorias perillustris domini Francisci Verboy incltyi comitatus Posoniensis judicis nobilium pro parte spectabilis domini Georgii Fabiankovics sacrae caesareae regiaeque maiestatis excelsi consilii regii locumtenentialis Hungarici consiliiarii emanatas ac hebraeo Saya Hirschil in libera regiaeque civitate Modrensi residenti reflexorie sonantes, terminumque diei 26-tae currentis mensis Novembris anni labentis infrascripti in liberam regiamque civitatem Posoniensem praefixum in se complectentes praementionato hebraeo in domo sua residentionali Mod-

rensi personaliter reperto rite exhibuisse ac ad manus ejusdem proprias die et anno datarum praesentium assignasse defectu absque omni. Super cujusmodi exhibitione et assignatione praesentes nostras sub propriis sigillis et chirographis futura jurium praetitulati domini spectabilis pro tuitione necessarias extradidimus literas testimoniales. Modrae, die 5. mensis Novembris anno 1732.

Jacobus Bartók liberae regiae civitatis Modrensis jurati notarii manu propria.

Paulus Torkos manu propria.

Pozsonyi vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 317. jelzésű iratesomóban.

556.

1732. november 12. A vasi alispán Kőszeg városánál a zsidó vámos elmozdítását sürgeti. A város haladékot kér Szent György napjáig, amikor a bérleti év letelik.

Anno 1732. die 12. Novembris.

A sido vámos amotioját ultronee urgeálta viceispán uram, mivel banné asszonyunk eö excellentiaja is Rohonczzrul recenter amoveálta. Biro uram azért instált a nemes vármegye előtt, mivel azonkívül is a sido vámosnak Szent György napján tellik esztendeje, leghaláb addig ne legyen habórgatássa, azalat provideal maga subsistentiajárul.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 218.

557.

1732. november 13. Nemeskér. Hivatalos bizonylat arról, hogy gróf Windischgrätz Kristóf Ehrenreich felperes nem kapta meg azt a 231 forintot, amelyet az alispán Susman Benedek zsidónak ítélt meg.

Quod praescriptam ducentorum triginta unius, id est 231 florenorum positionem illustrissimus dominus comes actor non perceperit, ex quo nimirum executionem et assignationem ea in parte factam spectabilis dominus vicecomes relaxasset, eandemque summam judaeo Benedicto Susman assignari fecisset, hisce attestor. Datum Nemeskér, die 13. mensis Novembris anno 1732.

Quietancia super florenis 231 illustrissimo domino comiti Honorio Windischgräcz datis.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 96. nr. 3580.

558.

1732. november 15. Pozsony. Deutsch Koppel zsidó elszámolása báró Mesko Ádámmal. Azt a tőkét, amit a báró a zsidónak kölcsönzött, a zsidó egészen visszafizette, kamat fejében pedig szállított 6 rőf posztót, egy pár cobolyprémet és azonkívül a legközelebbi húsvétig hetenkint

15 font marhahúst fog adni a báró konyhájára. A báró zab vásárlására adott 1200 forintot, mely összegben a zsidó 4000 mérő zabot vett, mérőjét 7 garasával és eladták 12 garasával Hirschl Márkus zsidónak. Ezen az üzleten 1000 forintot nyertek, melynek fele a zsidóé, kinek még volt 200 forintja a bárónál. E 700 forint ellenében a báró 175 akó idei darufalvi és fülesli kóser bort adott a zsidónak akóját 4 forinttal számítva, így egyik a másiknak nem tartozik.

Hiermit bezaige mit mein eigenen vndterschrüffet vndt beygedrukten betschaffet, alls ich mich in allen mit tüt. ihro freyliche genadten baron Adam von Mesko verobrechnet habe, alls folgendt, indeme ich büss datto ein copitall von ihro genadten in hendten gehabet habe, welches copitall zuvor an eyer genadten abgefired vndt richtig gezalt ist wordten, vor deren interesse per 6 per cento aber hatt eyer genadten von mich bekommen 6 ellen tuch, so auch ein par zobell vndt andere kleinekeithen büss zu feliger ausstrogen deren 6 per cento interesse, aber muss der Koppel an eyer genadten dass rindtflleich mit 15 lb. alle wochen biss künfftigen A sternfeiertagen 1733. verschaffen vndt zahlen, andertens hatte auch der freyherrlichen genadten, baron von Mesko den Koppel Deitsch im bahren gelt 1200 fl. geben zu einkauffen 4000 metzen haber, so aber solcher 4000 metzen haber an herren Marcus Herschl per 12 groschen verkauffet. Ist beedten vndt mir bedte solhen per 7 groschen es kauffet, haben an solchen haber 1000 fl gewin ist gewesen. So komt den Koppl die helffet mit 500 fl. vndt 200 fl. hat der Koppel dabey copütall aussenstendig.

So komt dem Koppel mit den gewin 700 fl. vor. Als 700 fl. aber muss der Koppel von mich tüt. baron von Mesko 175 Prespurger emer Drassburger vndt Nükütscher wein nehmen, den emer per 4 fl. vndt zu bahr heyrigen cosche vndt hat sowohl eyer genadten an Koppell nichts zu faderen, so auch der Koppel an eyer genadten, es mog ein nahmen, wie es sey. Verfertigt) zu Prespurg, den 15-ten Novembris 1732.

Koppel Deitsch judt.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

559.

1732. december 2. A községi városi tanács a vámot arra az esetre, ha Schlesinger Izrael zsidónak a királynál nem sikerül kegyelmet kieszközölni, Radicskovics Györgynek és Paar Györgynek évi 400 forint hasznobérért 6 évre bérbe adja.

Anno 1732. die 2. Decembris.

Minthogy az Izrael sidonak a vámon valo subsistentiaja itt a városson ex ordinatione legum articularium, vi etiam intimatorum excelsi caesaraei regiique locumtenentialis bizontalan, aki jollehet a maga pri-

vilegiumaban bizakodván reminli, hogy eö fölsége előtt élteigh valo megmaradássát obtineálni fogja, mindazonáltal ezen dologh bizontan livén, hogy a nemes vármegye előtt is a nemes város censurát ne incurályon és in proventibus publicis kárt ne vallyon, in eum casum, ha a sido semit sem vigezhetne és a vámott abban hadnyi kintelenitetik, insinuálván magát Radicskovics és Paar György uraimék a nemes magistratus eö kegyelmeknek atta hatt esztendőre erga annum arendam florenorum négyszáz, angariatim száz forintott tartozván kamarás uramnak indilate praestálni, egyik a masikaért cautiott praestálván, amint in contractu eatenus erigendo uberius fogh expressaltatnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 225—6.

560.

1732. december 12. A m. kir. helytartótanács Kőszeg városának azt a felterjesztését, hogy Schlesinger Izrael zsidó a kőszegi vám haszonélvezetében továbbra is megmaradhasson, elutasítja és a hazai törvények szigorú megtartását hangsúlyozza.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Literas hujusce liberae ac regiae civitatis Ginsiensis die 8-va Decembris anni 1732. exaratas, tenore quarum eadem haec civitas hebraeum Isräelem Schlezinger antiquum suum teloniatoram ulterius etiam in sua qualitate seu ad durationem vitae seu vero, si id fieri nequiverit, ad terminum stipulatae arendationis conservandum instaret, percepit quidem hocce consilium locumtenentiale regium. Quia vero lege positiva regni statutum esset hebraeos ab administratione exactionis et collectationis teloniorum amovendos esse, consilioque huic locumtenentiali regio effectuatio legum patriarum incumberet, idcirco huicce liberae regiaeque civitati Ginziensi hisce serio et districtim committi, quatenus dictum judaeum Isräelem Schlezinger ab officio teloniationis illico amovere et se legali dispositioni per omnia accomodare velit et debeat eadem libera regiaeque civitas. Datum ex consilio regio locumtenentiali die duodecima Decembris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo secundo celebrato.

Franciscus manu propria.

Adamus baro de Mesko.

Andreas Pehm manu propria.

Kívül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae ac regiae civitatis Ginziensis nobis honorandis Vienna, Sopronio, Ginzium ex officio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1732. dec. 12.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon koronás címerpaizs, a

másik oldalon kacskaringós díszítés, zárlatán fődött kir. titkos pecséttel és hátlapon e feljegyzésekkel: 1. *Ex consilio regio locumtenentia Hungarico civitati Ginziensi*, 2. *Anno 1733. die Januarii in curia senatoria antelatae civitatis est praesens gratiosum decretum publicatum. Notarius civitatis manu propria*, 3. *In negotio amotionis judaei a telonio*.

561.

1733. január 9. A kőszegi városi tanácsnak a magyar királyi helytartó-tanács szigorúan megparancsolja, hogy a vámot azonnal vegye el Schlessinger Izrael zsidótól.

Anno 1733. die 9. Januarii.

Primo a fölsiges consilium locumtenentiale regium de dato 12. mensis Decembris Posonbul emanált és a nemes város sub die 8-va praemissi mensis Decembris anni proxime praeteriti küldött leveleire valo valosz intimatuma olvastatott és publicáltatott, mellyben districtim parancsoltatik, hogy a nemes város illico Izrael Schlessinger sidott a vam szedéstül amoveallya és á vamott tüle ellvedgye és magát a nemes város az ország törvényeihez mindenképpen accomodallya és tartozik is.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 230.

562.

1733 márciusban. Pozsony vármegye közgyűlése kimondja, hogy ingatlan után a zsidók a többi adózók között arányosan fizessenek adót, személyük és keresetük után pedig külön adózzanak.

Anno 1733. mensis Martii.

Statuitur praeterea, ut omnes judaei fundos contributionales possidentes ab iisdem in medium contribuentium et communitatis proportionate contribuant, a persona autem et quaestu taxam solvant.

Pozsony vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1730—1737. pag. 283.

563.

1733. április 24. Pozsony. Deutsch Koppel zsidó váltóra 465 forint kölcsönt vesz fel báró Mesko Ádámtól, amelyet ígér a legközelebbi Szent Mihály napra visszafizetni.

Cartabianca per fl. 465, sage vierhunderthsechzigfünnf gulden, so ich richtig in bahren gelt von tit. ihren genaden baron Adam von Mesko zu meinen hendten bekommen habe. Verspreche auch solche ibige summa

von datta, alss auf den ersten zukünfftigen Sankt Michelln in gangbahr müntz abzufieren ohnen allen einredtn. Verfertig(t) zu Prespurg, den 24-ten April 1733.

Kappel Deutsch judt.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

564.

1733. április 24. Pozsony. Deutsch Koppel zsidó ígéri, hogy báró Mesko Adámtól felvett kölcsönének kamata fejében havonta kb. 65 font marhahúst fog szállítani a báró konyhájára.

Hiermit bekene mit mein eigenen vndterschriffet, alss derweillen mier tit. ihre genadten baron von Mesko ein darlehen gethuen hat, alss verobligiere ich mich anstadt deren interesse von selben copütal das netige rindt fleisch, so in serca dass monath 65 lb. ausstraget, an denselben fleischhaker zu zahlen. Verfertig(t) zu Prespurg, den 24-ten April 1733.

Koppel Deitsch judt.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

565.

1733. augusztus 25. A kőszegi városi tanács a vám ügyében úgy határoz, hogy október végéig az a zsidónál maradjon, azután pedig Radicskovics György lépjen helyébe.

Anno 1733. die 25. Augusti.

A vám usque ultimum Octobris á sidonál maradott, azután Radicskovics György foghja administrálnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 266.

566.

1733. október 14. Sopronnyék. Kéry László sopronmegyei szolgabíró és Mesterházy Bernát sopronmegyei esküdt az alispán parancsára kihallgatja a 74 éves Trimmel Jánost, ki Madarász Imre írnoka volt, az általa irt kézikönyv egyes adataira nézve, így többek között Wertheimer zsidóra vonatkozólag.

19-o. Ob dann die 11000 fl. dem juden Wertheimber auf einmahl und unter einer quittung seynd bezahlet worden?

Ad 19-num 11000 fl. seind dem juden Wertheimber auf einmahl und miteinander bezahlt worden unter einer quittung.

20-o. Ob dann auf die 3000 fl. an den herrn Hevenyessi auf einmahl unter einer quittung seynd bezhalt worden?

Ad 20-mum die 3000 fl. seynd auch dem herrn Hevenyessi auf einmahl und unter einer quittung bezahlt worden, weillen sie in besondern dato beschriben seynd.

.....
Ez a tanúvallomási másolat megtalálható a Sopron vármegyei 1733. évi közgyűlési iratcsomóban, a december havi iratok között.

567.

1733. november 9. A kőszegi városi tanács Schlesinger Izrael zsidót mindaddig meghagyja vámosi állásában, amíg felsőbb helyről más intézkedés nem érkezik.

Anno 1733. die 9. Novembris.

Item á sido vámos beadott instantiaját a nemes magistratus eatenus consideratioban vette, minthogy a nemes vármegyében, ugy az szomszid vármegyikben is passim az vámokon a sidok stabiláltattak, még hlen a nemes városnak a föllebvalo instantiáktul seriusius super amotione judaei nem fogh intimáltatnyi, azonban in statu quo fogh conserváltatni és a vám exactioja nála meghmarad, ami pedigh az posstu fabricát és arra nyomatandó nemes város billegét illeti, a sido vámos bizvást exigálhattya citra nihilominus praejudicium civitatis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára. 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 270.

568.

1734. január 14. Lósy László kőszegi postamester halála után Jakab Sámuel rohonci zsidónak 50 forinttal maradt adósa, Léb zsidónak pedig 5 aranyat kell adni.

Anno 1734. die 14. Januarii. Néhai Losy László postamester uramnak halála utan maradtott javai inventatioja és conscriptioja.

.....
Sequuntur debita passiva.

.....
Rohonczi Jakab sido Samuelnek fl. 50.
Ugyanoda valo sidonak fl. 20.¹

.....
¹ ez a sor át van húzva.

Item praetendaltatnak Leb sidó részire, liquidandi sunt in specie aurei 5.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1734. jan. 14.

569.

1734. február 25. Sopron. Austerlitz Jakab kismartoni zsidó atyjának, Salamonnak gróf Széchenyi György 3 tételben összesen 827 forint 46 dénárral maradt adósa, mely összeget a gróf fia: Zsigmond herceg Eszterháznál levő kölcsöntöke kamatából ígér folyó év okt. 2-án megfizetni. Amennyiben eddig az ideig valamely nyugta előkerülne az említett összeg részbeni vagy teljes törlesztésére, ezt a zsidó készpénznek elfogadja.

Ich endtes undtergeschriebener bekenne, das weylen ihro gräflichen gnaden Sigmundt Széchényi in summa von achthundert siebenundzwanzich gulden segssundtvierzich denär, id est 827 fl. 46 den., welcher krafft dreyerley obligationen, so genanten herren grafen hiemit in original resigniere, ihro gräfliche gnaden Georg Széchényi meinem hingschiedenen vattern Salomon Aussterlitz schuldich verblieben, mihr auf den anderten October ietzt laufenden jahres, aussgenohmen er findete quittung, welche die obbemehlte schuldt bezahlt zeygneten, in baren geldt zu zahlen resolvierte undt versprechte er ja auch zu meiner mehrer versicherung krafft von ihme mihr gegebenen assignation diese summa bey den fürstlichen Eszterhäsischen hauss an dem interesse von ihro gräflichen gnaden aldort ligenden capital zu erheben assignieret, also verbinde ich mich ietzt undt einmahl vor allemahl mit gegenwertigen obligation, das wen unter diesen zeith, nemblich biss auf den anderten Octobris ietzt laufenden jahrs der obbemehlten summa contentation zeygende quittung so wohl einige theyl, als die völlige erträgnuss solchen schuldt anbetröfendt befunden werden, dengleichs quittung in solutum anstath baaren geldt annehmen müesse, in sonsten solle dieses instrument kheines weges ein würckung haben. Urckundt dessen gegenwertige handschriftt mit mein gewöhnlichen sigl bestättiget ihme besagtem grafen zu seiner sichkerheith gegeben zu Ödenbourg, den 25-ten Februarii anno 1734.

Jacob Aussterlicz manu propria.

Coram me Stephano Nagy incltyi comitatus Soproniensis vicenotario et celsissimae domus Eszterhaziánae fiscali manu propria.

Lecta et comportata in judicio per notarium sedis.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

1734. március 15. Fertőszéplak. Gróf Széchenyi Zsigmond felhatalmazza herceg Eszterházy főszámvevőjét, hogy néhai atyjának, Györgynek összesen 827 forint 46 dénárt kitevő adósságát folyó évi okt. 2-án a hercegnél levő tőkájének kamatából kifizesse Austerlitz Salamon kismartoni zsidó fiának, Jakabnak.

Cum ego infrascriptus illarum summarum, quibus illustrissimus condam dominus comes Georgius Szécsenyi genitor meus desideratissimus pro quibusdam mercibus hebraeo olim Salomoni Aussterlicz virtute triplicis ordinis literarum obligatoriarum, primarum utpote die 22. Januarii anni 1716. super 186, secundarum vero die 22. mensis Februarii anni 1717. super 400 ac tandem tertiarum die 19. mensis Maii anni 1718. emanatarum super 241 florenis 46 denariis, insimul vero octingentis viginti septem florenis quadraginta sex denariis, id est 827 fl. 46 den. sonantium debitor manserat Jacobo filio praedefuncti Salomonis Aussterlicz, qui mihi declaratas originales literas obligatorias restituit, pro die 2. mensis Octobris anni currentis infrascripti praestandam exolutionem resolvissem, ideo vigore praesentis assignationis celsissimi principatus Eszterházi generalem perceptorem competenti cum honore requiro, quatenus ex censu seu interesse a mea summa capitali pro dicta die 2. Octobris cadente praescriptam octigentorum viginti septem florenorum quadraginta sex denariorum, id est 827 fl. 46 den. summam memorato Jacobo Aussterlicz vel ejus successoribus erga praesentium resignationem, superinscribendamque quietantiam exolvere non gravetur. Datum Szeplak, die 15. Martii anno domini 1734.

Comes Sigismundus Szécsény manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

1734. IV. 21. Nagykároly. Lázár zsidó ezüstöt ad el az uradalomnak.

Az melly 50 latt ezüstött Lázár aréndásom ezüst szerszamaink fell készítetössere adott, lattyat a Gross. 17., az ára extendaltatik Hung. 51. id est ötven egy magyar forintokra. Melly is jövendőbeli arendájában fog acceptaltatni.

Signatum Karoly die 21 Aprilis 1734.

Károlyi Ferenc m. p.

קויט' על ארנדה מעות על סך מ"ב דתל וחצי על שנת 1734 ק(ו)א-מל
ראשון

OL. Károlyi-cs. lt. cs. 11. (200).

1734. május 10. Nemeskér. Prill Izrael kismartoni zsidó még 1718-ban váltóra 170 rajnai forintot adott kölcsön Madarász Imrének, ki azt nem fizette vissza, sem az örökösei, mire herceg Eszterházy Pál Antal ügyésze az örököseket perbe fogta. A vármegyei bíróság az örököseket arra kötelezi, hogy nemcsak a kölcsönadott 170 forintot, hanem időközben 158 forint 10 dénár-ra felszaporodott kamatot és 30 forint perköltséget is fizessék meg. Az alperesek fellebbeznek.

Actio celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterházy de Galantha, qua Israelis Pril haebrei, subditi sui, domini terrestriis, ut A.

contra et adversus

illustrissiman et spectabilem dominas Annam Theresiam illustrissimí domini comitis Antonii de Grunne et Mariam Catharinam spectabilis domini Michäelis Dumanai de Pressi sacrae caesareae regiaeque maiestatis capitaneorum consortes, filias vero spectabilis ac generosi condam domini Emerici Madarász, velut I. I.

Exponitur mihi Sigismundo Bolla incltyti comitatus Soproniensis supremo judici nobilium, qualiter memoratus dominus Emericus Madarász in anno 1718. die vero 18-va Octobris erga literas chartabiancales eatenus de se datas a dicto hebraeo Israele Pril celsissimi domini principis A., ut praemissum est, subdito 170 florenos Rhenenses mutuo levaverit et nec idem, neque praetitulatae dominae I. I., tanquam successores sive summam capitalem sive vero interesse in praesentiarum usque persolvissent damno ejusdem hebraei creditoris manifesto.

Vellet proinde titulus dominus princeps A. praerepetitas dominas I. I. coram me praescripto iudice nobilium ratione praevia in jus et causam convenire, memoratoque hebraeo creditori et subdito suo tam quoad summam capitalem, quam vero interesse et expensas debitam et adaequatam satisfactionem impendi et aministrari, reali etiam et effectiva executione mediante legibus regni sic exigentibus.

Kívül: Libellus actionalis, ut intus.

Sopron vármegye levéltára, Juridica Magnatum, Eszterházy, tomi 2-di nr. 47. Az így megindított perben Nemeskéren 1734. máj. 10-én volt a tárgyalás. A felperest Matyus József hercegi ügyész képviselte, míg az alpereseket Némethy László ügyvéd. A vármegyei bíróság e perben az alábbi ítéleteket hozta:

1., Praesumptione juris pro possessore et tentore literarum chartabiancalium sub littera B. juri exhibitarum militante, nisi procurator partium I. I. in solidationem postulatorum suorum probam sufficientem adduxerit, actionatam praetensionem judaei Pril stare debere.

2., Perspectis articuli 144. anni 1647. tenoribus apparere eundem non de chartabiancis, verum formalibus literis obligatorialibus loqui, diversa itaque harum natura et vi existente virtute chartabiancalium, nisi expresse remissio apposita habeatur, legale interesse semper

praetendi potest. Hinc partes I. I. hic quoque ad idem praestandum a tempore emanationis earundem chartabiancalium ad florenos 158 den. 10 exurgens, salvo tamen errore calculi, prouti etiam ad bonificationem expensarum iam factarum ad florenos 30 limitatarum, non secus exposit causandarum ac occasione complementationis praesentis processus limitandarum obligari.

Pro A. praevia deliberatione contentus pro eadem gratias agit, petitque executioni mancipari.

Pro I. exaudita lata sententia eandem cum tota processus serie cum pace et venia ad primitus celebrandam hujus inclyti comitatus sedem judicariam appellat, quo et referri cuperet.

Pro A. appellatam extra dominium non impugnat.

Deliberatum est.

Peracta executione appellatam partis I. admitti.

Sigismundus Bolla iudex nobilium comitatus Soproniensis manu propria.

Bernardus Mesterházy juratus assessor comitatus ejusdem manu propria.

Kívül: Processus ratione Izraelis Prill.

573.

1734. május 11. Nemeskér. Korlatovics Imre Sopron megye szolgabírája hivatalosan bizonyítja, hogy Pril Izrael kismartoni zsidó herceg Eszterházy Pál Antal földesúri joghatósága alatt áll.

Infrascriptus fateor et recognosco, quod judaeus Israel Pril celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii Eszterházy de Galantha etc, tit. dominali jurisdictioni Kismartoni subjectus sit, super quo praesentem meam extradedi recognitionem. Datum Nemeskér, die 11. mensis May anno 1734.

Emericus Korlatovics inclyti comitatus Soproniensis iudex nobilium manu propria. P. H.

Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy tomi 2-di nr. 47. jelzésű iratcsomóban.

574.

1734. május 25. Berekalja — Kisvölcsej. Darás István sopronmegyei esküdt bizonyítja, hogy amikor Berényben Heteyei Dánielt végrehajtotta Mózes Jakab répcemcskei zsidó 6 forint 50 dénár követelése és a végrehajtási költségek miatt, visszatérőben kocsiját kétszer is hatalmasul feltartóztatták, melyről egy db. sót és egy pokrócot erővel elragadtak és eközben a zsidó fiát is kaszával hátba ütötték.

Infrascriptus recognosco praesentium per vigorem, hogy die 24. praesentis mensis May kimenvén ad terminum in negotio Micskeiensis

judaei nomine Jacobi Mójzes, ut actoris contra et adversus Danielelem Hettyei in Berény residentem, ut I. ac ratione restantiae cerevisiae praetium nempe fl. 6 et den. 50 unacum causatis expensis procedálván, azonban az I. per non venit, convincáltatott. Az A. urgeálván az executiot, die 25. May, hogy szekér alkalmatossághal járván és Simaházárul által akarván az országhuttyán suo modo et ordine menvén Berény felé, a simaházy falu mellet azon országhuttyán a midőn elindultam az alkalmatosságommal, tehát nagy furiával Simaházy tekintetes nemzetes Nagy Mihályné aszun s az fia, tekintetes nemzetes vitézlő Nagy György uram kegyelmék gazdája szolgálvaival edgyütt az ekéktül az szekérbén lévő három befogott lóvakban ragaszkódván és uttyát elálván ki akarván hatalmasul a lóvakat fógny, nem engedvén, azonban a szekérrül egy darab sóót hatalmasul kiragadtak és ellvitték, azzal is megkisisebbéttették és hurczoltak, seutt a sidónak a fiát is az harmadik a kaszával réája juven hádban ütötte. A darab sóót azon gazda mái napigh is magánál tartya avagy hatalmasul akarattya szerént distrahálta. Protestálván azon illellen dólgoókrul és elmenvén azon országhuttyán, azómban hogy Berény felé már mintegy egy hóld földnyire lévén Berénytül, ujóbban a Berény földeken szántó azon uraknak két ekéjek mellett léveo két öregh erős legény szolgálai esztekékkkel előmben szalattak és szintigh ugy az utamat elállották, a lóvakban fégdzsárait megragadták és hurczultak, tartószattak utamban és alkalmatlankódtak. Ött is cum protestatione móndván, lássátok legények, mint nemes embert és a tekintetes nemes vármegyének egy eskütyét az országhuttyában hurczullyátok, hatalmaságót elkövettek vagy az aszonyotok ávagy az aszónynak fia vagy pedigh ty meghadgyátok az árát ez illyetin hatalmasághnak. Azután eleresztvén a lóvaknak meghtartótt zabláit, azómban a másik szolgál a kóczisomtul a szekérrül elragadott és vónt egy pakróczót, el is vitték, azómban hogy a Berény faluban béérkézvén hirem nélkül föllyebb emlétett Nagy Mihályné aszonhoz és a fiához a sidók bémentek és a pakróczót nagy nehezen kérésekre vissza adták. Az föllyebb nevezett sidó is kíván maga részérül a tekintetes nemes vármegyétül perpetrált hatalmasul elkövetett hurczolkodásairul plenaria satisfactiót és contentátiót. Mellyekrül in sui tuitionem et defensionem, futuraque cautione adtam ezen subscriptionem és pöcsétem alatt költ testimonialisomat. Actum die 25. Maii, in possessione Berekallya—Kisvölcsey anno 1734-o.

Stephanus Darás, incltyi comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 111. nr. 3765. Lit. B.
Az aláírás mellett vörös viaszba nyomott nemesi gyűrűspecsét látható.

1734. VII. 18. *Nagykároly. Lázár József bérlő lovat ad el az uradalomnak.*

Az melly egy szörke lovat adott szörke czugban Lazar Joseph Károlyi arendatorunk, annak az ara harmincz Rh. forint, id est 30., arendajában acceptaltatik.

Károly, 18. July 1734-to.

Csaki Kristina m. p.

.1734 קויט' על שלושים דיינש בעד מים על קווארטל שני בשנת

OL. Károlyi-es. It. cs. 11. (198).

1734. *augustus 26. Bécs. Bartolotti Éva Mária grófnő azt a 600 forint kölcsönt, amit ő adott Deutsch Koppel zsidónak és azt a 465 forint kölcsönt, amit még néhai édesatyja, báró Mesko Ádám nyújtott a zsidónak, a felszámítható kamatokkal együtt átruházza Hirsch József Ágoston pozsonyi főpostamesterre.*

Cession,

krafft welcher ich endes vnterschriben und gefertigte diejenige von dem juden Koppel Teütsch von Pressburg den 8-ten Octobris 1732. an mich aussgestellte obligation per sechshundert gulden, dan eine von selben an meinen herrn vattern Adam freyherr von Mesko untern 24-ten April 1733. aussegestellte obligation per vierhundert fünfundsechzig gulden, zusamben eintausendfünfundsechzig gulden betragend an dem kayserlichen oberpostmaistern zu Pressburg, herrn Joseph Augustin Hirsch dergestalten cedire und überlasse, das selber sowohl die 600 fl. capital samt dem biss dato verfallen und etwo weiters anwachsenden und verschribenen 6 per cento interesse, alls auch die andere 465 fl. von ihme juden eincassiren, darüber quittiren und gleich mit all anderen seinen aigenthumb schalten und walten könne und möge, massen umb den werth vollständig satisfacirt worden bin. Urkund dessen meine hirunter gestellte förtigung. Wienn, den 26-ten Augusti 1734.

Eva Maria Bortolotti gräffin von Borthenfeldt
gebohrne freyin von Mesko.

Pozsony megyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratsomóban.

1734. X. 3. *Nagykároly. A sör- és pálinkafőző reparálási költségei.*

Lévén speciális commissioja Meltosagos Generalis uramtul eő Excelenciajatul itt való Károlyi arendator Lazarnak, hogy az melly épületet szükséges képen tétet az arenda haznál, az acceptaltassék, mellyre nézve

magam is meg vizsgálván ottan töb munkát, leg elsőben is az köméve-
seket, a kik ser és pálinka haz, ugy szalad szaraszto haz körül dolgoz-
tak harman tizen eött nap, de mivel néha kesöbben állottak az munka-
hoz, azon okbul mindeniknek disculkáltam két két napot és így fizató-
dott Lazar által

Az kömives mesternel 13 napert á gr. 7.	Rh. f.	4x33
Az ket kömévés segetöknek ugyan tizenhárom három naponkent a gr. 5.—	Rh. f.	6x30
Az épülethez kivantato 200 kévé nádert kettejével egy polturan téssen		2.30
Azon épületnek nadal valo kötesseert 9 nap à maria 1, egyikének		2.33
masikanak, a ki segítette ugyan 9 napra a gr. 4, téssen		1.48
4 sing vas az szalad szaraszton lévő két geren- dákknak öszve foglalassaert á pol. 7		42
Kovacsnak munkajaért		— 30
daralo malomnak reparatiojaért 9 marias		2.33
Mind öszve téssen	Rh. f.	21x39
Ezeken kívül Méltosagos Generalis uram eö Excellenciája paran- csolatjából vött Képiironak valo Fain Goldot hat papirossal, melyet maga eö Excellenciájának praetestatunk.		3
item 6 lat kénessot a gr. 4		1 12

Summa summarum Rh. f. 25x51.

Melly is pro anno 1734 obvenialó arendájában fog acceptaltatni meg
irt Lazarnak.

Signatum Karolyi 3. 8-bris 734.

Badda Gábor m. p.

קויטען פֿרעפעקטיש על ק"ה דתל דיניש יז מיר בעינן ייערן אין ארנא
מעז בשנת 1734.

OL. Károlyi-cs. lt. cs. 11, (191).

578.

1734. október 27, Kismarton. Schlesinger Izrael köszegi zsidó halála
után a fiai megegyeznek abban, hogy közülük az egyik testvér: Márk
Köszegre költözzék és az 1055 forintra becsült raktárt kiárusítsa. Ami
hasznot el tud érni, az az övé. A köszegi családi házat és a szőlőt, vala-
mint a boltot is 3 évig bírhatja, de tartozik évi 15 forint házbért fizetni,
az adót megadni és a szőlők megművelésének a költségét is viseli.

An heint zu ende gesezte dato ist zwischen meine brüder, herrn
Moyses Löw und Samuel Israel Schlesinger an einen, dann Marx Israel
Schlesinger anderte theilss nach volgenter contract aufgerichtet und
geschlossen worden, wie folgt:

Erstlichen ist verabredet und geschlossen worden, ess solle sich der
Marx Israel Schlesinger nacher Günss begeben und diejenige lauth in-
ventur in Günss sich befintete wahren, welche dem ersten posten ange-

sezet worden, ist eintausend funfundfunfczig gulden kr. 10, solchen zuversilberen und vorkaufen und bey zusammenbringung oder besurg funffzig gulden gelt alsogleich an ihme meine brüder zu behendigen, dahingegen

2., ist es von seithen dem Moyses Löw und Samuel versprochen der provitt, was mentionirte wahren abwerfe, wirdt er Marx alleinig vor sein mihewaldung zu genissen, wie nicht weniger wüth

3., des verstorbener Israel selig seines geweste behausung in Güns, anjezo aber dem Moyses Löw Samuel gehörig auf trey jahr nach ange-setzten dato dero gestalten zugelassen zu bewohnen, dass er Marx nicht mehrers in bahre gelt jährlich, alls funffzehn gulden zu bezallen hat, wie auch die steyer und gaben selbste er Marx abzuführen schuldig ist.

4., Hadt mann sich mit ihme Marx dahin verstanden, alls er auch dem genuss von weingarten, als auch dem jährlich tragenden gewelbzinn mit diser condition auch auf drey jahr zu geniessen hath, das er auf seinen spessen solchen weingarten arbeiten muss lassen.

5., Solte ahne wider verhoff mier Marx Israel nicht acorat die gelter vor die verkauffte wahre abfihren und nicht contractmesig zu halten, so ist er verbunden also gleich widerumbe, alls iheme Moyses Löw et Samuel sowohl vohren hauss und gewelb, als weingarten abzutretten und an iheme widerumen ohne mindeste exception oder einrödt ales zu übergeben und einzurauhmen schuldig. Uhrcont dessen sein sein zwey gleich lauthente exemplaria aufgerichtet und mit hendt und petschafft fertigung zugestellet worten, so geschehen Eysenstatt, den 27. October 1734.

Marx Israel Schlesinger.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1734. okt. 21.

Egykorú, egyszerű másolat papiroson.

579.

1734. december 6. előtt. Deutsch Koppel zsidó számlája báró Mesko Adámnak az utolsó 5 évben szállított tüzelőfáról, szénáról, szalmáról, zabról és egyéb áruról, főleg a konyha részére szükséges élelmiszerről és zöldségről.

Specificatio quidnam illustrissimo domino baroni Adamo Mesko in lignis, foeno, stramine, avena et aliis mercibus ac rebus in quinque annis dederim.

1., Primo omni septimana 3 metretas avenae, metretam interdum pro den. 50, saepe 40 den., necnon 35 coemi, facit per septimanam 24 grossos, annuatim vero computando fl. 60, in toto per annos quinque fl. 300.

2., Pro foeno, stramine hebdomadatim dedi 18 grossos, annuatim 45 fl., . . . fl. 225.

3., Pro lignis tempore aestivo orgiam pro 15 grossis, facit pro $\frac{1}{2}$ anno fl. 18 den. 75, hinc pro $\frac{5}{2}$ annis fl. 93 den. 75.

4., Tempore hyemali in duas fornaces et ad coquendum hebdomadatim exposui fl. 2, facit per medium annum fl. 50, pro $\frac{5}{2}$ annis fl. 250.

5., Ad sex vices dedi ex praestantiori panno Hollandico 24 ulnas a per 4 fl. computando facit fl. 96.

6., Pro pelle vulgo zobel, necnon lynce ac manica fl. 100 den. 80.

7., Pro stropheolis sericeis fl. 23 den. 60.

8., Pro praestantiori linteamine 3 frustra fl. 46 den. 30.

9., Pro novo apparatu ad equos Viennae coempto exposui fl. 35.

10., Item dedi 6 fasciculos ex rubro coreo ad Nikuth, fasciculum pro 5 fl. computando fl. 30.

11., Pro nigro sericeo peplo fl. 2 den. 50.

12., Aurigae quovis anno novum liberiam, annue constabat fl. 20, pro 5 annis facit fl. 100.

13., Item appromisit mihi illustrissimus dominus baro, quod commercium cum Marco Hirschel ratione vinorum in effectum deduxerim, unde dominus illustrissimus annue fl. 1000 lucri et emolumentum habuit, pro fatigiis meis dare fl. 600.

summa facit fl. 1902 den. 95.

Specificatio expensarum ac rerum propria mea parata pecunia comparatarum et domino illustrissimo baroni Adamo Mesko in quinque annis datarum:

14., Primo dietim 3 lb. carnis bubulae, facit hebdomadatim exceptis diebus jejunii 15 lb., pondus computando per den. 5., interdum etiam 6 den. in serca annuatim facit fl. 40, per quinque annos fl. 200.

15., Item pro piscibus hebdomadatim exposui fl. 1, facit 250 fl.

16., Item pro carne vitulina, agnina, necnon aliis volatilibus dietim exposui grossos 8, facit annue 100 fl., pro quinque annis computando fl. 500.

17., Item pro oleo ad usum, necnon rappis, caulibus et aliis culinariibus exposui hebdomadatim den. 50, facit per annum fl. 25, hinc per 5 annos computando fl. 125.

18., Pro aromatis, caffe, thee, zacharo hebdomadatim exposui fl. 1 den. 25., annue fl. 62 $\frac{1}{2}$, per 5 annos fl. 312 den. 50.

19. Pro quaternis currulibus occasionibus cum dominus illustrissimus baro in persona Sempronium descendisset, exposui fl. 24.

summa facit fl. 1411 den. 50.

Summa prima, quae data in expensis fl.	1902 den. 95.
cum alia computata, quae se extendit ad fl.	1411 den. 50.

facit in toto fl. 3314 den. 45.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

1734. december 6. Dávid Jakab zsidó és Izsák Wolf köpcsényi zsidó tanúvallomásukban megesküsznek arra, hogy amit Deutsch Koppel zsidó számlájában felsorolt báró Mesko Ádámnak szállított árukról, az valóban úgy is van, azonban sem a mennyiségre, sem pedig azok árára nézve biztos tudomásuk nincs.

De eo Utrum

1-o. Es zeüg gesehen, gehört oder ob ihme bewust, dass jud Koppel Teütsch weyland herrn baron Adam Mesko täglich mit 3 pfundt rindtfleisch, auch kalbfleisch, geflügel und andern kuchel victualien, auch gewirtz, cavve, the und zucker 5 jahr versehen.

2-do. Ob zeügen bewust, dass gedachter Koppel Teütsch erwehten herrn baron Adam Mesko alle wohchen drey metzen habern, heü, khack und holtz über fünff jahr auf rechnung stets gleich, wie vorgehende sachen verschaffet.

3-io. Ist zeügen auch dieses bewust, dass er jud erwehten herrn baron an waaren zur mundur, so wohl vor sich, als dessen bediente vieles auf rechnung gegeben, auch gutschier und andere sachen erkauffet, so wie es in denen beilagen sub nr. 1-o begriffen und specificirt, auch in solcher quantitaet.

Anno 1734. die 6-ta Decembris in figura inclytæ sedis dominalis Palffianæ super præmissis punctis juramentalis facta est examinatio.

Erster zeug jud Jacob David saget aus nach corperlicher eyd, und zwar auf den ersten punct, dass fatent bey (tit.) herrn baron Mesko aus-und eingangen und weiss, das jud Coppel Teutsch gedachten herrn baron von Mesko wann derselbe hier gewesen, täglich mit 3 lb. rindfleisch, auch kalbfleisch und bissweilen lämmernen fleisch, geflügel und andern kuchel victualien, auch gewürttzn, caffee, then und zucker fünff jahre durch versehen habe.

Ad 2-dum dass haber und heu et reliqua durch den Koppl vor baron Mesko seyen erkaufft worden, seye ihm bewusst, weilen er selbstent auch offters habern eingekauft hat, ob aber justament diese quantitaet wochentlich seyen geliefert worden, wisse er nicht.

Ad 3-tium dass der jud Koppel vor herrn baron Mesko die in der specification sub nr. 1-o enthaltene posten præstiret, und zwar sub nr. 1, 2, 3, 4. seye fatenten bewusst, weilen er selbstent öfters auf des Kopl sein befehl und mit sein geld dergleichen erkaufet, ob es aber eben so viel und so theur gewesen, könne er nicht sagen. Ad positionem 5-tam wisse fatent, das 6 ellen fein tuch vor herrn baron Mesko seyen gebraucht worden, weilen er es selbst hereingebracht, den werth aber wisse er nicht. Ad 6, 7 et 8-vam positionem dass alles seye durch den Kopl an herrn baron Mesko richtig geliefert worden, aber den preiss wisse er nicht. Ad 9-nam die geschier seye geliefert worden, wie ihme auch der Kopl gesagt hat, als er sie von Wien gebracht, das sie etlich 30 gulden kosten. Ad 10-mam die 6 buschen leder sind von Kopl in des baron Mesko sein castell nacher Nikutsch zu sessel und tischdecken

genommen worden, den preiss aber wisse er nicht. Ad 11. et 12. positionem wisse er, das dem also sey, doch den preiss weiss er nicht. Ad 13-am von baron Mesko hatte er selbstn gehört, das er ihm 500, nicht aber 600 fl. versprochen habe.

Secundus testis Wolff Isaac judaeus Köpcséniensis juratus examinatus fatetur:

Ad 1-mum per omnia directe, weilen er über 30 jahr bey herrn baron Mesko hoffjud gewesen, auch täglich da war und stetens, wann herr baron oder seine bediente etwas benöthiget gewesen von victualien, der Koppl solches, auch sogar den petersil geschafen müssen.

Ad 2-dum per omnia aequae directe addito, dass wann sie dahier keine stroh zum gehack bekommen können, fatent solches von Kitzeo mit des Kopl seinen geld schafen müssen.

Ad 3-tium ad positionem 1-am das wisse er, das wöchentlich 3 metzen haber seyen geliefert worden, item ad positionem 2,3. et 4. den gewissen nummer wisse er nicht, seye aber so wohl von heu, als auch holtz genug da gewesen, nachdem der Koppl livrant von baron Mesko worden, da es vormahlen so kalt manchmahl in des baron zimmer gewesen, dass er auch die finger kaum hat rühren oder schreiben können. Ad positionem 5-tam wisse fatent, dass der jud Koppl dem baron Mesko 2-mahl seines tuch auf ein gantzes kleid gegeben, den preiss aber weiss er nicht. Ad 6,7 et 8. weiss er, dass alles an baron Mesko geliefert worden, den werth aber wisse er nicht mehr, seye ihm entfallen. Ad 9-nam die geschier habe er fatent selbstn geholffen einmachen, als sie nach Oedenburg geführt worden. Ad 11. et 12-am positionem seye ihm wohl bewusst, dass der baron alles empfangen. Ad 13-am fatent wisse, dass der herr baron Mesko dem Koppl wegen den Marcus-Hirschlichen weinhandl per 6 jahr alle jahr 100 gulden versprochen.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

581.

1734. december 6. után. Deutsch Koppel zsidó megesküszik arra, hogy báró Mesko Adám részére kiállított számlája minden tételében az igazságnak megfelelő.

Ich Kopl Teutsch jude schwöhre bey den lebendig Gott, bei den heiligen Gott, bey den allmächtigen Gott, der himel und erden, dass meer und alles, wass darinnen ist, gemacht hat, dass alles und iedes, wass in der producirten und von meinen zeugen beschwohrnen specification begriffen und aussgesetzt worden, herrn baron Mesko wirklich gegeben und mir nicht bonificiret worden, auch das mir gedachter herr baron die in der specification begriffene und angesetzte recompens wegen mit jud Markus Hierschl in standt gebrachten weinhandl wirklich versprochen. Und so dieses nicht wahr ist, so verschlinge mich die erde etc., etc.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

1734. december 10.—1735. szeptember 27. Sopronnyék és Lakompak. Ullarich János sopronnyéki tisztartó elismeri, hogy a Sopron megyei zsidóságra ez évben 500 forint állami adó lévén kivetve, ebből a lakompaki zsidókra 60 forint 30 dénár esett, mely összeget hiány nélkül megfizették. 1735-ben ugyanezek a rájuk eső 50 forint állami adót Stipsich Adám tisztartónak megfizették.

Anno 1734. zur halb million subsidional quantum solle die judenschaft tollerirt in dieser Ödenburger gespanschafft 500 florin beytragen, worzufallent nach ihrer unter sich gemachter proportion repartirter auf die Lakenbokeri juden gemeinde 60 florin 30 denaren, welche selbige ohne anstandt zallen sollen oder in widrigen mit execution wirdt beleet werden. Nekenmark, den 18. Octobris 1734. Stephan Joseph Rhorer inspector.

Den 10-ten Decembris 1734. das Lakenbacher juden quantum obstehender massen durch herrn verwalter Adam Stipschizen mit 60 florin 30 denaren zu meinen handen empfangen. Interim bescheine Nekenmark, ut supra, Johann Vllarig verwalter.

Dass original dieser abschrifft ist in Lakenbacher herschaffts rathambt zu finden in protocoll gleichlauthend.

Die Lakenbacher judenschafft erlegt ihr subsidionall quantum pro dieses instehende jahr vermög tit. herrn praefecto ergangenen beföhlch mit 50 florin richtig. Actum schloss Lakenbach, den 27. Septembris 1735. Adam Stipschicz. Id est 50 fl.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 843—4. Ez az irat másolatban megtalálható uo. az 1739. évi közgyűlési iratesomóban a szeptember havi iratok között.

1734. december 3—23. Hassan basa, török kereskedő, Bécsből Törökországba visszatértében a pozsonyi vásárban Austerlitz Mayer és Hirschl kismartoní zsidóknak 60 köteg szattyánbőrt adott el 360 forintért, míg a zsidók cserébe zsebórát ajánlottak fel. Hassan egy erősen aranyozott sárgaréz zsebórát választott ki és azonfelül készpénzben még 140 forintot kapott kézhez. 4 nappal később a basa gróf Pálffy Jánosnál panaszt emelt mondván, hogy a zsidók őt becsapták, mert aranyóra helyett sárgaréz órát adtak neki. Gróf Pálffy úgy ítélte, hogy a csere érvénytelen legyen, a török kapja vissza a bőrt, a zsidók pedig az órát és a 140 forintot. Ezt a török nem fogadta el, hanem követelte a hiányzó 220 forintot és perre vitte a dolgot.

Species facti.

Ein türckischer handelsmann Hassan bassa genannt seinen vergebennach von Wienn in die Türckey zurückreisende verhandelte einigen ju-

den von Eisenstatt Mayer und Hirschl Austerlicz bey jüngst verstrichener marcks gelegenheit, als den 13. Decembris 1734. in Pressburg 60 buschen schoff-fehl, jeden derselben per 6 florin gerechnet, so und dergestalten, dass ihme der gesezte preiss in einer summ 360 floren austragende mit geld oder andern effecten abgeföhret werden. Weiln nun des türckischen kauffmann seine waaren weit über des drittel übersezt, folgsam mit paaren geld auszuzahlen weder kauffmanns art noch nüzlich zu seyn gedachte juden befunden, als suchten die juden mit den Türcken stich oder tauschweise über einzukommen. Zeigten ihme Türcken auch dessentwegen 3, eine aus klaren gold, eine von messing auf gold art gefertigte und starck vergoldete, dann aber eine silberne sackuhr mit darstellung, dass sie ihme erstere vor solche ausgesezte waaren hingeben wollten, wenn er ihnen noch darüber etwas herauszahlen wollte, doch wollt sich gedachter Türck zur verlangten herauszahlung nicht verstehen, sondern erwehlete sich die andere aus messing auf gold art gefertigte uhr mit begehren, die juden sollten ihme annoch 140 floren in paaren geld darauf zahlen. Der handel ward richtig und hat erwehnter Türck die 140 floren samt der uhr, die juden hinwiderum die 60 buschen schoff-fehl genommen. Nach verflussung 4 tagen kommet gedachter Türck bey ihro hochgräfflichen excellenz herrn graffen Johann Palffy von Erdöd (tit.), als hätten die juden ihme eine messingene uhr vor eine goldene in 220 floren verkaufft bittlich ein mit verlagen, dass sie juden ihme entweder die 220 floren bonificiren oder aber eine goldene uhr verschaffen sollten, ihme solcher art zu seinen regress zu verhelffen. Worauf denn auch ihro excellenz in ansehung dessen, dass der Türck ein fremdling, ungeachtet dass die juden den hochfürstlichen Eszterházyschen hauss unterthan, die sachen also gleich zu untersuchen angeordnet. Als nun die sach zur untersuchung kommen und obgenannten Türck zweyer seiner unterhandler und respective bediente über dieses, dass ihm solche uhr von denen juden vor eine goldene gegeben worden, juramentalisch abhören lassen, die juden hingegen solches benemende nicht nur dass solches kein ordentlicher kauff oder verkauff, woll aber ein stich und dausch-handel gewesen, bey welchen mit nichten auf den eigentlichen wohrt der sachen oder waaren, so in den handel kommen, nur einzig auf der handlenden belieben und willen gesehen würde so und dergestalten, dass wenn einmahl der dausch-handel vollzogen, keiner parthey von selben wiederum abzustehen zu stünde vorgewendet, sondern auch dass dieses, dass der von den Türcken in 360 fl. angesezte wehrt der schaff-fehl sich nach ausweisung der unpartheyschen schätzung sub A. nur auf 210 floren sich erstrecke vorschüczende, in fall solcher handel ex fundamento rechtlicher und strenger weise sollte untersucht werden, auch da in ansehung dessen, dass des Türcken anforderung nicht mehr als 210 floren von rechts wegen austrüge, sie hingegen ihme 140 floren in paaren geld erleget, die uhr aber, so auf gold art gearbeitet, auch ein gutes werckt ist, vor 70 floren angesezter stehen möge, kein betrug erhellete, satsam dargethan.

Als ist von ihro hochgräfflichen excellenz gnädig decretiret worden,

dass solcher dausch-handel soll null und nichtich seyn, folgsam die juden nach zurücknehmung der uhr und 140 floren schuldig seyn sollen, den Türcken seine waaren zurückzustellen, wie solches aus beylag sub B. zu ersehen.

Weil nun der Türck dieses nicht eingegangen, sondern seine sachen in der juden competenz zu suchen willens, als wäre selbe so wohl aus erstgemelten ursachen, als auch darum, dass in fall sie zu abführung der von den Türcken vor die uhr angesetzten 220 floren sollten bemüssiget werden, dieselben nicht nur in 150 floren ohnfehlbarh damnificiret wurden, sondern auch wegen ihrer so grosse in Pressburg gehabten versaumnus und unkosten zu kürcz kommen müsten.

Kivül: Species facti in negotio judaeorum Kismartoniensium Mayer et Hirschl Aussterlitz cum quodam Turcico quaestore Hassan bassa nominato controverso die 3. Decembris (sic!) 1734.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804. Ez iratban említett A. melléklet szövege így hangzik:

Dass wür endtes vnterschribene die durch beede juden von Eisenstadt Meyer vndt Hyrschl Austerlitz verflossenene hiesigen Luciae jahrmart von einen Türcken er- oder eingehandlete sechszig buschne weisen türckischen satyan in gegenwart ihro hochgräfflichen excellenz herrn herrn generall veldtmarschalen graffen Johannis Palffy (tit.) bestelten rändtmeistern herrn Christian Erdl, wie auch des löblichen Presburger comitats geschwornen commissario herrn Verebely durchsehen vndt betrachtet vndt weillen deren etwelche buschen zwar gueth, etwelche schlechter vndt einige gar sehr schlecht, selbe nach jezigen werth jeden buschen per drey und ein halben gulden Rheinisch, id est ad 3 fl. 50 den. geschätzt glaubendt, das diesse schätzung bilich und christlich, auch hindurch weder dem kauffer noch verkauffer einiges vnrecht zugefüeget werde. Zu mehrerer glaubwürdigkeit dessen wür uns bede eigenhändig vntergeschriben und unssere gewöhnliche petschafft beygedrukt, so geschehen den 23-ten December 1734. in Presburg.

Joseph Kiper undt Steppfan Fatavius, beede burgerliche zischmanmacher meister allhier.

Coram me Christiano Erdl rationista.

Coram me Andrea Verebely comitatus Poseniensis vicejudice nobiliu manu propria.

Ez eredetben meglévő melléklet mellett egykorú másolatban csatolt B. melléklet szövege viszont ez:

Nachdeme des inbemelden supplicanten Rätzischer bedienter und Ratz Michl über dieses einen eyd abgelegt, dass der jud die inbemeldte uhr anstatt einer goldenen ihme supplicanten gegeben, ist bekant, dass der jud alle ihme vor die uhr und 140 fl. baares geld gebene felle dem supplicanten habe zurückstellen wollen, allermassen auf solche weise der gantze handel in rauch aufgegangen und was zugleich vor die felle gegeben worden, als die uhr und obberührte 140 fl.,

dasselbige wiederum zugleich hätte zurückgestellt werden sollen und dieses von rechts wegen. Alldieweilen aber supplicant mit solcher gerechtsamen accomodation nicht zu frieden seyn will und der beklagte jud nicht unter unsern, sondern des fürstlichen Eszterhazischen hauses schutze stehet, als wird hiermit supplicant mit seiner anforderung zu des juden grund- und schutzherrn, als zu dessen instanz und richter abgewiesen. Pressburg, den 21-ten Decembris 1734.

Johann graff Pálffy.

Dass gegenwärtige copie mit der original indorsation von wort zu wort collationiret und gleichlautend seye, wird hiermit attestiret anno et die, quo supra.

Christian Erdl rändtmeister.

584.

1734. december 20. után. Austerlitz Mayer és Hirschl kismartoni zsidók kifogásai Hassan török basa tanúinak vallomása ellen.

Ad instantiam partis A.

1-mo ist der Ráz Michäel nebst dem andern des Türkhen dorth-mahlige bedienter gewesen, auch solches die species facti, auch decre-tirung mit lit. B. ihrer exzellenz herrn graffens Pálffy (tit.) bezeiget.

2-do kan der Ráz Michäel in testimonium nicht genohmen, weniger zu ein jurament hätte sollen geben werden noch desselbste in mün-desten zu attendirn ist, masster er bey dem gefundten stichhandl nicht beywesent gewesen, nuhr der Türkhe, die juden vnd sein bedienter, Demitre.

3-tio ist ermelter Demitre bey vnsern endlichen einschlag vnd handtraichung beygewessen, des Mayr vnd des Türkhen handt beede zusamb auf einander gesetzt mit verthullmätschung, das der Türkhe sich vnd denen juden alles glikh wintsche zu disem tauschhandl, das, wan die vhr auch sein leder keines ader beedes kein kreüzer wert währe, so hat es bey disen tauschhandl allerdings sein verbleiben, welche wort wär jurato zu affirmiren ehrbietig, auch er Demitre mit guethen gewüssen nicht widerlegen kan.

4-to ist genueg, das wür juden vns freywillig vnd offenherzig er-bothen mit ihme zu ein vhrmacher zu gehen vmb erkhenen zu lassen, das wür ihme ein guthes vhrwerkh vertauschet haben, welches er Türkhe aber nicht verlanget, worauf evidentissime abzunehmen, das wan wür ihme Türkhe ein goldene vhr einzureimen vermainet hätten, das offertum nicht gethan haben wurden zu einem vhrmacher darmit zu gehen.

5-to von den dritten des Türkhen seiths zuproduciren vermaindt-lich zaigen ist bey der angeordneten graff Palffischen commission ab-solute keine meldung beschehen vndt vor darumben, weillen er weder vor noch bey dem tauschhandl gewesen noch ihme gesehen, weder kennen, einfolglich vor kein zeügen anzunehmen.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iurídica fasc. 113. nr. 3804.

1734. december 31. *Hassan basa török kereskedő panaszával, hogy Austerlitz Mayer és Hirschl zsidók őt csúnyán becsapták, a bécsi haditanács-hoz fordul és megfelelő intézkedést kér.*

Hochlöbliche kaiserliche hoffkriegsrath etc.

Durchleüchtigster fürst!

Gnädigst auch gnädig hochgebietende herren etc. Zufolge der aydlich gethannen aussag A. erhellet des mehreren, das mich der gegenheil mit einer vor goldt verkaufften, aber nur von messing gewesten uhr schandlichen hinterführet und sowohl dessenthalben, als auch deren anderen waaren einen grausamben schaden beygefüeget, welchen ich auf keine andere weiss hereinbringen kann ausser dass auf die in Prespurg sich befindlich bey dem alldorthigen comitat aufbehaltenen waaren ein hochrichterliches verboth gemacht werde und da dieses von da aus beschehen mues und der beclagte vigore verordnung B. dahin nicht gehörig, als gelangt an euer durchleücht exzellenz und gnaden etc. mein unterthänig gehorsambste bitten hochdieselbe geruhen auf oberührt sich in dem Prespurger comitat befindlichen gegenheils waaren in ein hochrichterliches verboth absente zugewilligen und dessentwegen das behörige alldahin ergehen zu lassen mich de damnis, sumptibus, expensis, interesse ac alio quocunque protestabili protestando — empfelhend.

Eüer durchleücht exzellenz und gnaden etc. unterhänig gehorsamster Assan passa janitshar und türckhischer unterthan.

Kivül: An einen hochlöblichen kayserlichen hoffkriegsrath etc. unterthänig gehorsambes anlangen und bitten Assan passa türckhischen unterthanns contra N. Austerlitz juden pro ingebetten gnädigste verboths gewillig und dessentwegen verfüegung betreffend.

Praesentiert den 31. Dezembris 1734.

Widerumb hinauszugeben und wirdet supplicant nach innhalt innligenden de dato 21-ten Dezembris 1734. von dem herrn feldmarschallen Johann grafen von Palfy in sachen ertheilten bscheid seine anforderung bey dem herrn fürsten Esterhazy, als des beklagten juden geherigen instanz weithers anzubringen wissen.

Ex consilio bellico Wienn, den 4. Janner 1735.

Johann Conrad von Kramer manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804. A B. alatti melléklet közölve 583. sorszám alatt, míg az A. alatti melléklet szövege ez:

Anno 1734. die 20. Dezember in libera ac regia civitate Posoniensi comitatui ejusdem nominis adjacenti situata pro parte et ad instantiam subditi Ottomanicae Portae Hassam bassa janitsarii penes generalem spectabilis domini vicecomitis Ladislai a Schlosberg etc. (tit.) exmissionem sequentium testium fassiones excepti modo et ordine sequentibus:

De eo utrum?

1-o scitne aut praesens fuitne testis occasione proxime praeteritarum nundinarum, dum judaeus Mayer Austerlitz Kismartonii habitans certas merces et pelles szattyán dictas a Turca Hassam bassa accorderasset, quantae quantitatis fuerint merces et quantum eidem Turcae in parato, quantum item in aliis rebus et qualibus pro exsolutione contenti mercium praetii judaeus dederit?

2-do scitne aut viditne testis, quod praedictus judaeus praenuncupato Turcae horologium dicendo aureum esse in 220 florenis dederit cum ea declaratione, quod si idem horologium aureum non esset, quod idem Turcae 100 aureos dare velit, interim tamen horologium idem ex orichalco confectum vix 20 florenos valere compertum sit.

3. Nonne verum est et id, quod idem judaeus dixerit, ne hoc horologium multis Turca monstret, cum mali homines reperiantur, qui eundem tricesimae et telonio deferrent, compelleretur ad solutionem tricesimae et telonii, taliterque praefatum Turcam deceptit.

Primus testis Demetrius Diskuli annorum 35, quaestor Graeci ritus, civis alias Jauriensis, deposito corporali juramento fatetur ad primum: nescit quantitatem mercium, quantum Turca judaeo dederit aut hic quantum in parato eidem Turca dederit.

Ad secundum praesens fuit et audivit, quod judaeus horam, quam fatens ipse etiam in manibus habuit, Turcae in florenis 220 tradendo dixerit, eandem horam esse auream et si aurea non est, quod eidem Turcae centum aureos dare et de omni damno emersuro satisfacere velit.

Ad tertium nihil.

Secundus testis Michael Cacsiojan quaestor Graeci ritus, Posenii degens, annorum circiter 33 deposito corporali juramento fassus est ad primum se omnino praesentem fuisse et interpretem apud Turcam agendo vidisse, quod occasione nundinarum Poseniensium in Deutro denominatus Turca judaeo Mayer Austerlitz Kismartonii habitanti pelles szattyán nuncupatas dederit in accordato pretio 360 florenorum, in quorum complanationem praefatus judaeus 140 florenos in parato deposuit et in 220 florenis horam eidem dederit.

Ad secundum scit et vidit, quod judaeus eidem Turcae horam asserendo auream esse, pro mercibus acceptis in summa 220 florenorum tradiderit cum hac declaratione reiteratis vicibus facta, quod si eadem hora non comperiretur esse aurea, semper de damnis satisfacere et centum aureos eidem Turcae deponere velit.

Ad tertium scit et ex ore ejusdem judaei audivit, quod Turcam praefatum monuerit, ne eandem horam multis monstret, cum tales mali homines Posenii reperiantur, qui eundem Turcam officio tricesimali et teloniali deferrent, ubi vel hora eadem confiscaretur vel idem Turca ad solutionem tricesimae et telonii adigeretur, quam tamen horam cum uni alterive idem Turca monstrasset, ex puro orichalco confectam et deauratam vix 20 florenos valere, adeoque se positive ex praeconcepta malitia deceptum esse expertus est.

Tertius testis Demetrius Chuny aequae Graeci ritus, annorum 21 juratus examinatus fassus est:

Ad primum quod praesens fuerit et viderit Turcam in Deutro denominatum judaeo Majer Austerlicz Kismartonii degenti pelles szattyan dictas in convento praetio 360 florenorum vendidisse et in horum complantationem judaeum Turcae in parato 140 florenos et in 220 florenis horam dedisse.

Ad secundum fatetur, quod horam Turcae tradendo audiverit a judaeo horam esse auream et quod si auream non esse comperiretur, centum aureos eidem Turcae dare et de omnibus damnis eidem satisfacere ac parato aere compensare velit.

Ad tertium dixisse judaeum et id, ne horam multis hominibus Turca monstret, cum tales reperiantur homines, qui eundem officio tricesimali et teloniali deferrent et evenire posset, ut eadem hora vel confiscaretur vel vero Turca tricesimam et teloneum solvere deberet, taliterque Turcam ad acceptationem ejusdem horae, quam postquam Turca nonnullis monstrasset, tantum ex orichalco confectam et deauratam vix 20 florenos valere comperiit, dolose induxerit idem testis sub juramento fassus est.

Super qua praevio modo per me peracta inquisitione et juratis testium fassionibus praelibato instanti Hassam bassa futura pro cautela necessarias manu propria et usuali nobilitari sigillo meo roboratas extradedi literas testimoniales. Actum loco, anno et die, quibus supra.

Andreas Verebely incliti comitatus Poseniensis vicejux
nobilium manu propria.

586.

1735. február 4. A kőszegi városi tanács ítélete szerint a rohonci zsidók által a kőszegi mézárosoktól megvett marhabőrök ez alkalommal a zsidók birtokában maradnak, a jövőre nézve pedig a mézárosok egyezzenek meg a tímárokkal.

Anno 1735. die 4. Februarii.

Aminémü controversia vigeált az ittvaló timarok és rohonczi zsidok között bizonyos ugyan ittvaló mézárosoktól vásárolt bürek vegett, így decidaltatott: mivel in figura senatus comprobaltatott, hogy jóllehet az ittvaló tímárok is kérték légyen, de azéránt megh nem alkudhatván azalatt á zsidok elljövén 2-dario alku szerént azon büreket meghvették és az árrokat is in instanti tetették mégh ezelőtt egy holnappal, ámint á meszarosok is recognoscálták és azulta sub haebreorum voltak á bürek, a tímárok pedigh csak mast, midőn ell akartak vinni, insinualták magokat, azért á bürek pro isto actu á zsidoknak adjudicaltatik. Pro futuro pedigh á mézárosoknak imponaltatik, hogy polgari hüteket előttök viselvén polgártarsaikkal fortélyossan ne alkudgyanak és á timarok is azon legyenek, hogy annualis contractust ineallyanak, ugy minden vizáلكodás tolaltatni fogh.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 327—8.

1735. március 6. *Moses Cassuto, gazdag olasz-zsidó drágakő-kereskedő, Firenzéből elindulva Palesztinába, Szíriába, Törökországba utazik és visszafelé tartva útbaejti Magyarországot. Leírja, mit látott Budán. Úgy látszik, hogy a zsinagógát Óbudán látta.*

Itt egy zsinagóga van, néhány zsidó a katonaság élmezőnyével foglalkozik. A nagy hitközségből sokan Új-Budán élnek, amely külváros s csaknem teljességében a zsidóktól lakott. Túlnyomórészt borral és sörrel foglalkoznak, amelyet párolnak, kevernek és szétosztanak itt és más városokban.

R. Barnett: *The Travels of Moses Cassuto. Remember the Days. Essays on Anglo-Jewish History presented to Cecil Roth. London, 1966. 94.* Az olasznyelvű útinapló több kéziratban van meg, egy az oxfordi Bodleianában.

1735. március 10. *Moses Cassuto utazása során eljut Pozsonyba s ott leírja, hogy a nagyszámú zsidóságnak van egy zsinagógája. Az asszonyok is üznek kereskedést és igény van ékszerekre.*

A város a magyar királyság fővárosa volt. A zsidóknak itt van egy zsinagógájuk. Nagy számmal élnek e városban és gazdagok. Az asszonyok inkább foglalkoznak kereskedéssel, mint a férfiak. Kiszolgálják az üzletekben derüsen. Nagy igény van ékszerekre, mert a nemesség kedveli.

R. Barnett: *The Travels of Moses Cassuto. Remember the Days. Essays on Anglo-Jewish History presented to Cecil Roth. London, 1966. 94.*

1735. március 22. előtt. *Schlesinger Izrael Márk kőszegi zsidó a királyhoz fordul panaszával, mivel a kőszegi városi tanács elé idézték és ott közölték vele, hogy a kőszegi házát 14 napon belül adja el, mert ha nem, akkor hatóságilag fognak vele szemben eljárni. Ez irányban a király védelmét kéri, hogy a házát megtarthassa az atyjának adott királyi kiváltság alapján.*

Sacratissima caesareo-regia majestas, domine domine clementissime!

Humillime ac lamentabiliter altefatae majestati vestrae repraesentare cogor, qualiter quidem defunctus parens meus Israhel Schlesinger virtute benignissimi per majestatem vestram sacratissimam eidem, uti et fratri suo Wolffgango ob praeclara ibidem uberius deducta servitia sua clementissime collati et hicce in genuina copia annexi privilegii in

libera regiaque civitate Ginsiensi jam ante sedecim et quod excedit, annos domum quandam emerit ac tum ille, tum et ego in pacifica ejusdem domus possessione in praesens usque perstiterimus, amplissimus attamen dictae civitatis magistratus proxime praeteritis diebus me in praesentiam sui citare atque ut memoratam domum meam alteri eandem emere volenti cederem, intimare nullus dubitaverit ea cum declaratione, quod si intra 14 dierum spatium bonis modis me hujusmodi intimationi non accomodavero, auctoritate sua magistratuali domum meam alteri assignari facere velit.

Cum autem praefatum benignissimum privilegium hoc per expressum contineat, ut ejusmodi impetratores, haeredesque illorum praeter alias concessionem et indulgentiam etiam domos emere possint atque valeant, ego vero per tot jam annorum spatium domum meam justissimo titulo et pacifice possederim, nec quidquam peccaverim, propter quod a domus meae possessione amoveri deberem, hinc majestati vestrae sacratissimae demississime supplico, dignetur pro innata caesareo-regia clementia sua me penes idem benignissimum privilegium in clementissimam protectionem assumere atque memorato magistratui Ginsiensi hoc benigne simul ac serio committere, ut is eidem benignissimo privilegio semet homagialiter accomodando me in legitima domus meae possessionibus relinquere ac si forsitan interea temporis quoquo modo turbatus essem, rursus in integrum restituere atque ab hujusmodi et quibusvis aliis contra benignissimum privilegium in posterum mihi intendendis turbationibus immunem conservare debeat. Pro qua gratia et caesareo-regia clementia semper profundissima cum subjectione perseverabo.

Majestatis vestrae sacratissimae humillimus et indignissimus subditus:

Marcus Isräel Schlesinger judaeus et inhabitator Ginziensis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea ad 1735. márc. 22.

Ivrtű papiroson egykorú, egyszerű másolat, vízjegye: az egyik oldalon kétfejú sas, a másik oldalon T alakú botra feltekergő kígyó, alatta CMP betűkkel.

590.

1735. március 22. Bécs. III. Károly király felszólítja a kőszegi városi tanácsot, hogy haladéktalanul jelentsék neki, miért kívánják királyi védelme ellenére, hogy Schlesinger Izrael Márk zsidó eladja a kőszegi házát, amelyet már 16 év óta birtokol.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti! Quibus ex rationibus et motivis Marcus Israel Schlesinger ad majestatem nostram suppliciter recurreret et in eo, quod vos eundem in praesentiam vestri citantes hoc

et id, ut domum suam in gremio vestri habitam, alias optimo jure adquisitam et jam a sedecim et ultra annis quiete et pacifice possesam venui exponeret ac intra spatium quatuordecim dierum de illa cum emptore quopiam se eatenus insinuate conveniret, eidem injunxeritis, demisse conquereretur, ex isthic copialiter annexa ipsius humillima instantia uberius percepturi estis.

Cum autem praementionatus querulans hebraeus benignas literas protectionales nostras antenatis suis clementer concessas reproduceret et in iis per nos se manuteneri humillime supplicaret, hinc vobis harum serie firmiter praecipientes clementer committimus et mandamus, quatenus negotio praescitae domus antelati querulantis hebraei in statu quo relicto majestatem nostram de et super eo, cur eundem contra tenorem benignarum literarum nostrarum protectionalium in quieta et pacifica domus suae praehabita possessione turbare et ad divenditionem ejusdem tam peremptorie stringere velit, indilate informare noveritis et nec intermittatis. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima secunda mensis Martii anno domini millesimo septingentesimo trigesimo quinto.

Carolus manu propria,

Comes Ludovicus de Batthyan manu propria.
Petrus Végh manu propria.

Kívül: Prudentibus et circumspicis N. N. judici, caeterisque juratis civibus et senatoribus liberae regiaeque civitatis nostrae Ginsiensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1735. márc. 22.

Ívrétű papiros, melynek egyik oldalán koronás címerpaizs, míg másik oldalán kacskaringós díszítés látható vízjegy gyanánt, zárlatán vörös viaszba nyomott kir. titkos pecsét helyével és hátlapon e feljegyzésekkel: 1. *Anno 1735. die 12. Aprilis in curia senatoria antelatae civitatis sunt exhibitae et perlectae. Notarius civitatis,* 2. *Petitur informatio in negotio domus hebraei Marci Schlezinger.*

591.

1735. április 9. *Sopronnyék. Rorer István hercegi jószágkormányzó Zeke István Sopron megyei alispánnak megküldi a sérci rablógylkoságra vonatkozó adatokat, amelynek Tankl Pál volt nyulasi plébános esett áldozatul és az a gyanú, hogy ezt a gaztettet Frankl kikeresztelkedett zsidó követte el, akinek a plébános 400 forintot adott kölcsön, melyet a megállapított időre nem fizetett vissza.*

Laudetur Jesus Christus!

Nyék, 9. Aprilis 1735.

Mindenkori bizodalmas nagy jó ur consiliariss, viceispan ur!

Uri parancsolatyát in discessu Nemeskériensi meghértvén, annak effectuatiojára valo informatiot Kismartonbeől késeőbbben vehetvén ime

a species facti, amint tulajdon maghamnak constál, transmittálok, méltoztassék az ur, viceispán ur, pro libitu vele disponálni.

A katonák tegnap estve fel ide érkeztek hárman, kiknek kívánságok szerint assignatiot atttam, ma pedig regghel a negyedik is megérkezett, ki is a teöbbsi után invialtatott, valamintire méghis rimulni fogh a vagabundus. E mellet repetitis vicibus kívánom Istenteöl az husvéti festivitást mindazon eüdvességhez statusban meghérni, hogy tellyes contentumára valo Alleluiát méltán mondhassa az ur eghész uri házával edgyeütt. Maradok az urnak teökéletes ighaz szolgálhája:

Rhorer István manu propria.

A borítékon: Spectabili ac perillusti domino Stephano Zéke de Peteöháza, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario, necnon inclyti comitatus Soproniensis ordinario vicecomiti etc., domino mihi colendissimo, Peteöháza.

Ui. ez egykori feljegyzéssel: praefect vr leuele. Sierczy species facti.

E levélhez csatolva az alábbi irat:

Facti species.

Anno 1734. circa festa Natalitia venit in possessionem Siercz sub dominio Kismartoniensi ab ibidem degentem sive sessionatum emeritum ludimagistrum . . .¹ divertens quispiam baptizatus judaeus Frankl dictus curru duobus equis juncto et moram per tota bachanalia trahens, qui interea temporis medio dicti emereti ludimagistri occassionem quaesivit cum reverendo domino Paulo Tankl in eadem possessione apud uterinam sororem suam prope ecclesiam e regione plebaniae commorante, olim parcho in Nyulos, ast deinceps a plurium jam annorum profluxu feriante praesbitero propriis mediis vicitante notitiam contrahendi, ab eodemque etiam quadringentos florenos ad solitum usurarium censum erga cautionem fidejussorialem attackti emeriti ludimagistri ceu hospitis sui exmutuandí, relictis ibidem majoris crediti gratia annotatis equis, curru cum auriga, sed et nonnullis etiam rebus suis mobilibus variis in cista conclusis et sigillo obsignatis, aliorsum discessit, spoponditque se vel circa nundinas Sopronienses Luna prima quadragesimae celebrari solitas vel certe ad mediam quadragesimam se reversurum et extunc tam respectu mutuatae summae, quam etiam intertentionis equorum et famuli contentationem infallibilem se praestiturum. Tantum tamen abest, ut idem baptisatus judaeus Frankl promissum ad terminum alterutrum pollicitationibus suis satisfacisset, ut neque in praesens usque comparuisset, minus etiam ubi mora ejusdem aut ubicatio existeret, ullatenus innotuisset, quin imo casus cum praenotato mutuante reverendo domino Paulo Tankl talis evenisset fatalis, quod is videlicet pridie ante mediam quadragesimam, dum nimirum alter et postremus pollicitus comparendi terminus praecitati baptisati judaei Frankl ingruisset, is inquam praesbiter Tankl nocturno tempore in conclavi suo constitutus, quietique indulgens citra omnem spem per

1., A név nincs kiirva, helye üresen hagyva.

quos nescitur latrones cum perfractioe fornacis irruentes obrutus, manibusque a tergo ligatis, ore linteamine obstruso et ad vultum detorsus, necnon lectisterniis superimpositis tectus, ideoque et vociferatione et respiratione privatus, quin imo mediis insuper castis omnia casta, virilibus convulsis miserrime enecatus est, taliterque pecuniis, aliisque mobilibus, sicut et vestimentis surreptis ac asportatis mane diescente repertum est cadaver examine modo praerecensito locatum. Exhinc oritur suspitio patrati hujusmodi in annotatum baptismatum judaeum Frankl rationibus ex sequentibus: primo postquam mutuato sibi quadringentos florenos a praerepetito domino quondam praesbitero obtinisset, ab eodemque in hospitium suum rediisset, praetulerat sese apud eundem praesbiterum multas res pulchras et praetiosas vidisse. Secundo eundem nec ad unum, nec alterum denominatum revertendi terminum comparuisse, sed nec in praesens ubinam locorum latitet, resciri posse. Tertio licet, uti jam praerecitatum habetur, equos, currum, resque in una cista oclusas sub specioso conciliati sibi crediti praetextu post se reliquisset, omnia tamen ea valorem summae mutuatae haud adaequarent et denique postremo alter quis facti hujus author foret, hodieum nihil innotescit. Accederet porro et id, quod uti vulgus fert, etiam uxor ipsius similis probabiliter farinae, malaque frugis Tyrnaviae inarrestata foret, cujus certitudo merito exploranda esse censetur. Salubre item ac valde expediens, si excelsum consilium locumtenentiale regium gratiosas per compassuales suas de perquisitione in Moraviam saepe tacti bapstisati judaei Frankl agere dignaretur.

Sopron vármegyei levéltár, 1735. évi közgyűlési iratok között.

592.

1735. május 2. Pozsony. Ertl Keresztély számtartó hitelesen bizonyítja, hogy Austerlitz Mayer zsidó által Hassan török basának eladott óra az őrizete alatt van.

Dass gegenwärtig versigelte uhr diejenige wahrhaftig seye, welche der judt von Eysenstadt, nahmens Mayer Austerlitz, dem Türcken Hassan bascha verhandlet vndt bey mir in dem herrschafft rändtambt von 21. Decembris verstrichenen 1734-ten jahrs biss heüntigen dato in deposito gewesen, wirdt hiermit der wahrheit zur steuer beattistiret. Presburg in dem hochgräfflichen excellencz Johann Palffy rändtambt, den 2. May 1735.

Christian Erdl rändtmeister alda manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fas. 113. nr. 3804.

593.

1735. május 12. Pozsony. Ertl Keresztély számtartó igazolja, hogy Hassan török basa által Austerlitz Mayer zsidónak eladott szattyánbőrt zárlat alá vette.

Dass den 21. Decembris des verstrichenen 1734-ten jahrs dem juden von der Eysenstadt Mayer Austerlitz einige gewisse fell oder heüth,

welche er Mayer Austerlicz von einem Türcken, Hassan bassa gegen einer vergoldten uhr vnd auch etwas bahren geldtes erhandlet, zu verkauffen oder zu distrahiren durch mich endtes unterschribenen verbotten wordten seye, wirdt hiermit beattestiret. Datum Presburg, den 12. May 1735.

Christian Erdl rändtmeister alda manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fas. 113. nr. 3804.

594.

1735. május 12. Pozsony. Bayer György Sámuel pozsonyi Szentháromsághoz címzett vendéglős bizonyítja, hogy Hassan török basa folyó év jan. 12.—május 12. közti 121 napon át nála lakott és ez idő alatt 130 forint 44 dénárt fizetett.

Ich endtes bene(n)dter beköne und adistire hiermit, dass zu mir gekommen und inlosiert ein Dirk, mit nammen Sam (sic!) pascha, den 12. January 1735. hat verzehrt mit zimmer und betinden in 121 tagen 130 fl. 44 den. In solch bescheine hiermit, gebe meine unterschrift disses mir zu dankh bezalt worden. Prössburg, den 12. May 1735.

Georg Samuel Bayer gastgeb zur Heiligen Dreyfaltigkeit.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fas. 113. nr. 3804.

595.

1735. május 18. Sopronkeresztúr. Herceg Eszterházy uradalom úriszéke Sopronkeresztúrott tartott ülésében Hassan török basa és Austerlitz Mayer zsidó között folyó perben olyan ítéletet hoz, hogy mivel a basa által eladott 60 köteg szattyánbőr értéke 210 forintra lett becsülve, melyből 140 forintot már megkapott, a zsidó visszakapván a sárgaréz óráát, továbbá 70 forintot tartozik még fizetni. Hassan basa ügyvéde ez ítéletet megfellebbezi.

Anno 1735. die 18. mensis Maii in arce seu castro Keresztur inclyto comitatui Soproniensi adjacenti coram spectabili ac generoso domino Stephano Rhorer celsissimi sacri Romani imperii principis Pauli Antonii e comitibus Ezterházy de Galantha bonorum praefecto et Ladislao Boda dominii Keresztur provisore, praesentibus ex dominis positione legis subseptis dominis iudice nobilium et jurato assessore comitatus Soproniensi.

Levata causa strenui Hasson bassa portae Othomanicae janichery ex infra uberiori deducta ratione competentis A. contra et adversus iudaeum Kismartoniensem Majer Austerlicz, ut I.

Et pro eodem A. nobilis Joannes Porovsky legitimus ejusdem et sufficientibus juris requisitis instructus procurator coram praetitulatis

dominis, qua impendentibus proponeret sequentibus, qualiter idem judaeus levatis a praedicto A. nonnullis oneribus in sortem paratae certum loco aurei oricalceum horologium inauratum in et pro florenis ducentis viginti et quidem sub assecuratione tali dedisset ac tradidisset, quod si idem horologium aureum non foret, eo ipso semet praedicto janiczero centum aureos numeraturum, denique de omnibus etiam emergibilibus damnis et expensis satisfacturum obligasset et spondisset, ut idem limpidius ex hicce producta sub A. collateraliter quidem ast mox authenticanda inquisitione apparebit. Et quia idem judaeus successive praedictum A. commonefecisset, ne talismodi sibi traditum horologium ob metum ne fors delationis tricesimali aut teloniali officio enascendique exinde oneris aut contrabandae eotenus enato totiesdicto A. super facta talismodi impertinenti comminatione scrupulo ac suspicione idem horologium cum peritis rei viris communicando non solum pro non aureo, adeoque auricalco adinventum, verum etiam ad viginti dumtaxat florenos aestimatum extitit, quia vero idem A. taliter damnificatus priusquam ad excelsum consilium bellicum humillime recurrisset, eundem judaeum Austerlicz a distractione, ut hic sub B. productum innuit, inhibuisset, idem tamen non obstante eo distractis mercibus eundem taliter dispendiose, sane et cum summa rerum suarum jactura damnificasset. Hinc iisdem occurrere studens ad excelsum consilium bellicum recurrens, ut hicce nro 1-o factae suae demissae instantiae indorsatio doceret, altetitulum excelsum consilium bellicum eundem A. ad suam competentiam, celsissimam nimirum hanc domum Eszterhazianam relegere dignatum est. Ac proinde apud praetitulatas dominationes, qua impendentes instat, quatenus jam eo non subsistente, quod horologium fuerit aureum idem judaeus prius quidem ad centum ducatos aureos eidem A. numerandos, dein vero ad expensas, damnaeque emersa, lucro item cessante compellatur communi id ipsum iusticia, sed et sui facta desuper nuncupativa obligatione vigore articuli 17. Mathiae regis decr. 6. id ipsum exigentibus, denique in praemissis debitum jus, jurisque et iusticiae complementum reali et effectiva executione mediante, non omitta, si visum fuerit, inclyto iudicio solita proclamatione efflagitaret cum generali reservatione reservandorum.

Ad partis A. inclytae commissioni tradita, narrata et deducta excipiendo ego constitutus procurator pro parte I. Franciscus Paulus Leigeb inclytae commissioni humillime propono et quam sollemnissime contradico, quod praelibata pars A. cum parte I. minimam emptionem iniverit, sed solummodo quaestum aut commutationem mercium vulgo stichhandl tractasset non alio modo, quam ut tibi do hoc et tu des mihi illud, nempe produxit pars I. tria horologia, unum ex puro auro, secundum ex argento, tertium ex venere compactum, etquidem auro circumdatum, qua intercursa interventione si pars A. elegerit aureum, ut exsolvat parti I. superfluum. Cum autem exolutio parti A. fuisset onerosa, sic elegit sibi horologium ex venere confectum annexo petito, ut exolutio supra illud electum horologium parti A. 140 florenis fiat, quibus conditionibus commutatio 60 ligaturarum pellium satjan dictarum absolute facta fuit, quare pars A. imputat sibi, quod horologium

prae oculis sibi appositum aureum non elegerit, exolutionem supra-petitam non praestaverit, sed leviori pretio complacitum ex cupro confectum levaverit. Quod autem pars A. annectare putavit per partem I. promissionem fecisse, qua si vero horologium aureum non foret et dolus interveniret, quod centum aureis se loco horologii accommodare vellet, ea facilitate, qua asseritur, sollemnissime contradicitur, qua propter etiam in instituta commissione Posoniensi a sua excellentia domino comite Joanne Palffy, ut electo iudice curiae de minima simili conditione assertum fuerit, ea propter etiam per praelibatam commissionem hujus quaestus benigne deliberatum fuit, cum pars I. cum accommodatione quaesita, ut ambae partes illorum commutata bona recipiant, ad instantiam judaeorum competentem sunt remissi, hinc pars I. humillime instat partem A. a limine iudicii cum sinistro suo petito amandare.

Pro A. protestatur super partis I. tum comparitione, tum vero etiam meritoria qualificativa responsione et ne eidem regressus pateat, eatenus solennem interjicit cautelam. Et esto quidem eidem plurima in considerationem summenda venirent, nihilominus ob accelerationem iusticiae ab iisdem pro hic et nunc praescindendo vel ex eo etiam, ne eatenus plures acumulentur expensae vel vero quod idem A. obligatione militari lares suas repetiri necessitaretur, hinc in ordine ad factam qualificatam reponeret cum protestatione super I. irrefutatis relictis, et quidem in ordine ad asserta triplicis ordinis parti A. ostensa horologia, quaestionem namque non esse selectionis, verum quaestionem esse bonae fidei, quae alias jure universali tam in commertiis, quam et aliis juridicis actis requireretur, nam orichalcum pro auro datum non reciperet bonam fidem, sed et pro ducentis viginti florenis divenditum non solum excederet valorem, verum etiam praeappositam bonam fidem et praesertim dum, id ipsum praemissis allegantis procuratoris authentice probatis allegationibus luculenter remonstrantibus, pro tali affirmaret, consequenterque in casu contrario ibidem denotato oneri semet subjiceret. Nec obstaret id, quod res coram sua excellentia domino iudice curiae regiae incaminata, consequenterque ad suam competentiam remissa extitit, cum pars A. sua parte directione excelsi consilii bellici, sed et suae excellentiae eundem huc inviante coram inlyta praesenti commissione impensionem impendendorum efflagitaret, ideoque praemissa partis I. interjecta difficultas nullum locum haberet. Et quia nihil superesset amplius, nisi ut qualificatam suam non edocenti vigore quaestionis 18. cap. 6-ti Kittonich partis A. postulato defferatur, praesertim cum aliunde idem procurator I. per non factam productorem et allegationum refutationem, adeoque in eadem consensum universa et singula admisisset. Hinc producit sub litera B., litera item C. connotationem expensarum in prosecutionem causae praesentis impensarum, petitque sibi, ut in prioribus petiisset adquistandorum adiustationem cum reserva.

Pro I. provocat semet ad priora sua allegata et petit iudicium sollemnissime contradicendo, quod quaestus praementionatus non bonae fidei factus et loco horologii aurei ex venere compactum tradiderit, sed commutatio mercium do, ut des facta, quapropter partis A. nuda et

cruda asserta semel pro semper duplicando contradico et qualem sibi elegit, contentus esse debet reservanda reservando cum protestatione de indebite causatis expensis.

Pro A. reservata serotine interjecta admissa pro admissis existentibus hicce, ut et superius allegata et producta reiterando petit iudicium.

Pro I. inhaeret suis et petit, ut supra finale iudicium supra id, quod sibi elegit pars A.

Deliberatum est.

Causa praesenti circa diem 21. mensis Decembris anni 1734. per A. ad excellentissimum ac illstrissimum dominum iudicem curiae regiae deducta ac per suam excellentiam examinari facta judaeum I. erga restituendos sibi 140 florenos paratis pecuniis parti A solutos, resignandumque horologium eidem parti A. assignatum et per eandem acceptatum pellium restitutionem obtulisse, ex gratiosa suae excellentiae resolutione juri exhibita pateret, qua modalitate, ex quo parti A. omnis praetensi damni occasio sublata plenaque eidem satisfactio praestita fuisset et hoc oblatum sua quoque excellentia pro justo et legali agnovisset et quia praesenti in materia variae circumstantiae occurrerent, judaeus namque I. assereret horologium non in certo pretio, ut per A. praetenderetur, sed simpliciter sine omni determinato pretio, neque loco aurei horologii, sed prout in se est, cum superadditis 140 florenis pro sexaginta ligaturis sattyani datum et per A. ea cum expressione, quod etiamsi nec unicum cruciferum valeat, acceptatum extitisse et hanc declarationem partis A. tertius quoque ex parte ejusdem testis cum ea tamen qualificatione, si aurum esset, factam fuisse coram jure recognovisset, sed et alter judaeus Herschl Austerlicz, qui nempe in omnibus tractatibus praesens fuisset, assertionem partis I. confirmaret ac uterque eatenus juramentum obtulisset et secundum testem Michaelem Cacsogan in conclusione contractus praesentem non fuisse ambo judaei affirmarent et alias etiam inquisitio sub A. producta pro insufficienti iudicaretur ex ea etiam ratione, quod primus in ordine testis non adesset, adeoque fassio ipsius in considerationem non venerit, reliqui vero duo coram jure recognovissent se per partem A. pro adjutorio requisitos ac respective mercede conductos fuisse, adeoque tanquam pro sociis reputandi unam personam cum parte A. repraesentare dignoscerentur, hinc partem A. oblatam die 21. Decembris anni 1734. justam et aequam conditionem non acceptantem circumstantiis in istis, postquam nimirum die 23. mensis Decembris 1734. praeattactae pelles judicialiter ad florenos 210, ut aequae instrumentum juri exhibitum testaretur, aestimatae extitissent et per I. jam distractae haberentur, ubi tam a praetitulata sua excellentia domino iudice curiae regiae, quam vero per excelsum consilium bellicum adhuc die 4. Januarii anni currentis repetita pars A. huc relegata semet insinuare tamdiu neglexisset, ejusmodi distractio vitio verti non posset, non aliter juvari posse, quam quod horologio memorata aestimatione intercedente tantum in florenis 70 subsistente si parti A. placuerit loco horologii 70 florenos acceptare, hi septuaginta floreni eidem adjudicantur.

Pro A. solennissime protestatur super immediata lata deliberatione judiciaria impensionali singulariter in eo, ubi certa instrumenta partis I. processum neutiquam ingressa, minus vero allegata haberentur, stante deliberatione sine praescitu partis A. subingressa fuisset, eaque hic loci, qua parti A. ignota, minus vero visa nihil operari, tum igitur ex eo, tum vero aliis circumstantiis cum pace tamen et venia humilibus eandem una cum tota processus serie sua formalitate maturioris revisionis causam appellaret competentiam ac demum et pari humilitate efflagitaret apartaneas gesti processus testimoniales cum reservata generali.

Deliberatum est.

Similibus causis summarie ex merito et ex aequitate sine etiam adhibitione inanium formalitatum per procuratores observari solitarum in hac sede dominali revideri et decidi consuetis bona fide factam duorum instrumentorum partis I. iudicio praesentationem legaliter subsummi nequire interpositam porro per procuratorem A. appellatam admitti, processumque praesentem lege praescripta modalitata ad suam competentiam referendum decerni, unde etiam testimoniales sub sigillo comitatus extradandae denegabantur.

Stephanus Rhorer manu propria praefectus bonorum.

Ladislaus Boda manu propria provisor dominalis.

Coram me Emerico Korlatovics incltyi comitatus Soproniensis iudice nobilium.

Coram me Stephano Darás incltyi comitatus Soproniensis iurato assessore manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804.

596.

1735. május 18. Sopronkeresztúr. — 1735. szeptember 14. Nemeskér. Gróf Széchenyi Zsigmond néhai atyja 827 forint 46 dénárt kitevő adósságát néhai Austerlitz Salamon kismartoni zsidóval szemben elismeri és annak 1734. okt. 2-án történő kifizetése iránt intézkedik. Időközben egy 253 forintról szóló nyugta és egy 50 forintról szóló kiutalás került elő, miért is a gróf ennek a 303 forintnak visszaitélését kéri a herceg Eszterházy Pál Antal úriszékétől, mely azonban ezt a keresetet elutasítja.

Fellebbezés folytán ez a per Sopron vármegye ítélőszéke elé kerül, ahol az úriszék ítéletét jóváhagyják, mire a felperes gróf ismét fellebbez, melynek helyt adnak.

In causa illustrissimi domini comitis domini Sigismundi Szécsény tit. contra judaeum Jacobum Auszterlicz.

Species facti.

Illustrissimus dominus comes Sigismundus Szécsény tit. virtute ternarum pie defuncti olim domini comitis Georgii Szécsény parentis

sui desideratissimi obligatarum literarum de datis 22. Januarii 1716., 22. Februarii 1717. et 19. Maii 1718. emanatarum, debitumque in complexo 827 fl. 46 den. continentium per Jacobum filium Salamonis condam Auszterlicz judaei celsissimi principatus Eszterháziáni anno praeterito 1734. lite petitus ad evitandas processus molestias docente instrumento hicce nr. 1-mo exhibito resolvit se antelatam summam praenotato judaeo pro 2-da Octobris anni praefati 1734. exoluturum, quin etiam assignavit eandem apud jamfatam celsissimam domum exolvendam, nisi eousque super exolutione ejusdem praeattacti debiti aut in toto aut in parte facta per praetitulatum dominum comitem documenta inveniri queant. Ad quam conditionem judaeus quoque sub nullitate literarum assignationalium semet obligavit, ut patet ex reversalibus ejusdem sub praenotato nro comprahensis. Post quorum praemissorum instrumentorum emanationem repertis documentis isthic sub nro 2-do productis, altero quidem eorum exolutionem debiti anno 1716. contracti innuente, altero vero emanationem praespecificatarum obligatarum subsequente, consequenter in rationem soluti, respectu debiti antelati assummi debente, omnino debito tempore ante quippe praescitam 2-dam Octobris anni 1734. diem facta erat apud homines celsissimi principatus insinuatio de repertis praescriptis documentis, quin imo generalis perceptor titulati principatus ab effectuone assignationis praememoratae inhibitus etiam fuit. Eo tamen non obstante praenominatus judaeus pecuniam apud toties memoratam celsissimam domum praevio modo assignatam contra praescitam insinuationem ac inhibitionem extradatam levavit, taliterque dominum comitem Sigismundum Szécsényi damnificavit. Cum itaque quietantiae sub nro 2-do exhibitae insimul continerent 303 florenos, ex summa praescriptorum debitorum defalcandis, eapropter 227 florenis actu prae manibus praefati domini comitis existentibus peteretur adhuc ex parte ejusdem domini comitis residuorum 76 fl. per toties fatum judaeum superflue levatorum refugio, eatenusque per celsissimam domum impendenda competens satisfactio jure et justitia id ipsum exigente.

Pro judaeo Jacobo Aussterlitz videre esset ex tenore reversalium sub nro 1-mo contentarum illustrissimum dominum comitem Sigismundum Szécsényi beneficio imputationis, si quaepiam quietantiae super exolutione debiti praedecarati confectae reperirentur, tantummodo usque 2-dam Octobris anni 1734. gavisum fuisse, consequenter si hocce beneficio uti voluit, ante praescriptam diem 2-dam Octobris quietantias, si quas invenit apud cassam celsissimi principis insinuare necesse fuisset, quod quia omissum haberetur, memoratus judaeus respondere amplius non teneretur quidem et hoc ex ea etiam ratione, quod interesse et expensis, quae utique judicialiter consecutus fuisset, cesserit, longe majorem summam 303 florenis, quorum imputatio praetenderetur, importantibus, quia tamen praeter hoc fundamentum haberet, etiam alia media, quibus remonstratur postulatum ex parte praetitulati domini comitis imputationem admitti non posse, ideo ea quoque ex superabundanti adducit, etquidem 1-mo quietantiam super 250 cubulis siliginis et quatuor cubulis avenae datam quod attinet, eandem ad imputationem

debitorum de annis 1715. et 1716. datam haberi, contextus ejusdem doceret, cum proinde in praedeclaratis triplicis ordinis debitis debitum de anno 1715. non contineretur, ideo ad cognoscendum id, an debitum anni 1716. 186 florenos constituens totum vel aliquid ex illo deleri debeat? — aliud namque fundamento dictae quietantiae peti nequit, — necessario inquirenda est quantitas debiti anni 1715. Si etenim debitum anni 1715. summam 253 florenorum vel adaequavit vel superavit, ex debito anni 1716. defalcari nihil potest et quia repetita quietantia ultra debitum anni 1716. extendi nequiret atque sic, uti praemissum est, praeter imputationem 186 florenorum fundamento illius nihil praetendi valeret. Eapropter ex parte illustrissimi domini comitis tanquam impetitorio constituti remonstrandum veniret debitum anni 1715. 253 florenos non constituisse. Interim pro facilitatione negotii remonstrat judaeus librum genitoris sui et hoc praeter omnem obligationem, in quo continetur, quod juxta hic sub litera A. annexam specificationem debitum anni 1715, floreni 266 den. 78 $\frac{1}{3}$ constituerit, quoniam igitur debitum anni 1715. summam 253 florenorum in quietantia contentam 13 florenis superaret, evidentis est consequentiae ex debito anni 1716. defalcari nihil posse, quin imo adhuc 13 florenos pro anno 1715. bonificandos fore, nam secundo juxta genuinum quietantiae sensum primo debuit complanari debitum anni 1715., reinde anni 1716. ergo naturaliter et rationabiliter ita textus quietantiae intelligi debet, quod si 253 floreni quantitatem debiti anni 1715. superarent, id quod a complanatione illius remaneret, in computum debiti anni 1716. veniat et in defalcationem caedat. Et quia 3-tio ex toties repetita quietantia, qua illustrissimus dominus comes Szécsényi utitur, constaret manifeste fuisse etiam debitum de anno 1715., hinc praemissa non aliter possunt everti, nisi vel plures quietantiae super solutione debiti anni 1715. emanatae producatur vel vero specificatio debiti anni 1715. procul dubio illustrissimo domino comiti Georgio Szécsényi extradata exhibeatur, exindeque remonstratur debitum anni 1715. non praescriptam 266 florenorum, sed minorem summam constituisse. Aliud porro documentum super 40 cubulis siliginis sonans locum non habere, ideo patet, quia est tantum commissio ad dandum, non autem quietantia de percepto, sed etsi effectuatio hujus commissionis quodammodo doceretur, attamen pretium hujus siliginis ex praescripto triplicis ordinis debito defalcari non posset, quia praetactus liber monstrat juxta praexhibitam specificationem etiam anno 1719. merces, quarum pretium constituit fl. 91 den. 50 creditas fuisse. Cum igitur praetensi 303 fl. imputari non possent et illustrissimus dominus comes die 2-da Octobris 1734. satisfactionem praestare tenebatur, ideo recognitam in praeviis summam cum interesse et expensis judaeus sibi persolvi postularet.

Replica.

Ad ea, quae ex parte judaei in versionem sub nro 2-do exhibitorum documentorum exolutionem 303 fl. continentium modo praevio in medium allata sunt, ex parte praetitulati domini comitis sequentia reponuntur, etquidem in ordine ad id. ubi ab adverso dictum haberetur,

insinuationem apud cassam celsissimi principatus usque 2-dam Octobris 1734. respectu repertarum quietantiarum fieri debuisse, eandem tamen omissam extitisse, consequenter judaeum amplius respondere non debere, primo claros esse tenores reversalium ejusdem judaei sub nro 1-mo contentarum, vigore quarum dictum judaeum de insinuatione nec quidem mentionem facientem, in casum dumtaxat reperiendarum quietantiarum semet ad defalcationem sub nullitate literarum assignationaliu absque ulla alia conditione obligasse constat, ergo non insinuatio, sed dumtaxat inventio quietantiarum ire potest in considerationem. Quia vero 2-o non tantum inventionem, sed eo insinuationem quietantiarum praescriptum 2-dae Octobris terminum antecessisse apprime perspectum haberetur hominibus dicti principatus, peculiariter vero etiam perceptori cassae ejusdem, hinc cum illud, quod aliunde notorium est, proba non egeat, manifestum evadit, dominum comitem praetendentem nullam sibi negligentia sua ademisse activitatem. Proinde ad substantiam ipsius substratae rei ultro respondetur judaeum quidem sic argumentari, quietantiae de florenis 253 sonantes continent 250 cubulos siliginis et 4 avenae datos esse in defalcationem debitorum 1715. et 1716. annorum, ergo nisi ex parte domini comitis remonstretur debitum 1715. anni 253 florenorum quantum non adequasse, eadem 253 florenorum exolutio in rationem debiti anni dumtaxat 1715. assummi debet. Sed quia juxta clarissimam legum dispositionem debiti probatio non debitori, sed semper praetendenti incumberet, idcirco argumentum praenotatum legitime retorquetur hoc modo: nullum ex parte judaei respectu debiti anni 1715. in jure acceptabile adducitur documentum et legitima proba ergo praescripta 253 florenorum exoluta summa defalcari debet ex complexo debiti per judaeum virtute ternarum obligatarum praetensi. Quod autem liber judaeus, ad quem ex parte judaei provocatio fieret, ad probandum praetensum anni 1715. debitum insufficiens sit, patet vel exinde 1-mo, quia libro illi praetenso sensu articuli 53. anni 1723. ob non prosecutum a dato articuli intra decursum triennii praetensum debitum legaliter praescriptum est, 2-do, quia praecitatus articulus penes libros mercantiles deponendum corporale juramentum mercatoris ipsas merces credentis semper exigeret, illud autem Jacobus Aussterlicz deponere non posset ex eo, quia articulus expresse ad ipsum creditorem, non vero successores haberet reflexionem, quam legis dispositionem generalis etiam lex et consuetudo regni commendaret, juxta quam successores in facto praedecessorum, adeoque alieno ad deponendum juramentum admitti non solerent. Sed et alioquin liber judaeus scriptus ad id etiam, ut in juri credatur ea continere, quae in eo scripta esse dicuntur, sufficienti et legali indigeret testimonio, ergo in quietantiis contenta 253 florenorum summa in complexum praescriptorum debitorum imputari, judaeus vero, si quid ea in parte intendit, respectu praetensorum debitorum libro dumtaxat insertorum juxta praecitatum articulum ad ordinariam juris viam relegari debet vel ideo, cum praefatus Salamon Aussterlicz a genitore domini comitis de anno in annum obligatorias exigens literas eidem absque obligatoriis nullas credidisse merces manifeste praesumeretur et dubio procul ex hac reflexione etiam Jaco-

bus Auszterlicz judaeus debita dumtaxat in obligatoriis contenta praetendenda assumpsit, erga realitate alterius debiti praeattacta ex parte judaei demonstrari nequeunte praescitas quietantias adaequate impu- tandas fore indisputabile esset. Instrumentum vero 40 cubulos siliginis sive 50 florenos continens est quidem commissio, quae tamen non simpli- citer, sed ut recepta a judaeo sive redempta considerari debet, probam- que si non plenam, saltem ad minus semiplenam efficit, igitur ad supp- lementum ejusdem antelatam siliginem extradantis provisoris corpo- rale offertur juramentum. Respectu vero libri judaici etiam hicce ea, quae supra, allegata sunt. Proinde totalem 303 florenorum summam in praespecificatis instrumentis contentam ex complexo debiti praeattacti defalcandam justitia dictaret.

Pro judaeo Auszterlicz, quod ante 2-dam Octobris anni praeterlapsei insinuatio, tanto magis imputatio quietantiarum facta non fuerit, eate- nus multis verbis opus non est, quia contrarium nec illustrissimus do- minus comes, nec ejus homines asserere possunt. Caeterum cum quie- tantia de ducentis quinquaginta florenis sonans ad debita annorum 1715. et 1716. restricta haberetur, ad subsequentes annos extendi nulla ratione valeret, quoad librum porro, ad quem ex parte judaei provoca- tum extitit, frustra recurritur ad articulum 53. anni 1723., quia 1-mo debitum anni 1715. per judaeum non est actionatum, nec quaeritur actu, sed occasionaliter dumtaxat ad eundem librum provocatur, pro majori rerum claritate et quia dominus comes in petitorio existens an- nique 1716. debitum expungere satagens quantitatem debiti anni 1715. remonstrare deberet, nihil contra eundem librum obvertere posset. 2-do articulus praecitatus loquitur de casibus, ubi penes extractus librorum mercantilium pretium mercium creditarum aquiritur, taliterque de rea- litate debiti quaestio superest, casu autem in praesenti de realitate debiti anni 1715. nulla est quaestio, quia constat ex proprio domini comitis instrumento, cujus intuitu obverti non potest esse factum judaei, quia licet literae obligatoriae super debito confectae sint factum debitoris, creditor tamen tenoribus earum semet accommodare debet, etiamsi creditori aliquid infavorabile contineant, ergo etiam debitor acceptatas a creditore quietantias, cum iis uti volet, in disputationem trahere nequiret. Hinc 3-tio, quia ad decidendum id, num debitum anni 1716. ex toto vel in parte expungi debeat, necessario cognoscenda veniret quantitas debiti anni 1715., quam liber praedeclaratus exhiberet, igitur nisi ex parte domini comitis modalitate in superioribus attacta in con- trarium debiti ejusdem quantitas remonstretur vel plures quietantiae de exolutione debiti anni 1715. producantur, quantitate ejusdem pro fundamento assummi debente per quietantiam ducentos quinquaginta tres florenos in se continentem, nec quidem debitum anni 1716. vel in minima parte expungeretur, non ut eadem totalis summa judaeo im- putari debent. Quoad 40 cubulos siliginis, ex quo assignationes sine quietantiis nihil docerent, haec positio nec penes juramentum in ratio- nibus officialis per dominium acceptari debuisset, ergo tanto magis hic quoad rem tertii juramento ipsius officialis locus non esset. His proinde et prioribus ex fundamentis satisfactio judaeo praestanda adurgetur.

Pro domino comite insinuatio quietantiarum apud homines celsissimi principis ante secundam Octobris anni praescripti 1734. fueritne vel non fuerit facta, nihil refert in causam praesentem, nec ejusdem omissio causam domini comitis graviolem reddere potest ex eo, quia juxta tenores producti nro 1-mo insigniti idem dominus comes ad praedictam insinuationem semet nullatenus obligavit, sed nec reversales talismodi conditionem continerent, concomitanter hac quoque in parte standum esset tenoribus literarum. Realitas debiti anni 1715. ex parte judaei nullatenus probatur, nam eo ipso, quod in praeviis citatus articulus 53. 1723. post neglectam ad lege praefixum tempus debiti praetensi prosecutionem penes praetensos mercantiales libros quoad antiqua debita praetendentibus actionem non tribuat, etiam in hocce casu, ubi realitas debiti judaeo probanda incumbit, quia ex ratione tali praetenso mercantili libro legitime probari nihil potest. Frustra etiam in hac parte recurritur, ex adverso ad tenorem quietantiarum, nam non probato alias sufficienter et legitime anni praenotati 1715. debito luculentum evadit mentionem anni 1715. aut per errorem aut vero dolo judaei quietantias intravisse, cum itaque ruente fundamento juxta sensum tituli 85. partis 2-dae etiam super edificata ruere necessum esset, non demonstrata anni toties lati 1715. debiti realitate aut quantitate reflexio ad praetensum illud debitum haberi posset nulla, verum in his quietantionalibus denotata integralis summa adequate in defalcationem ire deberet. Instrumenta 40 cubulos siliginis continens quod attinet, illud quoque provisoris juramento supleri posse, acceptarique debere probatur ex eo, quia utique juxta clarissimum legum patriarum sensum majores domini per officiales suos tam perceptiones quam et erogationes fieri curarent, in talibusque factis officiales dominos suos representarent, adeoque in similibus pro una persona cum iisdem reputarentur, ergo oblatum proba supplementum articulo 27. 1729. neutiquam repugnaret, quin imo juxta eundem admittendum veniret ac alias etiam redempta ab assignatario assignatio quietantias saperet, adeoque omni jure saltem pro semiplena proba acceptari deberet, semiplena autem proba unius testis juramento juxta praetitulum articulum supleri soleret, quare adhuc, ut supra, satisfactio postulatur.

Pro judaeo eo ipso, quod debitum anni 1715. de praesenti non acquiratur, ex articulo 53. anni 1723. nullum domino comiti exurgeret argumentum, sed neque realitas ejusdem debiti anni 1715. per proprium domini comitis instrumentum edocta in quaestionem summi valeret praeter illa enim, quae hac in parte in prioribus adducta sunt. Accedit id quoque, quod contextus quietantiae germanico idiomate conspiceretur, subscriptio vero hebraicis literis confecta haberetur, unde necessario concludi debet, contextum ipsius quietati, solamque subscriptionem quietantis factum esse atque taliter nec error ex parte quietati, nec dolus ex parte quietantis induci valeret vel maxime cum nihil eatenus probari posset. Quare, ut supra.

Pro domino comite: cum judaeus qualificans qualificativam assertionem suam probare, per hocque justam domini comitis praetensionem evertere, sibi vero lucrum cantare intendat praetenso libro suo, ad quem

semet provocaret, tali in qualificativa versans juxta sensum legum pro actore reputari debet ac ideo sensu tituli 82. partis 2. proba etiam qualificativae ipsi incumberet. Certum est autem ex generali sensu praecitati articuli 53. talibus libris praetermisso tempore lege praefixo praecipue per successorem in facto alieno versantem in jure nihil probari posse. Quare ex idiomate quietantiarum et subscriptionis nulla legitima proba, sed simplici dumtaxat partis adversae suspicione prodeunte, adeoque realitate debiti anni 1715. nullatenus ab adverso probata cupit, ut supra.

Pro judaeo: quae ab adverso adducuntur, eotum fortasse aliquam considerationem haberent, cum proprium domini comitis institum praexistentiam debiti anni 1715. non remonstraret, hac veri praexistentia constante nihil prorsus operari valerent, ideo, ut supra.

Pro domino comite tenor quietantiarum contra dominum comitem vel ex eo non militaret, quia ibi nulla quantitas praetensi debiti anni 1715. inserta esset, quae etiam aliunde demonstrari nequiret, cupit itaque, ut supra.

Pro judaeo praemissis inhaeretur, in reliquo hoc ipso, quod in praedecarata quietantia debiti quantitas expressa non sit, eadem aliunde cognosci debet, nisi proinde ex parte domini comitis producat, specificatio debiti anni 1715. procul dubio extradata, liber praeattactus, quem ipsa etiam antiquitatis integritas commendaret, pro fundamento necessario assumendus veniret.

Pro domino comite: ex praetenso libro juxta praeallegata nulla legitima proba eveniente, adeoque judaeo qualificativam responsionem suam nullatenus edocentes, libro vero eo ipso, quod antiquus sit, probam non faciente, cupit, ut supra.

Anno 1735. die 18. mensis Maii in arce Keresztur comitatu Soproniensi existenti habita coram inclyta sede dominali celsissimi principis Pauli Antonii Eszterházi de Galanta tit. sub praesidio spectabilis ac generosi domini Stephani Rharer sacrae caesareae regiaeque maiestatis consilarii et praelibati celsissimi principatus universorum bonorum praefecti in conformitate legum adhibitibus pro testimonio infrascriptis iudice nobilium et jurato assessore celebrata causa suprascripta in judiciaria revisione assumpta existenti deliberatum est:

Praeexistentis debiti anni 1715., adeoque ejusdem realitate ex quietantia supra nro 2. super 250 cubulis siliginis et 4 avenae ad rationem debitorum 1715. et 1716. annorum perceptis confecta manifeste constante ad definiendum et dijudicandum id, an virtute ejusdem quietantiae debitum anni 1716. florenos 186. constituens in toto-ne vel in parte deleri debeat, quantitatem debiti anni 1715. necessario cognitam reddi venire, cum enim praescripta siliginis et avenae quantitas ad rationem debitorum anni 1715. et 1716. perhibentibus id ipsum quietantiae verbis data esset, id demum ex debito anni 1716. defalcandum foret, quod ex pretio ejusdem siliginis et avenae 253 florenos faciente a complanatione debiti anni 1715. remaneret, nisi ergo ex parte illustrissimi domini comitis domini Sigismundi Szécseny (tit.) quantitas debiti anni 1715. vel in contrarium aliunde remonstretur aut vero super exolu-

tione ejus plures quietantiae producantur, tum consignationem et specificationem in libro mercantili per judaeum Jacobum Auszterlicz producto contentam atque sub litera A. productam pro fundamento assummi necessarium esse, articulo quippe 53. anni 1723. tam ex rationibus per nominatum judaeum adductis, tam vero ex eo etiam, quoad hic de materia eundem articulum longe praecedente atque eo modo ac si in anno 1716. computus initus fuisset, considerari debente ageretur inapplicabili apparente et quia juxta eandem consignationem debitum anni 1715. constaret ex florenis 266 kr. 33, praetium vero siliginis et avenae florenos 253 constitueret, ex actionatis per judaeum triplicis ordinis debitis nihil defalcari valere, sed et productum pariter sub nro 2. super 40 cubulis siliginis tanquam puram assignationem neque pro exigentia legalium censurarum quietantia firmatam locum haud habere, consequenter praelibatum illustrissimum dominum comitem ad persolutionem 227 florenorum prae manibus ejusdem adhuc existentium teneri et obligari.

Ex parte domini comitis quantitatem praetensi anni 1715. debiti remonstrare nequeuntis, quin imo idem debitum in fundamento negantis praevia lata sententia ulterioris revisionis gratia ad sedem aut congregationem inclyti comitatus cum pace et venia inclyti hujusce sedis appellatur.

Pro judaeo demissae gratiae habentur et appellata non impugnatur.

Deliberatum est.

Appellatum admitti, processumque suo modo referri.

Stephanus Rhorer manu propria, qua praeses.

Ladislaus Boda manu propria provisor dominialis.

Coram me Emerico Korlatovics inclyti comitatus Soproniensis judex nobilium.

Coram me Stephano Darás inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Anno 1735. die 15. mensis Junii in Nemeskér sub sede judiciaria comitatus causa in revisionem assumpta pro domino comite appellante procurator ejusdem egregius Paulus Nagy cum nostris cupit sententiam in partibus latam ex toto reformari.

Pro I. parte appellata cupit praemissam sententiam judicariam approbari.

Deliberatum est.

Revisionem causae praetensae ad primitus celebrandam inclyti comitatus sedem judicariam rejici.

Notarius sedis.

Causa hebraei Jacobi Auszterlicz Kismartoniensis contra illustrissimum dominum comitem Sigismundum Szecsény mota.

Anno 1735. die 14. mensis Septembris in Nemeskér sub sede judiciaria comitatus rursus in revisionem assumpta.

Procurator partis A., ut succumbentis facta provocatione ad nuperimam reassumptam cupit, ut ibidem.

Deliberatum est.

Sententiam impendentis domini iudicis approbari.

Procurator domini comitis appellantis ulterius etiam in suam competentiam appellat, processumque sua debita formalitate transmitti cupit.

Pro judaeo debitas gratias agit et adjudicatoriales sententiales sibi extradari petit.

Pro domino comite quemadmodum praetensio ex parte judaei, sed ex parte domini comitis instituta hocce mediante facta esset, ita eidem judaeo hoc in processu adjudicari nihil potuit, consequenter etiam adjudicatoriae sententiales minus fundatae peteriuntur, adeoque nec resolvi possent.

Pro judaeo petit super totius processus serie et lata sedis judiciarie sententia testimoniales sub sigillo inclyti comitatus.

Deliberatum est.

Apellatam ex parte domini comitis interpositam admitti, pro parte ejusdem transmissionales, ad instantiam vero judaei petitas literas adjudicatorias sententiales extradandas decerni.

Notarius sedis manu propria.

Anno 1735. 14. Junii in Nemeskér sub generali comitatus congregatione et sede judiciaria per procedentem iudicem nobilium reportatus.

Notarius comitatus manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 114. nr. 3809.

597.

1735. május 20. *Laxemburg. III. Károly király a községi városi tanácsnak megparancsolja, hogy Schlesinger Izrael Márk zsidót a községi házának békés birtoklásában többé háborgatni ne merészeljék.*

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilectii! Accepta demissa informatione vestra super judaei Marci Isräelis Schlösinger instantia nobis sub die 14. praeterlapsi mensis Aprilis humillime submissa vobis benigne hisce rescribendum et una simul etiam committendum esse duximus, quatenus dictum judaeum ex rationibus atque motivis per eundem in medium adductis in possessione domus suae apud vos habitae et jam a viginti circiter annis, uti exponit, per ipsum et parentem ipsius quiete ac pacifice possessae ulterius quoque imperturbatum relinquere, consequenter penes benignum indultum nostrum parenti ipsius ad fidedignam etiam civitatis hujus nostrae de fidelibus servitiis suis militiae nostrae et publico sub praeteritis motibus praestitis attes-

tationem clementer eatenus impertitum manutenere debeatis ac teneamini. In reliquo gratia et clementia nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in castro nostro Laxemburg, die vigesima mensis Maii anno domini millesimo septingentesimo trigesimo quinto.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyán manu propria.

Elias Wanyeczky manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. iudici, caeterisque juratis civibus et senatoribus liberae regiaeque civitatis nostrae Ginziensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1735. máj. 20.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye az egyik oldalon koronás címerpaizs, míg a másik oldalon kacskaringós díszítés, zárlatán fődött kir. titkos pecséttel és hátlapján e feljegyzésekkel: 1. Anno 1735. die 23. mensis Maii in curia senatoria antelatae civitatis est praesens clementissimus suae majestatis caesareo-regiae mandatum dicto iudici et senatui exhibitum et praesentatum, per eisdemque cum summa submissione acceptatum. Notarius civitatis manu propria, 2. Negotium judaei hujatis Marci Schlöisinger quoad ejus in domo ultrone fiendam conservationem concernens.

598.

1735. június 10. Laxenburg. III. Károly király Sopron megye közönségének megparancsolja, hogy Hassan török basa és Austerlitz Mayer zsidó között folyó perben, amely fellebbezés folytán eldöntésre előttük fekszik, a legközelebbi törvényszéki napon hozzanak ítéletet.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Reverendi, honorabiles, spectabiles et magnifici, magnifici item egregii et nobiles fideles nobis dilecti! Hassan bassa portae Ottomanicae janitserus maiestati nostrae demisse supplicuit, ut certum processum ejusdem contra judaeum Kismartoniensem Mayer Austerlicz in foro impensionali ventilatum et abinde ad competentiam suam per se appellatum in proxima comitatus istius sede iudiciaria extraserialiter revideri facere clementer dignaremur. Cujus humillima instantia benigne exaudita cum et alioquin justitiam quantocius administrare publica suaderet ratio, vobis clementer committendum esse duximus, ut attactum processum in proxima sede iudiciaria vestra referri curare et relatum illico omnino et extraserialiter revidere ac pro juris et justitiae exigentia vestrum etiam iudicium superinde ferre debeatis atque teneamini. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manemus. Datum in castro nostro Laxemburg, die decima mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo trigesimo quinto.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyán manu propria.

Elias Wanyeczky manu propria.

Kívül: Reverendis, honorabilibus, spectabilibus et magnificis, magnificis item egregiis et nobilibus N. N. supremo et vicecomitibus, iudicibus nobilium et juratis assessoribus ac toti universitati dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Soproniensis etc., fidelibus nobis dilectis.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804.

599.

1735. június 15. előtt. *Hassan török basának kiadásai Austerlitz Mayer kismartoni zsidó ellen folyó perében.*

Specificatio expensarum in prosecutionem consequendae justitiae administrationis adversus judaeum Kismartoniensem Mayer Austerlitz impensarum.

1-o ubi horologium per praementionatum judaeum loco aurei horologii datum non aureum, verum orichalceum intellexisset, eatenus talismodi damno occurrere volens pro adjurandis testibus commoditate Jaurino huc Posonium et retro subsistentia, item illorum sed et interprete in instantiis necessario impendi fl. 37 den. 40.

2-o et siquidem res incaminata apud excellentissimum dominum campi mareschallum Joannem Palffy consumari ex eo, quod idem judaeus non suae excellentiae, verum juris celsissimae domus Eszterhaziani fuisset, apud excelsum consilium bellicum, qua suam instantiam semet insinuandi insumpsi, occasione ascensus Viennam pro subsistentia commoditate, advocato item et aliis necessariis expensis fl. 32 den. 40.

3-tio ex post cum excelsum consilium bellicum instantiam meam suae excellentiae domino praetitulato campi mareschallo pro fienda rei accommodatione remisisset, extunc in advocatum apud suam excellentiam dominum comitem Georgium Erdödy instantia mediante satisfactionem sollicitantem ac denique hinc Kismartonium pergenti habito mecum interprete pro subsistentia commoditatio causatae sunt mihi expensae florenorum 37 den. 21 $\frac{1}{2}$.

4-to recenter autem iterato Kismartonium directus assumpto mecum advocato ibidem ab adventu judaei praestolando una cum advocato consumpsi, excepto ejus fatigio, pro intertentione et commoditatibus fl. 28 den. 30.

summa fl. 135 den. 31 $\frac{1}{2}$.

Ultimatim quia mihi necessario mora hiece ob accommodationem rei trahenda requirebatur quatuor mensium spatio plus quidem insumpsi 200 imperialibus lucro quaestus nimirum cessante et damno emergente, nihilominus id ex certis considerationibus pono solum ad fl. 200.

Termini praesentis expensae una cum testium expensis fl. 45

Advocati fatigium . . .

Pro executionalibus . . .

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804.

1735. június 15. Nemeskér. Sopron vármegye törvényszéke fellebbezés folytán Hassan török basa keresetének helyt ad, minek következtében Austerlitz Mayer perveztes kismartoni zsidónak még a perköltségeket is meg kell fizetni.

Anno 1735. die 15. mensis Junii in Nemeskér sub sede judiciaria comitatus Soproniensis causa praesens in revisione assumpta pro A. idem, qui in partibus procurator latam coram giudice impendente sententiam cupit reprobari, sibique eatenus actionali petito deferri cum reservatione. Pro I. idem, qui in partibus cum iisdem cupit iudicium in partibus latum approbari reservando reservandi.

Deliberatum est.

Actore praetensionem suam instrumento inquisitionali litera A. signato edocente, testiumque eidem insertorum authenticationem postulante per partem nihilominus I. praetensionem, intuituque ejusdem accessorie productam expensarum specificationem haud impugnante, sed neque qualificatam suam edocente postulato actoris deferri debuisse, ex eo sententiam domini impendentis judicis non obstantibus in deliberatione attactis sub defluo tamen processu minus indictatis et juri sua modalitate consueta produci neglectis, adeoque in revisorio foro attendi nequeuntibus documentis reformari, consequenter praetensionem partis A. actionetenus deductam una cum expensis, in quantum easdem instrumento litera C. signato comprobasset, ea lege, ut horologium actionatum parti I. restituatur, adjudicari reliquas autem sub B. expressas positiones, in quantum nullas adduxisset probas, erga uberiores liquidationem, habita etiam erga insumptum et usque finem processus insummendum procuratoris fatigium reflexione judicis exequentis conscientiosae limitationi subferri, fineque praemisso processum pro effectuatione effectuatorum indici pro testimonio adhibendo remitti.

Pro A. lata judiciaria deliberatione contentus, ymo eadem humilimas reponent grates ac in quantum res iam adjudicata habentur, eatenus, ob metum distractionis bonorum partis succumbentis, petent articuli 41. 1729. continentis deferri, eatenusque sibi literas adjudicatorias, sententiales, executionales decerni cum reservata generali sua cautela.

Pro I. praemissam inclytae sedis sententiam cum pace et reverentia maturioris revisionis gratia intra dominium appellat ex rationibus subsequentibus: primo quod in sedibus dominalibus ventilari solitae causae summarie non observata stricta processuum formalitate revideri et discuti consuevissent, unde etiam si in partibus allegans procurator juxta formalitatem aliorum processuum allegatur defensam non indicasset, expensarumque adjudicatione non impugnasset, cum tamen sua litteralia instrumenta iudicio exhibuisset ac ita se defendendo iudicium expostulasset, documenta illa in partibus exhibita silentio praeteriri nequiverissent.

Secundo causa haec, ut in esse considerata juxta articulum 28. anni

1729. non requiretur in serie causarum extra dominium appellabilem, adeoque cum reliquae omnes causae in eadem serie minus contentae intra dominium appellabiles essent, praescripta appellata modalitate praevia admitti debet.

Tertio hujus actionalis instituti statu considerato apparent ex processualibus actis causam hanc praetensam in quopiam praetenso contractu radicatum haberi, nisi itaque ab adverso sufficienter erictum fuerit, in illius contractus juridica remedia contrahentibus contractualiter praecclusa esse, causa haec adhuc ex praecitato articulo 28. intra dominium appellabilis effecta esset.

Quarto ex parte Turcica opponitur metus vel periculum distractio- nis, sed considerando ejusdem actoris praetensi statum, major ex parte I. metus subversantur ratio, casum enim in illum, ubi appellata extra dominium admittentur, adepta sui contentatione pars A. prosiliret et in Turciam redeundo etiam si via novi ob defectum in partibus alle- gantis pronis pars I. absolutionem nancisci valerent vel per viam appel- lationis extra dominium reformationem sententiae sperant omni benefi- cio destituerent, quia eadem parte A. in Turciam redeunte amplius huc nec citari, nec convinci, multo minus bona vi praemissae sedis judicialis sententiae exequenda reexequi valerent, unde vel ob hoc petito procuratoris I. intuitu interpositae intra dominium appellatae deferendum esset, quod et allegans procurator urgent et reservat.

Pro A. contextu articuli 41. praecitati claro existente sed et cle- menti suae maiestatis sacratissimae commissione praecipiente, sed nec alias statu partis A. ex ratione etiam publica talismodi causae cur- sum admittente petit, ut petiisset et si necesse foret, reservat.

Pro I. nec praecitatus articulus 41., neque vero benigna commissio regia interpositam partis A. appellatam praeccluderent, articulus praeci- tatus non, quia testante deliberationis serie causa est remissa, adeoque non finaliter decisa, praeterea modalitatem appellatae idem articulus utrum intra vel extra non praescribent, ergo recurrendum est ad alium 28. praecitatum articulum modum appellandi praescribentem, benigna commissio non, quia, nonnisi extraseriale causae hujus revisionem praeceperet et a modalitate appellationis ex integro praetenderet, quare vel ex praemissis enim legibus et rationibus cuperet, ut supra.

Pro A. sententia I. sedis judiciariae lata existente, articulo denique praecitato 41. sub finem in paragrapho ac statim post causae in sede judiciaria etc. usque finem claro existente petit, ut supra petiisset et reservat.

Pro I. verum est ex praecitato articulo, facta finali causae deci- sione, eiusdem executione subsequi posse, si causa est ex lege extra dominium appellabilis, negat tamen in casu alio, uti causa ext intra dominium appellabilis, cum itaque causae ex contractu permanentes, uti vi contractus juridica remedia praecclusa non essent, intra dominium appellabiles forent, praecitatus 41. articuli paragraphus ad calcem pro- curatoris I. appellatam non impediret.

Pro A. siquidem praecitatus articulus universas causas coram sede dominali vergentes regularet, hinc praeallegati per partem I. articuli

contextus praesentem causam haud ad ibidem praetensito cursu impedire valent, hinc deliberatione inelytae sedis ex merito jam lata existente nec id in controversium forum valent, quod praesens causa eo directa inire, quoad expensas uberius liquidandas, qua nimirum concomitans meriti siquidem eadem utique ibidem adjudicari deberent, adeoque ut praesenti postulati partis A. deferatur, humillime instat et reservat.

Pro I. quod modum appellandi praecitatus 41. articulus respectu universarum in genere causarum praescriberet, hoc rotundengatur, quia nec ex contextu eiusdem articuli elicitur modalitas namque appellatarum in alio utpote 28. articulo praecitati anni declaretur, cui et standum veniret.

Pro A. praecitati articuli contextui, sed et judiciariae deliberationi, praemissisque suis allegatis inhaeret et reservat.

Deliberatum est.

Executionem in conformitate legis per procuratorem partis A. citatae peragendam decerni ac in reliquo procuratoris partis I. petitam appellatam extra dominium admitti.

Pro I. et super hac lata sede judiciali sententia protestando et reservanda reservando diceret, certum est, praeattactam partem A. veluti personam extraneam et a sanguine alienam de non distrahendo in casum, ubi fundus executioni substernendus invenibilis foret, cautionem praestare non posse, cum proinde in casu et circumstantiis similibus patriae leges et signanter art. 28. 1715. et alter denique 28. 1729. sequestrum praeciperet, cuperet procurator I. id ipsum modalitate legis definiri, processumque in sua forma ad dominium originaliter remitti. Caeterum in omnem casum circa universa et singula generalem interponeret reservatam.

Pro A. lata judiciaria deliberatione contentus pro ea debitas reponit grates et siquidem benigna commissio regia in ordine ad administrationem parti A. intuitu impendendae iustitiae tenderet, sed eatenus quoque jam praecitatus articulus et latae judiciariae deliberationes pro parte A. starent, hinc quatenus sua formalitate eadem complemententur, ultronee instat et reservat.

Pro I. benigna commissio regia omnino in administrationem iustitiae tenderet, sed servatis de lege servandis, quare procurator I. inhaeret praecitatis articulis.

Pro A. sequestro imposito administrationem adaequatae parti A. iustitiae erui non posse, ratio esset etenim contentationem et administrationem iustitiae, quae alias communis et distributiva esset, admaturari, commissio vero regia, ne ejusdem admaturatio extraserialiter fiat, praeciperet huic praemissis inhaerendo petita petit et reservat.

Pro I. testatur prior sedrialis sententia in processu coram impendenti errorem intercessisse, ergo ut via novi idem remedi non possit, sequestrum necessarium est.

Pro A. inhaeret prioribus suis praemissis et deliberationibus.

Deliberatum est.

Petito procuratoris partis A. deferri, literasque adjudicatorias, sententiales, exmissionales, executionales extradandas decerni, sequestrum vero a parte in causam attracti petitum in sensu et conformitate legis citatae admitti.

Notarius sedis manu propria.

Kivül: Anno 1734. incaminata causa Turcae Hassan bassa contra judaeum Kismartoniensem Mayr Aussterlicz.

Anno 1735. die 14. Junii in Nemesker sub generali comitatus congregatione per procedentem judicem nobilium relatum.

Notarius sedis manu propria.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 113. nr. 3804.

601.

1735. június 22. Somorja. Pozsony vármegye bírói széke abban az új perfelvételben, amelyet Fabiankovics György neje, Kellio Erzsébet és Hirschl Saja modori zsidó indítottak Weltischofer Ferenc neje Gruntner Erzsébet ellen, a zsidó javára 125 forintot visszatétl.

Anno 1735. die 22-a mensis Junii sub decursu sedis judiciariae incltyi comitatus Poseniensis in oppido Sanctae Mariae continautive celebratae.

Causae perillustris ac generosi domini Georgii Fabiankovics conthoralis ejusdem dominae Eilsabethae Kelio ac judaeo Schaja Hirschl ut apellantium contra et adversus dominam Elisabetham Gruntner, egregii Francisci Weltischoffer¹ conthoralem, tanquam appellata coram domino Francisco Werbay judice nobilium intuitu certi prati et vineae via novi anno 1733. in partibus suscitata et terminata assumpta extitit in revisionem, in qua subsequens lata est sententia.

Deliberatum est.

Clare elucescente eo ex partium novosatarum advocati sub decursu processus factis allegatis, quod processum illum, ad cujus productionem idem advocatus stringebatur, ante convictivam sententiam produxisset, adeoque tum admonitioni, quam et deliberationi judiciariae satis fecisset. Judex autem procedens nulla habita ad ejusdem tempore adhuc congruo judicio factam exhibitionem reflexione partes novisatas ea dumtaxat ex ratione, quasi semet judiciariis deliberationibus renitentes effecissent, in totali actionali petito praemature convicisset. Hac proinde de causa meritoriam procedentis judicis sententiam reprobari. Et siquidem processus hic cum priori per judaeum appellato connexionem haberet ac a decisione ejusdem pendere dignosceretur, ideo ab ejusdem eventu partes praestolandum habebunt.

¹ Ez a Gruntner Erzsébet 1737. máj. 30-án idősb Wellischhofer János Frigyes nejeének van említve l. ott!

Pro appellante judaeo, qua parte evictrice pro lata deliberatione justitiae consona, sibi que favorabili reponeret gratias, et siquidem praemature et incompetentes incompetenter expensae executionaliter in fundo civili liberae regiaeque civitatis Modrensis desumptae haberentur, quae representationem et remissionem processus sua parte evanescerent, hinc cupit sui restitutionem una cum fructibus hucusque perceptis et causatis expensis facile ad florenos 40-ta excrescentibus adjudicationem quoque effectuatione horum literas compassuales extradari.

Deliberatum est.

Siquidem deliberatio procedentis domini judicis nobilium in causa evictionali contra judaeum Modrensem Schaja Hirsl lata priori sententia reprobata sua parte ruere dignosceretur, ideo reexecutionem eatenus reexequendorum florenos videlicet 125 constituentes judicialiter determinari, petitasque compassuales extradandas decerni.

Extradatum per Leonardum Palugyay inclyti comitatus Psoniensis juratum notarium manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1283. jelzésű iratcsomóban.

602.

1735. július 26. Bécs. III. Károly király megparancsolja Zeke István sopronmegyei alispánnak, hogy mivel Hassan török basa érdekében Austerlitz Mayer kismartoni zsidó ellen a bírói végrehajtás nem szabályszerűen ment végbe, miként ezt a basa felpanaszolta, haladéktalanul gondoskodjék a felmerült hibák kiküszöböléséről.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Egregie, fidelis nobis dilecte! Quoniam Hassan bassa portae Ottomanicae janitcherus nobis denuo humillime repraesentasset, quod ipsi in causa illa contra judaeum Kismartoniensem Mayer Austerlitz coram sede dominali primum ventilata ad dein in sede judiciaria comitatus Soproniensis revisa, erga sententiam hic latam et factam ad primae instantiae remissionem executio medio exequentis judicis nobilium illegaliter peracta fuerit, rebus talibus partim quae iam inoneratae, partim quae nec visae, nec aestimatae extitissent, in executionem sumptis ac exinde nobis etiam pro benigno remedio demisse supplicasset.

Hinc tibi harum serie clementer committendum esse duximus, quatenus constituto superinde exequente iudice executionem modo praevio erga sententiam sedis judiciariae comitatus Soproniensis pro parte antelati Turcae factam in quantum, ut exponitur, inonerata in parte vel rite aestimata non fuisset, indilate mediante legali aestimatione debite corrigi et redintegrari facere debeas et tenearis. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia tibi benigne propensi manemus. Datum in

civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima sexta mensis July anno domini millesimo septingentesimo trigesimo quinto.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Battiyan manu propria.
Petrus Végh manu propria.

Kivül: Egregio Stephano Zeke consiliario nostro, comitatus Soproniensis vicecomiti et fideli nobis dilecto.

Sopron vármegyei 1735. évi közgyűlési iratsomóban az ún. *Miscellanea* című iratok között, külzetén az alábbi egykorú feljegyzésekkel: 1. 26. July, 2. *De causa janitcheri Hassan bassa cum Austerlitz habita*, 3. *janicsár dolga*, 4. *teőreök janchár*.

603.

1735. augusztus 5. Kismarton. A kismartoni hercegi úriszék Austerlitz Mayer kismartoni zsidó kérésére 3 tanút kihallgat arra vonatkozólag, hogy Hassan török basa és Austerlitz Mayer zsidó között miként jött létre az alku a 60 köteg szattyánbőr megvételével kapcsolatban.

Anno 1735. die 5. mensis Augusti in arce Kismarton in iudicio tribunalis dominalis celsissimi sacri Romani imperii principis domini, domini Pauli Antonii Esterházi de Galantha (tit.) ex parte novisantis judaei Kismartoniensis Mayr Austerlicz statuti testes per nos infrascriptos adjurati et iuxta infrascripta interrogatoria puncta examinati sunt ordine sequenti.

De eo utrum?¹

1-o ob zeig wisse, dass Mayr Austerlicz jud von Eissenstadt wegen der 60 puschen satyán mit dem janitsár Hassán bassa gegen gewissen preiss nicht zusammen gehandelt, sondern nur durch ein verdausch oder stich-handel gemeldes leder angenommen, er aber die messingene uhr, so vergoldet und nach form einer goldenen uhr gemacht ist, ebenfahls ohne abgehandelten preiss mit 140 fl. paren geld gegeben?

2-do weiss er es, dass gemelder jud die uhr nicht habe anstatt einer goldenen uhr gegeben, auch derwegen dem janitsár nicht versichert, dass es von gold sey, sich auch nicht zur zahlung 100 ducaten verbunden, wan es offenbahret wurde, dass die uhr nicht von gold seyn solte?

3-tio weiss er es, dass der jud drey uhr dem janitsar vorgeleget, eine von gold, die andere von silber, die dritte aber diesse vergoldete messingene, der janitsár aber die goldene nicht angenommen, weill er dem juden hätte müssen bares geld darauf geben, sondern dass der jud so wohl die uhr, als auch bares geld solle geben, darum hat er auch diesse messingene uhr erwehlet und ist so verglichen worden, dass der janitsár dem juden solle 60 puschen sattyán geben, der jud hingegen die uhr und 140 fl. bares geld, welches auch also geschehen ist?

¹ A kérdőpontok egy külön álló céduláról vannak ide másolva.

4-to ob jemand und wer auf seiten des janitsárs gegenwertig gewesen ist zur zeit diesses tractats?

Primus testis providus Michäel Leitgeb colonus celsissimi principis domini domini Esterházi etc. in fundo arcensi Kismartoniensi degens, annorum circiter 58 juratus examinatus fassus est:

Ad primum zeig wisse nicht mehres, als da er von gemelden juden Mayr Austerlicz seinen weib mit einem brief von Eissenstatt nacher Prespurg etlichen tag der Weinacht feyrtagen des vergangenen 1734. jahr eben zu ihme juden abgeschickt worden, daczumahlen traffe der zeig in einem gewissen hauss zu Prespurg gegen dem schloss den offtbemelten juden mit anderen juden und einen Türcken in einem handel behafftet an, unter welchen andern reden der zeig dieses gehört hat, dass der jud Mayr Austerlicz zu des Türcken Hassan bassa seinen dolmasch gesprochen, er wolle mit ihme schon handeln wegen einen gewissen leder auf diese weiss, nemblichen ich gibe ihme die uhr nicht vor gold oder silber, sondern wie es ist, als ein gutes werck und das geld, wie ich versprochen habe, was aber in baren geld versprochen ist worden, hatte zeig nicht gehört.

Ad secundum nihil, er hat nichts gehört.

Ad tertium nihil.

Ad quartum auf seiten des Türcken hatte zeig sonsten niemanden gesehen, als ihm Türcken und seinen dollmäschen.

Secundus testis judaeus Vitus Jacob sub jurisdictione excellētissimi domini judicis curiae domini Joannis Palffy in fundo subarcensi Posenii commorans annorum circiter 38 juxta formulam Tripartitalem more judaico juratus et fassus est:

Ad primum zeig wisse gar wohl, weillen er selbst dazumahl gegenwärtig gewesen, wie dass vor fest Luciae verstrichenen jahrs 1734. zu Prespurg in dem Agranischen hauss auf dem Schlossberg der Mayr Austerlicz jud von Eissenstatt wegen gewissen 60 puschen sattyán oder weissleder mit dem janitsárn Hassán bassa gegen gewissen preiss nicht zusammen gehandelt haben, sondern bloss nur allein durch ein verdausch oder stich-handel das bemelte leder angenommen, der Türck aber die messinge uhr, so vergoldet, ebenfahls ohne abgehandelten preiss mit 140 fl. baren geld angenommen und darauf durch seinen dolmäschen sagen lassen, es möge sein leder kein kreuczer werth seyn und die uhr solle auch kein kreuczer werth seyn, so solle doch der handel richtig seyn.

Ad secundum er wisse auch dieses, weillen er gegenwärtig gewesen, dass gemeldter jud Mayr Austerlicz die uhr nicht habe anstatt einer goldenen uhr gegeben, sondern vielmehr gesagt, die uhr seye kein goldene uhr, sondern nur ein vergolte messingene uhr und ein gutes werck, hat auch nicht dem janitsárn versichert, dass es von gold seye, auch darbey sich nicht verbunden, so es offenbar wurde, dass die uhr nicht von gold seyn solte, dem janitsárn 100 ducaten zu zahlen und diesses wisse zeig darum, weillen er bey diessen stich-handel von anfang biss zum end gegenwörtig gewesen.

Ad tertium eben dieses wisse zeig auch gar wohl und hat es ge-

sehen, dass der jud drey uhr dem janitsárñ vorgeleget, eine von gold, die andere von silber, die dritte aber diesse vergoldete messingene, der janitsár aber hat die goldene nicht angenohmen, weill er dem juden hätte müssen bares geld darauf geben, sondern dass der jud so wohl die uhr, als auch bares geld solle geben, darum hat er auch diese messingene uhr erwählet und ist so verglichen worden, dass der janitsár dem juden solle 60 puschen sattyán geben, der jud hingegen die uhr und 140 fl. bares geld, welches auch also geschehen ist.

Ad quartum bey diesen handel hat zeig niemand andern gesehen an seiten des janitsars, als bloss sein dollmäsç oder bedienten, einen jungen kerl in einen weissen langen rock.

Tertius testis judaeus Marcus Salamon sub jurisdictione excellen-tissimi domini judicis curiae domini Joannis Palffy in fundo subarcensi Pisonii commorans, annorum circiter 34 juxta formulam Tripartitalem more judaico juratus et fassus est:

Ad primum eben dieser zeig ware gegenwärtig dazumhlen und zur zeit und in dem hauss zu Prespurq, wie schon vor beschrieben und weis, dass Mayr Austerlicz jud von Eissenstatt wegen gewissen 60 puschen sattyán oder weissen leder mit dem offtbemelten janitsár Has-sán bassa gegen gewissen preiss nicht zusammen gehandelt habe, son- dern bloss nur allein durch ein verdausch oder stich-handel das bemelte leder angenohmen, der Türck auch die messinge uhr, so vergoldet, ebenfahls ohne abgehandelten preiss mit 140 fl. baren geld angenohmen und darauf durch seinen dollmäsç sagen lassen, es möge sein leder kein kreüczter werth seyn und die uhr solle auch kein kreüczter werth seyn, so solle doch der handel geschlossen seyn und solle einer dem andern kein gutes wort zu geben schuldig seyn.

Ad secundum er wisse auch dieses wohl, weillen er gegenwärtig gewesen, dass offtbenerter jud Mayr Austerlicz die uhr nicht habe anstatt einer goldenen uhr gegeben, sondern vielmehr gesagt, die uhr seye kein goldene uhr, sondern nur ein vergolde messingene uhr und ein gutes werck, hat auch den janitsarn nicht versichert, dass es von gold sey, auch darbey sich nicht verbunden, so es offenbar würde, dass die uhr nicht von gold seyn solte, dem janitsarn 100 ducat zu zahlen, wie dan auch von diessen gar nichts ist gemeldet worden und dieses wisse zeig darum, weillen er dem ganczen handel durch gegenwärtig gewesen ist und noch darczu das leder helffen hinunter dragen.

Ad tertium weiss zeig gar wohl und hat es mit eignen augen ge- sehen, dass offtbesagter jud drey uhr dem janitsárñ vorgeleget, eine von gold, die andere von silber, die dritte aber diesse vergoldete messin- gene, der janitsár aber hat die goldene nicht angenohmen aus ursach, weill er dem juden hätte müssen bares geld darauf geben, sondern dass der jud wohl die uhr, als auch bares geld solle geben, darum hat er auch diese messingene uhr erwählet und ist so verglichen worden, dass der janitsár dem juden solle 60 puschen sattyán geben, der jud hingegen die uhr und 140 fl. bares geld, welches dan auch also geschehen ist.

Ad quartum weiss zeig und hat sonsten auf seiten des Türcken bey

diessen handel niemand andern gesehen, als seinen dollmäscher oder bedienten in einen langen weissen rock.

Actum anno, die, locove, quibus supra.

Kivül: Anno 1735. die 5. Augusti ad instantiam judaei Mayr Austerlicz Kismartonii residentis peracta inquisitio.

Item executionalium minutae pro parte Turcae Hassan bassa peractae.

Eredeti fogalmazvány a szövegben több helyen törléssel, a Sopron vármegyei 1735. évi közgyűlési iratsomóban Miscellanea nevű iratok között.

604.

1735. augusztus 8. Gyüleviz. Korlatovics Imre jelenti a sopronmegyei alispánnak, hogy ő a királyi rendeletet Austerlitz Mayer zsidó ellen Hassan török basa érdekében végre kívánta hajtani. Ebből a célból folyó hó 4-én Kismartonba érkezett, hol a török basával csak másnap találkozott, de mikor tőle azt kérte, hogy mutassa fel az ítéletlevelet, hogy ennek értelmében a végrehajtást ellenőrizhesse és ahol szükséges, ott helyreigazíthassa, a török basa e hó 6-án eltávozott anélkül, hogy őt értesítette volna és így a végrehajtás küigazítása nem történhetett meg.

Spectabilis ac perillustris domine consiliari et vicecomes mihi colendissime!

Posteaquam die 3-a mensis et anni currentis infrascriptorum praetitulata dominatio vestra benignum sacratissimae caesariae regiaeque majestatis, domini domini nostri clementissimi ad instantiam Hassan bassa portae Ottomanicae janitheri emanatum mandatum mihi es fine consignasset, ut benignae commissioni in eodem contentae, quatenus nimirum executio pro parte dicti Hassan bassa erga sententiam sedis judicariae incltyi comitatus Soproniensis facta, in quantum res executae in parte oneratae vel rite aestimatae non fuissent, mediante legali aestimatione indilate debite corrigatur, redintegretur et satisfiat, ego statim die mensis 4-ta mensis infrascripti Kismartonium ascendi, verum Turca praefatus die illa non advenit, ubi autem subsequenti 5-a nempe hujus mensis die comparuisset, iteratis vicibus eundem admonui, ut literas adjudicatorio-sententiales et exmissionales sedis judicariae incltyi comitatus reproducat, ut erga sententiam ejusdem sedis judicariae facta executio examinari, revideri et in quantum res in executionem sumptae aut in parte oneratae aut vero rite aestimatae non fuissent, mediante legali aestimatione corrigatur et redintegretur, invitavique eundem ad horum effectuationem, ille tamen non venit, sed die sexta sine omni insinuatione et valedictione discessit atque taliter nulla executionis correctio aut redintegratio fieri potuit, quae pro informatione spectabili domino perscribere nullatenus intermittere volui. Caeterum me favori humiliter commendans maneo. Sub dato Gyüleviz, 8-a Augusti 1735.

Praetitulatae dominationis vestrae servus humillimus:

Emericus Korlatovics manu propria.

Ez az eredeti jelentés csatolva van III. Károly királynak Bécsben, 1735. július 26-án ebben az ügyben kelt rendeletéhez, mely megtalálható Sopron vármegyei 1735. évi közgyűlési iratcsomóban a Miscellanea című iratok között.

605.

1735. szeptember 24. Pozsony. Oppenheimer Sussman pozsonyváraljai zsidóbíró esküdttársaival együtt egyfelől Mentzel Márkus és másfelől Deutsch Koppel zsidók között 900 forintot érő ékszerek tárgyában fennálló viszályban Deutsch Koppel zsidót 300 forint megfizetésére kötelezi.

In strittsachen zwischen Marcus Mentzel juden, klägern eines, dann Koppel Teütsch auch juden, beklagten andern theils wegen eines per 900 fl. dem (tit.) herrn baron von Sigray gegen einer gewissen summa waaren zugeaigneten cornaturs bestehend in einem diamantenen creütz, rieng und ohrbuglen und nach aussweiss der diessfälligen unss in copiam vorgelegten Mentzlischen obligo den wohlgedachten herrn baron noch extra zu bezahlen schuldig 300 fl. giebt der juden gemeinde richter und beisietzer über die von dem kläger und beklagten mündlich angebrachten nothdurfften zum ausspruch: dass weillen er kläger haubtsächlich sich dahin berufen auf dem Jacob Teben, Mandl Teben und Wolf Kitse, als welche ihm attestieren und zeügnus geben werden, dass Koppel Teütsch zur zeit, da dieses negotium mit dem herrn baron de Sigray geschehen ist, vor, wie nach sich obligieret hätte, in entstehung einer ruckforderung über kurtz oder lang dem Marcus Mentzel allerdiengs schadloss zu halten, hingegen sie drey zeügen alle zugleich ihrer aussagen nach auch so gar eydlich bey trauen und glauben nichts mehr bekennet noch gestanden haben, als allein dass Koppel Teütsch diejenige von wohlgedachten herrn baron de Sigray wegen eingangs besagten cornaturs her gekommene waaren absolute von ihm Marcus Mentzel behandelt und an sich gebracht, auf weiss aber dass gemelte creütz duch ihm Koppel Teütsch an dem Mentzel gegeben, viel weniger auf gleicher arth, an dass mit dem herrn baron von Sigray und Marcus Mentzel verstanden gewesen negotium theil genohmen habe, sondern er Mentzel solches creütz vor sich selbst aufgebracht und nachgehends er Mentzel die alleinige waaren an dem Koppel gegen erlangter richtigkeit kauflich aberlassen habe.

Als ist der beklagte von ihn kläger dieses erwehten creützes halber von allen weithern ansprühen frey, leedig und loss, jedoch die fernere aussaage deren zeügen, nicht münder des Koppel Teütsch seine aigene geständnis habe er dem Marcus Mentzel vor, wie jetzt, in betrachtung seines nothstandes freywillig zugesaget, dass wann er Mentzel, ja, wegen der seiner obligo gemäss annoch haftenden 300 fl. zur wirklicher bezahlung adstringieret und angehalten werden solte, auss besondern mitleyden und in erwegung dem bey solcher abgehandelten waar etwan mehr, als in 100 gulden erlangten profit zu assistieren und möglichst zu helfen. Als solle er Koppel Teütsch von rechts wegen schuldig und gehalten seyn ihme Marcus Mentzel eintzig und allein

wegen deren, nehmlich 300 fl. genugsam zu satisfaciren und schadloss zu halten. Geschehen Pressburg, den 24-ten Septembris 1735.

Sussman Oppenheimer judenrichter.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1367. jelzésű iratcsomóban található perirat szövegébe belemásolva.

606.

1735. október 10. A kőszegi városi tanácsban felolvassák a magyar királyi helytartótanács rendeletét a városban lakó zsidók összeírása tárgyában.

Anno 1735. die 10-ma Octobris.

Item más ugyan azon fölsiges consilium regium de dato 23-a Septembris emanált intimatuma olvastatott ell, melly commitáltatik, hogy á nemes városban lévő sidok számát, feleségét, gyermekét, szolgait és mindennemő joszaghit conscribaltatván a fölséghes consiliumnak á nemes város meghküldgye.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1729—1735. évi tanácsjegyzőkönyv 431.

A m. kir. helytartótanácsnak Pest városához ez irányban megküldött leiratát már közölte a MZSO. III. 431. sorszám alatt.

607.

1735. december 5. III. Károly király közli Pozsony vármegye hatóságával, hogy gróf Pálffy János országbíró javaslatára Fajt Mózes pozsonyváraljai zsidónak fizetési kötelezettségeire egy évi moratoriumot engedélyezett.

Carolus VI. etc.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item egregii et nobiles fideles nobis dilecti! Posteaquam Moysi Fajt hebraeo sub arce nostra Posoniensi commoranti, quominus idem per creditores suos ad exolutionem debitorum ad semel stringi, pactoque tali bonis et facultatibus suis privari possit, benignum nostrum moratorium ad unius anni spatium duraturum ea conditione, ut idem interea etiam legitimos creditores suos suo modo contentare aut cum ipsis desuper transigere, praestitaque super summis capitalibus sufficienti securitate tam restans, si quod superesset, quam et currens interesse pro tempore exolvere debeat, potissimum ergo fidelis nostri nobis sincere dilecti spectabilis ac magnifici comitis Joannis Pálffy iudicis curiae nostrae regiae humillimam repraesentationem clementer concessimus.

Proinde vobis idipsum eo fine benigne significantum esse duximus, quatenus suo loco, ne intra praememorati unius anni decursum antelati Moysis Fajt creditorum securitati quidpiam decedat, congruas

dispositiones facere noveritis et debeatis. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die quinta mensis Decembris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo quinto.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Batthány manu propria.
Elias Vanyeczy manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1730—1737.
pag. 524.

608.

1735. december 29. előtt. Rorer István hercegi jószágkormányzó a hercegi zsidóknak a megye által végrehajtott összeírásával kapcsolatban a herceghez írt kérvényükben felmerült aggodalmaikra való tekintettel Sopron vármegye közönségéhez fordul, melyben a hercegnek a hercegi zsidókra vonatkozó jogainak sértetlen fenntartásáról hivatalos bizonylatot kér, mit a megye meg is ad neki.

Inclyta universitas, domini domini gratiossima, colendissima!

Siquidem judaeorum in bonis et dominiis per celsissimum sacri Romani imperii principem, dominum Paulum Antonium Esterhazy de Galantha etc. possessis ac curae et directioni meae concreditae erga intimationem excelsi regii locumtenentialis consilii per inclytum comitatum instituta haberetur conscriptio, cujus intuitu praenotati judaei non minus quam perterriti et consternati qualenam memoriale titulato celsissimo principi exhibuerint, illud autem per suam celsitudinem ad me directum fuerit, ejusmodi memoriale humillime subnecto sub A. Quia autem iidem judaei et in fundis censualibus dominalibus ad arbitrium et beneplacitum domini commorantur, diversisque censibus, praestationibus et obligationibus domini pro rerum circumstantia ac etiam domini convenientia ordinatis et dispositis, ordinandisque et disponendis subjecti haberentur ac in tantum, in quantum, respective etiam ad publica, miseramque plebem sublevandam concurrunt, sed et propter eorundem multiplicationem, extraneorumque confluum et receptionem, ita et nonnullis aliis considerationibus et respectibus, concurrentibus a parte domini iidem universi et singuli, in certam regulam et ordinem redigendi venirent, ex eo, cum omni respectu et reverentia a parte antelatorum bonorum et dominiorum, jurisque dominalis, cautiones speciales interponere volui, ne quo pacto per ejusmodi comitatensem conscriptionem juribus, jurisdictionibus domini ac circa eorum consistentiam, obligationesque praestandas et jurisdictionem domini recognoscendam dispositionibus ejusdem domini quidpiam prejudicii inferatur. Veluti etiam circa jura et jurisdictionem domini, census ac obligationes praestandas, recognoscendamque totalem et integram jurisdictionem dominalem ac illam in eosdem plene et

integre exercendam reservo pro eodem dominio facultatem, simul ac super praemissis pro eodem dominio authenticas praestolabor testimoniales. Me ulterioribus gratiis devovendo permaneo inclytae universitatis servus humillimus, obligatissimus:

Stephanus Rhorer manu propria bonorum praefectus.

Kivül: Ad inclytam universitatem inclyti comitatus Soproniensis etc., dominos dominos gratiosissimos, colendissimos humillimum memoriale, per quod intuitu conscriptionis judaeorum ne quid praejudicii dominio inferatur, cautiones interponuntur ac super iisdem sub authentico extradandae testimoniales desiderantur introscripti praefecti Stephani Rhorer.

Anno 1735. die 29. Decembris in congregatione comitatus Soproniensis perlectum, testimonialesque extradandae resolutae sunt.

Sopron vármegyei levéltár, Acta iuridica fasc. 117. nr. 3851. Lit. V.
Az A. jelzésű melléklet így hangzik:

Durchlauchtigster fürst etc., gnädigster fürst und herr, herr etc.

Ewer hochfurstliche durchlaucht wird gnädigst unentfallen seyn, wasfür ein entwurff oder bekanntnuss schema verschiedener jüdischen haabschafft realitaeten und gewerbs ihroselben vor kurtzer zeit von dem löblichen comitat communiciret worden seyn, ja zugleich gnädigst bekannt, dass selbes imittelst ad effectum gekommen und die genau dissfällige bekanntnussen aller darin enthaltenen rubriquen von dero samtllicher schutz judenschafft patribus familias eingefordert und abgenommen worden sind ohne bishero zu wissen, zu wass ziel und ende ein solches geschehen sein möge. Nachdem es aber damit auf eine künfftige universale einrichtung quoquo modo angesehen sein dürffte, die bekanntnuss hingegen des gewerbs samtllicher jüdischen individuorum, sonderheitlich derer realitaeten und hochobrigkeitlichen praestationen so generalement untersucht worden seynd, dass unserer einfältigen maynung nach zu einiger künfftigen richtschnur ohne obrigkeitlichen praejudiz und derer individuorum schaden zu dienen von darumben nicht vermag, weil die vieh-zucht bey uns nichts beständiges ist und was heut dieser oder jener in die bekanntnuss gebracht, es sein successor zu halten viellnicht nicht im stande sein wird, ja er jetziger proprietarius es entweder schlachten, der noth halber verkauffen oder casu fortuito qualicunque darum kommen kann, ohne mehr im stande zu seyn sich des verlustigten jemahls widerum erhohlen zu können. Über dieses ist nur allzu bekannt, dass offft einer ein stückel entweder horn oder zugvieh an sich bringet, ohne die zahlung dafür noch geleistet zu haben, ja es kann einer so viehe, als andern realitaeten zwar besitzen, der andern vor einen kauffmann und negotianten angesehen werden, jedoch dargegegen, zumahlen bey jetzigen zeiten, wo alles auf credit hergeheth und darin unser haab und guth besteheth, auch die comunitaeten, sowohl alss particulares verschuldet, biss über die ohren schuldig sein, da wür respective ohne deme nicht allein zu den ordinar-contributionalibus quanto ad publico von jahr zu jahr einen beytrag

thuen, sondern auch über alle dermahlige unerträgliche praestationes mit ein subsidio caesareo des vergangene und gegenwärtigen jahrs hergenommen worden seind, worauf aber bey besagt-gehaltenen untersuchung nicht reflectiret worden ist.

Alss haben ewer hochfürstlichen durchlaucht wür ein solches auss treu unterthanigster schuldigkeit zu dem ende hirmit in unterthänigkeit anzeigen sollen, um hiernach bey der sachen ansinnender weitem stabilirung dero hochobrigkeitlichen vorsehung zu thuen, damit wür über die aequitaet nicht beschwehret werden mögen, uns anmit zu füssen legende zu höchsten hulden und gnaden empfehlen ewer hochfürstlichen durchlaucht unterthänige, treu gehorsamste sammentliche hochfürstliche juden gemeinde.

Kivül: An den durchlauchtig-hochgebohrnen fürsten und herrn herrn Anton des heligen Römischen reichs fürsten Esterhazy de Galantha, erbherr der graffschafft Forchtenstein, Eyssenstatt, dero Römisch kayserlichen mayestät würlklichen cammerer, des löblichen Oedenburger gespansschafft erb-obergespann unterthänige, treu gehorsamste vorstellung dero treu unterthänigst gehorsamster samtllicher juden gemeinden per, ut intus, betreffendt.

609.

1735. A dunaszerdahelyi mészárosok leszerződnek Marci nevű zsidóval és Marinkával, kiktől két részletben 500 forintot vesznek fel, hogy egy éven át minden ökör-, tehén- és birkabőrt nekik fognak átadni, melyek átvételi árát pontosan megállapítják. A szerződés megszegője 100 forint bánatpénzt fizessen.

Ma alab meghirtak adgyuk értésére mindeneknek, az kiknek illik, hogy my szerdahely czhebéli mészárosok, az kik vagyunk, vettünk föl Szerdahelyt lakozo Marczy névő zsidotul és Marinkatul az marhabörökre és báranybörökre, jubörre, az menny fog esni esztendő által, kétszáz forintokat. Föllöb emlétett Marczy zsidó és Marinka tartozik az jövő Szent György napra letenni azon föllöben létett kétszáz forinthez mégh háromszáz forintokat és égy téssen mindenestul eötszáz forint, az böörökre, mely bööröknek párjat tartozunk adny az ökörbörnek párjat eöt forint huszonött pinz, az tehénybörnek parja négy forint és huszoneöt pinz, az baranybörnek százo tizeneöt forint, az jubörnek parja eötven pinz vagy gyapjas vagy gyapjatlan. Hozza tévén azt is, hogy az ökörbörnek köl lenni párosan huszonkét funtnak. Hogyha az huszonkét fontot ki nem üti, tehat tehény börben szamlaltassék. Hasonloképpen az tehénybörnek köl lenni tizenhat fontnak párosson. Hogyha tizenhat funtot ki nem üti, tehat három mégyen egy párban. Föllöb meghirtt eötszáz forintokat tartozni fogunk böörökkel lefizetny. Hogyha böörökkel ki nem fizethetnének eö kegyelmit, tehat tartozunk kész pinzul kifizetny az 1736. esztendőben esendő bötben minden pör és patvar nélkül. Kirul

is adgyuk ez contractus levelünket és magunk keresztvonyasunkkal megerősétvén.

Föllöb megirtt contractusunkat valaky megmasolya, tehát fl. 100, id est szaz forint büntetés léssen, fele az megalo féli, fele az szerdahelyi templom részére leszen.

Sztriha János +
Janko Mihaly +

Lelovics János +
Szakacs Pál +

Mészáros Janos +

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2072. jelzésű iratcsomóban.

610.

1736. januárjában. Pozsony vármegye közgyűlése a magyar királyi helytartótanácsnak felterjeszti a zsidók összeírásával kapcsolatos megjegyzéseit.

Anno 1736. mense Januario.

Judaeorum porro conscriptio, prout et replica ad difficultates ex rationibus anni 1732/33. per excelsum regium locumtenentiale consilium erutas data eidem excelso consilio veniet transmittenda.

Pozsony vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1730—1737. pag. 521.

611.

1736. február 21. A közzei tanácsban felolvassák a magyar királyi helytartótanácsnak azt a rendeletét, hogy a város jövőben a zsidóknak ne engedje meg a bőrökkel és bélésekkel való kereskedést.

Anno 1736. die 21-ma Februarii.

Item ugyanazon fölsiges consilium de dato 27. Januarii költ intimatuma publicaltatott, hogy a modo imposterum a sidok és más áféle bellésekel és bőrökkel kereskedőket per absolutum inhibeallya a nemes város, hogy a praeemptiot más mesteremberek előtt magoknak vendicálni s annyival inkább az ollyast meghvévén az országhbul kopracticálni s azzal is az országhban ollya caritást szerezni ne merészellyenek, hogy az czezbéli mesteremberek limitatiojok mellett ne subsistalhatnak.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1736—1738. évi tanácsjegyzőkönyv 9—10.

A m. kir. helytartótanácsnak Pest városához ez irányban megküldött leiratát már közölte a MZSO. III. 443. sorszám alatt.

1736. július 13. Sopron. Perger János Károly soproni polgár közli Benök Sámuel kőszegi városbíróval, hogy amennyiben Schlesinger Izrael Márk kőszegi zsidó tartozását vele szemben nem egyenlíti ki, ebben az esetben a kőszegi polgárokat Bécsűjhelyen kénytelen lesz feltartóztatni, mit azonban szeretne elkerülni.

Wohledelel gebohrner, hochgeehrtester herr stattrichter!

Dero angenehmes von 11-ten July habe zwar zurecht erhalten, wundere mich aber nicht wenig. das mein hochgeehrtester herr des beklagten Schlesinger seinen lehren aussflüchtungen so starcken glauben geben mag. Es ist ihnen ja wohl bekant, dass meine wahren nicht in die communitet der Schlessingerischen brüdern, sondern ihme Marx Issrael allein anvertrauet worden, dahero muss ich auch das meinige von ihme allein haben. Der jud könnte sich lebenslang entschuldigen wegen abtheilung des vermögens unter seinen brüdern, da doch er allein solche in possession genommen hat und wurde also in ewigkeith nicht bezahlth werden, da nun die zahlungs-terminen gerichtlich pactiret, selbige aber keines weges zugehalten worden, alss muss mir nunmehr auch auf das völlige quantum die gerichtliche execution nach recht und gerechtigkeit sine mora ertheilet werden. Ersuche dahero meinen hochgeehrtesten stattrichter der lieben justiz zufolge dem juden mit der execution ohne längeren anstand strenue anzuhalten und gleich, wie ich das meinige so treüherczig ausgeborgte creditum, welches mir schon so lange zeith ausstehet, durch gerichtliche klag ordentlich gesucht, alss will ich auch meine satisfaction durch das hoshlöblichen gericht und instanz vermittelst meines hochgeehrten herrn hohen und vermöglichen assistenz absque mora also gewiss erwarten, alss in widrigen fall ich jedoch wider meinen willen, welches ich bisshero in regard meines hochgeehrten herrn bisshero verschoben hab, dem allernechst nacher Neüstatt kommenden Günsserischen, respective burgeren anhalten lassen werde, doch will ich nicht hoffen, das es mein hochgeehrter herr werde dahin ankommen lassen. Ich will solche höffligkeith gegen ihnen wider erkennen und zu angenehmen, gegen gefälligkeiten hinwiderumb mit allen respect verbleiben.

Meines hochgeehrtisten herren dienstobligirtester:

Johann Carl Perger manu propria.

Oedenburg, den 13-ten July 1736.

Kivül: Dem wohledelel gebohrnen herrn Samuel Benök, der königlichen freystatt Güns wohlmeritirten stattrichtern, meinem hochgeehrten herrn etc., Güns.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1736. júl. 13.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye az egyik oldalon címerpaizs, a másik oldalon ki nem vehető betűk, zárlatán vörös viaszba nyomott nyolcszögletű gyűrűs-pecséttel.

1736. július 21. Sopron vármegye hatósága herceg Eszterházy Pál Antal ügyészének megbízásából Sopron város polgármesterét, ki Salamon Ádám lakompaki zsidótól 6 akó pálinkát elkobzott, felszólítja e pálinka visszaadására vagy árának megfizetésére a következmények terhe mellett.

Pro parte celsissimi sacri Romani imperii principis ac domini domini Pauli Antonii Eszterházy de Galantha (tit.) dominus N. liberae regiaeque civitatis Soproniensis consul judicialiter admonetur de et super eo, quod siquidem certum crematum ex sex urnis circiter constans circa diem 19. praeteriti mensis Junii anni modo currentis 1736. a judaeo Adamo Salamon alias in possessione Lakenpah degenti, qui videlicet sub protectione titulati celsissimi domini admonentis actualis domini esset, manu violenta idem consul medio certorum ad id subordinatorum hominum appraehendisset et ab eodem judaeo in contrabandam sumpsisset, consequenter crematum idem accipiendo ne fors quoque distraxisset, eapropter idem praefatus dominus consul, tanquam appraehensionem cremati ejusdem committens et idem quoque detinens saepedictum crematum in illa, qua acceptum esset, quantitate mentionato judaeo restituat, in casu vero distractionis pretium ejusdem competens refundat, alioquin in casu renitentiae sua celsitudo reservat omnimodam contra eundem admonitum agendi et praemissum violentum actum jure etiam vindicandi facultatem.

.....
 Anno 1736. die 21. Julii Sopronii peracta ad admonitionem respondit dominus consul, quod ad hunc casum certum examen transmittant, prout transmiserunt.

.....
 Sopron vármegyei levéltár, Juridica Magnatum, Eszterházy tomi 2-dí nr. 62.

1736. augusztus 28. A kőszegi városi tanács bizonyos okból helyben hagyja azt az egyezséget, amely Kern János kőszegi posztónyíró és Schlesinger Márk kőszegi zsidó között jött létre, melynek értelmében Kern 50 forintot fizet a zsidónak és ezzel szemben visszakapja a kötelezvényét.

Anno 1736. die 28-va Augusti.

Item hac occasione Kern János ittvaló posztónyérő instantiája asummáltatott ittvaló sidó Schlesinger Mark ellen praetendálván Kern János uram, hogy sidó Schlesinger Márk nékie azon 50 forintokat visszafizesse, melyeket ezelőtt nem réghen ellene attentált és Gonzer névő szőleire invíált executio és assignatio után subsequált accorda szerént

letett és meghfuzetett producálván in fulcimentum suae indemnitate bizonyos quietantiát, hogy az emlétett sidót még in anno 1724. de plano et integro contentalta volna, azért indebite exigalta légyen tüle az praespecificált 50 forintokat.

A nemes magistratus azért penitus examinálván azon quietantiát és combinálván az sidó irássával és numerussival és mivel á sido tagadta, hogy az utolsó numerus, tudnyillik 4 nem az eő, hanem más kezeirássa volna, amint hogy manifeste kiteczet, hogy á sido irássával nem accordálna azon numerus, hanem inkább hasonlobb volna Kern János uram irássához, itt jóllehet az hitnek letételére egyik vagyis mássik félt obligáltatni discuraltatott volna, de mivel az hitnek letétele, impositiójára á bírák cautossoknak lenyi törvény szerént regulaltattnak, az okáért, de leghfőképpen mivel á summo jure recedálván á pársok conventionem mediante őszvealkuttak és á sidó 76 forintigh való praetensionját az 50 forintra reducalta és per depositionem praemissae summae ac restitutionem obligatoriarum Kernianarum utrinque usuroborálták az accordat. Kire nézve azon accorda, ob etiam antevertenda majora incommoda communi senatus voto helyben hagyattatik és ratihabeáltatott ex ea quoque ratione, mivel Kern János occasione depositionis pecuniae et receptionis obligatoriarum suarum maghának semmi reseruat pro casu futuro főnt nem tartott és azon quietantia főllkeresésére elegendő ideje lett volna, de előbb nem producalta, hanem midőn az magha obligatoriáját recipiálta, azonnal előadta, melly actus is nem kevés suspiciot foglalt maghában, hogy az juramentumra stringálnyi nem lehetett, hanem az accordát ex aequo helyben hadnyi illet.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1736—1738. évi tanácsjegyzőkönyv 60—61.

Egyszerű másolatban megtalálható még uo. Miscellanea 1736. aug. 28. jelzés alatt is.

615.

1736. szeptember. Pozsony vármegye közgyűlése utasítja a járási szolgabírákat, hogy ne engedjék meg a kolduló zsidók letelepedését, hanem ezeket a csavargókat fogdossák össze és Morva vizén túlra a magyar királyi helytartótanács által megjelölt helyre kísértessék.

Anno 1736. mense Septembri.

Siquidem plurimi mendicantes judaei apud judaeos in isthoc comitatu residentes pro more suo condescendere consuevissent, eliminatio autem vagorum et perniciosorum hominum iteratis excelsi regii consilii gratioso decretis inlyto comitatui commissa haberetur, idcirco determinatur, ut domini processuales judices nobilium ejusdomi vagabundis judaeis invigilent, eosdemque a condescensione apud alios in hoc comitatu commorantes judaeos arceant et hoc sub praetextu circumvagantes comprehendant ac trans fluvium Morava ad locum per excelsum consilium denominatum deduci faciant.

Pozsony vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1730—1737. pag. 575/6.

1736. szeptember 24. előtt. Mózes Mihály sasvári zsidó pert indit Stachovics János ellen Pexa István Pozsony megyei szolgabíró előtt, mivel az neki 131 forinttal adósa.

Actio

Michaelis Mojzes hebrei Sassinensis, ut A. contra et adversus nobilem dominum Joannem Stachovics, ut I. erecta per illustri ac generoso domino Stephano Pexa inclyti comitatus Posoniensis judici nobilium praesentato tenore subsequenti: qualiter idem I., ut ex annexo producto sub A. pateret, dicto A. die adhuc 28. Februarii eam de se dedisset obligationem, quod fl. 131, quibus eidem liquido restaret, pro certo et contractualiter expressato termino persolvere velit, huic tamen obligatione suae in hodiernum usque satisfacere intermitteret. Quia vero sensu tit. 1. prologi justitia suam cuique tribueret, ad mentemque art. 17. Mathiae regis decr. 6., prout quis se ligaret, ita iudicium recipere consuevisset, in liquidis porro juxta articulum 31. 1659. alias qui patriae leges expensae et interusurium adjudicari solerent, ideo cuperet supranominatus A. per declaratum dominum I. pro uno brevi competenti termino citari, sibi ad normam contractus, legum, item praxisque iudiciariae jus et justitiam, executione etiam mediante administrari cum reservata.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1299. jelzésű iratcsomóban.

1736. szept. 24-én volt a per tárgyalása „in oppido Szentjános” és mivel az alperes nem tagadta a tartozását, a bírói szék el is marasztalta nemcsak a 131 ft, hanem ezenfelül még 39 ft perköltség megfizetésére ítélve.

617.

1736. november 22. Jansó János kőszegi csizmadia céhmester bizonyítja, hogy Somogyi János atyja halála után maradt adósságokat, köztük több zsidóét, pontosan megfizette.

Mi Kűszög szabad királyi városban lakozo csizmazia chi recognoscaluk és quitaluk á Sómogy Janos uramat, hogy ő kigyelme Istenben megnyugodott Somogy Mihaly ur ezen restanciait halalo utan pinzrul pinzre mind megfizete, amind creditorai igy következnek:

Pro primo Gyuri Racz Andrásnak fizet u kigyelme fl. 7 den. 50.

Item Iczik zidonak tehinbur árat fl. 6 den. 60.

Item ugyanazon zidonak szatyán arat fl. 21.

Item Morvai Polak zidonak bélyis bur árat fl. 3 den. 21.

Item devecséri kereskedunek kordovány arat fl. 6 den. 50.

Item Szissl zsidónak fél kötös szatyán arat fl. 2 den. 25.

Jansó Janos uram chimestersigiben kiadatatot ezen quitacia anno 1736. die 22. Novembris.

618.

1736. XII. 11. Nagykároly. A Károlyi-uradalom elszámolása Lőb Aron
 mészároossal.

Abrechnung

mit dem fleischhacker Aron Lőb, was nemblich von selben an fleisch
 und Insekt empfangen und genohmen worden.

Lauth abrechnung bies 28-te Juny beyzeiten des Herrn Badda Ga-
 bors genohmen worden 2559 libr. Rindhfleisch, item ein halbes
 Kalb und 9 1/4 Kalbfleisch auch 6 lib. Lamppel fleisch und 424 1/2 lib.
 Insekt so zu samnte ertrag

	fl.	den.
Item ist fleisch von die Heerschaft gehollet worden	86	99
bis 20-te 9.-bris an Rindfleisch, nembliche 3249 lib so ertragen	64	98

Item Empfang der Ferez Deack 100 lib. Rindt fleisch ertraget	2	
---	---	--

Item worde ihm Spittal gegeben 200 lib. so ertrag	4	
---	---	--

Item Empfang die Heeren Patres Franciskaner ihr Deputat am Rindt fleisch 1500 lib. so ertraget a 1 1/2 Rh. fl. bis zu Ratificirung von Ihro Excell. wegen den Preysz	345	
---	-----	--

Item Empfang die Heern Franciskaner auf ihr Deputat 200 lib. Insekt so ertraget a 8 den. gerechnet	16	
---	----	--

Summa desz Empfans	218	97
--------------------	-----	----

Item ist Insekt empfangen worden 451 libr. sage
 vier hundert fünfzig ein fundt Insekt

	Rh.	Den.
Empfangen ist worden war von Specificiert in Summa	218	97

Da von werden abgezogen vor die 100 Schaf, so der fleischhacker erkauf a cordt	150	—
---	-----	---

Komt also den fleischhacker zu bezahlen oder in arenda anzunehmen	68	97
--	----	----

Sage sechzig undt acht Ungarische Gulden 97 den.
 so ich den Herrn Lazar arendator in die Arenda anzu-
 nehmen schuldig bin, item noch 451 fundt sage vier hundert
 funfzig äen gfundt Insekt.

Datum, Karoly, den 11-ten Decembris 1736.

Christoph von Redel m. p.
 praefectus.

קומפוט זאזמן (ר"ל זוזמן) גרעכנט מיט דען קעב וואש עם נאך קומט
 פון דיא שררה יר"ה טראנטאיש סך ס"ה זיל' צ"ז הקר"ים.

1736. december 18. Pozsony. A m. kir. helytartótanács szigorúan meghagyja Kőszeg városának, hogy városukban élő zsidók összeírására vonatkozó és 15 hónap előtt kiadott rendeletének most már további késedelem nélkül teyen eleget.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

In factio judaeorum in gremio hujus civitatis reperibilium connotationis juxta communicatam eatenus idaealem tabellam ad summum intra trimestre spatium effectuari isthinc anno adhuc praeterito 1735. sub 23-a Septembris commissae, quemamodum eadem civitas hujus consilii locumtenentialis regii intimato in positivo suae majestatis sacratissimae mandato fundato post quindecim circiter mensium decursum in praesens haud satisfacisset, minus vero eatenus desideratam informationem submisset. Ita hujusmodi intermissam a tanto jam temporis intervallo benignae suae majestatis sacratissimae dispositionis effectuationem civitati huic non inconvenienter obverti ac praesentibus serio et districtim injungi, quatenus ex ratione potissimum subversantis boni publici sub praecitato dato effectuari commissam quantocyus effectuare, per consequens petitam superinde informationem consilio huic regio locumtenentiali indilate submittere et nullatenus in longius differre noverit. Datum ex consilio locumtenentiali regio Posonii, die decima octava Decembris anno millesimo septingentesimo trigesimo sexto celebrato.

Comes Carolus Zichy manu propria.

Michael Domsics manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici, primario consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis Gynsiensis nobis honorandis, Vienna, Sopronio, Gynsium ex officio.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1736. dec. 18.

Ivrétű papiros, melynek vizjegye az egyik oldalon koronás címerpajzs, míg a másik oldalon kacskaringós díszítéssel, zárlatán fődött kir. titkos pecséttel és hátlapon e feljegyzésekkel: 1., *Ex consilio regio locumtenentiali Hungarico civitatis Gynsiensi*, 2., *Anno 1737. die 11. Januarii in curia senatoria liberae ac regiae civitatis Keöszögh exhibitae et publicatae*, 3., *Petitur informatio, quotnam judaei et cujus facultatum capaces et an de iis solvant contributionem in civitate. sint. Rescriptum die 23. Januarii 1737.*

1736. XII. 31. Nagykároly. Lázár József nagykárolyi bérlő egész évi számadása.

Pro integro anno 1736 Karolly arendator Lázár Joseph inejált arentionis computussa e szerint vagon:

Optingens

f. Hung.

Az 1735-dik esztendőbéli számadás, ugy az arendatornál lévő gyeneralis quietantia megmutatya, hogy semmivel nem marat ados ad ultimum X-bris 1735.

A 1-a January ad ultimum X-bris 1736 teszen az ordinare arenda

1200

ittem ako ser nro 100

ittem palinka icze 100

A 1-a Marty 1736 kezdetik az Majténi ölt korcsma béli arenda, mellynek ambár meg le nem tölt esztendeje, hanem ultima Febr. 1737 kitelik, megh is az egész esztendő béli pro optingente felteszük

400

A die 15-a Foebr. 1737 egyh esztendőre contractus szerint pervenial a miszár szekekért cum accessionis, in summa ittem hét mása fadgyut a zsidó comunitassal együtt

144

ittem mint hogy az myszároossal való computus mar vegben ment, ottan pediglen a myszarosnak az reverendus páter Franciskanusoknak deputatumokban adatot 15 mása hus egy egy polturaban acceptaltassanak ad ratificationem usque. Már pediglen eö Excellentiaja kegyelmesen resolvált, hogy két két pinzivel acceptaltassék, kelleetik itten felirni pro obtin-genti

15

Liquidatio.

f. Hung. den

Harom quietantia szerint et quidem de dato 1-a May, 4-a July et 5 Octobris administralt az arendator főtisztelendő páter piaristák atyám urayméknak 750 Renens forintokat in defalcationem deputati, melly teszen

900

Ittem administralt Lázár Joseph iuxta quietantiam de dato 20 Octobris 1736 f. pater piaristák atyám uraymnak más fél mása fadgyut, kinek teszen in quietantia az ára

12

Ugyan f. páter piaristák atyám uraynak quietantiaja szerint de dato 13-a Decembris 1736 az collegiumban hor-datot hus es fadgyuaért, Áron nevü myszarosnak in defal-cationem deputati acceptaltatott

42 44

Ugyan azon myszeros Áron iuxta computum et specifica-tiones 20-dik Novemberigh 1736, tudni illik a 1-a January computáltván, az megh vet 100 juhok aran kívül, administrált méltóságos udvar szükségire hust és fadgyut

68 97

Az Májteni arendanak első kántorát, ugy mint 100 forin-tokat lé vált Majteni István akkori számtartó iuxta quietan-tiam de dato 1-a Aprilis 1736, ugyen ezen quietantia tenora szerint percipiált mostani számtartó Fabrinyi Mihály uram az Majteni aredának második kántorát, ugy mint 100 forin-tokat iuxta quietantiam de dato 3-a Septembris 1736, teszen in summa ezen két perceptio

200

Ittem percipiált Majteni István iuxta quietantiam de dato 21-a Aprilis 1736 a miszárszék melet levő házért pro 1-a angaria 1736 a taxát, ugy mint

6

Iuxta computum percipiáltat Lázár Josephtul a 1-a Januarii 1736 ad 26 January 1737 Méltóságos groff Hallerné Aszonyom eö nagysága ölt hordoval és az Kaplani barátoknak obvenialandó 50 akkoval együt ser 196 ako és 1 icze ismét dafalcalván az 100 akó sert, mellyel arenda tenora szerint tartozik, marad fizetni avagy acceptálni való ser 96 ako és 1 icze, kinek teszen az ára	115	22
Iuxta quietantiam de dato 16 Decembris 1736 administrált Fabrinyi Mihály számtartó uram kezeiben 240 forintokat	240	
A die 20 Novembris ad 26-a January 1737 computus és rovások szerint hordatot Lázár Josephtül az udvar szükségére hus 1179 font, teszen az ára	23	58
Méltóságos Generalis Ur eö Excellentiaja kegyelmes resolutioja szerint sub dato 1-a January 1736 engettet meg Lázárnak, hogy az épület nad alá vétetessik, kinek ára ki adot specificatio szerint	93	40
Magam commissiom és testatiom mellet, az három nagy seres kádakat megh kötetni, vas abronczoztatni, mind vasra mind munkara kötöt	18	18
Az Majteni arendas ház a körül valo, ugy az palinka ház körül, nem külömben a száraztó fel alétására magam commissioja mellet erogaltatot kisz pinzül, akit es itten acceptalom	12	8
Mostani computuskor iuxta quietantiam in complationem eius sumendam administralt Fabrinyi Mihály számtartó uramnak	27	13
Summa ut obtingens	1759	—

Mondom, hogy Lázár Joseph az 1736-dik esztendő bérlí mind Károlyi, mind Majteni korcsmák és Karolyi miyszárszék arenda, a mint it felül specificalva vagyon, ezer hét száz ötven kilencz magyar forintokkal meg fizetet és semivel adosa nem marat, praesentibus attestalom és eö kegyelmit quietáлом.

Dátum N. Károlyi, 27 January 1737.

Item pro anno 1736 administralt szaz akó serr és hét mása fadgyut és kilencz icze pálinkát.

P. H.

Christophorus de Redel m. p.
praefectus.

קויטונג, וויא איך אפרעכנונג לשנה העבר מן ארנדה מעות דו איך ביצאלט
האב על שנה תצ"ו בשנת 1736 עד שנה חדשה בשנת 1737 גם מן ארנדה
מאיטין עד פרימא מארציום גם מן קצבות בנק עד ט"ז פעבראר' בשנה הנ"ל.

OL. Károlyi es. lt., cs. 11. (230—234).

1737. január 1. Pozsony. Leutner János Vilmos elszámolván Mihály Lázár zsidóval elismeri, hogy még 135 rajnai forinttal adósa, amelyet ígér 5 részletben pontosan megfizetni.

Ich endes unterschriebener bekenne hiermit vor mich und meine erben oder erbnehmer, dass nachdem mich mit dem juden Laczarus Micheel an heut unten gesezten dato über die von 1732. jahrs richtiger massen verrechnet habe und daraus bemelten juden annoch in allen einhundertdreyssigfünnff gulden, sage fl. 135 Reinisch, jeden zu 20 groschen oder 60 kreitzer gerechnet richtig und aufrichtig schuldig verblieben, welche summa geld von heutigen dato angerechnet in fünff quartaligen ratis oder fünff gleichen terminen, undzwar bey aussgang eines jeglichen quartals per zwanzigsieben gulden baar und richtig zubezahlen gelobe also zwar, dass bey wieder verhoffen nicht beschehende accuraten zuhaltung und observirung deren quartern oder hinterlassung mir einer alsobald er judt Laczar ohne erwartung deren übrigen terminen vel propria autoritate aut coram quocunque selectivo judice ohne allen exceptionen juris aut facti juristitorum temporibus praescissis et non obstantibus sich an meinem vermögen, wie es demselben am bequemsten ist, selective an fahrenden und liegenden gütern, auch erhebung meines salarii bey einer löblichen ungarischen cammer zuhalten und sich effective zahlhaft zu machen fug und macht sambt allen anwachsenden spesen und unkosten haben solle. Pressburg, den 1. Januarii anno 1737.

Johann Wilhelm Leütner manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2063. jelzésű iratcsomóban.

1737. január 11. A magyar királyi helytartótanács felszólítja a kőszegi városi tanácsot, hogy városukban lakó zsidókról és adózásukról tegyen jelentést.

Anno 1737. die 11. Januarii.

Primo feőlséghez locumtenentiale consiliumnak intimatuma publicáltatott á vighre, hogy az nemes tanács informálya, hány s minémő bértokos sidok laknak az nemes városban s az substántiéjoktul ha contribuálnak-é vagy sem? az sido in conformitate intimati examinál-tatnyi fogh s ugy az informatio prima posta el föl fogh küldetetnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1736—1738. évi tanácsjegyzőkönyv 98.

1737. január 23. Kőszeg. Kőszeg városa a m. kir. helytartótanács sürgetésére jelenti, hogy városukban csupán egy zsidó lakik, Schlesinger Márk, aki háza, szőlője és boltja után az adót rendszeren fizeti. Özvegy két gyermekkel, cselédje és cselédlánya van. A boltjában vásznat, szalagot, cérnát és fűszerjélét árul, vásárokra nem jár. Nem tudna megélni, ha Kismartonban és Bécsben élő öccsei nem támogatnák. A polgárok szerették volna házát és szőlőjét megvenni, hogy így távozzék a városból, azonban a királyhoz folyamodott, ki atyja érdemeire tekintettel pártfogásába fogadta.

Serenissime dux, regio locumtenens, excelsum regio locumtenentiale consilium, domini domini benignissime gratiosissimi, colendissimi!

Serenitatis vestrae regiae, excelsique regio locumtenentialis consilii de dato diei 18-vae mensis Decembris etc. anni 1736. proxime praeteritorum Posonii ad nos expeditum benigno gratiosum intimatum eo, quo par est, homagialis devotionis nostrae obligamine humillime percipientes in facto judaei hic loci commorantis eam demississime submittere valemus informationem.

Haebrcus olim Izraël Schlesinger nominatus, qui telonium hujus civitatis multis retroactis annis in arenda possidebat, verum juxta gratiosa intimata praetitulati excelsi consilii regii locumtenentialis ad mentem legum articularium a praemisso telonio nostro amotus medio tempore una cum uxore sua fatis cessit, domus interea, quam hic loci jure emptitio et una vinea unius urnulea, quam jure executionali possidebat, ad posteritates ejus devoluta, respectu quorum haeredes qualem inter se subdivisionem fecerint, nobis adaequante non constat. Verum filius ejusdem major natu Marcus Schlezinger nomine, qui alias in Lakenbach, bonis celsissimi principis Eszterhazi (etc. titulus) collocatus huc se contulit et praedictam domum cum vinea, uti informamur, ex cessione fratrum suorum minorum natu, quibus sorte divisionis obvenisse feriat, possidendam recenter una cum una fornice mercantili, quam et parens a civitate in 50 florenis quottannis solvendis exarendatam habebat, apprehendit et etiam nunc tenet. In reliquo obventiones civiles cassam domesticam, prout et portionales cassam militarem respicientes a praeattacta domo et vinea ad normam reliquorum civium et inhabitatorum a proportione solvit et deinceps quoque universa praestare est obligatus. Quantum ejusdem statum concernit, est haebrcus viduus, exiguarum facultatum, praeter in praemissa fornice habitas non magni momenti res mercantiles, utpote telam, fimbrias, ligulas, serium, fila, aromata et alias minutias distrahens, alium quaestum non exercet, unde nec unquam publicas nundinas extra civitatem hanc frequentat. Proles minores habet duas, unum famulum et famulam similiter unam et hic aliter subsistere nequiret, nisi eum fratres minores natu unus Kisfartonii factor et alter ipsum Viennensem aulicum judaeum in conditione existens succolarent et sustentarent. Quantum alios extraneos judaeos attinet, hic loci nullum habent sustentaculum,

quin imo et hunc concives nostri erga competentem exolutionem domus et vinee ammovere intendebant, sed recursum faciens ad suam majestatem sacratissimam ob merita praememorati sui parentis, velut privilegiati in clementissimam protectionem est receptus.

Et haec dum humillimae informationis loco serenitati vestrae regiae, excelsoque regio locumtenentiali consilio demississime submittimus, nos ejusdem clementiae et gratiis enixissime submittentes perseveramus.

Serenitatis vestrae regiae, excelsique regio locumtenentialis consilii humillimi servi:

N. N. iudex et senatus, adeoque tota communitas liberae regiaeque civitatis Keõszegh seu Gins.

Ginzii, die 23. Januarii 1737.

Szombathelyi áll. levéltárban Kõszeg város levéltára, Miscellanea 1737. jan. 23.

Fogalmazvány ívrétű papiroson, melynek vízjegye az egyik oldalon kétféjű sas, míg a másik oldalon *CMP* betűkkel.

624.

1737. február 4. Pozsony. Verebély András Pozsony megyei esküdt bizonyítja, hogy Bartolotty Éva Mária grófnő újrafelvételi perében Gilany Péter szolgabíró idézését az elmúlt jan. 13-án szabályszerűen kézbesítette Deutsch Koppel zsidónak.

Infrascriptus vigore praesentium testor et recognosco, quod ego duplicis ordinis literas certificadorias perillustris ac generosi domini Petri Gilany de Lázy incltyi comitatus Poseniensis iudicis nobilium, qua tamen in materia actionali delegati iudicii praesidis pro parte et ad instantiam illustrissimae comitissae Evae Mariae Partaloty a Partenfelt, qua etiam illustrissimi domini baronis Adami condam de Mesko filiae, adeoque legitimae et naturalis successoris, ut novisantis emanatas primi quidem terminum diei 10-mae mensis Decembris anni 1736. praetoritorum cum annexa originalis actionis copia die 19-na Novembris anni praeappositi, secundi vero terminum diei 4-tae Februarii anni noviter ingressi reflexoriae subinserti in se complectentis die 13-a recenter elapsi mensis Januarii anni currentis utrasque judaeo Kopl Teisch sic dicto, ut novisato sonantes et directas eidem omnino in persona propriae habitationis reperto per manus assignaverim et exhibuerim, super qua per me praevio modo declarata literarum certificariorum exhibitione peracta praesentes literas meas testimoniales recognitionales extradedi. Posonii, die 4-ta Februarii anno 1737.

Andreas Verebély incltyi comitatus Poseniensis
juratus assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

1737. február 10. Sopron. Zeke István Sopron megyei alispán jelenti a magyar királyi kancelláriának, hogy Wertheimer zsidó kölcsönüggyel kapcsolatban Bilakovics György megyei főszámvevő iratai a soproni ostrom alatt olvashatatlanul elpiszkolódtak, Madarász Imre megyei főszámvevő iratai a magyar királyi helytartótanácsnak küldettek fel, míg Zichy Adám megyei főszámvevő iratai átnézéséhez időre van szükség.

Excellentissime, illustrissimi, spectabiles, perillustres domini, domini mihi gratiosissimi, colendissimi!

Posteaquam benignas suae sacratissimae maiestatis, domini domini nostri clementissimi literas et iis contentum in negotio Werthamiano mandatum homagiali obsequio percepissem, singulari curae mihi erat, clementissimam summi principis commissionem adimplere, nisi nonnullae intervenissent difficultates, prout enim ipsemet recordor, comitatum hunc Soproniensem ferme sub tribus perceptoribus cum eodem judaeo Werthaimer habuisse, in re contributionali caesareo-regia negotiationem, videlicet sub Georgio Bilakovics, Emerico Madarász, consiliario exposit, dum viveret, regio locumtenentia et Adamo Ziczzy. Quorum primi posteritas edocto et remonstrato eo, quod acta genitoris sub tempore tumultuum Hungaricorum hic Sopronii sub iteratis obsidionibus recondita putrefactaque sint, illegibilia evenerint. Deinde rationes Emerici olim Madarasz ejusdem filiae, prout excelsae cancellariae regio Hungaricae aulicae optime constaret, cum comitatu convenire non posuerint, excelso regio consilio locumtenentia Ponium transmitti debuerunt, ubi hodieum retentae ibidem investigandae venirent. Reliquas etiam Adami Ziczzy rationes proxime perquiram, verum tamen cum haec tempus requirant, respirium humillime expeto et ulterioribus gratiis et favoribus demisse innixiis persevero.

Alte et praetitulatarum dominationum vestrarum servus humillimus obsequentissimus:

Sopronii, 10. Februarii 1737.

Stephanus Zeke.

Kivül: Copia literarum excelsae cancellariae Hungaricae in negotio judei olim Wertheimer scriptarum Sopronii, 10. Februarii 1737.

Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratcsomóban a fogalmazványa és a tisztázata.

E levél szoros kapcsolatban áll III. Károly királynak Bécsben, 1737. jan. 22-én kelt leiratával, amely közölve MZSO. III. 742—3. l.-ain.

1737. február 20. Bécs. Gróf Batthány Lajos felszólítja Zeke István Sopron megyei alispánt, hogy Wertheimer zsidó nyugtái után továbbra is kutassanak.

Perillustris ac generose domine vicecomes!

Ex literis praetitulatae dominattonis vestrae sub 10-a labentis

ad me datis ubertim informor, quibus de causis exquisitio desideratarum Werthaiminiarum appocarum sive quietantiarum remoretur? Cum vero ultro earundem communicatio adurgeatur, porro quoque collectionem et expeditionem earum commendo, qui in reliquo jugiter maneo perillustris ac generosae dominationis vestrae ad serviendum obligatus:

Viennae, 20-a Februarii 1737.

Comes Ludovicus de Battiyan manu propria.

A levél alján: Perillustri domino Stephano Zeke.

A borítékon a címzés: Perillustri ac generoso domino Stephano Zeke de Peteöháza, sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis consiliario et inclyti comitatus Soproniensis vicecomiti etc.

Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratsomóban.

627.

1737. március 16. Sopron. Zeke István Sopron megyei alispán jelenti a magyar királyi kancelláriának, hogy Wertheimer zsidó nyugtáiból sikerült egy 25 000 forintról szólót megtalálni és a közgyűlési jegyzőkönyvben említés van téve 50 000 forint visszafizetéséről.

Excellentissime, illustrissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres item ac generosi domini domini gratiosissimi!

Instrumentis literalibus Emerico Madaraszianis, de quibus in nuperis meis demissis mentionem feceram, Posonio ab excelso consilio regio Hungarico locumtenentia expositis et rehabitis tam his, quam etiam protocollis comitatus hujus Soproniensis accurate perquisitis quietantias judaei olim Simsonis Vertheimer plures reperire non poteram, quam solas super 25/m florenis sonantes Viennae, die 27. Augusti 1703. emanatas ac per ipsum judaeum subscriptione et sigillo robotatas et praeterea acclusum protocollis comitatensis de congregatione diei 30-mae Decembris anni 1700. extractum certarum duarum quietantiarum officii caesareo--solutorii super 50/m florenis per judaeum antelatum Simsonem Vertheimer huic comitatui suppeditarum mentionem facientes, sed hae adhuc perceptoratum Philippi condam Wulkovicz, praedecessorem Madarazianum spectantes sub tempore tumultuum Hungaricorum putrefactae reproduci non possunt. Labori proinde ad satisfaciendum clementissimo mandato summi principis ex obligatione etiam homagiali indefessus me impensurum dedico ac etiam persevero.

Excellentiae, illustrissimarum etc. servus humillimus:

Sopron, 16. Martii 1737.

Stephanus Zeke vicecomes.

Kivül: Responsum excelsae cancellariae Hungaricae 16. Martii 1737.

Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratsomóban.

1737. április 2. Bécs. III. Károly király meghagyja Zeke István Sopron megyei alispánnak, hogy Wertheimer zsidónak 25 000 forintról szóló nyugtáját, arról másolatot véve, eredetben küldjék fel a magyar királyi kancelláriának.

Carolus VI. dei gratia electus Romanorum imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex etc.

Egregie, fidelis nobis dilecte! Ex demissa relatione tua, quam de dato 16. mensis proxime praeteriti ad regiam cancellariam nostram Hungarico aulicam fecisti, percepto eo, quod in archivo Soproniensis comitatus hactenus non nisi unius ordinis quietantiae per judaeum quondam Wertheimer de 25/m florenis sonantes Viennae, 27-mae Augusti 1703. expeditae, repertae fuerint, tibi clementer hisce comittendum esse duximus quatenus ipsum originale dictae quietantiae, retentis tamen ejusdem fidedignis paribus, imo si successive plures quoque memorati judaei prodiverint quietantiae, illas etiam dictae cancellariae nostrae fideliter quocitius submittere debeas et non intermittas. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia tibi benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die secunda mensis Aprilis anno domini millesimo septingentesimo trigesimo septimo.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyán manu propria.

Petrus Vegh manu propria.

Kívül: Egregio Stephano Zeke consiliario nostro et comitatus Soproniensis vicecomiti etc., fideli nobis dilecto. Sopronii ex officio.

Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratesomóban.

Eredeti példány, hátlapján ez egykorú feljegyzésekkel: 1., *Wertheimer quietantiaja*, 2., *Vertheimer sido quietantiaja*.

1737. április 7. Több tanú vallomása Sigray Ferencné tulajdonában lévő pozsonyváraljai házban üresen álló bolthelyiség bérbeadásával kapcsolatban, melynek kulcsai Lázár Mihály zsidónál voltak.

Anno 1737. die 7-ma mensis Aprilis coram jure peractae juramentalis inquisitionis tenor talis est.

Primus testis circumspectus Joannes Tott civis Poseniensis, annorum circiter 66, deposito juramento vallya, hogy tavali esztendőben Szent György nap tájban bizonyos varallyai Constantinus névű rácz Agrano névű curián lévő kálmár boltott és szobát megh ákárván arendalnyi, kinek kulcsai Lázár Mihál névű zsidónál voltak. Meghnitván nekik az bolt és szoba ajtaját, hogy niznek megh azon alkalmatosságot, mellyben akkor semmi nem lévén üressen volt, mondván az zido ne-

kiek, hogy tekintetes Sigray Ferenczné aszonyomhoz menninek az alku iránt, amint hogy elmenvin e tanu volt tolmács az dologban. Szaz tallérokat kért emletett aszony az meghnevezett alkalmatosságoktul, de az rácz először fl. 50, utollyára fl. 60 igért az aszonymhoz, annak utánna küldötte eöket az aszony baro Sigray Laszlo uramhoz, hogy eö nagysagaval alkudgyanak, amint is eö nagysagahoz menvin kért először száz tallért, annak utánna szaz forintokat, de az rácz ot sem igert többet hatvan forintoknál. Azután pedigh, midön már az rácz job alkalmatosságot azon a pénzen fogadott maganak, oda üzent e tanunak és racznak az meghnevezett aszony, hogy már oda adgya száz forintokért, csak fogja föl, de a rácz azt felelte, hogy már nincsen szüksége réá, mert job alkalmatossága talaltott.

Secundus testis Joannes Georgius Fingh civis subarcensis, annorum circiter 32, praestito juramento fatetur, hogy tavalí esztendőben husvét táján tekintetes Sigrái Ferenczne aszonyom embere é tanuhoz menvén, hogy írna czedulát, akivel exarendálnak Angrano curián lévő boltot es aki föl akarja fognyí, jelencse magát nevezett Sigrainé aszonyannál, de azon czedulát fölszegezték az kapura vagy nem, azt nem tudgya.

Hebraeus Lazarus subarcensis annorum circiter 18, deposito juramento vallya, hogy szolgálattyában vagyon é tanu Lazar Mihál zsidonak ednyihány esztendöktül fogvást, hallotta ahozképest a maga uratul ez elöt circiter harmadfél esztendővel nemcsak egy izben, hogy tekintetes Sigrainé aszonyomat az várallyai Angráno nevü curiának udvaran azon alkalmatossagal, midön borai tekintesere ment volna, imatta legyen azon boltal és szobával az meghnevezett curiában, hogy adgya ki másnak és az eö pénzét tegye le az aszony.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2077. jelzésű iratcsomóban.

630.

1737. április 10. Sopron. Zeke István Sopron megyei alispán Wertheimer zsidó 25 000 forintról szóló nyugtáját eredetben a magyar királyi kancelláriának felküldi.

Sopronii, 10. Aprilis 1737.

Excellentissime, illustrissimi, spectabiles ac magnifici, perillustres ac generosi domini, domini mihi gratiosissimi, colendissimi!

Ad benignum suae sacratissimae caesareae et regiae maiestatis, domini domini nostri clementissimi mandatum sub dato Viennae, die 2. praesentis mensis Aprilis anni currentis emanatum et mihi directum literas judaei condam Wertheimer de 25/m florenis sonantes Viennae 27. Augusti 1703. expeditas in originalibus homagiáli obsequio humillime transmittó, ulteriori etiam clementiae suae sacratissimae maiestati submissa veneratione ac perpetuae fidelitatis constantia me devoreo, diuturnum ac felix gubernium devotissime comprecando. Et insimul

etiam excelsae cancellariae regio Hungaricae aulicae protectioni innixus persevero.

Excellentiae, illustrissimarum, spectabilium ac magnificarum, perillustrium et generosarum dominationum vestrarum humillimus servus:

Stephanus Zeke.

Fogalmazvány a Sopron vármegyei 1737. évi közgyűlési iratcsomóban.

631.

1737. május 14. Dobsa János kőszegi polgár gyámsága alatt álló Dobsa Mihály gyermekei után 3 zsidónak járó kisebb adósságot megfizet.

Anno 1737. die 14. Maii. Rationes tutorales Joannis Dobsa super gesta tutela fratruelium suorum Michaele Dobsajanorum.

Következik az erogatio, melyet Dobsa János kiadott.

Iczigh sidonak tehénbűr árában 6 fl. 50 den.

Ugyanazon sidonak egy körés szattyánért 4 fl.

Morvai Polák sidonak bélésbűr árában 3 fl. 40 den.

Devecseri kereskedőnek kordovány árával 6 fl. 50 den.

Sziessli sidonak $\frac{1}{2}$ körés szattyánért 2 fl. 25 den.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1737. máj. 14.

632.

1737. XII. 31. Nagykároly. Lázár József bérlő 1736. évi számadása.

Pro integro anno 1737 Karolyi arendator Lazar Josephovicsal, mindenféle arendáért ineált computussa, ez szerint vagyon:

fl. Hung. d.

Az 1736-dik esztendőbeli arendator Lazar Josephovics computusnak originale megh mutattya, hogy semivel nem tartozik, sem pénzül, sem serül, sem fagyúval, hanem kilencven itze palinkával id est iusta 91, tudni illik pro isto anno 1736.

A 1-ma Januarii ad ultimum Decembris 1737 esztendőbeli az ordinaria arenda

Item ako ser n. 100

Item palinka iusta n. 100

Az restantia de anno 736 } 191

A 1-ma Martii 1737 közdetik az Majteni ött kocsmá-

1200

béli arenda, mellynek ambár még ki nem tölt esztendeje, hanem ultima Februarii 1738 annak az arendanak ki telliségh még is az egész esztendő beli ittem pro obtingente fel teszük	400	
A die 15-ta February 1737 usque 15. Febr. 1738 a mé-szár széknak arendaja contractus szerint, annak az arendá-nak ki tellésegh provenial cum accessoriis in summa	120	
Item 2 masa fagyut az zsidó communitassal együtt		
Item Görögh haza felétül a 1-ma Januari 1737 usque ultimum Decembris eiusdem arendai	24	
Iuxta quietantiam sub nro 10 de dato 31 Martii 1737 administralt F. P. Piarista Atyám Uraiméknak	300	
Item de dato 31 May 1737 ugyan F. P. Piarista Atyám Uraiméknak iuxta quietantiam sub nro 2-do	60	
Item iuxta quietantiam pro 2-do angaria de dato 2-do July 1737 sub nro 3-tio	300	
Item iuxta quietantiam sub nro 4-to in suplementum angariae 2-do F. P. Piarista Atyám Uraiméknak de dato 31 Augusti 1737	60	
Item iuxta quietantiam de dato 3-io Septembris sub nro 5-to ugyan F. P. Piarista Uraiméknak	300	
Iuxta quietantiam sub nro 6-to de dato 31 Maj adminis-trált számtartó Fabrinyi Mihály uramnak az Majtini bor korcsmának Karolyi mészárszék és görögh haza arendá-jában	76	
Item iuxta quietantiam sub nro 7-mo de dato 31 Augusti 1737 hasonlóképpen emletett számtarto uramnak pro secunda angaria administralt	76	
Iuxta quietantiam sub nro 8-o de dato ultima Novemb-ri 1737 ugyan, számtarto uramnak Majtényi bor korcsmák, mészár szék és görögh haza arendájában administrált pro 3-tia angaria 1737	136	
Libellusnak tenora és computusnak szerint sub nro 9. ser percipiáltatott ugyan in tota summa ako novo 212, de mint hogy számtarto uramnak rejcialtatott hat ako, így conventionatusokra ment marad ako nro 206, abul az mely száz akóval tartozik pro anno 1737 defalcalni köl és így marad szaz hat ako, kivel az utolsó kántorom liquidál és árendában imputálni köl, aki téssen ako ab uno floreno Rhenensi, in summa téssen	127	20
A die 27-ma January 1737 usque diem 5-tam Januarii 1738 iuxta initum computum sub nro 10 elucescál, hogy M. Udvar szükségire és deputatumokra hus és fagyú árát acceptálni köl	157	92
Summa administrationis	1593	12
	fl. Hung.	d.
	1593	12

És így elucscál, hogy még köl adminisztrálni, az mint
 hogy adta is számtartó urnak iuxta quietantiam sub
 nro 11

	150	88
Tota summa	1744	00

Mondom ezer hét száz negyven két magyar forintokat, uti obtin-
 gens meg mutattya egészben adminisztrálta emlétett árendátor Lázár
 Josephovics és a 1-ma January 1737 ad ultimum Decembris eiusdem
 anni respective pediglen ad 15 et ultimum Februarii 1738.

Contractus tenora szerint nem csak kész pénzbeli árendájokat, a
 sert is, ugymint száz akot, mind pedig az idei obtingenst adminisztrált
 száz kilencven egy itcét, nem külömben az fagyunak rendi és contrac-
 tussa szerint ött mása és a communitástul két mását, az mint computus-
 ból is ki tetszik egészben adminisztrálta, e szerint ad ultimum Decembris
 1737, sem kész pénz, sem ser, sem palinka és fagyunak restantarius
 nem marad, hanem méltóságos uraságot egészben excontentálta, amint
 hogy az arendainak ideje is ki telvén, az Károlyi árendára új contrac-
 tusra lépván, de praeteritis contractibus interimaliter quidem et ad
 ratificationem suae Excellentiae, a mint hogy ezen computust ime-
 diate fogom föl küldeni egészben quietalom, mely quietantianak ugy-
 mind eő Excellentiajának in oeconomicis plenipotentarius praefectura
 lévén, sine ulla difficultate, emlétett arendatortul fogh acceptáltatni.

Signatum Károly, die 31. Decembris 1737

P. H. Christophorus de Redel m. p. praefectus.

קויבונג מן שנה תמומה של תצ"ו דהיינו מן שנה חדשה דשנת תצ"ו עד
 שנה חדשה בשנת תצ"ה לפ"ק שהוא פרימא יעני(ו)ארי דשנת 1738 עד
 יום הנ"ל האב אך הכל מן ארנדה כאן קארואלי ומן ארנדה דמאיישין ומן
 קצבות ומן גרענש בית אין הכל אייטביצאלט עד יום הנ"ל.

OL. Károlyi cs. lt. cs. 11. (242—244).

633.

1738. április 25. Gruics István kőszegi görög kereskedő halála után
 Polák nevű zsidónak 5 forint 95 dénárral maradt adósa.

Anno domini 1738. die 25. Aprilis. Néhai Görög Gruics István ha-
 lálával maradtott substantiajának és passiva adossághinak is valo cons-
 criptioja.

.....
 Következnek az passiva adossaghi.

Polák néveő sidonak fl. 5 den. 95.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1738.
 ápr. 25.

1737. május 30. Verebély András Pozsony megyei esküdt tanúsítja, hogy Pexa István szolgabírónak idéző levelét Pozsonyban jún. 17-i tárgyalásra átadta Saya, másként Hirschl Izsaiás modori zsidónak idősb Wellischhofer János Frigyes neje, Gruntner Erzsébet ellen.

Infrascriptus recognosco per praesentes me literas certificatorias perillustris ac generosi domini Stephani Pexa, inclyti comitatus hujus Posoniensis ordinarii judicis nobilium, ad requisitionem nobilis dominae Elisabethae Gruntner, generosi domini Joannis Friderici senioris Wellishofer clarissimae conthoralis, etquidem pro termino diei 17. affuturi mensis Junii anni infrascripti ad liberam regiam civitatem Posoniensem emanatas et confectas, hebreo vero Saya, id est Isaiaae Hersli hebreo Modrensi alias vocato sonantes et directas reperto praedicto hebreo in libera regiaque civitate Modrensi in propria domo, in propriasque manus exhibuisse et assignasse die 30. Maii 1737.

Andreas Verebély inclyti comitatus Posoniensis juratus assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1283. jelzésű iratcsomóban.

1737. június 14. Nagymarton. Dobner János György és neje, Lassgallner Anna Eleonóra váltója 280 forintról, amely összeget 4—5 hétre 6⁰/₁₀-os kamatra kölcsön vettek Illés Jakab nagymartoni zsidótól.

Charta bianca per zweyhundertachtzig gulden, welches unss beyden ehleühten der jud Jacob Elias von Maderstorff vorgestreckt und geliehen in paaren geld in summa fl. per 280 versprechen wir beyde ehleüht von dato heunt meiner untergesezten farbigung in vier oder funff wochen zubezahlen in paaren geldt. So geschehen Maderstarff, den 14. Juny 1737.

J. G. Dobner von Rantenhoff manu propria.

Anna Eleonora Dobnerin ge(b)ohrne Lassgallnerin.

Solches sind wier erbiethig mit sechs pro cento interesse zubezahlen, ut supra Dobner manu propria.

Egykorú másolat a Sopron vármegyei 1739. évi közgyűlési iratcsomóban a Miscellanea iratok között.

1737. június 17. Modor. Huszty János Nándor és Bartók Jakab bizonyítják, hogy Hirschl Saya modori zsidót még jún. 2-án Pexa István Pozsony megyei szolgabíró utasítására megidézték Pozsonyba jún. 17-re kitűzött tárgyalásra Fabiankovics György neje, Kellio Erzsébet ellen.

Infrascripti vigore praesentium recognoscimus, quod die 14. mensis Maii anni infra denotati tametsi literas certificatorias perillustris do-

mini Stephani Pexa, inclyti comitatus Poseniensis judicis nobilium, ad requisitionem spectabilis domini Georgii Fabiankovics (tit. etc. pleno cum dignitatis honore), conthoralis suae, nempe spectabilis dominae Elisabethae Kellio emanatos ac Schaja Hirschil judaeo Modrensi reflexorie sonantes, terminum vero diei 17-ma affuturi mensis Junii cum subsequentibus juridicis diebus in liberam regiamque civitatem Posoniensem praefixum in se complectentes ad proprias manus dicti Schaja Hirschil in domo sua reperti consignassemus. Denuo tamen alias itidem praetitulati domini judicis nobilium literas certicatorias super eodem negotio ratione quorumpiam defectuum reflexorie emanatas eidem judaeo Schaja Hirschil Modrensi sonantes terminumque itidem 17-mae currentis mensis Junii cum subsequentibus juridicis diebus anni modo labentis infrascripti in liberam regiamque civitatem Posoniensem praefixum in se comprehendentes die 2-da Junii modo labentis mensis et anni vicissim praenuncupato judaeo in domo sua intro-maeniali constituto rite exhibuimus et consignavimus. Super cujusmodi exhibitione praesentes nostras futura, quorum intererit, jurium pro cautela dedimus literas testimoniales. Modrae, die 17-ma Junii anno 1737.

Joannes Ferdinandus Huszty manu propria.
Jacobus Bártok manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1283. jelzésű iratesomóban

637.

1737. augusztus 19. Pozsony. Bartolotty grófnő ügyvéde és Deutsch Koppel zsidó közös elhatározással a szept. 10-re kitűzött tárgyalási napot az illetékes bíró, Gillany Péter Pozsony megyei szolgabíró beleegyezésével okt. 21-re halasztják el.

Wir endes unterschribene bekenen hiermit durch gegenwerdigen compromissum, das nemblich nachdem der gerichtlicher termin auf den 10. Septembris gestellet unterschribenen monaths und jahr, auss gewissen ursachen aufgeschoben worden seye, also bette porteien vor den (tit.) herrn Petro Gilany, als inzwissen bedte bartheien stritigen sachen durch ihre hochgräfflichen excelens Joan Pálffy, als gruntherr delegirten richter, auf kinfftigen termin, nemblich den 21. October untergesetzten monath und jahr dahier in Prespurg mit diesen bedingen darein bewilliget und comprobiert, das in obemelten termin so genanten Koppel Teisch, als hochtitulierten ihre excelens schutzjud wegen die sachen ane einzigen aufschub und fernere certification erscheinen und die hinkinfftigen degen sich zu rechtmessig deffentiren schultig seye. Geschehen im Prespurg, den 19. Augusti anno 1737.

Franciscus Nozdronezky dominae comitissae Bortholothianae advocatus manu propria.

Coram me Petro Ghillany inelyti comitatus Posoniensis iudice nobilium et in hac causa delegato iudice manu propria.

Coram me Nicolo Szeghy ejusdem inelyti comitatus jurato assessore manu propria.

Koppel Deitsch judt.

Coram me Carola Csauner manu propria, qua requisito teste.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 1350. jelzésű iratcsomóban.

638.

1737. október 25—30. Pozsony. Mihály Lázár pozsonyváraljai zsidó ebben az időben 7 forint értékű árut szállított hitelbe Leutner János Vilmosnak.

Mit Gott! In Pressburg, 1737. den. 25. Octobris emfieng tit. herrn Vilhelm Leitner noch folgende wahren:

8 eln ziemetfarben feinen parcan, die eln a den. 70, fl. 5 den. 60.

30. (Octobris) durch dass dienstmensch item 2 eln a den. 70, fl. 1 den. 40.

fl. 7 den. 00.

Lazarus judt.

Productum pertinet ad processum judaei Lazari cum domino Leütner.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2063. jelzésű iratcsomóban.

639.

1738. szeptember 20. Pozsony. Szüllő Zsigmond Pozsony megyei szolgabíróból és Verebély András esküdtből álló megyei bíróság előtt egyfelől Mihály Lázár zsidó, mint felperes, másfelől Leutner János Vilmos magyar királyi kamarai tisztviselő, mint alperes között megegyezés jön létre, melynek értelmében az alperes elismeri 168 forint 40 dénár tartozását, melyet ígér 3 részletben megfizetni.

Nos inelyti comitatus Posoniensis iudex nobilium et juratus assessor recognoscimus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod anno currenti 1738. judaeus Lazarus Michäel coram nobis contra perillustrem ac generosum dominum Joannem Vilhelmum Lajtner inelytae camerae Hungaricae officialem respectu liquidae suae praetensionis judicarium movisset processum ac tandem in die 18. mensis et anni infrascripti termino judiciario praefixo parcere volendo rigori juris, expensis, ne non altercationibus ad interpositionem nostram et cohortationem stipulatis manibus ad sequentem condescenderunt amicabilem compositionem, etquidem.

1-mo Recognoscit supratitulatus dominus Lajtner ex praevia inito

computu cassatis omnibus prioribus, imputatisque imputandis, quorum scilicet defalcationem processualiter abante fieri cupivisset, exnunc contradictione absque ulteriori semet juste et legaliter dicto judaeo fl. 168 den. 40 teneri, quam summam nisi aliunde, prout se obligat, benevole praestiterit.

2-do Ex suo apud inclytam cameram habito salario, etquidem in mox advenienti anni currentis 1738. et mensis labentis Septembris festo Sancti Michaelis fl. 42 den. 10, ultima vero Decembris aequae moderni anni fl. 63 den. 15 ac in subsequenti festo Sancti Georgii affuturi anni 1739. residuam summam, fl. utpote 63 den. 15 rite et defectu absque omni cum currenti legali interesse persoluturum appromittit et per praesentes obligat. Casu contrario

3-tio quod si casu, quo praemissis satisfacere dominus Lajtner nollet aut non posset aut alias impeditioes quocunque sub praetextu aut remoram ubicunque in non observatione terminorum et solutionis causaret, tunc eo facto praescissis omnibus juridicis remediis, juristitorumque temporibus eidem judaeo coram quocunque iudice aut propria auctoritate tam summam capitalem supra obligatam, quam interesse unacum omnibus expensis ex quibuscunque mobilibus et immobilibus bonis domini Lajtner selective solum uno non observato termino desummedi et consequendi suum citatione absque omni facultas tributa sit, ac denique.

4-to ut praemissa majorem firmitatem consequantur, sub poena oppositionis, citatione et processu judiciario absque omni contradictione, oppositione aut quocunque sub praetextu et excogitabili modo impetione domini Lajtner sub conditionibus etiam suprapositis abstinere obligatus sit, prout etiam per praesentes ad praemissa omnia obligatur.

Super qua praevio modo coram nobis facta et inita amicabile compositione atque judiciaria transactione jurium partium futura pro cautela praesentes testimoniales modo consueto extradandas esse duximus. Datum in libera regiaeque civitate Posoniensi, die 20-a Septembris 1738.

Sigismundus Szüllö inclyti comitatus Posoniensis iudex nobilium manu propria.

Andreas Verebély item comitatus Posoniensis juratus assessor manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2124. jelzésű iratcsomóban.

640.

1738. szeptember 22. Bécs. III. Károly király felszólítja Pozsony vármegyét, adjon véleményt, hogy vajon Puttenheimb Kaufman pozsonyváraljai zsidónak a kért 3 évi moratórium megadható-e?

Carolus VI. etc.

Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, magnifici item egregii et nobiles fideles nobis dilecti!

Kauffman Puttemheimb sic dictus judaeus in libera regia civitate nostra Poseniensi sub arce residens quonam in passu ad maiestatem nostram supplex recurrerit, quibusve ex motivis atque rationibus sibi benigno moratorio nostro ad triennium clementer elargiendo succurri demisse supplicuerit, ex isthic acclusa ejusdem instantia et accessoriis uberius percepturi estis.

Penes quorum communicationem vobis harum serie committimus et mandamus, quatenus capta a jurisdictione illa, cui dictus judaeus subiacet, sufficienti informatione, num eidem citra nefors jacturam creditorum suorum benigno moratorio nostro subveniendum? et ad quale tempus esse censeatis, nobis desuper demissum sensum vestrum depromere et submittere, interea vero omnem executionem usque ad ulteriorem benignam dispositionem nostram suo loco inhibere debeatis ac teneamini. Vobis in reliquo gratia nostra caesareo-regia benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima secunda mensis Septembris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo octavo.

Carolus manu propria.

Comes Ludovicus de Batthyán manu propria.
Petrus Végh manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Protocollum determinationum 1730—1737.
pag. 62/3.

641.

1739. január 25. Pozsony. Leutner János Vilmos, elismeri, hogy Mihály Lázár zsidótól 15 forint kölcsönt vett fel, melyet a mostani negyedévi fizetéséből fog megadni.

An heut empfangen ich von herrn Lazarus funfzehnen gulden Rheinisch, welche ich demselben über die allschon behändigte quittung auf meine ietzt lauffende quartals besoldung zu bezahlen schuldig seyn werde. Prespurg, den 25-ten Jener 1739.

Id est 15 fl. extra zu bezahlen.

Johann Wilhelm Leütner manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2124. jelzésű iratcsomóban.

642.

1739. április 17. Pozsony. A m. kir. helytartótanács Kőszeg városának megparancsolja, hogy miként a pestisveszély miatt a görögök, rácok, cigányok, koldusok és zsidók nem utazhatnak, hasonlóképpen a felvidéki megyékből származók is száfránnyal, fűszerrel és orvosságokkal nem kereskedhetnek.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Quandoquidem contagionis malum positus licet ad reprimendum

illud hactenus praecautioibus ulterius etiam serperet, partibusque praesertim circa Tybiscanis, Schlavonicis ac his vicinioribus in regno hoc grassaretur, innotuit autem et id, quod ex Trenchiniensi, Thurocziensi, Nitriensi, Arvensi, Lytoviensi, aliisque his conterminis comitatibus, eorundem incolae crocum, aromata et quaedam etiam medicamenta bajulantes fine distractionis illorum superiores quoque regni Hungariae partes peragrare moderno etiam tempore soleant. Cum proinde ex iis rationibus, ex quibus per patentes quoque suae majestatis literas Graecis, Rascianis, zingaris, mendicis et judaeis hoc tempore liber comeatu est interdictus, etiam memoratis praenotatorum comitatu incolis peculiariter attendendum et nullatenus admittendum esset, ut sine vel cum praespecificatis rebus pergendo versus partes regni Hungariae superiores et inde iterum redeundi modum exquirentes residuas regni hujus partes a contagionis malo, Deo sint laudes, immunes infectionis periculo exponant.

Eapropter ex positivo benigno suae majestatis mandato civitati huic intimari, quatenus iisdem et talibus ex memoratis comitatibus, iisdemque vicinis per regnum divagari solitis incolis ejusmodi comeatu serio interdicere et nullatenus in gremio sui admittere velit, neque intermittat. Datum ex consilio regio locumtenentia Posonii, die decima septima Aprilis anno millesimo septingentesimo trigesimo nono celebrato.

Comes Joannes Palfy.

Michael Domsics manu propria.

Kivül: Prudentibus ac circumspectis N. N. judici primario, consuli, caeterisque senatoribus ac juratis civibus, toti denique communitati liberae regiaeque civitatis Ginziensis nobis honorandis ex officio Vienna, Sopronio, Ginssium.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1739. apr. 17.

Ivrétű papiros, melynek vízjegye: karikába foglalt keresztben álló két kulcs, zárlatán födött királyi titkos pecséttel és hátlapon jobb alsó sarokban e kancelláriai feljegyzéssel: *civitati Ginsiensi*, úgyszintén az alábbi egykorú felírásokkal: *1. anno 1739. die 8. Maii in curia senatoria antelatae civitatis est publicata. Notarius civitatis manu propria, 2. ex comitatibus Trencsiniensi, Arvensi, Liptoviensi crocum, aromata et medicamenta portantes et dividendes homines ad civitatem non intromittantur, praecipitur, ut videre est, sicut intus, propter eruptionem contagionis mali.*

643.

1739. június 25. Pestisveszélyre való tekintettel Kőszeg külső városának alsó kapujában őrt álló Dobis Józsefnek adott utasítás szerint többek között zsidó városba csak érvényes útlevéllal engedhető be, de cigány, koldus és egyéb csavargó még ekkor sem.

Instructio pro commissario Josepho Dobin ad portam inferiorem exterioris civitatis hujus ordinato.

.....

Decimo tertio die juden müssen seer scharff durchgesucht werden undt niemandt, wann er sich auch vor einem Rechnitzer oder anderen herumbligenden öerther dass er wohnen thuet, aussgibet, passiren, ausser er ein rechtschaffenen paass hat, kein zigeiner oder anderes betl undt lumpel gesindl, wann sie auch paass haben sollen, passiret werden noch auff dem Anger gelitten, sonderen der thorwatl soll sie mit der wacht wechke jagen.

.....

Actum in curia senatoria Ginzii, die 25. Juny 1739.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1739. jún. 25.
Pestis ellen kiadott utasítás.

644.

1739. junius. Sopron vármegye közönsége a pestisveszélyre tekintettel megtiltja, hogy rácok, oláhok, örmények, koldusok, cigányok és zsidók a megye területére betegyék a lábukat. Azok a zsidók, akik a megyében laknak, a megye területén kereskedhetnek, de ha kilépnek a megye területéről, vissza már nem térhetnek.

Dispositiones comitatus Soproniensis quoad praecavendum contagionis malum in conformitate benignorum suae maiestatis sacratissimae caesareo-regiae mandatorum ac patentium et excelsi consilii regii locumtenentialis intimatorum determinatae hoc ordine sequuntur:

.....

Tertio Rasciani, Valachi, Armeni, mendici, syngari et judaei undecunque veniant, non admittantur, sed repellantur, etiamsi passualibus testimoniis essent provisi

Quarto tametsi judaeis in hoc comitatu degentibus in gremio comitatus circumire, suumque consuetum quaestum exercere adhuc admitteretur, ex comitatu tamen iisdem exire licitum non sit, etsi ex comitatu quodammodo exirent, reditus iisdem amplius non pateat, ast redire volentes repellantur.

.....

Sopron vármegyei 1739. évi közgyűlési iratcsomóban június havi iratok között.

645.

1739. augusztus 3. Kismarton. Wachtl Kristóf hercegi jószágkormányzó a lajtaújjalusi tiszttartónak meghagyja, hogy Pásztory László szolgabíró utasítása szerint járjon el a zsinagóga bezárása és a zsidó temető megőrzése tekintetében.

Wohlender, hochgeehrter herr verwalter!

Es kommt hiermit der herr Pasztory judex nobilium mit einem

befehl von ihro mayestät, dass die vormahlige synagog in dessen geschlossen und ihr freythoff in statu quo bleiben solle. Von seithen der herschafft wollen und können wür keines wegs contradiciren, mithin da ohne dem schon den 30-ten July dem herrn contumaz directori alles übergeben worden, so beruhet es also lediglich an ihm, was er thuen will. Indessen hätte ich gleichwohlen vermeinet, er kinte solches biss zu weitherer aussmachung der sache geschehen lassen, welches der herr ihm beybringen muess, wie und auff wass vor arth nemblich an welche gemeinden die judten sich selbst freywillig begeben. Hiervon gebe der herr gleichfahls die specification dem herrn judici nobilium, wie auch die abschrift von diesen meinen priff, womith beharrn des herrn verwalters dienstgeflissener: Christoph von Wachtl.

Eyssenstat, den 3-ten Augusti 1739.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 645—6. Ennek a levélnek egyszerű másolata megtalálható uo. az 1739. évi közgyűlési iratesomóban az augusztus havi iratok között.

646.

1739. augusztus 18. Sopron. Sopron vármegye közgyűléséből herceg Eszterházy Pál Antalt köteles tisztelettel részletesen tájékoztatják, hogy az alispán utasítására Pásztory László szolgabíró mindenekelőtt felkereste Kismartonban Wachtel Kristóf hercegi jószágkormányzót, akivel megállapodott a királyi parancs végrehajtásának módozatában, csak azután szállt ki Lajtaújfaluba, ahol az ottani hercegi tiszttartó és a járványigazgató közreműködésével zárta be és pecsételte le a zsinagógát, amelyet kevéssel utóbb katolikus kápolnává alakítottak át. Mindezekből kitűnik, hogy a megye a legmesszebbmenően tekintettel volt hercegséged földesúri jogára, amelyet inkább erősíteni, mint kisebbiteni kíván.

Celsissime etc.

Jam noto celsitudini vestrae benigno suae maiestatis sacratissimae mandato ratione judaeorum Neuffeldiensium intervenio in hodierna generali congregatione nostra perlecto, negotioque in eodem contento assumpto, ea, quae altefatae suae maiestati sacratissimae medio excelsae cancellariae regio-aulicae Hungaricae rescribenda decrevimus, celsitudini quoque vestrae pro notitia humillime submittenda censuimus, dum autem circa hocce negotium versaremur, magno sane dolore percipimus celsitudinem vestram in eo fuisse supposito quasi per id, quod dominus vicecomes noster judicem nobilium dominum Ladislaum Pasztori exmiserit, idemque locum antea synagogae judaeorum Neuffeldiensium clausuram et obsignaverit, celsitudini vestrae injuria, juribusque suis praepjudicium illatum fuisset, taliterque executio via facti peracta exstitisset, quia tamen ex reproducta et perlecta coram nobis domini vicecomitis judici nobilium data instructione appareret judicem nobilium ad satisfaciendum benigno suae maiestatis sacratissimae mandato per dominum vicecomitem his expressis sub cautionibus exmissum fuis-

se, ut idem celsitudini vestrae consiliarium dominum Christophorum de Wachtell accedat, benignum suae maiestatis sacratissimae mandatum cum eodem communicet et si circa sinagogam res adhuc integra est et ex parte domini contrariatium non fuerit, eandem claudat et obsignet, secus vero, si immutationes quaequam jam intercessissent, eandem revideat, in notam summat et relationem superinde faciat, dominum vicecomitem in taliter circumscripta et certis limitibus coarctata commissione nullum prorsus errorem commisisse luculentum foret, cum enim etiam pro casu rei adhuc integrae clausionem et obsignationem non aliter, quam si ex parte domini contrariatium non fuerit, adeoque non nisi cum consensu ejusdem fieri postulasset, pro casu autem interventarum quarumpiam immutationum ac ad alios usus applicationis consequenter rei non amplius integrae neutiquam clausionem et obsignationem ast immutationum revisionem, earum in notam sumptionem et relationem desiderasset, factum clausionis et obsignationis eidem domino vicecomiti nulla ratione imputari potest, imo ex eadem ipsius instructione debitis quoque erga celsitudinem vestram reflexionibus satis fecisse eveniret manifeste.

Judicem porro nobilium quod concernit, refert idem se die 3. mensis currentis praelibatum dominum de Wachtel consiliarium celsitudinis vestrae accessisse, benignum suae maiestatis sacratissimae mandatum cum eodem communicasse, eundemque praemissi, quod sua maiestas sacratissima et excelsa cancellaria Hungarica per judaeos false sit informata, quod item locus synagogae pro capella fidelibus Romano catholicis destinatus jam purgatus, mundatusque et Salvatoris nostri crucifixi effigies cum aliis sanctorum imaginibus imposita sit ac directori contumaciae cum reliquo toto aedificio assignatus habeatur, declarasse se ex parte domini benigno suae maiestatis mandato contradicere non velle, consensisseque in id, ut interea, donec sua maiestas sacratissima et excelsa cancellaria genuine informetur ac alia suae maiestatis sacratissimae resolutio subsequatur, claudatur et obsignetur, maneatque clausa et obsignata, quem in finem etiam hisce copialiter annexas provisorii dominali ea cum commissione scripsisse literas, ut directori contumaciae, cui jam 30-a elapsi mensis totum resignatum esset, adeoque ab ipso dependeret, quid facere velit, proponat eam sibi esse opinionem, quod director contumaciae usque ulteriorem hujus rei determinationem hujusmodi clausionem et obsignationem admittere possit. Postquam igitur inter eundem celsitudinis vestrae consiliarium et judicem nobilium taliter convenisset, ut clausio et obsignatio peragatur, recenset idem iudex nobilium se Kismartonio, Neüdorffinum ascendisse, literas domini consiliarii provisorii exhibuisse, eundem argumentum literarum cum opinione domini consiliarii aperuisse, directorem contumaciae illis perceptis illico consensisse, sequae hac ratione cum consensu etiam et cooperatione directoris contumaciae clausionem et obsignationem bona fide peregissee.

His proinde consideratis et combinatis evenit rursus ex iisdem, nec iudicem nobilium, nec dominum consiliarium celsitudinis vestrae errasse, nec denique injuriam ullam aut praepudicium, tanto minus vim

quampiam facto clausionis et obsignationis juribus celsitudinis vestrae illatam haberi, quemadmodum etenim in casu rei adhuc integrae duplex domino consiliario de Wachtel ex parte domini medium adhibendum affulsisset, sive nimirum ex consideratione absoluti suae maiestatis sacratissimae mandati clausionem et obsignationem interim admittere ac dein apud suam maiestatem sacratissimam falsitatem per judaeos expositorum, juraque celsitudinis vestrae remonstrare, quod etiam nos omni meliori modo secundassemus, sive vero fundamento concessionarium celsissimi olim principis Michaelis Eszterházi etc., in quibus nimirum omnia jura judaeorum continerentur, potestasque ejusmodi privilegia judaeis concessa augendi, minuendi vel ex toto abrogandi et tollendi reservata esset, admissionem clausionis et obsignationis denegare, ita etiam in moderno rei non amplius integrae casu sive unum sive aliud ex praerecensitis mediis libere et sine omni celsitudinis vestrae jurium praejudicio adhiberi potuit, sicut itaque in priori casu primum medium adhibendo dominus consiliarius non errasset, similiter etiam in hoc posteriori casu neutiquam erravit, pariter etiam iudex nobilem, prout in primo casu accedente ex parte domini consensu claudendo et obsignando non errasset, similiter in hoc posteriori erroris argui nequit.

Licet autem per subsecutam clausionis et obsignationis reserationem omnis circa praemissa difficultas sublata dignosceretur, ut nihilo minus plenam de tota gesti negotii serie celsitudo vestra informationem habeat, hisce celsitudini vestrae servire volumus demisse rogantes, quatenus si quam erga dominum vicecomitem aut iudicem nobilem animo concepisset indignationem illam deponere, sibique gratiose persuadere et credere dignetur, quod tam illi, quam nos omnes et in communi et singillatim juribus celsitudinis vestrae neutiquam praejudicium quodpiam inferre, sed potius illa semper et ubique pro posse nostro tueri et manutenere, universaque negotia celsitudinis vestrae pro justo et aequo promovere et secundare studeamus, prout etiam perseveramus. Datum in libera regiaeque civitate Soproniensi ex generali congregatione nostra die 18. mensis Augusti anno 1739. celebrata. Celsitudinis vestrae obligatissimi humillimi servi: universitas comitatus Soproniensis.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 639—645.

Ez a levél lényegtelen stiláris változtatással megismétlődik uo. 646—650. oldalakon.

Mindkét változat fogalmazványa megtalálható uo. az 1739. évi közgyűlési iratcsomóban az augusztus havi iratok között.

647.

1739. augusztus 19. Kismarton. A kismartoni hercegi tisztartói hivatal megjegyzései a lajtaújfalusi zsidók 1720. évi kiváltságlevelének egyes pontjaira.

Hier ist zu ersehen, das erstlich die Neüffelder juden von dem gottseligen fürst Paulo auff ihr ansuchen aus gnaden in der herrschafft-

lichen schutz genomen worden, andertens aber erhellet, das durch dass absterben des fürstens Pauli auch deren juden privilegia oder vielmehr concessionales erloschen seyndt.

Anno 1720. den 19. July hat also der fürst Michäel nachfolgende concessionales denen juden hinaus gegeben und wie es in fine zu ersehen, bestättiget.

Die in §. 1-o benante wohnung und gelegenheit haben die juden zwar genossen, beynebst aber auch nach den fordern oberen stok in besitz genomen, ohne dass man weiss, mit wessen erlaubnuss solches geschehen seye.

Weder die synagog noch die fleischbank haben sie erbauet, den ort aber zu der sinagog auff ihre arth adoptiret und ausgeziehet.

Ad 2-dum dieser punct ist zum grösten nachtheill deren christen handwerkhsleuthen, wessentwegen auch jeder zeit grosse beschwernusen eingelofen seyndt.

Ad 3-tium diese mauthfreyheit hat mehr schaden gebracht, als der ganze census betragen, so sie jährlich gezahlet.

Ad 4-tum die herrschafftliche verwalter haben keine grossere plag und ungelegenheit, als mit denen juden schulden.

Ad 9-um hiergegen seyndt sehr viel beschwernusen eingeloffen, das durch das verschiedene dahin gebrachte vieh und pferde deren christen unterhanen vieh jedesmahl in gröste gefähr gestanden angesteket zu werden.

Ad 11-m dieser punct ist schlecht observiret worden, gleich wie es die öffttere erfahrung des amts bezeügen kann.

Ad 12-um wann keine juden alda gewesen wären, so hötte die ertragnus in denen wirthshaus in duplo wenigstens disen censum überstiegen.

Ad 13-um in denen alten urbariis ist zu finden, das denen christen privative die fleischbänke vorbehalten seyndt, dahero von rechts wegen die juden nur unter sich solches zu ihnen befugt seyndt.

Ad 14-um in diesen §. zeigt sich ganz clar, dass die juden lediglich und allein von der herrschafft dependiren, auch das also die herrschafft solche ihre privilegia oder vergünstigung nach eignen belieben cassiren und die juden silbst abschaffen könne.

Gleichwie nun aber durch den todt dess fürstens Pauli die erstere freyheiten erloschen, also seyndt auff gleiche arth durch dass absterben des fürstens Michäel diese gegenwertige expiriret.

Von diesen noch lebenden fürsten ist keiner judenschafft etwas schriftliches N. hinaus gegeben oder ihre vorige freyheiten confirmiret worden, dahero nicht zu widersprechen, dass es in der freyen will churfürstlichen gnaden stehe, ob selbe die vorige privilegia noch ferners gelten, vermehren oder vermündern oder genzlich annulliren und aufheben wollen.

Eisenstadt, den 19-ten Augusti 1739.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 631—9.

A lajtaújfalusi zsidók 1720. évi kiváltságlevelét a MSZO. III. kötetében a 326—9. oldalakon már leközölték.

Ezek a megjegyzések másolatban uo. az 1739. évi közgyűlési iratcsomóban az augusztus havi iratok között megtalálhatók.

648.

1739. augusztus 29. A kőszegi városi tanács Léb Mayer rohonci zsidónak nem engedi meg, hogy a Szent Egyed-napi vásárkor áruit boltban árúítsa, hanem csak házankint, Gál Ádámtól átvett 4 csöbör bort viszont egy kőszegi polgár által kiméretheti.

Anno 1739. die 28-va Augusti.

Item hac sessione rohonczsi sidó Mayer Leb tett instantiájára, áki azt kívánta, hogy az jövő Szent Egyed vásárkor szabad volna néki partikájával egy boltban bészállani és árulni, mellyet értvén a nemes tanács azt determinálta, hogy boltban nem lehet néki szállanyi, mivel publicas nundinas saperet, hanem szabadon által jöhet és házonkint adhattya partikáját azon kétt nap.

Hasonlóképpen azon is instált á meghirt sidó, lévén itten 4 csöbörigh való bora, mellyet Gaal Ádámtul adóssághban vett el és Rohoncra nem viheti, á nemes magistratus engedné megh kiarultatnyi egy concivisnél, mellyre azt resolválta á nemes magistratus, mivel nem sok és concivistül vette, citra tamen futuram consequentiam, hogy concivissel kiarulatathattya, servato tamen ordine educilli.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1739—1742. évi tanácsjegyzőkönyv 139—140.

649.

1739. szeptember 30. Nemeskér. Sopron vármegye közönsége pontokba foglalja utasításait, amelyek szem előtt tartásával a lajtaújfalusi zsidók a királyi rendelet értelmében kitelepítendők lesznek.

Observanda

per dominum supremum vel eo legitime impedito vicejudicem nobilium processus superioris extra Rabam circa illocationem judaeorum Neuffeldiensium ad alias communitates judaicas in hoc comitatu Soproniensi existentes.

Siquidem sua maiestas sacratissima caesareo regia, dominus noster clementissimus, universitati comitatus hujus Soproniensis virtute benigni sui mandati die 7-a mensis Septembris Viennae Austriae emanati clementissime committere et mandare dignaretur, quatenus dicta universitas comitatus Soproniensis ex ratione etiam conservandae communis salutis magistratuaelem suam auctoritatem eo interponere debeat, ut ex Neuffeld intuitu constituti ibidem pro servanda contumacia loci

discedentes judaei in aliis locis non ita constringantur, ut exinde infirmitates quaequam evenire vel saltem metui possint, ideo sub generali congregatione memorati comitatus die 30-a antelati mensis Septembris in possessione Nemeskér celebrata ordinatum haberi, quatenus supremus vel eo legitime impediato vicejudex nobilium processus superioris extra Rabam pro investigatione ac revisione, faciendaque superinde relatione, qualiter nimirum praelibati judaei Neüffeldienses ac in quibus communitatibus dislocati ac repartiti fuerint? exeat, exiturus proinde dominus supremus vel vicejudex nobilium sequentia investigabit, fidelemque desuper faciet relationem:

Primo quot fuerint personae in Neüffeld prius residentes?

Secundo, ad quales judaeorum in hoc comitatu existentium communitates dislocati et repartiti exstiterint?

Tertio, quot in unam domum judaicam illocati sint et quot prius judaeorum in ejusmodi domo fuerint?

Quarto, an denique in uno aut alio loco ita per hanc judaeorum Neüffeldiensium illocationem taliter constricti sint, ut exinde infirmitates quaequam evenire vel saltem metui possint?

Quinto, an non secundum proprium eorundem desiderium et voluntatem taliter, prout sunt, postquam ex habitationibus suis Neüffeldiensibus vi benignae suae maiestatis sacratissimae ordinationis recedere debuerunt, illocati et distributi exstiterint?

Sexto, num aliqui eorundem judaeorum Neüffeldiensium et signanter qui reperiantur, qui contra hujusmodi illocationem et distributionem conqueruntur, quibus ex rationibus et qualem aliam modalitatem illocationis et distributionis magis expedientem et idoneum projectarent?

Septimo, antequam autem hujusmodi investigationem inchoet, primum et ante omnia Kismartonium se conferat, ibidemque hancce sibi datam commissionem cum assumpto secum uno jurato assessore comitatensi apud dominium terrestre penes horum communicationem insinuet et si quae puncta ex parte etiam dominiii terrestrialis eidem praesentata fuerint, acceptet ac investiganda etiam pro parte dominiii terrestrialis juxta puncta sibi exhibenda investiget, universisque hujusmodi investigatione mediante experiendis, connotatis et consignatis parato statim labore scriptam ad dominum vicecomitem faciat relationem.

Octavo, pro facilitatione hujus laboris judicem judaicum, qui in Neüffeld fuerat, ejusque assistentes aut coadjutores et seniores resciat et convocet, acceptaque ab illis circa praemissa informatione in commissa sibi investigandorum investigatione ulterius progrediatur. Datum ex generali congregatione in possessione Nemeskér, die 30-a mensis Septembris anno 1739. celebrata.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 824—7.

Ez az utasítás másolatban megtalálható uo, az 1739. évi közgyűlési iratesomóban, a szeptember havi iratok között.

1739. október 15. előtt. Sopron megyében lakó zsidók a megye közönségéhez fordulnak panaszukkal, hogy ámbár a megye kimondotta, hogy a zsidókat Sopron város területére be kell engedni, mégis a város ennek a megyei határozatnak nem tesz eleget.

Inclyte comitatus, domini domini ac patroni gratiosissimi et colendissimi!

Quandoquidem sua majestas sacratissima ad humillimam nostram instantiam clementissime resolvere dignata sit, ut judaei in hocce inclyto comitatu degentes et fixum domicilium colentes penes usitatas passuales literas in libera regiaque quoque civitate Soproniensi admittantur, inclytus etiam comitatus repetitis vicibus in publica congregatione liberam admissionem nostram in praeattactam civitatem determinaverit, quin imo in praesentia illustrissimi domini comitis domini Joannis Esterházyi decisum fuisset, quod eadem civitas absque etiam ulteriori desumptione hucusque praetensae taxae nos admittere debeat ac teneatur, quibus benignissimis et respective gratiosissimis tenoribus firmissime inhaerendo inclyto comitatu denuo humillime supplicamus, quatenus magistratualem auctoritatem ultronee eo fine interponere dignabitur, ut repetita libera ac regia civitas Soproniensis nos etquidem sine desumptione taxae ad civitatem saepius repetitam libere admittere debeat ac teneatur. Gratosam praestolantes resolutionem perseveramus inclyti comitatus humillimi servitores:

N. N. judaei in hocce inclyto comitatu commorantes.

Kívül: Ad inclytum comitatum Soproniensem, dominos dominos et patronos gratiosissimos et colendissimos humillima instantia N. N. judaeorum in inclyto hocce comitatu commorantium pro libera admissione ad civitatem hancce Soproniensem supplicantium.

Eredetije a Sopron vármegyei 1739. évi közgyűlési iratsomóban a Miscellanea között.

1739. október 15. Sopron. Sopron város tanácsa Sopron megyének ama határozata ellen, hogy herceg Eszterházy birtokain lakó zsidókat kereskedés céljából kötelesek a városba beengedni, a magyar királyi kancelláriához fordul segítségért és a határozat érvénytelenítését kéri, mert mikor a város polgárai a pestisveszély miatt borral nem kereskedhetnek, miből megélhetésüket, az adófizetésüket és a katonaság eltartását fedezik, nem látják be, hogy a zsidók miért élvezzenek kivételes elbírálást.

Excelsa regia Hungarico-aulica cancellaria etc.

Humillimorum servitorum nostrorum commendationem. Occasione ultimae inclyti comitatus Soproniensis congregationis idem incly-

tus comitatus determinavit et nobis injunxit, ut judaeos excelsae domus Eszterhazianae subditos in civitatem hancce intromittamus. Cum autem vigore benignarum patentum suae maiestatis sacratissimae literarum Graecis, Rascianis, Zingaris, mendicis et Judaeis hoc tempore liber comectus sit interdictus et contagionis malum positus licet ad reprimendum illud hactenus salutaribus praecautioibus et dispositionibus, prouti inaudiretur, ulterius serperet, semet extenderet et grassaretur, judaei vero, velut gens immunditiei dedita lucri cupidine ducti varii generis merces et reculas miasma facile attrahere valentes indiscriminatim coemere, hincinde portare et distrahere assolerent, per quarum distractionem facile contagionis malum irreparabili et luctuoso cum damno etiam in civitate hacce erumpere posset magis etiam proficuum et e re publica esset, ut judaei hisce rerum circumstantiis careant beneficio et libero questu, iisdem indulgendo promanante, quam ut civitas haecce, eidemque advicinantia loca infectionis periculo exponantur, si enim civitatis hujus incolis moderno tempore a distractione vinorum suorum per exclusionem ab aliis suae maiestatis sacratissimae provinciis, unde tamen unice suam haberent sustentationem et fundum quantum contributionale exolvendi, militemque intertenendi abstinentium esset, non videri cur, quave ex ratione judaeis, qua extraneis, sub alio domino commorantibus hincindeque divagari solitis in hanc civitatem periculosis hisce temporibus ingressus et liber quaestus admitti debent, alias enim melior videretur esse conditio judaeorum, quam miserorum contribuentium et incolarum civitatis hujus, cum enim commune sit malum, de necesse etiam iisdem, prouti aliis regni hujus incolis experiri oporteret. Humillime proinde excelsam regiam Hungarico aulicam cancellariam exoramus, dignetur praedictos judaeos ad reprimendum contagionis malum, ulterioremque civitatis hujus conservationem ab ingressu in civitatem hancce ulterius etiam gratiose arcere et inhibere, determinationemque superinde subsecuturam inclyto comitatu Soproniensi pro sui directione et observatione intimare. Qui dum pro gratiosa determinatione humillime instamus, nosmet gratiis excelsae regiae Hungarico aulicae cancellariae commendamus et perseveramus. Excelsae regiae Hungarico aulicae cancellariae servi humillimi: N. N. magister civium, judex et senatus liberae regiaeque civitatis Soproniensis.

Sopronii, die 15. Octobris 1739.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 674—7.

Sopron város e kérvényének elintézésékeppen III. Károly királynak Sopron vármegyéhez intézett leiratát már közölte a MZSO. III. 805—6. oldalakon.

E kérvény másolata megtalálható uo. az 1739. évi közgyűlési iratsomóban, a november havi iratok között.

652.

1739. október 20. Egyházasközp. Pásztor László szolgabíró és Darás István esküdt Sopron megyének jelentést tesznek arról, hogy a lajtaújfalusi zsidókat miként telepítették ki. E jelentés szerint Lajtaújfalun

181 zsidó lakott családotúl. Ezek közül 46-an Kismartonban, 87-en Nagymartonban, 15-en Kaboldon, 3-an Sopronkeresztúrott és végül 19-en Lakompakon telepedtek le. Egy szobában 5—6—8-an, sőt néha 10-en és még többen is laknak. Hogy ezek a számok mennyire felelnek meg az egészségügyi követelményeknek, azt a megye bölcs elbírálására bízzák.

Infrascripti recognoscimus praesentium per vigorem, quod siquidem sua maiestas sacratissima, dominus noster clementissimus, universitatis comitatus hujus Soproniensis virtute benigni sui mandati die 7-a mensis Septembris Vienna Austriae emanati clementissime committere et mandare dignata fuisset, quatenus dicta universitas comitatus Soproniensis ex ratione etiam conservandae communis salutis magistratuaelem suam auctoritatem eo interponere debeat, ut ex Neüffeld intuitu constituti ibidem pro servanda per eos, qui in archiducatum Austriae transire voluerint, contumacia loci discedentes judaei in aliis locis non ita constringantur, ut exinde infirmitates quaequam evenire aut saltem metui possint. Eapropter dum ad exigentiam benigni mandati hujus caesareo-regii fine investigationis eorum, quot fuerint antea in Neüffeld residentes personae judaeicae, ad quales item in hoc comitatu existentium judaeorum communitates iidem dislocati et repartiti exstiterint? quot dein in unam domum judaicam illocati sint? et quot prius judaeorum in ejusmodi domo habitaverint? an non secundum proprium eorundem desiderium et voluntatem, posteaquam ex habitationibus suis Neüffeldiensibus vi benignae suae maiestatis sacratissimae ordinationis recedere debuerunt, taliter prouti sunt distributi, exstiterint? an denique in uno aut alio loco per hanc judaeorum Neüffeldiensium illocationem ita constricti habeantur, ut exinde infirmitates quaequam evenire aut saltem metui possint? per crebrofatam inclyti comitatus hujus Soproniensis universitatem exmissi fuissimus, eotum etquidem die 14-a Kismartonium, immediate vero sequenti 15., utpote mensis et anni infrascriptorum in oppidum Nagymarton comitatu praescripto adjacentes, quo nimirum potior pars judaeorum Neüffeldiensium illocata habetur, accedendo, convocatis utriusque praementionatae ac Neüffeldiensis etiam communitatis judaeicae, hoc quidem priore, illis vero actualibus iudicibus, ex eorundem informatione ac respective etiam oculata nostra revisione evenit: in Neüffeld antea viros cum uxoribus, proles, item servos et ancillas universim centum octuaginta et unam personas resedisse, eos deinde, posteaquam ex benigna suae maiestatis sacratissimae ordinatione habitationibus cedere ac inter alias communitates judaeicas ex gratiosa domini terestralis resolutione distribui debuerunt, secundum proprium desiderium in hoc inclyto comitatu ad Kismartoniensem, Nagymarton, Kabold, Keresztur et Lakenpachensem communitates repartitos, etquidem primae quadraginta sex, alteri octoaginta septem, tertiae quindecim, quartae tres, ultimae demum communitati novemdecim personas illocatas exstitisse, ita ut in praementionatis duobus locis a potiori quinque, sex, octo, imo in nonnullis cubiculis partim pure Neüffeldienses, partim cum prioribus inhabitatori-

bus connumeratae personae judaicae decem et plures reperiantur. Unde an infirmitates quaequam evenire aut saltem metui possint, altissimo inclytæ universitatis iudicio submissum esto. In cuius majorem fidem has propria manuum subscriptione, usualiumque sigillorum appensione munitas inclytæ universitati comitatus Soproniensis humillime porrigendas esse duximus literas nostras relatorio-testimoniales. Egyhazasfalu, 20-a Octobris 1739.

Ladislaus Pasztory inclyti comitatus Soproniensis supremus iudex nobilium manu propria.

Stephanus Daras inclyti comitatus Soproniensis juratus assessor manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 821—3.

Ennek a jelentésnek eredetije megtalálható uo. az 1739. évi Sopron vármegyei közgyűlési iratcsomóban, a szeptember havi iratok között.

653.

1739. október 27. Gróf Pálffy János, mint a magyar királyi helytartótanács elnöke, Sopron város panaszára hivatkozva felszólítja Sopron megyét annak kifejtésére, mi okból hoztak olyan határozatot, hogy herceg Eszterházy zsidói a mostani pestisveszély idején is szabadon űzhetik kereskedésüket Sopron városában.

Illustrissimi etc.

Qualemnam libera regiaque civitas Soproniensis apud consilium hocce locumtenentiale regium querimoniam ponat, ex adjecta ejusdem civitatis literarum ad consilium hocce locumtenentiale regium datarum copia uberius percepturae sunt praetitulatae dominationes vestrae.

Penes quarum communicationem harum serie iisdem dominationibus vestris committimus, quatenus super eo, num et qualis, quave de causa in postrema, ut praenominata civitas exponit, comitatus istius congregatione respectu intromittendorum ad saepefatam civitatem Soproniensem judaeorum intercesserit, determinatio consilium hocce locumtenentiale regium genuine informare noverint, nec intermittant eadem dominationes vestrae. Datum ex consilio locumtenentiali regio Posenii, die vigesima septima mensis Octobris anno domini millesimo septingentesimo trigesimo nono celebrato. Praetitulatarum dominationum vestrarum benevolus et respective ad officia paratissimi: comes Joannes Pálffy manu propria, Antonius Brunczvik manu propria.

Sopron vármegyei közgyűlési jegyzőkönyv X. 734—5.

Sopron város kérvénye, melyre e levélben hivatkozás történik, szószerint azonos a 651. sorszám alattival.

E leiratnak eredetije megtalálható uo. az 1739. évi közgyűlési iratcsomóban, a december havi iratok között.

1739. Kismarton. Herceg Eszterházy Pál Antal nyomtatott védlevelének szövege birtokain lakó zsidói számára.

Wir Paulus Antonius des heyligen Römischen reichs fürst Eszterhazy de Galantha, erbgraff in und zum Forchentstain, des löblichen Oedenburger comitats erb-obergespan etc. uhrkunden hiermit, was gestalten der jud sich bey uns in gebührender unterthänigkeit angemeldet und inständigst gebetten, dass wir ihme die gnade thun und in unsere herrschafft befindliche juden gemeinde in vor einen schutzjuden gnädigst an- und aufnehmen, auch schützen und schürmen zu lassen geruhen möchten, sich auf das kräftigste verpflichtend und verobligierend uns in alle wege getreü und gehorsamb zu seyn, auch alle unsere auf sie gemeinde legende anlaagen seinen vermögen und proportion nach alljährig ohne widerrede und aussnahm zu bezahlen und alle wege demjenigen hauptschutzbrieff und gesäze, so wir der ganzen gemeinde hinausgeben, heileg nachzuleben. Nun so wohl in erwegung dieses, als auch dessen, dass sie gesambte gemeinde vor ihme guet gesprochen, nehmen wir ihme juden in obgesagte gemeinde vor einen schutzjuden an- und auf, befehlen demnach allen unssrigen s(o)wohl jezigen, als auch künfftigen ober- und unterofficieren, absonderlichen denen jenigen, so diese unsere herrschafft verwalten, dass sie ihme in allen wegen und fählen, denen der gemeinde hinaus gegebenen sazungen gemäss schützen, schürmen und nichts leydts zu füegen lassen sollen. Krafft dessen ist unser hiebey gedruckhtes fürstlichen secret insigl, geben in unserer fürstlichen residenz schloss Eysenstatt, den . . . tage des monaths . . . anno. . .

Kívül: Copia des gedruckten schutz-zettuls.

Sopron vármegyei 1739. évi közgyűlési iratcsomóban.

1739—1742. Giefing János atyja fia helyett egy rohonci zsidónak 90 db borjúbör ára fejében 36 forintot és egy sopronkeresztúri zsidónak 150 forintot fizetett ki.

Wass ich mein sohn in vnterschitlichmahlen geben hab 1739. jahr.

In juden von Rechniz zalle ich 90 kolbfehl, eins per 8 groschen, 36 fl.

1742. zalle ich in juden zu Chreuz 150 fl.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1739. E feljegyzés szerint Giefing János után fizette ki az atyja a fenti összeget.

1740. január 2. *A kőszegi városi tanács a vámot nem Schlesinger Sámuel zsidónak, hanem Radicskovics Györgynek adja bérbe 8 évre, aki évi 500 forint bért fog fizetni és ezenfelül minden Újévkor 50 forint ajánlékot fog adni a belső tanácsnak.*

Anno domini 1740. die 2-da mensis Januarii.

Item hac occasione Radicskovics György uram értvén, hogy az vám eránt maghát á sidó Schlesinger Samuel, ákinek itt háza vagyon, insinuálta, azért eő kegyelme maghát így declárálta, hogy sem meghint sidó kézre kerüllyen á vám, magha kész á nemes városnak az vámért az eőtszáz, id est 500 forintot és ugyan angariatim meghfizetnyi, á parte á nemes belseő tanátsnak pro xenio novi anni eőtven, id est 50 forintot esztendőnkint sine omni defectu praestálni. Kivánnya pedigh, hogy nyolcz esztendőre adatassék megh eő kegyelminek, hozzá tévén azt, kitül Isten kegyelmesen megholtalmazzon, ha haboru vagy pestisses üdő interveniálna, pro eo casu et ratione temporis á nemes magistratus reflexioban vennyi méltoztassék.

Melly eő kegyelme declarátioját értvén á nemes magistratus assentiált kivánsághának és acceptálta ajánlássát, proxime in sua formalitate az contractus ki fogh eő kegyelminek adatatnyi.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1739—1742. évi tanácsjegyzőkönyv 174—5.

1740. február 12. *Nádszeg. Fischer Péter vértés lovas kihallgatási jegyzőkönyve, aki gazdáját, báró Ingenheimb kapitányt három ízben meglopta, kétszer 10—10 dukátot és harmadszor kb. 40 db 17 krajcáros eltulajdonítva. A lopásra vallomása szerint Schneider Jakab dunaszerdahelyi zsidó szabó beszélte rá, ákinek az ellopott pénz egy részét megőrzésre átadta.*

Examen der von dem hieuntbenambsten deliquenten in puncto furti mitls der darzue gehörig commandierten herrn oberofficiern vnder heutigen dato eingehollet worden. Actum Natsegh, den 12. Februarii anno 1740.

Interrogatoria, responsoria.

1-mum wie er delinquent mit tawf- und zunammen haisse, wo gebürttig, wie alt, wessen profession und religion er seye?

Ad 1-mum er haisse Peter Fischer von Savitenz aws der insul Corsica gebürttig, 18 iahr alt, ohne profession, catholischer religion.

2. Er würd wissen, aus was vrsachen verarrestierten anhero gebracht worden, solle also den wahren grund bestehen, wie oder aus was gegebenen vrsachen er den vorgebten diebstahl das erste mahl begangen und wohin er das geld gethann oder wem gegeben?

Ad 2-dum er wisse die vrsach, warum er anhero khommen seye, alldieweillen er dem herrn rittmeister baron von Ingenheimb in mitternachts-zeit, da dessen herr im schlaf gewesen, aws der hosen, so im sessl bey dem pött gehangen, das erste mahl, den tag aber vnwissend, 10 ducaten entwembt worden, er 4 dem juden richtersohn von Zertaell und 4 dem juden Lewel aufzubehalten gegeben, ainen in wuertshaus zu Gelle wechseln lassen, welchen aber sein herr der rittmeister baron von Ingenheimb in silber münz wider bekhommen, den andern aber hat ihme obgemelter Lewel gewechslet, den er aber verzöhrt vdn seye er den diebstahl auszugeben von den juden, so ain schneider zu Szer-taell ist, und bey seinen herrn rittmeister gearbeitet, auf solche weiss verraiczet worden. Er juden schneider habe ihne delinquenten gefragt, was er vor eine besoldung habe? worauf constitut geantwortet, kaine. Da dan der jud in antwort verseczt, also mächte er nit dienen, indeme aber constitut gesagt, er frage nichts darnach, dan er ainen guetten herrn hat, der jud verseczet, was dan das machet, ohne geld kann constitut nit seyn und weillen er beständig allainig in dem zimmer und zu dem geld kann, soll er aines nemmen, khann es sodann ihme juden geben, es waiss ia sodann niemand was hiervon, wordurch sich deponent also yberreden lassen.

3-tium solle auch sagen, warumm oder auss was vrsachen er delinquent den andern angriff gethann, was er genommen, wohin verwendet oder weme er solches behändiget?

Ad 3-tium deponent habe aus obig gegebene anreizung des obgedachten juden schneiders das 2-tn mahl auf obige weiss in der heyiligen Christabends-nacht aus dem peittl abermahl 10 ducaten genommen, welche er sodann gleich dem juden schneider in der wachstuben vnder dem tisch, weillen die ybrig alle daselbst geschlaffen, hinüber gegeben, worauf er jud gemeldet, es seye schon recht und solle niemand nichts sagen, welches er auch thuen wolle und solle nichts bestehen, er wolle auch nichts bestehen, anbey aber hat der juden-schneider ihme constituten ain meerstaine tobackh pfeiff schenckhen wollen, welche er aber nit angenommen.

4-tum er solle bestehen, ob selber nit ain mehrers entfrembdet?

Ad 4-tum er constitut habe auch aus der truchen zu 3. mahlen, so ihme anuerthraut ware, bey 40 17-ner entfrembdet, welche er thails vertrunckhen und verspillt hat.

5-tum constitut solle sagen, warumm er von den 3. mahligen angriff nichts bestanden, da selber doch 2. mahlen desthalb mit schlägen tractiert worden.

Ad 5-tum er habe destwegen nichts bestehen wollen, weillen der juden schneider ihme gesagt, wie oben gemeldt, er solle nur nichts bestehen, er will auch nichts bestehen, mithin geglaubt, es wird weiters nichts daraus gemacht werden.

6-tum ob er delinquent ansonst vorhero bey ainen andern herrn kainen angriff gethann?

Ad 6-tum er habe niemahlen nichts genommen ausser den herrn corneth Scharwari nächtlicher weihl aus der hosen 2 fl., wo er vorhero

gedienet und da selber ihme nichts gegeben, auch genommen.

7-timum warum aber er constitut zu Bosva, wo er verarrestiert gewesen, flichtigen fuees geseetzt?

Ad 7-timum er seye darummen hinweckh gegangen, undzwar nächtlicher weihl vm 3 vhr in der fruehe, alldieweillen der juden schneider dass gehabten arrests entlassen worden, da doch selber der vrheber und anreiczer dises diebstahls bey ihme gewesen, mithin aus forcht, er mächte zum staab geliffert und also in eysen und baldt geschlossen werden.

8-tavum ob er constitut all obiges ieder zeit, wie er es ausgesagt, behaupten wolle, da er disthalb confrondiirt wurde?

Ad 8-tavum er khönne und wolle all obig ausgesagten, es möge solches hinkommen, wo es wolle, ieder zeit bestehen und demienigen, der ihme vorgestöllt werden solte, vnder das gesicht sagen, beschliesst also sein aussag.

Joseph Antoni von Voss obristwachtmeister.

Johann Biell manu propria lieutenant.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2051. jelzésű iratcsomóban.

658.

1740. február 12. Nádszeg. Báró Rechberg vértés ezredes a börtönben ülő Fischer Péter vértés lovas vallomását megküldi Jeszenák János Pozsony megyei ügyésznek azzal a kéréssel, hogy a dunaszerdahelyi zsidó szabót vesse börtönbe, hallgassa ki és minél előbb fejezze be ezt az ügyet, hogy a megkárosított kapitány a pénzéhez juthasson.

Wohledl gebohrnner, besonders hochgeehrteter herr richter!

Was der hier beym staab in puncto furti inhaftiert und bey herrn rittmeister baron von Ingenheimb als lague in diensten gestandene Peter Fischer bey den heütig mit ihme gehaltenen examen ausgesagt und solches habe meinem hochgeehrtisten herrn hiemit zueschickken wollen, damit derselbe die mitimplicierte juden arrestiern, dieselbe diesfahls examiniern und mir das weittere darvon avertiern konne. Den process wolle derselbe so kurzcz, als es seyn kann, doch also prosequiern, damit obernanter herr rittmaister zu den seinigen nebst den schon aufgegangen und noch ergehenden vncossten vnmitlbar widerum kommen möge. Wormit nebst meiner höflichen empfelchung verbleibe. Actum Natseegh, den 12. Februarii anno 1740.

Der churfurstlichen durchlauchtigkeit in Bayrn cammerer, den ritter des hohen orden Sancti Georgii, auch des löblichen generalwachtmeister etc. graf de Raymond cuirassier regiments bestölter oberst und commandant, dan meines hochgeehrtisten herrn richters bereitwilligster:

freyherr von Rechberg manu propria.

Kivül: Den wohledlen herren Johann Jesenach wohlbestelten comitatus procuratori vnd graf Palfischen praefecten, meinnem besonders geehrten herren in Prespurgh.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2051. jelzésű iratesomóban.

659.

1740. március 5. Félszerűffalu. Szüllő Zsigmond Pozsony megyei szolgálóbíró Kondé Imre esküdttel együtt kihallgatja Schneider Jakab, Löbl és Izsák dunaszerdahelyi zsidókat Fischer Péter vértés lovas lopásaival kapcsolatban. A zsidók egyöntetűen tagadják a lopásban való részességüket és azt hangoztatják, hogy erre nem is volt lehetőségük.

Anno 1740. die 4-ta Martii juxta praemissum benevolum examen invinculati furis Petri Fischer coram juditio militari inclytae regiminis cathafracti Bavarici Raimundiani hic in inclyto comitatu Posoniensi in-quarterisati factum secuta investigatio est respectu praetensorum fautorum judaeorum Szerdahelyiensium, ad quos semet praefatus fur provocaret, eorundemque benevolum examen initum modo sequenti:

Puncta interrogatoria judaei Jacobi Schneider.

1-o qua de causa sit incusatus per inarestatum antea servum domini capitanei inclytae regiminis Bavarici Raimondianis baronis Engelszhaim, num vero penes inclytum stabum ejusdem inclytae regiminis in vinculis detentum Petrum Fischer dictum.

Jacobus Schnaider annorum circiter 23 ex Moravia oriundus judaeus, arti sartoriae professus ad 1-um examinatus fatetur, non scire causam, nisi fors propterea, quod non sciverit se alio vertere delinquens praescito eo, quod una nocte intra vigiliam Nativitatis domini fatens apud dominum suum vestes suerit, antea vero tribus vicibus ibidem constitutum fuisse fatetur de die et semper tamdiu tantum moratum fuisse, donec vestes, quas suendas eidem porrexissent, ad se accepisset et modicum se calefecisset plus minus media hora, deinde suas vias iverit, semel solus, 2-do cum fulio judaei Martini et judaeo Lebel portantibus pro domino capitaneo et furerio rubrum pannum, 3-tio iterum cum dicto filio judaei Martino pro pretio panni eunto.

2-do utrum idem praefatum delinquentem ad furtum non persuaverit et quibus motivis an non interrogando delinquentem, qualemnam solutionem a suo domino habeat, qui cum respondisset, nullam, hic eidem reposuisset, ut non serviret gratis, sed quia solus cum solo domino esset, sibi de pecunia provideret furto, quam pecuniam fatenti conservandam daret, nemoque rescire posset.

Ad 2-dum fatetur non, ut persuasisset aliquando delinquentem ad perpetrandum furtum, sed nec unquam cum ipso locutum fuisse praeter una vice, uti praesente domino suo prandium summente mensurasset tunicam pectoralem pro delincente, tum etiam accepta mensura fatens pro rebus suis secum habitis ad aliud cubiculum exeundo statim abivit, delinquens vero mansit serviens in cubiculo domini sui.

3-tio cur etiam secundario dictus delinquens ad furtum se immiserit, an non iterato per fatentem inductus sit et in ipsa vigilia Nativitatis domini de nocte sublato per delinquentem aureos decem in cubiculo vigilum sub ipsa mensa dormientibus aliis omnibus conservandos acceptaverit sub tali ad invicem inuito pacto, ut neuter ipsorum cuiquam revellaret, qua etiam occasione unam pipam ex spinea marina delinquenti fatens donare voluerit, sed ipsam non acceptaverit.

Ad 3-ium quia non saepius, quam semel, idque praesente domino suo cum delincente locutus fuit, prout nec tum, ita nec secunda vice ad perpetrandum furtum persuadere potuisse delinquentem fatetur et multo minus in vigilia Nativitatis domini quidpiam ex rebus furtivis participare potuit, tum ex eo, tum vero, quod illa nocte delinquens toto tempore abfuerit et non nisi circa horam quartam matutinam advenerit, ubi fatens jam cubuit in scamno, sed nondum obdormivit, miles vero tum in vigiliis constitutus penes ipsum et tum et antea semper sedit ac dum jam advenisset delinquens, ursit fatentem surgere, ut praeparet ipsius tunicam, vigil respondit ipsi fatentem primo num decubuisse, sed eo nihil curato debuit iterato surgere et suit, delinquens vero se ad lectum penes cathafractum deposuit, dein adhuc vigil dixit fatenti, quod non multum dormiverit, si itaque aliquid cum fatente communicasset delinquens, vigil, quem bene noscit fatens, sed tantum nominare non scit, videre debuisset, pipam tunc temporis fatens nec quidem secum habuit, non ut obtulisset delinquenti.

4-to utrum non instruxerit fatens ad peragendum furtum.

Ad 4-tum ex praemissis rationibus delinquentem ad peragendum furtum nec persuasisse, nec persuadere potuisse.

5-to utrum delinquenti haec praevio modo recusata ad oculum fateri praesumat.

Ad 5-tum prout jam semel delinquenti tum ad oculum omnia haec praemissa dixit, quando fatens novem diebus in aresto apud dominum capitaneum asservabatur, ita dum et quando paratus est eadem reiterare.

Puncta interrogatoria judaeorum Löbl et Isak.

1-mo utrum delinquentem noverit et quando aureos quatuor furto sublato delinquens fatenti ad depositum dederit, cumque quibus conditionibus cum eodem contraxerit.

Judaeus Lebel annorum circiter 24 in oppido Szerdahely degens Posenio oriundus examinatus fatetur, quod nisi binis vicibus fuerit cum domino capitaneo de Engelszheim, apud quem delinquens servivit, constitutus fuerit semel die 6-ta Decembris anni praeteriti cum judaeo Salamon et filio Martini tum temporis fatentem cum sociis terminum octo dierum dedit, ut tum veniant, quod velit merces coemere, tum vidit delinquentem hincinde cursitare, secundario die 13-io Decembris anni aequae praeteriti ad terminum per dominum capitaneum designatum iterato fatens eo pervenit cum sartore judaico et filio Martini, tum 8 ulnas telae domino capitaneo ad vendendum dedit fatens et prout ipsam mensuravit, ita delinquens finem mensurae coepit et tum ipsum secunda vice vidit, alias nunquam, sed nec tum, nec antea

unquam cum ipso est locutus, non ut 4 aureos fatenti ad depositum dedisset, distracta tela fatens se domum contulit, ab eo tempore nec dominum capitaneum, nec delinquentem vidit, ideque

2-do quomodo cum delincente innotuerit, quibus praesentibus pactaverit de conservandis rebus furtivis.

Ad 2-dum nec pactavit, sed nec pactare potuit de conservandis rebus furtivis.

3-tio utrum delinquenti fatens unum aureum furto sublatum commutaverit.

Ad 3-tium pari ratione delinquens fatenti aureum ad commutandum non dedisse, nec dare potuisse fatetur.

Judaeus Isak filius judaei Martini annorum circiter 17 ex oppido Szerdahely oriundus examinatus fatetur nunquam novisse, nec vidisse secus delinquentem, quam semel cum suo affine Lebl et sartore ad dominum ejus venit cum rebus venalibus, eidemque domino rubrum pannum pro 18 fl. vendidit, tunc ex integro non exoluto panni pretio abivit fatens, nec vidit delinquentem vice alia pro residuitate pecuniae eo eunte cum judaeo sartore ita vidit et agnovit delinquentem, quod ancilla filium grossis duobus a fatente petierit in culina vendendum et fatentem delinquens praesente eadem ancilla exolverit dando eidem unum marianum et residuitatem eidem restituit, praeterea alias nunquam nec ante, nec post vidit delinquentem, nec cum ipso locutus fuit, multo minus ad 2-dum contraxit vel pactavit de furto, negat absolute unquam aureos vidisse apud delinquentem, a fortiori talem ad depositum accepisse.

Extradatum in possessione Félszerujfalu, die 5-a Martii 1740. per Sigismundum Szüllő inelyti comitatus Poseniensis judicem nobilium manu propria et Emericum Konde ejusdem inelyti comitatus Poseniensis juratum assessorem manu propria.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2051, jelzésű iratcsomóban.

660.

1740. március 17. Pozsony. Gróf Pálffy János, mint Pozsony vármegye főispánja, megparancsolja Szüllő Zsigmond szolgabírónak, hogy a bajor kapitány meglopásában részességgel vádolt dunaszerdahelyi zsidók kihallgatását körültekintő módon hajtsa végre, derítsen fényt az esetre és hozzon igazságos ítéletet.

Generose domine mihi observande!

Ex peractis pro et contra examinibus intelligendo, qualisnam complicitatis, in quopiam furto apud dominum Bavaricum capitaneum commisso judaei Szerdahelienses sub mea jurisdictione existentes arguantur, in eodem negotio dominationem vestram pro judice delego, eidemque committo, ut assumptis penes se jurisperitis et constientiosis viris ne-

gotium hoc strictissime examinet et absque omni respectu in veritatem inquirat, tandem omnibus bene cognitis sententiam ferat et pronunciet, totiusque denum negotii seriem mihi submittet. His maneo ejusdem dominationis vestrae benevolus:

Comes Joannes Palfy manu propria.

Posonii, 17. Martii 1740.

Postscripta. Omnes illos testes, qui ex parte incltyae regiminis examinari protendentur, dominatio vestra examinet et viceversa in id adlaboret, ut pro parte judaeorum quoque examinandi testes, etiamsi ii sub jurisdictione praefatae incltyae regiminis existant, in praesentia dominationis vestrae circumstantialiter examinentur.

Kivül: Generoso domino Sigismundo Szüllő, incltyi comitatus Posoniensis judici nobilium, domino mihi observando Szerdahely.

Pozsony vármegyei levéltár, Polgári perek nr. 2051. jelzésű iratcsomóban.

661.

1740. május 6. *Reisinger György községi polgár és neje, Pintér Erzsébet haláluk után Enzsöl Löbel rohonczi zsidónak 18 forint 55 dénárral maradtak adósok.*

Anno 1740. die 6. mensis Maii. Néhay Rayzinger György és felesige Pintér Eörsibeth halálok után maradt kevis joknak inventatioja.

.....
Következnek az passiva adosságok.

.....
3-tio rohonczi Ensl Löbel sidonak ados fl. 18 den. 55.

.....
Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1740. máj. 6

662.

1740. december 19. *Amikor Widernay Kristóf községi posztókészítő özvegye, Fronmüller Mária meghalt, Lenzt Löbel zsidónak 312 font gyapjú árával adós, mely értékben 88 forint 92 dénárt tett ki. Ezt a gyapjút Kiniger Mihály átvette.*

Anno 1740. die 19. Decembris. Widernay Kristóf községi posztókészítő elhunyt özvegye, Fronmüller Mária utáni leltár.

.....
Hierauf volgen die passiv schulden.

Den juden Löbel Lenzt 312 lb. wohl á 28 fl. 50 den., 88 fl. 92 den.
Diese wohl hatt Michäel Kiniger uber sich genohmen.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1740.
dec. 19.

663.

1741. január 27. A kőszegi városi tanács előtt két zsidó panaszt tesz négy kőszegi lakos ellen, akik őket Kőhalom és Csáva közti országúton nemcsak megverték, hanem egyiktől 5 forintot is elvettek, a másiknak pedig 10 forint aprópénze veszett el, amikor a földön össze-vissza hurcolták. A tettesek beismerték a verést, de tagadják, hogy pénzt raboltak volna el a zsidóktól. Mivel a zsidók a megítélt esküt nem teszik le, ezért a verekedők mentesülnek a rablás vádja alól és mert közülük hárman már megbűnhődtek, ezek kiszabadulnak a börtönből, míg a negyedik 50 pálcát fog kapni a kapu között.

Anno 1741. die 27-ma Januarii.

Item hac sessione Kóner Mátyás, Fúker János és Vürth János, item Josef, Kappel Mihálynak mostoha fia, melly kezességén volt és Szvetics Jakab uramat, ennek az tekintetes districtualis tablának assessorát kocsin executiora vitte és az utnak rossz volta miatt máj napra nem statuáltathatott, dolgok extraserialiter á vighre vitetődöt elő, hogy eők 17. mensis Januarii anni nunc currentis á nemes városban illocált militiát forspontban Csávára, nemes Soprony vármegyében lévő helységben vittik, onnénd vissza térvén lovakon Kőhalom és Csáva között lévő országhuttyán istentelen és gonosz módon két zsidót kétt izben aggre-diálták, azokat verben, fagyban hagván tőlek, ámint az zsidok referállyák, egyiktül ugyan egy holyagban lévő készpinzt eött forintot elvettek, az másikátul pedigh lévén az nadrághsebjében apro pinz tiz forint, attul ugyan az pinzt el nem vették, de az zsidót annyira az földön ide s tova hurczulván, hogy azon pinz az nadrágh sebjébül egészen kihulván á zsidó ednyihány garassokon kívül pinzit őszve nem szedhette az földön és így mindketten sulyossan meghkarosodtak.

Kivánnják azért in figura praesentis judicii említet zsidok, hogy nékiek legheléször elveszett pinzek megtérjen s azután pedigh, hogy az illetin utonállások, fosztogatások eltavoztassanak s azaltal mások is értoztató példát vegyenek exemplariter megbüntettessenek, ezt hozván mind az közönséges csöndességnek megtartása, mind pedigh hazánk elő törvénye is magokban.

Az I. rabok ezen föltett actiora harma ugyan in figura praesentis judicii personaliter jelen lévén és az zsidokkal confrontáltatván vallyák azt, hogy az zsidokat az actionált utban aggre-diálták, eőket ostorral csapdozták, tőlek egy holyanghban dohányt elvévén, mellyet az zsidó magha edgyikinek lóvón lévén kezeiben adott. Item egy bür sapkát, mellyet egy paraszt ember arra menván az uton, fölvelt és Vürth Já-

nosnak az lovon adta, de se az holyaghban, se pedig az földön az zsidóknál pinzt nem láttak és így az zsidoktól egy pinzt sem vettek el és kívánják, hogy megbizonítsák reájok.

Az zsidok ellenben most is csak azt mondják, hogy az edgyikitül az holyaghban az pinzt elvették, az másika pedig az hurczulás miatt pinzit elvesztette és mivel senki jelen nem volt, senkivel nem is bizonyíthatnak.

Deliberatum est.

Mivel de omni jure actori proba incumbent, az zsidók pedig ámint in figura praesentis judicii magok declárálták, hogy ezen actusban senki jelen nem volt, melly által pinzek elvitele és vesztesse megbizonyíthatnék, hogy azért az dologh világossághra jöjen, in defectu alterius probae nekiek az corporale juramentumnak letitele juxta dictamen tituli ultimi partis 3-tiae operis decreti Tripartiti imponáltatik, quo praestito fogh nekiek károknak megthérése vighet modalitas rendeltetnyi.

Qua audita az zsidok in figura judicii az itlévő zsidonk jelenlétében palam publice magokat declarálták és extectorálták, hogy előbb sem az teörvény szerint praecipiajt juramentumot letegyik, inkább veszszen el pinzek és semmit sem praetendálnak raitok.

Deliberatum est.

Mivel magok az zsidok in figura judicii declárálták, hogy pinzek inkább legyen elvesztve, előbb sem megheksüdyenek, azért az I. rabok ennek meghfuzetására nem obligáltak. Ami pedig az ország uttyán való aggressiot illeti, jollehet ugyan az illyetin közönséges békességnek haborgattatására czilozó elkövetet istentelen actus miatt sanyaru foghságban estenek és ámint az háрма keményen megh is verettetet, mind ezen foghságot, mind az verist illendő tekintetben vévén ab ulteriori poena magistratuáli absolváltak et solutis solvendis az foghsághbul kibocsátatnak. Ami pedig negyediket, ugymint Joseffet, Kappel Mihály mostoha fiát illeti, mivel még az meghérdemlet büntetist ki nem álotta, fogh azért az illyetin elkövetet gonosz cselekedetiért az kapu között raita eötven pácza jó formában ütetni, intetnek pedig, hogy ezután az illyetin istentelen és gonosz utakon lévő aggressioktól magokat eörizzék, egyébbberánt sulyos és keményebb büntetisek fogh lenni.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1739—1742. évi tanácsjegyzőkönyv 349—351.

664.

1741. február 20. Stompf György kőszegi polgár halála után a rohenci zsidóknál 200 forint tartozás maradt fenn.

Anno 1741. die 20. Februarii. Néhay Stompff Timár György halála után maradt jognak inventariumja.

Következnek az passivumok, ugymint:

.....
A rohonczy sidoknak 200 fl.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. febr. 20.

665.

1741. április 27. Neupaur Mihály kőszegi belső tanácsos halála után az özvegyére, Achilles Teréziára többek között Mayer Löbl rohonczy zsidónál 22 forint 80 dénár és a rohonczy zsidó szücsnél 17 forint 75 dénár adósság háramlott.

Anno 1741. die 27-ma mensis Aprilis. Inventur undt abmittlung nach ableyben weyland herrn Michäel Neüpaaur gewesten des innern rathss zwischen seyner hinterlassener frauen wittib Theresia gebohrner Achillesin undt hierin benandten erben.

.....
Passiv schulden, so theyl schon bezahlt, theylss aber noch zubezahlen seyn.

.....
Nro 10-mo dem Mayer Lebn juden von Rechnitz fl. 22 den. 84.
Sub eodem instrumento den juden kirschner fl. 17 den. 75.
.....

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. ápr. 27.

666.

1741. június 9. Wolf József zsidó egy forint 21 krajcár értékű csipkét szállított a kőszegi plébániatemplomnak, amelyet Glick templomatyá kifizetett.

Anno 1741. den 9. Junii.

Gib ich zu der stad-bfarrkirchen 9 elen spiz, der elen zu 3 kreitzer, macht 27 kreitzer.

Item 7 $\frac{2}{4}$ elen preidn spicz, die elen zu 7 kreitzer, macht 45 kreizer (sic!)

florin 1—21 kreitzer (sic!)

Ist richtig bezaldt wardten durch titell hern Glikh kirchenvatter.
Wolff Joseph judt manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. jún. 9. Papiros, melynek vízjegye: KA betűk.

1741. június 21. A magyarországi városok és bányavárosok az országgyűlés elé terjesztett sérelmeikben a zsidók, örmények, görögök és egyéb török alattvalók kereskedésének megtiltását kérik, egyúttal nemesek, szerzetesek, plébánosok és katonai személyek bort, sört és húst a városokban ne mérhessenek ki.

Gravamina et postulata liberarum, regiarumque ac montanarum civitatum, in quantum generaliter quoad diplomaticam securitatem ingressa non sunt, jam praesentata reiterantur et continuative repraesentantur sequentibus:

Duodecimo cum in toto regno, tum signanter partibus superioribus gravem in re commercii patiantur jacturam regnicolae, dum judaei, Armeni, Graeci et alii Othomanicae portae aut aliis provinciis subjecti, prout et supremi tricesimarum officii officiales, viduae item militares, alioquin nec indigenae necque quidquam in medium subsidii communis contribuentes totum fere regnum quaestu varii generis peragrantes civium et aliorum regnicolarum negotiaturam impediunt, imo sistant, merces a potiori adulteratas et signanter in praelibatis quoque superioribus partibus vina hincinde circumvehant, illicque et alibi non solum cum mercibus Turcicis seu orientalibus, sed et pecoribus, pellibus diversi generis subducturis, serico, sericeisque materiis, panno item ex imperio, Saxonica, Hollandia, Anglia, aliisque provinciis invectis contra iteratas regiorosas regias dispositiones et publicos pacis tractatus quaestum exerceant, justum esse, ut ejusmodi quaestus sub poena contrabandi articulariter inhibeantur. Educillatio vinorum et cerevisiae, carniem emacillatio et quorumvis beneficiorum civilium per nobiles non cives, religiosos et parochos in civitatibus aut earundem territoriis, in praesidiatis vero per cameram commendantes aut officiales subalternos et etiam navatos, zeygwarter et profos, artigteristas directe et indirecte usurpata, quod aliumde tum vi articuli 36. 1715. et etiam tenore benigni regulamenti inhibitum haberetur, articulariter ulterius quoque praecaveatur.

Anno 1741. die 21. Julii sunt publicata in senatu Ginzii per notarum civitatis manu propria.

Szombathelyi. áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. júl. 21.

1742. március 12. A kőszegi városi tanácsban felolvassák a magyar királyi helytartótanácsnak ez évi márc. 2-án kelt rendeletét az adónak szükség esetén végrehajtás útján való behajtásáról, a szökött katonák, a zsidók és csavargók szigorú ellenőrzéséről.

Anno 1742. die 16-a mensis Martii.

Item ugyan az fölsighes királyi helytartó tanács de dato 2-a Martii emánált intimatuma publicáltatott, mellyben az vagabundus sidok és szököt haiduk intercipiáltassanak, sub poena ibi declarata sequitur in E. ad valvas fogh kifüggesztetnyi.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Quam necessaria sint pedestri nationali militiae stipendia et ex prioribus regiis aequae ac consilii rescriptis patet et alioquin ex omnibus circumstantiis res in se ita clara est, ut illam unusquisque sibi facile perspectam habeat. Cum porro ad obtinendum praenotatum finem contributione et ad hanc compulsivo medio, executione videlicet militari opus sit, ex adverso autem ob exitum regularis militiae illa haberi nequeat, necessarium est, ut ipsimet magistratus comitatum et civitatum de opportunis in hunc finem mediis militaris executionis vices supplementis mature meditati quisque pro suo zelo per executionem domesticam aut aliam quam maxime convenientem existimaverit modalitatem pecuniarum exactioni intentissimus sit ita quidem, ut toties quoties per provincialem commissarium super exmittenda ad restantiarios executione magistratus civitatis hujus requisitus fuerit, assistentiam eatenus suam praebere, omnique contentione eo adniti noverit, nec intermittat.

Coeterum cum varii suspectae conditionis homines, judaei, aliique vagabundi hincinde per regnum oberrantes in modernis praesertim belli circumstantiis vel ex eo attentius observari debeant, quod hi plerumque cum pernicie publici hostiles exploratores agant, talibus proinde vagabundis et peregrinis nullam fixam sedem habentibus, nominanter autem judaeis civitatis hujusce magistratus in gremio sui singulari cura invigilare, suspectos vero illico capi et comprehendere curare noverit, prout et in eo peculiaris vigilantia habenda erit, ne profugi pedites nationales ullo pacto per cives et inhabitatores civitatis istius occultentur, verum manifestatio eorundem universis civitati huic ingremiatis severe, et quidem sub ea comminatione demandetur, quod nisi illico profugos ejusmodi pedites revelaverint, ipsimet in persona sua milites agere aut in locum occultatorum alios propriis expensis statuere tenebuntur. Ut primum autem sive quispiam suspectae conditionis hominum sive vero profugorum isthic compertus, incaptivatusque fuerit, id ipsum illico consilio isti locumtenentia regio referre noverit, ejusdem civitatis magistratus nec ullo modo intermittat. Datum ex consilio regio locumtenentia, Posonii, die 2-a Martii anno domini 1742-o celebrato. Eorundem benevoli:

Comes Leopoldus de Nádasd manu propria.
Georgius Fabjánkovicz manu propria.
Antonius Brunczvik manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1739—1742. évi tanácsjegyzőkönyv 558—9.

669.

1741. augusztus 18. Kőszeg. A kőszegi Poltzer ház elárverezése során egy zsidó 42 forint 90 dénár követeléséből csupán 31 forint 17 dénár térült meg.

Creda respectu domus Poltzerianae die 28. Julii 1741. elaborata.

Der judt schulden 42 fl. 90 den., verluhr: 4 fl. 29 den., empfang: 38 fl. 61 den.

Erstlig von der substanz 152 fl. 35 den. werden abgezogen die portiones 25 fl. 68 den., bleiben pro massa 126 fl. 67 den., also ist die schuldt:

Judt schuld 42 fl. 90 den., verluhr 11 fl. 73 den., empfang 31 fl. 17 den.

Die übrige obbenanten creditores behkommen nichts. Actum Günss, den 18. Augusti 1741.

Iidem, qui supra, exmissi manu propria.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. aug. 18.

670.

1741. szeptember 7. Neupaur Mihály kőszegi polgár özvegye, Achilles Terézia fia: Ferenc halála után egy zsidó szücsnek 17 forint 75 dénárt fizet ki.

Anno 1741. den 7-ten Septembris.

Naipaur Mihály kőszegi polgár özvegye: Achilles Terézia fia: Naipaur Ferenc halála után az alábbi adósságokat fizette:

Item den juden kirschner fl. 17 den. 75.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, Miscellanea 1741. szept. 7.

1742. november 6. Pozsony. A magyar királyi helytartótanács a kőszegi városi tanácsnak személyleírást ad több, Nyitra megyéből származó zsidóról, akik Ebenfurton Michl Farkas bírót és nejét meggyilkolták és 6000 forintnál több készpénzt és egyéb értéket raboltak el. Minden zsidót, aki a városban megfordul, szigorúan ellenőrizzenek és aki azonos a közölt személyleírással, azt fogják el és erről jelentést tegyenek.

Prudentes ac circumspecti nobis honorandi!

Anno currenti sub 8-va praeteriti mensis Februarii contigit, quod nonnulli judaei ex comitatu Nittriensi, signanter in possessionibus Vradischtya, Rovenzkó et Udovány ac oppido Szenicze alias degentes in oppido Ebenfurth in Austria sito et regno huic Hungariae vicino nocte intempesta loci judicem Volfgangum Mikl vocatum et ejusdem conthoralem domo propria uno momento miserandum in modum trucidaverint ac post commissum hoc enorme scelus ultra sex mille florenos in paratis pecuniis ac rebus pretisioribus abstulerint, ex quibus sicariis erga providas excellentissimi domini comitis palatini dispositiones duo jam comprehensi haberentur, reliqui nihilominus in isthic anxia eorundem descriptione uberius specificati partim in aestate adhuc, partim vero recenter praeterlapsis his diebus dispersi sunt, praevidelic etiam sub specie quaestorum equariorum hincinde oberrantes.

Praeattactum proinde atrox crimen ac praeannexam eorundem sceleratorum judaeorum descriptionem civitatis hujus magistratui finem in eum praesentibus communicandum et una committendum esse duxit consilium hoc regium locumtenentiale, quatenus sub manu et sine strepitu universos et singulos judaeos a medio anno in civitatem hanc venientes aut commorantes vel alias transeuntes et ignotos comprehendi curet juxta praeannexam descriptionem exactissime revideat, de eorundem etiam origine, conditione et ad praesens transactae vitae qualitate per omnes circumstantias examinet aut si in hoc aut illo eatenus quid minimi suspecti observatum fuerit, talem in securiorem custodiam poni curet, superindeque consilium hoc regium locumtenentiale illico informet. Et siquidem ejusmodi latrones nundinas ordinarie frequentare assolerent, ut iisdem attentius etiam occasione nundinarum invigiletur ac eatenus suspecti comprehendantur, provide quoque et sub manu disponendum erit. Datum ex consilio locumtenentialis regio Posonii, die 6-ta mensis Novembris anno domini 1742. celebrato. Eorundem benevoli:

Comes Leopoldus Nadasdy manu propria, Georgius Fabiankovic manu propria, Michael Domsics manu propria.

Specificatioja azon zsidoknak, kik 7-a Februarii 1742. Ebenfurton patrált gyilkosságnak alkalmatosságával jelen voltak:

1-mo az eöreg h uradischy zsidó hívattatik Jakab Löblnek, kinek is haja és szakállja öszbe csavarodott, termetére nizve középszerű és vastag testű, sovány abrázatu, némellykor sötét, leghközönségessebben pedig fejér színű ruhát svecziai szoros s fölhasított hajtokával visel,

mellyet eö Szakolczán Fekete Sas vendégfogadoban egy tisztül Manes jelenletében vett. A szakálla gömbölü és abrázattya környül meghtisztogattatott, leghinkább ismértethetik megh á kezein, mivel az tsigazásnak alkalmatosságával rajta tett jelek meghtetzenek, hogy penig könnyen megh ne ismértessék és eszre ne vétessék, az ünge ujja allán visel mindenkoron azon jel fölött sinort, hogy látassék, mintha azon metzés azon sinortul volna. Pei lovon szokott jární, ennek az feleséghe Magyarországhban vagyon.

2-do Samuel, ennek öregjobb fia, alacsony termetü, sovány, de széles abrazatu, szakáll nélküül, sötet vastagh, kondorhaju, fehér ruhát rész gombokkal visel, leghinkább saruban szokott jarní, igen kevesset ismérhetni megh raita á zsidó beszédnek modgyát, szürke kanczán jar, még nem feleséges.

3-tio Abraham, á föllyebb sub nro 1-mo meghnevezett zsidonak leghiffjabb fia, alacson termetü, annak ruhaja caffee-szinü selyem gombokra és felnyitott hajtokával az elein, az haja valamennyire hossz-szas s szürke színü, nem feleséges.

4-to Antselér, máskép Ábrahám Pinkes névö szeniczí nagy termetü, moniros, középszerü vastagsagu, visel fejéres dolmánt és kamizolt, ki-nek mindazonáltal ujjabb á kámizolla dolmányánál, szakálla és haja fekete és öszben tsavarodott s valamennyire hossz-szas, kevesse kondor s nem igen szürü, egyik kezén á hüvekénél vagyon nékie egy tsono, mintha ki volna tekerve vagy pedig mintha már torturán meghcsigáz-tatott volna, ez tsak é napokban szökött el, á felesége Magyarországhban vagyon, lovakkal kereskedik.

5-to David Baader, basini schandál, fekete haju, viola színü és szürke ruhát visel, ki is termetére nizve nagy, feleséghe csak ezelött két héttel volt Magyarországhban, most talán már utanna ment.

6-to ennek az eöcse Simon, ez is fekete haju s nagy száju, szürke ruhát visel, magasságra nizve középszerü, ugy nemkülönbén borbély is, az előbbennyiek leghgyakortább, mivel loval kereskedök, lovon szok-tanak jární.

7-mo Moyses Dik vastagh termetü, ugy az eö feleséghe firfi gyer-mek nélküül valok, jollehet á feleséghe Pünkösd előtt terhben volt. En-nek előtte az Antserlvel Petroviczban, nem meszsze Boroszlótul laktan-nak. Ezen Moyses Silensianak Neümark névö várossában meghares-taltatott, de onnond más tolvajok által meghszabaditatott, termetére nizve középszerü, annak szakálla és haja, melly vastag és nem fekete, hoszu öszben csavarodott, ruhát homu színüt visel, mind á két felül selyem gombokkal kirakottat, szája mellet jobb felül vagyon raita egy sebhely, melly mindazonáltal nem igen nagy, harsany és erős szavu és csak nimeth beszidö, ez feleségestül és nro 8. denotált sidoval mentek el é nyáron Roveszkorul, Nyitra vármegyébül mondván, hogy Borosz-lóban mennek, de talán mentek Morvában vagy Magyarországhban.

8-o a külsö országhi zsidó Moysesnek attyafia, nagy és vastagh termetü, fekete, de nem felette nagy szakallu, visel övet, szürke ruhát, idejére nizve középszerü, gesztenye színü, nem felettes vastagh s kon-

dor haju. A sidok eötet hitak Soliom ritmeisternek, nem tudatik házok, melly feleségét nem hozott Magyarországbán.

9-no az Ascher vagy Adam, az haja vörös ugy szemöldökéig, olytán simán leborotvált szakállá, mivel még nyötelen s iffju leginy, az öregh uradischini sido leannyának völeginnye, ugy vidvanyi Salamon feleségének eötse, ruhát szürkét, ovétett visel, természetére nizve közép-szerű. Született Csehországban, ki is az eö jövendöbéli ipánál tartozkodott, némellykor fölsö ünget is hordoz kitsiny manschetakkal és idejére mintegy 20 esztendös léssen.

10. Salamon mintegy 50 esztendös, öszben csavarodott haja és szakalla, téglaszinü kamizola, fejur dolmánya, közepszerű magassága, ez előtt három esztendővel torturásztatott Vörösköben, a kezein meghösmérszik, van feleséghe.

Ezen zsidok együt nem járnak, lokereskedöknek mondgyák magokat.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára. 1739—1742. évi tanácsjegyzökönyv 767—9.

A zsidó gonosztevök személyleírása megtalálható még uo. Miscellanea 1742. febr. 7. jelzés alatt is.

672.

1742. december 4. A kőszegi városi tanács megfelelő intézkedést tesz az ebenfurti gyilkosságot elkövető zsidók elfogására.

Anno 1742. die 4-ta mensis Decembris.

Primitus az fölséges királyi helytartó tanács intimatuma de dato Posonii 6. Novembris 1742. emanált publicáltatott, mellyben notificállya az nemes városnak, hogy ebben az esztendőben 8-va Februarii Ebenfurt Alsó-Ausztriában lévő várossában éczakának idein az odavaló birot felesegestül istentelenül és tolvai modon meghölvén 6000 forintokat is elvittik, mivel pedigh ezen istentelen gonosz cselekedét kinyilatkoztatott, hogy zsidok által törtint legyen, azon fölséges helytartó tanács azon zsidoknak descriptioját megküldötte parancsolván, hogy valamennyi zsidó ezen városban általjár, circumstantialiter mind meghexamínáltassanak és ha mi olyas tapasztaltatnék, ákire leghkissebb suspicio jönne, aztat mindgyárt comprehendáltassa az nemes magistratus és eránta az fölséges consiliumot informállya, patet uberius ex littera A., melly eránt referállya biro uram, hogy in antecessum már nemes város kapitánya által oly dispositiokat tett, hogy akármelly zsidok ezen városban által tapasztaltatnának mennyi, azokat azonnal az nemes város cancellariájára behozza, hogy circumstantialiter ottan examináltassanak, megh is hagyattatott ezen sessioban uira kapitány urnak, hogy mind az kapussoknak az vigyázást parancsollya, mind pedigh az itt-lévő zsidonak is meghadgya, hogy semmi jövevény zsidonak hír és engedelem nélkül tartalikat és szállást ne adgyon.

Szombathelyi áll. levéltárban Kőszeg város levéltára, 1739—1742. évi tanácsjegyzökönyv 766—7.

1753. ápr. 10. Goór. Széchenyi Zsigmond gróf uradalmi intézője, Kecskés János, szerződést köt három évre Éliás Joseph és Ádám Moises szentgróti és András Áscher Izrael óbudai zsidó bérlővel, hogy az égenföldi, mándi és sennyei erdőben hamuzsirt készíthessenek.

Anno 1753. Die 10-a Aprilis adta ki Sárvári Felső Vidéki Méltóságos Gróf Széchenyi Sigmund Uram eő Nagysága Egenföldi és Mándi Erdejé Nemes Szala Vármegyében lévőket és Szénnyeit, Szent Gróti Éliás Jóseph, és Ádám Moises, és Oó Budaj András Áscher Izrael névü Zsidóknak Hamu Igetisre az Igetisnek kezdetitül ell kezdvén három eghisz Esztendőre, és edjezem meg vélek ez aláb meg irt Conditiók Szerint, ugy mint:

Először Meg engettetik a Méltóságos Urasságtul az fönt említett Zsidóknak, hogy az Egenföldi Betefajval edjütt Mándi és Sennyej Erdőkön Titulált Urasságnak valóságos fundussán tudni illik: háborgatás nélkül az Egenföldin Signanter indiscriminatim — mindenféle, és arra alkalmas fábul, a Mándi, és Szénnyej Erdőkön pedig csak Ihar és Bikk, és Száros és advas Cser fábul az Igettetisnek kezdetitül kezdvén három egisz Esztendeig igettethessék az Hamut, és:

Másodsor Applacidálta azon Méltóságos Urasság az Hamunak Conservatiójára nizendő, és az Vas fazokonak fölibén Szükséges Szineknak, és egy különös Szobának föll állattatását, és meg Csináltatásátis, — ugy hogy a Szineket a Mándi Viz mellyé, az házott pedig az Ország Uton kívül az Erdő felé ejcsék a Szineket akkorára, a mint az arendásoknak Gondviselője fogja kívánni tovább,

Harmadsor Meg engettetik azis, hogy az arendások az Hamu Zsirnak a meg kerengett Bük fákbulis hordókat, Egy néhány Tölgy fábul pedig a Szükséges kádokat Szabadon meg Csináltathassák, ezeket Elejtül fogvást egyszerre, amazokat pedig addég, a még a meg irt Erdőkben az Hamu Igetis fog tartani, ezekhez járulyván a Szükséges Ab-rincsfais. Az Vas fazokak alá ad a többször Titulált Urasságh három ezer Téglátis, és azt helyreis hordattya, azoknak meg Csináltatása, és föl rakattatása mind azon által, az arendásoknak gongya, és kölcsige lészen. Ellenben

Negyedszer Obligályák az arendások magokat arra, hogy a föllyebb említett üdőtől ell kezdvén, ugyanfölyebbis meg irt három Estendőkig tartván az égy Réz fazékon (:kiben tudni illik a Lugnak való Vizet szokták melegíteni:) kívül — valahány Vas fazokat fognak föl állatani, annitül estendönkint Singillatim anni Száz forintokat fognak füzetni, és ezen pinzt Estendönkint Négyyszerre fogyatkozás nélkül, minden kántorra nizendött mindenkor anticipálni tartoznak, és mind ezeken föllyül obligályák magokat tizen két körmöczi aranybul álló Loikauffnak megfüzetisireis, kitis ha előb le nem tehetninek, leghaláb a jövő Szent Phülöp Jakab Napi Sopronnyi Vasarra kötelezetnek meg füzetni, tovább,

Ötödször Hogy ezen Edjezis annál rendessebben Pör Patvar nélkül

jó Értelemben maradjon, és Sokszor Titulált Urasságnak a Makk Termő Erdeje ell ne pusztuljon minden helyes és Ép Cser fának a Le Vágásáért négy forintbul álló büntetis és a meg lett Edjezisnek, és ezen két Exemplárbul álló Contractusnak meg nem tartásáért a 100. id est Száz körmőczi aranybul álló Vinculum Méltóságos Urasságh részirül fönt tartatik, a Bor árulyás is most Titulált Urasság magának reservállyván, és

Hatodszor és Utószor Ugyanezen Contrahens Feleknél lévő — két Exemplárokból álló Contractusnak Usu Roboratiójára az Arendások in Instanti öttven forintokat le tévén obligállyák magokat, hogy proxime ismég más öttven forintokatis le fognak tenni, ezt mind azon által olyan Értelemmel, hogyha ezen Száz forintokból álló Summa föllyül halladná az egy kántorbéli anticipatiót, anni a mennivel töb volna, a második kántorbéli anticipatióbul fog defalcáltatni. Költ Goórban Die et Anno quibus Supra

Kecskés János Titulált Méltóságos Urnak eő Nagyságának Prefectussa m. p.

נאם אל' בן בייס (!) זע"ל
 נאם נאטל בן כמ"ר משה
 נאם יוסף בן הר"ר פייש ליב ז"ל

Kivül: Contractus Kecskés János, Uradalmi Praefectus, és Zsidók közt, az Égenföldi erdőben égettendő Hamu zsir eránt. Datum Goór 10-a Apr. 1753.

OL. P. 623. Széchenyi család lt. III. k. 27. sz. B. Az eredeti aláírások mellett a szerződő felek gyűrűs pecsétje sértetlenül, igen jó állapotban, a zsidó bérlők héber betűs aláírása mellett a pecsétéken héber kvadrát írású felirat.

674.

1758. A kolozsvári gombkötők céhszabályai. Mária Terézia aláírásával engedélyezve, Szeben. 1759. szeptember 27. A céhbéli látómester időközönként megvizsgálta a mesterek, legények, inasok munkáját. Ezért látópénzt kellett fizetni. E munkakörből a zsidókat kizárták.

Art. XX. . . . A mely Czéheknek királyi Privilegiuma nintsen, Láto pénzt a kolozsvári Gombkötő Czéhbéli Mester Embereinken ne vehessenek, ugy szintén a Kontárokat, Görögöket, Bolgárokat, zsidókat s egyéb idegeneket, és nem a Czéheseket nevező Articulussal a kolozsvári Czéheseken Láto Pénzt ne vehessenek.

Oklevéltár Kolozsvár története második és harmadik kötetéhez. Összegyűjtötte és szerkesztette *Jakab Elek*. Budapest, 1888. 600.

1766. A pozsonyi hitközség szegényügyi és luxus elleni határozatai. A női ruházatkodásról is intézkedik, hogy túlságos fényűzéssel fel ne keltsék a polgárság és a rabolni kész csatlóshad figyelmét. Öröködik a község lakóinak erkölcsse felett és megtiltja a komédia látogatását és a csapatos sétát a Duna-parton. Az eredeti Jegyzőkönyv héberbetűs jiddis nyelven van írva.

(Mit Gottes Hilfe.)

(Heute, da sich versammelte die Gemeinde, d. h. die Vornehmen, Reichen, Häupter und Führer der Gemeinde und die einzelnen Vornehmen, die das Gerüst der Gemeinschaft bilden, sassen sie bei einander und berathschlagten über die Angelegenheiten der Stadt, um die Fehler derselben zu verbessern, die so zahlreich sich zeigten. In *erster* Reihe in Angelegenheit der Wanderbettler und der unglücklich Verfolgten, die in's Haus kommen, oder durchstreifen die Strassen der Stadt, die sich sehr vermehrten, was durch solche ihre auf endhaltung (hier) suchen un' vil (Unheil) stuck praktuziren (und dadurch uns zum Aristoss und Herzenvorwurf werden, denn wenn ein Mann sündigt usw.). *Zweitens*: der Weiber pracht (in farbigen, Seiden- und gestrickten Kleider, in denen sie trippelnd einherschreiten, nach Heidenbrauch), welches (den Söhnen unseres Volkes) sehr nach theilig ist. (Niemand aber nimmt es zu Herzen, denn Israel in dieser Zeit erkrankt, zerschütet und zerschlagen ist unter den Völkern und dass Hass und Eifersucht erweckt ist gegen uns), in specia (jetzt), dass (die bekannte Herrschaft) am Sb. logirt (und täglich besuchen sie hervorragende Herrschaften, die zuoberst sitzen im Reiche und die ihren Weg durch das Judenviertel nehmen. Und laut Vernehmen), dass (selbst vom Königshause einige im Schlosse) residiren werden (ist es zur Stunde notwendig zu veranlassen und zu bestimmen Zaune und Umzeunungen).

(Daher wurde in dieser Versammlung beschlossen und alle hatten *eine* Sprache und *einerlei* Redeweise), dass (von jetzt an) keine pletn geschrieben vil weniger gegeben sol werdn (nur ein Gaurol (= kisor-solás) im Jahre), das (gelehrte und geschätzte Durchreisender und Chorsänger des Stadtkantors) gebrauchten kan, aber (übrige) durchreisende (Gäste überhaupt) nit. (Auch) derf kein durchreisender, wer immer es sei ein Bettler) sein. (Eben so die Weiber, die am Rüsttage jedes Neumondes zu betteln pflegen), sol abgestellt sein. (Unsere Gemeindeglieder aber sollen gewarnt und gemahnt sein, weder Reisenden noch) erev-roschodes Weiber nix ihnen zu werfen (wer dies übertritt, wird bestraft werden. Wenn man aber von uns behaupten sollte, dass dies die Eigenschaft Sodam's sei, die Hand zu verschliessen vor dem dürftigen Bruder, so fanden wir gegen diejenige Heilung und Genesung), dass (monatlich) pletn gelter soln aufgehobn werdn. (Dies sollen sie geben, ein Jeder der durch die Musterung geht von den Söhnen unserer Gemeinde nach der Summe seiner) Pletn, für jede Plet (zwei Pagim), wo von (die Durchreisende durch die löbl. Almosenvor-

steher) abgefertigt solln sein (laut ihren Urteil und alles nach dem Menschen und nach seinen Handlungen zu solcher Stunde. Ist er nämlich gewissermassen angesehen, so bekomme er acht Pagim, eine ehrbare Frau aber sechs Pagim, ein lediger Mann vier Pagim. Alldies bezieht sich aber bloss auf Donnerstag und Freitag, wenn er seine Sabbathbedürfnisse decken muss; sonst aber an andern Wochentagen) bekomt (der Durchreisende) nur (so viel, wie viel der Almosenvorsteher sonst zu verteilen pflegt). Die erev raus-chaudes Weiber sollen (am Rüsttage des nächsten Adarmonates zum Almosenvorsteher) komen (um den Namen und die Stadt jeder einzelnen) zu notirn, dan wirt (monatlich) an den Gemeindevorsitzenden ihres Wohnortes jeder) a (halber Gulden) geschickt. (Wenn es sich aber trifft), dass (eine von ihnen) hier um geht, sol solche gleich awek geführt werdn, un' (in Zukunft ihre bestimmte Summe) nit mehr bekumen sol.

(Die Durchreisenden) die solin (hier überhaupt) kein auf haltung habn. (Ja sogar) das kein bál bajisz (wer immer es sei) kein (Nachtaufenthalt) gebn derfn (sogar *ein* Nachtaufenthalt unter grosse auferlegte Strafe). Anfern so bald dass (der Durchreisende vom Almosenvorsteher) abgefertigt ist, (sich seinem Wege zuwenden) sein mus. (Und sogar derjenige Arme, der von Ort zu Ort reist, sobald er am Freitag vor Mittag ankommt, so dass er noch genügend Zeit hat nach einen nahe in der Umgeburg liegenden Ort sich zu begeben, hat gar kein Aufenthaltsrecht. Kommt er aber am Freitag nach Mittag, wenn schon eine Sabbathentweihung zu befürchten ist, ist diese Bestimmung aufgehoben); soln solche (Durchreisende) am Zukarmandl (bei dem) das (von der Gemeinde) zum slóf-stetter bestelt wirt, ihr verbleibn habn (am Sabbath bis Sonntag Morgens, wo sie weiter zu reisen haben). Es bekomt nur (dieser Durchreisender, der über Sabbath hier bleibt, der Mann vier Pagim, die Frau zwei Pagim) abfertigt gelt.

Der slóf-stetter ist (verpflichtet jedem Durchreisendem, der bei ihm über Sabbath bleibt, drei mahlzeiten zu verabreichen) wo für er (von den Almosen Vorstehern) haben sol (als Verköstigungsspesen für jeden einzelnen sieben Pagim) un' zwei (Cál = krajzár) extre schlof gelt für zwei Nächte). Er ist aber nit befugt (einen Durchreisenden) an zu nemen (ohne) passirzettel (des Almosenvorstehers). (Auch muss nicht erwähnt werden, dass kein Gemeindeglied das Recht hat einen armen oder angesehenen Gast aufzunehmen) ohne Zettl der Deputirten, die (von der Gemeinde eingesetzt sind. Der dagegen Handelnde wird mit sechs Reichthaler bestraft, deren eine Hälfte der Herrschaft, die andere Hälfte aber dem Almosenvorsteher zufällt. Die Gemeinde) aber soln auch (emsige Fürbitte) an wendn so wohl (bei der Herrschaft), als auch beim Komidat oder auf andre benetigte artn, dass (die christliche Gastwirthschaften) keine fremden (durchreisende Juden) halten derfn un' gnaue visitazion hierauf habn soln.

Was aber (würdige und geherte Durcheisende) betrifft, (die hieher kommen sei in der Mitte der Woche oder am Freitag, ist ihre Sache schon bestimmt in den Statuten der Gemeinde, die von alter Zeit her stammen, und von diesen ist nicht abzuweichen), dass solche hier nur

(drei Tage) zu verbleiben habn (und zwar nur durch) Zetl von deputirten. (Und es verfallen gleichmässig den oben angeführten Strafen) wen man solche ohne zetl (länger als drei Tage) halten tut. (Der würdige Durchreisende) wirt (aus der Gemeinde- und Almosenkassa seiner Würdigkeit nach) abgefertigt. (Wenn aber ein Rabbiner oder Prediger und Moralverkündiger, oder ein berühmter Chazen ankommt), sol solcher (durch den Gemeindediener zum löbl. Gemeindevorsitzenden oder zu einem Vorsteher oder Gemeindeglied) ein geführt werden. (Jedoch darf er nicht verweigern zur selben Stunde den würdigen Gast) an zu nehmen (unter Strafe von der Gemeindegassa zu entrichtenden 3 Rt.) und (die Almosenvorsteher) soln also gleich (dem Wiederstrebendem im Almosenbuche an der betreffenden Seite die Strafe) debittiren (und zur gelegenen Zeit Gelegenheit zum Eintreiben) finden. (Das Gemeindeglied, das diesen Durchreisenden bei sich behält) un zwahr nur (drei Tage und durch) Zetl, (kann sich abrechnen von seinem) pletn gelt (die Verköstigungsspesen, u. zw. am Sabbath: acht Pagim, an Wochentagen: vier Pagim täglich und die Almosenvorsteher) misn solches (zum Andenken) notiren, (damit sie wissen sollen wer) dass schon (solche Durchreisende) gehalten haben, damit das weiter (rings umher gehend) ist, (den andern Gemeindegliedern) dergleichen (Durchreisende) zu halten.

(Die Bachurim, die sich hier aufhalten) un' (bis jetzt) pleten bekommen haben, soln (vom nächsten Ros-Chodes Adar an und weiter) keine pleten mehr bekommen, sondern (die Almosenvorsteher) solche an dingen soln (bei wem immer und bezahlen ihre Verpflegungskosten das ganze Adar Monat hindurch; aber Ros-Chodes Nissan) misn (die obgenannten Bachurim sich ihrem Wege zuwendend) sein. Ebn fals (der Talmud Tora) bhelfr mehr kein pletn zu bekommen hat, (nur der Talmud Tora Lehrer) ihm (helfend) mus sein. (Aus der Almosenkassa soll er für ihn die Verpflegungskosten ersetzt bekommen, wöchentlich einen halben Rt.) (Es folgt das Obere aus dem Unteren als Sache, die aus ihrem Zusammenhange gefolgert werden kann) das (die Chorsänger des Gemeinde-Chasens) nie mahlin zum (Fürsten) R. A. Tebin geschickt soln wern.

(Sorglose Weiber!) Was ihren grosen pracht betrifft, sol kintfig abgestellt sein; nemlich sich (von heute angefangen) nimand unter sten aus zu gen in raf rek, oder kopizlicj, hauben mit krepn oder puschen, neue mode polische pelzen mit lange erbel, dergleichen andre neie mode (Kleider), in spezi' granirtre (Kleider) auch keine reiche (Kleider, die in Gold und Silber eingefasst, oder vortere (Kleider speziell) samuti pelzin (sogar Sabbath oder Feiertag überhaupt) nit zu tragen. (Mit schwerer mühe wurde es der Wöchnerin erlaubt, wenn sie zum ersten male nach ihrem Wochenbette die Synagoge besucht, oder Brautführerinnen und Gevatterinnen und um so eher der Braut an ihrem Hochzeitstage und an dem Tage, da ihr Herz sich freut, um demüthig zu wandeln, ausser ihnen) aber nemanden erlaubt ist. Wiedrigen fals sol diese (wiederspenstige Frau in der Synagoge öffentlich) var ein (freche, ausgelassene, ohne Rücksicht) aus gerufn werd'n, un (sogleich aus der Synagoge

durch Tempeldiener) ab zu schafn. (Auser anderen Schmähungen, Beschämungen und Strafen) das derjenige pasirn sol.

Es sol (in Zukunft) keine (Weiber, oder Jungfrauen oder Dienstboten sowohl im Sommer als auch im Winter) nit zum Wasser spaziren (Haufen weise) oder auf Platz. (Und unter Strafe) ist es ein hiesige (nach der Einsicht der Gemeinde) ab zu strafen. Ist es ein fremde (sogleich durch) Trubanten awek zu fihren. (Besonders aber muss darauf geachtet werden, das sowohl Mann als Frau, Jüngling oder Jungfrau, Diener oder Dienerin) in keine komedi gehn soln. (Der dagegen sündigende wird mit sechs Rt. für die Herrschaft und 6 Rt. für die Gemeinde bestraft.) Ist er aber ein (Gemeindemitglied, so ist sein Urtheil gefällt, dass er sechs Jahre) zu kein (Wahl), vil weniger (zu keiner Betrauung) gelangen sol. Es sol auch (in Zukunft kein ausschenk in silbernen Gefässen über den Platz) beschenkt werdn, (nur in Glassgefässen oder) pazilam geschir. (Als Wesen der Sache) dieses ales geschieht (zum Nutzen unserer Gemeindemitglieder, damit sie keine Grösse den Völkern und den Fürsten zeigen mögen; warum wollet ihr als andere gelten? Man wirt (genaue Aufsicht) haben (und wer in's Netz geräth, hat sich die Schuld selber zu zu schreiben. All dies wurde in obgenannter Versammlung beschlossen im zweiten Sebat 526 nach Kl. R., hier in der h. Gemeinde) Presburg.

Eredetije a Magyar Zsidó Múzeumban. Onnan közölte *Weisz Miksa*: Adalékok a magyar zsidók történetéhez. Jubileumi Emlékkönyv Dr. Blau Lajos... hatvanötödik születésnapja... alkalmából. Bp., 1926. 336—342.

MUTATÓK

I., NÉVMUTATÓ — INDEX NOMINUM

A zárójelben álló számok évszámok, amelyek az oklevél keltét jelzik. A zárójel nélküli számok az oklevelek sorszámai.

Rövidítések a szövegben és az indexben: A. = actor, felperes, A. A. = Alsó Ausztria, csn. = családnév, hn. = helynév, I. = in causam attractus, alperes, l. = lásd, m. = megye, szn. = személynév.

- Abel** Lőrinc János kőszegi polgár és aranyműves (1718) 441.
- Abrahemische** zsidó (1730) 513—4.
- accisa-szedők** (1672) 283.
- Acsády** Ádám veszprémi püspök (1730) 513, 520. — (1731) 541.
- Adélffy** János (1729) 505.
- Albert** gróf (1706) 378. — magyar király (1719) 541. — tanácsosa (1381) 4. — osztrák herceg (1381) 3. — osztrák főherceg (1619) 117, 121—2, 124.
- Alboér** Ábrahám belgrádi zsidó (1706) 374—9, 381—2. — (1707) 384—9. — (1708) 390—2, 394. — (1710) 400.
- Ali** bég (1705) 370.
- Althan** Kristóf (1565) 56.
- Altenkhofer** Bernát pozsonyi polgár és hidmester (1582) 70.
- Amadé** (Várkonyi) Éva (1703) 351.
- Ambrosi** Sámuel kőszegi polgár (1690) 312.
- Ambros** Bálint kőszegi polgár (1633) 150—1.
- Amser** János pozsonyi polgár (1469) 34.
- Andany** szn. (1723) 471.
- András** Ascher Izrael zsidó (1753) 673.
- Andreánszky** Ferenc pozsony megyei esküdt (1726) 485. — (1727) 494. — Zsigmond (1700) 344. — (1727) 494.
- Angrani** Terézia pozsonyi polgárasszony (1717) 434. — (1729) 510. — (1731) 539. — (1732) 547. — (1737) 639. — Sigray Ferenc özvegye l. ott is.
- Angyal** János vasvári polgár (1413) 21.
- Angranóné** asszony (1717) 434.
- Antalovics** Márton számtiszt (1704) 358.
- Antscherle** Jakab morva zsidó, gonosztevő (1725) 477. — (1727) 497, 499. — (1728) 505. — (1730) 513—4. — (1731) 532. — igazi neve: Baumgartner Jakab bécsi hóhér fia. — másként Pinkes Ábrahám szenici zsidó (1742) 671.
- aranyművesek** (1732) 544.
- Ascher** vagy Ádám zsidó (1742) 671.
- Aserl** pozsonyi zsidó (1469) 34.
- Assman** Mihály pozsonyi polgár és kereskedő özvegye, Zsuzsanna és fiúk, Sámuel (1651) 194.
- Asszonyfalvi** Osl fia János (1385) 6. — (1386) 7. — (1393) 13.
- Assur** Mayer schlossbergi, később bécsi zsidó (1730) 511. — (1731) 521, 526—7, 531, 536—7, 542.
- Austerlitz** zsidólány l. Simon Mihály.
- **Hirschl** kismartoni zsidó (1734) 583—5. — (1735) 595.
- **Jakab** kismartoni zsidó (1713) 408. — (1714) 416—8. — (1715) 423. — (1717) 434.
- **Mayer** kismartoni zsidó (1734) 583—5. — (1735) 592—3, 595, 598—600, 602—4.
- **Salamon** kismartoni zsidó (1717) 435. — (1719) 452. — (1734) 569, 570. — (1735) 596. — kinek fia, **Jakab** (1734) 569, 570. — (1735) 596.

- Ábrahám** zsidó (1551) 52.
 — budai zsidó (1573) 60. — (1576) 64.
 — rohonci zsidó (1674) 287—8.
Ádám fia Vencel pozsonyi polgár (1402) 18.
 — zsidó (1732) 546. — l. még Ascher.
 — Mózes szentgróti zsidó (1753) 673.
Aron zsidó mészáros (1736) 620.
 — kismartoni zsidó (1572) 67.
 — b. Gedl és testvére, Peszach zsidók (1510) 37.
 — Jakab kismartoni zsidó (1599) 83, 85. — nagymartoni zsidóbíró (1731) 529.
 — Laupschey Hirschl zsidó, sopronnyéki vámos (1699) 341.
árus emberek (1690) 307.
Árus János vasvári polgár (1413) 21.
Badda Gábor (1734) 577, — (1736) 618.
Bader Dávid bazini zsidó és öccse, Simon borbély (1742) 671.
Bakony Márton sopronmegyei esküdt (1692) 314.
Baky községi polgár (1644) 178.
Balásházi Balázs (1399) 17.
Balázs molnár, vasvári polgár (1413) 21.
 — Mihály községi tanácsos (1633) 148, 150.
Balogh Gergely (1718) 443, 450. — (1719) 451.
 — Imre csáfordi jobbágy (1703) 351. — szombathelyi városi jegyző (1631) 138.
 — János pozsonymegyei szolgabíró (1726) 344, 485.
 — Márton községi polgár és kereskedő (1631) 137.
Barát Győrev (1707) 384.
Barius budai plébános (1453) 30.
Bartalotti Éva Mária grófnő l. Meskó Ádám.
Bartók Jakab modori városi jegyző (1732) 555. — (1737) 636.
Batthany generális (1672) 281. — (1673) 285. — (1674) 287. — (1676) 291. — gróf bán (1695) 320. — l. még követség.
 — Ferenc gróf (1699) 339, 340. — (1705) 368. — (1711) 402. — (1715) 426. — özvegye, Strattman Mária Eleonóra grófnő (1716) 430—1.
 — Kristóf főgenerális (1680) 298.
 — Lajos gróf (1735) 590, 597—8, 602, 607. — (1737) 626, 628. — (1738) 640.
Baumgartner István sopronszentmártoni harmincados (1654) 201.
 — Jakab bécsi hóhér fia l. Antscherle.
 — Mátyás harmincadellenőr (1616) 97. — (1617) 98.
Bayer György Sámuel pozsonyi polgár és vendéglős a Szentháromságához (1735) 594.
Bálint mészáros, vasvári polgár (1413) 21.
 — szentmihályfalvi jobbágy (1443) 27.
 — Ambrus községi polgár és kereskedő (1631) 137.
 — Mihály községi városbíró (1644) 178.
Bán Máté ceglédi bíró (1567) 57.
Bánfi (Alsólindvai) Pál (1443) 27.
Beke Mihály zsidóföldi jobbágy (1533) 49.
Beleznay Ferenc sopronmegyei szolgabíró (1662) 250.
Belyür Márton galántai tiszttartó (1718) 450. — (1719) 451.
Bene Pál fia Péter zsidóföldi jobbágy (1413) 21.
Benök István községi városbíró (1705) 363—4. — (1712) 405.
 — Sámuel községi városbíró (1736) 612.
Berchtold András vasvári polgár (1413) 21. — Miksa (1619) 101, 105.
Beretvás nagykőrösi bíró (1687) 306.
Berg (Fraunburgi) György nikolsburgi kapitány (1589) 80.
Berman kaboldi zsidó (1517) 39.
Bernát pozsonyi polgár özvegye (1462) 33.
Bernhardt Tamás sopronnyéki kovács (1732) 548.
Berno Kristóf udvarbíró (1721) 456—7, — (1727) 492—3.
Bertalan mészáros, vasvári polgár (1413) 21.
Bertók Bertalan vasvári mészáros és cselédei, Péter, György és másik Péter (1498) 35.
Berzéthe (Monostori) Miklós mester és neje, Anna, Jakab pozsonyi városbíró lánya (1382) 5. — (1402) 18.
Bethlen Gábor erdélyi fejedelem (1623) 133. — István (1630) 135. — Miklós Kolozsvár főkapitánya, Maros megye főispánja, erdélyi főstrázsameszter és kancellár (1683) 301. — (1694) 318. — (1695) 322.
Bezeredy György sopronmegyei alispán (1650) 222. — (1662) 250.
Bélaváry Dávid nádori tiszttartó (1633) 151—4, 157.
Bicskei András nagykőrösi lakos (1672) 282.
Biderna András községi polgár özvegye, Deutsch Lőrinc kö-

- szegi polgár neje (1697) 328.
- Biell** János hadnagy (1740) 657.
- Bien** Jakab kőszegi polgár (1696) 326.
- Bilakovics** Ferenc sopronmegyei esküdt (1730) 514.
- György (1695) 321. — sopronmegyei főszámvévő (1737) 625.
- Biri** László fia György (1413) 21.
- Blitnar** András sopronmegyei esküdt (1703) 351.
- Boczor** László vas megyei szolgabíró (1498) 35.
- Boda** László sopronkeresztúri tisztartó (1735) 595—6.
- Bodoló** György vasvári bíró (1414) 23. — vasvári polgár (1416) 24.
- István, Miklós és Bálint vasvári polgárok (1416) 24.
- Bokor** vagy Bokros Pál pozsonymegyei szolgabíró (1718) 443, 448—450. — (1719) 451. — (1721) 456. — (1723) 467.
- bolgárok** (1758) 674.
- Bolla** Zsigmond sopronmegyei szolgabíró (1723) 471. — (1732) 548. — (1734) 572.
- Bona** György kőszegi polgár és szücs (1690) 312.
- Borlamiha** csn. (1705) 369.
- Bornemissza** János magyar kamarai tanácsos (1699) 336.
- Péter kőszegi tanácsos (1619) 112.
- Borsiczky** soproni polgár (1731) 530.
- Borsita** (von Butsch) Bohuszláv austerlitzti tisztartó (1583) 71.
- Boski** Erzsébet kőszegi polgárasszony (1705) 362.
- Mihályné kőszegi polgárasszony (1712) 404.
- Botka** György (1718) 449.
- Boziási** Péter kir. altárnokmester (1399) 17.
- Böllöncz** kőszegi polgár (1633) 155.
- Böröck** fia Tamás zsidó földi jobbágy (1413) 21.
- Braun** János György kőszegi városi jegyző (1619) 110, 113, 115, 131.
- Breda** János gróf (1730) 513, 518. — (1731) 538.
- Bruckner** Vid kőszegi polgár és kalapos (1658) 215. — neje, Gróf Zsófia (1650) 192.
- Brunswik** Antal (1739) 653. — (1742) 668.
- Bubek** (Pelsöci) János kir. tárnokmester és gömöri főispán (1416) 24.
- Bucsi** Erzsébet (1723) 467.
- Budai** Márton zsidó deák (1672) 282.
- Péter (1687) 306.
- Bugmel** hadnagy (1723) 470.
- Bülhan** Dávid zsidó (1731) 532, 535.
- Cacsiojan** Mihály görög kereskedő, pozsonyi lakós (1734) 585. — (1735) 595.
- Céh** János vasvári polgár (1413) 21.
- Chone** zsidó (1731) 532.
- Chorn** Vencel (1731) 534.
- Chuný** Demeter görög (1734) 585.
- cigányok** (1732) 544. — (1739) 642—3, 651.
- Csapó** Orsolya l. Sándor András.
- Csauner** Károly Frigyes (1731) 539. — (1737) 637.
- Csáky** Györgyné grófnő (1717) 434.
- Krisztina grófnő (1734) 575.
- Csáfordy** Péter (1692) 314.
- Cseke** Ferenc kőszegi polgár (1702) 347. — (1705) 371. — (1713) 412.
- Csema** fia Boleszló (1150) 1.
- Csepa** Balázs vasvári bíró (1416) 24.
- Csernyánszky** György (1705) 366.
- Csernovics** Arzén karlócai patriarcha (1690) 313.
- Csiba** Imre pozsonymegyei ügyész (1727) 490.
- Csiz** Mátyás fia András vasvári polgár (1413) 21.
- Csomain** Máté kapitány (1704) 355.
- Csöki** kőszegi tanácsos (1619) 112.
- Csuzi** csn. (1710) 400.
- Cziko** kir. tárnokmester (1399) 17.
- Czikus** János vasvári polgár (1413) 21.
- Czobor** grófnő l. Pálffy Terézia.
- Danar** Jakab kőszegi kamarás (1655) 203. — (1659) 224.
- Darás** István sopronmegyei esküdt (1734) 574. — (1735) 595—6. — (1739) 652.
- Dauchner** Jakab kőszegi polgár és mészáros (1668) 277.
- Márton kőszegi polgár özvegye (1636) 165.
- Dániel** csepregi zsidó vámos (1666) 272.
- Dávid** nagymartoni zsidó (1728) 505. — (1730) 513.
- Jakab zsidó (1734) 580.
- Joachim zsidó (1728) 505. — (1730) 514.
- Deák** Tamás kőszegi polgár (1665) 266.
- Degerin** szn. (1723) 471.
- De** Grünne Antal gróf (1726) 482—3. — (1732) 548—9. — neje, Madarász Terézia (1723) 468. — (1726) 482. —

- (1732) 548—9 — (1734) 572.
- Demeter** szolga (1734) 584.
- fia Balázs zsidóföldi jobbágy (1413) 21.
- Balázs vasvári polgár (1498) 35.
- Dencsi** Benedek vasvári kanonok (1416) 24.
- Denkovich** József ügyvéd (1719) 451.
- Dergants** Márton községi polgár neje, Zsuzsanna, Eppich Ambrus községi polgár özvegye l. ott.
- Dernschwam** János (1551) 51.
- Desalleurs** francia altábornagy (1706) 380.
- Deszpot** hadnagy (1728) 501.
- Imre (1695) 321. — sopronmegyei esküdt (1731) 524—5.
- Deutsch** Koppel zsidó (1732) 554, 558. — (1733) 563—4. — (1734) 576, 579—581. — (1735) 605. — (1737) 624, 637.
- Lőrinc községi polgár neje l. Biderna András özvegye.
- Dick** Mózes zsidó (1742) 671.
- Dietlsteiner** Márton nikolsburgi kapitány (1588) 77. — (1589) 80.
- Diskuli** Demeter görög kereskedő, győri polgár (1734) 585.
- Ditrichstein** Ádám (1585) 74.
- Dobin** János községi polgár (1739) 643.
- Dobisch** Jakab községi polgár (1668) 278.
- Dobner** ügyvéd (1717) 436.
- János György és neje, Lassgallner Anna Eleonóra (1737) 635.
- Sebestyén Nándor ügyvéd (1731) 524.
- Dobsa** János községi polgár (1737) 631.
- Dolianszky** György Gottlieb (1705) 369.
- Domokos** Ferenc (1720) 454. — (1724) 473.
- Domsics** Mihály (1736) 619. — (1739) 642. — (1742) 671.
- Doncs** fia Miklós sárvári várnagy (1390) 11.
- Dorner** János községi polgár és posztóké-szítő neje, Éva, Feich-tinger János községi polgár és posztóké-szítő özvegye l. ott.
- Draskovics** csn. (1676) 292.
- Drescher** Mátyás veperdi bíró (1662) 250.
- Drogenius** János bécsi polgár és zsbárus (1724) 475. — (1730) 515.
- Duchon** Miklós pozsony-megyei esküdt (1727) 494—5.
- Dumányi** Mihály neje, Madarász Mária Katalin (1726) 483. — (1732) 548. — (1734) 572.
- Dunst** községi polgár ár-vája (1697) 327, 329. — Pál községi polgár (1714) 421.
- Ebergényi** János sopron-megyei esküdt (1662) 250. — (1730) 512.
- Eckartsau** György (1453) 30.
- Ecker** János községi polgár és nyerges (1699) 341.
- Péter helyettes pozsonyi városbíró (1576) 62.
- Egervári** Böröck tinnini püspök (1515) 38.
- Egyed** vasvári prépost (1406) 19. — (1413) 21. — (1414) 23. — (1416) 24.
- Eilausinsrock** pozsonyi polgár (1453) 31.
- Eisner** soproni polgár (1731) 530.
- Eizinger** Ulrik (1453) 31.
- Eliazar** Keresztély poseni zsidó rabbi fia (1661) 247.
- Eliazar** Pál poseni zsidó rabbi fia, kinek Löbl volt a neve (1662) 249.
- Ello** Pál (1619) 101, 103, 105, 121—2, 124.
- Ember** András (1571) 58—9.
- Endre** fia Bas (1150) 1.
- Endres** János soproni polgár (1661) 247.
- Ensl** Löbel rohonci zsidó (1740) 661.
- Eppich** Ambrus községi polgár özvegye, Zsuzsanna, Dergants Márton községi polgár neje (1697) 330.
- Erdődy** gróf (1730) 511. — György gróf (1735) 599.
- László Ádám gróf nyitrai püspök (1714) 419.
- Erdős** községi tanácsos (1619) 126, 132.
- János községi polgár (1673) 284. — (1678) 294.
- Mihály nagykorósi lakós (1672) 282.
- Eringer** Sussman lakompaki zsidó (1668) 277.
- Ernau** Bernát báró neje, Anna Erzsébet (1662) 249.
- Ferenc Lénárd és neje, Kronegg Éva (1661) 248.
- Ernö** főherceg (1577) 65—6. — (1589) 79.
- Ernyei** Ferenc pozsony-megyei esküdt (1719) 451, (1721) 456. — (1723) 467.
- Ertl** Keresztély szám-tiszt gróf Pálffyánál (1734) 583. — (1735) 592—3.
- Erzhorschofsky** neje l. Pálffy Mária Anna grófnő.
- Erzsébet** királyné (1381) 3.
- Eszedli** szn. (1717) 434.
- Eszterházy** Antal generális (1704) 358.
- György gróf (1732) 544.
- János gróf (1739) 650.

- Eszterházy József gróf** (1716) 432—3. — (1721) 455.
- **László gróf** (1648) 185.
- **Mihály herceg** (1739) 646—7.
- **Pál gróf** (1655) 204. — (1657) 211. — (1659) 221—4, 226. — (1660) 230—1. — (1663) 253—5. — (1665) 264, 269. — (1667) 276. — (1674) 289. — (1676) 292. — (1677) 293. — herceg és nádor (1694) 138. — (1695) 321. — (1696) 323. — (1697) 331—2. — (1699) 337. — (1700) 345. — (1702) 349. — (1703) 353. — (1704) 359. — (1713) 408. — néhai (1714) 421. — (1739) 647. — I. még követség.
- **Pál Antal herceg** (1726) 483. — (1731) 521, 526, 531, 536. — (1732) 548. — (1734) 572—3. — (1735) 595—6, 603, 608. — (1736) 613. — (1739) 646, 654. — főszámvevője (1734) 570.
- jószágigazgatója I. Rorer, Wachtl.
- ügyésze I. Mátyus, Nagy.
- zsidói (1735) 608. — (1739) 651, 654.
- ház (1734) 569, 583, 585. — (1735) 595, 599.
- Evlia Cselebi török utazó** (1660) 238—243.
- Éliás vasvári kanonok** (1443) 27.
- zsidó (1150) I. — (1634) 159. — (1636) 166.
- Fabiankovichs György** helytartótanácsi titkár (1727) 496, 498—9. — (1729) 508. — tanácsos (1732) 555. — (1742) 668, 671. — neje, Kellio Erzsébet, Kossovics Ignác özvegye (1726) 484. — (1727) 496. — (1735) 601. — (1737) 636.
- Fabri György zsidóföldi jobbágy** (1413) 21.
- **István zsidóföldi jobbágy** (1413) 21.
- Fabryni Mihály számtartó** (1736) 620. — (1737) 632.
- Fajt Mózes schlossbergi zsidó** (1735) 607.
- Falck lositzai zsidó** (1728) 505. — (1731) 532.
- Fanger János kőszegi polgár és kalapos** (1649) 188—190. — (1656) 209. — menyee, Margit (1656) 209.
- Farkas György** (1718) 450. — (1719) 451.
- **Mihály kőszegi tanácsos** (1633) 148, 156. — locsmándi csizmadia (1731) 530.
- Fatavius István pozsonyi polgár és csizmadia** (1734) 583.
- Fatha Jakab vasvári polgár** (1413) 21.
- Fauth Márk soproni városi aljegyző** (1662) 249.
- Febessy György** (1695) 319.
- Feichtinger György kőszegi polgár és posztókészítő** (1721) 458. — (1726) 481.
- **János kőszegi polgár és posztókészítő és neje, Éva** (1711) 403. — özvegye Dörner János kőszegi polgár és posztókészítő neje (1722) 462.
- Fejér György vasvári polgár** (1413) 21.
- Fekech János vasvári polgár** (1413) 21.
- Fekete Dénes nagyszombati polgár** (1573) 60. — **Ferenc modori tanácsos és városjegyző** (1726) 484.
- **István kőszegi polgár** (1690) 308—9.
- **Jakab budai zsidó** (1658) 220.
- **János soproni polgár** (1599) 86.
- **József kir. ítélőtáblai írnok** (1721) 457.
- Fekete Mózes budai zsidó** (1573) 60.
- Felix Márk magyarbródi zsidó** (1653) 198.
- Felsőházi, másként Oberhauser Tamás** előbb ebergöci, most lósi mészáros (1732) 552.
- Fendray György** pozsonymegyei esküdt (1727) 492.
- Fenth György kőszegi városi jegyző** (1660) 229, 237.
- Ferdinánd I., király** (1529) 47. — (1553) 53. — (1565) 56.
- **II., király** (1619) 117, 121—2, 124. — (1631) 140.
- **III., király** (1651) 195.
- Ferdős György vasvári polgár** (1413) 21.
- Ferenc deák** (1736) 618. — helytartótanácsi elnök (1732) 560.
- pap (1551) 52.
- Ferhat budai basa** (1589) 78—9.
- Ferriol d' Argental Charles** iztambuli francia követ (1706) 374.
- Ferskner György Antal** magyar kamarai titkár (1699) 336.
- Feyrabend Erzsébet** Mária I. Preiss.
- **János kőszegi polgár és kereskedő** (1631) 137. — (1633) 150—1, 155.
- Fink János György** schlossbergi polgár (1737) 629.
- Fischer János** fuvaros (1522) 40.
- **Mihály kőszegi polgár** (1666) 270.
- **Péter vértess lovas** (1740) 657—9.
- Fiu Bálint** vasvári polgár (1413) 21.
- Fleck Mátyás** kőszegi polgár és posztókészítő (1729) 507.
- Fleischacker Kristóf** pozsonyi polgár és kereskedő (1576) 62.
- Flins Miklós** pozsonyi

- polgár (1453) 30. — (1469) 34.
- Forgách* István főkapitány (1579) 72.
- Fortun* Jakab pozsonyi vámos (1672) 283.
- francia* altábornagy I. Desalleurs. — követ (1707) 386.
- Frangepán* Bertalan gróf (1443) 26.
- Frank* András kőszegi polgár (1690) 312. — Márton lajtaiújfalui zsidó vámos (1655) 203. — Tamás kőszegi polgár (1700) 342.
- Frankl* kikeresztelkedett zsidó (1735) 591.
- Freisingh* kőszegi tanácsos (1619) 126, 132.
- Fridrich* Márton pozsonyi polgár (1652) 196. — (1653) 198.
- Fronmüller* Mária I. Wiedernay.
- Fuchs* György németújvári varga (1715) 426.
- Funck* Elek-cég Bécsújhelyen (1517) 39—42, 44, 48.
- Fűgh* György kőszegi polgár (1714) 413.
- Fülöp* Ádám rohonci zsidó (1721) 460.
- Gaal* Ádám kőszegi polgár (1739) 648.
- Gailsam* Albert pozsonyi polgár (1453) 30.
- Galambóczi* Mihály ceglédi polgár (1567) 57.
- Gansil* zsidó (1522) 40.
- Garai* Miklós nádor (1406) 19. — (1409) 20.
- Gatel* gross-schweiburgi zsidóbíró (1613) 90. — (1614) 93.
- Gava* fia Ipolit, kinek szolgálja, Wete (1150) 1.
- Gábor* zsidó I. Mózes Gábor. — fia Gergely (1150) 1.
- Gáspár* deák budai esküdt (1583) 72.
- Gebser* Péter kir. katona (1413) 22.
- Gedalie* neu-raussnizti zsidó borbély (1728) 505. — (1730) 513—4. — (1731) 532.
- Gencs* János kőszegi polgár és asztalos (1697) 328.
- Gerencsér* László vasvári polgár (1413) 21.
- Gergely*, a budai Mária Magdolna templom plébánosa (1390) 12.
- Gerhart* Erzsébet kőszegi polgárraszony (1714) 420. — János kőszegi polgár (1665) 266.
- Gerlach* István német követ (1573) 61.
- Gersei* Bálint vasvári polgár (1413) 21. — Pető fia János zalai főispán (1416) 24.
- Gerstl* nikolsburgi zsidó (1585) 74.
- Geszti* János tárnoki ítélőmester (1399) 17.
- Ghüllány* Ádám modori tanácsos (1729) 508—9. — Péter modori tanácsos (1726) 484. — pozsonymegyei szolgabíró (1732) 519. — (1731) 534. — (1737) 624, 637.
- Ghislain* Busbecq holland államférfi (1553) 53.
- Gidül* nagymartoni zsidó (1517) 39.
- Giefing* János (1739) 655.
- Giskra* szn. (1453) 31.
- Glück* kőszegi templom- atya (1741) 666. — Bernát kőszegi tanácsos (1719) 453.
- Gmailt* István pozsonyi tanácsos (1446) 28. — (1453) 30.
- Goda* András (1731) 524.
- Gombos* (Zagorhidai) Mátyás zalai szolgabíró (1515) 38.
- Gombosi* Mátyás kőszegi polgár (1654) 201—2.
- Gorotonicz* György pozsonyi polgár és lakatos (1650) 191.
- Gorup* János ügyész (1659) 222.
- Gozel* zsidó (1705) 362.
- Göczl* rohonci zsidó (1710) 397. — Lemmel rohonci zsidó (1692) 316. — (1697) 328.
- görög* kereskedők I. Cacsiojan, Diskuli.
- görögök* (1739) 642, 651. — (1741) 667. — (1758) 674. — I. még Chuny.
- Grab* szabados (1150) 1.
- Gradt* György soproni polgár és neje, Mária (1661) 247.
- Grasser* Mátyás kőszegi polgár özvegye, Krisztina (1656) 210.
- Grazer* Keresztély modori tanácsos (1729) 509.
- Grebolt* Mihály kőszegi tanácsos (1655) 203—4. — (1659) 223.
- Greben* Mátyás kőszegi polgár (1665) 266.
- Gregorits* Tamás kőszegi polgár és kalapos (1631) 137. — (1643) 175. — (1644) 177—8, 180. — fia, János kőszegi polgár és kalapos (1643) 175—6. (1644) 178—9, 180.
- Gregorovics* Péter gonosztevő (1615) 94.
- Greiner* János Pál soproni postamester (1698) 335.
- Gróf* Zsófia I. Bruckner.
- Gröber* János kőszegi polgár és kalapos (1714) 415.
- Gruber* György kőszegi polgár és marhakereskedő (1631) 137. — (1633) 155. — (1662) 250.
- Gruics* István kőszegi görög (1738) 633.
- Gruntner* Erzsébet I. Weltischhofer.
- Grünwaldt* kőszegi tanácsos (1619) 112, 126. — Mihály kőszegi külső tanácsos és sörfőző (1643) 174.
- Gschray* Mátyás soproni

- polgár (1730) 519. — (1731) 530.
- Gutai** István (1660) 235.
- Gutkeled**-nemzetségbeli Márton ispán (1150) 1.
- Günsburger** Salamon zsidó (1717) 439.
- György** vasvári prépost (1393) 14.
- Györkey** kőszegi külső tanácsos (1719) 453.
- Gyulaffy** (Keszii) István (1524) 43.
- Gyurcsány** Imre (1732) 544.
- Gyuri** Rácz András (1736) 617.
- Haan** Illés kőszegi polgár és szappanfőző (1694) 317.
- Haberl** Ábrahám zsidó (1612) 89.
- Hagim** budai zsidó (1589) 78—9.
- Hallerné** grófnő (1736) 620.
- Hanrade** szn. (1599) 83.
- Hansil** szn. (1517) 40, 42.
- Hanusko** szn. (1453) 31.
- Harkaí** néhai Péter (1413) 22.
- harmincados** (1705) 370.
- Harsányi** Jakab török deák (1656) 206.
- Hasszan** török (1706) 379.
- aga, (1657) 214. — török kereskedő (1734) 583—5. — (1735) 592—5, 598—600, 602—4.
- Hatschl** Dániel kőszegi zsidó (1517) 40—1.
- Häring** György kőszegi polgár és magyar kalapos özvegye, Wisiak Szabina (1710) 397.
- György kőszegi polgár és kalapos (1716) 428.
- Hebel** bécsi zsidó (1381) 3. — lembachi zsidó (1381) 4.
- Hecht** Jakab rohonci zsidó (1697) 330.
- Hedlinger** kőszegi tanácsos (1633) 150.
- Hegedüs** István sopronmegyei esküdt (1703) 351.
- Hegyí** Antal (1731) 534.
- Heissler** generális (1695) 322.
- Henczefly** (Petróczi) István vasi alispán (1498) 35.
- Henkel** János Konrád császári tanácsos, bécsi tanácsos (1714) 419.
- Hera** György kőszegi tanácsos, (1655) 204. — (1659) 224.
- Herbst** kőszegi tanácsos (1619) 112, 126, 132.
- Herczeg** János nagykőrösi lakos (1658) 220.
- Herger** János bécsi polgár és zsbárus (1724) 475. — (1730) 515.
- Hericz** Tamás kőszegi polgár (1673) 284.
- Herle** Ferenc és János vasvári polgárok (1413) 21.
- Herman** rohonci zsidó (1695) 320.
- Herschl** Geczl nagymartoni zsidó (1731) 529.
- Jakab zsidó (1730) 513.
- Trzilka raussnitzzi zsidó (1728) 505. — (1730) 513—4. — (1731) 532, 535. — kinek fia, Jakab kismartoni szabó (1728) 505. — (1730) 513—4, 520. — (1731) 532, 535, 538, 540—1.
- Hesslerné** pozsonyi polgárásszony (1453) 31.
- Hetyei** Dániel (1728) 504. — (1730) 512. — (1734) 574.
- Hevenesy** János (1702) 349, 350. — (1704) 357. — (1705) 363—6. — (1733) 566.
- Hidvégi** Dénes zsidó földi jobbágy (1409) 20.
- Hietrich** András kőszegi polgár (1732) 546.
- Hilfrich** szn. (1577) 65—6.
- Hirsch** József Ágoston pozsonyi főpostamester (1734) 576.
- Pál bécsi polgár és posztókereskedő (1576) 64.
- Hirschl** kaboldi zsidó (1528) 42.
- Hirschl** marcheggi zsidó (1640) 171.
- modori zsidó (1723) 467. — 1. még Saja alatt is.
- Jakab zsidó (1730) 513, 518.
- modori zsidó (1700) 344.
- Lázár bécsi zsidó örökösei (1722) 461, 463, 465. — (1727) 487—8.
- Márk bécsi udvari zsidó (1731) 521, 536. — (1732) 558. — (1734) 579—581.
- Spiro schlossbergi zsidó (1705) 369.
- Hofákiné** kőszegi polgárásszony (1665) 266.
- Hofer** János budai polgár (1381) 3—4.
- Márton (1631) 140.
- Hoffman** János nagymartoni esküdt (1731) 529.
- Lénárd bécsi polgár és kereskedő (1619) 101—111, 113, 116—126, 128, 130, 132.
- Hollósi** Miklós vasvári kanonok (1416) 24.
- aliter Szabó János szombathelyi polgár (1631) 138.
- Holstein** János Kristóf pozsonyi polgár és aranyműves (1721) 457. — (1727) 493.
- Honne** zsidó (1730) 513.
- Horsius** szn. (1599) 83.
- Horváth** Ferenc (1659) 224. — portai megbízott (1706) 373. — (1707) 387, 389. — (1710) 400.
- János (1589) 78—9.
- Mihály kőszegi polgár (1618) 100.
- Hosszúth** István kőszegi polgár (1645) 182. — kőszegi városbíró (1649) 189.
- Jakab kőszegi polgár (1633) 150—1, 156.
- János kőszegi városbíró (1627) 134. — (1633) 155.
- Mihály kőszegi taná-

- csos (1655) 204. — (1659) 224.
- Hosszútóthi** György zalai alispán (1515) 38.
- Höcker** soproni polgár (1731) 530.
- Höphlingen** et Bergendorf Adalbert Prokóp (1729) 505. — (1731) 532.
- Höschel** pozsonyi zsidó (1443) 26.
- Huber** szn. (1577) 65—6.
- Huszár** János nagyszombati polgár (1583) 72.
- Husztu** János Nándor modori városi jegyző (1729) 509. — (1737) 636.
- Icig** zsidó (1736) 617. — (1737) 631.
- Illés** zsidó (1150) 1. — nagymartoni zsidó esküdt (1731) 529.
- **Jakab** nagymartoni zsidó (1737) 635.
- **József** szentgróti zsidó (1753) 673.
- **Mózes** zsidó (1737) 635.
- Ilung** János soproni polgár (1413) 22.
- Imre**, Balázs sógora (1517) 40.
- Imresics** Mihály kőszegi ügyész (1655) 204.
- Ingenheimb** báró, vértés kapitány (1740) 657—660.
- Inzigl** zsidó (1636) 165.
- Isaszegi** Máté nagyszombati polgár (1567) 57.
- István** szolga (1723) 471.
- **vasvári** esküdt (1393) 14. — **vasvári** örkanonok (1416) 24.
- Ivcsics** György kőszegi városi jegyző (1737) 506.
- Israel** Löbl nikolsburgi zsidó (1588) 77.
- **Márk** ebenfurti zsidó (1627) 134.
- Izsák** zsidó (1637) 168. — budai zsidó deák (1657) 214. — **dunaszerdahelyi** zsidó I. Márton, gyulafehérvári zsidó (1683) 301.
- Izsák** krakkói zsidó (1599) 84.
- **Dániel** schlossbergi zsidó (1731) 534.
- Izsák** Wolf köpcsényi zsidó (1734) 580.
- Jakab** budai zsidó (1656) 207. — (1660) 234—5. — (1661) 246. — (1666) 275.
- **fuvaros** (1731) 523.
- **mészáros, vasvári** polgár (1413) 21.
- **nagymartoni** zsidó esküdt (1731) 529.
- **pozsonyi városbíró** (1374) 2. — (1382) 5. — **fia**, Miklós pozsonyi polgár I. ott — **lánya** Anna, Berzéthe (Monostori) Miklós neje I. ott.
- **pozsonyi** zsidó (1462) 33.
- **rohonci** zsidó (1690) 311. — (1699) 339, 340. — (1705) 368.
- **sopronkeresztúri** zsidó (1674) 287. — (1727) 489.
- **zsebmetsző** (1728) 505.
- **Israel** belgrádi zsidó (1703) 354.
- **Márk** zsidó (1721) 460.
- **Mózes** kismartoni zsidó (1649) 188—9.
- **Sámuel** rohonci zsidó (1734) 568.
- **Vid** schlossbergi zsidó (1735) 603.
- Jakl** Vischil nagymartoni zsidó (1517) 39. — (1527) 42.
- Jaklin** csn. (1697) 332.
- Jancziok** János szombat-helyi bíró (1631) 138.
- janicsárok** (1553) 53. — (1591) 81. — (1686) 304.
- Jankó** Mihály dunaszerdahelyi mészáros (1735) 609.
- Jankovics** Erzsébet I. Teufel.
- **György** kőszegi polgár (1665) 266.
- Jansó** János kőszegi polgár és csizmadia céhmester (1736) 617.
- János** deák nagykovácsi lakos (1672) 282.
- **esztergomi** érsek (1414) 23.
- **fia** Mihály vasvári polgár (1416) 24.
- **fia** Miklós soproni és vasi főispán (1387) 9.
- **győri** karkáplán (1413) 23.
- **prépost** (1150) 1.
- **szabó**, vasvári polgár (1413) 21.
- **vasvári** bíró (1393) 14.
- **vasvári** kanonok (1413) 21.
- **András** krakkói zsidó **fia** Sopronban **evhitre** tér (1661) 248.
- **Antal** zsidó Sopronban **rk. hitre** tér (1698) 335.
- Jäger** rabló (1728) 505.
- Jaklin** János Boldizsár (1696) 324.
- Jenseticz** János (1666) 274.
- Jeszenák** János pozsonymegyei ügyész és gróf Pálffy prefektusa (1740) 658.
- **Pál** (1731) 527.
- Jeszenszky** Ferenc harmincados (1599) 84.
- Joachim** Dávid neuhausnítzi zsidó mészáros (1728) 505. — (1730) 513—4. — **ki** most János (1731) 532, 535, 538, 540—1.
- Jost** morva örgróf (1388) 10.
- Joszeff** Mennessü zsidó (1706) 374, 377, 380—1.
- Jó** Máté nagykovácsi főbíró (1672) 282.
- József** szolga (1723) 471.
- Jöschdyae** (?) András kőszegi polgár (1633) 155.
- Jung** János **fia** Péter pozsonyi polgár (1382) 5.
- Jusich** György kőszegi tanácsos (1716) 429. — (1724) 472.
- Júdat** Bálint magyar (1517) 40.
- Kaboldi** Jakab zsidó (1661) 244.

- Kacsó Jakab** vasvári polgár (1413) 21.
- Kados István** szombat-helyi polgár (1631) 138.
- **János** kőszegi polgár és neje, Margit, Molnár Mihály kőszegi polgár lánya (1576) 63.
- Kaimer Mátyásné**, Salamon Éva kőszegi polgárasszony, ki Marhofer kőszegi polgár és szappanfőző özvegye és fia, Marhofer Sámuel (1711) 401.
- Kaltman Sámuel** zsidó (1730) 513.
- Kameniec Miklós** austerlitz-i tisztartó (1585) 75.
- Kamondy kőszegi polgár** (1713) 412.
- **István** kőszegi tanácsos (1655) 204.
- Kampel ügyvéd** (1717) 436.
- Kampics György** répcemcskei tanító (1731) 530.
- Kandi István** sopronmegyei esküdt (1662) 250.
- Kanizsai János** fia Miklós kir. tárnokmester (1390) 11. — (1393) 13—4.
- Kappel Mihály** fia József kőszegi lakos (1741) 663.
- Kapu-menti János** pozsonyi polgár (1374) 2. — (1382) 5.
- Kardos János** vasvári kanonok (1416) 24.
- Karner András** pozsonyi polgár (1582) 70.
- Kaunicz gróf** (1653) 198.
- Káldy (Kámi) Miklós** (1533) 49.
- **né asszony** (1718) 446.
- Kálmán király** (1150) 1. — (1714) 413.
- Károly III. király** (1714) 419. — (1716) 427. — (1718) 442. — (1730) 513, 520. — (1731) 538, 541. — (1735) 589, 590, 597—8, 602, 607. — (1737) 628. — (1738) 640.
- Károlyi Ferenc** (1734) 571.
- **Sándor** (1704) 355—7.
- Kátay csn.** (1657) 214.
- Kecsksés János** sopronmegyei szolgabíró (1732) 553. — gróf Széchenyi Zsigmond uradalmi praefectusa (1753) 673.
- Keglovits Borbála**, szül. Koháry grófnő (1722) 461, 463, 465. — (1727) 487—8.
- Kelemen szn.** (1517) 40.
- Kellio Miklós** esztergomi kanonok (1726) 484. — **nővére**, Erzsébet, Fábiankovics György neje, l. ott.
- Kemény János** (1642) 173.
- Kepler szn.** (1453) 31.
- Kerekes Mihály** pozsonymegyei főszámvévő (1727) 490.
- kereskedők** (1553) 55.
- Kern János** kőszegi polgár és posztónyíró (1736) 614.
- **Mátyás** kőszegi polgár (1714) 421.
- képiró** (1734) 577.
- Kéry Ferenc** (1661) 244. — (1662) 250. — (1663) 253—4, 257.
- **(de Ipolykér) János** (1653) 197. — (1654) 200. — (1656) 208.
- **László** sopronmegyei szolgabíró (1728) 504. — (1730) 512. — (1733) 566.
- Kienast János** kőszegi polgár (1665) 266.
- Kim Ambrus** kőszegi polgár (1665) 266.
- Kiniger Mihály** kőszegi polgár (1740) 662.
- Kiper József** pozsonyi polgár és csizmadia (1734) 583.
- királyi** altárnokmester l. Boziási.
- **országbíró** l. Pálffy, Szepesi.
- **tanácsos** l. Knecht.
- **tárnokmester** (1414) 23. — l. még Bubek, Cziko, Kanizsai, Kusalí, Rozgonyi, Szentgyörgyi, Zambó.
- királynéi** főajtónálló-mester l. Szécsi.
- Királyi János** Jakab zsidó (1634) 158.
- Kirchmayr csn.** (1631) 143.
- Kis István** (1703) 351.
- **Jakab** budai zsidó (1657) 214.
- **Tamás** nagykőrösi lakos (1657) 214.
- Kisfaludy László** (1704) 356.
- Kismakvai Domonkos** fiai Egyed és István vasvári polgárok (1413) 21.
- Kisozskói János** vasvári prépost (1416) 24.
- Kitonich** jogtudós (1732) 548. — (1735) 595.
- Kitse Wolf** zsidó (1735) 605.
- Kleinrath** soproni polgár (1731) 530.
- Knecht** kir. tanácsos (1729) 505. — (1731) 532.
- Kochaim János** pozsonyi polgár (1453) 31.
- Koháry grófnő** l. Keglovits.
- Kokas (Kéméndi) László** fia László (1386) 7.
- Kokorzowa Vencel** gróf (1730) 513, 518. — (1731) 538.
- koldusok** (1739) 642—4, 651.
- Kollman** soproni polgár (1731) 530.
- **Dávid** zsidó (1730) 514—6.
- **Joachim** zsidó (1728) 505. — **kikeresztelkésése után**, János (1730) 513—4, 518, 520. — (1731) 532—3, 535, 538, 540.
- **Sámuel** lakompaki zsidó (1724) 475. — (1730) 513—6, 518, 520. — (1731) 532, 535, 538, 540—1.
- Kolonits György** Siegfrid (1576) 62. — (1578) 67. — (1584) 73.

- Kolonits** Lipót püspök, m. kir. kamara elnöke (1679) 296.
- Kolowrath** Károly gróf (1730) 513.
- Komáromi** János sopronmegyei esküdt (1662) 250.
- Komondi** csn. (1705) 367.
- Kondé** Imre pozsonymegyei esküdt (1740) 659.
- Koner** Mátyás községi polgár (1741) 663.
- Konstantin** nevű rác (1737) 629.
- Kont** nádor (1390) 12.
- Konya** Miklós vasvári polgár (1524) 43.
- Korlátovits** Imre sopronmegyei szolgabíró (1717) 435. — (1719) 452. — (1730) 514. — (1734) 573. — (1735) 595—6, 604.
- kormányzó** (1453) 30.
- Kosa** György községi városi jegyző (1655) 204.
- Kossovics** Ignác özvegye, Kellio Erzsébet I. Fabiankovics.
- Kovács** György községi polgár (1665) 266.
- Miklós stomfai jószágigazgató (1631) 136. — (1632) 147.
- Könczöl** István községi polgár (1659) 223.
- Köprülü** török nagyvezér (1660) 238.
- követ** (1553) 53. — (1655) 202.
- Kövér** István nagykőrösi lakos (1672) 282.
- Pál (1723) 466.
- Kramer** Bálint pozsonyi polgár és Arany Bárány vendéglős és testvére, János (1613) 90. — (1614) 93.
- János Konrád (1735) 585.
- Pál és unokaöccse István (1517) 40.
- Krazer** budai polgár (1390) 12.
- Kregwitz** Frigyes rendkívüli követ (1591) 81.
- Kronegg** Éva, Ernau Ferenc Lénárd neje, I. ott.
- Kröpfel** Pál községi polgár (1724) 472.
- Krukovics** Mihály községi városbíró (1709) 395. — (1711) 402. — (1714) 421. — (1719) 453.
- Kulges** Bálint községi tanácsos (1633) 148, 152, 157.
- Kundratich** Károly Nicanor (1731) 535, 540.
- Kupel** zsidó (1680) 297—8.
- kurucok** (1704) 360. — (1713) 412.
- Kusali** Jakcs fia György kir. tárnokmester (1399) 17.
- küldönc** (1522) 40. — (1619) 110, 115.
- Künigsfelder** Lajos pozsonyi polgár (1453) 30.
- Kürtösy** Ferenc sopronmegyei szolgabíró (1674) 289.
- György nagymartoni udvarbíró (1644) 181.
- lakompaki és fraknói tisztartó (1649) 190. — (1655) 204.
- Mihály sopronmegyei esküdt (1662) 250.
- Labert** fia Makabeus zsidó (1150) 1.
- Lackner** Bálint wolfs-thali tisztartó (1650) 191.
- Lada** Gergely községi tanácsos (1633) 148.
- Péter községi tanácsos (1633) 148, 150.
- Lajos** I. király (1416) 24.
- XIV. francia király (1706) 380.
- Lammel** Lázár rohonci zsidó (1692) 316.
- Landau** György (1612) 98.
- Zsigmond báró (1598) 82.
- Lang** Mátyás soproni ev. lelkész és neje, Rozina (1661) 247. — (1662) 249.
- Lang** Lénárd községi városbíró (1571) 58—9.
- Salamon lakompaki zsidó (1668) 277.
- Tamás lánzséri udvarbíró (1571) 58—9.
- Langwieser** István községi polgár és mészáros (1668) 277.
- Lassberg** Rozina Erzsébet (1662) 249.
- Laus** Jeromos községi polgár és kereskedő (1631) 137. — (1633) 150—1.
- Lábos** György sopronnyéki mészáros (1732) 548.
- Láda** csn. (1718) 446.
- László** V. király (1453) 32.
- vasvári kanonok (1319) 17.
- községi polgár (1643) 174.
- Lázár** lakompaki zsidó (1666) 274. — schlossbergi zsidó (1737) 629.
- József nagykárolyi zsidó (1724) 473. — (1734) 571, 575, 577. — (1736) 618, 620. — (1737) 632.
- Mihály schlossbergi zsidó (1737) 621.
- (1738) 639.
- (1739) 641.
- Sámuel rohonci zsidó (1697) 330.
- Leb** zsidó (1734) 568.
- Mayer rohonci zsidó (1739) 648.
- Sámuel lakompaki zsidó (1699) 337.
- Lebel** Jakob zsidó (1717) 439.
- Lázár kismartoni zsidó (1666) 271.
- Leidenfrost** Bálint községi polgár (1712) 404.
- Leitgeb** Ferenc Pál ügyvéd (1735) 595.
- Mihály kismartoni jobbágy (1735) 603.
- Leitner** János Vilmos (1737) 621, 638. —

- (1738) 639. — (1739) 641.
- Lélovics** János dunaszerdahelyi mészáros (1735) 609.
- Lengyel** István községi polgár és marhakereskedő (1631) 137.
- Lenzt Löbel** zsidó (1740) 662.
- Leo** zsidó orvos (1642) 173. — (1646) 184.
- Leopold** Miklós sopronnyéki kádár (1732) 548.
- Lesier** pozsonyi zsidó (1450) 29.
- Lethenyi** István szeredi plébános (1721) 455.
- Légrádi** Mihály deák (1599) 86.
- Lieb** Mátyás községi polgár (1665) 266.
- Liebhart** Kristóf pozsonyi polgár és aranyműves (1582) 70. — (1584) 73.
- Liechtenberger** Gáspár pozsonyi tanácsos (1588) 77.
- Lindamary** Lénárd községi ügyész (1659) 224. — (1665) 250.
- Lindner** soproni polgár (1731) 530.
- Linkh** dr. ügyvéd (1631) 139, 141.
- Lipót** I. király (1683) 300.
- Liptay** László (1723) 467.
- Liszthy** László báró (1648) 186—7.
- Litich** Péter községi polgár és kereskedő (1714) 421.
- lovas katonák** (1644) 181. **lókereskedők** (1742) 671.
- Lósy** János községi tanácsos (1719) 453.
- **László** községi postamester (1734) 568.
- Löbl** brünni zsidó, pálinka kimérő (1728) 505. — dunaszerdahelyi zsidó (1740) 657, 659. — kaboldi zsidó (1721) 458—9.
- **Ábrahám** sopronkeresztúri zsidó (1732) 552.
- Löbl** Aron nagykarolyi zsidó mészáros (1736) 618.
- **Jakab** sopronkeresztúri zsidó (1732) 545, 553. — uradisi zsidó és fiai, **Ábrahám**, **Sámuel** (1742) 671.
- **Mózes** szeredi zsidó (1721) 455. — 1. még **Mózes** szeredi zsidó. — **Sámuel** zsidó (1721) 460.
- Lörincze** István nagyfalui jobbágy (1515) 38.
- Lőszeres** Lébel Ádám kismartoni zsidó (1664) 262. — (1665) 265—6.
- Lubanovics** csn. (1673) 285. — (1674) 287.
- Luckner** János Richárd soproni városi jegyző (1657) 213.
- Luka** Benedek (1704) 358.
- Lukács** vasvári éneklő kanonok (1393) 14.
- Lukinics** Lázár sopronmegyei esküdt (1731) 524, 531. — (1732) 548, 551, 553.
- Lückh** dr. ügyvéd (1619) 104.
- Madarász** Imre sopronmegyei főszámvevő (1702) 348, 350. — (1703) 352. — (1718) 447. — (1723) 471. — (1726) 483. — (1732) 548—9. — (1733) 566. — (1734) 572. — (1737) 625, 627. — lányait l. **De Grünne** és **Dumányi**.
- magyar király** (1381) 4. — (1589) 80.
- Maholányi** Tamás báró özvegye, **Orbán** Erzsébet (1731) 534.
- Mair** Márkus kismartoni zsidó (1582) 70. — (1584) 73.
- Majláth** Istvánné, **Nádasdy** Anna (1551) 52.
- Majtényi** István számtartó (1736) 620.
- Manes** zsidó (1742) 671.
- Manusch** nagymartoni zsidó (1527) 42. — soproni zsidó (1517) 42.
- Marci** dunaszerdahelyi zsidó (1735) 609.
- Marczel** Sámuel községi polgár (1697) 327, 329. — (1712) 404. — (1714) 420.
- Marek** Ábrahám szeredi zsidó (1718) 443, 448, 450.
- Marhofer** községi polgár és szappanfőző özvegye l. **Kaimer** Mátyásné.
- Marinka** dunaszerdahelyi nő (1735) 609.
- Martiniz** Antal gróf (1731) 536.
- Marton** András községi polgár (1653) 197.
- **Ferenc** községi tanácsos (1633) 148, 151.
- **István** községi tanácsos (1633) 148—152, 156—7.
- Marzin** Károly József gróf (1731) 538.
- Maul** kismartoni zsidó (1524) 44.
- Mauri** községi polgár (1643) 174.
- Mayer** Leb rohonci zsidó (1741) 665.
- **Márk** és fia, **Léb** morva zsidók (1616) 95—7. — (1617) 98.
- Mayr** Mihály községi polgár és kereskedő (1631) 137.
- **Sámson** rohonci zsidó (1725) 474.
- Mayrhofer** György pozsonyi polgár és mészáros (1632) 147.
- Mária** királynő (1385) 6. — (1386) 7—8. — (1393) 13. — (1399) 17.
- Márk** vasvári kanonok (1413) 21. — (1416) 24.
- Márkus** zsidó (1583) 71. — (1633) 151. — zsidó timár előbb **Köpcsenyben**, most **Morvaországban** (1651) 194.
- kismartoni zsidó. (1576) 62.

- Márton** budai zsidó (1678) 295. — (1682) 299. — (1686) 303. — (1687) 306.
- **dunaszerdahelyi zsidó és fia, Izsák** (1740) 659.
- Mátyás** csepregi zsidó vámos (1703) 351.
- főherceg (1599) 83, 85.
- király (1619) 101, 103, 105.
- **kapuvári zsidó vámos** (1692) 314.
- király (1716) 432. — (1718) 448. — (1735) 595. — (1736) 616. — budai könyvtára (1551) 51.
- **Ábrahám kismartoni zsidó** (1649) 188—9.
- Mátyus** József hercegi ügyész (1732) 548. — (1734) 572.
- Märchlein** pozsonyi zsidó (1374) 2. — (1388) 10.
- Mázinger** András bécsi polgár és kereskedő (1730) 515.
- Melzer** Péter községi polgár és kalapos (1631) 137.
- Memhet** basa (1672) 282.
- Mentzel** Márk schlossbergi zsidó (1735) 605.
- Meskó** özvegye, Borbála (1662) 249.
- **Ádám** (1697) 327. — (1705) 365. — báró (1729) 505. — (1732) 544, 558, 560. — (1733) 563—4. — (1734) 576, 579—581. — lánya, **Bartalotti Éva Mária grófnő** (1734) 576. — (1737) 624, 637.
- Mesterházy** Bernát sopronmegyei esküdt (1723) 471. — (1732) 548. — (1733) 566. — (1734) 572.
- Mészáros** János dunaszerdahelyi mészáros (1735) 609.
- **Kristóf** vasvári jobbágy (1524) 43.
- Michel** nagymartoni zsidó (1531) 48.
- Mihály** szabó, vasvári polgár (1413) 21.
- **fia Domonkos vasvári polgár** (1413) 21.
- **vasvári bíró** (1413) 21.
- **vasvári kanonok** (1399) 17. — (1416) 24.
- **vasvári prépost és kir. káplán** (1386) 8. — (1390) 11.
- **Lázár schlossbergi zsidó** (1729) 510. — (1731) 539. — (1732) 547.
- Mikl Farkas** ebenfurti bíró (1742) 671.
- Miklosek** György modori tanácsos (1729) 508—9.
- Miklós** asztalnokmester (1453) 31.
- **budai Boldogasszony templom plébánosa** (1390) 12.
- Miklós** Miklós községi polgár (1714) 413. — községi tanácsos (1716) 429. — (1721) 459.
- Mikolits** András községi polgár és kereskedő (1631) 137.
- Mikos** Ambrus községi tanácsos (1655) 204. — (1659) 224. — (1660) 228—9.
- Miksa** király (1565) 56. — (1598) 82.
- Mirey** János pozsonyi polgár és gombkötő (1718) 446.
- Mischel** Herschel nagymartoni zsidó (1565) 56.
- Miskey** János ügyvéd (1722) 464. — sopronmegyei szolgabíró (1723) 468. — (1731) 524, 528—9, 531, 543. — (1732) 545, 548, 551, 553.
- Missel** fia Józsa budai zsidó (1462) 33.
- Modras** György László (1698) 333.
- Mohamed** bég (1591) 81.
- Mokripodaréné** asszony (1727) 494.
- Molnár** István zsidóföldi bíró (1498) 35.
- **János** vasvári polgár (1413) 21.
- **Mihály községi polgár lánya, Margit, Kados János neje, l. ott.**
- Morvai** Polák zsidó (1736) 617. — (1737) 631.
- Morvay** Mihály (1718) 449.
- Morzin** Károly József gróf (1730) 518.
- Mosa** budai zsidó (1656) 207.
- Mouscha** malomkészítő (1728) 505.
- Mózes** zsidó (1150) 1. — (1613) 90. — (1614) 93. — (1653) 199.
- **nagykárolyi zsidó** (1720) 454.
- **rohonci zsidó** (1674) 287.
- **szeredi zsidóbíró és vámos** (1716) 432. — (1718) 448—450. — (1719) 451. — (1721) 455.
- **Ábrahám magyarbródi zsidó** (1653) 198. — **sopronnyéki zsidó vámos** (1668) 278. — **szeredi zsidó** (1718) 443, 448, 450.
- **Cassuto olasz zsidó, drágakő kereskedő** (1735) 587—8.
- **Gábor zsidó** (1728) 505. — (1730) 513—4.
- **Jakab répcemicskei zsidó** (1734) 574.
- **Lázár nagymartoni zsidó** (1731) 529.
- **Mihály** savvári zsidó (1736) 616.
- **Salamon lakompaki zsidó** (1695) 321.
- **Wolf zsidó** (1728) 505.
- Muesser** Kristóf községi polgár és kereskedő (1698) 334.
- **Nándor községi polgár és kereskedő** (1714) 421.
- Munkácsi** István ügyvéd (1716) 433.
- Muschel** pozsonyi zsidó (1453) 32.

- Musztafa** budai basa (1573) 60.
- Nagy** I. még Vásárhelyi.
 — György sopronmegyei szolgabíró (1662) 250. — szolga (1723) 471.
 — Imre ügyvéd (1730) 512.
 — István Sopron megye aljegyzője és Eszterházy ügyvédje (1734) 569. — sopronmegyei alispán (1692) 314. — ügyvéd (1731) 524, 537.
 — János kőszegi polgár (1662) 250. — sopronmegyei esküdt (1692) 354.
 — Mátyás kőszegi polgár (1665) 266.
 — Mihály ügyvéd (1718) 446.
 — Mihályné simaházi lakos és fia, György (1734) 574.
 — Miklós nagykőrösi szénabíró (1656) 207.
 — Pál sopronmegyei szolgabíró (1703) 351. — ügyvéd (1732) 552. — (1735) 596.
- Nagyszombati** János pozsonyi polgár (1382) 5.
- Nassig** Lukács (1653) 198.
- Naszvady** Mihály (1727) 490.
- Natl** Márk rohonci zsidó (1721) 460.
- Nádasdy** Anna I. Majláth.
 — Ferenc gróf országbíró (1653) 197. — (1655) 203. — (1658) 219. — (1660) 237. — I. még követség.
 — Lipót gróf (1742) 668. 671.
 — Tamás (1551) 52.
nádorispán (1381) 4. — (1633) 151. — (1718) 446. — I. még Garai, Kont, Ország, Pálffy, I. még követség.
 — i jószágigazgató (1684) 302.
- Nátl** Lipót soproni tanácsos és neje, Krisztina (1662) 249.
- Nespiessy** politikai tanácsos (1730) 513.
- Neubauer** Kristóf soproni polgár (1730) 519. (1731) 530.
 — Mihály kőszegi tanácsos özvegye, Achilles Terézia (1741) 665, 670. — fiúk, Ferenc (1741) 670.
- Nezur** bég (1657) 214.
- Némái** Tamás vasvári kanonok (1416) 24.
- német** császár (1453) 30.
 — rendkívüli követ (1706) 383.
 — rezidens Konstantinápolyban (1706) 372.
- Németh** András zsidóföldi jobbágy (1524) 43.
- Némethi** László ügyvéd (1732) 548. — (1734) 572.
- Niessné** Anna Mária soproni polgárasszony (1698) 335.
- Nischil** bécsújhelyi zsidó veje Kismartonban (1531) 48.
- Notha** budai zsidó (1656) 207.
- Nováki** kőszegi tanácsos (1659) 223. — (1668) 279. — János kőszegi polgár és szabómeister és neje, Katalin (1601) 88.
- Nozdromezky** Ferenc ügyvéd (1737) 637.
- Nyití** Benedek ceglédi bíró (1567) 57.
- Ódmat** szabados (1150) I. olasz kereskedők (1614) 91/2.
- oláhok** (1739) 644.
- Olbern** György Antal udv. kamarai tanácsos (1699) 336.
- Olischer** kőszegi polgár (1705) 367.
 — Ferenc kőszegi tanácsos (1719) 453.
- Oppenheimer** Sámuel zsidó (1694) 318. — (1695) 322.
- Oppenheimer** Sussman schlossbergi zsidóbíró (1735) 605.
- Opus** zalai bíró (1150) I.
- Orbán** szn. (1599) 86.
 — Erzsébet I. Maholányi.
 — Pál pozsonymegyei szolgabíró (1718) 369. — (1716) 432—3. — (1721) 455.
- Ormándy** Pál zalamegyei jegyző (1515) 38.
- Orosz** Miklós (1724) 473.
- Ország** (Guti) Mihály nádor (1462) 33.
országnagyok (1414) 23.
- Osman** temesvári aga (1703) 354.
- Oszkói** Mihály fia Miklós és fiai, János, István, Lőrinc, Mihály és Tamás (1393) 14.
- osztrák** marschal (1381) 4.
 — ügyész (1599) 85.
- Ödendorffer** György (1565) 56.
- Ördög** (Pölöskei) István zalai alispán (1515) 38.
- örmények** (1739) 644. — (1741) 667.
- Ótvös** Imre nagyszombati polgár (1583) 72.
 — István és Jakab (1579) 72.
- Ór** Börök vasvári polgár (1413) 21.
- Paar** György kőszegi polgár (1732) 559.
- Pacher** pozsonyi polgár (1631) 136.
- Palásti** Ádám (1704) 356.
- Palm** Dávid (1695) 322.
- Palugyay** Antal pozsonymegyei alispán (1716) 432—3.
 — Gábor kormánybiztos (1701) 346.
 — Lénárd pozsonymegyei jegyző (1735) 601.
 — Lipót pozsonymegyei esküdt (1721) 455.
- Paluska** János György (1728) 502.
- Pamer** Benedek kőszegi városbíró (1618) 100. — (1619) 107, 111—2. — kőszegi tanácsos

- (1619) 126, 132. — (1633) 148, 150.
- Pamer György** kőszegi városbíró (1717) 438.
- **János** kőszegi városbíró (1643) 175—6. — (1644) 177, 180. — (1654) 201. — kőszegi tanácsos (1659) 223. — kőszegi polgár (1697) 329. — kőszegi városbíró (1716) 429.
- **Mihály** kőszegi polgár (1631) 139. — (1654) 202. — (1655) 204. — kőszegi városbíró (1659) 222, 226.
- **Vid** kőszegi tanácsos (1633) 148, 150. — kőszegi városbíró (1640) 170.
- Pantzer János** haracsonyi asztalos (1732) 548.
- Pap Balázs** nagykőrösi lakos (1672) 282.
- **Lőrinc** vasvári polgár (1413) 21.
- Papi Bertalan** vasvári polgár (1413) 21.
- Parth Vid** (1577) 65.
- Pasetzky** prágai tanácsos (1731) 532.
- Pataki István** vasvári polgár (1413) 21.
- Paur Jakab** sopronszentmártoni lakos (1668) 278.
- **Lőrinc** soproni városkapitány és neje, Katalin (1661) 247.
- **Mária** kőszegi polgárasszony (1666) 273.
- Pauschner Sámuel** pozsonyi polgár és posztókereskedő özvegye, Margit (1651) 194.
- Pavosics Gergely** (1671) 280.
- Pál** vasvári kanonok (1393) 14. — vasvári káptalani dékán (1399) 17.
- **fia Gergely** vasvári polgár (1416) 24.
- **fia Lőrinc** pozsonyi polgár (1382) 5.
- Pálffy János** gróf (1640) 171. — (1721) 456. — horvát bán (1727) 492, 499. — (1728) 502. — (1729) 505. — (1734) 583—5. — (1735) 595, 599, 603, 607. — (1737) 637. — (1739) 642, 653. — (1740) 660. — számtisztje l. Ertl.
- **Mária** Anna grófnő, Erzchorschofsky neje (1721) 456.
- **Miklós** gróf (1718) 369. — (1717) 427. — nádor (1722) 461, 463. — (1723) 466. — (1727) 487—8, 498. — (1731) 542.
- **Pál** gróf országbíró (1648) 187.
- **Terézia** szül. Czober grófnő (1721) 456.
- **prefektusa** l. Jeszenák.
- **féle földesúri szék** (1734) 580.
- Pályi János** sopronmegyei esküdt (1730) 512.
- Pápai Gáspár** nádorfehérvári rezidens (1707) 384—5. — (1708) 390—2, 394.
- **János** törökországi követ (1705) 370. — (1706) 373, 377, 379, 381. — (1707) 386—9. — (1710) 400.
- Pápóczy János** vasvári kanonok (1416) 24.
- Pásztor László** sopronmegyei szolgabíró (1739) 645—6, 652.
- **Zsigmond** sopronmegyei szolgabíró (1718) 446.
- Päschy szn.** (1723) 471. — (1726) 483.
- Pehm András** (1732) 560.
- **Ferenc** sopronnyéki kereskedő (1732) 548.
- Pehem Tamás** pozsonyi zsidóbíró (1469) 34.
- Peleti atya** (1728) 505.
- Perger János** Károly soproni polgár (1736) 612.
- Pesti Kis Jakab** zsidó (1656) 207.
- Pető Imre** fia Benedek vasvári polgár (1413) 21.
- Petrák Mihály** szentgottárdi tisztartó (1718) 446.
- Peza István** pozsony megyei szolgabíró (1727) 488, 496. — (1736) 616. — (1738) 634. — (1737) 636.
- Péter szn.** (1517) 40.
- **kőszegi toronyzenész legény** (1718) 445.
- **locsmándi főesperes és vasvári kanonok** (1416) 24.
- Pfeifer Pál** répcemcskei bíró (1731) 530.
- Pierre Choqe**, Bretagne első heroldja (1502) 36.
- Pillach Mihály** kőszegi polgár (1724) 472.
- Pinkes Ábrahám** l. Antscherle.
- Pinktzer Mátyás** pozsonyi polgár és bérkocsis (1644) 181.
- Pintér Erzsébet** l. Rai-zinger.
- **János** kőszegi polgár (1618) 100. — (1619) 113.
- **Mihály** nagymartoni bíró (1731) 529.
- Piriles András** nagykőrösi lakos (1672) 282.
- Piringer Albert** kőszegi tanácsos (1716) 429. — (1717) 438. — (1724) 472. — (1725) 474. — **neje, Paar Zsuzsanna, Wagner György** sörfőző özvegye (1725) 474.
- Pirkheim János** Gáspár (1619) 104, 107, 110, 114, 116, 119—122, 125.
- Piros Pál** özvegye, Podolini Katalin majtényi lakos (1727) 494—5.
- Pischker Leó** nikolsburgi zsidó (1589) 80.
- Piszarovics Márton** ügyvéd (1692) 314.
- Platner szn.** (1523) 40.
- Platty András** pozsony megyei szolgabíró (1727) 492.
- Poch György** soproni

- polgár és neje, Anna Mária (1661) 248.
- Pock Lőrinc zsilizi Sz. Jakabról c. apát és soproni városplébános (1698) 335.
- Podolinyi Katalin I. Piros.
- Pogács sopronmegyei főszámvevő (1703) 352.
- Poghi Mátyás vasmegyei szolgabíró (1524) 43.
- Poker András Ádám prága-újjvárosi bíró (1731) 533.
- Polak zsidó (1738) 633. — Sámuel zsidó (1728) 505. — (1730) 513—4.
- Poll János pozsonyi polgár (1374) 2.
- Polyák János (1727) 489. (1732) 545, 553.
- Pongrácz Jakab tolvaj (1585) 74.
- Poor Márton soproni polgár (1661) 247.
- Porovszky János ügyvéd (1735) 595.
- postamester (1619) 113.
- Pozsgay Mihály szombathelyi esküdt (1631) 138.
- Pós István nagymartoni esküdt (1731) 529.
- Pratthofer György községi polgár (1659) 223.
- Precz Pál répcemcskei lakos (1731) 530.
- Preiss Tamás községi polgár 2. neje, néhai Feirabent Erzsébet Mária és lányuk, Zsuzsanna (1683) 300.
- Prill Izrael kismartoni zsidó (1718) 447. — (1734) 572—3.
- Prisomann Egyed Lajos soproni tanácsos özvegye. Rozina (1661) 248.
- Prunner Menyhért morva számtiszt (1577) 66.
- Pucheim Margit I. Rámschüssel.
- Puker János községi polgár (1741) 663.
- Pursch Nándor (1717) 436.
- Puttenheimb Kaufman schlossbergi zsidó (1738) 640.
- Putz Márton vorauí vászonkereskedő (1715) 422. — soproni polgár és vászonkereskedő (1715) 424—5. — (1717) 436—8.
- püspök (1453) 30.
- Raab István községi polgár és kalapos (1631) 137.
- Rabby István (1659) 224. — sopronmegyei jegyző (1662) 250. — rablók (1409) 20. — (1640) 171.
- rabszolgák (1150) 1.
- Radecius Bálint unitárius püspök és plébános (1632) 145.
- Radicskovics György községi polgár (1732) 559, 565. — (1740) 656.
- Raizinger György községi polgár és neje. Pintér Erzsébet (1740) 661.
- Raneis István pozsonyi városbíró (1446) 28. — (1453) 31.
- Rauch Dániel (1657) 211.
- Ravasz Barnabás, Bálint, Gál és György vasvári polgárok (1413) 21. — Kálmán zsidóföldi jobbágy (1413) 21.
- rácok (1639) 642, 644, 651. — I. még Konsztantin.
- Rácz Mihály (1734) 583—4.
- Ráday Pál (1707) 386.
- Rákóczy Ferenc erdélyi fejedelem (1704) 357. — (1705) 370. — (1706) 372—7, 379—382. — (1707) 384—5, 387—9, — (1708) 390—2, 394. — (1710) 400. — György I. erdélyi fejedelem (1632) 146. — (1634) 160. — (1636) 167. — György II. erdélyi fejedelem (1646) 184. — (1656) 206.
- Ráttky György (1704) 355.
- Rámschüssel György özvegye, Pucheim Margit (1661) 247.
- Rebir (Reiber) Dávid zsidó orvos (1630) 135. — (1632) 144—6. — (1634) 160.
- Rechberg báró vértés ezredes (1740) 658.
- Redel Kristóf nagykarolyi tisztartó (1736) 618, 620. — (1737) 632.
- Reichart Farkas marcheggi tisztartó (1617) 99.
- Reinprecht Pál pozsonyi polgár és kereskedő, valamint szolgálója, Khöry István (1641) 172.
- Reisinger Menyhért soproni tanácsos és neje, Orsolya (1662) 249.
- Retkes Balázs községi ügyész (1659) 224. — (1662) 250.
- Reuchel István (1619) 127.
- Reiter Mária Cordula (1698) 333.
- Richards Jakab angol mérnök (1686) 304.
- Rinder Benedek községi polgár és kalapos és neje, Borbála (1643) 174.
- Rindschaid János (1450) 29.
- Ringbaur Mátyás községi polgár és vendéglős (1717) 436.
- Rodler Mihály községi polgár és magyar kalapos (1710) 399.
- Rorer István József hercegi jószágigazgató (1731) 528, 531. — (1734) 582. — (1735) 591, 595—6, 608.
- Rosta András községi polgár (1659) 223.
- Rothbart zsidó (1728) 505.
- Rotheiser Simon pozsonyi polgár és patkoló kovács neje, Ágota I. Schnabel.
- Rothkopf lengyel zsidó

- (1728) 505. — (1730) 513—4.
- Rotwolf** kaboldi zsidó (1527) 42.
- Rozgonyi** János kir. tárnokmester (1462) 33.
- Rudolf II.** császár (1591) 81.
- Rumi Péter** vasmegyei alispán (1533) 49.
- Rusich** aliter Szabó Lukács szombathelyi esküdt (1631) 138.
- Rusztán** basa (1551) 52.
- Saboneth** József sopronnyéki szappanfőző (1732) 548.
- Saja** Jakab Hirschl modori zsidó (1723) 467. — (1726) 484—5. — (1727) 494—6. — (1729) 508—9. — (1732) 555. — (1735) 601. — (1738) 634. — (1737) 636.
- Salamon** dunaszerdahelyi zsidó (1740) 659. — rohonci zsidó (1690) 308—9. — rohonci zsidó muzsikus (1718) 445. — vidvámi zsidó (1742) 671. — Ádám lakompaki zsidó (1736) 613. — Éva I. Kaimer Mátyásné.
- Jakab drewnowitzi zsidó (1731) 532. — kőszegi polgár és kalapos és neje, Zsófia (1645) 183.
- Márk schlossbergi zsidó (1735) 603.
- Mózes zsidó (1728) 501.
- Sámuel zsidó (1721) 460. — lakompaki zsidó (1726) 483. — (1732) 548. — sopronnyéki vámos (1723) 471.
- Savoyai** Jenő herceg (1706) 383.
- Sághi** János nagykdőrösi lakos (1672) 282.
- Sándor** zsidó (1725) 474. — András kőszegi polgár és csizmadia neje, Csapó Orsolya (1655) 205.
- Sántha** Antal pozsonymegyei esküdt (1721) 455.
- Sárvári** kornétás (1740) 657.
- Schaffgotsch** Vencel Ernő gróf (1730) 513.
- Schalckshaar** zsidó (1728) 505.
- Schanhiesl** Joachim alsó-ausztriai helytartó (1565) 56.
- Schäffler** Kristóf dr. alsó-ausztriai kancellária igazgatója (1619) 103, 105, 122.
- Schäpsl** Sámuel szalonaki zsidó (1710) 398—9. — (1711) 401—4. — rohonci zsidó (1714) 413—5. — (1716) 428, 430—1. — (1722) 462. — (1726) 481.
- Scherer** Marte (1517) 40. — Miklós bécsújhegyi polgár a Magyar kapunál (1524) 44.
- Scheuch** lakompaki zsidó (1729) 507. — nagymartoni zsidó vámos (1633) 155. — Izrael zsidó (1732) 549. — sopronnyéki zsidó (1723) 468. — (1726) 482.
- Kálmán kismartoni zsidó I. Scheuch Salamon alatt.
- Salamon kismartoni zsidó (1619) 101—121, 123—132. — (1633) 148—9. — (1635) 161. — (1637) 168. — (1640) 169, 170. — (1643) 174—6. — 1644) 177—180. — (1645) 183. — (1648) 185. — (1650) 192. — (1656) 210. — (1658) 217—8. — (1659) 225, 227. — (1660) 232. — (1661) 245. — (1662) 252. — (1663) 254—6, 258. — (1664) 261—2, (1665) 263—8. — (1666) 271. — (1696) 325. — testvére, József zsidó (1635) 161. — (1637) 168. — (1640) 169, 170. — (1643) 174. — (1658) 218.
- Wolf kismartoni zsidó (1649) 188—9.
- Schülcher** szn. (1517) 40.
- Schipl** Márk ebenfurti tisztartó (1627) 134.
- Schlesinger** Izrael zsidó (1696) 323. — mint kőszegi vámos (1696) 324. — (1697) 327, 329. — (1699) 338. — (1702) 347. — (1704) 359. — (1705) 362, 367, 371. — (1708) 393. — (1709) 395—6. — (1710) 397. — (1712) 405—6. — (1713) 410—2. — (1714) 415. — (1715) 422, 424—5. — (1716) 428. — (1717) 436—9. — (1718) 444. — (1723) 470. — (1725) 478. — (1727) 491. — (1729) 507. — (1732) 559, 560. — (1733) 561, 565, 567. (1735) 589. — (1737) 623. — fivére, Farkas bécsi zsidó (1716) 427. — (1718) 442. — (1725) 480. — (1735) 589. — neje (1723) 466. — fiai, Löw Mózes, Sámuel és Márk (1734) 578.
- Izrael Márk lakompaki zsidó (1729) 506. — kőszegi zsidó (1735) 589, 590, 597. — (1736) 612, 614. — (1737) 623. — kinek fivére, Izrael Löb zsidó (1729) 506.
- Sámuel zsidó (1740) 656.
- Schlome** Buckel zsidó (1730) 513—4. — (1731) 532.
- Schlossberg** László pozsonymegyei alispán (1727) 492. — (1734) 585.
- Schmidt** Kristóf kőszegi polgár és kalapos (1664) 259. — (1665) 266.
- Schmoll** Illés (1577) 66.
- Schmucker** Pál kőszegi polgár és kalapos (1631) 137.
- Schmule** rohonci zsidó

- és nejének anyja, Rickels (1724) 472.
- Reitz nikolsburgi zsidó (1728) 505. — (1731) 532.
- Schnabel** János pozsonyi polgár és kovács (1576) 62.
- Simon pozsonyi polgár özvegye, Ágota, most Rotheiser Simon pozsonyi polgár és patkolókovács neje (1582) 70.
- Schneider** Jakab dunaszerdahelyi zsidó (1740) 657, 659.
- Scholz** Gáspár bécsi polgár és kereskedő örökösei (1619) 112, 115. — alkalmazottja, Ágoston (1619) 115, 129.
- Jakab bécsi kereskedő (1619) 127, 129, 131. — doctor, alsó-ausztriai kancellária igazgatója (1619) 101. — kancellárja (1619) 117, 121, 124.
- Schomola** szn. (1730) 515.
- Schönauer** Farkas kismartoni számtartó (1649) 188—9.
- Schönkirchen** szn. (1613) 90.
- Schrammicht** Mihály tolvaj (1585) 74.
- Schreiner** kőszegi polgár (1659) 223. — kőszegi külső tanácsos (1719) 453.
- Schrembsler** Mihály pozsonyi tanácsos (1664) 260.
- Schubert** János soproni ev. főlelkész (1661) 248.
- Schwanharzig** Wolf (1599) 83.
- Schweicker** János (1523) 40.
- Sclavus** Tamás vasvári polgár (1413) 21.
- Seelig** lositzai zsidó (1728) 505. — (1731) 532.
- Segner** András pozsonyi polgármester (1664) 260.
- Seiler** János kőszegi tanácsos (1719) 453. — (1721) 459.
- Sennyey** Maius fia Kelemen (1399) 17.
- Mihály (1399) 17.
- Sándor (1718) 446.
- Tamás (1399) 17.
- Sepsei** Szabó János nagykőrösi lakos (1672) 282.
- Seres** Gergely vasvári polgár (1413) 21.
- Serpilius** János soproni városi főjegyző (1662) 249.
- Sibrik** (Szarvaskendi) László vasmegyei alispán (1498) 35.
- Sieber** kőszegi tanácsos (1633) 148.
- Siessl** zsidó (1728) 505. — (1731) 532. — (1736) 617. — (1737) 631.
- lakompaki zsidó mérszáros (1728) 504. — (1730) 512.
- Sidemer** és fia, Apa (1150) 1.
- Sigray** csn. (1718) 446. — (1735) 605.
- (Felsősurányi) Ferenc pozsonymegyei alispán (1718) 369, 448. — (1719) 451. — (1721) 455. — kir. személynői ítélőmester (1721) 457. — (1723) 467. — özvegye I. Angrani Terézia. — László báró (1737) 629.
- Siket** Kelemen vasvári polgár (1413) 21.
- Sikó** Miklós nagykőrösi fabíró (1682) 299.
- Simaházi** Ferenc (1695) 321.
- István sopronmegyei esküdt (1703) 351.
- Simandl** marcheggi zsidó (1588) (1588) 77.
- Jónás ebenfurti zsidóbíró (1618) 100.
- Simon** János kőszegi polgár (1660) 228—9, 233. — (1662) 251. — (1668) 279. — (1676) 291.
- Mihály schlossbergi zsidó neje, a szép zsidónő, aki Auster-
- litz lány (1721) 456—7. — (1727) 492—3.
- Szabó György kőszegi polgár (1633) 149.
- Sipos** Miklós vasvári polgár (1413) 21.
- Sity** szn. (1723) 471.
- Smolcher** Lipót fertőszéplaki kasznár (1719) 452.
- Sobitsch** Ábrahám soproni polgár és neje, Zsófia (1661) 248.
- Solderer** Bertalan kőszegi polgár és kereskedő (1714) 421. — kőszegi tanácsos (1716) 429. — (1721) 460. — özvegye, Vöss Zsuzsanna és fiúk, János Sebestyén (1721) 460.
- Márton sopronnyéki droguista (1732) 548.
- Sollan** Fülöp körmendi zsidó (1721) 460.
- Somogyi** András kőszegi polgár és posztómetező (1654) 201—3. — (1660) 233, 237. — (1666) 272. — (1673) 284. — (1674) 287—8
- Ferenc (1714) 419.
- Jakab kőszegi polgár (1665) 266—7.
- László (1727) 490.
- Lőrinc pozsonyi polgár és gombkötő (1582) 70.
- Mátyás pozsonymegyei szolgabíró (1727) 490.
- Mihály kőszegi polgár és fia, János (1736) 617.
- Pál kőszegi polgár és kalapos (1643) 174.
- Sólyom** rittmeister zsidó (1742) 671.
- Sóna** György kőszegi polgár és kalapos (1665) 266—7.
- Spallerné** kőszegi polgárasszony (1658) 217.
- Spilner** szn. (1388) 10.
- Stachovics** János (1736) 616.
- Stampf** pozsonyi család (1583) 71.

- Stampf* György kőszegi polgár és tímár (1741) 664.
- Starhemberg* Márton alsó-ausztriai helytartó (1619) 124.
- Stark* Jakab bécsi polgár (1453) 31—2.
- Steiner* Lőrinc kőszegi kamarás (1708) 393. — (1712) 405. — kőszegi tanácsos (1716) 429. — (1719) 453. — neje (1724) 472.
- Stermenszky* András pozsonymegyei szolgabíró (1727) 490.
- Stern* Miklós pozsonyi tanácsos (1469) 34.
- Stetter* István ügyvéd (1619) 120.
- Stipsics* Ádám lakompaki tiszttartó (1730) 514. — (1734) 582.
- Strahle* gróf (1730) 513—4.
- Stramer* Kristóf kőszegi polgár (1660) 231.
- Straitman* Mária Eleonóra grófnő I. Batythyány.
- Straus* Mihály bécsi polgár (1714) 421. — kőszegi polgár (1665) 266—7. — Tamás kőszegi polgár (1643) 175. — (1644) 177—8.
- Sträch* kőszegi polgár és kalapos (1633) 150.
- Strzylika* I. Herschel.
- Styrumbin* grófnő (1727) 487.
- Sudanitz* Miklós gonosztevő (1615) 94.
- Sussman* Benedek nagymartoni zsidó (1730) 519. — (1731) 529. — schlossbergi zsidó (1732) 550—1, 557.
- Gerson bécsi zsidó (1728) 500—1. — (1730) 511. — (1731) 521—2, 524—6, 528—9, 531, 536, 542—3. — (1732) 550—1.
- Süvegyártó* Gáspár kőszegi polgár (1665) 266.
- Süvegyártó* Márton kőszegi polgár (1665) 266.
- Szabadkai* Kis János (1642) 173.
- Szabó* Imre sopronmegyei esküdt (1662) 250. — Mihály nagykőrösi főbíró (1672) 282.
- Szakács* Pál dunaszerdahelyi mészáros (1735) 609.
- Szalai* Ádám (1713) 408. — Matl gonosztevő (1615) 94.
- Szanaty* (Jánosfai) Gergely csáfordi bíró (1703) 351.
- Szegedi* Anna (1727) 495. — András (1700) 344. — (1727) 494—5. — *Bálint* (1704) 356.
- Szeghy* Miklós pozsonymegyei esküdt (1737) 637.
- Szeker* Mihály vasvári polgár (1413) 21. *szekeres* (1666) 272.
- Szemere* Pál nagykőrösi bíró (1672) 282.
- Szemerey* György ügyvéd (1662) 250. — József sopronmegyei alispán-helyettes (1731) 531. — (1732) 551.
- Szentandrásy* János (1707) 385.
- Szentés* Bálint és Sebestyén vasvári polgárok (1413) 21.
- Szentgyörgyi* György (1446) 28. — (1453) 31. — Péter (1381) 3—4. — Tamás kir. tárnokmester (1381) 3—4.
- Szepesi* Jakab kir. országbíró (1399) 17. — (1416) 24.
- Szerbek* által lakott helységekben sem zsidó, sem török boltot nem nyithat (1690) 313.
- Szerencsi* Imre és neje, Szöcs Borbála (1720) 454. — (1724) 473.
- Széchenyi* György gróf (1700) 343. — (1712) 407. — (1713) 416—8. — (1715) 423. — (1718) 446. — (1719) 452. — (1734) 569, 570. — (1735) 596.
- Pál gróf kalocsai érsek (1718) 446.
- Zsigmond gróf (1734) 569, 570. — (1735) 596. — (1753) 673. — prefektusa I. Kecskés.
- Szécsi* Miklós nádor (1386) 8. — királynéi főajtónállómester, soproni és vasi főispán (1406) 19. — Tamás (1446) 28.
- Székely* Miklós pozsonymegyei esküdt (1716) 433.
- Szilvay* pozsonyi felügyelő (1672) 283.
- Szita* Pál és Lukács fia András vasvári polgárok (1413) 21.
- Szomp* András kőszegi polgár (1714) 413.
- Szöcs* Borbála I. Szerencsi. — Mihály budai főbíró (1583) 72.
- Szöllös* Gergely vasvári polgár (1413) 21.
- Szörös* András nagykőrösi lakos (1657) 214. — (1686) 302.
- Sztríha* János dunaszerdahelyi mészáros (1735) 609.
- Szulejmán* török szultán (1660) 240.
- Szulics* Mátyás locsmándi csizmadia (1731) 530.
- Szunyogh* Gáspár báró (1652) 196. — (1653) 198.
- Szűcs* Tamás kőszegi polgár (1645) 182.
- Szüllő* Zsigmond pozsonymegyei szolgabíró (1738) 639. — (1740) 659, 660.
- Szválek* István kőszegi polgár és csizmadia (1714) 414.
- Szvetics* örökösök (1705) 362. — András kőszegi polgár (1645) 182. —

- (1658) 219. — községi tanácsos (1659) 223—4. — községi városbíró (1661) 244. — (1662) 250. — (1666) 272.
- Jakab kerületi tábla ülnöke (1741) 663.
- János községi városbíró (1699) 341. — (1705) 366, 368.
- Tabor Mihály** községi polgár (1686) 305.
- Tamás** pozsonyi patikus (1388) 10. — vasvári éneklőkanonok (1443) 27.
- Tanay Sebestyén** községi polgár (1576) 64.
- Tanhalter** községi polgár (1665) 267.
- Tankl Pál** volt nyulasi plébános (1735) 591.
- Tapper** szn. (1619) 110, 113.
- Tarnóczi András** perceptor (1713) 408.
- Taschler** községi polgár (1665) 266.
- Tauchner** községi tanácsos (1619) 112, 126.
- Tüz Mátyás Gáspár** grafeneggli számtartó (1641) 172.
- Teben** Jakab zsidó (1735) 605.
- Mandl zsidó (1735) 605.
- Teleki Mihály** (1683) 301.
- tessalonikai** kereskedők (1708) 391.
- Teufel György** községi polgár és kalapos (1643) 174.
- Jakab községi polgár és magyar kalapos özvegye, Jankovics Erzsébet (1710) 398.
- Thököly Imre** fejedelem (1707) 384.
- Tilaji Miklós** vasvári kanonok (1416) 24.
- Tolnay János** községi ügyész (1653) 197. — (1654) 200.
- Tompa András** községi polgár és kereskedő (1631) 137.
- Torkos Pál** (1732) 555.
- Tóth György** csáfordi lakos (1703) 351. — vasvári polgár (1413) 21.
- János pozsonyi polgár (1737) 629. — községi polgár és marhakereskedő (1631) 137.
- Pál veje, Domonkos vasvári polgár (1413) 21.
- Péter sopronmegyei esküdt (1692) 314.
- török császár** (1553) 53. — (1589) 78.
- deák I. Harsányi.
- kereskedő I. Hasszan aga.
- nagyvezér (1707) 389. — (1710) 400.
- törökök** (1567) 57. — (1573) 61. — (1578) 69. — (1587) 76. — (1683) 301. — (1741) 667.
- Török Gáspár** (1623) 133.
- Töttös Ferenc** sopronmegyei esküdt (1662) 250.
- Trautner Kristóf** községi polgár és kőműves (1650) 193.
- Trautson Pál** Sixtus gróf alsóausztriai helytartó (1619) 101, 103, 105, 117, 121—2.
- Treusl Zakariás** soproni tanácsos és templomataja (1662) 249.
- Trieffel Mózes** veperdi zsidó vámos (1662) 250.
- Trimel János** (1723) 471. (1733) 566.
- Trumbler Kristóf** (1631) 143.
- Trückl Kristóf** pozsonyi polgár és kereskedő (1640) 171.
- Tuczenhaller Mátyás** pozsonyi városbíró (1660) 236.
- Tulmon György** községi tanácsos (1655) 204.
- János soproni polgár (1731) 530.
- Mihály községi polgár (1660) 229. — (1662) 250. — (1668) 278.
- Turner János** pozsonyi polgár és mézszáros (1632) 147.
- Türk Dániel** soproni polgár és neje, Borbála (1662) 249.
- Tyl János** községi polgár és kalapos (1664) 259. — (1665) 266.
- Tyukos János** (1718) 443. — (1719) 451.
- Uchlarik János** sopronnyéki tisztartó (1734) 582.
- Ujvendégi János** galántai plébános (1718) 443, 448—450. — (1719) 451.
- Ulászló I. király** (1443) 21.
- II. király (1719) 451. — és de Foix Anna esküvője (1502) 36.
- Ulrik** kardcsászár, pozsonyi polgár (1374) 2. — pozsonyi polgár és szücs (1374) 2.
- Unger Bálint** (1524) 40.
- János községi polgár (1576) 64. — községi polgár és posztókészítő (1721) 458—9.
- Ungvári István** patikus (1632) 144.
- Unverzagt Farkas** Kristóf báró (1631) 137, 139—143.
- Uzovics Mózes** (1731) 534.
- Újlaki Balázs** fia Péter (1393) 14.
- Miklós fiai, Bertalan és Jakab (1393) 14.
- Miklós fia Péter (1393) 14.
- Úrházi Péter** nagykőrösi lakos (1657) 214.
- Vak Kelemen** és Péter vasvári polgárok (1413) 21.
- Valerius Dávid** kikeresztelkedett zsidó orvos (1635) 162. — (1636) 167.
- Vanyeczky Illés** (1730) 520. — (1731) 541. — (1735) 597—8, 607.
- Vapussa** szn. (1150) 1

- Varga István** nagykőrösi fabíró (1682) 299.
- **Mihály** nagykőrösi lakos (1656) 207. — (1666) 275. — (1672) 282. — nagykőrösi szénabíró (1657) 214.
- Varró Kaszás György** rohonci lakos (1724) 472.
- varrónó** (1576) 62.
- Vass Miklós** (1720) 454.
- Vasard** pap (1150) 1.
- Vasvári varga** fia Imre vasvári polgár (1413) 21.
- **András szombathelyi** polgár (1631) 138.
- Vathay (Vági) Ferenc** vas megyei alispán (1524) 43.
- Vattay Lukács** detrekői udvarbíró (1640) 171.
- Vági Balázs** győri kánok (1413) 21.
- vámos** (1394) 15.
- Vásárhelyi Nagy Ger-gely** (1660) 237. — (1663) 256. — (1664) 262. — (1665) 263—4, 267.
- Veltzer Bernát** (1619) 103.
- Venier Bernát** lugosi báró, pozsonyi kamara elnöke (1717) 437—8.
- Ve(r)nier Vencel** báró (1730) 513.
- Verbócy Ferenc** pozsony megyei szolgabíró (1726) 484. — (1732) 555. — (1735) 601.
- **István** pozsony megyei szolgabíró (1727) 496.
- Verebély András** pozsony megyei alszolgabíró (1734) 583, 585. — pozsony megyei esküdt (1737) 624. — (1738) 634, 639.
- Veres Simon** vasvári polgár (1413) 21.
- (Vadasülési) **Lőrinc** vas megyei szolgabíró (1533) 49.
- Veuz budai basa** (1579) 72.
- Végh Péter** (1730) 513. — (1735) 590, 602. — (1737) 628. — (1738) 640.
- Viechter Kristóf** számtartó (1619) 126.
- Vigh Péter** (1718) 496.
- Vinkovics Mihály** községi polgár (1665) 266.
- Viski Boldizsár** nagykőrösi lakos (1658) 220.
- Vizkelety Pál** (1718) 446.
- Volnhofer Pál** sopronnyéki sütőmester (1732) 548.
- Voss József** Antal főstrázsamester (1740) 657.
- Vörös János** sopron megyei szolgabíró (1692) 314.
- Vöss Zsuzsanna** l. Solderer.
- Wachsman György** soproni városbíró (1732) 550.
- Wachtl Kristóf** hercegi jószágigazgató (1739) 645—6.
- Wagner Balázs** soproni tanácsos és neje, Margit (1662) 249.
- **György** községi polgár és sörfőző özvegye, Paar Zsuzsanna l. Piringer Albert.
- Waltensteig** csn. (1726) 483.
- Walther Márk** kismartoni tisztartó (1644) 180.
- Wägga György** (1517) 40.
- Weihardt von Wresowicz** János követ (1651) 195.
- Weiler Lőb** rohonci zsidó (1721) 460.
- Weiss Lőrinc** községi tanácsos (1633) 148, 150.
- **Mátyás** községi polgár (1665) 266.
- Weltischhofer Ferenc** (1729) 509.
- **János** Frieves neje, Gruntner Mária Erzsébet (1729) 508. — (1735) 601. — (1738) 634.
- Weltz Zsigmond** báró (1661) 247.
- Werböczi István** (1553) 54.
- Werdenberg gróf** (1641) 172.
- Werhowsky János** soproni polgár (1730) 519.
- Wertheim(er)** bécsi zsidó (1695) 322. — (1705) 363—6. — (1733) 566. — (1737) 625—8, 630.
- **Simson** zsidó, császári főfaktor (1700) 345. — (1702) 348—350. — (1703) 352. —
- **Wolf** zsidó (1731) 521, 536.
- Westernacher Jeromos** (1619) 121—2, 124.
- Widernay Kristóf** községi polgár és posztókészítő özvegye, Frömmiller Mária (1740) 662.
- Windischgrätz Kristóf** Ehrenreich gróf (1728) 500—1, 503. — (1730) 511. — (1731) 522—5, 528—31, 537, 543. — (1732) 550—1, 557.
- Wirl** prágai tanácsos (1731) 532.
- Wisiak Szabina** l. Häring
- Withnyédy István** (1659) 224.
- Wohlmuth Sámuel** soproni városbíró (1732) 550.
- Wolf** hainburgi zsidó (1402) 18. — pozsonyi zsidó (1453) 31.
- **Eberle** zsidó (1728) 505. — (1731) 532.
- **Gábor** zsidó (1731) 532.
- **Izsák** zsidó (1728) 505.
- **József** zsidó (1741) 666. — kikeresztelkedett zsidó (1730) 513—4.
- Wolfart János** (1619) 132.
- Wolfurth Ulrik** (1397) 16.
- Wölfel Pál** sopronnyéki kovács (1732) 548.
- Wölfil** szn. (1517) 40.

Wöltel György pozsonyi polgár és kalapos neje, Krisztina (1617) 99.

Wragowitsch Éva Mária báróné (1732) 554.

Wratislaw Ferenc Károly gróf (1730) 513. — (1731) 538.

— Vencel báró (1591) 81.
Wulkowicz Fülöp sopronmegyei főszámvevő (1737) 637.

Würth János községi lakos (1741) 663.

Zakariás austerlitzzi zsidó (1583) 71. — (1585) 75.

Zalay, másként Kalmár György szombathelyi polgár özvegye, Orsolya (1831) 138.

Zambo Miklós kir. tárnokmester (1387) 9.

Zapfel községi polgár és kereskedő (1715) 422. — (1717) 436.

Zay Ferenc (1545) 50.

Zámori György komáromi kapitány és alispán (1687) 306.

Zehenberger Györgv wolfsthalai tiszttartó (1664) 260.

Zehetner Eöved (1517) 42.

Zeithuberné pozsonyi polgáraszony (1664) 260

Zeke (Petőházi) István sopronmegyei szolgabíró (1695) 321. — sopronmegyei alispán (1731) 522, 524, 527, 529, 531—2, 543. — (1732) 545, 550—2. — (1735) 591, 602. — (1737) 625—8, 630.

Zichy Ádám sopronmegyei főszámvevő (1737) 625.

— Károly (1736) 619.

Zillei szn. (1453) 30.

Zillinger Márton pozsonvi polgár (1585) 74.

Zinzendorf János (1577) 65—6.

Zoanna György Menyhért soproni polgár és neje, Judit (1661) 248.

— Menyhért Péter soproni polgármester és neje, Apollónia (1661) 247.

Zoppl József kancellár (1565) 56.

Zólyomi Anna (1632) 144.

Zwermy János Tamás bécsi polgár és zsbárus (1724) 475.

Zweyer Sebestyén Bilgram ezredes (1651) 195.

zsidók (1382) 5. — (1397) 16. — (1553) 53, 55. — (1567) 57. — (1571) 58. — (1577) 65. — (1591) 81. — (1598) 82. — (1599) 86. — (1614) 91, 2. — (1615) 94. — (1641) 172. — (1651) 195. — (1652) 196. — (1656) 209, 210. — (1658) 215. — (1660) 240. — (1663) 257. — (1668) 279. — (1683) 300. — (1686) 304—5. — (1690) 307. — (1692) 315. — (1696) 326. — (1697) 331—2. — (1700) 343. — (1704) 357—8, 360—1, 370. — (1706) 372—3, 383. — (1712) 407. — (1714) 420. — (1715) 426. — (1717) 440. — (1718) 441. — (1727) 490, 499. — (1732) 544. — (1734) 582. — (1739) 642—4, 651. — (1740) 658. — (1741) 667, 669. — (1742) 668, 671—2. — (1758) 674. — 1. még Eszterházy, Pozsony megye, Szerbek.

zsidók 1. Abrahamische, Alboér, András, Antscherle, Aserl, Ascher, Assur, Austerlitz, Abraham, Ádám, Áron, Bader, Berman, Budai, Büllhan, Chone, Dániel, Dávid, Deutsch, Dick, Eliazár, Ensl, Eringer, Eliás, Fait, Falck, Fekete, Felix, Frank, Frankl, Fülöp, Gansil, Gatel,

Gábor, Gedalie, Gerstl, Gidil, Gozel, Göczl, Günsburger, Haberi, Hagim, Hatschil, Hebel, Hecht, Herman, Herschl, Hirschl, Honne, Höschel, Icíg, Illés, Inzigl, Izrael, Izsák, Jakab, Jakil, János, Joachim, József, Kabboldi, Kaltman, Királyi, Kis, Kitse, Kollman, Kupel, Labert, Lammel, Lang, Lázár, Leb, Lebel, Lenzt, Leo, Lesier, Löbl, Lószeres, Mair, Manes, Manusch, Marci, Marek, Mayer, Márton, Mátyás, Märichlein, Mentzel, Michel, Mihály, Mischel, Missel, Morvai, Mosa, Mózes, Muschel, Natl, Nischil, Notha, Oppenheimer, Pesti, Pischker, Polack, Prill, Puttenheimb, Rebir, Rothbart, Rothkopf, Rothwolf, Saja, Salamon, Sándor, Schalckshaar, Schäpsl, Scheuch, Schlesinger, Schlome, Schmule, Schneider, Seelig, Sissel, Simandl, Simon, Sollan, Sólvom, Sussman, Teben, Trieffel, Valerius, Weiler, Wertheim, Wolf, Zakariás.

— helynevek szerint 1. Austerlitz, Bazin, Belgrád, Bécs, Bécsújhegy, Brünn, Buda, Csepreg, Detrekő, Dévény, Drennowitz, Dunaszerdahely, Ebenfurt, Fráknó, Gross-Schweinburg, Gyulafehérvár, Hainburg, Kabold, Kapuvár, Kismarton, Konstantinápoly, Köpcsény, Körmend, Kőszeg, Krakó, Kroisenbrunn, Lajtaújfalu, Lakompak, Lembach, Lositz, Magyarbród.

- Marchegg, Modor,
 Morvaország, Nagy-
 károly, Nagymarton,
 Nagyszombat, Nán-
 dorfehérvár, Neu-
 Raussnitz, Nikols-
 burg, Nyitra, olasz,
 Óbuda, Pest, Pécs,
 Posen, Pozsony,
 Raussnitz, Répce-
 micske, Rohonc, Sas-
 vár, Sárvár, Schloss-
 berg, Sérc, Sopron,
 Sopron vármegye,
 Sopronkeresztúr,
 Sopronnyék, Sopron-
 szentmárton, Stomfa,
 Szalonak, Szárazvám,
 Szenice, Szentgrót,
 Szered, Új-Buda, Ura-
 disch, Veperd, Vid-
 vam, Wolfsthal.
 zsidó gonosztevők (1727)
 497, 499. — (1729)
505. — (1742) 671.
 — iskolamester (1730)
 514.
 — lány kikeresztelkedik
 (1698) 333.
 — nők (1553) 55.
 — orvos (1600) 87. —
 (1623) 133.
 — vámosok (1713) 409.
 — (1718) 446. — moz-
 dítassanak el (1655)
 202.
 zsidók Alsó-Ausztria te-
 rületéről kitiltva, ha-
 csak ker. hitre nem
 térnek (1565) 56.
 — bőrökkel és bélések-
 kel nem kereskedhet-
 nek (1736) 611.
 — Egerben nem lakhat-
 nak (1695) 319.
 — elővételben Pozsony
 megye területén bört
 nem vehetnek (1723)
 489.
 — fejedelme (1502) 36.
 — kereskedésének tiltása
 (1674) 289.
 — összeírása adózás cél-
 jából (1699) 336.
 — Pozsonyba csak or-
 szágos vásárok idején
 jöhetnek (1583) 71. —
 (1612) 89.
 — -ról kimutatás adandó
 (1725) 476—7.
 — Sopron megyében
 bört nem készíthet-
 nek ki (1708) 503.
 Zsigmond király (1387) 9.
 — (1393) 13—4. —
 (1394) 15. — (1397) 16.
 — (1399) 17. — (1406)
 19. — (1409) 20. —
 (1413) 21—2. — (1414)
 23. — (1416) 24. —
 (1718) 441.

II., HELYMUTATÓ — INDEX LOCORUM

- Alba Júlia** I. Gyulafehérvár.
- Aldorf** hn. Németországban (1651) 195.
- alsó-ausztriai helytartó** I. Schanlhiesl, Starhemberg, Trautson.
- kamara (1616) 95—7. (1617) 98.
- kancellária igazgatója I. Schöffler, Scholz.
- kormány (1619) 101—2, 104—111, 113, 116—8, 120, 123, 125—6, 138—9. — (1631) 137, 139—142.
- oltmauterni** (hn. A. A.-ban) börtön (1727) 497.
- Alt-Rauschnitz** hn. Csehországban (1728) 505.
- Anglia** (1651) 195.
- Auspitz** hn. Morvaországban (1728) 505.
- *-i* tanács (1585) 75.
- Austerlitz** hn. Morvaországban (1728) 505.
- *-i* tiszttartó I. Borsita, Kameniec.
- *-i* zsidó I. Zakariás.
- Ausztria** (1381) 4. — (1599) 83. — (1619) 101. — (1696) 326. — (1713) 410. — (1739) 652.
- Árva** megye (1739) 642.
- Baden** hn. A. A.-ban (1453) 30.
- Barátugró**, átkelőhely Pozsonynál a Dunán (1722) 464.
- Basel** város (1551) 51.
- Bazin** (Pösing) város Pozsony m.-ben (1583) 71. — (1716) 432.
- *-i* zsidók I. Bader.
- Bácska**, terület (1703) 354.
- bányavárosok** (1716) 427.
- sérelmei (1741) 667.
- Beckó** vár Nyitra m.-ben (1653) 198.
- Belgrád** vár és város (1703) 354. — I. még Nándorfehérvár.
- *-i* zsidó I. Alboér, Jakab.
- Benetava**, halastó Vasvár határában (1416) 24.
- Berekalja** hn. Sopron m.-ben (1734) 574.
- Berény** hn. Sopron m.-ben (1734) 574.
- Berlin**, város Brandenburgban (1730) 514.
- Besnye** puszta Nagykőrös határában (1682) 299.
- Bécs** (Wien) város (1453) 31—2. — (1545) 50. — (1565) 56. — (1577) 65—6. — (1599) 83, 85. — (1616) 95, 97. — (1617) 98—9. — (1619) 101, 103, 105, 107—8, 110, 113, 117, 121—2, 124, 132. — (1631) 137—8, 140. — (1632) 147. — (1633) 151. — (1640) 171. — (1654) 201. — (1655) 203. — (1662) 250. — (1666) 274. — (1683) 300—1. — (1703) 352—4. — (1704) 357, 359. — (1705) 368. — (1706) 383. — (1714) 419, 421. — (1715) 425. — (1716) 427. — (1718) 441—2, 447. — (1722) 461, 463. — (1724) 475. — (1727) 499. — (1730) 515, 518, 520. — (1731) 521—2, 525—6, 536, 540—1. — (1732) 544, 560. — (1734) 576, 579, 580, 583, 585. — (1735) 590, 599, 602, 607. — (1736) 619. — (1737) 623, 626—9. — (1738) 640. — (1739) 642, 649, 652.
- *-i* haditanács (1734) 585. — (1735) 595, 599.
- *-i* hóhér I. Baumgartner.
- *-i* kamarai bizottság (1700) 345.
- *-i* mérlegház (1631) 137.
- *-i* polgárok I. Drogeuius, Herger, Hirsch, Hoffman, Mázinger, Scholz, Stark, Straus, Zwermy.
- *-i* rothenturmi vám (1714) 419.
- *-i* tanácsos I. Henkel.
- *-i* udvari marschali hivatal (1730) 511. — (1731) 521, 524, 526, 531, 536, 542.
- *-i* út (1633) 153. — (1644) 181.
- *-i* vám (1631) 137.
- *-i* zsidók (1730) 511.

- I. még Hebel,
Hirschl, Schlesinger,
Sussman, Wertheim.
- Bécsújrhely** (Neustadt)
város (1443) 26. —
(1736) 812.
- *-i* cég I. Funck Elek.
— *-i* polgár I. Scherer.
— *-i* zsidó I. Nischil.
- Bibersburg** I. Vöröskő.
Blasenstein I. Detrekő.
Bodrog megyebeliek
(1150) 1.
- Borostyánkő** (Pailnstain)
vár Pozsony m.-ben
(1640) 171. — (1648)
187.
- Boroszló** (Breslau) város
Sziléziában (1727)
499. — (1742) 671.
- Boschkowitsch** hn. Cseh-
országban (1728) 505.
boszniai káptalan (1382)
5.
- Breslau** I. Boroszló.
Bretagne első heroldja
I. Pierre Choqe.
- Bród** hn. Baranya m.-
ben (1703) 354.
- Brünn** város Morvaor-
szágban (1388) 10. —
(1727) 499. — (1728)
505. — (1730) 513—4.
— *-i* zsidó I. Löbl.
- Buda** (Ofen) város (1381)
3. — (1385) 6. — (1386)
8. — (1387) 9. —
(1393) 14. — (1394)
15. — (1399) 17. —
(1406) 19. — (1414) 23.
— (1443) 27. — (1462)
33. — (1502) 36. —
(1515) 38. — (1553)
53, 55. — (1573) 60. —
(1576) 64. — (1578)
68. (1583) 72. — (1587)
76. — (1589) 78—9. —
(1660) 242. — (1672)
282. — (1715) 422. —
(1735) 587. — I. még
Óbuda, Újbuda.
— ostroma (1686) 304.
— *-án* sok a zsidó (1573)
61. — (1660) 242.
— *-i* basa (1576) 64. —
(1578) 69. — (1587)
76. — (1657) 214. —
I. még Ferhat, Musz-
tafa, Veyz.
- Buda-i Bécsi-kapu** (1660)
241.
- *-i* Boldogasszony
templom plébánosa I.
Miklós.
- *-i* domonkosrendi
zárda (1390) 12.
- *-i* esküdt I. Gáspár.
— *-i* főbíró I. Szöcs.
— *-i* kereskedő (1576)
64.
- *-i* kir. palota (1390)
12.
- *-i* Mária Magdolna
templom plébánosa
I. Gergely.
- *-i* oláh templom
(1660) 242.
- *-i* plébánosok I. Ba-
rius, Gergely, Miklós.
— *-i* polgárok I. Hofer,
Krazer.
- *-i* rabbik (1583) 72.
— *-i* Szent János temp-
lom (1390) 12.
— *-i* szállóhegyek (1510)
37.
- *-i* vár lőportornya
(1578) 68.
- *-i* várfal (1390) 12. —
(1576) 68.
- *-i* várnagyok hatá-
skörébe tartoznak a
magyarországi zsidók
(1529) 47.
- *-i* Wolmug-utca
(1390) 12.
- *-i* zsidó asszonyok
posztót szőnek (1660)
243.
- *-i* zsidók (1553) 55. —
(1578) 69—9. — (1583)
72. (1587) 76. — (1636)
163. — (1660) 241. —
I. még Abrahám, Fe-
kete, Hagim, Izsák,
Jakab, Kis, Márton,
Missel, Mosa, Notha.
- *-i* zsidótemető (1553)
54.
- *-i* Zsidó-utca (1390)
12.
- *-i* zsinagóga (1583) 72.
(1660) 242.
- Butschowitz** hn. Cseh-
országban (1778) 505. —
(1730) 513—4. —
(1731) 532.
- Bystry** hn. Csehország-
ban (1728) 505. —
(1730) 513—4.
- Cegléd** város (1567) 57.
— *-i* bíró I. Bán, Nyiti.
— *-i* polgár I. Galam-
bóczi.
- Cenk** hn. Sopron m.-ben
(1704) 356.
- Cinfalva** (Zindorf) hn.
Sopron m.-ben (1674)
289.
- Csallóköz** (Schütt) szi-
get (1728) 505.
- Csaszt** hn. Vas m.-ben
(1386) 7.
- Csáford** hn. Sopron m.-
ben (1692) 314. —
(1703) 351.
- *-i* bíró I. Szanaty.
— *-i* jobbágy I. Balogh,
Tóth.
- csatári** (hn. Zala m.-ben)
monostor (1150) 1.
— *-i* apát (1150) 1.
- Csáva** hn. Sopron m.-
ben (1741) 663.
- cseh** kir. kancellária
(1729) 505. — (1730)
513, 518. — (1731)
535, 540—1.
- *-i* rendek (1619) 113.
- Csehország** (1742) 671.
- Csepreg** (Schapring) hn.
Sopron m.-ben (1517)
40. — (1666) 272. —
(1728) 504. — (1730)
512.
- *-i* vám (1666) 272.
— *-i* vásár (1653) 197.
— *-i* zsidó vámos (1645)
182. — (1653) 197. —
(1664) 259. — I. még
Dániel, Mátyás.
- csukárdi** (hn. Pozsony
m.-ben) szállódülő,
Rolam (1729) 508.
- darufalvi** (Drassburg,
hn. Sopron m.-ben)
kőser bor (1732) 558.
- Detrekő** (Blasenstein)
vár Pozsony m.-ben
(1640) 171. — (1648)
187.
- *-i* udvarbíró I. Vat-
tay.
— *-i* zsidók (1730) 517.
- devecseri** (hn. Veszprém

- m.-ben) kereskedő (1736) 617. — (1737) 631.
- Dévény* (Teben) vár Pozsony m.-ben (1585) 74. — (1612) 89.
- *-i* zsidók (1730) 517.
- Dimokur* hn. Csehországban (1648) 187.
- Dobiczau* hn. Csehországban (1728) 505. — (1731) 532.
- Drassburg* l. Darufalva.
- drewnowitzi* (hn. Morvaországban) zsidó l. Salamon.
- Duna* folyam (1578) 68. — (1587) 76. — (1641) 172. — (1722) 464.
- Dunaszerdahely* hn. Pozsony m.-ben (1735) 609. — (1740) 659, 660.
- *-i* mézárosok l. Janók, Lelovics, Mézáros, Szakács, Sztriha.
- *-i* nő l. Marinka
- *-i* templom (1735) 609.
- *-i* zsidók (1740) 657, 659. — l. még Izsák, Löbl, Marci, Márton, Salamon, Schneider.
- Ebenfurt* hn. A. A.-ban (1618) 100. — (1627) 134. — (1631) 140. — (1742) 671—2.
- *-i* bíró l. Mikl.
- *-i* erszégyvártó (1627) 134.
- *-i* híd vám (1631) 137.
- *-i* tiszttartó l. Schipl.
- *-i* vám (1631) 138.
- *-i* vendéglős (1618) 100.
- *-i* zsidó l. Izrael.
- *-i* zsidóbíró l. Simandl.
- *-i* zsidó mézárosok (1618) 100.
- *-i* zsidó vámos (1631) 137—143.
- ebergöci* (hn. Sopron m.-ben) mézáros l. Felsőházi.
- Eberstein* hn. Karinthiában (1661) 247.
- Eger* város (1708) 391.
- *-i* iskola és plébánia (1695) 319.
- Eggendorf* hn. A. A.-ban (1631) 141—2.
- Egyházasközpont* hn. Sopron m.-ben (1739) 652.
- Eisenstadt* l. Kismarton.
- Erdély* (1651) 195. — (1694) 318. — (1705) 370. — (1706) 372.
- *-i* fejedelem (1630) 135. — (1632) 144. — (1634) 159. — l. még Bethlen.
- *-i* főstrázsamester és kancellár l. Bethlen.
- Eszék* város (1703) 354.
- Esztergom* vár (1591) 81.
- *-i* érsek (1446) 28. — l. még János.
- *-i* kanonok l. Kellio.
- Eulenberg* hn. Sziléziában (1728) 505.
- égenföldi* (hn. Zala m.-ben) erdő (1753) 673.
- Fáncsika* hn. Zala m.-ben (1515) 38.
- Fehéregyház* hn. Pozsony m.-ben (1397) 16.
- feketevárosi* (hn. Sopron m.-ben) vámos (1668) 279.
- Feketeér-tó* Vasvár határában (1416) 24.
- felső-ausztriai* rendek (1619) 113.
- Fertőszentmiklós* hn. Sopron m.-ben (1659) 222. — (1662) 250. — (1732) 550, 552—3.
- Fertőszéplak* hn. Sopron m.-ben (1700) 343. — (1713) 408. — (1714) 416—8. — (1718) 446. — (1722) 464. — (1734) 570.
- *-i* kasznár l. Smolcher.
- Félszerújfalu* hn. Pozsony m.-ben (1740) 659.
- Firenze* város (1735) 587.
- Fogarasz vár* (1551) 52.
- Forchtenstein* l. Fraknó.
- földvári* (hn. Tolna m.-ben) híd (1706) 378.
- Fraknó* (Forchtenstein) vár Sopron m.-ben (1633) 151. — (1660) 237. — (1731) 525. — (1735) 608.
- *-i* tiszttartó l. Kürtösy.
- *-i* uradalom (1674) 289. — (1731) 528.
- *-i* zsidók (1704) 355.
- Franciaország* (1651) 195.
- Fülek* vár Nógrád m.-ben (1656) 207.
- Füles* (Nikitsch) hn. Sopron m.-ben (1734) 579, 580.
- *-i* kóser bor (1732) 558.
- Galata* hn. Törökországban (1660) 240.
- Galánta* hn. Pozsony m.-ben (1718) 443, 449, 450. — (1723) 467. — (1726) 485. — (1727) 472, 494—5.
- *-i* plébános l. Újvendégi.
- *-i* tiszttartó l. Belyür.
- gellei* (hn. Pozsony m.-ben) vendéglő (1740) 657.
- Gerend* hn. Torda-Aranyos m.-ben (1642) 173.
- Gór* hn. Vas m.-ben (1753) 673.
- gömöri* főispán l. Bubek.
- Grafenegg* hn. A. A.-ban (1641) 172.
- *-i* tiszttartó l. Táz.
- gross-schweinburgi* (hn. A. A.-ban) zsidóbíró l. Gatel.
- Gschiess* l. Sérc.
- Güns* l. Kőszeg.
- Gyümötfalva* (Jermondorf) hn. Vas m.-ben (1711) 402.
- Gyöngyös* patak (1697) 331.
- Győr* (Rab) város (1619) 115. — (1660) 237. — (1701) 346. — (1727) 499. — (1735) 599.
- *-i* kanonok l. Vági.
- *-i* karkáplán l. János.
- *-i* káptalan (1413) 21. — (1414) 23.
- *-i* polgár l. Diskuli.
- *-i* püspök (1446) 28.

- Győr-i úrnapi vásár** (1701) 346.
- Gyulafehérvár** (Alba Júlia) város (1632) 145—6. — (1635) 162. — (1636) 164, 166. — (1646) 184.
- *-i zsidó* l. Izsák.
- Gyüleviz** hn. Sopron m.-ben (1735) 604.
- hainburgi** (hn. A. A.-ban) zsidó l. Wolf.
- haracsonyi** (hn. Sopron m.-ben) asztalos l. Pantzer.
- Hegy** hn. Pozsony m.-ben (1723) 467.
- Hét** hn. Pozsony m.-ben (1382) 5.
- Hohenmauth** hn. Csehországban (1731) 532.
- Holics** vár Nyitra m.-ben (1397) 16.
- Horvátország** (1706) 383.
- Ikervár** hn. Vas m.-ben (1390) 11. — (1406) 19.
- Izstambul** l. Konstantinápoly.
- Janowitz** hn. Csehországban (1727) 499.
- Jedikule** hn. Törökországban (1660) 240.
- Jermonsdorf** l. Gyimótfalva.
- Judenhof** ház Pozsonyban l. ott.
- Kabold** (Koblstorf) vár Sopron m.-ben (1648) 186. — (1661) 244. — (1662) 252. — (1739) 652.
- *-i zsidó* (1633) 152. — (1726) 481. — (1729) 507. — l. még Berman, Hirschl, Löbl, Rothwolf.
- Kakucsi** puszta hn. Pest m.-ben (1660) 235.
- kalocsai érsek** l. Széchenyi.
- kaplonyi** (hn. Szatmár m.-ben) barátok (1736) 620.
- Kapornak** hn. Zala m.-ben (1515) 38.
- *-i konvent* (1443) 27.
- Kapuvár**, vár Sopron m.-ben (1692) 314.
- *-i zsidó vámos* l. Mátyás.
- Karánsebes** hn. Krassó-Szörény m.-ben (1708) 391.
- karlócai** patriarcha l. Csernovics.
- Kassa** város (1695) 319. — (1708) 391.
- *-i köből* (1708) 391.
- Káld** hn. Vas m.-ben (1533) 49.
- Kám** hn. Vas m.-ben (1533) 49.
- Kárpátok**, hegység (1551) 51.
- Karlbürg** i. Oroszvár.
- Khászkő** hn. Törökországban (1660) 240.
- Királyfalva** (Königsäden) hn. Pozsony m.-ben (1721) 456. — (1727) 492.
- kirchschlagi** (hn. A. A.-ban) csapók (1690) 307.
- Kisbresztovány** hn. Pozsony m.-ben (1716) 432.
- Kisgeresd** hn. Sopron m.-ben (1703) 351.
- Kismarton** (Eisenstadt) város (1576) 62. — (1578) 67. — (1619) 115. — (1633) 151, 153. — (1643) 176. — (1644) 177, 179, 180. — (1649) 188. — (1660) 228—30. — (1696) 325. — (1697) 332. — (1702) 350. — (1704) 355. — (1713) 408. — (1714) 416. — (1729) 506. — (1730) 513—4. — (1731) 525, 528, 541. — (1734) 578. — (1735) 591, 599, 603—4, 608. — (1739) 645—7, 649, 652, 654.
- *-ból a zsidók kitiltva* (1671) 280.
- *-i hercegi tiszttartói hivatal* (1739) 647.
- *-i jobbágyság* l. Leitgeb.
- *-i rabbi* (1649) 188. — (1664) 262.
- *-i számtartó* (1619) 110, 115. — l. még Schönauer.
- *-i tiszttartó* (1696) 325. — l. még Walther.
- *-i uradalom* (1674) 289.
- *-i úriszék* (1619) 127.
- *-i zsidók* (1545) 50. — (1649) 190. — (1655) 204. — (1659) 221. — (1663) 255. — (1704) 355. — l. még Austerlitz, Áron, Herschl, Jakab, Lebel, Lőszeres, Mair, Maul, Márkus, Mátyás, Nischil, Prill, Scheuch.
- Kisvölcséj** hn. Sopron m.-ben (1734) 574.
- Kittsee** l. Köpcsény.
- Koboldsdorf** l. Kabold.
- Kolozsvár** város (1623) 133. — (1630) 135. — (1632) 144—6. — (1634) 159, 160. — (1636) 164, 166—7. — (1642) 173. — (1646) 184.
- *-i főkapitány* l. Bethlen.
- *-i gombkötő céh kiválságlevele* (1758) 674.
- *-i városbíró* (1632) 144—5.
- Komárom** (Komorn) város és vár (1576) 64. — (1589) 78, 79. — (1687) 306.
- *-i kapitány* (1589) 78. — l. még Zámori.
- Komorn** l. Komárom.
- Konstantinápoly** (Izstambul) város (1553) 53, 55. — (1573) 61. — (1656) 206. — (1660) 240. — (1706) 372—383. — (1707) 386, 388—9. — (1708) 391. — (1710) 400.
- *-i francia követ* (1706) 375—6, 380.
- *-i zsidó gombkötő és övcsináló* (1656) 206.
- Korizan** hn. Csehországban (1728) 505.
- Kossuth** hn. Pozsony m.-ben (1719) 451.

- Kottendorf** hn. A.-ban (1730) 513—4.
- Kottingzink** hn. A. A.-ban (1699) 341.
- Königsäden** I. Királyfalva.
- Köpcsény** (Kittsee) hn. Moson m.-ben (1648) 186. — (1734) 580.
- *i* zsidók (1677) 293. — I. még Izsák, Márkus.
- *i* zsidó tímárok (1648) 186—7.
- körmendi** (hn. Vas m.-ben) zsidó I. Sollan.
- Köhalom** hn. Sopron m.-ben (1741) 663.
- Köszeg** (Güns) város (1517) 40. — (1614) 91/2. — (1619) 102. 104, 108, 110—1, 113, 115—6, 119, 123, 131—2. — (1631) 137. — (1640) 169. — (1643) 174—6. — (1644) 177—9. — (1649) 188—9. — (1650) 192. — (1654) 200. — (1657) 211. — (1658) 215. — (1659) 222, 225. — (1661) 244. — (1696) 323—4. — (1699) 337, 339—41. — (1703) 353. — (1704) 357. — (1705) 363—6, 368. — (1709) 395. — (1711) 402—3, 405. — — (1713) 410. — (1714) 421. — (1715) 422. 424—6. — (1716) 427, 430—1. — (1717) 436, 439. — (1723) 466. — (1724) 472. — (1725) 476—7. — (1727) 499. — (1732) 544, 560. — (1734) 578. — (1735) 589. — (1736) 612. 619. — (1737) 623. — (1739) 642—3. — (1741) 669.
- külső városának alsó kapuja (1739) 643.
- város közgyűlése (1657) 212. — (1658) 216. — (1696) 326. — (1704) 360—1.
- *en* csak egy zsidó kereskedhet (1662) 251—2. — (1663) 253—6. — (1666) 271. — (1680) 297—8. — (1696) 323.
- *en* csak Schlesinger Izrael zsidó kereskedhet vas és faolaj kivételével (1709) 395.
- *en* kereskedési engedély (1635) 161. — (1640) 169. — (1655) 204. — (1659) 225, 227. — (1660) 232. — (1661) 245. — (1664) 261. — (1667) 276. — (1671) 280.
- *en* tilos a házalás (1614) 91/2.
- *en* tilos zsidóknak kereskedni (1657) 212. — (1658) 216. — (1659) 222, 226. — (1661) 244. — (1664) 262. — (1665) 265, 268—9. — (1672) 281. — (1673) 284. — (1674) 286. — (1676) 290, 292.
- *en* zsidók nem muzsikálhatnak (1716) 429. — (1719) 453.
- *en* zsidóknak szállást adni tilos (1690) 310.
- *i* csapók (1705) 367.
- *i* dűlők: Badstuber (1576) 63. — Ganser (1736) 614. — Garten (1665) 267. — Hiercz (1697) 327. — Raner (1665) 267. — Sichengrab (1697) 327, 329.
- *i* Fehér Ló vendéglő (1717) 436.
- *i* görög I. Gruics.
- *i* házak (1714) 420. — (1715) 422, 426. — (1716) 430. — (1722) 462. — (1734) 578. — (1735) 589, 590, 597. — (1737) 623. — (1740) 656.
- *i* hercegi praefectus (1697) 331.
- *i* iparosok (1690) 307.
- *i* ispotály (1698) 334.
- *i* kalaposok (1616) 96. — (1619) 110—1, 115—6, 132. — (1658) 218. — (1659) 221, 227. — (1661) 244. — (1663) 254, 257. — (1664) 262. — (1665) 265—7. — (1700) 342.
- *i* kamarás I. Danar.
- *i* kancellária (1737) 506.
- *i* kereskedők (1599) 83. — (1614) 91/2. — (1616) 95—6. — (1627) 134. — (1631) 137. — (1631) 151, 155. — (1654) 200—1. — (1660) 228—9, 237. — (1663) 257. — (1673) 284. — (1690) 310, 312. — (1704) 360—1. — (1714) 421.
- *i* külső tanácsosok I. Grünwald, Györkey, Schreiner.
- *i* mézárások (1619) 111, 116. — (1735) 586.
- *i* német iskolamester és toronyzenész (1716) 429. — (1718) 445. — (1719) 453.
- *i* ötvösök (1667) 276.
- *i* polgárok I. Abel. Ambrosi, Ambrus, Baky, Balogh, Bálint, Biderna, Bien, Bona, Boski, Böllönz, Bruckkner, Cseke, Dauchner, Deák, Dergants, Deutsch, Dobin, Dobisch, Dobsa, Dorner, Dunst, Ecker, Eppich, Erdős, Fanger, Feichtinger, Fekete, Feyrabend, Fischer, Fleck, Frank, Fühg Gaal, Gencs, Gerhart, Gombosi, Grasser, Greber, Gregorits, Gröber, Gruber, Haan, Häring, Hericz, Hietrich, Hofákiné, Horváth, Hosszthóti, Jankovics, Jansó, Jöschdyaet, Kados, Kaimer, Kamondi, Kappel, Kern, Kienast, Kim, Kiniger, Koner, Kovács, Könczöl, Kröpfel, Langwieser, Laus, László, Leidenfrost, Lengyel, Lieb, Littich, Marczel, Marhofer, Mar-

- ton, Maul, Mauri,
 Mayr, Melzer, Mik-
 lósy, Mikolits, Mol-
 nár, Muesser, Nagy,
 Nováki, Olischer,
 Paar, Pamer, Paur,
 Pillach, Pintér, Pret-
 thofer, Preiss, Puker,
 Raab, Radicskovics,
 Raizinger, Rinder,
 Ringbauer, Rodler,
 Rosta, Salamon, Sán-
 dor, Schmidt,
 Schmucker,
 Schreiner, Simon,
 Solderer, Somogyi,
 Sóna, Spallerné,
 Stampf, Strasser,
 Straus, Strách, Sü-
 veggyártó, Szomp,
 Szűcs, Szválek, Szve-
 tics, Tabor, Tanay,
 Tanhalter, Taschler,
 Teufel, Tompa, Tóth,
 Trautner, Tulmon,
 Tyl, Unger, Vinko-
 vics, Wagner, Weiss,
 Widernay, Würth,
 Zapfel.
- *-i* Poltzer ház (1741)
 669.
- *-i* posztócsinálók
 (1661) 244.
- *-i* postamester l.
 Lósy.
- *-i* sókamara (1696)
 323. — (1704) 360.
- *-i* Strucc vendéglő
 (1718) 445.
- *-i* Szent Egyed-napi
 vásár (1739) 648.
- *-i* szűcsök (1690) 310.
- *-i* tanács (1576) 64. —
 (1614) 91/2. — (1616)
 95—7. — (1717) 98.
 (1619) 103, 110—1,
 115—8, 120—6, 128—
 130. — (1631) 137,
 139—143. — (1633)
 148, 150, 153, 157. —
 (1635) 161. — (1637)
 168. — (1643) 176. —
 (1644) 178—9. —
 (1649) 190. — (1653)
 197. — (1655) 204. —
 (1659) 225. — (1666)
 230. — (1661) 245. —
 (1664) 259, 262. —
 (1665) 268. — (1683)
 300. — (1690) 308—
10. 312. — (1692) 316.
 — (1696) 323. —
 (1697) 327—9, 331. —
 (1699) 337—340. —
 (1700) 342. — (1701)
 346. — (1703) 353. —
 (1704) 356, 359. —
 (1705) 365, 367. —
 (1709) 395. — (1712)
 404—5. — (1713) 410—
 1. — (1714) 413, 419,
 421. — (1715) 424—5.
 — (1716) 430—1. —
 (1717) 437—9. — (1718)
 441, 445. — (1721)
 458. — (1723) 466,
 470. — (1725) 478. —
 (1727) 499. — (1732)
 544, 559, 560. — (1733)
 567. — (1735) 586, 589,
 590, 597. — (1736) 614,
 619. — (1737) 622—3.
 — (1739) 642, 648. —
 (1740) 656. — (1741)
 667. — (1742) 668,
 671—2.
- *-i* tanácsosok l. Ba-
 lázs, Bornemissza,
 Csöki, Erdős, Farkas,
 Freisingh, Glück,
 Grebolt, Grünwald,
 Hedlinger, Hera,
 Herbst, Hosszthóti,
 Jusich, Kamondi,
 Kulges, Lada, Lósy,
 Marton, Miklósy,
 Mikos, Neubauer,
 Nováki, Olischer,
 Pamer, Piringer,
 Seiler, Sieber, Solde-
 rer, Steiner, Szvetics,
 Tauchner, Tulmon,
 Weiss.
- *-i* tanácsjegyzőkönyv
 (1619) 131.
- *-i* templomatyja l.
 Glück.
- *-i* tímárok (1728) 503.
 — (1735) 586.
- *-i* toronyzenész le-
 gény l. Péter.
- *-i* tűcsináló (1696) 326.
 — *-i* uradalom (1696)
 323.
- *-i* ügyészek l. Imre-
 sics, Lindamary, Ret-
 kes, Tolnay.
- *-i* vám (1699) 338. —
 (1702) 347. — (1704)
 360—1. — (1727) 491.
- (1740) 656. — vám-
 ból bevétel (1713) 412.
- *-i* vásár rendje (1690)
 307.
- *-i* városbíró (1578) 67.
 — (1619) 102, 104—5,
 108, 113—6, 119, 123,
 126, 132. — (1633)
 148, 150, 152, 154, 156.
 (1635) 161. — (1636)
 165. — (1637) 168. —
 (1640) 169. — (1644)
 178. — (1645) 182. —
 (1649) 188. — (1659)
 225. — (1665) 267. —
 (1668) 277. — (1672)
 281. — (1690) 307. —
 (1695) 320. — (1696)
 323, 325—6. — (1697)
 327, 331. — (1702)
 347. — (1704) 360—1.
 — (1715) 424. — (1717)
 436. — l. még Bálint,
 Benök, Hosszthóti,
 Krukovics, Lang,
 Novák, Pamer, Szve-
 tics.
- *-i* városi jegyző l.
 Braun, Fenth, Ivcsics,
 Kosa.
- *-i* városplébániai
 templom (1741) 666.
- *-i* vendéglő (1715)
 424. — (1716) 429. —
 (1717) 436.
- *-i* Zsidó-utca (1576)
 63. — (1601) 88.
- *-i* zsidó vámos (1698)
 334. — (1701) 346. —
 (1703) 353. — (1714)
 419. — mozdítassék
 el (1732) 556, 559, 560.
 — (1733) 561. — l.
 még Schlesinger.
- *-i* zsidók l. Hatschil,
 Schlesinger.
- *-i* zsidók összeírása
 (1737) 622—3.
- krakkói** (város Lengyel-
 országban) zsidó l.
 Izsák, János.
- kroisenbrunni** (hn. A.
 A.-ban) zsidó vámos
 (1817) 99.
- Lackenbach** l. Lakom-
 pak.
- Lajtaújfalu** (Neufeld)
 hn. Sopron m.-ben
 (1739) 646.

- Lajtaújfalu-i** tiszttartó (1739) 645.
 — *-i* zsidók kiváltsága (1739) 647. — kötelepítése (1739) 646, 649, 652.
 — *-i* zsidó temető (1739) 645.
 — *-i* zsidó vámos l. Frank.
 — *-i* zsinagóga bezárása (1739) 645—6. — átalakítva kápolnává (1739) 646.
- Lakompak** (Lackenbach) vár Sopron m.-ben (1633) 153. — (1668) 277. — (1699) 337. — (1730) 513—6, 520. — (1731) 541. — (1732) 548. — (1737) 623. — (1739) 652.
 — *-i* tiszttartó (1732) 548. — l. még Kürtösy, Stipsics.
 — *-i* zsidók (1694) 317. — (1714) 414. — (1734) 582. — l. még Eringer, Kollman, Lang, Lázár, Leb, Mózes, Salamon, Scheuch, Schlesinger, Siessel.
- Landsron** hn. Csehországban (1730) 513.
- Lanse** l. Lánzsér.
- Laxenburg** hn. A. A.-ban (1730) 513. — (1731) 538. — (1735) 597—8.
- Lánzsér** (Lanse) vár Sopron m.-ben (1633) 148. — (1704) 358.
 — *-i* tiszttartó (1660) 237.
 — *-i* udvarbíró l. Lang.
 — *-i* uradalom (1674) 289.
- lembachi** (hn. A. A.-ban) zsidó l. Hebel.
- Lengyelország** (1553) 55.
- Leutschomüschel** hn. Csehországban (1728) 505. — (1731) 532.
- Leutschovia** l. Lócse.
- Légrád** hn. Zala m.-ben (1599) 86.
- lékai** (Lockenhaus, vár Vas m.-ben) papírmalom (1703) 353.
- lékai** uradalom (1696) 323.
- Lipótújvár** (Ungrisch Neustädtl) vár Nyitra m.-ben (1653) 198.
- Lippa** hn. Temes m.-ben (1683) 301.
- Liptó** megye (1739) 642.
- Lockenhaus** l. Léka.
- Locsmánd** hn. Sopron m.-ben (1718) 446.
 — *-i* csizmadia l. Farkas, Szulics.
 — *-i* főesperes l. Péter.
- Lodi Vecchio** hn. Olaszországban (1413) 22.
- Logod** hn. Pest m.-ben (1390) 12.
- Loipersdorf** hn. A. A.-ban (1619) 114, 120.
- losizi** (hn. Csehországban) zsidók l. Falck, Seelig.
- Lók** hn. Sopron m.-ben (1660) 237.
- Lós** hn. Sopron m.-ben (1727) 489. — (1732) 545, 553.
 — *-i* mészáros l. Felsőházi.
- Lócse** (Leutschovia) város (1599) 84.
- Lugosi báró** l. Venier.
- magyarbródi** (hn. Morvaországban) zsidó l. Felix, Mózes.
- Magyarország** (1381) 4. — (1553) 55. — (1730) 513—4, 518. — (1731) 522, 524, 531, 535, 538. — (1732) 544. — (1735) 587. — (1742) 671.
- magyaróvári** (hn. Morvaországban) harmincados (1599) 83, 85.
 — harmincadhivatal (1616) 97.
- majtényi** (hn. Pozsony m.-ben) lakos l. Piros.
 — (hn. Szatmár m.-ben) korcsma és mészárszék (1736) 620. — (1737) 632.
- Marchegg** vár A. A.-ban (1617) 99. — (1640) 171. — (1648) 187.
 — *-i* kapitány (1588) 77.
- Marchegg-i** tiszttartó l. Reichart.
 — *-i* zsidó l. Hirschl, Simandl.
- Margaléta** l. Szentmargítbánya.
- Maros** folyó (1683) 301.
 — megye főispánja l. Bethlen.
- Marosvásárhely** város (1634) 159. — (1707) 387.
- Martersdorf** l. Nagymarton.
- Marz** l. Márcfalva.
- mándi** (hn. Zala m.-ben) erdő (1753) 673.
- Márcfalva** (Marz) hn. Sopron m.-ben (1633) 150.
- Mesteri** hn. Vas m.-ben (1723) 471.
- Mildorf** l. Szárazvám.
- Modersdorf** l. Modorfalva.
- Modor** város Pozsony m.-ben (1700) 344. — (1723) 467. — (1726) 484. (1729) 508—9. — (1730) 519. — (1732) 555. — (1735) 601. — (1738) 634. — (1737) 636.
 — *-i* tanácsos l. Ghillany, Grazer, Miklosek.
 — *-i* városi jegyző l. Bartók, Fekete, Huszty.
 — *-i* zsidó l. Hirschl, Saja.
- Modorfalva** (Modersdorf) hn. Pozsony m.-ben előljárósága (1716) 432—3.
- Morva** folyó (1453) 30. — (1736) 615.
- morva** handsgraf (1577) 65.
 — harmincados (1599) 83, 85.
 — őrgrof l. Jost.
 — számtiszt l. Prunner.
- Morvaország** (1616) 95—7. — (1617) 98. — (1619) 119. — (1725) 477. — (1730) 513, 518. (1735) 591. — (1740) 659. — (1742) 671.
 — *-i* zsidó (1672) 283. —

- l. még Antscherle, Mayer, Márkus.
- Morvaszentjános** (Sankt Johann) hn. Pozsony m.-ben (1722) 465. — (1727) 488. — (1736) 616.
- Mödling** hn. A. A.-ban (1731) 535.
- Nagybánya** hn. Szatmár m.-ben (1706) 372.
- Nagyenyed** város (1636) 164.
- nagyfalui** (hn. Zala m.-ben) jobbágy l. Lőrincze,
- Nagykároly** város (1720) 454. — (1724) 473. — (1734) 571, 575, 577. — (1736) 618, 620. — (1737) 632.
- ban Görög háza (1737) 632.
- i ferencesek (1736) 618, 620.
- i kórház (1736) 618.
- i mézárszék (1737) 632.
- i piaristák (1736) 620. — (1737) 632.
- i sarlósboldogasszonyi vásár (1720) 454.
- i sör- és pálinkafőző (1734) 577.
- i tisztartó l. Redel.
- i zsidók l. Lázár, Löbl, Mózes.
- Nagykőrös** város (1634) 158. — (1636) 163. — (1653) 199. — (1656) 207. — (1657) 214. — (1658) 220. — (1660) 234—5. — (1661) 246. (1666) 275. — (1672) 282. — (1678) 295. — (1682) 299. — (1687) 306.
- i bíró l. Beretvás, Jó, Szabó, Szemere.
- i fabíró l. Sikó, Varga.
- i lakosok l. Bicskei, Erdős, Herczeg, János, Kis, Kövér, Pap, Piriles, Ságghi, Sepsei, Szőrös, Úrházi, Varga, Viski.
- i szénabíró l. Nagy, Varga.
- Nagymarton** (Martensdorf) hn. Sopron m.-ben (1599) 83. — (1633) 151, 155. — (1730) 511. — (1731) 521—2, 525—6, 528—9, 531, 536, 543. (1737) 635. — (1739) 652.
- i bíró l. Pintér.
- i esküdt l. Hoffman, Pös.
- i udvarbíró l. Körtösy.
- i vám (1633) 155—7. — (1640) 169.
- i zsidó hitközség (1730) 511.
- i zsidók (1644) 181. — l. még Áron, Dávid, Gidil, Herschl, Illés, Jakab, Jakil, Manusch, Michel, Mischel, Mózes, Sussman.
- i zsidó vámos (1633) 150—4, 157. — l. még Scheuch.
- i zsinagóga (1731) 521.
- Nagysziget**, földrajznév (1717) 439.
- Nagyszombat** (Tirnau) város (1397) 16. — (1716) 433. — (1718) 448. — (1735) 591.
- i polgárok l. Fekete, Huszár, Isaszegi, Ötvös.
- i tanács (1529) 47. — (1567) 57. — (1573) 60.
- i zsidók (1394) 15. — (1529) 47.
- Nagyvárad** város (1630) 135. — (1632) 144. — (1636) 167. — (1646) 184.
- Nádszeg** hn. Pozsony m.-ben (1740) 657—8.
- Nándorfehérvár** város és vár (1708) 390—2. — (1710) 400. — l. még Belgrád.
- i basa (1705) 370. — (1706) 377.
- i ház (1707) 384—5.
- i residens l. Pápai.
- i zsidók (1636) 164.
- Neckenmarkt** l. Sopronnyék.
- Nemeskér** hn. Sopron m.-ben (1659) 222, 226. — (1662) 250. — (1674) 289. — (1695) 321. — (1723) 471. — (1728) 503. — (1732) 548, 557. — (1734) 572—3. — (1735) 591, 596, 600. — (1739) 649.
- Neufeld** l. Lajtaújfalú.
- Neulengbach** hn. A. A.-ban (1640) 171. — (1648) 187.
- Neumarkt** hn. Sziléziában (1742) 671.
- Neu-Raussnitz** hn. Csehországban (1728) 505. — (1730) 513—4.
- i zsidó l. Gedalie, Joachim.
- Neustadt** l. Bécsújhely.
- Németújvár** vár Vas m.-ben (1705) 363—4.
- i varga l. Fuchs.
- Nikitsch** l. Füles.
- Nikolsburg** város Morvaországban (1619) 119. — (1728) 505. — (1730) 514—6.
- i kapitány l. Berg, Dielsteiner.
- i tüzvész (1730) 516.
- i városbíró (1660) 236.
- i zsidóbíró (1660) 236. — (1730) 516.
- i zsidó hitközség (1730) 516.
- i zsidók (1589) 80. — (1660) 236. — l. még Gerstl, Izrael, Pischker, Schmule.
- i zsidó mészáros (1577) 66.
- Nyitra** megye (1739) 642.
- i püspök l. Erdődy.
- i zsidók (1742) 671.
- nyulasi** (hn. Moson m.-ben) plébános l. Tankl.
- Ofen** l. Buda.
- Olaszka** hn. Vas m.-ben (1443) 27.
- olasz zsidó** l. Mózes.
- Oláhország** (1553) 55.
- Oroszország** (1553) 55.
- Oroszvár** (Kerlburg) hn. Moson m.-ben (1453) 30.
- óbudai zsidó** l. András.

- óbudai zsinagóga** (1735) 587.
Ódenburg l. Sopron.
Pailnstein l. Borostyánkő.
Palesztina (1735) 587.
Pangort l. Sopronkertes.
pannonhalmi konvent (1393) 14.
passaui püspök (1453) 31.
Páltava halastó Vasvár határában (1416) 24.
pápai főkapitány l. Eszterházy Pál.
Pecsenyéd (Petsching) hn. Sopron m.-ben (1633) 151—2.
 — *i* vám (1633) 157.
Pest város (1573) 61. — (1578) 68. — (1587) 76. — (1672) 282.
 — *i* zsidók (1587) 76.
Petersdorf l. Péterfa.
Petőháza hn. Sopron m.-ben (1731) 527. — (1732) 545. — (1735) 591.
Petrowitz hn. Sziléziában (1742) 671.
Petsching l. Pecsenyéd.
pécsi zsidók (1660) 239.
Péterfa (Petersdorf) hn. Sopron m.-ben (1662) 250.
pilisí apát (1374) 2.
Plumau hn. Pozsony m.-ben (1382) 5.
poseni (hn. Lengyelországban) zsidó rabbi fia l. Eleázár.
Policzka hn. Csehországban (1728) 505. — (1730) 513—4, 518. — (1731) 532, 535, 538.
 — *i* tanácsos l. Nespiessy.
Pozsony (Pressburg) város (1374) 2. — (1381) 3—4. — (1382) 5. — (1446) 28. — (1469) 34. — (1576) 62. — (1582) 71. — (1584) 73. — (1585) 74—5. — (1588) 77. — (1589) 78—80. — (1598) 82. — (1612) 89. — (1613) 90. — (1614) 93. — (1617) 99. — (1631) 136. — (1632) 147. — (1641) 171. — (1642) 172. — (1644) 181. — (1648) 185—7. — (1650) 191. — (1651) 194. — (1652) 196—7. — (1653) 198. — (1660) 236—7. — (1662) 250. — (1664) 260. — (1679) 296. — (1684) 302. — (1692) 314. — (1699) 336. — (1705) 369. — (1715) 425. — (1717) 427, 436—8. — (1718) 441. — (1721) 456—7. — (1722) 464. — (1723) 466, 469. — (1725) 479. — (1726) 486. — (1727) 487, 490, 496—8. — (1728) 502. — (1729) 505, 510. — (1731) 527, 534, 539, 542. — (1732) 544—5, 558. — (1733) 561, 563—4. — (1734) 576, 583, 585. — (1735) 588, 592—5, 599, 603, 605. — (1736) 619. — (1737) 621, 623—5. — (1738) 634. — (1737) 636—8. — (1738) 639. — (1739) 641—2, 653. — (1740) 658—660. — (1742) 668, 671. — *i* még Schlossberg.
 — *ban* asszonyoknak zálogra férje tudta nélkül zsidónak pénzt kölcsönözni nem szabad (1434) 25.
 — *ban* Judenhof (1374) 2.
 — *ban* zsidók nem lakhatnak és az országos vásárok kivételével nem kereskedhetnek (1589) 80. — (1598) 82. — (1677) 293.
 — *i* dűlő: Kirchenaukertek (1664) 260.
 — *i* Fehér Bárány vendéglő (1727) 499.
 — *i* felügyelő l. Szilvay.
 — *i* főpostamester l. Hirsch.
 — *i* fürdőslégények (1446) 28.
 — *i* helyettes városbíró l. Ecker.
 — *i* jogszokás (1374) 2. — (1585) 75.
 — *i* kalaposmesterek (1589) 80. — (1672) 283.
Pozsony-i kamara (1577) 65—6. — (1599) 83, 85. — (1654) 201. — (1672) 283. — (1715) 425. — (1717) 438. — (1718) 441. — (1737) 621. — *i* még követség.
 — *i* kamara elnöke l. Venier, tanácsosa l. Bornemissza.
 — *i* káptalan (1382) 5. — (1402) 18.
 — *i* követek (1446) 28. — (1453) 30—1.
 — *i* lakós l. Cacsiojan.
 — *i* mérő (1708) 391.
 — *i* mézszárosok (1648) 185.
 — *i* patikus l. Tamás.
 — *i* pénzverdei zsidók (1679) 296.
 — *i* polgármester l. Segner.
 — *i* polgárok (1381) 4. — *i* még Altenkhofer, Amser, Angrani, Assman, Ádám, Bayer, Bernát, Eilausínrock, Fatavius, Fleischacker, Frindsch, Fridrich, Gailsam, Gorotonicz, Hesslerné, Holstein, Jakab fia Mikdós, Jung, Kapu-menti, Karner, Kiper, Kochaim, Kramer, Künnigsfelder, Liebhardt, Mayrhofer, Mirey, Nagyszombati, Pacher, Pauschner, Pál fia Lőrinc, Pinkitzer, Poll, Reinprecht, Rotheiser, Schnabel, Somogyi, Stampf, Tóth, Trückl, Turner, Ulrik, Wöltel, Zeithuberné, Zillinger.
 — *i* tanács (1388) 10. — (1394) 15. — (1443) 26. — (1446) 28. — (1453) 30—2. — (1462) 33. — (1582) 70. — (1585) 74—5. — (1589) 78—80. — (1598) 82. — (1613) 90. — (1614) 93. — (1617) 99. — (1631) 136. — (1632) 147. — (1651) 194. — (1677)

293. — (1679) 296. — (1684) 302.
- *i* tanácsosok l. Grmitl, Liechtenberger, Schrembsner, Stern.
- *i* tímárok (1648) 186—7.
- *i* út (1718) 446.
- *i* vámos l. Fortun.
- *i* városbíró (1450) 29. — (1583) 71. — (1588) 77. — (1612) 89. — (1648) 185—7. — (1650) 191. — (1652) 196. — (1653) 198. — (1672) 283. — l. még Jakob, Raneis, Tuzenthaler.
- *i* városi szabadság (1589) 80.
- *i* vásár (1672) 283. — (1734) 583.
- *i* vásárbíró (1596) 82.
- *i* zsidóbíró l. Pehem.
- *i* zsidó házak és zsinagóga kifosztása (1446) 28.
- *i* zsidó hitközség szégyényügyi és luxus elleni határozatai (1766) 675.
- *i* zsidók (1453) 31. — (1718) 446. — (1722) 464. — (1735) 588. — l. még Aserl, Höschel, Jakob, Lesier, Märichlein, Muschel, Wolf.
- *i* zsidók követelései után kamatot nem kell fizetni (1453) 31.
- *i* zsidókra vonatkozó oklevél (1453) 30.
- *i* zsidókönyv (1469) 34.
- *i* zsinagóga (1735) 588.
- Pozsony megye** bírói széke (1735) 601.
- hatósága (1738) 640.
- közgyűlése (1699) 336. — (1717) 440. — (1723) 469. — (1725) 479. — (1726) 486. — (1727) 490, 498. — (1728) 502.
- *ben* a zsidók a megyének adóznak (1726) 486. — (1733) 562.
- *ben* a zsidók összeírandók (1725) 479. — (1727) 498. — (1728) 502.
- a csavargó zsidókat nem tűri (1736) 615.
- *i* alispán l. Palugyay, Schlossberg, Sigray.
- *i* alszolgabíró l. Verébely.
- *i* esküdtek l. Andreánszky, Duchon, Ernyei, Fendray, Kondé, Palugyay, Sántha, Szeghy, Székely, Verébely.
- *i* főszámvevő l. Kerkes.
- *i* jegyző l. Palugyay.
- *i* szolgabíró l. Balogh, Bokor vagy Bokros, Ghillany, Orbán, Pexa, Platty, Somogyi, Stermánszky, Szüllő, Verbóy.
- *i* ügyész l. Csiba, Jeszénák.
- Pósfa** hn. Pozsony m.-ben (1740) 657.
- Pótharaszti** puszta Nagykörös határában (1682) 299.
- Pösing** l. Bazin.
- Prága város** (1617) 98. — (1728) 505. — (1730) 513, 518, 520.
- *i* tanácsos l. Pasetzky, Wirl.
- Prága-Újbáros** (1729) 505. — (1730) 513, 518. — (1731) 532, 533, 538.
- *i* bíró l. Poker.
- *i* fellebbviteli törvényszék (1730) 513, 518, 520. — (1731) 533, 535, 538, 540—1.
- Prellenkirchen** hn. A. A.-ban (1648) 186.
- Pressburg** l. Pozsony.
- Püspöká** hn. Vas m.-ben (1413) 21.
- Rab** l. Győr.
- Raguza város** Dalmáciában (1651) 195.
- Rausnitz** hn. Csehországban (1728) 505.
- *i* zsidó iskola (1728) 505.
- *i* zsidók (1728) 505. l. még Herschl.
- Rába folyó** (1416) 24. — (1692) 314.
- Rechnitz** l. Rohonc.
- Regelsbrunn** hn. A. A.-ban (1644) 181.
- reicheni** (hn. A.-ban) savanyúvíz szállítása vámvám- és harmincadmentes (1714) 419.
- Récény** (Ritzing) hn. Sopron m.-ben (1615) 94.
- Répcé folyó** (1703) 351.
- Répcemicse** (Ströbersdorf) hn. Sopron m.-ben (1731) 537, 543.
- *i* bíró (1731) 523. — l. még Pfeifer.
- *i* börgyár (1728) 501. — (1731) 530. — (1732) 550.
- *i* lakós l. Precz.
- *i* tanító l. Kampics.
- *i* zsidó l. Mózes.
- Ritzing** l. Récény.
- Rohonc** (Rechnitz) hn. Vas m.-ben (1690) 312. — (1697) 327. — (1699) 339. — (1716) 431. — (1732) 556. — (1739) 643, 648.
- *i* lakós l. Varró.
- *i* tisztartó (1695) 320.
- *i* zsidók (1700) 342. (1704) 356. — (1732) 546. — (1734) 568. — (1735) 586. — (1739) 655. — (1741) 664. — l. még Ábrahám, Ensl, Fülöp, Göczl, Hecht, Herman, Jakob, Lammer, Lázár, Leb, Mayer, Mózes, Natl, Salamon, Schäpsl, Schmule, Weiler.
- *i* zsidó szücs (1690) 312. — (1741) 665, 670.
- Rorbok** l. Sopronnásasd.
- rotenturmi** vámvám Bécsben (1631) 142.
- Rovenszkó** hn. Nyitra m.-ben (1742) 671.
- Rozsnyó** hn. Gömör m.-ben (1707) 385.
- Sajtoskál** hn. Sopron m.-ben (1666) 272.
- *i* vásár (1666) 272.
- Sancta Maria** l. Somorja.

- Sankt Johann** I. Morvaszentjános.
- Sankt Martin** I. Sopron-szentmárton.
- Sassin** I. Sasvár.
- sasvári** (Sassin, hn. Nyitra m.-ben) zsidó I. Mózes.
- Sauerbrunn** I. Savanyúkút.
- Savanyúkút** (Sauerbrunn) hn. Sopron m.-ben (1633) 153.
- Savitenz** hn. Corsica szigetén (1740) 657.
- Sárosatak** vár (1636) 167.
- Sárvár** vár Vas m.-ben (1385) 6. — (1386) 7. — *-i* várnagy I. Doncs. — *-i* zsidó vámos (1658) 219.
- Schapring** I. Csepreg.
- Schellendorf** hn. Pozsony m.-ben (1382) 5. — (1402) 18.
- schlossbergi** (Pozsony külvárosa) ház (1729) 510. — (1731) 539. — Agrani-féle (1735) 603. — (1737) 629. — kék ház (1731) 539. — Omassmayer-féle (1731) 539.
- *-i* polgár I. Fink.
- *-i* zsidók I. Assur, Fajt, Hirschl, Izsák, Jakab, Lázár, Mentzel, Mihály, Puttenheimb, Salamon, Simon, Sussman.
- *-i* zsidóbíró I. Oppenheimer.
- Schütt** I. Csallóköz.
- Seztenárka** nevű árok Vasvár határában (1416) 24.
- sényei** (hn. Zala m.-ben) erdő (1753) 673.
- Sérc** (Gschliess) hn. Sopron m.-ben (1735) 591. — *-i* tanító (1735) 591. — *-i* zsidó vámos (1684) 302.
- Siklósd** (Zigklin) hn. Sopron m.-ben (1633) 152.
- Simaháza** hn. Sopron m.-ben (1734) 574. — *-i* lakós I. Nagy.
- Somlyó** hn. Szilágy m.-ben (1707) 388.
- Somorja** (Sancta Maria) hn. Pozsony m.-ben (1717) 440. — (1727) 490. — (1728) 505. — (1735) 601.
- Sopron** (Ödenburg) város (1657) 213. — (1703) 353. — (1712) 407. — (1713) 409. — (1714) 421. — (1715) 425. — (1717) 434—5. — (1718) 441, 446. — (1719) 452. — (1727) 499. — (1728) 500—1, 503. — (1730) 519. — (1731) 524, 530—1, 543. — (1732) 544, 554, 560. — (1734) 569, 579, 580. — (1736) 612, 619. — (1737) 625, 627—8, 630. — (1739) 642, 646, 651, 653.
- nem engedi be a zsidókat (1739) 650—1, 653.
- ostroma (1737) 625, 627.
- *-ban* és falvaiban zsidók csak vásárok idején kereskedhetnek (1657) 213.
- *-ban* keresztény ösze-
reszek és házalók csak a városbíró engedélyével házalhatnak (1657) 213.
- város közönsége (1413) 22.
- *-i* ev. lelkészek I. Lang, Schubert.
- *-i* főispán I. János fia Miklós, Széchi.
- *-i* kereskedők társulata (1657) 213.
- *-i* polgárok I. Borsiczky, Eisner, Endres, Fekete, Grad, Gschray, Höcker, Il-sung, Kleinrath, Kollman, Lindner, Neubauer, Niessné, Perger, Poch, Poor, Putz, Sobitsch, Tulmon, Türk, Werhowsky, Zoanna.
- *-i* polgármester (1738) 613. — I. még Zoanna.
- Sopron-i** postamester I. Greiner.
- *-i* rab asszony (1666) 274.
- *-i* Szent György templom a jezsuiták birtokában (1698) 335.
- *-i* szücsasszony (1690) 311.
- *-i* tanács (1528) 46. — (1739) 651.
- *-i* tanácsosok I. Nátl, Prisoman, Reisinger, Treusl, Wagner.
- *-i* timárok (1728) 503.
- *-i* vargák (1732) 550—1.
- *-i* városbíró I. Wachsmann, Wohlmuth.
- *-i* városi aljegyző I. Faut.
- *-i* városi jegyző I. Luckner, Serpilius.
- *-i* városkapitány I. Paur.
- *-i* városplébános I. Pock.
- *-i* vásárok (1657) 211. — (1659) 223. — (1735) 591. — (1753) 673.
- *-i* zsidók (1413) 22. — (1528) 46. — I. még Manusch.
- *-i* zsidók már 600 év óta élnek Sopronban (1528) 45.
- Sopron** megye hatósága (1730) 513, 520. — (1735) 608. — (1739) 644, 649, 650, 652.
- házi pénztára (1702) 349.
- jegyzőkönyve (1737) 627.
- közgyűlése (1659) 224. (1674) 289. — (1695) 321. — (1700) 345. — (1702) 348. — (1728) 503. — (1735) 598. — (1739) 646, 651, 653. — I. még követség.
- törvényszéke (1735) 600.
- *-i* alispán I. Bezerédy, Nagy, Zeke.
- *-i* alispán helyettes I. Szemerey.
- *-i* aljegyző I. Nagy.
- *-i* esküdt I. Bakony,

- Bilakovics, Blitnar, Darás, Deszpot, Ebergényi, Hegedős, Kandi, Komáromi, Kürtösy, Lukinics, Mesterházy, Nagy, Pályi, Simaházi, Szabó.
- *-i* főszámvevő I. Bilakovics, Madarász, Pogács, Wulkovicz, Zichy.
- *-i* jegyző (1695) 321. — *-i* még Rabby.
- *-i* szolgabíró (1656) 208. — *-i* még Beleznay, Bolla, Kecskés, Kéry, Korlatovics, Kürtösy, Miskey, Nagy, Pásztory, Vörös, Zeke.
- *-i* zsidók (1739) 650.
- Sopronkeresztúr** hn.
Sopron m.-ben (1728) 500. — (1731) 525, 528, 531. — (1732) 548, 553. — (1735) 595—6. — (1739) 652.
- *-i* tisztartó I. Boda.
- *-i* zsidók (1722) 464. — (1739) 655. — *-i* még Jakab, Löbl.
- Sopronkertes** (Pangort) hn. Sopron m.-ben (1674) 289.
- Sopronnádasd** (Rorbok) hn. Sopron m.-ben (1674) 289.
- Sopronnyék** (Neckenmarkt) hn. Sopron m.-ben (1668) 278. — (1699) 341. — (1723) 468. — (1732) 548. — (1734) 582. — (1735) 591.
- *-i* droguista I. Solderer.
- *-i* kádár I. Leopold.
- *-i* kereskedő I. Pehm.
- *-i* kovács I. Bernhardt, Wölfel.
- *-i* mézárós I. Lábos.
- *-i* sütőmester I. Volnhofer.
- *-i* szappanfőző I. Saboneth.
- *-i* tisztartó I. Uchlarik.
- *-i* zsidó I. Scheuch.
- *-i* zsidó vámos (1657) 211. — (1659) 223—4.
- (1660) 237. — *-i* még Aron, Mózes, Salamon.
- Sopronszentmárton** (Sankt Martin) hn. Sopron m.-ben (1571) 58—9. — (1662) 250.
- *-i* harmincadhivatal (1619) 110, 113.
- *-i* harmincados (1599) 83. — (1617) 98. — *-i* még Baumgartner.
- *-i* kardcsiszár (1615) 94.
- *-i* lakós I. Paur.
- *-i* zsidó vámos (1654) 201. — (1659) 224. — (1660) 228—31, 233, 237.
- Spanyolország** (1651) 195.
- Stajer** kereskedők (1614) 91/2.
- Stomfa** vár Pozsony m.-ben (1632) 147. — (1648) 187. — (1727) 488.
- *-i* jószágigazgató I. Kovács.
- *-i* zsidók (1730) 517.
- *-i* zsidó vámos (1631) 136. — (1632) 147.
- Ströbelsdorf** I. Répce-micske.
- Strzylka** hn. Csehországban (1728) 505.
- Szempe** hn. Pozsony 29.
- Sümeg** hn. Veszprém m.-ben (1717) 439.
- szakolcai** (hn. Nyitra m.-ben) Fekete Sas vendéglő (1742) 671.
- szalonaki** (hn. Vas m.-ben) zsidó I. Schäpsl.
- Szamosújvár** város (1623) 133.
- szárazvámi** (Milidorf, hn. Sopron m.-ben) zsidó vámos (1714) 421.
- Szászváros** hn. Hunyad m.-ben (1705) 370.
- Szempe** hn. Pozsony m.-ben (1717) 440.
- Szenice** hn. Nyitra m.-ben (1742) 671.
- *-i* zsidó I. Antscherle.
- Szentgotthárd** hn. Vas m.-ben (1718) 446.
- *-i* tisztartó I. Petrák.
- *-i* vám (1718) 446.
- szentgróti** (hn. Zala m.-ben) zsidó I. Adám, Illés.
- Szenggyirót** vár Zala m.-ben (1443) 27.
- Szentmargitbánya** (Margaléta) hn. Sopron m.-ben (1660) 237.
- Szentmihályfalva** hn. Vas m.-ben (1443) 27.
- *-i* jobbágy I. Bálint.
- Szepes** vár (1551) 51.
- *-i* kamara (1599) 84.
- Szered** hn. Pozsony m.-ben (1721) 455.
- *-i* plébános I. Lethenyei.
- *-i* zsidó I. Löbl, Marek, Mózes.
- *-i* zsidó vámos (1718) 443. — *-i* még Mózes.
- Szerém** (Syrmien) város (1703) 354.
- Szécsény** hn. Vas m.-ben (1386) 7.
- Székesfehérvár** város (1502) 36.
- Széleskút** hn. Sopron m.-ben (1660) 237.
- Szilágyság** Erdélyben (1642) 173.
- Sziria** (1735) 587.
- Szlavónia** (1739) 642.
- Szombathely** város (1631) 138. — (1699) 338.
- *-i* bíró I. Jancziok.
- *-i* esküdt I. Pozsgay, Rusich.
- *-i* polgár I. Hollósi, Kados, Vasvári, Zalay.
- *-i* városi jegyző I. Balogh.
- Teben** I. Dévény.
- Temesvár**, vár (1708) 391.
- *-i* aga I. Osman.
- tinnini** püspök I. Egervári.
- Tirnavu** I. Nagyszombat.
- Tisza** vidéke (1739) 642.
- Tótfalu** hn. Pest m.-ben (1390) 12.
- Törökország** (1651) 195. — (1734) 583. — (1735) 587, 600.
- Trencsén** megye (1739) 642.
- Turóc** megye (1739) 642.

Udovány hn. Nyitra m-ben (1742) 671.
újbudai zsidók (1735) 587.
Ungrisch Neustädtl l. Lípótvár.
uradischí (hn. Nyitra m-ben) zsidó l. Löbl.
varasdi kereskedő (1619) 104, 110, 116.
Vas megye (1413) 21. — (1524) 43. — (1533) 49. — (1659) 224.
 — hatósága (1443) 27.
 — közgyűlése (1409) 20. — (1655) 202.
 — *-i* alispán l. Henczel-fy, Rumi, Sibrik, Vathay.
 — *-i* főispán l. János fia Miklós, Széchi.
 — *-i* szolgabíró l. Boczor, Poghi, Veres.
Vasvár hn. Vas m-ben (1385) 6. — (1386) 7. (1387) 9. — (1393) 13—4. — (1399) 17. — (1406) 19. — (1409) 20. (1413) 21. — (1414) 23. — (1416) 24. — (1498) 35. — (1524) 43.
 — *-i* bíró l. Bodoló, Csepa, János, Mihály.
 — *-i* esküdt l. István.
 — *-i* éneklőkánonok l. Lukács, Tamás.
 — *-i* kánonok l. Dencsi, Éliás, Hollósi, János, Kardos, László, Márk, Mihály, Némai, Pál, Pápóci, Péter, Tilaji.
 — *-i* káptalan (1385) 6. — (1386) 7—8. — (1387) 9. — (1390) 11. — (1393) 13—4. — (1399) 17. — (1406) 19. — (1413) 21. — (1414) 23. — (1416) 24. — (1443) 27. — (1498) 35. — (1515) 38. — (1524) 43. — (1533) 49. — (1731) 524.

Vasvár-i káptalani dékán l. Pál.
 — *-i* örkanonok l. István.
 — *-i* polgárok l. Angyal, Árus, Balázs, Bálint, Berchtold, Bertalan, Bertók, Bodoló, Ceh, Csiz, Czikus, Demeter, Fatha, Fejér, Fekech, Ferdős, Fiú, Gerencsér, Gersei, Herle, Jakab, János, Kacsó, Kismakvai, Konya, Mészáros, Mihály, Molnár, Ór, Pap, Papi, Pataki, Pál fia Gergely, Pető, Ravasz, Sclavus, Seres, Siket, Sipos, Szekér, Szentes, Szita, Szöllős, Tóth, Vak, Vasvári, Veres.
 — *-i* prépost l. Egyed, György, Kisoszkói, Mihály.
 — *-i* Szent Kereszt kolostor (1416) 24.
Velence város (1651) 195.
Veperd hn. Sopron m-ben (1662) 250.
 — *-i* bíró l. Drescher.
 — *-i* zsidó vámos (1653) 197. — (1654) 200. — (1656) 208. — l. még Trieffel.
Veszprém város (1510) 37.
 — *-i* egyházmegye (1510) 37.
 — *-i* püspök l. Acsády *vidvami* (hn. Nyitra m-ben) zsidó l. Salammon.
Visegrad vár (1416) 24.
Vorau hn. Stájerországban (1717) 436.
 — *-i* vászonkereskedő l. Putz.
Vödric hn. Pozsony m-ben (1382) 5.
 — *-i* malom (1640) 171.
Vöröskő (Bibersburg) vár Pozsony m-ben (1640) 171. — (1648) 187. — (1742) 671.

Vradistya hn. Nyitra m-ben (1742) 671.
Wien l. Bécs.
Wojnitz hn. Csehországban (1648) 187.
Wolfsmath hn. A. A-ban (1644) 181.
wolfsthalí (vár A. A-ban) tisztartó l. Lackner, Zehenberger.
 — zsidók (1650) 191. — (1664) 260.
Zala megye (1515) 38.
 — *-i* alispán l. Hosszúthóti, Ördög.
 — *-i* bíró l. Opus.
 — *-i* főispán l. Gersei.
 — *-i* jegyző l. Ormándy.
 — *-i* szolgabíró l. Gombos.
zalai konvent (1399) 17.
Zákány hn. Zala m-ben (1416) 34.
Zemendorf l. Zemenye.
zemenyei (Zemendorf, hn. Sopron m-ben) búcsú (1528) 42.
Zigklin l. Siklósd.
Zillingdorf hn. A. A-ban (1631) 141—2.
Zindorf l. Cinfalva
Zsidófelde hn. Vas m-ben (1385) 6. — (1386) 7—8. — (1387) 9. — (1390) 11. — (1393) 13. — (1399) 17. — (1406) 19. — (1413) 21. — (1414) 23. — (1416) 24. — (1443) 27. — (1498) 35. — (1515) 38.
 — területén várkastély (1393) 13.
 — területén zsidók temetője (1393) 13.
 — *-i* bíró l. Molnár.
 — *-i* jobbágyok l. Beke, Bene, Böröck, Demeter, Fabri, Hidvégi, Németh, Ravasz.
Zsidóvár vár Krassó-Szőrény m-ben (1660) 238.

III., TÁRGYMUTATÓ — INDEX REALIUM

- abrak** 144.
abroncs 471
adás-vétel 1—2, 5, 40,
 70, 74, 100, 104, 171—
 2, 188, 192, 214, 234—
 5, 246, 301, 351, 369,
 374, 484, 508, 558,
 583, 603, 638, 659.
adó 11, 38, 55, 241—2,
 246, 348, 578, 582, 623,
 668. — elengedés 517.
adóslevél 129, 174, 196,
 325, 330, 403, 415, 436,
 468, 554.
adósság 2—5, 31—4, 39—
 41, 57, 60, 64, 70—3, 78
 —80, 100—2, 106, 108,
 110—2, 114—8, 123,
 126—8, 132, 134, 165,
 175, 178, 180, 183, 188
 —9, 192, 194, 198, 209
 —10, 215, 217—8, 221,
 225, 262, 264—7, 274,
 277—8, 280, 282, 287,
 303, 305—6, 317, 321,
 327—30, 337, 362, 397
 —400, 413—4, 420, 422,
 424—5, 428, 430—3,
 436, 438, 443, 446,
 448, 450—1, 455, 458—
 60, 462, 467, 474, 481—
 4, 487—9, 495—6, 500,
 504, 507—8, 512, 515,
 519, 521—2, 524—5,
 529, 531, 536, 539,
 542—3, 545—53, 568—
 70, 596, 612, 616—7,
 621, 633, 639, 648, 655,
 661—2, 664—5, 669—
 70.
ajándék 158, 267.
alma 471.
arany, nemes fém 423,
 472.
arany pénzem 306, 354,
 376, 383, 421, 568, 585,
 595, 659. — körmöci
 673.
arany nemű 227.
arany és ezüstereske-
 dés 276, 285.
aranyfonál 40.
aranylánc 456—7, 492—
 3. — velencei 40.
aratás 1.
asztalterítő 580.
ágyhuzat 547.
ágyú 241.
árenda l. haszonbér.
árpahordás 299. — vá-
 sárlás 295, 301.
áru 3, 40, 42, 55, 62, 71,
 76, 82—5, 95—6, 137—
 9, 150—1, 171, 197,
 201, 326, 344, 369,
 383, 421, 423, 451, 467,
 471, 482, 494, 496,
 539, 547, 570, 578,
 580, 596, 612, 623.
árusítás 648.
átruházás 576.
barchet 471, 638. —
 augsburgi 40.
bánatpénz 609, 673.
bársony 475.
becslés 493, 525, 530, 553,
 583, 595.
becsületsértés 99.
betáblázás 506, 511.
betegség 115.
Bethlen felkelés 178.
béke 113.
bélés 312, 471, 483. —
 posztó 40.
bírói ítélet l. ítélet
bírság 24, 139, 141—2, —
 levél 24.
birtokcsere 6—7. — osz-
 tály 317, 330, 546. —
 vesztés 24. — vétel
 22.
birtokbaiktatás 13, 17,
 19. — visszaiktatás
 17.
bizonyosság 29, 34, 64, 70,
 201, 443. — levél
 449—51, 475, 494—5,
 515—6, 534, 557, 574,
 592—4, 608, 624.
Bocskai felkelés 138.
bolt 339, 629.
bor 144—5, 288, 314, 328,
 356, 360, 420, 489,
 504, 511, 521, 529,
 531, 543, 553, 579—
 81, 587, 629, 667. —
 kóser 472.
boreladás 651, 673. —
 kimérés 38, 648. —
 vétel 37. — vásárlási
 engedély 16.
borjúbőr 471, 530, 655. —
 hús 579, 580, 618.
bors 40.
botbüntetés 663.
börtönbevetés 15, 27, 28,
 32, 57—9, 84, 112, 127,
 129, 152, 172, 198, 274,
 368, 439, 440, 490, 505,
 513—4, 516, 518, 520,
 535, 541, 591, 657, 659,
 663.
bőr 84—5, 316, 471, 483,
 501, 511, 523, 529—31,
 543, 550, 552, 579, 580,
 586, 667.
bőrféleségek: bélés 617,
 631. — fontbőr 521,
 530. — hód 65, 83,
 86. — kordován 617,
 631. — német bőr 521.

- nyest 83. — róka 83. — sapka 663. — szattyán 547, 585, 593, 595, 603, 617, 631. — vidra 86.
- brokát** 369.
- bunda** 30, 34, 475.
- burgrecht** l. haszonbér.
- búza** 391, 455. — kereskedés 301.
- büntetés** 115, 279, 334, 673, 675.
- cérna** 471, 483.
- cipő** 144—5.
- cobolyprém** 558, 579.
- cukor** 579, 580. — kanalis 40.
- csalás** 172.
- csapat** 27.
- csempészés** 95—7, 150, 283.
- csigázás** 671.
- csipke** 244, 423, 666.
- csizma** 158, 207, 214, 246, 275, 471.
- csőcselék** 28.
- csuklya** 34.
- damaszt** 84, 423.
- dénár**, pénznem 137—8, 144, 151, 275, 332, 369. — l. még font és forint.
- discreció** 446.
- disznó** 250.
- díván** a török szultánnál 373.
- dohány** 663.
- dolmány** 197, 267.
- dukát**, pénznem 112, 139, 141—2, 172, 505, 603, 657.
- edény** 83.
- eke** 574.
- elégtétel** 27, 32—3, 185.
- elismervény** 34, 123, 446.
- elkobzás** 65—6, 71, 83—5, 97, 262, 283, 312, 323, 353, 395, 613. — alól mentesítés 421. — feloldás alóla 264.
- elszámolás** 40, 42, 78—9, 115, 132, 278, 288, 352, 367, 386, 436, 439, 446, 471, 504, 510, 539, 545, 548, 553, 558, 579—81, 618, 620—1, 631—2.
- engedmény** 509.
- ereklye** 24.
- erkölcstelenség** 440.
- eskü** 24, 72, 138, 308—9, 311, 462, 548—9, 580—1, 583, 585, 595, 603, 629, 663. — elengedése 309.
- eső** 69.
- ezüst** 34, 446, 521, 571.
- ezüstnemű** 90, 93, 161, 227, 321. — doboz 457, 493. — kanál 308—9. — kereszt 489.
- ékszer** 172, 588, 605, 671.
- élelem** 135, 145, 160, 173, 214, 424. — beszerzés 439.
- fa** 207, 214, 220, 299, 501, 579, 580. — vágás l.
- faolaj** 483, 579. — kereskedés 323, 395.
- faggyú** 618, 620, 632.
- fazék** 267.
- fátyol** 95—6, 137, 369, 471.
- fejtő** 246.
- felakasztás** 74.
- fellebbezés** 250, 548, 572, 595—6, 598, 600.
- felszólítás** 217.
- feltartóztatás** 64, 151—3, 421, 612.
- fenyegetés** 75, 178, 257, 438.
- figyelmeztetés** 28, 31, 175, 208, 321, 341, 488.
- fillér** 50, 104, 138, 421.
- foglaló** 172, 673.
- folyamodvány** 139, 141—2, 225, 254, 258, 267—8, 271, 293, 296.
- font**, pénznem 2, 39—42, 44, 48.
- forint**, pénznem 2—3, 17—8, 22, 27, 30—2, 34, 38, 49, 50, 55, 62, 66, 70, 72, 74, 101—2, 106, 108, 111, 115—8, 123, 126—9, 132, 137, 139, 151, 158, 161—3, 169, 178, 188—90, 194, 198, 201, 209—10, 214—5, 223, 227, 250, 266—7, 271, 274, 278, 282, 287—8, 299, 300, 305, 317, 323—4, 327—30, 332, 344—5, 348—50, 352, 357, 360, 362—5, 367, 369, 375, 391—3, 395—400, 403, 405—6, 408—415, 420, 422—6, 428, 430, 432—3, 435—6, 438, 444, 446—8, 451—2, 454—6, 458—63, 465, 467—8, 471—5, 481—4, 487, 489, 493, 496, 500—1, 504—9, 511—2, 517, 519, 521—2, 525, 529—31, 536, 539, 543, 546—8, 551—4, 557—9, 563, 566, 568—9, 570—2, 575—80, 582—3, 585, 591, 594—6, 599, 601, 603, 605, 609, 614, 616—8, 620—1, 623, 627—33, 635, 638—9, 641, 655—7, 659, 661—6, 669—73.
- fosztogatás** 28.
- fuvar** 133, 553.
- fűszer** 40, 579, 580, 642.
- fűző** 505.
- gabona** 21, 23, 356, 433, 439, 495, 504. — betakarítása 19.
- garas**, pénznem 99, 157, 201, 294—5, 299, 306, 308, 558.
- gomb** 471, 483, 489.
- gonosztevők** 20.
- gyapjú** 95—100, 102—5, 107—111, 113—6, 119, 122—5, 128, 132, 134, 137, 151, 157, 174—5, 177—8, 183, 188, 192, 218, 227, 244, 262, 328, 428, 458, 462, 467, 471, 662. — szerződés 342.
- gyámság** 631.
- gyeplő** 40.
- gyermekágy** 407.
- gyilkosság** 4, 21.
- gyolcs** 471, 483. — gallér 40. — kindil 40.
- gyömbér** 40.
- gyöngy** 493.
- gyűrű** 40, 50, 489, 493.
- had** hírek 378.
- hadserg** élelmezése 322.

- hagyatéki* leltár 193, 205, 209, 270, 273, 300, 305, 398—400, 414, 460, 474, 568, 633, 661—2, 664—5. — tárgyalás 420, 507.
- hal* 579.
- hamuégítés* 673.
- harisnya* 471, 475.
- harmincad* 30, 83, 95, 264, 326, 585, 595.
- harras* 40.
- haszombér* 2, 161, 169, 170, 227, 271, 275, 280, 323, 367, 405—6, 412, 446, 501, 529, 539, 543, 559, 571, 575, 577—8, 618, 620, 623, 632, 656, 673. — bérbeadás 338, 347, 395, 444, 446. — engedmény 410—1.
- hatalmaskodás* 21, 23, 27, 49, 148, 197, 203, 229, 237, 250, 259, 283, 356, 574.
- határ* elkülönítés 9. — járás 9, 24. — járó oklevél 14.
- ház* 1—2, 10, 12, 21, 27, 35, 43—4, 46, 49, 63—4, 68, 71, 88, 174, 221, 266.
- házalás* 168.
- héring* 203.
- hídvám* 419.
- hírek* 28.
- hírnök* díja 29.
- hítség* 24.
- holt* test 52.
- hordó* 455, 504.
- hús* 144—5, 579, 618, 620, 632, 667.
- illetékesség* 33, 120—1, 126—9, 180.
- imádkozás* 69.
- ingóság* 433, 451, 521.
- írás* 1.
- istálló* 505. — bér 40.
- ítélet* 3, 13, 16—7, 19, 32, 125, 128, 130—1, 188, 250, 262, 288, 413, 451, 428—9, 531, 542—3, 550, 572, 586, 595—6, 600—1, 605. — le-
vél 24, 604.
- járványos* betegség 236.
- jegyzék* 90.
- jelentés* 36, 96—7, 105, 107, 109—111, 113, 116, 151—2, 157, 195, 229, 237, 279.
- jobbágy* szabad költöz-
ködése 38. — telek 7, 13, 17.
- Jonatán* b. Uzziel Tar-
guma a Profétákhoz 51.
- juh* 356, 471, 618, 620. —
bőr 471, 583, 609. —
hús 580, 618.
- juhászat* 104.
- kabát* 34, 267, 471.
- kalap* 34, 174—5, 210,
266—7. — forma 267.
- kamat* (uzsora) 33—4,
50, 64, 72, 90, 93,
128—9, 282, 295, 321,
327—330, 352, 360,
362, 365, 403, 432—3,
454, 488, 500—1, 506,
521—2, 524, 529, 536,
539, 543, 553—4, 558,
569, 572, 576, 596,
635, 639.
- kapca* 158, 214.
- kapocs* 50, 471, 483.
- kard* 393, 405—6.
- karton* 483.
- kasza* 574.
- katona* kíséret 167. —
mundérok 417—8.
- káposzta* 579.
- károkozás* 300, 663.
- kávé* 579, 580.
- kelengye* 487.
- kenyér* 59, 334.
- Kereskedés* 80, 588, 667.
- kert* 267.
- kezesség* 64, 125, 175,
177—8, 250, 277, 591,
663.
- kérvény* 102, 104, 116,
120, 122—4, 218, 426,
589, 597—8, 650—1.
- kés* 42, 163, 207, 214, 234,
246, 505.
- kihallgatás* 150, 274, 657,
659, 660.
- kimentés* 119, 123, 142,
176, 179.
- kinzó* vállalatás 94, 171,
535, 538, 540—1.
- királyi* gubernium 293.
kancellária 31. — ud-
var 30—1.
- kivégzés* 94, 171, 513, 518,
520, 532—3, 535.
- kocsi* 579. — kocsis ru-
ha 579, 580.
- korcsmá* 432, 505.
- kölcsön* 40, 44, 50, 90,
93, 95—6, 199, 207,
214, 220, 275, 295, 299,
343, 345, 348—9, 363—
6, 384, 391—2, 408—9,
426, 454, 461, 463, 465,
506, 511, 554, 558, 563,
572, 576, 591, 625—8,
635, 641.
- költség* 29, 64, 73, 125—
6, 198, 207, 275, 413,
425, 436, 521, 524, 536,
543, 594, 596.
- köntös* 407.
- könyv* 162. — könyvtár
51.
- körözés* 497, 499, 505,
671—2.
- körtefa*, vad 24.
- köszvény* 434.
- kötelezettség* 112.
- kötelezvény* 404, 422,
430, 432—3, 454, 465,
512, 550, 552—3, 569,
570, 576, 596, 605, 616.
- követség* a nádorhoz
148—51, 153, 156. —
a pozsonyi kamará-
hoz 201, 237. — a
zsidók kereskedése
végett 285, 291. —
Batthany grófhöz
284. — Eszterházy
Pálhoz 228—9, 233,
237, 279. — Nádasdy
Ferenc grófhöz 182.
— Sopron megye köz-
gyűlésére 224.
- közbenjárás* 58—60, 64,
67, 73—5, 78—80, 82,
89, 99, 134, 136, 147,
150, 168, 171—2, 181,
185—8, 190—1, 196,
198, 200, 221, 244,
256, 260, 262—4, 269,
276, 285, 291, 298, 302,
325, 337, 339, 353, 359,
368, 402, 425, 430—1,
437—8, 466, 470, 527,
536, 542, 560.
- krajcár*, pénznem 40,
99, 137—9, 316, 657,
675.
- kuruc* háború 412.
- kutya* 505.

- lant 29.
láda 267.
lefoglalás 99, 105, 136,
147, 150, 370, 511, 521,
529, 531, 536.
lepedő 62, 210.
letiltás 62, 71, 77, 104,
107—8, 110—2, 114,
116, 122—3, 126, 128,
189, 585. — alóli fel-
oldás 190.
levél 28, 75, 78—80, 115,
146, 223, 262, 372,
377—81, 394, 603.
létra 505.
liszt 391—2.
lopás 74, 94, 191, 260,
276, 657—660.
lopott holmi 161, 311.
lottó cédulák 511.
ló 1, 21, 38, 40, 99, 115,
133, 137, 159, 181, 203,
370, 433, 436, 501,
574—5, 671. — bőr
471, 530. — legeltetés
a tilosban 35. — őr-
zés 1. — szerszám
357, 379—80.
lúd 471.
- magszakadás** 22.
magyar kancellária 438,
446, 513, 520, 531, 535,
540, 625, 627—8, 630,
646, 651. — királyi
helytartótanács 476—
9, 497—9, 502, 505,
544, 559—61, 591, 606,
608, 610—1, 615, 619,
622—3, 625, 627, 642.
644, 653, 668, 671—2.
— udvari kamara
424.
macacsság 24.
malom 7.
márka, pénzegység 24.
— súly 34.
megegyezés 5, 24, 115,
132, 165, 225, 316,
513, 614, 637, 639.
meghatalmazás 194.
megidézés 77, 103, 106,
108, 111, 116, 118—
20, 123, 125, 139—43,
151, 314.
megölés 301.
megtorlás 62, 134, 244,
325.
megverés 21, 43, 470.
menlevél 4, 28,
550, 552—3, 572, 583,
600—1, 605, 616.
perköltés 369, 432—3,
451, 455, 467, 512, 525,
548, 553, 572, 595,
599—601, 616.
pestis 296, 395, 412, 426,
459, 642—4, 651.
petrezselyem 144, 580.
péNZ 77, 114, 119, 125—
6, 128, 197, 221, 316,
322, 544. — elásása
178. — hamisítás 441.
pince 529—31.
pipa tajtékából 657, 659.
pisztoly 505, 532.
pokróc 574.
poltrán, poltura, pénz-
nem 301, 391, 577.
porta, török kormány
388.
posztó 40, 42, 72, 95—6,
150—1, 223, 274, 367,
421, 423, 471—2, 482—
3, 558, 580, 659, 667.
posztófélék: abaposztó
370, 387, 390—1. —
Fridberger 40. — hol-
land 482, 579. —
hosszú müncheni 40.
— Iglér 40. — olasz
40, 42, 48. — purpu-
ranisch 40. — rövid
nürnbergi 40. — szil-
léziai 42. — Triber
42. — ursuler 40. —
Wörder 40.
puska 292, 505. — por
68.
- rablás** 505, 513—4, 518,
532—3, 535, 538, 663.
rablógyilkosság 591,
671—2.
Raimond gróf bajor vér-
tes ezred 658—9.
reték 144.
reverzális 323.
rét 21, 24, 35, 484, 601.
rizskása 207.
roz 423, 435, 452, 455,
471, 596.
ruha 30, 530. — anyag
434.
- sáfrány** 40, 42, 642.
sátor 389.
selyem 369, 423, 471,
483, 667. — fonál 40,
579.
- mente** 267, 312.
méz 137, 145, 471, 473.
maratórium 511, 607,
640.
muzsika 429, 445, 453.
Münster Sebestyén: Ru-
dimenta mathemati-
ca 51.
- nadrág** 197.
napszámbérek 577.
narancs 40.
nád 577, 620.
nyíllövés 21.
nyomozás 95—6.
nyugta 40, 170, 278, 294,
306, 324, 345, 349, 350,
352, 365, 376, 435, 446,
547—8, 557, 566, 569,
570, 596, 620, 625—8,
630, 632.
- oklevél** 2, 4—5, 10, 13,
23, 30—1, 62.
oltalomlevél 56, 427, 654.
országgyűlés 27, 38, 82.
orvosság 642.
osztrák kamara 85. —
rendek 113.
óneszköz 227.
óra 489, 583—5, 592, 595,
599, 600, 603.
óvadék 15, 413, 509, 559.
ökör 74, 94, 100, 137,
250, 314, 351. — bőr
277, 530.
ösztöke 574.
őr 34, 70, 235, 267, 483.
- panasz** 126—7, 137, 151,
155, 175, 200—1, 211,
231, 244, 259, 260, 277,
283, 314—5, 356, 511,
585, 602, 653, 663.
papiros 40, 353, 471.
paplan 579.
papucs 158, 214.
parancslevél 31.
paszomány 423.
patyolat 305.
pálinka 64, 283, 613, 620,
632. — égetés 501.
párta 34, 84, 279.
pártfogás 31.
perbeidézés 13—5, 38,
43, 49, 449, 455, 467,
485, 496, 522, 555, 624,
634, 636.
pereskedés 12, 17, 23,
262, 287, 432—3, 446,
448, 512, 524, 548,

- serleg* aranyból 493. —
 ezüsből 505.
solidus, pénzegység 29,
 62, 137, 175, 177—8,
 180.
só 324, 332, 338, 347, 367,
 482, 574. — kereske-
 delem 322—3. — mo-
 nopólium 318, 320,
 346.
sör 432, 574, 587, 620,
 632, 667. — főzés
 331—2.
süket fajd 455.
süveg 1. kalap.
szabad kir. városok sé-
 relmei 667.
szalag 471, 483, 547.
szalma 579, 580.
szarvasmarha 27, 147,
 356, 433, 451, 667. —
 bőr 504. 609. — hús
 558, 564, 579, 580,
 618. — vész 410—1.
szavatosság 2, 461, 463,
 484.
számszerijj 29.
szárazság 69.
szárnyas 579, 580.
szeg 471.
székér 21, 30, 38, 99,
 100, 137—9, 150, 152,
 157, 159, 164, 167, 199,
 201, 203, 259, 275, 314,
 316, 436, 591. — -et
 vezetni 1.
szekfűszeg 40.
személyleírás 499, 505,
 513—4, 671.
szerszám 266.
szerződés 175, 218, 245,
 252—4, 258, 262, 264,
 318, 323, 395—6, 491,
 501, 524, 529, 539, 552,
 559, 578, 609, 632, 656,
 673.
szék 580.
széna 23, 214, 579, 580.
 — hordás 1, 21. —
 kaszálás 1, 21.
szilfa 24.
szilva 471.
színház 675.
szolga 4. — személyzet
 167.
szövegség 113.
szőlő 63, 221, 266—7, 327,
 482, 489, 508, 548—9,
 578, 601, 623.
- szőnyeg* 389. — perzsa
 207, 214, 246.
szür 219.
szüret 19, 446, 489, 547.
- tafota* 369, 423.
tallér, pénznem 60, 62—
 4, 100, 132, 137, 165,
 170—2, 174—5, 177—
 8, 183, 192, 199, 203,
 206—7, 214, 220, 234—
 5, 259, 266—7, 277,
 282, 299, 303, 306, 314,
 316, 334, 351, 374—6,
 380, 385, 392, 394, 505,
 629, 675.
tanúkihallgatás 70, 138,
 351, 457, 472, 490,
 492—5, 505, 513, 566,
 580, 585, 603. — val-
 lomás 605, 629.
tál 267.
tárgyalás 125, 139, 142,
 189, 191, 277.
tea 579, 580.
tehén 21, 246, 282, 351,
 — bőr 277, 530, 609,
 617, 631.
temetés 344, 494, 495.
tiltakozás 222, 226, 509,
 528—9, 531, 551.
tized 37.
tolvaj 20, 301.
tölggyfa 24.
török fejadó 234. — te-
 rület 78—9.
törvény 250. — elé álli-
 tás 101.
Tripartitum 413, 511.
tűzcsinálás 1, 21, 27.
tyúk 144—5.
- udvari* kamara 85, 98,
 318.
új perfelvétel 496.
urbarium 151.
utasítás 197, 202, 227—9.
 643—4, 649.
uzsora 1. kamat.
ujjas 34.
úrnapi körmenet 28.
üst 267.
üzenet 320.
- vaj* 136.
vallomás 74, 94, 532—3,
 535.
vas 577, 620. — kereske-
 dés 323, 395.
- válasz* 114.
váltó 420, 447, 500—1,
 522, 524, 529, 548,
 563, 572, 635.
vám 40, 55—6, 83, 99,
 136—9, 147—51, 182,
 197, 200—1, 203, 208,
 211, 219, 223—4, 228—
 9, 231, 233, 237, 250,
 257, 259, 272, 278, 283,
 302, 315—6, 323, 326,
 585, 595.
vásárpénz 82.
vászon 95—6, 137, 369,
 423, 471, 482—3, 547,
 579, 659.
veniz, fa 24.
vesztőhely 513, 518, 520,
 532—3, 535, 538, 540—
 1.
végrehajtás 266—7, 433,
 451, 525, 528—9, 531,
 543, 550, 574, 582,
 601—2, 604, 612, 663,
 668.
végrendelet 1, 63, 183,
 192, 215, 303, 446, 481.
vérdíj 250.
viasz 40, 159, 166.
villámcsapás 68.
vizsgálat 21, 35, 38, 43,
 49, 513—4, 518, 520,
 541, 595, 660.
- zab* 40, 435, 455, 523, 558,
 579, 580, 596.
zálog 72, 90, 93, 175, 177,
 180, 201, 259, 314, 321,
 327, 329, 357, 456—7,
 489, 493, 522, 553. —
 -ba adás 5, 18, 22,
 44, 50, 492. — kiváltá-
 s 34.
zárlat 95—6, 592—3. —
 feloldása 98.
zászlóhoz való anyag
 374—5.
zsidó abrosz 193, 205,
 270, 273. — arany
 gyűrű 457, 493. —
 könyv 493. — vallás
 szabad gyakorlása
 395, 480. — 1. még
 követség.
zsidók megverése 663.
 — országos összeírása
 606, 608, 610, 619.
zsinór 471, 483.
zsr 341, 482.

TARTALOM

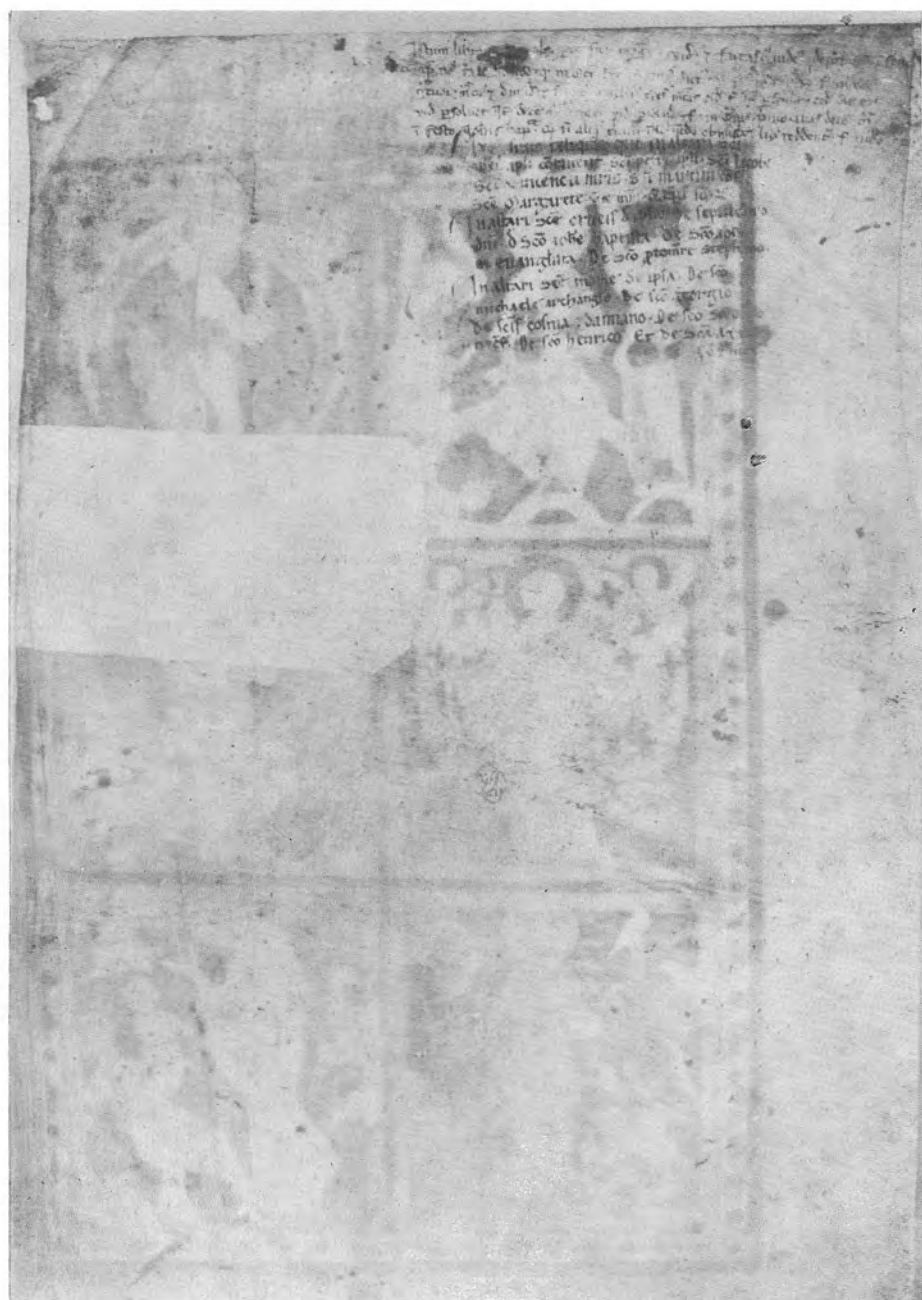
Előszó	7
Oklevéltár 1150—1766	41
Mutatók	573
Oklevelek facsimiléi	I

Megjelent: 1909 évi 4. sz. 1. kötetben
S. 1. kötetben a 1. old. képművészet fejeletében
Tudós kiadó: dr. Sallert Géza
Budapesti Egyetemi Nyomda

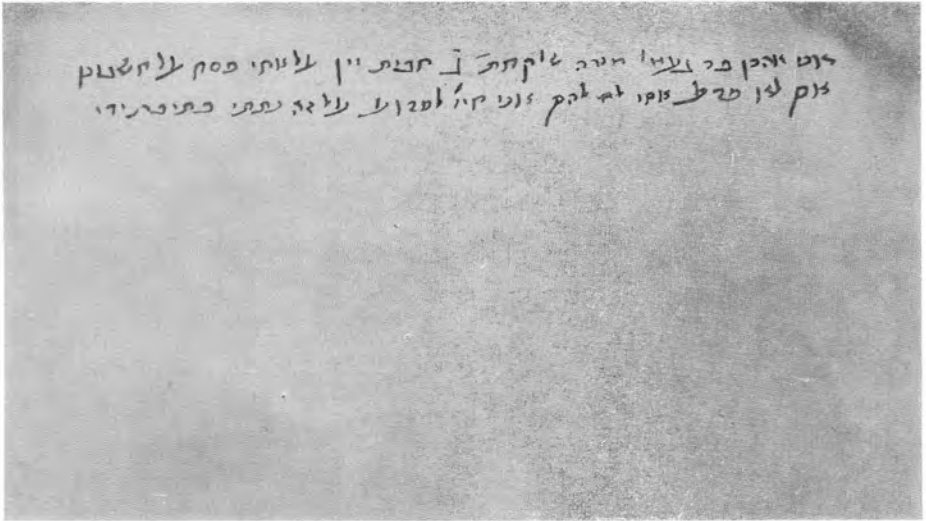
Megjelent: 1000 pld.-ban
54 (A/5) + 8 old. képmelléklet terjedelemben
Felelős kiadó: dr. Seifert Géza

67.447 Egyetemi Nyomda, Budapest

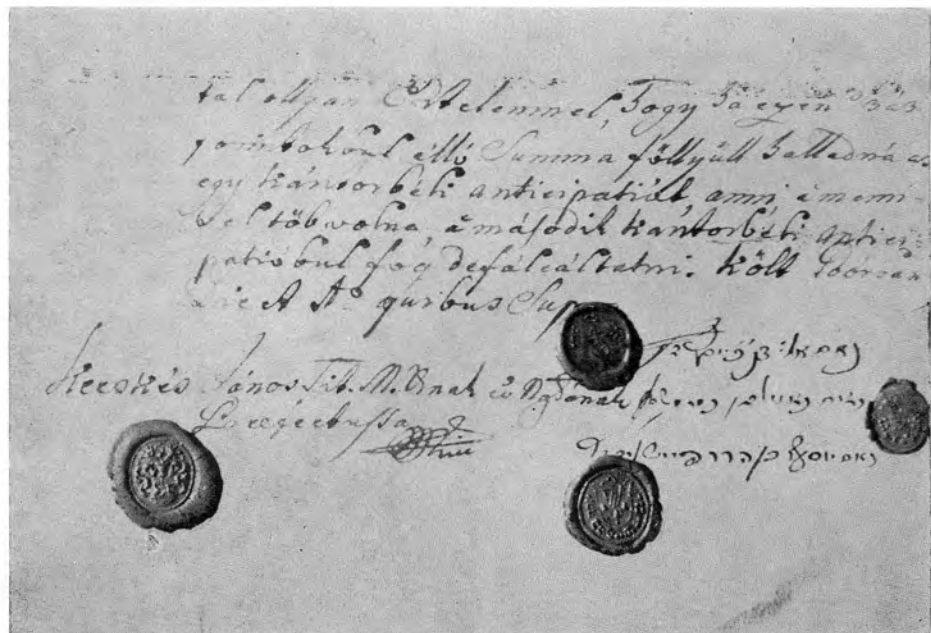
OKLEVELEK FACSIMILÉI

1. A Gutkeled-Biblia elzálogosításának bejegyzése

2. A 37. számú oklevél

5. A 673. számú oklevél héber aláírásai

